This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

36.

729.

THUCYDIDIS

DE

BELLO PELOPONNESIACO

LIBRI OCTO.

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM,

EX VETERUM NOTATIONIBUS, RECENTIORUM OBSERVATIONIBUS RECENSUIT, ARGUMENTIS ET ADNOTATIONE PERPETUA ILLUSTRAVIT, INDICES ET TABULAS CHRONOLOGICAS

ADIECIT

ATQUE DE VITA AUCTORIS PRAEFATUS EST

FRANCISCUS GOELLER

DR. PHILOS. PROF. GYMN. COLON. AD RHEN. CATHOL.

VOL. II.

LIBRI V — VIII.

CUM TABULIS AERI INCISIS SEX.

EDITIO SECUNDA,

AUCTIOR ET EMENDATIOR.

LIPSIAE.

IN LIBRARIA CAROLI CNOBLOCH

MDCCCXXXVI.

BIBLIOTHECA BODLEIANA

729.

F.

INDEX ORATIONUM.

Alcibiadis prima ad Athenienses, 6, 16—18. altera ad Spartanos, 6, 89—92.
Archidami, regis Spartanorum prima, 1, 80—85. altera, 2, 11. allocutio ad Plataeenses, 2, 72. 74.
Athenagorae Syracusani contra Hermocratem Syracusanum, 6, 36—40.
Atheniensium adversus Corinthios, 1, 73—78.

Brasidae prima ad Acanthios, 4, 85—87. altera ad milites, 4, 126. tertia item ad milites apud Amphipolin, 5, 9.

Cleonis contra Mytilenaeos, 3, 37—40.
Cnemi, ducis Lacedaemoniorum, ad milites ante pugnam navalem, 2, 87.
Corcyraeorum apud Athenienses, 1, 32—36.
Corinthiorum prima adversus Corcyraeos, 1, 37—43. altera in concilio sociorum, 1, 68—71. tertia ibidem, 1, 120—124.

Demosthenis, ducis Atheniensium, ad milites, 4, 10.
Diodoti adversus Cleonem in causa Mytilenaeorum, 3, 42—49.
Ducis Syracusanorum, 6, 41.

Euphemi Atheniensis ad Camarinaeos in Sicilia, 6, 82—87.

Gylippi et collegarum eius ad Syracusanos, 7, 66—68.

Hermocratis Syracusani prima, 4, 59—64. altera, 6, 33—34. tertia ad Camarinaeos, 6, 76—80.
Hippocratis, ducis Atheniensium, ante pugnam ad Delium, 4, 95.

Lacedaemoniorum pacem ab Atheniensibus petentium, 4, 17—20.

Meliorum et Atheniensium contentio, 5, 85—111.
Mytilenaeorum supplicium deprecantium, 3, 9—14.

Niciae prima ad Athenienses, 6, 9—14. altera ad eosdem, 6, 20—23. tertia ad milites, 6, 68. quarta ad eosdem ante pugnam navalem in magno portu Syracusarum, 7, 61—64. quinta ad milites in receptu, 7, 77. epistola ad Athenienses, 7, 11—15.

Pagondae, Thebani, ad milites ante pugnam ad Delium, 4, 92.
Periclis prima, 1, 140—144. altera (funebris), 2, 35—46. tertia, 2, 60—64.
Phormionis, ducis Atheniensium, ante pugnam navalem, 2, 89.
Plataeensium allocutio ad Archidamum regem, 2, 71. oratio ad supplicium deprecandum, 2, 53—59.

Sthenelaidae Ephori, 1, 86.

Teutiapli, Elei, 3, 30.
Thebanorum contra Plataeenses, 3, 61—67.

CORRIGENDA.

P. 195. nr. 7. in adn. ad Thuc. 6, 66. quae inde a verbis: *neque posthac reliquerunt* etc. usque ad: *Aditum sinus* etc. dixi, ea corrige ex adn. ad 7, 52. init. ad 7, 60. p. 324. vers. med. et 7, 42. p. 302. — P. 240. vers. 6. lege: huius nominis *Arn.* superesse putat etc. — P. 241. vers. 5. ab ult. dele verba: *Ἀχραῖον Λέπας* ap. Thuc. 7, 78. — vers. penult. dele voculam *et* post aquaeductus. — P. 273. vers. 3. lege *quem* pro *quo*. — vers. 14. ab ult. lege *isthmi* pro *isthinc*. — P. 302. vers. 8. lege *pertinebat* pro *pertinebant*. — P. 305. vers. 16. lege *φίλιον* pro *φίλων*. — P. 362. vers. 7. pro Samos lege *Tamos*.

LIPSIAE
impressit C. P. Melzer.

ARGUMENTUM LIBRI QUINTI.

Induciae solvuntur, in quibus Athenienses Delios sedibus suis expulerunt 1. Cleonis expeditio adversus Toronen 2. 3. Phaeacis navigatio in Siciliam 4. 5. Cleonis expeditio contra Amphipolin; pugna ibidem, obitus Cleonis et Brasidae 6—11. Admonitio Brasidae 9. Ramphias, in terras apud Thraciam auxilia adducens, Heracleam advenit 12. Ramphias domum redit 13. Causae, quibus et Lacedaemonii et Athenienses ad pacem concludendam inclinaverint 14—17. Pax fit inter Lacedaemonios et Athenienses 17—20. Pacis formula 18. (Haec pax appellatur Niciae, de qua vide Plut. V. Nic. 9. 10. Alc. 13. 14. Aristoph. Pac. 269. 280. Schol. ad Arist. Equ. 190. Pac. 466. 480. 1050. Diod. 12, 74. Falsus est Schol. ad Arist. Equ. 1389. c. Krueg. ad Dionys. p. 246.) Lacedaemonii sortito tenentur priores conditiones pacis praestare. Dubitationes oriuntur super Amphipoli, neque ceteri omnes socii conditiones accipiunt 21. Fit societas armorum inter Lacedaemonios et Athenienses in quinquaginta annos 22—24. Societatis formula 23. Statim rursus sequuntur turbae et suspiciones, non ita multo post rursus apertum bellum geritur 25. Quia pax Niciae non vera pax fuit, bellum per viginti septem annos gestum est, per quod totum auctor vita superavit 26. Corinthii Argivis persuadent, ut Graecorum qui velint, eos ad societatem ineundam invitent 27. 28. Mantinenses primi Argivis accedunt, tum vero reliqua quoque Peloponnesus perturbatur et ad Argivos discedit 29. Lacedaemonii Corinthios nequidquam iubent accipere pacem cum Atheniensibus 30. Elei quoque, cum Lacedaemoniis propter Lepreum discordes, Argivorum socii fiunt. Horum exemplum sequuntur Corinthii et Chalcidenses 31. Athenienses Scionen capiunt, Delios reducunt; bellum Locrorum et Phocensium 32. Corinthii non valent aut Tegeatas aut Boeotos in societatem Argivorum traducere 32. Lacedaemoniorum expeditio Parrhasiorum causa suscepta, quos liberant 33. Qua ratione Lacedaemonii in Helotas, qui cum Brasida pugnaverant et qui in Sphacteria capti sunt, egerint 34. Thyssus capitur 35. Suspiciones et dissidia Atheniensium ac Lacedaemoniorum; tametsi pax servatur et Helotae Pylo deducuntur 35. Cleobulus et Xenares pacem Atheniensium et Lacedaemoniorum solvere tentant 36—38. Mecyberna occupatur 39. Lacedaemonii cum Boeotis seorsum societatem ineunt; Panactum deiicitur 39. Argivi et Lacedaemonii pacisci instituunt 40—41. Athenienses Panacto deiecto et societate Lacedaemoniorum ac Boeoto-

rum seorsum facta succensent 42. Ab Alcibiade permoti Athenienses cum Argivis et horum sociis Mantinensibus et Eleis societatem ineunt 43—47. Societatis formula 47. Pax Lacedaemoniorum et Atheniensium perstat; Corinthii rursus animis ad Lacedaemonios convertuntur 48. Elei Lacedaemonios sacris Olympiae excludunt; lites eorum de multa; Lichas 49. 50. Heracleotae in Trachinia vincuntur ab Aenianibus et aliis accolis 51. Heracleam Boeoti occupant 52. Alcibiades, expeditione in Peloponnesum facta munitionem parat 52. Bellum Epidauriorum et Argivorum 53—55. Postquam Lacedaemonii praesidium Epidauro imposuerunt, Athenienses Helotas Pylum reducunt; Epidaurum Argivi capere tentant 56. Bellum Argivorum et Lacedaemoniorum 57—75. Prima expeditio Lacedaemoniorum Agide duce in Argos facta; induciae quadrimestres 57—60. Induciae solvuntur; Argivi et socii Orchomenum capiunt, Tegeam quoque occupare parant 61. 62. Altera Agidis expeditio in Argos 63—75. Itinera exercituum, et castrorum inter utrosque metationes 63—65. Pugna maxima inter Mantineam et Tegeam, in qua Argivi et socii vincuntur 65—74. Lacedaemonii victoria non utuntur 75. Postquam Epidaurii fines Argivorum incursaverunt, Argivi et socii Epidaurum muris cingere incipiunt 75. Pax et societas Lacedaemoniorum et Argivorum 76—79. Formula pacis 77. Formula societatis 79. Athenienses Peloponneso excedere iubentur; Perdiccas et Chalcidenses cum Lacedaemoniis et Argivis societatem firmant; Demosthenis fraus; Epidauriis munitio redditur 80. Mantinenses cum Lacedaemoniis paciscuntur; Sicyone et Argis imperium paucorum constituitur 81. De Diensibus et Achaia; Argivorum plebs optimates, quibus Lacedaemonii opitulaturi erant, superat, et rursus amicitia cum Atheniensibus iuncta longos muros aedificat 82. Lacedaemoniorum expeditio, per quam muros Argivorum et Hysias capiunt; Argivorum in Phliasiam expeditio; Perdiccas mari secluditur 83. Obsidio Meliorum 84—114. Dialogus Meliorum et Atheniensium 85—114. Argivorum secunda expeditio in Phliasiam; Atheniensium et Lacedaemoniorum depraedationes; bellum Corinthiorum et Atheniensium 115. Meliorum procursatio; Lacedaemonii expeditionem in Argolida parant; Meliorum post alteram procursationem debellatio et saevissimum supplicium 116.

E.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διελέλυντο μέχρι Πυθίων· καὶ ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ Ἀθηναῖοι Δηλίους

1. *διελέλυντο μέχρι Πυθίων*] Extra dubitationem post Corsinium positum est a Tittmanno de Foed. Amphictyon. p. 81. et a Weiskio de Hyperb. in Hist. Philipp. 3. p. 21. adn. (adde Boeckh. ad Pind. 2, 2. p. 206 sqq. C. I. Vol. 1. p. 811 sq. Ideler. Handb. d. Chronol. Vol. 1. p. 367.), Pythia tertio quoque anno Olympiadum celebrata esse. Quod quum ita sit, vera huius loci explicandi ratio haec esse videtur: Inde a die 14 Elapheb. Ol. 89, 1. sive die 24 Mart. 423 ant. Chr. N. ad eiusdem mensis eandêm diem Ol. 89, 2. i. e. ad diem 14 Elapheb. Ol. 89, 2. sive 14 Mart. 422. ant. Chr. N. annuum induciarum spatium praeterierat, Pythia demum Ol. 89, 3. Delphorum mense Bucatio (i. e. Munychione Attico, — vid. Inscript. Gr. apud Boeckh. C. I. Vol. 1. p. 807. vers. 45. et ipsum p. 814. — et proinde vere) sive ann. ante Chr. N. 421 mense Aprile celebrabantur. Recte igitur Heilm. locum intellexisse videtur, et post eum Gottl., Od. Muell. Dor. 1. p. 329. adn. 3. et Boeckh. C. I. Vol. 1. p. 812., ex quibus primo loco nominatus ita interpretatur: In dem nächsten Sommer ward der jährige Vergleich bis auf die Pythischen Spiele als aufgehoben angesehen. Od. Muell.: der jährige Waffenstillstand blieb aufgehoben, es war wieder Krieg bis zu den Pythien. Boeckh. ita: *sequente vero aestate induciae annuae dissolutae erant usque ad Pythia.* Itaque haec vis est plusquamperfecti *διελέλυντο*, ut sensus sit idem, ac si scripsisset *τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους* (i. e. a mense Munychione, qui est aestatis primus, idemque proximus ab Elaphebolione) *πόλεμος αὖθις ἦν μέχρι Πυθίων, διελέλυντο γὰρ αἱ σπονδαὶ μηνὶ Ἐλαφηβολιῶνι.* Non igitur hoc plusquamperfectum adnumerandum est iis, quae explicat Matth. §. 505. IV. Cur autem Pythiis induciae rursus inceperunt? Etenim Ol. 89, 3. die 24 Elaphebolionis iterum induciae factae sunt (Thuc. 5, 19.), unde colligitur Pythia significari diei Elapheb. 24 proxima. „Nec tamen probabile est exeunte mense celebrata Pythia Apollinea esse, sed ineunte, quod Apollini sacri sunt mensium dies 1 et 7 (de septimo vid. inprimis Corsin. F. A. Vol. 2. p. 329.): itaque diem Elaphebolionis 25 (24) non diem Pythiorum esse statuimus, sed incidere solum in tempus *ἐκεχειρίας* Pythicae, quae certe quindecim diebus ante Pythia incipere debebat: quod si statuas, Thucydidis locutio integra est, etiamsi Pythia paulo post accidebant. Consentaneum igitur, proxime post Elaphebolionem, Munychione incipiente acta esse Pythia diebus Apollineis, et quum septimo die (mensis intellige) Apollo musicum de Pythone devicto certamen celebrarit (Schol. Pindar. Argum. Pyth.), septimo mensis die acta Pythia iudico.“ Boeckh. C. I. Vol. 1. p. 813 sq. Arnoldi sententia est, Pythia mense Hecatombaeone acta esse; idque comprobare studet compluribus argumentis, quibus tamen ne ipse quidem multum tribuere videtur, praeterquam duobus, quae desumsit ex Pind. Ol. 13,

1 *

ἀνέστησαν ἐκ Δήλου, ἡγησάμενοι κατὰ παλαιάν τινα αἰτίαν οὐ καθαροὺς ὄντας ἱερῶσθαι, καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι τοῦτο

23—44. Boeckh., de quo loco otium fecit clariss. interpres Explicc. Pind. p. 216. n. 1. ab init., et ex Aesch. Or. contr. Ctesiph. „Causa de Corona, ait Arn. Vol. 2. p. 416., acta est paucis diebus ante Pythia; sed hanc causam Clinton existimat dictam esse ineunte anno Attico, mense Aug. vel Sept. Ol. 112, 3. (330.) Argumentum eius hoc est: Aeschines in oratione mentionem iniicit Darii tanquam usque in vivis; at ille occisus erat primo mense anni Attici, ut, si Pythia non celebrata essent nisi vere proximo, non aliter fieri posset, quam ut nuntius tam gravis prius Athenas perlatus ante tempus vernum fuisset." Vid. Aeschin. l. c. §. 86. et 42. p. 645. 522. Reisk., ubi est de Pythiis et Dario. Hunc Aristophonte archonte (Ol. 112, 3.) mense Hecatombaeone caesum esse, memoriae prodidit Arrian. Al. M. 3, 22., de cuius fide dubitat Winiewski Comment. hist. et chronol. in Dem. Or. de Cor. p. 282 sqq. 288. Alio modo rem expedire conatur Boeckh. C. I. Vol. 1. p. 812 sqq. Mihi quidem Aeschines concilium Amphictyonum auctumnale et vernum consulto confudisse videtur, nam §. 52. p. 553. Reisk. ita loquitur, quasi actio instituta sit non multo post cladem Agidi per Antipatrum illatam, id quod accidit Ol. 112, 3. (330.) extr. aestate vel ineunte auctumno. Ita vero credibilius, mortem Darii Athenas nondum certo divulgatam fuisse. Dionys. Hal. Vol. 6. p. 746. Reisk. tempora miscet, dum scribit actionem institutam esse καθ' ὃν χρόνον Ἀλέξανδρος τὴν ἐν Ἀρβήλοις ἐνίκα μάχην, et tamen institutam esse dicit Aristophonte archonte (quemadmodum Plut. V. Demosth. 24.). Nam Aristophon archon fuit Ol. 112, 3. (330.), at pugna ad Arbela commissa est archonte Aristophane Ol. 112, 2. (331.) mense sive Boedromione (Plut. V. Al. M. 31.), sive Pyanepsione (Arrian. Al. M. 3, 15.).

ἱερῶσθαι] Schol. τουτέστιν ἱερῶς ἀνακεῖσθαι τῷ θεῷ. Suid. et Phot. v. ἱερῶσθαι habent κατὰ δή τινα παλαιὰν αἰτίαν et νομίσαντες. Etym. M. p. 468, 37. eadem verba citans sine ἡγησάμενοι addit: σημαίνει τὸ ἱεροὺς νομισθῆναι καὶ οἷον καθιερῶσθαι. V. Valck. in Epistt. ad I. A. Ernest. p. 164. H. Steph. ad Dionys. Hal. p. 18. F. cod. Bas. Gr. (hic tam in contextu, quam in marg.) ἱερᾶσθαι. Veteres Grammatici tradunt, ἱεροῦσθαι dici ea, quae consecrantur, ἱερᾶσθαι autem eos, qui sacerdotio funguntur. Thom. M. p. 469. ἱερᾶσθαι μόνον ἐπὶ τῶν εἰς ἱερέας τελούντων, ἱερῶσαι μέντοι καὶ καθιερῶσαι ἐπὶ τῶν ἀναθημάτων, ubi v. quos citant interpretes. „Verba ἱερεύεσθαι — ἱερᾶσθαι et ἱεροῦσθαι sic differunt, ut primum de victimis immolandis, alterum de sacerdotibus inaugurandis [imo de functione sacerdotii], tertium de rebus hominibusve Diis consecrandis dicatur." Haack. Conf. Ammon. De Differ. Vocab. p. 72., unde Thom. M. initio glossae adscriptae, et qui eum transscripsit Phavorin., emendari possunt. Scribendum enim apud hos: ἱερεύεσθαι καὶ καθιερεύεσθαι λέγουσιν ἐπὶ τῶν θυομένων ἱερείων. Apud Etym. M. Sylb. legit ὁ δὲ Θουκ. pro καὶ Θουκ., probante Duk. Paulo post aliam causam eiectorum ab Atheniensibus Deliorum reddit Diod. 12, 73. Alias hac constructione hic scriptor uti solet: καὶ ἅμα ἐλλιπῆ σφίσιν εἶναι τούτου τὴν κάθαρσιν (ἡγησάμενοι). Mox verba ᾗ πρότερόν μοι δεδήλωται etc. referuntur ad 3, 104. Reisk. emendaverat ἥν, Bened. ᾗ coniiciebat. Neutrum necessarium est. Nam, ut fieri solet, casus pendet ex participio et ad ποιῆσαι supplendum est αὐτήν. v. Krueg. ad Dionys. p. 119. De tempore v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 218. Mox de Atramyttio v. Creuz. ad Fragmm. Ant. Hist. Gr. p. 198 sq., de Pharnace Od. Muell. Dor. 1. p. 188. Et verba οὕτως ὡς ἕκαστος ὥρμητο significant *prout singuli profecti erant* sive

τῆς καθάρσεως, ᾗ πρότερόν μοι δεδήλωται ὡς ἀνελόντες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων ὀρθῶς ἐνόμισαν ποιῆσαι. καὶ οἱ μὲν Δήλιοι Ἀτραμύττιον Φαρνάκου δόντος αὐτοῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ᾤκησαν, οὕτως ὡς ἕκαστος ὥρμητο.

2 Κλέων δὲ Ἀθηναίους πείσας ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία ἐξέπλευσε μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν, Ἀθηναίων μὲν ὁπλίτας ἔχων διακοσίους καὶ χιλίους καὶ ἱππέας τριακοσίους, τῶν δὲ ξυμμάχων πλείους, ναῦς δὲ τριάκοντα. σχὼν δὲ ἐς Σκιώνην πρῶτον ἔτι πολιορκουμένην καὶ προςλαβὼν αὐτόθεν ὁπλίτας τῶν φρουρῶν, κατέπλευσεν ἐς τὸν Κολοφωνίων λιμένα τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως. ἐκ δ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων ὅτι οὔτε Βρασίδας ἐν τῇ Τορώνῃ οὔτε οἱ ἐνόντες ἀξιόμαχοι εἶεν, τῇ μὲν στρατιᾷ τῇ πεζῇ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν, ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα ἐς τὸν λιμένα περιπλεῖν. καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα πρῶτον ἀφικνεῖται, ὃ προςπεριέβαλε τῇ πόλει ὁ Βρασίδας, ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ προάστειον, καὶ διελὼν

venerunt. „Indicat, Delios non una et simul omnes, ut colonos, ordine missos abiisse, sed Atramyttii Delios quoscunque, quum advenirent, asylum reperisse. Versio ad verbum haec est, opinor; as each had set out to go thither. Conf. Thuc. 8, 23.“ Arn.

2. ὁπλίτας ἔχων] Ad h. l. respexit Athenae. 5. p. 215. D. Cas. scribens ἡ μὲν γὰρ ἐπὶ Ἀμφίπολιν στρατεία γέγονεν ἐπὶ Ἀλκαίου ἄρχοντος, Κλέωνος ἡγουμένου, ἐξ ἐπιλέκτων ἀνδρῶν, ὥς φησι Θουκυδίδης etc., ubi v. Schweigh. Animadvv. Vol. 3. p. 214. Verum Alcaeus non archon fuit Ol. 89, 2., in quo anno nunc versamur, sed anno proxime sequuto. v. Thuc. 5, 19, 25. Mox Phavorin. citat in προςλαμβάνω sic: καὶ προςλαβὼν αὐτόθεν ὁπλίτας τε καὶ φρουρούς. Et τὸν Κολοφωνίων λιμένα intelligo *portum Toronaeorum, qui dicebatur* p o r t u s C o l o p h o n i o r u m, et verba τῶν Τορωναίων iungo cum λιμένα, non cum τῆς πόλεως. Urbs Torone per acclive iugum insurgebat ad litus Sithoniae peninsulae occidentale; ex urbe praecipua porta patebat mare Aegaeum et austrum versus; in averso latere inter septentriones et occidentem portula (πυλίς) patebat, obversa Canastraeo, promontorio Pallenae peninsulae 4, 110. Alia porta a foro exitum dabat item mare Aegaeum sive austrum versus 4, 111. Ab urbe occasum versus in mare, sive sinum Toronaicum potius, lingua procurrebat, Lecythus nomine, in qua cognomine castellum 4, 112. et templum Minervae erat 4, 116. Utrimque ad hanc linguam portus erant, et alter quidem, portus Toronae, quem simpliciter τὸν λιμένα dicit, interior in ipso sinu Toronaico, alter mare Aegaeum versus, paulo ab urbe remotior, portus Colophoniorum. Suburbium, quod Brasidas urbi muro iunxerat, item mari Aegaeo sive lateri australi obversum fuisse, sponte sua ex narratione apparet. Paulo post vulgo legebatur οὐδὲ Βρασίδας, correxit Popp. Articulus τῇ ante πεζῇ olim aberat, quem Wass. ex libris paene omnibus addit, id quod Krueg. ad Dionys. p. 318., iudice Poppone, temere improbat. Dein proximo capite legitur καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον αἱ ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι i. e. *in portum invehebantur, circa linguam circumvehebantur in portum.* Itaque hic quoque legendum est ἐς τὸν λιμένα περιπλεῖν, praepositio autem vulgo ante Bekkerum in ed. minori abest. Denique ad τοῦ παλαιοῦ τείχους in aperto est, supplendum esse μέρος.

3 τοῦ παλαιοῦ τείχους μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν. βοηθήσαντες δὲ ἐς αὐτὸ Πασιτελίδας τε ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων καὶ ἡ παροῦσα φυλακὴ προςβαλόντων τῶν Ἀθηναίων ἠμύνοντο. καὶ ὡς ἐβιάζοντο καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον αἱ ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι, δείσας ὁ Πασιτελίδας μὴ αἵ τε νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἐρῆμον τὴν πόλιν καὶ τοῦ τειχίσματος ἁλισκομένου ἐγκαταληφθῇ, ἀπολιπὼν αὐτὸ δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι φθάνουσιν, οἵ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἑλόντες τὴν Τορώνην, καὶ ὁ πεζὸς ἐπισπόμενος αὐτοβοεὶ κατὰ τὸ διῃρημένον τοῦ παλαιοῦ τείχους ξυνεςπεσών. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Πελοποννησίων καὶ Τορωναίων εὐθὺς ἐν χερσί, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον, καὶ Πασιτελίδαν τὸν ἄρχοντα. Βρασίδας δὲ ἐβοήθει μὲν τῇ Τορώνῃ, αἰσθόμενος δὲ καθ' ὁδὸν ἑαλωκυῖαν ἀνεχώρησεν, ἀποσχὼν τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους μὴ φθάσαι ἐλθών. ὁ δὲ Κλέων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖά τε ἔστησαν δύο, τὸ μὲν κατὰ τὸν λιμένα, τὸ δὲ πρὸς τῷ τειχίσματι, καὶ τῶν Τορωναίων γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαν, αὐτοὺς δὲ καὶ Πελοποννησίους καὶ εἴ τις ἄλλος Χαλκιδέων ἦν, ξύμπαντας ἐς ἑπτακοσίους, ἀπέπεμψαν ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ αὐτοῖς τὸ μὲν Πελοποννήσιον ὕστερον ἐν ταῖς γενομέναις σπονδαῖς ἀπῆλθε, τὸ δὲ ἄλλο ἐκομίσθη ὑπ' Ὀλυνθίων, ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς λυθείς. εἷλον δὲ καὶ Πάνακτον Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τεῖχος Βοιωτοὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον προδοσίᾳ. καὶ ὁ μὲν Κλέων φυλακὴν καταστησάμενος τῆς Τορώνης ἄρας περιέπλει τὸν Ἄθων ὡς ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν.

4 Φαίαξ δὲ ὁ Ἐρασιστράτου τρίτος αὐτὸς Ἀθηναίων πεμπόντων ναυσὶ δύο ἐς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν πρεσβευτὴς ὑπὸ τὸν

3. *αἱ ἐς τὸν λιμένα*] Adieci articulum *αἱ* ex cod. Cam. Nam et res et linguae usus flagitat articulum propter verba c. 2. *ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα ἐς τὸν λιμένα περιπλεῖν.* Haack. Probat Popp., quia haec verba relata ad c. 2. non tam significent weil sie herumgesandt waren, quam die, welche herumgesandt waren.

ἐρῆμον τὴν πόλιν] Schol. *πῶς ἐντὸς τοῦ τείχους ὢν ὁ Πασιτελίδας δείσας ἀνεχώρει πρὸς τὴν πόλιν; μήποτε ἦν μὲν ἐν τῷ καινῷ τείχει τῷ περιέχοντι τὸ προάστειον, δείσας δὲ μὴ ἡ πόλις ἁλῷ, ἥτις ἦν ἐν τῷ παλαιῷ τείχει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ καινῷ καταληφθῇ, καταλιπὼν τὸ προάστειον ἐς τὴν πόλιν ἐχώρει ὡς περιποιήσων αὐτήν.* Paulo post *αὐτοβοεί* Haack. cum *ξυνεςπεσών* iungit, at Krueg. ad Dionys. p. 296. cum *ἑλόντες*, collatis 2, 81. 3, 74. 113. Quidni iungatur cum verbo *ἐπισπόμενος*, a quo proxime abest? Quam primum auditum est, milites classiarios in urbe esse, *illico* etiam pedites insecuti sunt. Mox Suidas *Πάνακτος, πόλις μεταξὺ τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Βοιωτίας. Θουκυδίδης δὲ καὶ οὐδετέρως καλεῖ τὸ χωρίον, Μένανδρος δὲ ἀρσενικῶς.* Eadem Phot. et Harpocr. Tum verba *ὡς ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν* converte in der Richtung nach Amphipolis. Vid. exempla apud interpp. ad Viger. p. 567 sq.

4. *Φαίαξ*] De hoc vide Ruhnken. Hist. cr. Oratt. Gr. p. XLVII sqq. Paulo post „Thom. M. in *πρέσβεις*, ubi verba Thucydidis adscripsit, docet, *πρέσβεις* dici numero plurali, non *πρεσβευταί*, et contra *πρε-*

αὐτὸν χρόνον ἐξέπλευσε. Λεοντῖνοι γὰρ ἀπελθόντων Ἀθηναίων ἐκ Σικελίας μετὰ τὴν ξύμβασιν πολίτας τε ἐπεγράψαντο πολλοὺς καὶ ὁ δῆμος τὴν γῆν ἐπενόει ἀναδάσασθαι. οἱ δὲ δυνατοὶ αἰσθόμενοι Συρακοσίους τε ἐπάγονται καὶ ἐκβάλλουσι τὸν δῆμον. καὶ οἱ μὲν ἐπλανήθησαν ὡς ἕκαστοι· οἱ δὲ δυνατοὶ ὁμολογήσαντες Συρακοσίοις καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπόντες καὶ ἐρημώσαντες, Συρακούσας ἐπὶ πολιτείᾳ ᾤκησαν. καὶ ὕστερον πάλιν αὐτῶν τινες διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν Φωκαίας τε τῆς πόλεώς τι τῆς Λεοντίνων χωρίον καλούμενον καταλαμβάνουσι καὶ Βρικιννίας ὂν ἔρυμα ἐν τῇ Λεοντίνῃ, καὶ τῶν τοῦ δήμου τότε ἐκπεσόντων οἱ πολλοὶ ἦλθον ὡς αὐτούς, καὶ καταστάντες ἐκ τῶν τειχῶν ἐπολέμουν. ἃ πυνθανόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Φαίακα πέμπουσιν, εἴ πως πείσαντες τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι ξυμμάχους καὶ τοὺς ἄλλους ἢν δύνωνται Σικελιώτας κοινῇ ὡς Συρακοσίων δύναμιν περιποιουμένων ἐπιστρατεῦσαι, διασώσειαν τὸν δῆμον τῶν Λεοντίνων. ὁ δὲ Φαίαξ ἀφικόμενος τοὺς μὲν Καμαριναίους πείθει καὶ Ἀκραγαντίνους, ἐν δὲ Γέλᾳ ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ πράγματος οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται, αἰσθόμενος οὐκ ἂν πείθειν αὐτούς, ἀλλ' ἀναχωρήσας διὰ τῶν Σικελῶν ἐς Κατάνην, καὶ ἅμα ἐν τῇ παρόδῳ καὶ ἐς τὰς Βρικιννίας ἐλθὼν καὶ παραθαρσύνας, ἀπέπλει. ἐν δὲ τῇ παρακομιδῇ τῇ ἐς τὴν Σικελίαν καὶ πάλιν ἀνα- 5
χωρήσει καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τισὶ πόλεσιν ἐχρημάτισε περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ Λοκρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ Μεσσήνης ἐποι-

σβευτής numero singulari, non πρέσβυς. Sic Ammonius quoque. At certum est, scriptores Atticos etiam πρεσβευταί in plurali dicere. Apud Ammonium πρέσβεις, οἱ πρεσβευταί vel ita accipiendum est, ut in Etym. M. οἱ νῦν πρεσβευταί, vel pro οἱ legendum est οὐ." Duk. v. Buttm. Gr. max. Vol. 1. p. 238. Dorv. ad Charit. p. 638.

Λεοντῖνοι — ἀναδάσασθαι] Dionys. Hal. p. 802., ad quem Krueg. p. 235. „Videtur, ait, Dionysius opinatus esse, τὸν δῆμον hic intelligi populum, quum *plebs* significetur." vid. Od. Muell. Dor. 2. p. 61. Mox ὡς ἕκαστοι est *pro se quisque*. v. Herm. ad Viger. p. 853. Et in verbis ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν Haack. mixtam dicit inesse ex duabus dictionibus structuram ἀπολιπόντες τὰς Συρακούσας et ἐξελθόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν. Arn. confert 3, 10. ἀπολιπόντων ὑμῶν ἐκ πολέμου. Mox alii libri Φωκαίας, alii Φωκέας. Nihil aliunde rescimus de hoc nomine. Vide Censuram Mannerti Geographiae Gr. etc. in Ephemm. Ienens. a. 1827. Dein ad ἐπολέμουν supple πρὸς τοὺς Συρακοσίους. Et verba ἀντιστάντος — τοῦ πράγματος intellige die Sache bot unüberwindliche Schwierigkeiten dar, ut infr. c. 38.

5. φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις] Substantivis interdum adiungitur casus verbi vel adiectivi cognati, ut quemadmodum συμμαχεῖν et σύμμαχος Βοιωτοῖς dicitur, ita etiam dicatur συμμαχία Βοιωτοῖς. Sic Thuc. 4, 23. ἐπιδρομὴ τῷ τειχίσματι et 5, 35. κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν. Idem genus loquendi Duk. ad Thuc. 5, 46. docet in Latinis scriptoribus observari, viris doctis ad Sallust. Cat. 32. *quod neque insidiae consuli procedebant*. Vide Gronov. ad Liv. 23, 35. 31, 40. Perizon. ad Sanct. Min. 4, 4, 12. Adde Matth. §. 390. Vig. p. 58. Wess. ad Herodot. 7, 16. et Ramsh. Gr. Lat. p. 199. adn. 2.

κοις ἐκπεπτωκόσιν, οἳ μετὰ τὴν τῶν Σικελιωτῶν ὁμολογίαν στασιασάντων Μεσσηνίων καὶ ἐπαγαγομένων τῶν ἑτέρων Λοκροὺς ἔποικοι ἐξεπέμφθησαν, καὶ ἐγένετο Μεσσήνη Λοκρῶν τινα χρόνον. τούτοις οὖν ὁ Φαίαξ ἐντυχὼν τοῖς κομιζομένοις οὐκ ἠδίκησεν· ἐγεγένητο γὰρ τοῖς Λοκροῖς πρὸς αὐτὸν ὁμολογία ξυμβάσεως πέρι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. μόνοι γὰρ τῶν ξυμμάχων, ὅτε Σικελιῶται ξυνηλλάσσοντο, οὐκ ἐσπείσαντο Ἀθηναίοις· οὐδ' ἂν τότε, εἰ μὴ αὐτοὺς κατεῖχεν ὁ πρὸς Ἰτωνέας καὶ Μελαίους πόλεμος ὁμόρους τε ὄντας καὶ ἀποίκους. καὶ ὁ μὲν Φαίαξ ἐς τὰς Ἀθήνας χρόνῳ ὕστερον ἀφίκετο.

6 Ὁ δὲ Κλέων ὡς ἀπὸ τῆς Τορώνης τότε περιέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὁρμώμενος ἐκ τῆς Ἠιόνος Σταγείρῳ μὲν προςβάλλει Ἀνδρίων ἀποικίᾳ, καὶ οὐχ εἷλε, Γαληψὸν δὲ τὴν Θασίων ἀποικίαν λαμβάνει κατὰ κράτος. καὶ πέμψας ὡς Περδίκκαν πρέσβεις, ὅπως παραγένοιτο στρατιᾷ κατὰ τὸ ξυμμαχικόν, καὶ ἐς τὴν Θρᾴκην ἄλλους παρὰ Πολλῆν τὸν Ὀδομάντων βασιλέα, ἄξοντα μισθοῦ Θρᾷκας ὡς πλείστους, αὐτὸς ἡσύχαζε περιμένων ἐν τῇ Ἠιόνι. Βρασίδας δὲ πυνθανόμενος ταῦτα ἀντεκάθητο καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῷ Κερδυλίῳ· ἔστι δὲ τὸ χωρίον τοῦτο Ἀργιλίων ἐπὶ μετεώρου πέραν τοῦ ποταμοῦ, οὐ πολὺ ἀπέχον τῆς Ἀμφιπόλεως, καὶ κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν, ὥςτε οὐκ ἂν ἔλαθεν αὐτόθεν ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ· ὅπερ προς-

ἐξεπέμφθησαν] sc. a Locris Messanam, quo tempore Locri Messana potiebantur. Hi ἔποικοι tum, quum Phaeax in eas oras devenerat, rursus Messana expulsi in maiorem patriam revertebantur. Articulus in verbis τοῖς κομιζομένοις non facile habet, quo defendatur. Praecedunt haec: Φαίαξ Λοκρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ Μεσσήνης ἐποίκοις ἐκπεπτωκόσιν, hic autem sensus est: *als sie* zurückfuhren, auf ihrer Rückfahrt. Aug. non habet articulum, sed προςκομιζομένοις pro simplici verbo. Et quidem simplex verbum non magis ferri posse, quam articulus, visum est Bekkero, qui ἀποκομιζομένοις (*revertentibus*) coniecit, at κομιζομένοις eundem sensum habet, ut Arn. docet exemplis 1, 52. 114, 8, 56. Porro „Melaeos non invenio apud Geographos. Ἰτώνη, ait Steph., πόλις Ἰταλίας. Suspicor latere utrumque populum in loco Scylacis depravato p. 4., ubi pro Μέσα fortasse legendum Τεμέσα ex Strab. p. 395.“ Wass. Cram. It. Ant. Vol. 2. p. 438. memorat Mellam oppidum Calabriae ulterioris media inter Scillam et Geracem via, ubi nonnulla vestigia antiquae urbis inventa sunt. Arn.

6. ὁ δὲ Κλέων ὡς] Sic dedi ex libris nonnullis pro vulgata ὅς. „Cursum hunc ipsum iam supra c. 3. extr. demonstraverat. Ergo ὡς, quod eo spectat, aptius est quam ὅς, quod pronomen rem tamquam novam indicat.“ Haack. Propter collocationem coniunctionis ὡς Krueg. ad Dionys. p. 332. comparat 3, 69. 5, 10. 8, 31. Mox placet coniectura Reiskii Πόλλιν, quod est notum Lacedaemonii nomen apud Xenophontem et alios; vulgo porro legitur τῶν Ὀδομάντων, pro quo cum libris nonnullis et Kruegero ad Dionys. p. 303. adn. dedi τὸν Ὀδ. Tum ἄξοντα scripsi, ut est in libris non ita multis; vulgo pessime ἄξαντα. „Si Pollis copias iam adduxisset, profecto legati non ad eum missi essent.“ Popp. Verba ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν — ἀναβήσεσθαι epexegesis sunt pronominis relativi ὅπερ. V. Matth. p. 892. §. 476.

εδέχετο ποιήσειν αὐτὸν ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὑπεριδόντα σφῶν
τὸ πλῆθος, τῇ παρούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι. ἅμα δὲ καὶ
παρεσκευάζετο Θρᾷκάς τε μισθωτοὺς πεντακοσίους καὶ χιλίους,
καὶ τοὺς Ἠδῶνας πάντας παρακαλῶν, πελταστὰς καὶ ἱππέας·
καὶ Μυρκινίων καὶ Χαλκιδέων χιλίους πελταστὰς εἶχε πρὸς τοῖς
ἐν Ἀμφιπόλει. τὸ δὲ ὁπλιτικὸν ξύμπαν ἠθροίσθη δισχίλιοι
μάλιστα, καὶ ἱππῆς Ἕλληνες τριακόσιοι. τούτων Βρασίδας μὲν
ἔχων ἐπὶ Κερδυλίῳ ἐκάθητο ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους, οἱ
δ' ἄλλοι ἐν Ἀμφιπόλει μετὰ Κλεαρίδου ἐτετάχατο. ὁ δὲ Κλέων 7
τέως μὲν ἡσύχαζεν, ἔπειτα ἠναγκάσθη ποιῆσαι ὅπερ ὁ Βρασίδας
προςεδέχετο. τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων μὲν τῇ ἕδρᾳ,
ἀναλογιζομένων δὲ τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν πρὸς οἵαν ἐμπειρίαν
καὶ τόλμαν μετὰ οἵας ἀνεπιστημοσύνης καὶ μαλακίας γενήσοιτο,
καὶ οἴκοθεν ὡς ἄκοντες αὐτῷ ξυνῆλθον, αἰσθόμενος τὸν θροῦν,
καὶ οὐ βουλόμενος αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθημένους βαρύνεσθαι, ἀναλαβὼν ἦγε. καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ ᾧπερ καὶ
ἐς τὴν Πύλον εὐτυχήσας ἐπίστευσέ τι φρονεῖν· ἐς μάχην μὲν
γὰρ οὐδὲ ἤλπισέν οἱ ἐπεξιέναι οὐδένα, κατὰ θέαν δὲ μᾶλλον
ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου, καὶ τὴν μείζω παρασκευὴν περιέμενεν, οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ, ἢν ἀναγκάζηται, περισχήσων, ἀλλ'
ὡς κύκλῳ περιστὰς βίᾳ αἱρήσων τὴν πόλιν. ἐλθών τε καὶ καθίσας ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς Ἀμφιπόλεως τὸν στρατὸν

7. τῇ ἕδρᾳ] Suid. et Phavorin. ἕδρα τὴν μόνην εἴρηκεν ὁ Θουκ. Alio loco (2, 18.) eodem sensu dixit καθέδρα. Conf. Valck. ad Herodot. 9, 41. In verbis διὰ τὸ καθημένους commixtae sunt duae formulae ἐν τῷ αὐτῷ καθημένους et διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθῆσθαι. Verba ᾧπερ — ἐπίστευσε ita intelligo: indem er sich der Art bediente, durch die er auch in Ansehung von Pylos glaubte verständig zu seyn, da er doch nur Glück gehabt hatte, et εὐτυχήσας cum quadam breviloquentia dictum est, pro ᾧπερ καὶ ἐς τὴν Πύλον σὺν τύχῃ χρησάμενος (i. e. ὅτι σὺν τύχῃ ἐχρήσατο) ἐπίστευσέ τι φρονεῖν. Ille τρόπος autem nihil est nisi confidentia Cleonis. Et κατὰ θέαν est auf Recognoscirung. Conf. Thuc. 6, 30. Hom. Od. 3, 106. 11, 478. Matth. Animadv. ad Homer. H. Merc. 65. Herm. ad Vig. p. 860, 401.

οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ] Schol. οὐχ ὡς τῷ πλήθει τῶν ἐναντίων κρατήσων, εἰ ἀναγκάζοιτο πολεμεῖν (ὃς οὐδὲ τῇ παρούσῃ στρατιᾷ τοὺς πολεμίους ᾤετο ἀντιτάξασθαι), ἀλλ' ὡς μετὰ τῶν ἐπελευσομένων αὐτῷ συμμάχων πᾶσαν ἐν κύκλῳ περιστήσων τὴν στρατιὰν, καὶ βίᾳ ἐκπολιορκήσων τὴν Ἀμφίπολιν. Vera huius loci metaphrasi Heilm. usus est: οὐ τὸ ἀσφαλὲς περιβλεπόμενος, ᾧ δύναιτ' ἂν, εἰ ἀναγκάζοιτο, περιέχων σωθῆναι i. e. ohne sich darum zu bekümmern, wie er sich auf den Fall eines gewaltsamen Angriffs in sichere Verfassung setzen möchte.

ἐπὶ λόφου καρτεροῦ] Cogito, collem, in quo Amphipolis exstructa erat, solo inaequalem fuisse, ita ut super clivo depressiore alter paulo editior emineret. Ita murus longus ductus fuisse putandus est ad oram sive marginem clivi illius humilioris, Cleon autem adstitisse cum copiis in editiore illo. „Sic urbem prospectabat et vel imam partem eius (5, 10.), et ita prope a moenibus aberat, fortasse intra quadrantem milliarii, ut sibi videretur sine pugna recedere posse non aliam ob cau-

αὐτὸς ἐθεᾶτο τὸ λιμνῶδες τοῦ Στρυμόνος καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν Θράκην ὡς ἔχοι. ἀπιέναι τε ἐνόμιζεν, ὁπόταν βούληται, ἀμαχεί· καὶ γὰρ οὐδὲ ἐφαίνετο οὔτ' ἐπὶ τοῦ τείχους οὐδεὶς οὔτε κατὰ πύλας ἐξῄει, κεκλῃμέναι τε ἦσαν πᾶσαι. ὥςτε καὶ μηχανὰς ὅτι οὐ κατῆλθεν ἔχων, ἁμαρτεῖν ἐδόκει· ἑλεῖν γὰρ
8 ἂν τὴν πόλιν διὰ τὸ ἐρῆμον. ὁ δὲ Βρασίδας εὐθὺς ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς Ἀθηναίους, καταβὰς καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου ἐςέρχεται ἐς τὴν Ἀμφίπολιν. καὶ ἐπέξοδον μὲν καὶ ἀντίταξιν οὐκ ἐποιήσατο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, δεδιὼς τὴν αὐτοῦ παρασκευὴν καὶ νομίζων ὑποδεέστερος εἶναι, οὐ τῷ πλήθει,

sam, quam quia nulli hostes conspiciebantur in loricis vel circum portas, cogitans, ut videtur, omnes copias hostium cum Brasida in Cerdylio esse.“ Arn. Vol. 2. p. 410. Mox vulgatam ἐπὶ τὴν Θράκην revocavi; alii ex compluribus libris dederunt ἐπὶ τῇ Θράκῃ. „Non solum Thraciam, ait Haack., versus, sed etiam in vicinia et confiniis Thraciae Amphipolis sita erat ad Strymonem fluvium, qui tum Thraces a Macedonia et Chalcidice disiungebat.“ Contra quae Arn. merito dicere videtur, Cleonem, quum Eione profectus Amphipolin peteret, clarum prospectum urbis, qua mare spectabat, habuisse, iam vero escenso summo collis, in quo exstructa erat, obtutu fruebatur urbis situs, qua ad lacum et mediterranea conversa erat, sive, ut Thuc. loquutus est: ἐπὶ τὴν Θράκην, *Thraciam versus.* „Dixeris, addit Arn., *Thraciae imminentem,* idque significari verbis ἐπὶ τῇ Θράκῃ, idque vere de Amphipoli praedicaretur, sed non est id, opinor, quod auctor h. l. legentium animis imprimere volebat. Magis ergo inclino ad veterem scripturam ἐπὶ τὴν Θρ. revocandam: *situm urbis, qua Thraciam spectat,* sive ut Thuc. loquitur 4, 102. ἐς τὴν ἤπειρον.“ Paulo inferius verba: μηχανὰς ὅτι οὐ κατῆλθεν ἔχων et sana esse et quem sensum habeant, post ea, quae modo de situ urbis et statione Cleonis supra urbem dixi, facile, opinor, intelligetur. Vitium, ait scriptor, Cleonis esse existimatum fuisse, quod non cum machinis a colle, quem cum exercitu occupasset, ad ipsum murum urbis descendisset, quum tam prope abesset, et quum praesertim nulli in moenibus et circa portas defensores apparerent.

8. ὑποδεέστερος]. Sic dedi de Popponis coniectura pro vulgata ὑποδεεστέρους. Ad ἀντίπαλα supple ἑκάτερα τὰ πλήθη. Dein καθαρόν est, ait Schol., οὐχὶ συγκλύδων οὐδὲ ἐπικούρων ἀλλὰ αὐτῶν τῶν πολιτῶν. Arn. idem esse putat ac quod est 6, 31. τὸ πεζὸν χρηστοῖς καταλόγοις ἐκκριθέν i. e. neque Thetes aut Inquilini in eo numero erant, aut cives, qui legitimam militiae aetatem nondum attigerant. Contrarium τοῦ καθαροῦ apud Herodotum et alios est τὸ ἀχρήιον sive ἄχρηστον. v. Wessel. ad Herodot. 4, 135. Mox ὅπλισιν ἀναγκαίαν intelligo *vilem armaturam,* vix necessitati suffecturam, nothdürftige Bewaffnung, ut 6, 37. παρασκευὴ ἀναγκαία est nothdürftige, non nothwendige Zurüstung. Ubi Schol. οὐ τῆς ἐκ περιουσίας (παρασκευῆς), ἀλλὰ τῆς οὐδὲ αὐτάρκους. Praesenti autem loco explicat ὅπλισιν εὐτελῆ καὶ οὐκ ἐκ παρασκευῆς, nicht reguläre Rüstung. Suid. ἀναγκαία τράπεζα, ἡ εὐτελὴς καὶ πενιχρά. Hom. Od. 24, 498. Thuc. 1, 2. τῆς καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς, ubi haec adduntur: νεμόμενοι τὰ ἑαυτῶν ὅσον ἀποζῆν καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες. Itaque contrarie inter se ponuntur τὸ ἀναγκαῖον et περιουσία sive ἐξουσία, quemadmodum etiam 6, 31. vers. fin. ξυνέβη δὲ ἐς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐπίδειξιν μᾶλλον εἰκασθῆναι τῆς δυνάμεως καὶ ἐξουσίας ἢ ἐπὶ πολεμίους παρασκευήν. Vox ἐξουσία habet adiectam notionem fastus

αντίπαλα γάρ πως ἦν, ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι· τῶν γὰρ Ἀθηναίων ὅπερ ἐστράτευε, καθαρὸν ἐξῆλθε, καὶ Λημνίων καὶ Ἰμβρίων τὸ κράτιστον· τέχνῃ δὲ παρεσκευάζετο ἐπιθησόμενος. εἰ γὰρ δείξειε τοῖς ἐναντίοις τό τε πλῆθος καὶ τὴν ὅπλισιν ἀναγκαίαν οὖσαν τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, οὐκ ἂν ἡγεῖτο μᾶλλον περιγενέσθαι ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ὄντος καταφρονήσεως.

et elati potentia animi. Adde 6, 37. ἐκ σκηνιδίων καὶ ἀναγκαίας παρασκευῆς. Plut. V. Brut. 47. init. Exquisitior usus vocis ἀναγκαῖος est apud Theogn. 291. κωτίλῳ ἀνθρώπῳ σιγᾶν χαλεπώτερον ἄχθος — ἐχθαίρουσι δὲ πάντες, ἀναγκαίη δ' ἐπίμιξις ἀνδρὸς τοιούτου συμποσίῳ τελέθει, ubi significat molestus et respondet nostro vocabulo gezwungen. Vid. Brunck. ad h. l. et Welck. ad vers. 275. Suus et ipse poeta interpres v. 464. πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον χρῆμ' ἀνιηρὸν ἔφυ.

ἢ ἄνευ προόψεως] Putes hanc structuram esse: ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν καὶ ἄνευ καταφρονήσεως μὴ ἀπὸ τοῦ ὄντος (οὔσης). Quo admisso hic sensus exiret: er glaubte sie nicht leichter besiegen zu können, wenn er den Feinden seine Truppenzahl und ihre nothdürftige Bewaffnung gezeigt hätte, als wenn sie sein Heer vorher nicht gesehen hätten, und ihn nicht mit einer Verachtung ansähen, die nicht auf wirkliche Erfahrung begründet war. At hoc fieri nequit: nam Brasidas c. 9. dicit, se contemni ab hostibus: τοὺς γὰρ ἐναντίους εἰκάζω καταφρονήσει τε ἡμῶν καὶ οὐκ ἂν ἐλπίσαντας, ὡς ἂν ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην, ἀναβῆναί τε πρὸς τὸ χωρίον καὶ νῦν ἀτάκτως κατὰ θέαν τετραμμένους ὀλιγωρεῖν. Ac profecto Cleon adhuc adversarium eo usque despiciebat, ut ne ad proelium quidem exiturum putaret, nondum praesidiis adversarii exploratis, sed solo ἀξιώματι copiarum suarum, et τύχῃ sua confisus, quam pro sapientia haberet; etenim ἀξιώματι militum videmus Cleonem praestitisse et apparatu, non item multitudine. Quum itaque Brasidas tam aperte illo loco dicat, se ab hostibus contemni, qui fieri potest, ut idem praesenti loco dicat, se ita demum ab hostibus contemtum iri, si suarum copiarum in acie collocatarum palam hostibus adspectum praebuisset? Inde colligas, μή vel delendum, vel pro μή cum Reiskio τῆς scribendum esse, ut sensus sit: als wenn sie sein Heer vorher nicht gesehen hätten, und ihn mit einer Verachtung ansähen, die auf wirkliche Erfahrung begründet wäre. At ne sic quidem fieri opus est: ut paucis absolvam, structura ad sensum facta videtur. Nam quum ἄνευ προόψεως idem sit, quod μὴ γενομένης sive οὔσης προόψεως, sic scriptor pergit, quasi haec ipsa praecessissent, dicens μὴ καταφρονήσεως ἀπὸ τοῦ ὄντος pro μὴ οὔσης καταφρονήσεως ἀπὸ τοῦ ὄντος. Hinc intelligitur, plene sententiam ita efferendam fuisse: μᾶλλον γὰρ ἡγεῖτο ἂν περιγενέσθαι ἄνευ προόψεως καὶ μὴ οὔσης ἀπὸ τοῦ ὄντος καταφρονήσεως ἢ εἰ δείξειε τό τε πλῆθος καὶ τὴν ὅπλισιν ἀναγκαίαν οὖσαν τῶν μεθ' ἑαυτοῦ etc. Nunc dicit Brasidas magis se sperare, fore ut superior discedat, si adversarius non antea quam impetum in illum faceret, suas copias conspexisset, neque se in contemtu haberet facto suas vires compertas habens sive expertus. Nam contemnebatur quidem adhuc a Cleone, sed vano contemtu, qui experientia virium Brasidae non niteretur: οὐκ ἀπὸ τοῦ ὄντος. De omissione participii verbi substantivi vid. adn. ad 4, 85. Infra 6, 57. in verbis ὡς ἂν μάλιστα δι' ὀργῆς item supplendum est ὄντες. Contemtui contrarie positum est ἀξίωμα, die Achtung, in verbis huius ipsius capitis: δεδιὼς τὴν αὐτοῦ παρασκευὴν καὶ νομίζων ὑποδεέστερος εἶναι, οὐ τῷ πλήθει (ἀντίπαλα γάρ πως ἦν), ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι· τῶν γὰρ Ἀθηναίων ὅπερ ἐστράτευε, καθαρὸν ἐξῆλθε i. e. Cleon lectis-

ἀπολεξάμενος οὖν αὐτὸς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὁπλίτας, καὶ τοὺς ἄλλους Κλεαρίδᾳ προστάξας, ἐβουλεύετο ἐπιχειρεῖν αἰφνιδίως πρὶν ἀπελθεῖν τοὺς Ἀθηναίους, οὐκ ἂν νομίζων αὐτοὺς ὁμοίως ἀπολαβεῖν αὖθις μεμονωμένους, εἰ τύχοι ἐλθοῦσα αὐτοῖς ἡ βοήθεια. ξυγκαλέσας δὲ τοὺς πάντας στρατιώτας, καὶ βουλόμενος παραθαρσῦναί τε καὶ τὴν ἐπίνοιαν φράσαι, ἔλεγε τοιάδε.

9 Ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἵας χώρας ἥκομεν, ὅτι ἀεὶ διὰ τὸ εὔψυχον ἐλευθέρας, καὶ ὅτι Δωριῆς μέλλετε Ἴωσι μάχεσθαι, ὧν εἰώθατε κρείσσους εἶναι, ἀρκείτω βραχέως δεδηλωμένον· τὴν δὲ ἐπιχείρησιν ᾧ τρόπῳ διανοοῦμαι ποιεῖσθαι, διδάξω, ἵνα μὴ τό [τε] κατ' ὀλίγον καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν ἐνδεὲς φαινόμενον ἀτολμίαν παράσχῃ. τοὺς γὰρ ἐναντίους εἰκάζω καταφρονήσει τε ἡμῶν καὶ οὐκ ἂν ἐλπίσαντας ὡς ἂν ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην, ἀναβῆναί τε πρὸς τὸ χωρίον καὶ νῦν ἀτάκτως κατὰ θέαν τετραμμένους ὀλιγωρεῖν. ὅςτις δὲ τὰς τοιαύτας ἁμαρτίας τῶν ἐναντίων κάλλιστα ἰδὼν καὶ ἅμα

simum exercitum habebat, *λειφθέντος τοῦ ἀχρηίου*, ut verbis utar Herodoti 1, 211. *Τὸ ὄν* est *veritas*, die wirkliche Erfahrung. Itaque *καταφρόνησις ἀπὸ τοῦ ὄντος* est contemtus rei e vera rei notitia ortus, quum quis contemnit, quod contemni posse expertus est. Sic 6, 34. prope fin. dicitur *τῇ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς δυνάμει*, mit der reellen Macht, sive *cum copiis, quas vere possidebat.* In contemtu autem haud ex vera rei notitia orto permanere Cleonem Brasidas volebat, ideoque nolebat in conspectum adducere apparatum suum, ne qua parte se vere inferiorem esse appareret, astu hostem aggressurus et *μὴ ἀπὸ τοῦ φανεροῦ*, ut Schol. dicit. Terrore igitur subiti et necopinati impetus Cleonem vincere decreverat, ita sentiens: *εἰ ἴδοιεν παρὰ γνώμην τολμήσαντα, τῷ ἀδοκήτῳ μᾶλλον ἂν καταπλαγεῖεν ἢ τῇ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς δυνάμει*, ut ipsius scriptoris 6, 34. verbis dicam.

9. *ἀπὸ μὲν οἵας*] i. e. *ἀπὸ μὲν οἵας χώρας ἥκομεν, ὅτι ἀπὸ ἀεὶ διὰ τὸ εὔψυχον ἐλευθέρας, ἀρκείτω βραχέως δεδηλωμένον.* Haec suam explicationem habent in verbis 1, 84., ubi Archidamus rex: *καὶ ἅμα ἐλευθέραν καὶ ἐνδοξοτάτην πόλιν διὰ παντὸς νεμόμεθα, καὶ δύναται μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων τοῦτο*, sc. *ἐλευθέρα εἶναι* et *πολεμικοί τε καὶ εὔβουλοι διὰ τὸ εὔκοσμον γιγνόμεθα, τὸ μέν, ὅτι αἰδὼς σωφροσύνης πλεῖστον μετέχει, αἰσχύνης δὲ εὐψυχία.* Mox pro *τό τε κατ' ὀλίγον* alii libri *τῷ τε*, alii ex correctione *τότε*. *Τό* om. D. I. Vind., sed I. in marg. habet. *Τε* s. v. dat K., om. Ar. Chr. „Non displiceat fortasse alicui *τῷ τό*. *Τε*, quod per transpositionem excusandum, sed vel sic parum aptum est, uncis notavit Bekk., in *γε* mutari volebat Reisk.“ Popp. Miram distinctionem verbis *κατ' ὀλίγον τε καὶ μὴ ἅπαντας* fieri adnotavit Arn., quia hae res non differant, sed eaedem sint; non plane eaedem, opinor. De verbis *ἐλπίσαντας ὡς* v. Matth. p. 1046. adn. 2. Dein *καί* in verbis *καὶ ἅμα* Popp. aut abesse aut post *ἅμα* legi vult. Dicas, *καί*, ut Latinum *atque*, post participium respondere nostro *sofort*, velut in exemplo Homerico Il. χ, 247. apud Herm. ad Vig. p. 888. Sed huic sensui minus convenit *ἅμα*, quare *καὶ ἅμα* dictum puto pro auch zugleich. Simillima sunt haec c. 76. *ἐβούλοντο δὲ πρῶτον σπονδὰς ποιήσαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, αὖθις ὕστερον καὶ ξυμμαχίαν, καὶ οὕτως ἤδη τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι.*

πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαραταχθέντος ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος, πλεῖστ᾽ ἂν ὀρθοῖτο· καὶ τὰ κλέμματα ταῦτα καλλίστην δόξαν ἔχει ἃ τὸν πολέμιον μάλιστ᾽ ἄν τις ἀπατήσας τοὺς φίλους μέγιστ᾽ ἂν ὠφελήσειεν. ἕως οὖν ἔτι ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι, καὶ τοῦ ὑπαπιέναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται, τὴν διάνοιαν ἔχουσιν, ἐν τῷ ἀνειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης καὶ πρὶν ξυνταχθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν ἔχων τοὺς μετ᾽ ἐμαυτοῦ καὶ φθάσας ἢν δύνωμαι προςπεσοῦμαι δρόμῳ κατὰ μέσον τὸ στράτευμα· σὺ δέ, Κλεαρίδα, ὕστερον, ὅταν ἐμὲ ὁρᾷς ἤδη προςκείμενον καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς φοβοῦντα αὐτούς, τοὺς μετὰ σεαυτοῦ, τούς τ᾽ Ἀμφιπολίτας καὶ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους, ἄγων αἰφνιδίως τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν, καὶ ἐπείγεσθαι ὡς τάχιστα ξυμμῖξαι. ἐλπὶς γὰρ μάλιστα αὐτοὺς οὕτω φοβηθῆναι. τὸ γὰρ ἐπιὸν ὕστερον δεινότερον τοῖς πολεμίοις τοῦ παρόντος καὶ μαχομένου. καὶ αὐτός τε ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνου, ὥςπερ σε εἰκὸς ὄντα Σπαρτιάτην, καὶ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, ἀκολουθήσατε ἀνδρείως, καὶ νομίσατε εἶναι τοῦ καλῶς πολεμεῖν τὸ ἐθέλειν καὶ τὸ αἰσχύνεσθαι καὶ τοῖς ἄρχουσι πείθεσθαι· καὶ τῇδε ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθερίαν τε ὑπάρχειν καὶ Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις κεκλῆσθαι, ἢ Ἀθηναίων τε δούλοις, ἢν τὰ ἄριστα ἄνευ ἀνδραποδισμοῦ ἢ θανατώσεως πράξητε, καὶ δουλείαν χαλεπωτέραν ἢ

ἃ — ἀπατήσας] Sequitur verbum *ἀπατᾶν* analogiam locutionis *ἡ ἀδικία ἣν ἠδίκησαν αὐτόν* et similium, de quibus v. Matth. p. 775. adn. 3. Popp. 1, 1. p. 134. addit, posse etiam structuram mutatam iudicari pro *ἃ τὸν μὲν πολέμιον μάλιστ᾽ ἂν ἀπατήσειε, τοὺς δὲ φίλους μέγιστ᾽ ἂν ὠφελήσειεν*. Itane *ἅ* simul nominativum et accusativum esse putabimus? Nihil difficultatis in altera explicatione. Paulo post participium *τοῦ μένοντος* substantivi instar est. Vid. Matth. §. 570., de *ὑπεκθεῖν* vid. ibidem p. 1071. fin., de verbis *ἐλπὶς γάρ* etc. ibidem p. 951. init. Pro *φοβηθῆναι* Ar. Chr. Dan. *θορυβηθῆναι*. K. *φορυβηθῆναι*. „Mox quidem c. 10. de eruptione Clearidae agens dicit *θορυβηθῆναι*, sed non necessarium est id hic quoque recipi, et *φοβηθῆναι* legit etiam Thom. M. p. 167." Duk. Mox Stobae. p. 364. citat: *καὶ νομίσατε τρία εἶναι*, quam scripturam etiam Schol. agnoscit: *ἐκ τριῶν γίνεται τὸ καλῶς πολεμεῖν*. Conf. Thuc. 1, 122. fin. 3, 40. Hunc locum explicat Matth. p. 621. Mox articulum *τό* ante *αἰσχύνεσθαι* delevit Bekk. in edit. stereot. De sensu verbi *αἰσχύνεσθαι* vid. adn. ad 1, 84.

ἢν τὰ ἄριστα — πράξητε] Schol. *ἂν γὰρ νικηθῆτε καὶ μὴ θανάτῳ ζημιωθῆτε ὑπ᾽ αὐτῶν, ἀλλ᾽ εὐτυχήσητε καὶ ἄριστα πράξητε, δοῦλοι ἔσεσθε Ἀθηναίων καὶ δουλείαν χαλεπωτέραν ἢ πρὶν εἴχετε*, ubi scribendum videtur *ἕξετε*. Nos: auf den glücklichsten Fall und wenn es ohne etwas Schlimmeres abläuft. „Duplex erat servorum genus, alterum *δούλων*, alterum *ἀνδραπόδων* sive domesticorum servorum. Prioris generis erant servi Germanorum, *qui servis, non in Romanorum morem descriptis per familiam ministeriis, utebantur. Suam quisque sedem, suos Penates regebat. Frumenti modum dominus, aut pecoris, aut vestis, ut colono, iniungebat: et servus hactenus parebat. Cetera domus*

πρὶν εὔχετε, τοῖς δὲ λοιποῖς Ἕλλησι κωλυταῖς γενέσθαι ἐλευθερώσεως. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς μαλακισθῆτε, ὁρῶντες περὶ ὅσων ὁ ἀγών ἐστιν, ἐγώ τε δείξω οὐ παραινέσαι οἷός τε ὢν μᾶλλον τοῖς πέλας ἢ καὶ αὐτὸς ἔργῳ ἐπεξελθεῖν.

10 Ὁ μὲν Βρασίδας τοσαῦτα εἰπὼν τήν τε ἔξοδον παρεσκευάζετο αὐτὸς καὶ τοὺς ἄλλους μετὰ τοῦ Κλεαρίδα καθίστη ἐπὶ τὰς Θρᾳκίας καλουμένας τῶν πυλῶν, ὅπως ὥςπερ εἴρητο ἐπε-

officia uxor ac liberi exsequebantur. Tacit. Germ. c. 25. Ἀνδράποδα servitium domesticum tolerant, eorumque officia magis ad dominorum ipsorum corpora pertinent. Servitium illud durissimum est, ubi cum δουλείᾳ ἀνδραποδισμός iunctus est: tale erat servitium Helotarum Lacedaemone, qui omnem servitutem tum extra, tum intra domum subibant. Simplicioris cultus populi non habent nisi δούλους, dum domestica officia dominorum uxor et liberi exsequuntur; degenerati ad luxuriam populi domesticos servos alunt, quorum necessitatem luxus parit. Helotarum servitute populorum et modicorum et corruptorum servitia iungebantur." Montesqu. Espr. d. Loix 15, 10.

10. τὰς Θρᾳκίας] Intellige portam, Strymonis flexum septentrionalem lacumque versus sitam, ubi nunc vicus Yenikjui. Clearidas per hanc portam procursans in dexterum cornu exercitus Cleonis inruebat. Mox φθήσεσθαι ediderunt pro vulgata ὀφθήσεσθαι. Emendaverat Valck. ad Thom. M. pone Ruhnkenii et aliorum epistt. ad I. A. Ernest. p. 181. Deinde τοῖς ἀπιοῦσιν etc. est: er befahl den Abziehenden, sich auf den linken Flügel hinzuschwenken, nach der Richtung von Eion, so wie es denn auch nur allein thunlich war. Etenim in fronte et tergis militum Cleonis montana erant, in dextero cornu via lacu et moenibus urbis claudebatur: nullus exitus erat, nisi in reductas valles montium pone exercitum (quo si tendebant, classem ad Eionem collocatam destituebant), vel Eionem versus i. e. sinistrorsum. Dum sinistrum cornu abibat, dexterum debebat in statione manere, et hostibus frontem opponere, ut eos retardaret, dum agmine altera pars procederet Eionem. At Cleon impatiens incursionis hostium dexterum cornu iusto maturius cedere et sinistrorsum progredi iussit (ἐπιστρέψας τὸ δεξιόν), quo fieri debebat, ut latus dexterum scutis illud non munitum hostium ictibus apertum daret (τὰ γυμνὰ πρὸς τοὺς πολεμίους δούς). Dum Brasidas comites suos his verbis alloquitur: οἱ ἄνδρες ἡμᾶς οὐ μένουσι etc., cogitandus est illo ipso colle editiori adstitisse, quo antea Cleon, et copias suas etiamtum in urbe pone se habuisse: nam si ipse quoque in urbe fuisset, prospectum hostium non habuisset. Dein τὰς ἐπὶ τὸ σταύρωμα πύλας καὶ τὰς πρώτας τοῦ μακροῦ τείχους τότε ὄντος intelligo primam portam inde a latere australi collis et urbis, eamque puto non satis firmam esse putatam et ab incolis vallis palisque insuper munitam fuisse, sicut fieri solebat. Ipsa urbs magis in septentrionalem collis partem versus patuisse videtur. Verba τοῦ μακροῦ τείχους τότε ὄντος comprobant, postea murum longum aliter ductum fuisse, et quidem probabile est, ductum fuisse per altiora, quum urbs aedificiis continuata longius per acclive iugum extenderetur, ut alibi monitum est. Verba τὸ καρτερώτατον τοῦ χωρίου cum Arnoldo intelligo ascensum cacuminis ipsius collis, in quo antea Cleon cum Atheniensium exercitu regionem urbis et Strymonis lustraturus consederat. „Id praeruptum fuerit passim scopulis, quo adorientibus magnae difficultates parerentur, et tropaeum consentaneum erat erigi in uno eorum scopulorum, quo latius conspicuum foret." Arn. De dativo ἰόντι v. Matth. §. 388. b. Iam necessarium erat, Brasidam in mediam aciem Atheniensium irrumpere,

ξίωμεν. τῷ δὲ Κλέωνι, φανεροῦ γενομένου αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου καταβάντος καὶ ἐν τῇ πόλει ἐπιφανεῖ οὔσῃ ἔξωθεν περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς θυομένου καὶ ταῦτα πράσσοντος ἀγγέλλεται, προὐκεχωρήκει γὰρ τότε κατὰ τὴν θέαν, ὅτι ἥ τε στρατιὰ ἅπασα φανερὰ τῶν πολεμίων ἐν τῇ πόλει, καὶ ὑπὸ τὰς πύλας ἵππων τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὡς ἐξιόντων ὑποφαίνονται. ὁ δὲ ἀκούσας ἐπῆλθε· καὶ ὡς εἶδεν, οὐ βουλόμενος μάχῃ διαγωνίσασθαι πρίν οἱ καὶ τοὺς βοηθοὺς ἥκειν, καὶ οἰόμενος φθήσεσθαι ἀπελθών, σημαίνειν τε ἅμα ἐκέλευεν ἀναχώρησιν καὶ παρήγγειλε τοῖς ἀπιοῦσιν, ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας, ὥςπερ μόνον οἷόν τ' ἦν, ὑπάγειν ἐπὶ τῆς Ἠιόνος. ὡς δ' αὐτῷ ἐδόκει σχολὴ γίγνεσθαι, αὐτὸς ἐπιστρέψας τὸ δεξιὸν καὶ τὰ γυμνὰ πρὸς τοὺς πολεμίους δοὺς ἀπῆγε τὴν στρατιάν. κἀν τούτῳ Βρασίδας ὡς ὁρᾷ τὸν καιρὸν καὶ τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων κινούμενον, λέγει τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅτι Οἱ ἄνδρες ἡμᾶς οὐ μένουσι· δῆλοι δὲ τῶν τε δοράτων τῇ κινήσει καὶ τῶν κεφαλῶν· οἷς γὰρ ἂν τοῦτο γίγνηται, οὐκ εἰώθασι μένειν τοὺς ἐπιόντας. ἀλλὰ τάς τε πύλας τις ἀνοιγέτω ἐμοὶ ἃς εἴρηται, καὶ ἐπεξίωμεν ὡς τάχιστα θαρσοῦντες. καὶ ὁ μὲν κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ σταύρωμα πύλας καὶ τὰς πρώτας τοῦ μακροῦ τείχους τότε ὄντος ἐξελθὼν ἔθει δρόμῳ τὴν ὁδὸν ταύτην εὐθεῖαν, ᾗπερ νῦν κατὰ τὸ καρτερώτατον τοῦ χωρίου ἰόντι τροπαῖον ἕστηκε· καὶ προςβαλὼν τοῖς Ἀθηναίοις πεφοβημένοις τε ἅμα τῇ σφετέρᾳ ἀταξίᾳ καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ ἐκπεπληγμένοις κατὰ μέσον τὸ στράτευμα, τρέπει. καὶ ὁ Κλεαρίδας, ὥςπερ εἴρητο, ἅμα κατὰ τὰς Θρᾳκίας πύλας ἐπεξελθὼν τῷ στρατῷ ἐπεφέρετο. ξυνέβη τε τῷ ἀδοκήτῳ καὶ ἐξαπίνης ἀμφοτέρωθεν τοὺς Ἀθηναίους θορυβηθῆναι· καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας αὐτῶν, τὸ πρὸς τὴν Ἠιόνα, ὅπερ δὴ καὶ προὐκεχωρήκει, εὐθὺς ἀποῤῥαγὲν ἔφυγε. καὶ ὁ Βρασίδας, ὑποχωροῦντος ἤδη αὐτοῦ, ἐπιπαριὼν τῷ δεξιῷ τιτρώσκεται· καὶ πεσόντα αὐτὸν οἱ μὲν Ἀθηναῖοι οὐκ αἰσθάνονται, οἱ δὲ πλησίον ἄραντες ἀπήνεγκαν. τὸ δὲ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων ἔμενε μᾶλλον. καὶ ὁ μὲν Κλέων, ὡς τὸ πρῶτον οὐ διενοεῖτο μένειν, εὐθὺς φεύγων καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ Μυρκινίου πελταστοῦ ἀποθνήσκει, οἱ δὲ αὐτοῦ ξυστραφέντες ὁπλῖται ἐπὶ τὸν λόφον τόν τε Κλεαρίδαν ἠμύνοντο καὶ δὶς ἢ τρὶς προςβαλόντα, καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν πρὶν ἥ τε Μυρκινία καὶ ἡ Χαλκιδικὴ ἵππος καὶ οἱ πελτασταὶ περι-

si viam et collocationem hostilis exercitus cogites. Sinistrum quippe cornu Atheniensium proxime Eione aberat ea parte clivi australis collis collocatum, qua nullus ex adverso hostis esset; quo factum est, ut integrum se recipere posset: nam Brasidas profectus a longo muro ad austrum ab urbe et progressus per viam, quae recta ad verticem collis erigeretur, non veniebat in contactum sinistri Atheniensium cornu, sed tantum cum media eorum acie manus consertum ibat. In proximis verba ita cohaerent: *ἠμύνοντο προςβαλόντα καὶ δὶς ἢ τρίς* i. e. *adeo bis vel ter* sive non semel modo sed vel saepius.

στάντες καὶ ἐξακοντίζοντες αὐτοὺς ἔτρεψαν. οὕτω δὲ τὸ στράτευμα πᾶν ἤδη τῶν Ἀθηναίων φυγὸν χαλεπῶς καὶ πολλὰς ὁδοὺς τραπόμενοι κατὰ ὄρη, ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἢ αὐτίκα ἐν χερσὶν ἢ ὑπὸ τῆς Χαλκιδικῆς ἵππου καὶ τῶν πελταστῶν, οἱ λοιποὶ ἀπεκομίσθησαν ἐς τὴν Ἠιόνα. οἱ δὲ τὸν Βρασίδαν ἄραντες ἐκ τῆς μάχης καὶ διασώσαντες ἐς τὴν πόλιν ἔτι ἔμπνουν ἐσεκόμισαν· καὶ ᾔσθετο μὲν ὅτι νικῶσιν οἱ μεθ' ἑαυτοῦ, οὐ πολὺ δὲ διαλιπὼν ἐτελεύτησε. καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ ἀναχωρήσασα μετὰ τοῦ Κλεαρίδου ἐκ τῆς διώξεως νεκρούς τε ἐσκύλευσε καὶ
11 τροπαῖον ἔστησε. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Βρασίδαν οἱ ξύμμαχοι πάντες ξὺν ὅπλοις ἐπισπόμενοι δημοσίᾳ ἔθαψαν ἐν τῇ πόλει πρὸ τῆς νῦν ἀγορᾶς οὔσης· καὶ τὸ λοιπὸν οἱ Ἀμφιπολῖται, περιέρξαντες αὐτοῦ τὸ μνημεῖον, ὡς ἥρωί τε ἐντέμνουσι καὶ τιμὰς δεδώκασιν ἀγῶνας καὶ ἐτησίους θυσίας, καὶ τὴν ἀποικίαν ὡς οἰκιστῇ προσέθεσαν, καταβαλόντες τὰ Ἁγνώνεια οἰκοδομήματα, καὶ ἀφανίσαντες εἴ τι μνημόσυνόν που ἔμελλεν αὐτοῦ τῆς οἰκίσεως περιέσεσθαι, νομίσαντες τὸν μὲν Βρασίδαν σωτῆρά τε σφῶν γεγενῆσθαι καὶ ἐν τῷ παρόντι ἅμα τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμαχίαν φόβῳ τῶν Ἀθηναίων θεραπεύοντες, τὸν δὲ Ἅγνωνα κατὰ τὸ πολέμιον τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἂν ὁμοίως σφίσι

11. ἔθαψαν ἐν τῇ πόλει] Hic erat eximius honor; sepulcra enim extra moenia urbium erant. Vid. Cic. 4. Epistt. ad Famil. 12. Sic Romae XII tabulae vetuerunt, ne quis intra urbem sepeliretur, quamquam pauci quidam erant, ait Cicero de Legg. 2, 23., *qui hoc, ut C. Fabricius, virtutis causa soluti legibus consecuti sunt.* Arn. De more veterum, sepulcra sepiendi v. Casaub. ad Sueton. Ner. 37. Valck. Epist. ad Roever. Vol. 2. p. 320. Heind.

ὡς ἥρωι] v. Spanh. de Us. et Praest. Numism. p. 565. Duk. Ἐντέμνειν et ἐναγίζειν proprie usurpantur de inferiis, et ἐντέμνειν quidem, si audias Scholiastam Apollonii Rhod. 1, 587., contrarie ponitur verbo σφάζειν, quia victimae, quae per inferias offerebantur, ita ictu cervicum trucidabantur, ut caput humi procumberet; at σφάζειν i. e. *iugulare* significat rationem diis superis sacrificandi, qua caput victimae retro trahebatur, ut moriens sublime spectaret. Porro distinguuntur θύειν, *diis sacrificare* et ἐναγίζειν, *heroibus sacra facere.* Vid. Herodot. 2, 44. Etym. M. in ἐναγίζω et ἔντομα. Hesych. in ἐναγίζειν et ἐντέμνουσι. Polluc. 3, 102. 8, 91. Pausan. 2, 11, 7. Tametsi Aristot. Eth. Nicom. 5, 7. verbo θύειν significat inferias Brasidae factas, quanquam verba ἐτησίους θυσίας, de quibus hic Thuc. loquitur, non necessario intelligenda sunt de sacris Brasidae factis; imo annui dies festi in eius honorem per ludos et sacra variis diis facta celebrati esse videntur. At ludi in honorem heroum ita celebrati Varroni videntur documento esse divinae heroum naturae, *quod non soleant ludi nisi numinibus celebrari.* Conf. Herodot. 1, 167. 6, 38. Arn. Ex proximis Anecdd. Bekk. 1. p. 107. citant verba εἴ τι μνημόσυνόν ποτε ἔμελλεν ἔσεσθαι, paulo aliter Montefalc. Bibl. Coislin. p. 483. ἤτοι μνημόσυνόν ποτε ἔμελλεν ἔσεσθαι. v. Valck. ad Herodot. 6, 38. Verba οὐδ' — ἡδέως etc. intelligo inferias ab Amphipolitis, tum hostibus Atheniensium, factas Agnoni, qui Atheniensis fuisset, ingratas esse debuisse. Propter verba τῶν δ' ἐναντίων ἑπτά adi Od. Muell. Dor. 2. p. 248.

ξυμφόρως οὐδ' ἂν ἡδέως τὰς τιμὰς ἔχειν. καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς Ἀθηναίοις ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀθηναίων μὲν περὶ ἑξακοσίους, τῶν δ' ἐναντίων ἑπτά, διὰ τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως, ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας καὶ προεκφοβήσεως τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθαι. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν οἱ μὲν ἐπ' οἴκου ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κλεαρίδου τὰ περὶ τὴν Ἀμφίπολιν καθίσταντο.

Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τελευτῶντος 12
Ῥαμφίας καὶ Αὐτοχαρίδας καὶ Ἐπικυδίδας Λακεδαιμόνιοι ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία βοήθειαν ἦγον ἐνακοσίων ὁπλιτῶν, καὶ ἀφικόμενοι ἐς Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχῖνι καθίσταντο ὅ,τι αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς ἔχειν. ἐνδιατριβόντων δὲ αὐτῶν ἔτυχεν ἡ μάχη αὕτη γενομένη, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς μέχρι μὲν Πιερίου 13
τῆς Θεσσαλίας διῆλθον οἱ περὶ τὸν Ῥαμφίαν, κωλυόντων δὲ τῶν Θεσσαλῶν, καὶ ἅμα Βρασίδου τεθνεῶτος, ᾧπερ ἦγον τὴν στρατιάν, ἀπετράποντο ἐπ' οἴκου, νομίσαντες οὐδένα καιρὸν ἔτι εἶναι, τῶν τε Ἀθηναίων ἥσσῃ ἀπεληλυθότων καὶ οὐκ ἀξιόχρεων αὐτῶν ὄντων δρᾶν τι ὧν κἀκεῖνος ἐπενόει. μάλιστα δὲ ἀπῆλθον εἰδότες τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτε ἐξῄεσαν, πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην ἔχοντας. ξυνέβη τε εὐθὺς μετὰ 14
τὴν ἐν Ἀμφιπόλει μάχην καὶ τὴν Ῥαμφίου ἀναχώρησιν ἐκ Θεσσαλίας ὥςτε πολέμου μὲν μηδὲν ἔτι ἅψασθαι μηδετέρους, πρὸς δὲ τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι πληγέντες ἐπὶ τῷ Δηλίῳ καὶ δι' ὀλίγου αὖθις ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ οὐκ ἔχοντες τὴν ἐλπίδα τῆς ῥώμης πιστὴν ἔτι, ᾗπερ οὐ προςεδέχοντο πρότερον τὰς σπονδάς, δοκοῦντες τῇ παρούσῃ εὐτυχίᾳ καθυπέρτεροι γενήσεσθαι· καὶ τοὺς ξυμμάχους ἅμα ἐδέδισαν σφῶν μὴ διὰ τὰ σφάλματα ἐπαιρόμενοι ἐπὶ πλέον ἀποστῶσι, μετεμέλοντό τε ὅτι μετὰ τὰ ἐν Πύλῳ καλῶς παρασχὸν οὐ ξυνέβησαν· οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι παρὰ γνώμην μὲν ἀποβαίνοντος σφίσι τοῦ πολέμου, ἐν ᾧ ᾤοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν τὴν τῶν Ἀθηναίων δύναμιν, εἰ τὴν γῆν τέμνοιεν, περιπεσόντες δὲ τῇ ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορᾷ, οἵα οὔπω γεγένητο τῇ Σπάρτῃ, καὶ λῃστευομένης τῆς χώρας ἐκ τῆς Πύλου καὶ Κυθήρων, αὐτομο-

13. *Πιερίου*] Pierium sive Pieria (apud Livium 32, 15. 36, 14.) sive Cierium (apud Steph. Byz.) non alia urbs erat quam Arne antiquior, unde Boeoti per Thessalos expulsi sunt. Iacebat, ubi nunc vicus Mataranga, in medio campo inter Peneum, Enipeum (Apidanum) et Curalium (Cuarium) fluvios, circiter 10 ad 12 milliariis Angl. ad orientem a Metropoli. Vid. Od. Muell. ad Tabul. Gr. Septentr. p. 18 sqq.

14. *ὥςτε — ἅψασθαι*] v. Matth. p. 1038. De transitu ex infinitivo ad indicativum v. Herm. ad Vig. p. 852, 352. b. De forma plusquamperfecti *γεγένητο* v. Matth. §. 165. Et *τριακοντούτεις* scripsi ex B, sicut 1, 23. 115. 2, 2. Conf. quos Popp. citavit, Buttm. Gr. max. §. 71. adn. 7. Matth. §. 113. adn. 3. Lobeck. ad Phryn. p. 408. adn. Vulgo vel *τριακονταετεῖς* vel *τριακονταέτεις*.

λούντων τε τῶν Εἱλώτων, καὶ ἀεὶ προςδοκίας οὔσης μή τι καὶ οἱ ὑπομένοντες τοῖς ἔξω πίσυνοι πρὸς τὰ παρόντα σφίσιν ὥςπερ καὶ πρότερον νεωτερίσωσι· ξυνέβαινε δὲ καὶ πρὸς τοὺς Ἀργείους αὐτοῖς τὰς τριακοντούτεις σπονδὰς ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι, καὶ ἄλλας οὐκ ἤθελον σπένδεσθαι οἱ Ἀργεῖοι, εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν Κυνουρίαν γῆν ἀποδώσει· ὥςτ' ἀδύνατα εἶναι ἐφαίνετο Ἀργείοις καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολεμεῖν. τῶν τε ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων ὑπώπτευόν τινας ἀποστήσεσθαι πρὸς τοὺς Ἀργείους· ὅπερ καὶ
15 ἐγένετο. ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις αὐτοῖς λογιζομένοις ἐδόκει ποιητέα εἶναι ἡ ξύμβασις, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιθυμίᾳ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι· ἦσαν γὰρ οἱ Σπαρτιᾶται αὐτῶν πρῶτοί τε καὶ ὁμοίως σφίσι ξυγγενεῖς. ἤρξαντο μὲν οὖν καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῶν πράσσειν, ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι οὔπως ἤθελον, εὖ φερόμενοι, ἐπὶ τῇ ἴσῃ καταλύεσθαι. σφαλέντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τῷ Δηλίῳ παραχρῆμα οἱ Λακεδαιμόνιοι γνόντες νῦν μᾶλλον ἂν ἐνδεξομένους ποιοῦνται

ὥςτ' ἀδύνατα εἶναι ἐφαίνετο] i. e. ita ut, cum non fieri posse putarent, ut simul bellum contra Athenas et Argos gererent, quod tamen timendum erat, promti essent ad pacem cum Atheniensibus faciendam. Arn.

15. *ταῦτ' οὖν — καταλύεσθαι*] Schol. Arist. Pac. 478., qui post *καταλύεσθαι* haec invitis omnibus libris Thucydidis inserit: *μάλιστα δὲ οἱ τῶν δεδεμένων συγγενεῖς ἐνῆγον καὶ ἐσπούδαζον, ὡς ἂν εἰρήνη γένηται.* In verbis *ἐπιθυμίᾳ — κομίσασθαι* inest commixtio duarum constructionum, de qua v. Matth. p. 1303 sq.

ὁμοίως σφίσι ξυγγενεῖς] i. e. *et qui inter eos erant Spartani, primores erant civitatis* (conf. 4, 108. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 210. Od. Muell. Dor. 2. p. 83.) *et pariter sibi cognati*, ita ut omnes Spartanorum lochi aliquot inter eos haberent sibi cognatos. Nam 4, 8. scriptor retulit, illos Spartanos in Sphacteria captos ex omnibus lochis sorte ductos esse. Antiquitus autem hoc spectabant, ut in iisdem moris lochisque cognati componerentur, quamquam paulatim hic mos exolevit. Conf. Od. Muell. l. c. p. 237. Wachsm. l. c. 2, 1. p. 383, 76. Muell. tamen non debebat interpretari unter einander, nam non inter se cognati erant, quippe sorte ducti ex variis lochis, sed sui quisque lochi militibus, nec *inter se* Graece proprie est *σφίσι*, sed *ἐν σφίσι* sive *ἐν ἑαυτοῖς*. v. adn. ad 4, 25. Itidem erravit C. Fr. Herm. de Homoeis p. 7 sq., qui „Nihil aliud, ait, sibi vult Thucydides, nisi eodem ardore, quo alioquin consanguinei redimendis ex captivitate necessariis suis studeant, omnes Spartanos, *quippe pari* ***inter se*** *cognationis vinculo coniunctos*, eorum, qui in Sphacteria capti essent, libertatem expetisse.“ Et hoc praeterea tenendum est, *σφίσι* cum eadem licentia pro *αὐτοῖς* dictum esse, qua 4, 113. fin. in verbis *κατέφυγον δὲ καὶ τῶν Τορωναίων ἐς αὐτούς, ὅσοι ἦσαν σφίσιν ἐπιτήδειοι* et 7, 70. *μετὰ δὲ τοῦτο πανταχόθεν σφίσι τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων ἐπιφερομένων* etc., ubi v. adnot. Non tacendum est, Bekkerum probabiliter coniecisse *ὁμοίοις σφίσι* sc. *οὖσιν*, et sic Port.: *et propter parem dignitatem* etc.

μᾶλλον ἂν ἐνδεξομένους] *Ἂν* om. Gr. D. Ar. Chr. Pro *ἐνδεξομένους* m. Thom M. v. *ἐνδέχεται* habent *ἐνδεξαμένους*, quo ducunt etiam Chr. Dan., qui *δεξαμένους* praebent. Negant futuro *ἂν* addi posse Anecdd. Bekk. 1. p. 126. et Schneid. ad Xen. Cyrop. 1, 5, 2., contra quos Popp. adfert haec exempla: 2, 80. *λέγοντες ὅτι ῥᾳδίως ἂν*

τὴν ἐνιαύσιον ἐκεχειρίαν, ἐν ᾗ ἔδει ξυνιόντας καὶ περὶ τοῦ πλείονος χρόνου βουλεύεσθαι. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐν Ἀμφιπόλει ἧσσα τοῖς Ἀθηναίοις ἐγεγένητο, καὶ ἐτεθνήκει Κλέων τε καὶ Βρασίδας, οἵπερ ἀμφοτέρωθεν μάλιστα ἠναντιοῦντο τῇ εἰρήνῃ, ὁ μὲν διὰ τὸ εὐτυχεῖν τε καὶ τιμᾶσθαι ἐκ τοῦ πολεμεῖν, ὁ δὲ γενομένης ἡσυχίας καταφανέστερος νομίζων ἂν εἶναι κακουργῶν καὶ ἀπιστότερος διαβάλλων, τότε δὲ οἱ ἐν ἑκατέρᾳ τῇ πόλει σπεύδοντες τὰ μάλιστα τὴν ἡγεμονίαν Πλειστοάναξ τε ὁ Παυσανίου βασιλεὺς Λακεδαιμονίων καὶ Νικίας ὁ Νικηράτου, πλεῖστα τῶν τότε εὖ φερόμενος ἐν στρατηγίαις, πολλῷ δὴ μᾶλλον προεθυμοῦντο, Νικίας μὲν βουλόμενος, ἐν ᾧ ἀπαθὴς ἦν καὶ

κρατήσουσι, et νομίζοντες, εἰ ταύτην πρώτην λάβοιεν, ῥᾳδίως ἂν σφίσι τἄλλα προςχωρήσειν. 6, 20. οὐδ᾽ ἂν τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν εἰκότως ἀντ᾽ ἐλευθερίας προςδεξομένας. Vid. adn. ad 1, 140. De indicativo certe futuri cum ἂν dubitat Matth. p. 1199. d.

16. ἐπειδὴ δέ] Δέ cum K. Ar. Chr. Dan. omittit qui his usus est Schol. ad Arist. Equ. 790. De apodosi huius enuntiationis si quaeritur, ea vel propter particulam τότε initium habere non potest post τὴν ἡγεμονίαν, quia non intelligitur, quum verba τότε δὲ — ἡγεμονίαν ad Cleonem et Brasidam referantur, cur τότε adiectum sit, utpote plane otiosum, quia principatum civitatis suae, neque minus principatum suum non alio tempore affectare poterant, quam dum in vivis erant, ne dicam, hoc tralaticium esse, apodosin verbis τότε δέ incipere, non solum post ἐπειδή, sed etiam post participla. Vid. Thuc. 1, 49. 58. 2, 12. 18. 70. alibi. Rursus si apodosin annectas inde a verbis τότε δέ, in verbo ἡγεμονίαν est, quod offensioni sit. Etenim qui principatum civitati suae parare student, eos belli magis, quam pacis cupidos esse consentaneum est. Quae reputantibus apparebit, haec de Plistoanacte Niciaque, quos auctores pacis extitisse Thuc. dicit, praedicari non posse. Conf. Heilm, p. 653. Hac difficultate permotus Reisk. ἡσυχίαν aut ὁμόνοιαν pro ἡγεμονίαν corrigendum esse suspicatus est. Reiskii coniecturis Dindorfio potius visum est, legere ὁμολογίαν. Utut est, certe vulgata scriptura stare non potest. Nec tamen opus esse videtur, invitis omnibus quidem libris quidquam mutari. Nam quum Reg. (G.) F. Lugd. Gr. habeant τότε δὲ οἱ ἐν ἑκατέρᾳ τῇ πόλει, pro vulgata τότε δὲ ἑκατέρᾳ τῇ πόλει hac scriptura recepta omnia plana et expedita fiunt. Principes suae uterque civitatis esse voluerunt Plistoanax Niciasque, idque se tantum pacem republica agente consecuturos esse sperabant, diversa uterque ratione sed illa in idem consilium conciliandae pacis conspirante. Quo valet etiam illud additamentum: πλεῖστα τῶν τότε εὖ φερόμενος ἐν στρατηγίαις, quo se summae inter omnes auctoritatis Nicias futurum esse putabat, valetque etiam verbum προεθυμοῦντο i. e. cupiebant perstare in proposito pacis obtinendi principatus causa restituendae. Addit Popp.: „Nec dicimus σπεύδειν τινί τι, *parare alicui aliquid*, sed absolute σπεύδειν τι, ut προθυμεῖσθαί τι, *studiose ambire*, *affectare aliquid*. Conf. 6, 39. 79." De προεθυμοῦντο v. Matth. p. 1037. Mox ἠξιοῦτο significat *honoratus est*, v. Porson. ad Eur. Hecub. 323. Et καὶ ὅστις — παραδίδωσι dixit pro καὶ ἐκ τοῦ ἐλάχιστα τύχῃ αὑτὸν παραδιδόναι. Mox verba ἐς ἐνθυμίαν etc. Thom. M. in ἐνθύμιον ita exponit: προέτεινον Ἀθηναῖοι (imo οἱ τοῦ Πλειστοάνακτος ἐχθροί) τοῖς Λακεδαιμονίοις τοῦτον καὶ ὑπεμίμνησκον, ὅτι δι᾽ αὐτὸν ἔπταισαν. De verbo προβαλλόμενος dixi ad 1, 73., de formula τι πταίσειαν v. Valck. ad Herodot. 8, 21.

ἠξιοῦτο, διασώσασθαι τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἔς τε τὸ αὐτίκα πόνων πεπαῦσθαι καὶ αὐτὸς καὶ τοὺς πολίτας παῦσαι, καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ καταλιπεῖν ὄνομα ὡς οὐδὲν σφήλας τὴν πόλιν διεγένετο, νομίζων ἐκ τοῦ ἀκινδύνου τοῦτο ξυμβαίνειν καὶ ὅςτις ἐλάχιστα τύχῃ αὑτὸν παραδίδωσι, τὸ δὲ ἀκίνδυνον τὴν εἰρήνην παρέχειν, Πλειστοάναξ δὲ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαβαλλόμενος περὶ τῆς καθόδου, καὶ ἐς ἐνθυμίαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀεὶ προβαλλόμενος ὑπ' αὐτῶν, ὁπότε τι πταίσειαν, ὡς διὰ τὴν ἐκείνου κάθοδον παρανομηθεῖσαν ταῦτα ξυμβαίνοι. τὴν γὰρ πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς ἐπῃτιῶντο αὐτὸν πεῖσαι μετ' Ἀριστοκλέους τοῦ ἀδελφοῦ ὥςτε χρῆσαι Λακεδαιμονίοις ἐπὶ πολὺ τάδε θεωροῖς ἀφικνουμένοις, Διὸς υἱοῦ ἡμιθέου τὸ σπέρμα ἐκ τῆς ἀλλοτρίας ἐς τὴν ἑαυτῶν ἀναφέρειν· εἰ δὲ μή, ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ εὐλάξειν· χρόνῳ δὲ προτρέψαι τοὺς Λακεδαιμονίους φεύγοντα αὐτὸν ἐς Λύκαιον διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτε μετὰ

θεωροῖς ἀφικνουμένοις] Priori tempore, quum Pythia per Alcmaeonidas largitione edocta esset inculcare Spartanis officium liberandarum a Pisistratidis Athenarum, ab Herodoto narratur hoc mandatum repetiisse non solum *θεωροῖς* publice missis, sed etiam quicunque Spartanorum in sua causa oraculum consultabant. Munere *θεωρῶν* Spartae Pythii fungebantur, qui bini a regibus nominabantur, publice cum regibus alebantur et una cum iis edicta oraculi legebant. Vid. Herodot. 6, 57. Xen. R. L. 15. Arn. v. Od. Muell. Dor. 2. p. 18. 100. 230. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 49, 9. Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 224. Mox *ἐπὶ πολύ* idem est ac *πολλάκις*, et *ἡμιθέου* (Herculis) *σπέρμα* intellige Plistoanactem.

ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ] Schol. *εὐλάκαν τὴν ὕννιν Λακεδαιμόνιοι λέγουσιν, ἔνιοι δὲ, τὴν δίκελλαν ἀπὸ τοῦ λακαίνειν ὅ ἐστι σκάπτειν· εὐλάξειν δὲ ἀρόσειν· τοιοῦτο δέ τι λέγει ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ εὐλάξειν, τουτέστι λιμὸν ἔσεσθαι καὶ πολλοῦ σφόδρα τὸν σῖτον ὠνήσεσθαι, ὥςπερ ἀργυροῖς ἐργαλείοις χρωμένους. ἔνιοι δὲ οὐ λυσιτελήσειν φασὶν αὐτοῖς τὴν γῆν γεωργεῖν, ὥςπερ εἰ ἀργυροῖς ἐργαλείοις ἐχρῶντο.* Bau. comparat Caesaris Augusti dictum apud Suetonium: *aureo hamo piscari*, quo significare voluit sumtuosam iacturam. Adde Od. Muell. Dor. 2. p. 533. Hesych. (quem exscripsit Phavorin. in *ἀργυρέα*): *ἀργυρέα ὕννις, ἡ ἀργυρέα αὖλαξ, παρὰ Θουκυδίδῃ*, ubi transmissis verbis Hemsterh. emendat *ἀργυρέα αὔλαχα· ἡ ἀργυρέα ὕννις, π. Θ.* „*Αὔλαχα*, ait, hanc enim olim variam extitisse lectionem in Thucydidis libris, Hesych. satis ostendit in *αὔλαχα, ἡ ὕννις.* Vomerem ita vocari non abhorret, qui sulcos ducat.“ Eadem monuit Kust. ad Suidam. Zonaras cum Phavorino et Suida habent *εὐλάχα, τὸ ἄροτρον παρὰ Θουκυδίδῃ ἐν χρησμῷ τινι· Δώρειος δὲ ἡ λέξις.* Et sic est in m. marg. Cl. et in corr. K. Photius habet *εὐλάκα.* Huc etiam, si Is. Vossium ad Catullum p. 84. sequimur, referendum est hoc Hesychii *Εὐλακία, Ἄρτεμις*, nam Diana, ait, eadem est quae Ceres. „*Εὐλάκᾳ* tuetur Phot. et hoc, quod *αὖλαξ, ἄλοξ* ac similia nomina *κ*, non *χ* adsciscunt.“ Popp. Mox Krueg. ad Dionys. p. 297. scribi vult *ἐκ τῆς Ἀττικῆς τότε.* v. adn. ad 8, 62.

μετὰ δώρων δοκοῦσαν] *δόκησιν* Cass. (in cuius marg. man. rec. *γρ. δακοῦσαν*), Aug. (sed hic a corr. post *δοκ.* voc. eras.) Cl. (cuius marg. *δοκήσεως*), F. (in cuius marg. ead. man. *γρ. δοκοῦσαν ἕως*), Mosqu. m. Chr. Dan. marg. Steph. Schol. Suidas in *δώρων*, at in lit.

δώρων δοκοῦσαν ἀναχώρησιν, καὶ ἥμισυ τῆς οἰκίας τοῦ ἱεροῦ
τότε τοῦ Διὸς οἰκοῦντα φόβῳ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔτει ἑνὸς
δέοντι εἰκοστῷ τοῖς ὁμοίοις χοροῖς καὶ θυσίαις καταγαγεῖν ὥς-
περ ὅτε τὸ πρῶτον Λακεδαίμονα κτίζοντες τοὺς βασιλέας καθί-
σταντο. ἀχθόμενος οὖν τῇ διαβολῇ ταύτῃ καὶ νομίζων ἐν εἰ- 17
ρήνῃ μὲν οὐδενὸς σφάλματος γιγνομένου καὶ ἅμα τῶν Λακε-
δαιμονίων τοὺς ἄνδρας κομιζομένων κἂν αὐτὸς τοῖς ἐχθροῖς
ἀνεπίληπτος εἶναι, πολέμου δὲ καθεστῶτος ἀεὶ ἀνάγκην εἶναι
τοὺς προύχοντας ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν διαβάλλεσθαι, προυθυμήθη
τὴν ξύμβασιν. καὶ τόν τε χειμῶνα τοῦτον ᾖεσαν ἐς λόγους καὶ

Vat. H. E. est *δόκησιν ἕως*, C. D. I. K. m. *δόκησιν ἐς*, Vind. *δόκησιν εἰς*, in quibus omnibus latet scriptura marg. Cl. *δοκήσεως*. Popp. edidit *δόκησιν*. Suspiceris, auctorem reliquisse *μετὰ δώρων δοκήσεως*, quae verba Schol. exponit *δώρων λῆψιν*. In iure Attico *δωροδοκία*, *δωροδόκημα* frequens est, at Arn. dubitat, num *δωροδόκησις*, vel *δώρων δόκησις* in usu fuerit. Haack. non memor *δωροδοκίας* ex iure Attico *δόκησιν* intellexit *opinionem*. Vid. Meier. De bon. damn. p. 111. Meier. et Schoem. d. Att. Proz. p. 351. Heffter. D. Athen. Gerichtsverf. p. 154. Vulgatam Acacius ita interpretatur *propter suspicionem acceptae ob discessum pecuniae* et Duk. confert Thuc. 2, 21. *διὸ δὲ καὶ ἡ φυγὴ αὐτῷ ἐγένετο ἐκ Σπάρτης δόξαντι χρήμασι πεισθῆναι τὴν ἀναχώρησιν* ac 3, 10. *ἀρετὴν δοκοῦσαν*, *opinionem virtutis*, quamquam praesenti loco durior est omissio verbi *γεγενῆσθαι*. Arn. cum eodem *δοκοῦσαν* ideo praefert, quod (ut alia omittantur) hoc magis conveniat cum scriptoris prudentia, dicere virum *putatum esse* corruptum pecunia fuisse, quam audere dicere *corruptum fuisse*, neque aliter auctorem loqui 2, 21.

ἥμισυ τῆς οἰκίας] Schol. *ὁ Πλειστοάναξ διαφυγὼν ᾤκησεν ἐν Λυκαίῳ* (monte Arcadiae, in quo Iovis Lycaei sacrum erat. v. Strab. 8. p. 388. Plin. H. N. 4, 6. Duk.) *τοῦ δὲ τόπου, καθ' ὃν ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν, τὸ μὲν ἥμισυ ἦν ἱερὸν, τὸ δὲ ἥμισυ βέβηλον.* Sensus esse videtur: *καὶ οἰκίαν τότε οἰκοῦντα, ἧς ἥμισυ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διὸς ἦν.* „Ad verbum est living in half of his house in the sacred ground. Causa erat, ut ei in asylo esse liceret momento temporis et tamen sine violatione sacri facere, quod in vita communi usu venit, id quod fieri non potuisset, si tota domus intra sacrum circuitum fuisset. Vid. 4, 97. *Ἀθηναίους δὲ Δήλιον ἐνοικεῖν, καὶ ὅσα ἄνθρωποι ἐν βεβήλῳ δρῶσι, πάντα γίγνεσθαι αὐτόθι.*" Arn. De regibus Spartanis inter sacrificia et choreas primum institutis v. Od. Muell. Dor. 1. p. 90.

17. *ἀνεπίληπτος*] Zonaras: *ἄμωμος*. Et *προεπανεσείσθη* Schol. explicat per *προηπειλήθη*. Vid. adn. ad 6, 86. Mox in Gr. Ven. est *ὡς ἐπὶ τειχισμόν*, vulgo *ὡς ἐπιτειχισμόν*. „Exspectes quidem cum Abr. *ἐπιτειχισμόν* ob 1, 122. 144., ideoque coniicias *ὡς ἐς ἐπιτειχισμόν*. Schol. *ὡς μελλόντων φρούρια ἐπιτειχίζειν ἐν τῇ Ἀττικῇ τῶν Λακεδαιμονίων.* Sed simplex *τειχισμός* de obsidione paranda legitur etiam 8, 34." Popp. Arn. praefert *ὡς ἐς ἐπιτειχισμόν*, quia Spartani non cogitaverint de obsidendis Athenis, sed de Decelea munienda, hoc autem esse non *τειχισμόν* sed *ἐπιτειχισμόν*. Et ab ipso Poppone legi *ὡς ἐς ἐπίπλουν* 1, 50., ubi in omnibus libris sit *ὡς ἐπίπλουν*, item omisso *ἐς*. Mihi quidem scriptor videtur satis habuisse dicere *murorum exstructio* (*τειχισμός*), quum murorum *adversus* Athenienses exstructio (*ἐπιτειχισμός*) sponte sua intelligatur. Paulo post ad verba *ὥστε — ποιεῖσθαι* v. Matth. p. 1038. Propter *ἔφασαν οὐ βίᾳ* confer 3, 52.

πρὸς τὸ ἔαρ ἤδη, παρασκευή τε προεπανεσείσθη ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, περιαγγελλομένη κατὰ πόλεις ὡς ἐπὶ τειχισμόν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἐςακούοιεν· καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν ξυνόδων ἅμα πολλὰς δικαιώσεις προενεγκόντων ἀλλήλοις ξυνεχωρεῖτο ὥςτε ἃ ἑκάτεροι πολέμῳ ἔσχον ἀποδόντας τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι, Νίσαιαν δ' ἔχειν Ἀθηναίους· ἀνταπαιτούντων γὰρ Πλάταιαν οἱ Θηβαῖοι ἔφασαν οὐ βίᾳ ἀλλ' ὁμολογίᾳ αὐτῶν προςχωρησάντων καὶ οὐ προδόντων ἔχειν τὸ χωρίον, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὴν Νίσαιαν· τότε δὴ παρακαλέσαντες τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ψηφισαμένων πλὴν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων καὶ Ἠλείων καὶ Μεγαρέων τῶν ἄλλων ὥςτε καταλύεσθαι, τούτοις δὲ οὐκ ἤρεσκε τὰ πρασσόμενα, ποιοῦνται τὴν ξύμβασιν καὶ ἐσπείσαντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὤμοσαν, ἐκεῖνοί τε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τάδε.

18 *Σπονδὰς ἐποιήσαντο Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κατὰ τάδε, καὶ ὤμοσαν κατὰ πόλεις. περὶ μὲν τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν, θύειν καὶ ἰέναι καὶ μαντεύεσθαι καὶ θεωρεῖν*

πλὴν Βοιωτῶν] Schol. ad Arist. Pac. 463. eadem ex Philochoro adnotat, quae hic Thuc. narrat, ut suspicio fiat, Philochorum sua ex hoc scriptore sumsisse, collata inprimis adnotatione ad 1, 114. Wasse adnotavit, hinc lucem affulgere verbis Comici l. l., ubi pacem funibus in antrum deductam fingit. De verbis *ὥςτε καταλύεσθαι* iterum v. Matth. l. c. Paulo inferius parenthesis non suo loco legitur, nam verba *τούτοις δὲ — πρασσόμενα* statim post *Μεγαρέων* poni debebant. Popp. 1, 1. p. 305. confert 6, 104., ubi tamen verba, quae in parenthesi sunt (*κατὰ τὸν Τεριναῖον κόλπον*) mihi non ab scriptoris manu esse videntur. Sed addit 8, 48., ubi verba *οἵπερ καὶ ταλαιπωροῦνται μάλιστα* statim post *οἱ δυνατοὶ τῶν πολιτῶν* sequi debebant. Adde Popp. ad Xen. Cyrop. 1, 2, 9.

18. *θεωρεῖν*] i. e. *θεωροὺς γίγνεσθαι*, *spectatum ire.* Conf. 8, 10. Schol. interpretatur *θεωροὺς πέμπειν*, praeter necessitatem, ut iudicat Herm. ad Soph. Oed. C. 1085. Mox *ἱερόν* totum templum est, eius pars *ναός*, cella. Interdum plures *ναοί* uni templo tribuuntur, ubi *ναοί* aediculae sunt, quas unum templum complectitur. Dixeris Capellen. Atque *ἱερόν* etiam latiorem sensum habet, ut sit tota area deo consecrata una cum aedibus sacris in illa exstructis. Sic idem fere quod *τέμενος* est, et *ναός* non cella tantum, verum aedes deo sacrata, ut pars *τοῦ ἱεροῦ* latiori sensu accepti. Atque ubi *ναός* et *σηκός* (cella) distinguuntur, videlicet *ναός* templum est sive *τὸ ἱερόν*. Vid. interpp. ad Herodot. 6, 19. adnot. ad 1, 134. Porro Delphi iubebantur suas ipsi leges scribere sive suis ipsorum legibus vivere i. e. *αὐτονόμους*. Vid. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 146. adn. Od. Muell. Dor. 1. p. 192. 211. 250. 2. p. 182., iubebantur sibi solis vectigales esse i. e. *αὐτοτελεῖς*. Schol. explicat *μὴ ἄλλοις συντελοῦντας*, at hic sensus inest in *αὐτονόμους*. Denique *αὐτοδίκους*, si ius privatum spectes, significat eos iussos esse secundum suas leges in propriis iudiciis causas disceptare. Schol. *αὐτόδικοι ἄνθρωποι οἱ παρ' αὐτοῖς δίκας διδόντες καὶ λαμβάνοντες, καὶ μὴ ὑπ' ἄλλων κρινόμενοι, ἐν αὐτοῖς τὴν διαφορὰν δίκῃ λύοντες, καὶ μὴ μετάγοντες αὐτὴν εἰς ὑπερορίους ἀνθρώπους*, ut socii Atheniensium, qui Athenis lege experiri cogebantur. Si ius civitatum spectes, *αὐτόδικοι* civitates liberae sunt, quae valent ipsae

κατὰ τὰ πάτρια τὸν βουλόμενον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀδεῶς. τὸ δ' ἱερὸν καὶ τὸν νεὼν τὸν ἐν Δελφοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Δελφοὺς αὐτονόμους εἶναι καὶ αὐτοτελεῖς καὶ αὐτοδίκους καὶ αὐτῶν καὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν κατὰ τὰ πάτρια. ἔτη δὲ εἶναι τὰς σπονδὰς πεντήκοντα Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Λακεδαιμονίων ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπ' Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους

per se satisfactionem et facere et recipere. „Sic Plataeenses 3, 55. eo causam suam tuentur, quod non sint *αὐτόδικοι*, neque teneantur actiones suas praestare: *ἃ δὲ ἑκάτεροι ἐξηγεῖσθε τοῖς ξυμμάχοις, οὐχ οἱ ἑπόμενοι αἴτιοι, εἴ τι μὴ καλῶς ἐδρᾶτε, ἀλλ' οἱ ἄγοντες ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα.*" ARN. Vid. Harpocr. Suid. et Zonar. in his vv.

δικαίῳ χρήσθων] Thom. M. p. 922. *δικαίῳ* agnoscit, at Dukero et Haackio ad hunc locum magis *δίκαις*, quod est in libris nonnullis et apud Scholiastam, aptum esse videtur, quam *δικαίῳ*, et Thucydidem etiam alibi dicunt *δίκην*, *δίκας* et *διάφορα* coniungere, velut 1, 78. 140. Ac sane *δικαίῳ* si legas, articulus *τῷ* addatur opus esse videtur, ut Arn. animadvertit. Tum erit: *iure* (*τῷ δικαίῳ*) *utuntor*, pro *iudicio* (*δίκαις*) *disceptanto*. Statim de Amphipoli vid. 4, 106. Dein tributum (*φόρος*) ab Aristide sociis descriptum erat quadringenorum sexagenorum talentorum (Thuc. 1, 96.). Id postea auctum ad sexcentena talenta (2, 13.), post pacem Niciae ad millena ducena, deinde in maius etiam. Vid. Diod. 12, 40. et maxime Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 427 sqq. De Argilo v. 4, 103. de Stagiro 4, 88. de Acantho ibidem. Scolus urbs sita erat haud procul Olyntho. De ea in superioribus nihil a Thucydide memoratum est. v. Strab. 9. p. 408. Eustath. ad Hom. Il. 2. p. 265, 29. Rom. De Olyntho v. 1, 63. 2, 79. Iacobs. ad Demosth. Oratt. de Rep. habit. p. 209. ed. pr. A. G. Becker. Interp. Oratt. Demosth. Philipp. Vol. 1. p. 92. Voemel. Prolegg. ad Dem. Phil. 1. p. 13 sqq. De Spartolo, urbe Bottica, proxime ab Olyntho sita, v. Thuc. 2, 79.

ἐξέστω — Ἀθηναίοις] Exspectes pro *Ἀθηναίοις* pronomen. Iam *αὐτοὺς Ἀθηναίοις* dixit pro *αὐτοὺς ἑαυτοῖς*. Quod iure tam singulare visum est interpretibus, ut *Ἀθηναίοις* deletum vellent. Quod iudicium leviter confirmari videtur scriptura Pal. *Ἀθηναίους*. Nec tamen omittendum est, in formulis foederum complura ab usitatis abhorrentia reperiri. Similia sunt verba 6, 105. *οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἤδη εὐπροφασιστόν μᾶλλον τὴν αἰτίαν ἐς τοὺς Ἀθηναίους τοῦ ἀμύνεσθαι ἐποίησαν*. Mox Mecyberna urbs Atheniensibus ab Olynthiis anno belli undecimo rursus erepta est. v. Thuc. 5, 39. Remota erat ab Olyntho viginti stadiis. v. Wessel. ad Diod. 12, 77. De Sanaeis v. 4, 109. Sane urbs in Acte sita fuit. Alia est Sane Herodoti 7, 123., sita illa in Pallene. „Singos urbs sita fuit ad oram Sithoniae orientalem. v. Herodot. 7, 122. De Panacto v. 5, 3. 42. de Coryphasio adn. ad 4, 3. de Cytheris 4, 53. 54. 7, 26. de Methone 4, 45. et adn. ad 4, 118. Paulo post *Πτελεόν* nomen vix sanum est; nam nec Thessaliae nec Asiae Pteleum (de quibus v. 1, 2. p. 452.), hic locum habet. Neque aptius videtur *Πτελεὸν τῶν παραθαλαττίων Ἀχαιῶν*, quod Steph. Byz. addit; nam ne id quidem ad societatem Laconicam pertinebat." POPP. Asiatica Pteleus memoratur a Thucydide 8, 24. 31., ea sita erat ad Mimantem et Erythras, Thessalica apud auctorem epigrammatis veteris apud

ἐπὶ Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε τέχνῃ μήτε μηχανῇ μηδεμιᾷ. ἢν δέ τι διάφορον ᾖ πρὸς ἀλλήλους, δικαίῳ χρήσθων καὶ ὅρκοις, καθ' ὅ,τι ἂν ξυνθῶνται. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Ἀμφίπολιν. ὅσας δὲ πόλεις παρέδοσαν Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις, ἐξέστω ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλωνται, αὐτοὺς καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας· τὰς δὲ πόλεις φερούσας τὸν φόρον τὸν ἐπ' Ἀριστείδου αὐτονόμους εἶναι. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν Ἀθηναίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ κακῷ, ἀποδιδόντων τὸν φόρον, ἐπειδὴ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. εἰσὶ δὲ Ἄργιλος, Στάγειρος, Ἄκανθος, Σκῶλος, Ὄλυνθος, Σπάρτωλος. ξυμμάχους δ' εἶναι μηδετέρων, μήτε Λακεδαιμονίων, μήτε Ἀθηναίων· ἢν δὲ Ἀθηναῖοι πείθωσι τὰς πόλεις, βουλομένας ταύτας ἐξέστω ξυμμάχους ποιεῖσθαι αὐτοὺς Ἀθηναίοις. Μηκυβερναίους δὲ καὶ Σαναίους καὶ Σιγγαίους οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς ἑαυτῶν, καθάπερ Ὀλύνθιοι καὶ Ἀκάνθιοι. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Πάνακτον. ἀποδόντων δὲ καὶ Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις Κορυφάσιον καὶ Κύθηρα καὶ Μεθώνην καὶ Πτελεὸν καὶ Ἀταλάντην, καὶ τοὺς ἄνδρας ὅσοι εἰσὶ Λακεδαιμονίων ἐν τῷ δημοσίῳ τῶν Ἀθηναίων, ἢ ἄλλοθί που ὅσης Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ· καὶ τοὺς ἐν Σκιώνῃ πολιορκουμένους Πελοποννησίων ἀφεῖναι, καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ἐν Σκιώνῃ εἰσὶ

Demosth. p. 34. et apud Cantacuzenum p. 564. (ex citatione Wassii) est. „Bloomf. suspicatur significari Pteleum, quod est apud Strab. 8. p. 538. A. Alm. et Hom. Il. 2, 594., situm in confiniis Messeniae et Elidis, quodque Athenienses occupaverint, ut paucis annis post peninsulam orae Laconicae, obversam Cytheris 7, 26., ceperunt. Ea occupatio facta esse videatur, cum Athenienses frequenter escensiones faciebant in litore Peloponnesi 4, 53 sqq. At ordo locorum huic coniecturae non favet, et Thuc. omnes conatus, ab Atheniensibus tum in ora Peloponnesi factos, sigillatim pertractat, ut vix credibile sit, eum constantem possessionem portus alicuius in ditione hostili omisisse." Arn. Mox de Atalante. v. Thuc. 2, 32. 3, 89. Alia est Atalante, urbs Macedoniae 2, 100.

ἐν τῷ δημοσίῳ] Herald. Emendd. et Observ. c. 37. putat hoc laxius accipiendum, quam faciunt interpretes Thucydidis et convertit *qui populo Atheniensi publice serviunt* Athenis. Reprehendit eum Salmasius Obss. ad I. A. et R. p. 612., ac negat *ἐν δημοσίῳ εἶναι* dici eos, qui publice serviunt: *δημόσιον* autem Scholiasta ad h. l. et Hesychio auctoribus esse carcerem. Recte Salmasius. Agit Thuc. de his praecipue, qui in Sphacteria capti fuerant, de quibus recipiendis valde laborasse Lacedaemonios, supra plus semel dixit. Hi autem non servi publici facti, sed in vincula publica coniecti erant 4, 41. 57. *Δημόσιον* hic cum aliis etiam Pricaeus ad Actt. Apost. 5, 18. *carcerem* interpretatur. Duk. Mox de Scione v. 4, 120. 130. 133. 5, 32. Paulo post proprie ita scribere debebat: *Σκιωναίων δὲ καὶ Τορωναίων καὶ Σερμυλίων — Ἀθηναίους βουλεύεσθαι πέρι καὶ περὶ τῶν ἄλλων πόλεων* etc. Post sententiam interpositam subiecta repetantur per pronomen *αὐτῶν*, ut fieri solet. De Toronaeis v. 4, 111. 5, 3. Sermyla urbs Graeca in Sithonia erat. v. Herodot. 7, 122. Thuc. 1, 65.

καὶ ὅσους Βρασίδας ἐξέπεμψε, καὶ εἴ τις τῶν ξυμμάχων τῶν Λακεδαιμονίων ἐν Ἀθήναις ἐστὶν ἐν τῷ δημοσίῳ, ἢ ἄλλοθί που ἧς Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ. ἀποδόντων δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι οὕστινας ἔχουσιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων κατὰ ταὐτά. Σκιωναίων δὲ καὶ Τορωναίων καὶ Σερμυλίων καὶ εἴ τινα ἄλλην πόλιν ἔχουσιν Ἀθηναῖοι, Ἀθηναίους βουλεύεσθαι περὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅ,τι ἂν δοκῇ αὐτοῖς. ὅρκους δὲ ποιήσασθαι Ἀθηναίους πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κατὰ πόλεις. ὀμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἑκάτεροι τὸν μέγιστον ἐξ ἑκάστης πόλεως. ὁ δ' ὅρκος ἔστω

καὶ τοὺς ξυμμάχους κατὰ πόλεις] Athenienses et suo et sociorum nomine iurabant. vid. 5, 47. post med. Itaque Atheniensibus solis Lacedaemonii et horum socii iusiurandum praestabant, at Athenienses non solum Lacedaemoniis, sed etiam sociis eorum, et his quidem oppidatim (κατὰ πόλεις). Vid. Wachsm. Antt. Gr. 2, 2. p. 127, 4.

ὅρκον τὸν μέγιστον] In formulis iurisiurandi varii et confirmandi et fidem dandi gradus erant. Praeter usitatum testium iusiurandum aliud erat sanctius, quod magis quam alia fidem obstringere videbatur, quale praestabant Areopagitae, dum et se et omnem progeniem diris devovent, quodque ut praecipua gravitate et vi praeditum memoratur. Inprimis illam formulam obligare putaverunt, qua per liberos iurabant. Vid. Platn. d. Proz. und d. Klag. b. d. Att. Vol. 1. p. 223. et Valck. de Ritibus Iurisi. in Opuscc. Vol. 1. ed. Lips. Mox dedi ἐμμενῶ ex Osanni in Sylloga Inscr. 1. p. 10. emendatione, quae in editione Elmsleii iam expressa est, et sic coniecerat iam Fr. Port. Eadem correctio adhibenda verbo est c. 47. Vulgatam ἐμμένω Haack. tuetur, quia praesens cum futuro, ut hic quidem ἐμμένω cum παραβήσομαι, etiam alibi iungatur. Addit Popp., in infinitivo praesens post iurandi verba frequens esse. Hoc tamen ipsum qui firmat Schaef. ad Eurip. Med. 751. Pors. quum in indicativo ἐμμένω ferre nolit, Popp. se eum sequi maluisse profitetur. Propter στήλας στῆσαι v. Dahlm. Herodot. p. 18. Pro Ἰσθμῷ Aem. Port. legi volebat vel ἐν Ἰσθμῷ vel Ἰσθμοῖ. v. Iacobs. ad Anthol. Palat. p. 837. et Buttm. Gr. max. 2. p. 275. Dein in verbis ἐν Ἀθήναις praepositionem libri quamplurimi om., in Reg. (G.) est καὶ Ἀθήνησιν, ut c. 25. 47. Vid. adn. ad. 1, 73. et Matth. §. 406. b., ubi tamen, si a nomine Μαραθῶνι abeas, poetica tantum exempla omissae praepositionis ἐν proferuntur. Et ἐν πόλει est in arce, sic enim usitatum est in actis publicis. Vid. adn. ad 2, 15. „Porro" „Amyclaeum teste Polybio 5, 19. Sparta viginti stadiis aberat. Dodw. narrat, reliquias Amyclarum quas putat esse certe quatuor mill. ruinis Spartae distare. v. Travels Vol. 2. p. 413. Guil. Gell. cum eo consentire videtur. Itin. of the Morea p. 222. 225. At Leak. Amyclas ponit in colle, qui dicitur Aia Kyriaki, ubi item ruinarum aliquid invenitur, qui collis Sparta austrum versus non plus duo mill. et dimidium abest. v. Travels in the Morea Vol. 1. p. 135—145. Templum Apollinis Amyclaei non minus recte dici poterat Spartae esse, quam templum Iunonis Argis esse dicebant, v. Thuc. 4, 133., quamquam quadraginta stadiis ab urbe distabat. Vid. Strab. 8, 6, 2. Herodot. 1, 31." Arn. Od. Muell. Dor. 2. p. 452. putat vicum, qui nunc dicitur Sclavochori, antiquas Amyclas fuisse, vel certe non procul iacuisse. Mox „καὶ ὅτου πέρι Mosqu. et Lindav. Spicil. p. 9. Vulgo ὅτου πέρι cum distinctione non post πέρι, sed post ὁποτεροιοῦν et post χρωμένοις, quasi id ad participium referri possit. Conf. Seidl. ad Eur. El. 533. In Cass. aliud pro et scriptum et deinde emendatum

ὅδε· ἐμμενῶ ταῖς ξυνθήκαις καὶ ταῖς σπονδαῖς ταῖσδε δικαίως καὶ ἀδόλως. ἔστω δὲ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις κατὰ ταὐτὰ ὅρκος πρὸς Ἀθηναίους, τὸν δὲ ὅρκον ἀνανεοῦσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἀμφοτέρους. στήλας δὲ στῆσαι Ὀλυμπίασι καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμῷ καὶ ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει καὶ ἐν Λακεδαίμονι ἐν Ἀμυκλαίῳ. εἰ δέ τι ἀμνημονοῦσιν ὁποτεροιοῦν καὶ ὅτου πέρι, λόγοις δικαίοις χρωμένοις εὔορκον εἶναι ἀμφοτέροις ταύτῃ μεταθεῖναι ὅπῃ ἂν δοκῇ ἀμφοτέροις, Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις.

19 Ἄρχει δὲ τῶν σπονδῶν ἔφορος Πλειστόλας, Ἀρτεμισίου μηνὸς τετάρτῃ φθίνοντος, ἐν δὲ Ἀθήναις ἄρχων Ἀλκαῖος, Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἕκτῃ φθίνοντος. ὤμνυον δὲ οἵδε καὶ ἐσπένδοντο, Λακεδαιμονίων μὲν [Πλειστοάναξ, Ἆγις,] Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἄκανθος, Δάϊθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἄντιππος, Τέλλις, Ἀλκινίδας, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος· Ἀθηναίων δὲ οἵδε, Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Νικίας, Λάχης, Εὐθύδημος, Προκλῆς,

fuerat, sed neque vera scriptura neque emendatio legi potest. In marg. est γρ. κατὰ τοῦ. Aug. Pal. It. Vat. οἱ τοῦ. In Aug. tamen corr. εἴτου. H. solum του. Lugd. εἰ τοῦ. In recepta scriptura ὅτου pro ὁτουοῦν accipere videntur, sed dubitat de hoc usu Herm. ad Soph. Ai. 179. et exspectetur potius καὶ ὁτιοῦν, ut 4, 16. ὅ τι δ' ἂν παραβαίνωσι καὶ ὁτιοῦν. Repetas etiam, si tibi commodum videatur, cogitatione ἀμνημονοῦσι, et interpretere *si quid obliti fuerint et quod (cunque) obliti fuerint*, quamquam sic καὶ ὅτου ἂν (ἀμνημονῶσι) exspectes." Popp. De forma ὅτου pro οὗτινος v. Matth. §. 153. adn. 1. et de explicatione huius loci conf. adn. ad 4, 16. Mihi ὁτουοῦν πέρι in formula foederis fuisse videtur, et sic scriptorem scriptum reliquisse probabile est.

19. Ἄρχει] i. e. *foedera habent initium ab ephoro Plistola.* Sic supra 4, 118. καὶ ὡμολόγησαν — ἄρχειν τήνδε τὴν ἡμέραν, *et convenit, ut induciae ab hac die inciperent.* De ephoro eponymo v. Od. Muell. Dor. 2. p. 122. adn. 4. De mense Artemisio adi adn. ad 4, 118. Porro ἕκτῃ φθίνοντος etc. est Elaphebolionis d. 24 Ol. 89, 3. sive mensis Apr. 11. anni Iuliani 421. ante Chr. De forma nominis Ἄντιππος cum τ v. Buttm. Gr. max. §. 17. adn. 3. Pro Ἀλκινίδας cum Cam. et Vall. ex c. 24. fortasse legendum Ἀλκινάδας. De nomine Μηνᾶς vid. Lobeck. ad Phryn. p. 434. Tum vulgo legitur Λάμφιλος, pro quo dedi Λάφιλος ex cap. 24., et Heilm. recte videtur dixisse, idem nomen esse quod Philolaus. Porro vulgo Ἀριστοκοίτης est, at infra c. 24. Ἀριστοκράτης, quod in hunc quoque locum vel invitis libris revocavi, quia nomen Ἀριστοκοίτης inauditum est. Vid. Krueg. ad Dionys. p. 331. et de Aristocrate Thuc. 8, 9. Ceterum post verba Λακεδαιμονίων μέν his nominibus Arn. praemisit Πλειστοάναξ, Ἆγις et deinde Πλειστόλας etc. propter cap. 24., ubi in vulgatis Plistoanactis et Agidis nomina praemittuntur. „Cum ratio, ait, reddi non possit, cur nomina regum non compareant inter eos, qui iureiurando prius pactum cum Atheniensibus firmabant, et inprimis Plistoanactem incredibile sit omisisse tale documentum sui pacis studii, ac cum posterius pactum data opera iubeat firmari iureiurando eorundem virorum, qui prius pactum firmaverant, ausus sum inserere nomina Πλειστοάναξ, Ἆγις c. 19. in fronte Spartanorum, qui iusiurandum praestabant."

Πυθόδωρος, Ἄγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεογένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης.

Αὗται αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἅμα ἦρι, ἐκ Διονυσίων εὐθὺς τῶν ἀστικῶν αὐτόδεκα ἐτῶν διελθόν-

20. *ἐκ Διονυσίων*] Initium Dionysiorum urbanorum inde a die 12. Elaphebolionis fuit. v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 176. et de Dionysiis Atticis in universum Ruhnk. Addendis ad Hesych. Vol. 1. p. 999, 10. Boeckh. in Commentt. Acad. Berolin. 1817. Buttm. Exc. 1. ad Demosth. Or. in Mid. p. 119. et adn. ad 2, 15. Dies 12. Elaphebolionis Ol. 89, 3. competit cum d. 30. Mart. anni Iuliani 421. Dionysia urbana per aliquot dies festos extendebantur, quare scriptor hic dicit *αὗται αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο — ἐκ Διονυσίων εὐθὺς τῶν ἀστικῶν*. Addit *αὐτόδεκα ἐτῶν διελθόντων*, etenim ab aestate Ol. 87, 1. (431.) usque ad hiemem Ol. 89, 3. (42½.) decem aestates totidemque hiemes effluxerunt, quamquam decima hiems non tota praeterierat, quum induciae factae sunt, quia hiems finem habebat Attico mense Elaphebolione, induciae autem initium habebant sex diebus ante finem Elaphebolionis. Numerantur igitur decem plenae aestates et totidem hiemes, quarum de ultima hieme sex dies nondum effluxerant. Id quod scriptor significat verbis *ἡμερῶν ὀλίγων παρενεγκουσῶν*, i. e. mit dem Unterschied von einigen Tagen weniger. Si secundum menses computationem instituas, invenies, apparatum incursionis primae in Atticam et initium belli locum habuisse paulo posteriori anni tempore, quam quo bellum finitum est: incepit a. 431. statim post diem 7. Mai. (sive statim post finem Munychionis, primi aestatis mensis Ol. 87, 1.). Vid. Thuc. 2, 10. coll. 2, 2. At finitum est pace Niciae a. 421. die 11. Apr. (sive Ol. 89, 3. Elaphebolionis die 24.). Interest spatium non sex dierum, sed totius mensis Munychionis et sex posteriorum dierum, Elaphebolionis, postremi hiemis mensis. Ipsa prima invasio in Atticam (de qua tamen hic non cogitandum est, quia auctor iunctim dicit *ἡ ἐσβολὴ ἡ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου τοῦδε*), aliquanto serius facta est, de cuius tempore vid. adn. ad 2, 19. „Ex voce *παρενεγκουσῶν*, ait Dodw., colligimus, *addendos intelligi dies, non demendos*. Sic enim certe alibi vocem *παρενεγκεῖν* auctor usurpat: *εὑρήσει τις τοσαῦτα ἔτη λογιζόμενος κατὰ τοὺς χρόνους καὶ ἡμέρας οὐ πολλὰς παρενεγκούσας* 5, 26. Hesych. *παρενεγκεῖν, παραθεῖναι, παραβαλεῖν*.“ Dodwellum sequitur Mans. Spart. 2. p. 153. Hesychii locus nihil probat, neque est, qui dubitet, *παρενεγκεῖν* transitivum habere posse sensum *addendi*. Atqui hic *παρενεγκεῖν* intransitivum est. Buttm. Exc. 3. ad Demosth. Orat. Mid. p. 127. *ἡμέρας παρενεγκούσας* explicat *dies, qui praeterierunt, effluxerunt*. Equidem puto esse *dies vel addendos vel demendos*, sive Tage drunter oder drüber, ut explicat Schneid. s. v. *παραφέρω*. Quum autem in hoc verbo comparatio insit, intelligitur, cur scriptor particulam *ἤ* addere potuerit, sic scribens: *παρενεγκουσῶν ἢ ὡς*. Totum igitur locum ita interpretor: *haec foedera pacta sunt exeunte hieme, statim ineunte vere, statim a Dionysiis urbanis, ipsis decem annis praeteritis, si paucos dies addas, qui spatium expleant ad tempus illud usque, quo prima incursio in Atticam a Peloponnesiis facta est et initium hoc bellum habuit* sive mit dem Unterschied einiger Tage weniger von der Zeit, da der erste Einfall der Peloponnesier in Attica geschah und der Krieg begann. Contra altero loco 5, 26., quo scriptor docet, bellum Peloponnesiacum per viginti septem annos gestum esse, verba *ἡμέρας οὐ πολλὰς παρενεγκούσας* significant *dies non multos exsuperantes*, sive mit dem Unterschied einiger Tage mehr. Mox in verbis *ἡ ἐσβολὴ ἡ* alterum *ἡ* ex Cass. Aug.

των καὶ ἡμερῶν ὀλίγων παρενεγκουσῶν ἢ ὡς τὸ πρῶτον ἡ ἐσβολὴ ἡ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου τοῦδε ἐγένετο. σκοπείτω δέ τις κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ μὴ τῶν ἑκασταχοῦ ἢ ἀρχόντων ἢ ἀπὸ τιμῆς τινος σημαινόντων τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ προγεγενημένα πιστεύσας μᾶλλον. οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν, οἷς καὶ ἀρχομένοις καὶ μεσοῦσι, καὶ ὅπως ἔτυχέ τῳ, ἐπεγένετό τι. κατὰ θέρη δὲ καὶ χειμῶνας ἀριθμῶν ὥσπερ γέγραπται εὑρήσει, ἐξ ἡμισείας ἑκατέρου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος, δέκα μὲν θέρη, ἴσους δὲ χειμῶνας τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷδε γεγενημένους.

21 Λακεδαιμόνιοι δέ, ἔλαχον γὰρ πρότεροι ἀποδιδόναι ἃ εἶχον, τούς τε ἄνδρας εὐθὺς τοὺς παρὰ σφίσιν αἰχμαλώτους ἀφιέ-

It. Vat. H. [Ven.] cum Wassio in Praef. et Schaefero Melett. Cr. p. 8. Bekk. addidit. Non additum vult Krueg. ad Dionys. p. 153. Articulus et abest recte, et additur post ἐσβολή, sed diversa interpretatione. Prius si fit, haec erit interpretatio: *quo primum invasio in Atticam facta est*; alterum si praefertur, haec: *quo primum invasio in Atticam facta contigit.*

ἢ ἀρχόντων — σημαινόντων] Vulgo h. l. ita exhibetur, ut σημαινόντων post ἐς τὰ προγεγενημένα legatur, quo errore undenunde nato his verbis incredibilis obscuritas circumdata est. Non potest autem aliter fieri, quam ut σημαινόντων post verba ἀπὸ τιμῆς τινος ponatur, et facile sic istud participium explicatur suppletis sive τὰ ἔτη sive τοὺς χρόνους. Ὀνομάτων autem genitivus est, unde reliqui genitivi pendent, neque aliter hunc locum Scholiastae cognitum fuisse, apparet ex eius adnotatione: κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας τὰ δέκα ἔτη σκοπείτω τις, καὶ μὴ ἐξαριθμείσθω μήτε τοὺς ἄρχοντας μήτε τοὺς ἀπὸ ἄλλης τινὸς τιμῆς ἐπωνύμους τοῖς ἔτεσι γεγενημένους· οὐ γὰρ ἀκριβῶς ἐντεῦθεν οἱ χρόνοι τῶν πράξεων λαμβάνονται, ἐπειδὴ καὶ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῶν ἀρχόντων καὶ κατὰ τοὺς μέσους καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους πολλὰ ἐπράχθη. Fortasse hoc ipsum ansam dedit verbo σημαινόντων non suo loco ponendo, quod casus eius (τοὺς χρόνους sive τὰ ἔτη) omissus est. Arn. verba sic transposita vult: κατὰ τοὺς χρόνους καὶ μὴ (κατὰ) τῶν ἑκασταχοῦ ἢ ἀρχόντων ἢ ἀπὸ τιμῆς τινὸς ἐς τὰ προγεγενημένα σημαινόντων τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων πιστεύσας μᾶλλον, ut ἐς τὰ προγεγενημένα σημαινόντων sit inserviens tamquam nota eventuum praeteritorum, sive, ut Schol. explicat, ἐπωνύμους τοῖς ἔτεσι γεγενημένους. „Verbis τῶν ἀπὸ τιμῆς τινὸς σημαινόντων, addit, Thuc. significat munera, qualia erant sacerdotis Iunonis Argivae et eiusmodi 2, 2.“ Equidem praepositionem ἐς iungo cum ἀπαρίθμησιν, ut sit *nominum in rerum eventus descriptionem* sive die Anweisung des jedesmal Geschehenen in die Zeit eines Amtes velut archontis, ephori etc. Accusativus ἀπαρίθμησιν mea quidem sententia non pendet ab πιστεύσας, sed a σκοπείτω. Ad πιστεύσας suppleo αὐτῇ sc. τῇ ἀπαριθμήσει. Statim verba καὶ ὅπως ἔτυχέ τῳ Arn. convertit who were in the beginning of their office, and in the middle of it, *and at any period of it that may be named*, when each particular transaction occurred. Descriptionem rerum per aestates et hiemes valde improbant Dionys. p. 826. Reisk. et Theo Progymn. c. 4. p. 43. Denique verba ἐξ ἡμισείας etc. converte: da jede von beiden Jahreszeiten (ἑκατέρου) zur Hälfte (ἐξ ἡμισείας) das Jahr ausmacht (τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος).

σαν καὶ πέμψαντες ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης πρέσβεις Ἰσχαγόραν καὶ Μηνᾶν καὶ Φιλοχαρίδαν ἐκέλευον τὸν Κλεαρίδαν τὴν Ἀμφίπολιν παραδιδόναι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τοὺς ἄλλους τὰς σπονδὰς ὡς εἴρητο ἑκάστοις δέχεσθαι. οἱ δ' οὐκ ἤθελον, νομίζοντες οὐκ ἐπιτηδείας εἶναι· οὐδὲ ὁ Κλεαρίδας παρέδωκε τὴν πόλιν, χαριζόμενος τοῖς Χαλκιδεῦσι, λέγων ὡς οὐ δυνατὸς εἴη βίᾳ ἐκείνων παραδιδόναι. ἐλθὼν δὲ αὐτὸς κατὰ τάχος μετὰ πρέσβεων αὐτόθεν, ἀπολογησόμενός τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἢν κατηγορῶσιν οἱ περὶ τὸν Ἰσχαγόραν ὅτι οὐκ ἐπείθετο, καὶ ἅμα βουλόμενος εἰδέναι εἰ ἔτι μετακινητὴ εἴη ἡ ὁμολογία, ἐπειδὴ εὗρε κατειλημμένας, αὐτὸς μὲν πάλιν πεμπόντων τῶν Λακεδαιμονίων καὶ κελευόντων μάλιστα μὲν καὶ τὸ χωρίον παραδοῦναι, εἰ δὲ μή, ὁπόσοι Πελοποννησίων ἔνεισιν ἐξαγαγεῖν, κατὰ τάχος ἐπορεύετο. οἱ δὲ 22
ξύμμαχοι ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ ἔτυχον ὄντες, καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ

21. κατειλημμένας] Schol. ἰσχυράς i. e. beschworen. „Coniicias κατειλημμένους, obstrictos (τῇ ὁμολογίᾳ). Fortasse tamen non opus. Conf. Duk. ad 8, 63.“ Popp.

22. ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοί] Krueg. ad Dionys. p. 280. coniecit αὐτοῦ, noto vocis pleonasmo, ut in ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ — ἐν τῷ ἱερῷ αὐτοῦ — ἐκ τοῦ Ἄργους αὐτόθεν etc. Sed placet magis explicatio Arnoldi: forte *sponte sua* Lacedaemone aderant, ut non opus esset eos vocari, quemadmodum Amphipolin missum est. Et confert 4, 128. καὶ αὐτοὶ ὀργιζόμενοι οἱ στρατιῶται, ubi v. adn. Mox „noli scribere δέξεσθαι cum Markl. ad Lys. p. 454. Vid. 1, 1. p. 138. et Lob. ad Phryn. p. 749.“ Popp. Idem ex compluribus libris recipit ξυμμαχίαν ἐποιοῦντο pro vulgata ἐποιήσαντο, negat enim sententiam esse *societatem fecerunt*, quod demum post adventum legatorum Atheniensium γενομένων λόγων factum esse finis capitis docet, verum *societatem facturi erant, moliebantur*. Deinde ἐπισπένδεσθαι non suo loco legitur, sed ponendum est post τούς τε Ἀργείους. Quod vulgo post ἐλθόντων legitur, tam absurdum est, ut cogitari nequeat, Thucydidem ita scribere potuisse, et facile concipitur, qui factum sit, ut suo loco amoveretur. Etenim ubi omitti poterat, et a scriptore omissum erat, Scholiastae suppleverunt, ibique locum obtinuit; ubi autem non omitti licebat, neque a scriptore omissum erat, ibi excidere passi sunt. Duplex causa profertur, cur Lacedaemonii cum Atheniensibus praeter pacem foedus societatis inirent; nam timuisse dicuntur, ne Argivi inducias non renovarent, quia noluerant nuper renovare, arbitrati (νομίσαντες) Lacedaemoniis cum Atheniensibus non iunctis sese pares futuros esse. Altera causa fuit, quod timebant, ne Peloponnesii, si liceret i. e. si Lacedaemonii cum Atheniensibus non iuncti essent, Atheniensium societati se adiungerent. Proinde αὐτούς non ad Argivos redit, sed ad Lacedaemonios, et verbo νομίσαντες non Lacedaemoniorum, sed Argivorum opinio significatur. Noluerant Argivi inducias instaurare, quia putabant, sine Atheniensium auxilio Lacedaemonios non esse timendos, utpote bello decenni attritos et per varias calamitates existimatione ac pristina fama deiectos. Schol. non aliter cepit, cuius haec verba sunt: οὐ βουλομένων, φησί, τῶν ἄλλων συμμάχων σπένδεσθαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ Λακεδαιμόνιοι καθ' ἑαυτοὺς ἐσπείσαντο, νομίζοντες ἥκιστα ἂν οὕτω πρὸς Ἀθηναίους χωρήσειν τοὺς Ἀργείους προσθησομένους αὐτοῖς. πεποιημένοι γὰρ ἔμπροσθεν πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδάς, τότε τῶν Ἀθηναίων εὖ φερομένων, οὐκ ἐβούλοντο πρὸς Λα-

δεξαμένους τὰς σπονδὰς ἐκέλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιεῖσθαι. οἱ δὲ τῇ αὐτῇ προφάσει ᾗπερ καὶ τὸ πρῶτον ἀπεώσαντο οὐκ ἔφασαν δέξασθαι, ἢν μή τινας δικαιοτέρας τούτων ποιῶνται. ὡς δ' αὐτῶν οὐκ ἐσήκουον, ἐκείνους μὲν ἀπέπεμψαν, αὐτοὶ δὲ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμαχίαν ἐποιοῦντο, νομίζοντες ἥκιστα ἂν σφίσι τούς τε Ἀργείους ἐπισπένδεσθαι, ἐπειδὴ οὐκ ἤθελον Ἀμπελίδου καὶ Λίχου ἐλθόντων, νομίσαντες αὐτοὺς ἄνευ Ἀθηναίων οὐ δεινοὺς εἶναι, καὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μάλιστ' ἂν ἡσυχάζειν· πρὸς γὰρ ἂν τοὺς Ἀθηναίους, εἰ ἐξῆν, χωρεῖν. παρόντων οὖν πρέσβεων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ γενομένων λόγων, ξυνέβησαν, καὶ ἐγένοντο ὅρκοι καὶ ξυμμαχία ἥδε κατὰ τάδε.

23 Ξύμμαχοι ἔσονται Λακεδαιμόνιοι πεντήκοντα ἔτη. ἢν δέ τινες ἴωσιν ἐς τὴν γῆν πολέμιοι τὴν Λακεδαιμονίων καὶ κακῶς

κεδαιμονίους ἐπισπένδεσθαι, ἐλθόντων Ἀμπελίδου καὶ Λίχου. οὐκ ἐβούλοντο δὲ ἐπισπένδεσθαι οἱ Ἀργεῖοι, νομίζοντες χωρὶς Ἀθηναίων οὐ δεινοὺς εἶναι Λακεδαιμονίους. πρὸς τούτῳ δὲ καὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον οἱ Λακεδαιμόνιοι ᾤοντο ἡσυχάζειν γενομένων τῶν σπονδῶν. εἰ γὰρ μὴ ἐγεγόνεσαν, ἀλλὰ ἐξῆν προσχωρεῖν τοῖς Ἀθηναίοις, τούς τε Ἀργείους καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς πρὸς Ἀθηναίους ἂν ἀποστῆναι. Arn. locum ita accipit, ut verba νομίσαντες — οὐ δεινοὺς εἶναι repetitio sint verborum νομίζοντες — Ἀργείους, et repetitio illa facta sit propter interiectam parenthesin ἐπειδὴ — ἐπισπένδεσθαι, utque ea parenthesis referatur tantum ad nomen Argivorum, et causam contineat, cur ipsi nominatim seorsumque memorentur. Sensum hunc esse ait: *putantes, Argivos, quorum hostiles animi detrectata induciarum instauratione nuper se manifestaverant, non iam timendos fore, utpote privatos ope Atheniensium; et reliquas civitates Peloponnesi eadem de causa quietas fore, societate Atheniensium exclusas, quibus alias se adiuncturi fuissent.* Verum, quaeso, quae est necessitas repetitionis illius post tam brevem parenthesin? Et vel aoristus νομίσαντες demonstrat, nullam hic repetitionem esse. Cur enim tempore variato modo νομίζοντες modo νομίσαντες scriberet? At ex mea explicatione aoristum necessarium esse, nemo non videt. Denique ipso Arnoldo fatente particula οὐ ante δεινούς omittenda erat. Quod vero νομίσαντες ad Argivos, αὐτούς ad Spartanos refero, Arn. quaerit: quando Athenienses unquam cum Spartanis adversus Argos iuncti erant, quandove futurum erat, ut cum Spartanis adversus Argos iungerentur? Ad quod facile est respondere, non necesse esse, ut iuncti unquam fuerint adversus Argos, sed obligatos fuisse una contra Argivos ire, quamprimum societatis foedus inter utrosque initum erat. Addit Arn.: „Si Spartani non timendi erant Argivis, nisi adiuti ab Atheniensibus, nunquam timendi fuerant, neque unquam futurum erat, ut timendi essent.“ Arn. oblitus est, quod scriptor c. 28. dixit de imminuta Spartanorum gloria: alii erant Spartani integri, alii per decennium attriti. Antea toti Graeciae non vinci posse videbantur; iam, post calamitatem inprimis Sphacteriae, Argivi vel solos se rem cum Spartanis conficere posse confidebant. Ait Arn. memoratum esse c. 14., cur Argivi inducias cum Spartanis renovare detrectaverint: ἄλλας οὐκ ἤθελον σπένδεσθαι οἱ Ἀργεῖοι, εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν Κυνουρίαν γῆν ἀποδώσει. Verum haec causa non efficax erat, nisi accedente conditione, ut Spartani Argivis non timendi essent; nam Cynuriam non postulassent, et inducias repetiissent, si timore Spartanorum certamen declinassent.

23. ξύμμαχοι ἔσονται Λακεδαιμόνιοι] Adde καὶ Ἀθηναῖοι.

ποιῶσι Λακεδαιμονίους, ὠφελεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀμφοτέρων, καταλύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὼ πόλεε. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως καὶ προθύμως καὶ ἀδόλως. καὶ ἤν τινες ἐς τὴν Ἀθηναίων γῆν ἴωσι πολέμιοι καὶ κακῶς ποιῶσιν Ἀθηναίους, ὠφελεῖν Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπ' ἀμφοτέρων, καταλύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὼ πόλεε. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως καὶ προθύμως καὶ ἀδόλως. ἢν δὲ ἡ δουλεία ἐπανιστῆται, ἐπικουρεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίοις παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν. ὀμοῦνται δὲ ταῦτα οἵπερ καὶ τὰς ἄλλας σπονδὰς ὤμνυον ἑκατέρων. ἀνανεοῦσθαι δὲ κατ' ἐνιαυτὸν Λακεδαιμονίους μὲν ἰόντας ἐς Ἀθήνας πρὸς τὰ Διονύσια, Ἀθηναίους δὲ ἰόντας ἐς Λακεδαίμονα πρὸς τὰ Ὑακίνθια. στήλην δὲ ἑκατέρους στῆσαι, τὴν μὲν ἐν Λακεδαίμονι παρ' Ἀπόλλωνι ἐν Ἀμυκλαίῳ, τὴν δὲ ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει παρ' Ἀθηνᾷ. ἢν δέ τι δοκῇ Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις προςθεῖναι καὶ ἀφελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας, ὅ,τι ἂν δοκῇ, εὔορκον ἀμφοτέροις εἶναι.

Τὸν δὲ ὅρκον ὤμνυον Λακεδαιμονίων μὲν οἵδε, Πλειστοά- 24
ναξ, Ἆγις, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἄκανθος, Δαΐθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἄντιππος, Ἀλκινάδας, Τέλλις, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος· Ἀθηναίων δὲ Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Λάχης, Νικίας, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἅγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεογένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης.

Αὕτη ἡ ξυμμαχία ἐγένετο μετὰ τὰς σπονδὰς οὐ πολλῷ ὕστερον, καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀπέδοσαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τὸ θέρος ἦρχε τοῦ ἑνδεκάτου

FR. PORT. Mox Thom. M. et ex eo Phavorin. in *ὠφελῶ* habet *ὠφελεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίοις*, docentque *ὠφελεῖν* cum dativo apud solos poetas inveniri, sed Thucydidem quoque hic dativum ei addere. Dativum habent nulli libri scripti, nisi Dan. m. et a corr. Aug. *Λακεδαιμονίους* delet Schaef. ad Eurip. Orest. Porson. 793., tum ut durities leniatur accusativorum invicem excipientium, tum ut congruat cum sequenti *ὠφελεῖν Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύνωνται.* De verbis *ἄμφω τὼ πόλεε* v. Matth. p. 570. 812. 1. Et *ἡ δουλεία* est *τὸ πλῆθος τῶν οἰκετῶν*, ut explicat Pollux 3, 75. Thom. M. p. 248. *δουλεία οὐ μόνον αὐτὸ τὸ δουλεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ ἄθροισμα τῶν δούλων, ὡς Θουκυδίδης· „ἢν δὲ ἡ δουλεία ἐπανιστῶνται."* De Hyacinthiis v. adn. ad c. 54.

c. 24. *μετὰ τὰς σπονδάς*] Schol. *τὰς κοινὰς δηλονότι, ὧν μετεῖχον καὶ οἱ σύμμαχοι.* v. cap. 18. Postrema verba ita accipio: *ταῦτα δὲ τὰ δέκα ἔτη ὡς ξυνεχῶς ἐγένετο, ὁ πρῶτος πόλεμος γέγραπται.*

ἔτους. ταῦτα δὲ τὰ δέκα ἔτη ὁ πρῶτος πόλεμος ξυνεχῶς γενόμενος γέγραπται.

25 Μετὰ δὲ τὰς σπονδὰς καὶ τὴν ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀθηναίων, αἳ ἐγένοντο μετὰ τὸν δεκαετῆ πόλεμον ἐπὶ Πλειστόλα μὲν ἐν Λακεδαίμονι ἐφόρου, Ἀλκαίου δ' ἄρχοντος Ἀθήνησι, τοῖς μὲν δεξαμένοις αὐτὰς εἰρήνη ἦν, οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεών τινες διεκίνουν τὰ πεπραγμένα, καὶ εὐθὺς ἄλλη ταραχὴ καθίστατο τῶν ξυμμάχων πρὸς τὴν Λακεδαίμονα. καὶ ἅμα καὶ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ Λακεδαιμόνιοι προϊόντος τοῦ χρόνου ὕποπτοι ἐγένοντο, ἔστιν ἐν οἷς οὐ ποιοῦντες ἐκ τῶν ξυγκειμένων ἃ εἴρητο. καὶ ἐπὶ ἓξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μῆνας ἀπέσχοντο μὴ ἐπὶ τὴν ἑκατέρων γῆν στρατεῦσαι, ἔξωθεν δὲ μετ' ἀνακωχῆς οὐ βεβαίου ἔβλαπτον ἀλλήλους τὰ μάλιστα· ἔπειτα μέντοι καὶ ἀναγκασθέντες λῦσαι τὰς μετὰ τὰ δέκα ἔτη σπονδὰς αὖθις ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν.

26 Γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγένετο κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας, μέχρι οὗ τήν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέβαλον. ἔτη

25. *ἐπὶ Πλειστόλα*] v. Matth. p. 147.

ἐπὶ ἓξ ἔτη — καὶ δέκα μῆνας] Auctoris computatio annorum progreditur usque ad annum Ol. 91, 2. (414.) et m. Anthesterionem (inde a d. 1. Febr.), quo tempore Lacedaemonii ab Alcibiade exstimulati rursus ad bellum aperte cum Atheniensibus gerendum se accinxerunt. v. Thuc. 6, 93. Exeunt ipsi sex anni et menses decem. Nam inde a Munychione Ol. 89, 3. (inde a d. 17. Apr. 421.) usque ad Anthesterionem Ol. 91, 2. menses octoginta quatuor praeterierunt, si adnumeres duos menses, qui ex canone Metonis Ol. 90, 1. (42$\frac{0}{1}$.) et 4. (41$\frac{7}{6}$.) intercalares erant. At Thuc. in universum nominat sex annos: quare omissis mensibus duobus intercalaribus octoginta duos menses praeteriisse cogitemus, qui sunt scriptoris ipsi sex anni et menses decem. Itidemque inde ab Aprile anni Iuliani 421. usque ad Februarium 414. menses octoginta duos praeteriisse invenies. Sunt, qui putent, scriptoris computationem annorum procedere usque ad res a Thucydide memoratas 6, 105. Quod si recte fieret, non recti forent praesentis loci numeri sex annorum mensiumque decem, sive scriptorem calculum iniisse vitiosum, sive a librariis numeros depravatos esse cogites. At non puto, recte fieri, ut computatio ad res memoratas 6, 105. extendatur. De verbis *ἀπέσχοντο μή* v. Matth. p. 1047. 4.

26. *κατέβαλον*] F. et ex emend. Gr. Vulgo *κατέλαβον*. „Si unus alterve bonae notae cod. cum ea scriptura, quam corrector in Gr. inter versus scripsit, consentiret, eam non reiiciendam putarem. Plut. V. Lys. c. 14. *τὰ δὲ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ἔγνω, καθβαλόντες τὸν Πειραιᾶ καὶ τὰ μακρὰ σκέλη*. *Καθελεῖν* dixit Xen. H. Gr. 2, 2, 20. *ἐποιοῦντο εἰρήνην, ἐφ' ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας*. Diod. 13, 107. *περιελεῖν*." Duk. Mox ad *διήρηται* supple *ἡ ξύμβασις*, *considera, quid res et facta ex hoc pacto fecerint, quam naturam facta ei pacto impertierint* interpretatur Arn. coll. Herodot. 7, 47. 103. et Schneid. s. v. *διαιρέω*. Paulo post *οὐδ' ἐκεδέξαντο* Bekk. legi vult. „Hic igitur *τε* post *ἔξω* refert ad prius *τούς*. Ita vero *τε* in

δὲ ἐς τοῦτο τὰ ξύμπαντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. καὶ τὴν διὰ μέσου ξύμβασιν εἴ τις μὴ ἀξιώσει πόλεμον νομίζειν, οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει. τοῖς τε γὰρ ἔργοις ὡς διῄρηται ἀθρείτω, καὶ εὑρήσει οὐκ εἰκὸς ὂν εἰρήνην αὐτὴν κριθῆναι, ἐν ᾗ οὔτε ἀπέδοσαν πάντα οὔτ᾽ ἀπεδέξαντο ἃ ξυνέθεντο, ἔξω τε τούτων πρὸς τὸν Μαντινικὸν καὶ Ἐπιδαύριον πόλεμον καὶ ἐς ἄλλα ἀμφοτέροις ἁμαρτήματα ἐγένοντο, καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ξύμμαχοι οὐδὲν ἧσσον πολέμιοι ἦσαν, Βοιωτοί τε ἐκεχειρίαν δεχήμερον ἦγον. ὥςτε ξὺν τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷ δεκαετεῖ καὶ τῇ μετ᾽ αὐτὸν ὑπόπτῳ ἀνακωχῇ καὶ τῷ ὕστερον ἐξ αὐτῆς πολέμῳ εὑρήσει τις τοσαῦτα ἔτη, λογιζόμενος κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ ἡμέρας οὐ πολλὰς παρενεγκούσας, καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν τι ἰσχυρισαμένοις μόνον δὴ τοῦτο ἐχυρῶς ξυμβάν. ἀεὶ γὰρ ἔγωγε μέμνημαι, καὶ ἀρχομένου τοῦ πολέμου καὶ μέχρι οὗ ἐτελεύτησε, προφερόμενον ὑπὸ πολλῶν ὅτι τρὶς ἐννέα ἔτη δέοι γενέσθαι αὐτόν. ἐπεβίων δὲ διὰ παντὸς αὐτοῦ, αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ καὶ προσέχων τὴν γνώμην, ὅπως ἀκριβές τι εἴσο-

τοῖς τε γὰρ ἔργοις, ob quod punctum post ξυνέθεντο primus sustulit Haack., non habet quo spectet. Vide tamen ad 6, 17." Popp. *Te* in τοῖς τε γὰρ ἔργοις mihi referri videtur ad καὶ εὑρήσει; in sequentibus recte cum Bekkero particulas ita inter se referas: οὔτε ἀπέδοσαν — ἔξω τε τούτων — καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης — Βοιωτοί τε, quia haec omnia ad idem genus (ἔργων sc.) pertinent. De bello Mantinensium v. Thuc. 5, 33 sqq., de bello Epidauriorum ibidem c. 43 sqq. Plut. V. Alc. 15. Diod. 12, 77. De plurali ἐγένοντο iuncto cum ἁμαρτήματα adi Matth. §. 300. et Krueg. ad Dionys. p. 247. adn. ad 1, 126. 2, 8. Mox ἐκεχειρία induciae sunt, quae denis quibusque diebus renunciari possunt. Porro Grammatici commendant formam δεκετεῖ. v. Lobeck. ad Phryn. p. 407.

ἡμέρας οὐ πολλὰς παρενεγκούσας] Initium belli ducit rursus a Munychione Ol. 87, 1. (a d. 8 Apr. 431.) Athenae a Lysandro captae sunt, eodemque finis bello Pelop. impositus Munychionis die 16 Ol. 93, 4. (die 25 Apr. 404.) Vid. Plut. V. Lys. 15. Unde efficitur, bellum gestum esse per annos viginti septem et dies octodecim, siebenundzwanzig Jahre mit einem Ueberschuss von achtzehn Tagen. Verba καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν — ἐξηγήσομαι habet Dionys. p. 838. Reisk., ubi v. Krueg. p. 91.

αἰσθανόμενος — τῇ ἡλικίᾳ] i. e. *integris ad cognoscendum sensibus valens per aetatem.* Haack. Of an age to take notice. Arn., qui confert 1, 71. πρὸς ἀνθρώπων τῶν αἰσθανομένων i. e. with men, that is, with those who are capable of judging. Quo eodem loco libri primi [illegible] interpretatur αἴσθησιν ἐχόντων, comparans verba 1, 33. τοὺς Κορινθίους δυναμένους, quod esse idem ait, ac δύναμιν ἔχοντας. Recentiores Graecos Did. narrat de sene mentis compote, non delirante, [illegible] αἰσθάνεται ἀκόμη. Mox pro παρ᾽ ἀμφοτέροις „coniicias παρ᾽ ἀμφοτέρων, si sanum Πελοποννησίων, nam libri nonnulli habent Πελοποννησίοις. Conf. tamen Krueg. ad Dionys. p. 46." Popp. Krueg. [illegible] alia confert Thuc. 7, 68. ἑτέρας εὐτυχούσης ῥώμης, pro ἑτέρων. [illegible] πρὸς τὴν σφετέραν ἀντίταξιν, pro σφῶν. Et verba τι αὐτῶν [illegible] sonant, quam si dixisset *quidvis ad eas res pertinens, quod* [illegible] *rescire cupiebam.* Vid. 5, 34. Matth. §. 467." Arn. Deinde prae-

μαι· καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν ἐμαυτοῦ ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς Ἀμφίπολιν στρατηγίαν, καὶ γενομένῳ παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς Πελοποννησίων διὰ τὴν φυγήν, καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν μᾶλλον αἰσθέσθαι. τὴν οὖν μετὰ τὰ δέκα ἔτη διαφοράν τε καὶ ξύγχυσιν τῶν σπονδῶν καὶ τὰ ἔπειτα ὡς ἐπολεμήθη ἐξηγήσομαι.

27 *Ἐπειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαὶ ἐγένοντο καὶ ὕστερον αἱ ξυμμαχίαι, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβεῖαι, αἵπερ παρεκλήθησαν ἐς αὐτά, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐπ' οἴκου ἀπῆλθον, Κορίνθιοι δὲ ἐς Ἄργος τραπόμενοι πρῶτον λόγους ποιοῦνται πρός τινας τῶν ἐν τέλει ὄντων Ἀργείων ὡς χρὴ ἐπειδὴ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ ἀλλ' ἐπὶ καταδουλώσει τῆς Πελοποννήσου σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς Ἀθηναίους τοὺς πρὶν ἐχθίστους πεποίηνται, ὁρᾶν τοὺς Ἀργείους ὅπως σωθήσεται ἡ Πελοπόννησος, καὶ ψηφίσασθαι τὴν βουλομένην πόλιν τῶν Ἑλλήνων, ἥτις αὐτόνομός τέ ἐστι καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι, πρὸς Ἀργείους ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι, ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν· ἀποδεῖξαι δὲ ἄνδρας ὀλίγους ἀρχὴν αὐτοκράτορας, καὶ μὴ πρὸς τὸν δῆμον τοὺς λόγους εἶναι, τοῦ μὴ καταφανεῖς γίγνεσθαι τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. ἔφασαν δὲ πολλοὺς προσχωρήσεσθαι μίσει τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι διδάξαντες ταῦτα*

28 *ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. οἱ δὲ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ἀκούσαντες, ἐπειδὴ ἀνήνεγκαν τοὺς λόγους ἔς τε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν δῆμον, ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι, καὶ ἄνδρας εἵλοντο δώδεκα πρὸς οὓς τὸν*

sentis infinitivum *αἰσθάνεσθαι* Popp. desiderat. Bekk. ex libris nonnullis edidit *αἴσθεσθαι*, sicut 2, 93. 7, 75. Vid. Buttm. Gr. max. 2, 1. p. 68. Denique de verbis *τὰ ἔπειτα ὡς ἐπολεμήθη* adi Matth. §. 296. et Krueg. ad Dionys. p. 91.

27. *πεντηκοντούτεις*] Schol. *αἱ κοιναί.* Et mox ad *αἱ ξυμμαχίαι* idem: *ἤγουν αἱ ἰδικαί, αἱ πρὸς Ἀθηναίους ἐκ Λακεδαίμονος καὶ ἀνάπαλιν.* Et verbis *καὶ αἱ ἀπό* apodosis incipit, „Peloponnesii legati memorantur cum respectu Atheniensium, qui et ipsi domum revertisse putandi sunt.“ Haack. Illud *καί* fortasse respondet voci Latinae *atque* in apodosi i. e. *continuo.* Deinde pro *παρεκλήθησαν ἐς αὐτά* „debebat scribere *αὐτάς*, sed neutrum est, ac si sit *ταῦτα πάντα.*“ Bau. Paulo post Krueg. ad Dionys. p. 150. comma ponit post *τραπόμενοι*, tollit post *πρῶτον.* Hoc, opinor, dicit scriptor, Corinthios non protinus domum abiisse, sed prius Argos profectos Argivis persuadere studuisse, ut civitates Graecas minores in foedus reciperent. Nisi cum Poppone ita velis accipere, ut *πρῶτόν τινες τῶν ἐν τέλει* contrarie ponantur *ταῖς ἀρχαῖς καὶ τῷ δήμῳ* c. 28. init.

καὶ δίκας — δίδωσι] Id quod neque a civitatibus *οὐκ αὐτοδίκοις*, neque ab Atheniensibus et Lacedaemoniis exspectari poterat, aequabilem, inquam, iuris distributionem servatum iri. Mox *τὸ πλῆθος* intellige *τῶν Ἀργείων.*

28. *εἵλοντο δώδεκα*] v. Od. Muell. Dor. 2. p. 143. Et ad *ἐκκαρπωσάμενοι* cum Bloomfieldio et Arnoldo supple *ἀμφοτέρους.* Arn. confert Demosth. Timocr. p. 700. Reisk. *τῶν ὑμᾶς ἐκκεκαρπωμένων* i. e. *qui vestra vineta ceciderunt*, who have made their harvest out of

βουλόμενον τῶν Ἑλλήνων ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι πλὴν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων· τούτων δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι ἄνευ τοῦ δήμου τῶν Ἀργείων σπείσασθαι. ἐδέξαντό τε ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι μᾶλλον, ὁρῶντες τόν τε τῶν Λακεδαιμονίων σφίσι πόλεμον ἐσόμενον, ἐπ' ἐξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς αἱ σπονδαὶ ἦσαν, καὶ ἅμα ἐλπίσαντες τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι. κατὰ γὰρ τὸν χρόνον τοῦτον ἥ τε Λακεδαίμων μάλιστα δὴ κακῶς ἤκουσε καὶ ὑπερώφθη διὰ τὰς ξυμφοράς, οἵ τε Ἀργεῖοι ἄριστα ἔσχον τοῖς πᾶσιν, οὐ ξυναράμενοι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου, ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον ἔνσπονδοι ὄντες ἐκκαρπωσάμενοι. οἱ μὲν οὖν Ἀργεῖοι οὕτως ἐς τὴν ξυμμαχίαν προςεδέχοντο τοὺς ἐθέλοντας τῶν Ἑλλήνων. Μαντινῆς δ' αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν πρῶτοι 29
προςεχώρησαν, δεδιότες τοὺς Λακεδαιμονίους. τοῖς γὰρ Μαντινεῦσι μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας κατέστραπτο ὑπήκοον ἔτι τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου ὄντος, καὶ ἐνόμιζον οὐ περιόψεσθαι σφᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους ἄρχειν, ἐπειδὴ καὶ σχολὴν ἦγον· ὥςτε ἅσμενοι πρὸς τοὺς Ἀργείους ἐτράποντο, πόλιν τε μεγάλην νομίζοντες καὶ Λακεδαιμονίοις ἀεὶ διάφορον, δημοκρατουμένην τε ὥςπερ καὶ αὐτοί. ἀποστάντων δὲ τῶν Μαντινέων καὶ ἡ ἄλλη Πελοπόννησος ἐς θροῦν καθίστατο ὡς καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο, νομίσαντες πλέον τέ τι εἰδότας μεταστῆναι αὐτούς, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἅμα δι' ὀργῆς ἔχοντες, ἐν ἄλλοις τε καὶ ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς Ἀττικαῖς ἐγέγραπτο εὔορκον εἶναι προςθεῖναι καὶ ἀφελεῖν ὅ,τι ἂν ἀμφοῖν τοῖν πολέοιν δοκῇ, Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις. τοῦτο γὰρ τὸ γράμμα μάλιστα τὴν Πελοπόννησον διεθορύβει καὶ ἐς ὑποψίαν καθίστη μὴ μετὰ Ἀθηναίων σφᾶς βούλωνται Λακεδαιμόνιοι δουλώσασθαι· δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. ὥςτε φοβούμενοι οἱ πολλοὶ ὥρμηντο πρὸς τοὺς Ἀργείους καὶ αὐτοὶ ἕκαστοι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸν θροῦν 30
τὸν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καθεστῶτα, καὶ τοὺς Κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους καὶ αὐτοὺς μέλλοντας σπείσασθαι πρὸς τὸ Ἄργος, πέμπουσι πρέσβεις ἐς τὴν Κόρινθον, βουλόμενοι προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον, καὶ ᾐτιῶντο τήν τε ἐςήγησιν τοῦ παντὸς καὶ εἰ Ἀργείοις σφῶν ἀποστάντες ξύμμαχοι ἔσονται, παραβήσεσθαί τε ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς ὅρκους, καὶ ἤδη ἀδικεῖν

you, die aus eurer Haut Riemen geschnitten haben. Ita hic est, *qui pacem egerant cum utrisque, ex utrisque lucrum fecerant.*

29. *δημοκρατουμένην, ὥςπερ καὶ αὐτοί*] Res Argivorum lege perscriptas ab Od. Muellero Dor. 2. p. 142 sqq. et de h. l. p. 143. Paulo post „particulam *τε* in verbis *πλέον τέ τι εἰδότας* recte Bekk. restituit. Traiecta est, nam vero ordine scribere debebat *νομίσαντές τε — καὶ ἔχοντες.*" Arn. De locutione *δι' ὀργῆς ἔχοντες* v. Matth. p. 1149. e. Et verba *πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις γεγράφθαι* converto: sie sagten, gerechterweise müsste für alle Bundesgenossen die Bestimmung aufgenommen seyn, dass sie beliebige Modificationen im Vertrage machen dürften.

ὅτι οὐ δέχονται τὰς Ἀθηναίων σπονδάς, εἰρημένον κύριον εἶναι
ὅ,τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται, ἣν μή τι θεῶν
ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ. Κορίνθιοι δὲ παρόντων σφίσι τῶν ξυμ-
μάχων, ὅσοι οὐδ᾽ αὐτοὶ ἐδέξαντο τὰς σπονδάς, παρεκάλεσαν δὲ
αὐτοὺς αὐτοὶ πρότερον, ἀντέλεγον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἃ μὲν
ἠδικοῦντο, οὐ δηλοῦντες ἄντικρυς, ὅτι οὔτε Σόλλιον σφίσιν
ἀπέλαβον παρ᾽ Ἀθηναίων οὔτε Ἀνακτόριον, εἴ τέ τι ἄλλο ἐνό-
μιζον ἐλασσοῦσθαι, πρόσχημα δὲ ποιούμενοι τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης
μὴ προδώσειν· ὀμόσαι γὰρ αὐτοῖς ὅρκους ἰδίᾳ τε, ὅτε μετὰ
Ποτιδαιατῶν τὸ πρῶτον ἀφίσταντο, καὶ ἄλλους ὕστερον. οὔ-
κουν παραβαίνειν τοὺς τῶν ξυμμάχων ὅρκους ἔφασαν, οὐκ ἐς-
ιόντες ἐς τὰς τῶν Ἀθηναίων σπονδάς. θεῶν γὰρ πίστεις ὀμό-
σαντες ἐκείνοις οὐκ ἂν εὐορκεῖν προδιδόντες αὐτούς. εἰρῆσθαι
δ᾽ ὅτι ἣν μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ· φαίνεσθαι οὖν σφίσι
κώλυμα θεῖον τοῦτο. καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὅρκων το-
σαῦτα εἶπον, περὶ δὲ τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας μετὰ τῶν φίλων
βουλευσάμενοι ποιήσειν ὅ,τι ἂν δίκαιον ᾖ. καὶ οἱ μὲν Λακε-
δαιμονίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐπ᾽ οἴκου. ἔτυχον δὲ παρόντες
ἐν Κορίνθῳ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, οἳ ἐκέλευον τοὺς Κορινθίους
ἰέναι ἐς τὴν ξυμμαχίαν καὶ μὴ μέλλειν· οἱ δὲ ἐς τὸν ὕστερον
31 ξύλλογον αὐτοῖς τὸν παρὰ σφίσι προεῖπον ἥκειν. ἦλθε δὲ καὶ
Ἠλείων πρεσβεία εὐθύς, καὶ ἐποιήσαντο πρὸς Κορινθίους ξυμ-
μαχίαν πρῶτον, ἔπειτα ἐκεῖθεν ἐς Ἄργος ἐλθόντες, καθάπερ
προείρητο, Ἀργείων ξύμμαχοι ἐγένοντο. διαφερόμενοι γὰρ ἐτύγ-
χανον τοῖς Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου. πολέμου γὰρ γενο-
μένου ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων τινὰς Λεπρεάταις, καὶ Ἠλείων πα-

30. *εἰρημένον*] v. Matth. §. 564. extr. Propter verba *κύριον εἶναι* adi Od. Muell. Dor. 1. p. 182 sq. De Sollio v. Thuc. 2, 30. de Anactorio 4, 49. Et *τὸν παρὰ σφίσι* intellige *παρὰ τοῖς Κορινθίοις*, ad *ἥκειν* supple *τοὺς Ἀργείους*.

31. *πολέμου γὰρ γενομένου*] v. Od. Muell. Orchom. p. 374. Dor. 1. p. 140. 183. Mox *τάλαντα* habent B. Vind. K. Chr. Dan. corr. Laur. Ald. Flor. Bas. marg. 1. Steph. *τάλανταν* marg. 2. *τάλαντα ν´* Cam. Thom. M. in *ἀποφέρεσθαι* vulgatam servat. „Talentum unum nimis parva pecunia est pro agro Leprei dimidio, quem Strab. 8. p. 530. C. scribit fertilem fuisse. [At scriptura incerta est, alii enim legunt: *χώραν δ᾽ εἶχον εὐδαίμονα Τεγεᾶται* et sic expressum est in ed. Almel.] Praeterea Scylax. p. 16. dicit oram maritimam eius agri centum stadiorum fuisse, quamquam pro *στάδια ρ´* coniicio *στάδια ν´* i. e. quinquaginta, inde a Neda ad rivum, ad cuius ostium Samicum iacebat. [Huic coniecturae repugnat Strab. p. 530. B.] Probabile est, illud talentum eo consilio erogatum esse, ut dimidium agrum Eleatarum esse agnosceretur. Sic quaterna talenta Athenienses Cytheriis tributi loco imposuerunt. Id quodammodo significare videtur verbum *ἀποφέρειν*, de quo cum respectu huius loci Thom. M. scribit: *ἀποφέρειν καὶ ἀποφορά, τὰ παρὰ τῶν ἡττόνων τοῖς μείζοσι παρεχόμενα χρηστά. Θουκ. ἐν τῇ πέμπτῃ· „τάλαντον ἔταξαν τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀποφέρειν.“* Bloomf. Apparet talentorum numerum deesse, quamvis ingens ille (ν´) videatur, et fieri possit, ut corruptus sit. Cam. Cum loco Thomae M.

ρακληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς καὶ λυσάντων τὸν πόλεμον, Ἠλεῖοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς Λεπρεάταις τάλαντον ἔταξαν τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀποφέρειν. καὶ μέχρι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου ἀπέφερον, ἔπειτα παυσαμένων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου οἱ Ἠλεῖοι ἐπηνάγκαζον, οἱ δ' ἐτράποντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ δίκης Λακεδαιμονίοις ἐπιτραπείσης, ὑποτοπήσαντες οἱ Ἠλεῖοι μὴ ἴσον ἕξειν, ἀνέντες τὴν ἐπιτροπὴν Λεπρεατῶν τὴν γῆν ἔτεμον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐδὲν ἧσσον ἐδίκασαν αὐτονόμους εἶναι Λεπρεάτας καὶ ἀδικεῖν Ἠλείους· καὶ ὡς οὐκ ἐμμεινάντων τῇ ἐπιτροπῇ φρουρὰν ὁπλιτῶν ἐξέπεμψαν ἐς Λέπρεον. οἱ δὲ Ἠλεῖοι νομίζοντες πόλιν σφῶν ἀφεστηκυῖαν δέξασθαι τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τὴν ξυνθήκην προφέροντες ἐν ᾗ εἴρητο, ἃ ἔχοντες ἐς τὸν Ἀττικὸν πόλεμον καθίσταντό τινες, ταῦτα ἔχοντας καὶ ἐξελθεῖν, ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες ἀφίστανται πρὸς τοὺς Ἀργείους, καὶ τὴν ξυμμαχίαν, ὥςπερ προείρητο, καὶ οὗτοι ἐποιήσαντο. ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς μετ' ἐκείνους, καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης Χαλκιδῆς, Ἀργείων ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ δὲ καὶ Μεγαρῆς τὸ αὐτὸ λέγοντες ἡσύχαζον, περιορώμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ νομίζοντες σφίσι τὴν Ἀργείων δημοκρατίαν αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις ἧσσον ξύμφορον εἶναι τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας.

Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου Σκιω- 32 ναίους μὲν Ἀθηναῖοι ἐκπολιορκήσαντες ἀπέκτειναν τοὺς ἡβῶντας, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν, καὶ τὴν γῆν Πλα-

conf. Ammon. De Diff. Vocab. p. 22., unde apud illum *χρηστά* mutandum in *χρήματα*, et Harpocr. in *ἀποφορά*, ubi v. Vales. ad notas Maussaci p. 241 sq. Gron. Propter duplicem articulum in verbis *τῷ Διὶ τῷ* Wass. confert c. 53. *τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ* et 1, 13. 2, 15. 3, 104. Popp. addit 1, 103. 3, 96. et Krueg. de Authent. Anab. p. 61., addens legi tamen *Δία τὸν Ὀλύμπιον* 3, 14.

τὸ αὐτὸ λέγοντες] Schol. *τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντες.* „Forma enim eorum civitatis aristocratica, commune in Athenienses odium, vicinia agrorum eodem eos traxerunt. Sic c. 38. de duobus iisdem populis Thuc. *τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν* ait.“ Arn. Mox *περιορώμενοι* idem esse videtur, quod *θεραπευόμενοι*, quippe Lacedaemonii nihil omiserunt, ut amicitiam eorum ne amitterent, eosque coluerunt. Simili sensu verbum habes 4, 124. *Βρασίδας δὲ τῆς Μένδης περιορώμενος μή τι πάθῃ.* At *περιορᾶσθαί τι* idem est, quod *περιόπτεσθαί τι*, *negligere, praetervidere, detrectare*, velut 2, 43. Hoc sensu frequentior est activa forma *περιορᾶν*. Vid. Thom. M. s. h. v. Tertia significatio verbi est *circumspicere, exspectare*, velut 6, 93. 103. 7, 33. Popponis sententia est, horum verborum non alium sensum esse, quam si scriptor dixisset *περιορώμενοι μέν — νομίζοντες δέ* etc., putans significari *neglectos*. Quis vero credat, Thucydidem tam supinum fuisse, ut tam negligenter loqueretur? Et contemtus, neglectioque longe alienissima erant ab iis sensibus, quos Lacedaemonii per totum hoc bellum erga Boeotos alebant, ut ait Arn. provocans ad 3, 68.

32. *παῖδας — καὶ γυναῖκας*] De omisso articulo v. Krueg. ad Dionys. p. 99. Mox dicit *Πλαταιεῦσιν*, nempe iis, qui eruptione facta

ταιεῦσιν ἔδοσαν νέμεσθαι· Δηλίους δὴ κατήγαγον πάλιν ἐς Δῆλον, ἐνθυμούμενοι τάς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμφορὰς καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ χρήσαντος. καὶ Φωκῆς καὶ Λοκροὶ ἤρξαντο πολεμεῖν. καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι ἤδη ξύμμαχοι ὄντες ἔρχονται ἐς Τεγέαν, ἀποστήσοντες Λακεδαιμονίων, ὁρῶντες μέγα μέρος ὄν, καὶ εἰ σφίσι προςγένοιτο, νομίζοντες ἅπασαν ἂν ἔχειν Πελοπόννησον. ὡς δὲ οὐδὲν ἂν ἔφασαν ἐναντιωθῆναι οἱ Τεγεᾶται Λακεδαιμονίοις, οἱ Κορίνθιοι μέχρι τούτου προθύμως πράσσοντες ἀνεῖσαν τῆς φιλονεικίας, καὶ ὠῤῥώδησαν μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι τῶν ἄλλων προςχωρῇ. ὅμως δὲ ἐλθόντες ἐς τοὺς Βοιωτοὺς ἐδέοντο σφῶν τε καὶ Ἀργείων γίγνεσθαι ξυμμάχους καὶ τἄλλα κοινῇ πράσσειν· τάς τε δεχημέρους ἐπισπονδάς, αἳ ἦσαν Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους οὐ πολλῷ ὕστερον γενόμεναι τούτων τῶν πεντηκονταετίδων σπονδῶν, ἐκέλευον οἱ Κορίνθιοι τοὺς Βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας Ἀθήναζε καὶ σφίσι ποιῆσαι, ὥςπερ Βοιωτοὶ εἶχον, μὴ δεχομένων δὲ Ἀθηναίων ἀπειπεῖν τὴν ἐκεχειρίαν καὶ τὸ λοιπὸν μὴ σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ δεομένων τῶν Κορινθίων περὶ μὲν τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας ἐπισχεῖν αὐτοὺς ἐκέλευον, ἐλθόντες δὲ Ἀθήναζε μετὰ Κορινθίων οὐχ εὕροντο τὰς δεχημέρους σπονδάς, ἀλλ' ἀπεκρίναντο οἱ Ἀθηναῖοι Κορινθίοις εἶναι σπονδάς, εἴπερ Λακεδαιμονίων εἰσὶ ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον ἀπεῖπον τὰς δεχημέρους, ἀξιούντων καὶ αἰτιωμένων Κορινθίων ξυνθέσθαι σφίσι· Κορινθίοις δὲ ἀνακωχὴ ἄσπονδος ἦν πρὸς Ἀθηναίους.

33 Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ θέρους πανδημεὶ ἐστράτευσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Πausανίου Λακεδαιμονίων βασιλέως ἡγουμένου, τῆς Ἀρκαδίας ἐς Παῤῥασίους, Μαντινέων ὑπηκόους ὄντας, κατὰ στάσιν ἐπικαλεσαμένων σφᾶς, ἅμα δὲ καὶ τὸ ἐν

Ol. 88, 1. (428.) Athenas evaserant. v. Thuc. 3, 20. Iidem ab Atheniensibus civitate donati sunt. v. adn. ad 3, 55. Deinde Pollux 2, 231. citat ἐνθυμιζόμενοι τὰς ἐκ τῇ μάχῃ συμφοράς, ubi v. Iungerm. et Valck. ad Herodot. 2, 175. De regimine verbi v. Matth. p. 658. §. 349. Porro in verbis τούτων τῶν articulum om. Dan. At pronomen deletum volunt Popp. et Dobrae., quum eae induciae, quae c. 23, memorantur, intelligendae sint. De forma vocis πεντηκονταετίδων v. Lobeck. ad Phryn. p. 407.

αἰτιωμένων] Port.: *quamvis Corinthii hoc flagitarent, et cum expostulatione dicerent ita inter se convenisse.* Bau.: *et obiicerent Boeotis, quod ita pacti essent, nec tamen efficerent.*

33. ἐπικαλεσαμένων] sc. τῶν Παῤῥασίων. Verba ἐπὶ τῇ Σκιρίτιδι recte exponit Schol. ἐπιτετειχισμένου ὥςτε βλάπτειν τὴν Σκιρῖτιν. De situ Sciritidis v. Leak. Morea Vol. 3. p. 28. Od. Muell. Dor. 2. p. 450., de Parrhasiis ibidem p. 448 sq. Cypsela non aliud oppidum fuisse videntur, quam quae alibi Basilis (ad Alpheum in Parrhasiis sita) audit. V. ibidem 1. p. 63, 3. coll. 2. p. 445., quamquam sic Cypsela paulo remotiora fuisse videantur, quam ut ἐπὶ τῇ Σκιρίτιδι sita dici possint. Denique τὴν ξυμμαχίαν „idem est, quod τὴν τῶν ξυμμάχων χώραν. Socios autem quos hic dicit, ii Parrhasii sunt, Μαντινέων ὑπήκοοι." Arn.

Κυψέλοις τεῖχος ἀναιρήσοντες, ἣν δύνωνται, ὃ ἐτείχισαν Μαντινῆς καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν, ἐν τῇ Παῤῥασικῇ κείμενον, ἐπὶ τῇ Σκιρίτιδι τῆς Λακωνικῆς. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τὴν γῆν τῶν Παῤῥασίων ἐδῄουν, οἱ δὲ Μαντινῆς τὴν πόλιν Ἀργείοις φύλαξι παραδόντες αὐτοὶ τὴν ξυμμαχίαν ἐφρούρουν· ἀδύνατοι δ' ὄντες διασῶσαι τό τε ἐν Κυψέλοις τεῖχος καὶ τὰς ἐν Παῤῥασίοις πόλεις, ἀπῆλθον. Λακεδαιμόνιοι δὲ τούς τε Παῤῥασίους αὐτονόμους ποιήσαντες καὶ τὸ τεῖχος καθελόντες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους, ἤδη ἡκόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ Θρά- 34
κης μετὰ Βρασίδου ἐξελθόντων στρατιωτῶν, οὓς ὁ Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονδὰς ἐκόμισεν, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψηφίσαντο τοὺς μὲν μετὰ Βρασίδου Εἵλωτας μαχεσαμένους ἐλευθέρους εἶναι, καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν βούλωνται· καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ αὐτοὺς μετὰ τῶν νεοδαμωδῶν ἐς Λέπρεον κατέστησαν, κείμενον ἐπὶ τῆς Λα-

34. *τῶν ἀπὸ Θρᾴκης — ἐξελθόντων*] i. e. *quum ad ipsos iam ex Thracia rediissent milites, qui cum Brasida illuc profecti fuerant.* Est nota enallage praepositionum, de qua v. Buttm. §. 151. 8. (ed. 13.) et Matth. §. 596., orta ex breviloquentia, velut h. l. dici debebat: *ἤδη ἡκόντων αὐτοῖς τῶν ἐς Θρᾴκην μετὰ Βρασίδου ἐξελθόντων στρατιωτῶν ἀπὸ Θρᾴκης.* De Helotis Brasidae manumissis, qui inde ab hoc tempore Brasidei appellabantur, v. Od. Muell. Dor. 2. p. 89. Verbis *καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν βούλωνται* plenae libertatis indicium continetur, vid. ibidem p. 45.

νεοδαμωδῶν] *Ἀργεῖοι* dicebantur Helotum ii, in quibus heri praecipuam fiduciam ponebant, quali in bellis *ἐρυκτῆρες* fruebantur. *Ἀφέται* omni servitio vacabant. *Δεσποσιοναῦται* qui dicebantur, in classe militabant, similesque fuisse videntur libertis Atticis, qui *χωρὶς οἰκοῦντες* dicebantur. Plena libertate qui donati essent, iisdem concedebatur, quocunque vellent habitatum abire, simulque eis agelli aliquid assignatum esse videtur extra sortem a pristino hero possessam. Libertate aliquamdiu usi *νεοδαμώδεις* videntur audivisse, quorum multitudo brevi numerum civium attigit. Ac ne Mothones quidem sive Mothacae perioecorum e numero erant (e perioecis Spartanos factos esse, nusquam memoriae proditur), sed e numero Helotum, qui per aequalem communemque cum Spartanis educationem (quemadmodum apud Ulyssem Eumaeus educatus est), libertatem sine civitate nanciscebantur. *Μόθων* enim est *verna*; perioeci autem hoc nomen habere non poterant, ut qui nunquam in potestate privatorum Spartanorum essent. Credibile est, posteros Mothacum ius civitatis adeptos esse, siquidem Lysander, Callicratidas et Gylippus origine Mothaces fuerunt. Epeunactae (quod ex etymo colligas) cives illi appellati sunt, qui viduam ex antiquo iure hereditario duxissent. Quale matrimonium semel servos iniisse Theopompus tradit. Od. Muell. Dor. 2. p. 45. Conf. Interpp. ad Herodot. 9, 11. Schneid. Indic. Xen. H. Gr. Mans. Spart. 1, 1. p. 234. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 41, 14. et inprimis Arn. ad h. l. Mox Lepreum dicitur situm fuisse in confiniis Laconiae, *ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς.* Vid. Vig. p. 859, 394. Popp. desiderat *ἐπὶ τῇ Λακωνικῇ καὶ τῇ Ἠλείᾳ* et confert c. 33. *κείμενον ἐπὶ τῇ Σκιρίτιδι*, at dativus ibi suum sensum habet. De situ Leprei v. Od. Muell. Dor. 2. p. 461. Leak. Travels in the Morea Vol. 1. c. 2. p. 49—68. Mox *τοὺς ἐκ τῆς νήσου* „aut brevius dictum more huius scriptoris pro *τοὺς ἐν τῇ νήσῳ*

κωμικῆς καὶ τῆς Ἠλείας, ὄντες ἤδη διάφοροι Ἠλείοις: τοὺς δ' ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν καὶ τὰ ὅπλα παραδόντας, δείσαντες μή τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαντες ἐλασσωθήσεσθαι καὶ ὄντες ἐπίτιμοι νεωτερίσωσιν, ἤδη καὶ ἀρχάς τινας ἔχοντας ἀτίμους ἐποίησαν, ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε ὥστε μήτε ἄρχειν μήτε πριαμένους τι ἢ πωλοῦντας κυρίους εἶναι. ὕστερον δὲ αὖθις χρόνῳ ἐπίτιμοι ἐγένοντο.

35 *Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ Θύσσον τὴν ἐν τῇ Ἄθῳ Διῆς εἷλον, Ἀθηναίων οὖσαν ξύμμαχον. καὶ τὸ θέρος τοῦτο πᾶν*

ληφθέντας καὶ ἀνακομισθέντας ἐξ αὐτῆς, aut *ληφθέντας* est pro *ἀναληφθέντας, receptos, redditos ipsis.*" Bau. Popp. comparavit haec: 8, 2. *πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας τῶν Ἀθηναίων μεγάλην κακοπραγίαν* i. e., ait, *τὴν ἐν τῇ Σικελίᾳ γενομένην καὶ ἐκ τῆς Σικελίας ἀγγελθεῖσαν κακοπραγίαν*. 5, 35. *τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες.* Mox *καί* in *καὶ ὄντες ἐπίτιμοι* est pro *καίπερ*. Thom. M. p. 358. exponit *ἐπὶ τιμῆς καὶ ἀξιώματος ὄντες.* De illo sensu *ἐπιτιμίας*, quo vox liberum ad honores aditum significat, adi Schoem. De Comit. Athen. p. 73. atque in universum de *ἐπιτιμίᾳ* et *ἀτιμίᾳ* tum summa, tum ea, quae ab Atticis *ἀτιμία κατὰ προστάξεις* dicebatur, qualis fuit haec in Sphacteria captorum, qua affectis neque magistratus gerere liceret, neque emendi aut vendendi ius esset, consule uberrimam dissertationem Meieri De bonis damn. p. 101 sqq. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 409. 420. Meier. et Schoem. d. Att. Proz. p. 563. 734. 741. Denique in verbis *πριαμένους — κυρίους εἶναι* hic sensus inest: sie sollten weder eine obrigkeitliche Stelle bekleiden, noch einen gültigen Kauf oder Verkauf schliessen können. v. Matth. p. 1091. med. et de re Od. Muell. Dor. 2. p. 116. 224. Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 63, 28.

35. *ἐν τῇ Ἄθῳ*] Nonnulli libri *ἐν τῷ Ἄθῳ*. Ac sane hoc nomen 4, 109. 5, 3. et apud alios scriptores masculini generis est. Quod ita explicat Haack., ut *ὁ Ἄθ.* montem, *ἡ Ἄθ.* regionem significet, probante Poppone.

Διῆς] Vulgo *Διχτιδιῆς*, libri *Διχτηδιῆς*, *Διχτυδιῆς*, *Διχτιδιεῖς* et similiter. Itidemque 5, 82. vulgo legitur *Διχτιδιῆς*, sed ibi complures libri habent *Διῆς*. „Nullibi terrarum unquam populus quisquam vixit, Dictidienses vocatus. Sunt Dienses intelligendi. Dion, urbem in Atho sive Acte sitam, cuius gentile *Διεύς* sive *Διῆς* est, paulo antea commemoravimus." Gatter. de Herodot. et Thuc. Thrac. §. 34. Quum tamen Dienses 4, 109. fideles manserint Atheniensibus et demum 5, 82. ab iis defecisse narrentur, Popp. coniecit *Χαλκιδῆς* vel *οἱ Χαλκιδῆς*. Mox ad *τοὺς μὴ ἐσιόντας* supple *ἐς τὰς σπονδάς*. Conf. c. 40, 46. Deinde *ὑπετόπευον* servavi, quod redit 8, 76. Alii putant, Thucydidem modo *ὑπατοπεῖν* vel *ὑποπτεύειν* scribere. Mox *ἄνευ ξυγγραφῆς* Schol. interpretatur *ἄνευ συμφωνίας γεγραμμένης*, Arn. without a written agreement. De verbis *μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες* v. Matth. p. 1088. Et *τὰ ἄλλα χωρία* intellige Methonen, Pteleum, Atalantem, Cythera etc. Paulo post vulgo legitur *Μεσσηνίους τε*, emendavit Reisk. „Quamquam Messenii commode ab Helotis sic distingui posse videantur, ut sint *Μεσσήνιοι οἱ ἐκ Ναυπάκτου*, quos Pylum praesidium misisse 4, 41. accepimus, tamen eo, quod paulo inferius *Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἄλλους Εἵλωτας* legimus, et ipsis, quae antecedunt, particulis *εἰ δὲ μή* commendatur *γε*." Popp. Denique distinguuntur a Messeniis et Helotis alii, *ὅσοι ηὐτομολήκεσαν*, hos Arn. putat domesticos privatorum hominum servos fuisse, quum Helotae publice servirent.

ἐπιμιξίαι μὲν ἦσαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις, ὑπώπτευον δὲ ἀλλήλους εὐθὺς μετὰ τὰς σπονδὰς οἵ τε Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν. τὴν γὰρ Ἀμφίπολιν πρότεροι λαχόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποδιδόναι καὶ τἆλλα οὐκ ἀποδεδώκεσαν, οὐδὲ τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης παρεῖχον ξυμμάχους τὰς σπονδὰς δεχομένους, οὐδὲ Βοιωτούς, οὐδὲ Κορινθίους, λέγοντες ἀεὶ ὡς μετ' Ἀθηναίων τούτους, ἢν μὴ θέλωσι, κοινῇ ἀναγκάσουσι· χρόνους τε προὔθεντο ἄνευ ξυγγραφῆς, ἐν οἷς χρῆν τοὺς μὴ ἐσιόντας ἀμφοτέροις πολεμίους εἶναι. τούτων οὖν ὁρῶντες οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον, ὑπετόπευον τοὺς Λακεδαιμονίους μηδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι, ὥστε οὔτε Πύλον ἀπαιτούντων αὐτῶν ἀπεδίδοσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες, τά τε ἄλλα χωρία εἶχον, μένοντες ἕως σφίσι κἀκεῖνοι ποιήσειαν τὰ εἰρημένα. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ μὲν δυνατὰ ἔφασαν πεποιηκέναι· τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας Ἀθηναίων ἀποδοῦναι, καὶ τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν, καὶ εἴ του ἄλλου ἐγκρατεῖς ἦσαν. Ἀμφιπόλεως δὲ οὐκ ἔφασαν κρατεῖν ὥστε παραδοῦναι, Βοιωτοὺς δὲ πειράσεσθαι καὶ Κορινθίους ἐς τὰς σπονδὰς ἐσαγαγεῖν, καὶ Πάνακτον ἀπολαβεῖν, καὶ Ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν ἐν Βοιωτοῖς αἰχμάλωτοι, κομιεῖν. Πύλον μέντοι ἠξίουν σφίσιν ἀποδοῦναι· εἰ δὲ μή, Μεσσηνίους γε καὶ τοὺς Εἵλωτας ἐξαγαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θρᾴκης, Ἀθηναίους δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτούς, εἰ βούλονται. πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἄλλους Εἵλωτάς τε καὶ ὅσοι ηὐτομολήκεσαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς· καὶ κατῴκισαν αὐτοὺς ἐν Κρανίοις τῆς Κεφαλληνίας. τὸ μὲν οὖν θέρος τοῦτο ἡσυχία ἦν καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἔτυχον γὰρ ἔφοροι ἕτεροι 36
καὶ οὐκ ἐφ' ὧν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο ἄρχοντες ἤδη, καί τινες

36. ἔφοροι ἕτεροι] Inde ab aequinoctio auctumnali. v. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 84, 2. et de causis turbatae ap. Laced. agror. aequal. p. 16. et de Ephoris in universum Tittm. Gr. Staatsverf. p. 104 sqq. 107. Paulo post nonnulli libri addito articulo praebent ἐναντίοι ταῖς σπονδαῖς. „Putes cum Haackio, articulum hic non minus necessarium esse, quam antea in αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. At hic scriptor in universum dicere potest illos Ephoros minus ad pacem quam ad bellum proclives fuisse, antea de certis foederibus loquitur. Conf. Krueg. ad Xen. Anab. 2, 3, 7.“ Popp. Mox λόγους — ἰδίᾳ pro λ. ἰδίους aliquot libri: utrumque recte dicitur, ut docet Dorv. ad Charit. p. 451. Dein vulgo est ταῦτα γιγνώσκειν, emendavit Reisk. „Sententia haec est: Ephori instabant legatis Boeotorum et Corinthiorum, ut idem vellent, idem nollent, hortantes ut persuaderent Boeotis, ut quamprimum ipsi Argivorum socii fierent, deinde cum Boeotis Argivos Lacedaemoniorum socios facerent.“ Bred. Conf. c. 31. τὸ αὐτὸ λέγοντες. Paulo post scribendum οὕτω — ἥκιστ' ἄν, habet enim οὕτω, ut Popp. adnotavit, sen-

αὐτῶν καὶ ἐναντίοι σπονδαῖς, ἐλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ παρόντων Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων, καὶ πολλὰ ἐν ἀλλήλοις εἰπόντων καὶ οὐδὲν ξυμβάντων, ὡς ἀπῄεσαν ἐπ' οἴκου, τοῖς Βοιωτοῖς καὶ Κορινθίοις Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης, οὗτοι οἵπερ τῶν ἐφόρων ἐβούλοντο μάλιστα διαλῦσαι τὰς σπονδάς, λόγους ποιοῦνται ἰδίους παραινοῦντες ὅτι μάλιστα ταὐτά τε γιγνώσκειν καὶ πειρᾶσθαι Βοιωτούς, Ἀργείων γενομένους πρῶτον αὐτοὺς ξυμμάχους, αὖθις μετὰ Βοιωτῶν Ἀργείους Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι ξυμμάχους· οὕτω γὰρ ἥκιστα ἀναγκασθῆναι Βοιωτοὺς ἐς τὰς Ἀττικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν· ἑλέσθαι γὰρ Λακεδαιμονίους πρὸ τῆς Ἀθηναίων ἔχθρας καὶ διαλύσεως τῶν σπονδῶν Ἀργείους σφίσι φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι. τὸ γὰρ Ἄργος ἀεὶ ἠπίσταντο ἐπιθυμοῦντας τοὺς Λακεδαιμονίους καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι, ἡγούμενοι τὸν ἔξω Πελοποννήσου πόλεμον ῥᾴω ἂν εἶναι. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς ὅπως παραδῶσι Λακεδαιμονίοις, ἵνα ἀντ' αὐτοῦ Πύλον ἢν δύνωνται ἀπολαβόντες ῥᾷον καθιστῶνται
37 Ἀθηναίοις ἐς πόλεμον. καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ καὶ Κορίνθιοι,

tentiam conditionalem. „Sequitur quidem, ait, statim rursus ἑλέσθαι, sed ibi ἄν, si antea positum fuerit, cogitatione suppleri potest." Tum praepositio πρό in verbis πρὸ τῆς ἔχθρας etc. non significat, aliquid alicui rei praeferri, sed significat tempus: denn die Lacedaemonier würden vorziehen, vor dem Wiederausbruch der Feindschaft der Athener und der Auflösung der Verträge mit ihnen, Freunde und Bundesgenossen der Argiver zu werden. Arn. πρό accipit sensu praepositionis ἀντί positum esse: amicitia Argivorum gravior videbatur, quam inimicitia Atheniensium: illa maiorem in modum videbatur bonum, quam haec malum." Paulo post καλῶς φίλιον Schol. exponit per βεβαίως φίλιον, et sic ipse acceperam in adn. ad 2, 7., ubi ipse scriptor βεβαίως mihi dixisse videbatur, quod hic καλῶς. Aliter sentit Arn. atque haud scio an verius, interpretans: *pulchra et honesta via*, non redimendo pacem inhonesto modo, velut Cynuriam reddendo. „At serius, addit, necessitate urgente vel ad disceptandum de Cynuria descendebant, quia tum Argivorum amicitiam conciliare studebant *conditione quacunque*, ἐπεθύμουν τὸ Ἄργος π ά ν τ ω ς φίλιον ἔχειν 5, 41. Vox πάντως altero loco posita satis, opinor, explicat vim praesentis καλῶς." Paulo inferius Schol. monet, proprie ἡγουμένους pro ἡγούμενοι scribendum fuisse; Lacedaemonios enim, quod ipsi, non quod duo illi Ephori bellum extra Peloponnesum ita levius fore putabant, Argivorum semper amicitiam cupivisse. Popp. nominativum ita excusari posse putat, quod scriptor ad magistratus Lacedaemoniorum retulerit id, quod de populo dicendum erat, addens illustrari haec posse ex Graecorum loquendi consuetudine, quam Matth. p. 1109. adn. sub nr. 2. exponit. Haackio scriptor ἡγούμενοι post ἐπιθυμοῦντας scripsisse videtur, quod ante scripsisse se putaret ἐπεθύμησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι. Statim nova difficultas est in ἐδέοντο Βοιωτούς, quum inauditum sit, verbum δέομαι eandem structuram habere, quam αἰτεῖν, nisi quis dicat, commixtionem duarum constructionum esse: ἐδέοντο Βοιωτοὺς παραδιδόναι et ἐδέοντο ὅπως Βοιωτοὶ παραδώσουσι vel παραδῶσι (utrumque enim legitur). Ceterum de structura verbi δεῖσθαι et aliorum plurimorum cum ὅπως v. Matth. p. 1037. adn. 2.

ταῦτα ἐπεσταλμένοι ἀπό τε τοῦ Ξενάρους καὶ Κλεοβούλου καὶ ὅσοι φίλοι ἦσαν αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ὥςτε ἀπαγγεῖλαι ἐπὶ τὰ κοινά, ἑκάτεροι ἀνεχώρουν. Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης ἐπετήρουν ἀπιόντας αὐτοὺς καθ' ὁδόν, καὶ ξυγγενόμενοι ἐς λόγους ἦλθον, εἴ πως οἱ Βοιωτοὶ σφίσι ξύμμαχοι γένοιντο, ὥςπερ Κορίνθιοι καὶ Ἠλεῖοι καὶ Μαντινῆς· νομίζειν γὰρ ἂν τούτου προχωρήσαντος ῥᾳδίως ἤδη καὶ πολεμεῖν καὶ σπένδεσθαι καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο, κοινῷ λόγῳ χρωμένους, καὶ εἴ τινα πρὸς ἄλλον δέοι. τοῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν πρέσβεσιν ἀκούουσιν ἤρεσκε· κατὰ τύχην γὰρ ἐδέοντο τούτων ὧνπερ καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος αὐτοῖς φίλοι ἐπεστάλκεσαν. καὶ οἱ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς δεχομένους τὸν λόγον, εἰπόντες ὅτι πρέσβεις πέμψουσιν ἐς Βοιωτοὺς ἀπῆλθον. ἀφικόμενοι δὲ οἱ Βοιωτοὶ ἀπήγγειλαν τοῖς βοιωτάρχαις τά τε ἐκ τῆς Λακεδαίμονος καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ξυγγενομένων Ἀργείων· καὶ οἱ βοιωτάρχαι ἠρέσκοντό τε καὶ πολλῷ προθυμότεροι ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβεβήκει αὐτοῖς, τούς τε φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι καὶ τοὺς Ἀργείους ἐς τὰ ὁμοῖα σπεύδειν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον πρέσβεις παρῆσαν Ἀργείων τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι· καὶ αὐτοὺς ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ βοιωτάρχαι καὶ πρέσβεις ὑποσχόμενοι ἀποστελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς

Ἄργος. ἐν δὲ τούτῳ ἐδόκει πρῶτον τοῖς βοιωτάρχαις καὶ Κο- 38
ρινθίοις καὶ Μεγαρεῦσι καὶ τοῖς ἀπὸ Θρᾴκης πρέσβεσιν ὀμόσαι ὅρκους ἀλλήλοις ἦ μὴν ἔν τε τῷ παρατυχόντι ἀμύνειν τῷ δεομένῳ καὶ μὴ πολεμήσειν τῳ μηδὲ ξυμβήσεσθαι ἄνευ κοινῆς γνώμης, καὶ οὕτως ἤδη τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Μεγαρέας, τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν, πρὸς τοὺς Ἀργείους σπένδεσθαι. πρὶν δὲ τοὺς ὅρκους γενέσθαι οἱ βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν ταῖς τέσσαρσι βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, αἵπερ ἅπαν τὸ κῦρος ἔχουσι, καὶ παρῄνουν γενέσθαι ὅρκους ταῖς πόλεσιν, ὅσαι βούλονται ἐπ' ὠφελείᾳ σφίσι ξυνομνύναι. οἱ δ' ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ὄντες οὐ προςδέχονται τὸν λόγον, δεδιότες μὴ ἐναντία Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι, τοῖς ἐκείνων ἀφεστῶσι Κορινθίοις ξυνομνύντες· οὐ γὰρ εἶπον αὐτοῖς οἱ βοιωτάρχαι τὰ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, ὅτι τῶν τε ἐφόρων Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης καὶ οἱ φίλοι παραι-

37. ταῦτα ἐπεσταλμένοι] v. Matth. p. 923.

38. ταῖς τέσσαρσι βουλαῖς] v. Kortuem. Hellen. Staatsverf. p. 86. adn. ad 2, 2. In verbis ἢ ἃ σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν pronomen σφίσι non licet ad alios referri, nisi ad Boeotarchas, ut subiecta verbi παραινοῦσιν sint Cleobulus et Xenares, alioquin enim scribendum erat αὐτοῖς, nam Boeotarchae existimabant, illos, qui erant in consilio, quamvis haec eis non dixissent, tamen nihil aliud decreturos, quam quod Ephori illi duo antea deliberatum sibi suadeant. Sic paulo ante Ephori illi subiecta eiusdem verbi παραινοῦσι sunt; nihilominus omissio subiectorum durissima est, et προδιαγνόντες melius cum Boeotarchis convenit. Bekk. in ed. stereot. coniecit σφεῖς. Malim ἐν σφίσι.

αὐτῶν καὶ ἐναντίοι [illegible] ἂν γενομένους ξυμμάχους ξυμμαχίδος, καὶ [illegible] σεσθαι, οἰόμενοι τὴν βου-θίων, καὶ πο[illegible] ψηφιεῖσθαι ἢ ἃ [ἐν] σφίσι ὡς ἀπήεσαν [illegible] δὲ ἀντέστη τὸ πρᾶγμα, οἱ μὲν λος καὶ Ξεν[illegible] πρέσβεις ἄπρακτοι ἀπῆλθον, οἱ διαλῦσαι [illegible] τερον, εἰ ταῦτα ἔπεισαν, καὶ τὴν ὅτι μάλι[illegible] Ἀργείους ποιεῖν οὐκέτι ἐσήνεγκαν γείων [illegible], οὐδὲ ἐς τὸ Ἄργος τοὺς πρέσβεις τῶν [illegible], ἀμέλεια δέ τις ἐνῆν καὶ διατριβὴ τῶν ἧκε[illegible]

Θε[illegible] χειμῶνι τούτῳ Μηκύβερναν Ὀλύνθιοι, [illegible] των, ἐπιδραμόντες εἷλον.

[illegible] ταῦτα, ἐγίγνοντο γὰρ ἀεὶ λόγοι τοῖς τε Ἀθη-[illegible] Λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων, ἐλπίζοντες [illegible], εἰ Πάνακτον Ἀθηναῖοι παρὰ Βοιωτῶν ἀπο-[illegible] σασθαι ἂν αὐτοὶ Πύλον, ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτοὺς [illegible], καὶ ἐδέοντο σφίσι Πάνακτόν τε καὶ τοὺς Ἀθη-[illegible] δεσμώτας παραδοῦναι, ἵνα ἀντ' αὐτῶν Πύλον κομίσων-[illegible] δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἢν μὴ σφίσι ξυμ-[illegible] ἰδίαν ποιήσωνται ὥσπερ Ἀθηναίοις. Λακεδαιμόνιοι δὲ [illegible] μὲν ὅτι ἀδικήσουσιν Ἀθηναίους, εἰρημένον ἄνευ ἀλλή-[illegible] μήτε σπένδεσθαί τῳ μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ τὸ Πά-νακτον παραλαβεῖν ὡς τὴν Πύλον ἀντ' αὐτοῦ κομιούμενοι, καὶ ἅμα τῶν ξυγχέαι σπευδόντων τὰς σπονδὰς προθυμουμένων τὰ ἐς Βοιωτούς, ἐποιήσαντο τὴν ξυμμαχίαν, τοῦ χειμῶνος τελευ-τῶντος ἤδη καὶ πρὸς ἔαρ· καὶ τὸ Πάνακτον εὐθὺς καθῃρεῖτο. καὶ ἑνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

40 Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Ἀρ-γεῖοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν, οὓς ἔφασαν πέμψειν, οὐχ ἧκοντο, τό τε Πάνακτον ᾔσθοντο καθαιρούμενον καὶ ξυμ-μαχίαν ἰδίαν γεγενημένην τοῖς Βοιωτοῖς πρὸς τοὺς Λακεδαι-μονίους, ἔδεισαν μὴ μονωθῶσι καὶ ἐς Λακεδαιμονίους πᾶσα ἡ ξυμμαχία χωρήσῃ· τοὺς γὰρ Βοιωτοὺς ᾤοντο πεπεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τό τε Πάνακτον καθελεῖν καὶ ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς ἐσιέναι, τούς τε Ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα, ὥστε οὐδὲ πρὸς Ἀθηναίους ἔτι σφίσιν εἶναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι, πρό-τερον ἐλπίζοντες ἐκ τῶν διαφορῶν, εἰ μὴ μείνειαν αὐτοῖς αἱ

39. εἰρημένον ἄνευ ἀλλήλων] v. cap. 23. med. Paulo inferius vulgo legebatur τὰς ἐς Βοιωτούς, Popp. ex bonis et non paucis libris recepit τά, quod comparat cum σπονδὰς ποιησαμένους τὰ περὶ Πύλον 4, 15. τὰ πρὸς ἡμᾶς ἐπάγεσθαι αὐτοῖς 3, 63. Arn. addit 5, 46. τὰ πρὸς Ἀργείους. Ad καθῃρεῖτο supple ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν. v. cap. 42.

40. ἐκ τῶν διαφορῶν] sc. Lacedaemoniorum et Atheniensium. Verba ἐν φρονήματι ὄντες ἡγήσεσθαι per breviloquentiam dicta sunt pro ἐν φρονήματι ὄντες καὶ ἐλπίζοντες ἡγήσεσθαι. Simile est 4, 25. ἐπ' οἴκου διεκρίθησαν, ut Schol. adnotavit, pro ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου διακριθεῖσαι, et 3, 83. καταφρονοῦντες (i. e. διὰ καταφρόνησιν πεποι-

λακεδαιμονίους σπονδαί, τοῖς γοῦν Ἀθηναίοις ξύμμαχοι. ἀποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι, καὶ φοβούμενοι ...δαιμονίοις καὶ Τεγεάταις, Βοιωτοῖς καὶ Ἀθηναίοις ἅμα ...ῶσι, πρότερον οὐ δεχόμενοι τὰς Λακεδαιμονίων σπονδάς, ...μ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι, ἔπεμπον ὡς ἐδύναντο τάχιστα ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις Εὔστροφον καὶ Αἴσωνα, οἳ ἐδόκουν προσφιλέστατοι αὐτοῖς εἶναι, ἡγούμενοι, ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιησάμενοι, ὅπη ἂν ξυγχωρῇ, ἡσυχίαν ἔχειν. καὶ οἱ πρέσβεις 41
ἀφικόμενοι αὐτῶν λόγους ἐποιοῦντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ' ᾧ ἂν σφίσιν αἱ σπονδαὶ γίγνοιντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι ἠξίουν δίκης ἐπιτροπὴν σφίσι γενέσθαι ἢ ἐς πόλιν τινὰ ἢ ἰδιώτην περὶ τῆς Κυνουρίας γῆς, ἧς ἀεὶ πέρι διαφέρονται μεθορίας οὔσης· ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ Θυρέαν καὶ Ἀνθήνην πόλιν, νέμονται δ' αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι· ἔπειτα δ' οὐκ ἐώντων Λακεδαιμονίων μεμνῆσθαι περὶ αὐτῆς, ἀλλ' εἰ βούλονται σπένδεσθαι ὥσπερ πρότερον, ἑτοῖμοι εἶναι, οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις τάδε ὅμως ἐπηγάγοντο τοὺς Λακεδαιμονίους ξυγχωρῆσαι, ἐν μὲν τῷ παρόντι σπονδὰς ποιήσασθαι ἔτη πεντήκοντα, ἐξεῖναι δ' ὁποτεροισοῦν προκαλεσαμένοις, μήτε νόσου οὔσης μήτε πολέμου Λακεδαίμονι καὶ Ἄργει, διαμάχεσθαι περὶ τῆς γῆς ταύτης, ὥσπερ καὶ πρότερόν ποτε ὅτε αὐτοὶ ἑκάτεροι ἠξίωσαν νικᾶν, διώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι περαιτέρω τῶν πρὸς Ἄργος καὶ Λακεδαίμονα ὅρων. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μωρία

...θότες) κἂν προαισθέσθαι. Verba ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα duplicem explicationem admittunt, aut eam, quam Schol. proponit: ὡς ἐν τῷ παρόντι ἡγοῦντο κράτιστον εἶναι πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιήσασθαι, ὡς ἂν ἐνδέχηται, καὶ ἡσυχάζειν, aut eam, qua κράτιστα adverbium est et iungendum cum σπονδὰς ποιησάμενοι, et ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα dicitur, ut ἐκ τῶν δυνατῶν κράτιστα. Sic in altero Scholio exponitur. Illud ita cum Heilmanno reddas: indem sie es bei so gestalten Sachen fürs rathsamste hielten, mit den Lacedaemoniern einen Vergleich zu schliessen und sich übrigens, die Sachen möchten laufen wie sie wollten, ruhig zu halten; hoc ita cum eodem interprete: mit dem Entschluss, mit den Lacedaemoniern einen Vergleich, so gut es die gegenwärtigen Umstände erlaubten, zu treffen, und es falle derselbe aus wie er wolle (malim: und wie es die Umstände erlaubten: Schol. καθὼς ἂν συγχωρῇ ὁ καιρός), sich ruhig zu halten. Vox κράτιστα non aliter nisi adverbii loco haberi posse videtur.

41. δίκης ἐπιτροπήν] v. Pausan. 2, 38. Pro Ἀνθήνην idem 2, 38, 6. et septem libri Thuc. Ἀθήνην. v. Od. Muell. Aeginet. p. 46 sqq. adn. 9. Mox severior ratio exigit ἀλλ' ἑτοίμων εἶναι φασκόντων pro ἀλλ' ἑτοῖμοι εἶναι. Nominativum posuit, quasi praecessisset: ἐπειδὴ οὐκ εἴων Λακεδαιμόνιοι, ἀλλ' ἔφασαν (ἑτοῖμοι εἶναι). Eius usus multa exempla posuit Lobeck. ad Phryn. p. 755. adn.

ὥσπερ καὶ πρότερόν ποτε] v. Herodot. 1, 82. Pausan. 2, 38, 5. Strab. 8. p. 578. Ovid. 2. Fast. 665. Mox φίλιον scripsi, ut est c. 36. 44. Vid. Krueg. ad Dionys. p. 296. coll. Pop. Indic. Xen. Anab. Vulgo φίλοι. Alterum praebent Ar. Chr. Dan.

νοῦσιν Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων γενομένους ξυμμάχους ὕστερον μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι, οἰόμενοι τὴν βουλήν, κἂν μὴ εἴπωσιν, οὐκ ἄλλα ψηφιεῖσθαι ἢ ἃ [ἐν] σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν. ὡς δὲ ἀντέστη τὸ πρᾶγμα, οἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ οἱ ἀπὸ Θρᾴκης πρέσβεις ἄπρακτοι ἀπῆλθον, οἱ δὲ βοιωτάρχαι, μέλλοντες πρότερον, εἰ ταῦτα ἔπεισαν, καὶ τὴν ξυμμαχίαν πειράσεσθαι πρὸς Ἀργείους ποιεῖν οὐκέτι ἐσήνεγκαν περὶ Ἀργείων ἐς τὰς βουλάς, οὐδὲ ἐς τὸ Ἄργος τοὺς πρέσβεις οὓς ὑπέσχοντο ἔπεμπον, ἀμέλεια δέ τις ἐνῆν καὶ διατριβὴ τῶν πάντων.

39 Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ Μηκύβερναν Ὀλύνθιοι, Ἀθηναίων φρουρούντων, ἐπιδραμόντες εἷλον.

Μετὰ δὲ ταῦτα, ἐγίγνοντο γὰρ ἀεὶ λόγοι τοῖς τε Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων, ἐλπίζοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἰ Πάνακτον Ἀθηναῖοι παρὰ Βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομίσασθαι ἂν αὐτοὶ Πύλον, ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτοὺς πρεσβευόμενοι, καὶ ἐδέοντο σφίσι Πάνακτόν τε καὶ τοὺς Ἀθηναίων δεσμώτας παραδοῦναι, ἵνα ἀντ' αὐτῶν Πύλον κομίσωνται. οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἢν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν ἰδίαν ποιήσωνται ὥσπερ Ἀθηναίοις. Λακεδαιμόνιοι δὲ εἰδότες μὲν ὅτι ἀδικήσουσιν Ἀθηναίους, εἰρημένον ἄνευ ἀλλήλων μήτε σπένδεσθαί τῳ μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ τὸ Πάνακτον παραλαβεῖν ὡς τὴν Πύλον ἀντ' αὐτοῦ κομιούμενοι, καὶ ἅμα τῶν ξυγχέαι σπευδόντων τὰς σπονδὰς προθυμουμένων τὰ ἐς Βοιωτούς, ἐποιήσαντο τὴν ξυμμαχίαν, τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη καὶ πρὸς ἔαρ· καὶ τὸ Πάνακτον εὐθὺς καθῃρεῖτο. καὶ ἑνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

40 Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Ἀργεῖοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν, οὓς ἔφασαν πέμψειν, οὐχ ἧκον, τό τε Πάνακτον ᾔσθοντο καθαιρούμενον καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν γεγενημένην τοῖς Βοιωτοῖς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἔδεισαν μὴ μονωθῶσι καὶ ἐς Λακεδαιμονίους πᾶσα ἡ ξυμμαχία χωρήσῃ· τοὺς γὰρ Βοιωτοὺς ᾤοντο πεπεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τό τε Πάνακτον καθελεῖν καὶ ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς ἐσιέναι, τούς τε Ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα, ὥστε οὐδὲ πρὸς Ἀθηναίους ἔτι σφίσιν εἶναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι, πρότερον ἐλπίζοντες ἐκ τῶν διαφορῶν, εἰ μὴ μείνειαν αὐτοῖς αἱ

39. *εἰρημένον ἄνευ ἀλλήλων*] v. cap. 23. med. Paulo inferius vulgo legebatur *τὰς ἐς Βοιωτούς*, Popp. ex bonis et non paucis libris recepit *τά*, quod comparat cum *σπονδὰς ποιησαμένους τὰ περὶ Πύλον* 4, 15. *τὰ πρὸς ἡμᾶς ἐπάγεσθαι αὐτούς* 3, 63. Arn. addit 5, 46. *τὰ πρὸς Ἀργείους*. Ad *καθῃρεῖτο* supple *ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν*. v. cap. 42.

40. *ἐκ τῶν διαφορῶν*] sc. Lacedaemoniorum et Atheniensium. Verba *ἐν φρονήματι ὄντες ἡγήσεσθαι* per breviloquentiam dicta sunt pro *ἐν φρονήματι ὄντες καὶ ἐλπίζοντες ἡγήσεσθαι*. Simile est 4, 25 *ἐπ' οἴκου διεκρίθησαν*, ut Schol. adnotavit, pro *ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου διακριθεῖσαι*, et 3, 83. *καταφρονοῦντες* (i. e. *διὰ καταφρόνησιν πεποι-*

πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδαί, τοῖς γοῦν Ἀθηναίοις ξύμμαχοι ἔσεσθαι. ἀποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι, καὶ φοβούμενοι μὴ Λακεδαιμονίοις καὶ Τεγεάταις, Βοιωτοῖς καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολεμῶσι, πρότερον οὐ δεχόμενοι τὰς Λακεδαιμονίων σπονδάς, ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι, ἔπεμπον ὡς ἐδύναντο τάχιστα ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις Εὔστροφον καὶ Αἴσωνα, οἳ ἐδόκουν προςφιλέστατοι αὐτοῖς εἶναι, ἡγούμενοι, ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιησάμενοι, ὅπη ἂν ξυγχωρῇ, ἡσυχίαν ἔχειν. καὶ οἱ πρέσβεις 41
ἀφικόμενοι αὐτῶν λόγους ἐποιοῦντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ' ᾧ ἂν σφίσιν αἱ σπονδαὶ γίγνοιντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι ἠξίουν δίκης ἐπιτροπὴν σφίσι γενέσθαι ἢ ἐς πόλιν τινὰ ἢ ἰδιώτην περὶ τῆς Κυνουρίας γῆς, ἧς ἀεὶ πέρι διαφέρονται μεθορίας οὔσης· ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ Θυρέαν καὶ Ἀνθήνην πόλιν, νέμονται δ' αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι· ἔπειτα δ' οὐκ ἐώντων Λακεδαιμονίων μεμνῆσθαι περὶ αὐτῆς, ἀλλ' εἰ βούλονται σπένδεσθαι ὥςπερ πρότερον, ἑτοῖμοι εἶναι, οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις τάδε ὅμως ἐπηγάγοντο τοὺς Λακεδαιμονίους ξυγχωρῆσαι, ἐν μὲν τῷ παρόντι σπονδὰς ποιήσασθαι ἔτη πεντήκοντα, ἐξεῖναι δ' ὁποτεροιςοῦν προκαλεσαμένοις, μήτε νόσου οὔσης μήτε πολέμου Λακεδαίμονι καὶ Ἄργει, διαμάχεσθαι περὶ τῆς γῆς ταύτης, ὥςπερ καὶ πρότερόν ποτε ὅτε αὐτοὶ ἑκάτεροι ἠξίωσαν νικᾶν, διώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι περαιτέρω τῶν πρὸς Ἄργος καὶ Λακεδαίμονα ὅρων. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μωρία

θότες) κἂν προαισθέσθαι. Verba ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα duplicem explicationem admittunt, aut eam, quam Schol. proponit: ὡς ἐν τῷ παρόντι ἡγοῦντο κράτιστον εἶναι πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιήσασθαι, ὡς ἂν ἐνδέχηται, καὶ ἡσυχάζειν, aut eam, qua κράτιστα adverbium est et iungendum cum σπονδὰς ποιησάμενοι, et ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα dicitur, ut ἐκ τῶν δυνατῶν κράτιστα. Sic in altero Scholio exponitur. Illud ita cum Heilmanno reddas: indem sie es bei so gestalten Sachen fürs rathsamste hielten, mit den Lacedaemoniern einen Vergleich zu schliessen und sich übrigens, die Sachen möchten laufen wie sie wollten, ruhig zu halten; hoc ita cum eodem interprete: mit dem Entschluss, mit den Lacedaemoniern einen Vergleich, so gut es die gegenwärtigen Umstände erlaubten, zu treffen, und es falle derselbe aus wie er wolle (malim: und wie es die Umstände erlaubten: Schol. καθὼς ἂν συγχωρῇ ὁ καιρός), sich ruhig zu halten. Vox κράτιστα non aliter nisi adverbii loco haberi posse videtur.

41. δίκης ἐπιτροπήν] v. Pausan. 2, 38. Pro Ἀνθήνην idem 2, 38, 6. et septem libri Thuc. Ἀθήνην. v. Od. Muell. Aeginet. p. 46 sqq. adn. 9. Mox severior ratio exigit ἀλλ' ἑτοίμων εἶναι φασκόντων pro ἀλλ' ἑτοῖμοι εἶναι. Nominativum posuit, quasi praecessisset: ἐπειδὴ οὐκ εἴων Λακεδαιμόνιοι, ἀλλ' ἔφασαν (ἑτοῖμοι εἶναι). Eius usus multa exempla posuit Lobeck. ad Phryn. p. 755. adn.

ὥςπερ καὶ πρότερόν ποτε] v. Herodot. 1, 82. Pausan. 2, 38, 5. [illegible] 8. p. 578. Ovid. 2. Fast. 665. Mox φίλιον scripsi, ut est c. 36. [illegible] Vid. Krueg. ad Dionys. p. 296. coll. Pop. Indic. Xen. Anab. Vulgo φίλιοι. Alterum praebent Ar. Chr. Dan.

εἶναι ταῦτα, ἔπειτα, ἐπεθύμουν γὰρ τὸ Ἄργος πάντως φίλ ἔχειν, ξυνεχώρησαν ἐφ' οἷς ἠξίουν, καὶ ξυνεγράψαντο. ἐκέλει δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν ἐς τὸ Ἄρ πρῶτον ἐπαναχωρήσαντας αὐτοὺς δεῖξαι τῷ πλήθει, καὶ ἀρέσκοντα ᾖ, ἥκειν ἐς τὰ Ὑακίνθια τοὺς ὅρκους ποιησομένι

42 καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ᾧ οἱ Ἀργ ταῦτα ἔπρασσον οἱ πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων Ἀνδρομέ καὶ Φαίδιμος καὶ Ἀντιμενίδας, οὓς ἔδει τὸ Πάνακτον καὶ τ ἄνδρας τοὺς παρὰ Βοιωτῶν παραλαβόντας Ἀθηναίοις ἀποδ ναι, τὸ μὲν Πάνακτον ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν καθῃρημέ εὗρον, ἐπὶ προφάσει ὡς ἦσάν ποτε Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς διαφορᾶς περὶ αὐτοῦ ὅρκοι παλαιοὶ μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον ἀλλὰ κοινῇ νέμειν, τοὺς δ' ἄνδρας οὓς εἶχον αἰχμαλώτους Βοιωτοὶ Ἀθηναίων, παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ἀνδρομέδην ἐκόμισαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἀπέδοσαν, τοῦ τε Πανάκτου τὴν καθαίρεσιν ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδιδόναι· πολέμιον γὰρ οὐκέτι ἐν αὐτῷ Ἀθηναίοις οἰκήσειν οὐδένα. λεγομένων δὲ τούτων οἱ Ἀθηναῖοι δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦ τε Πανάκτου τῇ καθαιρέσει ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδοῦναι, καὶ πυνθανόμενοι ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ἰδίᾳ ξυμμαχίαν πεποίηνται, φάσκοντες πρότερον κοινῇ τοὺς μὴ δεχομένους τὰς σπονδὰς προσαναγκάσειν. τά τε ἄλλα ἐσκόπουν ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης, καὶ ἐνόμιζον ἐξηπατῆσθαι, ὥστε χαλεπῶς πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν.

43 Κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν ὄντων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ἐν ταῖς Ἀθήναις αὖ βουλόμενοι λῦσαι τὰς σπονδὰς εὐθὺς ἐνέκειντο. ἦσαν δὲ ἄλλοι τε καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικίᾳ μὲν ἔτι τότε ὢν νέος ὡς ἐν ἄλλῃ

42. *τοὺς παρὰ Βοιωτῶν*] i. e. *τοὺς ἄνδρας τοὺς παρὰ τοῖς Βοιωτοῖς παρ' αὐτῶν παραλαβόντες.* Mox *κοινῇ νέμειν* Schol. interpretatur *κοινὴν νομὴν ἔχειν ἐν αὐτῷ*, probante Arn., ut in solo non limitibus in sortes descripto, quali pro pascuis uti solebant. Dein „*δεινὰ ἐποίουν* rarius dictum, pro *δεινὰ ἐποιοῦντο*, quamquam activa forma etiam apud Andocidem 63. p. 103. Bekk. reperitur, ubi Valck. activum in medium mutatum volebat. Vid. Sluiter. Lectt. Andocid. Lugd. 1804.“ Bred. Legitur *δεινὰ ποιοῦσαν* etiam ap. Lucian. de Sacrif. c. 1. Vol. 3. p. 67. Bip., ubi interpretes sine observatione praeterierunt, itemque apud eundem De Merced. Cond. c. 24. p. 244. *δεινὰ ἐποίεις*, neque aliter ap. Herodotum, cuius v. interpp. ad 3, 155. Dobr. activam formulam existimat significare idem quod *χαλεπαίνειν*, seinen Unwillen äussern, mediam formam esse *indignari*, unwillig seyn. „Quae distinctio si vera est, ait Arn., *δεινὰ ἐποίουν* apte, quamquam non eleganter convertas: they made a great noise about it.“

43. *ἐν ταῖς Ἀθήναις αὖ*] sc. ut Cleobulus et Xenares Spartae fecerant. Arn.

ἡλικίᾳ — νέος]. Triginta circiter annos vel fortasse plus eo tum natum fuisse colligit Acac. e Platonis Alcibiade primo, in quo Socrate Alcibiadem nondum prorsus viginti annos implevisse dicit et de Pericle loquitur tanquam adhuc vivente. Pericles autem obiit anno tertio

ἀξιώματι δὲ προγόνων τιμώμενος· ᾧ ἐδόκει μὲν καὶ ν εἶναι πρὸς τοὺς Ἀργείους μᾶλλον χωρεῖν, οὐ μέντοι καὶ φρονήματι φιλονεικῶν ἠναντιοῦτο, ὅτι Λακεδαιμόνιοι ικίου καὶ Λάχητος ἔπραξαν τὰς σπονδάς, αὐτόν κατά τε ότητα ὑπεριδόντες καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ οὐ τιμήσαντες, ἣν τοῦ πάππου ἀπειπόντος αὐτὸς τοὺς νήσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύων διενοεῖτο ἀνανεώ- πανταχόθεν τε νομίζων ἐλασσοῦσθαι τό τε πρῶτον εν, οὐ βεβαίους φάσκων εἶναι Λακεδαιμονίους, ἀλλ' ἵνα ους σφίσι σπεισάμενοι ἐξέλωσι καὶ αὖθις ἐπ' Ἀθηναίους μόνους ἴωσι, τούτου ἕνεκα σπένδεσθαι αὐτούς· καὶ τότε, ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθὺς ἐς Ἄργος ἰδίᾳ, κελεύων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προκαλουμένους ἥκειν μετὰ Μαντινέων καὶ Ἠλείων, ὡς καιροῦ ὄντος καὶ αὐτὸς ξυμπράξων τὰ μάλιστα. οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας, καὶ ἐπειδὴ 44
ἔγνωσαν οὐ μετ' Ἀθηναίων πραχθεῖσαν τὴν τῶν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν, ἀλλ' ἐς διαφορὰν μεγάλην καθεστῶτας αὐτοὺς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν Λακεδαίμονι πρέσβεων, οἵ σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἠμέλουν, πρὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, νομίζοντες πόλιν τε σφίσι φιλίαν ἀπὸ παλαιοῦ καὶ δημοκρατουμένην ὥσπερ καὶ

belli Pelop. Si Diodorum Sic. et C. Nepotem sequimur, Alcibiades tum nondum potuit habere triginta annos. Nam hic in vita illius c. 10. scribit, eum occisum, quum annos circiter quadraginta natus esset. Diod. autem 14, 11. mortem illius in annum secundum Ol. 94. (403.) confert. Iam vero ea, quae hic narrat Thuc., incidunt in extremum annum quartum Ol. 89. (421.), a quo usque ad mortem Alcibiadis sunt anni circiter quatuordecim. Duk. Vid. Valck. ad Herodot. 8, 17. et inprimis Schoem. de Comit. Ath. p. 105. coll. Arn. ad h. l. De ipso Alcibiade agunt Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 186 sqq. et C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 320, 12. De verbis ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει vid. Matth. p. 1283. Avum Alcibiadis Schol. Lugd. opinatur Periclem fuisse, colligens id ex Thuc. 2, 13. At vid. adn. ad 6, 89., ubi disquiritur, utrum Megacles maternus, an Alcibiades, paternus avus, Spartanis hospitium renunciaverit. Pericles non fuit avus, sed tutor Alcibiadis. Mox propter aoristum ἀνανεώσασθαι v. Thom. M. p. 164. coll. Lobeck. ad Phryn. p. 756.

ἐξέλωσι] Mihi Thuc. hoc videtur velle, Alcibiadem iam tum, quum induciae quinquaginta annorum fiebant, iis se opposuisse ac dixisse, Lacedaemonios eo consilio cum Atheniensibus pacisci, ut foedere cum his facto Argivos sub potestatem redigerent ac deinde illis subactis Athenienses adgrederentur. Ἐξαιρεῖν apud Thuc. est *expugnare*, *capere*, *evertere* 3, 113. 4, 69. 122. Duk.

44. νομίζοντες — παλαιοῦ] Thom. M. p. 897., qui Dukero videtur velle, dicendum esse ὁ καὶ ἡ φίλιος et apud Thucydidem ἡ φιλία tanquam insolentius atque ei peculiare adnotare. v. Matth. §. 113—117. 3. p. 234. Mox articulus in verbis περὶ τῆς ξυμμαχίας significat *de ea societate*, *quam eos meditatos esse diximus*, ut adnotavit Popp. Denique particula τε per traiectionem posita est ante ξυμμαχίαν, quam exspectes positam post δείσαντες.

εἶναι ταῦτα, ἔπειτα, ἐπεθύμουν γὰρ τὸ Ἄργος πάντως φίλιον ἔχειν, ξυνεχώρησαν ἐφ᾽ οἷς ἠξίουν, καὶ ξυνεγράψαντο. ἐκέλευον δ᾽ οἱ Λακεδαιμόνιοι πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν ἐς τὰ Ἄργος πρῶτον ἐπαναχωρήσαντας αὐτοὺς δεῖξαι τῷ πλήθει, καὶ ἢν ἀρέσκοντα ᾖ, ἥκειν ἐς τὰ Ὑακίνθια τοὺς ὅρκους ποιησομένους.

42 καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ᾧ οἱ Ἀργεῖοι ταῦτα ἔπρασσον οἱ πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων Ἀνδρομέδης καὶ Φαίδιμος καὶ Ἀντιμενίδας, οὓς ἔδει τὸ Πάνακτον καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς παρὰ Βοιωτῶν παραλαβόντας Ἀθηναίοις ἀποδοῦναι, τὸ μὲν Πάνακτον ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν καθῃρημένον εὗρον, ἐπὶ προφάσει ὡς ἦσάν ποτε Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς ἐκ διαφορᾶς περὶ αὐτοῦ ὅρκοι παλαιοὶ μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον ἀλλὰ κοινῇ νέμειν, τοὺς δ᾽ ἄνδρας οὓς εἶχον αἰχμαλώτους Βοιωτοὶ Ἀθηναίων, παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ἀνδρομέδην ἐκόμισαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἀπέδοσαν, τοῦ τε Πανάκτου τὴν καθαίρεσιν ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδιδόναι· πολέμιον γὰρ οὐκέτι ἐν αὐτῷ Ἀθηναίοις οἰκήσειν οὐδένα. λεγομένων δὲ τούτων οἱ Ἀθηναῖοι δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦ τε Πανάκτου τῇ καθαιρέσει ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδοῦναι, καὶ πυνθανόμενοι ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ἰδίᾳ ξυμμαχίαν πεποίηνται, φάσκοντες πρότερον κοινῇ τοὺς μὴ δεχομένους τὰς σπονδὰς προσαναγκάσειν. τά τε ἄλλα ἐσκόπουν ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης, καὶ ἐνόμιζον ἐξηπατῆσθαι, ὥστε χαλεπῶς πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν.

43 Κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν ὄντων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ἐν ταῖς Ἀθήναις αὖ βουλόμενοι λῦσαι τὰς σπονδὰς εὐθὺς ἐνέκειντο. ἦσαν δὲ ἄλλοι τε καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικίᾳ μὲν ἔτι τότε ὢν νέος ὡς ἐν ἄλλῃ

42. *τοὺς παρὰ Βοιωτῶν*] i. e. *τοὺς ἄνδρας τοὺς παρὰ τοῖς Βοιωτοῖς παρ᾽ αὐτῶν παραλαβόντες.* Mox *κοινῇ νέμειν* Schol. interpretatur *κοινὴν νομὴν ἔχειν ἐν αὐτῷ*, probante Arn., ut in solo non limitibus in sortes descripto, quali pro pascuis uti solebant. Dein „*δεινὰ ἐποίουν* rarius dictum, pro *δεινὰ ἐποιοῦντο*, quamquam activa forma etiam apud Andocidem 63. p. 103. Bekk. reperitur, ubi Valck. activum in medium mutatum volebat. Vid. Sluiter. Lectt. Andocid. Lugd. 1804." Bred. Legitur *δεινὰ ποιοῦσαν* etiam ap. Lucian. de Sacrif. c. 1. Vol. 3. p. 67. Bip., ubi interpretes sine observatione praeterierunt, itemque apud eundem De Merced. Cond. c. 24. p. 244. *δεινὰ ἐποίεις*, neque aliter ap. Herodotum, cuius v. interpp. ad 3, 155. Dobr. activam formulam existimat significare idem quod *χαλεπαίνειν*, seinen Unwillen äussern, mediam formam esse *indignari*, unwillig seyn. „Quae distinctio si vera est, ait Arn., *δεινὰ ἐποίουν* apte, quamquam non eleganter convertas: they made a great noise about it."

43. *ἐν ταῖς Ἀθήναις αὖ*] sc. ut Cleobulus et Xenares Spartae fecerant. Arn.

ἡλικίᾳ — νέος]. Triginta circiter annos vel fortasse plus eo tum natum fuisse colligit Acac. e Platonis Alcibiade primo, in quo Socrates Alcibiadem nondum prorsus viginti annos implevisse dicit et de Pericle loquitur tanquam adhuc vivente. Pericles autem obiit anno tertio

πόλει, ἀξιώματι δὲ προγόνων τιμώμενος· ᾧ ἐδόκει μὲν καὶ
ἄμεινον εἶναι πρὸς τοὺς Ἀργείους μᾶλλον χωρεῖν, οὐ μέντοι
ἀλλὰ καὶ φρονήματι φιλονεικῶν ἠναντιοῦτο, ὅτι Λακεδαιμόνιοι
διὰ Νικίου καὶ Λάχητος ἔπραξαν τὰς σπονδάς, αὐτὸν κατά τε
τὴν νεότητα ὑπεριδόντες καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ
οὖσαν οὐ τιμήσαντες, ἣν τοῦ πάππου ἀπειπόντος αὐτὸς τοὺς
ἐκ τῆς νήσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύων διενοεῖτο ἀνανεώ-
σασθαι. πανταχόθεν τε νομίζων ἐλασσοῦσθαι τό τε πρῶτον
ἀντεῖπεν, οὐ βεβαίους φάσκων εἶναι Λακεδαιμονίους, ἀλλ᾽ ἵνα
Ἀργείους σφίσι σπεισάμενοι ἐξέλωσι καὶ αὖθις ἐπ᾽ Ἀθηναίους
μόνους ἴωσι, τούτου ἕνεκα σπένδεσθαι αὐτούς· καὶ τότε, ἐπειδὴ
ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθὺς ἐς Ἄργος ἰδίᾳ, κελεύων
ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προκαλουμένους ἥκειν μετὰ Μαν-
τινέων καὶ Ἠλείων, ὡς καιροῦ ὄντος καὶ αὐτὸς ξυμπράξων τὰ
μάλιστα. οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας, καὶ ἐπειδὴ 44
ἔγνωσαν οὐ μετ᾽ Ἀθηναίων πραχθεῖσαν τὴν τῶν Βοιωτῶν ξυμ-
μαχίαν, ἀλλ᾽ ἐς διαφορὰν μεγάλην καθεστῶτας αὐτοὺς πρὸς
τοὺς Λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν Λακεδαίμονι πρέσβεων, οἳ
σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἠμέλουν, πρὸς δὲ
τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, νομίζοντες πόλιν
τε σφίσι φιλίαν ἀπὸ παλαιοῦ καὶ δημοκρατουμένην ὥςπερ καὶ

belli Pelop. Si Diodorum Sic. et C. Nepotem sequimur, Alcibiades tum nondum potuit habere triginta annos. Nam hic in vita illius c. 10. scribit, eum occisum, quum annos circiter quadraginta natus esset. Diod. autem 14, 11. mortem illius in annum secundum Ol. 94. (403.) confert. Iam vero ea, quae hic narrat Thuc., incidunt in extremum annum quartum Ol. 89. (421.), a quo usque ad mortem Alcibiadis sunt anni circiter quatuordecim. Duk. Vid. Valck. ad Herodot. 8, 17. et inprimis Schoem. de Comit. Ath. p. 105. coll. Arn. ad h. l. De ipso Alcibiade agunt Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 186 sqq. et C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 320, 12. De verbis *ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει* vid. Matth. p. 1283. Avum Alcibiadis Schol. Lugd. opinatur Periclem fuisse, colligens id ex Thuc. 2, 13. At vid. adn. ad 6, 89., ubi disquiritur, utrum Megacles maternus, an Alcibiades, paternus avus, Spartanis hospitium renunciaverit. Pericles non fuit avus, sed tutor Alcibiadis. Mox propter aoristum *ἀνανεώσασθαι* v. Thom. M. p. 164. coll. Lobeck. ad Phryn. p. 756.

ἐξέλωσι] Mihi Thuc. hoc videtur velle, Alcibiadem iam tum, quum induciae quinquaginta annorum fiebant, iis se opposuisse ac dixisse, Lacedaemonios eo consilio cum Atheniensibus pacisci, ut foedere cum his facto Argivos sub potestatem redigerent ac deinde illis subactis Athenienses adgrederentur. *Ἐξαιρεῖν* apud Thuc. est *expugnare, capere, evertere*. 3, 113. 4, 69. 122. Duk.

44. *νομίζοντες — παλαιοῦ*] Thom. M. p. 897., qui Dukero videtur velle, dicendum esse ὁ καὶ ἡ *φίλιος* et apud Thucydidem *ἡ φιλία* tanquam insolentius atque ei peculiare adnotare. v. Matth. §. 113—117. 8. p. 234. Mox articulus in verbis *περὶ τῆς ξυμμαχίας* significat *de ea societate, quam eos meditatos esse diximus*, ut adnotavit Popp. Denique particula *τε* per traiectionem posita est ante *ξυμμαχίαν*, quam exspectes positam post *δείσαντες*.

αὐτοὶ καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχουσαν τὴν κατὰ θάλασσαν ξυμπολεμήσειν σφίσιν, ἢν καθιστῶνται ἐς πόλεμον. ἔπεμπον οὖν εὐθὺς πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τῆς ξυμμαχίας· ξυνεπρεσβεύοντο δὲ καὶ οἱ Ἠλεῖοι καὶ Μαντινῆς· ἀφίκοντο δὲ καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις κατὰ τάχος, δοκοῦντες ἐπιτήδειοι εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις, Φιλοχαρίδας καὶ Λέων καὶ Ἔνδιος, δείσαντες μὴ τήν τε ξυμμαχίαν ὀργιζόμενοι πρὸς τοὺς Ἀργείους ποιήσωνται, καὶ ἅμα Πύλον ἀπαιτήσοντες ἀντὶ Πανάκτου, καὶ περὶ τῆς Βοιωτῶν ξυμμαχίας ἀπολογησόμενοι, ὡς οὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν

45 Ἀθηναίων ἐποιήσαντο. καὶ λέγοντες ἐν τῇ βουλῇ περί τε τούτων, καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκουσι περὶ πάντων ξυμβῆναι τῶν διαφόρων, τὸν Ἀλκιβιάδην ἐφόβουν μὴ καὶ ἢν ἐς τὸν δῆμον ταῦτα λέγωσιν, ἐπαγάγωνται τὸ πλῆθος καὶ ἀπωσθῇ ἡ Ἀργείων ξυμμαχία. μηχανᾶται δὲ πρὸς αὐτοὺς τοιόνδε τι ὁ Ἀλκιβιάδης· τοὺς Λακεδαιμονίους πείθει, πίστιν αὐτοῖς δούς, ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν ἐν τῷ δήμῳ αὐτοκράτορες ἥκειν, Πύλον τε αὐτοῖς ἀποδώσειν, πείσειν γὰρ αὐτὸς Ἀθηναίους, ὥσπερ καὶ νῦν ἀντιλέγειν, καὶ τἄλλα ξυναλλάξειν. βουλόμενος δὲ αὐτοὺς Νικίου τε ἀποστῆσαι ταῦτα ἔπρασσε καὶ ὅπως ἐν τῷ δήμῳ διαβαλὼν αὐτοὺς ὡς οὐδὲν ἀληθὲς ἐν νῷ ἔχουσιν οὐδὲ λέγουσιν οὐδέποτε ταὐτά, τοὺς Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας ξυμμάχους ποιήσῃ. καὶ ἐγένετο οὕτως. ἐπειδὴ γὰρ ἐς τὸν δῆμον παρελθόντες καὶ ἐπερωτώμενοι οὐκ ἔφασαν ὥσπερ ἐν τῇ βουλῇ αὐτοκράτορες ἥκειν, οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι ἠνείχοντο, ἀλλὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον καταβοῶντος τῶν Λακεδαιμονίων ἐσήκουόν τε καὶ ἑτοῖμοι ἦσαν εὐθὺς παραγαγόντες τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν ξυμμάχους ποιεῖσθαι· σεισμοῦ δὲ γενομένου πρίν τι ἐπικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνεβλήθη.

46 τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκκλησίᾳ ὁ Νικίας, καίπερ τῶν Λακεδαιμονίων αὐτῶν ἠπατημένων καὶ αὐτὸς ἐξηπατημένος περὶ τοῦ μὴ αὐτοκράτορας ὁμολογῆσαι ἥκειν, ὅμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφη χρῆναι φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι, καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς Ἀργείους πέμψαι ἔτι ὡς αὐτούς, καὶ εἰδέναι ὅ,τι διανοοῦνται, λέγων ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῷ ἐν δὲ τῷ ἐκείνων ἀπρεπεῖ τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι· σφίσι μὲν γὰρ εὖ ἑστώτων τῶν πραγμάτων ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἄριστον εἶναι διασώσασθαι τὴν εὐπραγίαν, ἐκείνοις δὲ δυστυχοῦσιν ὅτι τάχιστα εὕρημα εἶναι διακιν-

45. *καὶ ἢν ἐς τὸν δῆμον*] Popp. desiderat *ἢν καί*, „saltem," ait, *καί* ad *ἐς τὸν δῆμον* pertinet et Plut. V. Nic. c. 10. hoc respiciens *μὴ καὶ τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν αὐτῶν λόγων ἐπαγάγωνται*."

46. *εὕρημα*] i. e. ein Gewinn. Ordo verborum hic est: *εὕρημα εἶναι ὅτι τάχιστα διακινδυνεῦσαι*. In verbis *ὅτι — ἂν — πεποιῆσθαι* anacoluthon esse dicit Haack., transitu a structura per *ὅτι* ad infinitivum facto; debuisse enim dici: *σφᾶς ἂν πεποιῆσθαι*, aut *ὅτι ἂν ἐποιήσαντο*. At Graecis mos est, post coniunctiones quoque et particulas, post pronomina relativa et alia eiusmodi in oratione obliqua in-

δυνεῦσαι, ἔπεισέ τε πέμψαι πρέσβεις, ὧν καὶ αὐτὸς ἦν, κελεύοντας Λακεδαιμονίους, εἴ τι δίκαιον διανοοῦνται, Πάνακτόν τε ὀρθὸν ἀποδιδόναι καὶ Ἀμφίπολιν, καὶ τὴν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν ἀνεῖναι, ἢν μὴ ἐς τὰς σπονδὰς ἐσίωσι, καθάπερ εἴρητο, ἄνευ ἀλλήλων μηδενὶ ξυμβαίνειν. εἰπεῖν τε ἐκέλευον ὅτι καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν Ἀργείους ξυμμάχους πεποιῆσθαι, ὡς παρεῖναί γ᾽ αὐτοὺς αὐτοῦ τούτου ἕνεκα. εἴ τέ τι ἄλλο ἐνεκάλουν, πάντα ἐπιστείλαντες ἀπέπεμψαν τοὺς περὶ τὸν Νικίαν πρέσβεις. καὶ ἀφικομένων αὐτῶν καὶ ἀπαγγειλάντων τά τε ἄλλα καὶ τέλος εἰπόντων ὅτι εἰ μὴ τὴν ξυμμαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς μὴ ἐσιοῦσιν ἐς τὰς σπονδάς, ποιήσονται καὶ αὐτοὶ Ἀργείους καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτῶν ξυμμάχους, τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν ἀνήσειν, ἐπικρατούντων τῶν περὶ τὸν Ξενάρη τὸν ἔφορον ταῦτα γίγνεσθαι, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν, τοὺς δὲ ὅρκους δεομένου Νικίου ἀνενεώσαντο· ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ πάντα ἀτελῆ ἔχων ἀπέλθῃ καὶ διαβληθῇ, ὅπερ καὶ ἐγένετο, αἴτιος δοκῶν εἶναι τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδῶν. ἀναχωρήσαντός τε αὐτοῦ, ὡς ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πεπραγμένον, εὐθὺς δι᾽ ὀργῆς εἶχον, καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι, ἔτυχον γὰρ παρόντες οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, παραγαγόντος Ἀλκιβιάδου, ἐποιήσαντο σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς τήνδε.

Σπονδὰς ἐποιήσαντο ἑκατὸν Ἀθηναῖοι ἔτη καὶ Ἀργεῖοι 47
καὶ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι, ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἄρχουσιν ἑκάτεροι, ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ὧν ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους, τέχνῃ μηδὲ μηχανῇ μηδεμιᾷ. κατὰ τάδε ξυμμάχους εἶναι Ἀθηναίους καὶ Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας ἑκατὸν ἔτη. ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀθηναίων, βοηθεῖν Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας Ἀθήναζε, καθ᾽ ὅτι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι, τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώ-

finitivum ponere. Sic paulo post infinitivus *παρεῖναι* sequitur post *ὡς*. V. Matth. §. 538. De verbis *εἰ μὴ τὴν ξυμμαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς* v. Matth. p. 714., de duplici articulo in verbis *τὸν Ξενάρη τόν* adi Krueg. de Authent. Anab. p. 61. Denique de sententia per *γάρ* incipiente praeposita (*ἔτυχον γὰρ — Ἀλκιβιάδου*) vid. Matth. §. 615. p. 1242. et adn. ad 1, 72. init.

47. *τρόπῳ — κατὰ τὸ δυνατόν*] Genus pleonasmi, quod illustrat Matth. p. 1311. Adde Isocr. de Permut. Bon. p. 246 sq. Orell. Demosth. Ol. 3. p. 30. Phil. 4. p. 146. Sed ii, si verum spectes, non sunt pleonasmi, sed sensus maiori cum intentione elati, dum bis eadem eodemque tanto fortius inculcantur. Sic nos: aus allen Kräften des Leibes

σαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι καὶ Ἠλείοις καὶ Ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τῶν πόλεων τούτων· καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν μηδεμιᾷ τῶν πόλεων, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ. βοηθεῖν δὲ καὶ Ἀθηναίους ἐς Ἄργος καὶ Μαντίνειαν καὶ Ἦλιν, ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν Ἠλείων ἢ τὴν Μαντινέων ἢ τὴν Ἀργείων, καθ' ὅτι ἂν ἐπαγγέλλωσιν αἱ πόλεις αὗται, τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀθηναίοις καὶ Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι καὶ Ἠλείοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τούτων τῶν πόλεων· καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ ταῖς πόλεσιν. ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας διιέναι ἐπὶ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς τῆς σφετέρας αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἂν ἄρχωσιν ἕκαστοι, μηδὲ κατὰ θάλασσαν, ἢν μὴ ψηφισαμένων τῶν πόλεων ἁπασῶν τὴν δίοδον εἶναι, Ἀθηναίων καὶ Ἀργείων καὶ Μαντινέων καὶ Ἠλείων. τοῖς δὲ βοηθοῦσιν ἡ πόλις ἡ πέμπουσα παρεχέτω μέχρι μὲν τριάκοντα ἡμερῶν σῖτον, ἐπὴν ἔλθῃ ἐς τὴν πόλιν τὴν ἐπαγγείλασαν βοηθεῖν, καὶ ἀπιοῦσι κατὰ ταὐτά· ἢν δὲ πλέονα βούλωνται χρόνον τῇ στρατιᾷ χρῆσθαι, ἡ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη διδότω σῖτον, τῷ μὲν ὁπλίτῃ καὶ ψιλῷ καὶ τοξότῃ τρεῖς ὀβολοὺς Αἰγιναίους τῆς ἡμέρας ἑκάστης, τῷ δ' ἱππεῖ δραχμὴν Αἰγιναίαν. ἡ δὲ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη τὴν ἡγεμονίαν ἐχέτω, ὅταν ἐν τῇ αὐτῆς ὁ πόλεμος ᾖ· ἢν δέ ποι δόξῃ ταῖς πόλεσι κοινῇ στρατεύεσθαι, τὸ ἴσον τῆς ἡγεμονίας μετεῖναι πάσαις ταῖς πόλεσιν. ὀμόσαι δὲ τὰς σπονδὰς Ἀθηναίους μὲν ὑπέρ τε σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, Ἀργεῖοι δὲ καὶ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τούτων κατὰ πόλεις ὀμνύντων. ὀμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον κατὰ ἱερῶν τελείων. ὁ δὲ ὅρκος ἔστω ὅδε· Ἐμμενῶ τῇ ξυμμαχίᾳ κατὰ τὰ ξυγκείμενα δικαίως καὶ ἀβλαβῶς καὶ ἀδόλως, καὶ οὐ παραβήσομαι τέχνῃ οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ. ὀμνύντων δὲ Ἀθήνησι μὲν ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἔνδημοι

und der Seele und mit aller Anstrengung et simil. Mox ad *ἢν μὴ ψηφισαμένων* repetas *διιῶσι* ex *διιέναι*, vel (quod praeferam) formula *ἢν μή* naturam particulae *πλήν* induit et cum participio iuncta est, ut persaepe. Vid. 7, 38. *εἰ μὴ — καταδύσαντες*. Eadem est ratio formulae *εἰ καί*, ubi idem valet, quod *καίπερ*. v. Popp. Commentt. 1, p. 216. Dein ad verba *ἐπὴν ἔλθῃ* ex proximo verbo *βοηθοῦσιν* et *βοηθεῖν* arcessendum est *ἡ βοήθεια*. Structura ad sensum facta. Porro tres oboli Aeginetici aequabant quinque Atticos, sicut drachme Aeginetica decem Atticos obolos. v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 17. Conf. Od. Muell. Etrusk. 1. p. 321. Paulo post vulgo legitur *ὅταν ἐν τῇ αὐτῇ ὁ πόλεμος ᾖ*, emendavit Duk. Dein *ἱερὰ τέλεια* Graecis sunt, quae Latinis *maiores* et *eximiae hostiae*, quibus ex adverso ponuntur *lactentes*. v. Herodot. 1, 183.

ὀμνύντων δὲ Ἀθήνησι] De iis, quae hinc sequuntur, v. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 87 sq. Et *αἱ ἔνδημοι* quidem *ἀρχαί* videntur iidem

ἀρχαί, ἐξορκούντων δὲ οἱ πρυτάνεις· ἐν Ἄργει δὲ ἡ βουλὴ καὶ οἱ ὀγδοήκοντα καὶ οἱ ἀρτῦναι, ἐξορκούντων δὲ οἱ ὀγδοήκοντα· ἐν δὲ Μαντινείᾳ οἱ δημιουργοὶ καὶ ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαί, ἐξορκούντων δὲ οἱ θεωροὶ καὶ οἱ πολέμαρχοι· ἐν δὲ Ἤλιδι οἱ δημιουργοὶ καὶ οἱ τὰ τέλη ἔχοντες καὶ οἱ ἑξακόσιοι, ἐξορκούντων δὲ οἱ δημιουργοὶ καὶ οἱ θεσμοφύλακες. ἀνανεοῦσθαι δὲ τοὺς ὅρκους Ἀθηναίους μὲν ἰόντας ἐς Ἦλιν καὶ ἐς Μαντίνειαν καὶ ἐς Ἄργος, τριάκοντα ἡμέραις πρὸ Ὀλυμπίων, Ἀργείους δὲ καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας ἰόντας Ἀθήναζε, δέκα ἡμέραις πρὸ Παναθηναίων τῶν μεγάλων. τὰς δὲ ξυνθήκας τὰς

esse, qui *οἱ ἐν τέλει* 3, 36. dicuntur, et praeter *στρατηγούς* alii omnes maiores magistratus significari, velut novem Archontes, Prytanes, *γραμματεῖς* alii. Nam *τὸ ἔνδημον* ubique contrarie ponitur *τῷ ἀποδήμῳ* et *ὑπερορίῳ*. Porro de *ἐξορκούντων* dixerat Elmsl. in Museo Crit. a. 1816., et Thucydidem, et Herodotum et omnes priores, non solum poetas, sed etiam prosae orationis scriptores hanc unam imperativi formam in *ουντων* et *οντων* usurpare; alterius autem formae in *ετωσαν* prima vestigia in Archestrati, qui Aristotelis aequalis erat, versibus apud Athenaeum et apud Menandrum inveniri. Contra quem Haack. in Addendis ad h. l. monuit, apud hunc scriptorem legi haec 1, 34. *μαθέτωσαν.* 3, 67. *ὠφελείσθωσαν.* 4, 92. extr. *κτάσθωσαν.* 8, 18. *ἔστωσαν* bis. Addit Xen. de Ven. 4, 15., ubi nunc legitur *μεταθείτωσαν* pro *μεταιθέτωσαν*, *cursu persequuntor* et de Vect. 5, 5. *ἐννοησάτωσαν.* Vid. etiam Lobeck. ad Phryn. p. 361. De octoginta viris Argis varia viri docti coniiciunt. v. Kortuem. Hellen. Staatsverf. p. 127. Tum vulgo erat *αἱ ἀρτῦναι*, correxi, quia magistratus significantur. Vid. Etym. M. in *ἀρτύνω*, Hesych. in *ἄρτυεν* et *Ἄρτυνος* et *ἄρχων*, Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 178, 61. 195, 45. Od. Muell. Aeginet. p. 134. Dor. 2. p. 140. et de *πολιτείᾳ* Argivorum in universum ibidem p. 142 sqq. Mans. Spart. 2. p. 432 sqq. Wachsm. l. c. 1, 2. p. 84. nr. 1. p. 215. Tittm. Gr. Staatsverf. p. 355. De demiurgis egi in adn. ad Thuc. 1, 56. Adde Od. Muell. Dor. 2. p. 140 sq. Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 193, 21. Theoros Dissen. Explicc. Pindar. p. 376. docet collegium sanctum fuisse et perenne, quod religiones curabat. Adde Od. Muell. Aeginet. p. 135. Dor. 2. p. 18. De civitatis forma Mantinensium in universum v. Wachsm. l. c. 1, 2. p. 89. Tittm. Gr. Staatsverf. p. 370. Porro *οἱ τὰ τέλη ἔχοντες* Elide non simpliciter intelligi possunt *magistratus*, sed consilium quoddam virorum summa potestate praeditorum ac quum medii legantur inter demiurgos et sexcentos viros, et demiurgi non habuerint nisi potestatem leges exercendi et iussa exsequendi, Arn. putat, *τοὺς τὰ τέλη ἔχοντας* reipublicae administrandae praefectos atque ex corpore nobilium lectos, sexcentos autem viros consilium maius universorum nobilium fuisse, et sub sexcentis tanquam capitibus reipublicae *τοὺς τὰ τέλη ἔχοντας* communibus reipublicae negotiis pertractandis operam dedisse. Hos eosdem postremo loco nominatos non putat alios esse, quam qui apud Aristot. Polit. 5, 6. sunt nonaginta senatores, quos hic scriptor dicit Elide paucos inter paucos imperium tenuisse. De his et sexcentis viris conf. Kortuem l. c. p. 95. Od. Muell. Dor. 2. p. 96 sq. et de civitate atque imperii forma Eleorum in universum Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 90. nr. 3. Tittm. l. c. p. 365.

τριάκοντα ἡμέραις — δέκα ἡμέραις] Olympia quarto quoque anno agebantur Hecatombaeonis mensis Attici die 11, Panathenaea Magna non magis singulis annis, quam Olympia, sed item quarto quoque anno

περὶ τῶν σπονδῶν καὶ τῶν ὅρκων καὶ τῆς ξυμμαχίας ἀναγράψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ Ἀθηναίους μὲν ἐν πόλει, Ἀργείους δὲ ἐν ἀγορᾷ ἐν τοῦ Ἀπόλλωνος τῷ ἱερῷ, Μαντινέας δὲ ἐν τοῦ Διὸς τῷ ἱερῷ ἐν τῇ ἀγορᾷ· καταθέντων δὲ καὶ Ὀλυμπίασι στήλην χαλκῆν κοινῇ Ὀλυμπίοις τοῖς νυνί. ἐὰν δέ τι δοκῇ ἄμεινον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις, προςθεῖναι πρὸς τοῖς ξυγκειμένοις. ὅ,τι δ' ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἁπάσαις κοινῇ βουλευομέναις, τοῦτο κύριον εἶναι.

48 *Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ αἱ ξυμμαχίαι οὕτως ἐγένοντο· καὶ αἱ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων οὐκ ἀπείρηντο τούτου ἕνεκα οὐδ' ὑφ' ἑτέρων. Κορίνθιοι δὲ Ἀργείων ὄντες ξύμμαχοι οὐκ ἐςῆλθον ἐς αὐτάς, ἀλλὰ καὶ γενομένης πρὸ τούτου Ἠλείοις καὶ Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι ξυμμαχίας, τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν καὶ εἰρήνην ἄγειν, οὐ ξυνώμοσαν, ἀρκεῖν δ' ἔφασαν σφίσι τὴν πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν, ἀλλήλοις βοηθεῖν, ξυνεπιστρατεύειν δὲ μηδενί. οἱ μὲν Κορίνθιοι οὕτως ἀπέστησαν τῶν*

et tertio quidem quovis Olympiadum inde ab Hecatombaeonis die 28 celebrabantur. v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 165 sqq. Wachsm. Antt. Gr. 2, 2. p. 284 sqq. Ergo foedus Peloponnesiis ab Atheniensibus renovatum est m. Scirophorionis die 11 huius ipsius anni Ol. 89, 4. (420. die 15 Iun.), rursusque Atheniensibus a Peloponnesiis Hecatombaeonis mensis d. 19 Ol. 90, 3. (418. die 30 Iul.) „Falsum est, cum Dodwello statuere, legatos utrarumque civitatum uno eodemque tempore ad iusiurandum renovandum convenire debuisse. Nam legati vel iusiurandum maximo die festo paciscentium utrarumque civitatum repetere, vel certe solennibus illis interesse debent, quare electa sunt hinc Olympia, illinc Panathenaea, quamquam inter utrumque festum biennii intervallum erat. Dies autem foederis renovandi competiisse, cogitare non licet, sed foederis caput istud hanc mentem habet, hoc consilium: Argivorum, Mantinensium et Eleorum legati negotium, quod gerant, tantum Athenis habent, quare necesse est, eos tantum decem diebus ante Panathenaea Athenas advenire, quia hoc temporis spatio quae res exigit peragere possunt: Atheniensium vero legati adire tenentur et Argos et Elida et Mantineam, morari in unaquaque earum urbium per decem dies, ut negotium conficiant, quo facto Olympiam abeunt. Nam procul dubio una eademque legatio iuriiurando in universis tribus civitatibus renovando praeficiebatur, poteratque ea legatio cum theoria Olympiam mittenda coniungi. Ea ratione et simplicius agi poterat, et congruit eadem cum consuetudine veterum, commeantes eiusmodi legatos emittere solitorum.“ Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 166. Ceterum proxima Olympia agebantur Ol. 90, 1. (420. inde a d. 14 Iul.), proxima Panathenaea agebantur Ol. 90, 3. (418. inde a d. 8 Aug.) Paulo inferius pro *Ἀπόλλωνος* Vind. habet *Διός* et in K. *Ἀπόλλωνος* erasum est. At v. Od. Muell. Dor. 1, p. 249. Denique de more foedera in tabulis perscripta Olympiae ponendi v. Dahlm. Herodot. p. 18. Boeckh. l. c. Vol. 2. p. 391. Foedus in tabulam aeream incisum et Olympiae repertum extat apud eundem C. I. Vol. 1. p. 26., vide ibi editorem p. 27. b. et p. 878. b. Postremo capite omisso *δέ* post *ὅ, τι* cum Bekkero ita legerim: *ἐὰν δέ τι δοκῇ ἄμεινον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις προςθεῖναι πρὸς τοῖς ξυγκειμένοις, ὅ, τι ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἁπάσαις κοινῇ βουλευομέναις, τοῦτο κύριον εἶναι.* Conf. c. 23. fin.

ξυμμάχων, καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους πάλιν τὴν γνώμην εἶχον.

49 Ὀλύμπια δ' ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου, οἷς Ἀνδροσθένης Ἀρκὰς παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα· καὶ Λακεδαιμόνιοι τοῦ ἱεροῦ ὑπὸ Ἠλείων εἴρχθησαν ὥςτε μὴ θύειν μηδ' ἀγωνίζεσθαι, οὐκ ἐκτίνοντες τὴν δίκην αὐτοῖς ἣν ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ νόμῳ Ἠλεῖοι κατεδικάσαντο αὐτῶν φάσκοντες σφᾶς ἐπὶ Φύρκον τε τεῖχος ὅπλα ἐπενεγκεῖν καὶ ἐς Λέπρεον αὐτῶν ὁπλίτας ἐν ταῖς Ὀλυμπιακαῖς σπονδαῖς ἐςπέμψαι. ἡ δὲ καταδίκη διςχίλιαι μναῖ ἦσαν, κατὰ τὸν ὁπλίτην ἕκαστον δύο μναῖ, ὥςπερ ὁ νόμος ἔχει. Λακεδαιμόνιοι δὲ πρέσβεις πέμψαντες ἀντέλεγον μὴ δικαίως σφῶν καταδεδικάσθαι, λέγοντες μὴ ἐπηγγέλθαι πω ἐς

49. *παγκράτιον*] Thuc. praeter morem historicorum, qui plerique omnes stadio victores indicant, pancratio victorem memorat hic et 3, 8. conf. Pausan. Eliac. 2, 7. Mox est *ἐνίκα* imperfectum pro aoristo, non enim saepius nec diutius vincebat, sed semel vicit. „Refertur tamen haec sententia ad priorem, ideoque tempori relativo locus, et simul effectus victoriae (ut honor, quo victor fruebatur) ita permanere significatur. Itaque hac in re semper etiam Diod., Dionys. aliique imperfecto utuntur.“ Popp. Apte Arn. the Olympiad in which Androsthenes *was the conqueror.* Idem monet constantis usus imperfecti *ἐτελεύτα* in *τὸ θέρος ἐτελεύτα — δωδέκατον ἔτος ἐτελεύτα.* Mox *ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ νόμῳ* est *ex Olympiaca lege*, gemäss dem Olympischen Gesetz. v. Matth. p. 1140 sq. Deinde medium *κατεδικάσαντο* Popp. hinc esse dicit, quod multam Elei *in suum usum* irrogaverint; at non totam summam, pars deo debebatur. Vid. hoc cap. exeunt.

σφᾶς ἐπὶ Φύρκον] Pronomen reflexivum *σφῶν* cum pronomine *αὐτῶν* a Thucydide nunquam permutatur, quamquam constat ab Homero, Herodoto, Pausania itemque poetis Atticis tam diligens discrimen horum pronominum non observari. v. Matth. §. 147. adn. Buttm. §. 127. 3. (ed. 13.) Cui sententiae h. l. repugnat, quantumvis multis aliis firmatae. Blum. Script. Schol. (Strals. 1825.) p. 21 sq. illud *σφᾶς* ad Eleos refert, et a verbo *ἐπενεγκεῖν* pendere facit, ut sit pro *σφίσιν ὅπλα ἐπενεγκεῖν.* Vid. Matth. p. 734. §. 402. a. adn. 1. Et formulam *ὅπλα ἐπενεγκεῖν* unius notionis loco esse et constructionem verbi *ἐπιστρατεύειν* vel *ἐπελθεῖν* sequi dicit. Haec mihi ideo non probantur, quod scriptor non ita multo post usitata structura utitur: *καὶ ὅπλα οὐδαμόσε ἔτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν*, a qua quid est, cur hic recederet? Quare placet etiamnunc scribi *σφῶν ἐπὶ Φύρκον τε τεῖχος*, ut 8, 97. legitur *σφῶν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ*, nam *σφᾶς* et *σφῶν* in libris scriptis exiguo ductu discriminantur. Paulo post de articulo in verbis *κατὰ τὸν ὁπλίτην ἕκαστον* v. Matth. p. 548. 5.

μὴ ἐπηγγέλθαι] Inducias sacras indicebant *σπονδοφόροι* Eleorum, de quibus v. Boeckh. Explicc. Pind. p. 494. et de tota ratione induciarum sacrarum (*ἐκεχειρίας*) Od. Muell. Dor. 1. p. 138. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 24, 9. Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 108, 27. Paulo post ad *οὐ προςδεχομένων* supple *πόλεμον.* Dixerant Elei, se tempore induciarum propter ludos Olympios ipsis (i. e. Eleis) iam indictarum non exspectasse Lacedaemoniorum incursionem et iniuria ab his affectos esse, qui insidiarum tempore per insidias abuterentur. Respondent Lacedaemonii, si Elei iniuriam sibi illatam putavissent, non opus fuisse inducias postea nihilo secius Spartae indicere; indixisse tamen eos,

Λακεδαίμονα τὰς σπονδάς, ὅτ' ἐξέπεμψαν τοὺς ὁπλίτας. Ἠλεῖοι δὲ τὴν παρ' αὐτοῖς ἐκεχειρίαν ἤδη ἔφασαν εἶναι, πρώτοις γὰρ σφίσιν αὐτοῖς ἐπαγγέλλουσι, καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν καὶ οὐ προσδεχομένων ὡς ἐν σπονδαῖς, αὐτοὺς λαθεῖν ἀδικήσαντας. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον οὐ χρεὼν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι ἔτι ἐς Λακεδαίμονα, εἰ ἀδικεῖν γε ἤδη ἐνόμιζον αὐτούς, ἀλλ' οὐχ ὡς νομίζοντας τοῦτο δρᾶσαι, καὶ ὅπλα οὐδαμόσε ἔτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. Ἠλεῖοι δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου εἴχοντο ὡς μὲν οὐκ ἀδικοῦσι μὴ ἂν πεισθῆναι· εἰ δὲ βούλονται σφίσι Λέπρεον ἀποδοῦναι, τό τε αὐτῶν μέρος ἀφιέναι τοῦ ἀργυρίου, καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐκτίσειν. ὡς δ' οὐκ ἐςήκουον, αὖθις τάδε ἠξίουν Λέπρεον μὲν μὴ ἀποδοῦναι, εἰ μὴ βούλονται, ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου, ἐπειδὴ προθυμοῦνται χρῆσθαι τῷ ἱερῷ, ἀπομόσαι ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων ἦ μὴν ἀποδώσειν ὕστερον τὴν καταδίκην. ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἤθελον, Λακεδαιμόνιοι μὲν εἴργοντο τοῦ ἱεροῦ, θυσίας καὶ ἀγώνων, καὶ οἴκοι ἔθυον, οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες ἐθεώρουν πλὴν Λεπρεατῶν. ὅμως δὲ οἱ Ἠλεῖοι δεδιότες μὴ βίᾳ θύσωσι ξὺν ὅπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἶχον· ἦλθον δὲ αὐτοῖς καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς, χίλιοι ἑκατέρων, καὶ

videlicet rem non ita, ut iam praetexant, aestimantes. Addunt, se post indictionem induciarum nullo amplius loco Eleis arma intulisse. Conf. Od. Muell. Dor. 1. p. 139. Nam *αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν* est: Eleis Lacedaemonios non iam post indictas apud se inducias arma intulisse, et *οὐκ ἀδικοῦσι* sc. Lacedaemonii et *μὴ ἂν πεισθῆναι* sc. se, Eleos.

50. *ἀναβάντες*] Debebat scribi *ἀναβάντας*. Nominativus similis est iis, qui illustrati sunt ad 5, 41., eumque hic Popponi effecisse videntur verba *βούλονται* et *προθυμοῦνται*. Nulla in libris varietas; Bekk. tacite correxit *ἀναβάντας*. Mox „Valla legit *εἴργοντο τοῦ ἱεροῦ θυσίας*, non interiecta hypodiastole.“ Steph. Valla *prohibiti sunt ab immolatione apud templum*. Heilm. hic et c. 49. in verbis *τοῦ ἱεροῦ εἴρχθησαν ὥςτε μὴ θύειν μηδ' ἀγωνίζεσθαι*, vocem *ἱερόν* interpretatur die Feierlichkeit. Conf. Boeckh. C. I. Vol. 1. p. 810. a. Propter verba *οἴκοι ἔθυον* adi Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 108, 32. De Licha v. Krueg. ad Dionys. p. 281. adn. Od. Muell. Dor. 2. p. 411. coll. p. 209, 3. Porro *ῥαβδοῦχοι* non iidem sunt, qui alias *Ἑλλανοδίκαι* vel *ἀγωνοθέται* nominantur, quamquam ita opinatur Schol. ad Arist. Pac. 733. (unde sua hausit Suidas), idemque firmare videri possit Pausan. 6, 2. *Λίχας δὲ εἰργομένων τηνικαῦτα τοῦ ἀγῶνος Λακεδαιμονίων καθῆκεν ἐπὶ ὀνόματι τοῦ Θηβαίων δήμου τὸ ἅρμα, τὸν δὲ ἡνίοχον νικήσαντα ἀνέδησεν αὐτὸς ταινίᾳ· καὶ ἐπὶ τούτῳ μαστιγοῦσιν αὐτὸν οἱ Ἑλλανοδίκαι.* Qui quod dicit, „Licham *μαστιγοῦσιν οἱ Ἑλλανοδίκαι*, fecisse dicuntur augustissimi iudices, quod per lictores suos, *ἀλύτας* dictos, fieri iusserunt vel per his praefectum. Auctor Etymol. M. p. 72, 12. *ἀλυτάρχης, ὁ τῆς ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι εὐκοσμίας ἄρχων· Ἠλεῖοι γὰρ τοὺς ῥαβδοφόρους ἢ μαστιγοφόρους — ἀλύτας καλοῦσιν.*“ Valck. ad Herodot. 8, 59. Mox *ἀνακηρυχθέντος* proprium in hac re verbum esse ex Heraldi Advers. 2, 14. docet Duk. Verba *προελθὼν — τὸν ἡνίοχον* habent Suid. et Phot. in *ἀγῶνα*, docentes ex h. l., etiam locum ipsum, in quo certatur, vocari *ἀγῶνα*. Conf. Eustath. ad Hom. Od. 8. p. 1595, 31. Rom. Denique *ἀνέδησε* idem est, quod *ἐστεφάνωσε*.

Ἀθηναίων ἱππῆς, οἳ ἐν Ἄργει ὑπέμενον τὴν ἑορτήν. δέος δ' ἐγένετο τῇ πανηγύρει μέγα μὴ ξὺν ὅπλοις ἔλθωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ καὶ Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου Λακεδαιμόνιος ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι νικῶντος τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους καὶ ἀνακηρυχθέντος Βοιωτῶν δημοσίου κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως, προελθὼν ἐς τὸν ἀγῶνα ἀνέδησε τὸν ἡνίοχον, βουλόμενος δηλῶσαι ὅτι ἑαυτοῦ ἦν τὸ ἅρμα· ὥςτε πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπεφόβηντο πάντες καὶ ἐδόκει τι νέον ἔσεσθαι. οἱ μέντοι Λακεδαιμόνιοι ἡσύχασάν τε καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθεν. ἐς δὲ Κόρινθον μετὰ τὰ Ὀλύμπια Ἀργεῖοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀφίκοντο, δεησόμενοι αὐτῶν παρὰ σφᾶς ἐλθεῖν. καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἔτυχον παρόντες· καὶ πολλῶν λόγων γενομένων τέλος οὐδὲν ἐπράχθη, ἀλλὰ σεισμοῦ γενομένου διελύθησαν ἕκαστοι ἐπ' οἴκου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

51 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἡρακλεώταις τοῖς ἐν Τραχῖνι μάχη ἐγένετο πρὸς Αἰνιᾶνας καὶ Δόλοπας καὶ Μηλιέας καὶ Θεσσαλῶν τινας. προςοικοῦντα γὰρ τὰ ἔθνη ταῦτα τῇ πόλει πολέμια ἦν· οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ τινὶ γῇ ἢ τῇ τούτων τὸ χωρίον ἐτειχίσθη. καὶ εὐθύς τε καθισταμένῃ τῇ πόλει ἠναντιοῦντο ἐς ὅσον ἐδύναντο φθείροντες καὶ τότε τῇ μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς Ἡρακλεώτας, καὶ Ξενάρης ὁ Κνίδιος Λακεδαιμόνιος ἄρχων αὐτῶν ἀπέθανε, διεφθάρησαν δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἡρακλεωτῶν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα καὶ δωδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

52 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἀρχομένου τὴν Ἡράκλειαν, ὡς μετὰ τὴν μάχην κακῶς ἐφθείρετο, Βοιωτοὶ παρέλαβον, καὶ Ἡγησιππίδαν τὸν Λακεδαιμόνιον ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα ἐξέπεμψαν. δείσαντες δὲ παρέλαβον τὸ χωρίον μὴ Λακεδαιμονίων τὰ κατὰ Πελοπόννησον θορυβουμένων Ἀθηναῖοι λάβωσι· Λακεδαιμόνιοι μέντοι ὠργίζοντο αὐτοῖς. καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, στρατηγὸς ὢν Ἀθηναίων, Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων ξυμπρασσόντων, ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον μετ' ὀλίγων Ἀθηναίων ὁπλιτῶν καὶ τοξοτῶν, καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παραλαβών, τά τε ἄλλα ξυγκαθίστη περὶ τὴν ξυμμαχίαν διαπορευόμενος Πελοπόννησον τῇ στρατιᾷ, καὶ Πατρέας τε τείχη καθεῖναι ἔπεισεν ἐς θάλασσαν, καὶ αὐτὸς ἕτερον διενοεῖτο τειχίσαι ἐπὶ τῷ Ῥίῳ τῷ Ἀχαϊκῷ. Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικυώνιοι καὶ οἷς ἦν ἐν βλάβῃ τειχισθὲν, βοηθήσαντες διεκώλυσαν.

53 Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἀργείοις πόλεμος ἐγένετο, προφάσει μὲν περὶ τοῦ θύματος τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ

51. οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ τινὶ γῇ] Schol. οὐκ ἐπὶ βλάβῃ ἄλλης τινὸς γῆς. Conf. c. 33. ἐπὶ τῇ Σκιρίτιδι. Mox interpretes nomen Κνίδιος accipiunt ductum a casu recto Κνίδις, quod nomen nusquam alibi legitur.

52. τῶν αὐτόθεν] Thucydidea ex brevitate est pro τῶν αὐτόθι ξυμμάχων παραλαβὼν (τινας) αὐτόθεν etc. Bau.

Πυθαέως, ὃ δέον ἀπαγαγεῖν οὐκ ἀπέπεμπον ὑπὲρ βοταμίων Ἐπιδαύριοι· κυριώτατοι δὲ τοῦ ἱεροῦ ἦσαν Ἀργεῖοι· ἐδόκει δὲ καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας τὴν Ἐπίδαυρον τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ καὶ τοῖς Ἀργείοις προςλαβεῖν, ἢν δύνωνται, τῆς τε Κορίνθου ἕνεκα ἡσυχίας καὶ ἐκ τῆς Αἰγίνης βραχυτέραν ἔσεσθαι τὴν βοήθειαν ἢ Σκύλλαιον περιπλεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. παρεσκευάζοντο οὖν οἱ Ἀργεῖοι ὡς αὐτοὶ ἐς τὴν Ἐπίδαυρον διὰ τοῦ θύματος τὴν ἔςπραξιν ἐςβαλοῦντες. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι
54 κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους πανδημεὶ ἐς Λεῦκτρα τῆς ἑαυτῶν

53. *Πυθαέως*] Dedi ex emendatione Wesselingii ad Diod. 12, 78. et sic Pausan. 2, 35, 2. 36, 5. At Valck. Epist. ad Roev. p. 74. scribi vult *Πυθαιέως*. Dobr. veram formam putat esse *Πυθαιῶς*. Vulgo *Πυθέως*. Vat. *Πιθέως*. Mosqu. *Πυθέος*. Reg. (G.) F. Gr. *Πυθιέως*. E. *Πειθαιως*. corr. Laur. *Πυθαίως*. Wesselingium sequuntur Boeckh. et Popp. „De Apolline Pythio nihil habebant causae, cur essent solliciti; de suo cogitabant Argivi. Apollo *Πυθαεύς* vel *Πυθαιεύς* a Lacedaemoniis, sed ab Argivis eximia religione colebatur. Hermionenses teste Pausania 2, 35. *τὸ τοῦ Πυθαέως* (*Ἀπόλλωνος*) *ὄνομα μεμαθήκασι παρὰ Ἀργείων*, et c. 36. traditur, Asine solo aequata reliquisse tamen Argivos templum Apollinis *Πυθαέως*.“ Valck. Fuit huius Apollinis templum etiam Spartae. v. Pausan. 3, 11. Templum, de quo hic agitur, Arn. putat illud esse, quod stabat in adscensu ad Larissam, arcem Argorum apud Pausan. 2, 24. De Apolline Pythaensi agunt Arn., Boeckh. C. I. Vol. 1. p. 560. a. Adde Steph. Byz. in *Πυθώ*, Hemsterh. Anecdd. Vol. 1. p. 261. Meurs. Lectt. Att. 4, 2.

ὑπὲρ βοταμίων] *ὑπὲρ παραποταμίων* Reg. (G.) Cam. marg. Steph. In Gr. *ὑπὲρ παρὰ ποταμίων*. F. *ὑπὲρ παραβοταμίων*. Lugd. *ὑπὲρ ποταμίων*, in marg. *ὑπὲρ βοταμίων*. C. D. I. *ὑπὲρ βοταμένων*. „Quid tandem *ὑπὲρ βοταμίων* erit? Convertunt *pascuorum nomine*, quamquam nullius auctoritate. Nam *Λειμήρας* titulus, quem nuper vir consultissimus advocavit, ut pascuis auxilio esset, non huic Epidauro, sed alteri in Laconicae finibus fuit proprius. Equidem, in partes si sit eundum, praeferam ex scriptis Thucydidis libris *ὑπὲρ παραποταμίων*, intelligeremque accolas fluvii in Epidauriorum vicinia, cuiusmodi poterit flumen sumi ex Statio Theb. 4, 710.“ Wessel. ad Diod. l. c. Similes Parapotamios ad Cephissum Od. Muell. Orchom. p. 35. illustrat, sed iure Arn. tum *ὑπ. τῶν παραπ. καλουμένων* desiderat. Wesselingii scripturam tenens Bened. de regione ad fluvium aliquem sita accipit, cuius nomine aliquod tributi genus, hostiam in templum Apollinis Pythaensis Epidaurii offerre debuerint. Conf. c. 31. Argivi illius templi dicuntur *κυριώτατοι* fuisse i. e. er war den Argivern ganz besonders eigen (übrigens ein gemeinsames Heiligthum der ganzen Umgegend). v. Od. Muell. Dor. 1. p. 83. 153. Scyllaeum promontorium illud est, quod nunc Cap Skylli appellatur. Vid. ibid. 2. p. 436.

54. *ἐς Λεῦκτρα*] De situ Leuctrae vid. ibidem p. 448. Falsus esse videtur Leak. Travels in the Morea Vol. 2. p. 322., certe cum eius opinione praesens locus, ubi oppidum *ἐν μεθορίῳ* Laconicae situm esse legimus, minime congruit. Propter verba *ᾔδει δὲ οὐδείς* v. Od. Muell. l. c. 1. p. 181. Paulo post *ὅποι στρατεύσουσιν* legi vult Popp., citra necessitatem, opinor. De diabateriis v. Valck. ad Herodot. 7, 134. Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 391, 126. Ad verba *μετὰ τὸν μέλλοντα* supple *μῆνα*. Hic mensis proxime futurus, erat Carneus. Schol. *τοῦ γὰρ Καρνείου πολλὰς ἔχοντος ἱερὰς ἡμέρας* [*ἢ καὶ πάσας ἱερὰς μᾶλ-*

μεθορίας πρὸς τὸ Λύκαιον Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου βασιλέως
ἡγουμένου· ᾔδει δὲ οὐδεὶς ὅποι στρατεύουσιν, οὐδὲ αἱ πόλεις
ἐξ ὧν ἐπέμφθησαν. ὡς δ' αὐτοῖς τὰ διαβατήρια θυομένοις οὐ
προὐχώρει, αὐτοί τε ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου καὶ τοῖς ξυμμάχοις
περιήγγειλαν μετὰ τὸν μέλλοντα, Καρνεῖος δ' ἦν μήν, ἱερο-
μήνια Δωριεῦσι, παρασκευάζεσθαι ὡς στρατευσομένους. Ἀργεῖοι
δ' ἀναχωρησάντων αὐτῶν, τοῦ πρὸ τοῦ Καρνείου μηνὸς ἐξελ-
θόντες τετράδι φθίνοντος, καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην,
πάντα τὸν χρόνον ἐςέβαλλον ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν καὶ ἐδῄουν.
Ἐπιδαύριοι δὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο· ὧν τινες οἱ μὲν
τὸν μῆνα προὐφασίσαντο, οἱ δὲ καὶ ἐς μεθορίαν τῆς Ἐπι-
δαυρίας ἐλθόντες ἡσύχαζον. καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐν τῇ Ἐπι- 55
δαύρῳ οἱ Ἀργεῖοι ἦσαν, ἐς Μαντίνειαν πρεσβεῖαι ἀπὸ τῶν πό-
λεων ξυνῆλθον, Ἀθηναίων παρακαλεσάντων. καὶ γιγνομένων
λόγων Εὐφαμίδας ὁ Κορίνθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις

λον], οὐκ ἐστρατεύοντο. Ubi verba uncis inclusa Valck. ad Herodot. 7, 206. ab ineptulo aliquo interiecta censet. Docuit autem Boeckh. Indic. lectt. aestiv. univers. Berolin. ann. 1816., hoc solo mense Spartanos non ante plenilunium in bellum profectos esse. Mense Spartanorum Hecatombeo, quem respondisse perhibent mensi Attico Hecatombaeoni, Hyacinthia agebantur. v. Wachsm. l. c. 2, 2. p. 258. coll. p. 285. Proxime post Hyacinthia sequenti mense Carnea celebrabantur, mense Spartanorum Carneo, Attico proinde mense Metagitnione. Vid. Od. Muell. Dor. 1. p. 355. Wachsm. l. c. 2, 2. p. 257. 285. 493. Initium Carnea habebant inde a mensis Carnei die septimo et per nundinum continuabantur. Vid. Od. Muell. Orchom. p. 327. Praesenti loco intelligenda sunt Carnea anni Ol. 90, 2. (419.) Conf. Mans. Spart. 1, 2. p. 215. 3, 2. p. 200. Wess. ad Herodot. 6, 106. Ideler. Handb. d. Chronol. Vol. 1. p. 363 sq. Interpp. ad Eurip. Alc. 460. Neutrum *ἱερομήνια* significat festliche Zeit, quinetiam *ἱερομηνία* eo sensu usurpatur. Vid. adn. ad 3, 56. Dein *τετρὰς φθίνοντος* Hecatombei sive quartus dies a fine mensis eius est dies 18 Aug. anni Iuliani 419. sive mensis Attici Hecatombaeonis dies 27. Ol. 90, 2.

καὶ ἄγοντες] Schol. Lugd. *τὸν στρατόν.* Participium praesentis non potest esse *exercitu ducto*, sive ut Valla convertit *itinere facto*, sed sensus est: *sed agmen ducentes die quarto a fine Hecatombei* tum hoc die tum per *omne tempus* usque ad initium Carneorum i. e. per decem fere dies *Epidauriorum agrum incursione vastabant.* Per ipsa Carnea ab armis recedebant, nam ea universis Doriensibus sacra erant. Hinc patet, ex Vat. H. Gr. legendum esse *ἐςέβαλλον* pro *ἐςέβαλον.*

55. *Εὐφαμίδας*] Multi libri *Ἐφαμίδας*, correxit Valck. ad Herodot. 4, 150. Mox *ἐφ' ἑκατέρων* recepi ex Cass. (in quo rec. man. in ἀφ' mutavit) et m., qui *ἐφ'* superscriptum habet. Intellige *ad utrorumque belligerantium* (Argivorum et Epidauriorum) *exercitus.* Vulgo *ἀφ' ἑκατέρων.* Quaerit Haack., quinam sint illi *ἑκάτεροι*, et iure quaerit. Arn. et Dobr. interpretantur: *suadebant, ut legati irent ab utrisque partibus Mantineae paciscentibus et exercitus separarent.* Quod si ita est, fatendum erit, Thucydidem parum definite locutum esse, non more suo. Ceterum „verbo *ἐλθόντας* subiectum significatum est. Plat. Phaedon. p. 63. D. *φησὶ γὰρ θερμαίνεσθαι μᾶλλον διαλεγομένους*, si id sine articulo scribendum. Acute disseruit de hoc genere Graserus in Specimin. Advers. in serm. Platon. p. 75. Exempla nonnulla attulit

ὁμολογεῖν· σφεῖς μὲν γὰρ περὶ εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι, τοὺς δ' Ἐπιδαυρίους καὶ τοὺς ξυμμάχους καὶ τοὺς Ἀργείους μεθ' ὅπλων ἀντιτετάχθαι· διαλῦσαι οὖν πρῶτον χρῆναι ἐφ' ἑκατέρων ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα, καὶ οὕτω πάλιν λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης. καὶ πεισθέντες ᾤχοντο καὶ τοὺς Ἀργείους ἀπήγαγον ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας. ὕστερον δὲ ἐς τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες οὐδ' ὣς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι, ἀλλ' οἱ Ἀργεῖοι πάλιν ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν ἐσέβαλον καὶ ἐδῄουν. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Καρύας· καὶ ὡς οὐδ' ἐνταῦθα τὰ διαβατήρια αὐτοῖς ἐγένετο, ἐπανεχώρησαν. Ἀργεῖοι δὲ τεμόντες τῆς Ἐπιδαυρίας ὡς τὸ τρίτον μέρος, ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. καὶ Ἀθηναίων αὐτοῖς χίλιοι ἐβοήθησαν ὁπλῖται, καὶ Ἀλκιβιάδης στρατηγός· πυθόμενοι δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξεστρατεῦσθαι, καὶ ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει, ἀπῆλθον. καὶ τὸ θέρος οὕτω διῆλθεν.

56 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι λαθόντες Ἀθηναίους φρουρούς τε τριακοσίους καὶ Ἀγησιππίδαν ἄρχοντα κατὰ θάλασσαν ἐς Ἐπίδαυρον ἐσέπεμψαν. Ἀργεῖοι δ' ἐλθόντες παρ' Ἀθηναίους ἐπεκάλουν ὅτι γεγραμμένον ἐν ταῖς σπονδαῖς διὰ τῆς ἑαυτῶν ἑκάστους μὴ ἐᾶν πολεμίους διιέναι, ἐάσειαν κατὰ θάλασσαν παραπλεῦσαι· καὶ εἰ μὴ κἀκεῖνοι ἐς Πύλον κο-

Matth. §. 271., quibus adde Aesch. Ag. 69. Soph. El. 1323." Herm. ad Eur. Hecub. p. 65. ed. sec. Dein Argivi dicuntur πάλιν ἐς τὴν Ἐπιδαυρίων incursionem fecisse, nempe post peracta Carnea; nam ne sine intermissione agrum hostium popularentur, hoc ipsum festum ab ipsis quoque celebratum in causa fuit. Statim Lacedaemonii Caryas exercitum educunt: qui locus situs erat ad introitum unius ex convallibus, quae procurrunt a Parnone monte ad convallem Oeni rivi, qui exoneratur in Eurotam superne ab urbe Sparta inter septentriones et orientem, ut Arn. docuit ex Leak. Travels in Morea Vol. 2. p. 531. 3. p. 30. Extremo capite Haack. cum Abreschio et Bredovio interpretatur verbum ἐξεστρατεῦσθαι per: *expeditioni finem imposuisse*, quam vim esse dicit perfecti medii, Popp. praepositionis ἐξ, Arn. plusquamperfecti (id exempla ab eo allata plusquamperfectorum comprobant), quasi ἐξεστρατεῦσθαι plusquamperfectum sit. Sed verbum nihil aliud mea quidem sententia significat, nisi *profectos esse ad bellicam expeditionem.* Sequor Bloomfieldium et Didotium, qui locum leviuscula mutatione persanasse videntur, scribentes: καὶ Ἀθηναίων αὐτοῖς χίλιοι ἐβοήθησαν ὁπλῖται καὶ Ἀλκιβιάδης στρατηγός, πυθόμενοι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξεστρατεῦσθαι· καὶ ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει etc. Argivi rursus Epidauriam populantur; Spartani Caryas exeunt, qua expeditione nunciata Athenienses Argivis sociis auxilio properant; interea Spartani, cum flumen traiecturi non litassent, recedunt, quo fit, ut Argivi Atheniensibus carere possint. Quamobrem hi quoque abeunt.

56. *Πύλον*] Schol. οἱ Ἀργεῖοι τοῖς Ἀθηναίοις ἔλεγον ὅτι, ἐὰν μὴ εἰσαγάγωσι πάλιν εἰς Πύλον τοὺς Εἵλωτας καὶ Μεσσηνίους, οὓς ἐξήγαγον ἐκ Πύλου διὰ τὰς πρὸς Μεσσηνίους (scr. Λακεδαιμονίους, v. c. 35.) συνθήκας, ἀδικήσεσθαι αὐτοὶ οἱ Ἀργεῖοι. Idem ἐπὶ Λακεδαιμονίους recte explicat per κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων. Deinde τοὺς ἐκ Κρανίων est idem ac si scripsisset τοὺς ἐν Κρανίοις ἐκ Κρανίων. Et verba ἐκ παρασκευῆς Schol. interpretatur ἐκ φανερᾶς παρατάξεως, dicas keine förmliche Feldschlacht. Ad ὡς ἐρήμου οὔσης supple συμ-

μιοῦσιν ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς Μεσσηνίους καὶ Εἵλωτας, ἀδικήσεσθαι αὐτοί. Ἀθηναῖοι δὲ Ἀλκιβιάδου πείσαντος τῇ μὲν Λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν ὅτι οὐκ ἐνέμειναν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς ὅρκοις, ἐς δὲ Πύλον ἐκόμισαν τοὺς ἐκ Κρανίων Εἵλωτας λῄζεσθαι, τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον. τὸν δὲ χειμῶνα τοῦτον πολεμούντων Ἀργείων καὶ Ἐπιδαυρίων, μάχη μὲν οὐδεμία ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς, ἐνέδραι δὲ καὶ καταδρομαί, ἐν αἷς ὡς τύχοιεν ἑκατέρων τινὲς διεφθείροντο. καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἔαρ ἤδη κλίμακας ἔχοντες οἱ Ἀργεῖοι ἦλθον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαυρον, ὡς ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον βίᾳ αἱρήσοντες· καὶ ἄπρακτοι ἀπῆλθον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα καὶ τρίτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους μεσοῦντος Λακεδαιμόνιοι, ὡς 57
αὐτοῖς οἵ τε Ἐπιδαύριοι ξύμμαχοι ὄντες ἐταλαιπώρουν καὶ τἆλλα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τὰ μὲν ἀφειστήκει τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε, νομίσαντες, εἰ μὴ προκαταλήψονται ἐν τάχει, ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτά, ἐστράτευον αὐτοὶ καὶ οἱ Εἵλωτες πανδημεὶ ἐπ' Ἄργος, ἡγεῖτο δὲ Ἄγις ὁ Ἀρχιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεύς. ξυνεστράτευον δ' αὐτοῖς Τεγεᾶται καὶ ὅσοι ἄλλοι Ἀρκάδων Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἦσαν. οἱ δ' ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου ξύμμαχοι καὶ οἱ ἔξωθεν ἐς Φλιοῦντα ξυνελέγοντο, Βοιωτοὶ μὲν πεντακισχίλιοι ὁπλῖται καὶ τοσοῦτοι ψιλοὶ καὶ ἱππῆς πεντακόσιοι καὶ ἅμιπποι ἴσοι, Κορίνθιοι δὲ δισχίλιοι ὁπλῖται, οἱ δ' ἄλλοι ὡς ἕκαστοι, Φλιάσιοι δὲ πανστρατιᾷ, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων ἦν τὸ στράτευμα. Ἀργεῖοι δὲ προαισθόμενοι τό τε πρῶτον τὴν 58
παρασκευὴν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸν Φλιοῦντα βουλόμενοι τοῖς ἄλλοις προσμῖξαι ἐχώρουν, τότε δὴ ἐξεστράτευσαν καὶ αὐτοί. ἐβοήθησαν δ' αὐτοῖς καὶ Μαντινῆς, ἔχοντες

μαχίας, vel potius ἀνθρώπων. „Exspectabant enim, vires Epidauriorum dispersas esse per totum eorum agrum ad defendenda castella et munita locorum propter depraedationes, quas Argivi passim bellum gerendo exercebant, et sic fore ut urbs sine defensoribus sit." Arn.

57. τὰ μὲν — τὰ δ' οὐ] Schol. τὰ μὲν ἀφειστήκει τῶν Λακεδαιμονίων δηλονότι, τουτέστιν Ἦλις καὶ Μαντίνεια· τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχεν, ἤγουν ἐστασίαζεν, τουτέστιν ἡ Κόρινθος. Mox ἅμιπποι erant genus levis armaturae militum, qui una cum equitibus in proeliis versabantur, iubis equorum sublevati cursum adaequabant, modo pone equites assidebant, modo ad pugnandum desiliebant, ut cum hoste concurrerent, quorum usum in proeliis Caes. B. G. 1, 48. B. C. 3, 84. describit. Videntur iidem fuisse, quos Herodot. 7, 158. dicit ἱπποδρόμους ψιλούς. Vid. Harpocr. et Hesych. v. ἅμιππος, Aristot. Polit. 6, 4, 4. Aelian. Tact. c. 38. Valer. M. 2, 3. Curt. 7, 7. Varia miscent ἁμίππους sive equitibus intermixtos pedites et ἀμφίππους sive desultores non distinguentes veteres Grammatici Suidas in ἅμιπποι et ἅμιππος, Phavorin. Eustath. in Hom. Od. 5, p. 1539, 28. coll. in Il. 15. p. 1037. 48. Rom. et Interpp. ad Polluc. 1, 131. Melius Mor. et Schneid. ad Xen. H. Gr. 7, 5, 23., Kust. ad Suid., Maussac. ad Harpocr., Od. Muell. Dor. 2. p. 242, 3. et Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 401, 48.

τοὺς σφετέρους ξυμμάχους, καὶ Ἠλείων τρισχίλιοι ὁπλῖται. καὶ προϊόντες ἀπαντῶσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν Μεθυδρίῳ τῆς Ἀρκαδίας. καὶ καταλαμβάνουσιν ἑκάτεροι λόφον· καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι ὡς μεμονωμένοις τοῖς Λακεδαιμονίοις παρεσκευάζοντο μάχεσθαι, ὁ δὲ Ἆγις τῆς νυκτὸς ἀναστήσας τὸν στρατὸν καὶ λαθὼν ἐπορεύετο ἐς Φλιοῦντα παρὰ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους. καὶ οἱ Ἀργεῖοι αἰσθόμενοι ἅμα ἕῳ ἐχώρουν, πρῶτον μὲν ἐς Ἄργος, ἔπειτα ᾗ προσεδέχοντο τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τῶν ξυμμάχων καταβήσεσθαι, τὴν κατὰ Νεμέαν ὁδόν. Ἆγις δὲ ταύτην μὲν ἣν προσεδέχοντο οὐκ ἐτράπετο, παραγγείλας δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀρκάσι καὶ Ἐπιδαυρίοις ἄλλην ἐχώρησε χαλεπήν, καὶ κατέβη ἐς τὸ Ἀργείων πεδίον· καὶ Κορίνθιοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλιάσιοι ὄρθιον ἑτέραν ἐπορεύοντο· τοῖς δὲ Βοιωτοῖς καὶ Μεγαρεῦσι καὶ Σικυωνίοις εἴρητο τὴν ἐπὶ Νεμέας ὁδὸν καταβαίνειν, ᾗ οἱ Ἀργεῖοι καθῆντο, ὅπως εἰ οἱ Ἀργεῖοι ἐπὶ σφᾶς ἰόντες ἐς τὸ πεδίον βοηθοῖεν, ἐφεπόμενοι τοῖς ἵπποις χρῷντο. καὶ ὁ μὲν οὕτω διατάξας καὶ ἐσβαλὼν ἐς τὸ πεδίον ἐδῄου Σάμινθόν τε
59 καὶ ἄλλα. οἱ δὲ Ἀργεῖοι γνόντες ἐβοήθουν ἡμέρας ἤδη ἐκ τῆς Νεμέας, καὶ περιτυχόντες τῷ Φλιασίων καὶ Κορινθίων στρατοπέδῳ τῶν μὲν Φλιασίων ὀλίγους ἀπέκτειναν, ὑπὸ δὲ τῶν Κορινθίων αὐτοὶ οὐ πολλῷ πλείους διεφθάρησαν. καὶ οἱ Βοιωτοὶ

58. *ἐν Μεθυδρίῳ*] Methydrium Od. Muell. l. c. p. 442. putat ruinas esse, Palatia dictas et inter duos fluvios sitas. Consentit cum eo de situ eius oppidi Arn. post Leakium Travels in Morea Vol. 2. p. 57. 58. Mox libri variant inter *ὄρθιον ὁδόν*, *ὄρθριον*; *κατὰ ὄρθριον*, *ὀρθρειοί*, *ὀρθρίει* i. e. *ὄρθριοι*. Valla: *diverso itinere matutini pervenere.* Aut vulgatam tenendam, aut legendum *ὄρθριοι* Popp. putat, qui propter *ὄρθριοι* conferri iubet initium proximi capitis. Propter *ἑτέραν*, quod refertur ad *χαλεπήν*, magis inclines in *ὄρθιον*, adde quod cap. proximo Corinthii, Phliasii et Pellenenses *καθύπερθεν* imminere narrantur. „Agis cum Peloponnesiis Phlii est; Argivi, ut campum suum tueantur, in via Contoporia Nemeam tendunt. Agis autem viam ingreditur magis occidenti obversam et exit apud Saminthum; Phliasii viam flectunt per tramitem *trans montem* (*ὄρθιον*) et exeunt, puto, apud Hellenon-Lithari, Boeoti simul per viam celeberrimam Nemea profecti progrediuntur, dum Agis agmine de campo deflexo et superna petens Argivorum tergis impetum minatur.“ Od. Muell. Dor. 2. p. 434. Idem Saminthum p. 433. fin. putat ad occidentem a Mycenis situm fuisse, ubi nunc Phyti est. Leak. Travels in Morea Vol. 2. p. 415. Saminthum suspicatur fuisse eo loco, ubi nunc Kutzopódhi, ubi reliquiae antiquitatis subinde inveniantur. Iter Agidis trans montem Lyrceum ait fuisse. Adde Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 17, 9. 10. conf. Muell. l. c. p. 435. init.

59. *αὐτοὶ οὐ πολλῷ πλείους*] Reisk. volebat *αὐτοῖς*. Vall. *ex ipsis haud multo plures a Corinthiis obtruncantur.* Arn. vulgatam tuetur, comparans Liv. 21, 29. *Victi amplius ducenti ceciderunt*, et 5, 115. *Ἀργεῖοι διεφθάρησαν ὡς ὀγδοήκοντα* et interpretans they suffered themselves in not much greater numbers. Participii *καταβάντες* subiectum Argivi sunt, quamquam modo aliud subiectum praecesserat. Thrasyllus dicitur *τῶν πέντε στρατηγῶν εἷς*, quos quinque prae-

καὶ οἱ Μεγαρῆς καὶ οἱ Σικυώνιοι ἐχώρουν, ὥςπερ εἴρητο αὐτοῖς, ἐπὶ τῆς Νεμέας, καὶ τοὺς Ἀργείους οὐκέτι κατέλαβον, ἀλλὰ καταβάντες, ὡς ἑώρων τὰ ἑαυτῶν δηούμενα, ἐς μάχην παρετάσσοντο. ἀντιπαρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι. ἐν μέσῳ δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν οἱ Ἀργεῖοι. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πεδίου οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶργον τῆς πόλεως καὶ οἱ μετ' αὐτῶν, καθύπερθεν δὲ Κορίνθιοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Πελληνῆς, τὸ δὲ πρὸς Νεμέας Βοιωτοὶ καὶ Σικυώνιοι καὶ Μεγαρῆς. ἵπποι δὲ αὐτοῖς οὐ παρῆσαν· οὐ γάρ πω οἱ Ἀθηναῖοι μόνοι τῶν ξυμμάχων ἧκον· τὸ μὲν οὖν πλῆθος τῶν Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων οὐχ οὕτω δεινὸν τὸ παρὸν ἐνόμιζον, ἀλλ' ἐν καλῷ ἐδόκει ἡ μάχη ἔσεσθαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπειληφέναι ἐν τῇ αὐτῶν τε καὶ πρὸς τῇ πόλει. τῶν δὲ Ἀργείων δύο ἄνδρες, Θράσυλλός τε τῶν πέντε στρατηγῶν εἷς ὢν καὶ Ἀλκίφρων πρόξενος Λακεδαιμονίων ἤδη τῶν στρατοπέδων ὅσον οὐ ξυνιόντων προςελθόντε Ἄγιδι διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην· ἑτοίμους γὰρ εἶναι Ἀργείους δίκας δοῦναι καὶ δέξασθαι ἴσας καὶ ὁμοίας, εἴ τι ἐπικαλοῦσιν Ἀργείοις Λακεδαιμόνιοι, καὶ τὸ λοιπὸν εἰρήνην ἄγειν σπονδὰς ποιησαμένους. καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες τῶν 60
Ἀργείων ἀφ' ἑαυτῶν καὶ οὐ τοῦ πλήθους κελεύσαντος εἶπον· καὶ ὁ Ἆγις δεξάμενος τοὺς λόγους αὐτὸς καὶ οὐ μετὰ τῶν πλειόνων οὐδὲ αὐτὸς βουλευσάμενος ἀλλ' ἢ ἑνὶ ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων σπένδεται τέσσαρας μῆνας ἐν οἷς

tores Arn. putat referri ad quinque illos lochos, qui memorantur c. 72., addens Spartae quoque ab origine quinque lochos fuisse auctore Schol. ad Thuc. 4, 8. Paulo post alii libri *προςελθόντες*, „quod praeferunt Aem. Port. et Bened., sed quum *διελεγέσθην* sequatur, vide ne iis, quae a Matth. §. 301. et Buttm. Gr. §. 129. adn. 4. (ed. 13.) observata sunt, non satis confirmetur." Popp.

60. *τῶν ἐν τέλει*] sc. polemarchorum (Xen. R. L. 13, 1.), duorum ex Ephoris, qui regem Spartanorum in bellis comitari solebant (Xen. H. Gr. 2, 4, 36.), Homoeorum quorundam (Xen. R. L. 13, 1.) et binorum Pythiorum (Herodot. 6, 57.). Conf. Od. Muell. Dor. 2. p. 240. Arn. Propter verba *διὰ τὸν νόμον* adi eundem Muell. ibidem p. 104, 3. De participio *παρατυχόν* v. Matth. p. 1111. §. 564. Ad verba *ἐν Νεμέᾳ* haec extat Scholiastae adnotatio: *ζητεῖται πῶς τριχῆ διαιρεθέντος τοῦ τῶν Πελοποννησίων στρατεύματος εἰς Φλιοῦντα, καὶ ἑνὸς μόνου μέρους τὴν ἐπὶ Νεμέαν ἰόντος, τῶν δὲ ἄλλων ἄλλαις χρησαμένων ὁδοῖς καὶ οὐδαμοῦ συμμιξάντων, ἔφη ἀθρόαυς αὐτοὺς ὦφθαι περὶ Νεμέαν. μήποτε δὲ μετὰ τὰς σπονδὰς ἀναχωροῦντα τὰ τρία μέρη ὀπίσω ἐπὶ Φλιοῦντα ἐν Νεμέᾳ πάντα ἐγένετο. εὔπορος γὰρ ἦδε ἡ ὁδός· καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ Ἀργεῖοι, ἐγγύθεν πάντας ἥξειν ἐπὶ τὴν μάχην προςδεχόμενοι, προαπήντων εἰς τὴν Νεμέαν.* De Charadro, quem paulo post nominat, v. Od. Muell. Dor. 2. p. 220, 5. 434. fin. „Charadrus nihil est nisi torrens (Pausan. 2, 25.), fluens subter ipsa moenia Argorum; nunc appellatur Rema. Vid. Leak. Travels in the Morea Vol. 2. p. 364. 394." Arn. Mox *ἀπὸ στρατείας* habent Ar., Chr. *ἀποστρατείας* Cass. Aug. Vulgo *ἀπὸ στρατιᾶς*. H. *ἐκ στρατιᾶς*. Scripturam *ἀποστρατείας* amplectitur Schneid. vocabular. intelligens Klagen wegen verlassenen oder schlecht geleisteten Kriegsdienstes. At

ἔδει ἐπιτελέσαι αὐτοὺς τὰ ῥηθέντα. καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν εὐθύς, οὐδενὶ φράσας τῶν ἄλλων ξυμμάχων. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἵποντο μὲν ὡς ἡγεῖτο διὰ τὸν νόμον, ἐν αἰτίᾳ δ' εἶχον κατ' ἀλλήλους πολλῇ τὸν Ἆγιν, νομίζοντες ἐν καλῷ παρατυχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν καὶ πανταχόθεν αὐτῶν ἀποκεκλῃμένων καὶ ὑπὸ ἱππέων καὶ πεζῶν, οὐδὲν δράσαντας ἄξιον τῆς παρασκευῆς ἀπιέναι. στρατόπεδον γὰρ δὴ τοῦτο κάλλιστον Ἑλληνικὸν τῶν μέχρι τοῦδε ξυνῆλθεν· ὤφθη δὲ μάλιστα ἕως ἔτι ἦν ἀθρόον ἐν Νεμέᾳ, ἐν ᾧ Λακεδαιμόνιοί τε πανστρατιᾷ ἦσαν καὶ Ἀρκάδες καὶ Βοιωτοὶ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλιάσιοι καὶ Μεγαρῆς, καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἑκάστων, ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι οὐ τῇ Ἀργείων μόνον ξυμμαχίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλῃ ἔτι προσγενομένῃ. τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Ἆγιν ἀνεχώρουν τε καὶ διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι. Ἀργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτίᾳ εἶχον τοὺς σπεισαμένους ἄνευ τοῦ πλήθους, νομίζοντες κἀκεῖνοι μὴ ἂν σφίσι ποτὲ κάλλιον παρασχὸν Λακεδαιμονίους διαπεφευγέναι· πρός τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων τὸν ἀγῶνα ἂν γίγνεσθαι. τόν τε Θράσυλλον ἀναχωρήσαντες ἐν τῷ Χαράδρῳ, οὗπερ τὰς ἀπὸ στρατείας δίκας πρὶν ἐσιέναι κρίνουσιν, ἤρξαντο λεύειν. ὁ δὲ καταφυγὼν ἐπὶ τὸν βωμὸν περιγίγνεται· τὰ μέντοι χρήματα ἐδήμευσαν αὐτοῦ.

61 Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀθηναίων βοηθησάντων χιλίων ὁπλιτῶν καὶ τριακοσίων ἱππέων, ὧν ἐστρατήγουν Λάχης καὶ Νικόστρα-

tales lites apud Atticos certe audiebant γραφαὶ ἀστρατείας et λειποστρατίου. Mihi persuasum est, Thucydidem dedisse ἀπὸ στρατιᾶς, cum sensu tamen στρατείας, wo sie Prozesse, die durch einen Feldzug veranlasst sind, bevor sie einziehen, aburtheilen. v. Matth. p. 1131. §. 573. extr. „Iudicia militaria extra urbem exercebantur, quia intra moenia communes leges cum formulis et beneficiis suis valiturae fuissent: at actiones in Charadro arbitrariae tumultuariaeque videntur fuisse. Neque secus comitia centuriata Romae semper extra pomoerium in Campo Martio habebantur, quia institutio eorum ab origine militaris erat, quapropter populus centuriis descriptus exercitus appellabatur (Liv. 39, 15.). Et propter locum his iudiciis Argis lectum comparandum est Caput Aquae Ferentinae, tam nobile per comitia Latinorum ibi habita.“ Arn.

61. τριακοσίων] Diod. 12, 79. ducentos nominat. In proximis scriptor dicere debebat vel ὅτι οὔτε αἱ σπονδαὶ ὀρθῶς γένοιντο — καὶ νῦν ἅπτεσθαι χρεὶη τοῦ πολέμου, vel οὐκ ὀρθῶς καὶ γένοιντο. καὶ νῦν ἐμπόδιοι εἶεν τῷ πολέμῳ, si in eadem structura manere volebat. Mox ὅμως καὶ πεισθέντες idem est ac si dedisset: οὗτοι δὲ καὶ πεισθέντες, ὅμως ὑπελείποντο etc. Conf. 8, 93. οἱ τετρακόσιοι ἐς τὸ βουλευτήριον ὅμως καὶ τεθορυβημένοι ξυνελέγοντο. Dein ante καὶ ὁμήρους „quum H. Steph. particulam ὅτι omissam crederet, non animadvertit, Thucydidem, quod is facit saepissime, quum ante ex aliena sententia locutus esset, ex sua ipsius sententia loqui pergere.“ Herm. De Ellips. et Pleonasm. p. 190. Extremo capite vulgo legitur καὶ ὁμήρους σφῶν τε

τος, οἱ Ἀργεῖοι, ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὤκνουν λῦσαι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀπιέναι ἐκέλευον αὐτούς, καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προςῆγον βουλομένους χρηματίσαι πρὶν ἢ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι, ἔτι γὰρ παρῆσαν, κατηνάγκασαν δεόμενοι. καὶ ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι Ἀλκιβιάδου πρεσβευτοῦ παρόντος ἔν τε τοῖς Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις ταῦτα ὅτι οὐκ ὀρθῶς αἱ σπονδαὶ ἄνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γένοιντο, καὶ νῦν, ἐν καιρῷ γὰρ παρεῖναι σφεῖς, ἅπτεσθαι χρῆναι τοῦ πολέμου. καὶ πείσαντες ἐκ τῶν λόγων τοὺς ξυμμάχους εὐθὺς ἐχώρουν ἐπὶ Ὀρχομενὸν τὸν Ἀρκαδικὸν πάντες πλὴν Ἀργείων· οὗτοι δὲ ὅμως καὶ πεισθέντες ὑπελείποντο πρῶτον, ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ οὗτοι ἦλθον. καὶ προςκαθεζόμενοι τὸν Ὀρχομενὸν πάντες ἐπολιόρκουν, καὶ προςβολὰς ἐποιοῦντο, βουλόμενοι ἄλλως τε προςγενέσθαι σφίσι, καὶ ὅμηροι ἐκ τῆς Ἀρκαδίας ἦσαν αὐτόθι ὑπὸ Λακεδαιμονίων κείμενοι. οἱ δὲ Ὀρχομένιοι δείσαντες τήν τε τοῦ τείχους ἀσθένειαν καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος, καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, μὴ προαπόλωνται, ξυνέβησαν ὥςτε ξύμμαχοί τε εἶναι καὶ ὁμήρους σφῶν τε αὐτῶν δοῦναι καὶ Μαντινεῦσιν οὓς κατέθεντο Λακεδαιμόνιοι παραδοῦναι. μετὰ δὲ τοῦτο ἔχοντες 62
ἤδη τὸν Ὀρχομενὸν ἐβουλεύοντο οἱ ξύμμαχοι ἐφ' ὅ,τι χρὴ πρῶτον ἰέναι τῶν λοιπῶν. καὶ Ἠλεῖοι μὲν ἐπὶ Λέπρεον ἐκέλευον, Μαντινῆς δὲ ἐπὶ Τεγέαν· καὶ προςέθεντο οἱ Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς Μαντινεῦσι. καὶ οἱ μὲν Ἠλεῖοι ὀργισθέντες ὅτι οὐκ ἐπὶ Λέπρεον ἐψηφίσαντο ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Μαντινείᾳ ὡς ἐπὶ Τεγέαν ἰόντες. καί τινες αὐτοῖς καὶ αὐτῶν Τεγεατῶν ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα.

Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν ἐξ Ἄργους τὰς τε- 63
τραμήνους σπονδὰς ποιησάμενοι, Ἆγιν ἐν μεγάλῃ αἰτίᾳ εἶχον

αὐτῶν δοῦναι Μαντινεῦσι, καὶ οὓς κατέθεντο Λακεδαιμόνιοι, παραδοῦναι. Ante Haackium legebatur δοῦναι καὶ Μ. καί etc. Is prius καί omisit cum libris scriptis compluribus. Praeclare locum restituit Did. Is alterum καί seclusit priori servato. „Quid est, ait, cur Orchomenii ante omnia Mantinensibus obsides darent? et quibusnam dabant eos obsides, quos Lacedaemonii deposuerant?" Docet porro, obsides, quos Spartani Orchomeni deposuerant, Arcades Parrhasios fuisse καὶ Μαντινέων ὑπηκόους ex cap. 33. Praesenti igitur loco ex emendatione Didoti legimus Orchomenios, Mantinensibus reddidisse obsides Arcades, Orchomeni per Spartanos depositos. Denique cap. 77. legimus ἀποδιδόντας τὼς παῖδας τοῖς Ὀρχομενίοις (Hos παῖδας intellige ὁμήρους σφῶν αὐτῶν praesentis loci esse), καὶ τὼς ἄνδρας τὼς ἐν Μαντινείᾳ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀποδιδόντας. Hic οἱ ἄνδρες οἱ ἐν Μαντινείᾳ iidem obsides Arcadiae sunt, quos reddere Mantinensibus Orchomenii coacti sunt, quosque Lacedaemonii repetebant, qui libertatem Arcadibus Parrhasiis restituerent, c. 33. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοὺς Παῤῥασίους αὐτονόμους ποιήσαντες etc.

62. αὐτῶν Τεγεατῶν] Vulgo αὐτῶν τῶν Τεγεατῶν. At τῶν om. libri quamplurimi. Vid. Krueg. ad Dionys. p. 454.

οὐ χειρωσάμενον σφίσιν Ἄργος, παρασχὸν καλῶς ὡς οὔπω πρότερον αὐτοὶ ἐνόμιζον· ἀθρόους γὰρ τοσούτους ξυμμάχους καὶ τοιούτους οὐ ῥᾴδιον εἶναι λαβεῖν. ἐπειδὴ δὲ καὶ περὶ Ὀρχομενοῦ ἠγγέλλετο ἑαλωκέναι, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐχαλέπαινον καὶ ἐβούλευον εὐθὺς ὑπ' ὀργῆς παρὰ τὸν τρόπον τὸν ἑαυτῶν ὡς χρὴ τήν τε οἰκίαν αὐτοῦ κατασκάψαι καὶ δέκα μυριάσι δραχμῶν ζημιῶσαι. ὁ δὲ παρῃτεῖτο μηδὲν τούτων δρᾶν· ἔργῳ γὰρ ἀγαθῷ ῥύσεσθαι τὰς αἰτίας στρατευσάμενος· ἢ τότε ποιεῖν αὐτοὺς ὅ,τι βούλονται. οἱ δὲ τὴν μὲν ζημίαν καὶ τὴν κατασκαφὴν ἐπέσχον, νόμον δὲ ἔθεντο ἐν τῷ παρόντι, ὃς οὔπω πρότερον ἐγένετο αὐτοῖς· δέκα γὰρ ἄνδρας Σπαρτιατῶν προςείλοντο αὐτῷ ξυμβούλους, ἄνευ ὧν μὴ κύριον εἶναι ἀπάγειν στρατιὰν ἐκ τῆς
64 πόλεως. ἐν τούτῳ δ' ἀφικνεῖται αὐτοῖς ἀγγελία παρὰ τῶν ἐπιτηδείων ἐκ Τεγέας ὅτι εἰ μὴ παρέσονται ἐν τάχει, ἀποστήσεται αὐτῶν Τεγέα πρὸς Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ ὅσον οὐκ ἀφέστηκεν. ἐνταῦθα δὴ βοήθεια τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν Εἱλώτων πανδημεὶ ὀξεῖα καὶ οἵα οὔπω πρότερον. ἐχώρουν δὲ ἐς Ὀρέσθειον τῆς Μαιναλίας· καὶ τοῖς μὲν Ἀρκάδων σφετέροις οὖσι ξυμμάχοις προεῖπον ἀθροισθεῖσιν ἰέναι κατὰ πόδας αὐτῶν ἐς Τεγέαν, αὐτοὶ δὲ μέχρι μὲν τοῦ Ὀρεσθείου πάντες ἐλθόντες, ἐκεῖθεν δὲ τὸ ἕκτον μέρος σφῶν αὐτῶν ἀποπέμψαντες ἐπ' οἴκου, ἐν ᾧ τὸ πρεσβύτερόν τε καὶ τὸ νεώτερον ἦν, ὥςτε τὰ οἴκοι φρουρεῖν, τῷ λοιπῷ στρατεύματι ἀφικνοῦνται ἐς Τεγέαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον οἱ ξύμμαχοι ἀπ' Ἀρκάδων παρῆσαν. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν Κόρινθον

63. *παρὰ τὸν τρόπον*] v. Od. Muell. Dor. 2. p. 119. Porro *δέκα μυριάσι δραχμῶν* Agidem multabant. Si cum Muellero ibidem p. 106. statuas, has esse drachmas Aegineticas, summa efficitur amplius viginti septem talentorum Euboicorum et dimidii. Miltiades, ut adnotavit Arn., multatus erat quinquaginta talentis teste Herodoto 6, 136. et reges Spartanorum opulentiores erant, quam ullus fere privatus homo per totam Graeciam, quum et publico sumtu alerentur et multam agri in variis partibus Laconiae proprium haberent. Mox libri nonnulli *στρατευσόμενος*. „At sensus est: simulac *profectus fuerit*, non *profecturus*.“ Haack. Porro verbis *ἐν τῷ παρόντι* „non significatur, hanc legem scriptam esse modo uni expeditioni. Conf. Mans. Spart. 1, 2. p. 231. 2. p. 378. k.“ Od. Muell. Dor. 2. p. 105, 2. Add. Tittm. Gr. Staatsverf. p. 124. Paulo post *ἐκ τῆς πολεμίας* scribi vult Lindav. Spicil. p. 10., de quo non posse dubitari, si quis in quo rex antea deliquerit, probe memor esset. In eo rem versam esse, ut rex, quod ante ipse fecerat, in posterum ne faceret, iniussuque horum decemvirorum copias ex agro hostium reduceret. Contra quem Popp. monet, scriptorem nihil aliud dicere velle, quam non licuisse amplius regi sine his comitibus in bellum proficisci, utiturque teste Diod. 12, 78. *παρακατέστησαν συμβούλους καὶ προςέταξαν μηδὲν ἄνευ τῆς τούτων γνώμης πράττειν.*

64. *Ὀρέσθειον*] v. Interpp. ad Herodot. 9, 11. et adn. ad 4, 134. Propter *τὸ ἕκτον μέρος* adi Od. Muell. Dor. 2. p. 232, 7. Verba *ἐξ ὀλίγου* Schol. interpretatur *ἐξαίφνης*.

καὶ Βοιωτοὺς καὶ Φωκέας καὶ Λοκρούς, βοηθεῖν κελεύοντες κατὰ τάχος ἐς Μαντίνειαν. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο, καὶ οὐ ῥᾴδιον ἦν μὴ ἀθρόοις καὶ ἀλλήλους περιμείνασι διελθεῖν τὴν πολεμίαν· ξυνέκληε γὰρ διὰ μέσου. ὅμως δὲ ἠπείγοντο. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀναλαβόντες τοὺς παρόντας Ἀρκάδων ξυμμάχους ἐσέβαλον ἐς τὴν Μαντινικήν, καὶ στρατοπεδευσάμενοι πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ ἐδῄουν τὴν γῆν. οἱ δὲ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμ- 65
μαχοι ὡς εἶδον αὐτούς, καταλαβόντες χωρίον ἐρυμνὸν καὶ δυσπρόσοδον παρετάξαντο ὡς ἐς μάχην. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι εὐθὺς αὐτοῖς ἐπῄεσαν· καὶ μέχρι μὲν λίθου καὶ ἀκοντίου βολῆς ἐχώρησαν· ἔπειτα τῶν πρεσβυτέρων τις Ἄγιδι ἐπεβόησεν, ὁρῶν πρὸς χωρίον καρτερὸν ἰόντας σφᾶς, ὅτι διανοεῖται κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι, δηλῶν τῆς ἐξ Ἄργους ἐπαιτίου ἀναχωρήσεως τὴν παροῦσαν ἄκαιρον προθυμίαν ἀνάληψιν βουλομένην εἶναι. ὁ δὲ εἴτε καὶ διὰ τὸ ἐπιβόημα, εἴτε καὶ αὐτῷ ἄλλο τι ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ δόξαν ἐξαίφνης, πάλιν τὸ στράτευμα κατὰ τάχος πρὶν ξυμμῖξαι ἀπῆγε. καὶ ἀφικόμενος πρὸς τὴν Τεγεᾶτιν τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπεν ἐς τὴν Μαντινικήν, περὶ οὗπερ ὡς τὰ πολλὰ βλά-

μὴ ἀθρόοις κτλ] i. e. *μὴ ἀθρόοις μηδὲ ἀλλήλους περιμείνασι, sed his quidem nimis subito imperatum est, ut proficiscerentur, nec facile erat, parva cum manu neque militibus se invicem praestolantibus agrum hostilem permeare: hic enim obstabat in media situs.* Conf. Liv. 2, 45. *Instruitur acies, nec Veiens hostis Etruscaeque legiones detrectant.* Et ξυνέκληε proprie est: schloss sich an in der Mitte, nam *ξυγκλείειν* est *utrimque aliquid attingere*, eoque transitum inter duo intercludere vel lacunam explere. Conf. c. 71. 72.

65. *κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι*] Locutionis, quae in proverbium abiit, fontem indicavit Lobeck. ad Soph. Ai. 360. Schol. Thuc. *τὴν ἀρχαίαν παροιμίαν ἐκ Ὀρέστου τοῦ Ἀγαμέμνονος ῥηθεῖσαν, ὅστις τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον τῷ τῆς μητρὸς φόνῳ ἐθεράπευσε.* Sophocl. fragm. ap. Brunck. p. 672. (fragm. inc. 10.) *ἐνταῦθα μέντοι πάντα τἀνθρώπων νοσεῖ, κακοῖς ὅταν θέλωσιν ἰᾶσθαι κακά.* Anecdd. Bekk. 1. p. 48. Dionys. A. R. 11, 14. Herodot. 3, 53., ubi vid. Wess. Plut. V. Alc. 25. et antiquissimum exemplum apud Hom. Il. π. 111. *κακὸν κακῷ ἐστήρικτο.* De verbis *εἴ τε καὶ ἄλλο τι — δόξαν* adi Matth. p. 1112.

τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπεν] Campus Mantineae planities est multo editius sita quam planum convallium in litore Peloponnesi, quamquam circumdatus altis montibus, quibuscum comparatus et ipse humilis planities est. Estque ille eatenus receptaculum aquarum, quatenus aquae superne de montibus in eum defluentes non habent exitum, nisi per eosdem montes. Solum lapide calcario constans cavernis abundat, in quas rivuli decumbentes rursus in vallibus comparent satis magnis intervallis in locisque humilioribus propius a litore. Hi elices cogniti sub nomine zerethra sive katavóthra memorantur a Strabone 8, 8, 4. *τῶν βερέθρων, ἃ καλοῦσιν οἱ Ἀρκάδες ζέρεθρα*, eorumque magnus in Arcadia numerus est, cum omnes fluvii hinc vel illinc ita absorbeantur, et rursus emergant maiori minorive intervallo. Campus Mantineae tam planus est, ut in nonnullis partibus non sit satis declivis ad aquas torrentium avertendas, futurumque esset, ut terra inundaretur, nisi fossae ductae essent, quibus cursus aquarum iuvatur versus hanc vel illam katavóthram, quibus natura rerum prospexit illis derivandis. Itaque

πτοντος ὁποτέρωσε ἂν ἐςπίπτῃ Μαντινῆς καὶ Τεγεᾶται πολεμοῦσιν. ἐβούλετο δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου, βοηθοῦντας ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος ἐκτροπήν, ἐπειδὰν πύθωνται, καταβιβάσαι, τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ ἐν τῷ ὁμαλῷ τὴν μάχην ποιεῖσθαι· καὶ ὁ μὲν τὴν ἡμέραν ταύτην μείνας αὐτοῦ περὶ τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπεν· οἱ δ᾽ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες τῇ ἐξ ὀλίγου [αἰφνιδίῳ] αὐτῶν ἀναχωρήσει οὐκ εἶχον ὅ,τι εἰκάσωσιν· εἶτα ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες ἐκεῖνοί τε ἀπέκρυψαν καὶ σφεῖς ἡσύχαζον καὶ οὐκ ἐπηκολούθουν, ἐνταῦθα τοὺς ἑαυτῶν στρατηγοὺς αὖθις ἐν αἰτίᾳ εἶχον τό τε πρότερον καλῶς ληφθέντας πρὸς Ἄργει Λακεδαιμονίους ἀφεθῆναι καὶ νῦν ὅτι ἀποδιδράσκοντας οὐδεὶς ἐπιδιώκει, ἀλλὰ καθ᾽ ἡσυχίαν οἱ μὲν σώζονται, σφεῖς δὲ προδίδονται. οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐθορυβήθησαν μὲν τὸ παραυτίκα, ὕστερον δὲ ἀπάγουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου, καὶ προελθόντες ἐς τὸ ὁμαλὸν ἐστρατοπεδεύσαντο ὡς ἰόντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους.

66 Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἵ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ξυνετάξαντο,

aquae in vicinia Mantineae antiquitus deverti solebant per katavóthram, quae est in australi extremitate campi, in agro Tegeae. At Agis praesenti loco Thucydidis in diversum eas deflectebat, Mantineam versus, qua parte quum katavóthrae angustiores sint, difficilius fuit eas emittere. Vid. Leak. Travels in the Morea Vol. 3. p. 44. 153 sqq. Arn. Adde Pausan. 3, 22, 6. 23, 6. 8, 5. 7, 1. 13, 3. 14, 1. Guil. Gell, Travels p. 145. Dodw. Vol. 2. p. 423., quos nominavit Bloomf.

τοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου βοηθοῦντας] Errat Krueg. ad Dionys. p. 150., qui τοὺς βοηθοῦντας iungit et dictum putat pro αὐτοὺς βοηθοῦντας. Nam est nota illa structura permutatarum praepositionum: τοὺς ἐν τῷ λόφῳ ἀπὸ τοῦ λόφου καταβιβάσας βοηθοῦντας i. e. ὥςτε βοηθεῖν, quibus per epexegesin additur: τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους. Mox αἰφνιδίῳ in verbis τῇ ἐξ ὀλίγου αἰφν. in Reg. deest. „Et potest suspectum esse, tanquam ex interpretatione, nam ἡ ἐξ ὀλίγου ἀναχώρησις eadem est quae αἰφνίδιος. Vid. Thuc. 2, 61. 4, 108. 5, 64., ubi Schol. Cass. supplet καιροῦ. Et c. 72." Duk. Aem. Port. verba ἐξ ὀλίγου refert ad intervallum loci. Schol. ad cap. 64. ἐξ ὀλίγου explicat per ἐξαίφνης, et c. 66. δι᾽ ὀλίγου per idem vocabulum. Praesenti loco Schol. ἐξ ὀλίγου explicat per ἐξ ὀλίγου καιροῦ, quod eum vix fecisse recte existimat Arn., si αἰφνιδίῳ in eius libro fuisset. Idem contra Portum observat, ἐξ ὀλίγου apud Thucydidem ad tempus referri solere, ut 2, 11. et locis a Dukero indicatis.

ἀπέκρυψαν] Ἑαυτούς deesse putat Schol., sed videndum est, an potius suppleri debeat αὐτούς, sc. τοὺς Ἀργείους, *e conspectu eorum evaserunt*. Ita certe hoc verbo utitur Lucianus, qui non pauca a Thucydide sumsit, 2. V. H. 38. Vol. 4. p. 297. Bip. ἐφεύγομεν ἀπολιπόντες αὐτοὺς μαχομένους. ἐπεὶ δ᾽ ἀπεκρύψαμεν αὐτούς, ἰώμεθα τοὺς τραυματίας. Sic ἀποκρύπτειν γῆν dicuntur navigantes, qui tam longe in altum provecti sunt, ut terram conspicere non amplius possint. Vid. Budaeum Commentt. L. Gr. p. 324. Ab his autem ductum hoc genus loquendi docet Schol. Duk. Bau. commode attulit Virg. 3. Aen. 291. *Phaeacum abscondimus arcem*, ubi v. Heyn. Adde Heind. ad Platon. Protag. p. 338. A. Mox ad σφεῖς ἡσύχαζον intellige οἱ Ἀργεῖοι. De verbis ὡς ἰόντες v. Herm. ad Soph. Oed. R. 496. Matth. p. 957. 3.

ὡς ἔμελλον μαχεῖσθαι, ἣν περιτύχωσιν· οἵ τε Λακεδαιμόνιοι ἀπὸ τοῦ ὕδατος πρὸς τὸ Ἡράκλειον πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον ἰόντες ὁρῶσι δι' ὀλίγου τοὺς ἐναντίους ἐν τάξει τε ἤδη πάντας καὶ ἀπὸ τοῦ λόφου προεληλυθότας. μάλιστα δὴ Λακεδαιμόνιοι ἐς ὃ ἐμέμνηντο ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξεπλάγησαν. διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως ἡ παρασκευὴ αὐτοῖς ἐγίγνετο· καὶ εὐθὺς ὑπὸ σπουδῆς καθίσταντο ἐς κόσμον τὸν ἑαυτῶν, Ἄγιδος τοῦ βασιλέως ἕκαστα ἐξηγουμένου κατὰ τὸν νόμον. βασιλέως γὰρ ἄγοντος ὑπ' ἐκείνου πάντα ἄρχεται, καὶ τοῖς μὲν πολεμάρχοις αὐτὸς φράζει τὸ δέον, οἱ δὲ τοῖς λοχαγοῖς, ἐκεῖνοι δὲ τοῖς πεντηκοντῆρσιν, αὖθις δ' οὗτοι τοῖς ἐνωμοτάρχαις, καὶ οὗτοι τῇ ἐνωμοτίᾳ. καὶ αἱ παραγγέλσεις, ἤν τι βούλωνται, κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται· σχεδὸν γάρ τι πᾶν πλὴν ὀλίγου τὸ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσί, καὶ τὸ ἐπιμελὲς τοῦ δρωμένου πολλοῖς προσήκει.
τότε δὲ κέρας μὲν εὐώνυμον Σκιρῖται αὐτοῖς καθίσταντο, ἀεὶ 67

66. *μαχεῖσθαι*] v. ibidem p. 323. b. Ad *ἣν περιτύχωσιν* supple *τοῖς Λακεδαιμονίοις*. Verbis *μάλιστα δὴ Λακεδαιμόνιοι* offenderunt interpretes, quia sententia nulla copula praegressis annectitur. In Mosqu. est *μάλιστα δὲ καί*, Haack. volebat *μάλιστα δὲ Λ.*, Popp. *μάλιστα δὲ δὴ Λ.* Verum Ven. praebere videtur, in quo est *μάλιστα δ' οἱ Λ.* Paulo post Mosqu. *διὰ — μελήσεως*. „*Διὰ βραχείας μελλήσεως* i. e. *μετὰ βραχείας μελλήσεως*, *ut parum aut nihil temporis superesset ad cunctandum.* In voce *μέλλησις* autem, si *cunctationem* significat, non urgeatur haec notio; frigidum enim fuerit *breve tempus erat cunctandi*, quasi cunctandum omnino foret in tali casu.“ Bau., contra quem Popp. adnotavit, nos quoque dicere: da durfte man nicht lange zaudern.

σχεδὸν γάρ τι] De universa re militari Spartanorum consulendi sunt Od. Muell. Dor. 2. p. 231. cap. 12. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 59. §. 29. 30. Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 383 sq. 386, 91. b. „Es waren bei der künstlichen Organisation des Spartanischen Heeres fast alle Spartiaten in gewisser Beziehung Befehlshaber: denn nicht bloss die Vordermänner der Reihen auch bei abgebrochenen Enomotieen (*πρωτοστάται*), sondern auch die Flügelmänner aller Glieder (*ζευγῖται*) waren Officiere; ja es gehörten auch je zwei und zwei durch die ganze Enomotie als Protostat und Epistat zusammen. Die Commandos (*παραγγέλσεις*) kamen schnell durch die Polemarchen, Lochagen u. s. w. an die Enomotarchen, die sie wie Herolde mit lauter Stimme ausriefen; aber dass überall nur der Befehl des nächsten Obern gegolten, beweist der Umstand, dass der Ungehorsam eines Polemarchen oder Lochagen den eines ganzen Lochos nach sich zog.“ Od. Muell. l. c. p. 239. Porro *τὸ ὀλίγον* in verbis *πλὴν ὀλίγου* intellige gregarios milites singulis enomotiis adscriptos, qui nec *πρωτοστάται*, neque *ἐπιστάται*, nec *ζευγῖται*, neque enomotarchae essent. Hi enim omnes ut imperata accipiebant, ita aliis eadem imperabant. In illos paucos non cadebat imperare, sed tantum imperata exsequi. Hunc ordinem imperantium Schol. exhibet: *πρῶτος βασιλεύς, δεύτερος πολέμαρχος, τρίτος λοχαγός, τέταρτος πεντηκοντήρ, πέμπτος ἐνωμοτάρχης, ἕκτη ἐνωμοτία.* Vid. adn. ad c. 68.

67. *Σκιρῖται*] Turma seorsum numerata apud Lacedaemonios Sciritae erant, iique, quousque bellum Peloponnesiacum gerebatur, sex-

ταύτην τὴν τάξιν μόνοι Λακεδαιμονίων ἐπὶ σφῶν αὐτῶν ἔχοντες· παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ἐπὶ Θρᾴκης Βρασίδειοι στρατιῶται, καὶ νεοδαμώδεις μετ' αὐτῶν· ἔπειτ' ἤδη Λακεδαιμόνιοι αὐτοὶ ἑξῆς καθίστασαν τοὺς λόχους, καὶ παρ' αὐτοὺς Ἀρκάδων Ἡραιῆς, μετὰ δὲ τούτους Μαινάλιοι, καὶ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ Τεγεᾶται καὶ Λακεδαιμονίων ὀλίγοι τὸ ἔσχατον ἔχοντες, καὶ οἱ ἱππῆς αὐτῶν ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὕτως ἐτάξαντο· οἱ δ' ἐναντίοι αὐτοῖς, δεξιὸν μὲν κέρας Μαντινῆς εἶχον ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων τὸ ἔργον ἐγίγνετο, παρὰ δ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι Ἀρκάδων ἦσαν, ἔπειτα Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, οἷς

centi. Hi agmen ducebant, in castris cornua, in pugna laevam alam tenebant. Quorum licet armaturam non novimus, vix tamen eos graviter armatos fuisse credere licet, cum repente locum mutare iuberi videamus, ac per impetum invadendo, expugnandis montium iugis, aliisque id genus idoneos. Plerumque in locis perniciosissimis collocabantur. Certe antiquissimis temporibus regionis Sciritidis incolae erant, iacentis ad Parrhasiam Arcadicam. Horum munia militaria quibusdam pactis videntur definita fuisse, modus item pugnandi fortasse Arcadicus. Od. Muell. Dor. 2. p. 242. Conf. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 60, 11. Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 379 sq. Mans. Spart. 1, 2. p. 228. adn. k. Tittm. Gr. Staatsverf. p. 595, 10. et Arn. ad h. l. Mox *ἐπὶ σφῶν* est für sich ausschliesslich. v. Matth. p. 1163. 9. Conf. 8, 63. Dein *Βρασίδειοι* sunt *οἱ ἐπὶ Θρᾴκης Βρασίδου γενόμενοι στρατιῶται.* v. Krueg. ad Dionys. p. 302. Od. Muell. l. c. p. 233. C. Fr. Herm. l. c. p. 91, 6. Mox de Heraeensibus vid. Od. Muell. l. c. 2. p. 69. 444. Boeckh. C. I. Vol. 1. p. 27. b. 876. b. Tegeatas Od. Muell. ibidem 1. p. 179. falso refert in sinistro cornu exercitus fuisse, calami, opinor, lapsu. „Tegeatae locum honorificum in exercitibus Peloponnesiorum vindicabant propter decora militiae, quum Heraclidae incursiones faciebant. Vid. Herodot. 9, 26. Verum ut suprema dignitas Lacedaemoniorum salva esset, extremum cornu dextrum a militibus Spartanis tenebatur. Similis honos habitus est Atheniensibus per Acarnanes sociosque eorum in pugna apud Olpas 3, 107.“ Arn.

παρὰ δ' αὐτούς] Sic magnus numerus librorum, vulgo *αὐτοῖς*. „*Παρ' αὐτούς* non minus recte ea significatione, quam hic habere debet, dicitur, quam *παρ' αὐτοῖς*. Thuc. hoc ipso capite *καὶ παρ' αὐτοὺς Ἀρκάδων Ἡραιῆς.*“ Duk. At ibi praecedit *καθίστασαν*, „quod verbum sane aptius quam nostro loco *ἦσαν*. Et afferri similiter ex hoc ipso capite potest exemplum dativi, quod qui non cupide agit, dissimulare non debet, *παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ἐπὶ Θρᾴκης Βρασ. στρατ.* Nihilominus vulgatum iam ipse dixerim abrogandum, quia *παρά* de quiete in loco intelligendum etiam alibi cum accusativo iungi constat. Cuius tamen usus exemplum non inveni apud Thucydidem nisi unum 7, 39. extr.“ Haack. Ibi *παρά* est iuxta, längs, et accusativus nihil difficultatis habet. Nec *παρεῖναι παρά τινα* 3, 3. comparari potest. Paulo aptiora aliorum scriptorum exempla habet Matth. §. 588. 4. c. Conf. nos ad Xen. Cyrop. 1, 4, 18. et maxime in Indic. ad Anab. Popp. Arn. putat breviter dictum esse pro *παρ' αὐτοὺς ταξάμενοι παρ' αὐτοῖς ἦσαν.*

οἱ χίλιοι λογάδες] v. Od. Muell. Dor. 2. p. 58. Conf. 5, 72. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 215 sq. „Cives urbis populari imperio rectae non ferebant molestiam perpetuarum exercitationum militarium, iidemque maximam partem pauperiores erant, quam ut ad eas satis otii haberent. Quo factum est, ut exercitus quasi quidam perpetuus (ein ste-

ἡ πόλις ἐκ πολλοῦ ἄσκησιν τῶν ἐς τὸν πόλεμον δημοσίᾳ παρεῖχε, καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ ἄλλοι Ἀργεῖοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, Κλεωναῖοι καὶ Ὀρνεᾶται, ἔπειτα Ἀθηναῖοι ἔσχατοι τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες, καὶ ἱππῆς μετ' αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι.

Τάξις μὲν ἥδε καὶ παρασκευὴ ἀμφοτέρων ἦν, τὸ δὲ στρα- 68
τόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων μεῖζον ἐφάνη. ἀριθμὸν δὲ γράψαι, ἢ καθ' ἑκάστους ἑκατέρων ἢ ξύμπαντας, οὐκ ἂν ἐδυνάμην ἀκριβῶς· τὸ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων πλῆθος διὰ τῆς πολιτείας

hendes Heer) opus esset, quare Argivi iustum exercitum mille hominum instituerunt, qui lecti esse narrantur ex iunioribus classium opulentiorum, et preinde favebant imperio paucorum. Proinde hi milites proclives erant ad insultandum tenuioribus civium, eosque iniuriis vexando, et universi conspirabant cum Spartanis post cladem Mantinensem, eosque iuvabant in imperio populari evertendo. Conf. Diod. 12, 75. Plut. V. Alc. 15. Pausan. 2, 20. Aristot. Polit. 5, 4.“ Arn.

Κλεωναῖοι — *Ὀρνεᾶται*] De situ Cleonarum v. Od. Muell. Dor. 1. p. 81. init. Orneae Argis distabant centum viginti stadiis, teste Pausania 2, 25. De situ huius urbis v. Muell. l. c. p. 435. et Leak. Morea. Vol. 2. p. 351. Arn. Orneas et Cleonas pro solis urbibus Argolidis habet, in quibus veteres incolae stirpis Pelasgicae vel Cynuriae superabant, conditione Perioeci, quum Mycenae, Tiryns, Asine etc. iam superiori tempore ab Argivis destructae essent. Idemque postremo etiam Orneis accidit, teste Pausan. 8, 27, 1. 2, 25, 5. Od. Muell. Aeginet. p. 48. statuit Orneatas ab Argivis subiectos esse Ol. 50. (580.) Conf. Dor. 1. p. 159. 2. p. 57. Postea, tempore belli Persici, Argivi incolas omnium urbium subiectarum et in his Ornearum ex sedibus suis amotos in pagis urbis suae vicinis *συνοίκους* fecerunt. Vid. ibidem 1. p. 174. 2. p. 57. Orneas colonos Argivos miserunt, ut defectum incolarum Argos remotorum explerent, Aeginet. p. 49. adn. y. Orneatae igitur, quos Thuc. praesenti loco Argivorum *συμμάχους* appellat, non fuere veteres incolae, sed populares Argivorum. „Verum sic, respondet Arn., hi Orneatae vere Argivi erant, non socii, quemadmodum Eleusinii et Acharnenses Athenienses (Attici) erant.“ Locum Herodoti 8, 73. (*οἱ Κυνούριοι*) *ἐκδεδωρίευνται ὑπό τε Ἀργείων ἀρχόμενοι καὶ τοῦ χρόνου, ἐόντες Ὀρνεῆται καὶ περίοικοι* Arn. ita interpretatur: Cynurii per Argivos linguam, habitum et mores Dorum acceperunt in decursu temporum, *constant autem Orneatis et perioecis* i. e. Orneatae, quo tempore Herodotus historiam conscripsit, et proinde post initium belli Peloponnesiaci, usque erant antiqui illi Orneatae Cynuriae et Pelasgicae stirpis, et antiquam sedem habebant, quamquam lingua et moribus Doricis multum de origine sua degenerati, *et Perioeci erant Argivorum.* Orneas Arn. negat ab Argivis ante annum belli Peloponnesiaci sextum decimum destructas esse. v. Thuc. 6, 7. Quod si verum est, erravit Od. Muell. Dor. 1. p. 159. 2. p. 57., et qui eum sequitur, C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 41. 42. §. 19. adn. 4., dum affirmant, Argivorum Perioecis commune nomen Orneatis fuisse, neque id ex Herodoti loco Muell. Aeginet. p. 47. probatum velle debebat. Herodotus scripturus fuisset *ἐόντες Ὀρνεῆται ἢ περίοικοι*, si quod Muell. eum vult dixisse, vere dixisset. Et ne Arnoldi quidem sententia placet, quia non uni Orneatae Cynurii erant, imo ne perioeci quidem, sed hoc scriptor dicere velle videtur: Cynurii in Dores paulatim conversi sunt, *et constant Orneatis* liberis ceterisque, qui non sunt liberi, sed *perioeci Argivorum.*

τὸ κρυπτὸν ἠγνοεῖτο, τῶν δ' αὖ διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεῖα πλήθη ἠπιστεῖτο. ἐκ μέντοι τοιοῦδε λογισμοῦ ἔξεστί τῳ σκοπεῖν τὸ Λακεδαιμονίων τότε παραγενόμενον πλῆθος. λόχοι μὲν γὰρ ἐμάχοντο ἑπτὰ ἄνευ Σκιριτῶν ὄντων ἑξακοσίων, ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ πεντηκοστύες ἦσαν τέσσαρες, καὶ ἐν τῇ πεντηκοστύι ἐνωμοτίαι τέσσαρες. τῆς τε ἐνωμοτίας ἐμάχοντο ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ τέσσαρες· ἐπὶ δὲ βάθος ἐτάξαντο μὲν οὐ πάντες ὁμοίως, ἀλλ' ὡς λοχαγὸς ἕκαστος ἐβούλετο, ἐπὶ πᾶν δὲ κατέστησαν ἐπὶ ὀκτώ. παρὰ δὲ ἅπαν πλὴν Σκιριτῶν τετρακόσιοι καὶ δυοῖν δέοντες πεντήκοντα ἄνδρες ἡ πρώτη τάξις ἦν.

68. διὰ τὸ — κρυπτόν] Schol. διὰ τὸ ἔθος εἶναι Λακεδαιμονίοις πάντα κρύφα πράττειν. vid. Od. Muell. Dor. 2. p. 124. Mox κομπῶδες Schol. interpretatur ἀλαζονικόν. Schol. διὰ τὸ περὶ τῶν οἰκείων καὶ μάλιστα περὶ τοῦ ἰδίου πλήθους κομπάζειν τοὺς ἀνθρώπους.

λόχοι — ἑπτά] Quae de numero et nominibus lochorum Schol. Thuc. 4, 8. adnotavit, ignota aliunde sunt, neque iis firmantur, quae a Thucydide ipso relicta sunt. Schol. ille ita: λόχοι Λακεδαιμονίων πέντε, Αἰδώλιος, Σίνης, Σαρίνας, Πλόας, Μεσοάτης. Ex his praeter postremo loco nominatum se ceteros ignorare ait Od. Muell. Dor. 2. p. 238, 4. et alia commemorat, quae inexplicabilia et repugnantia de lochis Lacedaemoniorum proferuntur. Photius: λόχοι Λακεδαιμονίων δ', ὡς Ἀριστοφάνης· Θουκυδίδης δὲ ε'· Ἀριστοτέλης ζ'. Alios rursus numeros tradit Hesych. in v. et ibidem Albertii apographum Photii, alios Schol. Aristoph. Lys. 454., quem exscripsit Anonymus in Tactica ms. apud Montefalc. Bibl. Coislin. p. 505. λόχος ἔνιοι μὲν τὸ σύστημα τὸ ἐξ ἀνδρῶν ὀκτὼ, οἱ δὲ ἐξ ἀνδρῶν δώδεκα, οἱ δὲ τὸ ἐκ δεκαὲξ ἀνδρῶν πλῆθος, ὃ καὶ τέλειόν φασι καὶ σύμμετρον. Sed haec ad Lacedaemonios spectare non videntur. De lochis Spartanorum vid. in universum Od. Muell. l. c. p. 236. §. 4. Tittm. Gr. Staatsverf. p. 136 sq. adn.

ἄνευ Σκιριτῶν] Brasidei i. e. liberti Helotes et Neodamodes c. 67. ne ipsi quidem videntur inclusi fuisse septem Thucydidis lochis, et hic cogitatione Sciritis apponendi sunt. In Scholiis ad Aristoph. Lys. 454. scribendum est: ὁ δὲ Θουκυδίδης ζ' φησὶ χωρὶς τῶν Σκιριτῶν. Od. Muell. Dor. 2. p. 233, 2. Vulgo enim ibi legitur Νικηριτῶν, atque iam emendaverat Valck. ad Herodot. 9, 53. Mox dicit ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ i. e. im ersten Glied. Suidas: ζυγὸς ἐν τοῖς Τακτικοῖς τὸ ἐκ παρεστηκότων ἀλλήλοις πλῆθος. Anglice rank, cum file iis sit ordo militum, qua in altum (unus *post* alterum) collocantur.

παρὰ δὲ ἅπαν] Quum in bellum proficiscerentur, sicut in pugnis, calliditas Spartanorum hostes numerum militum suorum celabat, quare eorum delectus raptim per Ephoros haberi, exitus plerumque noctu fieri, altitudo ordinum varie instrui solebat, ut hostes nunquam eorum multitudinis certi fierent. In pugna Mantinensi septem lochi pugnabant, singuli pentecostyum quatuor, pentecostyes quaternarum enomotiarum, enomotia in fronte quaternorum, ut sedeni milites in fronte pentecostyis, in lochorum fronte sexageni quaterni essent, et quadringentos quadraginta octo frons totius exercitus haberet. Plerumque secundum Thucydidem altitudo Spartanorum exercitus octonorum erat, unde summa graviter armatorum, in lochis quidem qui essent, efficitur ter mille quingentorum octoginta quatuor. Accesserunt ad hos selecti, qui circa regem erant, trecenti (v. Od. Muell. p. 241.), circiter quadringenti in alis ambabus equites (v. p. 242.), tum seniores pro subsidio ad vallum vehiculorum collocati (v. Thuc. infr. c. 72.),

69 Ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη, ἐνταῦθα καὶ παραινέσεις καθ' ἑκάστους ὑπὸ τῶν οἰκείων στρατηγῶν τοιαίδε ἐγίγνοντο· Μαντινεῦσι μὲν ὅτι ὑπέρ τε πατρίδος ἡ μάχη ἔσται καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς ἅμα καὶ δουλείας, τὴν μὲν μὴ πειρασαμένοις ἀφαιρεθῆναι, τῆς δὲ μὴ αὖθις πειρᾶσθαι· Ἀργείοις δὲ ὑπὲρ τῆς τε πα-

adde Lacedaemonios tuendae alae dexterae sociorum additos (v. c. 67.), nescio an ferme quingentos. Ita numerus efficitur quater mille septingentorum octoginta quatuor militum. Sextam sui partem remiserant: quibus additis exeunt milites quinquies mille septingenti quadraginta. Hic tum erat numerus graviter armatorum, quem post varia damna civitas Spartanorum sistere poterat, profecto non tantus ille, quantum Spartae fama bellica pollicetur. Sed idem numerus avulsae nivium molis instar in copias ingentes accrescebat, quoties otium dabatur arcessendi copias a sociis pro rata mittendas. Od. Muell. Dor. 2. p. 232. sq. In enomotia viginti quatuor milites, praeter praefectum, esse solebant; pentecostys binis enomotiis constabat, lochus binis pentecostyibus. Itaque lochi ordine erant centenorum militum, sub ductu lochagorum. At extra ordinem, velut hic Mantineae, vires lochorum duplicabantur, ut quaternae pentecostyes essent, octonae enomotiae, dum numerus lochorum ipsorum non augebatur; quamquam non solum numerus enomotiarum in lochis augeri poterat, sed etiam vires iis addi licebat adaugendo numerum militum in enomotiis. Velut altitudo aciei octonis ordinibus (eight ranks) quum constare soleret, enomotiae vulgó ternos ordines militum aliorum post alios collocatorum (three files) continebant; at hic apud Mantineam quartus ordo illis ternis addebatur, ut enomotiae quaternos eiusmodi ordines et proinde tricenos binos milites continerent. Quaestio hic oritur, cur Thucydides moras non memoret, quae, auctore Xenophonte, erat maxima divisio exercituum Spartanorum constans lochis quaternis, quum totus Spartanus populus in sex moras descriptus esset. Atqui Schol. Arist. Lys. 454. refert, sex lochos Spartae fuisse; alii referunt quinque; Thucydides praesenti loco septem memorat, at puto eum includere Brasideos milites itemque neodamodes, quos coniicio unum lochum confecisse, ut numerus lochorum Lacedaemoniorum sex ordine extiterit. Quorum lochorum quum unusquisque quingentos duodecim milites contineret, hi lochi aliquanto maiores erant, quam morae esse solebant, quae tantum quadringenos milites continerent, et propius absunt ab adauctis ad sexcentenos milites moris, quantae morae erant aetate Agesilai (Xen. R. L. 11, 4. H. Gr. 4, 5, 11. 12.). Fortasse post bellum Pelop. lochus eo sensu capi incipiebat, quo nomen ceteri Graeci accipere solebant, ut esset mere militaris divisio proprie centenorum fere militum; ac, ne confusio nominum fieret, maiores illae divisiones, quas olim lochos appellabant, quorum numerus quasi veteribus traditionibus et descriptionibus antiquis civium sacratus, non variabat, in posterum nomine minus ancipiti morae appellabantur. Xen. H. Gr. 7, 4, 20. duodecim lochos duce Archidamo rege memorat. Atqui nullus scriptor dicit lochos eo sensu, quo prius dicebantur, numerum sex excessisse, atque apparet comparando Xenophontem H. Gr. 7, 4, 20. cum 7, 4, 27., vocabulum ibi communi sensu militari accipiendum esse, nec tres lochos ibi memoratos multo plus trecentos homines universos complecti potuisse. Arn.

69. *τὴν μὲν μὴ πειρασαμένοις*] Schol. *τὸ ἑξῆς, τὴν μὲν μὴ ἀφαιρεθῆναι πειρασαμένοις* sc. *ἀρχῆς πειρασαμένοις*, diese, die Herrschaft, die sie versucht hätten, nicht zu verlieren. *Ἀρχήν* dicit urbium, quibus Mantinenses in Arcadia potiti erant. vid. 5, 29. His urbibus paulo post cesserunt. vid. cap. 81.

λαιᾶς ἡγεμονίας καὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ποτὲ ἰσομοιρίας μὴ διὰ παντὸς στερισκομένους ἀνέχεσθαι, καὶ ἄνδρας ἅμα ἐχθροὺς καὶ ἀστυγείτονας ὑπὲρ πολλῶν ἀδικημάτων ἀμύνασθαι· τοῖς δὲ Ἀθηναίοις, καλὸν εἶναι μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἀγωνιζομένους μηδενὸς λείπεσθαι, καὶ ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ Λακεδαιμονίους νικήσαντες τήν τε ἀρχὴν βεβαιοτέραν καὶ μείζω ἕξουσι, καὶ οὐ μή ποτέ τις αὐτοῖς ἄλλος ἐς τὴν γῆν ἔλθῃ. τοῖς μὲν Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις τοιαῦτα παρῃνέθη· Λακεδαιμόνιοι δὲ καθ' ἑκάστους τε καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων ἐν σφίσιν αὐτοῖς ὧν ἠπίσταντο τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιοῦντο, εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτην πλείω

ἡγεμονίας — ἰσομοιρίας] Arn. *ἡγεμονίας* refert ad tempora Pelopidarum; Dores Argivos dicit sibi vindicasse maiestatem Achaeorum Mycenarum, „quemadmodum, ait, nos propensi sumus, Arthurem regem Celticum unum ex viris fortibus nostrae gentis censere.“ Et *ἰσομοιρίας* refert ad tempus, de quo Herodot. 1, 82. narrat, quando Argivi potiti orientali litore Laconiae cum Lacedaemoniis paribus viribus contendebant de possessione Thyreae. At *ἰσομοιρία* hunc sensum habere nequit. Neque magis *ἰσομοιρίας* cum Bloomfieldio ad historica, *ἡγεμονίας* ad mythica tempora referam. Hendiadys, opinor, est, pro *τῆς ἰσομοιρίας ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ*, quae qualis fuerit, docent Diod. 12, 75. *πολλαὶ πόλεις συνίσταντο καὶ προῆγον τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν· ἔχει γὰρ ἡ πόλις αὕτη μέγα ἀξίωμα διὰ τὰς παλαιὰς πράξεις· πρὸ γὰρ τῆς Ἡρακλειδῶν καταλύσεως ἐκ τῆς Ἀργείας ὑπῆρξαν σχεδὸν ἅπαντες οἱ μέγιστοι τῶν βασιλέων*, ubi Wessel. legi vult *κατελεύσεως*, et clarius Herodot. 7, 148., ubi Lacedaemoniorum legatis ad societatem contra Persas compellentibus Argivi respondent: *ὡς ἕτοιμοί εἰσι Ἀργεῖοι ποιέειν ταῦτα τριήκοντα ἔτεα εἰρήνην ποιησάμενοι Λακεδαιμονίοισι καὶ ἡγεόμενοι κατὰ τὸ ἥμισυ πάσης τῆς συμμαχίης· καίτοι κατά γε τὸ δίκαιον γίγνεσθαι τὴν ἡγεμονίην ἑωϋτῶν, ἀλλ' ὅμως σφι ἀποχρᾶν κατὰ τὸ ἥμισυ ἡγεομένοισι.* Et cap. 149. Lacedaemonii respondent, sibi duos Reges esse, Argivis vero unum: fieri autem non posse, ut alteri utri regi Spartanorum imperium abrogetur, *μετὰ δὲ δύο τῶν σφετέρων ὁμόψηφον τὸν Ἀργεῖον εἶναι, κωλύειν οὐδέν.*

οὐ μή ποτε ἔλθῃ] v. Matth. §. 517. „Cam. marg. Steph. *ἐπέλθῃ*. F. Mosqu. [Ven.] *ἔλθοι.* Optativum post *οὐ μή* ob praecedens *ὅτι* fortasse aliquis desideret, sicut Sophocl. scripsit Phil. 611. *ἐθέσπισεν τἀπὶ Τροίας πέργαμα ὡς οὐ μή ποτε πέρσοιεν.* Conf. Matth. p. 990. adn. 3. Sed ita futuri optativus requireretur. Vulgarem autem particularum *οὐ μή* structuram nonnunquam etiam post *ὅτι* servari docet Plut. De cap. ex inimic. util. p. 352. E. *ἀλλὰ μεῖζον καὶ κάλλιστον, ὅτι, τῷ δικαίῳ χρῆσθαι καὶ πρὸς ἐχθροὺς ἐθισθέντες, οὐδέποτε μὴ προσενεχθῶμεν ἀδίκως καὶ πανούργως τοῖς συνήθεσι καὶ φίλοις.* Post *ὅτι*, *quia*, Plat. Phaedon. c. 11.“ Popp. Proprie est und dass *nie zu befürchten sey,* dass ihnen ein Anderer ins Land komme, sive und dass ihnen *nimmermehr* ein Anderer ins Land kommen würde. *Ὅτι* igitur vim habet in verbum, quod supplendum est, non in *ἔλθῃ*.

Λακεδαιμόνιοι δὲ — ἐποιοῦντο] Grammaticam structuram ita expedio: *Λακεδαιμόνιοι δὲ καθ' ἑκάστους τε καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων τὴν παρακέλευσιν ἐποιοῦντο ἐν σφίσιν αὐτοῖς, ἀγαθοῖς οὖσι, τῆς μνήμης ὧν ἠπίσταντο* i. e. (ut recte Schol. exponit): *ὧν μεμαθήκεσαν*, quam explicationem ipse scriptor confirmat his verbis: *εἰδό-*

σώζουσαν ἢ λόγων δι' ὀλίγου καλῶς ῥηθεῖσαν παραίνεσιν. καὶ 70
μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν, Ἀργεῖοι μὲν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωροῦντες, Λακεδαιμόνιοι δὲ βραδέως καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν, νόμῳ ἐγκαθεστώτων, οὐ τοῦ θείου χάριν,

τες ἔργων — παραίνεσιν. Substantivum τῆς μνήμης iunge cum τὴν παρακέλευσιν, ut sit: *memoriam* (das Gedächtniss) *eorum, quae didicissent, admonebant*, nec vero quidquam impedit, quominus μνήμης activo sensu *in memoriam revocandi* accipias, non aliter ac si scripsisset τὴν παρακέλευσιν ἐποιοῦντο μεμνῆσθαι ὧν ἠπίσταντο, nam ἡ μνήμη utrumque est: das Gedächtniss et das sich erinnern. Dativi autem ἀγαθοῖς οὖσιν in appositione sunt, referenda ad σφίσιν. Quod enim eos Haack. profectos esse dicit ex attractione quadam, quia nihil impediat, quominus Graece dicas: παρακελεύομαί σοι ἀγαθῷ ὄντι μεμνῆσθαι, *moneo te, ut vir fortis esse memineris*, iure Popp. oblocutus esse videtur, dici quidem posse παρακελεύομαί σοι μεμνῆσθαι ἀγαθῷ ὄντι, nec tamen inde sequi, dici eodem sensu posse ποιοῦμαί σοι τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης ἀγαθῷ ὄντι. Hic igitur sensus totius loci erit: *Lacedaemonii vero tum singuli singulos, tum una cantu bellico invicem se monuerunt, ut eorum, quae didicissent, pro fortitudine sua meminissent* i. e. ut se aptarent ad ea, quae didicissent, exhibenda, quae vis est etiam in Homericis μέμνησθε δὲ θούριδος ἀλκῆς, χάρμης etc., sive: die Lacedaemonier erinnerten sich einzeln sowohl, als durch ihre Kriegslieder unter einander, was sie gelernt hätten, als tapfere Männer jetzt zu bewähren. Schol. νόμους πολεμικοὺς λέγει τὰ ᾄσματα, ἅπερ ᾖδον οἱ Λακεδαιμόνιοι μέλλοντες μάχεσθαι· ἣν δὲ προτρεπτικά· ἐκάλουν δὲ ἐμβατήρια. De embateriis vid. Valck. ad Theocr. Adoniaz. Vol. 2. p. 110 sq. Heind. et adn. ad 1, 50.

70. Ἀργεῖοι] Quia in verbis ἡ ξύνοδος ἦν idem sensus est, ac si dixisset ξυνῄεσαν sive ξύνοδον ἐποιοῦντο, sequuntur nominativi pro genitivis. Mox pro ὀργῇ Hering. Obss. 6. p. 54. coniecit ὁρμῇ, et sic est in quibusdam exemplaribus A. Gellii, ubi h. l. adscripsit. Dein χωροῦντες significat *progressum*, βαίνοντες *incessum* ad cantum tibiarum, vid. Doederl. Lat. Synon. 4. p. 57. Totum locum A. Gell. N. A. 1, 11. ita conversum dedit: *Auctor historiae Graecae gravissimus Thucydides Lacedaemonios summos bellatores non cornuum tubarumve signis, sed tibiarum modulis in proeliis usos esse refert, non prorsus ex aliquo ritu religionum, neque rei divinae gratia, neque etiam ut excitarentur atque evibrarentur animi, quod cornua et litui moliuntur, sed contra, ut moderatiores modulatioresque fierent, quod tibicinis numeris temperarentur. Nihil adeo in congrediendis hostibus atque in principiis procliorum ad salutem virtutemque aptius rati, quam si permulcti sonis mitioribus non immodice ferocirent.* Respexit ad h. l. etiam Servius ad Virg. 8. Aen. 2., eandemque de Spartanis rem multi veteres memorant, velut Pausan. 3, 17, 5. Polybius apud Athenae. 14, 5. Polyaen. 1, 10. Lucian. de Saltat. c. 10. Vol. 5. p. 130. Bip. Conf. Valck. Digress. 4. a Theocriteis Vol. 2. p. 111. Heind. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 61, 1.

ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν, νόμῳ] νόμου Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. It. Vat. Laur. G. (in quo et Cass. ω s. ου, in Cass. rec. man., in G. ead. man.) F. cod. Bas. Gr. Vind. m. In H. I. ὁμοῦ. Vulgo νόμῳ. Praepositio ὑπό eo sensu, quo hic est, ut significet id, *quod praeit*, plerumque dativo iungitur. Vid. Matth. p. 1186. Creuz. Fragmm. Ant. Hist. Gr. p. 118. adn. Exempla tamen Duk. attulit, quibus cum genitivo iungitur, ex Hesiodo, Aristophane, Anacreonte, Luciano, quibus adde allata ab Valckenario ad Herodot. 7, 22. Dativum fortasse hic invenit Pau-

ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαίνοντες προέλθοιεν καὶ μὴ διασπασθείη αὐτοῖς ἡ τάξις, ὅπερ φιλεῖ τὰ μεγάλα στρατόπεδα
71 ἐν ταῖς προσόδοις ποιεῖν. ξυνιόντων δ' ἔτι Ἆγις ὁ βασιλεὺς τοιόνδε ἐβουλεύσατο δρᾶσαι. τὰ στρατόπεδα ποιεῖ μὲν καὶ ἅπαντα τοῦτο, ἐπὶ τὰ δεξιὰ κέρατα αὐτῶν ἐν ταῖς ξυνόδοις μᾶλλον ἐξωθεῖται, καὶ περιίσχουσι κατὰ τὸ τῶν ἐναντίων εὐώ-

sanias, ita scribens: *οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς ἐξόδους ἐπὶ τὰς μάχας οὐ μετὰ σαλπίγγων ἐποιοῦντο, ἀλλὰ πρός τε αὐλῶν μέλη καὶ ὑπὸ λύρας καὶ κιθάρας κρούσμασιν.* Sive igitur *νόμου* sive *νόμῳ* legas, erit *ad cantum multorum tibicinum*, dummodo comma ponas post *νόμου* (*νόμῳ*). Restat alia via, ut mutata interpunctione iungas *νόμῳ ἐγκαθεστώτων οὐ τοῦ θείου χάριν*, ut sensus sit: *qui tibicines lege constituti erant, non rei divinae*, i. e. non hymni canendi, *causa*. Did. praetulit scripturam *ὁμοῦ*, sic interpretatus: aux modulations de plusieurs joueurs de flûtes réunis en corps et Vol. 3. p. 398. confert 6, 69. n. 1. ab initio, ubi ex K. legit *ὡς δὲ ἕκαστός πη τοῖς πλείοσι προσμίξειεν, ἐγκαθίσταντο* (vulgo *καθίσταντο*). At cum hoc sensu perfectum parum convenire videatur, pro quo desideres *ἐγκαθισταμένων*. „Verba *οὐ τοῦ θείου χάριν* Schol. exponit *οὐχ ὕμνου χάριν*. Nam *νόμος* est hymnus deorum, ut Schol. Aristoph. Equ. 9. et ex eo aliisque Spanh. ad Callim. H. Del. 304. ostendit. Nec tamen plane improbem versionem interpretum *ex lege*. Erat enim, ut ait Xen. R. L. in fin. *νόμος, αὐλεῖν πάντας τοὺς παρόντας αὐλητάς*." Duk. Utut est, intellige embaterii genus, *καστόρειον* dictum, de quo v. Od. Muell. Dor. 2. p. 249. §. 10. et p. 333 sqq. Boeckh. de Metr. Pind. in Museo Ant. Stud. 2. p. 291., ubi exemplum est talis carminis, et de Metr. Pind. in ed. huius poetae 1, 2. p. 276. Explicc. Pind. Pyth. p. 249. Ceterum tibicines Spartae propria vitae secta et separatum corpus erant, quorum artem exercere nulli extraneo licebat. v. Herodot. 6, 60. Eos Od. Muell. non putat Dorienses sed Perioecos fuisse. Vid. Dor. 2. p. 31. 240. 251. 334. Mox *προσέλθοιεν* A. Gell. et Schol. At Pollux 3, 92. *βαίνοιεν* habet pro *βαίνοντες προέλθοιεν*. De dativo *αὐτοῖς* in *αὐτοῖς ἡ τάξις* v. Matth. p. 714. 3. Dein in *ὅπερ φιλεῖ — ποιεῖν* „Valla *ποιεῖν* satis recte convertit *accidere*. Eandem significationem puto esse in eo, quod paulo post Thuc. dicit *τὰ στρατόπεδα ποιεῖ μὲν καὶ ἅπαντα τοῦτο*." Duk.

71. *ποιεῖ μὲν καὶ ἅπαντα τοῦτο*] v. Od. Muell. Dor. 2. p. 246. Mox *προστέλλειν* Schol. recte interpretatur per *σκέπειν*, *protegere*. vid. Dion. Cass. 40, 23. Et *ἐξαλλάσσειν* est *subducere hostibus apertum latus* sive die rechte Seite ausser den Bereich des Feindes bringen. Tum „in genitivo *τῶν Σκιριτῶν* scriptor videtur analogiam verborum *περιγίγνεσθαι* et *ὑπερέχειν* secutus esse." Popp. In verbis *μὴ σφῶν κυκλωθῇ* etc., *ne suum sinistrum cornu circumveniretur* pronomen refertur ad Agin et simul ad eius milites. Conf. c. 73. *τὸν Ἆγιν ὡς ᾔσθετο τὸ εὐώνυμον σφῶν πονοῦν*, ubi *σφῶν* non aliter dictum est, quam *ἑαυτῶν* cap. 71. extr. v. Schoem. Obss. ad Thuc. p. 12 sq. Paulo post *ἀπὸ σφῶν* est *a media sua acie*, ubi ceteri Lacedaemonii cum Agide rege collocati erant, et *ἐπεξάγειν* est *aciem extendere versus aliquem* vel *aliquid*, ubi *ἐπί* significat *ad hostem* hic et 7, 52. in narratione rei similis. Eodem sensu *ἀντεπεξῆγον* est 8, 104. In proximis ordo verborum hic est: *ἐς δὲ τὸ διάκενον τοῦτο παρήγγελλεν Ἱππονοΐδᾳ καὶ Ἀριστοκλεῖ τῶν πολεμάρχων* (e numero Polemarchorum) *δύο λόχους ἔχουσι ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως παρελθεῖν*. v. Krueg. ad Dionys. p. 290.

νυμον ἀμφότεροι τῷ δεξιῷ, διὰ τὸ φοβουμένους προστέλλειν τὰ γυμνὰ ἕκαστον ὡς μάλιστα τῇ τοῦ ἐν δεξιᾷ παρατεταγμένου ἀσπίδι, καὶ νομίζειν τὴν πυκνότητα τῆς ξυγκλήσεως εὐσκεπαστότατον εἶναι· καὶ ἡγεῖται μὲν τῆς αἰτίας ταύτης ὁ πρωτοστάτης τοῦ δεξιοῦ κέρως, προθυμούμενος ἐξαλλάσσειν ἀεὶ τῶν ἐναντίων τὴν ἑαυτοῦ γύμνωσιν, ἕπονται δὲ διὰ τὸν αὐτὸν φόβον καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ τότε περιέσχον μὲν οἱ Μαντινῆς πολὺ τῷ κέρᾳ τῶν Σκιριτῶν, ἔτι δὲ πλέον οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεᾶται τῶν Ἀθηναίων, ὅσῳ μεῖζον τὸ στράτευμα εἶχον. δείσας δὲ Ἆγις μὴ σφῶν κυκλωθῇ τὸ εὐώνυμον, καὶ νομίσας ἄγαν περιέχειν τοὺς Μαντινέας, τοῖς μὲν Σκιρίταις καὶ Βρασιδείοις ἐσήμηνεν ἐπεξαγαγόντας ἀπὸ σφῶν ἐξισῶσαι τοῖς Μαντινεῦσιν, ἐς δὲ τὸ διάκενον τοῦτο παρήγγελλεν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως δύο λόχους τῶν πολεμάρχων Ἱππονοΐδᾳ καὶ Ἀριστοκλεῖ ἔχουσι παρελθεῖν καὶ ἐςβαλόντας πληρῶσαι, νομίζων τῷ θ' ἑαυτῶν δεξιῷ ἔτι περιουσίαν ἔσεσθαι, καὶ τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας βεβαιότερον τετάξεσθαι. ξυνέβη οὖν αὐτῷ ἅτε ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ καὶ ἐξ 72
ὀλίγου παραγγείλαντι τόν τε Ἀριστοκλέα καὶ τὸν Ἱππονοΐδαν μὴ θελῆσαι παρελθεῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο τὸ αἰτίαμα ὕστερον φεύγειν ἐκ Σπάρτης, δόξαντας μαλακισθῆναι, καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι τῇ προςμίξει, καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς Σκιρίτας ὡς οὐ παρῆλθον οἱ λόχοι, πάλιν αὖ σφίσι προςμῖξαι, μὴ δυνηθῆναι ἔτι μηδὲ τούτους ξυγκλῇσαι. ἀλλὰ μάλιστα δὴ κατὰ πάντα τῇ ἐμπειρίᾳ Λακεδαιμόνιοι ἐλασσωθέντες τότε τῇ ἀνδρείᾳ ἔδειξαν οὐχ ἧσσον περιγενόμενοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐν χερ-

72. *ξυνέβη — φεύγειν*] Dicere debebat *ἔφευγον*, sed infinitivum posuit accommodans ad praegressum *ξυνέβη*. „Accidit; cui ergo? Agidi vero. Quid? ut parere nollent Hipponoidas et Aristocles. Recte. Quid tum? Accidit, eidem ergo Agidi, *αὐτῷ*, ut hi duo duces ea causa damnati urbe eiicerentur. Agidine ergo hoc accidit? An ipsi incommodum fuit, duces suos dicto non audientes accusari, damnari, eiici? Aut, si *ξυνέβη* tantum respicimus, non *αὐτῷ* simul, in proelio tamen hic quid acciderit memoratur, quid ad exitum eius momentum fecerit, non quid postea factum sit, quod in proelio quidem iam vim nullam haberet, damnatos deinde eiici." Bau. Verba *ἀλλὰ καὶ — φεύγειν* pendent non ab *ξυνέβη αὐτῷ*, sed solum a *ξυνέβη*. Similis incuria est 1, 95. *ξυνέβη αὐτῷ καλεῖσθαί τε ἅμα καὶ τοὺς ξυμμάχους μετατάξασθαι*, ubi *μετατάξασθαι* itidem pendet ex *ξυνέβη*, non ex *ξυνέβη αὐτῷ*. De debita poena horum polemarchorum v. Od. Muell. Dor. 2. p. 225, 1.

καὶ κελεύσαντος — ξυγκλῇσαι] i. e. es trug sich zu, dass, als Agis den Sciriten, nachdem an dieselben die Lochen nicht herangerückt waren, den Befehl gesandt hatte, wieder zu ihm selbst zu stossen, selbst diese nicht mehr sich anschliessen konnten. Schol. *ὡς οὐ παρῆλθον, ἤγουν ἐπὶ τὸ μέρος τῶν Σκιριτῶν*, unde patet, eum in suo libro non invenisse verba *ἐπὶ τοὺς Σκιρίτας*, quae propterea Dobr. deleta vult, probante Arn. Paulo post Popp. malit *περιγιγνόμενοι*, *se vincere (solere)*, vel *ἂν περιγενόμενοι*, *se vincere posse*. Heilm.: dass sie zu siegen wüssten.

σὶν ἐγίγνοντο τοῖς ἐναντίοις, τὸ μὲν τῶν Μαντινέων δεξιὸν
τρέπει αὐτῶν τοὺς Σκιρίτας καὶ τοὺς Βρασιδείους, καὶ ἐσπε-
σόντες οἱ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, καὶ τῶν Ἀργείων
οἱ χίλιοι λογάδες, κατὰ τὸ διάκενον καὶ οὐ ξυγκλῃσθὲν τοὺς
Λακεδαιμονίους διέφθειρον καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν καὶ ἐξέω-
σαν ἐς τὰς ἁμάξας, καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐπιτεταγμένων
ἀπέκτεινάν τινας. καὶ ταύτῃ μὲν ἡσσῶντο οἱ Λακεδαιμόνιοι·
τῷ δ' ἄλλῳ στρατοπέδῳ, καὶ μάλιστα τῷ μέσῳ, ᾗπερ ὁ βασι-
λεὺς Ἆγις ἦν καὶ περὶ αὐτὸν οἱ τριακόσιοι ἱππῆς καλούμενοι,
προςπεσόντες τῶν τε Ἀργείων τοῖς πρεσβυτέροις καὶ πέντε λόχοις
ὠνομασμένοις, καὶ Κλεωναίοις καὶ Ὀρνεάταις καὶ Ἀθηναίων
τοῖς παρατεταγμένοις, ἔτρεψαν οὐδὲ ἐς χεῖρας τοὺς πολλοὺς
ὑπομείναντας, ἀλλ' ὡς ἐπῄεσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, εὐθὺς ἐν-
δόντας, καὶ ἔστιν οὓς καὶ καταπατηθέντας, τοῦ μὴ φθῆναι τὴν
73 ἐγκατάληψιν. ὡς δὲ ταύτῃ ἐνεδεδώκει τὸ τῶν Ἀργείων καὶ
ξυμμάχων στράτευμα, παρεῤῥήγνυντο ἤδη ἅμα καὶ ἐφ' ἑκάτερα,

οἱ τριακόσιοι ἱππῆς καλούμενοι] Addit καλούμενοι, quia licet equites appellati, tamen vere pedites erant. Vid. Strab. 10. p. 738. A. Alm. Schweigh. ad Herodot. 7, 205. Verus equitatus in alis collocatus erat, ut vidimus c. 67. De his trecentis equitibus, *qui dicebantur* adi Od. Muell. Dor. 2. p. 241. coll. Herodot. 8, 124. Arn. ad h. l. Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 218. 19. C. Fr. Herm. Antt. Gr. §. 29. fin. p. 60. Deinde quod scriptor nominat πέντε λόχοις ὠνομασμένοις, Arn. inde colligit, Argos, sicut Spartam et Messeniam, antiquitus quinque regionibus descriptum fuisse, quae singulos lochos in bellum mitterent, ut totus exercitus recte diceretur tum quinque lochis constare. Et nomen manserit, postquam diu multa in civitate Argorum mutata erant, tam multis Perioecis civitate donatis. Idque firmari addit additamento ὠνομασμένοις, ut quod simile sit illis ἱππῆς καλούμενοι. „Tres igitur, ait, habemus partes Argivorum exercitus, quinque lochos iuniorum, quos compares cum hastatis et principibus Romanorum et sex lochis Spartanorum, tum πρεσβυτέρους sive seniores, similes triariis Romanorum: apud Spartanos videntur ad vallum vehiculorum collocati esse; denique χιλίους λογάδας, qui conferri possunt cum trecentis Spartanorum equitibus.“ Consentiunt fere Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 215. nr. 1. Tittm. Gr. Staatsverf. p. 602. Mox supple οὐδὲ ἐς χεῖρας τοὺς πολλοὺς ἐλθεῖν ὑπομείναντας. Schol. οὐδὲ μέχρι τοῦ ἐς χεῖρας ἐλθεῖν. Postrema Schol. interpretatur: ὅτι μὴ ἔφθασαν τὸ ἐγκατειλῆφθαι ὑπ' αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων. At sensum esse *ne elaberentur*, Arn. existimat, provocans ad Matth. §. 540. adn. 1. Rectius Bau. „Optimum fuerit, ait, intelligere, obtritos esse quosdam, quia non effugerant, priusquam opprimebantur.“ Idque verum esse, aoristus φθῆναι docet, quum Arnoldi ratio postulet φθάνειν. Formula τοῦ, τοῦ μή plerumque *consilium* significat, interdum *effectum*, velut 2, 4. in verbis τοῦ μὴ ἐκφεύγειν i. e. ὥςτε μὴ ἐκφεύγειν, hic *causam* indicat, ὅτι οὐκ ἔφθασαν.

73. παρεῤῥήγνυντο] Acies Argivorum sociorumque utrimque rupta est, hinc quia nimium pars eius processerat hostem persecuta, illinc pars reiecta est in tergis alterius partis. Conf. narrationem eiusdem fere eventus 4, 96. Quod Spartani βραχείας τὰς διώξεις fecisse dicuntur, v. Od. Muell. Dor. 2. p. 247.

καὶ ἅμα τὸ δεξιὸν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Τεγεατῶν ἐκυκλοῦτο
τῷ περιέχοντι σφῶν τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς
κίνδυνος περιειστήκει, τῇ μὲν κυκλουμένους, τῇ δὲ ἤδη ἡσση-
μένους. καὶ μάλιστ' ἂν τοῦ στρατεύματος ἐταλαιπώρησαν, εἰ
μὴ οἱ ἱππῆς παρόντες αὐτοῖς ὠφέλιμοι ἦσαν. καὶ ξυνέβη τὸν
Ἆγιν, ὡς ᾔσθετο τὸ εὐώνυμον σφῶν πονοῦν τὸ κατὰ τοὺς
Μαντινέας καὶ τῶν Ἀργείων τοὺς χιλίους, παραγγεῖλαι παντὶ
τῷ στρατεύματι χωρῆσαι ἐπὶ τὸ νικώμενον. καὶ γενομένου τού-
του οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς παρῆλθε καὶ ἐξέκλινεν ἀπὸ
σφῶν τὸ στράτευμα, καθ' ἡσυχίαν ἐσώθησαν, καὶ τῶν Ἀργείων
μετ' αὐτῶν τὸ ἡσσηθέν· οἱ δὲ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ
τῶν Ἀργείων οἱ λογάδες οὐκέτι πρὸς τὸ ἐγκεῖσθαι τοῖς ἐναν-
τίοις τὴν γνώμην εἶχον, ἀλλ' ὁρῶντες τούς τε σφετέρους νενι-
κημένους καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπιφερομένους ἐς φυγὴν
ἐτράποντο. καὶ τῶν μὲν Μαντινέων καὶ πλείους διεφθάρησαν,
τῶν δὲ Ἀργείων λογάδων τὸ πολὺ ἐσώθη. ἡ μέντοι φυγὴ καὶ
ἀποχώρησις οὐ βίαιος οὐδὲ μακρὰ ἦν. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι
μέχρι μὲν τοῦ τρέψαι χρονίους τὰς μάχας καὶ βεβαίους τῷ μέ-
νειν ποιοῦνται, τρέψαντες δὲ βραχείας καὶ οὐκ ἐπὶ πολὺ τὰς
διώξεις. καὶ ἡ μὲν μάχη τοιαύτη καὶ ὅτι ἐγγύτατα τούτων ἐγέ- 74
νετο, πλείστου δὲ χρόνου μεγίστη δὴ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ὑπὸ
ἀξιολογωτάτων πόλεων ξυνελθοῦσα. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προ-
θέμενοι τῶν πολεμίων νεκρῶν τὰ ὅπλα τροπαῖον εὐθὺς ἵστασαν,
καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς αὐτῶν ἀνείλοντο καὶ
ἀπήγαγον ἐς Τεγέαν, οὗπερ ἐτάφησαν, καὶ τοὺς τῶν πολεμίων
ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀργείων μὲν καὶ Ὀρνεα-
τῶν καὶ Κλεωναίων ἑπτακόσιοι, Μαντινέων δὲ διακόσιοι, καὶ
Ἀθηναίων ξὺν Αἰγινήταις διακόσιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀμφότεροι,
Λακεδαιμονίων δὲ οἱ μὲν ξύμμαχοι οὐκ ἐταλαιπώρησαν ὥστε καὶ
ἀξιόλογόν τι ἀπογενέσθαι· αὐτῶν δὲ χαλεπὸν μὲν ἦν τὴν ἀλή-
θειαν πυθέσθαι, ἐλέγοντο δὲ περὶ τριακοσίους ἀποθανεῖν.
Τῆς δὲ μάχης μελλούσης ἔσεσθαι καὶ Πλειστοάναξ ὁ ἕτε- 75
ρος βασιλεὺς ἔχων τούς τε πρεσβυτέρους καὶ νεωτέρους ἐβοή-

74. *τοιαύτη καὶ ὅτι ἐγγύτατα*] Pro *καί* Duk. coniecerat *ἤ*, ac sane hic noster loquendi mos est. At Thuc. non aliter, quam praesenti loco, alibi dixit *τοιαῦτα καὶ παραπλήσια* 1, 22. 143. Conf. 7, 19. „Dicens *τοιαύτη καὶ ὅτι ἐγγύτατα τούτων* asserit diligentiam narrationis suae; dicens *τοιαύτη ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων* in medio nonnulla eius narrationis posita reliquisset.“ Arn. Deinde *ἐσκύλευον* Spartani, id quod alias facere non soleant. v. Aelian. V. H. 6, 6. et Muell. l. c. Aeginetae qui mox sunt, erant coloni Attici Aeginae. Vid. 2, 27. 7, 57. Et duces ambo ceciderunt, puta Laches et Nicostratus. Vid. cap. 61. init. In verbis *ὥστε καὶ ἀξιόλογον* particula *καί* non redundat, nam sensus est (ut Arn. monuit), eos non tantam cladem accepisse, ut et ipsi insignem partem suorum amitterent.

75. *ὁ ἕτερος βασιλεύς*] Lex Spartae lata, ut scribit Herodot. 5, 75., non licere prodeunte exercitu utrumque regem comitari. Hac tamen lege non obstante Plistoanax, quum Agis bellum gereret adversus Ar-

θησε· καὶ μέχρι μὲν Τεγέας ἀφίκετο, πυθόμενος δὲ τὴν νίκην ἀπεχώρησε. καὶ τοὺς ἀπὸ Κορίνθου καὶ ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους ἀπέστρεψαν πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι· καὶ αὐτοὶ ἀναχωρήσαντες καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀφέντες, Κάρνεια γὰρ αὐτοῖς ἐτύγχανον ὄντα, τὴν ἑορτὴν ἦγον. καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τότε ἐπιφερομένην αἰτίαν ἔς τε μαλακίαν διὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορὰν καὶ ἐς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν τε καὶ βραδυτῆτα, ἑνὶ ἔργῳ τούτῳ ἀπελύσαντο, τύχῃ μὲν ὡς ἐδόκουν κακιζόμενοι, γνώμῃ δὲ οἱ αὐτοὶ ἔτι ὄντες.

Τῇ δὲ προτεραίᾳ ἡμέρᾳ ξυνέβη τῆς μάχης ταύτης καὶ τοὺς Ἐπιδαυρίους πανδημεὶ ἐςβαλεῖν ἐς τὴν Ἀργείαν ὡς ἐρῆμον οὖσαν καὶ τοὺς ὑπολοίπους φύλακας τῶν Ἀργείων ἐξελθόντων διαφθεῖραι πολλούς. καὶ Ἠλείων τριςχιλίων ὁπλιτῶν βοηθησάντων Μαντινεῦσιν ὕστερον τῆς μάχης, καὶ Ἀθηναίων χιλίων πρὸς τοῖς προτέροις, ἐστράτευσαν ἅπαντες οἱ ξύμμαχοι οὗτοι εὐθὺς ἐπὶ Ἐπίδαυρον ἕως οἱ Λακεδαιμόνιοι Κάρνεια ἦγον, καὶ διελόμενοι τὴν πόλιν περιετείχιζον. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐξεπαύσαντο, Ἀθηναῖοι δὲ ὥςπερ προςετάχθησαν τὴν ἄκραν τὸ Ἡραῖον εὐθὺς ἐξειργάσαντο. καὶ ἐν τούτῳ ξυγκαταλιπόντες ἅπαντες τῷ τειχίσματι φρουρὰν ἀνεχώρησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

76 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἀρχομένου εὐθὺς οἱ Λα-

givos et Mantinenses, duxit et ipse copias ex iunioribus et senioribus conscriptas. Vid. Crag. de R. L. 4, 4. Hudь. Adde Od. Muell. Dor. 2. p. 105. Dein *ἀπέστρεψαν* est sie hiessen sie umkehren. Vall.: *auxilia ab aliis extra Isthmum sociis venientia per nuncios remiserunt.* *Ἀπέτρεψαν*, quod in aliis libris est, esset *avertebant, dehortabantur, dissuadebant.* De *ἐτύγχανον* cum neutro substantivi v. adn. ad 1, 126. et Dobr. ad Arist. Plut. 145. Mox libri complures *τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ.* „Ammon. et Thom. M. hoc discrimen statuunt inter *προτέρα* et *προτεραία*, ut *προτέρα* sit *ἐπὶ τάξεως, προτεραία ἐπὶ μόνης ἡμέρας.* Itaque ex illorum sententia non recte dicitur *τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ τῆς μάχης*. Sed non minus recte dici *τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ*, quam *τῇ προτεραίᾳ*, ostendit Steph. ex Hom. Il. *φ'*, 5. Od. *π'*, 50. et ex Aristot. Polit. 5, 12. *εἰ τῇ προτέρᾳ ἐγένετο τῆς τροπῆς*, *pridie solstitii* vel *brumae.* Pollux 1, 65. *φαίης δ' ἂν καὶ τῇ προτεραίᾳ καὶ τῇ προτέρᾳ.*" Duk. Ab iis, qui accurate loquuntur, hae formae non videntur confundi, nisi ubi nulla ambiguitas est, sitne aliqua dies in universum superior an pridie. Mox nonnulli libri *ἐξελθόντων αὐτῶν διαφθεῖραι*, ubi Bened. distinctione post *ἐξελθ.* posita pronomen refert ad *πολλούς*, Haack. ad *Ἀργείων*. Illud, iudice Poppone, ambiguitatem parat, secundum Haackii rationem ante *ἐξελθ.* collocandum fuisse censet. Benedicti ratio qui ferri possit, ne intelligeretur quidem, nisi ipse docuisset, *αὐτῶν* redundare et positum esse Graecorum Latinorumque more, subiectum post parenthesin repetendi. Quo h. l. quidem nihil molestius est. Denique *τὸ Ἡραῖον*, auctore Od. Muell. Dor. 2. p. 435 sq., situm erat in lingua terrae veteri Epidauro opposita. Vid. Guil. Gell. Itin. of Morea p. 191. De cultu Iunonis apud Dores v. Muell. ibid. 1. p. 396. init. Denique *ἅπαντες* etc. Bau. interpretatur *coniunctim relicto praesidio communi in suam quique urbem abierunt.*

κεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἤγαγον, ἐξεστράτευσαν, καὶ
ἀφικόμενοι ἐς Τεγέαν λόγους προὔπεμπον ἐς τὸ Ἄργος ξυμβατηρίους.
ἦσαν δὲ αὐτοῖς πρότερόν τε ἄνδρες ἐπιτήδειοι καὶ
βουλόμενοι τὸν δῆμον τὸν ἐν Ἄργει καταλῦσαι· καὶ ἐπειδὴ ἡ
μάχη ἐγεγένητο, πολλῷ μᾶλλον ἐδύναντο πείθειν τοὺς πολλοὺς
ἐς τὴν ὁμολογίαν. ἐβούλοντο δὲ πρῶτον σπονδὰς ποιήσαντες
πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους αὖθις ὕστερον καὶ ξυμμαχίαν, καὶ
οὕτως ἤδη τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι. καὶ ἀφικνεῖται πρόξενος ὢν
Ἀργείων Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου, παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων δύο
λόγω φέρων ἐς τὸ Ἄργος, τὸν μὲν καθ' ὅ,τι εἰ βούλονται πολεμεῖν,
τὸν δ' ὡς εἰ εἰρήνην ἄγειν. καὶ γενομένης πολλῆς
ἀντιλογίας, ἔτυχε γὰρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης παρών, οἱ ἄνδρες οἱ
τοῖς Λακεδαιμονίοις πράσσοντες, ἤδη καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τολμῶντες,
ἔπεισαν τοὺς Ἀργείους προσδέξασθαι τὸν ξυμβατήριον
λόγον. ἔστι δὲ ὅδε.

Καττάδε δοκεῖ τᾷ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων ξυμβαλέ- 77
σθαι ποττὼς Ἀργείως, ἀποδιδόντας τὼς παῖδας τοῖς Ὀρχομενίοις
καὶ τὼς ἄνδρας τοῖς Μαιναλίοις, καὶ τὼς ἄνδρας τὼς ἐν
Μαντινείᾳ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀποδιδόντας, καὶ ἐξ Ἐπιδαύρου
ἐκβῶντας, καὶ τὸ τεῖχος ἀναιροῦντας. αἱ δέ κα μὴ εἴκωντι τοὶ
Ἀθηναῖοι ἐξ Ἐπιδαύρου, πολεμίους εἶμεν τοῖς Ἀργείοις καὶ
τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις καὶ

76. καθ' ὅ,τι — ὡς] Supple vel ἔσται ad utrumque, ut sit: *duas afferebat conditiones, alteram, quemadmodum, si bellum mallent, futurum esset, alteram, quemadmodum, si pacem*; vel supple πολεμήσουσι et εἰρήνην ἄξουσι.

77. τᾷ ἐκκλησίᾳ] v. Od. Muell. Dor. 2. p. 88. De ποττώς i. e. πρὸς τοὺς v. Matth. §. 38. Reiz. de Accent. Inclin. p. 40. Wolf. Ad ἀποδιδόντας supple τοὺς Λακεδαιμονίους. vid. c. 61. extr. Et τὼς παῖδας quos dicit, ii obsides sunt, quos ibidem Orchomenii Spartanis dederunt. Ad proximum ἀποδιδόντας supple τοὺς Μαντινέας, vid. ibidem. Dein plurimi libri offerunt ἐξ Ἐπιδαύρου, pro vulgata ἐξ Ἐπιδαύρω. „Dialecti Doricae, qualis vulgo putatur, formae eae, quibus Pindarus abstinet, fere omnes etiam ab his foederibus absunt. Non ζ in iis mutatur in σ (sed scribitur ἐρίζειν, δικάζεσθαι), non ἐλθεῖν in ἐνθεῖν. Neque in hoc vel aliis infinitivis ειν transit in εν vel ην. Tum genitivus secundae declinationis in ου finitur, non in ω. Nam ut ἄλλου atque ter Πελοποννάσου legitur, ita idem etiam quarto in loco et bis Ἐπιδαύρου libris iubentibus restituendum. In accusativo pluralis quidem aliqua differentia, quatenus apud Thucydidem articulus et nomina propria habent terminationem ως, sed αὐτονόμους et βουλευσαμένους retinent ους." Popp. Conf. Od. Muell. Dor. 2. p. 529. Ex his iudicari potest de conatu Valckenarii ad Theocr. Adoniaz. p. 74 sq., quaedam in his foederibus vel invitis libris ad dialectum Doricam accommodantis. Deinde ἐξ Ἐπιδαύρου est: ex agro Epidauriorum, et ad ἐκβῶντας supple Ἀθηναίους καὶ ξυμμάχους. v. cap. 75. extr. De forma participii vid. Matth. §. 226. p. 438. Et τὸ τεῖχος procul dubio intelligitur ἡ ἄκρα τὸ Ἡραῖον, de quo v. cap. 75, 80. De forma infinitivi εἶμεν v. Matth. p. 281. Mox vulgo ἔχωντι, sed ἔχοντι habent plurimi et boni libri.

τοῖς τῶν Ἀργείων ξυμμάχοις. καὶ αἴ τινα τοὶ Λακεδαιμόνιοι παῖδα ἔχοντι, ἀποδόμεν ταῖς πολίεσι πάσαις, περὶ δὲ τῶ σιῶ σύματος εἶμεν λῆν τοῖς Ἐπιδαυρίοις ὅρκον, δόμεν δὲ αὐτοῖς ὀμόσαι. τὰς δὲ πόλιας τὰς ἐν Πελοποννάσῳ, καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας, αὐτονόμους εἶμεν πάσας καττὰ πάτρια. αἰ δέ κα τῶν

περὶ δὲ τῶ σιῶ — ὀμόσαι] Bekk. ita legi vult: *περὶ δὲ τῶ σιῶ σύματος, αἰ μὲν λῆν τὼς Ἐπιδαυρίως, ὅρκον δόμεναι αὐτοῖς ὀμόσαι.* At nisi in oratione obliqua post coniunctionem *αἰ* et alias tum particulas tum coniunctiones accusativos cum infinitivis pro verbis finitis ponere non licet. Hic autem oratio directa est. „Haack. *τῶ τῶ σιῶ* ex coniectura Valckenarii Epist. ad Roev. p. 73. et ad Adoniaz. p. 284. Lugd. dedit. Sed hoc non est Graecum, quum nunquam articuli plane eiusdem formae, ut *τοῦ τοῦ, τὴν τὴν,* iuxta ponantur." Popp. Deinde pro *σύματος εἶμεν λῆν* vulgo legebatur *συμβατόσαιμεν λῆν.* Gr. *συμβατόσαι μὲν λην.* Reg. (G.) F. 48. *συματόσαι μὲν λῆν,* sed Reg. (G.) in marg. rec. man. *συμβατῶσαι μέν.* Cod. Bas. *συματώσαιμεν.* Aug. Pal. *σύματος εμεν λῆν.* Lugd. *σύματος αἰ μὲν λῆν* (cum glossa *ἀντὶ τοῦ ζητου Σεμέλην*). Cum Aug. et Pal. consentit Cass., nisi quod *ἐμέν,* in marg. *ἔμεν* et *γρ. εἰθέλην* vel *ἐθέλην* (nam vix legi poterat) habet. Erant, teste Duk., in eiusdem marg. etiam haec scripta: *αἰ μὲν ὕλην τοῖς επι,* sed deinde transversa linea traiecta. Receptam scripturam ex optimis libris eruerunt Reisk. Heilm. (nisi quod *ἔμεν* pro *εἶμεν* legi voluit), et Valck ad Theocr. Adoniaz. l. c., postquam in Epist. ad Roev. coniecerat *σύματος σέμεν* (i. e. *θεῖναι*) *λῆν.* In It. Vat. H. marg. Vict. *σύματος ἐμέλην.* (In marg. Vict. tamen adscr. *αἰ μὲν δλην τοῖς,* nisi pro *δλην* sit *ὕλην,* ut in Cass.) Mosqu. *σύγματος ἐμέλην.* Ar. *σύγματος λῆν.* Dan. *συμτσιλην.* Chr. *σύμτολην.* C. *σύματι ει μεν λῆν.* D. I. *σύματι εμεν λῆν.* E. *ματην* (*μὰ τὴν*) *Σεμέλην.* Vind. K. Laur. 47. *μὰ τὸν Σεμέλην.* Valla: *qui exigunt ab Epidauriis iusiurandum, id exigant per Semelen.* Bekk. in ed. stereot. *σύματος ἐμενλῆν τοῖς Ἐπιδαυρίοις* etc. „Illud *σύματος* pro *θύματος* Laconico more positum. Totum locum ita restituo: *περὶ δὲ τῶ τῶ Σιῶ σύματος, σέμεν λῆν τοῖς Ἐπιδαυρίοις ὅρκον· δόμεν δὲ αὐτὼς ὀμόσαι.* Graece dixeris: *περὶ δὲ τοῦ τοῦ Θεοῦ θύματος τιθέναι ἐθέλειν τοῖς Ἐπιδαυρίοις ὅρκον.* Aliam coniecturam propono hanc: *περὶ δὲ τῶ τῶ Σιῶ σύματος, λῆν τὼς Ἐπιδαυρίως ὁρκιδδέμεν; ad sacrificium Apollini debitum exhibendum velle se Epidaurios obstringere iurisiurandi religione.* Religionis quippe neglectum Argivi speciosam habuerant Epidauriis belli inferendi caussam. Vid. Thuc. supr. c. 53." Valck. Epist. ad Roev. Idem in adnotatione ad Theocr. Adoniaz., ubi pro *συμβατόσαιμεν* cum Koenio legit *σύματος εἶμεν,* provocat inter alia ad Abr. Dilucc. Thuc. p. 549. Eam coniecturam secutus hoc tantum adnotavit Koen. ad Greg. Cor. p. 206., ut doceret *εἶμεν* pro *εἶναι* dictum esse. Mihi quidem illud *λῆν,* ut tautologicum post *δοκεῖ,* unde omnes huius formulae foederis infinitivi pendent, vix ferri posse videtur. Illud *λῆν* ut parum huic loco aptum Bau. quoque notavit. Mihi sic vel similiter a manu scriptoris fuisse videtur: *περὶ δὲ τῶ Σιῶ σύματος ἐμβαλὲν* (*ἐμβαλῆν*) *τοῖς Ἐπιδαυρίοις ὅρκον, δόμεν δὲ αὐτοὺς ὀμόσαι,* i. e. Spartanos, arbitros inter Epidaurios et Argivos de sacrificio Apollinis Pythaensis, *iusiurandum ab Epidauriis exigunto, ipsique formulam praeeunto Epidauriis.* Proxima ita intelligo cum Od. Muellero Dor. 1. p. 182 sq., dass alle Staaten im Peloponnes, gross und klein, nach altem Herkommen (*καττὰ πάτρια*) unabhängig und souverain (*αὐτονόμους καὶ αὐτοπόλιας* vid. c. 79.) sein sollten.

ἐκτὸς Πελοποννάσου τις ἐπὶ τὰν Πελοπόννασον γᾶν ἴῃ ἐπὶ κακῷ, ἀλεξέμεναι ἀμόθι βουλευσαμένους, ὅπα κα δικαιότατα δοκῇ τοῖς Πελοποννασίοις. ὅσοι δ' ἐκτὸς Πελοποννάσου τῶν Λακεδαιμονίων ξύμμαχοί ἐντι, ἐν τῷ αὐτῷ ἐσσοῦνται ἐν τῷπερ καὶ τοὶ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοί ἐντι, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. ἐπιδείξαντας δὲ τοῖς ξυμμάχοις ξυμβαλέσθαι, αἴ κα αὐτοῖς δοκῇ. αἰ δέ τι καὶ ἄλλο δοκῇ τοῖς ξυμμάχοις, οἴκαδ' ἀπιάλλειν.

ἀμόθι] Cass. Aug. It. Vat. Cl. Ven. H. F. Laur. Gr. E. K. pi. *ἀαοθεί*, sed m. ex corr. et K. cum ι s. v. ead. man. Reg. *ἀμοθεί*. Lugd. ει s. ι. 47. *ἀμόθι εἰ*. „*Ἀμοθεί* commendabat Heilm., ab *μόθος* duci et vi (mit gewaffneter Hand) vel *πανδημεί* significare posse ratus. *Ἀμόθε* i. e. *ὁμόσε* coniicit Schneid. in Lex. Gr. *Ἀμόθι* in Cass. man. rec. in marg. scriptum. Hoc tuetur Bred., qui *οὐδαμόθι* comparat, et *usquam*, *ubicunque*, *ubique* vertit. Est potius *quovis modo*, ut *ἀμοῦ γέ που* apud Lysiam de Invalid. §. 20., ubi vid. Brem. et de Homerico *ἀμόθεν* Passov. Vulgo *una*, *pariter* interpretantur, quasi esset *ἅμα*. *Ἀμάδις* proponit Buttm. Gr. max. Vol. 2. p. 285.“ Popp. *Ἀμάδις* sane significationem huic loco aptissimam praebet, iunctum cum *βουλευσαμένους*. Vid. c. 47. extr. *Ἀμοθεί* Graecum esse, Bred. recte negasse videtur. *Ἀμόθι* analogiam sequitur vocis *οὐδαμόθι*. Hom. Od. 1, 10. habet *ἀμόθεν*, ubi Schol. brevior exponit per *ἀπό τινος μέρους*. Hesych. *ἀμόθεν*, *ἀπό τινος μέρους ὁπόθεν θέλεις*. V. Dorv. ad Charit. p. 251. Voss. ad Virg. Ge. p. 49. Verba Homeri hoc significant: *eorum partem, undeunde exorsa, nobis etiam, o Musa, refer.* Videtur *ἀμός* antiquitus dictum esse pro *τις*. Sic Od. 8, 500. legitur *φαῖνε δ' ἀοιδήν ἔνθεν ἑλών* i. e. *inde incipiens*. Haec si spectes, non poteris non interpretari cum Schol. Homeri *ἔν τινι μέρει*, cum Bredovio *ubicunque* sc. Peloponnesi auxilium opus erit. Quamquam potuit fieri, ut paulatim haec vis in eam deflecteret, quam formula Lysiae habet, ut factum est particula *πῇ*, quae et ipsa primitus viam et locum significaret, hinc modum et rationem. Mox pro *ὅπα κα* vulgo legitur *ὅπῃ καί*. Cass. Aug. Cl. Ven. Vat. Laur. D. E. Vind. K. m. Ar. Chr. Parm. 47. *ὅπακα* vel *ὅπα κα*. Gr. *ὅπα κἄν*. Conf. c. 79. *ὅπα κα δικαιότατα κρίναντας*, et similia *αἴ κα — ἐπεί κα* etc. Pal. *ὅπᾳ*, quod Bekk. dedit. Mox *ἐσσοῦνται* Cass. Aug. Vat. Cl. Gr. Vulgo *ἐσοῦνται*. Forma cum duplici σ utitur etiam Archimedes, de quo v. Sturz. De Diall. p. 276., unde patere ait Popp., eam non solis poetis (ut Theocrito, Homero, de quibus v. Matth. §. 217.) tribuendam esse.

αἰ δέ τι καὶ ἄλλο δοκῇ — ἀπιάλλειν] Haec obscura sunt et variam explicationem admittunt. Verba *αἰ δέ τι δοκῇ* om. 47. Rursus *αἰ δέ τι δοκῇ* omissis *καὶ ἄλλο* Cass. Aug. It. Vat. Laur. Cl. C. D. I. E. Parm. Ven. Mosqu. K. m. Ar. Chr. Dan. Solum *καί* om. H. *Τι* Popponi non placet; pro eo I. s. v. *μή*. Vat. *ἀπιάλλην*, „quod ob Buttm. Gr. max. §. 88. adn. 10. et Matth. §. 202. adn. 1. facile alicui placeat. Habes tamen *ἐλθεῖν* c. 79.“ Popp. I. Iacobi ita interpretatus est: man wird den Bundesgenossen diesen Vertrag vorlegen, damit auch sie ihm beitreten können, wenn es ihnen gut scheint. Sollten sie anderer Meinung sein, so mögen sie wieder nach ihrer Heimath zurückkehren. Contra quem Bred. monuit, *ἀπιάλλειν* non esse *reverti*, sed *dimittere*, *remittere*. Hesych. *ἀπιαλεῖς*, *ἀποπέμψεις*. Conf. Etym. M. s. v. *ἠπίαλος*. H. Port. cum Kistemakero comma ponit post *ἄλλο δοκῇ*, iungens verba *τοῖς ξυμμάχοις* cum *ἀπιάλλειν*, man wolle den

78 Τοῦτον μὲν τὸν λόγον προςεδέξαντο πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι καὶ τῶν Λακεδαιμονίων τὸ στράτευμα ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Τεγέας ἐπ' οἴκου· μετὰ δὲ τοῦτο ἐπιμιξίας οὔσης ἤδη παρ' ἀλλήλους, οὐ πολλῷ ὕστερον ἔπραξαν αὖθις οἱ αὐτοὶ ἄνδρες

Bundesgenossen von diesem geschlossenen Vergleich Nachricht geben und mit ihnen zusammentreten, wenn es ihnen gut scheine; sollte aber etwas anderes gut scheinen, so wolle man darüber den Bundesgenossen Nachricht in ihre Heimath schicken. Quam interpunctionem negat sibi probari Bred., quum utrumque enunciatum, et αἴ κα αὐτοῖς δοκῇ et αἰ δέ τι καὶ ἄλλο δοκῇ ad eosdem, puta ad socios referendum esse videatur. III. Bred. ita interpretatur: auf gethane Anzeige könnten beide Parteien mit ihren Bundesgenossen zusammentreten; wollten die Bundesgenossen es nicht, so werde man sie nach ihrer Heimath entsenden i. e. socios non coactum iri, id quod alias in foederum formulis poni solebat. At mirum hoc ita dici, si sensus dictorum futurus erat: *socios non coactum iri.* IV. Haackio propter coniunctivum δοκῇ videtur scribendum esse αἰ δέ τί κα ἄλλο δοκῇ, at Popp. duobus exemplis ex c. 79. petitis demonstrat, Dores, sicut Iones, cum αἰ etiam sine κα coniunctivum iungere. Conf. Herm. ad Vig. p. 831. V. Bekk. et Popp. verbis καὶ ἄλλο omissis locum ita intellexisse videntur: *si qua sociis visum fuerit, domum dimittere placet.* VI. Heilm.: dieselben können, wenn sie es für dienlich achten, auf geschehene Anzeige mit den Bundesgenossen zusammentreten; wofern aber die Bundesgenossen anderer Meinung seyn sollten, so gehen sie wieder heim. Qui mihi perperam verba εἴ κα αὐτοῖς δοκῇ videtur ad Lacedaemonios et Argivos retulisse, ne dicam, ineptissimum esse in foedere dici, sociis licere domum abire, si non convenerit iis cum Lacedaemoniis vel Argivis, quasi, quod aliter fieri non poterat, abire iis licuisse significatu opus fuerit, et tanquam, si non in pactis dictum fuisset, retineri potuerint, ne domum abirent. VII. Mihi hic sensus esse videtur: man wird diesen Vertrag den Bundesgenossen vorlegen, damit auch sie in das Bündniss treten können (ξυμβαλέσθαι conf. init. cap.), wenn es ihnen gut scheint. Wenn aber die Bundesgenossen noch etwas anderes, ausser den in diesem Vertrag enthaltenen Artikeln, für gut finden sollten, so sollten dieselben es zu ihnen, den Spartanern und Argivern, schicken i. e. οἴκαδε, quam vocem intelligo non patrias sociorum, sed Argivorum et Spartanorum, ideoque τοὺς ἀπιάλλοντας intelligo non Argivos et Spartanos, sed socios. Idque Schol. voluit, ἀπιάλλειν exponens per ἐπιπέμπειν, στέλλειν. Horum ergo verborum non alius sensus est, quam eorum quae cap. 47. extr. leguntur: ἐὰν δέ τι δοκῇ ἄμεινον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις προςθεῖναι πρὸς τοῖς ξυγκειμένοις, ὅ, τι ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἁπάσαις κοινῇ βουλευομέναις, τοῦτο κύριον εἶναι, et quae 4, 118. εἰ δέ τι ὑμῖν (sociis) εἴτε κάλλιον εἴτε δικαιότερον τούτων δοκεῖ εἶναι, ἰόντες ἐς Λακεδαίμονα διδάσκετε. Nam socii praesenti loco propterea, quae sibi visa essent, οἴκαδε (ad civitates altera ex parte pactas) ἀπιάλλειν iubentur, ut communi decreto facto voluntate universorum paciscentium pax fiat. Quod ius, formulam pacis moderandi, quum in prima induciarum conclusione, de qua narratur cap. 18., Athenienses et Spartani sociis suis non concessissent (est enim in extrema formula harum induciarum: λόγοις δικαίοις χρωμένοις εὔορκον εἶναι ἀμφοτέροις ταύτῃ μεταθεῖναι ὅπῃ ἂν δοκῇ ἀμφοτέροις, Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις) — hoc ius igitur quum Athenienses et Spartani suis sociis non concessissent, hi conquesti sunt, dicentes cap. 29. δίκαιον εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. Retineo igitur vulgatam αἰ δέ τι καὶ ἄλλο δοκῇ.

ὥςτε τὴν Μαντινέων καὶ Ἠλείων καὶ την Ἀθηναίων ξυμμαχίαν ἀφέντας Ἀργείους σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ποιήσασθαι πρὸς Λακεδαιμονίους. καὶ ἐγένοντο αἵδε.

Καττάδε ἔδοξε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀργείοις σπονδας 79
καὶ ξυμμαχίαν εἶμεν πεντήκοντα ἔτη, ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις δίκας διδόντας καττὰ πάτρια· ταὶ δὲ ἄλλαι πόλιες ταὶ ἐν Πελοποννάσῳ κοινανεόντων τᾶν σπονδᾶν καὶ τᾶν ξυμμαχιᾶν, αὐτόνομοι καὶ αὐτοπόλιες, τὰν αὐτῶν ἔχοντες, καττὰ πάτρια δίκας διδόντες τὰς ἴσας καὶ ὁμοίας. ὅσοι δὲ ἔξω Πελοποννάσου Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοί ἐντι ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐσσοῦνται τοῖςπερ καὶ τοὶ Λακεδαιμόνιοι· καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοι ἐν τῷ αὐτῷ ἐσσοῦνται τῷπερ καὶ τοὶ Ἀργεῖοι, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. αἱ δέ ποι στρατιᾶς δέῃ κοινᾶς, βουλεύεσθαι Λακεδαιμονίως καὶ Ἀργείως ὅπα κα δικαιότατα κρίναντας τοῖς ξυμμάχοις. αἱ δέ τινι τᾶν πολίων ᾖ ἀμφίλογα, ἢ τᾶν ἐντὸς ἢ τᾶν ἐκτὸς Πελοποννάσου, αἴτε περὶ ὅρων αἴτε περὶ ἄλλου τινός, διακριθῆμεν. αἱ δέ τις τῶν ξυμμάχων πόλις πόλει ἐρίζοι, ἐς πόλιν ἐλθεῖν,

79. *ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις*] i. e. inter cives paciscentium civitatum litibus exortis commercium esto iuris dandi repetendique. Verba *καττὰ πάτρια* i. e. *ex institutis maiorum* neutiquam ad vetera pacta Dorensium referuntur. Iurisdictio in urbibus pendebat ex more institutisque, quae in illis valebant; erantque urbes etiam in hac re prorsus liberae (*αὐτόδικοι*). Quare in extremo isto foedere est: *τοῖς δὲ ἔταις καττὰ πάτρια δικάζεσθαι.* Od. Muell. Dor. 1. p. 183. Participium *διδόντας* ostendit scriptorem huius foederis eam structuram vel locutionem, qua periodum ingrediebatur, oblitum esse, et aliam ei in mente fuisse, quae accusativum postularet, velut *καττάδε ἔδοξε τοῖς Λακεδ. καὶ Ἀργ. σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι — δίκας διδόντας.* Haack. Mox pro *κοινανεόντων* vulgo erat *κοινᾶν ἐόντων.* Emendavit Valck. ad Eurip. Phoen. p. 65. vid. Dorv. ad Charit. p. 293. 550. Matth. §. 198. 1. Libri fere cum vulgata conveniunt. Dein post *κρίναντας* „Haack. supplet *εἴη*. Si germanum, breviter dictum pro *κρίναντας ὅπα κα δικαιότατα κρίνωντι.* Sed hoc ipsum *κρίνωντι* malim. vid. cap. 77." Popp. Haack. convertit: *quam iustissime poterunt de sociis decernentes.* „Diiudicandum autem, ait, erat, quid in bello futuro praestandum a singulis sociis esset, quot milites tribuendi, quantum cibariorum etc." De forma infinitivi *διακριθῆμεν* v. Matth. §. 205, 7. Herm. apud Haackium duas hic protases putat esse, alteram in verbis *αἱ δέ τινι τᾶν πολίων — διακριθῆμεν*, ut hic infinitivus pendeat ex *ἀμφίλογα*, et sensus sit *anceps aliquid disceptatu*, alteram in verbis *αἱ δέ τις — ἐρίζοι*, ut apodosis incipiat inde a verbis *ἐς πόλιν ἐλθεῖν.* „At manifestum est, hanc sententiam referri ad lites civitatis, quae socia esset quaeque non socia, et quae societas rationem praescriberet, qua lites cum peregrina civitate componendae essent? Imo sensus hic esse videtur, litem inter civitatem sociam et peregrinam quocunque modó componendam esse (*διακριθῆμεν*); transactione an armis componenda sit, formula foederis in medio relinquit et singulis foederi adscriptis, si tale quid evenerit, liberum arbitrium permittit. At in litibus inter se civitates sociae non debebant rem ad arma adducere; sed causam arbitrio tertiae alicuius civitatis disceptandam permittere." Arn.

ἄν τινα ἴσαν ἀμφοῖν ταῖς πολίεσι δοκοίη. τοῖς δὲ ἔταις κattὰ πάτρια δικάζεσθαι.

80 Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ ἡ ξυμμαχία αὕτη ἐγεγένητο· καὶ ὁπόσα ἀλλήλων πολέμῳ ἢ εἴ τι ἄλλο εἶχον, διελύσαντο. κοινῇ

ἄν τινα — δοκοίη] Cass. Aug. Cl. It. Vat. Gr. Vind. Ar. Chr. Fr. Port. Vulgo *ἄν τινα*. E. *αἵ τινα*. Porro *δοκοίη* Aug., sed a corr., prior scriptura legi non poterat. H. *δοκείη*, sed *ο* s. *ε*. Cass. a pr. man. (nam deinde factum *δοκείη*) Pal. It. Vat. Ven. Laur. Lugd. Gr. et, si Gailio fides, F. G. *δοκειοῖ*. Sed Reg. Mosqu. *δοκεῖ οἱ*, quod Herm. apud Haackium non putat spernendum esse, verba *ἀμφοῖν ταῖς πολίεσι*, ni fallor, ex *ἴσαν* pendere faciens, non ex *δοκεῖ*, ut sit *ἐς πόλιν ἐλθεῖν* (*ἐς*), *ἅντινα ἴσαν* (*οὖσαν*) *ἀμφοῖν ταῖς πολίεσιν* (*ἐλθεῖν*) *δοκεῖ οἱ*, et *οἱ* esse pro *αὐταῖς*. Popp. *δοκοίη* accipit sensu verbi *νομίζειν*, et subiectum eius facit *τις*. Atqui (idque contra utrumque dici posse puto) arbitra urbs aequa esse non modo debebat videri alteri urbi, sed ambabus litigantibus. Etenim structura haec est: *ἐς πόλιν ἐλθεῖν ἴσαν, ἐς ἅντινα ἄμφοῖν ταῖς πολίεσιν ἰέναι δοκοίη*, ut praepositio repetatur prorsus ut in verbis 1, 28. *παρὰ πόλεσιν, αἷς ἂν ξυμβῶσιν ἀμφότεροι*. Vid. Schaef. ad Soph. Vol. 2. p. 318. Cludius ad Vellei. Pat. 2, 115. p. 187. Quod autem ad *ἴσαν* attinet, nota res est, substantiva et adiectiva saepe post relativa sua legi et sequi constructionem relativorum, quem usum Graecae linguae inter alios illustrant interpretes Euripidis Hecub. 1038. et Latinae interpretes Horatii 2. Serm. 6, 11. Huschk. ad Tibull. 2, 6, 10. Sic si accipias, quid opus est legi *δοκεῖ οἱ?* quum praesertim Thuc., quantum sciam, pronomine *οἱ* hoc modo non utatur, ut sit pro *σφίσιν*, nedum pro *αὐταῖς*.

τοῖς δὲ ἔταις] Schol. *τοὺς δὲ πολιτευομένους ἐν μιᾷ ἑκάστῃ πόλει δι' ἀλλήλων λύειν τὰ διάφορα.* *Ἔτης* igitur ei est *πολίτης* sive *δημότης*. Apollon. Lex. Hom. *ἔται, πολῖται, ἑταῖροι, συνήθεις*. Repetunt ea Hesych. et Etym. M. Per *ἑταῖροι* explicat Schol. Apoll. Rhod. 1, 305. Adde Aesch. Suppl. 262. Schütz. et Inscript. Eleam ap. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 391 sq., ubi est *αἴτε Ϝέτας, αἴτε τελέστα, αἴτε δᾶμος ἐντί* i. e. *sive civis, sive magistratus* (*οἱ τὰ τέλη ἔχοντες* apud Eleos Thuc. 5, 47.) *sive tota civitas sit.* Mansit vox in usu apud Dores, apud Atticos non item, nisi forte lateat in formula *ὦ τάν*. Apud Homerum saepius legitur, sed alio sensu. v. Heyn. ad Hom. Il. Vol. 5. p. 239. „Sensus est: aequum ius valeat nullo factionum respectu, neque tamen provocari liceat a iudiciis privis civitatum ad peregrinarum civitatum iudicia sive sociarum sive non sociarum. Conf. Cic. Verr. Act. 2. libr. 2, 13. *Siculi hoc iure sunt, ut quod civis cum cive agat, domi certet suis legibus.*" Arn.

80. *καὶ ὁπόσα — διελύσαντο*] i. e. *καὶ ὁπόσα ἀλλήλων πολέμῳ εἶχον ἢ εἴ τι ἄλλο ἔγκλημα εἶχον, ταῦτα διελύσαντο, τὰ μὲν ἀποδόντες, περὶ δὲ τῶν καταλλαξάμενοι*. Deinde *θυμῷ ἔφερον* est: *reliqua fortiter tolerabant* sive nulli operae sumtuique in reliquis parcebant, quominus magno animi impetu administrarent. Conf. 1, 31. *ὀργῇ φέροντες* et 4, 121. *τὸν πόλεμον προθύμως οἴσειν*. Porro de Argiva origine regum Macedoniae v. Herodot. 5, 22. ibique Valck. 8, 137. Weisk. De Hyperbole in Phil. Hist. 1. p. 18. Thuc. 2, 99. Od. Muell. Maced. p. 23 sqq. coll. Dor. 1. p. 156, 1. et inprimis Voemel. Prolegg. ad Demosth. Phil. 1. p. 53, 1. Mox in verbis *τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου* rursus ager Epidauri, non ipsa urbs indicatur et *τὸ τεῖχος* est Heraeum, idque intelliges comparans verba paulo post sequentia: *ὁρῶντες ὀλίγοι πρὸς πλείους ὄντες τοὺς ξυμφύλακας* cum c. 75. *ξυγκαταλιπόν-*

δὲ ἤδη τὰ πράγματα τιθέμενοι, ἐψηφίσαντο κήρυκα καὶ πρεσβείαν παρ' Ἀθηναίων μὴ προςδέχεσθαι, ἢν μὴ ἐκ Πελοποννήσου ἐξίωσι τὰ τείχη ἐκλιπόντες, καὶ μὴ ξυμβαίνειν τῳ μηδὲ πολεμεῖν ἀλλ' ἢ ἅμα. καὶ τά τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον καὶ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία καὶ ὡς Περδίκκαν ἔπεμψαν ἀμφότεροι πρέσβεις, καὶ ἀνέπεισαν Περδίκκαν ξυνομόσαι σφίσιν. οὐ μέντοι εὐθύς γε ἀπέστη τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ διενοεῖτο, ὅτι καὶ τοὺς Ἀργείους ἑώρα· ἦν δὲ καὶ αὐτὸς τὸ ἀρχαῖον ἐξ Ἄργους. καὶ τοῖς Χαλκιδεῦσι τούς τε παλαιοὺς ὅρκους ἀνενεώσαντο καὶ ἄλλους ὤμοσαν. ἔπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τοὺς Ἀθηναίους οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις, τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος κελεύοντες ἐκλιπεῖν. οἱ δ' ὁρῶντες ὀλίγοι πρὸς πλείους ὄντες τοὺς ξυμφύλακας, ἔπεμψαν Δημοσθένην τοὺς σφετέρους ἐξάξοντα. ὁ δὲ ἀφικόμενος καὶ ἀγῶνά τινα πρόφασιν γυμνικὸν ἔξω τοῦ φρουρίου ποιήσας, ὡς ἐξῆλθε τὸ ἄλλο φρουρικόν, ἀπέκλῃσε τὰς πύλας. καὶ ὕστερον Ἐπιδαυρίοις ἀνανεωσάμενοι τὰς σπονδὰς αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδοσαν τὸ τείχισμα. μετὰ δὲ τὴν τῶν Ἀργείων 81
ἀπόστασιν ἐκ τῆς ξυμμαχίας καὶ οἱ Μαντινῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἀντέχοντες, ἔπειτ' οὐ δυνάμενοι ἄνευ τῶν Ἀργείων, ξυνέβησαν καὶ αὐτοὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφεῖσαν τῶν

τες ἅπαντες ἐν τούτῳ τῷ τειχίσματι φρουράν, ubi ἅπαντες sunt universi i. e. Athenienses et socii eorum. Structuram sic expedio: *κελεύοντες ἐξ Ἐπιδαύρου ἐκλιπεῖν τὸ τεῖχος τὸ ἐν Ἐπιδαύρῳ ἐκλιπόντας.* Conf. c. 4. ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν et simillimum locum Herodoti 7, 37. ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἕδρην. Mox vulgo legebatur ὁρῶντες ὀλίγοι — ὄντας, emendavit Abr. Tum πρόφασιν est vorgeblich, dem Vorgeben nach, ut 3, 111. Et τὸ ἄλλο φρουρικόν scripsi ex Cam. Gr. Lugd. marg. Steph. et ex emend. Ar. Vulgo φρούριον. Etenim τὸ φρουρικόν dixerit pro οἱ φρουροί, ut τὸ Ἑλληνικόν pro οἱ Ἕλληνες. Et φρουρικόν interpretes ex Dione Cass. 56, 42. afferunt. Hinc autem, quod στρατόπεδον, *castra*, dicitur pro στράτευμα, *exercitus* et φυλακή pro *custodibus*, et quod Aesch. Prom. 801. φρούριον posuit de re, quam aliquis cavere debeat, non puto sequi, etiam praesenti loco φρούριον probari debere. Nam illa partim usus concessit, partim audacia poetae sibi indulsit: ab neutro φρούριον pro φρουρικόν positum excusationem habet.

81. ἀφεῖσαν] Errorem Valckenarii, ἀφεῖσαν pro participio habentis, arguit Matth. p. 399. 3. Et τὴν ἀρχὴν τῶν πόλεων dicit imperium in Parrhasios Arcadiae et alia eiusdem terrae, quae Mantinensibus parebant. Vid. c. 33. 58. 61. 67. „Spartani cupiebant impedire ne aliqua maior civitas in Arcadia oriretur et libenti animo videbant viculos per terram sparsos non iungi in ampliores respublicas. Contrario consilio Epaminondas postea hos vicos uno corpore iungere studens Megalopolin condidit." Arn. Mox cum subiectum Λακεδαιμόνιοι αὐτοί ex parte insit in praegressis Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀργεῖοι, utrumque in nominativo posuit, quum solennius dixisset Λακεδαιμονίων καὶ Ἀργείων, χιλίων ἑκατέρων, ξυστρατευσάντων. Dein ἐς ὀλίγους μᾶλλον κατέστησαν est *magis in formam imperii paucorum redegerunt.* De re v. Od. Muell. Dor. 2. p. 165. Et ξυναμφότεροι dedi ex Laur. F. Gr. Ar. Vulgo ξυναμφότερα, quod Haack. tuetur, intelligens: *postquam duo perfecerant* i. e. post expeditionem in Sicyoniam una cum

πόλεων. καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀργεῖοι, χίλιοι ἑκάτεροι, ξυστρατεύσαντες, τά τ' ἐν Σικυῶνι ἐς ὀλίγους μᾶλλον κατέστησαν αὐτοὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐλθόντες, καὶ μετ' ἐκεῖνα ξυναμφότεροι ἤδη καὶ τὸν ἐν Ἄργει δῆμον κατέλυσαν, καὶ ὀλιγαρχία ἐπιτηδεία τοῖς Λακεδαιμονίοις κατέστη. καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη ταῦτα ἦν τοῦ χειμῶνος λήγοντος· καὶ τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

82 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Διῆς τε οἱ ἐν Ἄθῳ ἀπέστησαν

Argivis susceptam et post mutationem reipublicae Sicyoniorum, per solos Lacedaemonios confectam. Verum quum expeditio illa nullius alius rei, nisi mutandae reipublicae Sicyoniae causa suscepta sit; quae duo ponit Haack., ea pro uno tantum numeranda esse arbitror. Vocabulo ξυναμφότεροι (beide zusammen) scriptor manifesto usus est, ut discerneret, quid Lacedaemonii αὐτοί, *soli, per se* egerint. De proximis vid. Od. Muell. Dor. 2. p. 143.

82. Διῆς] Cass. Aug. It. Reg. (G.) Gr. B. Ald. Flor. Bas. marg. 2. Steph., nisi quod omnes (praeter It. B. fortasse) ι subscribunt. In Vat. H. δι ῆς. Cl. Ven. cod. Bas. Lugd. Διεῖς. Unus Par., ut videtur, F. Δικτιεῖς. Mosqu. Δικτυεῖς. Vulgo Δικτιδιῆς. Ar. Chr. Δικτιδιεῖς. Laur. C. D. I. E. m. Dan. Δικτυδιεῖς. Marg. 1. Steph. Δικτυδιῆς. Vid. adn. ad c. 35. De rebus Argivorum hic narratis v. Od. Muell. Dor. 2. p. 143. 144. De gymnopaediis vid. praesertim Ruhnk. ad Timae. p. 73. Od. Muell. Dor. 2. p. 312. 322. 338. 343. 389. Wachsm. Antt. Gr. 2, 2. p. 257 sq. Viri docti, ut idem p. 285., Hecatombaeoni assignant collatis Herodot. 6, 67. Xen. H. Gr. 6, 4, 16. Plut. V. Agesil. 29. Diod. 12, 80. Athenae. 14, 30. p. 631. 15, 22. p. 678. Pollux. 4, 105. Vid. Od. Muell. l. c. p. 143, 8. Ern. et Schneid. ad Xen. l. c. Ern. ad eiusd. M. S. 1, 2, 61. et quos citavit Creuz. Herodoteis Vol. 1. p. 230. Verba οὐκ ἦλθον ἐκ πλείονος significant: es dauerte längere Zeit, ehe sie kamen. Schol. ἐκ πλείονος, ἤτοι πρὸ πλείονος χρόνου sc. διεληλυθότος. Vocem ἀγγέλων pro appositione habet Bau.: *legati qui essent nuncii*, itidemque Heilm., qui sic exponit: ἐλθόντων πρέσβεων ἀγγελλόντων ἀπό τε τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἔξω Ἀργείων. Quaerit Haack., quid nunciaturi fuerint, quum quid gestum esset, Lacedaemonii iam comperissent, et vocem seclusit. Popp. ἀγγέλων ex Ἀργείων ortum et alterum Ἀργείων, quod est post ἔξω, ab interpretibus adiectum esse suspicatur. Mihi secus videtur: neque ἀγγέλων appositio est, neque interpretibus debetur, sed verba sic accipienda sunt: ἦλθον πρέσβεις ἀπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει ἀγγέλων, et ἀγγέλους dicit homines Lacedaemoniis studentes et in urbe Argivorum, quamquam popularis imperii studiosorum plenissima, latentes, et quaecunque ibi agerentur, ad Spartanos referentes, quasi dicas Agenten. Tales homines Spartanis Argis fuisse docet c. 83. n. 1. ab init. 84. init., et mirum, ni habuissent. Hos ἀγγέλους scriptor 7, 73. prop. fin. appellat διαγγέλους scribens: ἦσαν γάρ τινες τῷ Νικίᾳ διάγγελοι τῶν ἔνδοθεν, ubi Schol. ἤτοι μηνυταὶ καὶ ἐξαγγέλλοντες τὰ Συρακουσίων. Ammon. in ἄγγελοι, Ἐξάγγελος, ὁ τὰ ἔνδοθεν τοῖς ἔξω διαγγέλλων, ὃν Θουκ. διάγγελον λέγει. Conf. Grammat. ap. Herm. De emend. r. gr. Gr. p. 327. De verbis μέγιστον ἂν σφᾶς ὠφελήσειν v. Matth. p. 1200. Denique Moeris λιθουργούς, Θουκυδίδης· λιθοκόπους, Ἀντιφῶν. Zonar. λιθουργός· ὁ λιθοκόπος ἢ ὁ λιθογλύπτης. Conf. 4, 69. Τέκτονες sunt fabri, Werkleute, ex adverso agrum colentibus. „Incolae Peloponnesi agriculturae dediti, neque ultra eam sapientes quidquam fabros et lapicidas Atticos multo solertiores, quam suos, habere debebant.“ Arn.

Ἀθηναίων πρὸς Χαλκιδέας καὶ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐν Ἀχαΐᾳ οὐκ ἐπιτηδείως πρότερον ἔχοντα καθίσταντο. καὶ Ἀργείων ὁ δῆμος κατ' ὀλίγον ξυνιστάμενός τε καὶ ἀναθαρσήσας ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις τηρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ μάχης γενομένης ἐν τῇ πόλει ἐπεκράτησεν ὁ δῆμος, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινε τοὺς δὲ ἐξήλασεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἕως μὲν αὐτοὺς μετεπέμποντο οἱ φίλοι, οὐκ ἦλθον ἐκ πλείονος, ἀναβαλόμενοι δὲ τὰς γυμνοπαιδίας ἐβοήθουν. καὶ ἐν Τεγέᾳ πυθόμενοι ὅτι νενίκηνται οἱ ὀλίγοι, προελθεῖν μὲν οὐκέτι ἠθέλησαν δεομένων τῶν διαπεφευγότων, ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπ' οἴκου τὰς γυμνοπαιδίας ἦγον. καὶ ὕστερον ἐλθόντων πρέσβεων ἀπό τε τῶν ἐν τῇ πόλει ἀγγέλων καὶ τῶν ἔξω Ἀργείων, παρόντων τε τῶν ξυμμάχων, καὶ ῥηθέντων πολλῶν ἀφ' ἑκατέρων, ἔγνωσαν μὲν ἀδικεῖν τοὺς ἐν τῇ πόλει καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς στρατεύειν ἐς Ἄργος, διατριβαὶ δὲ καὶ μελλήσεις ἐγίγνοντο. ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀργείων ἐν τούτῳ, φοβούμενος τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν πάλιν προσαγόμενός τε καὶ νομίζων μέγιστον ἂν σφᾶς ὠφελήσειν, τειχίζει μακρὰ τείχη ἐς θάλασσαν, ὅπως ἢν τῆς γῆς εἴργωνται, ἡ κατὰ θάλασσαν σφᾶς μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγὴ τῶν ἐπιτηδείων ὠφελῇ. ξυνῄδεσαν δὲ τὸν τειχισμὸν καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τινὲς πόλεων, καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι πανδημεί, καὶ αὐτοὶ καὶ γυναῖκες καὶ οἰκέται, ἐτείχιζον· καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν αὐτοῖς ἦλθον τέκτονες καὶ λιθουργοί. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι ὡς ᾔσθοντο 83
τειχιζόντων, ἐστράτευσαν ἐς τὸ Ἄργος αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι πλὴν Κορινθίων· ὑπῆρχε δέ τι αὐτοῖς καὶ ἐκ τοῦ Ἄργους αὐτόθεν πρασσόμενον. ἦγε δὲ τὴν στρατιὰν Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς πόλεως δοκοῦντα προϋπάρχειν οὐ προὐχώρησεν ἔτι· τὰ δὲ οἰκοδομούμενα τείχη ἑλόντες καὶ καταβαλόντες καὶ Ὑσιὰς χωρίον τῆς Ἀργείας λαβόντες καὶ τοὺς ἐλευθέρους ἅπαντας οὓς ἔλαβον ἀποκτείναντες, ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. ἐστράτευσαν δὲ μετὰ τοῦτο καὶ Ἀργεῖοι ἐς τὴν Φλιασίαν, καὶ δῃώσαντες ἀπῆλθον, ὅτι σφῶν τοὺς φυγάδας ὑπεδέχοντο· οἱ γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατῴκηντο. κατέκλῃσαν δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Μακεδόνας Ἀθηναῖοι, Περδίκκᾳ ἐπικαλοῦντες τήν τε πρὸς Ἀρ-

83. τειχιζόντων] v. Matth. p. 659. adn. 2. Mox αὐτόθεν inclusum uncis volunt Duk. et Valck. ad Herodot. 4, 135. Tuentur Krueg. ad Dionys. p. 280. Schaef. ad Theocr. 25, 170. ad Long. p. 371. Schneid. ad Xen. Cyrop. 7, 1, 23. Interpp. Pausan. 9, 41, 3. Cic. Phil. 14, 3. pr. Sext. 4. Conf. Thuc. 8, 55. ἐντεῦθεν ἐκ τῆς Κῶ. Hom. Il. 19, 330. Videatur tamen alicui Schol. verba ἐκ τοῦ Ἄργους in suo libro non habuisse; nam ita exponit: αὐτόθεν] ἐκ τοῦ Ἄργους. De oligarchis Argivis Phlium profugis v. Od. Muell. Dor. 2. p. 166. De plusquamperfecto κατῴκηντο v. Matth. p. 935. 6.

κατέκλῃσαν — ἐπικαλοῦντες] Vulgo κατέκλῃσαν δὲ τοῦ αὐτοῦ χει-

γείους καὶ Λακεδαιμονίους γενομένην ξυνωμοσίαν καὶ ὅτι παρασκευασαμένων αὐτῶν στρατιὰν ἄγειν ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης καὶ Ἀμφίπολιν Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος ἔψευστο τὴν ξυμμαχίαν, καὶ ἡ στρατιὰ μάλιστα διελύθη ἐκείνου ἀπάραντος· πολέμιος οὖν ἦν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος καὶ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

84 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Ἀλκιβιάδης τε πλεύσας ἐς Ἄργος ναυσὶν εἴκοσιν, Ἀργείων τοὺς δοκοῦντας ἔτι ὑπόπτους εἶναι καὶ τὰ Λακεδαιμονίων φρονεῖν ἔλαβε τριακοσίους ἄνδρας, καὶ κατέθεντο αὐτοὺς Ἀθηναῖοι ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους ὧν ἦρχον· καὶ ἐπὶ Μῆλον τὴν νῆσον Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν ναυσὶν ἑαυτῶν μὲν τριάκοντα, Χίαις δὲ ἕξ, Λεσβίαιν δὲ δυοῖν, καὶ ὁπλίταις ἑαυτῶν μὲν διακοσίοις καὶ χιλίοις καὶ τοξόταις τριακοσίοις καὶ ἱπποτοξόταις εἴκοσι, τῶν δὲ ξυμμάχων καὶ νησιωτῶν ὁπλίταις μάλιστα πεντακοσίοις καὶ χιλίοις. οἱ δὲ Μήλιοι Λακεδαιμονίων μέν εἰσιν ἄποικοι, τῶν δ' Ἀθηναίων οὐκ ἤθελον ὑπακούειν ὥςπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται, ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον οὐδετέρων ὄντες ἡσύχαζον, ἔπειτα ὡς αὐτοὺς ἠνάγκαζον οἱ Ἀθη-

μῶνος καὶ Μακεδονίας Ἀθηναῖοι Περδίκκαν, ἐπικαλοῦντες etc. C. et teste Did. etiam D. Μακεδονίαν. Haack. emendat ἐν Μακεδονίᾳ. Vulgatae non potest alius sensus esse, nisi ab Atheniensibus Perdiccam interclusum esse Macedonia, id quod ineptum est, quum Athenienses nunquam Macedonia armis potiti sint. Port. *usu maris in Macedonia intercluserunt.* Ad sensum recte, quare ea dedi, quae mihi cum hoc sensu post minimam mutationem convenire viderentur. Et Schol. sic, ut exhibendum curavi, legisse videri possit, cuius haec explicatio extat: κατέκλεισαν] τουτέστι τῶν εἰςαγωγίμων ἢ τῆς θαλάττης αὐτοὺς ἀπέκλεισαν. Potest ex C. D. legi Μακεδονίαν, reliquis emendationis meae servatis. Valck. ad Herodot. 6, 133. scripsit: ἐγκατέκλεισαν — Μακεδονίας Ἀθηναῖοι Περδίκκαν, ἐπικαλοῦντες etc., quo loco Lobeck. utitur ad Soph. Ai. 1261., ut probet constructionem verbi praepositione ἐν compositi, qua genitivum adiunctum habeat, notatus eo nomine a Reisigio ad Soph. Oed. C. p. 247. Mox ἀπάραντος Schol. reddit per ἀναπεισθέντος, *mutato consilio.* Bloomf. huc trahit glossam Hesychii: ἀπάρας, σκηψάμενος (sic enim cum Is. Vossio legit pro σκεψάμενος) et convertit *tergiversatus*, Ausflüchte suchend. Recte, opinor; nam quum Athenienses expeditionem pararent, nec iam in Macedonia versarentur, non credibile est, Perdiccam eos iam convenisse; proinde ne destituere quidem eos poterat exercitum suum ab eorum castris abducendo. Eodem referas Hesychium: ἀπαίρει — ἀναχωρεῖ et ἀπῆρε, μετέστη. Scholiastae expositio ducta videtur ex cap. 80. καὶ (Lacedaemonii sociique) ἀ ν έ π ε ι σ α ν Περδίκκαν ξυνομόσαι σφίσιν etc.

84. ἐς Ἄργος] v. Od. Muell. Dor. 2. p. 143 sq. Mox „Λεσβίαις multi optimique libri, quod licet cum Elmsleio repugnet Buttm. Gr. max. §. 70. p. 282. **, cum Haackio recepimus. Conf. Matth. §. 436. p. 816.“ Popp. Vulgo Λεσβίαιν. Elmsleii hic canon est: „Δυοῖν apud Atticos duali semper iungitur, δύο vero interdum plurali.“ Tamen ipse ex Tragicis exempla affert, in quibus δυοῖν cum plurali iungitur, quae omnia dicit soloeca videri. Vid. eius adn. ad Eur. Med. 798. adn. O. p. 215. Lips. De ducibus Atheniensium in concionem non adductis v. Od. Muell. l. c. p. 173.

ναίων δῃοῦντες τὴν γῆν, ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. στρατοπεδευσάμενοι οὖν ἐς τὴν γῆν αὐτῶν τῇ παρασκευῇ ταύτῃ οἱ στρατηγοὶ Κλεομήδης τε ὁ Λυκομήδους καὶ Τισίας ὁ Τισιμάχου πρὶν ἀδικεῖν τι τῆς γῆς λόγους πρῶτον ποιησομένους ἔπεμψαν πρέσβεις. οὓς οἱ Μήλιοι πρὸς μὲν τὸ πλῆθος οὐκ ἤγαγον, ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν ἐκέλευον περὶ ὧν ἥκουσιν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἔλεγον τοιάδε. Ἐπειδὴ οὐ πρὸς 85
τὸ πλῆθος οἱ λόγοι γίγνονται, ὅπως δὴ μὴ ξυνεχεῖ ῥήσει οἱ πολλοὶ ἐπαγωγὰ καὶ ἀνέλεγκτα ἐσάπαξ ἀκούσαντες ἡμῶν ἀπατηθῶσι, γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι τοῦτο φρονεῖ ὑμῶν ἡ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγωγή, ὑμεῖς οἱ καθήμενοι ἔτι ἀσφαλέστερον ποιήσατε. καθ' ἕκαστον γὰρ καὶ μηδ' ὑμεῖς ἑνὶ λόγῳ, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ἐπιτηδείως λέγεσθαι εὐθὺς ὑπολαμβάνοντες κρίνετε. καὶ πρῶτον εἰ ἀρέσκει ὡς λέγομεν εἴπατε. οἱ δὲ τῶν Μηλίων ξύνε- 86
δροι ἀπεκρίναντο· Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους οὐ ψέγεται, τὰ δὲ τοῦ πολέμου παρόντα ἤδη καὶ οὐ μέλλοντα διαφέροντα αὐτοῦ φαίνεται. ὁρῶμεν γὰρ αὐτούς τε κριτὰς ἥκοντας ὑμᾶς τῶν λεχθησομένων, καὶ τὴν τελευτὴν ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὸ εἰκὸς περιγενομένοις μὲν τῷ δικαίῳ, καὶ δι' αὐτὸ μὴ ἐνδοῦσι, πόλεμον ἡμῖν φέρουσαν, πεισθεῖσι δὲ δουλείαν.

ΑΘ. Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων λογιούμενοι 87
ἢ ἄλλο τι ξυνήκετε ἢ ἐκ τῶν παρόντων καὶ ὧν ὁρᾶτε περὶ σω-

85. *ἐπειδὴ οὐ πρός*] Dionys. Hal. p. 906. Reisk. non solum multa vitia orationis in hoc dialogo reprehendit, sed etiam satis aperte significat, totum hoc colloquium a Thucydide confictum esse, quod neque ipse conventui interfuerit, neque ea, quae ab Atheniensibus aut Meliis dicta sint, audierit; nam post ea, quae ad Amphipolin gesta sunt, eum patria eiectum omne reliquum tempus huius belli in Thracia egisse, idque ipsum testari libro superiori. Duk. Inanem Dionysii censuram esse docebit Vit. Thuc. §. 6. Dein *τοῦτο φρονεῖ* est: *hoc significat*, v. Valck. ad Herodot. 4, 131. Krueg. ad Dionys. p. 172. Et *ἡ — ἀγωγή* est *a vobis ad paucos facta inductio*. Schol. *γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι, ταῦτα ὑπονοήσαντες, πρὸς τοὺς ἄρχοντας ὑμῶν μόνους ἠγάγετε ἡμᾶς.* Mox *ἑνὶ λόγῳ* tuetur Krueg. l. c. p. 172. contra lectionem plurimorum librorum *ἐν ὀλίγῳ*, quam etiam Dionys. habet. „Merito, ait, scripturam *ἐν ὀλίγῳ* reiicit Hemsterh. ad Lucian. Vol. 1. p. 244. Supra scriptor dixerat eodem sensu *ξυνεχεῖ ῥήσει*. Ista confusio satis frequens est etc." Idem *κρίνετε* interpretatur *diiudicate, discernite*.

86. *ἡ μὲν ἐπιείκεια*] Dionys. p. 908. ita ait orationem procedere debuisse: *ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους οὐ ψέγεται· τὰ δὲ τοῦ πολέμου παρόντα ἤδη καὶ οὐ μέλλοντα διαφέροντα αὐτῆς φαίνεται.* Verba *οὐ ψέγεται* Krueg. exponit: *non vituperanda est*. Pronomen in *αὐτοῦ φαίνεται* et paulo post in *ἐξ αὐτοῦ* refertur ad *διδάσκειν*. Verborum *περιγενομένοις τῷ δικαίῳ* etc. hic sensus esse videtur: und wir sehen, dass wahrscheinlich das Resultat seyn wird, dass wir, die wir im Rechte die Oberhand haben und deshalb nicht nachgeben wollen, Krieg; wenn wir hingegen uns bereden lassen, Knechtschaft haben werden. Iunge *περιγενομένοις (ἡμῖν) τῷ δικαίῳ*.

87. *εἰ μὲν τοίνυν*] Schol. *εἰ μὲν ὑπονοήσαντες* (scr. *ὑπονοήσον-*

τηρίας βουλεύσοντες τῇ πόλει, παυοίμεθ' ἄν· εἰ δ' ἐπὶ τοῦτο, λέγοιμεν ἄν.

88 *ΜΗΛ.* Εἰκὸς μὲν καὶ ξυγγνώμη ἐν τῷ τοιῷδε καθεστῶτας ἐπὶ πολλὰ καὶ λέγοντας καὶ δοκοῦντας τρέπεσθαι· ἡ μέντοι ξύνοδος καὶ περὶ σωτηρίας ἥδε πάρεστι, καὶ ὁ λόγος ᾧ προκαλεῖσθε τρόπῳ, εἰ δοκεῖ, γιγνέσθω.

89 *ΑΘ.* Ἡμεῖς τοίνυν οὔτε αὐτοὶ μετ' ὀνομάτων καλῶν ὡς ἢ δικαίως τὸν Μῆδον καταλύσαντες ἄρχομεν ἢ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα, λόγων μῆκος ἄπιστον παρέξομεν, οὔθ' ὑμᾶς ἀξιοῦμεν ἢ ὅτι Λακεδαιμονίων ἄποικοι ὄντες οὐ ξυνεστρατεύσατε ἢ ὡς ἡμᾶς οὐδὲν ἠδικήκατε λέγοντας οἴεσθαι πείσειν, τὰ δυνατὰ δ' ἐξ ὧν ἑκάτεροι ἀληθῶς φρονοῦμεν διαπράσσεσθαι,

τες) περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι συνεληλύθατε, ἢ ἄλλο τι σκεψόμενοι, καὶ μὴ περὶ σωτηρίας τῆς δυνάμεως ἐκ τῶν παρόντων, ἡσυχίαν ἄγοιμεν ἄν. εἰ δὲ περὶ τοῦ δύνασθαι σωθῆναι συνεληλύθατε, λέγοιμεν ἄν. Non *μᾶλλον*, *potius quam*, ad ξυνήκετε cogitando supplendum est, imo ad ἄλλο τι supple ποιήσοντες. Vid. Matth. §. 487. 9.

88. *καθεστῶτας*] Exspectet aliquis vel articulum vel pronomen ἡμᾶς additum. At conf. 1, 78. πολέμου ἄρχοντας. c. 118. εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσται. c. 139. τὸ ψήφισμα καθελοῦσι. 2, 87. πρῶτον ναυμαχοῦντας. Praesenti tamen loco ἀνθρώπους cogitando melius additur, ut sententia universalis sit, coll. Plat. Phaedon. p. 63. E. φησὶ γὰρ θερμαίνεσθαι μᾶλλον διαλεγομένους et Ast. ad Plat. Polit. p. 430." Krueg. Nihil apud Platonem supplet Herm., quem vid. in adn. mea ad 5, 55. Discernenda enim sunt participia, in quibus ipsis subiectum inest, et ea, ad quae ex proximis subiectum suppleri potest. Huius generis praeter unum Platonis et praesens exemplum omnia alia sunt, quae Krueg. attulit. Paulo post idem animadvertit, Melios minus invidiosa voce δοκοῦντας eandem sententiam exprimere, quam Athenienses verbo ὑπονοεῖν.

89. *μετ' ὀνομάτων καλῶν*] i. e. *speciosis nominibus.* Eadem, quae hic, auctor Athenienses dicentes facit 6, 83. Noluit repetere, quae iam alibi 1, 73 sqq. exposuerat. Ipsos enim Athenienses hoc argumentum non uberius pertractasse vix crediderim, quippe qui semper istas res iactarent, tum etiam quum Sulla urbem oppugnante funus eius instaret. vid. Plut. V. Sull. 13. Krueg. add. Valck. ad Herodot. 9, 27. p. 247. Schweigh.

τὰ δυνατὰ δὲ — πρὸς εἰδότας] Ordo verborum hic esse videtur: (ἀξιοῦμεν δὲ) τὰ δυνατὰ ἐξ ὧν ἑκάτεροι ἀληθῶς φρονοῦμεν, διαπράσσεσθαι (ὑμᾶς) ἐπισταμένους πρὸς (ἡμᾶς) εἰδότας, ὅτι etc., wir verlangen, dass ihr das Mögliche dem gemäss, was unser beider wahre Gesinnung ist (dass nämlich der Mächtige befehle und der Schwache gehorche), gegen uns die Wissenden geschehen lasset, als Wissende, dass etc. Egregie Arn.: but we expect you rather, agreeably to the real sentiments of us both, to think only of getting what you *can*, not what you may have a *right* to. For you know, and we know, that right is considered in men's discussions, only when both parties are of equal power: what he *can do*, is the only rule of the stronger, and the weaker is fain to yield to it. Διαπράσσεσθαι medium est; Arn. confert 3, 82. prop. fin. οἷς ξυμβαίη ἐπιφθόνως τι διαπράξασθαι. Ἐπισταμένους cohaeret cum ὑμᾶς, quod est ante ἀξιοῦμεν. Schol. ὁ ἀνθρώπινος λογισμὸς τότε τὸ δίκαιον ἐξετάζει, ὅταν ἴσην ἰσχὺν ἔχωσιν

ἐπισταμένους πρὸς εἰδότας ὅτι δίκαια μὲν ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης κρίνεται, δυνατὰ δὲ οἱ προὔχοντες πράσσουσι καὶ οἱ ἀσθενεῖς ξυγχωροῦσιν.

ΜΗΛ. Ἡμεῖς δὴ νομίζομέν γε χρήσιμον, ἀνάγκη γάρ, 90
ἐπειδὴ ὑμεῖς οὕτω παρὰ τὸ δίκαιον τὸ ξυμφέρον λέγειν ὑπέθεσθε, μὴ καταλύειν ὑμᾶς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ τῷ ἀεὶ ἐν κινδύνῳ γιγνομένῳ εἶναι τὰ εἰκότα καὶ δίκαια, καί τι καὶ ἐντὸς

οἱ κρινόμενοι. ὅταν δὲ οἱ ἕτεροι προέχωσιν ἰσχύϊ, προστάττουσι πᾶν τὸ δυνατόν, καὶ οἱ ἥττονες οὐκ ἀντιλέγουσιν. Dionys. p. 909. ὑμεῖς μὲν ἀληθῶς φρονοῦντες, ὅτι ἀδικεῖσθε, τὴν ἀνάγκην φέρετε καὶ εἴκετε· ἡμεῖς δὲ οὐκ ἀγνοοῦντες, ὅτι ἀδικοῦμεν ὑμᾶς, τῆς ἀσθενείας ὑμῶν περιεσόμεθα τῇ βίᾳ· ταῦτα γὰρ ἑκατέροις δυνατά. Hoc igitur dicit: nach der Gerechtigkeit fragt man unter den Menschen, wo von beiden Seiten gleiche Beschränkungen vorhanden sind: Uebermächtige aber handeln, wie es in ihrer Macht steht und die Schwächeren geben nach. „Ἀνάγκης significat externa, quibus humana voluntas coercetur.“ Arn.

90. ἡμεῖς δὴ] ἢ μὲν δὴ edidit Popp. In Vat. Gr. ἢ μὲν δή. Lugd. ἢ μὲν δή. Cass. in marg. ἡμεῖς δή, quod Corae auctore Bekk. recepit. „Nec Graeca est particularum η μὲν δὴ — γε consociatio, sed aut cum Bekkero faciendum, aut ἡμεῖς μὲν δὴ scribendum. Posterius ob cap. 91. init. placet.“ Popp.

νομίζομεν] Schol. ἐπειδὴ ὑμεῖς, ὦ Ἀθηναῖοι, τοῦ συμφέροντος μᾶλλον ἀξιοῦτε στοχάζεσθαι, νομίζομεν ἡμῖν προσήκειν μὴ καταλύειν τὸ κοινὸν ἀγαθόν, τουτέστι τὸ πράως τοῖς ἀσθενεστέροις χρῆσθαι. δεῖ γὰρ τοῖς κινδυνεύουσι τὰ προσήκοντα καὶ τὰ δίκαια νέμεσθαι, καὶ μᾶλλον τῆς φιλανθρωπίας ἤπερ τοῦ πρὸς ἀκρίβειαν δικαίου τυγχάνειν τοὺς ἥττονας. ὃ δὴ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν, ὦ Ἀθηναῖοι. εἰ γὰρ δὴ μὴ πράως χρήσεσθε ἡμῖν, αὐτοὶ σφαλέντες ποτὲ παράδειγμα πάντως τοῖς ἄλλοις γενήσεσθε. μεγάλως γὰρ ὑμᾶς οἱ νικήσαντες τιμωρήσονται καὶ αὐτοί, τοὺς περὶ ἡμᾶς χαλεποὺς γενομένους. Dionys. p. 911. ὀλίγα δὲ πρὸς ταῦτα τῶν Μηλίων ἀποκρινομένων, ὅτι καλῶς ἂν ἔχοι τοῖς Ἀθηναίοις προνοεῖν τοῦ δικαίου, μὴ καὶ αὐτοί ποτε σφαλέντες ὑπ᾽ ἄλλων ἐν ἐξουσίᾳ γένωνται καὶ τὰ αὐτὰ πάσχωσιν ὑπὸ τῶν ἰσχυροτέρων, ἀποκρινόμενον ποιεῖ τὸν Ἀθηναῖον etc. In his μὴ καταλύειν ὑμᾶς Cass. Aug. Cl. cod. Bas. Coraes. Vulgo ἡμᾶς. Prius Duk. praefert, ut melius conveniens sententiae, nam Melios de eo agere, quod Atheniensibus utile futurum sit. Haack. vulgatam ἡμᾶς referri posse putat ad utrosque, imo ad omnes, quod modestius visum iri, et sequi postremo verba: καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἧσσον τοῦτο, quae idem inprimis Atheniensibus utile esse declarent. At τὸ κοινὸν ἀγαθὸν tum Meliis exercere non licebat, nec ἡμῖν significare potest omnes mortales. Ὑμᾶς tuetur etiam Schol. Cass. νομίζομεν ὑμῖν προσήκειν. Τὸ κοινὸν ἀγαθὸν intellige τὸ πράως ἀλλήλοις χρῆσθαι, die gegenseitige Schonung. Vid. Pseudothucyd. 3, 84. extr.

εἶναι τὰ εἰκότα καὶ δίκαια] i. e. mortalibus, qui semper in periculo subitae rerum suarum vicissitudinis versantur, utile est aequa pro iustis esse sive haberi (eos ius in aequitate ponere). Nam ὁ ἀεὶ ἐν κινδύνῳ γιγνόμενος non est *is, qui in periculo versatur*, quod de se solis Melios praedicare Schol. opinatur, sed omnes mortales scriptor dicit semper periclitari, ne res eorum pro rerum terrestrium mobilitate subitas vicissitudines subeant. *Καί*, quod est ante δίκαια, om. Cass. Aug. It. Vat. Reg. (G.) Ven. et s. v. eadem man. habet H., delent K. m., quo explicatio mea confirmari videtur. Porro πείσαντα Ar. Chr.

τοῦ ἀκριβοῦς πείσαντά τινα ὠφεληθῆναι. καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἧσσον τοῦτο, ὅσῳ καὶ ἐπὶ μεγίστῃ τιμωρίᾳ σφαλέντες ἂν τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γένοισθε.

91 *ΑΘ.* Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, ἢν καὶ παυθῇ, οὐκ ἀθυμοῦμεν τὴν τελευτήν· οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων, ὥςπερ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὗτοι δεινοὶ τοῖς νικηθεῖσιν, (ἔστι δὲ οὐ πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ὁ ἀγών), ἀλλ᾽ ἢν οἱ ὑπήκοοί που τῶν ἀρξάντων αὐτοὶ ἐπιθέμενοι κρατήσωσι. καὶ περὶ μὲν τούτου ἡμῖν ἀφείσθω κινδυνεύεσθαι· ὡς δὲ ἐπ᾽ ὠφελείᾳ τε πάρεσμεν τᾶς ἡμετέρας ἀρχῆς καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ νῦν τοὺς λόγους ἐροῦμεν τῆς ὑμετέρας πόλεως, ταῦτα δηλώσομεν, βουλόμενοι ἀπόνως μὲν ὑμῶν ἄρξαι, χρησίμως δ᾽ ὑμᾶς ἀμφοτέροις σωθῆναι.

Fr. Port. Vulgo *πείσοντα*. Hoc participium refer ad *εἰκότα*, hoc sensu: wir halten es für nützlich, dass ihr die gegenseitige Schonung nicht aufgebet, sondern dass dem Sterblichen, der immer in Gefahr schwebt, das Billige für Gerechtigkeit gelte, welches auch Manchen schon überzeugt hat, dass er sich mit einem Vortheil begnügte (*ὠφεληθῆναι*, non *ὠφελεῖσθαι*), der innerhalb dem strengen Rechte stehen blieb. Neutrum abstractae significationis adiunctum habet verbum humanae mentis proprium, ut 6, 88. *τὰ γιγνόμενα καὶ ἐκείνοις ἐπιβουλευόμενα.* Nam verba *ἐντὸς τοῦ ἀκριβοῦς* hoc dicunt: *citra ius summum et strictum.* Et praetuli scripturam librorum Cass. Aug. Cl. Pal. It. Vat. H. Laur. Ven. Reg. (G.) Gr. D. I. h. Vind. K. m. Ar. Chr. Dan. Bar. Ald. Flor. Bas. marg. Steph. Vall. Vulgo *ἐκτός*, quod nullum hic idoneum sensum praebet. Et *ἐπὶ μεγίστῃ τιμωρίᾳ* est zur härtesten, mit der härtesten Bestrafung, *cum sorte, conditione saevissimae vindictae, ita ut* saevissimam poenam daturi essetis. Participium *σφαλέντες* resolve in *εἰ σφαλείητε, si quando vinceremini*, quae est perpetua apud hunc scriptorem verbi significatio.

91. *ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς*] Sensum bene aperuit Schol. *ἂν καὶ καταλυθῇ ἡμῶν τὰ τῆς ἡγεμονίας, οὐκ ἀθυμοῦμεν περὶ τῆς καταστροφῆς· Λακεδαιμόνιοι γὰρ, καὶ πάντες οἱ ἄρχειν εἰωθότες ἑτέρων οὐ χαλεπῶς τοῖς νικηθεῖσι προσφέρονται.* (Dionys. p. 912. addit: *τοῦτο δὲ ὅμοιόν ἐστι τὸ λέγειν, ὅτι παρὰ τοῖς τυράννοις οὐ μισοῦνται τύραννοι*). *ὥστε οὐ Λακεδαιμονίους δέδιμεν, ἀλλὰ τοὺς ὑπηκόους· οὗτοι γὰρ ἅτε οὐκ εἰωθότες ἑτέρων ἄρχειν, ἐπειδὰν κρατήσωσι τῶν ἀρχόντων, ὠμότατα αὐτοῖς χρῶνται. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου ἐν ἀδήλῳ κείσθω ὅπως ποτὲ ἕξει.* Arn. confert 6, 11. *οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρχὴν στρατεῦσαι*, et ita sensum exponit: „Multo magis nobis timenda est victoria sociorum nostrorum, suo ipsorum nomine et de sua libertate dimicantium, quam victoria Lacedaemoniorum, si socii nostri nihil nisi ad eos deficiant, eoque eos nostris viribus superiores reddant. Tum enim Lacedaemonii vindictam sociorum nostrorum sua ipsorum causa restricturi essent, utpote in eadem conditione, qua nos, positi, et nolentes exemplum ponere, quo adversus ipsos postea socii usuri sint. Et profecto Athenae servatae sunt prudentia et moderatione Lacedaemonis post exitum belli, quum civitates minores earum extinctionem postularent. Vid. Xen. H. Gr. 2, 2, 19." In verbis *οὗτοι δεινοί* subiectum pronomine *οὗτοι* repetitur, „ut apud Demosth. pr. Cor. p. 319, 15. *ὁ οὕτως ἔχων τὴν ψυχὴν, οὗτος ἐπ᾽ εὐνοίᾳ πάντ᾽ ἐρεῖ.* Xen. Cyr. 4, 2, 39. Conf. Mor. ad Isocr. Paneg. c. 2." E. Kruke.

ΜΗΛ. Καὶ πῶς χρήσιμον ἂν ξυμβαίη ἡμῖν δουλεῦσαι, 92
ὥςπερ καὶ ὑμῖν ἄρξαι;

ΑΘ. Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότατα παθεῖν ὑπα- 93
κοῦσαι ἂν γένοιτο, ἡμεῖς δὲ μὴ διαφθείραντες ὑμᾶς κερδαί-
νοιμεν ἄν.

ΜΗΛ. Ὥςτε δὲ ἡσυχίαν ἄγοντας ἡμᾶς φίλους μὲν εἶναι 94
ἀντὶ πολεμίων, ξυμμάχους δὲ μεδετέρων, οὐκ ἂν δέξοισθε;

ΑΘ. Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἡ ἔχθρα ὑμῶν ὅσον 95
ἡ φιλία μὲν ἀσθενείας τὸ δὲ μῖσος δυνάμεως παράδειγμα τοῖς
ἀρχομένοις δηλούμενον.

ΜΗΛ. Σκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως οἱ ὑπήκοοι τὸ εἰκός, 96

94. ὥςτε δέ] Δέ om. Cass. Aug. It. Vat. H. Reg. (G.) F. I., fortasse recte. Agnoscit tamen Dionys. p. 912. Popp. Si ὥςτε accipias pro *itaque*, cum interprete Dionysii Hal. non opus erit supplementis illis, quae huc inferciuntur. Neque omnino necessarium est ad sententiam, ut haec cum interrogatione legantur, quae a Gr. abest. Ea demta locus ita accipi potest: *Itaque, quantum scilicet ex oratione vestra intelligimus, non receperitis, vel non volueritis*, id est *non concesseritis nobis, ut otium agentes vobis pro hostibus amici, et neutris socii simus.* Accusativum ἡμᾶς vulgo coniungunt cum δέξοισθε, qui aeque referri potest ad sequentem infinitivum εἶναι. Δέχεσθαι autem hac significatione recte dici, ostendi potest e locis veterum scriptorum apud Budaeum in Comm. L. Gr. p. 892. Lucian. D. M. p. 297. οἳ οὐκ ἂν δέξαιντο ἀνελθεῖν, εἴ τις αὐτοὺς ἀναπέμψειε, *non velint, non cupiant.* Thuc. 5, 32. μὴ δεχομένων δὲ Ἀθηναίων, *non volentibus, recusantibus Atheniensibus.* Duk. Ὥςτε si significat *itaque*, non potest stare δέ, quod mihi servandum videtur, et tota sententia per interrogationem efferenda. Sic ὥςτε erit *hac lege, ut*, ut sensus sit: *hanc vero conditionem, ut — non accipietis?* Ergo ne δέχεσθαι quidem erit *velle*, sed *accipere*. Pro δέξοισθε Vind. K. m. Ar. Chr. Dan. δέξησθε. Bekk. ex coniectura edidit δέξαισθε, Popponis coniectura est δέξοισθε (quod Bekk. in ed. stereot. ex Pal. enotavit), qui convertit *non receperitis*, et confert Lycurg. c. Leocr. c. 5. δόξοιτ' ἄν. Adde 5, 15. γνόντες νῦν μᾶλλον ἂν ἐνδεξομένους. Pendent haec a quaestione de indicativo futuri cum ἄν, quam supr. ad c. 82. attigi.

95. οὐ γὰρ τοσοῦτον — δηλούμενον] Dionys. p. 912., qui haec ita exponit: ὅτι φιλοῦντες μὲν ἡμᾶς ἀσθενεῖς φαίνεσθαι πρὸς τοὺς ἄλλους ποιήσετε, μισοῦντας δὲ ἰσχυρούς. οὐ γὰρ ζητοῦμεν εὐνοίᾳ τῶν ὑπηκόων ἄρχειν, ἀλλὰ φόβῳ. Schol. ἐχθροὺς μὲν ὑμᾶς ἔχοντες οὐδὲν βλαβησόμεθα, μᾶλλον δὲ ὠφελησόμεθα, τεκμήριον τῆς ἰσχύος ἡμῶν καὶ δήλωμα τοῖς ἀρχομένοις παρέχοντες τὸ ὑμᾶς καταδουλώσασθαι· εἰ δὲ φίλους ποιησόμεθα, διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν τοῦτο δρᾶσαι νομισθησόμεθα ὡς φοβούμενοι ὑμᾶς. Porro οὐ γὰρ τοσοῦτον etc. est *nein*, denn nicht so sehr etc. „Miror neminem dum coniectasse ἡ φιλία ἡ μέν. Sanum tamen fuerit vulgatum, quod ita explico, ut verba ἡ φιλία bis cogitanda esse putem." Krueg. ad Dionys. p. 178. Possis etiam sic: ὅσον ἡ φιλία, ἡ φιλία μέν — δηλούμενον. Facilius tamen est corrigere ἣ μέν, quam repetere ἡ φιλία. Et ne illud quidem Popponi necessarium videtur, monenti, ὁ μέν etiam alibi ante ὁ δέ durius omitti, et ableganti ad Matth. §. 288. adn. 4. Sensus igitur hic est: da eure Freundschaft den Unterthanen als ein Beispiel unserer Schwäche, euer Hass ihnen als ein Beispiel unserer Gewalt erscheint.

96. σκοποῦσι δ' ὑμῶν] Schol. εἰπόντων τῶν Ἀθηναίων ὅτι οἱ σύμμαχοι ἀσθένειαν ἡμῶν καταγνώσονται, οἱ Μήλιοι ὑποφέροντες φα-

ὥςτε τούς τε μὴ προςήκοντας, καὶ ὅσοι ἄποικοι ὄντες οἱ πολλοὶ καὶ ἀποστάντες τινὲς κεχείρωνται, ἐς τὸ αὐτὸ τιθέασιν;

97 ΑΘ. Δικαιώματι γὰρ οὐδετέρους ἐλλείπειν ἡγοῦνται, κατὰ δύναμιν δὲ τοὺς μὲν περιγίγνεσθαι, ἡμᾶς δὲ φόβῳ οὐκ ἐπιέναι· ὥςτε ἔξω καὶ τοῦ πλεόνων ἄρξαι καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν διὰ τὸ καταστραφῆναι ἂν παράσχοιτε, ἄλλως τε καὶ νησιῶται ναυκρατόρων, καὶ ἀσθενέστεροι ἑτέρων ὄντες, εἰ μὴ περιγένοισθε.

98 ΜΗΛ. Ἐν δ' ἐκείνῳ οὐ νομίζετε ἀσφάλειαν; δεῖ γὰρ αὖ καὶ ἐνταῦθα, ὥςπερ ὑμεῖς τῶν δικαίων λόγων ἡμᾶς ἐκβιβάσαντες τῷ ὑμετέρῳ ξυμφόρῳ ὑπακούειν πείθετε, καὶ ἡμᾶς τὸ ἡμῖν χρήσιμον διδάσκοντας, εἰ τυγχάνει καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ ξυμβαῖνον, πειρᾶσθαι πείθειν. ὅσοι γὰρ νῦν μηδετέροις ξυμμαχοῦσι, πῶς οὐ πολεμώσεσθε αὐτούς, ὅταν ἐς τάδε βλέψαντες ἡγήσωνταί ποτε ὑμᾶς καὶ ἐπὶ σφᾶς ἥξειν; κἂν τούτῳ τί ἄλλο ἢ τοὺς μὲν ὑπάρχοντας πολεμίους μεγαλύνετε, τοὺς δὲ μηδὲ μελλήσοντας γενέσθαι ἄκοντας ἐπάγεσθε;

99 ΑΘ. Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τούτους δεινοτέρους, ὅσοι ἠπειρῶταί που ὄντες τῷ ἐλευθέρῳ πολλὴν τὴν διαμέλλησιν τῆς

σιν, εἰ οἱ ὑπήκοοι ὑμῶν τοῦτο κρίνουσιν εὔλογον, ὥςτε ἐν τῷ αὐτῷ τιθέναι καὶ ὁμοίως ἀξιοῦν καταδουλοῦσθαι τούς τε μηδὲν προςήκοντας ὑμῖν, ὥςπερ ἡμᾶς, καὶ τοὺς ἀποίκους μὲν ὑμῶν ὄντας ἀποστάντας δέ, καὶ διὰ τοῦτο χειρωθέντας. Dein οἱ πολλοί redde grossentheils, et τινές zum Theil.

97. δικαιώματι] Schol. οἱ ὑπήκοοι ἡμῶν δικαιολογίας μὲν οὔτε τοὺς ἡμετέρους ἀποίκους ἀποστάντας οὔτε τοὺς μὴ προςήκοντας ἀπορεῖν ἡγοῦνται· τοὺς δὲ μὴ καταστραφέντας ὑπὸ ἡμῶν οὐχὶ διὰ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ δι' ἰσχὺν μένειν ἐλευθέρους, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς μὴ ἐπιέναι οὐ διὰ δικαιοσύνην, ἀλλὰ φοβουμένους· ὥςτε εἰ καταστραφείητε, οὐ μόνον ἡμῖν περιέσται τὸ πλειόνων ἄρχειν, ἀλλὰ καὶ ἀσφάλεια προςέσται, ὡς ἂν μὴ καταφρονουμένοις ὑπὸ τῶν συμμάχων. Ubi περιγίγνεσθαι est frei bleiben. In proximis ordo verborum hic est; ἄλλως τε καὶ εἰ μὴ περιγένοισθε ναυκρατόρων νησιῶται, καὶ ἀσθενέστεροι ἑτέρων ὄντες, *maxime quum vos, insulam incolentes infirmioresque aliis, non liberi manseritis, ideoque nobis maris dominis non superiores:* utrumque enim latet in περιγένοισθε, et propterea cum genitivo ναυκρατόρων iunxit.

98. ἐν δ' ἐκείνῳ] sc. ἐν δὲ τῷ μὴ πειρᾶσθαι τοὺς μὴ προςήκοντας καταστρέφεσθαι. Mox pro ἐκβιβάσαντες aliquot libri ἐκβιάσαντες, sicut fortasse etiam Schol., et probat Duk., neutrum improbat Dorv. ad Charit. p. 662. Bauero videbatur scriptor ἐκβιασάμενοι daturus fuisse. Certe activum ἐκβιάζω dubium est, et ne simplex quidem βιάζω apud Thucydidem reperitur, quamquam βιάζομαι saepe passivo sensu habet. Mox alii libri quamplurimi εἰ τυγχάνοι, at „non dubitanter Melii loquuntur, sed modeste affirmant, idem et illis expedire." Haack.

99. οὐ γὰρ νομίζομεν] Schol. οὐ γὰρ νομίζομεν τοὺς ἐλευθέρους τῶν ἠπειρωτῶν ἡμῖν ἔσεσθαι πολεμίους· μὴ δεδιότες γὰρ ἡμᾶς, ὡς ἂν κατὰ γῆν οὐ μέλλοντας αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν, πολλὴν μέλλησιν τοῦ φυλάττεσθαί τε ἡμᾶς καὶ πολεμεῖν ποιήσονται. τοὺς δὲ ἐν ταῖς νήσοις ἐλευθέρους, ὥςπερ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ὑπακούοντας μὲν ἤδη, διὰ δὲ τὸ ἐξ ἀνάγκης καὶ μὴ ἑκόντι ὑπακούειν παροξυνομένους καὶ ταραττομένους, τούτους ἡγούμεθα, εἰ περιίδοιμεν ὑμᾶς ἐλευθέρους, ἐπαρθέν-

πρὸς ἡμᾶς φυλακῆς ποιήσονται, ἀλλὰ τοὺς νησιώτας τέ που ἀνάρκτους ὥςπερ ὑμᾶς καὶ τοὺς ἤδη τῆς ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ παροξυνομένους. οὗτοι γὰρ πλεῖστ' ἂν τῷ ἀλογίστῳ ἐπιτρέψαντες σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς ἐς πρὀὗπτον κίνδυνον καταστήσειαν.

ΜΗΛ. Ἦπου ἄρα, εἰ τοσαύτην γε ὑμεῖς τε μὴ παυθῆναι 100 *ἀρχῆς καὶ οἱ δουλεύοντες ἤδη ἀπαλλαγῆναι τὴν παρακινδύνευσιν ποιοῦνται, ἡμῖν γε τοῖς ἔτι ἐλευθέροις πολλὴ κακότης καὶ δειλία μὴ πᾶν πρὸ τοῦ δουλεῦσαι ἐπεξελθεῖν.*

ΑΘ. Οὔκ, ἤν γε σωφρόνως βουλεύησθε· οὐ γὰρ περὶ 101 *ἀνδραγαθίας ὁ ἀγὼν ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν μὴ αἰσχύνην ὀφλεῖν, περὶ δὲ σωτηρίας μᾶλλον ἡ βουλὴ πρὸς τοὺς κρείσσονας πολλῷ μὴ ἀνθίστασθαι.*

ΜΗΛ. Ἀλλ' ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολέμων ἔστιν ὅτε κοι- 102 *νοτέρας τὰς τύχας λαμβάνοντα ἢ κατὰ τὸ διαφέρον ἑκατέρων*

τας ἀλογίστως καὶ ἀντιστάντας ἡμῖν, αὐτούς τε καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς κίνδυνον καταστήσειν. Dativus *τῷ ἐλευθέρῳ* est commodi, iungendus cum *φυλακῆς*. Recte igitur Schol. *ἐπὶ τῇ ἐλευθερίᾳ αὐτῶν*, diese werden nicht leicht daran gehen, sich (durch einen Krieg) zum Schutze ihrer Freiheit vorsehen zu wollen. Sententiam Arn. illustrat ex 1, 120. *τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν μᾶλλον, καὶ μὴ ἐν πόρῳ κατῳκημένους — χρὴ — τῶν νῦν λεγομένων μὴ κακοὺς κριτὰς, ὡς μὴ προςηκόντων εἶναι, προςδέχεσθαι δέ ποτε, εἰ τὰ κάτω πρόοιντο, κἂν μέχρι σφῶν τὸ δεινὸν προελθεῖν.*

100. *ἦ που ἄρα*] i. e. doch wohl also. Conf. Matth. §. 604. Popp. Schol. *εἰ ὑμεῖς τε, ὦ Ἀθηναῖοι, σπουδὴν ποιεῖσθε πολλὴν ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀφαιρεθῆναι τῆς ἡγεμονίας, καὶ οἱ δουλεύοντες ὑμῖν ὑπὲρ τοῦ ἀπαλλαγῆναι τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς διακινδυνεύειν θέλουσι, πῶς ἡμεῖς, οἱ ἔτι ἐλεύθεροι ὄντες, οὐκ ἂν κάκιστοι καὶ δειλότατοι κριθείημεν, μὴ πάντα κίνδυνον ὑπομείναντες πρὸ τοῦ δουλεῦσαι;* De infinitivo *ἀπαλλαγῆναι* v. Matth. p. 1065. §. 542. extr.

101. *ὀφλεῖν*] Vulgo *ὄφλειν*. „Grammatici distinguunt inter *ὄφλειν* et *ὀφείλειν*, inter *ὄφλημα* et *ὀφείλημα*, quum dicant *ὄφλειν* et *ὄφλημα* pertinere ad ius debitum, *ὀφείλειν* et *ὀφείλημα* ad debitam pecuniam. v. Phryn. p. 463. Thom. M. p. 666. Et Elmsl. ad Eur. Heracl. 985. ac Bekk. in Praef. ed. min. p. IV. legunt *ὀφλεῖν*, perhibentes vocem tantum in aoristo, non in praesenti positam reperiri. At Photius scribit *ὄφλειν*, addens priorem syllabam huius et huiusmodi verborum ab Atticis scriptoribus *παροξύνεσθαι*. Idem scribit *ὄφλουσι*, quasi verbum praesens habeat. Itaque Elmsleii mutationem non secutus sum." Arn. Vid. Buttm. Gr. max. Indic. Verb. Anomal.

102. *τὰ τῶν πολέμων*] Mosqu. Vulgo *πολεμίων*. Totum locum ita per circumlocutionem reddit Dionys. Hal. p. 913. *ὅτι κοινὰς τὰς τύχας φέρουσιν οἱ πολέμιοι καὶ τὸ μὲν εἶξαι εὐθὺς ἀνέλπιστον, μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου ἔτι καὶ στῆναι ἐλπὶς ὀρθῶς*. Unde patet, et ipsum legisse *πολεμίων*, quemadmodum Valla legit *πολέμων*, interpretatus *fortunam belli* et sic fortassis etiam Schol. „Vulgatam *πολεμίων* pro *πολεμούντων* sive *ἀντιπολεμούντων* poni potuisse demonstrantibus credam, non affirmantibus Abreschio et Haackio. Thuc. 2, 11. *ἄδηλα τὰ τῶν πολέμων*. 1, 78. *ὁ πόλεμος φιλεῖ ἐς τύχας τὰ πολλὰ περιίστασθαι*." Krueg. ad Dionys. p. 178. Porro *κοινὰς τύχας* tribui solere bello vidimus in adn. ad 3, 30. Hi enim sunt proprie casus, qui utris-

πλῆθος. καὶ ἡμῖν τὸ μὲν εἶξαι εὐθὺς ἀνέλπιστον, μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου ἔτι καὶ στῆναι ἐλπὶς ὀρθῶς.

103 *ΑΘ. Ἐλπὶς δὲ κινδύνῳ παραμύθιον οὖσα τοὺς μὲν ἀπὸ περιουσίας χρωμένους αὐτῇ, κἂν βλάψῃ, οὐ καθεῖλε· τοῖς δ' ἐς*

que accidere possunt, adeoque *casus incerti, ancipites, inexspectati*, si potentioribus accidunt quae accidere posse non putaras. Krueg. affert Lys. Or. Funebr. p. 64. Plut. V. Nic. 27. Sensus igitur est: *incertiores, magisque ancipites saepe esse casus bellorum, quam pro multitudinis utrimque ratione.* Alteram scripturam *καινοτέρας*, quae est in Mosqu. Dan. et apud Stobaeum p. 364., melius sententiae convenire putavit Duk. et Gesnerum in ed. Stobaei ita expressisse dicit: *in bellis interdum eventus inopinatos accidere, et longe alios, quam pro multitudinis utrimque ratione.* Bau. se ait *καινοτέρας* praeferre vel ob rem vel ob verbum *λαμβάνοντα*. Communem enim fortunam non capere bellum, sed in se iam habere. Cui respondeas, bellum in se habere, dum nondum acciderunt; dum accidunt, capere.

103. *ἐλπὶς δέ*] Schol. *τοὺς ἐν κινδύνῳ καθεστῶτας αὐτὸ μόνον παρηγοροῦσιν· ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐν δυνάμει τυγχάνοντας, κἂν σφαλῇ ποτε ἡ ἐλπὶς, οὐ κατέλυσε παντελῶς, διὰ τὸ ὑπολείπεσθαι δύναμιν αὐτοῖς· οἱ δὲ περὶ πάντων ὧν ἔχουσιν ἀγωνιζόμενοι ἐπ' ἀδήλῳ ἐλπίδι, ἐπειδὰν ἡ ἐλπὶς σφαλῇ, ἅμα τε ἔγνωσαν ὅτι ἐσφάλησαν, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ὑπολείπεται, ἐν ᾧ γνωρίσαντες τὸ ἀβέβαιον τῆς ἐλπίδος ἔτι φυλάξονται.* In his *ἀπὸ περιουσίας ἐλπίδι χρῆσθαι* est „uti quidem spe, verumtamen non ut praesidio palmario, sed *ex supervacaneo, ex abundanti*, velut adminiculo secundario, quod non tu quidem asperneris, attamen illi minimum omnium tribuas, sic ea fidas, ut sine ulla fraude tua prorsus aequissimo animo careas hac anchora, quia multo pluribus multoque firmioribus aliis utaris, ut, si prosper exitus spei tuae respondeat, laeteris, sin te fallat, nihil ideo deteriori loco sis." Reisk. ap. Schaef. App. Crit. Demosth. Vol. 2. p. 19., ubi varias exponit significationes formulae *ἐκ* et *ἀπὸ περιουσίας*. Seagero ibidem figura videtur ab iis desumta, qui supervacanea tantum ex fortunis suis in discrimen committunt, quibus vel amissis iacturam non ita magnam faciant. Apte Arn.: like a rich man buying a lottery ticket: his speculation is *ἀπὸ περιουσίας*, he has a great deal of other property besides the money which he adventures in the lottery. Mox in aoristo *καθεῖλεν* vis consuetudinis est. v. Herm. ad Vig. p. 746. Matth. §. 502. Et *ἐς ἅπαν* est im Ganzen, ut sit das Ihrige ganz. Et *τὸ ὑπάρχον* pendet ab *ἀναῤῥιπτοῦσι*, non ab *ἐς*. Non opus est coniectura Schneideri *ἐς ἅπαξ*. Dionys. Hal. *ἀναῤῥίπτουσι*. Ven. *ἐξαναῤῥίπτουσι*. Vid. Herm. ad Soph. Ai. 235. Supple *κίνδυνον* et adi Valck. ad Herodot. 7, 50. Similitudo ducta ab aleis, quarum ad unum certum genus Reisk. revocat. „Simile ductum ab illo genere ludi puerilis, quo pueri silicem testamve sursum iaciunt, quo videant, utrum latus silicis testaeve delapsae superius sit futurum, utrum terrae incubiturum." Et *δάπανος ἡ ἐλπίς*, ait Schol., *δύναται τοιοῦτόν τι, ὅτι οἱ ἐλπίζοντές τινος τεύξεσθαι πολλὰ προσδαπανῶσι καὶ προσαναλίσκουσι.* Thom. M. p. 199. exponit per *δαπανηρός*. Perperam Krueg. p. 179. verborum *καὶ ἐν ὅτῳ ἔτι* etc. hunc sensum esse dicit: *spes copiam non relinquit* iis, qui ea abutuntur, *qua quis, quum illam semel cognoverit vanam esse, postmodo sibi ab ea caveat.* Nam *ἐλλείπειν* non est *relinquere*, sed *deficere*. Hoc igitur scriptor dicit: *Illis vero, qui de summa suarum fortunarum aleam iaciunt — ubi cognoscitur, spem se fefellisse et qualis sit, atque ubi se aliquis continens ab ipsa cognita sibi caveat, tamen non*

ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναῤῥιπτοῦσι, δάπανος γὰρ φύσει, ἅμα τε γιγνώσκεται σφαλέντων, καὶ ἐν ὅτῳ ἔτι φυλάξεταί τις αὐτὴν γνωρισθεῖσαν, οὐκ ἐλλείπει. ὃ ὑμεῖς ἀσθενεῖς τε καὶ ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες μὴ βούλεσθε παθεῖν, μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς, οἷς παρὸν ἀνθρωπείως ἔτι σώζεσθαι, ἐπειδὰν πιεζομένους αὐτοὺς ἐπιλίπωσιν αἱ φανεραὶ ἐλπίδες, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς καθίστανται, μαντικήν τε καὶ χρησμοὺς καὶ ὅσα τοιαῦτα μετ' ἐλπίδων λυμαίνεται.

ΜΗΛ. Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς εὖ ἴστε νομίζομεν πρὸς 104
δύναμίν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τύχην, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ἀγωνίζεσθαι· ὅμως δὲ πιστεύομεν τῇ μὲν τύχῃ ἐκ τοῦ θείου μὴ ἐλασσώσεσθαι, ὅτι ὅσιοι πρὸς οὐ δικαίους ἱστάμεθα, τῆς δὲ δυνάμεως τῷ ἐλλείποντι τὴν Λακεδαιμονίων ἡμῖν ξυμμαχίαν προςέσεσθαι, ἀνάγκην ἔχουσαν καὶ εἰ μή του ἄλλου τῆς γε ξυγγενείας ἕνεκα καὶ αἰσχύνῃ βοηθεῖν. καὶ οὐ παντάπασιν οὕτως ἀλόγως θρασυνόμεθα.

ΑΘ. Τῆς μὲν τοίνυν πρὸς τὸ θεῖον εὐμενείας οὐδ' ἡμεῖς 105
οἰόμεθα λελείψεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἔξω τῆς ἀνθρωπείας τῶν μὲν

deficit, sed homines a spe in rebus certis, velut militibus, armis, locis munitis, alieno auxilio et omni genere copiarum posita progrediuntur ad spem in rebus divinis collocatam. Bekkero videtur commodius legi οὐκέτι λείπει.

ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς] ῥοπήν constat momentum linguae esse, das Zünglein an der Wage, wodurch der Ausschlag gegeben wird. „*Uno momento librae* sive *lancium*, quod idem est atque ἐς μίαν βουλήν infr. c. 111.; sensus est: non est ut lances semel descendant et postea rursus ascendant; sed, ubi semel descenderunt, periistis.“ Arn. Porro alii libri μὴ βούλεσθε, alii μὴ βούλησθε, v. Greg. Cor. p. 864. Heyn. ad Hom. II. Vol. 6. p. 36. Matth. §. 511. 3. Thom. M. p. 611. Herm. ad Vig. p. 809, 268.

104. εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται] si non ex aequo futurum est, ut vobiscum tum opibus tum fortuna certemus. Tametsi ex aequo futurum esse confidimus; nam adversus vestram fortunam favorem numinis divini ponimus; adversus vestram potestatem auxilium Lacedaemoniorum opponimus. Arn. Dativum τῷ ἐλλείποντι iunge cum προςέσεσθαι, alter autem dativus ἡμῖν cum ξυμμαχίαν iungendus. Vid. adn. ad 5, 5. 46.

105. τῆς μὲν τοίνυν] Schol. οὐκ ἔλαττον ἡγούμεθα εὐμενεῖς ἡμῖν ἔσεσθαι τοὺς θεοὺς ἤπερ ὑμῖν, οὐδὲν γὰρ ἔξω πράττομεν οὔτε τῶν εἰθισμένων περὶ τοὺς θεοὺς οὔτε τῶν πρὸς ἀνθρώπους δικαίων. τό τε γὰρ θεῖον θεραπεύομεν κατὰ τὸ κοινὸν πάντων ἔθος ἀνθρώπων, τούς τε ἀνθρώπους ἡγούμεθα φύσει γεγονέναι πρὸς τὸ ἄρχειν ὧν κρατοῦσιν. Dionys. p. 915. ὅτι τὸ μὲν θεῖον δόξῃ γινώσκουσιν ἅπαντες, τὰ δὲ πρὸς ἀλλήλους δίκαια τῷ κοινῷ τῆς φύσεως κρίνουσι νόμῳ, οὗτος δ' ἐστὶν ἄρχειν ὧν δύνηταί τις κρατεῖν. Thom. M. in εὔνοια scribit, εὐμένειαν esse maioris erga minorem et interdum contra, idque cum ex aliis tum hoc loco Thucydidis docet. Sed hoc quidem loco parum apte usus est, neque recte Reisk.: *ne nos quidem nobis videmur erga deos minus bene animati esse, quam vos vobis videmini.* Sed haec verba non dicuntur de bona piaque mente hominum erga deos, sed de favore et gratia divini numinis erga homines, id quod docet

ἐς τὸ θεῖον νομίσεως τῶν δ' ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως δικαιοῦμεν ἢ πράσσομεν. ἡγούμεθα γὰρ τό τε θεῖον δόξῃ, τὸ ἀνθρώπειόν τε σαφῶς διὰ παντὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας, οὗ ἂν κρατῇ, ἄρχειν. καὶ ἡμεῖς οὔτε θέντες τὸν νόμον οὔτε κειμένῳ πρῶτοι χρησάμενοι, ὄντα δὲ παραλαβόντες καὶ ἐσόμενον ἐς αἰεὶ καταλείψοντες, χρώμεθα αὐτῷ, εἰδότες καὶ ὑμᾶς ἂν καὶ ἄλλους ἐν τῇ αὐτῇ δυνάμει ἡμῖν γενομένους δρῶντας ἂν αὐτό. καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος οὐ φοβούμεθα ἐλασσώσεσθαι· τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης, ἣν διὰ τὸ αἰσχρὸν δὴ βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε αὐτούς, μακαρίσαντες ὑμῶν τὸ

caput proxime praegressum. Exspectes igitur utique πρὸς τοῦ θείου. Krueg. vulgatam ita tuetur, ut verba τῆς πρὸς τὸ θεῖον εὐμενείας οὐδ' ἡμεῖς οἰόμεθα λελείψεσθαι attractionis quodam genere posita censeat pro πρὸς μὲν τὸ θεῖον τῆς πρὸς τοῦ θείου εὐμενείας οὐδ' ἡμεῖς οἰόμεθα λελείψεσθαι, *ad deos quod attinet, ne nos quidem eorum gratia inferiores fore speramus.* Similiter explanat Arn.: τὰ μὲν πρὸς τὸ θεῖον, τῆς ἐξ αὐτοῦ εὐμενείας οὐδ' etc. et confert 4, 51. ποιησάμενοι μέντοι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πίστεις etc., ubi vid. adn. Adde 6, 80. extr. καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν διαφυγεῖν i. e. τὰ πρὸς ἡμᾶς, τὴν πρὸς ἡμῶν ἔχθραν διαφυγεῖν. Porro τῶν ἐς τὸ θεῖον est *eorum, quae ad deos pertinent.* v. Matth. p. 558. b. Mox νόμισις est der Glaube, βούλησις das Wollen. Arn.: what men, as far as the gods are concerned, *think*; and as far as themselves are concerned, *will have to be so.* Krueg. adiectivum ἀνθρωπείας et ad νομίσεως et ad βουλήσεως pertinere ac propterea praemissum esse docet, in verbis ἐς σφᾶς αὐτοὺς structuram ἀπὸ κοινοῦ esse, nam pronomina ita posita esse, quasi antecessisset ἔξω τῆς τῶν ἀνθρώπων, et locum in has partes resolvit: οὐδὲν δικαιοῦμεν ἢ πράσσομεν ἔξω τῆς ἀνθρωπείας τῶν ἐς τὸ θεῖον νομίσεως et οὐδὲν δικαιοῦμεν ἢ πράσσομεν ἔξω τῆς ἀνθρωπείας τῶν ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως. Reisk. ita interpretatur: *non aliter agimus, neque aliter ius et fas aestimamus, quam prout alii homines partim in rebus divinis statuunt agendum et censendum esse, partim in rebus humanis, in mutuis rerum inter se commerciis volunt agi atque censeri.* „Significatur autem, addit Krueg., fortiorem quemque poscere, ut quem viribus superet, is sibi pareat." Minus recte Dionys. τὸ μὲν θεῖον δόξῃ γινώσκουσιν ἅπαντες, qui non vidit addendum esse verbum ἄρχειν, *existimamus enim deos ex opinione hominum, homines manifesto semper, utrosque autem, quia necesse sit per naturam rerum, ei imperare, cuius potentes sint.* Contrarie ponuntur δόξῃ et σαφῶς, utrumque iungendum cum ἄρχειν. Arn.: Men's common belief with regard to the gods, and their common practice amongst themselves, alike justify our conduct. Belief with regard to the gods; for of them we can only believe, not know it: practice amongst men; for we do not only believe, but know, that their practice is such.

δόξης, ἣν — πιστεύετε] Reisk. coniecit ᾗ. Arn. ferri posse vulgatam existimat, quia δόξης plane idem sit ac πίστεως, nec alius sensus, quam si scripsisset πίστεως ἣν περὶ αὐτῶν πιστεύετε, βοηθήσειν ὑμῖν αὐτούς, the belief which you believe concerning them, that they will help you. Mox ζηλοῦμεν est *felices praedicamus.* v. Valck. ad Thom. M. pone Ruhnk. et aliorum epistt. ad I. A. Ern. p. 162., Tittm. ad Zonar. in v. Proxima de illiberalitate Lacedaemoniorum tractant Od. Muell. Dor. 2. p. 409. Kortuem. Hellen. Staatsverf. p. 69, 4. Extrema οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας etc. intelligo: ist nicht zum Vortheil eu-

ἀπειρόκακον οὐ ζηλοῦμεν τὸ ἄφρον. Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς
σφᾶς μὲν αὐτοὺς καὶ τὰ ἐπιχώρια νόμιμα πλεῖστα ἀρετῇ χρῶν-
ται· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους πολλὰ ἄν τις ἔχων εἰπεῖν ὡς προς-
φέρονται, ξυνελὼν μάλιστ' ἂν δηλώσειεν ὅτι ἐπιφανέστατα ὧν
ἴσμεν τὰ μὲν ἡδέα καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμφέροντα δίκαια.
καίτοι οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας νῦν ἀλόγου σωτηρίας ἡ τοιαύτη
διάνοια.

ΜΗΛ. Ἡμεῖς δὲ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἤδη καὶ μάλιστα πι- 106
στεύομεν τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν Μηλίους ἀποίκους ὄντας μὴ
βουλήσεσθαι προδόντας τοῖς μὲν εὔνοις τῶν Ἑλλήνων ἀπίστους
καταστῆναι, τοῖς δὲ πολεμίοις ὠφελίμους.

ΑΘ. Οὔκουν οἴεσθε τὸ ξυμφέρον μέν μετὰ ἀσφαλείας εἶ- 107
ναι, τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλὸν μετὰ κινδύνου δρᾶσθαι· ὃ Λακε-
δαιμόνιοι ἥκιστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τολμῶσιν.

ΜΗΛ. Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους τε ἡμῶν ἕνεκα μᾶλλον 108
ἡγούμεθ' ἂν ἐγχειρίσασθαι αὐτούς, καὶ βεβαιοτέρους ἢ ἐς ἄλ-
λους νομιεῖν ὅσῳ πρὸς μὲν τὰ ἔργα τῆς Πελοποννήσου ἐγγὺς
κείμεθα, τῆς δὲ γνώμης τῷ ξυγγενεῖ πιστότεροι ἑτέρων ἐσμέν.

ΑΘ. Τὸ δ' ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις οὐ τὸ εὔνουν 109
τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται, ἀλλ' ἢν τῶν ἔργων τις δυνάμει
πολὺ προὔχῃ· ὃ Λακεδαιμόνιοι καὶ πλεῖόν τι τῶν ἄλλων σκο-
ποῦσι. τῆς γοῦν οἰκείας παρασκευῆς ἀπιστίᾳ καὶ μετὰ ξυμμά-
χων πολλῶν τοῖς πέλας ἐπέρχονται. ὥστε οὐκ εἰκὸς ἐς νῆσόν
γε αὐτοὺς ἡμῶν ναυκρατόρων ὄντων περαιωθῆναι.

ΜΗΛ. Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι· πολὺ δὲ τὸ 110

rer Rettung, sive eine solche Denkweise lässt nichts für eure Rettung erwarten.

106. *ἡμεῖς δέ*] Schol. *φασὶν οἱ Μήλιοι ὅτι διὰ τὸ ἴδιον συμφέρον τοὺς Λακεδαιμονίους πιστεύομεν καὶ μάλιστα ἥξειν ἡμῖν βοηθοὺς, ὅπως μὴ τοῖς μὲν εὐνοοῦσι τῶν Ἑλλήνων ἄπιστοι φανῶσιν, ὑμᾶς δὲ τοὺς πολεμίους ὠφελήσωσι, προδόντες ἡμᾶς τοὺς συμμάχους.*

107. *οὔκουν*] Bekk. sensu flagitante pro *οὐκοῦν*. Quamquam longe aliter sentit Elmsl. ad Eur. Heracl. 256.: „Apud veteres Atticos utraque particula semper propriam suam significationem servat. Ego ubique *οὐκ οὖν* scribo, adhibita, prout opus est, vel omissa interrogatione." Is ergo hic interrogationem omissurus fuisset, non additurus, ut Arn. opinatur.

108. *βεβαιοτέρους ἢ ἐς ἄλλους*] Unice vera videtur interpretatio Scholfieldi in adn. ad Dobrei Adversaria: *ea pericula, quae nostra causa suscipiuntur, tutiora* i. e. *minus periculosa fore, quam quae propter alios*, quamquam cum Arnoldo malim: *quam periculum ad alios traiiciendo susceptum*, quippe traiectus ad Melios non longus erat Laconica proficiscentibus et ad consanguineos fiebat. Propter *βεβαιοτέρους κινδύνους* Scholf. comparat 3, 39. *κίνδυνον ἡγησάμενοι βεβαιότερον*, et ad *ἐς ἄλλους* Arn. cogitatione supplet *παρακινδυνεῦσαι*, coll. 3, 36. *ἐς Ἰωνίαν παρακινδυνεῦσαι*. *Βεβαιοτέρους* ante Anglos iam Did. ad *κινδύνους* retulerat. Porro genitivus *τῆς γνώμης* pendet a *πιστότεροι*. Et *μᾶλλον — ὅσῳ* pro *τοσούτῳ μᾶλλον, ὅτι* dici docuit Buttm. Exc. ad Platon. 2. Alcib. §. 16. a. p. 205. Conf. 3, 45. 5, 90. 6, 89.

Κρητικὸν πέλαγος, δι᾽ οὗ τῶν κρατούντων ἀπορώτερος ἡ λῆψις ἢ τῶν λαθεῖν βουλομένων ἡ σωτηρία. καὶ εἰ τοῦδε σφάλλοιντο, τράποιντ᾽ ἂν καὶ ἐς τὴν γῆν ὑμῶν καὶ ἐπὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ξυμμάχων, ὅσους μὴ Βρασίδας ἐπῆλθε· καὶ οὐ περὶ τῆς μὴ προσηκούσης μᾶλλον ἢ τῆς οἰκειοτέρας ξυμμαχίδος τε [καὶ γῆς] ὁ πόνος ὑμῖν ἔσται.

111 *ΑΘ. Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις ἄν τι γένοιτο καὶ ὑμῖν καὶ οὐκ ἀνεπιστήμοσιν ὅτι οὐδ᾽ ἀπὸ μιᾶς πώποτε πολι-*

110. *πολὺ δὲ τὸ Κρητικὸν πέλαγος*] *δέ* om. Vat. H., quod non improbat Bekk. in ed. stereot. coll. 7, 13. extr. Schol. *ἀλλά, εἰ καὶ αὐτοὶ πλεῦσαι ὀκνήσουσιν, ἔχουσί γε συμμάχους ἄλλους ἡμῖν πέμψαι βοηθούς· μεγάλου τε ὄντος τοῦ Κρητικοῦ πελάγους, δι᾽ οὗ πέμψουσι τὴν βοήθειαν, μᾶλλον οἱ πεμφθέντες δυνήσονται, λαθόντες ὑμᾶς θαλασσοκρατοῦντας, σωθῆναι πρὸς ἡμᾶς, ἤπερ ὑμεῖς, οἱ κρατοῦντες τῆς θαλάσσης, συλλαβεῖν αὐτούς. εἰ δὲ καὶ τούτου διαμάρτοιεν, τὴν γῆν ὑμῶν δῃώσουσι, καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους, ὅσους Βρασίδας οὐκ ἐπῆλθε, χειρώσονται· ὥςτε ὑμῖν οὐ περὶ τῆς μὴ προσηκούσης, τῆς ἡμετέρας, ὁ ἀγὼν ἔσται, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων καὶ τῆς ὑμετέρας.* De genere communi comparativi *ἀπορώτερος* vid. Matth. p. 815. adn. Buttm. Gr. max. Vol. 1. p. 247.

ξυμμαχίδος τε] Reg. (G.) *ξ. τε γῆς καί.* Duk. putat *καί* intrusum esse. Kistem. et Bened. legi volebant *ἢ τῆς οἰκειοτέρας τε καὶ ξυμμαχίδος γῆς.* Haack. seclusit verba *καὶ γῆς.* „Verum ita *οἰκείας*, non *οἰκειοτέρας* dicendum erat, nam *οἰκειοτέρα* quam *ἡ μὴ προσήκουσα* etiam sociorum terra est. Valla: ***ut vobis res sit non magis de terra nihil ad vos pertinente quam de vestra ipsorum***, quasi *ξυμμαχίδος τε καί* non legisset. Vulgatam defendit Bau.“ Popp. Mihi *γῆς* interpretamentum videtur, quo factum est, ut *τε καί* suo loco moveretur. Lego *ἢ τῆς οἰκειοτέρας τε καὶ ξυμμαχίδος*, neque quidquam ad sensum interest, si cum Haackio deleas verba *καὶ γῆς*. Quod autem Popp. obloquitur, sic falsam comparationem fieri, et *οἰκείας* necesse fieri legi, quia *οἰκειοτέρα* etiam *ἡ ξυμμαχίς* sit, *ἡ ξυμμαχίς* utique *οἰκειοτέρα τῆς μὴ προσηκούσης* est, sed minus *οἰκεία* quam patria. Comparativus in *οἰκειοτέρα* refertur ad *τὴν ξυμμαχίδα*, non ad *τὴν μὴ προσήκουσαν*. Arn. suspicatur, verba *ξυμμαχίδος τε καὶ γῆς* inserta esse ad explicandum vocabulum *οἰκειοτέρας*.

111. *τούτων μὲν καί*] Ordo verborum est: *τούτων μὲν ἄν τι γένοιτο καὶ ὑμῖν καὶ πεπειραμένοις καὶ οὐκ ἀνεπιστήμοσιν*, *ὅτι* etc. Schol. *τούτων μὲν καὶ ὑμεῖς πεπείρασθε, καὶ οὐκ ἀνεπιστήμονές ἐστε ὅτι οὐδέποτε Ἀθηναῖοι πολιορκοῦντες ἑτέρους ἀπεχώρησαν διὰ τὸ φοβηθῆναι περὶ τῶν συμμάχων ἢ περὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν δῃουμένης.* In his *τούτων τι* refertur ad conatus Peloponnesiorum in terram Atheniensium eorumque sociorum, von diesem kann wohl einmal geschehen, dass auch ihr durch eigne Erfahrung belehrt etwas wisset, dass nämlich etc. Dictum est ut illud *βουλομένῳ μοι γίγνεται*, et locus ita accipiendus, quasi scripsisset: *τούτων μὲν ἄν τι γένοιτο, ὥςτε καὶ ὑμᾶς καὶ πεπεῖρασθαι καὶ μὴ ἀνεπιστήμονας εἶναι, ὅτι* etc. Vid. Matth. p. 712 sq. Conf. 2, 60. init. Valck. ad Herodot. 8, 101. Mox „*βουλεύσειν* spectat ad Melios in consilio assidentes, quo de salute reipublicae consultant; si ad eosdem qua cives referretur, ita ut deliberationis eventus ad ipsos quoque pertinere cogitaretur, scriptor dicturus fuisset *βουλεύσεσθαι.*“ Arn. Tum „formam *νομίσαιεν* tuetur *φθάσαιεν* 3, 49.“ Popp.

ορκίας Ἀθηναῖοι δι' ἄλλων φόβον ἀπεχώρησαν. ἐνθυμούμεθα δὲ ὅτι φήσαντες περὶ σωτηρίας βουλεύσειν οὐδὲν ἐν τοσούτῳ λόγῳ εἰρήκατε ᾧ ἄνθρωποι ἂν πιστεύσαντες νομίσαιεν σωθήσεσθαι, ἀλλ' ὑμῶν τὰ μὲν ἰσχυρότατα ἐλπιζόμενα μέλλεται, τὰ δ' ὑπάρχοντα βραχέα πρὸς τὰ ἤδη ἀντιτεταγμένα περιγίγνεσθαι. πολλήν τε ἀλογίαν τῆς διανοίας παρέχετε, εἰ μὴ μεταστησάμενοι ἔτι ἡμᾶς ἄλλο τι τῶνδε σωφρονέστερον γνώσεσθε. οὐ γὰρ δὴ ἐπί γε τὴν ἐν τοῖς αἰσχροῖς καὶ προύπτοις κινδύνοις πλεῖστα διαφθείρουσαν ἀνθρώπους αἰσχύνην τρέψεσθε. πολλοῖς γὰρ προορωμένοις ἔτι ἐς οἷα φέρονται τὸ αἰσχρὸν καλούμενον ὀνόματος ἐπαγωγοῦ δυνάμει ἐπεσπάσατο, ἡσσηθεῖσι τοῦ ῥήματος, ἔργῳ ξυμφοραῖς ἀνηκέστοις ἑκόντας περιπεσεῖν, καὶ αἰσχύνην αἰσχίω μετὰ ἀνοίας ἢ τύχης προςλαβεῖν. ὃ ὑμεῖς, ἢν εὖ βουλεύησθε, φυλάξεσθε, καὶ οὐκ ἀπρεπὲς νομιεῖτε πόλεώς τε τῆς μεγίστης ἡσσᾶσθαι μέτρια προκαλουμένης ξυμμάχους γενέσθαι

ἀλλ' ὑμῶν τὰ μὲν — γνώσεσθε] Dionys. p. 916. Schol. *ἀλλὰ τὰ μὲν ἰσχυρότερα ὑμῶν ἐλπίδες εἰσὶ μέλλουσαι· τὰ δὲ ὑπάρχοντα ὡς πρὸς τὰ ἡμέτερα παντελῶς εἰσὶ σμικρά, πάνυ τε δὴ ἀλόγιστοι καθεστήκατε εἰ μὴ καθ' ἑαυτοὺς γενόμενοι βουλεύσεσθε φρονιμώτερον.*

οὐ γὰρ δή] Schol. *οὐ γὰρ δὴ εἰκότως ἐπὶ τὴν μάλιστα λυμαίνουσαν τοὺς ἀνθρώπους αἰσχύνην καταφεύξεσθε, δι' ἣν πολλοὶ καίπερ ὁρῶντες ὅτι εἰς κίνδυνον ἔρχονται, ὅμως φεύγοντες τὸ ἀπρεπὲς τοῦ ὀνόματος (τουτέστι τὸ ὑπακούειν, ἔχον τι ποιητικὸν αἰσχύνης· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐπαγωγόν) συμφοραῖς μεγίσταις περιέπεσον, καὶ αἰσχύνην μείζονα προςέλαβον ἧς ἔφευγον, μετὰ τοῦ ἀνοήτους αὐτοὺς νομίζεσθαι καὶ οὐ δοκεῖν διὰ τύχην πταῖσαι. ἐν γὰρ τῷ· „ἢ τύχῃ" ὁ ἢ σύνδεσμος ἀντὶ τοῦ ἤπερ κεῖται.*

ἐν τοῖς αἰσχροῖς — κινδύνοις] Quaeritur, quaenam pericula sint, quae *αἰσχροὺς κινδύνους* appellat? Bau. ea intelligit pericula, quae pudor subire adigit, quae ob ignominiam fugiendam suscipiuntur. At hoc foret, quasi quae mortis vitandae causa suscipiuntur, mortifera appelles. Ipse scriptor exponit, quae turpia pericula intelligi velit. Nempe sunt ea, quae propter id ipsum quod *προὔπτα* sunt et cum certo exitio suscipiuntur, praeter certum damnum dedecus amentiae (*τὸ αἰσχρόν*) afferunt. Ac cum praestet fortunae adversae succumbere, quam contra stimulum calcitrando fortunam culpa liberare, qui hoc committunt, sane merito turpis insipientiae damnantur. Sunt denique „pericula, quae quis quum evitare debeat, temere subit." Haack.

πολλοῖς γὰρ — ἐπεσπάσατο] Port. per enallagen dictum putat, pro *πολλοὺς προορωμένους* et *ἡσσηθέντας*, sed fortassis recte dici potest *τὸ αἰσχρὸν ἐπεσπάσατο πολλοῖς τὸ αὐτοὺς ἑκόντας περιπεσεῖν συμφοραῖς*, *multis hoc conciliavit, ut volentes in calamitates inciderent.* Nam quum dicitur *ἐπισπάσασθαι φθόνον, κίνδυνον* et alia, haud dubie dativus aliquis, ut *ἑαυτῷ* vel alius supplendus est. Thuc. infinitivo *περιπεσεῖν* utitur pro nomine, ut omnes Graeci. Si eo omisso dixisset *τὸ αἰσχρὸν πολλοῖς ἐπεσπάσατο συμφοράς*, nemo, opinor, de enallage cogitasset. Duk. Verba *ξυμμάχους γενέσθαι — ὑποτελεῖς* epexegesis sunt verbi *μέτρια*. Et *ὑποτελεῖς* habent plerique et optimi libri, vulgo *ὑποτελῆ*. Terras quoque et agros *ὑποτελεῖς* dici recentiorum quidem, sed tamen exemplis, Abreschium probare adnotavit Bau., at Duk. observavit, Thucydidem ubique homines stipendiarios, non agros *ὑποτελεῖς* vocare, velut 1, 19. 56. 2, 9. 7, 57., eosdemque ait dicere *ὑποτελεῖν*

ἔχοντας τὴν ὑμετέραν αὐτῶν ὑποτελεῖς, καὶ δοθείσης αἱρέσεως πολέμου πέρι καὶ ἀσφαλείας μὴ τὰ χείρω φιλονεικῆσαι· ὡς οἵτινες τοῖς μὲν ἴσοις μὴ εἴκουσι, τοῖς δὲ κρείσσοσι καλῶς προςφέρονται, πρὸς δὲ τοὺς ἥσσους μέτριοί εἰσι, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖντο. σκοπεῖτε οὖν καὶ μεταστάντων ἡμῶν καὶ ἐνθυμεῖσθε

3, 46. Arn. praeterea alia ratione scripturam ὑποτελῆ reiicit. „Ὑποτελεῖς, ait, foret *stipendiarii*, solventes certum tributum, sicut reliqui socii, quotannis; at ἔχοντας τὴν γῆν ὑποτελῆ significaret *vectigales* i. e. cum dominium terrae suae perdiderunt, et non iam domini, sed coloni agros suos colentes Atheniensibus terrae dominis ex reditu agrorum vectigal pendunt. Haec erat nimirum deterior conditio, neque eo iure socii Atheniensium esse solebant, sed fuit is status eorum, qui post improsperum successum defectionis denuo subiecti erant, velut Mytilenaei. Conf. 3, 50.“ Tum φιλονεικῆσαι per breviloquentiam dictum est pro φιλονεικοῦντας ἑλέσθαι, ut Schol. explicat: αἱρέσεως οὖν προκειμένης ἢ πολεμεῖν ἢ ζῆν ἀσφαλῶς, μὴ τὸ χεῖρον ἕλησθε φιλονεικήσαντες. De verbis πρὸς δὲ τοὺς ἥσσους „adi Scholf. ad Aesch. Eumen. 720.“ Arn.

καὶ ἐνθυμεῖσθε] Schol. βουλεύσασθε οὖν μεταστάντων ἡμῶν καὶ πολλάκις πρὸ ὀφθαλμῶν λάβετε ὅτι περὶ πατρίδος ἡ σκέψις, μιᾶς οὔσης, περὶ ἧς ἐν μιᾷ βουλῇ ἢ κατορθώσετε ἢ σφαλήσεσθε. It. ἣν μιᾶς, m. ἥν, hic spiritu a man. rec. mutato. Porro ἴστε D. Vind. Tus. Vall. *quam scitis*. H. s. v. ἴσιαται, ex quo ἴστατε eruit Doederl. Neu. Arch. f. Philol. 1, 1. p. 138. Vulgo ἔσται. Et μὴ om. Laur. E. Illud ἴσιαται mihi ortum videtur ex ἴστε et primo vocabulo proxime sequentis cap. καί, nec mihi praesens ἴστατε, sed futurum sententiae convenire videtur. Recepto ἴστε omnia plana fieri mihi etiamnunc persuasum est, modo de verbis μιᾶς πέρι καὶ ἐς μίαν βουλήν recte iudices. Ibi autem καί non est *et*, sed *etiam* vel *item*, et sensus idem ac si scripsisset: ἐς μίαν καὶ περὶ μιᾶς οὖσαν βουλήν, *quam institutam unica de patria unica item consultatione et salvam et perditam scitote*, sive über Ein Vaterland auch Einmal nur berathend. Formulam ἐς μίαν βουλήν, quamquam alio sensu, praeiit Hom. Il. 2, 379. εἰ δέ ποτ' ἔς γε μίαν βουλεύσομεν, ubi v. Heyn. Recte igitur Schol. Thuc. ad h. l. ἐν μιᾷ βουλῇ. Adde Matth. p. 1309. Negavit Popp., πατρίδα τυχοῦσαν significare posse *salvam patriam*. Quid igitur censet verba 3, 42. μὴ τυχὼν μετὰ ἀξυνεσίας καὶ ἄδικος γίγνεται i. e. und wenn er nicht glücklich ist, erscheint er als ungerecht, nebst dem, dass er ungeschickt erscheint. Pro iisdem ibidem paulo post scriptor posuit verba ὁ μὴ ἐπιτυχών, ibidemque contrarie his ponitur ὁ κατορθῶν. Quid verba 3, 82. n. l. ab init. ἐπιβουλεύσας δέ, τυχών, ξυνετός. Cogitatione pone τυχοῦσαν sive ἐπιτυχοῦσαν ὧν πράττει, num aliter locutus est, quam Xen. ap. Matth. p. 1099. 4. init.? Κατορθοῦν autem absolute poni pro *felicem esse* pridem monuit Schaef. ad Dionys. Hal. de C. V. p. 416. Porro Popp. negat verba ἴστε τυχοῦσαν significare: wisset dass glücklich werden *kann*. An forte necesse est, hunc sensum inesse? Nempe τυχεῖν et κατορθῶσαι proprie est das Rechte *getroffen haben*, metaphorice glücklich seyn, siquidem felicitas ex eo sequitur, quod a recto non abieris, prospero eventu non excideris. Quod verbum quum de consultatione usurpatur, quid aptius dici potest? si quidem felicitas in consultatione pendet ab eo, quod recto consilio non abieris. Conf. Matth. p. 1086. adn. Non igitur dicit dass glücklich werden kann, sed dass glücklich *ist* und unglücklich sc. post unam consultationem et non plures. Quanto hoc fortius est et convenientius cum illa procacitate, quae totam orationem Atheniensis per-

πολλάκις ὅτι περὶ πατρίδος βουλεύεσθε, ἣν μιᾶς πέρι καὶ ἐς μίαν βουλὴν τυχοῦσάν τε καὶ μὴ κατορθώσασαν ἔσται.

Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων· οἱ δὲ 112 Μήλιοι κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γενόμενοι, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς παραπλήσια καὶ ἀντέλεγον, ἀπεκρίναντο τάδε. Οὔτε ἄλλα δοκεῖ ἡμῖν ἢ ἅπερ καὶ τὸ πρῶτον, ὦ Ἀθηναῖοι, οὔτ' ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πόλεως ἑπτακόσια ἔτη ἤδη οἰκουμένης τὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρησόμεθα, ἀλλὰ τῇ τε μέχρι τοῦδε σωζούσῃ τύχῃ ἐκ τοῦ θείου αὐτὴν καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ Λακεδαιμονίων τιμωρίᾳ πιστεύοντες πειρασόμεθα σώζεσθαι. προκαλούμεθα δὲ ὑμᾶς φίλοι μὲν εἶναι, πολέμιοι δὲ μηδετέροις, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρῆσαι σπονδὰς ποιησαμένους αἵτινες δοκοῦσιν ἐπιτήδειοι εἶναι ἀμφοτέροις.

Οἱ μὲν δὴ Μήλιοι τοσαῦτα ἀπεκρίναντο· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι 113 διαλυόμενοι ἤδη ἐκ τῶν λόγων ἔφασαν Ἀλλ' οὖν μόνοι γε ἀπὸ τούτων τῶν βουλευμάτων, ὡς ἡμῖν δοκεῖτε, τὰ μὲν μέλλοντα τῶν ὁρωμένων σαφέστερα κρίνετε, τὰ δὲ ἀφανῆ τῷ βούλεσθαι ὡς γιγνόμενα ἤδη θεᾶσθε, καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τύχῃ καὶ ἐλπίσι πλεῖστον δὴ παραβεβλημένοι καὶ πιστεύσαντες πλεῖστον καὶ σφαλήσεσθε.

Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐς τὸ στρά- 114 τευμα· οἱ δὲ στρατηγοὶ αὐτῶν, ὡς οὐδὲν ὑπήκουον οἱ Μήλιοι, πρὸς πόλεμον εὐθὺς ἐτράποντο καὶ διελόμενοι κατὰ πόλεις περιετείχισαν κύκλῳ τοὺς Μηλίους. καὶ ὕστερον φυλακὴν σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων καταλιπόντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀνεχώρησαν τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ. οἱ δὲ λειπόμενοι παραμένοντες ἐπολιόρκουν τὸ χωρίον.

vadit, quam si dixisset, fieri *posse* vel hoc vel illud! Quo pertinet etiam vox quasi denunciantis ἴστε, tanquam si dicat: lasst es euch gesagt seyn, es ist aus mit euch und ihr seyd gerettet *nach Einer Frist.* De usu particularum τε — καί, qualis h. l. est, vid. adn. ad 2, 35. init. „You are consulting about your country; it is your one and only country, and in this one deliberation are involved both its prosperity and its ruin. Dicit μιᾶς πέρι, quia Melus iis omnia erat, neque, sicut Athenienses, aliam patriam habebant, quo se reciperent, illa amissa." Arn.

112. πόλεως — οἰκουμένης] Insula Melos nunc appellatur Milo, longa est circiter sedecim mill., lata fere sex septem mill. Vid. Tournef. Vol. 1. p. 114., cuius aetate urbs ferebatur quinque millia incolarum habere, nunc tota insula putatur non plus mille incolis habitari. Plena est collium vulcaniae originis, eademque fertilissima. Bloomf.

113. τῷ βούλεσθαι] Schol. τὰ δὲ ἄδηλα, διὰ τὸ βούλεσθαι οὕτως ἔχειν ὡς οἴεσθε, καθάπερ τὰ παρόντα καὶ γιγνόμενα θεᾶσθε. Vid. adn. ad 3, 3. 38. Dein παραβεβλημένοι est: *quia plurimum commisistis.* Schol. ἐπιτρέψαντες παραβόλως. Tum activum, tum medium huius verbi hanc significationem habet, ut sit quasi *deponere* (deponiren). Herodotus utrumque habet eodem sensu, ut 2, 154. παῖδας παρέβαλε αὐτοῖσι Αἰγυπτίους et 7, 10, 8. ἡμέων δὲ ἀμφοτέρων παραβαλλομένων τὰ τέκνα i. e. *in medio depositis utriusque nostrum liberis.* Vid. adn. ad 1, 133.

115 Καὶ Ἀργεῖοι κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἐςβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν, καὶ λοχισθέντες ὑπό τε Φλιασίων καὶ τῶν σφετέρων φυγάδων, διεφθάρησαν ὡς ὀγδοήκοντα. καὶ οἱ ἐκ τῆς Πύλου Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίων πολλὴν λείαν ἔλαβον. καὶ Λακεδαιμόνιοι δι' αὐτὸ τὰς μὲν σπονδὰς οὐδ' ὥς ἀφέντες ἐπολέμουν αὐτοῖς, ἐκήρυξαν δὲ εἴ τις βούλεται παρὰ σφῶν Ἀθηναίους λῃίζεσθαι. καὶ Κορίνθιοι ἐπολέμησαν ἰδίων τινῶν διαφορῶν ἕνεκα τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δ' ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἡσύχαζον. εἷλον δὲ καὶ οἱ Μήλιοι τῶν Ἀθηναίων τοῦ περιτειχίσματος τὸ κατὰ τὴν ἀγορὰν προςβαλόντες νυκτός, καὶ ἄνδρας τε ἀπέκτειναν καὶ ἐςενεγκάμενοι σῖτόν τε καὶ ὅσα πλεῖστα ἐδύναντο χρήσιμα ἀναχωρήσαντες ἡσύχαζον· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἄμεινον τὴν φυλακὴν τὸ ἔπειτα παρεσκευάζοντο. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

116 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι μελλήσαντες ἐς τὴν Ἀργείαν στρατεύειν, ὡς αὐτοῖς τὰ διαβατήρια ἱερὰ ἐν τοῖς ὁρίοις οὐκ ἐγίγνετο, ἀνεχώρησαν. καὶ Ἀργεῖοι διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν τῶν ἐν τῇ πόλει τινὰς ὑποτοπήσαντες, τοὺς μὲν ξυνέλαβον, οἱ δ' αὐτοὺς καὶ διέφυγον. καὶ οἱ Μήλιοι περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὖθις καθ' ἕτερόν τι τοῦ περιτειχίσματος

115. *καὶ Ἀργεῖοι*] Num omnes interfecti sunt? Genitivi loco igitur nominativus est. v. adn. ad 3, 23. 5, 59. In verbis *οὐδ' ὥς ἀφέντες ἐπολέμουν* negatio ad solum *ἐπολέμουν* pertinet, ut sit *οὐδ' ὥς ἐπολέμουν τῷ ἀφεῖναι τὰς σπονδάς*, conf. 6, 33. *οὐ καταφοβηθεὶς ἐπισχήσω* i. e. *οὐκ ἐπισχήσω τῷ καταφοβηθῆναι*. Mox *ἐκήρυξαν λῃίζεσθαι* Bau. intelligit: sie stellten Kaperberechtigungen aus. vid. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 128. At mari Lacedaemonii Atheniensibus vix multum nocuerint. Melius Mans. Spart. 2. p. 187. explicat: sie forderten die Ihrigen auf, sich durch Plünderung der Athenienser, wenn sie Lust hätten, zu bereichern. Vel dicas: sie erlaubten, Repressalien auszuüben. Quia *κηρῦξαι* idem est, ac *κηρύξαντα κελεῦσαι*, infinitivus *λῃίζεσθαι* sequitur. v. Schoem. Obss. in quosd. locos Thuc. p. 14 sq.

τὸ κατὰ τὴν ἀγορὰν] Hoc vix intelligi potest de foro urbis Meliorum. Puto designari forum rerum venalium in munitionibus Atheniensium et locum, ubi asservabatur frumentum et alia ad usus militum, qui urbem obsidebant. Id indicant ea, quae mox de frumento et aliis rebus a Meliis raptis Thucydides dicit. Duk. De foris militaribus vid. 1, 62. 3, 6. Dukeri sententiam probat Bloomf. „Nam si urbs, ait, sita erat, ut probabile est, ubi nunc Milo urbs iacet, forum credere licet fuisse, ut solebat, in media urbe, et proinde aeque distabat ab unaquaque parte circummunitionis. Si urbs iacebat ad portum et mare, forum credibile est fuisse, ut solebat, ad portum, et proinde murum obsidionalem non licebat circumduci hac parte, neque ulla pars circummunitionis iacere poterat foro ex adverso." Mox *χρήσιμα* habent H. I. et sic iam Wass. emendaverat, et Valla: *quae ex usu forent.* Vulgo *χρήμασιν*. Ar. Chr. *χρήματα*.

116. *καθ' ἕτερόν τι — εἷλον*] i. e. *ἕτερον μέρος τι τοῦ περιτειχίσματος εἷλον*. Dictum est, ut *ἐπὶ μέγα τοῦ τείχους εἷλον* 2, 76. Mox Vallam *Εὐδήμου* legisse adnotavit Steph. De proximo *καί* v. adn. ad 4, 29. Ceterum Grammatici veteres fame maxime coactos

εῖλον τῶν Ἀθηναίων, παρόντων οὐ πολλῶν τῶν φυλάκων. καὶ ἐλθούσης στρατιᾶς ὕστερον ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄλλης, ὡς ταῦτα ἐγίγνετο, ἧς ἦρχε Φιλοκράτης ὁ Δημέου, καὶ κατὰ κράτος ἤδη πολιορκούμενοι, γενομένης καὶ προδοσίας τινὸς ἀφ' ἑαυτῶν, ξυνεχώρησαν τοῖς Ἀθηναίοις ὥςτ' ἐκείνους περὶ αὐτῶν βουλεῦσαι. οἱ δὲ ἀπέκτειναν Μηλίων ὅσους ἡβῶντας ἔλαβον, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν. τὸ δὲ χωρίον αὐτοὶ ᾤκησαν, ἀποίκους ὕστερον πεντακοσίους πέμψαντες.

Melios se dedidisse scribunt. Hesych. Phot. Phavorin.: λιμῷ Μηλίῳ, παροιμία, ἐπεὶ Ἀθηναῖοι ἐκάκωσαν Μηλίους πολιορκοῦντες λιμῷ, ὡς Θουκ. ἐν τῇ πέμπτῃ. Eadem Phot. in corrupto lemmate λιμένι Μηλίῳ. At Suidas in λιμὸς Μηλιαῖος totam harum rerum memoriam perturbat, Niciae tribuens expugnationem insulae, et ex insula urbem in Thessalia faciens, et alia falsa intermiscens, de quibus ad h. l. Duk. uberius dixit. Idem Suidas ad finem huius narrationis glossam Hesychii et aliorum modo adscriptam repetit. Partem horum errorum in farraginem suam s. v. Μῆλος Phavorin. recepit. Proverbium illud norunt etiam Zenob. 4, 94. Schol. Arist. Av. 186. (quo respexit Hesych.), et Diogenian. 6, 13. p. 229. Plut. Proverb. 30. in Praef. Gron. ad Thes. A. Gr. Vol. 10. p. 10., quos locos indicavit Albert. Denique Strab. 10. p. 742. sic habet: Ἀθηναῖοι δέ ποτε πέμψαντες στρατείαν ἡβηδὸν κατέσφαξαν τοὺς πλείους, e nostro loco, ut patet. Strabonem exscripsit Eustath., vid. Casaub. Sed pro πλείους apud Geographum lege Μηλίους cum Tyrwhitto Coniectt. in Strab. ad h. l. p. 42. Harl. Quam coniecturam Eustath. firmat, apud quem est τοὺς ἐνοικοῦντας. Mox verba ἀφ' ἑαυτῶν iunge cum προδοσίας.

TEMPORA
RERUM IN LIBRO QUINTO MEMORATARUM.

Cap.

4. ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξέπλευσε] Ol. 89, 2. (422.) vere. v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. 2. p. 194.

7. ἀναλαβὼν ἦγε] Ol. 89, 3. (422.) Sept.

12. τοῦ θέρους τελευτῶντος] Ol. 89, 3. (422.) ante d. 23 Sept.

13. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος] Ol. 89, 3. (422.) statim post d. 23 Sept.

14. τὰς τριακοντούτεις σπονδὰς ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι] Has inducias concluserant Ol. 82, 2. (451.), eodem anno, quo et quinquennales cum Atheniensibus. v. Thuc. 1, 112. et Od. Muell. Dor. 2. p. 500. 510. nr. 42.

24. μετὰ τὰς σπονδὰς οὐ πολλῷ ὕστερον] Ol. 89, 3. (421.)
τὸ θέρος ἦρχε] eodem anno, inde a die 17 Apr.

32. περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους] v. cap. 24.

33. τοῦ αὐτοῦ θέρους] Ol. 89, ¾. (421.)

34. καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους] Eodem tempore.

Cap.

35. τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους] Ol. 89, 4. (421.)

36. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος] Ol. 89, 4. (421.) post d. 11 Oct.

39. καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι] Ol. 89, 4. (42$\frac{1}{0}$.)
τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος] Ol. 89, 4. (420.) ante d. 6. Apr.

40. ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθύς]. Ol. 89, 4. (420.) inde a d. 6 Apr.

51. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος] inde a d. 1 Oct. 420. Ol. 90, 1. usque ad d. 25. Apr. 419. Ol. 90, 1.

52. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους] inde a d. 25 Apr. 419. Ol. 90, 1.
καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους] m. Apr. eiusdem anni.

53. τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους] post d. 23 Iul. 419. Ol. 90, 2.

55. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι] Ol. 90, 2. (419.) Sept.

56. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος] inde a d. 20. Oct. 419. Ol. 90, 2.
τὸν δὲ χειμῶνα τοῦτον] Ol. 90, 2. (41$\frac{9}{8}$.)
καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος] ante d. 15 Apr. 418. Ol. 90, 2.

57. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους] a d. 27 Iun. usque ad d. 26. Iul. 418. Ol. 90, $\frac{2}{3}$.

60. σπένδεται τέσσαρας μῆνας] inde a Iulio ineunte 418. Ol. 90, 2.

61. μετὰ δὲ τοῦτο] post medium fere Iulium 418. Ol. 90, 3.

74. ἡ μὲν μάχη τοιαύτη] Ol. 90, 3. (418.) m. Aug.

76. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος] inde a d. 9 Oct. 418. Ol. 90, 3. Mirum est adiici ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἦγαγον, siquidem hoc festum celebrabatur inde a d. 7 mensis Carnei per nundinum i. e. inde a d. 17 Aug. usque ad diem 25 eiusdem mensis 418., ideoque ineunte hyeme eius anni iam multum temporis effluxerat, ex quo Carnea acta erant.

78. οὐ πολλῷ ὕστερον] Ol. 90, 3. (418.)

81. καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη ταῦτα ἦν] Exeunte m. Mart. 417. Ol. 90, 3.

82. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους] Hecatombaeone i. e. Iulio 417. Ol. 90, 4.

83. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος] post d. 27 Sept. 417. Ol. 90, 4.
μετὰ τοῦτο καὶ Ἀργεῖοι] fort. Nov. 417.
τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος] ante d. 22. Apr. 416. Ol. 90, 4.

84. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους] inde a d. 22. Apr. 416. Ol. $\frac{90, 4.}{91, 1.}$

112. ἑπτακόσια ἔτη] inde ab anno 1116. ante Chr. N., annis 339. ante primam Ol. vid. Conon. Narrat. 36. Steph. Byz. s. v. Μῆλος. Herodot. 8, 48. Xen. H. Gr. 2, 2, 3. 9. Plut. de Virt. Mul. Larcher. Essay de Chronol. p. 396. Od. Muell. Orchom. p. 316. 318. 476. coll. Boeckh. C. I. Vol. 1. p. 6 sq. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 146, 11.

115. κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτόν] per aestatem 416. Ol. $\frac{90, 4.}{91, 1.}$

116. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος] inde a d. 16 Oct. 416. Ol. 91, 1.

ARGUMENTUM LIBRI SEXTI.

Athenienses meditantur magno cum apparatu in Siciliam navigare. Digressio de magnitudine et coloniis Siciliae. Causae Atheniensium expeditionis et legatio eorum 1—6. Lacedaemonii in terram Argivorum incursant; Athenienses opitulantur. Res apud Orneas gestae 7. Legati ex Sicilia redeunt; Athenienses expeditionem Siculam decernunt, et Alcibiadem, Niciam ac Lamachum belli duces faciunt 8. Concio fit de apparatu. Nicias Atheniensibus expeditionem dissuadere conatur 8. Oratio Niciae 9—14. Contra Niciam Alcibiades loquitur; causae cur is expeditionem Siculam suaserit; ingenium et mores eius 15. Oratio Alcibiadis 16—18. Nicias rursus ingentem apparatum poscens, Athenienses a profectione in Siciliam avertere studet 19. Altera oratio Niciae 20—23. Magnus ardor Atheniensium in suscipienda expeditione; Nicias exponit, quantae vires opus sint. Fit apparatus 24—26. Hermarum mutilatio; facinoris auctores praemiis publice propositis quaeruntur; suspiciones populi; indicium inquilinorum. Alcibiades eiusdem culpae reus fit et, priusquam naviget, causam suam diiudicari nequidquam postulat 27—29. Classis portu solvit; magnificentia apparatus 30—32. Syracusani deliberant de adventu Atheniensium 32. Oratio Hermocratis 33. 34. Syracusani altercantur; prodit ad orandum Athenagoras 35. Oratio Athenagorae 36—40. Ducum unus rixam componit 41. Atheniensium classis apud Corcyram; duces copias iterum recensent et eo ordine instruunt, quo portum capturi et castra posituri sint; naves, quae explorarent, in Italiam et Siciliam praemissae. Magnitudo exercitus 42. 43. Traiecto sinu Ionio Italiam praeternavigant. Civitates Italiae nec ad mercatum eos admittunt, nec in urbes recipiunt, sed tantum aquae et stationis usu adiuvant, donec ad Rhegium perveniunt, ubi congregantur, et extra urbem castra metati a Rheginis ad mercatum admittuntur 44. Syracusani summa contentione bellum parant 45. Praemissae naves reduces factae Segestanorum fraudem nunciant; duces animis afflicti 46. in praesentem rerum statum consilia conferunt 47—49. Sententia Niciae 47. Alcibiadis 48. Lamachi 49. Athenienses Naxum et Catanam sibi conciliant, Syracusani quid agant navibus praemissis explorant, Camarinaeos caduceatore misso frustra in partes suas trahere tentant 50—52. Salaminia Alcibiadem arcessitum venit, quia Athenienses etiamtum de mysteriis pollutis quaestionem habebant; populus enim memor Pi-

sistratidarum tyrannidis suspiciones alebat 53. Digressio de Pisistratidis 54—59. Inter quaestionem de reis, unus eorum, qui in vinculis erant, indicium fecit, quo facto populus Salaminiam ad Alcibiadem misit, qui in Peloponnesum aufugit 60. 61. Atheniensium expeditio adversus Hyccara, quo oppido capto Segestam navigant et Hyblam tentant 62. Primus accessus Atheniensium ad Syracusas 63—71. Audacia et insolentia Syracusanorum 63. Athenienses fraude bellica castra prope Syracusas collocant 64—66. Proelium Atheniensium et Syracusanorum 67—70. Athenienses Syracusis relictis Catanam navigant, causae huius profectionis 71. Hermocratis oratio ad Syracusanos, quibus persuadet, ut loco multorum tres belli duces creent, et legatos Corinthum ac Spartam mittant 72. 73. Athenienses, conatu in Messanam frustra facto, Naxi hibernant, et triremem Athenas mittunt 74. Syracusani urbem muniunt et Catanam agmen ducunt 75. Legatio ab utrisque Camarinam missa 75. Orationes legatorum 76—87. Hermocratis oratio 76—80. Euphemi responsio 81—87. Camarinaei neutris opitulandum esse decernunt 88. Athenienses et cum Siculis transigunt et alio socios paraturi mittunt 88. Corinthii decernunt Syracusanis opem ferre, et una legatos Spartam mittunt, quo etiam Alcibiades venit 88. Oratio Alcibiadis 89—92. Lacedaemonii ad bellum propensi Gylippum navigationem in Siciliam parare iubent 93. Expeditio Atheniensium contra Megara, Centoripa et alia oppida; equites Athenis adveniunt 94. Bellum Lacedaemoniorum et Argivorum 95. Seditio Thespiensium 95. Obsidio Syracusarum 96—103. Epipolae capiuntur 97. Syracusani muro transverso et palis per paludem defixis circummunitionem hostium intercipere frustra moliuntur 100. 101. Lamachi mors 101. Duplex murus ab Epipolis ad magnum portum per Athenienses ductus 103. Gylippus et Pythen, Syracusanis auxilium laturi, Tarentum traiiciunt, unde profecti tempestate iactantur 104. Conf. Diod. 13, 3—7. Plut. V. Nic. 14—19. Mutuae incursationes Argivorum et Lacedaemoniorum; Athenienses hostili exscensione apud Epidaurum Limeram facta pacem cum Lacedaemoniis initam aperte rumpunt 105.

ς.

Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο αὖθις μείζονι παρασκευῇ τῆς μετὰ Λάχητος καὶ Εὐρυμέδοντος ἐπὶ Σικελίαν

1. *αὖθις μείζονι παρασκευῇ*] Narratum est a Thucydide 3, 86. 88. 90. 99., Leontinos Chalcidensium stirpe ortos, Atheniensium cognatos, a Syracusanis bello petitos per legationem, cuius princeps Gorgias orator erat, populum Atheniensium precibus sollicitasse, ut suppeditatis propere auxiliis urbem ex periculo eriperent Ol. 88, 2. (427.) Antiquiorem etiam expeditionem, ab Atheniensibus duce Lamponio quodam in Siciliam factam Iustinus refert 4, 3. v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 194. Persuasum est Atheniensibus; viginti in Siciliam naves Lachete et Charoeade ducibus mittunt. Etenim Athenienses iam diu capessendae Siciliae cupiditas incesserat. Praetextu utebantur cognationis et implorationis auxiliorum; revera hoc eorum consilium fuit, ut neque frumentum illinc in Peloponnesum exportaretur, utque experirentur, num res Siculas in potestatem suam redigere possent. Thuc. 3, 86. Charoeade in Sicilia caeso Laches summam imperii classis penes se habens varia fortuna rem gessit. Missa etiam, ducibus Pythodoro, Sophocle et Eurymedonte, nova subsidia. At dum bellum diutius trahitur, Leontini per legatos cum Syracusanis paciscuntur. Primum induciae inter Camarinaeos et Geloos factae. Mox etiam ceteri Siculi et Sicilienses Gelam congressi, legatis ex omnibus Siciliae civitatibus missis, in colloquium venerunt, si quo modo in pristinam gratiam redire possent. Tandem oratione Hermocratis adducti pacem fecere. Suos duces Athenienses partim exilio, partim pecunia multaverunt, quasi in eorum potestate fuisset, Siciliam subigere. Quod ne mireris, Sicilia insula, ut auctor ait, Atheniensibus plerisque prorsus ignota erat. Conf. Creuz. A. H. Gr. p. 98. Ukert. Geogr. Gr. et Rom. 1, 1. p. 82. Novae expeditionis in Siciliam suscipiendae suasor maxime Alcibiades fuit, isque tanto felicior, quo cupidiores ipsi populares erant eius insulae possidendae, quippe illinc in Italiam sese et Carthaginem transitum habituros, re, quae vires superaret, animo nimis cupide concepta, sperabant. v. Plut. V. Alc. 17. Nic. 12. Pausan. 1, 11, 7. Isocr. *συμμαχ.* c. 29. de Pac. 85. p. 196. Bekk. Thuc. 6, 15, 90. Conf. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 314. adn. Undecim igitur post Lachetis expeditionem annis, Ol. 91, 1. (416.) inter Segestanos et Selinuntios de ambiguis agrorum finibus bellum exortum est. Licet enim fluvius dissidentium urbium agros separabat, tamen Selinuntii in adversam ripam transgressi solum fluvio adiacens per vim occuparunt. Mox de proximis etiam campis parte avulsa non mediocri praeterea per ludibrium iniuria affectis insultaverunt. Segestani verbis primum dehortari illos, mox armata manu depellere. Eductis in aciem utriusque civitatis copiis pugna commissa est, qua Selinuntii victores discesserunt. Segestani primo Agrigentinos et Syracusanos auxilia rogavere, quibus frustra tentatis a Carthaginiensibus per legatos subsidia postulaverunt.

πλεύσαντες καταστρέψασθαι, εἰ δύναιντο, ἄπειροι οἱ πολλοὶ ὄντες τοῦ μεγέθους τῆς νήσου καὶ τῶν ἐνοικούντων τοῦ πλήθους καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, καὶ ὅτι οὐ πολλῷ τινι ὑποδεέστερον πόλεμον ἀνῃροῦντο ἢ τὸν πρὸς Πελοποννησίους. Σικελίας γὰρ περίπλους μέν ἐστιν ὁλκάδι οὐ πολλῷ τινι ἔλασσον

Detrectantibus etiam his, quum Leontini ex urbe sua alio translati simul et civitatem et agros amisissent, quotquot solo patrio extorres supererant, coniunctis cum Segestanis opibus consiliisque legatos Athenas miserunt. Qui quum Athenas venissent, Leontini cognationem et pristinam belli societatem protulerunt, Segestani magnam pecuniae vim ad belli sumtus polliciti populum Atheniensium permoverunt, ut cives quosdam illuc mitterent, qui quae Segestani promiserant et qualis status insulae esset, explorarent. Reversis illis et quae, falsa opulentiae Segestanorum specie illusi, viderant renunciantibus, populus in concionem convocatus de bello consilia egit, Nicia prudenter dissuadente. Contra Alcibiades populum ad bellum suscipiendum permovit, quum oraculis male intellectis spes potiundae insulae accensa esset. Thuc. 6, 6—26. Itaque magno apparatu facto Alcibiadem, Niciam et Lamachum bello in Sicilia gerendo praefecerunt, quod quomodo gestum sit, hoc et proximo libro exponitur. De cuius initio et exitu, de pecuniis copiisque bellicis paulatim submissis operae pretium est consulere Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 194 sqq. Isocr. de Pac. 86. p. 197. Bekk. bello Siculo ab Atheniensibus in universum ait amissa esse quadraginta millia militum, triremes ducentas quadraginta; ex Boeckhii computatione sexaginta quinque millia militum perierunt; naves ex Thucydidis narratione ducentae novem. Conf. Krueg. ad Dionys. p. 309, 3. 4 sq. et p. LXI.

οὐ πολλῷ τινι] v. Matth. p. 911, 4. Mox *ἐλάσσων* male coniecit Bened., non memor usus Graecorum, quo, ut Latini *minus*, *plus* dicunt et similia, pro quovis casu neutris *ἔλασσον*, *πλέον* etc. utuntur in numeris definiendis, de quo usu v. Matth. §. 437. adn. 2. conf. c. 25. 67. *οὐκ ἔλασσον ὄντας ἢ διακοσίους καὶ χιλίους* i. e. *non minus mille ducenti.* Quin etiam *quam*, a Graecis ἢ in his comparationibus omitti notissimum est. v. Lobeck. ad Phryn. p. 410 sq. Porro Ephorus apud Strabonem 6. p. 408. B. (apud Marx. p. 152.) quinque diebus et totidem noctibus Siciliam circumnavigari dicit. Conf. Plin. H. N. 3, 8. Bak. ad Posidon. p. 131. pro ε apud Strab. legit ή, ut Ephorus cum Thucydide consentiat. Verum nave oneraria i. e. velis an remis acta circumnavigatam Strabo intellexerit incertum. Hinc Bakii coniectura non probanda est. Probabilius tamen, navem onerariam Straboni in mente fuisse, quia modo tales naves etiam noctu cursum continuabant. Tum si et noctes et dies computantur, exigua, ut Bloomf. adnotavit, inter Thucydidem et Ephorum differentia restat. Plut. de Exil. §. 10. quatuor dierum circumnavigationem facit, ubi Bloomf. *ἑπτά* legi vult. Dio Chrysost. p. 251, 41. insulam ait ambitum habere decies mille ducentorum stadiorum, ubi Bloomf. quinquies mille restitui vult. Strabo Siciliae tribuit circuitum quingentorum octoginta septem millium passuum Rom.; Posidonius quater mille quadringentorum stadiorum. Cluver. S. A. 1, 3. se insulam pede suo totam, uno certo aequoque gressu, circumeuntem ambitum eius diligentissima cura observasse refert, et terrestri itinere reperisse millium passuum sexcentorum. Addit, inde a Messana secundum latus insulae orientale, et circum australe latus Agrigentum usque computationem factam esse milliariis Neapolitanis, quae aliquanto longiora sunt, quam veterum

ἢ ὀκτὼ ἡμερῶν, καὶ τοσαύτη οὖσα ἐν εἴκοσι σταδίοις μάλιστα
μέτρῳ τῆς θαλάσσης διείργεται τὸ μὴ ἤπειρος οὖσα· ᾠκίσθη
δὲ ὧδε τὸ ἀρχαῖον, καὶ τοσάδε ἔθνη ἔσχε τὰ ξύμπαντα. πα- 2
λαιότατοι μὲν λέγονται ἐν μέρει τινὶ τῆς χώρας Κύκλωπες καὶ

Romanorum mille passus. Adnotavit Acacius ex Quintil. I. O. 1, 10. fin., reprehensos a Geometris historicos esse, qui magnitudinem insularum satis significari navigationis ambitu crederent. Rationem reprehensionis Quintil. addit, ubi Pithoeus reprehensionem illam etiam ad Thucydidem pertinere existimasse videtur. Sed Thucydidem Duk. animadvertit tantum de ambitu Siciliae loqui, neque ex eo quidquam de magnitudine eius colligere, velut Sardinia, quamquam maior insula, tamen minorem ambitum habet, quam Sicilia.

ἐν εἴκοσι σταδίοις] Cass. (in contextu et marg.) Aug. Pal. F. *σταδίῳ* (Cass. et F. tamen sine *ι* subsc.), quasi unum nomen esset *εἰκοσισταδίῳ*. Cl. Vat. H. Lugd. Vind. marg. Steph. Tus. Schol. *σταδίοις*, Cl. tamen in marg. *σταδίων* et H. s. v. *ων*. Vulgo *σταδίων*. Conf. 8, 95. *διέχει δὲ μάλιστα ὁ Ὠρωπὸς τῆς τῶν Ἐρετριέων πόλεως θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα σταδίους*, et propter *ἐν* confer 4, 113. *ἀπειλημμένον ἐν στενῷ ἰσθμῷ*, ibique adnotata. In hoc spatio dimetiendo Thucydidem falsum esse arguit Cluver. S. A. 1, 5. Duodecim vel tredecim stadia plerique numerant, v. Wess. ad Diod. 4, 22. At qui nunc sunt Geographi dimidium milliarium Germ. sive geographicum produnt, quo Thucydidis computationem confirmari Popp. 1, 2. p. 498. adnotavit. „The four principal stations of the distances across, in my trigonometrical operations, by theodolite angles from a base line on that part of the beach near Messina called Mare Grosso, are, from Faro point to Scylla castle, 6047 yards; *from Ganziri village to Point Pezzo*, 3971 *yards*; from Messina light-house to Point del Orso, 5427 yards; and from Messina light-house to the cathedral of Reggio, 13, 187. yards.“ Smyth. Survey of Sicily p. 108. 109. ap. Arn., qui addit: „si stadium Thucydidis sumas esse pedum 575 (v. Leak. Athen. p. 382. vers. Germ.), viginti stadia exaequant ipsa 3833 cubita (yards), id quod cum veritate magis convenit, quam in tali mensurae genere exspectari licebat.“ Mox *τὸ μὴ ἤπειρος εἶναι* legit Demetr. de Elocut. §. 72., et ita H. s. v. et imitatores Aristid. p. 238. Iebb. ac Polyaen. 2, 2, 4. apud Schneid. ad Xen. Anab. 2, 4, 22. atque alii ap. Bloomf. De infinitivo cum *τὸ μή* v. Matth. §. 543. Cum Bauero Popp. participium ita explicat, ut dicat commixtionem duarum locutionum esse, nam et *τὸ μὴ ἤπειρος εἶναι* et *μὴ ἤπειρος οὖσα* dici potuisse. Quod si verum est (quanquam num posterius recte dicatur pro *διείργεται τὸ μὴ ἤπειρος εἶναι* Arn. dubitat), structura similis erit illis locis, de quibus dixi ad 1, 2. super verbis *ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον οὖσαν*. „Argumentatio auctoris haec est: Sicilia non solum ampla est insula, sed non multum abest, quin ipsa sit pars continentis, quippe exiguo tantum intervallo viginti stadiorum a continente discreta.“ Haack. Sensus verborum *τοσαύτη οὖσα* etc. hic est, insulam tam magnam in medio amplo mari esse debuisse, convenienter ipsius amplitudini, nec iacere tam prope a litore, quasi sit appendix quaedam continentis. Arn. De freto Siculo v. Thuc. 4, 24. Cluver. S. A. p. 70. Brydone Vol. 1. p. 85. Muenter. p. 492. Hoare Vol. 2. p. 209. Dorv. Sicul. p. 7. Messana Rhegium fretum paulo latius patere scribit, idque se navi remigibus acta spatio duarum horarum traiecisse. Addit constare, quam infame hoc fretum verticibus sit, unde proverbio celebrari *πορθμὸς Σικελίας* pro rerum conditione periculosissima. (v. Chr. Wolf. ad Liban. Epistt. nr. 222.) Conf. Kephalides Vol. 2. p. 112.

Λαιστρυγόνες οἰκῆσαι, ὧν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν οὔτε ὁπόθεν ἐςῆλθον ἢ ὅποι ἀπεχώρησαν· ἀρκείτω δὲ ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται καὶ ὡς ἕκαστός πη γιγνώσκει περὶ αὐτῶν. Σικανοὶ δὲ μετ' αὐτοὺς πρῶτοι φαίνονται ἐνοικησάμενοι, ὡς μὲν αὐτοί φασι, καὶ πρότεροι διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶναι, ὡς δὲ ἡ ἀλήθεια εὑρίσκεται, Ἴβηρες ὄντες καὶ ἀπὸ τοῦ Σικανοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν Ἰβηρίᾳ ὑπὸ Λιγύων ἀναστάντες. καὶ ἀπ' αὐτῶν Σικανία

2. *ὧδε τὸ ἀρχαῖον*] Multi libri *ἥδε*, quod Popp. recepit, monens, pronomen *ὅδε* etiam ad antecedentia spectare; mihi cum Haackio hic admodum frigere videtur, et *ὧδε* optime omnium cum sequente *τοσάδε* congruere ipse Popp. adnotavit. De sedibus Cyclopum et Laestrygonum dixi in libello de situ et orig. Syracus. p. 4., ubi iudicia quoque veterum et recentiorum de hac digressione protuli p. 139., quibus adde Valck. ad Herodot. 5, 71. Mox „aliquis offenderit in medio *ἐνοικησάμενοι*, sed tamen perfecto *κατῴκημαι* Thuc. saepius utitur, partim cum significatione intransitiva, ut 5, 83., partim vel transitiva, ut 1, 120. Neque aliter simplici *οἰκεῖσθαι* Eurip. et Herodot. utuntur. Nec tamen haec sunt passiva pro neutris, quae est sententia Matthiaei §. 496. 6. Sic enim si esset, aoristus foret *ᾠκήθη*. Imo sunt tempora medii, vel *οἰκεῖσθαι* haberi potest pro medio deponente, ut quidem apparet ex usu transitivo huius verbi.“ Cens. in Ephemm. Ienens. Ian. 1829. nr. 15.

Ἴβηρες ὄντες] Hanc sententiam profitetur etiam Philist. fragm. 3. p. 149., itemque Ephorus ap. Marx. p. 142. Dionys. Hal. A. R. 1, 22. Wachsm. H. R. p. 75. Sicanos, quibus Serv. ad Virg. 8. Aen. 328. regem Siculum det, a Siculis non putat diversos esse. Sicanum ignotum sibi flumen dicit Nieb. H. R. Vol. 1. p. 106. ed. pr. Sed Ukert. de Hecataeo et Damaste p. 55 (in Geogr. Gr. et R. 2, 1. p. 246. 483.) fluvium hodie dictum Xucar esse existimat. Cluverio S. A. p. 31. B., Silium Italicum 14, 35. secuto fluvius Segre, qui a Pyrenaeo monte in Iberum amnem defluit, videtur fuisse. Nieb. Sicanum flumen quaerit inter Pyrenaeum et Rhodanum, cui Strabonem 3, 4. p. 166. favere adnotavit Arn., ut qui totam regionem ab Rhodano ad occidentem sitam antiquitus Iberiam appellatam esse doceat. Contra Scylax, quamquam Iberes et Ligyes intermixtos intra Rhodanum et Pyrenaeum vivere tradit, tamen limitem Iberiae Pyrenaeum facit. Arnoldo verba *τοῦ Σικανοῦ ποταμοῦ, τοῦ ἐν Ἰβηρίᾳ* significare videntur, Sicanum ipsum in mare mediterraneum effluxisse, non fluvium secundarium, quemadmodum Sicorin (Segre) fuisse. Adde porro de Sicanis Siculisque Spohn. de Extr. Part. Odyss. p. 81. De nomine *Τρινακρία* nolo repetere, quae dixi ad Timae. fragm. 107. p. 290 sq. et ad fragm. 109. p. 291. Dein *τὰ πρὸς ἑσπέραν* est an der westlichen Seite, v. 5, 39. alib. Eryx dicitur nunc St. Giuliano, de situ Segestae, quae erat ibi, ubi nunc St. Barbara est, v. Strab. 6. p. 408. A. coll. Kephalid. Vol. 1. p. 247 sq. Swinburn. Vol. 2. p. 287. De traiectu Siculorum ex Italia v. dicta in lib. de sit. et orig. Syrac. p. 130. 145 sqq. Opicos (Oscos) Steph. Byz. Dionys. A. R. 1, 22., ubi h. l. Thucydidis recitat, et alii omnes, etiam unus alterve liber Thucydidis *Ὀπικούς* appellant (et sic Popp. edendum curavit), non *Ὄπικας*. Opicos, Oscos et Ausones unum eundemque populum fuisse, ex Antiocho historico Strab. 5. p. 371. A. docet. Conf. Nieb. H. R. Vol. 1. p. 51. ed. pr. et praesertim p. 25. 33. 48. Adde de sit. et orig. Syrac. p. XIII. adn. coll. Wachsm. H. R. p. 65. Mox Bloomf. *τὸν πορθμόν* intelligit non fretum, sed traiiciendi opportunitatem, conferens Polyb. 5, 94, 3. *τηρεῖν τὴν σύνοδον*, *observare tempus concilii*. Et sic vocem intelligi a quibusdam vidimus 2, 83.

τότε ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο, πρότερον Τρινακρία καλουμένη· οἰκοῦσι δὲ ἔτι καὶ νῦν τὰ πρὸς ἑσπέραν τὴν Σικελίαν. Ἰλίου δὲ ἁλισκομένου τῶν Τρώων τινὲς διαφυγόντες Ἀχαιοὺς πλοίοις ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν Σικελίαν, καὶ ὅμοροι τοῖς Σικανοῖς οἰκήσαντες ξύμπαντες μὲν Ἔλυμοι ἐκλήθησαν, πόλεις δ' αὐτῶν Ἔρυξ τε καὶ Ἔγεστα. προςξυνῴκησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Φωκέων τινὲς τῶν ἀπὸ Τροίας τότε χειμῶνι ἐς Λιβύην πρῶτον, ἔπειτα ἐς Σικελίαν ἀπ' αὐτῆς κατενεχθέντες. Σικελοὶ δ' ἐξ Ἰταλίας, ἐνταῦθα γὰρ ᾤκουν, διέβησαν ἐς Σικελίαν, φεύγοντες Ὀπικας, ὡς μὲν εἰκὸς καὶ λέγεται, ἐπὶ σχεδιῶν, τηρήσαντες τὸν πορθμὸν κατιόντος τοῦ ἀνέμου, τάχα ἂν δὲ καὶ ἄλλως πως ἐςπλεύσαντες. εἰσὶ δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Σικελοί· καὶ ἡ χώρα ἀπὸ Ἰταλοῦ, βασιλέως τινὸς Σικελῶν, τοὔνομα τοῦτο

κατιόντος τοῦ ἀνέμου] *Ἄνεμος κατιὼν* est *ventus spirans et crebrescens*, ut loquitur Virg. 3. Aen. 539., et quidem a tergo euntes prosequens. Thuc. 2, 25. 84. *ὡς δὲ τὸ πνεῦμα κατήει* i. e. *ἐκ τοῦ κόλπου ἐξέπνευσε*, ut paulo ante dixerat. Lucian. 2. V. H. 37. *ἕωθεν δ' ἀνηγόμεθα σφοδρότερον κατιόντος τοῦ πνεύματος.* Et Pollux 1, 105. inter ea, quae de secunda navigatione dicuntur, habet *κατιόντος τοῦ ἀνέμου.* Sic *κατιόντα τὸν ῥοῦν*, *aestum secundum* dicit Dionys. Hal. apud Hudsonum, de quo v. Casaub. ad Dionys. p. 4. Duk. Arn. monet Spartaci ap. Cic. Verr. 5, 2., qui cum toto exercitu ratibus coniunctis freto ad Messanam transire vellet, ne quis cum Dobreo neget tali modo traiectum fieri posse. Deinde editum est *βασιλέως τινὸς Σικελῶν* (pro vulgata *Ἀρκάδων*) ex optimis libris. Italum, Siculorum regem, ex Sicilia in Italiam venisse, scribit Serv. ad Virg. 1. Aen. 2. 537. Idem ad 8. Aen. 328. aliter haec narrans locum hunc Thucydidis recitat, ut observavit Duk. Antiochus apud Dionysium A. R. 1, 12. p. 34. Reisk.: *τὴν γῆν ταύτην ἥτις νῦν Ἰταλία καλεῖται, τὸ παλαιὸν εἶχον Οἴνωτροι,* quibus Dionys. addit: *ἔπειτα διεξελθὼν ὃν τρόπον ἐπολιτεύοντο καὶ ὡς βασιλεὺς ἐν αὐτοῖς Ἰταλὸς ἀνὰ χρόνον ἐγένετο, ἀφ' οὗ μετωνομάσθησαν Ἰταλοὶ, τούτου δὲ τὴν ἀρχὴν Μόργης διεδέξατο, ἀφ' οὗ Μόργητες ἐκλήθησαν, καὶ ὡς Σικελὸς ἐπιξενωθεὶς Μόργητι ἰδίαν πράττων ἀρχὴν διέστησε τὸ ἔθνος, ἐπιφέρει ταυτί· „οὕτω δὲ Σικελοὶ καὶ Μόργητες ἐγένοντο καὶ Ἰταλίητες, ἐόντες Οἴνωτροι.“* Et Italum *βασιλέα τῆς Οἰνωτρίας* vocat Aristot. Polit. 7, 9. Idem Antiochus apud Dionys. l. c. 1, 34. p. 88.: *Ἰταλία δὲ ἀνὰ χρόνον ὠνομάσθη ἐπ' ἀνδρὸς δυνατοῦ, ὄνομα Ἰταλοῦ*, additque virum Oenotrum fuisse. V. Nieb. H. R. Vol. 1. p. 40. coll. Timaei fragm. 38. p. 245. et Philist. fragm. 2. p. 145 sqq. De origine nominis Italiae v. Heyn. Exc. 21. ad Virg. 1. Aen. Vol. 2. p. 186. Aristot. Polit. 7, 10. Paul. Diacon. Hist. Langob. 2, 23. „Nomen Italiae tempore Thucydidis tantum inferiorem huius terrae partem inde a fluvio Lao et Metaponto urbe usque ad fretum Siculum complectebatur. Quae ultra hos fines iacent, ad Iapygiam, Opiciam aliasque peculiaribus nominibus appellatas terras pertinebant. Quod ex Thuc. 7, 33. docuit atque Antiochi auctoritate confirmavit Nieb. H. R. Vol. 1. p. 27. 48. ed. pr.“ Popp. Adde de sit. et orig. Syrac. p. XII sq. Mox dedi *ἀνέστειλαν* (vulgo *ἀπέστειλαν*) ex coniectura Bekkeri, causa emendationis in aperto est. „Hanc coniecturam firmat Isocr. Panath. p. 241. D. *τοὺς βαρβάρους ἀνέστειλαν ἀπὸ τῆς θαλάσσης* et Strab. 4, 1. §. 5. p. 180. *καὶ ἐκ τῆς παραλίας ἀνέστειλε τοὺς βαρβάρους.*“ Arn.

ἔχοντος, οὕτως Ἰταλία ἐπωνομάσθη. ἐλθόντες δὲ ἐς τὴν Σικελίαν στρατὸς πολύς, τούς τε Σικανοὺς κρατοῦντες μάχῃ ἀνέστειλαν πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἑσπέρια αὐτῆς, καὶ ἀντὶ Σικανίας Σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖσθαι, καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς ᾤκησαν ἔχοντες, ἐπεὶ διέβησαν, ἔτη ἐγγὺς τριακόσια πρὶν Ἕλληνας ἐς Σικελίαν ἐλθεῖν· ἔτι δὲ καὶ νῦν τὰ μέσα καὶ τὰ πρὸς βοῤῥᾶν τῆς νήσου ἔχουσιν. ᾤκουν δὲ καὶ Φοίνικες περὶ πᾶσαν μὲν τὴν Σικελίαν ἄκρας τε ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ἀπολαβόντες καὶ τὰ ἐπικείμενα νησίδια ἐμπορίας ἕνεκεν τῆς πρὸς τοὺς Σικελούς· ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἕλληνες πολλοὶ κατὰ θάλασσαν ἐπεισέπλεον, ἐκλιπόντες τὰ πλείω Μοτύην καὶ Σολόεντα καὶ Πάνορμον ἐγγὺς τῶν Ἐλύμων ξυνοικίσαντες ἐνέμοντο, ξυμμαχίᾳ τε πίσυνοι τῇ τῶν Ἐλύμων, καὶ ὅτι ἐντεῦθεν ἐλάχιστον πλοῦν Καρχηδὼν Σικελίας ἀπέχει. βάρβαροι μὲν οὖν τοσοίδε Σικελίαν καὶ οὕτως ᾤκησαν.

3 Ἑλλήνων δὲ πρῶτον Χαλκιδῆς ἐξ Εὐβοίας πλεύσαντες μετὰ Θουκλέους οἰκιστοῦ Νάξον ᾤκισαν, καὶ Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου βω-

ἄκρας ἀπολαβόντες] Schol. *ἀντὶ τοῦ ἀποτειχίσαντες*. vid. Heeren. Ideen 1, 2. p. 45 sqq. Et *τὰ ἐπικείμενα νησίδια* Bloomf. Aegates intelligit, Motyam ex Diodoro 13, 14. 14, 47—55. colligit inter Lilybaeum et Erycem in insula sex stadiis a continente remota sitam fuisse; addit in tabula Smythii sex parvas insulas intra Lilybaeum et Aegithallum iacere, quarum tres conveniant cum intervallo continentis, quod Diod. memorat. Ad Lilybaeum Motyam fuisse etiam Cluver. p. 54. D. statuit, sed ei sedem assignat in insula, quae nunc dicitur Isola di Santo Pantaleon, at haec, si Bloomfieldium audias, veteribus Trinas fuit, eamque nimis remotam a continente dicit esse. Conf. de sit. et orig. Syrac. p. X sq. (ubi lege: Hanc discrepantiam Diodori Pausaniaeque notavit etiam Wess. etc.) Utrum isti in Sicilia *Φοίνικες* intelligendi sint ex Africa Poeni, an Phoenices ex Asia, disputat Cluver. S. A. p. 40. et Huds. ad h. l., quibus adde Heeren. l. c. Schol. Poenos fuisse ait, quod minus probabile pro antiquitate harum coloniarum, quamquam serius Carthaginienses omnibus coloniis maioris patriae suae et in Hispania et in Sicilia potiti sunt, labentibus paulatim rebus Phoenicum, Persis parentium. v. Herodot. 1, 166. 7, 158. Polyb. 3, 22, 23., quos Arn. citavit. Et Soloeis „nunc Solanto dicitur. Sita est in dextero latere promontorii, cui vulgaris appellatio M. Gerbino.“ Cluver. S. A. p. 278. Conf. Muenter. p. 216. Panormum constat nunc Palermo appellari. Paulo post „*ξυνοικίσαντες* non videtur mutandum, etsi plerique libri *ξυνοικήσαντες*. Ammonius: *συνοικίζεται πόλις ἡ ἐκ πολλῶν πόλεων εἰς μίαν πόλιν συναγομένη, ὑπὲρ τοῦ πλείονα δύναμιν σχεῖν*. Itaque qui pleraque loca reliquerant, recte dicuntur has urbes *συνοικίσαι*. Sic etiam supra Thuc. 2, 15. et 3, 2.“ Duk. Africa hae coloniae auctore Cluverio centum octoginta millia passuum distabant; secundum tabulam Arrowsmithii (ut Bloomf. adnotavit) Hermaeum promontorium, qui est proximus Africae locus, non distat nisi centum millia passuum. Vid. Casaub. ad Strab. 6. p. 409. B.

3. *Ἑλλήνων δὲ πρῶτον*] Sic multi boniqne libri; vulgo *πρῶτοι*. Ac sane h. l. Latine dicas *primi*. At Latini in hac structura a Graecis recedunt, ut docuit Wolf. ad Demosth. Lept. p. 338. ed. pr., itidemque in *μόνον* et *μόνοι*. Vid. omnino Dorv. ad Charit. p. 389. et,

μὸν ὅςτις νῦν ἔξω τῆς πόλεώς ἐστιν ἱδρύσαντο, ἐφ' ᾧ, ὅταν ἐκ Σικελίας θεωροὶ πλέωσι, πρῶτον θύουσι. Συρακούσας δὲ τοῦ ἐχομένου ἔτους Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκ Κορίνθου ᾤκισε, Σικελοὺς ἐξελάσας πρῶτον ἐκ τῆς Νήσου, ἐν ᾗ νῦν οὐκέτι περικλυζομένη ἡ πόλις ἡ ἐντός ἐστιν· ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω προςτειχισθεῖσα πολυάνθρωπος ἐγένετο. Θουκλῆς δὲ καὶ

quem Popp. adfert Brem. Exc. 11. ad Lysiam. Theoclem, qui paulo post nominatur, Ephorus apud Strabonem Atheniensem appellat, v. Reingan. Selin. p. 7, 3. Marx. p. 154. De Apolline Archegeta v. Od. Muell. Dor. 1. p. 265. Wachsm. Antt. Gr. 2, 2. p. 117, 15. Porro ad certa quaedam solennia, diis fere πατρῴοις a metropoli habita, quotannis coloniae mittebant, qui iis interessent et sacrificia ac donaria ferrent. Iidem epulis sacris adhibebantur et in ludis sacris sedem in theatro assignatam habebant. De hoc genere legatorum θεωρούς, hic memoratos, Heyn. Opusc. Ac. Vol. 1. p. 325. accipiendos putat. Deinde aliam ac vulgo de Syracusarum origine opinionem, historicorum testimoniis recta adversantem, profert Schol. Pind. Pyth. 2, 1. μεγαλοπόλιας εἶπε τὰς Συρακούσας (Pindarus), ἐπειδὴ Ἀρχίας τέσσαρας πόλεις καταστρεψάμενος εἰς μίαν συνήγαγεν. Facile intelligitur, a Scholiasta res Atticas cum Syracusanis confundi. Idem, quod Schol. Pindari, de origine huius urbis sentit Huellm. Init. H. Gr. p. 189. 190., quum Thuc. disertis verbis dicat, primum Insulam ab Archia habitatam, deinde in decursu temporum externam urbem adiectam esse. De qua re fusius agitur in lib. de sit. Syrac. p. 43. adn. 4. p. 49. nr. XVI. Recte Schol. τὸ πρῶτον οἱ Συρακούσιοι τὸ νησίδιον ᾤκισαν μόνον, αὖθις δὲ μὴ χωροῦντος αὐτοῦ συνάψαντες αὐτὸ τῇ Σικελίᾳ διὰ χώματος κατῴκησαν καὶ ἐν τῇ Σικελίᾳ, ἐκαλεῖτο δὲ ἡ ἐν τῇ Σικελίᾳ ἔξω πόλις. Deinde Νήσου scripsi maiuscula litera. Livius 25, 24. *Insulam, quam ipsi Nason vocant* et *Nasos Ortygia Syracusana* 29. 30. 31. Νῆσος apud Diod. 13, 9. 16, 10. et alib., apud Plut. V. Timol. 9. εἰς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὴν καλουμένην Νῆσον. v. Duk. Huds. in Var. Lectt. Casaub. ad Strab. 1. p. 102. A. Schweigh. ad Athenae. 11, 6. Vol. 4. p. 194. Letr. Topogr. de Syrac. p. 93. Dorv. Sicul. p. 271. Cluver. S. A. p. 155. de sit. Syrac. p. 44 sq. adn. 7. 8. Paulo post περικλυζομένῃ Bekk. edidit in ed. stereot. (et post eum Arn.), ex coniectura. Utrumque recte dicitur: welche nun keine Insel mehr ist (dat.) und die innere Stadt enthält, et auf welcher die innere Stadt liegt, die nun nicht mehr ringsum von Wasser umgeben, sondern von einer Seite mit der äusseren Stadt verbunden ist (nom.). Et ἡ ἔξω, *externa urbs* Thucydidi ea urbis pars est, quam posteriores scriptores Acradinam nominant, quod nomen apud hunc scriptorem frustra quaeras.

προςτειχισθεῖσα] i. e. *exterior urbs cum interna uno muro cincta est*, quod quum non prius fieri posset, quam insula externae urbi aggere iuncta erat, Strab. 1. p. 102. A. et Schol. Pind. Nem. 1, 1. προςχώσει iunctam sive προςχωθῆναι insulam tradunt. Thucydidis praesentem locum Letr. Topogr. d. Syrac. p. 94. per periphrasin ita exponit: ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω πόλις συναφθεῖσα πρὸς τὴν ἐντὸς πόλιν διὰ χώματος λίθου πολυάνθρωπος ἐγένετο, citato Mazocchio ad Tabb. Heracl. p. 161, 25. 254, 24. Insulae nomen erat Ortygiae. Schol. Pind. Ol. 6, 156. Ὀρτυγία νῆσος ταῖς Συρακούσαις παρακειμένη τὸ πρότερον· νῦν δὲ συνήφθη τῇ πόλει ταῖς Συρακούσαις. Schol. Pind. Nem. 1, 1. ἡ δὲ Ὀρτυγία πρότερον μὲν οὖσα νῆσος, εἶτα προςχωσθεῖσα χερρόννησος γέγονεν, ὡς Ἴβυκος ἱστορεῖ· „παρὰ χέρσον λίθινον Τὸν παλάμαις βροτῶν· Πρόσθεν νιν πέδα Νηρῄδων Ἰχθύες ὠμοφάγοι νέ-

οἱ Χαλκιδῆς ἐκ Νάξου ὁρμηθέντες ἔτει πέμπτῳ μετὰ Συρακούσας οἰκισθείσας Λεοντίνους τε πολέμῳ τοὺς Σικελοὺς ἐξελάσαντες οἰκίζουσι, καὶ μετ᾽ αὐτοὺς Κατάνην· οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ
4 Καταναῖοι ἐποιήσαντο Εὔαρχον. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Λάμις ἐκ Μεγάρων ἀποικίαν ἄγων ἐς Σικελίαν ἀφίκετο, καὶ ὑπὲρ Παντακύου τε ποταμοῦ Τρώτιλόν τι ὄνομα χωρίον οἰκίσας, καὶ ὕστερον αὐτόθεν τοῖς Χαλκιδεῦσιν ἐς Λεοντίνους ὀλίγον χρόνον ξυμπολιτεύσας, καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἐκπεσὼν καὶ Θάψον οἰκίσας, αὐτὸς μὲν ἀποθνήσκει· οἱ δὲ ἄλλοι ἐκ τῆς

μοντο." Ita enim legit Casaub. ad Strab. p. 102. A. Idem ad Diogen. Laert. Epimen. 1, 113. dixit de *πέδα* in h. l. Ibyci. Conf. lib. de sit. Syrac. p. 44., Inscript. Gr. ap. Boeckh. C. I. Vol. 1. p. 741. nr. 1569. vers. 5. sive Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 393. et ipsum Boeckh. C. I. l. c. p. 725. et ad Schol. Pind. p. 427., ubi fragmentum Ibyci his verbis restituit: *παρὰ χέρσον λίθινον Ἔκλεκτον παλάμαις βροτῶν· Πρόσθεν νιν πέδα νηριτᾶν Ἰχθύες* etc. De insula Ortygia Strabo l. c. sic agit: *ὑπεναντίως δὲ ὁ Λευκὰς, Κορινθίων τὸν ἰσθμὸν διακοψάντων, νῆσος γέγονεν, ἀκτὴ πρότερον οὖσα. ἐνταῦθα μὲν δὴ διακοπαὶ χειρότμητοι γεγόνασιν· ἀλλαχόθι δὲ προςχώσεις ἢ γεφυρώσεις, καθάπερ ἐπὶ τῆς πρὸς Συρακούσαις νήσου νῦν μὲν γέφυρά ἐστιν ἡ συνάπτουσα αὐτὴν πρὸς τὴν ἤπειρον· πρότερον δὲ χῶμα, ὥς φησιν Ἴβυκος, λογαίου λίθου, ὃν καλεῖ ἔκλεκτον.* Ubi de *λίθῳ ἐκλέκτῳ* v. Casaub. coll. Thuc. 6, 66., ibique Duk. Schaef. ad Dionys. de C. V. p. 294. Demetr. de Elocut. §. 13. De iunctione externae urbis conf. Letr. p. 8. Strab. 6. p. 415. A. *ἡ δὲ Ὀρτυγία συνάπτει γεφύρᾳ πρὸς τὴν ἤπειρον πρόςγειος οὖσα*, ubi item v. Casaub., Wass. ad Thuc. 7, 23. Cic. Verr. 4. or. 2, 52. De statu insulae, qui nunc est, dixi in lib. de sit. Syrac. p. 44. adn. 6. Post ea, quae adhuc protuli, non mirum, Ortygiam modo insulam, modo peninsulam nominari. V. Dorv. Sicul. p. 271. Cluver. S. A. p. 155. Schol. Pind. Pyth. 2, 9. *Ὀρτυγίαν τὴν ἐπὶ τῆς Σικελίας χεῤῥόννησόν φησιν· αὕτη γὰρ νῆσος οὖσα τὸ πρότερον συνήφθη ταῖς Συρακούσαις.*

4. *Παντακύου*] Alii libri per *ι* scribunt, cui scripturae nomen Pantagias, quod huic fluvio apud alios est, patrocinari Popp. adnotavit. „Pantaciam amnem esse eum, qui in sinistro promontorii vulgo La Cruce dicti latere vulgari vocabulo nunc accolis vocatur Porcari, gravissimo manifestissimoque documento sunt Virgilii verba 3. Aen. 689." Cluv. Consentit Dorv. Sicul. p. 206. Pergit Cluver.: „Ad utram Pantaciae ripam Trotilum fuerit positum, haud facile dictu est, nisi quod in dextra ostii ripa etiamnunc est navale, vulgo Bruca dictum." Probat Bloomf., in dextera ripa situm fuisse, idque probari ait voce *ὑπέρ*, relata ad Catanam proximo loco nominatam, quare Scholiastam explanare per *ὑπεράνω*. Ceterum Trotilum et Trogilum confundunt Duk. et Letr. Topogr. de Syrac. p. 62. Trogilus nomen dedit Portui Trogiliorum ad septentriones a Syracusis; Trotilum praesentis loci multum a Trogilo abest. v. de situ Syracus. p. 70 sq. Apud Polyaen. 5, 5, 2. Masvic. restitui vult Trotilum; ibi nunc Trogilium, antea Troilum legebatur.

οἱ δ᾽ ἄλλοι] Megarenses quum Thapsum incolerent, novam sedem suam Megaram Hyblaeam ab Hyblone, Siculorum rege, concessam (*προδόντος* i. e. *qui passus est eos occupare locum*, non adiuvans Siculos in defensione loci contra Graecos, peregrinos homines, imo incitans Graecos, ut ibi sedes figerent. Arn. et Bloomf. propter hunc sensum

Θάψου ἀναστάντες, Ὕβλωνος βασιλέως Σικελοῦ προδόντος τὴν χώραν καὶ καθηγησαμένου Μεγαρέας ᾤκισαν τοὺς Ὑβλαίους κληθέντας. καὶ ἔτη οἰκήσαντες πέντε καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακόσια ὑπὸ Γέλωνος τυράννου Συρακοσίων ἀνέστησαν ἐκ τῆς πόλεως καὶ χώρας. πρὶν δὲ ἀναστῆναι ἔτεσιν ὕστερον ἑκατὸν ἢ αὐτοὺς οἰκῆσαι, Πάμμιλον πέμψαντες Σελινοῦντα κτίζουσι·

illius verbi comparat Polyb. 32, 13, 5. 36, 1, 1. ibique Schweigh.) eodemque duce ceperunt, ac centum annis post Selinuntem condiderunt. Ipsi autem postquam per ducentos quadraginta quinque annos urbem suam habitaverdnt, a Gelone expulsi sunt. Conf. Ephor. ap. Strabon. et Marx. p. 154., ex cuius verbis patet, hanc urbem prius Hyblam appellatam esse. Gelo quando Hyblaeos agro expulerit, apparet ex Herodot. 7, 156. *Τὴν χώραν* itaque intellige agrum Megarae Hyblaeae, non regionem, in qua Thapsus sita erat. Sic Bred.: die übrigen aber, aus Thapsus vertrieben, indem Hyblon, ein Sikelischer König, ihnen den Platz übergab, und selbst sie dahin führte, gründeten das sogenannte Hyblaeische Megara. Dignissimus, qui de harum coloniarum ratione consulatur Heyn. Opusc. Acad. Vol. 2. p. 252. XIV. XV. Hyblae in Sicilia memorantur tres: Megara Hyblaea, prius Hybla dicta — Hybla Galeatis sive Geleatis, eadem maior Hybla dicta — denique Hybla Heraea, eadem minor Hybla appellata. Earum urbium prima inter Syracusas et Leontinos, ad Alabum flumen, ut videtur, altera circa Aetnam, tertia apud Pachynum sita erat. Conf. Thuc. 6, 62. 63. cum c. 4. 49. 75. 94. 7, 25. et Pausan. 5, 23, 5. Hinc corrige, quae dixi ad Philist. fragm. 22. 49. p. 159. 170. sq. Adde C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 157, 3., apud quem lege: Eher könnte das *Geleatische* Hybla mit dem *μείζων* eins seyn. In tabula Bloomfieldii et Arnoldi (Syrac.) Hyblaea Megara perperam indicata est.

ἢ αὐτοὺς οἰκῆσαι] Popp. correctum vult *αὐτοί*. Arn. accusativum excusari eo ait, quod subiectum nondum memoratum sit. „Si *πέμψαντες*, ait, statim post *ἀναστῆσαι* insecutum esset, ut esset: *πέμψαντες ἔτεσιν ὕστερον ἑκατὸν ἢ αὐτοὺς οἰκῆσαι*, illud *αὐτούς* in *αὐτοί* mutari debebat. At, ut nunc verba sunt, habemus *ὕστερον — ἢ αὐτοὺς οἰκῆσαι*, non aliter atque *αὐτούς*, et non *αὐτοί*, post *ἀναστῆναι* intelligitur.“ Pammili nominis incerta scriptura est; in aliis Pamillus, in aliis Pammillus est. Reiskio placebat *Πάμμηλον*, convenienter cum *Εὔμηλον*. Deinde vulgo *πέμψαντες ἐς Σελινοῦντα* legitur. At *ἐς* uncis alii incluserunt, om. Bekk. Coniecturam adiuvari Popp. adnotavit, quod pro *Σελινοῦντα* aliquot libri *Ἑλινοῦντα* (*Ἐλινοῦντα*) habeant. „Num *ἐς Σελινοῦντα* est: *Pammilo in eum locum misso, ubi deinde Selinus fuit, urbem illam condiderunt?* ut post *κτίζουσι* suppleatur *αὐτήν*, cuius pronominis ellipsis frequentissima est apud Thucydidem. Sed mihi suspicio est, praepositionem *ἐς* huc irrepsisse e fine vocis praecedentis *πέμψαντες* et ea demta legendum esse *Πάμμιλον πέμψαντες Σελινοῦντα κτίζουσι.*“ Duk. Mox *ξυγκατῴκισε* est: Pammilus et suos Megarenses ex Peloponneso deduxit, et alios Megarenses — Hyblaeos. v. Reingan. Selin. p. 9 sq. adn. 1. De Gelae urbis origine veteres non idem tradiderunt, ut monui in lib. de sit. Syrac. p. 265. Mox dedi *μετὰ Συρακουσῶν οἴκισιν*, vulgo *μετὰ τὴν Συρακουσῶν οἴκ.* Bekk. confert c. 5. *μετὰ Συρακουσῶν κτίσιν*. Vid. omnino Krueg. ad Dionys. p. 168. Tum *Λίνδιοι καλεῖται* Vat. priore diphthongo a correctore posita, ut Bekk. non dubitet fuisse *καλοῦνται*. Sic erit, ut 4, 102. *ὅπερ πρότερον Ἐννέα Ὁδοὶ ἐκαλοῦντο*. Nomen hoc primordiis coloniae inditum est, quia Antiphemus et Rhodii, eius

καὶ ἐκ Μεγάρων τῆς μητροπόλεως οὔσης αὐτοῖς ἐπελθὼν ξυγκατῴκισε. Γέλαν δὲ Ἀντίφημος ἐκ Ῥόδου καὶ Ἔντιμος ἐκ Κρήτης ἐποίκους ἀγαγόντες κοινῇ ἔκτισαν ἔτει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ μετὰ Συρακουσῶν οἴκισιν. καὶ τῇ μὲν πόλει ἀπὸ τοῦ Γέλα ποταμοῦ τοὔνομα ἐγένετο, τὸ δὲ χωρίον οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ καὶ ὃ πρῶτον ἐτειχίσθη, Λίνδιοι καλεῖται. νόμιμα δὲ Δωρικὰ ἐτέθη αὐτοῖς. ἔτεσι δὲ ἐγγύτατα ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μετὰ τὴν σφετέραν οἴκισιν Γελῷοι Ἀκράγαντα ᾤκισαν, τὴν μὲν πόλιν ἀπὸ τοῦ Ἀκράγαντος ποταμοῦ ὀνομάσαντες, οἰκιστὰς δὲ ποιήσαντες Ἀριστόνουν καὶ Πυστίλον, νόμιμα δὲ τὰ Γελῴων δόντες. Ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ Κύμης τῆς ἐν Ὀπικίᾳ Χαλκιδικῆς πόλεως λῃστῶν ἀφικομένων ᾠκίσθη, ὕστερον δὲ καὶ ἀπὸ Χαλκίδος καὶ τῆς ἄλλης Εὐβοίας πλῆθος ἐλθὸν ξυγκατενείμαντο τὴν γῆν· καὶ οἰκισταὶ Περιήρης καὶ Κραταιμένης ἐγένοντο αὐτῆς, ὁ μὲν ἀπὸ Κύμης, ὁ δὲ ἀπὸ Χαλκίδος. ὄνομα δὲ τὸ μὲν πρῶτον Ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν Σικελῶν κληθεῖσα, ὅτι δρεπανοειδὲς τὴν ἰδέαν τὸ χωρίον ἐστί, τὸ δὲ δρέπανον οἱ Σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσιν· ὕστερον δὲ αὐτοὶ μὲν ὑπὸ Σαμίων καὶ ἄλλων

socii, maximam partem Lindo, urbe Rhodia, venerant. v. Herodot. 7, 153. Instituta Dorica Gelae fuisse docet. „Patrium enim fuit Doribus inde a prima gentis stirpe et ab Hyllo Heraclidarumque in Peloponnesum reditu, ut libertatem populus, magistratuum honore principibus viris relicto, coleret aristocratiamque adeo amplecteretur.“ Heyn. Opusc. Acad. Vol. 2. p. 217. adde Vol. 1. p. 315. adn. et eundem ad Pindar. Pyth. 1, 118. Od. Muell. Dor. 1. p. 111. 2. p. 163., ante omnia autem Boeckh. Explicc. Pind. p. 234. Paulo post Photius: *Ὀπικίαν, τὴν τῶν Ὀπικῶν χώραν Θουκυδίδης.* Conf. Steph. Byz. p. 616. „In geographia Graecorum aetate Thucydidis Opicia litus maris Tyrrhenici inde a Tiberi usque ad confinia Oenotriae i. e. propemodum ad Paestum usque et Silarum fluvium appellabatur. v. Aristot. Polit. 7, 10. Auctor Peripli, quem Nieb. circa medium seculum quartum ante Chr. N. vixisse ait, accuratiori cognitione instructus distinguit litus Latinorum, Volscorum sive Oscorum, et Campanorum; Cumas urbem Campaniae appellat.“ Arn. Ex proximis „corrigendus est Hesych., qui *ζάικλον* exhibet, et Sext. Empir. c. Mathem. c. 3., qui legit *ζάγηλον*. Callimachum in libr. 2. *Αἰτιῶν* pro falce dixisse *ζάγκλον*, e Tzetze ad Lycophr. observat Bentl. ad Callim. fragm. 22. *Ζάγκλην*, quod est in Gr., etsi eadem significatione, qua *ζάγκλον* dicunt Graeci, tamen propter consensum aliorum librorum non admitti potest. Diodorum Siculum ab aliis dissentire adnotavit etiam Casaub. ad Strab. (p. 410. Alm. add. Wess. ad Diod. 4, 85.) Non est audiendus Thom. M. p. 251. *δρεπάνη* dici, iubens, non *δρέπανον*. Arist. Pac. 1202. *οὐδεὶς ἐπρίατ' ἂν δρέπανον*. *Δρεπάνη* poeticum potius est, quam Atticum. V. Steph. in Append. ad Scriptt. de Dialect. p. 157. Sed Thom. M. fortassis scripserat *δρέπανον, οὐ δρεπάνη*.“ Duk. Diod. Zanclen a rege Zanclo nomen ait invenisse.

αὐτοὶ μέν] i. e. veteres Cumani et Chalcidienses coloni. Herodot. memorat, Anaxilaum impulisse Samios ad occupandam Zanclen, sed tacet de insequuta cum iis contentione 6, 22 sqq. Arn. Mox Bekk. legi vult *καὶ τὴν πόλιν αὐτός* etc., ut cap. extr. *αὐτὸς οἰκιστὴς γενόμενος*. „Non sumi potest, *αὐτοῖς* referri ad verbum *οἰκίσας*, ut dativus idem valeat ac si genitivum posuisset relatum ad *πόλιν*, eorum

Ἰώνων ἐκπίπτουσιν, οἳ Μήδους φεύγοντες προςέβαλον Σικελίᾳ, τοὺς δὲ Σαμίους Ἀναξίλας Ῥηγίνων τύραννος οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκβαλὼν καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς ξυμμίκτων ἀνθρώπων οἰκίσας Μεσσήνην ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ τὸ ἀρχαῖον πατρίδος ἀντωνόμασε. καὶ Ἱμέρα ἀπὸ Ζάγκλης ᾠκίσθη ὑπὸ Εὐκλείδου καὶ Σίμου καὶ Σάκωνος, καὶ Χαλκιδῆς μὲν οἱ πλεῖστοι ἦλθον ἐς τὴν ἀποικίαν, ξυνῴκισαν δὲ αὐτοῖς καὶ ἐκ Συρακουσῶν φυγάδες, στάσει νικηθέντες, οἱ Μυλητίδαι καλούμενοι· καὶ φωνὴ μὲν μεταξὺ τῆς τε Χαλκιδέων καὶ Δωρίδος ἐκράθη, νόμιμα δὲ τὰ Χαλκι-

urbem i. e. urbem, ex qua modo expulsi essent. *Αὐτοῖς οἰκίσας* non posset significare, nisi *postquam iis coloniam condiderat* i. e. Samiis, admixtis colonis ex aliis populis, quasi Samios usque in possessione urbis esse passus esset, et tantum obstrinxisset eos, ut in urbe aliquot, qui accederent ex variis populis colonos partem habere sinerent. Et hoc ipsum tradit Pausan. 4, 23. et quamquam Thuc. non multo ante dixit *ἐκβαλὼν τοὺς Σαμίους*, hoc tamen nihil significaverit, nisi eum eatenus illos expulisse, quatenus iis beneficio et clementia veniam dedit in urbe in posterum manendi. Expulerat eos, cum soli urbem possidebant; reduxit, ut urbem cum mixta ex variis populis multitudine habitarent. Tenendum tamen est, certe in una re Pausaniam falli, quod Zanclen ab Anaxilao statim finito secundo bello Messenio occupatam esse dicit, unde aliquis colligat, eum non minus, quam in tempore, in aliis falli.“ Arn. De illo errore Pausaniae chronologico vid. Od. Muell. Dor. 1. p. 148. coll. Mans. Spart. 1, 2. p. 288 sqq. Casaub. ad Strab. 6. p. 410. C.

5. *Ἱμέρα*] Myletidas, quos auctor dicit inter colonos Himerae fuisse, ab Aristotele Polit. 5, 3, 4. significari putat Arnold. Hist. Syrac. p. 30. *γίγνονται μὲν οὖν αἱ στάσεις οὐ περὶ μικρῶν, ἀλλ' ἐκ μικρῶν. Μάλιστα δὲ καὶ αἱ μικραὶ ἰσχύουσιν, ὅταν ἐν τοῖς κυρίοις γένωνται. Οἷον συνέβη ἐν Συρακούσαις ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις· μετέβαλε γὰρ ἡ πολιτεία ἐκ δύο νεανίσκων στασιασάντων, ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὄντων, περὶ ἐρωτικὴν αἰτίαν. θατέρου γὰρ ἀποδημοῦντος ἑταῖρος ὤν τις τὸν ἐρώμενον αὐτοῦ ὑπεποιήσατο· πάλιν δὲ ἐκεῖνος τούτῳ χαλεπήνας τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἀνέπεισεν ὡς αὐτὸν ἐλθεῖν. Ὅθεν προςλαμβάνοντες τοὺς ἐν τῷ πολιτεύματι διεστασίασαν πάντας.* Conf. Plut. Praecc. Polit. prop. fin. Heyn. Opusc. Acad. Vol. 2. p. 257. hunc locum Aristotelis refert ad turbas a plebe contra optimates (Geomoros) concitatas, quibus Gelo rex constitutus est, de quibus dixi in Hist. Syrac. III. p. 9. „Nomini incognito Myletidarum aliquam lucem afferunt verba Strabonis 6. p. 418. *τὴν Ἱμέραν οἱ ἐν Μυλαῖς ἔκτισαν Ζαγκλαῖοι.* Ceterum conf. Huellm. Ius Publ. Ant. p. 101.“ Popp. Adde Od. Muell. Dor. 1. p. 117. Acras inter Assinarum et Erineum Cluver. exhibet, sed eius situs Popponi nondum satis exploratus videtur. Bloomf. refert, ex itinerario Duppae apparere, verum Acrarum situm nuper a Sicilianis antiquitatis studiosis inventum esse: Duppa Acras dicit milliario remotas esse a loco, cui nomen Pelazzolo. Casmenas Bloomf. dicit circiter novem milliariis a mari distantem ad flumen Motycannum stetisse, Pachyno proinde remotam circiter viginti quinque milliariis. Cluver. Casmenas inter Acras et Camarinam fuisse censet, haud ita procul litore, et fuisse coniicit, ubi nunc oppidum vulgari vocabulo Sicali vel Scicli dictum. Camarina „nunc vicus est Camerana, ad fluvium eiusdem nominis, qui prius Hipparis, et prope oppidum Biscari. Conf. Muenter. p. 307 sqq.“ Popp. Paulo post *λύτρα ἀνδρῶν* est *pro redemtione captorum* bello. v. Matth. §. 428. 1.

δικὰ ἐκράτησεν. Ἄκραι δὲ καὶ Κασμέναι ὑπὸ Συρακοσίων ᾠκίσθησαν, Ἄκραι μὲν ἑβδομήκοντα ἔτεσι μετὰ Συρακούσας, Κασμέναι δὲ ἐγγὺς εἴκοσι μετὰ Ἄκρας. καὶ Καμάρινα τὸ πρῶτον ὑπὸ Συρακοσίων ᾠκίσθη, ἔτεσιν ἐγγύτατα πέντε καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ Συρακουσῶν κτίσιν· οἰκισταὶ δὲ ἐγένοντο αὐτῆς Δάσκων καὶ Μενέκωλος. ἀναστάτων δὲ Καμαριναίων γενομένων πολέμῳ ὑπὸ Συρακοσίων δι' ἀπόστασιν, χρόνῳ Ἱπποκράτης ὕστερον Γέλας τύραννος, λύτρα ἀνδρῶν Συρακοσίων αἰχμαλώτων λαβὼν τὴν γῆν τὴν Καμαριναίων, αὐτὸς οἰκιστὴς γενόμενος κατῴκισε Καμάριναν. καὶ αὖθις ὑπὸ Γέλωνος ἀνάστατος γενομένη τὸ τρίτον κατῳκίσθη ὑπὸ Γελῴων.

6 Τοσαῦτα ἔθνη Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων Σικελίαν ᾤκει, καὶ ἐπὶ τοσήνδε οὖσαν αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύειν ὥρμηντο, ἐφιέμενοι μὲν τῇ ἀληθεστάτῃ προφάσει τῆς πάσης ἄρξειν, βοη-

ὑπὸ Γελῴων] Vulgo ὑπὸ Γέλωνος. Wessel. ad Diod. 11, 76. caussam mutationis sic adfert: „Condita Camarina a Syracusanis ferme centum et triginta quinque annis post Syracusas circa Ol. 45. (601.) Eversa vero ab iisdem Syracusanis propter defectionem Ol. 57. (552.), si fides Pindari Scholiastae, sed Marcianus Heracleensis in Orbis descriptione teste Cluverio eversam dicit anno quadragesimo sexto postquam condita fuit. Hippocrates, Gelae tyrannus, quum Syracusanos vicisset in pugna ad Elorum, pro captivorum redemtione agrum Camarinaeorum nactus urbem restituit. Hippocrate sublato Camarina in Gelonis potestatem devenit, qui Camarinaeos urbe eversa Syracusas transduxit, et post deinde eandem denuo condidit, si non fallunt Thucydidis verba. At fallere credibile est. Tertia urbis instauratio debetur Gelois, qui multis a Gelonis morte annis in eam commigrarunt. Auctor Diod. 11, 76. Novi haec scholia Pindari: εἶτα ὑπὸ Γέλωνος συνῳκίσθη ἡ Καμάρινα κατὰ τὴν μβ' Ὀλυμπιάδα, ὥς φησι Τίμαιος, διὸ καὶ νέοικον ἕδραν (Pindarus) εἶπε τὴν πόλιν. Verum ea nihil iuvant, turpissime corrupta. Qui enim Pindarus Camarinam Ol. 82. (452.), qua victor Psaumis abiit, quem eo carmine 5. celebrat, νέοικον ἕδραν appellare potuit, si instaurata fuerit Ol. 42. (612.)?, quo tempore ne condita quidem erat. Hinc suspicor, in scholiis illis fuisse, εἶτα ὑπὸ Γελῴων συνῳκίσθη, quomodo etiam Thucydidis verba refingenda non iniuria suspicatus est H. Dodw. Annal. Thuc. p. 85. Iam quum tertia vice condita Camarina sit Ol. 79, 4. (461.), necesse est, ut eadem Olympias Timaeo in scholiis Pindari restituatur, tumque optime addiderit διὸ καὶ νέοικον ἕδραν εἶπε τὴν πόλιν Grammaticus. Nam Ol. 82. (452.), qua scriptum carmen 5. Olympicum, revera Camarina recens condita urbs erat." v. adn. ad Philist. fragm. 17. p. 157. Cluver. S. A. p. 193. Heyn. Opusc. Acad. Vol. 2. p. 259. Boeckh. ad Pind. Schol. p. 121 sq. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 158, 16.

6. ἐφιέμενοι — ἄρξειν] Sic plurimi optimique libri pro vulgata ἄρχειν. „Ex verbis, quae secundum praecepta Thomae M. s. v. βούλομαι et nostratium consuetudinem loquendi cum infinitivo futuri non coniunguntur, plura hanc structuram apud Thucydidem admittunt. E vulgatis exemplaribus huc pertinent verba 3, 28. 7, 21. 8, 55., ubi v. Duk. Sed si praestantissimos libros sequimur, his multi alii loci addendi, quos mutarent Thomae sectatores: 1, 27. 6, 6. 57. 101. 8, 2. 7, 11. Adde ad Xen. Cyrop. 6, 1, 21. 7, 5, 12. et Schaef. ad Theogn.

θεῖν δὲ ἅμα εὐπρεπῶς βουλόμενοι τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι καὶ τοῖς προςγεγενημένοις ξυμμάχοις. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐξώρμησαν Ἐγεσταίων τε πρέσβεις παρόντες καὶ προθυμότερον ἐπικαλούμενοι. ὅμοροι γὰρ ὄντες τοῖς Σελινουντίοις ἐς πόλεμον καθέ-

p. 16. ad Soph. Oed. R. 72. Melett. crit. p. 99. ad Dionys. Hal. de C. V. p. 210." Popp.

τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι] Schol. τοῖς Χαλκιδεῦσιν. v. Wess. ad Diod. 12, 83. Mox aliquot libri προγεγενημένοις. „*Sociis qui adiuncti erant* vel *accesserant* convertit Steph. Valla *pristinis*. Legit προγ., quod satis defendi potest ex iis, quae paulo post de societate Leontinorum et Segestanorum cum Atheniensibus superiore bello inita Thuc. dicit." Duk. Idem probat Bened. Sed recte οἱ ξυγγενεῖς Ἀθηναίων atque οἱ προςγεγενημένοι ξύμμαχοι distinguuntur. Inter illos referendi omnes Iones (Chalcidienses), velut Leontini, Naxii, Catanaei; inter novos socios censendi nonnulli ex reliquis Siciliae populis, Camarinenses dico et Agrigentini, quos a Phaeace conciliatos esse legimus 5, 4. Haack., quem de Camarinaeis falli ex 3, 86. 6, 75. patet. Popp. Mox „particulam τε in verbis Ἐγεσταίων τε post παρόντες potius, quam post Ἐγεσταίων locum legitimum habere putes. Quare sunt, qui de transpositione particulae hic et alibi loquantur, sed verba Ἐγεσταίων πρέσβεις παρόντες in Graeco sermone tam arte connexa sunt, quam in vernaculo der Egestaner anwesende Gesandtschaft, quemadmodum etiam Latine non vitiose dici potest *maxime vero eos incitabant et Segestanorum praesentes, et acrius adhortantes legati*." Haack. Extitit, qui prorsus unquam particulam illam traiici negaret, Schaef. in Appar. cr. ad Demosth. Vol. 1, p. 690. Qui ut vera monuerit de versibus a Meinekio allatis ad probandam illam traiectionem; tamen haud parvus numerus locorum restat apud hunc scriptorem, qui non aliter explicari possunt, quam statuendo eo, quod impugnat. De quibus suis locis monitum est. Vid. Popp. 1, 1. p. 300. Ceterum si libros scriptos spectes, in illis praevalet scriptura Αἰγεσταῖοι et Αἴγεστα. Et praesente quidem loco Αἰγεσταίων habent It. Vat. (ut solent Bekk.) Cl. Ven. H., mox Αἰγεσταῖοι Cl. Ven. It. H., quod H. constanter exhibere Gail. memorat. Porro eandem scripturam infra in hoc cap. It. Ven. in Ἔγεσταν, at solus It. in Ἐγεσταίων, supra c. 2. Vat. Bas. Cl. Ven. et corr. It., libri 7, 57. Chr. K. m. praebent. Sic etiam Lugd. c. 8. bis et c. 11. et una cum Ven. c. 37. et 46., quum alibi Ἐγεσταῖοι habeat, quod c. 11. 37. 46. supra appictum. Porro Ven. c. 13. Αἰγεσταίοις (qui tantum non ubique sic habere videtur, at enotari omissum est), et H. c. 44. extr. Αἰγεσταῖοι fert pro ἄγγελοι. Eadem est scriptura apud Strabonem ex Apollodoro; apud Stephanum Byz. Wass. monet, cum libris scriptis rescribendum esse Αἰγέστου et Αἰγεσταῖος, apud Herodotum 5, 46. libri haud pauci habent Αἰγεσταίων, vel sic vel ex correctione. Itidem Dionys. Hal., Tzetzes ad Lycophr., Diod. 12, 82. ex Thucydide, Polyb., Plut. et alii. In nummis tamen Ἐγεσταίων et Σεγεσταίων est. „Quod Pal. c. 2. habet Ἄγεστα, etymologis deberi videtur. Conf. Steph. Byz. in Ἀκέστη et Virg. 5. Aen. 718." Popp.

ὅμοροι — ὄντες] Addit Diod. 12, 82. ποταμοῦ τὴν χώραν τῶν διαφερομένων πόλεων ὁρίζοντος, ubi qui fluvius significetur, Wessel. non audet definire. Popp. Vel Selinuntem fluvium (Modinni) in cursu a fonte propiori, vel Halycum agrum utriusque civitatis disterminasse, sententia est Reinganumii Selin. p. 107.; quem vide de tota narratione causarum huius belli. Schol. περὶ γαμικῶν τινῶν, περὶ συναλλαγμάτων. De connubiis, ut videtur, bellum gerebant et de terra contro-

στασαν περί τε γαμικῶν τινῶν καὶ περὶ γῆς ἀμφισβητήτου, καὶ οἱ Σελινούντιοι Συρακοσίους ἐπαγόμενοι ξυμμάχους κατεῖργον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· ὥςτε τὴν γενομένην ἐπὶ Λάχητος καὶ τοῦ προτέρου πολέμου Λεοντίνων οἱ Ἐγεσταῖοι ξυμμαχίαν ἀναμιμνήσκοντες τοὺς Ἀθηναίους, ἐδέοντο σφίσι ναῦς πέμψαντας ἐπαμῦναι, λέγοντες ἄλλα τε πολλὰ καὶ κεφάλαιον, εἰ Συρακόσιοι Λεοντίνους τε ἀναστήσαντες ἀτιμώρητοι γενήσονται, καὶ τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν διαφθείροντες αὐτοὶ τὴν ἅπασαν δύναμιν τῆς Σικελίας σχήσουσι, κίνδυνον εἶναι μήποτε μεγάλῃ παρασκευῇ Δωριῆς τε Δωριεῦσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς καὶ ἅμα ἄποικοι τοῖς ἐκπέμψασι Πελοποννησίοις βοηθήσαντες καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν ξυγκαθέλωσι· σῶφρον δ' εἶναι μετὰ τῶν ὑπολοίπων ἔτι ξυμμάχων ἀντέχειν τοῖς Συρακοσίοις, ἄλλως τε καὶ χρήματα σφῶν παρεξόντων ἐς τὸν πόλεμον ἱκανά. ὧν ἀκούοντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν τε Ἐγεσταίων πολλάκις λεγόντων καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς, ἐψηφίσαντο πρέσβεις πέμψαντες πρῶτον ἐς τὴν Ἔγεσταν, περί τε τῶν χρημάτων σκεψομένους εἰ ὑπάρχει ὥςπερ φασὶν ἐν τῷ κοινῷ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα πρὸς τοὺς Σελινουντίους ἐν ὅτῳ ἐστὶν εἰσομένους.

7 Καὶ οἱ μὲν πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀπεστάλησαν ἐς τὴν Σικελίαν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ οἱ ξύμμαχοι πλὴν Κορινθίων στρατεύσαντες ἐς τὴν Ἀργείαν τῆς τε γῆς ἔτεμον οὐ πολλὴν καὶ σῖτον ἀνεκομίσαντό τινα ζεύγη κο-

versa. Mox *κατεῖργον* est *in angustias cogebant, concludebant.* v. Wessel. ad Herodot. 6, 102. De expeditione *ἐπὶ Λάχητος* facta v. Thuc. 3, 86. De verbis *ξυμμαχίαν ἀναμιμνήσκοντες* v. Matth. p. 656. adn. 2. Mox vulgo *ναῦς πέμψαντες*, emendatum est ex Gr. (in quo mutatum est *πέμψαντας* in *πέμψαντες*) ex 48. et fortasse D. Probat accusativum etiam Matth. l. c. Dein Vall. interpretatur *profligatis*, quem *διαφθείραντες* pro *διαφθείροντες* legisse, ideo H. Steph. coniicit.

ξυναγορευόντων] Schol. *τῶν ῥητόρων.* Post verba *ἐψηφίσαντο — πέμψαντες* „nullus quidem sequitur infinitivus, non tamen *πέμψαντες* pendet ab *ἐψηφίσαντο*, id quod totus illius narrationis contextus docet; sed ad *ἐψηφίσαντο* ex praecedentibus supplendum est aut *ναῦς πέμψαι* aut *ἐπαμῦναι τοῖς Ἐγεσταίοις*, id quod Haack. quoque intellexit.“ Schoem. Obss. p. 15. Conf. adn. ad 6, 34. Arn. supplet *μὴ περιορᾶν*, vel *ἐψηφίσαντο* accipit eo sensu, quasi scriptum esset *ἐπείσθησαν.*

7. *οὐ πολλήν*] Gr. *οὐ πολύ.* Mosqu. *οὐ πολλά.* Contra Wassium opinantem, *οὐ πολύ* magis Thucydideum esse, Popp. affert 2, 56. et Matth. §. 442. 2. At Valla non agnoscit particulam *οὐ.* Cum Valla facit Diod. 12, 81., ubi hoc loco Thucydidis usus est: *ἐμβάλλοντες εἰς τὴν Ἀργείαν, καὶ πολλὴν τῆς χώρας δῃώσαντες.* Meinek. Quaestt. Scenic. 1. p. 15. adn. apud Diod. emendat *καὶ οὐ πολλὴν τ. χ.* Verum Diod. etiam in aliis a Thucydide discrepat, ut recte Wess. monuit ad eum ipsum locum scriptoris sui. Paulo post *ἐξελθόντες* legebat Valla, ediditque Bekk. in ed. stereot. At genitivus absolutus non raro ponitur pro alio casu, velut hic pro nominativo, quasi scripsisset *τῶν Ἀρ-*

μίσαντες, καὶ ἐς Ὀρνεὰς κατοικίσαντες τοὺς Ἀργείων φυγάδας, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς παρακαταλιπόντες αὐτοῖς ὀλίγους, καὶ σπεισάμενοί τινα χρόνον ὥςτε μὴ ἀδικεῖν Ὀρνεάτας καὶ Ἀργείους τὴν ἀλλήλων, ἀπεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐπ' οἴκου. ἐλθόντων δὲ Ἀθηναίων οὐ πολλῷ ὕστερον ναυσὶ τριάκοντα καὶ ἑξακοσίοις ὁπλίταις, οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων πανστρατιᾷ ἐξελθόντων τοὺς ἐν Ὀρνεαῖς μίαν ἡμέραν ἐπολιόρκουν· ὑπὸ δὲ νύκτα, αὐλισαμένου τοῦ στρατεύματος ἄποθεν, ἐκδιδράσκουσιν οἱ ἐκ τῶν Ὀρνεῶν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ Ἀργεῖοι ὡς ᾔσθοντο, κατασκάψαντες τὰς Ὀρνεὰς ἀνεχώρησαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὕστερον ταῖς ναυσὶν ἐπ' οἴκου. καὶ ἐς Μεθώνην τὴν ὅμορον Μακεδονίᾳ ἱππέας κατὰ θάλασσαν κομίσαντες Ἀθηναῖοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ Μακεδόνων τοὺς παρὰ σφίσι φυγάδας ἐκακούργουν τὴν Περδίκκου. Λακεδαιμόνιοι δὲ πέμψαντες παρὰ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης, ἄγοντας πρὸς Ἀθηναίους δεχημέρους σπονδάς, ξυμπολεμεῖν ἐκέλευον Περδίκκᾳ· οἱ δ' οὐκ ἤθελον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα καὶ ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα ἦρι οἱ τῶν Ἀθηναίων 8
πρέσβεις ἧκον ἐκ τῆς Σικελίας, καὶ οἱ Ἐγεσταῖοι μετ' αὐτῶν ἄγοντες ἑξήκοντα τάλαντα ἀσήμου ἀργυρίου ὡς ἐς ἑξήκοντα

γείων πανστρατιᾷ ἐξελθόντων μετὰ τῶν Ἀθηναίων. Ad Athenienses quidem hic genitivus referri non potest, nam qui exierint cum sexcentis tantum graviter armatis, non dici possunt πανστρατιᾷ exisse. Similes sunt loci 8, 76. 7, 48. 57. Vide Duk. ad 8, 6. Heilm. ad Thuc. p. 771. et de Latinis Brem. ad C. Nep. Attic. c. 11., quos Popp. citavit. Ἄποθεν an ἄπωθεν rectius scribatur, disquirit Lobeck. ad Phryn. p. 10.

οἱ ἐκ τῶν Ὀρνεῶν] i. e. οἱ ἐν Ὀρνεαῖς ἐκ τῶν Ὀρνεῶν. v. Matth. Miscc. Philol. 2, 1. p. 88. et Gr. p. 1193. Tzschuck. ad Strab. Vol. 3. p. 551. De interitu Ornearum v. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 71, 13.

8. ὡς ἐς ἑξήκοντα] Alii libri om. ὡς, alii ἐς, ut dubites, num ὡς delendum sit. Si retinetur, haec mens est: in der Absicht, damit den Sold für 60 Schiffe auf Einen Monat zu bestreiten. „Comparet ex hac summa stipendium singularum in dies drachmarum pro singulis nautis, si naves ducenis impletae fuisse cogitantur. Nam 200 × 30 = 6000, puta 6000 drachmae, sive talentum unum. Hoc duplicatur usitatum stipendium, at longinquitas Siciliae, et, quae exspectari poterat longitudo militiae effecerunt, ut talis stipendii additio fieret; id quod factum est etiam prius in obsidione Potidaeae. Vid. 3, 17." Arn. Mox ἐν τοῖς κοινοῖς offerunt Cass. Aug. Cl. Pal. It. Vat. H. (in hoc tamen τῷ — νῷ sup. τοῖς — οῖς), Laur. Ven. Reg. (G.) fortasse Lugd., dein F. C. Gr. D. I. Vind. Mosqu. K. m. Ar. Chr. Dan. Vulgo τῷ κοινῷ. Singularem Duk. probat his locis 1, 80. 6, 6. Arist. Equ. 771. Et quod Bau. dixerat, pluralem probari posse, quia de plurium civitatum aerariis dicatur, id Popp. refellit capite 6., addens pluralem quidem a librariis ob praecedens τοῖς ἱεροῖς facile potuisse proficisci, idque iam Haackium monuisse, sed de unius urbis aerario etiam Polybium 1, 59. τὰ κοινά dixisse, ubi v. Schweigh. Verba ἤν τι περιγίγνηται αὐτοῖς etc. Arn. ita intelligit: si rationibus cum bello subductis

ναῦς μηνὸς μισθόν, ἃς ἔμελλον δεήσεσθαι πέμπειν. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκκλησίαν ποιήσαντες καὶ ἀκούσαντες τῶν τε Ἐγεσταίων καὶ τῶν σφετέρων πρέσβεων τά τε ἄλλα ἐπαγωγὰ καὶ οὐκ ἀληθῆ, καὶ περὶ τῶν χρημάτων, ὡς εἴη ἑτοῖμα ἔν τε τοῖς ἱεροῖς πολλὰ καὶ ἐν τοῖς κοινοῖς, ἐψηφίσαντο ναῦς ἑξήκοντα πέμπειν ἐς Σικελίαν καὶ στρατηγοὺς αὐτοκράτορας Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου καὶ Λάμαχον τὸν Ξενοφάνους, βοηθοὺς μὲν Ἐγεσταίοις πρὸς Σελινουντίους, ξυγκατοικίσαι δὲ καὶ Λεοντίνους, ἤν τι περιγίγνηται αὐτοῖς τοῦ πολέμου, καὶ τἄλλα τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πρᾶξαι ὅπῃ ἂν γιγνώσκωσιν ἄριστα Ἀθηναίοις. μετὰ δὲ τοῦτο ἡμέρᾳ πέμπτῃ ἐκκλησία αὖθις ἐγίγνετο, καθ' ὅτι χρὴ τὴν παρασκευὴν ταῖς ναυσὶ τάχιστα γίγνεσθαι, καὶ τοῖς στρατηγοῖς, εἴ του προςδέοιντο, ψηφισθῆναι ἐς τὸν ἔκπλουν. καὶ ὁ Νικίας ἀκούσιος μὲν ᾑρημένος ἄρχειν, νομίζων δὲ τὴν πόλιν οὐκ ὀρθῶς βεβουλεῦσθαι, ἀλλὰ προφάσει βραχείᾳ καὶ εὐπρεπεῖ τῆς Σικελίας ἁπάσης, μεγάλου ἔργου, ἐφίεσθαι, παρελθὼν ἀποτρέψαι ἐβούλετο, καὶ παρῄνει τοῖς Ἀθηναίοις τοιάδε.

sibi aliquid temporis vel opum superesset i. e. si quid sibi temporis superesset ex bello gerendo, sive si quid temporis restaret, quod bellum non vindicaret. Tum ἀκούσιος codices longe plurimi, vulgo ἀκούσας. „Ἀκούσας non potest locum habere, nisi dicamus, Niciam concioni populi ante quintum diem habitae, in qua ipse cum Alcibiade et Lamacho dux huius belli delectus erat, non interfuisse, idque deinde ei renunciatum esse. Sed hoc parum probabile est. Longe melior est mea sententia altera scriptura ἀκούσιος, quae et ex librorum auctoritate et ex ipso Thucydide confirmatur. Nam ita ipse Nicias infra c. 12. εἴ τις ἄρχειν ἄσμενος αἱρεθεὶς παραινεῖ ὑμῖν ἐκπλεῖν, quibus verbis indicat, se ἀκούσιον, Alcibiadem autem ἄσμενον ducem creatum esse. Et Hermocrates in or. ad Syracusanos c. 34. ἄλλως τε καὶ τοῦ ἐμπειροτάτου τῶν στρατηγῶν, ὡς ἐγὼ ἀκούω, ἄκοντος ἡγουμένου. Nec non Aristid. Orat. Sicul. poster. Vol. 2. p. 34. de Nicia: εἷς δὲ ὁ λειπόμενος, ὃν ἄκοντα ἐνθένδε ἐξηλάσαμεν. Vallam quoque legisse ἀκούσιος, ostendit eius interpretatio horum verborum: *Nicias, qui invitus fuerat delectus.*" Duk. Vulgatam Abr. Dilucc. p. 570. tuetur, quod non necessarium fuerit monere, Niciam invitum ducem belli electum esse, quum id ex omni eius oratione appareat, nec bene procedat opponendi ratio ἀκούσιος μὲν — νομίζων δέ. — Quidni? quum scriptor his verbis nihil aliud indicare velit, nisi Niciae et privatam et publicam caussam fuisse, ut bellum dissuaderet. Denique scripturam a me receptam firmat Plut. V. Alc. 18. ὁ δὲ Νικίας ἄκων μὲν ᾑρέθη.

τοιάδε] ex Cass. Aug. Cl. Cam. Gr. marg. Steph., quibus Pal. It. Vat. et plerique alii tacite assentiuntur, cum Wassio reposuit Duk. Prius τάδε, sicut Laur. Lugd. B. D. I. E. Vind. K. „In orationibus scriptor fere τοιάδε usurpat, in foederibus τάδε, in oratione 1, 85. ὧδε, sed sequitur ibi τοιαῦτα λέξας, et postea in oratione brevi, ubi nihil fere scriptori permittitur, τοσαῦτα legitur. In colloquio cum Meliensibus, ubi res nuda, missis rhetorum coloribus, agebatur, ἔλεγον τοιάδε dixit, et postea τοσαῦτα εἶπον. Vel de epistola utitur voce τοιάδε 7, 10., sed in orationibus nusquam adhibet τάδε et ταῦτα, sed τοιαῦτα et τοσαῦτα." Wass., post quem etiam Duk. monuit, τοιάδε

9 Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας ἥδε ξυνελέγη, καθ' ὅ τι χρὴ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν· ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω βραχείᾳ βουλῇ περὶ μεγάλων πραγμάτων ἀνδράσιν ἀλλοφύλοις πειθομένους πόλεμον οὐ προςήκοντα ἄρασθαι. καίτοι ἔγωγε καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιούτου, καὶ ἧσσον ἑτέρων περὶ τῷ ἐμαυτοῦ σώματι ὀῤῥωδῶ, νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι ὃς ἂν καὶ τοῦ σώματός τι καὶ τῆς οὐσίας προνοῆται· μάλιστα γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος καὶ τὰ τῆς πόλεως δι' ἑαυτὸν βούλοιτο ὀρθοῦσθαι· ὅμως δὲ οὔτε ἐν τῷ πρότερον χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἶπον παρὰ γνώμην οὔτε νῦν, ἀλλὰ ᾗ ἂν γιγνώσκω βέλτιστα, ἐρῶ. καὶ πρὸς μὲν τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους ἀσθενὴς ἄν μου ὁ λόγος εἴη, εἰ τά τε ὑπάρχοντα σώζειν παραινοίην καὶ μὴ τοῖς ἑτοίμοις περὶ τῶν ἀφανῶν καὶ μελλόντων κινδυνεύειν· ὡς δὲ οὔτε ἐν καιρῷ σπεύδετε οὔτε ῥᾴδιά ἐστι κατασχεῖν ἐφ' ἃ ὥρμησθε, ταῦτα διδάξω.
φημὶ γὰρ ὑμᾶς πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολιπόντας καὶ 10

fere ubique in orationibus dicere Thucydidem, τάδε autem solo hoc loco editiones habere. Quod 1, 139. 4, 91. 7, 60. scripti nonnulli habent τάδε pro τοιάδε, illorum negat rationem habendam esse. Contra Bauwassium arguit tricari in hoc discrimine inter τάδε et τοιαῦτα, quod tamen non potest negari. Orationum non ipsa verba scriptor se repetere profitetur, sed tantum summas argumentorum; at foederum ipsa verba ponuntur. Quare in orationibus τοιάδε, τοιαῦτα, in foederibus et similibus τάδε poni consentaneum est. „De brevi oratione Teutiapli 3, 29. Thuc. dicit ἔλεξεν αὐτοῖς τάδε, et ὧδε ac τοσαῦτα adhibita sunt brevi obsecrationi Archidami 2, 74. Ὧδε legitur, ubi scriptor reddit brevem orationem Sthenelaidae 1, 85., at sequuntur verba τοιαῦτα λέξας, non τοσαῦτα. At τοιάδε adhibetur omnibus orationibus paulo longioribus, et dialogo Meliorum et ipsi epistolae Niciae 7, 11—15., ubi Thuc. profitetur tantum summam dictorum scriptorumve, non ipsa verba se reddere.“ Arn.

9. Καίτοι ἔγωγε] Nicias haec dicens, occupat obiectionem, quam fieri posse praevidebat. Dicat aliquis: Tu vero, Nicia, cur adversaris expeditioni Siculae, quem certus inde maneat honor, quemque sciamus minime vitae suae metuere? At non ideo, inquit, contra meam sententiam (παρὰ γνώμην) dicam. Possunt verba videri etiam ostensuri, sibi dissuadenti maxime auscultandum esse, quod honore posthabito salutaria suadeat. Arn. Dein ἐκ τοῦ τοιούτου est ἐκ τοῦ πολέμου. Proxima Schol. ita explicat: ἀγαθὸν πολίτην ἡγοῦμαι καὶ τὸν ἀφειδοῦντα τοῦ σώματος καὶ τῆς κτήσεως, καὶ τὸν προνοούμενον ἐν καιρῷ, ὁμοίως ἑκατέρου προςήκοντος τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις. Heilm. desiderat καίπερ νομίζων, (obgleich ich dafür halte), sed simul locum profert, ubi similiter καίπερ omittitur 5, 82. προελθεῖν μὲν οὐκέτι ἠθέλησαν, δεομένων τῶν διαπεφευγότων. Adde 1, 69. ἐπιστάμενοι καὶ τὸν βάρβαρον αὐτὸν περὶ αὑτῷ τὰ πλείω σφαλέντα i. e. καίπερ ἐπιστάμενοι. Porro ὁμοίως traho ad ἀγαθόν, ob ich gleich glaube, dass derjenige, welcher einigermaassen (τι) sowohl für seine Person als für sein Vermögen sorgt, ein eben so guter Bürger ist. Mox alii libri ἐν τῷ πρατέρῳ χρ. „Adiectivum in talibus magis poeticae dictioni convenire putat Herm. ad Soph. Antig. 102.“ Popp.

ἑτέρους ἐπιθυμεῖν ἐκεῖσε πλεύσαντας δεῦρο ἐπαγαγέσθαι. καὶ οἴεσθε ἴσως τὰς γενομένας ὑμῖν σπονδὰς ἔχειν τι βέβαιον, αἳ ἡσυχαζόντων μὲν ὑμῶν ὀνόματι σπονδαὶ ἔσονται· οὕτω γὰρ ἐνθένδε τε ἄνδρες ἔπραξαν αὐτὰ καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων· σφαλέντων δέ που ἀξιόχρεῳ δυνάμει ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ἡμῖν οἱ ἐχθροὶ ποιήσονται, οἷς πρῶτον μὲν διὰ ξυμφορῶν ἡ ξύμβασις καὶ ἐκ τοῦ αἰσχίονος ἢ ἡμῖν κατ' ἀνάγκην ἐγένετο, ἔπειτα ἐν

10. *ἐνθένδε — ἄνδρες ἔπραξαν*] Hoc non ita intelligendum est, quasi dicat eos, qui primi hoc foedus fecerunt, illud de industria ita fecisse, ut firmum esse non posset: nam Plistoanax, rex Lacedaemoniorum, et Nicias ipse, qui praecipue illius auctores fuerant, id omnino, quum faciebant, ratum esse cupiebant, ut docet Thuc. 4, 16., sed deinde alios variis artibus effecisse, ne firmum esset. Sic recte Scholiastes. Et hoc convenit significationi vocis *πράσσειν*, qua infinitis locis utitur Thuc. de his, qui quocunque dolo, arte ac fraude aliquid moliuntur ac machinantur. Etsi alioqui etiam ii, qui agunt ac student, ut firma fiat pax et societas, recte possunt dici *πράσσειν τὰς σπονδάς*. Thuc. 5, 43. 3, 75. Duk. Respicit Nicias Alcibiadem et ex parte Lacedaemoniorum ephoros illos Cleobulum et Xenarem. Vid. 5, 36. De verbis *ἔπραξαν αὐτά* (vulgo *αὐτάς*) Duk. ita disputat: „Si putabimus, retinendum esse *αὐτάς*, supplendum erit *εἶναι*, sin hoc minus placet, cum optimis et plurimis libris me non invito praeferatur *αὐτά*. *Οὕτω ἔπραξαν αὐτά*, *ita illa tractarunt* i. e. et e nostris et ex Lacedaemoniis quidam ea moliti sunt et artibus quibusdam effecerunt, ut nomine tenus foedus, re ipsa minime firmum esset." Duk. De neutro plur. pronominis post substantivi singularem v. Matth. §. 439. p. 820. „Neutrum hic videtur adhibitum esse pro foeminino, quia non refertur ad ipsas *σπονδάς* sed ad negotium pacis concludendae. *Ἔπραξαν αὐτάς* recte diceretur de iis, qui paci ineundae et firmandae operam dederant, ut Nicias ipse et Plistoanax, at *ἔπραξαν αὐτά* recte de iis, qui ita pactionem pacis et foederis tractabant, ut non multum abessent, quin perverterent i. e. qui mutuas suspiciones movebant in animis paciscentium, ut omnis placabilitatis sensus evanesceret. Si structuram spectes, *αὐτά* magis refertur ad *τὰ περὶ τὰς σπονδάς*, quod scriptor tacite loco substantivi simplicis *τὰς σπονδάς* cogitatione ponebat." Arn. Ad *σφαλέντων* intellige *ὑμῶν*.

καὶ ἐκ τοῦ αἰσχίονος] Atheniensibus pax et foedus nuper conclusa minime turpia fuerunt, quare Arn. vere sentire videtur, comparativum hic rursus positum esse pro *αἰσχροῦ μᾶλλον*, ut 2, 40. Pacem, ait scriptor, nonnulli non inierunt, *καὶ οὐχ οἱ ἀσθενέστατοι*, „v. 5, 26. sc. Corinthii 5, 52. 115. et Chalcidienses 6, 7." Dobr. Praeterea non inierant Elei, Magarenses etc. Bellum aperte (*ἄντικρυς*) Corinthii gerebant, et decem inducias Boeoti agebant 5, 26. 32. et Chalcidienses 6, 7. Decem dierum autem induciae non erant, quae per tam breve spatium obtinebant, sed quae decimo quoque die renunciari poterant. Quare *ἐπισπονδαί* appellantur 5, 32. Verba *σκοπεῖν τινα* orator Alcibiadi dicit, et in *τινά* quaedam emphasis est. Ad *μετεώρῳ — πόλει* Schol. recte adnotavit: *τῆς πόλεως ἡμῶν οὐκ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὁρμούσης. μετενήνεκται δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν πλοίων τῶν μήπω ὡρμισμένων.* Porro verba *κατὰ τὰς ἠπείρους* Europam et Asiam Minorem Bloomf. intelligit, rectius Arn. varia litora continentis, quatenus ex adverso ponuntur insulis, quarum obedientia certior esset. „Sic Terra ferma, ait, ora Americae australis appellata est ex adverso insulis Indiae occidentalis, sic insulis quibusque vicinae orae *ἤπειροι* dicuntur." De-

αὐτῇ ταύτῃ πολλὰ τὰ ἀμφιςβητούμενα ἔχομεν. εἰσὶ δ' οἳ οὐδὲ ταύτην πω τὴν ὁμολογίαν ἐδέξαντο, καὶ οὐχ οἱ ἀσθενέστατοι· ἀλλ' οἱ μὲν ἄντικρυς πολεμοῦσιν, οἱ δὲ καὶ διὰ τὸ Λακεδαιμονίους ἔτι ἡσυχάζειν δεχημέροις σπονδαῖς καὶ αὐτοὶ κατέχονται. τάχα δ' ἂν ἴσως, εἰ δίχα ἡμῶν τὴν δύναμιν λάβοιεν, ὅπερ νῦν σπεύδομεν, καὶ πάνυ ἂν ξυνεπίθοιντο μετὰ Σικελιωτῶν, οὓς πρὸ πολλῶν ἂν ἐτιμήσαντο ξυμμάχους γενέσθαι ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. ὥςτε χρὴ σκοπεῖν τινα αὐτά, καὶ μὴ μετεώρῳ τε πόλει ἀξιοῦν κινδυνεύειν, καὶ ἀρχῆς ἄλλης ὀρέγεσθαι πρὶν ἣν ἔχομεν βεβαιωσώμεθα, εἰ Χαλκιδῆς γε οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ἔτη τοσαῦτα ἀφεστῶτες ἀφ' ἡμῶν ἔτι ἀχείρωτοί εἰσι, καὶ ἄλλοι τινὲς κατὰ τὰς ἠπείρους ἐνδοιαστῶς ἀκροῶνται. ἡμεῖς δὲ Ἐγεσταίοις δὴ οὖσι ξυμμάχοις, ὡς ἀδικουμένοις ὀξέως βοηθοῦμεν· ὑφ' ὧν δ' αὐτῶν πάλαι ἀφεστώτων ἀδικούμεθα, ἔτι μέλλομεν ἀμύνεσθαι. καίτοι τοὺς μὲν κατεργασάμενοι κἂν κατάσχοιμεν· τῶν δ' εἰ 11
καὶ κρατήσαιμεν, διὰ πολλοῦ γε καὶ πολλῶν ὄντων χαλεπῶς ἂν ἄρχειν δυναίμεθα. ἀνόητον δ' ἐπὶ τοιούτους ἰέναι ὧν κρατήσας τε μὴ κατασχήσει τις καὶ μὴ κατορθώσας μὴ ἐν τῷ ὁμοίῳ καὶ πρὶν ἐπιχειρῆσαι ἔσται. Σικελιῶται δ' ἂν μοι δοκοῦσιν, ὥς γε νῦν ἔχουσι, καὶ ἔτι ἂν ἧσσον δεινοὶ ἡμῖν γενέσθαι, εἰ ἄρξειαν αὐτῶν Συρακόσιοι· ὅπερ οἱ Ἐγεσταῖοι μάλιστα ἡμᾶς ἐκφοβοῦσι. νῦν μὲν γὰρ κἂν ἔλθοιεν ἴσως Λακεδαιμονίων ἕκαστοι χάριτι, ἐκείνως δ' οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρχὴν στρατεῦσαι· ᾧ γὰρ ἂν τρόπῳ τὴν ἡμετέραν μετὰ Πελοποννησίων ἀφέλωνται, εἰκὸς ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν σφετέραν διὰ τοῦ αὐτοῦ καθαιρεθῆναι. ἡμᾶς δ' ἂν οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες μάλιστα μὲν ἐκπεπληγμένοι εἶεν,

nique in verbis *ὑφ' ὧν δ' αὐτῶν* etc. Reisk. scribi voluit *αὐτοί*, quod sane sensum huic loco aptissimum efficit. Ut nunc sunt verba, ita construenda sunt: *ἐκείνους δὲ αὐτῶν, ὑφ' ὧν πάλαι ἀφεστώτων ἀδικούμεθα, ἔτι μέλλομεν ἀμύνεσθαι*, ut vidit Arn. comparans 4, 126. *προηγώνισθε τοῖς Μακεδόσιν αὐτῶν*, et „*αὐτῶν*, addit, videtur requiri non minus quam *αὐτοί*."

11. *μὴ ἐν τῷ ὁμοίῳ καὶ πρίν*] Schol. *πρῶτον μὲν γὰρ μὴ ἐπιχειρήσαντες Ἀθηναῖοι Σικελιώταις οὐκ εἶχον αὐτοὺς πολεμίους· ἐπιχειρήσαντες δὲ καὶ μὴ ἑλόντες οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ ἐγίγνοντο, ἀλλὰ πολεμίους αὐτοὺς ἔσχον.* Proxima ita licet explicare: *ὅπερ ἐκφοβοῦντες ἡμᾶς λέγουσι*, nisi quis malit explicare ex illis, quae docuit Thiersch. Gr. §. 267. 4., ut Popp. existimat. Verba *ἐκείνως δ' οὐκ εἰκός* cum Scholiasta interpretor: *ἤγουν, εἰ ἀρχθεῖεν ὑπὸ Συρακουσίων, οὐκ εἰκὸς ἐπὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἀρχὴν στρατεῦσαι τοὺς Συρακουσίους, Σικελιωτῶν ἄρξαντας.* Et *ὑπὸ τῶν αὐτῶν* est *ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων*, ad *διὰ τοῦ αὐτοῦ* supple *τρόπου*. Verbis *δι' ὀλίγου* Heilm. spatium, non tempus significari vult, afferens verba huius ipsius cap. *διὰ πολλοῦ γε καὶ πολλῶν ὄντων* et 3, 94. *ᾤκουν κατὰ κώμας καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ.* Minus apte affert 7, 15. Neque tamen negamus, hunc sensum esse posse, sed quaeritur, utrum h. l. aptius sit. Hic certe praestat, cum Scholiasta explicari per *ταχέως*. Celeriter si abeunt, hostes nondum copiis suis collectis eos non in periculum adducent, ne vincantur. Quare addit contrarium eius: *εἰ δὲ σφαλείημεν.*

εἰ μὴ ἀφικοίμεθα, ἔπειτα δὲ καὶ εἰ δείξαντες τὴν δύναμιν δι' ὀλίγου ἀπέλθοιμεν· εἰ δὲ σφαλείημέν τι, τάχιστ' ἂν ὑπεριδόντες μετὰ τῶν ἐνθάδε ἐπίθοιντο. τὰ γὰρ διὰ πλείστου πάντες ἴσμεν θαυμαζόμενα, καὶ τὰ πεῖραν ἥκιστα τῆς δόξης δόντα. ὅπερ νῦν ὑμεῖς, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πεπόνθατε, διὰ τὸ παρὰ γνώμην αὐτῶν πρὸς ἃ ἐφοβεῖσθε τὸ πρῶτον περιγεγενῆσθαι, καταφρονήσαντες ἤδη καὶ Σικελίας ἐφίεσθε. χρὴ δὲ μὴ πρὸς τὰς τύχας τῶν ἐναντίων ἐπαίρεσθαι, ἀλλὰ τὰς διανοίας κρατήσαντας θαρσεῖν· μηδὲ Λακεδαιμονίους

ὅπερ νῦν ὑμεῖς] Schol. *τὸ αὐτὸ ἕπεται τοῖς Συρακουσίοις πρὸς ἡμᾶς, ὅπερ νῦν ὑμῖν ἐγένετο πρὸς Λακεδαιμονίους. φοβούμενοι γὰρ αὐτοὺς ἀεὶ δήποτε, ἐπειδὴ παρὰ τὴν οἴησιν τὸ πρῶτον αὐτῶν ἐκρατήσατε, καταφρονήσαντες ἤδη καὶ Σικελίας ἐφίεσθε. ἐμφαίνει δὲ ὅτι οἱ Συρακούσιοι, καταφρονήσαντες ἡμῶν, τῶν ἐνθάδε ὀρέξονται. Ὅπερ* ad totam praecedentem sententiam redit. Quae a nobis, ait, longissime distant, omnes admiramur, quamdiu opinionis, quam homines de illorum virtute conceperunt, nullum specimen dederunt; id quod etiam in Syracusanis eveniet, et vero iam in vobis evenit. Nam initio quidem Spartanos timuistis, desperantes victoriam, posthac praeter opinionem vestram victores facti elati victoria ampliora concupiscere coepisse vos iam videmus. Itidem Syracusani nunc vos expavescunt; posthac si opum vestrarum specimen dederitis, victique fueritis, ut ab expeditione tam temeraria exspectari debet, non satis habentes, vos ab insula sua propulsasse, ultro etiam in vestris terris, armis suis cum Peloponnesiorum iunctis, aggredientur. Id quod postea factum est. Et *παρὰ γνώμην* est *παρ' ἐλπίδα*, *praeter opinionem* non Syracusanorum, sed ipsorum Atheniensium. Dein *αὐτῶν* pendet a *περιγεγενῆσθαι*, et refertur ad Spartanos. In praepositione *πρός* notio comparationis inest, ita explicanda: Victores evasistis illorum, praeter spem quidem, si eventum comparaveritis cum timore, quem antea habuistis, timentes illorum multitudinem. Mox alii libri *ἐφίεσθαι*. Recte habere, quod recepimus, docebit Herm. ad Vig. p. 761., ubi illum loquendi usum explicat, quo res per verbum *δρᾶν* universe designata, deinde non addito pronomine pluribus explanatur, exemplo usus verbis Thucydidis 2, 60. Eadem observatio potest h. l. verbo *πάσχειν* adhiberi. Conf. Matth. §. 630. 2. e. Tertium id generis locum habes 6, 36. *καὶ νῦν αὐταὶ αἱ ἀγγελίαι τοῦτο δύνανται, οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου — ξυγκεῖνται.* Itaque haec erit praesentis loci interpretatio: so ist es euch, Athener, selbst mit den Lacedaemoniern und ihren Bundesgenossen ergangen: da ihr wider euer Erwarten, wenn ihr die Furcht bedenkt, die ihr anfänglich hattet, ihrer Meister wurdet, so verachtet ihr sie jetzt dergestalt, dass ihr noch dazu auf Sicilien Anschläge macht.

τὰς διανοίας κρατήσαντας] Schol. *τὰς διανοίας δηλονότι τῶν πολεμίων*, quem sequitur Arn.: „*subigentes vel conciliantes hostium animos* i. e. securitas maxima nostra inest in deliniendis hostium animis, sive virtute et fide sive clementia nostra, sive superiori solertia. Si hostes diligunt nos vel reverentur, non ausuri sunt nobis nocere, at Lacedaemonii nunc tentant nos damnis afficere, quia neque amicitiam eorum conciliavimus, neque inimicitiam deterruimus." Mirum vero consilium ducis Atheniensium adversus illos, quos statim subiicit omni modo Atheniensibus insidiari, ut acceptam ignominiam aboleant! *Κρατεῖν τι* est *per victoriam aliqua re potiri*, *alicuius rei potentem fieri*, in seiner Gewalt haben; *κρατεῖν τινος* est *aliquem vincere*. Hoc, opinor, dicit:

ἄλλο τι ἡγήσασθαι ἢ διὰ τὸ αἰσχρὸν σκοπεῖν, ὅτῳ τρόπῳ ἔτι
καὶ νῦν ἣν δύνωνται σφήλαντες ἡμᾶς τὸ σφέτερον ἀπρεπὲς εὖ
θήσονται, ὅσῳ καὶ περὶ πλείστου καὶ διὰ πλείστου δόξαν ἀρε-
τῆς μελετῶσιν. ὥςτε οὐ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἐγεσταίων ἡμῖν
ἀνδρῶν βαρβάρων ὁ ἀγών, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλ' ὅπως πόλιν
δι' ὀλιγαρχίας ἐπιβουλεύουσαν ὀξέως φυλαξώμεθα. καὶ μεμνῆ- 12
σθαι χρὴ ἡμᾶς ὅτι νεωστὶ ἀπὸ νόσου μεγάλης καὶ πολέμου
βραχύ τι λελωφήκαμεν, ὥςτε καὶ χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν

decet confidere suorum animorum potentes i. e. neque nimis fortuna secunda elatos, neque animis per adversam nimium demissis, sive den Muth erweckend in der Noth, und im Glücke den Uebermuth zügelnd. Sic verba conveniunt cum loco 2, 87. *οὐδὲ δίκαιον τῆς γνώμης τὸ μὴ κατὰ κράτος νικηθὲν, ἔχον δέ τινα ἐν αὐτῷ ἀντιλογίαν, τῆς γε ξυμφορᾶς τῷ ἀποβάντι ἀμβλύνεσθαι, νομίσαι δὲ ταῖς μὲν τύχαις ἐνδέχεσθαι σφάλλεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, ταῖς δὲ γνώμαις τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι.* Sic autem animum firmare in ludis fortunae non contingit nisi in omnem casum bene praeparatis, et sufficienti apparatu suo, non hostium vel fortuna adversa vel erroribus, vel praesenti infirmitate virium confidentibus, ut ipse auctor suadet 1, 84. *νομίζειν τὰς διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι, καὶ τὰς προςπιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρετάς. ἀεὶ δὲ ὡς πρὸς εὖ βουλευομένους τοὺς ἐναντίους ἔργῳ παρασκευαζώμεθα. καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων ὡς ἁμαρτησομένων ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας, ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων.* Denique explicet haec aliquis ita, ut *διανοίας* ad hostes referat, et *τὰς διανοίας κρατήσαντας* dicat idem esse, quod *γνώμῃ πιστεύοντας τῶν ἐναντίων προέχειν*, (verba sunt Periclis 2, 62.) id quod cum Arnoldi interpretatione quadamtenus conveniret: verum id verba non patiuntur, hic enim sensus postulat: *ταῖς διανοίαις τῶν πολεμίων κρατήσαντας* sive, ut Periclis verbis utar: *ἰέναι δεῖ τοῖς ἐχθροῖς ὁμόσε μὴ φρονήματι μόνον, ἀλλὰ καὶ καταφρονήματι, ἐλπίδι τε ἧσσον πιστεύοντας, γνώμῃ δὲ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων.* Paulo post *ὅσῳ* est idem, quod *τοσούτῳ μᾶλλον ὅτι*, Conf. 5, 108., adn. ad 6, 89. 92. Sensum totius loci sic aperit Schol. *μὴ νομίζετε Λακεδαιμονίους ἄλλο τι σκοπεῖν ἢ διὰ τὸ αἰσχρῶς ἐσπεῖσθαι σπεύδειν, ὅτῳ τρόπῳ δύναιντο ἔτι νῦν καθελόντες ἡμᾶς ἀναμαχέσασθαι τὴν πρόσθεν ἀδοξίαν, ὅσῳ ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα τῆς δόξης θηρῶνται, καὶ ἐν πλείστῳ χρόνῳ μελετῶσιν αὐτήν.* Denique *δι' ὀλιγαρχίας* sibi Spartanos insidiari dicit, quia, ut scriptor 1, 19. dicit, studebant *κατ' ὀλιγαρχίαν σφίσιν αὐτοῖς μόνον ἐπιτηδείως ὅπως πολιτεύσωσιν οἱ ξύμμαχοι.*

12. *τοῖς σώμασιν*] Articulo ante *σώμασιν* addito, ante *χρήμασι* neglecto offenderat Popp. Nunc eum tueri dicit Bornemannum ad Xen. Anab. 7, 8, 9. et Herodem Att. p. 33. Reisk. Mox in verbis *ἐνθάδε εἶναι* Laur. F. Lugd. Gr. B. D. E. Bar. Ald. Bas. om. *εἶναι*, Bloomf. mutari vult in *οἶμαι*, at Reiz. ad Vig. p. 750, 177. accipiendum dicit vel pro *ἐξεῖναι*, vel dictum esse *ἐνθάδε εἶναι*, ut *ἑκὼν εἶναι, τὴν πρώτην εἶναι, τὸ νῦν εἶναι.* Adscripsit ibi Herm. Pseudo-Demosth. p. 1389, 9. *ὁμοίως μέντοι διαλεχθῆναι τοῖς πρότερόν ποτε εἰρηκόσιν ἐνθάδ' εἶναί μοι δοκεῖ*, ubi tamen Dind. legit *ἐνθαδὶ κἀμοὶ δοκεῖ*, Reisk. probante Schaef. Apparat. cr. Demosth. Vol. 5. p. 603. *εἶναι* dicit idem esse, quod *ἐνεῖναι*, *datum esse, in potestate mea esse.* Arn. negat Graecam locutionem *ἐνθάδε εἶναι* esse, quae significare deberet: as far as this place is concerned, *quod attinet ad hunc locum.* Utut

ηὔξῆσθαι· καὶ ταῦτα ὑπὲρ ἡμῶν δίκαιον ἐνθάδε εἶναι ἀναλοῦν, καὶ μὴ ὑπὲρ ἀνδρῶν φυγάδων τῶνδε ἐπικουρίας δεομένων, οἷς τό τε ψεύσασθαι καλῶς χρήσιμον, καὶ τῷ τοῦ πέλας κινδύνῳ, αὐτοὺς λόγους μόνον παρασχομένους, ἢ κατορθώσαντας χάριν μὴ ἀξίαν εἰδέναι, ἢ πταίσαντάς που τοὺς φίλους ξυναπολέσαι. εἴ τέ τις ἄρχειν ἄσμενος αἱρεθεὶς παραινεῖ ὑμῖν ἐκπλεῖν, τὸ ἑαυτοῦ μόνον σκοπῶν, ἄλλως τε καὶ νεώτερος ἔτι ὢν ἐς τὸ ἄρχειν, ὅπως θαυμασθῇ μὲν ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας, διὰ δὲ πολυτέλειαν καὶ ὠφεληθῇ τι ἐκ τῆς ἀρχῆς, μηδὲ τούτῳ ἐμπαράσχητε τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ ἰδίᾳ ἐλλαμπρύνεσθαι, νομίσατε δὲ τοὺς τοιούτους τὰ μὲν δημόσια ἀδικεῖν, τὰ δὲ ἴδια ἀναλοῦν, καὶ τὸ πρᾶγμα μέγα εἶναι καὶ μὴ οἷον νεωτέρῳ βουλεύσασθαί

est, rectissime asseverat, hoc praesenti loco Thucydidis sensum nullum praebere, nec articulum omitti potuisse, *τὸ ἐνθάδε εἶναι*. Itaque hanc structuram probat *δίκαιον εἶναι ἀναλοῦν*, *justum esse hic impendere*. Deinde in *ψεύσασθαι καλῶς*, ait Schol., *τὸ καλῶς πρόςκειται διὰ τὸ μὴ πεφωρᾶσθαι ψευδόμενον· ἤτοι πιθανῶς*. Et *χρήσιμον* „quamquam utrique membro orationis adhibitum est, tamen, si verum spectes, tantum ad prius membrum pertinet, quum verus sensus hic sit: *οἷς ξυμβαίνει τό τε καλῶς ψεύσασθαι χρήσιμον εἶναι, καὶ τὸ χάριν μὴ ἀξίαν αὐτοὺς εἰδέναι*.“ Arn. Tum *τῷ τοῦ πέλας κινδύνῳ* est zur Gefahr des Andern, et sic rursus paulo inferius. In proximis servo vulgatam *αὐτοὺς λόγους μόνον παρασχομένους*, nam Aug. It. Vat. H. (in hoc *ους* s. *ων*) Reg. (G.) Vind. et tacite Lugd. habent *αὐτῶν*, quod si quis probet, melius in *αὐτῶν* mutatur, hoc sensu: von sich bloss Worte darbietend. Popp. coniecit *αὐτῶν λόγους μόνον παρασχομένων*. Dein vulgo *ξυναπολέσθαι*, sine ulla scripturae varietate. Valla interpretatur *amicos secum in perniciem trahere*. Lindav. Spicil. p. 11. emendavit, et *ξυναπολέσαι* iam Dind. tacite reposuerat. Etenim *ξυναπολέσθαι* vim activam habere nequit, v. adn. ad 3, 40. Itaque servari vix possit, nisi *τοῖς φίλοις* cum Reiskio scribas, et frustra anacoluthon statuendo Arn. tuetur. De *ἱπποτροφίᾳ* Atheniensium v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 80. sq. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 107, 2. „Tam sumtuosum erat Athenis et vero in plurimis Graeciae partibus equos alere, ut documentum esset magnarum opum et putaretur indicare opulentiam et proinde nobilitatem maiorum. V. Pind. Isthm. 4. 21—23. Herodot. 6, 35. Quantos sumtus requisiverit, apparet ex Pind. Isthm. 4, 49. Aesch. Prom 475. et Aristot. Polit. 6, 7.“ Bloomf. De Alcibiadis luxuria v. Athenae. 12. p. 534. et Boeckh. l. c. p. 315. atque quos citat C. Fr. Herm. p. 320, 12.

καὶ μὴ οἷον νεωτέρῳ] v. Matth. p. 896. Schneid. Indic. ad Xen. M. S. s. v. *οἷα*. „Repete *εἶναι*, ut sit *οἷον εἶναι νεωτέρῳ* i. e. *μὴ τοιοῦτον οἷον ἐξεῖναι νεωτέρῳ*. Possis tamen et sine *εἶναι* sic intelligere. Durius tamen dativus *νεωτέρῳ* simpliciter ita poneretur, imo *νεώτερον* dixisset; ut *οἷον* esset pro *ὥςτε*.“ Bau. Quam rationem probat Popp, negatque vera esse, quae a Matthiaeo discrimen inter *οἷος* et *οἷός τε* tollente disputantur; nam, quum *οἷον* per *τοιοῦτον οἷον* seu *ὥςτε* solvendum esse fateatur, solutis ita verbis accusativum *νεώτερον* requiri, quia *οἷον* sensu verborum *οἷόν τε* accipiat et proinde *εἶναι* cum notione verbi *ἐξεῖναι* cogitatione supplere non liceat. Secus addit esse, si *οἷόν τε* legeretur, ita enim locum simillimum fore verbis 7, 14. *ἀπορώτατον τὸ μὴ οἷόν τε εἶναι ταῦτα ἐμοὶ κωλῦσαι.*

τε καὶ ὀξέως μεταχειρίσαι. οὓς ἐγὼ ὁρῶν νῦν ἐνθάδε τῷ αὐτῷ 13
ἀνδρὶ παρακελευστοὺς καθημένους φοβοῦμαι, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἀντιπαρακελεύομαι μὴ καταισχυνθῆναι, εἴ τῳ τις παρακάθηται τῶνδε, ὅπως μὴ δόξῃ, ἐὰν μὴ ψηφίζηται πολεμεῖν, μαλακὸς εἶναι, μηδ' ὅπερ ἂν αὐτοὶ πάθοιεν, δυσέρωτας εἶναι τῶν ἀπόντων, γνόντας ὅτι ἐπιθυμίᾳ μὲν ἐλάχιστα κατορθοῦνται, προνοίᾳ δὲ πλεῖστα, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὡς μέγιστον δὴ τῶν πρὶν κίνδυνον ἀναῤῥιπτούσης, ἀντιχειροτονεῖν καὶ ψηφίζε-

13. *οὓς ἐγὼ ὁρῶν*] *Οὓς* non potest alio referri, nisi ad *τοὺς τοιούτους*, nisi malis cum Reiskio scribere *οὓς δ' ἐγὼ ὁρῶ — φοβοῦμαι*. Tum *παρακελευστούς*, quod vocabulum etiam Dio. Cass. 52, 15. habet, Photius ita explicat: *παρακελευστοὶ, οἱ ἐκ παρακελεύσεως καὶ παρακλήσεως συλλαμβάνοντες καὶ οὐ στασιάζοντες*, ubi videtur legendum esse *καὶ συστασιάζοντες*, et rursus *παρακελευστοὶ, οἱ σπουδασταί· ὁ γὰρ σπουδαστὴς τὸν αὐστηρὸν καὶ σπουδαῖον οἰκεῖον δηλοῖ* i. e. acrem et strenuum asseclam. *Παρακελευστοί* praesenti loco videntur intelligi magistratus (proedri, epistatae, senatores etc.) non rite et legitime, sed per coitionem et conspirationem ambitus sive lecti sive creati (quod quomodo fieri potuerit, explicat Boeckh. C. I. Vol 1. p. 129. sq.), id quod colligo ex Aeschin. in Ctesiph. §. 1. *καὶ γράφουσί τινες ῥᾳδίως παρανόμους γνώμας, καὶ ταῦτα ἕτεροί τινες τὰ ψηφίσματα ἐπιψηφίζουσιν, οὐκ ἐκ τοῦ δικαιοτάτου τρόπου λαχόντες προεδρεύειν, ἀλλ' ἐκ παρασκευῆς καθεζόμενοι*. Huc pertinent *αἱ ξυνωμοσίαι, αἵπερ ἐτύγχανον πρότερον* (ante eventus libri octavi) *ἐν τῇ πόλει οὖσαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς* 8, 54. Proximorum hic sensus esse videtur: *ipse quoque seniores hortor, ne pudore tangantur* ideo *ut ne videantur, si bellum dissuadeant, ignavi esse* sive dass sie sich nicht schämen deshalb, dass sie nicht feige scheinen mögen etc. Plenius ita dicere potuisset: *καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἀντιπαρακελεύομαι μὴ καταισχυνθέντας, εἴ τῳ τις παρακάθηται τῶνδε, ψηφίζεσθαι πολεμεῖν, ὅπως μὴ δόξῃ — μαλακὸς εἶναι* sive *μὴ καταισχυνθῆναι, εἴ τῳ τις παρακάθηται τῶνδε, ὥστε ψηφίζεσθαι πολεμεῖν, ὅπως μή* etc., atque *εἴ τῳ τις παρακάθηται* etc. est, *si quis magistratus collegae ex horum magistratuum coitione factorum numero assideat*. Verum non est silentio praetermittendum, in D. omitti particulam *μή* ante *ψηφίζηται*. Quem librum si sequamur, sensus hic exsistet: *Contra ego hortor seniores, ne pudore deterreantur, si quis alicui ex horum numero assederit, ne videantur, si* istos metuentes *bellum decernant, ignavi esse*. Ne dicas, vix metuendum fuisse illis senioribus, ne, si bellum decrevissent, ignavi viderentur, monendum est, propter id ipsum, quod collegas sibi assidentes metuebant, et hoc metu bellum decernebant, ignavos videri potuisse. Nihilominus reiicio hanc alteram rationem, qua *μή* omittitur, quod durum esset omitti verba *istos metuentes*, et quod sic potius *μή*, quam *ὅπως μή* desideratur, quia *ὅπως μή* consilium actionis, *μή* metum rei, quae ex actione consequitur, significat. Prius igitur est in der Absicht, dass sie nicht scheinen, sive den Schein zu vermeiden; alterum est es möchte scheinen, dass sie etc. Pro *ἐάν* vulgo erat *ἄν*. D. teste Gailio particulam om., teste Bekk. in marg. habet *ἤν*. Mosqu. *κἄν*. *Ἄν* pro *ἐάν* abhorret a consuetudine huius scriptoris, ut dictum est in adn. ad 4, 46. De verbis *ἐλάχιστα κατορθοῦνται* v. Matth. §. 300.

μέγιστον τῶν πρὶν κινδύνων] *maximum priorum periculorum*, pro *μείζονα*, *maius prioribus periculis*. Nam si priora sunt pericula, novum istud non pertinet ad ea, neque inter ea maximum, sed maius illis

σθαι τοὺς μὲν Σικελιώτας οἷςπερ νῦν ὅροις χρωμένους πρὸς ἡμᾶς, οὐ μεμπτοῖς, τῷ τε Ἰονίῳ κόλπῳ παρὰ γῆν ἤν τις πλέῃ, καὶ τῷ Σικελικῷ διὰ πελάγους, τὰ αὑτῶν νεμομένους καθ' αὑτοὺς καὶ ξυμφέρεσθαι· τοῖς δ' Ἐγεσταίοις ἰδίᾳ εἰπεῖν, ἐπειδὴ ἄνευ Ἀθηναίων καὶ ξυνῆψαν πρὸς Σελινουντίους τὸ πρῶτον πόλεμον, μετὰ σφῶν αὐτῶν καὶ καταλύεσθαι· καὶ τὸ λοιπὸν ξυμμάχους μὴ ποιεῖσθαι ὥςπερ εἰώθαμεν, οἷς κακῶς μὲν πράξασιν ἀμυνοῦμεν, ὠφελείας δ' αὐτοὶ δεηθέντες οὐ τευξόμεθα.
14 καὶ σύ, ὦ πρύτανι, ταῦτα εἴπερ ἡγεῖ σοι προςήκειν κήδεσθαί

est. Bau. v. Herm. ad. Vig. p. 718. Paulo post vulgo legitur πρὸς ὑμᾶς οὐ μεμπτοῖς, at ex Cl. Ven. Vat. H. Reg. Mosqu. restitutum est ἡμᾶς, et sic habent etiam Vall. ac tacite Lugd.. Post pronomen Bau. primus comma posuit. Etenim hic nulla comparatio finium et iis circumscriptarum terrarum instituitur (id vero fieret verbis junctim lectis), sed quid ferri possit ab Atheniensibus et concedi Siciliensibus, Nicias profert. Modo vastum mare, ait, interfluat, non est quod queramur aut nos aut illi; quibus igitur nunc, posthac quoque finibus contineantur, neque illos est quod arcessamus, aut illi nos. „Hoc scriptor dicit, Siculis non navigandum fuisse in maria Graecorum, neque Atheniensibus ad litora Siciliae plus singulis triremibus. Aemulatio enim veterum civitatum peregrinis triremibus aditum ad portus suos non minus interdicebat, quam in terras suas peregrinis militibus; et videtur in pactis usitata conditio fuisse, ut alterius civitatis naves ne adirent litora alterius, praeterquam certo definitoque numero.“ Arn. Porro freto Siciliae mare Siculum continuabatur cum mari Tyrrheno, si rem accuratiori usu scriptorum censeas. v. Thuc. 4, 24. „Emensi Velinum sinum, Palinuri promontorium scopulis longe in mare procurrens, in Siculo iam mari navigare coepimus, certe secundum Horat. 3. Carm. 4, 28., licet Tuscum et Inferum frequentius audiat. Nec mirum, iam ad Palinuri promontorium a Sicilia nomen potiri, quum omne mare, quod quavis ex parte in Siciliam protenditur, sic vocetur, ut egregie docuit Petr. Burm. ad Phaedr. 2, 5, 20. Ita Strabo Alpheum flumen dicit ἐκπίπτειν ἐπὶ τὴν Σικελικὴν θάλασσαν, quod quum forte absurdum fuerit visum interpreti, hanc particulam convertere omisit, quum tamen hac parte versus orientem magis proprie mare Siculum dicatur.“ Dorv. Sicul. p. 3. Paulo post τὸ πρῶτον πόλεμον D. Vall. *a principio* interpretans. Vulgo τὸν πρῶτον. Debebat certe scribi τὸν πρότερον πόλεμον. Imo nullum prorsus ante hoc tempus Selinuntii Segestanique bellum gesserant, cui quidem Athenienses intermixti essent.

14. ὦ πρύτανι] Epistatam alloquitur, cuius erat eo tempore in suffragia mittere. v. Tittm. Gr. Staatsverf. p. 172. Boeckh. C. I. Vol. 1. p. 129. sq. De verbo autem ipso ἐπιψηφίζειν v. Schoem. de Comitt. Ath. p. 120. Valck. ad Herodot. 8, 61. Luzac. de Socr. Civ. §. VII. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 246. 16. de formula γνώμας προτιθέναι Schoem. p. 104. Luzac. item p. 104. Valck. l. c. Etenim proedri, quum sententias dicendi potestatem faciebant, dicebantur λόγον vel γνώμας προτιθέναι. Vid. adn. ad 3, 36. 38. Quemadmodum autem prytanis pro epistata, sic etiam proedrus pro epistata nominatur, ut monuit Bremi ad Aeschin. c. Timarch. 42. adv. Ctesiph. 21. Ex verbis εἰ ὀῤῥωδεῖς Petit. ad Legg. Att. p. 295. Wess. colligit, non licuisse prytanibus, populum iterum in suffragium mittere de re, de qua iam psephisma perscriptum esset. Esse tamen illustre exemplum in contrarium in de-

τε τῆς πόλεως, καὶ βούλει γενέσθαι πολίτης ἀγαθός, ἐπιψήφιζε, καὶ γνώμας προτίθει αὖθις Ἀθηναίοις, νομίσας, εἰ ὀῤῥωδεῖς τὸ ἀναψηφίσαι, τὸ μὲν λύειν τοὺς νόμους μὴ μετὰ τοσῶνδ' ἂν μαρτύρων αἰτίαν σχεῖν, τῆς δὲ πόλεως [κακῶς] βουλευσαμένης ἰατρὸς ἂν γενέσθαι, καὶ τὸ καλῶς ἄρξαι τοῦτ' εἶναι, ὃς ἂν τὴν πατρίδα ὠφελήσῃ ὡς πλεῖστα ἢ ἑκὼν εἶναι μηδὲν βλάψῃ.

Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα εἶπε· τῶν δὲ Ἀθηναίων παριόντες 15
οἱ μὲν πλεῖστοι στρατεύειν παρῄνουν καὶ τὰ ἐψηφισμένα μὴ λύειν, οἱ δέ τινες καὶ ἀντέλεγον. ἐνῆγε δὲ προθυμότατα τὴν στρατείαν Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, βουλόμενος τῷ τε Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, ὢν καὶ ἐς τἄλλα διάφορος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη, καὶ μάλιστα στρατηγῆσαί τε ἐπιθυμῶν καὶ ἐλπίζων Σικελίαν τε δι' αὐτοῦ καὶ Καρχηδόνα λήψεσθαι, καὶ τὰ ἴδια ἅμα εὐτυχήσας χρήμασί τε καὶ δόξῃ ὠφελήσειν. ὢν γὰρ ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀστῶν, ταῖς ἐπιθυμίαις μείζοσιν ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν ἐχρῆτο ἔς τε τὰς ἱπποτροφίας καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας· ὅπερ καὶ καθεῖλεν ὕστερον τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν οὐχ ἥκιστα. φοβηθέντες γὰρ αὐτοῦ οἱ πολλοὶ τὸ μέγεθος τῆς τε κατὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα παρανομίας

creto de Mytilenaeis interficiendis apud Thuc. 3, 36., Duk monuit. De hac re v. accuratissimam disputationem Schoemanni p. 128. Verba *τὸ — λύειν — μὴ — αἰτίαν σχεῖν* hunc sensum habent: violationem legum non habere in se causam criminandi sive non habere, quod quis criminetur, sed potius excusationem habere, si transgressio fiat coram tam multis testibus. Fallitur Matth. p. 1068. Paulo post *κακῶς* om. haud pauci libri, „nec opus est additamento *κακῶς*, quia modestiae oratoris ad cives verba facientis non est accommodatum. Praeterea iam simile quiddam verbis antecedentibus *μὴ λύειν τοὺς νόμους* indicatur." Bened. In verbis *τὸ καλῶς ἄρξαι τοῦτ' εἶναι* etc. commixtio duarum locutionum inest: *τὸ καλῶς ἄρξαι εἶναι ὠφελεῖν καὶ μηδὲν βλάπτειν*, et *καλῶς ἄρξαι, ὃς ἂν* etc. Coraes censet, in his verbis quasi locum communem esse, haustum illum ex scriptis medicorum. Certe Hippocratem Epidem. 1. sect. 2. p. 662. Vol. 1. ed. Vanderlind. monere medicum *ἀσκεῖν περὶ τὰ νουσήματα δύο, ὠφελέειν ἢ μὴ βλάπτειν*, et similia ex aliis Bloomf. offert. De formula *ἑκὼν εἶναι* v. Herm. ad Vig. p. 888.

15. *παριόντες οἱ μὲν πλεῖστοι*] i. e. *οἱ μὲν πλεῖστοι ὅτε παρῆσαν*, *plurimi, quum ad dicendum prodibant.* Non est *τῶν παριόντων οἱ πλεῖστοι*, sic enim scribi debebat *οἱ παριόντες οἱ μὲν πλεῖστοι*. Proxima ita resolve *ὅτι ἦν διάφορος καὶ ὅτι* etc. Et *δι' αὐτοῦ* cogita esse *διὰ τοῦ στρατηγῆσαι*. Porro loco passivorum saepe verba neutra, nonnunquam etiam nomina usurpata sequuntur illorum structuram, ut Thuc. hic dicit *ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀστῶν* et 1, 130, *ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων*. v. Valck. ad Herodot. 6, 45. Matth. §. 496. 3. De formula comparationis *μείζοσιν ἢ κατά* v. ibidem p. 843. De victu cultuque Alcibiadis sic Plut. Vit. eius c. 6. *Ἀλκιβιάδης δ' ἦν μὲν ἀμέλει καὶ πρὸς ἡδονὰς ἀγώγιμος· ἡ γὰρ ὑπὸ Θουκυδίδου λεγομένη παρανομία εἰς τὸ σῶμα τῆς διαίτης ὑποψίαν τοιαύτην δίδωσιν.* De Pausania scriptor 1, 132. dixerat *ἐξεδεδιῄτητο τῶν καθεστώτων νομίμων.*

ἐς τὴν δίαιταν, καὶ τῆς διανοίας ὧν καθ' ἓν ἕκαστον ἐν ὅτῳ γίγνοιτο ἔπρασσεν, ὡς τυραννίδος ἐπιθυμοῦντι πολέμιοι καθέστασαν, καὶ δημοσίᾳ κράτιστα διαθέντι τὰ τοῦ πολέμου, ἰδίᾳ ἕκαστοι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ ἀχθεσθέντες, καὶ ἄλλοις ἐπιτρέψαντες, οὐ διὰ μακροῦ ἔσφηλαν τὴν πόλιν. τότε δ' οὖν παρελθὼν τοῖς Ἀθηναίοις παρῄνει τοιάδε.

16 Καὶ προσήκει μοι μᾶλλον ἑτέρων, ὦ Ἀθηναῖοι, ἄρχειν· ἀνάγκη γὰρ ἐντεῦθεν ἄρξασθαι, ἐπειδή μου Νικίας καθήψατο· καὶ ἄξιος ἅμα νομίζω εἶναι. ὧν γὰρ πέρι ἐπιβόητός εἰμι, τοῖς μὲν προγόνοις μου καὶ ἐμοὶ δόξαν φέρει ταῦτα, τῇ δὲ πατρίδι καὶ ὠφέλειαν. οἱ γὰρ Ἕλληνες καὶ ὑπὲρ δύναμιν μείζω ἡμῶν τὴν πόλιν ἐνόμισαν τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ τῆς Ὀλυμπίαζε θεωρίας,

διαθέντι] H. Vulgo διαθέντα. I. in marg. διαθέντος. Vulgatam Arn. tuetur, dicens scriptorem sic dedisse, quasi post διαθέντα sequerentur verba διὰ τὰ ἐπιτηδεύματα χαλεπῶς φέροντες. Mihi usque videtur uterque dativus, et hic et qui sequitur, ex ἀχθεσθέντες pendere. Conf. Popp. ad Xen. Cyrop. 4, 3, 19. Proprie debebat scribere διαθέντος, *quamquam enim publice praeclarissime bellum administraverat, tamen privatim singuli studiis eius offensi — non multo post rempublicam everterunt.* Sed quia offensio ex privata eius agendi ratione suscepta effecit, ut publicam quoque eius tractationem rerum moleste ferrent, διαθέντι dixit, quippe sic infensi ei erant etiam publicam rem gerenti. Grammaticam rationem si spectes, potest dativus ille eo excusari, quod Graeci solent totum et partes iisdem casibus efferre, quamquam diligentior ratio alterum genitivo efferri postulabat. Itaque etiam persona, et quae in persona sunt, atque hoc loco quidem virum ipsum et studia eius uno eodemque casu copulari licebat. Mox ἐπιτρέψαντες dictum accipe pro ἐπιτρέψαντες τὰ τοῦ πολέμου, et sic rursus infra in oratione Athenagorae bis c. 40. positum est.

16. προσήκει] Bau. refert ad ius et dignitatem, quod sumtibus factis et legatione ad Peloponnesios suscepta bene de republica meritus sit. Magnas opes et natales Arn. addit; ἄξιος Bau. refert ad animi ingeniique dotes et rei bene gerendae facultatem, consentiente Arn. Heilm. voce προσῆκον autumat *ius* significari, voce ἄξιος eum, qui *idoneus sit, qui cum dignitate susceptam personam tueri possit* coll. 6, 83. init. 1, 76., ubi non aliter distinguuntur τὸ ἄξιον et δίκαιον et 1, 95., ubi de eadem re, de qua ἄξιος proximo loco posuit, vox ἱκανός usurpatur. Paulo post pro ἐπιβόητος marg. Cass. marg. Aug. marg. Steph. et Tusan. praebent περιβόητος. Schol. γράφεται περιβόητός εἰμι. Vulgatam inter ea, quae in malam partem accipiuntur, ponit Pollux 6, 159. Eustath. in Od. 19. p. 1856. Rom. ἐπιβόητος ὁ μοχθηρὰν ἔχων φήμην, καθ' οὗ δηλαδὴ βοαὶ γίνονται, ὃν ἐπίβωτον Ἀνακρέων φησί. Idem tradit Thom. M. in διαβόητος. Aliter de utraque voce sentit Ammon. p. 42. Duk. certum putat, eas voces in utramque partem dici. Quod autem ad varietatem scripturae attinet, suspicatur, περιβόητος a correctoribus ortum, qui putarent, sententiam horum verborum postulare vocem, quae ad laudem Alcibiadis pertineret, de qua re Dukero secus videtur; nam haec recte ita accipi: *ea, propter quae in sermones hominum incurro, propter quae male audio, ob quae alii et Nicias me diffamant.* Eodem refert, quae in fine huius cap. dicuntur: διὰ ταῦτα τὰ ἴδια ἐπιβοώμενος etc. Vid. inprimis Valck. ad Ammon. p. 65. Tum καθῆκα est *in certamen misi.* v. Lob. ad Phryn. p. 398.

πρότερον ἐλπίζοντες αὐτὴν καταπεπολεμῆσθαι, διότι ἅρματα μὲν ἑπτὰ καθῆκα, ὅσα οὐδείς πω ἰδιώτης πρότερον, ἐνίκησα δὲ καὶ δεύτερος καὶ τέταρτος ἐγενόμην, καὶ τἄλλα ἀξίως τῆς νίκης παρεσκευασάμην. νόμῳ μὲν γὰρ τιμὴ τὰ τοιαῦτα, ἐκ δὲ τοῦ δρωμένου καὶ δύναμις ἅμα ὑπονοεῖται. καὶ ὅσα αὖ ἐν τῇ πόλει χορηγίαις ἢ ἄλλῳ τῳ λαμπρύνομαι, τοῖς μὲν ἀστοῖς φθονεῖται φύσει, πρὸς δὲ τοὺς ξένους καὶ αὕτη ἰσχὺς φαίνεται. καὶ οὐκ ἄχρηστος ἡ διάνοια, ὃς ἂν τοῖς ἰδίοις τέλεσι μὴ ἑαυ-

ἐνίκησα] Recte Schol. *ἐνίκησα δὲ τά τε πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα καὶ τὰ τέταρτα.* Plut. V. Alcib. 11. *καὶ τὸ νικῆσαι δὲ καὶ δεύτερον γενέσθαι καὶ τέταρτον, ὡς Θουκυδίδης φησὶν, ὁ δ' Εὐριπίδης τρίτον ὑπερβάλλει λαμπρότητι καὶ δόξῃ πᾶσαν τὴν ἐν τούτοις φιλοτιμίαν.* De divitiis Alcibiadis v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 17. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 189., de victoriis eiusdem Athenae. 1, 3. p. 4. D. Euripidis versiculi extant ap. Plut. l. c. (ap. Musgr. fragmm. p. 607.) Euripidem secutus est Isocr. de Big. 34. p. 425. Bekk. Conf. Demosth. Mid. p. 561. Reisk. Verba *καὶ τἄλλα ἀξίως* etc. Duk. eo pertinere dicit, quod Athenae. de Alcibiade refert: *Ὀλύμπια νικήσας — θύσας Ὀλυμπίῳ Διὶ τὴν πανήγυριν ἅπασαν εἱστίασεν.* Porro Choregi deni erant, singuli ex singulis tribubus, quorum munus erat chorum in omni genere ludorum scenicorum ornare et instruere, itidemque in dithyrambicis lyricisque commissionibus, festo Dionysiorum Magnorum. Sumtus tolerabant docendi chori, eiusdemque interim alendi; iidem ornatum scenicum et omnem apparatum, choro ad agendas partes suas necessarium, suppeditabant. v. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 311, 2. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 133. 2, 2. p. 381 sq. 416 sq., sed omnium plenissime de hoc genere munerum disseruit Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 321. 484 sqq. 487 sqq. 2. p. 75. Tum *λαμπρύνομαι* est idem quod *ἐπιδείκνυμαι λαμπρυνόμενος αὐτοῖς.* Dein *καὶ αὕτη ἰσχύς* etc. (but, as far as foreigners are concerned, this appears to be even strength Arn.) receptum est ex Aug. Cl. Ven. It. Vat. Reg. Gr. Vulgo *αὐτή*, sed exspectes potius *καὶ τοῦτο*, „das Neutrum der Pronomina scheint zu stehen, wenn das Wort, worauf sich das Pronomen bezieht, herausgehoben; das Genus des Prädicats-Substantivs aber, wenn dieses stark bezeichnet werden soll.“ Matth. §. 440. p. 823. 7. Quare nescio, an pronomen sensu adverbiali accipiendum sit: aber den Fremden stellt sich auch hier (hierin) Macht dar. Vid. Matth. §. 471. 12. p. 874 sq. nisi femininum explices ex eodem §. 440. 7. p. 823.

ἡ διάνοια] *ἢ δ' ἡ ἄνοια* Cass. Ven. marg. Laur. Cl. (in quo *ἡ διάνοια* in marg.) et s. v. cum *γρ.* E. (Etiam de Lugd. tacetur. Popp.) *ἥδ' ἄνοια* in marg. Ar. Vulgatam *ἡ διάνοια* habent Aug. Pal. D. E. F. G. H. I. K. m., nisi quod Pal. *διανοία.* Valla *hoc hominis propositum.* Schol. *εἰρωνεύεται ὁ Ἀλκιβιάδης λέγων, ὅτι εἰ καὶ ἀνόητος φαίνομαί τισιν, ἀλλ' οὖν τῇ πόλει οὐκ ἄχρηστός μου ἐστὶν ἡ ἄνοια, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμος.* Hoc secutus et quod c. 17. init. legitur *καὶ ταῦτα ἡ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια* etc., Muret. V. L. 14, 1. emendavit *ἥδ' ἄνοια:* At nihil eorum, de quibus hoc quidem loco Alcibiades loquitur, Nicias c. 11. init., amentiae arguerat, neque huc faciunt, mea quidem sententia, quae attulit Arn. ex c. 12. vers. fin. *νομίσατε τοὺς τοιούτους τὰ ἴδια ἀναλοῦν*, et *ὅπως θαυμασθῇ μὲν ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας*, et *ὧν πέρι ἐπιβόητός εἰμι.* Qui enim amentiae argueretur id, quod splendidissimum in Graecia haberetur? neque qui magnos sumtus ex magnis opibus facit, et vel diffamatur magnorum sumtuum ergo, is continuo

τὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ὠφελῇ. οὐδέ γε ἄδικον ἐφ' ἑαυ-
τῷ μέγα φρονοῦντα μὴ ἴσον εἶναι, ἐπεὶ καὶ ὁ κακῶς πράσσων
πρὸς οὐδένα τῆς ξυμφορᾶς ἰσομοιρεῖ· ἀλλ' ὥςπερ δυςτυχοῦντες
οὐ προςαγορευόμεθα, ἐν τῷ ὁμοίῳ τις ἀνεχέσθω καὶ ὑπὸ τῶν
εὐπραγούντων ὑπερφρονούμενος, ἢ τὰ ἴσα νέμων τὰ ὁμοῖα
ἀνταξιούτω. οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους, καὶ ὅσοι ἔν τινος λαμ-
πρότητι προέσχον, ἐν μὲν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ λυπηροὺς ὄντας,
τοῖς ὁμοίοις μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας,
τῶν δὲ ἔπειτα ἀνθρώπων προςποίησίν τε ξυγγενείας τισὶ καὶ μὴ
οὖσαν καταλιπόντας, καὶ ἧς ἂν ὦσι πατρίδος, ταύτῃ αὔχησιν,
ὡς οὐ περὶ ἀλλοτρίων οὐδ' ἁμαρτόντων, ἀλλ' ὡς περὶ σφετέρων
τε καὶ καλὰ πραξάντων. ὧν ἐγὼ ὀρεγόμενος, καὶ διὰ ταῦτα
τὰ ἴδια ἐπιβοώμενος, τὰ δημόσια σκοπεῖτε εἴ του χεῖρον μετα-
χειρίζω. Πελοποννήσου γὰρ τὰ δυνατώτατα ξυστήσας ἄνευ με-
γάλου ὑμῖν κινδύνου καὶ δαπάνης Λακεδαιμονίους ἐς μίαν ἡμέ-
ραν κατέστησα ἐν Μαντινείᾳ περὶ τῶν ἁπάντων ἀγωνίσασθαι·
ἐξ οὗ καὶ περιγενόμενοι τῇ μάχῃ οὐδέπω καὶ νῦν βεβαίως θαρ-
17 σοῦσι. καὶ ταῦτα ἡ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια παρὰ φύσιν δοκοῦσα
εἶναι ἐς τὴν Πελοποννησίων δύναμιν λόγοις τε πρέπουσιν ὡμί-
λησε, καὶ ὀργῇ πίστιν παρασχομένη ἔπεισε. καὶ νῦν μὴ πε-

amentiae damnatur; rectius ille, qui bellum suadet, unde nihil nisi damnum patria consequi potest. De participio *ὑπερφρονούμενος* v. Matth. p. 1080. b.

ἢ τὰ ἴσα νέμων] Schol. *ὥςπερ τῶν δυςτυχούντων καταφρονεῖ τις, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀνεχέσθω ὑπὸ τῶν εὐτυχούντων ἐν μέρει καταφρονούμενος· ἢ εἰ βούλεται μὴ ὑπερορᾶσθαι κακοπραγῶν, μηδ' αὐτὸς τῶν ἀτυχούντων καταφρονήσῃ.* Proxima sic habent: *οἶδα αὐτοὺς τῶν ἔπειτα ἀνθρώπων τισὶ προςποίησιν ξυγγενείας καὶ μὴ οὖσαν καταλιπόντας, καὶ ταύτῃ πατρίδι αὔχησιν, ἧς ἂν ὦσιν οἱ ἔν τινος λαμπρότητι προσχόντες, ὡς οὐ περὶ ἀλλοτρίων οὐδ' ἁμαρτόντων, ἀλλ' ὡς περὶ σφετέρων τε καὶ καλὰ πραξάντων αὐχωμένοις* i. e. scio eos posteris summam sui admirationem relinquere, ita ut eorum nonnulli ius cognationis sibi vindicent, licet nulla cognatione cum illis sint coniuncti, et patriae, unde sunt oriundi, gloriationem, non quasi de alienigenis, aut iis, qui flagitiose vixerint, sed ut de suis et qui res praeclaras gesserint.

ἐς μίαν ἡμέραν] Schol. *ἀντὶ τοῦ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἠνάγκασα.* Popp. iungit cum *κατέστησα*, ut sit *reduxi eos ad unius diei decertationem* et attractionis genus pro *κατέστησα ἐς τὸ ἀγωνίσασθαι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ.* Post *ἀγωνίσασθαι*, ut nunc verba sunt, supple *ἐν αὐτῇ* (*τῇ μιᾷ ἡμέρᾳ*).

17. *ἄνοια*] Haec referuntur ad orationem Niciae c. 11. *ἀνόητον δ' ἐπὶ τοιούτους ἰέναι, ὧν κρατήσας τε μὴ κατασχήσει τις, καὶ μὴ κατορθώσας μὴ ἐν τῷ ὁμοίῳ καὶ πρὶν ἐπιχειρῆσαι ἔσται.* Loquutus porro verba *παρὰ φύσιν* etc. in mente habuit illa verba adversarii c. 12. *τὸ πρᾶγμα μέγα καὶ μὴ οἷον νεωτέρῳ βουλεύσασθαί τε καὶ ὀξέως μεταχειρίσαι*, recte igitur Levesqu. qu'on regarde comme encore au-dessus de mon âge. Et *ὡμίλησε* „est *ὁμιλήσασα ἔπραξε*." Bau. Arn. confert 7, 77. *δεδιῄτημαι* pro *ἐν τῷ διαιτᾶσθαι ἔπραξα.*

καὶ ὀργῇ πίστιν παρασχομένη] Schol. *καὶ ταῦτα ἐγένετο δι' ἐμὲ τὸν νέον καὶ παρὰ φύσιν ἀνόητον λογιζόμενον, λόγοις τε χρησάμενον*

φόβησθε αὐτήν, ἀλλ' ἕως ἐγώ τε ἔτι ἀκμάζω μετ' αὐτῆς καὶ ὁ Νικίας εὐτυχὴς δοκεῖ εἶναι, ἀποχρήσασθε τῇ ἑκατέρου ἡμῶν ὠφελείᾳ, καὶ τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν μὴ μεταγιγνώσκετε ὡς ἐπὶ μεγάλην δύναμιν ἐσόμενον. ὄχλοις τε γὰρ ξυμμίκτοις

πρέπουσι πρὸς Ἀργείους καὶ Μαντινέας καὶ ἀπειλήσαντα μετ' ὀργῆς αὐτοῖς, εἰ μὴ θέλοιεν προςχωρεῖν ἡμῖν. Quaeritur, utrum ὀργή *studium* an *ira* sit? — utrum ὀργῇ dativus sit an ablativus? — et quibus sive illud studium sive illa ira tribuenda sit, Argivis et Mantinensibus, an Alcibiadi, an Atheniensibus? Hoc certe extra dubitationem positum est, minis non opus fuisse Atheniensibus ad Peloponnesios illos foedere secum iungendos. Magis enim erat, cur Argivi societatem Atheniensium quaererent, quam quod hi illorum amicitiam ambirent. Vide modo 5, 40. 44. Ac sola astutia, qua Alcibiades legatos Lacedaemonios decipiebat, factum est, ut foedus cum Argivis eorumque partim sociis iceretur, ut narratum ibidem c. 45. Una verissima videtur Heilmanni sententia, qui studium Alcibiadis et ardorem, quo illos populos Atheniensibus conciliavit, quoque ipsis illis fidem faciebat, tutos fore per societatem Atheniensium, et certo foedus istud intercedente ipso ictum iri, intelligendum esse vidit. Quare posthac quoque Alcibiadis gratia in Sicilia militabant, ut brevi apud ipsum auctorem relatum invenies. Est igitur: *et studio meo fidem feci* Peloponnesiis. Praeclare Arn. monuit, Alcibiadis mentem esse, sese iuvenilem ardorem cum senili prudentia iunxisse, illo fidem fecisse iis, quibuscum negotium haberet, per hanc ex illorum fiducia sua ipsius consilia promovisse. Vulgo in his legitur μὴ πεφοβῆσθαι, Laur. pr. man. Cass. Gr. Ven. πεφοβεῖσθαι, D. φοβεῖσθαι. Emendarunt Schneid. Saxo et Bekk. Quum Alcibiades oratione statim ad Athenienses convertatur, sic eos alloquens: ἀλλ' ἕως ἐγὼ ἀκμάζω μετ' αὐτῆς — ἀποχρήσασθε τῇ ἑκατέρου ἡμῶν ὠφελείᾳ, ubi ἀλλά indicat aliquid praecessisse, quod ne iidem Athenienses faciant orator hortatur; admodum probabilis est levissima verborum mutatio. Mox αὐτήν, ait Schol., intellige τὴν νεότητα ἢ τὴν ἄνοιαν, ὃ καὶ μᾶλλον. δῆλον δὲ τῷ ἐπιφερομένῳ. τὸ γὰρ „ἀκμάζω μετ' αὐτῆς" τοιοῦτος νέος εἰμὶ (φησὶ) μετὰ τῆς λεγομένης ἀνοίας. Meae, ait, iuventuti et quam Niciae dicere placuit, amentiae supra annos se efferenti et illi Peloponnesii prius, quum foedus me auctore nobiscum icerent, confisi sunt, et nunc vos confidite, *haec autem iuventus mea et amentia, quae supra aetatem*, qua talia negotia nondum capessi solent, *se efferre videtur, apud potentissimas Peloponnesiorum civitates verbis aptis usa transegit. Quam amentiam ne nunc quidem vos extimescite, sed quamdiu cum hac ego floreo et Nicias felix videtur esse, uterque quidquid commodi afferimus, eo libere utimini!* Dicterium observa, quod inest in verbis καὶ ὁ Νικίας εὐτυχὴς δοκεῖ εἶναι.

ὄχλοις — ξυμμίκτοις] Ut exemplo unius saltem civitatis illustrem: Syracusis post exstirpatos, ut videtur, Gamoros praeter posteros veterum Syracusanorum et pristinos incolas urbium vicinarum subiectos et civitate donatos decem millia peregrinorum extabant, qui quondam tyrannorum mercenarii milites fuerant. Hos quoque Aristoteles refert in civium numerum receptos esse, quamquam, teste Diodoro, iure suffragiorum in creandis magistratibus exclusi sunt. Itidem aliae urbes, quarum pristini incolae Syracusas migraverant, mercenariis tyrannorum impletae fuerunt. Ad hanc ipsam receptionem peregrinorum frequentium inter cives Schol. refert verba scriptoris huius: ῥᾳδίας ἔχουσι τῶν πολιτειῶν τὰς μεταβολὰς καὶ ἐπιδοχάς, scribens: τὸ ἐγγράφειν ῥᾳδίως ταῖς πολιτείαις ξένους τε καὶ φυγάδας. Sed hanc interpretationem verba τῶν πολιτειῶν i. e. *civitatis formarum* vix admittere vi-

πολυανδροῦσιν αἱ πόλεις, καὶ ῥᾳδίας ἔχουσι τῶν πολιτειῶν τὰς μεταβολὰς καὶ ἐπιδοχάς. καὶ οὐδεὶς δι' αὐτὸ ὡς περὶ οἰκείας πατρίδος οὔτε τὰ περὶ τὸ σῶμα ὅπλοις ἐξήρτυται οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ νομίμοις κατασκευαῖς· ὅ,τι δὲ ἕκαστος ἢ ἐκ τοῦ λέγων

dentur; imo est *facile mutant rerum publicarum formas, facile novas adsciscunt*, ubi Arn. μεταβολάς intelligit temperamenta (Modificationen) imperiorum, ἐπιδοχάς institutionem totorum novorum. Hoc totum de mixtis incolis urbium Siciliae et mutationibus civitatum formarum uberrime exsequuntur Wachsm. Antt. Gr. 2, 2. p. 93 sqq. et Od. Muell. Dor. 2. p. 157 sqq. Ad νομίμοις κατασκευαῖς Schol. adnotavit: οὐ ταῖς νομιζομέναις, ἀλλὰ ταῖς ἱκαναῖς, οὕτω καὶ νόμιμον ῥήτορα τὸν ἱκανὸν καὶ νόμιμον ἀθλητὴν φαμέν, *legitimum apparatum*, quibus Bloomf. addit Diod. 1, 82. οἱ νόμιμοι τῶν συγγραφέων. 1, 22. οἱ νόμιμοι τῶν φυσιολόγων. Athenae. 4. sub fin. στρατηγὸς νόμιμος, denique Pollux. 1, 130. ὁπλῖται ἀκριβεῖς μόνιμοι, ubi legi vult νόμιμοι. Sic Horat. *legitimum carmen*. Verum quaeritur, quinam sint legitimi apparatus? Bloomf. eos esse ait, qui publice fiunt, communi civitatis sumtu, continuatos, nec tumultuario opere perfectos. Quaeritur, quinam ipsi apparatus significentur? Arn. intelligit non solum publica opera tuendae terrae instituta, velut castella, munitiones urbis ipsius, sed etiam viarum, exstructiones pontium et fortasse etiam opera architecturae, sive templa sive theatra. „Sicilienses, ait, spernebant pecunias impendere rebus in solo mansuris, quas non secum in exilium auferre possent." Addit, ex oratione ducis Syracusanorum c. 41. apparere, Syracusas non bene armis, equis et aliis ab praesidiis militaribus instructas fuisse.

ὅ τι δὲ ἕκαστος] Schol. τῶν δημαγωγῶν ἕκαστος οὐ τοῦ κοινῇ συμφέροντος στοχάζεται, ἀλλὰ οἰκείου λήμματος, εἴτε ἐκ τοῦ λόγῳ πείθειν περιγένοιτο αὐτῷ τὸ λαβεῖν, εἴτε ἐκ τοῦ στασιάζειν. οὐ χαλεπὸν γὰρ νομίζεται τῷ μὴ κατορθώσαντι ἐκπεσεῖν τῆς πατρίδος καὶ ἄλλην γῆν οἰκῆσαι. ἐμφαίνεται γὰρ καὶ ἐντεῦθεν, ὅτι οὐδεὶς ὡς πατρίδος τῆς ἰδίας πόλεως πεφρόντικεν, „*quibus oratione persuadendo vel per discordias ablatis in aliam terram sese (si rem infeliciter gesserit), abiturum speret* etc." Bau. sive mit welcher durch Reden oder Unruhen auf Unkosten des Staats erhaschten Beute einer sich, wenn es misslingen sollte, anderswohin zu begeben gedenkt. Ne offendaris, quod post ὅ τι sequitur ταῦτα, confer 3, 38. ἄλλο τι ἢ ἐν οἷς ζῶμεν et alios locos permultos, quorum tamen partem minus aptam adscripsit Bau. de Lect. Thuc. p. 7. Adde Schaef. ad Theocr. p. 224., ad Dionys. de C. V. p. 11. Et καθ' ἡδονήν idem h. l. est, quod πρὸς ἡδονήν (was sie gern hören, was sie annehmlich finden), v. Dorv. ad Charit. p. 538. Contrarium est πρὸς ὀργήν, was man nicht gern hört 2, 65., ut ibi Arn. recte interpretatur. Mox vulgo erat ὅσοι περικομποῦνται, emendatum est ex libris quamplurimis et Thoma M. p. 545. Verbum περικομπεῖν Bloomf. frustra tuetur duobus exemplis auctorum Graecitatis minime proborum. Tum ὅσους ἕκαστοι Reg. (G.) marg. D. marg. I. Vulgo ὅσοι. Dicas, quum qui numerant, iidem sint, qui numerantur, videri nominativum stare posse, sed ita ὅσοι potius significaret, vere tot fuisse, quot se numerabant. Non posset enim aliter intelligi, nisi ὅσοι ὄντες. Pronomen in αὐτοὺς ἐψευσμένη recte Levesqu. retulit ad ὁπλίτας, verum falso interpretatur après avoir menti avec tant d'audace sur le nombre de ses soldats, neque rectius Steph. *sed quum longe supra veritatem suorum militum numerum antea auxerit Graecia.* Sensus non alius potest esse, nisi *postquam Graecia de numero graviter armatorum militum suorum maxime decepta fuit* sive nachdem sich Griechen-

πείθειν οἴεται ἢ στασιάζων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ λαβὼν ἄλλην γῆν, μὴ κατορθώσας, οἰκήσειν, ταῦτα ἑτοιμάζεται. καὶ οὐκ εἰκὸς τὸν τοιοῦτον ὅμιλον οὔτε λόγου μιᾷ γνώμῃ ἀκροᾶσθαι, οὔτε ἐς τὰ ἔργα κοινῶς τρέπεσθαι· ταχὺ δ' ἂν ὡς ἕκαστοι, εἴ τι καθ' ἡδονὴν λέγοιτο, προςχωροῖεν, ἄλλως τε καὶ εἰ στασιάζουσιν, ὥςπερ πυνθανόμεθα. καὶ μὴν οὐδ' ὁπλῖται οὔτ' ἐκείνοις ὅσοιπερ κομποῦνται, οὔτε οἱ ἄλλοι Ἕλληνες διεφάνησαν τοσοῦτοι ὄντες ὅσους ἕκαστοι σφᾶς αὐτοὺς ἠρίθμουν, ἀλλὰ μέγιστον δὴ αὐτοὺς ἐψευσμένη ἡ Ἑλλὰς μόλις ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἱκανῶς ὡπλίσθη. τά τε οὖν ἐκεῖ ἐξ ὧν ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι τοιαῦτα, καὶ ἔτι εὐπορώτερα ἔσται· βαρβάρους τε γὰρ πολλοὺς ἕξομεν οἳ Συρακοσίων μίσει ξυνεπιθήσονται αὐτοῖς· καὶ τὰ ἐνθάδε οὐκ ἐπικωλύσει, ἢν ὑμεῖς ὀρθῶς βουλεύησθε. οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν τοὺς αὐτοὺς τούτους οὕςπερ νῦν φασι πολεμίους ὑπολιπόντας ἂν ἡμᾶς πλεῖν καὶ προςέτι τὸν Μῆδον ἐχθρὸν ἔχοντες τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο, οὐκ ἄλλῳ τινὶ ἢ τῇ περιουσίᾳ τοῦ ναυτικοῦ ἰσχύοντες. καὶ νῦν οὔτε ἀνέλπιστοί πω μᾶλλον Πελοποννήσιοι ἐς ἡμᾶς ἐγένοντο, εἴ τε καὶ πάνυ ἔῤῥωνται, τὸ

land in Ansehung der Zahl seiner Schwerbewaffneten sehr getäuscht. Articulum ἡ ante Ἑλλάς nonnulli libri om., sed Popp. monuit, eum post ἐψευσμένη facile excidere potuisse et fere semper nomini Ἑλλάς addi auctore Engelh. ad Plat. Menex. c. 9. Particulam τε post βαρβάρους Haack. cum Reiskio expungendam esse censet, quia non habeat, quo referatur, nam inter se referri τά τε ἐκεῖ et τὰ ἐνθάδε. Contra Popp. monet, τε γάρ saepe ita legi, ut τε abesse debere existimes et adire iubet Schaef. ad Dionys. Hal. de C. V. p. 409. Apud Thucydidem tamen quae extant eius usus exempla, ea omnia interpunctione mutata aliam explicationem admittere, velut 4, 10. 52. 5, 26., minus tamen commode 7, 81. Proxima καὶ νῦν οὔτε ἀνέλπιστοι etc. hunc sensum habent: „*atque ut nunc res sunt, nunquam minus spei adversus nos conceperunt Lacedaemonii: quodsi valde sint animati, regionem quidem nostram, etiamsi navalem expeditionem non suscipimus, invadere possunt, at classe nihil nobis noceant.*“ Steph. At Krueg. ad Dionys. p. 268. ἀνέλπιστοι censet passive capi, sicut 6, 33. extr. ἡμῖν οὐκ ἀνέλπιστον τὸ τοιοῦτον ξυμβῆναι, et confert c. 34. 7, 71. Plat. Menex. 14. p. 242. E., ut hic sensus exsistat: *nunquam minus, ne Peloponnesii nos adorirentur, metuendum fuit.* Sed et illud ἐς ἡμᾶς huic interpretationi obstat, quoniam sic potius ἡμῖν scribi debebat, et illud additamentum εἴ τε καὶ πάνυ ἔῤῥωνται magis convenit cum hac expositione: Peloponnesios nunc magis quam unquam spei expertes esse, ac si valde sint animati, si maximam spem concipiant, eos nihil nisi Atticam terram invasuros. Poppo tamen coniecit εὐέλπιστοι. Num hoc sensu: καὶ νῦν οὔπω εὐελπιστότεροι ἢ πρὶν Π. ἐς ἡμᾶς ἐγένοντο? Schol. vulgatam explicat: οὐδὲν (scribere debebat οὔπω) μᾶλλον ἀπηλπίκασι Πελοποννήσιοι τοῦ δύνασθαι καταλῦσαι ἡμᾶς. Scriptorem, qui in aliis, ut φοβερός, πιθανός et similibus genera significationum transmutat, credere licet idem in ἀνέλπιστος fecisse. Porro „ῥώννυμι est *animum facere*, frequentius est ἐπιῤῥώννυμι, similiter legitur ἀναῤῥώννυμι 7, 46. et ῥώμη 7, 18.“ Krueg. ad Dionys. p. 268. Idem mutato accentu vult ἐῤῥῶνται, quod barbarum esse Popp. docet ex Buttm. Gr. max. §. 98. adn. 16.

μὲν ἐς τὴν γῆν ἡμῶν ἐςβάλλειν, κἂν μὴ ἐκπλεύσωμεν, ἱκανοί
εἰσι, τῷ δὲ ναυτικῷ οὐκ ἂν δύναιντο βλάπτειν· ὑπόλοιπον
18 γὰρ ἡμῖν ἐστιν ἀντίπαλον ναυτικόν. ὥςτε τί ἂν λέγοντες
εἰκὸς ἢ αὐτοὶ ἀποκνοῖμεν ἢ πρὸς τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους
σκηπτόμενοι μὴ βοηθοῖμεν; οἷς χρεών, ἐπειδή γε καὶ ξυν-
ωμόσαμεν, ἐπαμύνειν, καὶ μὴ ἀντιτιθέναι ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνοι
ἡμῖν. οὐ γὰρ ἵνα δεῦρο ἀντιβοηθῶσι προςεθέμεθα αὐτούς,

18. *προςεθέμεθα*] Schol. *ξυμμάχους ἐποιησάμεθα.* v. Valck. ad Herodot. 5, 69. De verbis *τοῖς ἐκεῖ ἐχθροῖς ἡμῶν* v. Matth. p. 710. adn. Mox *φυλοκρινοῖεν* habent Cass. Aug. (hic in marg. *σημ. φιλοκρινοῖεν*), Pal. It. Vat. Laur. H. (hic per correctorem *φυλοκρινοιμεν*, ut Valla: *inter genera hominum delectum habeamus*) C. cod. Bas. Vulgo *φιλοκρινοῖεν*. Vocabulum agnoscunt Hesych. et Pollux 8, 110. Sensum explanant Anecdd. Bekk. 1. p. 71. *φυλοκρινεῖν, κυρίως μὲν τὸ τὰς φυλὰς τὰς ἐν ταῖς πόλεσι διακρίνειν, σημαίνει δὲ καὶ τὸ ἄλλο τι διατάττειν καὶ διακρίνειν.* Sensu et proprio et non proprio vocabulum ab oratore hic usurpari poterat, sed sensu proprio dictum existima cum respectu ad gentes Doricam et Ionicam, Graecam et Barbaram. Nicias enim c. 11. extr. noluerat Barbaris auxilium ferri. Adde Etym. M. p. 802, 32. *φυλοκρινεῖ, διακρίνει, καταδικάζει παρέργως.* Dein *μὴ ὅπως* etc. Schol. exponit *ὅπως μὴ ἐπιστρατεύσωμεν*, correctus D. *ὅπως μή.* Popp. in Ephemm. Ien. a. 1820. p. 459. *ὅπως* delendum esse coniecerat, quod non puto recte fieri, quia sic dici debebat *μὴ ἐπίῃ.* Idem addidit, non magis *μὴ ὅπως* pro *ὅπως μή* dici posse, quam Latine *ne ut* pro *ut ne*, similiter tamen *μὴ ὡς* Isaeum de Apollod. Hered. §. 27. habere. De verbis *διὰ τὸ ὀργισθῆναι ἂν — κίνδυνον εἶναι* v. Matth. p. 1196. Dan. habet *ἡμῖν αὐτοῖς κίνδυνον*, ex interpretatione. Vid. Krueg. ad Dionys. p. 12. Paulo post pro *ὑμῖν τοῖς ἄλλοις* alii libri bene multi *ἡμῖν* etc. *Ὑμῖν* convenire cum sequenti verbo secundae personae *μεταλήψεσθε* Duk. animadvertit. „Sed in ceteris ubique prima persona utebatur, neque illa causa idonea est ad lectionem mutandam, quia in omnibus Alcibiades cum Atheniensibus consilia et fortunam communicat, praeterquam si instituta et mores velint mutare.“ Haack. Dein *στορέσωμεν* „proprie dicitur de stragulis, transfertur ad ventos et fluctus, ut apud Latinos *sterno.* Hinc facile ad animorum procellas detortum est. Schol. hunc audacissimum Thucydidis troporum dicit, sed nimirum Alcibiadis ore proferri.“ Blomf. ad Aesch. Prom. Gloss. v. 198. Popp. confert Tac. 1. Hist. 58. *stratis militum odiis.* Post *ὑπεριδόντες* sequebantur verba *καὶ οὐκ ἀγαπήσαντες*, quae perboni et multi libri om. „Non de nihilo est, quod ab tot libris absunt, et omnino speciem interpretationis verbi *ὑπεριδόντες* prae se ferunt. Auget suspicionem, quod etiam Thom. M. p. 870. ea omisit.“ Duk. Ceterum *ὑπεριδεῖν* alibi cum genitivo construitur. v. Matth. p. 696. adn. 2. Et mutatur structura verbi post *ἵνα*, posito primum coniunctivo *στορέσωμεν*, deinde futuro *ἄρξομεν.* v. ibidem p. 1301. At idem Grammaticus ex h. l. demonstrare vult, interdum post *τε* non sequi *καί*, deceptus falsa loci interpunctione, quam Popp. emendavit posita post *πλεῦσαι* virgula. Mox *ἤν τι προχωρῇ* E. Mosqu. In H. *προ* s. v. Valla *si quid proficiemus.* Vulgata est: *si qui nobis se adiungant.* Tum omnes libri *παρέξουσιν· αὐτοκράτορες*, quorum verborum difficultatem iam Schol. senserat. Valck. ad Herodot. 5, 36. emendavit *παρέξουσι· ναυτοκράτορες* vel potius *ναυκράτορες*, nam ubi vulgatur *ναυτοκράτορες* optimi libri etiam alibi (velut 5, 97. 109.) *ναυκράτορες* praebent, quare hic quoque haec forma

ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐκεῖ ἐχθροῖς ἡμῶν λυπηροὶ ὄντες δεῦρο κωλύωσιν αὐτοὺς ἐπιέναι. τήν τε ἀρχὴν οὕτως ἐκτησάμεθα καὶ ἡμεῖς καὶ ὅσοι δὴ ἄλλοι ἦρξαν, παραγιγνόμενοι προθύμως τοῖς ἀεὶ ἢ βαρβάροις ἢ Ἕλλησιν ἐπικαλουμένοις, ἐπεὶ εἴγε ἡσυχάζοιεν πάντες ἢ φυλοκρινοῖεν οἷς χρεὼν βοηθεῖν, βραχὺ ἄν τι προςκτώμενοι αὐτῇ περὶ αὐτῆς ἂν ταύτης μᾶλλον κινδυνεύοιμεν. τὸν γὰρ προὔχοντα οὐ μόνον ἐπιόντα τις ἀμύνεται, ἀλλὰ καὶ μὴ ὅπως ἔπεισι προκαταλαμβάνει. καὶ οὐκ ἔςτιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι ἐς ὅσον βουλόμεθα ἄρχειν, ἀλλ' ἀνάγκη, ἐπειδήπερ ἐν τῷδε καθέσταμεν, τοῖς μὲν ἐπιβουλεύειν, τοὺς δὲ μὴ ἀνιέναι, διὰ τὸ ἀρχθῆναι ἂν ὑφ' ἑτέρων αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι, εἰ μὴ αὐτοὶ ἄλλων ἄρχοιμεν. καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπισκεπτέον ὑμῖν τοῖς ἄλλοις τὸ ἥσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἐς τὸ ὁμοῖον μεταλήψεσθε. λογισάμενοι οὖν τάδε μᾶλλον αὐξήσειν, ἐπ' ἐκεῖνα ἢν ἴωμεν, ποιώμεθα τὸν πλοῦν, ἵνα Πελοποννησίων τε στορέσωμεν τὸ φρόνημα, εἰ δόξομεν ὑπεριδόντες τὴν ἐν τῷ παρόντι ἡσυχίαν καὶ ἐπὶ Σικελίαν πλεῦσαι, καὶ ἅμα ἢ τῆς Ἑλλάδος τῶν ἐκεῖ προςγενομένων πάσης τῷ εἰκότι ἄρξομεν, ἢ κακώσομέν γε Συρακοσίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ξύμμαχοι ὠφελησόμεθα. τὸ δὲ ἀσφαλὲς καὶ μένειν, ἤν τι προςχωρῇ, καὶ ἀπελθεῖν, αἱ νῆες παρέξουσι· ναυκράτορες γὰρ ἐσόμεθα καὶ ξυμπάντων Σικελιωτῶν. καὶ μὴ ὑμᾶς ἡ Νικίου τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη καὶ διάστασις τοῖς νέοις ἐς τοὺς πρεσβυτέρους ἀποτρέψῃ, τῷ δὲ εἰωθότι κόσμῳ, ὥςπερ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἅμα νέοι γεραιτέροις βουλεύοντες ἐς τάδε ἦραν αὐτά, καὶ νῦν τῷ αὐτῷ τρόπῳ πειρᾶσθε προαγαγεῖν τὴν πόλιν, καὶ νομίσατε νεότητα μὲν καὶ γῆρας ἄνευ ἀλλήλων μηδὲν δύνασθαι, ὁμοῦ δὲ τό τε φαῦλον καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ πάνυ ἀκριβὲς ἂν ξυγκραθὲν μάλιστ' ἂν ἰσχύειν, καὶ τὴν πόλιν, ἂν μὲν ἡσυχάζῃ, τρίψεσθαί τε αὐτὴν περὶ αὐτὴν ὥςπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην ἐγ-

restituta est. Genitivi *ξυμπάντων Σικελιωτῶν* pendent ab *ναυκράτορες*, in quo substantivo vis inest verborum *ναυσὶ κρατοῦντες*, quare interpretor: *navium enim copia praestabimus omnibus Siciliensibus.*

διάστασις τοῖς νέοις] Haec verba idem significant, quod *οἱ Νικίου λόγοι οἱ ἀπραγμοσύνην ποιοῦντες καὶ διάστασιν ἐμποιοῦντες τοῖς νέοις*. Matth. p. 715. 3. extr. Mox *ἀποτρέψῃ* Popp. contra alteram scripturam *ἀποστρέψῃ* recte tuetur ex c. 8. *Νικίας ἀποτρέψαι ἐβούλετο* et c. 19. *Νικίας γνοὺς ὅτι οὐκ ἂν ἀποτρέψειε*. Vid. adn. ad 5, 75. „*Ἀποτρέψαι* magis suasoriis verbis, quam rebus fit. v. Wess. ad Diod. 17, 9." Dorv. ad Charit. p. 546. Et *ἅμα βουλεύοντες* est *consultantes, deliberantes* (zusammen berathend, sich berathschlagend), sive *βουλευόμενοι, συμβουλευόμενοι*.

ἂν ξυγκραθὲν — *ἂν ἰσχύειν*] i. e. *ὅτι μάλιστ' ἂν ἰσχύοι, εἰ ξυγκραθείη*. Matth. p. 1197. v. Herm. ad Vig. p. 814, 283. Tum *τρίψεσθαι* est werde aufgerieben werden, v. Buttm. Gr. max. 2, 1. p. 54. Et *ἀπραγμοσύνης μεταβολῇ* est *mutatione, quam inertia adducit*, quemadmodum *vice veris et Favoni* Horat. dixit pro vice, quam ver et Favonius efficiunt.

γηράσεσθαι, ἀγωνιζομένην δὲ ἀεὶ προςλήψεσθαί τε τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὸ ἀμύνεσθαι οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον ξύνηθες ἕξειν. παράπαν τε γιγνώσκω πόλιν μὴ ἀπράγμονα τάχιστ' ἂν μοι δοκεῖν ἀπραγμοσύνης μεταβολῇ διαφθαρῆναι, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀσφαλέστατα τούτους οἰκεῖν οἳ ἂν τοῖς παροῦσιν ἤθεσι καὶ νόμοις, ἢν καὶ χείρω ᾖ, ἥκιστα διαφόρως πολιτεύωσιν.

19 Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἀλκιβιάδης εἶπεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐκείνου τε καὶ τῶν Ἐγεσταίων καὶ Λεοντίνων φυγάδων, οἳ παρελθόντες ἐδέοντό τε καὶ τῶν ὁρκίων ὑπομιμνήσκοντες ἱκέτευον βοηθῆσαι σφίσι, πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον ὥρμηντο στρατεύειν. καὶ ὁ Νικίας γνοὺς ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων οὐκ ἂν ἔτι ἀποτρέψειε, παρασκευῆς δὲ πλήθει, εἰ πολλὴν ἐπιτάξειε, τάχ' ἂν μεταστήσειεν αὐτούς, παρελθὼν αὐτοῖς αὖθις ἔλεγε τοιάδε.

20 Ἐπειδὴ πάντως ὁρῶ ὑμᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, ὡρμημένους στρατεύειν, ξυνενέγκοι μὲν ταῦτα ὡς βουλόμεθα, ἐπὶ δὲ τῷ παρόντι ἃ γιγνώσκω, σημανῶ. ἐπὶ γὰρ πόλεις, ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, μέλλομεν ἰέναι μεγάλας καὶ οὔθ' ὑπηκόους ἀλλήλων οὔτε δεομένας μεταβολῆς, ᾗ ἂν ἐκ βιαίου τις δουλείας ἄσμενος ἐς ῥᾴω μετάστασιν χωροίη, οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν εἰκότως ἀντ' ἐλευθερίας προςδεξομένας, τό τε πλῆθος, ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ, πολλὰς τὰς Ἑλληνίδας. πλὴν γὰρ Νάξου καὶ Κατάνης, ἃς ἐλπίζω ἡμῖν κατὰ τὸ Λεοντίνων ξυγγενὲς προςέσε-

19. *τοιαῦτα μέν*] Bekkero praestare videtur *δέ*, ob ea, quae ad 1, 43. dicta sunt: „ante orationem Corcyraeorum leguntur verba *οἱ μὲν Κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιάδε* c. 31. et claudunt eam verba *τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον*. Eodem modo oratio Corinthiorum orditur verbis *οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε* c. 36. et desinit similibus *τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εἶπον*. Conf. c. 72. init. cum 79. init., cap. 85. fin. cum c. 87. init., item 3, 49. init. 3, 68. init." At *μέν* redit c. 41. licet etiam Athenagorae oratio opposita sit Hermocratis. Popp.

ἱκέτευον] Iustin. 4, 3. *legatos Athenas mittunt, qui sordida veste, capillo barbaque promissis et omni squaloris habitu ad misericordiam commovendam acquisito concionem deformes adeunt. Adduntur precibus lacrimae* etc. De Atheniensium autem cupiditate Sicilia potiundi v. Plut. V. Nic. c. 12.

ἀπὸ τῶν αὐτῶν λόγων] Schol. *ἀντὶ τοῦ τοῖς αὐτοῖς χρώμενος λόγοις.*

20. *οὔτε δεομένας — οὐδ' ἂν ἀρχήν*] Bekk. legi vult *οὐδὲ δεομένας — οὔτ' ἂν τὴν ἀρχήν* etc., ac sane rectius iuxta ponuntur *οὔτε ἀλλήλων, οὔτε ἡμῶν ὑπηκόους* (*προςδεξομένας εἶναι*), quam *οὔτε ἀλλήλων ὑπηκόους, οὔτε δεομένας μεταβολῆς*. De structura adiectivi *ὑπήκοος* v. Matth. p. 677. adn. 1. Pro futuro alii libri *προςδεξαμένας*. Participia quidem aoristi pro praesentis sunt 2, 18. *τμηθεῖσαν* et 2, 20. *διαφθαρέντα*, (v. Popp. 1, 1. p. 156., praesertim autem Herm. ad Vig. p. 774.), nihil tamen est, quod vulgatam relinquamus. Conf. 5, 15. *γνόντες νῦν μᾶλλον ἂν ἐνδεξομένους* et Matth. p. 1200. Septem quas dicit urbes, sunt Syracusae, Gela, Selinus, Agrigentum, Messana, Himera, Camarina.

σθαι, ἄλλαι εἰσὶν ἑπτά, καὶ παρεσκευασμέναι τοῖς πᾶσιν ὁμοιο-
τρόπως μάλιστα τῇ ἡμετέρᾳ δυνάμει, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐπὶ ἃς
μᾶλλον πλέομεν, Σελινοῦς καὶ Συράκουσαι. πολλοὶ μὲν γὰρ
ὁπλῖται ἔνεισι καὶ τοξόται καὶ ἀκοντισταί, πολλαὶ δὲ τριήρεις
καὶ ὄχλος ὁ πληρώσων αὐτάς. χρήματά τ' ἔχουσι, τὰ μὲν ἴδια,
τὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἔστι Σελινουντίοις· Συρακοσίοις δὲ καὶ
ἀπὸ βαρβάρων τινῶν ἀπαρχὴ ἐςφέρεται. ᾧ δὲ μάλιστα ἡμῶν
προέχουσιν, ἵππους τε πολλοὺς κέκτηνται καὶ σίτῳ οἰκείῳ καὶ
οὐκ ἐπακτῷ χρῶνται. πρὸς οὖν τοιαύτην δύναμιν οὐ ναυτικῆς 21
καὶ φαύλου στρατιᾶς μόνον δεῖ, ἀλλὰ καὶ πεζὸν πολὺν ξυμπλεῖν,

ἐν τοῖς ἱεροῖς] Schol. ἤγουν τὰ κοινά. ἔθος γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὰ κοινὰ χρήματα ἐν τοῖς ἱεροῖς ταμιεύειν. Verum hoc quidem, at τὰ κοινά et τὰ ἐν τοῖς ἱεροῖς alibi ab hoc scriptore discernuntur, velut 6, 6. 8. al. Quare h. l. donaria intelligo et in universum sacros thesauros. Tale Athenis Pompeum erat, in quo τὰ πομπεῖα i. e. sacer apparatus magnorum Panathenaeorum asservabatur. v. Wachsm. Antt. Gr. 2, 2. p. 367. Leak. Athen. p. 92. sq. adn. 3. 1. quamquam etiam aeraria in templis deposita esse constat, velut Romae in aede Saturni et in ὀπισθοδόμῳ aedis Minervae in acropoli aerarium Atheniensium reconditum erat, v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 472. sq.

ἀπαρχὴ ἐςφέρεται] Aug. Cl. Pal. It. Vat. Laur. Ven. H. Reg. F. C. cod. Bas. Gr. E. Mosqu. K. m. Ar. Chr. Dan. Schol. ἀπ' ἀρχῆς φέρεται, nisi quod Aug. Pal. It. Vat. cod. Bas. Mosqu. m. ἀπαρχῆς coniunctim scribunt. Marg. Steph. ἀπ' ἀρχῆς εἰςφέρεται. Vulg. ἀπαρχὴ ἐςφέρεται vel εἰςφέρεται. Cass. ἀπαρχῆι φέρεται, man. rec. ἀπαρχὴ εἰςφέρεται. I. aut ut Cass. aut potius cum Lugd. ἀπαρχὴ φέρεται. D. ἀπαρχὴ φαίνεται, sed φέρεται in marg. Duk. volebat ἀπ' ἀρχῆς φέρεται sc. χρήματα, tributum significari arbitratus, quod Syracusanis barbarae civitates in Sicilia pendebant propterea, quod eorum imperio subiectae erant (ἀπ' ἀρχῆς). Haack. Dukerum secutus est, nisi quod verba ἀπ' ἀρχῆς interpretatur *primitus* (imo *iam inde antiquitus*,) i. e. inde a Syracusis conditis, quod num cum rerum memoria conveniat, Bloomf. dubitat, idemque ait, χρήματα durum esse omitti. Levesqu. ἀπαρχὴ praetulit, interpretatus des contributions en nature; eodem sensu Port. *tributum*. Has interpretationes Popp. reiicit, nolens, opinor, eum sensum vocis esse: at Bloomf. ex Plat. Legg. libr. 8. (quamquam ibi non reperi multum quaerendo) affert haec: γεωργίαι δὲ ἐκδεδομέναι δούλοις ἀπαρχὴν τῶν ἐκ τῆς γῆς ἀποτελοῦσιν. Addit Popp., ne *primitias* quidem intelligi posse loco, quo non de sacris agatur, et sic pluralem ἀπαρχαί requiri, quod minime necessarium esse videtur. Ἀπαρχὴ vectigalium genus est primo ex ipsis fructibus terrae solutum, deinde pecunia, qua fructus aestimarentur. Sane librorum scriptorum tot et tam bonorum auctoritas facit, ut ἀπ' ἀρχῆς malis, et probes Haackii interpretationem, modo ne ad ipsa initia Syracusarum redeas, quia, ut Popp. adnotavit, quae civitas iam inde ab antiquissimis temporibus tributa acceperit, ea ditior sit, et firmius imperet, quam quae tributa non longo inde a tempore imponat. Idem scripturam ἐςφέρεται damnat, quia auctoritate omni librorum vacua sit, quum ex libris scriptis viginti quatuor non minus viginti tres φέρεται habeant, et qui reliquus est unus φαίνεται. Et constat φόρον, et φόρον φέρειν dici, aliud esse εἰςφοράν (Vermögenssteuer) et εἰςφέρειν. Interim dum certius aliquid affertur, vulgatam retinui. Mox de equitatu Siculorum v. Boeckh. Explicc. Pind. p. 352.

εἴπερ βουλόμεθα ἄξιόν τι τῆς διανοίας δρᾶν καὶ μὴ ὑπὸ ἱππέων πολλῶν εἴργεσθαι τῆς γῆς, ἄλλως τε καὶ ἢν ξυστῶσιν αἱ πόλεις φοβηθεῖσαι, καὶ μὴ ἀντιπαράσχωσιν ἡμῖν φίλοι τινὲς γενόμενοι ἄλλοι ἢ Ἐγεσταῖοι ᾧ ἀμυνούμεθα ἱππικόν· αἰσχρὸν δὲ βιασθέντας ἀπελθεῖν ἢ ὕστερον ἐπιμεταπέμπεσθαι, τὸ πρῶτον ἀσκέπτως βουλευσαμένους· αὐτόθεν δὲ παρασκευῇ ἀξιόχρεῳ ἐπιέναι, γνόντας ὅτι πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν, καὶ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ στρατευσάμενοι, καὶ εἰ

21. *ἄξιόν τι τῆς διανοίας*] Servo *ἄξιόν τι*, sed *τι* omittunt multi libri. Popp. adire iubet Fritzsch. Quaestt. Lucian. p. 95. Dein *καὶ ἢν ξυστῶσιν* D. (teste Gail.) Ar. Chr. Dan. 48. Vulgo *καὶ εἰ*. Apud tragicos *εἰ* cum coniunctivo admittitur. Anecdd. Bekk. 1. p. 144. exempla habent eius usus etiam ex prosae orationis scriptoribus: recentioribus, ut Dionysio Hal., Diodoro, Luciano hoc usitatissimum, v. Popp. 1, 1. p. 139. Ex hoc scriptore istud unum exemplum affertur, conf. Matth. p. 1020. b. Thiersch. Gr. §. 329. Quum libri certe nonnulli patiantur, recepi *ἢν*, invito tamen Krueg. ad Dionys. p. 270. In verbis *ἀπελθεῖν ἢ* male *μᾶλλον* abesse Matth. p. 885. adn. 1. opinatur, nam *ἢ* hic non est *quam*, sed *vel*. Porro Haack. ex praegressis verbis *αἰσχρὸν δὲ* repetendum putat *προςῆκον δέ*, *εἰκὸς δέ* vel simile quid post *αὐτόθεν δέ*. v. Matth. §. 634. 3. Putet aliquis, verbis *αἰσχρὸν δὲ — βουλευσαμένους* in parenthesi positis, ex superioribus arcessendum esse *δεῖ*, „sed, quoniam ita verba extra parenthesim collocata *αὐτόθεν δὲ — ἐπιέναι* verbo *ἐπιμεταπέμπεσθαι* parenthesi comprehenso opponerentur, ferri nequit.“ Popp. Nec tamen exemplis in hoc scriptore caret, partem sententiae primariae subsequentem ad verba intermissa referri, velut *ἀλλὰ*, *δὲ*, *καὶ* subinde non ad sententiae primariae partem praemissam, sed ad verba parenthesi comprehensa pertinere vidimus; nec hoc ab usu linguae alienum videbitur, quod sententia causam et rationem continens (*αἰσχρὸν δέ* sive *γάρ*) praemissa est sententiae *αὐτόθεν δέ*, cuius illa causam et rationem continet; nec intelligo, cur Haack. dicat, accusativum *γνόντας* obstare, quominus ex verbis *δεῖ ξυμπλεῖν* verbum *δεῖ* arcessatur. Denique ad sensum nihil refert, utrum sic, an ex *αἰχρὸν δέ* repetas: certe legentibus verba *αὐτόθεν δέ* ultro ex ante lectis mente *δεῖ* obversabitur, quod si quaerent, ultro ad principium capitis recurrent. His inductus colon ante *αἰσχρὸν δέ* positum reliqui.

καὶ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ — καὶ εἰ] Vulgo legitur *καὶ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ — καὶ οὐκ ἐν τοῖς τῇδε* etc. Alterum *οὐκ*, quod est ante *ἐν τοῖς*, Schol. om. Verba *οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ* recte Duk. interpretatur *non pari conditione*. Quibus autem rebus peior conditio Atheniensium futura fuerit, ante scriptorem ostendisse dicit. Iam sequentia docent, cui conditioni conditio Atheniensium in Sicilia non aequalis futura fuerit. Ibi vel praeteritum *ἤλθετε* interpretes in rectam viam ducere poterat: nam illud ad futuram expeditionem spectare non posse, sponte apparet. Quare *καὶ εἰ ἐν τοῖς τῇδε ὑπηκόοις* ex coniectura scripsi. Verba *καὶ οὐκ* modo praecesserant, id quod corruptelae locum dedit. Interpretor: *non eadem conditione bellum gerimus, qua in terris nobis subiectis hic auxilio venistis contra aliquem.* Omnino facile confunduntur *ει* et *ου*, ut docuit Bast. Comment. Palaeogr. p. 760. Schol. *αἱ κομιδαί, αἱ πορείσεις.* *οὐχ ὁμοίως ἐμέλλετε* (imo *μέλλετε*) *στρατεύεσθαι ἐπὶ Σικελίαν, ἤπερ ἐνταῦθα ὑπηκόοις συμμαχοῦντες στρατεύεσθε ἐπί τινας οὐ πολὺ ἀπέχοντας, ὥστε ῥᾳδίαν εἶναι τὴν τῶν ἀναγκαίων παρακομιδὴν ἐκ τῆς*

ἐν τοῖς τῇδε ὑπηκόοις ξύμμαχοι ἤλθετε ἐπί τινα ὅθεν ῥᾴδιαι αἱ κομιδαὶ ἐκ τῆς φιλίας ὧν προσέδει, ἀλλ᾽ ἐς ἀλλοτρίαν πᾶσαν ἀπαρτήσαντες, ἐξ ἧς μηνῶν οὐδὲ τεσσάρων τῶν χειμερινῶν ἄγγελον ῥᾴδιον ἐλθεῖν. ὁπλίτας τε οὖν πολλούς μοι δοκεῖ χρῆ- 22
ναι ἡμᾶς ἄγειν καὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, τῶν τε ὑπηκόων καὶ ἤν τινα ἐκ Πελοποννήσου δυνώμεθα ἢ πεῖσαι ἢ μισθῷ προσαγαγέσθαι, καὶ τοξότας πολλοὺς καὶ σφενδονήτας, ὅπως πρὸς τὸ ἐκείνων ἱππικὸν ἀντέχωσι, ναυσί τε καὶ πολὺ περιεῖναι, ἵνα καὶ τὰ ἐπιτήδεια ῥᾷον ἐσκομιζώμεθα, τὸν δὲ καὶ αὐτόθεν σῖτον ἐν ὁλκάσι, πυροὺς καὶ πεφρυγμένας κριθάς, ἄγειν, καὶ σιτοποιοὺς ἐκ τῶν μυλώνων πρὸς μέρος ἠναγκασμένους ἐμμίσθους, ἵνα ἤν που ὑπὸ ἀπλοίας ἀπολαμβανώμεθα

οἰκείας γῆς. Deleto *οὐκ* ante *ἐν τοῖς* Herm. ad Vig. p. 774. ita interpretatur: *sed statim oportet cum idoneo apparatu proficisci reputantes, et procul a finibus nostris nos esse navigaturos, et non simili facta expeditione, ut in regionibus hic nobis parentibus socii aliquem bello petiistis, ubi facilis subvectio eorum, quibus opus erat; sed in peregrinam digressos terram, unde per quatuor menses hibernos ne nuncius quidem facile veniat.* *Στρατευσόμενοι* Cass. Aug. Pal. It. Vat. Reg. Lugd. Gr. *Ἀπαρτήσοντες* Cass. Aug. Cl. Ven. Laur. Pal. Reg. C. Gr. (hic a pr. man., nostrum ab emend.) E. K. Ar. Chr. Ald. Flor. Bas. *Ἀπαρτίσοντες* F. Vulgo *στρατευσόμενοι — ἀπαρτήσαντες.* Aut utrimque futurum, aut utrimque aoristus ponendus est, neque hoc alterum minus recte, quam illud. „Apparet, recte hic aoristorum participia posita esse, ut in quibus hoc verborum nexu futuri exacti significatio insit. Vidit hoc Abr. Dilucc. p. 587." Herm. *Ἀπαρτήσαντες*, ait Schol., *ἀντὶ τοῦ ἀπαρτηθέντες καὶ πολὺ τῆς οἰκείας χωρισθέντες*, mit seiner Subsistenz auf ein fremdes Land angewiesen und von diesem ganz *abhängig.*

22. *ναυσί τε*] Bekk. vult *ναυσὶ δέ.* Non probo, nam *καὶ πολύ* est *gar sehr*, ubi *καὶ* est intensivum. Quid igitur vetat, ne per particulam *τε* sententia *ναυσὶ — περιεῖναι* adnectatur ad praecedentem *ὁπλίτας τε — ἄγειν*? Mox cogita cum Arnoldo esse *τὸν δὲ καὶ σῖτον αὐτόθεν — ἄγειν.* Quia per verba *πεφρυγμένας κριθάς* Grammatici interpretantur vocem *κάγχρυς*, Piers. ad Moer. p. 218. suspicatur id vocabulum h. l. reponendum esse, sed Piers. ipse ait, hanc tantum levissimam coniecturam esse. Verba *πρὸς μέρος* Vall. interpretatur: *quorum pars molere cogatur.* Acacius: *pistoribus aliis coactis, aliis mercede conductis.* Haec versio desiderat *πρὸς μέρος* bis poni. Duk. dubitat, num sit *pro numero ac multitudine hominum, quos navibus imponemus.* Dobr. (similiter Boeckhio Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 308. adn. qui tamen parem ex quoque pistrino numerum, velut ex singulis duos sumtos esse censet), convertit *pro servorum apud quemque numero*, quae Arn. his exemplis comprobat: Demosth. Macart. p. 1068, 4. Reisk. *τῇ ἐπικλήρῳ πρὸς μέρος ἐπιδιδόναι ἕκαστον.* Phorm. p. 954, 18. *ὅτε γὰρ τὰ μητρῷα πρὸς μέρος αὐτὸς ἠξίους νέμεσθαι*, ut igitur sit *εἰς ἴσας μοίρας, κατ᾽ ἰσομοιρίαν*, verhältnissmässig. Et pistores dicit vi cogendos esse, ut exercitum sequantur, mercede tamen sustententur, v. Boeckh. l. c. et Arn. ad h. l. Mox pro *ἀπολαμβανώμεθα*, E. habet *ὑπολαμβανώμεθα*, Ar. Chr. *ἀπολαμβανόμεθα*, I. *ἀποκλειώμεθα*, sicut D. in marg. eadem man. cum *γρ.* Contra I. in marg. *ἀπολαμβανώμεθα.* *Ὑπολαμβανώμεθα* placet Dorvillio ad Charit. p. 363. 567., quod usu receptius esse fatens Wess. ad Herodot. 2, 115. alterius per *α* tamen exempla ex Platone et Philostrato affert.

ἔχῃ ἡ στρατιὰ τὰ ἐπιτήδεια, πολλὴ γὰρ οὖσα οὐ πάσης ἔσται πόλεως ὑποδέξασθαι, τά τε ἄλλα ὅσον δυνατὸν ἑτοιμάσασθαι, καὶ μὴ ἐπὶ ἑτέροις γίγνεσθαι, μάλιστα δὲ χρήματα αὐτόθεν ὡς πλεῖστα ἔχειν. τὰ δὲ παρ' Ἐγεσταίων, ἃ λέγεται ἐκεῖ ἑτοῖμα,
23 νομίσατε καὶ λόγῳ ἂν μάλιστα ἑτοῖμα εἶναι. ἢν γὰρ αὐτοὶ ἔλθωμεν ἐνθένδε μὴ ἀντίπαλον μόνον παρασκευασάμενοι πλήν

πολλὴ γὰρ οὖσα] Attractionis genus quoddam est, ut verbum ad *στρατιά* tanqnam ad subiectum suum relatum esse iudicetur, et sit *πολλὴ γὰρ οὖσα οὐ πάσης ἔσται πόλεως, ὥστε ὑποδέξασθαι αὐτήν*, pro *πολλὴν γὰρ οὖσαν* etc. Et sic explicat Matth. p. 621. b. coll. Soph. Oed. R. 393. *καίτοι τό γ' αἴνιγμ' οὐχὶ τοὐπιόντος ἦν ἀνδρὸς διειπεῖν.*

23. *ἀντίπαλον μόνον*] Clarius ita loquutus esset: *ἢν γὰρ αὐτοὶ ἔλθωμεν ἐνθένδε ἀντίπαλον μόνον παρασκευασάμενοι (πλήν γε πρὸς τὸ μάχιμον αὐτῶν τὸ ὁπλιτικὸν), καὶ οὐχ ὑπερβάλλοντες τοῖς πᾶσι* etc. i. e. wenn das einzige, worin wir ihnen nicht gleich stehen, *sondern sie übertreffen*, unsere Hoplitenmacht ist, und wir sie nicht in jeder Truppengattung übertreffen etc. Poscit igitur ab Atheniensibus, ut non solum hoplitarum numero superiores sint, sed omni genere copiarum. Athenagoras c. 37. sperat, fore ut Athenienses ne hoplitarum quidem numero pares veniant, siquidem navibus venturi sint. Schol. verba *μὴ ἀντίπαλον μόνον π. πλήν γε πρός* etc. ita accepit, ut significent *minorem* numerum, non maiorem hoplitarum: *πρὸς μὲν τὸ μάχιμον αὐτῶν τὸ ὁπλιτικὸν οὐδ' ὅλως δυνάμεθα ἀντιτάξασθαι· πρὸς δὲ τὰ ἄλλα μὴ μόνον ἐξ ἴσου ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ μειζόνως παρασκευασώμεθα.* Verum cum robur Graecorum in gravi armatura situm esset, qui graviter armatos scriptor excluderet numero eorum, quibus ab Atheniensibus hostes exsuperari debeant, si sperari possit, hostes victum iri? Imo ante omnia graviter armatorum numero Athenienses excellere debebant, si victoriam sperare possent. Maiorem numerum hoplitarum Atheniensibus a Nicia tribui, indicant etiam verba *τοῖς πᾶσι*, *non unis hoplitis par est nos praestare, sed omni genere militum.* Athenagorae autem verba nihil obstant huic explicationi, ut qui in omnibus infra rem de Atheniensium expeditione existimet. Et minorem Syracusanis hoplitarum numerum fuisse, apparet ex 6, 72. coll. 67. (*πανδημεὶ*) et 68. (*οὐκ ἀπολέκτους*). Et propter paucitatem militum graviter armatorum Syracusani in prima pugna 6, 67. aciem instruxerunt senis denis militibus altero post alterum positis (sechszehn Mann tief), Athenienses vero octonis. v. adn. ad. 4, 93. Maxime equitatus defectu exercitus Atheniensium laborabat. De articulo in verbis *τὸ μάχιμον — τὸ ὁπλιτικόν* repetito v. Matth. §. 274. 275. Mox vulgo legebatur *οἰκειοῦντας*. Ar. Chr. *οἰκιοῦντες*. It. Aug. teste Bekk. ex correctione *οἰκιοῦντας*. De Lugd. tacetur, quasi vere idem habeat. Buttm. Gr. max. Vol. 1. p. 403. vulgatam tuetur cum aliis, tum illo *ἐρημοῦτε* 3, 58., quod item futuri sensum habeat. Conf. Matth. p. 324. c., qui his accenset etiam *ἐλευθεροῦσιν* 2, 8. At v. adn. ad utrumque locum. Bau. *οἰκιοῦντας* praefert, suppleto *ὡς*, *tanquam condituros*, neque enim *οἰκειοῦν* urbem Athenienses voluisse, sed ita comparari atque instrui iuberi a Nicia, ut qui urbem velint inter infesta omnia condere. Quum igitur futuro opus sit, quum verbum *οἰκίζειν* propria futuri forma gaudeat, ac quum nonnulli certe libri eam formam praebeant, rescripsi *οἰκιοῦντας*, ut 1, 100. *ὡς οἰκιοῦντες*. Secus se res habet in illis *ἐρημοῦτε* et *ἐλευθεροῦσιν*, quae non futura, sed praesentia sunt. Deinde vulgo barbare legebatur *ἢν σφάλωνται*, correxit Popp. provocans ad Buttm. Gr. max. Vol. 1. p. 413. adn. Veram scripturam multi bonique libri habent. Tum vulgo

γε πρὸς τὸ μάχιμον αὐτῶν τὸ ὁπλιτικόν, ἀλλὰ καὶ ὑπερβάλλοντες τοῖς πᾶσι, μόλις οὕτως οἷοί τε ἐσόμεθα τῶν μὲν κρατεῖν, τὰ δὲ καὶ διασῶσαι. πόλιν τε νομίσαι χρὴ ἐν ἀλλοφύλοις καὶ πολεμίοις οἰκιοῦντας ἰέναι, οὓς πρέπει τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ᾗ ἂν κατάσχωσιν εὐθὺς κρατεῖν τῆς γῆς, ἢ εἰδέναι ὅτι ἢν σφάλλωνται, πάντα πολέμια ἕξουσιν. ὅπερ ἐγὼ φοβούμενος, καὶ εἰδὼς πολλὰ μὲν ἡμᾶς δέον βουλεύσασθαι, ἔτι δὲ πλείω εὐτυχῆσαι, χαλεπὸν δὲ ἀνθρώπους ὄντας, ὅτι ἐλάχιστα τῇ τύχῃ παραδοὺς ἐμαυτὸν βούλομαι ἐκπλεῖν, παρασκευῇ δὲ ἀπὸ τῶν εἰκότων ἀσφαλὴς ἐκπλεῦσαι. ταῦτα γὰρ τῇ τε ξυμπάσῃ πόλει βεβαιότατα ἡγοῦμαι καὶ ἡμῖν τοῖς στρατευσομένοις σωτήρια. εἰ δέ τῳ ἄλλως δοκεῖ, παρίημι αὐτῷ τὴν ἀρχήν.

Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε, νομίζων τοὺς Ἀθηναίους τῷ 24
πλήθει τῶν πραγμάτων ἢ ἀποτρέψειν, ἢ εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι, μάλιστα οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι. οἱ δὲ τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ οὐκ ἐξῃρέθησαν ὑπὸ τοῦ ὀχλώδους τῆς παρασκευῆς, πολὺ δὲ μᾶλλον ὥρμηντο. καὶ τοὐναντίον πε-

εὖ βουλεύσασθαι erat, sed εὖ om. ipsi optimi libri Cass. Aug. It. Vat. Reg. (G. s. v. habet? Popp.) Cl. Ven. Haack. vulgatam tuetur eo, quod etiam alibi Thuc. dicat εὖ βουλεύεσθαι, ut 1, 71. extr. 4, 87. extr., et h. l. εὖ defendi etiam opposito verbo εὐτυχῆσαι. Haec Popp. negat sufficere ad vulgatam tuendam, idque ait doceri adnotatione Dindorfii ad 3, 11., qui talia librariis obrepere dicit ex proximis, velut 3, 104. μήτ' ἐναποθνήσκειν μήτ' ἐναποτίκτειν liber unus habeat pro ἐντίκτειν. Denique quia Vall. non interpretatus sit verbum ἐκπλεῦσαι, Krueg. suspicatur, interpolatori deberi, idque petitum esse ex verbis proximi capitis ineuntis ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι.

24. μάλιστα — ἐκπλεῦσαι] Popp. et Bekk. desiderant μάλιστ' ἄν. Non opus est, v. adn. ad 1, 139. init. De verbis τὸ ἐπιθυμοῦν v. Matth. p. 780. 1. Krueg. ad Dionys. p. 231. Verba καὶ ἔρως — ὑπάρξειν tractat Matth. Animadv. in Hom. H. Ap. 157. p. 28., cuius verba posui in adn. ad 7, 28. Ad verba τοῖς μὲν γὰρ πρεσβυτέροις supple ἐνέπεσε. Vid adn. ad 1, 25. Sine variatione orationis h. l. ita conformari poterat: καὶ ἔρως ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλεῦσαι· τοῖς μὲν γὰρ πρεσβυτέροις ἐνέπεσεν, ὡς ἢ καταστρεψομένοις, ἐφ' ἃ ἔπλεον, ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσι μεγάλῃ δυνάμει, pro quibus postremis posuit accusativum: ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν. v. Matth. §. 568. 3. Buttm. Gr. §. 145. adn. 5. (ed. 13.) Et ἔπλεον est *quo navigare volebant*. Verbum habet sensum praegnantem. v. Wessel. ad Diod. 13, 4. Et τὸ θεωρίας, ait Schol., ἀντὶ τοῦ ἱστορίας κεῖται, ἵνα ᾖ, ποθοῦντες τὴν ἀλλοδαπὴν καὶ ἰδεῖν καὶ ἱστορῆσαι, „aus Sehnsucht, die Fremde zu sehen und *näher* kennen zu lernen.“ Doederl. Lat. Synon. Vol. 4. p. 316. Hinc oratio ad amussim grammaticam instituta sic pergere debebat: τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς τε ἀπούσης πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας καὶ ἐλπίδι σωθήσεσθαι· ὁ δὲ πολὺς ὅμιλος καὶ στρατιώτης ἤλπισαν ἔν τε τῷ παρόντι etc. Nominativis autem illis εὐέλπιδες ὄντες et ὁ πολὺς ὅμιλος ideo usus est, quod in ἔρως ἐνέπεσε idem sensus inest, ac si scripsisset superius: καὶ ἐπεθύμουν πάντες. Simili modo explicandus est locus Euripidis apud Matth. p. 1057. §. 537. Verborum καὶ προςκτήσασθαι δύναμιν etc. hic sensus est: *et adiumento esse in terra acquirenda, ut perpetuum stipendium suppediturum sit.*

ριέστη αὐτῷ· εὖ τε γὰρ παραινέσαι ἔδοξε καὶ ἀσφάλεια νῦν δὴ καὶ πολλὴ ἔσεσθαι. καὶ ἔρως ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλεῦσαι· τοῖς μὲν γὰρ πρεσβυτέροις ὡς ἢ καταστρεψομένοις ἐφ' ἃ ἔπλεον ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν, τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς τε ἀπούσης πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας, καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι· ὁ δὲ πολὺς ὅμιλος καὶ στρατιώτης ἔν τε τῷ παρόντι ἀργύριον οἴσειν καὶ προςκτήσασθαι δύναμιν ὅθεν ἀίδιον μισθοφορὰν ὑπάρξειν. ὥςτε διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλειόνων ἐπιθυμίαν, εἴ τῳ ἄρα καὶ μὴ ἤρεσκε, δεδιὼς μὴ ἀντιχειροτονῶν κακόνους δόξειεν εἶναι τῇ πόλει ἡσυχίαν
25 ἦγε. καὶ τέλος παρελθών τις τῶν Ἀθηναίων καὶ παρακαλέσας τὸν Νικίαν οὐκ ἔφη χρῆναι προφασίζεσθαι οὐδὲ διαμέλλειν, ἀλλ' ἐναντίον ἁπάντων ἤδη λέγειν ἥντινα αὐτῷ παρασκευὴν Ἀθηναῖοι ψηφίσωνται. ὁ δὲ ἄκων μὲν εἶπεν, ὅτι καὶ μετὰ τῶν ξυναρχόντων καθ' ἡσυχίαν μᾶλλον βουλεύσοιτο, ὅσα μέντοι ἤδη δοκεῖν αὐτῷ, τριήρεσι μὲν οὐκ ἔλασσον ἢ ἑκατὸν πλευστέα εἶναι· αὐτῶν δ' Ἀθηναίων ἔσεσθαι ὁπλιταγωγοὺς ὅσαι ἂν δοκῶσι, καὶ ἄλλας ἐκ τῶν ξυμμάχων μεταπεμπτέας εἶναι· ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων πεντακιςχιλίων μὲν οὐκ ἐλάσσοσιν, ἢν δέ τι δύνωνται, καὶ πλείοσι· τὴν δὲ ἄλλην παρασκευὴν ὡς κατὰ λόγον, καὶ τοξοτῶν τῶν αὐτόθεν καὶ ἐκ Κρήτης, καὶ σφενδονητῶν, καὶ ἤν τι ἄλλο
26 πρέπον δοκῇ εἶναι, ἑτοιμασάμενοι ἄξειν. ἀκούσαντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐψηφίσαντο εὐθὺς αὐτοκράτορας εἶναι καὶ περὶ στρατιᾶς πλήθους καὶ περὶ τοῦ παντὸς πλοῦ τοὺς στρατηγοὺς πράσσειν ᾗ ἂν αὐτοῖς δοκῇ ἄριστα εἶναι Ἀθηναίοις. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ παρασκευὴ ἐγίγνετο, καὶ ἔς τε τοὺς ξυμμάχους ἔπεμπον καὶ αὐτόθεν καταλόγους ἐποιοῦντο. ἄρτι δ' ἀνειλήφει ἡ πόλις ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ ξυνεχοῦς πολέμου ἔς τε ἡλικίας πλῆθος ἐπιγεγενημένης καὶ ἐς χρημάτων ἄθροισιν διὰ τὴν ἐκεχειρίαν, ὥςτε ῥᾷον πάντα ἐπορίζετο. καὶ οἱ μὲν ἐν παρασκευῇ ἦσαν.

27 Ἐν δὲ τούτῳ, ὅσοι Ἑρμαῖ ἦσαν λίθινοι ἐν τῇ πόλει τῇ Ἀθηναίων, εἰσὶ δὲ κατὰ τὸ ἐπιχώριον, ἡ τετράγωνος ἐργασία,

25. τις τῶν Ἀθηναίων] Demostratus, ut videtur. v. Plut. V. Alc. 18. Nic. 12. De vi coniunctivi ψηφίσωνται v. Matth. p. 985. 3. Verba ἄκων μὲν εἶπεν Arn. dicta breviter esse existimat pro ἄκων μὲν ὅμως δὲ εἶπεν. De ratione verborum ὅσα — δοκεῖν v. Matth. 1070.

27. ὅσοι Ἑρμαῖ] Horum praecipue magna multitudo erecta erat in via Hermarum, de qua v. Od. Muell. in v. Attica apud Ersch. et Grub. Vol. 6. p. 236. De Hermis truncatis v. qui citantur ad Timaei fragm. 88. p. 279., a Mansone Spart. 2. p. 211. adn. s. a C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 323, 18. Accuratissime inter omnes hunc locum pertractavit Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 192. sqq. p. 444. sqq. nr. 5. Articulus ἡ in verbis ἡ τετράγωνος ἐργασία rem notam indicat, quum Hermarum magna in urbe multitudo esset κατὰ τὸ ἐπιχώριον (nam haec verba referuntur ad πολλοὶ ἐν ἰδίοις προθύροις καὶ ἐν ἱεροῖς), et omnibus il-

πολλοὶ καὶ ἐν ἰδίοις προθύροις καὶ ἐν ἱεροῖς, μιᾷ νυκτὶ οἱ πλεῖστοι περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. καὶ τοὺς δράσαντας ᾔδει οὐδείς, ἀλλὰ μεγάλοις μηνύτροις δημοσίᾳ οὗτοί τε ἐζητοῦντο καὶ προςέτι ἐψηφίσαντο καὶ εἴ τις ἄλλο τι οἶδεν ἀσέβημα γεγενημένον, μηνύειν ἀδεῶς τὸν βουλόμενον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων καὶ δούλων. καὶ τὸ πρᾶγμα μειζόνως ἐλάμβανον· τοῦ τε γὰρ ἔκπλου οἰωνὸς ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ἅμα νεωτέρων πραγμάτων καὶ δήμου καταλύσεως γεγενῆσθαι. μηνύεται 28 οὖν ἀπὸ μετοίκων τέ τινων καὶ ἀκολούθων περὶ μὲν τῶν Ἑρμῶν οὐδέν, ἄλλων δὲ ἀγαλμάτων περικοπαί τινες πρότερον ὑπὸ νεωτέρων μετὰ παιδιᾶς καὶ οἴνου γεγενημέναι, καὶ τὰ μυστήρια ἅμα ὡς ποιεῖται ἐν οἰκίαις ἐφ' ὕβρει· ὧν καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπῃτιῶντο. καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες οἱ μάλιστα τῷ Ἀλκιβιάδῃ ἀχθόμενοι ἐμποδὼν ὄντι σφίσι μὴ αὐτοῖς τοῦ δήμου βεβαίως προεστάναι, καὶ νομίσαντες, εἰ αὐτὸν ἐξελάσειαν, πρῶτοι ἂν εἶναι, ἐμεγάλυνον, καὶ ἐβόων ὡς ἐπὶ δήμου καταλύσει τά τε

lorum adspectus familiaris esset, simulque articulus has quadratas formas distinguit ab imaginibus dei plenis et perfectis, iisdemque minus vulgaribus: hinc de interpunctione huius loci iudicare licet. Etenim verba ἡ — ἐργασία in appositione subiecti sunt, quod latet in verbo εἰσί, quare ea utrimque virgula seiunxi. Vox ἐργασία et ἐργάσασθαι θεόν apud Pollucem 1, 11. 15. sunt inter vocabula propria de his, qui statuas deorum faciunt. Scribit auctor τὰ πρόςωπα mutilata esse; „adde ex historia καὶ τὰ αἰδοῖα, ad quod alludit Arist. Lysistr. 1095. Erant enim Mercurii illa simulacra subturpia αἰδοῖον ἔχοντα ἐπὶ τοῦ βάθρου. v. Cic. de N. D. 3, 22. Herodot. 2, 51. Palmer. Exercc. Gr. p. 53." Huds. add. interpretes ad Cic. l. c. p. 604. Creuz., Schweigh. in Ephemeridibus, quibus titulus Isis a. 1817. 8. nr. 136. p. 1081. Wess. ad Herodot. l. c. Scholiastae ad Aristoph. l. c. et ad Thuc. h. l. sic: ἰστέον ὅτι Παυσανίας ἐν τῇ διαπεπονημένῃ αὐτῷ τῶν Ἀττικῶν ὀνομάτων συναγωγῇ τοὺς τραχήλους καὶ τὰ αἰδοῖα τοὺς Ἑρμᾶς περικοπῆναί φασι, καὶ τοὺς τοῦτο δράσαντας Ἑρμοκοπίδας καλεῖσθαι. Nihil de mutilatis pudendis aut Plut. V. Alc. aut Diod. habet, nisi eo referas verbum ἀκρωτηριασθέντων, quo de truncatis Hermis Plut. Nic. 13. utitur. C. Nep. Andocid. de Myst. p. 9, 13. Plut. V. Nic. 13. de numero truncatorum Hermarum a Thucydide recedunt: eorum primo loco nominatus Alc. 3. *Accidit una nocte,* ait, *ut omnes Hermae deiicerentur, praeter unum, qui ante ianuam erat Andocidis*, itemque reliqui duo *omnes praeter unum* mutilatos esse referunt, adduntque, ut C. Nep., illum unum postea Mercurium Andocidis vocitatum esse. Plurimos truncatos esse, credibilius est, quam omnes. Porro τὰ μήνυτρα, de quibus auctor loquitur, centum minae erant, teste Andocid. De Myst. 40. p. 97. Bekk.

28. ἀκολούθων] Servos intellige pedissequos, qui heros sectati testes et fortassis adiutores eorum lasciviae fuerant. Nam ἀκόλουθοι proprie dicebantur servi, qui heros sectabantur. Vid. interpretes ad Theophr. Char. c. 11. Perizon. ad Aelian. V. H. 14, 14. Duk. Discimus ex Andocide de Myst. 12. p. 89. Bekk., Isocrate de Big. 6. p. 419., Pausania 1, 2, 4., in domo Polytionis cuiusdam mysteria per ludibrium acta esse, atque ex Plutarcho Alc. c. 19. Alcibiadem ibi hierophantae munere functum. De verbis μετὰ παιδιᾶς καὶ οἴνου v. Matth. p. 1170. De accusatione Alcibiadis diligentissimam quaestionem instituit Meier. de Bon. Damn. p. 179. adn.

μυστικὰ καὶ ἡ τῶν Ἑρμῶν περικοπὴ γένοιτο καὶ οὐδὲν εἴη αὐτῶν ὅ,τι οὐ μετ' ἐκείνου ἐπράχθη, ἐπιλέγοντες τεκμήρια τὴν ἄλλην αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπιτηδεύματα οὐ δημοτικὴν παρανομίαν.
29 ὁ δ' ἔν τε τῷ παρόντι πρὸς τὰ μηνύματα ἀπελογεῖτο, καὶ ἑτοῖμος ἦν πρὶν ἐκπλεῖν κρίνεσθαι, εἴ τι τούτων εἰργασμένος ἦν, ἤδη γὰρ καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἐπεπόριστο, καὶ εἰ μὲν τούτων τι εἴργαστο, δίκην δοῦναι, εἰ δ' ἀπολυθείη, ἄρχειν. καὶ ἐπεμαρτύρετο μὴ ἀπόντος πέρι αὐτοῦ διαβολὰς ἀποδέχεσθαι, ἀλλ' ἤδη ἀποκτείνειν, εἰ ἀδικεῖ, καὶ ὅτι σωφρονέστερον εἴη μὴ μετὰ τοιαύτης αἰτίας πρὶν διαγνῶσι πέμπειν αὐτὸν ἐπὶ τοσούτῳ στρατεύματι. οἱ δ' ἐχθροὶ δεδιότες τό τε στράτευμα μὴ εὔνουν ἔχῃ, ἢν ἤδη ἀγωνίζηται, ὅ τε δῆμος μὴ μαλακίζηται, θεραπεύων ὅτι δι' ἐκεῖνον οἵ τ' Ἀργεῖοι ξυνεστράτευον καὶ τῶν Μαντινέων τινές, ἀπέτρεπον καὶ ἀπέσπευδον, ἄλλους ῥήτορας ἐνιέντες οἳ ἔλεγον νῦν μὲν πλεῖν αὐτὸν καὶ μὴ κατασχεῖν τὴν ἀγωγήν, ἐλθόντα δὲ κρίνεσθαι ἐν ἡμέραις ῥηταῖς, βουλόμενοι ἐκ μείζονος διαβολῆς, ἣν ἔμελλον ῥᾷον αὐτοῦ ἀπόντος ποριεῖν, μετάπεμπτον κομισθέντα αὐτὸν ἀγωνίσασθαι. καὶ ἔδοξε πλεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην.

30 Μετὰ δὲ ταῦτα θέρους μεσοῦντος ἤδη ἡ ἀναγωγὴ ἐγίγνετο ἐς τὴν Σικελίαν. τῶν μὲν οὖν ξυμμάχων τοῖς πλείστοις καὶ ταῖς σιταγωγοῖς ὁλκάσι καὶ τοῖς πλοίοις καὶ ὅση ἄλλη παρασκευὴ ξυνείπετο, πρότερον εἴρητο ἐς Κέρκυραν ξυλλέγεσθαι, ὡς ἐκεῖθεν ἀθρόοις ἐπὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν τὸν Ἰόνιον διαβαλοῦσιν· αὐτοὶ δ' Ἀθηναῖοι καὶ εἴ τινες τῶν ξυμμάχων παρῆσαν ἐς τὸν Πειραιᾶ καταβάντες ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἕῳ ἐπλήρουν τὰς ναῦς ὡς ἀναξόμενοι. ξυγκατέβη δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ἅπας ὡς εἰπεῖν ὁ ἐν τῇ πόλει καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, οἱ μὲν ἐπιχώριοι τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἕκαστοι προπέμποντες, οἱ μὲν ἑταίρους, οἱ δὲ ξυγγενεῖς, οἱ δὲ υἱεῖς, καὶ μετ' ἐλπίδος τε ἅμα ἰόντες καὶ ὀλοφυρμῶν, τὰ μὲν ὡς κτήσοιντο, τοὺς δ' εἴ ποτε ὄψοιντο, ἐνθυμούμενοι ὅσον πλοῦν ἐκ τῆς σφετέρας ἀπεστέλλοντο· (καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, ὡς ἤδη ἔμελλον μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολιπεῖν, μᾶλλον αὐτοὺς ἐσῄει τὰ δεινὰ ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλεῖν· ὅμως δὲ τῇ παρούσῃ ῥώμῃ διὰ τὸ πλῆθος ἑκάστων ὧν ἑώρων τῇ ὄψει ἀνεθάρσουν·) οἱ δὲ ξένοι καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος κατὰ θέαν ἧκεν ὡς ἐπὶ ἀξιόχρεων καὶ ἄπι-

29. ἐπὶ — στρατεύματι] v. Matth. p. 1168. 7. Vox ἀποσπεύδειν inprimis Herodoto usitata. Suidas et Zonar. ἀποσπεύδοντας, κωλύοντας. Mox alii libri τὴν ἀναγωγήν, et sic sequitur c. 30. 32. Ἀγωγήν habent Cass. (in quo int. vers. rec. man. ἀναγ.) Aug. Cl. (in hoc ἀναγ. in marg.) Ven. It. Vat. H. (in hoc αν s. v.) Reg. (G.) C. Gr. B. Ald. Flor. Bas. marg. Steph. Quid intersit inter utrumque vocabulum, dictum est in adn. ad 4, 29.

30. ἔμελλον ἀπολιπεῖν] v. uberrimam disputationem Lobeckii in Parergis ad Phryn. p. 745. de constructione verbi μέλλειν. De formula κατὰ θέαν v. Matth. ad Hom. H. Merc. 65. et Gramm. p. 1153.

στον δύναιντο· παρασκευὴ γὰρ αὕτη πρώτη ἐκπλεύσασα μιᾶς 31
πόλεως δυνάμει Ἑλληνικῇ πολυτελεστάτη δὴ καὶ εὐπρεπεστάτη

31. πρώτη ἐκπλεύσασα] i. e. παρασκευὴ αὕτη, ἣ πρώτη ἐξέπλευσε δυνάμει Ἑλληνικῇ μιᾶς πόλεως, πολυτελεστάτη δὴ καὶ εὐπρεπεστάτη ἐγένετο etc., denn dieses Heer, welches, das erste, mit Hellenenmacht eines einzigen Staates (sive mit der Macht eines einzigen Hellenischen Staates) aussegelte, war das kostbarste und sehenswürdigste. Minus recte Dobr. et Arn. volunt αὕτη ἡ πρώτη, nam πρώτη cum ἐκπλεύσασα iungendum est, non cum αὕτη. De expeditione Periclis v. 2, 56., de classe Potidaeam missa ibidem c. 58. Ad οὗτος δὲ ὁ στόλος supple ὡρμήθη. v. adn. ad 1, 25. Porro omnes cives, quorum res familiaris otto talenta excedebat, tenebantur munere et officiis trierarchi fungi. Quadringenti quotannis trierarchi eo tempore legebantur, in quo nunc versamur, at nemo obstrictus erat trierarchiae per duos deinceps annos subeundae. Respublica navem et ordinarium stipendium nautarum suppeditabat; at trierarchi curabant navem instruendam, utque idoneum rectorem ac bonum remigium pararent, stipendio publice dato accessionem addere solebant. Quod si quis nautarum pro perfuga ad hostem transiret, trierarchus, qui teneretur plenum numerum classiariorum suorum sistere, coactus erat eum vel pecuniae largitione ad reditum sollicitare, vel alios quoad eius fieri poterat in deficientium locum sufficere. De omni ratione trierarchiae Atticae uberrime disseruit Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 79. 119. Respublica δραχμὴν τῆς ἡμέρας τῷ ναύτῃ solvebat. Alias Athenienses nautis stipendii et procurandi victus nomine quaternos obolos solvere solebant; at initio belli Pelop. et in hac expeditione singulas drachmas, v. Boeckh. l. c. Vol. 1. p. 296. Propter ναῦς — κενάς adi Wolf. ad Demosth. Lept. p. CI. ed. pr. et Boeckh. ibidem Vol. 2. p. 90. De differentia triremium ταχειῶν et στρατιωτίδων sive ὁπλιταγωγῶν v. ibidem Vol. 1. p. 300. sq. Porro legimus ὑπηρεσίας τὰς κρατίστας, etenim quiqui praeter milites classiarios (ἐπιβάτας) navibus vehebantur (i. e. die Matrosen sive Seeleute.) modo ναῦται modo ὑπηρέται appellantur. Interdum etiam remiges discernuntur ab hyperetis et nautis, appellanturque ἐρέται vel κωπηλάται. Duplici igitur hominum genere totum πλήρωμα (die Schiffsmannschaft) compositum erat, militibus et nautis, qui latiori sensu appellantur, quique erant aut ναῦται (strictiori sensu dicti), aut ὑπηρέται i. e. ministri eorum aut remiges. Triplex igitur rursus genus nautarum sive non-militum:

ἐπιβάται s. ναυβάται (1, 121.) = ναῦται s. ὑπηρέται latiori sensu

1. ναῦται strictiori sensu (7, 14.) — 2. ὑπηρέται str. s. sive θεράποντες (7, 13.) — 3. ἐρέται

Ναῦται ubi strictiori sensu ponuntur, eos intellige homines, „die beim Steuer, bei den Segeln, beim Tauwerk, bei den Pumpen und dergleichen beschäftigt sind." Boeckh. l. l. Vol. 1. p. 301. His adde κελευστήν. Rem paucis exemplis scriptorum Graecorum illustrabo: Nicias Defens. Largit. p. 702. apud Arn. distinguit κυβερνήτην, πλήρωμα et τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν. Hic rector est ex nautarum strictiori sensu dictorum numero, πλήρωμα remiges sunt coll. Xen. H. Gr. 1, 6. ἐκ πολλῶν πληρωμάτων τοὺς ἀρίστους ἐρέτας. Et ἡ ἄλλη ὑπηρεσία sunt ministri nautarum. Thuc. 1, 143. κυβερνήτας καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν, hic postremum vocabulum latiori sensu dictum est. At nautae strictiori sensu accipiendi sunt ap. eundem 7, 14. τῶν ναυτῶν οἱ ἐξορμῶντες

τῶν ἐς ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο. ἀριθμῷ δὲ νεῶν καὶ ὁπλιτῶν καὶ ἡ ἐς Ἐπίδαυρον μετὰ Περικλέους καὶ ἡ αὐτὴ ἐς Ποτίδαιαν μετὰ Ἅγνωνος οὐκ ἐλάσσων ἦν· τετράκις γὰρ χίλιοι ὁπλῖται αὐτῶν Ἀθηναίων καὶ τριακόσιοι ἱππῆς καὶ τριήρεις ἑκατόν, καὶ Λεσβίων καὶ Χίων πεντήκοντα, καὶ ξύμμαχοι ἔτι πολλοὶ ξυνέπλευσαν. ἀλλὰ ἐπί τε βραχεῖ πλῷ ὡρμήθησαν καὶ παρασκευῇ φαύλῃ. οὗτος δὲ ὁ στόλος ὡς χρόνιός τε ἐσόμενος καὶ κατ' ἀμφότερα οὗ ἂν δέῃ, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα, ἐξαρτυθείς, τὸ μὲν ναυτικὸν μεγάλαις δαπάναις τῶν τε τριηράρχων

τε ναῦν καὶ ξυνέχοντες τὴν εἰρεσίαν, quos Arn. comparat „to those who are rated in English ships as *able seamen* or as *captains of the forecastle and the tops* etc. See Capt. Hall's Fragments of Voyages, second series, Vol. 2. p. 77. etc.“ Demosth. c. Polycl. p. 1214. Reisk. distinguit ἐπιβάτας, ναύτας et ὑπηρεσίαν, itidemque p. 1216., ubi ναύτας intelligo strictiori sensu et ὑπηρεσίαν ministros una cum remigibus. Postea p. 1217. nominat πλήρωμα, ἐπιβάτας et ὑπηρεσίαν, ubi πλήρωμα intelligo nautas et remiges, ὑπηρεσίαν ministros nautarum. Idem p. 1214. distinguit στρατιώτας et ναύτας et p. 1216. ἐπιβάτας et ὑπηρεσίαν, ubi ὑπηρεσίαν intelligo nautas, ministros unaque remigium. Praesenti loco Thucydidis Popp. contendit, a Dukero hic et ad 8, 1. demonstratum esse ὑπηρεσίας τὰς κρατίστας intelligendas esse remiges. Verum nihil obstare videtur, quin ὑπηρεσίας cogitemus hoc loco omnes non-milites intelligi. De Epibatis et omni genere πληρώματος navium vid. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 301. Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 403.

τῶν [δὲ] τριηράρχων] Vulgo δὲ omisso virgula post τριηράρχων ponebatur. Emendavit Heilm., cuius coniectura postea firmata est libro Ven. Respondent inter se τοῦ μὲν δημοσίου et τῶν δὲ τριηράρχων. Civitas, ait scriptor, praeter stipendium vacuas naves, at trierarchi armaturam navalem et additamenta stipendii dabant. Acacius: *cum respublica naves praeberet vacuas, egregio omnes remigio instructas, trierarchi vero ad publicum stipendium adiicerent.* Conf. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 90 sq. Arn. vulgatam restitui vult interpunctionem, omittique δέ, „adiectivum κρατίστας, ait, significat τὴν ὑπηρεσίαν selectam esse, ita ut qui optimi reperiri possent, eos conquirerent. Hic delectus trierarchorum erat, quorum suae quisque navi praestantissimos parare studeret. Quo trierarchia tam sumtuosa facta est, dum alter alterum licitando superare vult.“ Idque comprobat locis Demosth. Or. c. Polycl. p. 1208. et de Cor. Trierarch. p. 1229. At quum stipendium nautarum publice definitum esset, nihil amplius nisi additionem de suo offerre trierarchis licebat; qui sive adiiciebant ad stipendium, sive non adiiciebant, nautas alere onus publicum, non privatum trierarchorum erat. Adde quod series orationis Heilmanni emendationem insigniter commendat. Conf. Mass. Spart. 2. p. 457. adn. Porro ἐπιφορά, ait Pollux 3, 94., τὸ τῷ μισθῷ προστιθέμενον, ὡς Θουκ., et ἐκ δημοσίου sine articulo dictum, „ut κοινόν de aerario dicitur sine articulo. Itidemque δημόσιον legitur, saltem ubi paulo alia significatione gaudet, ἀνακηρυχθέντος Βοιωτῶν δημοσίου 5, 20. atque ὅσης Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ 5, 18.“ Popp. Porro Schol. οἱ θρανῖται, μετὰ μακροτέρων κωπῶν ἐρέττοντες, πλείονα κόπον ἔχουσι τῶν ἄλλων· διὰ τοῦτο τούτοις μόνοις ἐπιδόσεις ἐποιοῦντο οἱ τριηράρχαι, οὐχὶ δὲ πᾶσι τοῖς ἐρέταις. v. adn. ad 4, 32. Τῶν ναυτῶν etc. igitur est unter den Schiffsleuten den Thraniten. Sequuntur verba καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις,

καὶ τῆς πόλεως ἐκπονηθέν, τοῦ μὲν δημοσίου δραχμὴν τῆς ἡμέρας τῷ ναύτῃ ἑκάστῳ διδόντος καὶ ναῦς παρασχόντος κενὰς ἑξήκοντα μὲν ταχείας, τεσσαράκοντα δὲ ὁπλιταγωγούς, καὶ ὑπηρεσίας ταύτας τὰς κρατίστας, τῶν [δὲ] τριηράρχων ἐπιφοράς τε πρὸς τῷ ἐκ δημοσίου μισθῷ διδόντων τοῖς θρανίταις τῶν ναυτῶν καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις, καὶ τἄλλα σημείοις καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένων, καὶ ἐς τὰ μακρότατα προθυμηθέντος ἑνὸς ἑκάστου ὅπως αὐτῷ τινι εὐπρεπείᾳ τε ἡ ναῦς μάλιστα προέξει καὶ τῷ ταχυναυτεῖν, τὸ δὲ πεζὸν καταλόγοις τε χρηστοῖς ἐκκριθὲν καὶ ὅπλων καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν μεγάλῃ σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους ἁμιλληθέν. ξυνέβη δὲ πρός τε σφᾶς αὐτοὺς ἅμα ἔριν γενέσθαι ᾧ τις ἕκαστος προσετάχθη, καὶ

quas si intelligas nautas (in universum Seeleute) esse, distinctio sit parum subtilis: sic scriptor dicere debebat *τοῖς θρανίταις καὶ τοῖς ἄλλοις ναυταῖς*, accedit quod sic ratio tolleretur, qua ad Thranitarum stipendium adiectum est. Et ne remiges quidem intelligi licet, nam sic quoque illa ratio tolleretur, et scriptor dicere debebat *τοῖς θρανίταις καὶ τοῖς ἄλλοις ἐρέταις*. Nihil restat, nisi ut *ὑπηρεσίας* de ministris nautarum accipiamus, quos cogitare licet eadem ratione, qua Thranitas, additamento stipendii sublevatos esse, ut qui et ipsi laboriosiorem operis partem haberent. Porro *τὰ σημεῖα* navium Bloomfieldio videntur ea ornamenta navium fuisse, quae Latini *insignia* (*παράσημα*) et *tutelas* appellabant. „*Παράσημον*, ait, *insigne* fuit, unde navi nomen: pictura erat vel opus ex dimidia parte caelatum s. entoreuma (Basrelief) in prora, repraesentans vel deum vel heroem vel subinde animal, quin inanimans aliquid, velut scutum etc. Ovid. Trist. 1, 10, 1. *Est mihi sitque, precor, flavae tutela Minervae, Navis; et a picta casside nomen habet.* Virg. 5. Aen. 115 sqq. Puppis gerebat picturam vel imaginem dei alicuius, sub cuius custodia navis esse putabatur. Et tutela et insigne aurata erant, vel eburna, vel ex alia aliqua sumtuosa materia. Virg. 10. Aen. 171. *et aurato fulgebat Apolline puppis.* Harum tutelarum praecipua *παλλάδια* erant, aurata illa, ut ex Arist. Ach. 547. apparet.“ De *κατασκευαῖς* v. adn. ad 1, 10. Mox *ἁμιλληθέν* est *δι' ἁμίλλης παρασκευασθέν*, ut Abr. adnotavit.

ᾧ τις ἕκαστος προσετάχθη] Si licet iudicare ex loquendi usu Thucydidis, apud quem *προστάσσεσθαι* ubique est *praeesse*, *praefici*, sensus horum verborum non alius potest esse, nisi *contigit autem, ut simul et illi inter se certarent in illo munere, cui quisque fuerit praefectus* etc., ut supplendum sit *ἐν ἐκείνῳ*, *ᾧ* etc. Conf. 7, 70. *πᾶς τέ τις ἐν ᾧ προσετάχθη αὐτὸς ἕκαστος ἠπείγετο πρῶτος φαίνεσθαι.* Mox in verbis *ἀνάλωσιν δημοσίαν* Valla vocabulum *δημοσίαν* non convertit, unde Kruegero suspicio orta est, eiiciendum esse, „nec articulus cur omissus sit post *ἀνάλωσιν*, apparet, et malim hoc vocabulum plane abesse, licet deinde sequitur *τὴν ἰδίαν*, ob quod ipsum nostrum temere addi potuit.“ Popp. De augmento in *ἀναλώκει* v. Buttm. Gr. max. 2, 1. p. 77. Matth. p. 433 sq. Thom. M. p. 65. Et *ἐπὶ μεταβολῇ* est zum Tauschhandel. v. adn. ad 7, 13. Paulo ante *προετετελέκει* pro *προσετ.* iam Dukero et Reiskio placebat. Popp. miratur, quod vulgatam omnes editores servaverint. *Προσετετ.* erit, *quae ante erogaverat*. Vulgatam etiam Schol. agnoscit explicans per *προσανήλωσε*, quae si retinenda esset, intelligi deberet non *quae praeter alia impendit*, sed *quae in expeditionem impenderat*, quod sine ambiguitate vix fieri poterit. Arn. tamen Vol. 3. p. 206. confert *προσαναγκάζειν* 6, 91. 7, 18., in quo verbo

ἐς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐπίδειξιν μᾶλλον εἰκασθῆναι τῆς δυνάμεως καὶ ἐξουσίας ἢ ἐπὶ πολεμίους παρασκευήν. εἰ γάρ τις ἐλογίσατο τήν τε τῆς πόλεως ἀνάλωσιν δημοσίαν καὶ τῶν στρατευομένων τὴν ἰδίαν, τῆς μὲν πόλεως, ὅσα τε ἤδη προετετελέκει καὶ ἃ ἔχοντας τοὺς στρατηγοὺς ἀπέστελλε, τῶν δὲ ἰδιωτῶν, ἅ τε περὶ τὸ σῶμά τις καὶ τριήραρχος ἐς τὴν ναῦν ἀνηλώκει καὶ ὅσα ἔτι ἔμελλεν ἀναλώσειν, χωρὶς δ' ἃ εἰκὸς ἦν καὶ ἄνευ τοῦ ἐκ δημοσίου μισθοῦ πάντα τινὰ παρασκευάσασθαι ἐφόδιον ὡς ἐπὶ χρόνιον στρατείαν, καὶ ὅσα ἐπὶ μεταβολῇ τις ἢ στρατιώτης ἢ ἔμπορος ἔχων ἔπλει, πολλὰ ἂν τάλαντα εὑρέθη ἐκ τῆς πόλεως τὰ πάντα ἐξαγόμενα. καὶ ὁ στόλος οὐχ ἧσσον τόλμης τε θάμβει καὶ ὄψεως λαμπρότητι περιβόητος ἐγένετο ἢ στρατιᾶς πρὸς οὓς ἐπῄεσαν ὑπερβολῇ, καὶ ὅτι μέγιστος ἤδη διάπλους ἀπὸ τῆς οἰκείας καὶ ἐπὶ μεγίστῃ ἐλπίδι τῶν μελλόντων πρὸς τὰ ὑπάρχοντα ἐπεχειρήθη.

32 Ἐπειδὴ δὲ αἱ νῆες πλήρεις ἦσαν καὶ ἐσέκειτο πάντα ἤδη ὅσα ἔχοντες ἔμελλον ἀνάξεσθαι, τῇ μὲν σάλπιγγι σιωπὴ ὑπεσημάνθη, εὐχὰς δὲ τὰς νομιζομένας πρὸ τῆς ἀναγωγῆς οὐ κατὰ ναῦν ἑκάστην ξύμπαντες δὲ ὑπὸ κήρυκος ἐποιοῦντο, κρατῆράς τε κεράσαντες παρ' ἅπαν τὸ στράτευμα καὶ ἐκπώμασι χρυσοῖς τε καὶ ἀργυροῖς οἵ τε ἐπιβάται καὶ οἱ ἄρχοντες σπένδοντες. ξυνεπεύχοντο δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς τῶν τε πολιτῶν καὶ εἴ τις ἄλλος εὔνους παρῆν σφίσι. παιανίσαντες δὲ καὶ τελεώσαντες τὰς σπονδὰς ἀνήγοντο, καὶ ἐπὶ κέρως τὸ πρῶτον ἐκπλεύσαντες ἅμιλλαν ἤδη μέχρι Αἰγίνης ἐποιοῦντο. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν, ἔνθα περ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν ξυμμάχων ξυνελέγετο, ἠπείγοντο ἀφικέσθαι.

Ἐς δὲ τὰς Συρακούσας ἠγγέλλετο μὲν πολλαχόθεν τὰ περὶ τοῦ ἐπίπλου, οὐ μέντοι ἐπιστεύετο ἐπὶ πολὺν χρόνον οὐδέν.

πρός similem sensum habet. Dein verbis *στρατιᾶς, πρὸς οὓς* simillima sunt verba 2, 65. *γνώμης ἁμάρτημα ἦν, πρὸς οὓς ἐπῄεσαν*, ubi v. adn. Tum usitatius *μέγιστος δὴ διάπλους* esse ait Bekk. v. Krueg. ad Dionys. p. 118. At „*ἤδη* significat *iam*, nunmehr, quum antea tam longe non abiissent, quam *nunc iam* auderent.“ Bau. In proximis haec structura est: *ἐπὶ ἐλπίδι τῶν μελλόντων μεγίστῃ πρὸς τὰ ὑπάρχοντα* i. e. *τῶν μελλόντων ὡς μέγιστα ἔσεται πρὸς τὰ ὑπάρχοντα*, im Vergleich mit der Gegenwart. *Spem maximam* dixit pro *spe rei maximae*, ut 7, 75. n. l. ab init. *μεγάλης ἐλπίδος* pro spe magnarum rerum.

32. *ὑπὸ κήρυκος*] v. Matth. p. 1185.

κρατῆρας κεράσαντες] Illustrarunt hunc morem veterum Muret. V. L. 14, 2. et Cerda ad Virg. 3. Aen. 776. Adde Arrian. Exp. Al. M. 6, 3. Duk. Bloomf. addit Pindar. Pyth. 4, 343. Pro *ὅμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς* paulo ante c. 30. scripserat *ὁ ἄλλος ὅμιλος ὁ ἐν τῇ πόλει*. v. Dorv. ad Charit. p. 263. 631. De locutione *ἐπὶ κέρως* v. dicta ad 2, 90. De sequentibus: *γενομένης ἐκκλησίας* etc. v. Od. Muell. Dor. 2. p. 160. Deinde *τοιοίδε λόγοι* sunt tales, quales Hermocrates et Athenagoras deinceps in proxime sequentibus habent, quorum ille eloquitur sensus illorum, qui expeditionem Atticam venire credebant, alter illorum, qui non credebant, ut adnotavit Arn.

ἀλλὰ καὶ γενομένης ἐκκλησίας ἐλέχθησαν τοιοίδε λόγοι ἀπό τε ἄλλων, τῶν μὲν πιστευόντων τὰ περὶ τῆς στρατείας τῆς τῶν Ἀθηναίων, τῶν δὲ τὰ ἐναντία λεγόντων, καὶ Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος παρελθὼν αὐτοῖς, ὡς σαφῶς οἰόμενος εἰδέναι τὰ περὶ αὐτῶν ἔλεγε καὶ παρῄνει τοιάδε.

Ἄπιστα μὲν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινὲς δόξω ὑμῖν περὶ 33
τοῦ ἐπίπλου τῆς ἀληθείας λέγειν, καὶ γιγνώσκω ὅτι οἱ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι ἢ λέγοντες ἢ ἀπαγγέλλοντες οὐ μόνον οὐ πείθουσιν ἀλλὰ καὶ ἄφρονες δοκοῦσιν εἶναι· ὅμως δὲ οὐ καταφοβηθεὶς ἐπισχήσω, κινδυνευούσης τῆς πόλεως, πείθων γε ἐμαυτὸν σαφέστερόν τι ἑτέρου εἰδὼς λέγειν. Ἀθηναῖοι γὰρ ἐφ' ἡμᾶς, ὃ πάνυ θαυμάζετε, πολλῇ στρατιᾷ ὥρμηνται καὶ ναυτικῇ καὶ πεζικῇ, πρόφασιν μὲν Ἐγεσταίων ξυμμαχίᾳ καὶ Λεοντίνων κατοικίσει, τὸ δὲ ἀληθὲς Σικελίας ἐπιθυμίᾳ, μά-

33. καὶ πεζικῇ] G. πεζῇ. Thom. M. p. 699. praecipit, cum Demosthene et omnibus aliis dicendum esse πεζὴ στρατιά, non πεζική, etsi hoc sit apud Thucydidem; hoc enim esse ποιητικώτερον. Quem satis refellere H. Stephanum Thes. L. Gr. adnotavit Duk. „Πεζικός est apud Xen. M. S. 3, 6, 9. Cyrop. 2, 4, 18. apud Dinarchum c. Philocl. 10. p. 96, 5. Reisk. et Aristotelem A. Rh. 2, 23. et probabiliter multis aliis locis. At loco Cyropaediae optimi libri habent πεζή, et apud Isocratem quoque Philipp. p. 95. C. Bekk. ex cod. Urbinate mutavit πεζικὴν in πεζήν." Arn. Apud Thuc. 7, 7. Vat. H. habent πεζήν, itidemque iidem libri 7, 16. Contra 7, 15. soli F. Lugd. I. πεζικὴν habent. Bekk. omnibus his locis Thucydidis πεζὴν scribit. v. Popp. ad Cyrop. l. c. Lobeck. ad Phryn. p. 763. De verbis ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων v. Matth. p. 688. b. Paulo post Krueg. coniicit περὶ σφίσιν αὐτοὶ τὰ πλείω etc. Utrumque et αὐτοί et αὐτοῖς recte dicitur, et αὐτοί quidem, si sic cogites, *ipsi* et non alii *pedem quasi offenderunt*, αὐτοῖς autem, si ita cogites, *per se ipsos* et non alios *quasi ad rupem affligebantur*. Priori modo habes 1, 69. Tum ὅπερ in verbis ὅπερ καὶ Ἀθηναῖοι — ηὐξήθησαν nunc cum Lehnero Actt. Philol. Monacc. Vol. 3. p. 32. accipio pro δι' ὅπερ, aus welchem Grunde. Conf. 2, 40. 3, 12. 4, 125. Isocr. Panath. 181. p. 304. (si verba sana sunt, de quo tamen dubitatur et sunt, qui lacunam hic esse statuant, v. Lang. Add. et Corrig. p. 84.) τῶν — οὕτω δεινὰ πεπονθότων — ἔξεστι τοῖς ἐφόροις ἀκρίτους ἀποκτεῖναι τοσούτους ὁπόσους ἂν βουληθῶσιν· ἃ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν οὐδὲ τοὺς πονηροτάτους τῶν οἰκετῶν ὅσιόν ἐστι μιαιφονεῖν. Bene de consilio oratorio horum verborum Schol. disputat: τρία πραγματεύεται διὰ τούτων· ἓν μὲν ἐν ἐλπίσι ποιῆσαι τοὺς Συρακουσίους τῆς νίκης, ὡς σφαλησομένων τῶν Ἀθηναίων περὶ αὐτούς, ὄνπερ τρόπον ἐσφάλησαν οἱ Μῆδοι στρατεύσαντες ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· ἕτερον δὲ, τὸ μόνους Συρακουσίους, ἂν κατορθώσωσι, δοκεῖν νενικηκέναι τοὺς Ἀθηναίους, ἐπειδὴ ἐπὶ Συρακουσίους ἐκεῖνοι προηγουμένως στρατεύονται (καὶ γὰρ τὸν Μῆδον ὑπὸ πάντων νενικημένον τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ μόνων τῶν Ἀθηναίων ἡττῆσθαι νενομίσθαι διὰ τοῦτο, ὅτι ἐπ' Ἀθήνας λόγος ἦν στρατεύειν αὐτόν). τρίτον δὲ, ἀπαλλάξαι τοῦ φόβου τοὺς Συρακουσίους. ἐπεὶ γὰρ καταπεπλήγασιν ἀκοῇ τοὺς Ἀθηναίους νενικηκότας τὸν Μῆδον, παραδεικνῦσιν αὐτοῖς ὅτι ὁ Μῆδος αὐτὸς περὶ ἑαυτὸν πταίσας τὰ πλείω τὴν δόξαν τῆς νίκης ἐκείνοις προσέθηκεν. Dein ἐπὶ τῷ ὀνόματι est weil es den Namen hatte, propter famam. v. Matth. §. 585. extr.

λιστα δὲ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἡγούμενοι, εἰ ταύτην σχοῖεν, ῥᾳδίως καὶ τἄλλα ἕξειν. ὡς οὖν ἐν τάχει παρεσομένων, ὁρᾶτε ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων ὅτῳ τρόπῳ κάλλιστα ἀμυνεῖσθε αὐτούς, καὶ μήτε καταφρονήσαντες ἄφαρκτοι ληφθήσεσθε, μήτε ἀπιστήσαντες τοῦ ξύμπαντος ἀμελήσετε. εἰ δέ τῳ καὶ πιστά, τὴν τόλμαν αὐτῶν καὶ δύναμιν μὴ ἐκπλαγῇ. οὔτε γὰρ βλάπτειν ἡμᾶς πλείω οἷοί τε ἔσονται ἢ πάσχειν, οὔθ' ὅτι μεγάλῳ στόλῳ ἐπέρχονται, ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ πρός τε τοὺς ἄλλους Σικελιώτας πολὺ ἄμεινον, μᾶλλον γὰρ ἐθελήσουσιν ἐκπλαγέντες ἡμῖν ξυμμαχεῖν, καὶ ἢν ἄρα ἢ κατεργασώμεθα αὐτοὺς ἢ ἀπράκτους ὧν ἐφίενται ἀπώσωμεν, οὐ γὰρ δὴ μὴ τύχωσί γε ὧν προσδέχονται φοβοῦμαι, κάλλιστον δὴ ἔργον ἡμῖν ξυμβήσεται, καὶ οὐκ ἀνέλπιστον ἔμοιγε. ὀλίγοι γὰρ δὴ στόλοι μεγάλοι ἢ Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀπάραντες κατώρθωσαν. οὔτε γὰρ πλείους τῶν ἐνοικούντων καὶ ἀστυγειτόνων ἔρχονται, πάντα γὰρ ὑπὸ δέους ξυνίσταται, ἤν τε δι' ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων ἐν ἀλλοτρίᾳ γῇ σφαλῶσι, τοῖς ἐπιβουλευθεῖσιν ὄνομα, κἂν περὶ σφίσιν αὐτοῖς τὰ πλείω πταίωσιν, ὅμως καταλείπουσιν. ὅπερ καὶ Ἀθηναῖοι αὐτοὶ οὗτοι τοῦ Μήδου παρὰ λόγον πολλὰ σφαλέντος ἐπὶ τῷ ὀνόματι ὡς ἐπ' Ἀθήνας ᾔει ηὐξήθησαν, καὶ
34 ἡμῖν οὐκ ἀνέλπιστον τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι. θαρσοῦντες οὖν τά τε αὐτοῦ παρασκευαζώμεθα καὶ ἐς τοὺς Σικελοὺς πέμποντες τοὺς μὲν μᾶλλον βεβαιωσώμεθα, τοῖς δὲ φιλίαν καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι, ἔς τε τὴν ἄλλην Σικελίαν πέμπωμεν πρέσβεις, δηλοῦντες ὡς κοινὸς ὁ κίνδυνος, καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν, ὅπως ἢ ξυμμαχίαν ποιώμεθα ἡμῖν ἢ μὴ δέχωνται Ἀθηναίους. δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐς Καρχηδόνα ἄμεινον εἶναι πέμψαι. οὐ γὰρ ἀνέλπιστον αὐτοῖς, ἀλλ' αἰεὶ διὰ φόβου εἰσὶ μή ποτε Ἀθηναῖοι αὐτοῖς ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθωσιν, ὥςτε τάχ' ἂν ἴσως νομίσαντες, εἰ τάδε προήσονται, κἂν σφεῖς ἐν πόνῳ εἶναι, ἐθελήσειαν ἡμῖν ἤτοι κρύφα γε ἢ φανερῶς ἢ ἐξ ἑνός γέ του τρόπου ἀμῦναι.

34. ξυμμαχίαν ποιώμεθα] Cass. Aug. Ven. Cl. (hic in marg. ποιῶνται) Laur. Pal. It. Vat. H. (in hoc ἐὰν ποιώμεθα eras. et ὦσιν s. ἐὰν), Reg. (G.) tacite Lugd. tum F. C. Gr. B. I. E. K. Ar. Chr. Dan. Bar. Ald. Flor. Bas. Steph. primus dedit ποιῶνται. Ξυμμαχίαν aut dictum est pro ξυμμάχους, aut notio conciliandae societatis, ut Haackio videtur, sufficit (ita erit aut ξυμμαχίαν i. e. ξυμμάχους αὐτούς, aut ξυμμαχίαν αὐτῶν ποιώμεθα ἡμῖν), qui idem post δέχωνται supplendum esse docet Ἰταλιῶται ex praecedente Ἰταλίαν. Coraes coniecit ξυμμαχίδα ποιώμεθα.

ἤτοι κρύφα γε] In talibus formulis Graeci alium, ac nos, ordinem sequuntur, ut qui rem probabiliorem ponant ante rem minus probabilem, cum nos dicamus *vel palam vel certe clam*. Conf. Herodot. 3, 140. ἀναβέβηκε δ' ἤ τις ἢ οὐδείς i. e. *unus modo duove, si quisquam*, et Aristot. Eth. Nicom. 1, 8. ἕν γέ τι ἢ τὰ πλεῖστα κατορθοῦν, *uno certe, si non plurimis*. Arn. Recte sane monet Abr., verba ἢ ἐξ ἑνός γέ του τρόπου adiecta esse non quo alia sit ratio aut media inter occultam et apertam, sed quo comprehendat omnia, nihil relinquat. Fortasse ἢ

δυνατοὶ δέ εἰσι μάλιστα τῶν νῦν, βουληθέντες· χρυσὸν γὰρ καὶ ἄργυρον πλεῖστον κέκτηνται, ὅθεν ὅ τε πόλεμος καὶ τἄλλα εὐπορεῖ. πέμπωμεν δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ ἐς Κόρινθον δεόμενοι δεῦρο κατὰ τάχος βοηθεῖν καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον

delendum, ut frustra ex prioribus repetitum. Bau. Schol. idem sentiens *ἐν δὲ τῷ ἢ ἐξ ἑνός γε τρόπου περιττὸς ὁ ἢ σύνδεσμος· παρὰ γὰρ τὸ ἢ κρύφα ἢ φανερῶς ἀπαμῦναι τρίτον οὐδέν ἐστιν.* Addit Popp. aliud exemplum nimii *μερισμοῦ* extare 7, 7., quem tamen locum multae dubitationi obnoxium esse videbimus. Tum *περὶ τῇ Σικελίᾳ* est *circum* vel *ad Siciliam*, non, ut omnes converterunt, *de Sicilia*. Probabile tamen est, mentem Thucydidis et quem haec dicentem inducit, Hermocratis esse eam, quam interpretes expresserunt. Nam Athenienses in animo habebant tentare, num Sicilia potiri possent. Sed hoc Graeci dicunt *περὶ τῆς Σικελίας ἔσται ὁ ἀγών.* Thuc. 2, 42. 3, 53. 5, 9. 53. 101. 6, 11. Sic ὁ *περὶ ψυχῆς, χρεῶν, βασιλείας ἀγών* et plurima alia hoc genus, in quibus *περί* semper genitivum habet. Haec mihi suspectam faciunt vulgatam huius loci scripturam." Duk. His motus Haack. scripsit *περὶ τῆς Σικελίας.* „Mihi casu ipso distinxisse videtur Thuc. asperius paulo, ut uno vocabulo semel posito duos adiungeret casus; ut sensum tamen videatur distinguere voluisse: non *circa* Siciliam fore concertationem i. e. non passuros ipsos, eo usque penetrare Atheniensium classem; sed *procul* a Sicilia impedituros et occursuros, ut ne Ionium quidem mare traiiciant, nedum Siciliae immineant. Quod si absit aut *τοῦ* aut *ἤ*, commodum sane sensum reddiderint verba: non *prius* de Sicilia vel circa Siciliam concertationem futuram, *quam* (domo) illi transmiserint Ionium i. e. prius eluctandum illis esse, nobis sc. prohibentibus, Ionium mare, quam ad Siciliam tam prope accedant. Ut verba nunc leguntur, *πρότερον* sit pro *μᾶλλον*, nicht so wohl, *non tam*, minus." Bau. Ad *εὐεπίθετος* intellige ἡ *παρασκευή*, et Thom. M. p. 381. explicat ὁ *εὔκολος εἰς ἐπίθεσιν, ἤτοι ὁ εὐεπιχείρητος.* Mox pro *κατ' ὀλίγον*, quod praebent Cl. in marg. Ven. et, qui *κατά* plene, cod. Bas., vulgo *κατὰ λόγον*. Receptam scripturam firmat Scholiastae expositio *οὐκ ἀθρόα*, quam Duk. monet ex ipso scriptore sumtam, qui mox verbo *βραδεῖα* contrarium ponit *τὸ ταχυναυτοῦν*, et verborum *κατ' ὀλίγον* contrarium *τὸ ἀθροώτερον*. Sic inter se referuntur locis ab eodem allatis 4, 10. *κατ' ὀλίγον* et *πολλοὶ μαχόμενοι* et 5, 9. *κατ' ὀλίγον* et *ἅπαντες κινδυνεύοντες*. Et tamen tuetur vulgatam, sensum eius esse dicens: *ratio ac natura rei ita fert*, ut magna classis multis onerariis aliisque navibus impedita et commeatu atque apparatibus belli gravis lente naviget ac late diffundatur, nec conferta progredi possit. Verum si scriptor hoc voluisset, certum est eum dicturum fuisse *βραδεῖα κατὰ λόγον προσπίπτουσα*, ne urgeam, scriptoris usum potius ita flagitare: *βραδεῖα κατὰ τὸ εἰκὸς (sive ὡς εἰκὸς) προσπίπτουσα.* Nihil autem illa formula frequentius. Sic rursus 3, 111. extat *ὑπαπῄεσαν κατ' ὀλίγους* et 4, 11. *κατ' ὀλίγας ναῦς διελόμενοι.* Et sic Herodotus quoque et nullus non probatus scriptor. v. Wessel. ad Herodot. 8, 113. *Λόγος* et *ὀλίγος* permutantur etiam apud Zonaram, ut indicavit Iacobs. in Lucianeis pone Porsoni Adverss. p. 301. et haec ipsa *κατὰ λόγον* et *κατ' ὀλίγον* permutata sunt apud Diodorum locis indicatis a Schaefero ad Dionys. de C. V. p. 119. Idem ibidem p. 44. congessit plura exempla formulae *κατ' ὀλίγους*. Itidem *λόγος* et *ὀλίγος* confusa apud Plutarchum. Vid. Reisk. Vol. 5. p. 703. et Schneid. ad Aristot. H. A. p. 524., quos citat Schaef. Indic. ad Porson. Adverss. s. v. *λόγος*, ubi sine cunctatione praesenti loco *κατ' ὀλίγον* recipi iubet.

οὐδενὶ ἂν τρόπῳ ἔλθοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, οὐδ᾽ ἀληθῆ ἐστιν ἃ λέγει, τοῖς δέ, εἰ καὶ ἔλθοιεν, τί ἂν δράσειαν αὐτοὺς ὅτι οὐκ ἂν μεῖζον ἀντιπάθοιεν; ἄλλοι δὲ καὶ πάνυ καταφρονοῦντες ἐς γέλωτα ἔτρεπον τὸ πρᾶγμα. ὀλίγον δ᾽ ἦν τὸ πιστεῦον τῷ Ἑρμοκράτει καὶ φοβούμενον τὸ μέλλον. παρελθὼν δ᾽ αὐτοῖς Ἀθηναγόρας, ὃς δήμου τε προστάτης ἦν καὶ ἐν τῷ παρόντι πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς, ἔλεγε τοιάδε.

36 Τοὺς μὲν Ἀθηναίους ὅστις μὴ βούλεται οὕτω κακῶς φρονῆσαι καὶ ὑποχειρίους ἡμῖν γενέσθαι ἐνθάδε ἐλθόντας, ἢ δειλός ἐστιν ἢ τῇ πόλει οὐκ εὔνους· τοὺς δ᾽ ἀγγέλλοντας τὰ τοιαῦτα καὶ περιφόβους ὑμᾶς ποιοῦντας τῆς μὲν τόλμης οὐ θαυμάζω, τῆς δὲ ἀξυνεσίας, εἰ μὴ οἴονται ἔνδηλοι εἶναι. οἱ γὰρ δεδιότες ἰδίᾳ τι βούλονται τὴν πόλιν ἐς ἔκπληξιν καθιστάναι, ὅπως τῷ κοινῷ φόβῳ τὸ σφέτερον ἐπηλυγάζωνται. καὶ νῦν αὗται αἱ ἀγγελίαι τοῦτο δύνανται, οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου, ἐκ δὲ ἀνδρῶν, οἵπερ ἀεὶ τάδε κινοῦσι, ξύγκεινται. ὑμεῖς δὲ ἢν εὖ βουλεύησθε, οὐκ ἐξ ὧν οὗτοι ἀγγέλλουσι σκοποῦντες λογιεῖσθε τὰ εἰκότα, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν ἂν ἄνθρωποι δεινοὶ καὶ πολλῶν ἔμπειροι, ὥσπερ ἐγὼ Ἀθηναίους ἀξιῶ, δράσειαν. οὐ γὰρ αὐτοὺς εἰκὸς Πελοποννησίους τε ὑπολιπόντας καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον μήπω βεβαίως καταλελυμένους ἐπ᾽ ἄλλον πόλεμον οὐκ ἐλάσσω

Scripsit *οἱ μὲν*, in mente habens *λέγοντες*, et *τοῖς δέ*, cogitans *ἐδόκει*. Hic praeterea subitus ex indirecta in directam orationem transitus fit verbis *οὐδ᾽ ἀληθῆ ἐστιν*, de quo usu v. Creuz. Art. Hist. Gr. p. 188. Longin. de Subl. sect. 27. Herm. ad Vig. p. 900. Emendatricem manum produnt libri, in quibus est *οἱ δ᾽ ἀληθῆ* etc. Mox *ἐς γέλωτα ἔτρεπον* est *rem in risum verterunt*. v. Wess. ad Herodot. 7, 105. Porro *δήμου προστάτης* fuit magistratus Syracusanorum, sive hoc ipso nomine appellatus, sive nomine *δημιουργός* vel simili, ut in aliis Doricis civitatibus: v. Od. Muell. Dor. 2. p. 160. coll. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 435. Append. 1. Tum huc refertur glossa in Schleusneri Curis novis ad Photium p. 345. *πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς ὁ πιστικώτατος πείθων τοὺς πολλούς, παρὰ Θουκυδίδῃ.* „Quae ad 4, 21. pertinere male editor coniicit." Popp.

36. *ἐπηλυγάζωνται*] Schol. *ἐπικρύπτωνται*. Utuntur vocabulo Aristoteles, Diog. Laert., Synes., Moeris et Suidas. Glossae, quas profert Duk.: *ἐπηλυγάζεσθαι*, *obnubilare*, „ab *ἠλύγη*, ut putant, ait Duk., Hesychium testem advocantes." Bloomf. addit Aristophanem Ach. 684. Erotianus praesenti loco usus scribit *τὸν σφέτερον* (Auctor dixit *τὸ σφέτερον*, referens ad *δέος*, quod ad sensum inest in *δεδιότες ἰδίᾳ τι* Ann.), at receptam scripturam habet in v. *ἐπιμήνια*, usumque vocis etiam Hippocrati vindicat pro *ἐμποδίζοντας*. Conf. idem in *λελυγισμένα*. Addit his Duk., verbum ab Eustathio in Il. *κ'*. p. 809. Rom. praeterea e Platone afferri, et iubet conferri Etym. M. in v. Bloomf. adiecit Agathiam, Aelianum, nescio quem Dexippum etc. Vide ante omnia Ruhnk. ad Timae. p. 117. ed. pr., qui propriam verbi potestatem docet esse *obumbrandi* et proinde *occultandi*. De structura verborum *τοῦτο δύνανται, οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου — ξύγκεινται* v. adn. ad 2, 60, 6, 11. De vi perfecti *καταλελυμένους* v. Valck. ad Herodot. 8, 140. Matth. p. 926. d. coll. Thoma M. p. 504.

ἑκόντας ἐλθεῖν, ἐπεὶ ἔγωγε ἀγαπᾶν οἴομαι αὐτοὺς ὅτι οὐχ
ἡμεῖς ἐπ' ἐκείνους ἐρχόμεθα, πόλεις τοσαῦται καὶ οὕτω με-
γάλαι. εἰ δὲ δὴ ὥςπερ λέγονται ἔλθοιεν, ἱκανωτέραν ἡγοῦμαι 37
Σικελίαν Πελοποννήσου διαπολεμῆσαι ὅσῳ κατὰ πάντα ἄμεινον
ἐξήρτυται, τὴν δὲ ἡμετέραν πόλιν αὐτὴν τῆς νῦν στρατιᾶς ὡς
φασιν ἐπιούσης καὶ εἰ δὶς τοσαύτη ἔλθοι πολὺ κρείσσω εἶναι.
οἷς γ' ἐπίσταμαι οὔθ' ἵππους ἀκολουθήσοντας οὐδ' αὐτόθεν
πορισθησομένους εἰ μὴ ὀλίγους τινὰς παρ' Ἐγεσταίων, οὔθ'
ὁπλίτας ἰσοπληθεῖς τοῖς ἡμετέροις ἐπὶ νεῶν γε ἐλθόντας. μέγα
γὰρ τὸ καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κούφαις τοσοῦτον πλοῦν δεῦρο

37. *μέγα γὰρ τὸ καί*] In his potius hunc ordinem desideres: *μέγα γὰρ τήν τε ἄλλην παρασκευὴν, ὅσην δεῖ, ἐπὶ πόλιν τοσήνδε πορισθῆναι, οὐκ ὀλίγην οὖσαν, καὶ τὸ καὶ αὐταῖς* (*vel cum solis*) *ναυσὶ κούφαις τοσοῦτον πλοῦν δεῦρο κομισθῆναι*, at distinguit auctor *traiectum* (*κομισθῆναι*) navium, et *paratum* (*πορισθῆναι*) rerum adversus tantam urbem necessariarum, nec verbis *καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κούφαις* transitus fit a minori ad maius. Tametsi Arn. colo ante *μέγα γάρ* posito et verbis *μέγα γὰρ — κομισθῆναι* in parenthesi positis, verba *τήν τε ἄλλην παρασκευήν* etc. cohaerere putat cum accusativis *ἵππους* et *ὁπλίτας*, qui pendent ab *ἐπίσταμαι*. Quod nullo modo fieri potest, nam sic *οὔτε τὴν ἄλλην παρασκευήν* esse deberet, et verba *μέγα γάρ — κομισθῆναι* sic tantum recte pro parenthesi intermitterentur, si causam proxime sequentium continerent. Atqui difficultas traiectus et apparatus res inter se alienissimae sunt, neque hic ab illo pendet. Servanda igitur vulgata loci distinctio. Porro *ὥςτε*, quod sequitur, pertinet ad *δοκοῦσιν*, verbis *παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω* quasi in parenthesi interpositis. Schol. *τὸ μὲν „παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω" παρὰ τοσοῦτον διαφέρομαι τοῖς τὰ ἕτερα διαγγέλλουσι· τὸ δὲ „ὥςτε" ὑπερβιβάσαι χρὴ, ἵνα μὴ σολοικοφανὲς ᾖ τὸ σχῆμα, καὶ οὕτω συντάξαι· παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω, ὥςτε μόγις ἂν μοι δοκοῦσιν οὐκ ἂν παντάπασι διαφθαρῆναι οἱ Ἀθηναῖοι.* Converte *tantum abest, ut sentiam, quemadmodum ceteri.* v. Matth. p. 1174. Mox ad *ἤπου γε δή* supple *διαφθαρήσονται.* v. ibidem p. 1212. Post *στρατοπέδῳ* Schol. supplet *χρώμενοι*, quod non necesse est, quum sit *cum exercitu*. Verba *ἐκ νεῶν ἱδρυθέντι* Bred. interpretabatur in einem Lager, das zusammengesetzt ist aus Schiffen, aus Zeltchen und allem nothwendigen Geräthe etc. At *στρατόπεδον* hic non significat castra, sed exercitum, nam verbi *ἱδρυθέντι* non potest sensus esse, quem ille vult. Arn. recte interpretatur a camp pitched by men just landed from their ships i. e. *exercitus post ipsam escensionem castra metatus*, „et proinde ab omnibus rebus necessariis male instructus. Hoc contrarie ponitur verbis *εἰ πόλιν ἑτέραν τοσαύτην ἔλθοιεν ἔχοντες*. Verba *ἐκ σκηνιδίων καὶ ἀναγκαίας παρασκευῆς* non pendent ab *ἐξιόντες*, sed potius ab *ὁρμώμενοι* vel simili verbo, quod cogitatione suppletur, beginning their operations with no better base on which to rest them, than a set of wretched tents, and such means as they only would be content with who were unable to provide any thing better." ARN. Male etiam *ἀναγκαίας* convertit Bred. Recte Arn. et Schol. *οὐ τῆς ἐκ περιουσίας, ἀλλὰ τῆς οὐδὲ αὐτάρκους.* Nos nothdürftig, Bloomf. make-shiftly equipments. Vid. adn. ad 5, 8. Porro quia verborum *οὐκ ἐξιόντες* idem sensus est, ac si scripsisset *εἰργόμενοι*, huius ipsius constructionem, ut verbi passivi, per praepositionem *ὑπό* cum genitivo posuit. Et in universum Graeci multa neutra cum *ὑπό* et illo casu construunt. Vid. adn. ad c. 15.

κομισθῆναι, τήν τε ἄλλην παρασκευὴν ὅσην δεῖ ἐπὶ πόλιν τοσήνδε πορισθῆναι, οὐκ ὀλίγην οὖσαν. ὥςτε, παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω, μόλις ἄν μοι δοκοῦσιν, εἰ πόλιν ἑτέραν τοσαύτην ὅσαι Συράκουσαί εἰσιν ἔλθοιεν ἔχοντες, καὶ ὅμορον οἰκήσαντες τὸν πόλεμον ποιοῖντο, οὐκ ἂν παντάπασι διαφθαρῆναι, ἤπου γε δὴ ἐν πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίᾳ, (ξυστήσεται γάρ·) στρατοπέδῳ τε ἐκ νεῶν ἱδρυθέντι καὶ ἐκ σκηνιδίων καὶ ἀναγκαίας παρασκευῆς οὐκ ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἱππέων ἐξιόντες. τὸ δὲ ξύμπαν οὐδ᾽ ἂν κρατῆσαι αὐτοὺς τῆς γῆς ἡγοῦμαι· τοσούτῳ
38 τὴν ἡμετέραν παρασκευὴν κρείσσω νομίζω. ἀλλὰ ταῦτα ὥςπερ ἐγὼ λέγω οἵ τε Ἀθηναῖοι γιγνώσκοντες τὰ σφέτερα αὐτῶν εὖ οἶδ᾽ ὅτι σώζουσι, καὶ ἐνθένδε ἄνδρες οὔτε ὄντα οὔτε ἂν γενόμενα λογοποιοῦσιν. οὓς ἐγὼ οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλ᾽ ἀεὶ ἐπίσταμαι ἤτοι λόγοις γε τοιοῖσδε καὶ ἔτι τούτων κακουργοτέροις ἢ ἔργοις βουλομένους καταπλήξαντας τὸ ὑμέτερον πλῆθος αὐτοὺς τῆς πόλεως ἄρχειν. καὶ δέδοικα μέντοι μήποτε πολλὰ πειρῶντες καὶ κατορθώσωσιν, ἡμεῖς δὲ κακοὶ πρὶν ἐν τῷ παθεῖν ὦμεν προφυλάξασθαί τε καὶ αἰσθόμενοι ἐπεξελθεῖν. τοιγάρτοι δι᾽ αὐτὰ ἡ πόλις ἡμῶν ὀλιγάκις μὲν ἡσυχάζει, στάσεις δὲ πολλὰς καὶ ἀγῶνας οὐ πρὸς τοὺς πολεμίους πλείονας ἢ πρὸς αὑτὴν ἀναιρεῖται, τυραννίδας δὲ ἔστιν ὅτε καὶ δυναστείας ἀδίκους. ὧν ἐγὼ πειράσομαι, ἤν γε ὑμεῖς ἐθέλητε ἕπεσθαι, μήποτε ἐφ᾽ ἡμῶν τι περιιδεῖν γενέσθαι, ὑμᾶς μὲν τοὺς πολλοὺς πείθων, τοὺς δὲ τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους κολάζων, μὴ μόνον αὐτοφώρους, χαλεπὸν γὰρ ἐπιτυγχάνειν, ἀλλὰ καὶ ὧν βούλονται μὲν δύνανται δ᾽ οὔ· τὸν γὰρ ἐχθρὸν οὐχ ὧν δρᾷ μόνον ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας προαμύνεσθαι χρή, εἴπερ καὶ μὴ προφυλαξάμενός τις προπείσεται· τοὺς δ᾽ αὖ ὀλίγους τὰ μὲν ἐλέγχων τὰ δὲ φυλάσσων, τὰ δὲ καὶ διδάσκων· μάλιστα γὰρ δοκῶ ἄν μοι οὕτως ἀποτρέπειν τῆς κακουργίας. καὶ δῆτα, ὃ πολλάκις ἐσκεψάμην, τί καὶ βούλεσθε, ὦ νεώτεροι; πότερον ἄρχειν ἤδη,

38. *οὔτε ἂν γενόμενα*] v. Matth. p. 1197. Mox verbum *ὦμεν* bis cogitandum, ut sit *ἡμεῖς δὲ κακοὶ ὦμεν, πρὶν ἐν τῷ παθεῖν ὦμεν, προφυλάξασθαι*. Monet Popp., etiam *ἐσμέν* suppleri posse, „sic vero, ait, *ἡμεῖς δέ* pro *ἡμεῖς γάρ* accipiendum.“ In proximis haec structura est: *ὧν τι γενέσθαι ἐγὼ πειράσομαι μήποτε περιιδεῖν*. Verba *ἐφ᾽ ἡμῶν* intellige so lange *wir* im Amte sind. Porro verbis *τοὺς μηχανωμένους* iuniores increpat, deinde optimates. Conf. *ἃ ὑμῶν οἵ τε δυνάμενοι καὶ οἱ νέοι προθυμοῦνται, ἀδύνατα ἐν μεγάλῃ πόλει κατασχεῖν* cap. 39. Dein pro *αὐτοφώρους* „usitatius *ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ*, ait H. Steph. Tamen etiam alios illo uti ostendunt viri docti ad Polluc. 8, 69.“ Duk. v. Wess. ad Diod. 2, 28. Popp. Et *τοὺς ὀλίγους* hic dicit eosdem, quos c. 39. *τοὺς δυναμένους*.

ὦ νεώτεροι] Od. Muell. Dor. 2. p. 160. contendit, non posse hos esse iuniores, sed intelligi debere *rerum novarum studiosos*, quod per linguae rationem fieri nequit, et per se patet, iuniores turbulentiores esse potuisse, quam qui provectiori aetate essent. Addit Arn., vocem *ἤδη* indicare, hic verba fieri de aetate hominum, de quibus agitur, et

ἀλλ' οὐκ ἔννομον. ὁ δὲ νόμος ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ δυναμένους ἐτέθη ἀτιμάζειν. ἀλλὰ δὴ μὴ μετὰ πολλῶν ἰσονομεῖσθαι; καὶ πῶς δίκαιον τοὺς αὐτοὺς μὴ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσθαι; φήσει τις δημοκρατίαν οὔτε ξυνετὸν οὔτ' ἴσον εἶναι, 39
τοὺς δ' ἔχοντας τὰ χρήματα καὶ ἄρχειν ἄριστα βελτίστους. ἐγὼ δέ φημι πρῶτα μὲν δῆμον ξύμπαν ὠνομάσθαι, ὀλιγαρχίαν δὲ μέρος, ἔπειτα φύλακας μὲν ἀρίστους εἶναι χρημάτων τοὺς πλουσίους, βουλεῦσαι δ' ἂν βέλτιστα τοὺς ξυνετούς, κρῖναι δ' ἂν ἀκούσαντας ἄριστα τοὺς πολλούς, καὶ ταῦτα ὁμοίως καὶ κατὰ μέρη καὶ ξύμπαντα ἐν δημοκρατίᾳ ἰσομοιρεῖν. ὀλιγαρχία δὲ τῶν μὲν κινδύνων τοῖς πολλοῖς μεταδίδωσι, τῶν δ' ὠφελίμων οὐ πλεονεκτεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαν ἀφελομένη ἔχει· ἃ ὑμῶν οἵ τε δυνάμενοι καὶ οἱ νέοι προθυμοῦνται, ἀδύνατα ἐν μεγάλῃ πόλει κατασχεῖν. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν, ὦ πάντων ἀξυνε-

suspicatur, hos iuvenes non alios esse, quam *ἑταίρους* Hermocratis, qui 7, 73. memorantur et fortasse *ἑταιρίᾳ* i. e. coitione ad simultatem cum adversariis exercendam iuncti erant. Perperam Schol. *πρὸς τὸν Ἑρμοκράτην ἀποτείνει τὸν λόγον*, at hunc e numero seniorum, *τῶν ὀλίγων* tamen fuisse patet tum ex omni scriptoris narratione, tum ex 6, 72. n. 1. ab init. Mecum in hac re facit Od. Muell. Dor. 2. p. 160, 5. Proxima ita explanat Schol. *ὁ δὲ νόμος ἐτέθη διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς ἄρχειν κωλύων μᾶλλον ἤπερ ὡς δυναμένους ἀτιμάζων. λέγει δὲ περὶ τῶν νέων, ὅτι εἴργονται τῆς ἀρχῆς διὰ νόμον οὐκ ἀτιμαζόμενοι, ἀλλὰ κωλυόμενοι διὰ τὴν ἡλικίαν. Ἀτιμάζων* cum Schol. legunt Reisk. et Schneid. Saxo, qua emendatione facile careamus.

39. *δῆμον ξύμπαν*] v. Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 182 sq. Verbi *ἰσομοιρεῖν* subiectum est *ταῦτα*, et *ταῦτα* refertur ad *τὸ βουλεῦσαι τοὺς ξυνετούς, τὸ κρῖναι τοὺς πολλούς, τὸ φύλακας εἶναι χρημάτων τοὺς πλουσίους*. Verbum *ἰσομοιρεῖν* non est activum, quo sensu Heilm. accepit (die Gleichheit erhalten), sed neutrum, nec tamen, opinor, eum sensum habet, quem ei Arn. tribuit: have their iust place allotted them, sed est zu gleichen Theilen gehen, *ἰσονομίας ἀξιοῦσθαι*. Proprie autem non *ταῦτα* (illae res, quas modo dixi), *ἰσομοιροῦσι*, sed illi, qui eas res exercent; sed scriptor cogitandus est, munera pro iis, qui his funguntur, posuisse. Vere igitur ad sensum Bloomf. in a democracy all these, both conjointly and severally, have an equal share of privileges. Idem apte attulit Dion. Cass. p. 388, 14. *δημοκρατία γὰρ ὄνομα εὔσχημον ἔχει, καί τινα ἰσομοιρίαν πᾶσιν ἐκ τῆς ἰσονομίας φέρειν δοκεῖ*. Nisi malis *ἰσομοιρεῖν* esse *aeque late patere*, zu gleichen Theilen Anwendung finden, et proinde *ἰσοτιμίας ἀξιοῦσθαι*, ut Schol. interpretatur. Quod si admiseris, *ταῦτα* proprie de muneribus opulentorum, peritorum et de plebe hominum, non de ipsis accipiendum est. At hunc sensum verbi non esse, docent ea, quae orator statim subiicit: *ὀλιγαρχία δέ* etc., et quae *τῇ ἰσονομίᾳ* ex adverso ponuntur. Denique *οἱ δυνάμενοι* sunt *nobiles, optimates*. v. Krueg. ad Dionys. p. 269. Lobeck. ad Phryn. p. 197.

ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν, ὦ πάντων] Haec cum Poppone ita legenda esse videntur: *ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν πάντων ἀξυνετώτατοι, εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες, ἔστε ὧν ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων, ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμᾶτε*. Et primum quidem *ὦ* Valla non legit, interpretatus *sed nunc quoque omnium dementissimi estis. Nunc quoque* dicit, sc. post irritos optimatum et iuniorum conatus. In vulgata duo absurdissima in-

τώτατοι, εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες, ἢ ἀμαθέστατοί ἐστε ὧν ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων, ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμᾶτε. ἀλλ' ἤτοι μαθόντες γε ἢ μεταγνόντες τὸ τῆς πόλεως ξύμπασι κοινὸν αὔξετε, ἡγησάμενοι τοῦτο μὲν ἂν καὶ ἴσον καὶ πλέον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν ἤπερ τὸ τῆς πόλεως πλῆθος μετασχεῖν, εἰ δ' ἄλλα βουλήσεσθε, καὶ τοῦ παντὸς κινδυνεῦσαι στερηθῆναι· καὶ τῶν τοιῶνδε ἀγγελιῶν ὡς πρὸς αἰσθομένους καὶ μὴ ἐπιτρέψοντας ἀπαλλάγητε. ἡ γὰρ πόλις ἥδε, καὶ εἰ ἔρχονται Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται αὐτοὺς ἀξίως αὑτῆς, καὶ στρατηγοί εἰσιν ἡμῖν οἳ σκέψονται αὐτά. καὶ εἰ μή τι αὐτῶν ἀληθές ἐστιν,

sunt, de quorum altero Popp. monuit his verbis: „Quis eos, quos iam omnium stultissimos appellavit, imperitissimos Graecorum dicet!“ Deinde addit Bau.: „quum *εἰ μὴ μανθάνετε* referatur ad *ἢ ἀμαθέστατοί ἐστε*, eique diversum reddatur *ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμᾶτε*, male a fronte posuit illa *εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες*, tanquam et ad *ἀμαθέστατοι* et ad *ἀδικώτατοι* referretur.“ Ceterum *κακὰ σπεύδειν* est *malam rem sibi quaerere*, v. Valck. ad Herodot. 7, 53. Matth. p. 779.

40. *οἱ ἀγαθοί*] iterum optimates sunt. Nominativo autem pro accusativo usus est, quia eorum ex numero, quos alloquitur, illi *ἀγαθοί* sunt. Schol. legit *ὧνπερ τὸ τῆς πόλεως πλῆθος*, quod habet Chr. in marg., quare ita interpretatur: *οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν ἡγείσθωσαν τοῦτο καὶ ἴσον εἶναι καὶ πλέον τοῦ ἴσου, τὸ τῶν αὐτῶν μετασχεῖν, ὧν καὶ πᾶσα ἡ πόλις.* Mox „*μετασχεῖν* cum accusativis *τοῦτο* — *ἴσον* — *πλέον* construitur, nam *τούτου* quidem dicere licebat, sed non *ἴσου* et *πλέονος*, quod si factum esset, sensus non alius extitisset, ac si scripsisset *τούτου καὶ ἴσου καὶ πλέονος ὄντος*, id quod falsum foret et ab sententia scriptoris alienum. Iam sicut Graece dici potest *μετέχειν μέρος τινός* (v. Matth. §. 325. adn. 1. 2.), ita licet dicere *ἴσον καὶ πλέον* sc. *μέρος τινὸς μετέχειν*, quia sic nihil nisi partis notio magis definitur. *Τοῦτο μετέχειν* autem pro *τούτου* scripsit ex analogia eorum locorum, ubi *κοινωνῶ σοι τοῦτο, κοινωνῶ σοι οὐδέν* legitur, et ex tralaticio illo usu pronominum neutrius generis, de quo dicit Matth. §. 421. adn. 2.“ Popp. *τούτου καὶ ἴσου καὶ πλέονος ὄντος* vel propter sequentia *ἤπερ τὸ τῆς πόλεως πλῆθος* dicere non poterat, quae verba non sinunt *ἴσον καὶ πλέον* alio referri, nisi ad *μετασχεῖν*, non item ad *τοῦτο*.

ὡς πρὸς αἰσθομένους] C. cum corr. Cass. et (Duk. teste etiam) Reg., quamquam ex G. *προςαισθομένους* affert Gail., quae scriptura extat in Pal. et Vat. *Προαισθομένους* Cass. a pr. man., H. (in quo *γρ. προαισθανομένους*) Lugd. Schol. in cap. et marg. Steph. *Πρὸς αἰσθανομένους* Aug. Laur. Gr. Reisk. *Προςαισθανομένους* cod. Bas. *Πὰρ* (vel *περ*) *αἰσθανομένους* Cl. [*ὥςπερ αἰσθανομένους* Cl. Ven. Arn.] Vulgo *προαισθανομένους*, sicut etiam m., in quo tamen *αν* eras. Plena sententia scripturae receptae haec est: *τοιῶνδε ἀγγελιῶν ὡς πρὸς αἰσθομένους γιγνομένων ἀπαλλάγητε.* Vulgata sic tantum ferri posset, si scriberetur *ὡς προαισθανομένους ἡμᾶς*, quo facto usus statuendus esset accusativi absoluti cum *ὡς*, de quo inter alios dixit Matth. §. 568. 3. Hic igitur sensus: *desistite ab eiusmodi nunciis, ut qui perferantur ad eos, qui* vestra consilia *cognita habent.*

καὶ εἰ μή τι] *Μή* om. pr. Pal., post *τι* ponit rec. Pal. *Μέν* habet Mosqu. „Nescio qui retineri possit *μή*. Nam primum dicere non poterat, *si quid* eorum verum non est, qui *omnia* conficta argueret; deinde

ὥςπερ οὐκ οἴομαι, οὐ πρὸς τὰς ὑμετέρας ἀγγελίας καταπλα-
γεῖσα καὶ ἑλομένη ὑμᾶς ἄρχοντας αὐθαίρετον δουλείαν ἐπιβα-
λεῖται, αὐτὴ δ' ἐφ' αὑτῆς σκοποῦσα τούς τε λόγους ἀφ' ὑμῶν
ὡς ἔργα δυναμένους κρινεῖ καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν οὐχὶ
ἐκ τοῦ ἀκούειν ἀφαιρεθήσεται, ἐκ δὲ τοῦ ἔργῳ φυλασσομένη
μὴ ἐπιτρέπειν πειράσεται σώζειν.

Τοιαῦτα μὲν Ἀθηναγόρας εἶπε. τῶν δὲ στρατηγῶν εἷς 41
ἀναστὰς ἄλλον μὲν οὐδένα ἔτι εἴασε παρελθεῖν, αὐτὸς δὲ πρὸς
τὰ παρόντα ἔλεξε τοιάδε. Διαβολὰς μὲν οὐ σῶφρον οὔτε λέ-
γειν τινὰς ἐς ἀλλήλους οὔτε τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι, πρὸς
δὲ τὰ ἐξαγγελλόμενα μᾶλλον ὁρᾶν, ὅπως εἷς τε ἕκαστος καὶ ἡ
ξύμπασα πόλις καλῶς τοὺς ἐπιόντας παρασκευασόμεθα ἀμύ-
νεσθαι. καὶ ἢν ἄρα μηδὲν δεήσῃ, οὐδεμία βλάβη τοῦ γε τὸ
κοινὸν κοσμηθῆναι καὶ ἵπποις καὶ ὅπλοις καὶ τοῖς ἄλλοις οἷς
ὁ πόλεμος ἀγάλλεται. τὴν δ' ἐπιμέλειαν καὶ ἐξέτασιν αὐτῶν
ἡμεῖς ἕξομεν, καὶ τῶν πρὸς τὰς πόλεις διαπομπῶν ἅμα ἔς τε
κατασκοπὴν καὶ ἤν τι ἄλλο φαίνηται ἐπιτήδειον. τὰ δὲ καὶ
ἐπιμεμελήμεθα ἤδη, καὶ ὅ,τι ἂν αἰσθώμεθα ἐς ὑμᾶς οἴσομεν.

Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι τοσαῦτα εἰπόντος τοῦ στρατηγοῦ
διελύθησαν ἐκ τοῦ ξυλλόγου.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἤδη ἐν τῇ Κερκύρᾳ αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμ- 42
μαχοι ἅπαντες ἦσαν· καὶ πρῶτον μὲν ἐπεξέτασιν τοῦ στρατεύ-
ματος καὶ ξύνταξιν ὥςπερ ἔμελλον ὁρμιεῖσθαί τε καὶ στρατο-
πεδεύεσθαι οἱ στρατηγοὶ ἐποιήσαντο, καὶ τρία μέρη νείμαντες

ait: ut equidem *non* puto nempe vera esse; denique addit: non (ideo, etsi vera sint) imperatores civitas vos creaverit. Atqui hoc opus non erat, si vera essent quae renunciarentur." Bau. *Δή* coniecit Bekk. Imo *μή* retinendum, nam falsa est postrema pars argumentationis Baueri, qui potius sic pergere debebat: non ideo, *quod falsa renunciatis*, perterrebitur civitas, aut terrore percussa vos imperatores creabit. Adde quod si *μή* deletur, scriptor non subiicere poterat *ὥςπερ οὐκ οἴομαι*, sed dicere debebat *οὐκ οἴομαι δέ*. Servanda igitur particula *μή*. *Εἰ μή τι* autem non significat *si quid eorum non verum est*, sed *si non aliquid eorum verum est*, sive wenn *gar nichts* daran ist an dem, was ihr meldet (wie ich denn auch glaube, dass nichts daran ist). Quod Bau. expressit, Graece foret *εἴ τι μή*. Dein alii libri habent *ἀφ' αὑτῆς* pro *ἐφ' αὑτῆς*. Recepta scriptura significat *per sese, non indigens vestris indiciis, neque ea exspectans*, at *ἀφ' αὑτῆς* hoc dicit: *proprio impulsu*, auf eigenen Antrieb, velut 4, 68. 5, 60. 8, 47. v. Matth. p. 1131. vers. med. p. 1163. Wolf. ad Demosth. Lept. p. 319. ed. pr. Doederl. Lat. Synon. Vol. 3. p. 107 sq. Porro *τοὺς λόγους*, ait, *ὡς ἔργα δυναμένους κρινεῖ* i. e. iudicabit, vos qui infidi et falsi estis in renunciando, item infidos fore in ductu civitatis, ex mendaciis vestris pravae vos voluntatis arguens, quorum talia sint verba, item talia facta fore coniiciens. Ad *μὴ ἐπιτρέπειν* supple *τὴν ἀρχὴν*, *τὰ τοῦ πολέμου*.

41. *τοῦ γε τὸ κοινόν*] Vulgo *τοῦ τε*. „Abundat *τε*, fortasse ex *γε* ortum. Idem videbatur Abreschio." Haack.

42. *τρία μέρη νείμαντες*] i. e. *ἐς τρία μέρη νείμαντες*, ut explicat Krueg. ad Dionys. p. 279. adn. Mox *ἓν* in verbis *ἓν ἑκάστῳ* re-

ἐν ἑκάστῳ ἐπλήρωσαν, ἵνα μήτε ἅμα πλέοντες ἀπορῶσιν ὕδα-
τος καὶ λιμένων καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἐν ταῖς καταγωγαῖς, πρός
τε τἄλλα εὐκοσμότεροι καὶ ῥᾴους ἄρχειν ὦσι, κατὰ τέλη στρα-
τηγῷ προςτεταγμένοι· ἔπειτα δὲ προὔπεμψαν καὶ ἐς τὴν Ἰτα-
λίαν καὶ Σικελίαν τρεῖς ναῦς εἰσομένας αἵτινες σφᾶς τῶν πό-
λεων δέξονται. καὶ εἴρητο αὐταῖς προαπαντᾶν, ὅπως ἐπιστά-
43 μενοι καταπλέωσι. μετὰ δὲ ταῦτα τοσῇδε ἤδη τῇ παρασκευῇ
Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κερκύρας ἐς τὴν Σικελίαν ἐπε-
ραιοῦντο, τριήρεσι μὲν ταῖς πάσαις τέσσαρσι καὶ τριάκοντα καὶ
ἑκατὸν καὶ δυοῖν Ῥοδίοιν πεντηκοντόροιν· τούτων Ἀττικαὶ μὲν

stituerunt Reisk. et Valck. ad Herodot. 7, 49. Vulgo *ἐν*. Dein *ἅμα πλέοντες* emendarunt Valck. l. c. Schneid. in Lexic. Gr. Iacobs. Valla *si pariter navigarent*. H. quidem cum vulgata *ἀναπλέοντες*, sed ante id s. v. *γρ. ἅμα*. „*Ἅμα πλέοντες* egregie convenit cum *ἀπορῶσι*, quod consequens foret *τῷ ἅμα πλεῖν*." Bau.

43. De numero navium et copiarum ab Atheniensibus in Siciliam submissarum v. Wessel. ad Diod. 12, 84. 13, 2. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 286. 313. 2. p. 194.

Ῥοδίοιν] C. *Ῥοδίαιν*, fortasse recte. Sic *Κορινθίαιν* 6, 104. *Λεσβίαιν* 5, 84. *Ῥοδίους ναῦς* tamen Memnon apud Phot. Bibl. 2. p. 224. col. b. Conf. Matth. §. 117. 8. adn. et nos 1, 1. p. 101. Popp. De militibus *ἐκ καταλόγου* v. quos citat Krueg. ad Dionys. p. 109. Cives erant sumtibus gravis armaturae idonei, quibus ex adverso ponuntur *δῆμος ψιλός*, et *θῆτες* (v. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 123, 2.) etiam socii. v. Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 397, 11. „Thetae ex loco deperdito Aristophanis perhibentur non militasse, quemadmodum ne capite censi quidem et proletarii apud Romanos: quod ut ita fuerit vetustiori aetate, tamen sine cunctatione sumi potest, eos brevi leviter armatos et in classibus meruisse; quin etiam urgente necessitate graviter armati emissi sunt, ut vel inquilinorum multi, non tamen ii obstricti hoc munere, quare publice eos armatos esse credere licet, atque Thuc. in Hoplitis Thetas enumerat, quibus ex adverso ponit graviter armatos, quorum delectus ex censu (*ἐκ καταλόγου*) factus esset." Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 35. Numerum militum ita expedit Bloomf.:

Graviter armati Athenienses . . .	2200
Grav. arm. ex sociis	2900
Sagittarii Athenienses	400
Sag. Cretenses	80
Funditores Rhodii	700
Leviter armati Megarenses . . .	120
Equites Athenienses	30
Summa	6430.

Consentit Plut. V. Alc. 20. *ἀνήχθη* Alcibiades *μετὰ συστρατήγων ἔχων τριήρεις — ὁπλίτας δὲ πεντακιςχιλίους καὶ ἑκατόν, τοξότας δὲ καὶ σφενδονῆτας καὶ ψιλοὺς περὶ τριακοσίους καὶ χιλίους*. Equites non memorat. Ab his recedit Wessel. locis superius paulo adscriptis. De articulo ante *ὀγδοήκοντα* v. Matth. p. 550. Porro iure Duk., non obsecutus Scheffero de Mil. Nav. 4, 1. p. 258., discernit naves *στρατιώτιδας* et *ἱππαγωγούς*, allato loco Thucydidis 2, 56. de expeditione Periclis in Peloponnesum anno secundo belli Pelop. facta, et altero 4, 42., ubi discernuntur naves *ὁπλιταγωγοί* ab iis, quae equos et equites vehebant. Idem patet ex h. l., ubi quae dicuntur quadraginta *στρατιώτιδες*, eaedem sunt, quas c. 31. scriptor memoraverat quadraginta *ὁπλι-*

ἦσαν ἑκατὸν, ὧν αἱ μὲν ἑξήκοντα ταχεῖαι, αἱ δ' ἄλλαι στρατιώτιδες· τὸ δὲ ἄλλο ναυτικὸν Χίων καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων· ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν ἑκατὸν καὶ πεντακιςχιλίοις· καὶ τούτων Ἀθηναίων μὲν αὐτῶν ἦσαν πεντακόσιοι μὲν καὶ χίλιοι ἐκ καταλόγου, ἑπτακόσιοι δὲ θῆτες ἐπιβάται τῶν νεῶν, ξύμμαχοι δὲ οἱ ἄλλοι ξυνεστράτευον, οἱ μὲν τῶν ὑπηκόων, οἱ δ' Ἀργείων, πεντακόσιοι, καὶ Μαντινέων καὶ μισθοφόρων πεντήκοντα καὶ διακόσιοι· τοξόταις δὲ τοῖς πᾶσιν ὀγδοήκοντα καὶ τετρακοσίοις· καὶ τούτων Κρῆτες οἱ ὀγδοήκοντα ἦσαν· καὶ σφενδονήταις Ῥοδίων ἑπτακοσίοις, καὶ Μεγαρεῦσι ψιλοῖς φυγάσιν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν, καὶ ἱππαγωγῷ μιᾷ τριάκοντα ἀγούσῃ ἱππέας.

Τοσαύτη ἡ πρώτη παρασκευὴ πρὸς τὸν πόλεμον διέπλει. 44
τούτοις δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἄγουσαι ὁλκάδες μὲν τριάκοντα σιταγωγοί, καὶ τοὺς σιτοποιοὺς ἔχουσαι καὶ λιθολόγους καὶ τέκτονας καὶ ὅσα ἐς τειχισμὸν ἐργαλεῖα, πλοῖα δὲ ἑκατόν, ἃ ἐξ ἀνάγκης μετὰ τῶν ὁλκάδων ξυνέπλει· πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πλοῖα καὶ ὁλκάδες ἑκούσιοι ξυνηκολούθουν τῇ στρατιᾷ ἐμπορίας ἕνεκα· ἃ τότε πάντα ἐκ τῆς Κερκύρας ξυνδιέβαλλε τὸν Ἰόνιον κόλπον. καὶ προςβαλοῦσα ἡ πᾶσα παρασκευὴ πρός τε ἄκραν Ἰαπυγίαν καὶ πρὸς Τάραντα καὶ ὡς ἕκαστοι εὐπόρησαν, πα-

ταγωγούς. Idem Duk. ex Diodoro Polybioque docet, negans Schefferi sententiam comprobari verbis Thucydidis 8, 30. Vid. Valck. ad Herodot. 6, 48. Boeckh. l. c. Vol. 1. p. 310. et de omni genere navium hic memoratarum Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 403.

44. ἃ ἐξ ἀνάγκης] Ἃ om. Cl. Ven. Pronomen istud orationem impeditam reddere, iam Aem. Port. conquestus erat. Quae autem ista necessitas fuerit, non satis liquet. Duk. existimat, haec privatorum navigia fuisse, et auctoritate publica classem sequi coacta esse, quod *comprehendere naves* Latini dixerint. Nam si publica fuissent, nullam causam fuisse, cur id magis de his solis diceret, quam de omnibus aliis. Idque alicui videantur sequentia firmare, ubi de navibus privatorum mercaturae causa *sponte* expeditionem secutis loquitur. Quamquam Heilm. propter haec ipsa adiecta locum ita intelligit: ingleichen waren noch hundert Boote dabei, welche noch zu den Frachtschiffen nothwendig gehörten, und denen noch eine Menge anderer Barken und Fahrzeuge folgten, welche für sich in Handlungsgeschäften die Flotte begleiteten. At notio rei, quae necessario ad aliquam rem pertinet, minus convenienter ex adverso ponitur sponte (ἑκουσίως) expeditionem secutis, quam naves comprehensae in usum exercitus. Deinde Rhegium promontorium „alii intelligunt Leucopetram (Capo dell' Armi), nobile Ciceronis supremo itinere, alii medium inter urbem Rhegium et Leucopetram (Capo Pellara).“ Popp. Mox in καὶ πρός τε particulae suspectae sunt. v. adn. ad 1, 9. Mox Ἰταλιῶται *Italici* i. e. Graeci in Italia coloni, at indigenae *Itali* appellantur. Idem discrimen est inter Σικελιώτας, *Sicilienses*, et Σικελούς, *Siculos*. Tum τὰς πρόπλους ναῦς Dorv. ad Charit. p. 628. intelligit lembos et leviores naviculas ad speculandum. Quod Bloomf. merito reiicit. Qui lembos et leviores naviculas ab Corcyra per tam amplum mare ad speculandum transmitterent, et non grandiores naves? Vid. cap. 42.

ρεκομίζοντο τὴν Ἰταλίαν, τῶν μὲν πόλεων οὐ δεχομένων αὐτοὺς ἀγορᾷ οὐδὲ ἄστει, ὕδατι δὲ καὶ ὅρμῳ, Τάραντος δὲ καὶ Λοκρῶν οὐδὲ τούτοις, ἕως ἀφίκοντο ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας ἀκρωτήριον. καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἠθροίζοντο, καὶ ἔξω τῆς πόλεως, ὡς αὐτοὺς ἔσω οὐκ ἐδέχοντο, στρατόπεδόν τε κατεσκευάσαντο ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ, οὗ αὐτοῖς καὶ ἀγορὰν παρεῖχον, καὶ τὰς ναῦς ἀνελκύσαντες ἡσύχασαν. καὶ πρός τε τοὺς Ῥηγίνους λόγους ἐποιήσαντο, ἀξιοῦντες Χαλκιδέας ὄντας Χαλκιδεῦσιν οὖσι Λεοντίνοις βοηθεῖν. οἱ δὲ οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἔφασαν ἔσεσθαι, ἀλλ' ὅ,τι ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰταλιώταις ξυνδοκῇ τοῦτο ποιήσειν. οἱ δὲ πρὸς τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ἐσκόπουν ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα προσοίσονται· καὶ τὰς πρόπλους ναῦς ἐκ τῆς Ἐγέστης ἅμα προσέμενον, βουλόμενοι εἰδέναι περὶ τῶν χρημάτων εἰ ἔστιν ἃ ἔλεγον ἐν ταῖς Ἀθήναις οἱ ἄγγελοι.

45 Τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἐν τούτῳ πολλαχόθεν τε ἤδη καὶ ἀπὸ τῶν κατασκόπων σαφῆ ἠγγέλλετο ὅτι ἐν Ῥηγίῳ αἱ νῆές εἰσι, καὶ ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο πάσῃ τῇ γνώμῃ, καὶ οὐκέτι ἠπίστουν. καὶ ἔς τε τοὺς Σικελοὺς περιέπεμπον, ἔνθα μὲν φύλακας, πρὸς δὲ τοὺς πρέσβεις· καὶ ἐς τὰ περιπόλια τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φρουρὰς ἐσεκόμιζον· τά τε ἐν τῇ πόλει ὅπλων ἐξετάσει καὶ ἵππων ἐσκόπουν εἰ ἐντελῆ ἐστι· καὶ τἄλλα ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ καὶ ὅσον οὐ παρόντι καθίσταντο.

46 Αἱ δ' ἐκ τῆς Ἐγέστης τρεῖς νῆες αἱ πρόπλοι παραγίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸ Ῥήγιον, ἀγγέλλουσαι ὅτι τἄλλα μὲν οὐκ ἔστι χρήματα ἃ ὑπέσχοντο, τριάκοντα δὲ τάλαντα μόνα φαίνεται. καὶ οἱ στρατηγοὶ εὐθὺς ἐν ἀθυμίᾳ ἦσαν ὅτι αὐτοῖς τοῦτό τε πρῶτον ἀντεκεκρούκει καὶ οἱ Ῥηγῖνοι οὐκ ἐθελήσαντες ξυστρατεύειν, οὓς πρῶτον ἤρξαντο πείθειν καὶ εἰκὸς ἦν μάλιστα, Λεοντίνων τε ξυγγενεῖς ὄντας καὶ σφίσιν ἀεὶ ἐπιτηδείους. καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ προσδεχομένῳ ἦν τὰ παρὰ τῶν Ἐγεσταίων, τοῖν δὲ ἑτέροιν καὶ ἀλογώτερα. οἱ δὲ Ἐγεσταῖοι τοιόνδε τι ἐξετεχνήσαντο τότε ὅτε οἱ πρῶτοι πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἦλθον αὐτοῖς ἐς τὴν κατασκοπὴν τῶν χρημάτων. ἔς τε τὸ ἐν Ἔρυκι ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαγόντες αὐτοὺς ἐπέδειξαν τὰ ἀναθήματα, φιάλας τε καὶ οἰνοχόας καὶ θυμιατήρια καὶ

45. *περιπόλια*] Perperam olim *περίπλοια* legebatur, quod nunc emendatum est ex bonis libris. Etiam Schol. agnoscit *περιπόλια*, scribit enim *περιπόλια τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φρούρια τῶν περιπόλων*. v. Hemsterh. Anecdd. Vol. 1. p. 257. et Toup. Emendd. in Suid. Vol. 4. p. 255. Oxon.

46. *φαίνεται*] i. e. *comparet*. v. adn. ad 3, 113. De verbis *προσδεχομένῳ ἦν* v. Matth. p. 712. e. Et *τοῖν* — *ἑτέροιν* intellige Alcibiadem et Lamachum.

θυμιατήρια] Moeris *πομπεῖα Ἀττικῶς, τὰ θυμιατήρια καὶ τὰς χέρνιβας, ὡς Θουκυδίδης*. Eadem habet Thom. M. in *πομπή*. Duk. in Praef. Grammaticos putat ante oculos habuisse verba Thucydidis 2, 13. *ἱερὰ σκεύη περί τε τὰς πομπὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας*. At Valck.

ἄλλην κατασκευὴν οὐκ ὀλίγην, ἃ ὄντα ἀργυρᾶ πολλῷ πλείω τὴν ὄψιν ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως χρημάτων παρείχετο· καὶ ἰδίᾳ ξενίσεις ποιούμενοι τῶν τριηριτῶν τά τε ἐξ αὐτῆς Ἐγέστης ἐκπώματα καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ξυλλέξαντες, καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐγγὺς πόλεων καὶ Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνίδων αἰτησάμενοι ἐσέφερον ἐς τὰς ἑστιάσεις ὡς οἰκεῖα ἕκαστοι. καὶ πάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς αὐτοῖς χρωμένων καὶ πανταχοῦ πολλῶν φαινομένων μεγάλην τὴν ἔκπληξιν τοῖς ἐκ τῶν τριήρων Ἀθηναίοις παρεῖχε, καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας διεθρόησαν ὡς χρήματα πολλὰ ἴδοιεν. καὶ οἱ μὲν αὐτοί τε ἀπατηθέντες καὶ τοὺς ἄλλους τότε πείσαντες, ἐπειδὴ διῆλθεν ὁ λόγος ὅτι οὐκ εἴη ἐν τῇ Ἐγέστῃ τὰ χρήματα, πολλὴν τὴν αἰτίαν εἶχον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς τὰ παρόντα ἐβουλεύοντο.
καὶ Νικίου μὲν ἦν γνώμη πλεῖν ἐπὶ Σελινοῦντα πάσῃ τῇ 47
στρατιᾷ, ἐφ' ὅπερ μάλιστα ἐπέμφθησαν, καὶ ἢν μὲν παρέχωσι χρήματα παντὶ τῷ στρατεύματι Ἐγεσταῖοι, πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι, εἰ δὲ μή, ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶν ὅσαςπερ ἠτήσαντο ἀξιοῦν διδόναι αὐτοὺς τροφήν, καὶ παραμείναντας Σελινουντίους ἢ βίᾳ ἢ ξυμβάσει διαλλάξαι αὐτοῖς, καὶ οὕτω παραπλεύσαντας τὰς ἄλλας πόλεις, καὶ ἐπιδείξαντας μὲν τὴν δύναμιν τῆς Ἀθηναίων πόλεως, δηλώσαντας δὲ τὴν ἐς τοὺς φίλους καὶ ξυμμάχους προθυμίαν, ἀποπλεῖν οἴκαδε, ἢν μή τι δι' ὀλίγου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀδοκήτου ἢ Λεοντίνους οἷοί τε ὦσιν ὠφελῆσαι ἢ τῶν ἄλλων τινὰ πόλεων προσαγαγέσθαι, καὶ τῇ πόλει δαπανῶντας τὰ οἰκεῖα μὴ κινδυνεύειν. Ἀλκιβιάδης δὲ οὐκ ἔφη χρῆναι το- 48

apud Pierson. pro nomine Thucydidis repositum vult Andocidis nomen. Conf. Ruhnk. H. cr. Oratt. Gr. p. LVI. Pierson. ipse Grammatici sui verba ad praesentem locum refert. Locus Andocidis extat in or. c. Alcib. 29. p. 154. Bekk. Ad *κατασκευήν* v. adn. ad 1, 10. Miratur Popp., ante *καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ* et ante *καὶ Φοινικικῶν* articulum non esse repetitum; quae omissio ei tali transpositione excusanda videtur, quam de participiis adnotavit 1, 1. p. 299., velut 2, 15. *ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν*, pro *ἐς τὴν νῦν οὖσαν πόλιν*. Mox ad *αἰτησάμενοι* Schol. *χρησάμενοι, τὸ δὲ αἰτήσαντες ἀντὶ τοῦ λαβόντες ἄνευ τοῦ μέλλειν ἀποδώσειν*. Et *διεθρόησαν* Suid. et Zonar. explicant per *διελάλησαν, διεθορύβησαν*. Confer eosdem in *θροῦς* et Thuc. 4, 66. Denique de optativo *ἴδοιεν* vim praeteriti temporis retinente v. Matth. p. 952 sq. Similes fraudes illi, qua Athenienses a Segestanis decepti sunt, ex memoria antiquitatis repetit Valck. ad Herodot. 3, 123.

47. *ἐφ' ὅπερ*] Relativum refertur ad totam rem, quae in tota praecedenti sententia exponitur. Conf. Matth. §. 439. et Thuc. 1, 59. *τρέπονται ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρότερον ἐξεπέμποντο*. Krueg. Addendis ad Dionys. p. LVI. his locis relativum refert ad infinitivos *πλεῖν* et *τρέπεσθαι*. At quis quaeso dicat *ἐπέμφθησαν ἐπὶ τὸ πλεῖν* et *ἐπὶ τὸ τρέπεσθαι*? Imo *ἐφ' ὅπερ* nihil aliud est, nisi wozu. Verba *καὶ — μὴ κινδυνεύειν* significant ohne die Stadt in Gefahr zu bringen. Infinitivi *πλεῖν — ἀξιοῦν — διαλλάξαι — ἀποπλεῖν — κινδυνεύειν* pendent a verbis *ἦν γνώμη*, ordo autem verborum hic est: *καὶ γνώμη ἦν, μὴ κινδυνεύειν τῇ πόλει*, et sic supra c. 10. est *μετεώρῳ τῇ πόλει κινδυνεύειν*.

σαύτῃ δυνάμει ἐκπλεύσαντας αἰσχρῶς καὶ ἀπράκτως ἀπελθεῖν, ἀλλ' ἔς τε τὰς πόλεις ἐπικηρυκεύεσθαι πλὴν Σελινοῦντος καὶ Συρακουσῶν τὰς ἄλλας, καὶ πειρᾶσθαι καὶ τοὺς Σικελοὺς τοὺς μὲν ἀφιστάναι ἀπὸ τῶν Συρακοσίων, τοὺς δὲ φίλους ποιεῖσθαι, ἵνα σῖτον καὶ στρατιὰν ἔχωσι, πρῶτον δὲ πείθειν Μεσσηνίους, ἐν πόρῳ γὰρ μάλιστα καὶ προσβολῇ εἶναι αὐτοὺς τῆς Σικελίας, καὶ λιμένα καὶ ἐφόρμησιν τῇ στρατιᾷ ἱκανωτάτην ἔσεσθαι· προσαγαγομένους δὲ τὰς πόλεις, εἰδότας μεθ' ὧν τις πολεμήσει, οὕτως ἤδη Συρακούσαις καὶ Σελινοῦντι ἐπιχειρεῖν, ἢν μὴ οἱ μὲν Ἐγεσταίοις ξυμβαίνωσιν, οἱ δὲ Λεοντίνους ἐῶσι κατοικίζειν.
49 Λάμαχος δὲ ἄντικρυς ἔφη χρῆναι πλεῖν ἐπὶ Συρακούσας, καὶ

48. ἀπράκτως] Popp. praefert ἀπράκτους, nam ἄπρακτοι ἀπῆλθον, ἀπράκτους ἀπέπεμψαν et quae sunt generis eiusdem, Thucydidem ponere; neque obstare, quod αἰσχρῶς praecedat. Vid. eundem ad Xen. Anab. 4, 7, 23. Subiectum verborum ἵνα — ἔχωσι est Ἀθηναῖοι, *ut commeatum et milites ab iis accipiant.* Schol. ἀπὸ τούτων τῶν πόλεων. Mox „de eadem urbe Messana 4, 1. ὁρῶντες προσβολὴν ἔχον τὸ χωρίον τῆς Σικελίας. 7, 4. αἷς εἴρητο περί τε Λοκροὺς καὶ Ῥήγιον καὶ τὴν προσβολὴν τῆς Σικελίας ναυλοχεῖν αὐτάς. Schol. ad 4, 53. προσβολή, ἀντὶ τοῦ προσόρμισις καὶ καταγωγή." Duk. Et ἐφόρμισιν habent Reg. (G.) D. E. K. m. et corr. Laur. et praetulit Schaef. in Indic. ad Porson. Adv. p. 345. Vulgatam ἐφόρμησιν recte Arn. tuetur. „Nam ἐφόρμισιν, ait, nihil significare potest, quod non iam insit in voce λιμένα. Sensus, qui requiritur hic, est: naves Atheniensium Messanae non solum stationis opportunitatem habituras fuisse, sed etiam unde hostes commode adorirentur, eorumque conatus observarent, idque est ἐφόρμησιν. Syracusani decennio ante timuerant, ne Athenienses Messana potirentur et μὴ ἐξ αὐτοῦ ὁρμώμενοί ποτε σφίσιν ἐπέλθωσιν 4, 1. Ac quum Athenienses Rhegio eodem consilio uterentur, Hermocrates de illis dicebat: τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν τηροῦσιν, ὀλίγαις ναυσὶ παρόντες. Sic hoc tempore Alcibiades consilium dabat occupandae Messanae, ut quae habeat stationis opportunitatem, ubi quae res in Sicilia agantur, observare, et unde profecti opportune hostilia coeptare possent i. e. λιμένα καὶ ἐφόρμησιν τῇ στρατιᾷ ἱκανωτάτην ἔσεσθαι. Conf. 2, 89. ibique adn."

49. ἄντικρυς] i. e. gerade auf Syracus los. v. adn. ad 2, 4. Paulo post Popp. cum Kruegero ad Dionys. p. 135. virgulam male post τῇ ὄψει ponunt, verba τῇ ὄψει trahentes ad ἀναθαρσοῦντας propter 4, 34. τῇ ὄψει τοῦ θαρσεῖν πλεῖστον εἰληφότες et 6, 31. τῇ ὄψει ἀνεθάρσουν. At hi loci dissimiles sunt. Praesentis loci haec est ratio: si Athenienses tergiversentur, prius animis hostes firmiores fore, postea etiam, quum viderint, contemturos apparatum Atheniensium. Recte igitur Bau. τῇ ὄψει non aliter accipit, ac si ἐν τῇ ὄψει scriptum esset: *ipso in adspectu contemturos.* Mox plerique libri αἰφνίδιον, sed vulgata αἰφνίδιοι praestat. „Scriptor, ait Popp., si adverbio uti voluisset, non αἰφνίδιον, sed αἰφνιδίως dicturus fuisset." Addit Arn.: „Adverbium αἰφνιδίως quinquies apud Thucydidem legitur, verum αἰφνίδιον adverbii loco nusquam reperitur, nam 4, 78. in verbis αἰφνίδιον παραγενόμενον accusativus adiectivi masculinus est. At legitur κατελθόντος αἰφνιδίου τοῦ ῥεύματος 4, 75. ἀφικνοῦνται αἰφνίδιοι 8, 14. et προσβαλόντες αἰφνίδιοι 8, 28. Nec neutrum singulare adiectivorum loco adverbii, si a paucis et in vulgis notis abieris, apud scriptores antiquiores usitatum est. Vid. 4, 112. ibique adn.". Paulo post μάλιστ' ἂν

πρὸς τῇ πόλει ὡς τάχιστα τὴν μάχην ποιεῖσθαι, ἕως ἔτι ἀπαράσκευοί τέ εἰσι καὶ μάλιστα ἐκπεπληγμένοι. τὸ γὰρ πρῶτον πᾶν στράτευμα δεινότατον εἶναι· ἢν δὲ χρονίσῃ πρὶν ἐς ὄψιν ἐλθεῖν, τῇ γνώμῃ ἀναθαρσοῦντας ἀνθρώπους καὶ τῇ ὄψει καταφρονεῖν μᾶλλον. αἰφνίδιοι δὲ ἢν προςπέσωσιν, ἕως ἔτι περιδεεῖς προςδέχονται, μάλιστ' ἂν σφεῖς περιγενέσθαι καὶ κατὰ πάντα ἂν αὐτοὺς ἐκφοβῆσαι, τῇ τε ὄψει, πλεῖστοι γὰρ ἂν νῦν φανῆναι, καὶ τῇ προςδοκίᾳ ὧν πείσονται, μάλιστα δ' ἂν τῷ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς μάχης. εἰκὸς δὲ εἶναι καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἀποληφθῆναι ἔξω διὰ τὸ ἀπιστεῖν σφᾶς μὴ ἥξειν· καὶ ἐςκομιζομένων αὐτῶν τὴν στρατιὰν οὐκ ἀπορήσειν χρημάτων, ἢν πρὸς τῇ πόλει κρατοῦσα καθέζηται. τούς τε ἄλλους Σικελιώτας οὕτως ἤδη μᾶλλον καὶ ἐκείνοις οὐ ξυμμαχήσειν καὶ σφίσι προςιέναι, καὶ οὐ διαμελλήσειν περισκοποῦντας ὁπότεροι κρατήσουσι. ναύσταθμον δὲ ἐπαναχωρήσαντας καὶ ἐφορμηθέντας Μέγαρα ἔφη χρῆναι ποιεῖσθαι, ἃ ἦν ἐρῆμα ἀπέχοντα Συρακουσῶν οὔτε πλοῦν πολὺν οὔτε ὁδόν.

σφεῖς pro vulgata σφᾶς Bekk. in ed. stereot. edidit. Sic mox de Atheniensibus nominativus πλεῖστοι γὰρ ἂν νῦν φανῆναι est, quum per accusativum Sicilienses discernantur. Popp. vulgatam σφᾶς tuetur provocans ad Buttm. Gr. med. §. 142. adn. 2. (ed. 13.) et ad Matth. §. 536. adn. Quod autem πλεῖστοι sequatur (qui nominativus, ut c. 25. et 64., ideo poni potuit, quia subiectum verbi ἔφη, Lamachus sc., illis πλείστοις una continetur), hoc ambiguitati ex praecedenti αὐτούς orienti datum videri ait, ad quam evitandam scriptorem ita pergere, ac si σφᾶς, quod plerumque in hac structura deest, non adsit. Arn. accusativum σφᾶς excusationem habere putat, quia hoc pronomine magis exercitus, quam is qui loquatur significetur. Lamachum enim semetipsum non includere illis, sed expeditionem suadere nullo sui respectu habito. Et comparat 5, 71. δείσας — μὴ σφῶν κυκλωθῇ τὸ εὐώνυμον, ubi pronomine σφῶν dux, qui loquitur, et una milites comprehenduntur. Paulo post ἀπολειφθῆναι habent It. Vat. Cl. Ven. H. Lugd. I. Dan., sed Lugd. et I. cum η s. ει. „Et *interceptum iri* et *remansisse* (es sey wahrscheinlich, dass Viele abgeschnitten seyn würden, et dass Viele zurückgelassen seyn würden), hic dici potest, verum posterius ὑπολειφθῆναι magis esset. Ἀπολειφθῆναι significat verlassen seyn." Popp. Addit Arn., ἀπολειφθῆναι aptius esse illis, qui properantes in urbem sero venissent et portas clausas invenissent, et evolvere iubet 5, 8. 59. 7, 51. Ceterum aoristus pro futuro post εἰκός, ἐλπίς et similia frequens est. Paulo post ἐςκομιζομένων est *Syracusanis sua ex agris importantibus*; verbum solenne in hac re, ut sit pro ἐςκομίζομαι τὰ χρήματα. Schol. καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν πόλιν μεταφερόντων τῶν Συρακουσίων. Conf. 2, 5. οἱ δὲ Πλαταιῆς ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῆς χώρας κατὰ τάχος ἐςεκομίσαντο. c. 18. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἐςεκομίζοντο ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, καὶ ἐδόκουν οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπελθόντες ἂν διὰ τάχους, πάντα ἔτι ἔξω καταλαβεῖν, εἰ μὴ διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν.

ἐφορμηθέντας] ἐφορμισθέντας correxit Schaef. in Indic. ad Porson. Adv. p. 345. adn. Emendationem istam, age, paulo diligentius examinemus. Ab ὅρμος ducuntur verba ὁρμεῖν et ἐφορμεῖν, substantiva ἔφορμος et ἐφόρμησις, item verba ὁρμίζειν (ὁρμίζεσθαι), ἐφορμίζειν (ἐφορμίζεσθαι), προςορμίζειν (προςορμίζεσθαι), παρορμίζεσθαι,

50 *Λάμαχος μὲν ταῦτα εἰπὼν ὅμως προςέθετο καὶ αὐτὸς τῇ Ἀλκιβιάδου γνώμῃ. μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης τῇ αὑτοῦ νηῒ*

ὑφορμίζεσθαι al. Vid. Thom. M. p. 656. Rursus ab ὁρμίζειν ducuntur substantiva ὅρμισις, προςόρμισις, ἐφόρμισις. Caute ab his vocabulis distinguenda sunt ὁρμάω, ὁρμάομαι et inde ducta ἐφορμάω, ἐφορμάομαι. Hinc derivantur substantiva ἐφόρμησις et ἐφορμή. Atque ex his quidem vocabulis

A. Ὅρμος est *statio navis, locus, ubi navis commode in statione locatur*. v. Schweigh. Lexic. Polyb. s. v. 1. Ὁρμέω est *navem in statione habere, in ancoris stare* Thuc. 7, 30. Grammatici probe distinguunt ab ὁρμάω, velut Etym. Gud. p. 435, 23., ubi legendum ὅρμος ὁ λιμὴν, παρὰ τὸ ὁρμεῖν (vulgo ὁρμᾶν), καὶ ἵστασθαι ἐν αὐτῷ τὰς ναῦς. Adde Etym. M. p. 631, 39. Lecapen. p. 72. ὁρμὴ λέγεται κυρίως ἡ ἄλογος κίνησις, καὶ ἀπὸ τούτου ὁρμῶ, τὸ κινοῦμαι τῇ ψυχῇ καὶ τῇ γνώμῃ· ὁρμᾶσθαι λέγεται τὸ τὴν ὁρμὴν ποιεῖσθαι. ὁρμεῖν δὲ τὸ ἐν ὅρμῳ διάγειν τὴν ναῦν καὶ ἡσυχάζειν, ὡς καὶ Θουκυδίδης 3, 4. „λαβόντες δὲ τῶν Ἀθηναίων ναυτικὸν, οἳ ὥρμουν ἐν Μαλέᾳ“ ἀντὶ τοῦ ἑστηκότος (scr. ἑστηκότες) ἡσύχαζον. 2. Ἔφορμος est *obsessio per naves suscepta*, ut Thuc. 3, 6., ubi Suidas explicat per ἐφορμίσεις. Debebat scribere ἐφορμήσεις. Rectius Schol. exponit ναυτικὰς ἐφόδους. Hinc ἔφορμος dicitur etiam *observatio hostium* 4, 27. 32., ubi ipse scriptor pro eo paulo post dicit φυλακήν. Conf. Thom. M. p. 399. Adde quod ἔφορμος etiam adiectivum est 3, 76., ubi est *in observationem hostium intentus*. 3. Ἐφορμέω dicitur *in statione esse* ad aliquem locum, praesertim *insidiandi* et *observandi* causa. v. Schweigh. Lexic. Polyb. s. v. Hinc Schol. ad Thuc. 1, 116. interpretatur per εἰς ἐπίθεσιν εἶναι et πολιορκεῖν. Conf. 8, 75. Harpocr. ἐφορμεῖν, ἀντὶ τοῦ ἐφεδρεύειν, τὸ μὲν γὰρ κατά τινων ὁρμᾶν (scr. ὁρμεῖν) ἐπιτηροῦντας καιρὸν ἐπιθέσεως οὕτως ἔλεγον. Adde Hesych. in ἐφορμήσαντα, ἐπελθόντα i. e. *qui classe obsessum tenuit*. 4. Ὑφορμέω apud Polybium 3, 19, 8. extat, sensu *clam in statione collocatum esse*. Idem verbum agnoscit Thom. M. p. 656. v. Dorv. ad Charit. p. 392. 249. Invenitur 5. etiam Περιορμέω apud Thucydidem 4, 23. Pollux 1, 122. περιορμεῖν, ait, est τὸ ἐν κύκλῳ περιπλεῖν νῆσον καὶ προςκαθῆσθαι πολιορκητικῶς νήσῳ ἀπὸ νεῶν. Sequuntur 6. Ὁρμίζειν et Ὁρμίζεσθαι, quae respondent verbis ὁρμέω et ἐφορμέω, quae quietem significant, at ὁρμίζειν et medium eius significant motum et actionem: *naves in statione locare, in ancora locare*. v. Schweigh. Lexic. Polyb. s. v. Lecapen. p. 72. ὁρμίζειν δὲ ἐπὶ κινήσεως, τὸ ἐπὶ λιμένα τὴν ναῦν κατάγειν, ὡς καὶ Συνέσιος· „τήν τε ναῦν ἐνορμίζειν λιμένι χαρίεντι.“ καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ 1, 51. „οἱ δὲ Κερκυραῖοι, ἦν γὰρ νὺξ, ἐφοβήθησαν, ἔπειτα δὲ ἔγνωσαν καὶ ὡρμίσαντο,“ ἀντὶ τοῦ λιμένι κατάγοντες ἔστησαν. Thom. M. p. 656. ὁρμίζω, τὸ ἐλλιμενίζω — Θουκυδίδης πολλάκις ut 3, 76. 7, 30. Eustath. ad Il. 14, 79. ὁρμεῖ μὲν ναῦς, ὁρμίζει δὲ ἄλλος νῆα. Adde Hesych. in ὅρμισον. Ex hoc discrimine verborum ὁρμέω et ὁρμίζω patet, apud Thuc. 4, 75. legendum esse ὁρμήσας, non ὁρμίσας, quia ibi non motus, sed quies significanda est. Hinc 7. Ὅρμισις, Προςόρμισις, quae non solum significant actionem *locandi navem*, sed etiam ipsam *stationis opportunitatem*. Hinc porro dicitur Ἐφόρμισις, eodem fere sensu. 8. Ἐφορμίζω et Ἐφορμίζομαι eodem sensu usurpantur, quo ὁρμίζειν et medium eius, velut apud Thucydidem 4, 8. Vide Etym. M. p. 631, 32. Polluc. 1, 103. 122., ubi praeterea aliae formae cum ὁρμέω compositorum enumerantur. Praesenti loco vulgata ἐφορμηθέντας non potest derivari nisi ex ἐφορμάομαι, cuius verbi genus medium Thucydidi et omnibus probatis scriptoribus frequentissimum est, ne dicam, propter verbum ἐπαναχωρή-

διαπλεύσας ἐς Μεσσήνην καὶ λόγους ποιησάμενος περὶ ξυμμαχίας πρὸς αὐτούς, ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀλλ' ἀπεκρίναντο πόλει μὲν

σαντας, quod ex adverso ponitur, vim et significationem *aggressionis*, non *captae stationis* hic desiderari. Quare Schaefero hic quidem non obsequendum est. 9. Ὑφορμίζεσθαι Thuc. habet 2, 83., eius verbi sensus est *clam stationem inire*. Anecdd. Bekk. 1. p. 312. ὑφορμισάμενοι, λάθρα καὶ κακούργως (seeräuberisch) ὁρμισάμενοι. Accedit 10. forma Ἐγκαθορμίζομαι apud Thuc. 4, 1. extr.

B. Ἐφορμάω est *instigare, impellere ad aggressionem*, Ἐφορμάομαι est *aggredi, impetum facere*. 1. Vocabuli Ἐφόρμησις ut derivatio, ita sensus duplex est, nam et ab ἐφορμάω et ab ἐφορμέω illud homonymum rectè deducitur, ut sit vel *obsidio navibus suscepta* sive *observatio* (ut apud Thuc. 3, 33., ubi tanquam synonymum adiicitur φυλακή, et Anglorum vocem *cruising* Arn. ad Thuc. 2, 89. comparat), cuius vocabuli brevior forma ἔφορμος est; vel *aggressio*, cuius item brevior forma extat ἐφορμή apud Thuc. 6. 90., certe in quibusdam libris, nam in aliis est ἀφορμή, pro perpetua harum praepositionum permutatione. Agnoscit Hesych. ἐφορμὴν, ὅθεν ἄν τις πολέμῳ ἐφορμήσειεν, sed vereor, ne in depravatum librum scriptoris inciderit, unde haec petiit, nam eius certe interpretatio tantum voci ἀφορμή accommodata est. Vid. Thuc. 1, 90. Porro Thom. M. p. 656. sq., ubi locum Thucydidis 6, 90. affert, pro ἐφορμή habet ἐφορμεῖν, quod series orationis respuit. Illud denique notissimum, ὁρμᾶν et ὁρμεῖν, ὁρμῆσαι et ὁρμίσαι perpetuo confundi a librariis, cuius rei exempla praebet Dorv. ad Charit. p. 271. 392. Ἐφόρμησις praeterea alia significatione gaudet, ut sit *occasio hostem aggrediendi*. Vox hoc sensu legitur in oratione Phormionis 2, 89. et 6, 48., ubi Schaef. minus recte ἐφόρμισιν volebat. Eadem perperam legitur apud Etym. M. p. 777, 24. ὑπαγωγὴ δὲ λέγεται ἡ τῶν νεῶν σκέπη καὶ προσόρμησις (scr. προσόρμισις) οἷον ἐφόρμησις, ubi corrige ἐφόρμισις. Quod autem Duk. ad 6, 48. ait, ἐφορμίζειν nonnunquam eadem significatione dici, qua ἐφορμεῖν, id facile fieri potuit, siquidem etiam in aliis verbis motus et sessio saepe promiscue poni possunt. Hoc igitur erat Lamachi consilium, *ut stationem navium Megaram caperent, quae deserta erat*, ideoque non antea armis vindicanda, *et a Syracusis neque mari, neque terra multum distabat* (circiter quindecim mill. Angl. terra, at plus mari, ait Bloomf.), *ut eo se reciperent, cum opus esset, et inde proficiscerentur, cum hostes adorirentur*. Sic enim rectius exponit Arn., ne quis putet sensum esse: *ut ab urbe Syracusanorum reversi in castra hiberna stationem navium caperent Megaram*, nam, ut Arn. adnotavit, Lamachus non exspectabat, bellum ad hiemen usque ductum iri, sed illico Syracusas adgrediendo paucis hebdomadibus finiri posse. Recte igitur Schol. Lugd. ἐπαναχωρήσαντας καὶ ἐφορμηθέντας exponit: ἐν τῷ ἐπαναχωρεῖν καὶ ἐν τῷ ἐφορμᾶσθαι, perperam Heilm.: ihr Schiffslager, sagte er, müssten sie zu Megara, *wo sie schon vorbeigekommen*, nehmen. Imo nondum praetervecti erant Megaram, nondum enim tum quidem litus Siciliae attigerant, neque ultra Rhegium venerant. Ναύσταθμον autem consilio Lamachi separandum erat ab exercitu, qui Syracusas obsideret; quod ne quis miretur, meminerit rerum ad Mytilenam actarum 3, 6., ubi item ναύσταθμον ab exercitu obsidionali disiunctum erat, illud enim ad Maleam et septentriones ab urbe, hic ad austrum ab urbe Mytilena erat, ut postea vidi Arnoldum quoque monuisse. Restat quaestio, num ἐφορμηθεὶς pro ἐφορμησάμενος recte dicatur. Atqui ἐφορμηθέντας aeque rectum videtur, atque ἐφορμισθέντας rarum est, cuius exemplum unum tantum ex Xen. H. Gr. 1, 4, 18. Popp. attulit; Thucydidi aoristus verbi ὁρμίζεσθαι sem-

ἂν οὐ δέξασθαι, ἀγορὰν δ' ἔξω παρέξειν, ἀπέπλει ἐς τὸ Ῥήγιον. καὶ εὐθὺς ξυμπληρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς ἐκ πασῶν οἱ στρατηγοὶ καὶ τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες παρέπλεον ἐς Νάξον, τὴν ἄλλην στρατιὰν ἐν Ῥηγίῳ καταλιπόντες καὶ ἕνα σφῶν αὐτῶν. Ναξίων δὲ δεξαμένων τῇ πόλει παρέπλεον ἐς Κατάνην. καὶ ὡς αὐτοὺς οἱ Καταναῖοι οὐκ ἐδέχοντο, ἐνῆσαν γὰρ αὐτόθι ἄνδρες τὰ Συρακοσίων βουλόμενοι, ἐκομίσθησαν ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμόν, καὶ αὐλισάμενοι τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ Συρακούσας ἔπλεον ἐπὶ κέρως ἔχοντες τὰς ἄλλας ναῦς, δέκα δὲ τῶν νεῶν προὔπεμψαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα πλεῦσαί τε καὶ κατασκέψασθαι εἴ τι ναυτικόν ἐστι καθειλκυσμένον, καὶ κηρῦξαι ἀπὸ τῶν νεῶν προςπλεύσαντας ὅτι Ἀθηναῖοι ἥκουσι Λεοντίνους ἐς τὴν ἑαυτῶν κατοικιοῦντες κατὰ ξυμμαχίαν καὶ ξυγγένειαν· τοὺς οὖν ὄντας ἐν Συρακούσαις Λεοντίνων ὡς παρὰ φίλους καὶ εὐεργέτας Ἀθηναίους ἀδεῶς ἀπιέναι. ἐπεὶ δ' ἐκηρύχθη καὶ κατε-

per est ὁρμίσασθαι. Itidem apud Homerum et Thucydidem nihil frequentius est aoristo passivo ὁρμηθείς, velut 6, 3. Ceterum „et ex hoc loco et ex 6, 94. 7, 25. apparet, Megaram in litore sitam fuisse. Et narrat Cluver., moenia antiquae urbis, ambitum circiter mille passuum habentia, et saxis quadratis immensae magnitudinis aedificata, sua aetate in ipso maris litore extitisse, prope ostia Alabi fluvii, quae certa putat vestigia et rudera antiquae Megarae fuisse. v. S. A. p. 133.“ Arn.

50. τὸν Τηρίαν ποταμόν] v. Matth. p. 559. „Fluvius erat agri Leontini, et quidem a mille passibus Leontinos praefluens, vulgo nunc Fiume di Santo Leonardo cognominatur.“ Cluv. S. A. 1, 10. Alibi flumen Lentini appellari, a Plinio praeterea et Diodoro memorari addit Popp. v. Smyth. Survey of Sicily p. 158. Mox τὰς ἄλλας ναῦς intellige quinquaginta; decem enim in magnum portum Syracusarum praemittebant, et sexaginta navibus Rhegio solverant. Verba τὰς ἄλλας referuntur ad ea, quae sequuntur, δέκα. Arn. veterem distinctionem restitutam vult: ἔπλεον, ἐπὶ κέρως ἔχοντες τὰς ἄλλας ναῦς, quasi scriptoris mens sit, praemissas decem naves non ἐπὶ κέρως navigasse. At nulla idonea causa cogitari potest, cur hae decem aliter navigaverint litus legendo. Nempe ἔχοντες τὰς ἄλλας ναῦς est *mit* den andern Schiffen. Falso etiam idem huc refert verba Plutarchi V. Nic. 14. ἑξήκοντα ναυσὶ πλεύσαντες ἐπὶ Συρακούσας τὰς μὲν ἄλλας ἀνεῖχον ὑπὲρ τοῦ λιμένος ἔξω παρατάξαντες, δέκα δὲ κατήλαυνον εἴσω κατασκοπῆς εἵνεκα. Hic παρατάξαντες non est, Athenienses navibus alia iuxta aliam positis navigasse, sed quod nos dicimus: sie stellten sich Syracus gegenüber auf; nam Plut. h. l. narrat, quid Athenienses post adventum ad Syracusas fecerint, at Thucydides, quomodo litus legentes illam urbem petierint.

Ἀθηναίους ἀδεῶς] Dan. Vall. Levesqu. Popp. Vulgo Ἀθηναίων. Structura est illa Graecis consueta, quam doctissime illustravit Krueg. ad Dionys. p. 259., pro παρ' Ἀθηναίους, ὡς παρὰ φίλους καὶ εὐεργέτας. Vid. adn. ad 1, 84., qua structura ita utuntur, ut quod explicatur postponant verbis, quibus id explicant, haec verba praemittant et repetitionem praepositionis negligant, quae tamen interdum additur, ut 6, 82. ἐπὶ τὴν μητρόπολιν ἐφ' ἡμᾶς. Cl. et. Ven. hunc locum ita exhibent: τοὺς οὖν ὄντας ἐν Συρακούσαις Λεοντίνων ὥςπερ φίλους καὶ εὐεργέτας Ἀθηναίων ἀδεῶς ἀπιέναι. „Recte, ait Arn., si εὐεργέτας abesset; quo enim nomine Leontini εὐεργέται Atheniensium dicerentur?“

σκέψαντο· τήν τε πόλιν καὶ τοὺς λιμένας καὶ τὰ περὶ τὴν χώ-
ραν, ἐξ ἧς αὐτοῖς ὁρμωμένοις πολεμητέα ἦν, ἀπέπλευσαν πά-
λιν ἐς Κατάνην. καὶ ἐκκλησίας γενομένης τὴν μὲν στρατιὰν 51
οὐκ ἐδέχοντο οἱ Καταναῖοι, τοὺς δὲ στρατηγοὺς ἐςελθόντας
ἐκέλευον, εἴ τι βούλονται, εἰπεῖν. καὶ λέγοντος τοῦ Ἀλκιβιά-
δου, καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τετραμμένων,
οἱ στρατιῶται πυλίδα τινὰ ἐνῳκοδομημένην κακῶς ἔλαθον διε-
λόντες, καὶ ἐςελθόντες ἠγόραζον ἐς τὴν πόλιν. τῶν δὲ Κατα-
ναίων οἱ μὲν τὰ τῶν Συρακοσίων φρονοῦντες ὡς εἶδον τὸ
στράτευμα ἔνδον, εὐθὺς περιδεεῖς γενόμενοι ὑπεξῆλθον οὐ
πολλοί τινες· οἱ δὲ ἄλλοι ἐψηφίσαντό τε ξυμμαχίαν τοῖς Ἀθη-
ναίοις καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἐκέλευον ἐκ Ῥηγίου κομίζειν.
μετὰ δὲ τοῦτο διαπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸ Ῥήγιον, πάσῃ
ἤδη τῇ στρατιᾷ ἄραντες ἐς τὴν Κατάνην, ἐπειδὴ ἀφίκοντο,
κατεσκευάζοντο τὸ στρατόπεδον.

Ἐςηγγέλλετο δὲ αὐτοῖς ἔκ τε Καμαρίνης ὡς εἰ ἔλθοιεν, 52
προςχωροῖεν ἄν, καὶ ὅτι Συρακόσιοι πληροῦσι ναυτικόν. ἁπάσῃ
οὖν τῇ στρατιᾷ παρέπλευσαν πρῶτον μὲν ἐπὶ Συρακούσας·
καὶ ὡς οὐδὲν εὗρον ναυτικὸν πληρούμενον, παρεκομίζοντο αὖ-
θις ἐπὶ Καμαρίνης, καὶ σχόντες ἐς τὸν αἰγιαλὸν ἐπεκηρυ-

51. Conf. Polyaen. de Strateg. 1, 40, 4.

ἐνῳκοδομημένην] i. e. zugemauert. Bloomf. confert Arrian. Exp. Al. M. 6, 29, 16. *τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι, τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα.* Et *κακῶς* est *ἀτέχνως, σαθρῶς*, quod ipsum vocabulum Polyaenus in eadem narratione posuit. Diod. 13, 4. tantum *διελόντες πυλίδα*. Mox *ἠγόραζον ἐς τὴν πόλιν* est idem, ac si dixisset „*ἐς τὴν πόλιν ἐλθόντες ἠγόραζον ἐν αὐτῇ. Ἀγοράζειν* significat *in forum confluere*, adstare ibi vel obambulare, ut discas quid rei geratur, more veterum, apud quos cum nulla acta diurna ederentur, forum commune curiosorum conciliabulum fuit." Arn. Bloomf. adire iubet Valck. ad Herodot. 2, 35, 7. Albert. ad Hesych. in *ἀγοράζειν* et Spanh. ad Iulian. p. 142., quibus adde citatos a Dukero et Anecdd. Bekk. 1. p. 78. 330. Denique *διαπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι* Vat. H., vulgo *πλεύσαντες*, quod Arn. tuetur, dicens Catana Rhegium profectos Athenienses primo *παραπλεῦσαι τὴν Σικελίαν*, atque demum in fine cursus maritimi *διαπλεῦσαι ἐς τὸ Ῥήγιον*.

52. *ἔκ τε Καμαρίνης*] *τε* ne ineptum iudices, cogita alterum tantum nuncium Camarina, alterum de Syracusanis classem instruentibus aliunde missum esse. Popp., qui mox *εὐθύς* pro *αὖθις* legendum esse coniicit: quum enim nondum Camarinae fuissent, nec *rursus*, ut Port., et multo minus *retro*, ut Vall. convertit, Athenienses in hanc urbem navigare potuisse. Addit, si germanum est, debere significare, Athenienses, quum paulisper ad Syracusas morati essent, denuo navigare coepisse. Sic Arn. sentit. Porro Thom. M. p. 610. *μεταπέμπομαι*, ait, *οὐ μεταπέμπω, εἰ καὶ Θουκυδίδης ἐχρήσατο ἐν τῇ ἕκτῃ* (c. 88.) „*αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων μεταπεμψάντων.*" *καὶ ἐν τῇ ἑβδόμῃ* (c. 8.) „*ἢν μὴ ὡς τάχιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψωσι.*" Adde 4, 30. 7, 15, 42. et v. Bergl. ad Alciph. p. 114. Apud Thucydidem 7, 80. Bekk. iniuria ex unico Vat. edidit *μετεπέμψαντο*. Quin activa forma Thucydidi vindicatur a Moeride: *μετέπεμψε Θουκυδίδης· μετεπέμψατο Δημοσθένης*, ubi v. Piers.

κεύοντο. οἱ δ' οὐκ ἐδέχοντο, λέγοντες σφίσι τὰ ὅρκια εἶναι μιᾷ νηῒ καταπλεόντων Ἀθηναίων δέχεσθαι, ἢν μὴ αὐτοὶ πλείους μεταπέμπωσιν. ἄπρακτοι δὲ γενόμενοι ἀπέπλεον· καὶ ἀποβάντες κατά τι τῆς Συρακοσίας, καὶ ἁρπαγὴν ποιησάμενοι, καὶ τῶν Συρακοσίων ἱππέων βοηθησάντων καὶ τῶν ψιλῶν τινὰς ἐσκεδασμένους διαφθειράντων, ἀπεκομίσθησαν ἐς Κατάνην.

53 καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἥκουσαν ἐπί τε Ἀλκιβιάδην ὡς κελεύσοντας ἀποπλεῖν ἐς ἀπολογίαν ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει, καὶ ἐπ' ἄλλους τινὰς τῶν στρατιωτῶν τῶν μετ' αὐτοῦ μεμηνυμένων περὶ τῶν μυστηρίων ὡς ἀσεβούντων, τῶν δὲ καὶ περὶ τῶν Ἑρμῶν. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἡ στρατιὰ ἀπέπλευσεν, οὐδὲν ἧσσον ζήτησιν ἐποιοῦντο τῶν περὶ τὰ μυστήρια καὶ τῶν περὶ τοὺς Ἑρμᾶς δρασθέντων, καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνυτάς, ἀλλὰ πάντας ὑπόπτως ἀποδεχόμενοι, διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πίστιν πάνυ χρηστοὺς τῶν πολιτῶν ξυλλαμβάνοντες κατέδουν, χρησιμώτερον ἡγούμενοι εἶναι βασανίσαι τὸ πρᾶγμα καὶ εὑρεῖν ἢ διὰ μηνυτοῦ πονηρίαν τινὰ καὶ χρηστὸν δοκοῦντα εἶναι αἰτιαθέντα ἀνέλεγκτον διαφυγεῖν. ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῇ τὴν Πεισιστράτου καὶ τῶν παίδων τυραννίδα χαλεπὴν τελευτῶσαν γενομένην, καὶ προσέτι οὐδ' ὑφ' ἑαυτῶν καὶ Ἁρμοδίου καταλυθεῖσαν ἀλλ' ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐφοβεῖτο ἀεὶ καὶ πάντα ὑπόπτως ἐλάμβανε.

54 Τὸ γὰρ Ἀριστογείτονος καὶ Ἁρμοδίου τόλμημα δι' ἐρωτι-

53. *Σαλαμινίαν ναῦν*] *ναῦν* om. Chr. „Nisi omnes alii libri haberent, tuto omitti posset, ut supra 3, 33. 79., apud Arist. Av. 147. 1204. Plut. Alc. et alios. Infr c. 61. utroque modo.“ Duk. Mox in verbis *ἀλλὰ πάντας* etc. alii libri *πάντας*, alii *πάντα* habent. Arn. negat, *πάντα ὑπόπτως ἀποδέχεσθαι* idem esse, quod *πάντα ὑπόπτως λαμβάνειν*, quia *ἀποδέχεσθαι* non sit simpliciter *accipere*, sed *approbare*, apte autem verbo *ἀποδ.* ex adverso poni *δοκιμάζοντες*. Praefert *πάντας*, hoc sensu: *non explorantes animos delatorum, sed propter suspicionem approbantes, quicunque delator extitit.* Et comparat 6, 29. *διαβολὰς ἀποδέχεσθαι*. Addit, *ὑπόπτως* aeque recte accipi de suspicione adversus alios atque adversus delatores; hoc tolli argumentum Popponis, negantis *ὑπόπτως*, si *πάντας* legatur, significare idem quod *δι' ὑποψίαν*.

ὑπὸ Λακεδαιμονίων] ope Cleomenis, ut narrat Herodot. 5, 64. sqq. 91. et v. Valck. ad eundem 5, 55. A Lacedaemoniis igitur, unde auxilium iterum non exspectandum esset.

54. Sequitur quaestio historica de caede Pisistrati filii, num Hippias an Hipparchus, frater eius, tyrannus fuerit. Conf. Thuc. 1, 20. Scriptor aetate proximus Herodot. 5, 55. ita scribit: *Ἵππαρχον τὸν Πεισιστράτου Ἱππιέω δὲ τοῦ τυράννου ἀδελφεόν*, ubi v. Valck., adde Dahlm. Herodot. p. 227. Hunc cum Thucydide consentire sumi potest, dummodo colligere licet, Hippiam ut tyrannum, ita natu maiorem fuisse. Plato, qui vulgo fertur, in Hipparcho secus ac Thucydides Hipparchum in tyrannide occisum esse narrat p. 228. Steph. Hipparchus, ait, *ὃς τῶν Πεισιστράτου παίδων ἦν πρεσβύτατος καὶ σοφώτατος*. At Hipparchum dialogum nunc omnes in Platonis lectione assidue, et vel non assidue versati pro spurio habent. Nihil certi confici putat Duk. e Clidemi an

τὴν ξυντυχίαν ἐπεχειρήθη, ἣν ἐγὼ ἐπὶ πλέον διηγησάμενος ἀποφανῶ οὔτε τοὺς ἄλλους οὔτε αὐτοὺς Ἀθηναίους περὶ τῶν

Clitodemi historici verbis apud Athenae. 13. p. 609. C. ἐξέδωκε δὲ (Pisistratus) Ἱππάρχῳ τῷ υἱεῖ Φύην, τῷ μετὰ αὐτὸν τυραννεύσαντι, sed apud Athenaeum nunc rectius editum: ἐξέδωκε δὲ καὶ Ἱππάρχῳ τῷ υἱεῖ Φύην, καὶ Χάρμου θυγατέρα ἔλαβεν Ἱππίᾳ τῷ μετ' αὐτὸν τυραννεύσαντι. Itaque hic quoque scriptor, (de quo v. Pausan. 10, 15, 3. Blomf. ad Aesch. Pers. Gloss. v. 80. Dahlm. Herodot. p. 227. adn., qui putat Hellanicum errorem a Thucydide notatum commisisse), eximendus est e numero eorum, qui a Thucydide dissentiunt. Adde Siebelis. in Phanodemi, Demonis, Clitodemi atque Istri Ἀτθίδων etc. fragmentis (Lips. 1812.). Porro Thucydidem sequitur Aristot. Pol. 5, 10. p. 120. Schn. At eum Pseudo-Platone Plut. in Ἐρωτικοῖς facit. De auctoritate Diodori fragm. libr. 10. (Vol. 4. p. 61. Argent.) iudicare non licet, quia quos duces secutus sit non constat. Eius haec verba sunt: οἱ δὲ ἄλλοι Ἵππαρχος καὶ Ἱππίας βίαιοι καὶ χαλεποὶ ἐτυράννευον τῆς πόλεως, ubi Hipparchum Hippia priorem in tyrannide ponere videtur. Pseudo-Platone usus rem narrat Aelian. V. H. 8, 2., memorans et ipse, Hipparchum in tyrannide occisum esse, ita tamen ut de huius dialogi γνησιότητι dubitare videatur, adiectis his verbis: εἰ δὴ ὁ Ἵππαρχος Πλάτωνός ἐστι τῷ ὄντι. Idem V. H 11, 8., ubi caedis causam enarrat, non istius dialogi auctori, sed Thucydidi se adiungit. Venimus ad Heraclidem Ponticum, qui in fragm. de Rep. Ath. p. 232. Tauchn. nec cum Pseudo-Platone nec cum hoc scriptore facit, nec, quod sciam, cum alio quoquam, nam Thessalum tyrannum facit: τοῦτον τυραννοῦντα μὴ δυνηθέντες ἀνελεῖν, Ἵππαρχον ἀπέκτειναν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Nam quod post Pisistratum ab eo primo loco Hipparchus ponitur, secundo Thessalus memoratur, tertio Hippias, non catalogum decessorum tyrannidis dare voluit, sed εἰκῇ enumeravit, sin catalogum cum Dukero ea esse statuas, quae refert Heraclides, istius verba ipsa secum pugnant. Quid enim? si primus post patrem Hipparchus dominatus est, non potuit sub fratre tyranno interimi. Thucydidi rursus Maximus Tyr. Diss. 24. adstipulatur, itemque Polyaen. Strateg. 5, 14., neque minus ad Thucydidis auctoritatem se contulerunt Scholiastae ad Arist. Vesp. 500. Lys. 619. Alios scriptores, qui de hac caede egerunt, recenset Valesius ad Diod. l. c. Hoc autem „communi veterum consensu firmatum, quod Aristotelis Rhet. 2, 24. verbis sic expresserim: ὁ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος ἔρως κατέλυσε τὸν τύραννον Ἵππαρχον, sive ut Platonis in Conv. c. 9. verbis utar: ὁ γὰρ Ἀριστογείτονος ἔρως καὶ Ἁρμοδίου φιλία βέβαιος γενομένη κατέλυσεν αὐτῶν τὴν ἀρχήν.“ Evers. de Prooem. Thuc. p. 23. Quibus Scolion Callistrati addit, percussores Athenis etiam libertatem parasse: ὅτε τὸν τύραννον κτανέτην ἰσονόμους τ' Ἀθήνας ἐποιησάτην. Quod falsum esse, Thuc. arguit, neque is cum Aristotele et Platone, ab Eversio allatis, facit; nisi tres illi auctores sic senserunt, Harmodium et Aristogitonem libertatis et abrogatae tyrannidis causam remotiorem fuisse. Vid. omnino Valck. ad Herodot. 5, 55.

ἐπεχειρήθη] v. Matth. p. 922. Mox μέσος πολίτης est ein Bürger aus dem Mittelstande. Lucian. de Parasit. 48. Vol. 7. p. 140. Bip. τί δέ; οὐχὶ καὶ Ἀριστογείτων δημοτικὸς ὢν καὶ πένης, ὥσπερ Θουκυδίδης φησί, παιδικὰ ἦν Ἁρμοδίου; τί δέ; οὐχὶ καὶ ἐραστής; Is videtur Dukero verba Thucydidis ad argumentum, in quo versatur, accommodasse; nam Aristotelem Polit. 4. 11. et 12. μέσους πολίτας inter πλουσίους et πένητας ponere et eos esse docere, qui nimis nec divites nec pauperes sint. Et Plutarchum addit V. Sol. init. ἀνδρὸς οὐσίᾳ μέν, ὥς φασι, καὶ δυνάμει μέσου τῶν πολιτῶν, et fortasse ex hoc genere

σφετέρων τυράννων οὐδὲ περὶ τοῦ γενομένου ἀκριβὲς οὐδὲν λέγοντας. Πεισιστράτου γὰρ γηραιοῦ τελευτήσαντος ἐν τῇ τυραννίδι οὐχ Ἵππαρχος, ὥςπερ οἱ πολλοὶ οἴονται, ἀλλ' Ἱππίας πρεσβύτατος ὢν ἔσχε τὴν ἀρχήν. γενομένου δὲ Ἁρμοδίου ὥρᾳ ἡλικίας λαμπροῦ Ἀριστογείτων ἀνὴρ τῶν ἀστῶν μέσος πολίτης ἐραστὴς ὢν εἶχεν αὐτόν. πειραθεὶς δὲ ὁ Ἁρμόδιος ὑπὸ Ἱππάρχου τοῦ Πεισιστράτου καὶ οὐ πεισθεὶς καταγορεύει τῷ Ἀριστογείτονι. ὁ δὲ ἐρωτικῶς περιαλγήσας καὶ φοβηθεὶς τὴν Ἱππάρχου δύναμιν μὴ βίᾳ προςαγάγηται αὐτόν, ἐπιβουλεύει εὐθὺς ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως κατάλυσιν τῇ τυραννίδι. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Ἵππαρχος ὡς αὖθις πειράσας οὐδὲν μᾶλλον ἔπειθε τὸν Ἁρμόδιον, βίαιον μὲν οὐδὲν ἐβούλετο δρᾶν, ἐν τόπῳ δέ τινι ἀφανεῖ ὡς οὐ διὰ τοῦτο δὴ παρεσκευάζετο

civium fuisse, quos Latini *patres familias* dicunt, Liv. 1, 45. 2, 36. Sueton. Aug. 59. Calig. 26. Domit. 10. et e Livio Valer. Max. 3, 1. Vid. Ernest. et Casaub. ad locum e vita Calig. Dein εἶχεν αὐτόν sensu venereo, ut Aristippus usus est apud Diogenem Laert. 2, 75., utque est apud Terent. Andr. 1, 1, 58., ubi v. dictata Ruhnkenii. Sensu pudico Hom. de uxore legitima Od. 4, 569. Il. 6, 398. Tum ὡς ἀπὸ τῆς ἀξιώσεως est ὡς κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ δύναμιν, ait Schol., ἦν γὰρ μέσος πολίτης, mit den Mitteln, die ihm als einem Bürger aus dem Mittelstande zu Gebote standen.

ἐν τόπῳ — ἀφανεῖ] Apud Scholiastam in lemmate quidem est τόπῳ, sed eius interpretatio sonat, quasi τρόπῳ legisset: ἐμηχανᾶτο κρύφα προπηλακίσαι τὸν Ἁρμόδιον, ὡς δι' ἄλλην αἰτίαν τινὰ καὶ οὐ διὰ τὸ μὴ τυχεῖν αὐτοῦ. Atque vulgatae τόπῳ adversantur ab ipso scriptore narrata, nam in publico et festo Panathenaeorum die virginem contumelia affecit. Itaque valde probabilis est Levesquii coniectura ἐν τρόπῳ i. e. *ratione aliqua occulta*, ut vera offensionis causa non pateret. Ita 1, 97. legitur ἐν οἵῳ τρόπῳ κατέστη. Popp. conferri iubet Brem. ad Lys. p. 49. Haack in Addendis coniicit ἐν τόπῳ δέ τῳ διαφανεῖ; at ἀφανεῖ propter verba ὡς οὐ διὰ τοῦτο δή mutari non licet, ut quibus explicatio τοῦ ἀφανοῦς sine controversia continetur. Porro „προπηλακισμός dicitur omne omnino iniuriae et contumeliae genus, sive re sive verbis factae, item sive de qua ibatur in ius, sive de qua non dabatur iudicium, et verbum erat elegans atque usus communis, sed non legum, in quibus ὕβρις, αἰκία, κακηγορία, λοιδορία, quae omnia προπηλακισμός comprehendebat." Heraldi Animadv. in Salmas. Obss. ad Ius A. et R. 2, 10, 4. p. 123. vid. Demosth. in Mid. p. 537. Reisk., ac Meier. et Schoem. d. Att. Proz. p. 327. 550. De participio προπηλακιῶν post παρασκευάζεσθαι v. Matth. p. 1091. med. Κατεστήσατο (sc. τὴν ἀρχήν) Schol. explicat per [illegible]. Mox οἱ τύραννοι οὗτοι Popp. scribendum putavit, coll. edit. suae 1, 1. p. 196. „quibuscum, ait, licet conferas quae Blum. Script. Schol. init. disputavit, vel sic articulus deesse nequit." Articulo opus est, si in τύραννοι non notio generalis vocis cogitatur, sed definita Pisistratidarum. At mihi auctor sine articulo hoc dicere voluisse videtur: καίπερ τύραννοι ὄντες οὗτοι. Dein μόνον post εἰκοστήν addidit, quia sub ipso Pisistrato Athenienses decimam redituum ex agris suis pendebant, quod vectigal eius posteri non totum tollebant, sed tantum ad dimidium redigebant. Fusius rem pertractat Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 351.

προσηλικιῶν αὐτόν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθὴς ἦν ἐς τοὺς πολλούς, ἀλλ' ἀνεπιφθόνως κατεστήσατο· καὶ ἐπετήδευσαν ἐπὶ πλεῖστον δὴ τύραννοι οὗτοι ἀρετὴν καὶ ξύνεσιν, καὶ Ἀθηναίους εἰκοστὴν μόνον πρασσόμενοι τῶν γιγνομένων τήν τε πόλιν αὐτῶν καλῶς διεκόσμησαν καὶ τοὺς πολέμους διέφερον καὶ ἐς τὰ ἱερὰ ἔθυον. τὰ δὲ ἄλλα αὐτὴ ἡ πόλις τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρῆτο, πλὴν καθ' ὅσον ἀεί τινα ἐπεμέλοντο σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι. καὶ ἄλλοι τε αὐτῶν ἦρξαν τὴν ἐνιαύσιον Ἀθηναίοις ἀρχὴν καὶ Πεισίστρατος ὁ Ἱππίου τοῦ τυραννεύσαντος υἱὸς τοῦ πάππου ἔχων τοὔνομα, ὃς τῶν δώδεκα θεῶν βωμὸν τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἄρχων ἀνέθηκε καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Πυθίου. καὶ τῷ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προσοικοδομήσας ὕστερον ὁ δῆμος Ἀθηναίων μεῖζον

et Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 287, 17. Porro αὐτὴ ἡ πόλις „est *ipsa per se, nihil a tyrannis impedimenti experta.*“ Haack. Et διέφερον Schol. explicat per διήνυον. Vid. adn. ad 1, 11. Hoc loco Duk. verbum istud interpretatur: *praestabant, excellebant, eminebant in bellis,* allatis iis locis: Lucian. D. M. 12, 1. Vol. 2. p. 171. Bip. πάντων σχεδὸν τῶν πρὸ ἐμοῦ φημὶ διενεγκεῖν τὰ πολέμια. Pausan. 1, 23. de Pisistrato et Hippia Περιάνδρου φιλάνθρωποι μᾶλλον καὶ σοφώτεροι τὰ πολέμια ἦσαν. At apertum est, formulam διαφέρειν πόλεμον (Tacitus *bella tolerare* v. Schaef. et Bast. ad Greg. Cor. p. 624.) tam usitatam hoc sensu esse, quo Schol. interpretatur, vix ut alio detorqueri possit, et aliud esse τὸν πόλεμον διαφέρειν, aliud τὰ πολέμια διαφέρειν. „Non moleste feret Duk., si dissentire me profitear et Scholiastae Cass. et omnium interpretum partibus potius accedam, quas sane, simul atque locus incontroversus fuerit prolatus, ubi τοὺς πολέμους διαφέρειν idem valere constet, quod *bello strenuum atque egregium esse,* lubens deseram.“ Hemsterh. ad Lucian. l. c.

ἐς τὰ ἱερὰ ἔθυον] i. e. *in templa, ut Diis facerent, se conferebant,* dictum ut θύειν εἰς ταύτην τὴν πανήγυριν βουλόμενοι apud Lysiam. v. Hemsterh. ad Arist. Plut. 1169. p. 466. Lips. Mox ἐν ταῖς ἀρχαῖς est *inter magistratus.* Et ὃς ante τῶν δώδεκα θεῶν Bekk. delendum censet. „Cur tandem? quaerit Popp., nam quod Ἄρχων redit, non gravis causa est.“ Ceterum aram istam praeter Herodotum memorant Plut. V. Demosth. Nic. et Lycurgus orator. Ara duodecim deorum in foro erat exstructa iam Ol. 65, 1. (520.) v. Herodot. 6, 108. Probabile est, iam inde a Pisistrati aetate intervalla locorum per terram Atticam et ultra ab hac ara, sicut Romae a milliario aureo computata esse. Hipparchus medio viarum ex urbe in pagos singulos ducentium intervallo Hermas posuit cum inscriptionibus binis, altera in sinistro, altera in dextero latere: in dextero autem erat pentameter, velut μνῆμα τόδ' Ἱππάρχου· στεῖχε δίκαια φρονῶν, unde colligunt, in sinistro fuisse hexametrum, velut ἐν μέσσῳ γε Θρίης τε καὶ ἄστεος, ἀνερ, ὅδ' Ἑρμῆς, ut integrum compleretur elegiacum distichum, utque hi Hermae pro lapidibus milliariis essent. V. Boeckh. C. I. Vol. 1. p. 31. sq. Od. Muell. in v. Attica apud Ersch. et Grub. Encyclop. Vol. 6. p. 237. Habes exemplum versus ab Hipparcho Pisistrati filio Hermae inscripti apud Boeckh. l. c. nr. 12. et alium eiusmodi titulum post Euclidem, ut Boeckh. existimat, positum ibidem p. 483. nr. 525. Ad ἐν Πυθίου supple τεμένει, ut suppletur paulo inferius in inscriptione. De Pythio v. adn. ad 2, 15.

μῆκος, τοῦ βωμοῦ ἠφάνισε τοὐπίγραμμα· τοῦ δ' ἐν Πυθίου ἔτι καὶ νῦν δῆλόν ἐστιν ἀμυδροῖς γράμμασι λέγον τάδε·

μνῆμα τόδ' ἧς ἀρχῆς Πεισίστρατος Ἱππίου υἱὸς
θῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει.

55 Ὅτι δὲ πρεσβύτατος ὢν Ἱππίας ἦρξεν εἰδὼς μὲν καὶ ἀκοῇ ἀκριβέστερον ἄλλων ἰσχυρίζομαι, γνοίη δ' ἄν τις καὶ αὐτῷ τούτῳ· παῖδες γὰρ αὐτῷ μόνον φαίνονται τῶν γνησίων ἀδελφῶν γενόμενοι, ὡς ὅ τε βωμὸς σημαίνει καὶ ἡ στήλη περὶ τῆς τῶν τυράννων ἀδικίας ἡ ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀκροπόλει σταθεῖσα, ἐν ᾗ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἱππάρχου οὐδεὶς παῖς γέγραπται, Ἱππίου δὲ πέντε, οἳ αὐτῷ ἐκ Μυῤῥίνης τῆς Καλλίου τοῦ Ὑπερεχίδου θυγατρὸς ἐγένοντο· εἰκὸς γὰρ ἦν τὸν πρεσβύτατον πρῶτον γῆμαι. καὶ ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ πρῶτος γέγραπται μετὰ τὸν πατέρα, οὐδὲ τοῦτο ἀπεοικότως διὰ τὸ πρεσβεύειν τε ἀπ' αὐτοῦ καὶ τυραννεῦσαι. οὐ μὴν οὐδ' ἂν κατασχεῖν μοι δοκεῖ ποτε Ἱππίας τὸ παραχρῆμα ῥᾳδίως τὴν τυραννίδα, εἰ Ἵππαρχος μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὢν ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ αὐθημερὸν καθίστατο· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον ξύνηθες τοῖς μὲν πολίταις φοβερόν, ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους ἀκριβές, πολλῷ τῷ πε-

55. *γνησίων ἀδελφῶν*] Quatuor Pisistratidas fuisse, dicit Schol. Arist. ad Vesp. 500. et Lys. 619. Ex his unus erat nothus, Hegesistratus. Meurs. in Pisistr. c. 10. Duk. *Γνήσιοι* erant Hippias, Hipparchus, Thessalus, de quo v. Thuc. 1, 20. Diod. fragm. libr. 10. (Vol. 4. p. 61. Argent.) Theophr. Hist. Plant. His unus Plut. V. Cat. Mai. c. 24. Iophontem addit, tum hunc tum Thessalum scribens ex altera uxore Pisistrati natum esse. Iophontem vel prima aetate absumtum morte, vel in legitimorum filiorum numero prorsus non fuisse Evers. de Prooem. Thuc. p. 22. existimat. Quod sequitur *ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ*, ibi *πρώτῃ* quid significet, nemo intelligit, quum una tantum columna memorata sit. In H. s. v. *γρ. αὐτῇ*. Valla *in ipso titulari lapide*. G. quid haberet, Gail. satis eruere non potuit, sed suspicabatur esse *ἄλλως*. *Αὐτῇ* verum esse, Popponis sententia est. Mox ad *ἀπεοικότως* Thom. M. p. 86., ex eoque Phavorin. *ἀπεικότως καὶ ἀπεοικότως Θουκυδίδης ἐν τῇ ἕκτῃ· „οὐδὲ τοῦτο ἀπεοικότως."* Altera forma extat 1, 73. 8, 68. Dein *πρεσβεύειν* idem est, quod *πρεσβύτερον εἶναι*, ut Phavorin. et Thom. M. p. 738. exponunt. Hesych. *ἐπρέσβευσε, πρεσβύτερος ἦν* ex Herodoto 7, 2., ubi v. Valck. Et *ἀπ' αὐτοῦ* est *post Pisistratum*. Paulo post verba *ἀλλὰ καὶ* refer ad sequens *καὶ* ante *οὐχ ὡς*, et *κατεκράτησε* est er hielt sich, behielt die Oberhand. Schol. *ἀλλὰ διὰ τὸ ἐκ μακροῦ χρόνου τοῖς μὲν πολίταις σύνηθες ἐμπεποιηκέναι τὸ φοβεῖσθαι αὐτόν, τοῖς δὲ δορυφόροις τὸ φυλάττειν ἐπιμελῶς, ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος ἀσφαλῶς* (scribendum videtur *ἀσφαλοῦς*) *ἐκράτει*. In his *τὸ ξύνηθες φοβερὸν* et *τὸ ξύνηθες ἀκριβὲς* idem esse, quod *τὸν ξυνήθη φόβον καὶ τὴν ξυνήθη ἀκρίβειαν* Bau. monuit coll. 6, 34. *τὸ ξύνηθες ἥσυχον*. Verba *πολλῷ τῷ περιόντι τοῦ ἀσφαλοῦς* Arn. exponit with superabundant security, i. e. *ita ut securitas superesset* coll. 5, 7. et Liv. 2, 27. *adeo supererant animi ad sustinendam invidiam*. Idem *τὸ ἀκριβὲς* ait indicare, quod Hippias non omiserit supplere numerum corporis custodum, ut satis essent ad tyrannidem tuendam, quod diligens fuerit in legendis viris et conciliandis per ampla stipendia et liberalitatem.

ριόντι τοῦ ἀσφαλοῦς κατεκράτησε, καὶ οὐχ ὡς ἀδελφὸς νεώτερος ὢν ἠπόρησεν, ἐν ᾧ οὐ πρότερον ξυνεχῶς ὡμιλήκει τῇ ἀρχῇ. Ἱππάρχῳ δὲ ξυνέβη τοῦ πάθους τῇ δυςτυχίᾳ ὀνομασθέντα καὶ τὴν δόξαν τῆς τυραννίδος ἐς τὰ ἔπειτα προςλαβεῖν.

Τὸν δ' οὖν Ἁρμόδιον ἀπαρνηθέντα τὴν πείρασιν, ὥςπερ 56
διενοεῖτο, προὐπηλάκισεν· ἀδελφὴν γὰρ αὐτοῦ κόρην ἐπαγγεί-

ἐν ᾧ οὐ πρότερον — ὡμιλήκει] Putes hoc esse: in welchem Falle (sc. *εἰ ἠπόρησεν*) er nicht früher mit der Tyrannei vertraut gewesen war. At exspectet sic aliquis potius *κατεκράτησε, καὶ πρότερον ξυνεχῶς ὡμιλήκει τῇ ἀρχῇ, ἐν ᾧ οὐχ ὡς ἀδελφὸς νεώτερος ὢν ἠπόρησεν*, quare verba *ἐν ᾧ* malim referre ad *ὡς ἀδελφὸς νεώτερος ὢν*, ut sit *καὶ οὐχ ὡς ἀδελφὸς νεώτερος ὢν ἠπόρησεν· εἰ γὰρ ἀδ. ν. ἦν, οὐ πρότερον ξυνεχῶς ὡμιλήκει τῇ ἀρχῇ*. Hic demum est verus nexus causae et effectus. Et *οὐκ ἠπόρησεν* est idem quod *οὐκ ἐν ἀπορίᾳ ἐγένετο τοῦ πῶς δεῖ καταστήσασθαι τὴν ἀρχήν*.

56. *ἀπαρνηθέντα*] Schol. *ἀρνησάμενον ὁμιλῆσαι τῷ πειρῶντι*. Mox *κόρην*, nunquam *κόραν*, v. Matth. §. 68. 2. adn. Passov. üb. Zweck etc. gr. Wörterb. p. 7. Et *ἐπαγγείλαντες* Schol. explicat. per *προςτάξαντες*, *nam sororem eius virginem, quum ad gestandum in pompa canistrum venire iussissent, abegerunt dicentes se prorsus non ei denunciasse, quod digna non esset*, ubi *οὐδὲ τὴν ἀρχήν* est *prorsus non*, ut docet Herm. ad Vig. p. 723. Wolf. ad Demosth. Lept. p. 278. ed. pr. „Philochorus *ἐν δευτέρᾳ Ἀτθίδος φησὶν ὡς Ἐριχθονίου βασιλεύοντος πρῶτον κατέστησαν οἱ ἐν ἀξιώματι παρθένοι φέρειν τὰ κανᾶ τῇ θεῷ, ἐφ' οἷς ἐπέκειτο τὰ πρὸς θυσίαν, τοῖς τε Παναθηναίοις καὶ ταῖς ἄλλαις πομπαῖς.* Harpocr. in *κανηφόροι*. Et Photius in eadem v.: *αὗται δὲ αἱ κανηφόροι τῶν ἀστῶν καὶ τῶν εὐγενῶν ἦσαν.* Secundum Herodotum percussores Hipparchi origine Phoenicia erant, quorum maiores ex Boeotia Athenas migraverant, ubi inter cives quidem recepti, at tamen quibusdam exclusi sunt, quibus tantum cives plene Attici fruerentur. Atqui si *κανηφόροι*, ut ait Photius, legebantur *ἐξ εὐγενῶν*, soror Harmodii, quae non talis esset, ad illud munus, si vere rem spectes, non legi poterat: quae videtur opinio fuisse tyrannorum, quum negarent *ἀξίαν εἶναι*, peregrina enim stirpe prohibebatur, quominus sacra Minervae ferret." Arn. v. Herodot. 5, 57 sqq. At ex praesenti loco discimus, Harmodii sororem a tyranno non vera de causa, sed inferendae contumeliae ergo reiectam esse. Ceterum de tempore Panathenaeorum v. adn. ad 5, 47. Pompa Panathenaeorum Academia sive Ceramico exteriore profecta lata rectaque via per Dipylon sive portam Thriasiam in urbem deducebatur. Non est credibile, viam, qua a Dipylo ad Ceramicum interiorem ibatur, admodum longam fuisse, quia, ut alia taceam, extrema pompa Panathenaica usque in Ceramico exteriori adstante, et proinde sex ad octo stadia a Dipylo remota, prima pompa iam circum Leocorium i. e. in medio Ceramico interiori sive *ἀγορᾷ* versabatur. Iam apud hoc ipsum Leocorium Hipparchus pompam ordinabat, quum ab Harmodio et Aristogitone percussus est. Unde quo pompa processerit, multis exsequitur Od. Muell. s. v. Attica p. 235. Phot. et Suid. *πέμπειν τὸ πομπεύειν — καὶ πέμψαντες τὸ πομπεύσαντες παρὰ Θουκυδίδῃ.* v. Meinek. in Fragmm. Menandr. p. 166. Pollux. Onom. 8, 94. Schleusn. Cur. Nov. ad Phot. p. 328. Denique *ἀσφαλείας ἕνεκα* Cass. cod. Bas. Gr. Vulgo *οὕνεκα*. Thom. M. p. 307. *Θουκυδίδης ἀεὶ ἕνεκα* (et *ἕνεκεν*). Vid. Popp. 1, 1. p. 212. Schaef. Appar. cr. Demosth. Vol. 2. p. 364.

λαντες ἥκειν κανοῦν οἴσουσαν ἐν πομπῇ τινι, ἀπήλασαν λέγοντες οὐδὲ ἐπαγγεῖλαι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸ μὴ ἀξίαν εἶναι. χαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ Ἁρμοδίου πολλῷ δὴ μᾶλλον δι' ἐκεῖνον καὶ ὁ Ἀριστογείτων παρωξύνετο. καὶ αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τοὺς ξυνεπιθησομένους τῷ ἔργῳ ἐπέπρακτο, περιέμενον δὲ Παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ᾗ μόνον ἡμέρᾳ οὐχ ὕποπτον ἐγίγνετο ἐν ὅπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν πομπὴν πέμψαντας ἀθρόους γενέσθαι· καὶ ἔδει ἄρξαι μὲν αὐτούς, ξυνεπαμύνειν δὲ εὐθὺς τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐκείνους. ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ οἱ ξυνομωμοκότες, ἀσφαλείας ἕνεκα· ἤλπιζον γὰρ καὶ τοὺς μὴ προειδότας, εἰ καὶ ὁποσοιοῦν τολμήσειαν, ἐκ τοῦ παραχρῆμα, ἔχοντάς γε ὅπλα, ἐθελήσειν σφᾶς αὐτοὺς ξυνελευθεροῦν.

57 καὶ ὡς ἐπῆλθεν ἡ ἑορτή, Ἱππίας μὲν ἔξω ἐν τῷ Κεραμεικῷ καλουμένῳ μετὰ τῶν δορυφόρων διεκόσμει, ὡς ἕκαστα ἐχρῆν τῆς πομπῆς προϊέναι· ὁ δὲ Ἁρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων, ἔχοντες ἤδη τὰ ἐγχειρίδια, ἐς τὸ ἔργον προῄεσαν. καὶ ὡς εἶδόν τινα τῶν ξυνωμοτῶν σφίσι διαλεγόμενον οἰκείως τῷ Ἱππίᾳ, ἦν δὲ πᾶσιν εὐπρόσοδος ὁ Ἱππίας, ἔδεισαν καὶ ἐνόμισαν μεμηνῦσθαί τε καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ξυλληφθήσεσθαι. τὸν λυπήσαντα οὖν σφᾶς καὶ δι' ὅνπερ πάντα ἐκινδύνευον ἐβούλοντο πρότερον εἰ δύναιντο προτιμωρήσεσθαι, καὶ ὥσπερ εἶχον ὥρμησαν εἴσω τῶν πυλῶν, καὶ περιέτυχον τῷ Ἱππάρχῳ παρὰ τὸ Λεωκόριον καλούμενον καὶ εὐθὺς ἀπερισκέπτως προσπεσόντες καὶ ὡς ἂν μάλιστα δι' ὀργῆς, ὁ μὲν ἐρωτικῆς, ὁ δὲ ὑβρισμένος, ἔτυπτον, καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοὺς δορυφόρους τὸ αὐτίκα διαφεύγει ὁ Ἀριστογείτων, ξυνδραμόντος τοῦ ὄχλου, καὶ ὕστερον ληφθεὶς οὐ ῥᾳδίως διετέθη· Ἁρμόδιος

58 δὲ αὐτοῦ παραχρῆμα ἀπόλλυται. ἀγγελθέντος δὲ Ἱππίᾳ ἐς τὸν Κεραμεικόν, οὐκ ἐπὶ τὸ γενόμενον ἀλλ' ἐπὶ τοὺς πομπέας τοὺς ὁπλίτας, πρότερον ἢ αἰσθέσθαι αὐτοὺς ἄποθεν ὄντας, εὐθὺς

57. *τὸν λυπήσαντα*] Schol. *τὸν Ἵππαρχον.* Et *δι' ὅνπερ* i. e. *propter quem* (v. Matth. p. 1151. b.) est in libris longe plurimis et optimis. Vulgo *δι' οὗπερ* i. e. *per quem.* Mox *περὶ τὸ Λεωκόριον* H. ut 1, 20. *κατὰ τὸ Λ.* Mosqu. „Alterutrum malis, quum in vulgata exspectes *τῷ Λεωκορίῳ.*" Popp. De Leocorio v. Aelian. V. H. 12, 28. et adn. ad 1, 20. Et *καί* in verbis *καὶ εὐθύς* ex Reg. (G.) „recte inseruit Bekk. Vulgo enim eo omisso post *καλούμενον* comma, post *προσπεσόντες* punctum ponitur. Sed ita coniuratos Hipparcho, postquam adorti essent, obviam factos esse inepte dici iam in Ephemm. Lips. a. 1820. p. 461. declaravimus. Veriorem interpunctionem praebet etiam Aug." Popp. Post verba *καὶ ὡς ἂν μάλιστα δι' ὀργῆς* Matth. p. 858. supplet *περιπέσοιεν.* Minus recte Schaef. Appar. cr. Demosth. Vol. 2. p. 268. e vicinia repetit *τύπτοιεν*, sic enim particula *καί*, quae est ante *ὡς ἂν μάλιστα*, abesse deberet. Cum Schaefero Arn. ad 1, 33. facit, quippe uterque veterem huius loci interpunctionem secutus esse videtur, quam si sequaris, utique *τύπτοιεν* suppleri verum est. Denique *οὐ ῥᾳδίως* per *κακῶς* explicant Hesych. et Phavorin. Conf. Phot. et Thuc. 7, 73.

ἐχώρησε, καὶ ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος πρὸς τὴν ξυμφορὰν ἐκέλευσεν αὐτοὺς δείξας τι χωρίον ἀπελθεῖν ἐς αὐτὸ ἄνευ τῶν ὅπλων. καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν, οἰόμενοί τι ἐρεῖν αὐτόν· ὁ δὲ τοῖς ἐπικούροις φράσας τὰ ὅπλα ὑπολαβεῖν ἐξελέγετο εὐθὺς οὓς ἐπῃτιᾶτο καὶ εἴ τις εὑρέθη ἐγχειρίδιον ἔχων· μετὰ γὰρ ἀσπίδος καὶ δόρατος εἰώθεσαν τὰς πομπὰς ποιεῖν.

Τοιούτῳ μὲν τρόπῳ δι' ἐρωτικὴν λύπην ἥ τε ἀρχὴ τῆς 59 ἐπιβουλῆς καὶ ἡ ἀλόγιστος τόλμα ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι ἐγένετο. τοῖς δ' Ἀθηναίοις χαλεπωτέρα μετὰ τοῦτο ἡ τυραννὶς κατέστη, καὶ ὁ Ἱππίας διὰ φόβου ἤδη μᾶλλον ὢν τῶν τε πολιτῶν πολλοὺς ἔκτεινε καὶ πρὸς τὰ ἔξω ἅμα διεσκοπεῖτο, εἴ ποθεν ἀσφάλειάν τινα ὁρῴη μεταβολῆς γενομένης ὑπάρχουσάν οἱ. Ἱπποκλου γοῦν τοῦ Λαμψακηνοῦ τυράννου Αἰαντίδῃ τῷ παιδὶ θυγατέρα ἑαυτοῦ μετὰ ταῦτα Ἀρχεδίκην Ἀθηναῖος ὢν Λαμψακηνῷ ἔδωκεν, αἰσθανόμενος αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Δαρείῳ δύνασθαι. καὶ αὐτῆς σῆμα ἐν Λαμψάκῳ ἐστὶν ἐπίγραμμα ἔχον τόδε·

Ἀνδρὸς ἀριστεύσαντος ἐν Ἑλλάδι τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ
  Ἱππίου Ἀρχεδίκην ἥδε κέκευθε κόνις·
ἣ πατρός τε καὶ ἀνδρὸς ἀδελφῶν τ' οὖσα τυράννων
  παίδων τ' οὐκ ἤρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην.

Τυραννεύσας δὲ ἔτη τρία Ἱππίας ἔτι Ἀθηναίων, καὶ παυθεὶς

58. *ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος*] i. e. **vultuque ad calamitatem dissimulandam composito.** Schol. *ὑποκρινάμενος φαιδρὸς εἶναι τῷ προσώπῳ, ἤγουν ἀσύγχυτον τὴν ἑαυτοῦ ὄψιν τηρήσας καὶ μὴ ὑπεμφαίνουσαν τεκμήριον τοῦ πάθους.* Structuram (*ἀδήλως*, i. e. *ὥστε ἄδηλος εἶναι, τῇ ὄψει, πλασάμενος αὐτὴν πρὸς τὴν ξυμφοράν* i. e. dem Vorfalle gemäss, sive wie es der Vorfall erforderte) Arn. mihi recte comparare videtur cum 3, 59. *φείσασθαι οἴκτῳ σώφρονι λαβόντας*, ubi v. adn. Tum alii libri non multi neque optimae notae pro *ὑπολαβεῖν* habent *ἀπολαβεῖν*, quod reiicit Dorv. ad Charit. p. 269. Porro quandocunque dux milites alloquebatur, arma ordine structa relinquebant et sine armis audiebant. vid. adn. ad 2, 2. Hinc scriptor: *καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν, οἰόμενοί τι ἐρεῖν αὐτόν*, ubi Popp. legi vult *ἀπεχώρησαν.*

59. *ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς*] Schol. *ἐκ τοῦ εὐθέως φόβου καὶ τοῦ φοβηθέντας αὐτούς, ὡς μεμηνυμένους, ἀλογίστῳ τόλμῃ ἐπὶ τὸν Ἵππαρχον χωρῆσαι.* De verbis *διὰ φόβου ὤν* v. Matth. p. 1149. e. Verbis *Ἀθηναῖος ὤν* scriptor fastum popularem significat. v. Valck. ad Herodot. 7, 161. De verbis *μέγα δύνασθαι* adi Matth. p. 1079. n. I. ab init. De epigrammate, quod sequitur, „v. Casaub. Epist. 467. Simonidi tribuit Aristot. A. Rh. 1, 9., ubi tertium versum addit.“ Duk. Auctor Hippiae post fratris necem tyrannidem tribus annis terminat, totidem Plato in Hipparcho p. 229. B. Herodot. 5, 55., postquam Hipparchum, ait, Aristogiton et Harmodius interfecerunt, *μετὰ ταῦτα ἐτυραννεύοντο Ἀθηναῖοι ἐπ' ἔτεα τέσσερα*, ubi Wess. adnotavit, Thucydidem et Platonem Herodoti quatuor annis nihil admodum officere, modo cum Dodwello tres integri et quartus inchoatus Hippiae tyranno post Hipparchi violentam mortem relinquantur. Hippias primo Sigeum abiit: „nam id temporis eius urbis dominus erat Hegesistratus, frater Hippiae nothus, a Pisistrato patre impositus. v. Meurs. Pisistr. c. 10.“ Huds. conf. Herodot. 5, 94. 95.

ἐν τῷ τετάρτῳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀλκμαιωνιδῶν τῶν φευγόντων, ἐχώρει ὑπόσπονδος ἔς τε Σίγειον καὶ παρ' Αἰαντίδην ἐς Λάμψακον, ἐκεῖθεν δὲ ὡς βασιλέα Δαρεῖον, ὅθεν καὶ ὁρμώμενος ἐς Μαραθῶνα ὕστερον ἔτει εἰκοστῷ ἤδη γέρων ὢν μετὰ Μήδων ἐστράτευσεν.

60 Ὧν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων καὶ μιμνησκόμενος ὅσα ἀκοῇ περὶ αὐτῶν ἠπίστατο, χαλεπὸς ἦν τότε καὶ ὑπόπτης ἐς τοὺς περὶ τῶν μυστικῶν τὴν αἰτίαν λαβόντας, καὶ πάντα αὐτοῖς ἐδόκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ πεπρᾶχθαι. καὶ ὡς αὐτῶν διὰ τὸ τοιοῦτον ὀργιζομένων πολλοί τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι ἤδη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἦσαν, καὶ οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπεδίδοσαν μᾶλλον ἐς τὸ ἀγριώτερόν τε καὶ πλείους ἔτι ξυλλαμβάνειν, ἐνταῦθα ἀναπείθεται εἷς τῶν δεδεμένων, ὅςπερ ἐδόκει αἰτιώτατος εἶναι, ὑπὸ τῶν ξυνδεσμωτῶν τινος εἴτε ἄρα καὶ τὰ ὄντα μηνῦσαι εἴτε καὶ οὔ· ἐπ' ἀμφότερα γὰρ εἰκάζεται, τὸ δὲ σαφὲς οὐδεὶς οὔτε τότε οὔτε ὕστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν δρασάντων τὸ ἔργον. λέγων δὲ ἔπεισεν αὐτὸν ὡς χρή, εἰ μὴ καὶ δέδρακεν, αὐτόν τε ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι καὶ τὴν πόλιν τῆς παρούσης ὑποψίας παῦσαι· βεβαιοτέραν γὰρ αὐτῷ σωτηρίαν εἶναι ὁμολογήσαντι μετ' ἀδείας, ἢ ἀρνηθέντι διὰ δίκης ἐλθεῖν. καὶ ὁ μὲν αὐτός τε καθ' ἑαυτοῦ καὶ κατ' ἄλλων μηνύει τὸ τῶν Ἑρμῶν· ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἄσμενος λαβὼν ὡς ᾤετο τὸ σαφές, καὶ δεινὸν ποιούμενοι πρότερον, εἰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας σφῶν τῷ πλήθει μὴ εἴσονται, τὸν μὲν μηνυτὴν εὐθὺς καὶ τοὺς ἄλλους μετ' αὐτοῦ ὅσων μὴ κατηγορήκει ἔλυσαν, τοὺς δὲ καταιτιαθέντας κρίσεις ποιήσαντες τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, ὅσοι ξυνελήφθησαν, τῶν δὲ διαφυγόντων θά-

60. *οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο*] Reisk. et Toup. Emendd. in Suid. Vol. 1. p. 257. emendant *οὐκ ἀνάπαυλα ἐφαίνετο*. Vocabulum *παῦλα* damnat Thom. M. p. 59., sed eum ex Platone, Aristotele, Dionysio et aliis refellunt Duk. et Valck. in Epistt. Batavorum ad I. A. Ern. p. 146. Nihilominus vulgata retinenda est. Usitatissime sic Thuc. loquitur, ut impersonalia ponat, ubi *τὰ πράγματα* mente concipias, velut hic hoc dicit und da es nicht nachzulassen schien mit Verhaftungen. Simillimum est 3, 33. *ἐν καταλήψει ἐφαίνετο*. Porro ille *εἷς τῶν δεδεμένων* erat Andocides orator, cui Timaeus quidam consilii auctor fuit. v. Andocid. or. de Myster., Plut. V. Alc. 20, 21. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 194 sqq. Mox *οὐδεὶς οὔτε τότε* Ar. Chr. Vulgo *οὐθείς*. At v. Lobeck. ad Phryn. p. 181 sq. Buttm. Gr. max. §. 70. adn. 7. Deinde *εἰ καὶ μὴ δέδρακεν* est in D. pro vulgata *εἰ μὴ καὶ δέδρακεν*. Sensus utique postulat: *etiamsi non fecerit*, sive wenn er es auch nicht gethan habe. Vulgata scriptura non aliter intelligi potest nisi sic: *nisi etiam fecerit* sive wenn er es nicht auch gethan habe. Propter verba *εἰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας* etc. adi Matth. p. 1251. Verbum *ἐπανεῖπον* Suid. Zonar. Phavorin. explicant per *ἐκήρυξαν*, adduntque pro testimonio haec Thucydidis verba *τῶν δὲ διαφυγόντων — τῷ ἀποκτείναντι*. Talentum publice decretum est proscriptorum aliquem trucidanti. v. Wess. ad Diod. 13, 2.

νατον καταγνόντες ἐπανεῖπον ἀργύριον τῷ ἀποκτείναντι. κἂν
τούτῳ. οἱ μὲν παθόντες ἄδηλον ἦν εἰ ἀδίκως ἐτετιμώρηντο, ἡ
μέντοι ἄλλη πόλις ἐν τῷ παρόντι περιφανῶς ὠφέλητο. περὶ 61
δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἐναγόντων τῶν ἐχθρῶν, οἵπερ καὶ πρὶν
ἐκπλεῖν αὐτὸν ἐπέθεντο, χαλεπῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάμβανον· καὶ
ἐπειδὴ τὸ τῶν Ἑρμῶν ᾤοντο σαφὲς ἔχειν, πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ
τὰ μυστικὰ ὧν ἐπαίτιος ἦν μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυν-
ωμοσίας ἐπὶ τῷ δήμῳ ἀπ' ἐκείνου ἐδόκει πραχθῆναι. καὶ γάρ
τις καὶ στρατιὰ Λακεδαιμονίων οὐ πολλὴ ἔτυχε κατὰ τὸν και-
ρὸν τοῦτον ἐν ᾧ περὶ ταῦτα ἐθορυβοῦντο μέχρι Ἰσθμοῦ παρελ-
θοῦσα πρὸς Βοιωτούς τι πράσσοντες. ἐδόκει οὖν ἐκείνου
πράξαντος καὶ οὐ Βοιωτῶν ἕνεκα ἀπὸ ξυνθήματος ἥκειν, καὶ
εἰ μὴ ἔφθασαν δὴ αὐτοὶ κατὰ τὸ μήνυμα ξυλλαβόντες τοὺς
ἄνδρας, προδοθῆναι ἂν ἡ πόλις. καί τινα μίαν νύκτα καὶ κα-
τέδαρθον ἐν Θησείῳ τῷ ἐν πόλει ἐν ὅπλοις. οἵ τε ξένοι τοῦ
Ἀλκιβιάδου οἱ ἐν Ἄργει κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπωπτεύθησαν
τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι· καὶ τοὺς ὁμήρους τῶν Ἀργείων τοὺς ἐν
ταῖς νήσοις κειμένους οἱ Ἀθηναῖοι τότε παρέδοσαν τῷ Ἀργείων
δήμῳ διὰ ταῦτα διαχρήσασθαι. πανταχόθεν τε περιειστήκει
ὑποψία ἐς τὸν Ἀλκιβιάδην. ὥστε βουλόμενοι αὐτὸν ἐς κρίσιν
ἀγαγόντες ἀποκτεῖναι, πέμπουσιν οὕτω τὴν Σαλαμινίαν ναῦν
ἐς τὴν Σικελίαν ἐπί τε ἐκεῖνον καὶ ὧν περὶ ἄλλων ἐμεμήνυντο.
εἴρητο δὲ προειπεῖν αὐτῷ ἀπολογησομένῳ ἀκολουθεῖν, ξυλλαμβά-
νειν δὲ μή, θεραπεύοντες τό τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ

61. *ἐπὶ τῷ δήμῳ*] i. e. *contra populare imperium.* Quare Hesych. haec verba Thucydidis exponit *ἐπὶ τῇ τοῦ δήμου καταλύσει.* v. Meier. et Schoem. d. Att. Proz. p. 341. De Theseo v. Additamenta ad Leak. Athen. p. 405. vers. Germ. Od. Muell. Archaeol. p. 89. „Hoc est templum Thesei adhuc superstes et conversum in templum Christianorum. Quia situm erat inter septentriones et occasum ab urbe prope portas Corinthum et Eleusinem ducentes, eo tempore opportunissimus locus esse videbatur, in quo Athenienses excubias agerent. Videlicet cives non in ipso templo dormitum ibant, sed in sacro circuitu sive *τεμένει*, et verba *ἐν ὅπλοις* significant, hastas et scuta congesta fuisse, ut in castris, loco propatulo intra *τέμενος*, dum milites in aliquo sacrorum aedificiorum vel humi prope arma sua recubuerunt." Arn.

οἱ ξένοι τοῦ Ἀλκιβιάδου] Diod. 13, 5. *συνελάβετο δὲ αὐτῶν* (inimicorum Alcibiadis) *ταῖς διαβολαῖς τὸ πραχθὲν παρὰ τοῖς Ἀργείοις· οἱ γὰρ ἰδιόξενοι* (Alcibiadis) *ξυνθέμενοι καταλῦσαι τὴν ἐν Ἄργει δημοκρατίαν πάντες ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀνῃρέθησαν.* v. Od. Muell. Dor. 2. p. 144. De obsidibus Argivorum v. Thuc. 5, 84. Schol. *διὰ τὰ κατηγορημένα τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ διὰ τοὺς ξένους αὐτοῦ τοὺς ἐν Ἄργει, ὑποπτευθέντας ἐπιτίθεσθαι τοῖς Ἀργείοις, οἱ Ἀθηναῖοι παρέδωκαν τῷ δήμῳ τῶν Ἀργείων τοὺς ὁμήρους τοὺς ἐν ταῖς νήσοις ἀποκειμένους, ὡς οἰκείους ὄντας τῶν τοῦ Ἀλκιβιάδου ξένων.* Mox *πέμπουσι — ἐπ' ἐκεῖνον* est *mittunt ad eum arcessendum.* v. Valck. ad Herodot. 7, 15.

θεραπεύοντες τό τε] Schol. *τὸ τό τε οὐκ ἔστι χρονικόν, ἀλλ' ἀνέστραπται οὕτω, θεραπεύοντές τε τὸ πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ θορυβεῖν, ὥστε μηδένα θόρυβον*

στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ θορυβεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Μαντινέας καὶ Ἀργείους βουλόμενοι παραμεῖναι, δι' ἐκείνου νομίζοντες πεισθῆναι σφᾶς ξυστρατεύειν. καὶ ὁ μὲν ἔχων τὴν ἑαυτοῦ ναῦν καὶ οἱ ξυνδιαβεβλημένοι ἀπέπλεον μετὰ τῆς Σαλαμινίας ἐκ τῆς Σικελίας ὡς ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν Θουρίοις, οὐκέτι ξυνείποντο, ἀλλ' ἀπελθόντες ἀπὸ τῆς νεὼς οὐ φανεροὶ ἦσαν, δείσαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ ἐς δίκην καταπλεῦσαι. οἱ δ' ἐκ τῆς Σαλαμινίας τέως μὲν ἐζήτουν τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ· ὡς δ' οὐδαμοῦ φανεροὶ ἦσαν, ᾤχοντο ἀποπλέοντες. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἤδη φυγὰς ὢν οὐ πολὺ ὕστερον ἐπὶ πλοίου ἐπεραιώθη ἐς Πελοπόννησον ἐκ τῆς Θουρίας· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐρήμῃ δίκῃ θάνατον κατέγνωσαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' ἐκείνου.

συλληφθέντος τοῦ Ἀλκιβιάδου μήτε ἀπὸ τῶν Ἀττικῶν στρατιωτῶν ἀγανακτούντων γενέσθαι, μήτε ἀπὸ τῶν πολεμίων καταφρονησάντων. Nominativum *θεραπεύοντες* posuit, quasi non *εἴρητο*, sed *εἰρήκεσαν* praecessisset. v. Lobeck. ad Phryn. p. 755. adn. Mox *πεισθῆναι σφᾶς* om. D. I. Mihi interpretamentum videntur, quod usus Thucydidis postulabat, ut *πεισθῆναι αὐτούς* scriberetur. Et commode abesse possunt ea verba, nam *τοὺς Μαντινέας καὶ Ἀργείους βουλόμενοι παραμεῖναι, δι' ἐκείνου νομίζοντες ξυστρατεύειν* non minus recte dicitur, quam 6, 29. *ὅτι δι' ἐκεῖνον ξυνεστράτευον οἵ τ' Ἀργεῖοι καὶ τῶν Μαντινέων τινές* i. e. *quoniam ab eo persuasum erat Argivis et nonnullis Mantinensium, ut auxiliarentur.* Certe *σφᾶς* suspectum est, pro quo Bekk. Lindav. Dobr. Arn. certatim *σφίσι* emendant. Haackii Blumiique Script. Schol. p. 20. ratio nimis quaesita est, quam ut probari possit.

ἔχων τὴν ἑαυτοῦ ναῦν] i. e. *vectus priva triremi*, quam ipse armaverat, cuique ipse praeerat; quamquam probabile est, navem etiam ipsam eius sumtibus paratam esse: [alioquin enim nihil a quolibet trierarcho differebat]. Ita avus eiusdem a Plutarcho Alc. 1. dicitur *ἰδιοστόλῳ τριήρει περὶ Ἀρτεμίσιον ἐνδόξως ναυμαχῆσαι.* Neque secus Herodotus 5, 47, 5. *συνέσπετο οἰκηίῃ τε τριήρεϊ καὶ οἰκηίῃ ἀνδρῶν δαπάνῃ* et 8, 17, 6. *ὃς δαπάνην οἰκηίην παρεχόμενος ἐστρατεύετο καὶ οἰκηίῃ νηΐ.* Pausan 10, 9, 1. *ἐναυμάχησε — ἐναντία τοῦ Μήδου ναῦν παρασκευασάμενος οἰκείαν.*" Bloomf. Non avus Alcibiadis, sed Clinias, pater priva triremi apud Artemisium pugnabat, nec Herodot. priori loco, aut Pausanias loquuntur de Clinia, sed ille de Philippo, hic de Phayllo Crotoniatis. Mox *ἐπὶ διαβολῇ* est während ein Vorurtheil gegen sie obwaltete. v. Matth. §. 586. Arn. comparat locutionem *ζῆν ἐπὶ παισίν*, de qua v. Herm. ad Vig. p. 860, 397.

ἐκ τῆς Θουρίας] i. e. Thuriis urbe. Nam Steph. Byz. et Schol. Arist. Nub. 331. urbem dicunt appellatam fuisse et *Θουρίαν* et *Θούριον* et *Θουρίους*, addit Arn. Eckhelium describere nummum cum inscriptione *ΘΟΥΡΙΑ*, et *τὴν Θουρίαν* c. 104. non posse non significare urbem. Dissentiunt Bred. et Popp., urbem dicentes *Θουρίους* appellatam esse, agrum Thuriorum esse *Θουρίαν*, qui tamen 7, 35. in libris scriptis audiat *ἡ Θουριὰς γῆ* (vulgo *Θουριᾶτις γῆ*). Polyaenus 1, 40, 6. Alcibiadem narrat navi mercatoria in Laconicam traiecisse. Denique *ἐρήμῃ δίκῃ* est *deserto vadimonio* (vulgo *in contumaciam*) v. Matth. de Iudiciis Athen. p. 266. Formulam accusationis (per *εἰσαγγελίαν* v. Schoem. de Comit. Ath. p. 190.) Plut. V. Alc. c. 22. servavit.

Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν 62
τῇ Σικελίᾳ, δύο μέρη ποιήσαντες τοῦ στρατεύματος καὶ λαχὼν ἑκάτερος, ἔπλεον ξὺν παντὶ ἐπὶ Σελινοῦντος καὶ Ἐγέστης, βουλόμενοι μὲν εἰδέναι τὰ χρήματα εἰ δώσουσιν οἱ Ἐγεσταῖοι, κατασκέψασθαι δὲ καὶ τῶν Σελινουντίων τὰ πράγματα καὶ τὰ διάφορα μαθεῖν τὰ πρὸς Ἐγεσταίους. παραπλέοντες δ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν Σικελίαν τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν κόλπον ἔσχον ἐς Ἱμέραν, ἧπερ μόνη ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς Σικελίας Ἑλλὰς πόλις ἐστί· καὶ ὡς οὐκ ἐδέχοντο αὐτούς, παρεκομίζοντο. καὶ ἐν τῷ παράπλῳ αἱροῦσιν Ὕκκαρα, πόλισμα Σικανικὸν μέν, Ἐγεσταίοις δὲ πολέμιον· ἦν δὲ παραθαλασσίδιον. καὶ ἀνδραποδίσαντες τὴν πόλιν παρέδοσαν Ἐγεσταίοις, παρεγένοντο γὰρ αὐτῶν ἱππῆς, αὐτοὶ δὲ πάλιν τῷ μὲν πεζῷ ἐχώρουν διὰ τῶν Σικελῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐς Κατάνην, αἱ δὲ νῆες περιέπλευσαν, τὰ ἀνδράποδα ἄγουσαι. Νικίας δὲ εὐθὺς ἐξ Ὑκκάρων ἐπὶ Ἐγέστης παραπλεύσας, καὶ τἄλλα χρηματίσας καὶ λαβὼν τάλαντα τριάκοντα παρῆν ἐς τὸ στράτευμα· καὶ τἀνδράποδα ἀπέδοσαν, καὶ ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ ἐς τοὺς τῶν Σικελῶν ξυμμάχους περιέπλευσαν, στρατιὰν κελεύοντες πέμπειν· τῇ τε ἡμισείᾳ τῆς ἑαυτῶν ἦλθον ἐπὶ Ὕβλαν τὴν Γελεᾶτιν, πολεμίαν οὖσαν, καὶ οὐχ εἷλον. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς τὴν ἔφοδον οἱ Ἀθη- 63
ναῖοι ἐπὶ Συρακούσας παρεσκευάζοντο, οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ ὡς ἐπ' ἐκείνους ἰόντες. ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸν πρῶτον φόβον καὶ τὴν προσδοκίαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ εὐθὺς ἐπέκειντο, κατά τε τὴν ἡμέραν ἑκάστην προϊοῦσαν ἀνεθάρσουν

62. Ὕκκαρα] Fazellus refert huius oppidi ruinas etiamnunc extare prope vicum, vulgari lingua Garbolangi appellatum; at ipsum situm Hyccarae antiquae nunc Muro di Carini i. e. d'Iccarini dici. Scriptor adiecit πόλισμα Σικανικὸν μέν etc., quia, quum oppidum Sicanicae originis esset, exspectaretur opus erat, Hyccarenses amicos fore Segestanorum, ut qui ab eadem origine profecti essent. Bloomf. Hinc scriptor addit, Athenienses terrestri itinere per terram Siculorum Catanam reversos esse: hoc iter Bloomf. aestimat centum triginta ad quadraginta mill., dierum octodecim per regionem tumulosam fuisse. Sequitur παρῆν ἐς τὸ στράτευμα, quippe πάρειμι frequens in motu significando, v. Valck. ad Herodot. 1, 21. Pro ἀπέδοσαν Bekk. coniecit ἀπέδοντο, vendiderunt. Doederl. Lat. Synon. Vol. 4. p. 115. ἀποδοῦναι pro πωλεῖν dici posse existimat non minus, quam λαβεῖν pro πρίασθαι. De neutro plurali τάλαντα iuncto cum verbo plurali v. Matth. p. 599. Porro non iniuria Popp. legi vult ἐς τῶν Σικελῶν τοὺς ξυμμάχους pro ἐς τοὺς τῶν Σικελῶν ξυμμάχους. Et Hyblam Geleatidem ne confunde cum Megara Hyblaea, v. adn. ad 6, 4.

63. τὴν ἡμέραν ἑκάστην] v. Matth. p. 548. Mox τὰ ἐπέκεινα est in der Gegend jenseits, nec pendet haec formula a πλέοντες. Sic dicitur τὸ πρὸς νότον 3, 6. in der Gegend südlich von etc. et multa alia, ut mireris, Reiskium et alios in hoc offendisse. Paulo post cum Bekkero scripsi σφίσιν αὐτοὶ μᾶλλον ἤκοιεν pro vulgata αὐτοῖς. Ratio in

μᾶλλον, καὶ ἐπειδὴ πλέοντες τά τε ἐπέκεινα τῆς Σικελίας πολὺ
ἀπὸ σφῶν ἐφαίνοντο, καὶ πρὸς τὴν Ὕβλαν ἐλθόντες καὶ πει-
ράσαντες οὐχ εἷλον βίᾳ, ἔτι πλέον κατεφρόνησαν, καὶ ἠξίουν
τοὺς στρατηγούς, οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ θαρσήσας ποιεῖν, ἄγειν
σφᾶς ἐπὶ Κατάνην, ἐπειδὴ οὐκ ἐκεῖνοι ἐφ' ἑαυτοὺς ἔρχονται.
ἱππῆς τε προσελαύνοντες ἀεὶ κατάσκοποι τῶν Συρακοσίων πρὸς
τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἐφύβριζον ἄλλα τε καὶ εἰ ξυνοι-
κήσοντες σφίσιν αὐτοὶ μᾶλλον ἥκοιεν ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ ἢ Λεον-
64 τίνους ἐς τὴν οἰκείαν κατοικιοῦντες. ἃ γιγνώσκοντες οἱ στρα-
τηγοὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄγειν πανδημεὶ
ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλεῖστον, αὐτοὶ δὲ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσούτῳ
ὑπὸ νύκτα παραπλεύσαντες στρατόπεδον καταλαβεῖν ἐν ἐπιτη-
δείῳ καθ' ἡσυχίαν, εἰδότες οὐκ ἂν ὁμοίως δυνηθέντες [καὶ]
εἰ ἐκ τῶν νεῶν πρὸς παρεσκευασμένους ἐκβιβάζοιεν ἢ κατὰ
γῆν ἰόντες γνωσθείησαν· τοὺς γὰρ ἂν ψιλοὺς τοὺς σφῶν καὶ
τὸν ὄχλον τῶν Συρακοσίων τοὺς ἱππέας πολλοὺς ὄντας, σφίσι
δ' οὐ παρόντων ἱππέων, βλάπτειν ἂν μεγάλα· οὕτω δὲ λή-
ψεσθαι χωρίον ὅθεν ὑπὸ τῶν ἱππέων οὐ βλάψονται ἄξια λό-
γου· ἐδίδασκον δ' αὐτοὺς περὶ τοῦ πρὸς τῷ Ὀλυμπιείῳ χωρίου,
ὅπερ καὶ κατέλαβον, Συρακοσίων φυγάδες, οἳ ξυνείποντο·
τοιόνδε τι οὖν πρὸς ἃ ἐβούλοντο οἱ στρατηγοὶ μηχανῶνται.
πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι μὲν πιστόν, τοῖς δὲ τῶν Συρακοσίων
στρατηγοῖς τῇ δοκήσει οὐχ ἧσσον ἐπιτήδειον· ἦν δὲ Κατα-
ναῖος ὁ ἀνήρ, καὶ ἀπ' ἀνδρῶν ἐκ τῆς Κατάνης ἥκειν ἔφη, ὧν
ἐκεῖνοι τὰ ὀνόματα ἐγίγνωσκον, καὶ ἠπίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι
ὑπολοίπους ὄντας τῶν σφίσιν εὐνόων. ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθη-
ναίους αὐλίζεσθαι ἀπὸ τῶν ὅπλων ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰ βού-
λονται ἐκεῖνοι πανδημεὶ ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἕῳ ἐπὶ τὸ στρά-

aperto est. Paulo abit Plut. V. Nic. 16. *οἱ δ' ἱππεῖς ὕβρει προσελαύνοντες ἤδη πρὸς τὸ στρατόπεδον ἠρώτων, εἰ Καταναίοις συνοικήσοντες ἢ Λεοντίνους κατοικιοῦντες ἥκουσιν.*

64. *οὐκ ἂν ὁμοίως — καὶ εἰ*] *καὶ οἱ* Vat. H. *καὶ* sine *εἰ* Mosqu. Vulgatae non potest alius sensus esse, nisi hic: *quum scirent, se nocte navigantes non aeque bene castra munire posse, ac si ex navibus contra paratos hostes escensionem facerent, vel terrestri itinere progredientes viderentur.* Haec autem partim sensu cassa sunt, partim docerent, duces non nocte navigare debuisse, id quod contra mentem scriptoris est. Itaque *καὶ* aut cum Reiskio abiiciendum, aut in *εἰ* et ipsum *εἰ* in *ἢ* mutandum. Valla *si aut.* Schol. *εἰδότες ὅτι οὐχ ὁμοίως οἱ Ἀθηναῖοι δυνήσονται στρατόπεδον καταλαβεῖν, οὔτ' εἰ κατὰ θάλασσαν φανερῶς καὶ προησθημένων τῶν Συρακουσίων ἐπιπλέοιεν (χαλεπὴν γὰρ ἔσεσθαι τὴν ἀπόβασιν, ἀντιταχθησομένων τῶν ἐναντίων, καὶ οὐκ ἀπαρασκεύων ὄντων); οὔτ' εἰ κατὰ γῆν ἐπίοιεν ἐκ τοῦ φανεροῦ· (καὶ γὰρ καὶ οὕτως ἐδόκουν βλαβήσεσθαι). διὰ ταῦτα δὴ ἀπάτῃ ἐβούλοντο χρήσασθαι καὶ παρασχεῖν δόκησιν τοῖς Συρακουσίοις ὡς κατὰ γῆν ἰόντες, ὅπως ἐπεξελθόντες ἐκεῖνοι πανδημεὶ παρατάξωνται.* Ad *ἐκβιβάζοιεν* supple *τὴν στρατιάν.* Verbis *τοιόνδε τι οὖν* apodosis incipit. v. Matth. p. 1274. init. p. 1290. et adn. ad 1, 35. De forma non contracta *εὐνόων* v. Lobeck. ad Phryn. p. 144 sq.

τευμα ἐλθεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀποκλήσειν τοὺς παρὰ σφίσι καὶ τὰς ναῦς ἐμπρήσειν, ἐκείνους δὲ ῥαδίως τὸ στράτευμα προσβαλόντας τῷ σταυρώματι αἱρήσειν· εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυνδράσοντας πολλοὺς Καταναίων, καὶ ἡτοιμάσθαι ἤδη ἀφ' ὧν αὐτὸς ἥκειν.
οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακοσίων, μετὰ τοῦ καὶ ἐς τὰ ἄλλα 65
θαρσεῖν καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ καὶ ἄνευ τούτων ἰέναι παρεσκευάσθαι ἐπὶ Κατάνην, ἐπίστευσάν τε τῷ ἀνθρώπῳ πολλῷ

τοὺς παρὰ σφίσι] Polyaen. 1, 40, 5. δύνασθαι τοὺς ἐν τῇ πόλει γυμνοὺς ἀποκλεισθέντας ἁλῶναι ῥαδίως. Diod. 13, 6. συχνοὺς τῶν Ἀθηναίων αὐλιζομένους ἀπὸ τῶν ὅπλων ἐν τῇ πόλει νυκτὸς ἄφνω συλλαβόντες τὰς ἐν τῷ λιμένι ναῦς ἐμπρῆσαι. Iam quum pro τοὺς Cass. Aug. Pal. It. Vat. H. Reg. (G., in quo tamen αυ eras.) F. E. Mosqu. K. m. Ar. Chr. Dan. habeant αὐτούς, Popp. suspicatur, in αὐτούς latere ἄφνω (αὐτίκα) τούς, addens tamen, αὐτούς et τούς etiam alibi confundi. Tum pro τῷ σταυρώματι F. Lugd. Laur. Gr. I. B. Ar. Chr. Dan. Ald. Flor. Bas. marg. Steph. et Cass. in marg. τῷ στρατεύματι, quam scripturam etiam Schol. memorat, m. στρῶματι, accentu simulque spiritu rec. man. addito; in marg. exaratum στρω., totum autem vocabulum in rasura est. Vall. interpretatur: *Syracusanos autem facile Athenienses adortos exercitum deleturos.* Quibus perpensis suspiceris, scriptoris manum hanc fuisse: ἐκείνους δὲ ῥαδίως προσβαλόντας τῷ στρατεύματι αἱρήσειν. Ubi quum esset, qui supplendi causa τὸ στράτευμα adscripsisset, alios posthac offendit repetitum illud τὸ στράτευμα — τῷ στρατεύματι. Ita σταυρώματι invectum est, vel errore librarii στράτευμα et σταύρωμα confusa sunt, ut saepius factum est, velut 6, 100. 101. Notum autem, ubi verbum finitum una cum participio una eademque sententia habet, regimen obtinere participii, non verbi finiti. Vid. Krueg. ad Dionys. p. 119. Negat Popp. τὸ στράτευμα hic recte memorari, quum ad exercitum etiam illi Athenienses pertineant, qui in urbe Catana erant; urbi potius castra ex adverso poni debere, quare pro στράτευμα apud Plutarchum et Polyaenum in huius rei narratione στρατόπεδον esse, et paulo ante recte in Mosqu. legi videri: ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἐλθεῖν, et hic seclusit verba τὸ στράτευμα ut falsa ac languida, legens ῥαδίως προσβαλόντες τῷ σταυρώματι αἱρήσειν. Mecum sentit Arn., qui monet, etiam c. 63. vocem στράτευμα significare Athenienses, qui in castris erant, et distinguere ab iis, qui forte Catanae erant. Idem narrat, communicatam secum esse coniecturam, qua legeretur τῷ στρατεύματι pro τὸ στράτευμα, *ut Syracusani cum exercitu suo vallum adorti caperent.* Quod ordine verborum suaderi dicit et loco simili 4, 11. τῷ στρατῷ προσέβαλλον τῷ τειχίσματι. Extrema capitis ita intellige: καὶ ἑτοίμους εἶναι ἤδη τοὺς ἄνδρας, παρ' ὧν αὐτὸς ἥκει.

65. ἰέναι παρεσκευάσθαι] Iam Dukero hic locus suspicionem moverat. Non possunt haec verba significare *cum apparatu proficisci.* Et ne Haackii quidem explicatio vera est: *praeterquam quod animo reputarent, etiam sine his se satis paratos esse adversus Catanam progredi.* Nam ἐν διανοίᾳ εἶναι significat non *animo reputare*, sed meminisse, cogitare (gedenken, vorhaben). Est igitur interpretandum: und ausserdem dass sie auch ohnedies gedachten, *gerüstet zu seyn nach Katana zu gehen.* Verum tum exspectes sich zu rüsten, *parare expeditionem*, non gerüstet zu seyn, *paratos esse.* Atque παρασκευάσασθαι habent Cl. [Ven.] F. E. Verum vel sic hoc verbum languet, quare Duk. dicit: hoc ita sine apparatu fieri non potuisse, facile quilibet intelligit. Cens. nescio qui. Quidni vero recte dictum sit: und ausserdem dass

ἀπερισκεπτότερον, καὶ εὐθὺς ἡμέραν ξυνθέμενοι ᾗ παρέσονται ἀπέστειλαν αὐτόν, καὶ αὐτοί, ἤδη γὰρ καὶ τῶν ξυμμάχων Σελινούντιοι καὶ ἄλλοι τινὲς παρῆσαν, προεῖπον πανδημεὶ πᾶσιν ἐξιέναι Συρακοσίοις. ἐπεὶ δὲ ἑτοῖμα αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἦν καὶ αἱ ἡμέραι ἐν αἷς ξυνέθεντο ἥξειν ἐγγὺς ἦσαν, πορευόμενοι ἐπὶ Κατάνης ηὐλίσαντο ἐπὶ τῷ Συμαίθῳ ποταμῷ ἐν τῇ Λεοντίνῃ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς προσιόντας, ἀναλαβόντες τό τε στράτευμα ἅπαν τὸ ἑαυτῶν καὶ ὅσοι Σικελῶν αὐτοῖς ἢ ἄλλος τις προσεληλύθει καὶ ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα ὑπὸ νύκτα ἔπλεον ἐπὶ τὰς Συρακούσας. καὶ οἵ τε Ἀθηναῖοι ἅμα ἕῳ ἐξέβαινον ἐς τὸ κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον ὡς τὸ στρατόπεδον καταληψόμενοι, καὶ οἱ ἱππῆς οἱ Συρακοσίων πρῶτοι προσελάσαντες ἐς τὴν Κατάνην, καὶ αἰσθόμενοι ὅτι τὸ στράτευμα ἅπαν ἀνῆκται, ἀποστρέψαντες ἀγγέλλουσι τοῖς πεζοῖς, καὶ ξύμπαντες ἤδη ἀποτρεπόμενοι ἐβοή-
66 θουν ἐπὶ τὴν πόλιν. ἐν τούτῳ δ' οἱ Ἀθηναῖοι, μακρᾶς οὔσης

sie auch ohnedies gedachten, *mit der Rüstung fertig zu seyn* (perfect.), um nach Katana zu gehen? Quare statim subiicit: *ἐπεὶ δὲ ἑτοῖμα αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἦν.* Ceterum in his ipsis verbis „traiectio est; debebat scribere *καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἑτοῖμα ἦν, καὶ αἱ ἡμέραι ἐγγὺς ἦσαν.*" Bau. Et animadverte pluralem *ἡμέραι* pro *ἡμέρα*, quem nescio an posuerit intelligens diem et profectionis et adventus. Dein „Symaethus deprehenditur esse is fluvius, qui non modo omnium hoc litore inter Pelorum Pachynumque sito, sed totius etiam insulae maximus ac proximus Catanae, a qua distat octo passuum millibus, vulgo nunc accolis dicitur la Giaretta, vocabulo ipsius scaphae, qua traiicitur." Cluv. S. A. 1, 10. Oritur in parte septentrionali Aetnae, magnam partem montis circumdat. Bartels. 3. p. 7. Vocatur etiam fluvius S. Pauli. Brydon. 1. p. 281 sq.

ἐξέβαινον ἐς τὸ κατὰ τό] *ἐς τό* Pal. K., posterior tamen cum *ν* s. v. Vulgo *ἐς τόν*. In H. Reg. Lugd. superscr. *μέγαν λιμένα*. Vulgo supplent *τόπον*, et sic Diod. 13, 6. conf. ibidem c. 8. Olympium, si Dorvillium audis, ab urbe distabat quindecim stadiis, Anapus ab Olympio quinque stadiis, ab urbe decem. Sic etiam Plut. V. Dion. c. 27. Auctore Livio Olympium mille et quingentis passibus ab urbe aberat i. e. duodecim stadiis, ut Diodorus. Ab Olympio probe distinguendum est oppidulum prope adiacens Polichne, de quibus, sicut de aliis huc pertinentibus v. lib. De Situ et Orig. Syrac. p. 85. Latini scribunt et Olympium et Olympieum. v. Ruhnk. ad Vell. Pat. 1, 10. init. Olympium Syracusanum derivatum Olympia, nam Archiam conditorem urbis comitabatur unus ex Iamidis, familia vaticina Olympiae, cuius posteri Pindari aetate Syracusis florebant. *Ἀμφίπολος* sive supremus sacerdos Olympii *ἐπώνυμος* erat anni Syracusanorum. v. Od. Muell. Dor. 1. p. 116. 395, 1. A regione Anapi ad Euryelum intervallum viginti quinque stadiorum, teste Thuc. 6, 97. Denique legitur in multis optimisque libris *ὡς τὸ στρατόπεδον καταληψόμενοι*, articulus vulgo abest. „Aperte Thuc. respicit antecedentis capitis verba *βουλόμενοι στρατόπεδον καταλαβεῖν ἐν ἐπιτηδείῳ.*" Bened.

66. Partes urbis Syracusarum fuere quinque: Ortygia — Acradina — Tyca — Neapolis — Epipolae. Strab. 6. p. 415. A. *πεντάπολις γὰρ ἦν τὸ παλαιὸν ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα σταδίων ἔχουσα τὸ τεῖχος.* Et Plut. V. Nic. c. 17. Syracusas dicit *πόλιν Ἀθηνῶν οὐκ ἐλάσσονα.*

τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς, καθ' ἡσυχίαν καθῖσαν τὸ στράτευμα ἐς χωρίον ἐπιτήδειον, καὶ ἐν ᾧ μάχης τε ἄρξειν ἔμελλον ὁπότε βούλ-

Vid. adn. ad 2, 13. „Hunc verum esse Syracusarum ambitum facile deprehendat, qui crepidines, quibus superstructa fuit urbs, a mari ad Euryelum usque tumulum circummetiatur; nam totus urbis antiquae locus uno perpetuoque saxo constans reliquo circa solo elevatior est." Cluv. S. A. p. 205. Consentit cum Cluverio Swinburn. Voy. dans les deux Siciles Vol. 3. p. 377. Crepidinum australis et septentrionalis, quae in angulum apud Euryelum concurrunt mediterranea versus patentes, longitudinem Kephalid. Vol. 2. p. 33. mill. Germ. unius et quartae partis milliarii ait esse. Conf. Wachsm. Antt. Gr. 2, 2. p. 372, 180. Ex vestigiis moenium Syracusarum bello Siculo proxime gesto (a. 1812.) a Thackeraeo, legato architectorum militarium Regis Angliae, repertum est, ambitum urbis quindecim mill. Angl. aestimari posse, unde ambitus murorum vel novendecim milliaria Angl. efficiantur, si curvamina moenium computentur, auctore Leakio Athen. p. 381, 1. vers. Germ. Haec satis conveniunt cum numeris Strabonis et Plutarchi. Adde Diod. 14, 18. coll. Swinburnio Vol. 3. p. 386. Kephalide Vol. 2. p. 35 sq. Quodsi etiam in definienda frequentia incolarum Syracusas cum Athenis comparare licet, numerus eorum reperietur sane haud exiguus esse, siquidem Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 43. recte statuit, urbis ipsius Athenarum et portuum incolas fuisse 180,000, regionis, ubi argentifodinae erant, 20,000 incolas, et reliquae Atticae 300,000, ut summa exeat 500,000 hominum. Ambitus igitur florentis urbis centum octoginta ferme stadiorum fuit; ager autem Syracusanorum septentriones versus Leontinos attigit (v. 6, 84.), austrum versus terrae Camarinaeorum conterminus fuit (v. 6, 88. 78. vers. fin. 7, 58.); quantum introrsus in mediterranea patuerit, definire non audeo; sed ibi magna pars Siculorum Syracusanis tributa pendebat. Vid. 6, 20. 88. 94. 7, 1. 32. 3, 103. Urbes Siculorum sunt omnes apud Aetnam: Hybla 6, 62. 94. Inessa 3, 103. 6, 94. Centoripa ibidem et 7, 32., denique Alicyaei ibidem, si haec vera scriptura est.

Primum Insula sive Ortygia ab Corinthiis, duce Archia, communiri habitarique coepit, mox Acradina etiam in continente adiecta incolisque frequentata; hinc illud suburbium Acradinae, in quo Fortunae fanum erat, quum in magnum incolarum aedificiorumque numerum velut alterum oppidum excrevisset, muro extrinsecus circumdato reliquae urbi additum est; inde alterum etiam suburbium, in quo Apollinis Temenitae templum, Tycae adiectum; postremo Epipolae quoque muro circumdatae, Tycaeque simul et Neapoli adnexae sunt, muro, qui has duas partes ab Epipolis separabat, deiecto. Urbs itaque sita erat in solo acclivi, quod in mare protenditur forma peninsulae duplici sinu conclusae. v. Thuc. 6, 99. init., ubi Schol. ἐπὶ χεῤῥονήσου ἡ πόλις τῶν Συρακουσίων κεῖται, γενομένου τινὸς ἰσθμοειδοῦς τῇ μὲν ὑπὸ τοῦ μεγάλου λιμένος, τῇ δὲ ὑπὸ τῆς ἐπὶ θάτερα θαλάσσης. V. Letr. Topogr. de Syrac. p. 7. Mediterranea versus locus est ab austro et borea non minus praeruptus, spatio ter mille ferme passuum introrsus lente assurgens: is locus terminatur summo fastigio Epipolarum occasum spectantium. L. Hanc peninsulam adiacet *Ortygia* (de quo nomine v. Od. Muell. Dor. 1. p. 377 sq. coll. Herm. ad Soph. Tr. 212.), spectans ortum hibernum, quae iam capit reliquias urbis quondam maximae Graecarum urbium. Ambitus Ortygiae, quae nunc sola habitatur, secundum Swinburn. Vol. 3. p. 377. bis mille ferme passuum est. Multitudo eam insulam eo tempore, quo iter instituerat, duodecies mille hominum incolebat, ut narrat ibidem p. 378. Quater decies mille ho-

λοιντο, καὶ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων [illegible] ἐν τῷ ἔργῳ καὶ πρὸ αὐτοῦ λυπήσειν [illegible]

minum frequentiam insulae tribuit Brydon. [illegible] (conf. Dorv. Sicul. p. 176.), tredecies mille [illegible], qui [illegible] insulam Siciliam adiit C. A. Iacob. (Neu. Nekr. [illegible] nov. 1823.) p. 112. Insula igitur quum primo coloniae Corinthiorum suffecisset, in decursu temporum multitudo hominum [illegible] facta est, ut in continentem Siciliam aedificia continuare cogerentur. Antiquissimis temporibus vallo lapideo continenti iuncta erat, quod sive terrae motu destructum, sive undarum vi perruptum est. Deinde valli loco per pontem continebatur. v. Strab. 1. p. 102. A. 6. p. 415. E. Cic. 4. Verr. 52. 53. Rursus ex ruinis illius pontis et finitimorum aedificiorum vallum confectum est, quod hodieque perstare dicebatur. At in tabula nitidissima, quam Arn. editioni Thuc. adiecit, insula fretulo a continente disiuncta est. Suspicor, hanc eandem tabulam esse, quae sub auspiciis Thackeraei confecta est. Ortygia ab antiquis Nasos appellatur et per excellentiam Insula, Arx quoque et Urbs et Peninsula audit, prout vel lingua terrae eam continenti iungere, vel agger [illegible] intercisus esse putatur. Munita autem iam antiquissimis temporibus erat: Dionysius tyrannus novo muro inter ipsam et Acradinam, item circa totam insulam ducto prope inexpugnabilem reddiderat. II. *Acradina.* (scribitur etiam Achradina, ut a Fr. A. Wolfio in Cic. 5. Tusc. Quaestt. c. 23. v. Ern. Nott. et Praef. p. 445.) orientem versus mari alluebatur; a tractu septentrionali portus Trogili erat; occasum versus contermina erat Tycae et Neapoli; a tractu australi ad portum magnum et Ortygiam pertinebat. A Tyca et Temenite Acradina [illegible] bus seiungebatur; partem quoque ad mare sitam egregie natura rupibus muniverat, quas fluctus alluunt. De statu, qui nunc est Acradinae v. Dorv. Siculis p. 179. Swinburn. Vol. 3. p. 382. Kephalid. Vol. 2. p. 18 sqq. p. 52 sq. Acradinae nomen Thuc. non novit; is [illegible] partem urbis dicit τὴν ἔξω πόλιν 6, 3. Nomen invenisse videtur ab ἀχράς, *pirus*, vocabulo Dorico, de quo v. Od. Muell. Dor. 2. p. 530. III. *Epipolarum* nomen est loco praerupto, occasum et mediterranea versus assurgenti, ad nominatas urbis partes usque declivi, qui [illegible] imminet, ut introrsus omnia pateant. Altissima Epipolarum pars et proxima pone Epipolas iacens regio tribus deinceps [illegible] inter se excipientibus collibus eminet, quorum praecipuus est Euryelus. In ipsa extrema Epipolarum crepidine Labdalum bellicis [illegible] condendo apparatui ab Atheniensibus exstructum iacebat, [illegible] Megara Hyblaea spectans. Per Euryelum extremum ab occasu [illegible] (nam tertius, in quo Belvedere est, quod nunc dicitur, extra Epipolas in planis contiguis collis est), extrinsecus venientibus [illegible] regione, sive e mediterraneis, sive Megara et Thapso et Leonte [illegible] sus ad Epipolas ascensus (αἱ προσβάσεις Thuc. 6, 97. 7, [illegible]) erat. Euryelus nunc dicitur Mongibellisi. Falso post [illegible] collem esse, qui nunc Belvedere, tum alii putaverunt, tum Dorv. Siculis p. 186. De statu, qui nunc est Epipolarum et Euryeli v. Swinburn. Vol. 3. p. 387., Kephalid. Vol. 2. p. 45 sq. Muenter. p. 367 sqq. Eodem tempore, quo Gylippus Labdalo potitus est (v. Thuc. 7, 3. 6.) Labdalum munimentum, ut leviori opera in praesentem belli usum erectum probabilissimum est deletum esse; sin minus eo tempore, certe non ita multo post; neque enim post id tempus Labdali munimenti a veteribus mentio fit. Atque etiamsi superstes fuerit, quia in ipsa septentrionali crepidine urbis situm fuit, oportet, serius partem id factum esse circummunitionis Syracusarum, per Dionysium institutae, ut [illegible]

καὶ οἰκίαι εἶργον καὶ δένδρα καὶ λίμνη, παρὰ δὲ τὸ κρημνοί. καὶ τὰ ἐγγὺς δένδρα κόψαντες καὶ κατενεγκόντες ἐπὶ τὴν

suam operam sumant, qui eius rudera et vestigia quaerant, et fallantur, qui se reperisse credant. Epipolas vel post Dionysii tyranni aetatem non admodum habitatas fuisse, hinc apparet, quod Marcellus in hac urbis parte castra metatus est, quum Tyca et Neapoli captis non statim in Acradinam penetrare posset, et ei difficile videretur milites diripienda urbe arcere, si eos per suburbia illa dispersisset. In circuitu Epipolarum et quidem propemodum ad austrum a situ Labdali inter alia Lautumiae sunt, quae dicuntur Latomie del Buffalaro: hae sunt in imo trium illorum collium, de quibus supra dixi. Denique Κρημνός fuit pars crepidinis australis Epipolarum valde praerupta, Temeniti contigua, Anapum et magnum portum spectans. v. Thuc. 6, 101. 103. Ab hac parte urbem firmissimam fuisse, auctor est Plut. V. Timol. c. 21. Solum Epipolarum hac parte in tantum supra Neapolin sive Temenitem eminet, in quantum a parte septentrionali circa Scalam Graecam supra mare assurgit, teste Kephalid. Vol. 2. p. 53., id quod tabula Arnoldi ad oculorum sensum confert. IV. Tractus inter Epipolas, Tycam, Acradinam et regionem Anapi situs *Temenites* dicebatur a luco Apollinis, ut videtur. v. Wachsm. Antt. Gr. 2, 2. p. 196, 326. Haec pars urbis post Thucydidis tempora Neapolis dicta est. Per Temenitem et portam Acradinam transitus fuit in Acradinam ab Epipolis descendentibus; a Temenite ad Anapum Olympiumque via per portam Temenitidem patebat. „Quarta pars urbis, Neapolis, praetendebatur lateri australi Tycae et Acradinae, sed certe quinquaginta ad sexaginta pedibus humilior iacebat illa utraque, quippe sita in valle ad australem clivum soli triquetri illius, in quo ἡ ἔξω πόλις exstructa fuit. Mare versus Neapolis paulatim deprimitur: Acradinae contigua fuit circa magnas lautumias dictas latomie del Paradiso sive aurem Dionysii, nam Cicero narrat, theatrum ad terminum Neapolis fuisse.“ Kephal. Vol. 2. p. 34 sq. De statu, qui nunc est Neapolis v. eundem p. 25 sqq. p. 51 sq. V. *Tyca*, quae nomen habuisse dicitur a fano Fortunae (Τύχης), pars urbis fuit contigua Acradinae, Temeniti, Epipolisque. Neapoli Tyca dividebatur per rupes, quas Κρημνόν Thuc. dicit. Tyca enim, ut supra dixi, et pars Acradinae occidentalis aliquanto altius sitae sunt Neapoli. Harum rupium certe superiorem crepidinem licet etiamnum perspicue videre magnis saxis quadratis impositis in maiorem altitudinem erectam esse; itemque moenium Neapolis australium sparsa vestigia licet assequi et eo usque persequi, ubi cum moenibus Epipolarum iuncta erant, teste Kephalid. Vol. 2. p. 35., qui addit p. 36.: „Neapolis, Tyca et Epipolae agro inculto separatae erant, in quo Marcellus Euryelo, qui in tergis erat, nondum capto castra metatus est: et quidem nos magnum viridemque tractum in hac regione vidimus, in quo nulla ruderum vestigia reperirentur. Hunc locum propatulum Cluver non clare cognitum habuit, neque eum Mirabella in tabulam suam recepit.“ In tabula Arnoldi, qua nihil cogitari potest diligentius elaboratum, hic vacuus campus latissime patet.

VI. Inter moenia Acradinae australia et fretulum Ortygiae vetera navium receptacula (νεώσοικοι), in ipsa Ortygia ad portum Laccium, navalia memorantur. *Portus* enim Syracusis fuere tres: Portus Trogili, ad litus Acradinae septentrionibus subiectum (nunc Stentino sive Stintino appellari aiunt); portus minor sive Laccius, nunc marmoreus, extra urbis moenia, inter Acradinam et Ortygiam. De nomine huius portus v. Dorv. ad Charit. p. 370. Denique Portus Magnus, qui intra ipsam insulam Siciliam se insinuat. Ostium magni portus fuit octo

stadiorum, ut quidem nunc legitur apud Thucydidem 7, 59. Ceterum firmissima posteriori quoque aetate aditus ad hunc portum interclusus est, ut intelligitur e Frontini Strategematis 1, 5, 6. Ambitum magni portus Strab. 6. p. 417. B. his verbis indicat: ἑκατέρωθεν δὲ τῆς Νήσου λιμήν ἐστι μέγας, ὧν ὁ μείζων καὶ ὀγδοήκοντα σταδίων ἐστί, i. e. decies mille passuum. Corruptum tamen hunc locum esse suspicatur Cluver. S. A. p. 203. D., et portum saxosis atque abruptis litoribus fere totum cinctum vix tamen hodie ambitu quinque millia passuum conficere affirmat. Consentit Fazellus de Rebus Sicul. Decur. 1, 5, c. 1. p. 93. B. Etiam Swinburn. Vol. 3. p. 396. errorem librarii verbis Strabonis subesse putat. Ipsum geographum erroris arguunt interpretes Gallici Vol. 4. p. 168. Prope ad Swinburnii calculum, quadraginta stadiorum ambitum ponentis, Brydon. Vol. 1. p. 241. accedit, qui sexies mille passuum ambitum facit. At Kephalid. Vol. 2. p. 46. sit esse milliarii Germ. (= 3867 Canne Siciliane sive 5 mill. Sicil.). Conf. Letr. Topogr. de Syrac. p. 65.

1. Portum Magnum circumnavigans, profectus ab australi extremitate Ortygiae, et ab illo latere, ubi ad fontem Arethusae (v. Od. Muell. Dor. 1. p. 376.) escensio erat, venis ad angulum freti Ortygiam inter et Acradinam, quem Syracusani palis obstruxerant, quo se reciperent Atheniensibus acrius insequentibus. v. Thuc. 7, 25. 2. Ultra Acradinam litus ad occasum et austrum vergit: inde ab Anapi ostio rursus austrum orientemque versus reflectitur. Haec ipsa sinuatio litoris illa pars portus magni esse videtur, quam Thuc. 7, 52. appellat τὸ κοῖλον τοῦ λιμένος. 3. Ad dextrum latus huius sinus (τοῦ κοίλου) Anapi ostium adversum intuentibus angusta litoris incurvatio est, brachiis utrimque arte conclusa. Haec sinuatio nunc Siriaga appellatur, Thucydidi μυχός 7, 4. conf. 7, 52. In hoc μυχῷ classis Atheniensium primam stationem habebat, antequam Athenienses ad Plemmyrium transvecti cum exercitu tum navali tum terrestri (praeterquam quod in muris obsidionalibus custodiae causa remanebat), nova castra posuerunt. v. Thuc. 7, 4. Quamquam Nicias, ne prorsus a parte exercitus, quae in circummunitionibus Syracusas obsidebat, disiungeretur, non universas tum copias e μυχῷ abduxit. v. Thuc. 7, 4. διακομίσας οὖν σ τ ρ α τ ι ὰ ν (non τὴν στρατιὰν) καὶ τὰς ναῦς ἐξετείχισε τρία φρούρια· καὶ ἐν αὐτοῖς τά τε σκεύη τ ὰ π λ ε ῖ σ τ α ἔκειτο, καὶ τὰ πλοῖα ἤδη ἐκεῖ τ ὰ μ ε γ ά λ α ὥρμει (ergo non omnes naves minores) καὶ αἱ τ α χ ε ῖ α ι νῆες (ut ad pugnandum aptissimae). Adde quod milites postea ex castellis Plemmyrii per Gylippum expulsi ad μυχόν se receperunt, v. 7, 23. ibique adnotata. 4. Brachia autem illa ipsa τοῦ μυχοῦ Thucydides χηλήν dicit 7, 53. Quo nomine hic non significari videtur agger arte factus, sed naturalis terrae sinus. Conf. Dorv. ad Charit. p. 270. Plut. V. Sol. c. 9. cum Letronnio Topogr. d. Syr. p. 106. Adde H. Steph. Thes. L. Gr. Vol. 2. p. 514. E. Thuc. 1, 63. ibique adn. Itidem naturalis portus moles appellatur χηλή 8, 90. χηλὴ γάρ ἐστι τοῦ Πειραιῶς ἡ Ἠετιώνεια, ubi v. adn. et simul Wess. ad Diod. 3, 43. Casaub. ad Strab. 3. p. 230. A. 5. Ad eundem μυχόν sive Siriagam, sed paulum longius agros versus, nec tamen ita longe ab litore vicus iacebat, Dascon appellatus. Sunt, qui putent, hoc nomen sinus in portu magno fuisse, et quidem eiusdem sinus, quem Thucydides μυχόν appellat. Hic error maxime natus est loco Diodori, ubi cladem Eurymedontis in magno portu per penultimam pugnam factam narrans easdem res, quas Thucydides 7, 52. 53. ἐν τῷ κοίλῳ καὶ μυχῷ λιμένος accidisse scribit, ἐν τῷ κόλπῳ τῷ Δάσκωνι gestas esse narrat 13, 13. ὁ γὰρ Εὐρυμέδων ἐπιχειρήσας περιπλεῖν τὸ κέρας τῶν ἐναντίων ὡς ἀπεσπάσθη τῆς τάξεως, ἐπιστρεψάντων τῶν Συρακουσίων ἀπελήφθη πρὸς τὸν κόλπον τὸν Δάσκωνα μὲν καλούμενον, ὑπὸ δὲ τῶν Συρα-

ἀνατείλαν κατεχόμενον. Ubi me mediocrem Diodorum in aliis quoque a narratione Thucydidis recedere, claro testimonio ipsius huius scriptoris 6, 66. constat, Dasconem in terra ad μυχὸν situm vicum fuisse. Verba eius haec sunt: καὶ τὰ ἐγγὺς δένδρα κόψαντες, καὶ κατενεγκόντες ἐπὶ τὴν θάλασσαν, παρά τε τὰς ναῦς σταύρωμα ἔπηξαν καὶ ἐπὶ τῷ Δάσκωνι, ἔρυμά τε ᾗ εὐεφοδώτατον ἦν τοῖς πολεμίοις, λίθοις λογάδην καὶ ξύλοις — ὤρθωσαν. Quae verba si conferas cum 6, 67. καὶ τὸ μὲν ἥμισυ αὐτοῖς τοῦ στρατεύματος ἐν τῷ πρόσθεν ἦν, τεταγμένον ἐπὶ ὀκτώ, τὸ δὲ ἥμισυ ἐπὶ ταῖς εὐναῖς ἐν πλαισίῳ et ibi adnotatis et cum fragmento Philisti 25. p. 162. Δάσκων Σικελίας χωρίον. Φίλιστος ἐν ῑ Σικελικῶν „εἰς τὸν (τὸ) Πλημμύριον καὶ τὸν Δάσκωνα" (ubi v. adn.) vix dubitabis, quid fuerit Dascon, et ubi hic Dascon situs fuerit, nimirum prope primam stationem navium Atheniensium. Tum ipse Diod. 14, 72. Dasconem prope Polichnen situm dicere videtur, adde ibidem c. 73. A Diodoro igitur habemus sinum Dasconem istum confictum, et ni a propinquo vico etiam ὁ μυχὸς Thucydidis aliquo tempore Dascon appellatus fuerit, mero errori debitum. Errat non minus Dorv. Sicul. p. 191. (in lib. De Sit. Syrac. p. 78. adn. 1.), qui Dasconem inter Olympium et Plemmyrium ponit. 6. Fanum Herculis, quod Letr. prope Dasconem, et quidem eodem, quo Dorv. et plurimi alii, errore inter Plemmyrium atque Olympium ponit, tollo et ipsum atque in alia suburbii parte collocandum arbitror. Locus, quo nisus, illud in tabulam topographicam recepit, est Plutarchi V. Nic. 24. extr. Ante ultimam pugnam navalem in magno portu commissam τὸν λοιπὸν ὄχλον, qui non erat in navibus, ἔστησε παρὰ τὴν θάλασσαν ὁ Νικίας, ἐκλιπὼν τὸ μέγα στρατόπεδον καὶ τὰ τείχη τὰ συνάπτοντα πρὸς τὸ Ἡράκλειον, ὥστε μὴ τεθυκότων τὴν εἰθισμένην θυσίαν τῷ Ἡρακλεῖ τῶν Συρακουσίων θῦσαι τότε τοὺς ἱερεῖς καὶ στρατηγοὺς ἀναβάντας. Quae verba demonstrant non id, quod Letr. voluit, fanum illud in australis litoris portus magni angulo prope Olympium ponendum esse, sed vel postremum vocabulum evincit, in editioribus occasum spectantibus locis, ipsi urbi contiguis, situm fuisse. Nec vero Plut., quae est Letronnii p. 68. sententia, hoc loco dicit, migrationem castrorum a Plemmyrio in Dasconem factam esse, sed eandem rem hic narrat, quam Thuc. 7, 60., copias terrestres ex operibus obsidionalibus, quae erant circa Epipolas (velut ad Κρημνόν, supra Temenitem etc.), ad Plemmyrium transductas esse. Conf. Cluver. S. A. p. 221. 7. A κοίλῳ τοῦ λιμένος ulterius per ambitus partem occidentalem et australem circa magnam litoris prominentiam circumnavigans venis in sinum paulo ampliorem, qui nunc dicitur Marina di Melocca (apud Arnoldum Bay of Madalena). Ibi ad radices Plemmyrii Athenienses navibus, ut dixi, e μυχῷ eductis stationem occupaverunt, neque posthac reliquerunt, sed ibi in ipso Plemmyrii colle castra (praeterquam quantum in muris obsidionalibus remanebat, donec etiam hanc partem exercitus ad Plemmyrium removebant 7, 60.) habentes dimicabant, usque dum, castris terrestribus Plemmyrii per Gylippum expugnatis in magno portu internecione caesi sunt. Aditum sinus, Plemmyrium subiacentis, ubi naves eorum in statione erant, ope navium onerariarum, delphinis plumbeis armatarum, praecluserant, quo a Syracusanis incumbentibus refugium haberent. v. Thuc. 7, 38. 41. 8. Litus australe portus magni terminatur Plemmyrio (hodie Massa d'Olivera secundum Dorv. Sicul. p. 191., apud Kephalidem il Mondio), dum propius ad Ortygiam accedit, portusque aditum coartat. Ad Plemmyrium duae parvae insulae iacent, maior mare Ionium spectans (nunc San Marciano, apud Arnoldum non est), ambitum habens centum forme pedum; minor intra portum sita, nunc il Castelluccio. In alterutra harum insularum Athenienses tropaeum erexerunt; v. Thuc. 7, 23. Plemmyrium a Nicia communitum

est, ut commeatui recipiendo, et bello contra hostes, qui in portu Laccio naves haberent, gerendo aptissimum. Tria ibi castella exstruxit (v. Thuc. 7, 4.), quorum maximum occasum spectans (7, 23.) omnem belli apparatus victusque copiam continebat.

VII. *Anapus*, cui paulo supra ostium Cyane (nunc La Pisma) rivus, maior et profundior ipso Anapo, miscetur, in Portum Magnum incurrit, cursu vicies quater ferme mille passuum absoluto. Inter Cyanen et ostium ponte iungebatur, trans quem ab urbe Olympium et Polichnen via Helorina ducebat. Nunc Anapus a plebe Alfeo appellatur, teste Dorv. Sicul. p. 182. 1. Praeter ripam Anapi, adversus ostium Cyanae, opinor, et trans paludes pratum fuit, Euryelo distans viginti quinque stadiis, in quo Syracusani censum militum agere consueverant. v. Thuc. 6, 96. 97. Conf. Kephalid. Vol. 2. p. 47. 48. Ripam sinistram Anapi inter litus magni portus, Siriagam et viam Helorinam ruderibus aedificiorum, fluvio et (ad litus, ut videtur) rupibus munitam Nicias et Lamachus fraude bellica per otium et sine sanguine occupaverunt, ponte propter Syracusanos, qui Polichnae et in Olympio erant, pone se destructo ac qua castra facillime ab hoste impugnari potuissent, vallo ducto. v. Thuc. 6, 65—67. Plut. Nic. 16. Haec ipsa regio est, quae a Thucydide appellatur τὸ πρὸς τῷ Ὀλυμπιείῳ χωρίον ut 6, 64., vel τὸ κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον, ut 6, 65.; eademque regio non minus Olympio, quam, ut supra dixi, Dasconi finitima, vel regio trans Anapum ad ipsum Olympium sita occupata est ab omnibus, qui ullo tempore arma ad oppugnandas Syracusas tulerunt. Vid. Plut. Nic. c. 16. coll. Letronnio Topogr. d. Syrac. p. 61. Himilco quoque, Carthaginiensium dux, Ol. 96, 1. (396.) Syracusas oppugnans κατεσκήνωσεν ἐν τῷ τοῦ Διὸς νεῷ· τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἐν τῷ παρακειμένῳ τόπῳ κατεστρατοπέδευσεν, ἀπέχον τῆς πόλεως σταδίους δώδεκα. Quippe stadiis duodecim ipsum templum Iovis ab urbe remotum erat: Liv. 24, 33. *Romanus exercitus ad Olympium (Iovis id templum est) mille et quingentis passibus* (12 stad.) *ab urbe castra posuit*. Tria idem dux Carthaginiensium castella exstruxit, unum ad Plemmyrium, alterum circa medium portum, tertium prope Olympium, ut narrat Diod. 14, 62. 63. Sic Hicetas Ol. 98, 4. (385.) χάρακα βαλόμενος περὶ τὸ Ὀλύμπιον διεπολέμει τῷ κρατοῦντι τῆς πόλεως Διονυσίῳ, verba sunt eiusdem scriptoris 16, 68. Hamilcar autem in bello contra Agathoclem Ol. 107, 4. (349.) suscepto cum exercitu Syracusas movens ἐπεβάλετο καταλαβέσθαι τοὺς περὶ τὸ Ὀλύμπιον τόπους, κειμένους πρὸ τῆς πόλεως etc., ut est apud Diodorum 20, 29. Eodem situ, quo castra prima Atheniensium, castra posuit Timoleon (v. Plut. V. eius c. 21.), et Himilco in bello adversus Marcellum gesto A. U. 538. (214.) Testis Livius 24, 36. *Himilco ad flumen Anapum octo ferme inde* (ab urbe) *millia castra posuit*, ubi numerus *octo millia* corruptus est, de regione dubitari nequit. Legerem *octo stadia*, si is Livii mos computandi esset. 2. Inter Anapum et urbem prope Dasconem, sinistro proinde venientibus ab urbe latere viae Helorinae Lysimelia palus erat, ut patet ex Thucydide 7, 53. Ea palus non alia videtur esse, quam quae 6, 66. λίμνη, nunc Pantanelli appellatur, quamquam tabula Arnoldi nullas aut in dextero aut sinistro latere viae, nullas item in sinistra ripa Anapi paludes, sed tantum in dextera exhibet, sed ibi plures una cum rivulo praeter Anapum in portum magnum exeunte. Memoratur praeterea λίμνη Συρακώ, Syraca, quae num alio nomine Lysimelia, utrum ad dexteram an sinistram ripam Anapi, ad dexterum an sinistrum latus viae Helorinae fuerit, dubitari licet. Urbi ab hac Syraca nomen venisse, vix credere licet: certe Syracam non memorant, nisi posterioris aetatis scriptores, ut Vibius Sequester, Stephanus Byz., Scymnus Chius. Kephalides Vol. 2. p. 46. Syracam esse arbitratur paludes ad dexteram

θάλασσαν, παρά τε τὰς ναῦς σταύρωμα ἔπηξαν καὶ ἐπὶ τῷ Δάσκωνι ἔρυμά τι, ᾗ εὐεφοδώτατον ἦν τοῖς πολεμίοις λίθοις λο-

ripam Anapi, quae nunc Pantano dicitur. Apud Thucydidem 6, 101. ἕλος est, ubi Poppo 1, 2. p. 517. de Syraca cogitari posse putat, et Mansonem Spart. 2. p. 447. conferri iubet. Adde Plut. V. Timol. c. 20. ἐν τοῖς περὶ τὴν πόλιν τενάγεσι, πολὺ μὲν ἐκ κρηνῶν πότιμον ὕδωρ, πολὺ δ᾽ ἐξ ἑλῶν καὶ ποταμῶν καταῤῥεόντων εἰς τὴν θάλατταν δεχομένοις, πλῆθος ἐγχέλεων νέμεται etc. (Propter hos fontes et rivos conf. Kephalid. p. 45., 47., unde colligas non fuisse nisi torrentes, nec tabula Arnoldi ullos aut fontes aut rivos hac parte Anapi regionis exhibet.) Supra illam paludem (τὸ ἕλος) rupes fuit, κρημνὸς, ὃς τῶν Επιπολῶν ταύτῃ πρὸς τὸν μέγαν λιμένα ὁρᾷ Thuc. 6, 101. Eadem rupes τὸ κρημνῶδες dicitur c. 103., non diversa a rupe inter Tycam et Neapolin. Unde patet, τὸ ἕλος et in sinistra ripa Anapi et ad dextrum latus viae Helorinae fuisse, idque tum narratio Thucydidis 6, 101. demonstrat, tum ea firmant, quae de statu suburbii huius, qualis nunc est, produntur a Swinburnio Vol. 3. p. 397. (in lib. De Sit. et Orig. Syrac. p. 75. adn. 1. fin.) coll. Kephalide Vol. 2. p. 47. n. 1. ab init. Ex vicinia enim stagnorum magna semper horum locorum insalubritas erat, de qua vid. de situ Syrac. p. 82.; quibus adde Liv. 24, 26. et locum de obsidione Marcelli 24, 33. 25, 23., qui conferri potest cum descriptione pestilentiae Atticae. Redeo ad Syracam, quae mihi nihil aliud videtur esse, nisi quae nunc Siriaga, Thucydidi μυχός appellatur, sive pro λίμνη Συρακὼ legendum est λιμὴν Συρακώ, sive λίμνη pars portus dicta est, quae ad ostiolum tam arte utrinque brachiis sive molibus inclusa magis λίμνης, quam λιμένος adspectum praeberet. Quod autem ad illos rivos et fontes pertinet, de quibus Plut. V. Timol. loquitur, ii illis fuere, si unquam fuere, rivi, quibus Theocr. 1. Id. 118. valedicit, de quo loco praeter lib. de Sit. Syrac. p. 84. v. Kephalid. Vol. 2. p. 44 sq. Cum Casaubono consentit Toup. in ed. Theocr. Heind. Vol. 2. p. 367. Mira est interpretatio C. G. Iacobi ad Lucian. Alex. p. 56. 3. Ab Anapo austrum versus colles mediocri altitudine sunt, praecipites fluvio imminentes, reliquis partibus lente assurgentes. In horum collium uno *Polichne* vicus situs fuit, cuius nulla iam vestigia extant, et prope enm nobile Iovis templum, unde ipse collis nomen *Olympium* habuit. Templi superest una ingens columna. v. Kephalid. l. c. p. 48. 52. In eo tabulae servabantur, quibus nomina omnium Syracusanorum civium inscripta erant. Vid. Plut. V. Nic. 16. Dorv. Sicul. p. 190. Letr. Topogr. de Syrac. p. 54. — Uberius totum situm Syracusarum exposui in libello de hac re conscripto inde a p. 37., quibus adde Senec. Consol. ad Marc. c. 17. Timaei fragm. apud Cic. de Rep. 3, 31. p. 251. Mai., ibique adnotata ab editore, Kephalid. Reise durch It. und Sic. Vol. 2. p. 33 sqq.

x εὐεφοδώτατον] Cass. (in quo rec. man. int. vers. ἐν) Aug. Cl. Ven. Pal. It. Vat. Laur. H. Reg. Lugd. D. I. E. Mosqu. m. Ar. Chr. Dan. Vulgo εὐεφοδώτατον, Gr. ἐνεφοδώτατον. „Si, qua parte munimentis instruebant, erat εὐεφοδώτατον, necesse est in aliis fuerit εὐέφοδον, quod falsissimum esse arguunt historici verba simulque c. 64. Ἔφοδον autem erat haud dubie; nam quid natura aut arte ita datur communitum, ut omnino sit inaccessum?“ Abr. ad Aesch. p. 476. (apud Popp.), qui si recte disputavit, damnanda est etiam coniectura Bekkeri εὐοδώτατον. Popp. praeterea adire iubet Blum. Obss. ad Polyaen. p. 16. Did. receptam scripturam ideo impugnat, quia ἔφοδος non sit nisi substantivum. At habemus et substantiva, unde comparativi et superlativi formantur, et quae eadem substantiva et adiectiva sint, velut ἔφορος.

γάδην καὶ ξύλοις διὰ ταχέων ὤρθωσαν, καὶ τὴν τοῦ Ἀνάπου γέφυραν ἔλυσαν. παρασκευαζομένων δὲ ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδεὶς ἐξιὼν ἐκώλυε, πρῶτοι δὲ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων προσεβοήθησαν, ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ τὸ πεζὸν ἅπαν ξυνελέγη· καὶ προσῆλθον μὲν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ ὡς οὐκ ἀντιπροῄεσαν αὐτοῖς, ἀναχωρήσαντες καὶ διαβάντες τὴν Ἑλωρινὴν ὁδὸν ηὐλίσαντο.

67 Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ὡς ἐς μάχην, καὶ ξυνετάξαντο ὧδε. δεξιὸν μὲν κέρας Ἀργεῖοι εἶχον καὶ Μαντινῆς, Ἀθηναῖοι δὲ τὸ μέσον, τὸ δὲ ἄλλο οἱ ξύμμαχοι οἱ ἄλλοι. καὶ τὸ μὲν ἥμισυ αὐτοῖς τοῦ στρατεύματος ἐν τῷ πρόσθεν ἦν τεταγμένον ἐπὶ ὀκτώ, τὸ δὲ ἥμισυ

Sequitur *λογάδην*, quod iam aderat 4, 4. *λογάδην δὲ φέροντες λίθους.* 31. *καὶ ἔρυμα αὐτόθι ἦν παλαιόν, λίθων λογάδην πεποιημένον.* Quem Thuc. *λογάδα λίθον* dicit, eum Strab. p. 102. A. *λογαῖον*, ibidemque Ibycus *ἔκλεκτον* vocat. Casaub. interpretatur *minutum*, Schaef. ad Dionys. de C. V. p. 295. *collectum*, *collectitium*, Steph. in Thes. L. Gr. rectissime, ni fallor, *selectum*. Qui enim ex minuta glarea vel aggerem struas, vel fretum obtures, ne aut undae aut procellae perrumpant? Atqui tale opus ibi apud Strabonem a poeta illo memoratur. Lapides autem, nisi ex lapicidinis petantur, omnes sunt collectitii; quid ergo tali additamento opus est, caesine sint ex lautumiis, an e media via collecti, nisi de pretioso marmore aliquo, artificum materia, scriptores loquantur? Imo quum opificibus apta instrumenta deessent, aut illi temporis angustia coercerentur, quominus opus rite et ex praescripto artis calce, clavis uncisque connecterent, eos lapides seligebant, quibus ad substructionem fingendis non opus esset, ut aliqua certe firmitate murus, aut vallum, aut quodcunque tandem opus exsurgeret; nam tum quidem iustae aedificationis opportunitas non est. Ita vidimus factum esse in moenibus urbis Atticae, properantibus molem Atheniensibus propter Lacedaemoniorum suspiciosas insidias; itidemque Niciae et Lamachi milites hac occasione videlicet egerunt.

καὶ τὴν γέφυραν ἔλυσαν] propterea quod Olympium et Polichnen non ipsi, sed Syracusani obtinebant, ne igitur inde castris suis turbae fierent. Olympium per hoc totum bellum solum Syracusani in potestate sua tenebant. Vid. praeter Plutarchum V. Nic. c. 16. Thucydidem inter alia c. 70. extr. 7, 37. 42. extr. Et castellum in Olympio eodem tempore exstruxerant, quo Megara castellum 6, 75. Post tam perspicua testimonia non audiendus est Diod. 13, 6. 7. Polyaen. p. 345, 5. et Pausan. 10, 28, 3., neque eo, quod Athenienses nihil ex templo Iovis surripuerint, Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 196, 136. argumento sanctitatis templorum apud veteres uti debebat; nam eo nunquam potiti erant. Mox via Helorina, quae dicitur, Heloro profecta oram usque maritimam legens procurrebat ad fluvium Cacyparim, v. Thuc. 7, 80. Tum occasum versus usque ad radices Olympii vergens trans Anapum per portam Temenitidem in urbem Syracusanorum ducebat. v. de sit. Syrac. p. 80.

67. *ἐπὶ ὀκτώ*] *Βάθος*, non frons aciei indicatur, v. Vig. p. 613. Octonorum igitur numerum de ordinibus *εἰς βάθος* instructis accipe, ut sit acht Mann in die Tiefe, non *εἰς τὸ μῆκος*. Itidem de altitudine hanc formulam accipiendam vidimus 5, 68. et videbimus 7, 79. In acie, quam dicit, oblonga (*ἐν πλαισίῳ*) frons aciei, sive *τὸ μῆκος*, maiorem numerum habuit, quam *τὸ βάθος*, cuius aciei formam repraesentat Ta-

ἐπὶ ταῖς εὐναῖς ἐν πλαισίῳ, ἐπὶ ὀκτὼ καὶ τοῦτο τεταγμένον, οἷς εἴρητο, ᾗ ἂν τοῦ στρατεύματός τι πονῇ μάλιστα, ἐφορῶντας παραγίγνεσθαι. καὶ τοὺς σκευοφόρους ἐντὸς τούτων τῶν ἐπιτακτῶν ἐποιήσαντο. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἔταξαν τοὺς μὲν ὁπλίτας ἐφ' ἑκκαίδεκα, ὄντας πανδημεὶ Συρακοσίους καὶ ὅσοι ξύμμαχοι παρῆσαν· ἐβοήθησαν δὲ αὐτοῖς Σελινούντιοι μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ Γελῴων ἱππῆς, τὸ ξύμπαν ἐς διακοσίους, καὶ Καμαριναίων ἱππῆς ὅσον εἴκοσι, καὶ τοξόται ὡς πεντήκοντα· τοὺς δὲ ἱππέας ἐπετάξαντο ἐπὶ τῷ δεξιῷ, οὐκ ἐλάσσους ὄντας ἢ διακοσίους καὶ χιλίους, παρὰ δ' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀκοντιστάς. μέλλουσι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις προτέροις ἐπιχειρήσειν ὁ Νικίας κατά τε ἔθνη ἐπιπαριὼν ἕκαστα, καὶ ξύμπασι τοιάδε παρεκελεύετο.

Πολλῇ μὲν παραινέσει, ὦ ἄνδρες, τί δεῖ χρῆσθαι, οἳ πάρεσμεν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα; αὐτὴ γὰρ ἡ παρασκευὴ ἱκανωτέρα μοι δοκεῖ εἶναι θάρσος παρασχεῖν ἢ καλῶς λεχθέντες λόγοι 68

bula 6. apud Potterum Archaeol. Vol. 2. Contrarium τοῦ πλαισίου est τὸ ὄρθιον, qui sunt Livio *recti ordines*, nos dicimus Colonnen, ubi altitudo maior est, quam frons. „Πλαίσιον est quadratum cavum, cuius frons et ordo extremus ita instructi erant, ut τὸ μῆκος aciei maiorem militum numerum haberet et milites octoni alter post alterum collocarentur; at laterum βάθος maius erat, quam μῆκος, item octonis militibus altero post alterum positis, ita ut si quadratum ab hostibus a latere peteretur, milites laterum conversi frontem exhiberent item octonos milites altam. Intra hoc quadratum lixae et quisquis non pugnaturus exercitum sequebatur, recipi solebant. v. 4, 125. 7, 78. Xen. Anab. 3, 2, 36. 3, 6. 4, 19. etc." Arn. Adde Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 418, 159. Mox ἐν τῷ πρόσθεν Haack. convertit in der Fronte, at id dicturus fuisset ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ, cuius contrarium 5, 68. disertis verbis τὸ βάθος posuit. Imo ἐν τῷ πρόσθεν est im Vordertreffen, pone quod collocatam scribit dimidiam aciem loco ἐπιτάκτων i. e. als Reserve. Suidas in ἐπίτακτοι· οἱ προτεταγμένοι (scr. προστεταγμένοι) τὴν μάχην ἐφορᾶν καὶ τῷ πονοῦντι μέρει βοηθεῖν. Porro Photius in εὐνάς· τὰς εὐνὰς ἰδίως Θουκυδίδης τὰ ἐπίγεια i. e. *rudentes*. Arn. the cables run out from the sterns of the vessels when drawn up on the beach, by which they were made fast to the land. Docte Photius ἰδίως Θουκυδίδης, etenim ad Homeri exemplum. v. Heyn. ad Il. 14, 77. Vulgaris interpres: *apud tentoria*. At naves urgentius tutela indiguisse videntur, quam tentoria. Tentoria tamen intelligunt Haack. Bloomf. Arn. quia Thuc. bis (3, 112. et 4, 32.) vocabulum eodem sensu adhibeat. Denique πανδημεί est: promiscue ex omni populo, non ex censu (ἐκ καταλόγου), sive ut Nicias cap. proxime sequenti explicatius dicit: ἄνδρας πανδημεὶ ἀμυνομένους, καὶ οὐκ ἀπολέκτους. Bloomf. a levy en masse.

68. ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα] i. e. communis nostrum omnium causa est, et mutuus adspectus animos nobis addere debet. Arn. Mox coepta structura in sententia interposita per accusativum ὥσπερ καὶ ἡμᾶς continuatur, nam proprie dicere debebat ὥσπερ καὶ ἡμεῖς. v. Lobeck. ad Phryn. p. 765. adn. Imitari id Latinos docet Haack. Adde, quos Popp. citat, Heind. ad Plat. Phaedon. §. 137. Matth. §. 448. I. a. Conf. 5, 99. τοὺς ἠπειρώτας — ὥσπερ ἡμᾶς.

μετὰ ἀσθενοῦς στρατοπέδου. ὅπου γὰρ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν οἱ πρῶτοί ἐσμεν, πῶς οὐ χρὴ μετὰ τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε ξυμμάχων πάντα τινὰ μεγάλην τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχειν, ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρας πανδημεί τε ἀμυνομένους καὶ οὐκ ἀπολέκτους, ὥσπερ καὶ ἡμᾶς, καὶ προσέτι Σικελιώτας, οἳ ὑπερφρονοῦσι μὲν ἡμᾶς, ὑπομενοῦσι δὲ οὔ, διὰ τὸ τὴν ἐπιστήμην τῆς τόλμης ἥσσω ἔχειν. παραστήτω δέ τινι καὶ τόδε, πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν εἶναι καὶ πρὸς γῇ οὐδεμιᾷ φιλίᾳ, ἥντινα μὴ αὐτοὶ μαχόμενοι κτήσεσθε. καὶ τοὐναντίον ὑπομιμνήσκω ὑμᾶς ἢ οἱ πολέμιοι σφίσιν αὐτοῖς εὖ οἶδ' ὅτι παρακελεύονται· οἱ μὲν γὰρ ὅτι περὶ πατρίδος ἔσται ὁ ἀγών, ἐγὼ δὲ ὅτι οὐκ ἐν πατρίδι, ἐξ ἧς κρατεῖν δεῖ ἢ μὴ ῥᾳδίως ἀποχωρεῖν· οἱ γὰρ ἱππῆς πολλοὶ ἐπικείσονται. τῆς τε οὖν ὑμετέρας αὐτῶν ἀξίας μνησθέντες ἐπέλθετε τοῖς ἐναντίοις προθύμως, καὶ τὴν παροῦσαν ἀνάγκην καὶ ἀπορίαν φοβερωτέραν ἡγησάμενοι τῶν πολεμίων.

69 Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα παρακελευσάμενος ἐπῆγε τὸ στρατόπεδον εὐθύς. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀπροσδόκητοι μὲν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἦσαν ὡς ἤδη μαχούμενοι, καί τινες αὐτοῖς ἐγγὺς τῆς πόλεως οὔσης καὶ ἀπεληλύθεσαν· οἱ δὲ καὶ διὰ σπουδῆς

οὐκ ἐν πατρίδι, ἐξ ἧς] *non in patria* i. e. in terra non patria, ἐν οὐ πατρίδι, in aliena erit certamen, *ex qua vincere oportet aut non facile abire.* Praepositio ἐκ non convenit cum κρατεῖν, sed cum ἀποχωρεῖν. Bau. At οὐκ ἐν πατρίδι Graece dici nequit pro ἐν οὐ πατρίδι. Porro quibusdam visum est, ad ἀποχωρεῖν supplendum esse ἐξέσται, *licebit*, nec repeti posse δεῖ ad hoc verbum, quia sensus non sit *oportere abire*, sed *licere abire.* Quid vero vetat, quominus dicas *oportere abire?* Doederl. in Script. Academ. (Erlang. 1827. 4.) hunc sensum horum verborum esse ait: ἐξ ἧς, ἣν μὴ κρατήσωμεν, οὐ ῥᾳδίως ἀποχωρεῖν ἐξέσται, eique verba κρατεῖν δεῖ videntur ἐν μέσῳ posita, qualia sunt verba Theocriti 25, 72. v. adn. ad 1, 37. Atqui ἐξ ἧς eodem modo dictum videtur, quo ἀπὸ νεῶν μάχεσθαι, pro ἐν ναυσί, quippe ex vicinia urbis profecti, ubi castra habebant, et ex mari, ubi naves, Syracusis potiri conabantur. Conf. 7, 31. μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακωνικῆς τείχισιν. Plenius scriptor totum ita dicere potuisset: ὅτι οὐκ ἐν πατρίδι, ἀλλ' ἐκ γῆς, ἐξ ἧς κρατεῖν δεῖ ἢ ἀποχωρεῖν μὴ ῥᾳδίως i. e. κακῶς διατεθέντας ut cap. 57. extr. Reisk. deletum volebat ἐξ, mihi persuasum est, culpa librariorum excidisse ἀλλά, quo praecedens οὐκ carere non potest.

69. ἀπεληλύθεσαν] sc. ἐς αὐτήν, ἐς τὴν πόλιν. Proxima sic inter se cohaerent: οὐκ ἂν οἰόμενοι δὲ σφίσι τοὺς Ἀθηναίους προτέρους ἐπελθεῖν, καὶ διὰ τάχους ἀναγκαζόμενοι ἀμύνασθαι, ὅμως ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα εὐθὺς ἀντεπῄεσαν. v. adn. ad 5, 61. 7, 57. Mox λιθοβόλους *lapidatores* interpretatur Lips. Poliorc. 4, 3. Milites erant, qui saxa non fundis, sed manibus emittebant. v. Polluc. 1, 131. Athenae. ap. Steph. Thes. L. Gr. Polyb. 8, 7, 2. 9, 41, 8. Plat. Critia. Conf. Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 401, 46. Mox in verbis τροπὰς οἷα εἰκὸς etc. οἷα habent Cass. Aug. Pal. It. Vat. Ven. H. Reg. I. Mosqu. (nisi quod hic οἷα) et corr. m. Vulgo οἵας. „Neutrum nonnunquam non ad proximum substantivum, sed ad infinitivum in eo latentem seu ad totam sententiam refertur, aut simpliciter notio cuiuscumque rei animo

προσβοηθοῦντες δρόμῳ ὑστέριζον μέν, ὡς δὲ ἕκαστός πῃ τοῖς πλέοσι προσμίξειε καθίσταντο· οὐ γὰρ δὴ προθυμίᾳ ἐλλιπεῖς ἦσαν οὐδὲ τόλμῃ οὔτ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ οὔτ' ἐν ταῖς ἄλλαις, ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρείᾳ οὐχ ἥσσους, ἐς ὅσον ἡ ἐπιστήμη ἀντέχοι, τῷ δὲ ἐλλείποντι αὐτῆς καὶ τὴν βούλησιν ἄκοντες προυδίδοσαν. ὅμως δὲ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφίσι τοὺς Ἀθηναίους προτέρους ἐπελθεῖν, καὶ διὰ τάχους ἀναγκαζόμενοι ἀμύνασθαι, ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα εὐθὺς ἀντεπῄεσαν. καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἑκατέρων οἵ τε λιθοβόλοι καὶ σφενδονῆται καὶ τοξόται προυμάχοντο, καὶ τροπὰς οἵας εἰκὸς ψιλοὺς ἀλλήλων ἐποίουν· ἔπειτα δὲ μάντεις τε σφάγια προὔφερον τὰ νομιζόμενα, καὶ σαλπιγκταὶ ξύνοδον ἐπώτρυνον τοῖς ὁπλίταις, οἱ δ' ἐχώρουν, Συρακόσιοι μὲν περί τε πατρίδος μαχούμενοι καὶ τῆς ἰδίας ἕκαστος τὸ μὲν αὐτίκα σωτηρίας, τὸ δὲ μέλλον ἐλευθερίας, τῶν δ' ἐναντίων Ἀθηναῖοι μὲν περί τε τῆς ἀλλοτρίας οἰκείαν σχεῖν καὶ τὴν οἰκείαν μὴ βλάψαι ἡσσώμενοι, Ἀργεῖοι δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων οἱ αὐτόνομοι ξυγκτήσασθαί τε ἐκείνοις ἐφ' ἃ ἦλθον, καὶ τὴν ὑπάρχουσαν σφίσι πατρίδα νικήσαντες πάλιν ἐπιδεῖν· τὸ δ' ὑπήκοον τῶν ξυμμάχων μέγιστον μὲν περὶ τῆς αὐτίκα ἀνελπίστου σωτηρίας, ἢν μὴ κρατῶσι, τὸ πρόθυμον εἶχον, ἔπειτα δὲ ἐν παρέργῳ καὶ εἴ τι ἄλλο ξυγκαταστρεψαμένοις ῥᾷον αὐτοῖς ὑπακούσεται.

70 γενομένης δ' ἐν χερσὶ τῆς μάχης ἐπὶ πολὺ ἀντεῖχον ἀλλήλοις, καὶ ξυνέβη βροντάς τε ἅμα τινὰς γενέσθαι καὶ ἀστραπὰς καὶ ὕδωρ πολύ, ὥστε τοῖς μὲν πρῶτον μαχομένοις καὶ ἐλάχιστα πολέμῳ ὡμιληκόσι καὶ τοῦτο ξυνεπιβαλέσθαι τοῦ φόβου, τοῖς δ' ἐμπειροτέροις τὰ μὲν γιγνόμενα

obversatur." MATTH. §. 439. Verba *μάντεις προὔφερον* Pollux 1, 162. memorat; etenim haruspices multique eius generis homines exercitum secutos esse, videbimus ad 8, 1. Conf. Dorv. ad Charit. p. 605. Dein variant libri inter *σαλπιγκταὶ* — *σαλπικταί*, et extat tertia forma *σαλπιστής*. Formam *σαλπικταί* probant Phrynichus et Moeris, reiiciunt formam *σαλπιστής* Thom. M. et Phryn., ad quem v. Lobeck. p. 191, adde Dorv. l. c. p. 604. Buttm. Gr. max. §. 92. adn. 8. Paulo post „errat Bened. *ὡς* ad *μαχούμενοι* referens; iungendum est cum *ἕκαστος* et fortasse in libris compluribus ideo excidit, quod ad sententiam nihil conferret, et post vocabuli *ἰδίας* finalem syllabam facile negligeretur." HAACK. Proxima cum Matthiaeo p. 1176. med. ita supple et intellige: *περὶ τῆς ἀλλοτρίας μαχούμενοι, ὥστε οἰκείαν σχεῖν.*

τὸ δ' ὑπήκοον — ἔπειτα δὲ — καὶ εἰ] Schol. *οἱ ὑπήκοοι πρότερον μὲν διὰ τὴν αὐτῶν σωτηρίαν προθύμως ἐμάχοντο, αὖθις δέ, εἰ καὶ διὰ ἄλλο τι, διὰ τοῦτο μάλιστα, ὅπως συγκαταστρεψαμένων αὐτῶν τὴν Σικελίαν, οἱ Ἀθηναῖοι πρᾳότερον τῶν συναγωνισαμένων ἄρχοιεν· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ῥᾳδίως ὑπακούσονται.* Structura haec est: *ἔπειτα δὲ ἐν παρέργῳ καὶ τὸ πρόθυμον εἶχον (πειρασόμενοι) εἰ ῥᾷον ὑπ' αὐτῶν ὑπακούσεται, ἤν τι ἄλλο ξυγκαταστρέψωνται*, dann war auch ein Nebengedanke bei ihnen, ob sie den Athenern vielleicht leichter gehorchen würden, wenn sie gemeinschaftlich mit ihnen Andere unterjocht hätten.

70. *ξυνεπιβαλέσθαι τοῦ φόβου*] i. e. *atque istud partim contulit*

καὶ ὥρᾳ ἔτους περαίνεσθαι δοκεῖν, τοὺς δὲ ἀνθεστῶτας πολὺ μείζω ἔκπληξιν μὴ νικωμένους παρέχειν. ὠσαμένων δὲ τῶν Ἀργείων πρῶτον τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν Συρακοσίων, καὶ μετ' αὐτοὺς τῶν Ἀθηναίων τὰ κατὰ σφᾶς αὐτούς, παρεῤῥήγνυτο ἤδη καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν Συρακοσίων καὶ ἐς φυγὴν κατέστη. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν οὐκ ἐδίωξαν οἱ Ἀθηναῖοι (οἱ γὰρ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων πολλοὶ ὄντες καὶ ἀήσσητοι εἶργον, καὶ ἐσβαλόντες ἐς τοὺς ὁπλίτας αὐτῶν, εἴ τινας προδιώκοντας ἴδοιεν, ἀνέστελλον)· ἐπακολουθήσαντες δὲ ἀθρόοι ὅσον ἀσφαλῶς εἶχε πάλιν ἐπανεχώρουν καὶ τροπαῖον ἵστασαν. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀθροισθέντες ἐς τὴν Ἑλωρινὴν ὁδὸν καὶ ὡς ἐκ τῶν παρόντων ξυνταξάμενοι, ἔς τε τὸ Ὀλυμπιεῖον ὅμως σφῶν αὐτῶν παρέπεμψαν φυλακήν, δείσαντες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τῶν χρημάτων ἃ ἦν αὐτόθι κινήσωσι, καὶ οἱ λοιποὶ ἐπανεχώρησαν ἐς

71 τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πρὸς μὲν τὸ ἱερὸν οὐκ ἦλθον, ξυγκομίσαντες δὲ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς καὶ ἐπὶ πυρὰν ἐπιθέντες

ad pavorem. Correxi vulgatam *ξυνεπιλαβέσθαι* vel invitis scriptis et scriptore de Syntaxi in Bekk. Anecdd. 1. p. 173., verum flagitante sensu. v. adn. ad 3, 36. Super iudicio isto Thucydidis de fulminis et tonitruum causis et effectu in pugnantes lege observationem Valckenarii ad Herodot. 6, 98. p. 219. Schweigh.

ὥρᾳ ἔτους] Schol. *κατὰ καιρὸν γενέσθαι* i. e. in der Jahreszeit, wo solche Erscheinungen natürlich sind. Hieme haec pugna commissa est, v. cap. 71. Adnotavit. I. H. Vossius ad Virg. 1. Ge. 311., in Italia tonitrua solere transitum facere et ad ver, et ad auctumnum atque hiemem. Quare Lucret. de N. D. 6, 356. *auctumno, ait, magis concutitur coeli domus totaque tellus, et cum tempora se veris florentia pandunt.* Adde 5, 736 sqq. Plin. H. N. 19, 2. sect. 11. *Hydnon, quod sine radice et folio et flore nascitur in locis siccis, cum imbres auctumnales et tonitrua crebra sunt.* Conf. Welck. Aesch. Trilog. p. 9. Lessing. Opp. Vol. 2. p. 212. Anton. ad Petron. p. 327. Hinc etiam explicandus est Horat. 1. Carm. 4, 8. in descriptione veris: *dum graves Cyclopum Vulcanus ardens urit officinas.* Huc porro pertinent fulmina Pythia (*Πυθίαι ἀστραπαί*), quae vere, antequam theori Delphos mittebantur, observari solebant. v. Od. Muell. Dor. 1. p. 240. Conf. denique Thuc. 7, 79. *ἔτυχον δὲ καὶ βρονταί τινες ἅμα γενόμεναι καὶ ὕδωρ, οἷα, τοῦ ἔτους πρὸς μετόπωρον ἤδη ὄντος, φιλεῖ γίγνεσθαι*, et de vi verborum *ὥρᾳ ἔτους* adn. ad 2, 52., de verbo *παρεῤῥήγνυτο* adn. ad 4, 96. 5, 73. Porro *πολὺ μείζω ἔκπληξιν* scriptor ait, quippe etiam eos, qui causam phaenomeni norunt, tonitrua terrent, et iuncta alii terrori tanto magis terrent. Mox alii libri *προδιώκοντας*, Vat. *προδιώκοντες*. Vall. *longius insequentes.* Vulgo *προςδιώκοντας*. Utramque formam Dok. dicit raram esse, *προδίωξις* tamen afferri ex Ioh. Diaconi Scholiis in Hesiod. Scut. Herc. p. 201. Heins. Bened. addit, *προδιώκειν* eodem sensu, quo hic (*si viderent quosdam ulterius progredi hostem persequendo*), ap. Xenophontem Anab. 3, 3, 10. extare. Sequitur *ὅμως — παρέπεμψαν* sc. quamvis modo clade affecti tamen Olympio prospicere praesidium eo mittendo non obliti sunt.

τῶν χρημάτων — κινήσωσι] i. e. ne pecunias sacras attrectarent, auferrent et alios ad usus converterent. 1, 143. *κινήσαντες τῶν Ὀλυμπίασιν ἢ Δελφοῖς χρημάτων*. 2, 24. *κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα ἐς ἄλλο τι.* Duk. Conf. Plut. V. Nic. c. 16.

ηὐλίσαντο αὐτοῦ. τῇ δ' ὑστεραίᾳ τοῖς μὲν Συρακοσίοις ἀπέδοσαν ὑποσπόνδους τοὺς νεκρούς, ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων περὶ ἑξήκοντα καὶ διακοσίους, τῶν δὲ σφετέρων τὰ ὀστᾶ ξυνέλεξαν, ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὡς πεντήκοντα, καὶ τὰ τῶν πολεμίων σκῦλα ἔχοντες ἀπέπλευσαν ἐς Κατάνην. χειμών τε γὰρ ἦν καὶ τὸν πόλεμον αὐτόθεν ποιεῖσθαι οὔπω ἐδόκει δυνατὸν εἶναι, πρὶν ἂν ἱππέας τε μεταπέμψωσιν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐκ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἀγείρωσιν, ὅπως μὴ παντάπασιν ἱπποκρατῶνται, καὶ χρήματα δὲ ἅμα αὐτόθεν τε ξυλλέξωνται καὶ παρ' Ἀθηναίων ἔλθῃ, τῶν τε πολέων τινὰς προσαγάγωνται, ἃς ἤλπιζον μετὰ τὴν μάχην μᾶλλον σφῶν ὑπακούσεσθαι, τά τε ἄλλα καὶ σῖτον καὶ ὅσων δέοι παρασκευάσωνται, ὡς ἐς τὸ ἔαρ ἐπιχειρήσοντες ταῖς Συρακούσαις.

Καὶ οἱ μὲν ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Νάξον 72
καὶ Κατάνην διαχειμάσοντες· Συρακόσιοι δὲ τοὺς σφετέρους αὐτῶν νεκροὺς θάψαντες ἐκκλησίαν ἐποίουν. καὶ παρελθὼν αὐτοῖς Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος, ἀνὴρ καὶ ἐς τἆλλα ξύνεσιν οὐδενὸς λειπόμενος, καὶ κατὰ τὸν πόλεμον ἐμπειρίᾳ τε ἱκανὸς γενόμενος καὶ ἀνδρείᾳ ἐπιφανής, ἐθάρσυνέ τε καὶ οὐκ εἴα τῷ γεγενημένῳ ἐνδιδόναι· τὴν μὲν γὰρ γνώμην αὐτῶν οὐχ ἡσσῆσθαι, τὴν δὲ ἀταξίαν βλάψαι. οὐ μέντοι τοσοῦτόν γε λειφθῆναι, ὅσον εἰκὸς εἶναι, ἄλλως τε τοῖς πρώτοις τῶν Ἑλλήνων ἐμπειρίᾳ ἰδιώτας, ὡς εἰπεῖν, χειροτέχναις ἀνταγωνισαμένους.

71. περὶ ἑξήκοντα καὶ διακοσίους] Diod. 13, 6. οἱ Ἀθηναῖοι τετρακοσίους τῶν ἐναντίων ἀνελόντες. De πρὶν ἂν — μεταπέμψωσιν — ἔλθῃ v. Matth. p. 791. 2.

72. θάψαντες] Et de sepultura et de crematione cadaverum usurpatur, velut apud Thuc. 2, 52. Vid. interpretes ad Tacit. 2. Annal. 73. Dorv. ad Charit. p. 244. Et οὐκ εἴα est *dehortabatur, ne* etc., auctore Valck. ad Herodot. 2, 30. coll. Herm. ad Soph. Phil. 441. „Sensus *dissuadendi*, quem Valck. formulae οὐκ ἐᾶν tribuit, solius imperfecti est. Οὐκ εἴα proprie est was not for letting, tried not to let, tempore imperfectam, non perfectam actionem significante. At οὐκ εἴασε multum differt et aperte significat *non concessit*. vid. 6, 41. 80. etc." Arn. Paulo post Bred. desiderat ἄλλως τε καί i. e. zumal da, quod ipsum est in cod. Bas. et H. s. v., ferri tamen posse putat ἄλλως τε eodem sensu. Nec differre ἄλλως τε ab ἄλλως τε καί putat Buttm. ad Plat. Menon. c. 20., ubi conf. Stallb. At Haack. monuit, apud Thucydidem alibi semper plene ἄλλως τε καί eo sensu legi, non ἄλλως τε. Quin Herm. ad Vig. p. 780, 232. negat, ἄλλως τε idem esse quod ἄλλως τε καί, nam ἄλλως τε nihil esse nisi *et insuper*, atque und vollends.

χειροτέχναις] Sic Vall. legit: *praesertim rudes cum eruditissimis Graecorum et propemodum operariis bellorum dimicantes*, quae sic reddit Arn.: if one may so speak, like men with no knowledge of a trade opposed to those who have made it their business. Neque alium casum, quam dativum hic invenit Pollux 1, 156., ut videtur: idem casus in m. ad marg. cum γρ. adnotatus est. Aug. χειροτέχναις, sed supra m. man. ant. scr. ι. Gr. χειροτέχνας. Adnotatio marginis in m. sic habet: γρ. χειροτέχναις ἤγουν τοῖς ἐμπειρίαν ἔχουσι· καὶ

μέγα δὲ βλάψαι καὶ τὸ πλῆθος τῶν στρατηγῶν καὶ τὴν πολυαρχίαν, ἦσαν γὰρ πεντεκαίδεκα οἱ στρατηγοὶ αὐτοῖς, τῶν τε πολλῶν τὴν ἀξύντακτον ἀναρχίαν. ἢν δὲ ὀλίγοι τε στρατηγοὶ κατὰ τὸ εἰκὸς [illegible] γυμνασίαν περὶ τὸ μάχεσθαι. Sed in Scholiis haec explicatio apposita est: τοῖς πρώτοις τῶν Ἑλλήνων ἐμπειρίᾳ· τοῖς ἐμπειρίαν ἔχουσι καὶ γυμνασίαν περὶ τὸ μάχεσθαι. Vulgo χειροτέχνας. Casus huius vocabuli pendet a quaestione, utrum χειροτέχνης sit *artifex*, an βάναυσος, ideoque imbellis, in arte bellica rudis. Χειροτέχνην Graeces volunt, ut χειρώνακτα, non tantum dici opificem, ut a Thucydide 6, 27 (hoc loco parum apte usus est) et Herodoto 2, 141. 167. (Conf. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 13 sq. Adde Dionys. Hal. A. R. 9, 25. de C. V. p. 15, 3. Reisk. διὰ τῶν εὐτελεστάτων τε καὶ ταπεινοτάτων ὀνομάτων, οἷς ἂν καὶ γεωργὸς, καὶ θαλαττουργὸς, καὶ χειροτέχνης, καὶ πᾶς ὁ μηδεμίαν ὤραν τοῦ λέγειν εὖ ποιούμενος ἐχρήσατο. Idem de Thuc. iudic. p. 939, 12. οὐ γὰρ ἀγοραίοις ἀνθρώποις, οὐδ' ἐπιδιφρίοις, ἢ χειροτέχναις, οὐδὲ τοῖς ἄλλοις, οἳ μὴ μετέσχον ἀγωγῆς ἐλευθερίου), sed etiam *artificem* et peritum cuiuscunque disciplinae, velut ab Hippocrate Vol. 1. p. 40. 291. Vol. 2. p. 186. ed. van d. Lind., et a Sophocle Tr. 996. Et quidem hic poeta, ut Herm. monuit, non proprie de chirurgo (quod vulgo putent), loquitur, sed ὁ χειροτέχνης ibi ex adverso positum ἀοιδῷ, siquidem medicus non verbis, ut poeta, sed facto medelam affert, ut sensus eius loci sit: wer lindert durch Zauber, wer durch Mittel der Heilkunst diesen Schmerz — ? Keiner; nur Zeus allein vermag es. Popp. vulgatam retinens ita interpretatur: da sie gegen die erfahrensten der Hellenen als Unkundige, so zu sagen als blosse Handwerker (als aus der Werkstätte aufgeraffte Professionisten), gestritten hätten. H. Steph. putat, sive accusativus sive dativus legatur, omnino scribendum esse καὶ ὡς εἰπεῖν, quod necessarium Popponi non esse videtur, si comma post ἰδιώτας ponatur. Nec tamen si καὶ omittitur et Popponis interpunctio probatur, concinnitatem orationis tolli negari potest. Nec Dores se comparare possent cum χειροτέχναις, quia apud eos tantum perioeci et servi opificia tractabant, v. adn. ad 2, 40. Vocem igitur χειροτέχνης, ut ex adverso positam ἰδιώτῃ, honesto sensu acceperim, ut est profecto honesto sensu apud Hippocratem et Sophoclem, et retinuerim χειροτέχναις, hoc sensu: als Unkundige gegen alte Practiker im Kriegshandwerk. Hoc sensu capit etiam Pollux (si recte editum est ab Hemsterhusio), πολέμου δὲ τέχνης, χειροτέχνας στρατιωτικὰς εἴρηκε Θουκυδίδης, quanquam in eo erravit, quod χειροτέχνην artem, non artificem intellexit, et de suo στρατιωτικὰς adiecit. Voce χειροτέχνης sensu honesto, ut non sit βάναυσος, sed artis sive opificii alicuius peritus praeter Thucydidem 3, 27 usus est Dionys. Hal. A. R. 3, 32. 4, 17. 44. 7, 59. 9, 12. Dio Cass. p. 615 ubi Antonius ad milites: καὶ παντὸς εἴδους μάχης χειροτέχνας ὄντας. Similiter Aristot. Eth. 3, 11. Bekk., ubi dicit: disciplina subacti milites pugnantes cum lascivis quasi ἀθληταὶ ἰδιώταις μαχόμενοι similiter vincuntur, χειροτέχνην perpetuo contrarie poni militi, et quod non sit nisi artifex. Velut Herodot. 2, 167. χειροτέχνας ex adverso ponit τοῖς ἐς τὸν πόλεμον ἀνειμένοις. At cum ἰδιώτης sit homo nullo institutus in ullo opere, quidquid hoc opus sit, χειροτέχνης simpliciter est operis, sive homo versatus in usu manuum, differens ab homine non versato in tali opera. Syracusanis non deerat animus, sed usus armorum aptum erat, eorum male dexteram imperitiam comparans cum inhabili inscitia eorum, qui forte primum instrumenta opificis tractent, cum callidus usu Atheniensis similis erat opifici ex praecepto artis ad sollertiam instituti. Arn. Mox propter τὸ πλῆθος τῶν στρατηγῶν

[illegible] τοῦ τε χειμῶνος τούτου παρασκευάσειαν τὸ ὁπλιτικόν, οἷς τε μὴ ἔστιν ὅπλα ἐκπορίζοντες, ὅπως ὅτι πλεῖστοι ἔσονται, καὶ τῇ ἄλλῃ μελέτῃ προσαναγκάζοντες, ἔφη κατὰ τὸ εἰκὸς κρατήσειν σφᾶς τῶν ἐναντίων, ἀνδρείας μὲν σφίσιν ὑπαρχούσης, εὐταξίας δὲ ἐς τὰ ἔργα προσγενομένης· ἐπιδώσειν γὰρ ἀμφότερα αὐτά, τὴν μὲν μετὰ κινδύνων μελετωμένην, τὴν δ' εὐψυχίαν αὐτὴν ἑαυτῆς μετὰ τοῦ πιστοῦ τῆς ἐπιστήμης θαρσαλεωτέραν ἔσεσθαι. τούς τε στρατηγοὺς καὶ ὀλίγους καὶ αὐτοκράτορας χρῆναι ἑλέσθαι, καὶ ὀμόσαι αὐτοῖς τὸ ὅρκιον ἦ μὴν ἐάσειν ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἐπίστωνται· οὕτω γὰρ ἅ τε κρύπτεσθαι δεῖ μᾶλλον ἂν στέγεσθαι, καὶ τἆλλα κατὰ κόσμον καὶ ἀπροφασίστως παρασκευασθῆναι. καὶ οἱ Συρακόσιοι αὐτοῦ ἀκού- 73
σαντες ἐψηφίσαντό τε πάντα ὡς ἐκέλευε καὶ στρατηγὸν αὐτόν τε εἵλοντο τὸν Ἑρμοκράτην καὶ Ἡρακλείδην τὸν Λυσιμάχου καὶ Σικανὸν τὸν Ἐξηκέστου, τούτους τρεῖς· καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις ἀπέστειλαν, ὅπως ξυμμαχία τε αὐτοῖς παραγένηται καὶ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον βεβαιότερον πείθωσι ποιεῖσθαι ἐκ τοῦ προφανοῦς ὑπὲρ σφῶν τοὺς Λακεδαιμονίους, ἵνα ἢ ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀπαγάγωσιν αὐτοὺς ἢ πρὸς τὸ ἐν Σικελίᾳ στράτευμα ἧσσον ὠφέλειαν ἄλλην ἐπιπέμπωσι.

Τὸ δ' ἐν τῇ Κατάνῃ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἔπλευσεν εὐ- 74
θὺς ἐπὶ Μεσσήνην ὡς προδοθησομένην. καὶ ἃ μὲν ἐπράσσετο οὐκ ἐγένετο. Ἀλκιβιάδης γὰρ ὅτε ἀπῄει ἐκ τῆς ἀρχῆς ἤδη μετάπεμπτος, ἐπιστάμενος ὅτι φεύξοιτο, μηνύει τοῖς τῶν Συρακοσίων φίλοις τοῖς ἐν τῇ Μεσσήνῃ ξυνειδὼς τὸ μέλλον· οἱ δὲ τούς τε ἄνδρας διέφθειραν πρότερον καὶ τότε στασιάζοντες καὶ ἐν ὅπλοις ὄντες ἐπεκράτουν μὴ δέχεσθαι τοὺς Ἀθηναίους οἱ ταῦτα βουλόμενοι, ἡμέρας δὲ μείναντες περὶ τρεῖς καὶ δέκα

quae Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 93. nr. 9. p. 96. 78. disputat de republica Syracusanorum. Ad τὴν μὲν supple τὴν εὐταξίαν.

74. τρεῖς καὶ δέκα] Alii libri τρεῖς καίδεκα, alii τρεισκαίδεκα, vulgo τρισκαίδεκα. Vulgatam non debebant mutare, aut τρεῖς καὶ δέκα, si mutabant, scribere. Nam haec est probabilis norma, ex qua de numeralium in compositione scriptura iudicandum est, apud Grammaticos veteres: „numeros flexibiles sub diversis accentibus, indeclinabiles et loquelares sub uno scribi voluerunt; verbi causa in τρισκαίδεκα copula acuitur, quae in τρεῖς καὶ δέκα gravatur." Lobeck. ad Phryn. p. 408. Forma tamen flexibilis praeferenda est, quia parathesis numeralium huic scriptori adamata est, id quod Duk. Praef. p. XIV. Lips. primus monuit et Lobeck. p. 409. magis illustravit. Idque cognitum fuisse videtur ei, qui in m. supra vulgatum scripsit flexibilem formam. Magis etiam placet, quod ex G. Gail. memorat et in Cl. Ven. est, περὶ τρεῖς μείναντες καὶ δέκα, at ex Reg. et Gr. Duk. affert περὶ τρεῖς καὶ δέκα (Gr. περὶ τρεῖς καίδεκα), μείναντες. Mox vulgo legitur καὶ Θρᾷκας, σταυρώματα, vel σταύρωμα. Gailio teste G. omisso Θρᾷκας habet καὶ σταύρωμα, quamquam de Reg. Duk. tacet. Θρᾷκας etiam Fr. Port. deleri censuerat, ut natum ex glossa χάρακας i. e. σταυρώματα. Adversatur Censor in Ephemm. Jen. a. 1823. mens. Febr. p. 222 sq. Θρᾷκας legi volunt Heilm. et Bred. Θρᾷκην praebet

οἱ Ἀθηναῖοι [illegible] καὶ [illegible] προυχώρει οὐδέν, ἀπελθόντες ἐς Νάξον καὶ σταυρώματα περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι αὐτοῦ διεχείμαζον· καὶ τριήρη ἀπέστειλαν ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπί τε χρήματα καὶ ἱππέας, ὅπως ἅμα τῷ ἦρι παραγένωνται.

75 Ἐτείχιζον δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐν τῷ χειμῶνι πρός τε τῇ πόλει τὸν Τεμενίτην ἐντὸς ποιησάμενοι τεῖχος παρὰ πᾶν τὸ πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς ὁρῶν, ὅπως μὴ δι' ἐλάσσονος εὐαποτείχιστοι ὦσιν, ἢν ἄρα σφάλλωνται, καὶ τὰ Μέγαρα φρούριον

Lugd. Χαράκων σταύρωμα coniecit Reisk. Pluralem σταυρώματα habent libri plerique, quem Popp. defendi posse putat loco 7, 53. [illegible] enim circa singula castra plures ordines vallorum fuisse.

75. τὸν Τεμενίτην] Apollo Temenites a τεμένει dictus esse videtur (v. 6, 99.), non alia ratione, quam Diana Nemorensis Ariciis extra Romam a nemore. v. de sit. et orig. Syrac. p. 59. Nomen Apollinis Temenitis hinc in nomen regionis evaluit, ubi eius τέμενος situm fuit; Temenitem autem Apollinem in Neapoli, quod fuit post aetatem Thucydidis nomen huius regionis, fuisse testatur Cic. 4. Verr. 53. At [illegible] praesenti loco τὸν Τεμενίτην non intelligit regionem, sed statuam Apollinis Temenitis magnitudine et pulchritudine insignem, ut testantur Cic. l. c. et Sueton. Ti. 74. „Quum regio, ait, nondum esset exaedificata, ambitus novi muri non potuit melius indicari, quam dicendo eum satis laxum fuisse, ut includeret hanc statuam." Templum Apollinis Letr. exstructum fuisse existimat in ἄκρᾳ Τεμενίτιδι, cuius Thucydides 7, 3. mentionem facit. At haec ἄκρα non potuit esse, nisi pars κρημνοῦ sive rupis, quae Neapolin et Tycam dividit, unde [illegible] patet, Temenitem iam tum regionis, non solius dei nomen fuisse. In ipsa area huius regionis nunc quidem nullum vestigium collis est. Et quis scit, num iam Thucydidis aetate nobilis illa statua ibi extiterit.

τὰ Μέγαρα φρούριον] Ante quam Athenienses Syracusas appulerunt, Megara ista, non diversa a Megara Hyblaea, praesidio [illegible] erat. v. Thuc. 6, 49. Nunc a Syracusanis munitur una cum Olympio. Athenienses posthac Megaram saepius aggressi nunquam ceperunt. Aliquanto tamen serius prope eam stationem habentes leguntur. 7, 25. Hanc autem Megaram, ut dixi, non diversam esse Hyblaea, probat Thuc. 6, 94. παρέπλευσαν (Athenienses) ἐπὶ Μεγάρων τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ, οὓς ἐπὶ Γέλωνος τοῦ τυράννου, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἀναστήσαντες οἱ Συρακόσιοι αὐτοὶ ἔχουσι τὴν γῆν. Quod se supra narrasse dicit, id 6, 4. narravit de Megara Hyblaea. v. de sit. et orig. Syrac. p. 55 sq. Castellum autem, quod hic Megarum dicit, [illegible] Styella appellabatur, ni fallit Cluverii coniectura. Et in loco Stephani (Ὕβλαι τρεῖς) verba μία δὲ τῶν Ὑβλῶν Στύελλα καλεῖται, ὡς Φίλιστος [illegible] Σικελικῶν corrupta esse videntur. Vid. [illegible] p. 100. [illegible] Stephani autem qui epitomen scripsit, alio loco dicit Στύελλα, φρούριον τῆς ἐν Σικελίᾳ Μεγαρίδος· ἐθνικὸν Στυελλῖνος. Quum dubium sit vocabulum Μεγαρίς (quod alias Megarae urbis agrum significat, Ciceroni vero, Melae et Plinio ipsam urbem), pars aliqua Megarae Hyblaeae vel arx eius Στύελλα appellata esse potuit, idque [illegible] videtur ipsius Stephani verbis, vel potius Philisti: μία δὲ τῶν Ὑβλῶν Στύελλα καλεῖται; dummodo liceat ex utroque loco collato corrigere Στύελλα. Nisi potius hinc aliquis colligat, Megaram Hyblaeam, quae antea dicebatur, postea Styellam appellatam esse inde a tempore communitionis hic memoratae, idque nomen aetate Philisti iam in usum

καὶ ἐς τὸ Ὀλυμπιεῖον ἄλλο· καὶ τὴν θάλασσαν προεσταύρωσαν ᾗ ἀποβάσεις ἦσαν. καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἰδότες ἐν τῇ Νάξῳ χειμάζοντας, ἐστράτευσαν πανδημεὶ ἐπὶ τὴν Κατάνην, καὶ τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον καὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων σκηνὰς καὶ τὸ στρατόπεδον ἐμπρήσαντες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ πυνθανόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐς τὴν Καμάριναν κατὰ τὴν ἐπὶ Λάχητος γενομένην ξυμμαχίαν πρεσβεύεσθαι, εἴ πως προσαγάγοιντο αὐτούς, ἀντεπρεσβεύοντο καὶ αὐτοί. ἦσαν γὰρ ὕποπτοι αὐτοῖς οἱ Καμαριναῖοι μὴ προθύμως σφίσι μήτ' ἐπὶ τὴν πρώτην μάχην πέμψαι ἃ ἔπεμψαν, ἔς τε τὸ λοιπὸν μὴ οὐκέτι βούλωνται ἀμύνειν, ὁρῶντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῇ μάχῃ εὖ πράξαντας, προσχωρῶσι δ' αὐτοῖς κατὰ τὴν προτέραν φιλίαν πεισθέντες. ἀφικομένων οὖν ἐκ μὲν Συρακουσῶν Ἑρμοκράτους καὶ ἄλλων ἐς τὴν Καμάριναν, ἀπὸ δὲ τῶν Ἀθηναίων Εὐφήμου μεθ' ἑτέρων, ὁ Ἑρμοκράτης ξυλλόγου γενομένου τῶν Καμαριναίων βουλόμενος προδιαβάλλειν τοὺς Ἀθηναίους ἔλεγε τοιάδε.

Οὐ τὴν παροῦσαν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων, ὦ Καμαρι- 76
ναῖοι, μὴ αὐτὴν καταπλαγῆτε δείσαντες ἐπρεσβευσάμεθα, ἀλλὰ

communem evaluisse. Vide adn. ad fragm. Philist. 22. p. 161. Eius communitionis pars esse videtur, quam Thuc. 6, 94. dicit ἔρυμά τι τῶν Συρακοσίων. Mox de societate Lachetis tempore inita v. 3, 86. Postremo προδιαβάλλειν dedi cum libris plurimis et optimis: alii προδιαβαλεῖν, vulgo προσδιαβαλεῖν. Προδιαβάλλειν iure tuetur Reitz. ad Lucian. Philops. 8. Vol. 9. p. 512. Bip. ut accommodatum consilio oratorio, quod c. 76. init. proponitur.

76. οὐ τὴν παροῦσαν δύναμιν — μὴ αὐτὴν] Attractionis genus est, de quo post Kruegerum omnium uberrime egit Beier. ad Cic. Orat. fragm. p. 21 sq. 96. 130. De h. l. vide Matth. §. 296. Cum verbis προφάσει μὲν — διανοίᾳ δέ Valck. ad Herodot. 2, 100. comparat Herodotea: πρόσχημα μὲν ποιεύμενος — ἐν νόῳ δὲ ἔχων, ubi plura id generis. Dein ἀπὸ σφῶν Schol. explicat ὅσοι ἄποικοι ἦσαν αὐτῶν. Imo sponte sua, freiwillig. v. adn. ad 6, 40. „Socii, qui se iungebant Atheniensibus, maxime Iones et Hellespontii erant, quorum hi non erant origine Attica: ut difficile sit dicere qui extra Iones Atheniensium coloni fuerint. Verum et Iones et Hellespontii socii Atheniensium sponte sua facti sunt. v. Thuc. 1, 95. 96. Herodot. 8, 3." Arn. Sequitur τοὺς μὲν — τοὺς δὲ — τοῖς δ', at debebat ubique scribere τοῖς, casum pendere faciens a participio, qui est usus Graecorum, et suppleto αὐτούς post κατεστρέψαντο. Mox pro λειποστρατίαν C. λειποστρατείαν. Reg. λειποστρατιάν. Pal. It. F. Lugd. Gr. ed. Bas. λιποστρατίαν. Etiam H. a v. γρ. λιποστρατίαν. Suspiceris legendum esse λειποστράτιον, quae forma sine varietate extat 1, 99., neque aliam habuisse videntur oratores Attici, nisi forte fuit λιποστράτιον. Nam formae a λιπο incipientes in similibus saepe temere sunt neglectae, ut Passov. λιπομαρτύριον omisit, ex Demosth. c. Timoth. §. 19. et λιποταξίου ex eodem c. Mid. §. 103. et Boeot. de Nom. §. 17. Bekk. Sed nihil mutandum: formam λειποστρατίαν habet etiam Herodotus et agnoscit praeter Dionysium A. R. 11, 22. p. 2210, 9. (λειποστρατίαν ἐγκαλέσαντο) Thom. M. p. 572. ubi v. interpp., adde Lobeck. ad Phryn. p. 519. Ceterum de isto crimine v. adn. ad 1, 99. De verbis σφίσιν — περὶ ἐπιφέροντες ἔκειν [illegible] Matth. p. [illegible]

μᾶλλον πρὸς μέλλοντας ἀπ' αὐτῶν λόγους, πρίν τι καὶ ἡμῶν ἀκοῦσαι, μὴ ὑμᾶς πείσωσιν. ἥκουσι γὰρ ἐς τὴν Σικελίαν προφάσει μὲν ᾗ πυνθάνεσθε, διανοίᾳ δὲ ἣν πάντες ὑπονοοῦμεν· καί μοι δοκοῦσιν οὐ Λεοντίνους βούλεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἡμᾶς μᾶλλον ἐξοικίσαι. οὐ γὰρ δὴ εὔλογον τὰς μὲν ἐκεῖ πόλεις ἀναστάτους ποιεῖν, τὰς δὲ ἐνθάδε κατοικίζειν, καὶ Λεοντίνων μὲν Χαλκιδέων ὄντων κατὰ τὸ ξυγγενὲς κήδεσθαι, Χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ὧν οἵδε ἄποικοί εἰσι, δουλωσαμένους ἔχειν. τῇ δὲ αὐτῇ ἰδέᾳ ἐκεῖνά τε ἔσχον καὶ τὰ ἐνθάδε νῦν πειρῶνται· ἡγεμόνες γὰρ γενόμενοι ἑκόντων τῶν τε Ἰώνων καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν ξύμμαχοι ὡς ἐπὶ τοῦ Μήδου τιμωρίᾳ, τοὺς μὲν λειποστρατίαν, τοὺς δὲ ἐπ' ἀλλήλους στρατεύειν, τοῖς δ' ὡς ἑκάστοις τινὰ εἶχον αἰτίαν εὐπρεπῆ ἐπενεγκόντες κατεστρέψαντο. καὶ οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα οὔτε οὗτοι τῶν Ἑλλήνων οὔθ' οἱ Ἕλληνες τῆς ἑαυτῶν τῷ Μήδῳ ἀντέστησαν, περὶ δὲ οἱ μὲν σφίσιν ἀλλὰ μὴ ἐκείνῳ καταδουλώσεως, οἱ δ' ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ οὐκ ἀξυνετωτέρου κακο-
77 ξυνετωτέρου δέ. ἀλλ' οὐ γὰρ δὴ τὴν τῶν Ἀθηναίων εὐκατηγόρητον οὖσαν πόλιν νῦν ἥκομεν ἀποφανοῦντες ἐν εἰδόσιν ὅσα ἀδικεῖ, πολὺ δὲ μᾶλλον ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιασόμενοι ὅτι ἔχοντες παραδείγματα τῶν τ' ἐκεῖσε Ἑλλήνων ὡς ἐδουλώθησαν οὐκ ἀμύνοντες σφίσιν αὐτοῖς, καὶ νῦν ἐφ' ἡμᾶς ταὐτὰ παρόντα σοφίσματα, Λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικίσεις καὶ Ἐγεσταίων ξυμμάχων ἐπικουρίας, οὐ ξυστραφέντες βουλόμεθα προθυμότερον δεῖξαι αὐτοῖς ὅτι οὐκ Ἴωνες τάδε εἰσὶν οὐδ' Ἑλλησπόντιοι

77. ἡμᾶς αὐτούς] F. Lugd. αὐτοὺς ἡμᾶς, quod si propter Buttm. Gr. med. §. 127. 3. (ed. 13.) praeferas, v. Schaef. Appar. cr. ad Demosth. Vol. 1. p. 347. et Matth. §. 148. adn. 2. Popp. Mox particulam in verbis τῶν τ' ἐκεῖσε om. Ar. Chr. Dan. Dionys. Hal. p. 933. Popp. et Arn. per traiectionem excusant, pro ἔχοντες παραδείγματά τε. Et ἐκεῖ pro ἐκεῖσε praeter Dionysium aliquot libri Thuc. habent: at Lobeck. ad Phryn. p. 44. docet, Graecos saepe ἐκεῖσε dicere pro ἐκεῖ, contra id Krueg. ad Dionys. p. 199. hunc usum ad hunc unum locum Thucydidis et recentiores scriptores revocat. Porro Kruegero σοφίσματα per appositionem adiectum videtur, sic: ταῦτα (sic enim legit) παρόντα, σοφίσματα (ὄντα). Idem in Addendis Plutarchi Timol. c. 12. imitationem indicat: ταῦτα πάλιν ἥκειν ἐπ' αὐτοὺς σοφίσματα καὶ δελεάσματα, μετ' ἐλπίδων χρηστῶν καὶ φιλανθρώπων ὑποσχέσεων εἰς μεταβολὴν δεσπότου καινοῦ τιθασσευομένους, ὑπώπτευον, ubi liber Monac. nr. 85. ταὐτά, sicut dedi hic ex Cass. Pal. Laur. T. i. e. Cantabr. Arnoldi et Dionys. Hal. In vulgata ταῦτα iam Reisk. ad Dionys. p. 1150. articulum desiderabat, ut adnotavit Popp.

οὐκ Ἴωνες τάδε εἰσίν] Dionys. et Aristid. Vol. 2. p. 382. ταῦτα. Cum τάδε magis convenirent Ἰωνία, quam Ἴωνες, nec tamen aliter Eurip. Androm. 168: οὐ γάρ ἐσθ' Ἕκτωρ τάδε. v. Matth. p. 823. extr. Verbum εἰσί sequitur structuram praedicati Ἴωνες. vid. ibidem §. 305. Neutrum ταῦτα, τάδε saepe significat non res aut homines, modo memorata in antecedentibus sententiae, sed rem et statum rerum in universum, omnibus nota, trita, in quibus omnes versamur, velut τάδε

καὶ νησιῶται, οἳ δεσπότην ἢ Μῆδον ἢ ἕνα γέ τινα αἰεὶ μεταβάλλοντες δουλοῦνται, ἀλλὰ Δωριῆς ἐλεύθεροι ἀπ' αὐτονόμου τῆς Πελοποννήσου τὴν Σικελίαν οἰκοῦντες. ἢ μένομεν ἕως ἂν ἕκαστοι κατὰ πόλεις ληφθῶμεν, εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον ἁλωτοί ἐσμεν καὶ ὁρῶντες αὐτοὺς ἐπὶ τοῦτο τὸ εἶδος τρεπομένους, ὥςτε τοὺς μὲν λόγοις ἡμῶν δυστάναι, τοὺς δὲ ξυμμάχων ἐλπίδι ἐκπολεμοῦν πρὸς ἀλλήλους, τοῖς δὲ ὡς ἑκάστοις τι προσηνὲς λέγοντες δύνανται κακουργεῖν; καὶ οἰόμεθα τοῦ ἄπωθεν ξυνοίκου προαπολλυμένου οὐκ ἐς αὐτόν τινα ἥξειν τὸ δεινόν, πρὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον τὸν πάσχοντα καθ' αὑτὸν δυστυχεῖν; καὶ εἴ τῳ ἄρα παρέστηκε τὸν μὲν Συρακόσιον, ἑαυτὸν δ' οὐ 78

significat res, quae sub sensus cadunt sive die Sinnenwelt, die Schöpfung, quo sensu Latini quoque *haec* dicunt, ut Cic. de N. D. 1, 9. §. 23. (v. Fr. A. Wolf. in Anall. Literar. 2. p. 317.) et in Catilinariis: *qui haec stare cupiat* i. e. urbem Romanam. conf. Matth. p. 872. Eiusdem generis est praesens locus, ubi hoc magis interpretes advertere debebat, quod εἰσί dixit, et non ἐστί, quod Ἴωνες et non Ἰωνία, quam quod τάδε. Non aliter in columna illa, quae a Theseo in Isthmo erecta esse fertur, scriptum: τάδ' οὐχὶ Πελοπόννησος, ἀλλ' Ἰωνία — τάδ' ἐστὶ Πελοπόννησος, οὐκ Ἰωνία i. e. terra, quam hac ex parte conspicitis, est Peloponnesus et non Ionia etc. Porro de Doribus origine superbientibus, Iones despicientibus — notissima res est, et memoravit Valck. ad Herodot. 3, 56. 5, 87., ad Theocr. Adoniaz. Vol. 2. p. 229. Heind., adde Od. Muell. Dor. 2. p. 403. et de Syracusis vere Dorica urbe ibidem 1. p. 116. Mox ἢ μένωμεν suspicatur Valck. ad Herodot. 5, 82. Indicativum tuentur Platonica ἢ πῶς λέγομεν; (quanquam etiam coniunctivus in eadem formula comparet) τί δὴ καὶ λέγομεν; Vid. Heind. ad Plat. Gorg. p. 109., ad Theaet. p. 441., ubi „Attuli haec, ait, ne cui in mentem veniat corrigere λέγωμεν, quo in genere saepius erravit Steph.“ Adde Matth. §. 516. adn. 2. Paulo post δύνανται abesse vult Bau., at Popponi transitus factus videtur ab infinitivo in indicativum, ut in verbis 5, 14. ξυνέβη — ὥςτε πολέμου μὲν μηδὲν ἔτι ἅψασθαι μηδετέρους, πρὸς δὲ τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον. Sic igitur verba τοῖς δὲ ὡς ἑκάστοις τι προσηνὲς λέγοντες δύνανται κακουργεῖν extra interrogationem essent, et signum interrogationis post ἀλλήλους ponendum esset: id quod fieri nequit, quia etiam quae post κακουργεῖν sequuntur, in interrogatione sunt, cohaerente et continuata cum ἢ μένομεν. Imo κακουργεῖν cogitatione iterandum est, quasi scripsisset: ὥςτε τοὺς μὲν — δυστάναι, τοὺς δὲ — ἐκπολεμοῦν — τοὺς δὲ κακουργεῖν, ὡς ἑκάστοις τι προσηνὲς λέγοντες δύνανται κακουργεῖν. Omnis difficultas amota esset, si scriptori placuisset τοὺς δέ scribere pro τοῖς δέ. Prorsus tamen dativus iste convenit cum usu linguae Graecae, quae participiis regimen tribuit, ubi una eademque sententia participium et aliud verbum diversi regiminis iunctum habet. Postremo ita intelligo: τὸν δὲ πρὸ αὐτοῦ πάσχοντα μᾶλλον καθ' αὑτὸν δυστυχεῖν, sondern denken wir, wer vor uns unglücklich ist, der sey es für sich allein?

78. καὶ εἴ τῳ ἄρα — κολάσασθαι] Dionys. p. 936. et rursus p. 798. usque ad τῷ Ἀθηναίῳ, ubi in Thucydide reprehendit nimium usum singularis pro plurali, quod dixerit τὸν Συρακόσιον — τῷ Ἀθηναίῳ — ἐμέ. Sed hoc non eius idioma esse, quis est qui ignoret? Vid. Greg. Cor. p. 126., qui hunc usum Atticis tribuit, Krueg. ad Dionys. p. 229. et Quintil. I. O. 8, 6, 21. Mox οὐκ ἐρῆμος scriptura paucorum quidem

18.

δεινὸν ἡγεῖται ὑπέρ γε τῆς
περὶ τῆς ἐμῆς μᾶλλον, ἐν
ἐν τῇ ἐμῇ μαχούμενος, τοσούτῳ
προδιεφθαρμένου ἐμοῦ, ἔχων δὲ
ἀγωνιεῖται· τόν τε Ἀθηναῖον μὴ
κολάσασθαι, τῇ δ' ἐμῇ προφάσει
βεβαιώσασθαι βούλεσθαι. εἴ τέ
φθονεῖται, ἀμφότερα γὰρ τάδε πάσχει τὰ
Συρακούσας κακωθῆναι μέν, ἵνα σω-
περιγενέσθαι δὲ ἕνεκα τῆς αὑτοῦ ἀσφα-
δυνάμεως βούλησιν ἐλπίζει. οὐ γὰρ
τε ἐπιθυμίας καὶ τῆς τύχης τὸν αὐτὸν ὁμοίως
καὶ εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι, τοῖς αὑτοῦ κακοῖς
ἂν ἴσως καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀγαθοῖς ποτε βουλη-
φθονῆσαι. ἀδύνατον δὲ προεμένῳ, καὶ μὴ τοὺς
οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων ἀλλὰ περὶ τῶν ἔργων
προσλαβεῖν· λόγῳ μὲν γὰρ τὴν ἡμετέραν δύναμιν
τις, ἔργῳ δὲ τὴν αὑτοῦ σωτηρίαν. καὶ μάλιστα εἰ-
ὑμᾶς, ὦ Καμαριναῖοι, ὁμόρους ὄντας καὶ τὰ δεύτερα
προορᾶσθαι αὐτὰ καὶ μὴ μαλακῶς ὥσπερ νῦν
ξυμμαχεῖν, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἡμᾶς μᾶλλον ἰόντας, ἅπερ εἰ ἐς
Καμαριναίαν πρῶτον ἀφίκοντο οἱ Ἀθηναῖοι δεόμενοι ἂν

…orum, nihilominus tamen vera est. Vulgatam *οὐκ ἐρῆμον* Bened. …etur, quia socii aliorum societate firmi magis expetendi sint, si optio …etur, quam si omni ope sociorum destituti sint. At ex adverso po- …tur *ὁ ἔχων ξύμμαχον* et *ὁ ἐρῆμος*, id quod particulae *καὶ οὐκ* clarissime indicant: si Benedicti explicatio vera esset, legeremus *οὐδὲ* a scriptore relictum. Paulo post Reisk. apud Dionys. p. 936. audacissime *τὴν ἐκείνου δουλείαν* reposuit. Quod ut probari non potest, ita vulgatam aliquid vitii contraxisse, Popponi persuasum est, qui coniicit, *βιάσασθαι* pro *βεβαιώσασθαι* reponendum esse. Mihi vulgata non inexplicabilis videtur: meum odium, ait, praetexens illius (i. e. aliorum Siceliotarum, qui Syracusanos oderunt) amicitiam maxime firmare Atheniensis studet. Nimirum qui quem communiter oderunt, eos consentaneum est, eo firmiorem inter se amicitiam colere. *Οὐχ ἧσσον* est *maxime*. Schol. *βεβαιώσασθαι· βεβαιότατα σχεῖν ἢ περιποιήσασθαι.* Propter *μὴ τὴν ἔχθραν κολάσασθαι* Arn. apte confert 4, 61. *οὐ γὰρ τοῖς ἔθνεσιν — τοῦ ἑτέρου ἔχθει ἐπίασιν.* Proxima Schol. ita explicat: *φοβεροὶ γὰρ ἅμα καὶ ἐπίφθονοι καθιστᾶσιν οἱ μείζους.* Et *σωφρονισθῶμεν* idem et Suidas reddunt per *ταπεινωθῶμεν*. Vid. adn. ad 3, 65. extr. Mox *ἀνθρωπίνης* libri ad Wassium usque collati omnes; praeterea Vat. Laur. Pal. It. Lugd. m., ex Parr. H. D. I. E. K.; de reliquis Parr. tacetur. Non dubitate *ἀνθρωπείας* ex Aug. et Dionys. affertur. Conf. 3. 40. Verba *οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων* etc. ipse scriptor explicat: *λόγῳ (ὀνόματι) μὲν γὰρ τὴν ἡμετέραν δύναμιν σώζοι ἄν τις, ἔργῳ δὲ τὴν αὑτοῦ σωτηρίαν.* Schol. *οὐ πρὸς τὰ ὀνόματα ἀποβλέποντας, ἀλλὰ πρὸς τὰ ἔργα.* Dein ad *καὶ τὰ δεύτερα* idem: *μεθ' ἡμᾶς εὐθὺς κινδυνεύσοντας*, et ad *ἐπὶ ταῦτα ὥρμησθε* idem: *τὰ εἰρημένα, τουτέστι τῷ λόγῳ μὲν βοηθεῖν καὶ συμμαχεῖν τοῖς Συρακουσίοις, ἔργῳ δὲ ἑαυτῷ, εἴπερ ἐκ διαδοχῆς ὁ κίνδυνος εἰς πάντας.*

ἐπεκαλέσθε, πάντας ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ νῦν παρακελευομένους ὅπως μηδὲν ἐνδώσομεν φαίνεσθαι. ἀλλ' οὔθ' ὑμεῖς νῦν γέ πω οὔθ' οἱ ἄλλοι ἐπὶ ταῦτα ὡρμήθητε. δειλίᾳ δὲ ἴσως τὸ δίκαιον πρός τε ἡμᾶς 79 καὶ πρὸς τοὺς ἐπιόντας θεραπεύσετε λέγοντες ξυμμαχίαν εἶναι ὑμῖν πρὸς Ἀθηναίους· ἥν γε οὐκ ἐπὶ τοῖς φίλοις ἐποιήσασθε, τῶν δὲ ἐχθρῶν ἤν τις ἐφ' ὑμᾶς ἴῃ, καὶ τοῖς γε Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων, καὶ μὴ αὐτοὶ ὥςπερ νῦν τοὺς πέλας ἀδικῶσιν, ἐπεὶ οὐδ' οἱ Ῥηγῖνοι ὄντες Χαλκιδῆς Χαλκιδέας ὄντας Λεοντίνους ἐθέλουσι ξυγκατοικίζειν. καὶ δεινὸν εἰ ἐκεῖνοι μὲν τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ δικαιώματος ὑποπτεύοντες ἀλόγως σωφρονοῦσιν, ὑμεῖς δ' εὐλόγῳ προφάσει τοὺς μὲν φύσει πολεμίους βούλεσθε ὠφελεῖν, τοὺς δὲ ἔτι μᾶλλον φύσει ξυγγενεῖς μετὰ τῶν ἐχθίστων διαφθεῖραι. ἀλλ' οὐ δίκαιον, ἀμύνειν δὲ καὶ μὴ φοβεῖσθαι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν· οὐ γὰρ ἢν ἡμεῖς ξυστῶμεν πάντες δεινή ἐστιν, ἀλλ' ἢν ὅπερ οὗτοι σπεύδουσι τἀναντία διαστῶμεν, ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς μόνους ἐλθόντες καὶ μάχῃ περιγενόμενοι ἔπραξαν ἃ ἐβούλοντο, ἀπῆλθον δὲ διὰ τάχους. ὥςτε οὐκ ἀθρόους γε ὄντας εἰκὸς ἀθυμεῖν, ἰέναι δὲ 80 ἐς τὴν ξυμμαχίαν προθυμότερον, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ Πελοποννήσου παρεσομένης ὠφελείας, οἳ τῶνδε κρείσσους εἰσὶ τὸ παράπαν τὰ πολέμια· καὶ μὴ ἐκείνην τὴν προμήθειαν δοκεῖν τῳ ἡμῖν μὲν ἴσην εἶναι, ὑμῖν δὲ ἀσφαλῆ, τὸ μηδετέροις δὴ ὡς καὶ ἀμφοτέρων ὄντας ξυμμάχους βοηθεῖν. οὐ γὰρ ἔργῳ ἴσον ὥςπερ τῷ δικαιώματί ἐστιν. εἰ γὰρ δι' ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαν-

79. θεραπεύσετε] i. e. non iustitiam coletis, sed *colere vos simulabitis*, sive *coletis scilicet*. Schol. δειλίᾳ δὲ προβλήματι χρήσεσθε τῷ δικαίῳ δῆθεν, ἀξιοῦντες ὁμοίως ἡμῖν τε καὶ Ἀθηναίοις προςφέρεσθαι. Dein supple ὅταν ὑπ' ἄλλων ἐπιόντων ἀδικῶνται, καὶ μὴ τοὺς πέλας ἀδικῶσιν. Et τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ est was diesem beschönigenden Vorgeben zu Grunde liegt; τὸ ἔργον sunt consilia Atheniensium Sicilia potiundi et unam urbem post alteram subiiciendi. Paulo post ἀλόγως σωφρονεῖν est *caute agere, ita tamen ut rationem tuam non defendere possis*, quod tamen certe fore ut Rhegini possint, mens oratoris est, unde sequitur, Camarinaeos, si contra agunt quam Rhegini, suam rationem iustis causis defendere non posse. Ἄλογον aderat 1, 32. eodem sensu, ut esset nicht zu rechtfertigen; et εὐλόγῳ προφάσει est unter einem Vorgeben, das sich rechtfertigen, als begründet nachweisen lässt.

80. ὠφελείας, οἳ] v. Matth. p. 809. b. p. 812. §. 435. Pro προμήθειαν, quod habent boni libri, vulgo legebatur προθυμίαν, cui hic nullum locum esse vidit Duk. Schol. τὸ μηδετέροις συμμαχεῖν, ὡς ἀμφοτέρων ὄντας φίλους, μὴ δοκείτω προμηθὲς εἶναι, ὡς ὑμῖν μὲν ἀσφαλοῦς ὄντος τούτου, ἡμῖν δὲ δικαίου φανησομένου. Et rursus ὅτι τὸ ἴσον, ἐπὶ τοῦ δικαίου πρόσθεν ἐτέτακτο, δῆλον ἐντεῦθεν· καὶ γὰρ οὐχ ὥςπερ λεγόμενον (φησὶ) δικαιόφανές ἐστιν, οὕτω καὶ ταῖς ἀληθείαις δίκαιον τυγχάνει. Ubi δὴ post μηδετέροις est *scilicet*, ut docet Valck. ad Eurip. Hipp. 959., ad Herodot. 5, 20. Sic iterum paulo inferius φίλους δὴ ὄντας, de quo loco v. Matth. p. 1210. Paulo inferius οὐδὲν ἔργον εἶναι est *nihil prodesse*, ut apud Herodotum 1, 17. 3, 127., quos locos Arn. indicavit.

τας ὅ τε παθὼν σφαλήσεται καὶ ὁ κρατῶν περιέσται, τί ἄλλο ἢ τῇ αὐτῇ ἀπουσίᾳ τοῖς μὲν οὐκ ἠμύνατε σωθῆναι, τοὺς δὲ οὐκ ἐκωλύσατε κακοὺς γενέσθαι; καίτοι κάλλιον τοῖς ἀδικουμένοις καὶ ἅμα ξυγγενέσι προςθεμένους τήν τε κοινὴν ὠφέλειαν τῇ Σικελίᾳ φυλάξαι, καὶ τοὺς Ἀθηναίους φίλους δὴ ὄντας μὴ ἐᾶσαι ἁμαρτεῖν. ξυνελόντες τε λέγομεν οἱ Συρακόσιοι ἐκδιδάσκειν μὲν οὐδὲν ἔργον εἶναι σαφῶς οὔτε ὑμᾶς οὔτε τοὺς ἄλλους περὶ ὧν αὐτοὶ οὐδὲν χεῖρον γιγνώσκετε· δεόμεθα δὲ καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα, εἰ μὴ πείσομεν, ὅτι ἐπιβουλευόμεθα μὲν ὑπὸ Ἰώνων ἀεὶ πολεμίων, προδιδόμεθα δὲ ὑπὸ ὑμῶν Δωριῆς Δωριέων. καὶ εἰ καταστρέψονται ἡμᾶς Ἀθηναῖοι, ταῖς μὲν ὑμετέραις γνώμαις κρατήσουσι, τῷ δ' αὐτῶν ὀνόματι τιμηθήσονται, καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ ἆθλον ἢ τὸν τὴν νίκην παρασχόντα λήψονται· καὶ εἰ αὖ ἡμεῖς περιεσόμεθα, τῆς αἰτίας τῶν κινδύνων οἱ αὐτοὶ τὴν τιμωρίαν ὑφέξετε. σκοπεῖτε οὖν καὶ αἱρεῖσθε ἤδη ἢ τὴν αὐτίκα ἀκινδύνως δουλείαν, ἢ κἂν περιγενόμενοι μεθ' ἡμῶν τούςδε τε μὴ αἰσχρῶς δεσπότας λαβεῖν, καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν μὴ ἂν βραχεῖαν γενομένην διαφυγεῖν.

81 Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἑρμοκράτης εἶπεν· ὁ δ' Εὔφημος ὁ τῶν Ἀθηναίων πρεσβευτὴς μετ' αὐτὸν τοιάδε.

82 Ἀφικόμεθα μὲν ἐπὶ τῆς πρότερον οὔσης ξυμμαχίας ἀνανεώσει, τοῦ δὲ Συρακοσίου καθαψαμένου ἀνάγκη καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς εἰπεῖν ὡς εἰκότως ἔχομεν. τὸ μὲν οὖν μέγιστον μαρτύριον αὐτὸς εἶπεν ὅτι οἱ Ἴωνες ἀεί ποτε πολέμιοι τοῖς Δωριεῦ-

οὐκ ἄλλον τινὰ ἆθλον] Schol. τὸ ἆθλον αὐτοῖς καὶ οἷον ἐπινίκιον οὐδὲν ἄλλο ἢ ὑμεῖς γενήσεσθε δουλωθέντες οἱ τῆς νίκης αἴτιοι. Ἆθλον igitur neutrius generis est, neque cum eo iungendum ἄλλον τινά, sed ita intelligendum: *non alium quemquam praemium* sive *pro praemio accipient*. Tum ἡ αἰτία τῶν κινδύνων est id, quod paulo superius dixit: τῇ ἀπουσίᾳ οὐκ ἠμύνατε σωθῆναι. Sequentia sic exponit Schol. σκεψάμενοι οὖν ἕλεσθε ἢ εὐθὺς δουλεύειν τοῖς Ἀθηναίοις χωρὶς κινδύνων, ἢ μεθ' ἡμῶν στάντες καὶ κρατήσαντες μήτε ὑπ' ἐκείνων ἀτίμως δουλωθῆναι, τήν τε πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν ἐκφυγεῖν, μὴ ἂν μικρὰν γενομένην, εἰ Ἀθηναίοις συμμαχήσετε. Iunge αἱρεῖσθε κἂν μὴ λαβεῖν, wählt es *vielleicht* nicht zu Herren zu bekommen etc. Et „insolenter hic ἀκινδύνως adverbium qualitatis, ab adiectivo usitato ductum pro hoc adiectivo positum est, quod alibi in adverbiis loci ac temporis et parvis particulis fit. Vix tamen ausim sollicitare. Sic ὁ ἀληθῶς οὐρανὸς καὶ τὸ ἀληθῶς φῶς edidit Stallb. Plat. Paedon. c. 58. (De ἰδίᾳ conf. 1, 68. 95.) Non plane similia verba χρημάτων βιαιότερον φορά c. 85." Popp. Verba τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν non possunt alium sensum habere, nisi τὴν ἐν τοῖς πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ἡμῶν ἔχθραν, quod utut novitate notabile est, non aliter tamen accipienda sunt verba 4, 51. ποιησάμενοι πρὸς Ἀθηναίους πίστεις et 5, 105. τῆς πρὸς τὸ θεῖον εὐμενείας. Quare h. l. non praeferendum est ὑμᾶς, quod est in Ald. Flor. Bas., quod omni auctoritate librorum scriptorum caret.

82. Ἴωνες ἀεί ποτε πολέμιοι] v. Od. Muell. Dor. 1. p. 186. Verbis Ἴωνες ὄντες respondet ad illa Hermocratis c. 80. ἐπιβουλευόμεθα μὲν

σίν εἰσιν. ἔχει δὲ καὶ οὕτως· ἡμεῖς γὰρ Ἴωνες ὄντες Πελο-
ποννησίοις Δωριεῦσι καὶ πλείοσιν οὖσι καὶ παροικοῦσιν ἐσκε-
ψάμεθα ὅτῳ τρόπῳ ἥκιστα αὐτῶν ὑπακουσόμεθα. καὶ μετὰ
τὰ Μηδικὰ ναῦς κτησάμενοι τῆς μὲν Λακεδαιμονίων ἀρχῆς
καὶ ἡγεμονίας ἀπηλλάγημεν, οὐδὲν προςῆκον μᾶλλόν τι ἐκεί-
νους ἡμῖν ἢ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις ἐπιτάσσειν, πλὴν καθ' ὅσον ἐν
τῷ παρόντι μεῖζον ἴσχυον, αὐτοὶ δὲ τῶν ὑπὸ βασιλεῖ πρότε-
ρον ὄντων ἡγεμόνες καταστάντες οἰκοῦμεν, νομίσαντες ἥκιστ'
ἂν ὑπὸ Πελοποννησίοις οὕτως εἶναι, δύναμιν ἔχοντες ᾗ ἀμυ-
νούμεθα, καὶ ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν οὐδὲ ἀδίκως καταστρεψά-
μενοι τούς τε Ἴωνας καὶ νησιώτας, οὓς ξυγγενεῖς φασιν ὄντας
ἡμᾶς Συρακόσιοι δεδουλῶσθαι. ἦλθον γὰρ ἐπὶ τὴν μητρόπο-
λιν ἐφ' ἡμᾶς μετὰ τοῦ Μήδου, καὶ οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστάν-
τες τὰ οἰκεῖα φθεῖραι, ὥςπερ ἡμεῖς ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, δου-
λείαν δὲ αὐτοί τε ἐβούλοντο καὶ ἡμῖν τὸ αὐτὸ ἐπενεγκεῖν. ἀνθ' 83
ὧν ἄξιοί τε ὄντες ἅμα ἄρχομεν, ὅτι τε ναυτικὸν πλεῖστόν τε
καὶ προθυμίαν ἀπροφάσιστον παρεσχόμεθα ἐς τοὺς Ἕλληνας,

ὑπὸ Ἰώνων. Vid. Valck. ad Herodot. 3, 56. Mox ἥκιστ' ἂν nonnulli libri, quod restitutum vult Krueg. ad Dionys. p. 98. provocans ad Popp. 1, 1. p. 160., ubi quaeritur, num futuro ἂν addi possit, id quod Popp. probat allatis his exemplis: 2, 80. bis, 5, 15. 6, 20. add. 1, 140. al. et Spohn. in Isocr. Panegyr. 48., quibus Popp. adiungit Matth. §. 598. 2. d. Mox in αὐτῶν ὑπακουσόμεθα pronomen αὐτῶν post subiectum, quod iam praecesserat, repetitum, ut 4, 93. τῷ Ἱπποκράτει ὄντι περὶ τὸ Δήλιον ὡς αὐτῷ ἠγγέλθη, ὅτι Βοιωτοὶ ἐπέρχονται. Similior etiam locus 1, 114., quia post alium casum subiecti alius casus pronominis sequitur: καὶ ἐς αὐτὴν διαβεβηκότος ἤδη Περικλέους στρατιᾷ Ἀθηναίων, ἠγγέλθη αὐτῷ. Praesenti loco genitivus pronominis adiicitur, quia verbum ὑπακούειν duplicem structuram admittit, ut docet Matth. §. 362. 4. et adn. 2., ubi tamen minus apte affert Hom. Il. 16, 128. ὄττι οἱ ὦκ' ἤκουσε μέγας θεὸς εὐξαμένοιο, nam ibi εὐξαμένοιο est genitivus absolutus et supplendum αὐτοῦ, als er flehte. Variatam autem verbi structuram Matth. Misc. Philol. Vol. 2. p. 7. illustrat loco Aesch. Ag. 670. ὁρῶμεν ἀνθοῦν πέλαγος Αἰγαῖον νεκροῖς ἀνδρῶν Ἀχαιῶν ναυτικῶν τ' ἐρειπίων, ubi postremum genitivum pendere ait ab ἀνθοῦν, ut quod cum eo casu strui possit, quem verba *plenum esse* significantia requirunt, quum solennius dativum assumat. Quamquam hic locus etiam aliam explicationem admittit. Sed addit Hom. Od. ρ'. 554. μεταλλῆσαί τι ἓ θυμὸς Ἀμφὶ πόσει κέλεται καὶ κήδεά περ πεπαθυίῃ, pro πεπαθυῖαν, quia κελεύειν τινά et τινί dicitur. Ut porro praesenti loco subiectum per additum pronomen repetitur, sic saepe pronomen demonstrativum post relativum additur, id quod notum est ex adnotatione Hermanni ad Vig. p. 708, 28., quem v. etiam ad Soph. Phil. 315., quem tamen locum Matth. p. 867. 1. aliter explicat. Adde Grotef. Gr. Lat. §. 145. 3., interpp. ad Lucian. D. Mar. 3, 1. Vol. 2. p. 355. Bip. Fisch. ad Well. 2. p. 235. et apud Matth. p. 822. §. 440. 6. exemplum ex Plat. Parmen. p. 134. C. Adde Matth. p. 881. sq. Paulo post ὑπὸ βασιλεῖ sine articulo dedi, quem om. libri quamplurimi. Vid. Buttm. Gr. med. §. 124. adn. 3. (ed. 13.) Et οἰκοῦμεν „est idem quod διάγομεν, we continue to go on so etc. v. adn. ad 2. 37." Arn. Denique ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν idem est, quod ὡς ἀκριβῶς εἰπεῖν, ut monet Matth. p. 1069.

καὶ διότι καὶ τῷ Μήδῳ ἑτοίμως τοῦτο δρῶντες οὗτοι ἡμᾶς ἔβλαπτον, ἅμα δὲ τῆς πρὸς Πελοποννησίους ἰσχύος ὀρεγόμενοι. καὶ οὐ καλλιεπούμεθα ὡς ἢ τὸν βάρβαρον μόνοι καθελόντες εἰκότως ἄρχομεν ἢ ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῇ τῶνδε μᾶλλον ἢ πάντων ξυμπάντων τε καὶ τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν κινδυνεύσαντες. πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὴν προσήκουσαν σωτηρίαν ἐκπορίζεσθαι. καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἕνεκα καὶ ἐνθάδε παρόντες ὁρῶμεν καὶ ὑμῖν ταὐτὰ ξυμφέροντα. ἀποφαίνομεν δὲ ἐξ ὧν οἵδε τε διαβάλλουσι καὶ ὑμεῖς μάλιστα ἐπὶ τὸ φοβερώτερον ὑπο-

83. καὶ οὐ καλλιεπούμεθα] F. cod. Bas. Gr. in Lugd. καλλιεπούμεθα, rec. man. καλλιεπούμεθα cum ιω super ι. Vulgo οὐκ ἄλλῳ ἐπόμεθα. Ex ceteris libris It. Cl. Ven. οὐκ ἄλλο ἐπόμεθα, Vat. οὐκ ἄλλο ἐπόμεθα, Pal. οὐκ αλλο ἐπομεθα, marg. Steph. οὐκ ἄλλῳ ἑσόμεθα. „*Neque ornata nos oratione iactamus, quod merito tenemus principatum, qui soli barbarorum vim profligaverimus* etc. Rarius illud καλλιεπεῖσθαι usurpatur a Platone, cuius in Apologia Socrates p. 17, B. se negat adhibiturum κεκαλλιεπημένους λόγους ῥήμασί τε καὶ ὀνόμασιν. Scriptor Hipparchi, Platonis studiosissimus Vol. 2. p. 225. C. τῶν σοφῶν ῥημάτων meminit, ὧν οἱ δεξιοὶ περὶ τὰς δίκας καλλιεποῦνται. Agathon ὁ καλλιεπής est in Arist. Thesm. 52. — Valck. Diatr. in Eurip. Rell. p. 291. B. v. Krueg. ad Dionys. p. 17. Bloomf. praeterea verbum affert ex Theophilo Sim. p. 76. D. et Schol. in Eurip. Hec. 382. Mox τὴν προσήκουσαν σωτηρίαν dicit salutem, quam sibi ipsam parare civitatem decet, et servare, ut indignam vel ab aliis impetrare vel alii civitati servire. Mox ταὐτὰ ξυμφέροντα est in uno Pal. Vulgo ταῦτα, „pro quo potius τοῦτο (τὸ παρεῖναι) et deinde ξυμφέρον exspectaremus." Popp.

ἀποφαίνομεν δὲ] Schol. τοῦ Ἑρμοκράτους Ἀθηναίους διαβαλόντος ὡς οὐχ ὑγιῶς τοὺς μὲν ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῖς καταδεδουλωμένους, τοῖς δὲ ἐν Σικελίᾳ ἐπαγγελλομένους ἐλευθερίαν, ὁ Ἀθηναῖος οὐκ ἀρνούμενος, ἀλλ' ὁμολογῶν, τεχνικῶς διαλύει τὸ ἐπιχείρημα. πρὸς μὲν γὰρ τὸν ἐκεῖ, φησί, πόλεμον αὐτοί τε ἄρχουμεν, καὶ οἱ ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῖς, οὕτως ἡμῖν δεδουλωμένοι, ὥστε δύναμιν μὲν καὶ παρασκευὴν οὐκ ἔχειν, δι' ἧς ἐπιθήσονται ἡμῖν, χρήματα δὲ ἔχοντες εἰσφέρειν εἰς τὸν πρὸς Πελοποννησίους πόλεμον. οἱ δὲ ἐνθάδε ἐλεύθεροί τε καὶ αὐτόνομοι ὄντες, καὶ δύναμιν ἔχοντες, μάλιστα ἡμῖν εἰσὶν ὠφέλιμοι. Series sententiarum haec esse videtur: Dignos, ait, nos censemus esse imperio, quod in socios exercemus, duabus de causis, quia ut nos animum maxime strenuum in bello Persico exseruimus, ita hi in servitium regis et in damnum nostrum proni erant. Deinde ut tuti simus a Peloponneso, socios imperio coercemus. Nec verum consilium, quo id tuemur, speciosis vocabulis obtegimus, nihil nisi saluti nostrae consulentes. Qua de causa item in Siciliam venimus, cernimusque nobis et sociis nostris in Sicilia eadem conducere. Id quod intelligimus ex iis, quae Hermocrates modo nobis exprobravit, quasi Siciliam ope sociorum in servitium redacturi adessemus. Cuius licet calumniis perterriti, o Camarinaei, paulisper nutabitis, postremo tamen, quum rei gerendae tempus aderit, utilitatis studium vincet, a nobisque stultitiis illius verborum obliti. Quippe nos et in Graecia imperium securitatis causa constituimus, et hic propter eandem causam cum amicis nostris statum rerum componemus, non nostrae potestatis vestram insulam facere volentes, sed ne id per Syracusanos fiat, caventes. Conf. totam orationem legati Attici inde ab 1, 73., quae argumentum praesenti orationi non diversum tractat, et maxime 75. init. coll. 5, 89.

νοεῖτε, εἰδότες τοὺς περιδεῶς ὑποπτεύοντάς τι λόγου μὲν ἡδονῇ τὸ παραυτίκα τερπομένους, τῇ δ' ἐγχειρήσει ὕστερον τὰ ξυμφέροντα πράσσοντας. τήν τε γὰρ ἐκεῖ ἀρχὴν εἰρήκαμεν διὰ δέος ἔχειν καὶ τὰ ἐνθάδε διὰ τὸ αὐτὸ ἥκειν μετὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς καταστησόμενοι, καὶ οὐ δουλωσόμενοι, μὴ παθεῖν δὲ μᾶλλον τοῦτο κωλύσοντες. ὑπολάβῃ δὲ μηδεὶς ὡς οὐδὲν προςῆκον 84
ὑμῶν κηδόμεθα, γνοὺς ὅτι σωζομένων ὑμῶν καὶ διὰ τὸ μὴ ἀσθενεῖς ὑμᾶς ὄντας ἀντέχειν Συρακοσίοις ἧσσον ἂν τούτων πεμψάντων τινὰ δύναμιν Πελοποννησίοις ἡμεῖς βλαπτοίμεθα. καὶ ἐν τούτῳ προςήκετε ἤδη ἡμῖν τὰ μέγιστα. διόπερ καὶ τοὺς Λεοντίνους εὔλογον κατοικίζειν μὴ ὑπηκόους ὥςπερ τοὺς ξυγγενεῖς αὐτῶν τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ἀλλ' ὡς δυνατωτάτους, ἵνα ἐκ τῆς σφετέρας ὅμοροι ὄντες τοῖςδε ὑπὲρ ἡμῶν λυπηροὶ ὦσι. τὰ μὲν γὰρ ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ ἀρκοῦμεν πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ ὁ Χαλκιδεύς, ὃν ἀλόγως ἡμᾶς φησι δουλωσαμένους τοὺς ἐνθάδε ἐλευθεροῦν, ξύμφορος ἡμῖν ἀπαράσκευος ὢν καὶ χρήματα μόνον φέρων, τὰ δὲ ἐνθάδε καὶ Λεοντῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι ὅτι μάλιστα αὐτονομούμενοι. ἀνδρὶ δὲ τυράννῳ ἢ πόλει ἀρ- 85
χὴν ἐχούσῃ οὐδὲν ἄλογον ὅ,τι ξυμφέρον οὐδ' οἰκεῖον ὅ,τι μὴ πιστόν· πρὸς ἕκαστα δὲ δεῖ ἢ ἐχθρὸν ἢ φίλον μετὰ καιροῦ γίγνεσθαι. καὶ ἡμᾶς τοῦτο ὠφελεῖ ἐνθάδε, οὐκ ἢν τοὺς φίλους κακώσωμεν, ἀλλ' ἢν οἱ ἐχθροὶ διὰ τὴν τῶν φίλων ῥώμην ἀδύνατοι ὦσιν. ἀπιστεῖν δὲ οὐ χρή. καὶ γὰρ τοῖς ἐκεῖ ξυμμάχοις ὡς ἕκαστοι χρήσιμοι ἐξηγούμεθα, Χίους μὲν καὶ Μηθυμναίους νεῶν παροχῇ αὐτονόμους, τοὺς δὲ πολλοὺς χρημάτων βιαιότερον φορᾷ, ἄλλους δὲ καὶ πάνυ ἐλευθέρως ξυμ-

84. *διὰ τὸ μὴ — ὄντας*] Structura duplici modo expediri potest, vel ut sit *διὰ τὸ ἀντέχειν Συρακοσίοις, ὅτι οὐκ ἀσθενεῖς ἐστε ἀντέχειν*, vel ut *διὰ τὸ μὴ ἀσθενεῖς ὄντας ἀντέχειν* sit pro *διὰ τὸ μὴ ἀσθενεῖς εἶναι ἀντέχειν*, ut 5, 7. *διὰ τὸ καθημένους* est pro *διὰ τὸ καθῆσθαι*. Arn. Illud syntaxis, hoc sententia commendat. Mox *ἀλόγως* iunge cum *ἐλευθεροῦν*, auf eine unconsequente Art, auf eine Art, die sich nicht wohl rechtfertigen lässt, befreien wollen.

85. *τοῖς ἐκεῖ ξυμμάχοις*] Dativum servat longe maxima pars librorum, vulgo *τοὺς — ξυμμάχους*. Verbum *ἐξηγεῖσθαι*, quod duobus tantum Thucydidis locis accusativum assumsisse videtur (hic et 1, 71.), dativum pariter atque accusativum h. l. adiunctum habet, quia utroque modo verbum construi licebat. v. Matth. §. 360. Deinde omnes libri Thucydidis *παροχῇ*, at Suidas et Phavor. in *παρακωχή*, Phot. in *παρακωχή* legunt *παρακωχῇ*. „Nec displicet: Dionys. alterum tuetur, Ioseph. Antt. 17, 9, 5. *ὡς ἐπεπόμφει γράμματα, συνῆγεν ἐπὶ παρακωχῇ γνωμῶν τοὺς φίλους.*" Wass. Mox supple: *καὶ πρὸς τὸ ἐς Συρακουσίους δέος, ὃ λέγομεν.* Dein *ἐπὶ τῷ — ὑπόπτῳ* est wenn sie euch durch das Mittel, uns bei euch in Verdacht zu bringen, auf ihre Seite gebracht haben. Hinc paulo post dicit *ἢν ξυστῆτε πρὸς αὐτούς.* Et *ἄρξαι* est sich die Herrschaft erwerben. Schol. *καὶ βούλονται, ὑπόπτους ἡμᾶς ποιήσαντες ὑμῖν, καὶ διαβαλόντες, ὑφ' αὐτοῖς ποιήσασθαι τὴν Σικελίαν, ἤτοι βίᾳ κρατήσαντες ὑμῶν, ἢ μόνους ἀπολαβόντες, ἡμῶν ἀπράκτων ἀπελθόντων.*

μάχοντας, καίπερ νησιώτας ὄντας καὶ εὐλήπτους, διότι ἐν χωρίοις ἐπικαίροις εἰσὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον. ὥστε καὶ τἀνθάδε εἰκὸς πρὸς τὸ λυσιτελοῦν, καὶ ὃ λέγομεν, ἐς Συρακοσίους δέος, καθίστασθαι. ἀρχῆς γὰρ ἐφίενται ὑμῶν, καὶ βούλονται ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ξυστήσαντες ὑμᾶς ὑπόπτῳ, βίᾳ ἢ καὶ κατ' ἐρημίαν, ἀπράκτων ἡμῶν ἀπελθόντων, αὐτοὶ ἄρξαι τῆς Σικελίας. ἀνάγκη δέ, ἢν ξυστῆτε πρὸς αὐτούς· οὔτε γὰρ ἡμῖν ἔτι ἔσται ἰσχὺς τοσαύτη ἐς ἓν ξυστᾶσα εὐμεταχείριστος, οὔθ' οἵδ' ἀσθενεῖς ἂν ἡμῶν μὴ παρόντων πρὸς ὑμᾶς εἶεν.

86 καὶ ὅτῳ ταῦτα μὴ δοκεῖ, αὐτὸ τὸ ἔργον ἐλέγχει. τὸ γὰρ πρότερον ἡμᾶς ἐπηγάγεσθε οὐκ ἄλλον τινὰ προσείοντες φόβον ἢ εἰ περιοψόμεθα ὑμᾶς ὑπὸ Συρακοσίοις γενέσθαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ κινδυνεύσομεν. καὶ νῦν οὐ δίκαιον, ᾧπερ καὶ ἡμᾶς ἠξιοῦτε λόγῳ πείθειν, τῷ αὐτῷ ἀπιστεῖν, οὐδ' ὅτι δυνάμει μείζονι πρὸς τὴν τῶνδε ἰσχὺν πάρεσμεν ὑποπτεύεσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖσδε ἀπιστεῖν. ἡμεῖς μέν γε οὔτε ἐμμεῖναι δυνατοὶ μὴ μεθ' ὑμῶν, εἴ τε καὶ γενόμενοι κακοὶ κατεργασαίμεθα, ἀδύνατοι κατασχεῖν διὰ μῆκός τε πλοῦ καὶ ἀπορίᾳ φυλακῆς πόλεων μεγάλων καὶ τῇ παρασκευῇ ἠπειρωτίδων· οἵδε δὲ οὐ στρατοπέδῳ πόλει δὲ μείζονι τῆς ἡμετέρας παρουσίας ἐποικοῦντες ὑμῖν

86. *προσείοντες φόβον*] *προσείειν* dicuntur pastores, quum frondem manu quatientes, quo volunt, ducunt. Duk. Lucian. Hermot. 68. Vol. 4. p. 91. Bip. *καὶ εἴ ποτε τοιαύτην τινὰ δύναμιν καὶ τέχνην πορισάμενος ἥεις ἐπὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν λεγομένων· εἰ δὲ μή, εὖ ἴσθι, ὡς οὐδὲν κωλύσει σε τῆς ῥινὸς ἕλκεσθαι ὑφ' ἑκάστων, ἢ θαλλῷ προδειχθέντι ἀκολουθεῖν ὥσπερ τὰ πρόβατα.* Iubet Duk. adire Casaub. ad Athenae. 1, 19. p. 25. B., ubi commentator utitur loco Platonis Phaedr. c. 10., quem explicat Herm. ad Vig. p. 892., Hesychio in *προσείσας* et Lucian. l. c. „Hinc fortassis, Dukeri verba sunt, potest duci *προσείειν φόβον*, quasi dicas *metu ostenso aliquo compellere*, vel ab iis, qui ad terrorem hosti incutiendum gladios et hastas vibrant, quod *τὰ ξίφη καὶ τὰ δόρατα προσείειν* dicit Aelian. V. H. 12, 23., sed pleraque alia cum *σείω* composita significationem minarum et metus habent, *φόβον ἀνασείοντες* Pollux 1, 151. *οὐ Δαρεῖον οὐδὲ Πέρσας ἐπισείων*, *nec Darii nec Persarum metu eos terrens* Plut. V. Them. c. 4." Priorem explicationem Dukeri veriorem esse, satis ostendi verbo *ἐπηγάγεσθε*, monuit Ruhnk. ad Timae. p. 137. (qui est de hac voce omnium uberrimus), unde clarum esse ait, hanc locutionis Thucydideae vim esse: *obiecto et ostentato metu, qui aliunde immineat, ad suas partes traducere.*

ἠπειρωτίδων] Schol. *καὶ οὐ δυνάμενοι φυλάττειν πόλεις μεγάλας καὶ παρασκευὴν ἠπειρωτικὴν παρεσκευασμένας, τουτέστιν ἱππεῦσι καὶ πεζῷ ἰσχυούσας, αὐτοὶ ναυτικοὶ ὄντες.* Et *τῆς ἡμετέρας παρουσίας* „est idem quod *τοῦ ἡμετέρου στρατοπέδου νῦν παρόντος*, abstracto, quod dicunt obtinente pro concreto, ut in *ξυμμαχία* c. 73." Arn. Ad *ὑπάρχουσαν* supple *σωτηρίαν*. Et *πολλοστὸν μόριον* est ein Bruch mit einem grossen Nenner, ac proinde pars totius alicuius exigua, ut adnotavit Arn.: allato Buttm. Gr. max. §. 71. 7. adn. 5. Mox *ὅτε οὐδὲν ἔτι πέρανεῖ* Schol. recte exponit: *ὅτε οὐδὲν ὄφελος ἔσται βοηθείας.* Bloomf. idem profert ex Eurip. Phoen. 592. Suppl. 584. Rhes. 445. Xen. H. Gr. 9, 8. 6. Aeschin. p. 36.

ἀεί τε ἐπιβουλεύουσι καὶ ὅταν καιρὸν λάβωσιν ἑκάστου οὐκ ἀνιᾶσιν; ἔδειξαν δὲ καὶ ἄλλα ἤδη καὶ τὰ ἐς Λεοντίνους· καὶ νῦν τολμῶσιν ἐπὶ τοὺς ταῦτα κωλύοντας καὶ ἀνέχοντας τὴν Σικελίαν μέχρι τοῦδε μὴ ὑπ' αὐτοὺς εἶναι παρακαλεῖν ὑμᾶς ὡς ἀναισθήτους. πολὺ δὲ ἐπὶ ἀληθεστέραν γε σωτηρίαν ἡμεῖς ἀντιπαρακαλοῦμεν, δεόμενοι τὴν ὑπάρχουσαν ἀπ' ἀλλήλων ἀμφοτέροις μὴ προδιδόναι, νομίσαι τε τοῖςδε μὲν καὶ ἄνευ ξυμμάχων ἀεὶ ἐφ' ὑμᾶς ἑτοίμην διὰ τὸ πλῆθος εἶναι ὁδόν, ὑμῖν δ' οὐ πολλάκις παρασχήσειν μετὰ τοσῆςδε ἐπικουρίας ἀμύνασθαι· ἥν, εἰ τῷ ὑπόπτῳ ἢ ἄπρακτον ἐάσετε ἀπελθεῖν ἢ καὶ σφαλεῖσαν, ἔτι βουλήσεσθε καὶ πολλοστὸν μόριον αὐτῆς ἰδεῖν, ὅτε οὐδὲν ἔτι περανεῖ παραγενόμενον ὑμῖν. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς, 87
ὦ Καμαριναῖοι, ταῖς τῶνδε διαβολαῖς ἀναπείθεσθε μήτε οἱ ἄλλοι· εἰρήκαμεν δ' ὑμῖν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν περὶ ὧν ὑποπτευόμεθα, καὶ ἔτι ἐν κεφαλαίοις ὑπομνήσαντες ἀξιώσομεν πείθειν. φαμὲν γὰρ ἄρχειν μὲν τῶν ἐκεῖ, ἵνα μὴ ὑπακούωμεν ἄλλου, ἐλευθεροῦν δὲ τὰ ἐνθάδε, ὅπως μὴ ὑπ' αὐτῶν βλαπτώμεθα, πολλὰ δ' ἀναγκάζεσθαι πράσσειν, διότι καὶ πολλὰ φυλασσόμεθα, ξύμμαχοι δὲ καὶ νῦν καὶ πρότερον τοῖς ἐνθάδε ὑμῶν ἀδικουμένοις οὐκ ἄκλητοι παρακληθέντες δὲ ἥκειν. καὶ ὑμεῖς μήθ' ὡς δικασταὶ γενόμενοι τῶν ἡμῖν ποιουμένων μήθ' ὡς σωφρονισταί, ὃ χαλεπὸν ἤδη, ἀποτρέπειν πειρᾶσθε, καθ' ὅσον δέ τι ὑμῖν τῆς ἡμετέρας πολυπραγμοσύνης καὶ τρόπου τὸ αὐτὸ ξυμφέρει, τούτῳ ἀπολαβόντες χρήσασθε, καὶ νομίσατε μὴ πάντας ἐν ἴσῳ βλάπτειν αὐτά, πολὺ δὲ πλείους τῶν Ἑλλήνων καὶ ὠφελεῖν. ἐν παντὶ γὰρ πᾶς χωρίῳ καὶ ᾧ μὴ ὑπάρχομεν

87. πολυπραγμοσύνης] Vocabulum et in laude ponitur et in vitio. Suidas in v. ὁ πολυπράγμων οὐδέπω φανερὰν ἁμαρτίαν σημαίνειν δοκεῖ· εἴγε πολυπράγμων μέν ἐστιν ὁ ἐν πολλοῖς κυλιόμενος πράγμασι. δύναται δὲ τοῦτο καὶ ἀπὸ τύχης τινὶ περιγενέσθαι. Praeco Thebanus apud Euripidem Suppl. 576. ad Theseum regem: πράσσειν σὺ πόλλ' εἴωθας, ἥ τε σὴ πόλις. Cui Theseus respondet: τοίγαρ ποιοῦσα πολλά, πόλλ' εὐδαιμονεῖ, ubi vid. Markl. ibique laudatos a Porsono. Convertas interdum Vielthuerei, interdum Vorwitz, de quibus largiter commentatus est Plut. in libello de πολυπραγμοσύνη. Hic Euphemus, cui scriptor haec verba mandavit, intelligit *industriam*, (Unternehmungsgeist). Negat A. Gell. N. A. 11, 16. vocabulum Graecum uno Latino reddi posse: *quum diutule tacitus in cogitando fuissem, respondi tandem, non videri mihi significari eam rem posse uno nomine: et idcirco iuncta oratione, quid vellet Graecum id verbum pararam dicere; ad multas igitur res adgressio earumque omnium rerum actio πολυπραγμοσύνη, inquam, Graece dicitur.* Atque paulo inferius ita iterum vim verbi circumscribit: *varia promiscuaque et non necessaria rerum cuiuscemodi plurimarum et cogitatio et petitio.* Paulo inferius τὸ αὐτὸ „plane est Latinum *idem, simul*: *sicubi et hoc habet sedulitas nostra, ut simul, nobis dum inservit, vobis eadem prosit.*" Bau. Pronomen in verbis βλάπτειν αὐτά refer ad duo proxime praecedentia substantiva πολυπραγμοσύνη et τρόπος.

ἐν παντί — χωρίῳ, καὶ ᾧ] i. e. καὶ ἐν ᾧ μὴ ὑπάρχομεν, etiam

ὅ τε οἰόμενος ἀδικήσεσθαι καὶ ὁ ἐπιβουλεύων διὰ τὸ ἑτοίμην ὑπεῖναι ἐλπίδα τῷ μὲν ἀντιτυχεῖν ἐπικουρίας ἀφ' ἡμῶν, τῷ δὲ εἰ ἥξομεν μὴ ἀδεεῖς εἶναι κινδυνεύειν, ἀμφότεροι ἀναγκάζονται ὁ μὲν ἄκων σωφρονεῖν, ὁ δ' ἀπραγμόνως σώζεσθαι. ταύτην οὖν τὴν κοινὴν τῷ τε δεομένῳ καὶ ὑμῖν νῦν παροῦσαν ἀσφάλειαν μὴ ἀπώσησθε, ἀλλ' ἐξισώσαντες τοῖς ἄλλοις μεθ' ἡμῶν τοῖς Συρακοσίοις ἀντὶ τοῦ ἀεὶ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς καὶ ἀντεπιβουλεῦσαί ποτε ἐκ τοῦ ὁμοίου μεταλάβετε.

88 *Τοιαῦτα δὲ ὁ Εὔφημος εἶπεν. οἱ δὲ Καμαριναῖοι ἐπεπόνθεσαν τοιόνδε. τοῖς μὲν Ἀθηναίοις εὖνοι ἦσαν, πλὴν καθ' ὅσον εἰ τὴν Σικελίαν ᾤοντο αὐτοὺς δουλώσεσθαι, τοῖς δὲ Συ-*

ubi non versamur ita, ut statim praesto esse possimus: velut in Graecia statim praesto esse poterant, non item in Sicilia, Africa etc. Schol. *ἐν πάσῃ γὰρ γῇ, καὶ ἧς οὐκ ἄ ρ χ ο μ ε ν* (hanc scripturam habet H. s. v. cum *γρ.*), *οἵ τε ἐπιβουλεύοντες διὰ τὸν ἀφ' ἡμῶν φόβον σωφρονέστεροι γίγνονται, καὶ οἱ ἐπιβουλευόμενοι σώζονται χωρὶς πόνου.* Haack. praepositionem *ἀντί* in verbo *ἀντιτυχεῖν* putat spectare ad iniuriam adversarii *compensandam* auxilio Atheniensium. Vocabulum *ἐλπίς* etiam timorem significat, siquidem universam exspectationem futuri, quare 7, 61. est *τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν*, i. e. die Erwartung der Furcht. Pluralis *ἀδεεῖς* non potest referri, nisi ad Athenienses, et *κινδυνεύειν* est ab *κινδυνεύει*, verosimile est, videtur. Sensus igitur: *hic vero exspectat, videri nos, si veniemus, non fore eos, quos non formides.* Dobr. emendat *ἀδεές*, citra necessitatem; et ita convertit, quasi in Graecis sit: *τῷ δὲ, εἰ ἥξομεν, μὴ οὐχ ἀδεὲς ᾖ κίνδυνον εἶναι.* Herodot. 4, 105. *κινδυνεύουσι γόητες εἶναι*, ubi v. Valck. In supplendo *ἡμᾶς* nulla difficultas est, quia non ambiguum, quo referatur *ἀδεεῖς*, ut quod singulares et praecedant et sequantur, referendi illi ad *τὸν ἐπιβουλεύοντα* et *ἐπιβουλευόμενον*. Verbum *ἀναγκάζονται* convenit tantum cum altero sententiae membro: *ὁ μὲν ἄκων σωφρονεῖν*, minus cum altero *ἀπραγμόνως σώζεσθαι*. Aut zeugma est, et posterius membrum sic explendum: *ὁ δὲ δύναται ἀπραγμόνως σώζεσθαι*, aut sic cogitandum: alterum propter imminens ab insidiante libertati suae periculum cogi *ad Athenienses confugere* et sine negotio servari. In verbis *τῷ τε δεομένῳ* traiectio particulae est; verus enim verborum ordo hic est: *τὴν κοινήν τε τῷ δεομένῳ καὶ ὑμῖν νῦν παροῦσαν ἀσφάλειαν* etc. Propter *ἐξισώσαντες* Herm. comparat Soph. El. 1194. *μήτηρ καλεῖται, μητρὶ δ' οὐδὲν ἐξισοῖ*, utroque enim loco hoc verbum neutralem significationem habet. *Ἴσα πράττει* apud Sophoclem Suidas v. *ἐξισοῖ* interpretatur. Schol. *ἀλλ' ἐξισωθέντες καὶ ὁμοιωθέντες τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, τοῖς οὐ μόνον φυλάττεσθαι τοὺς ἀδικοῦντας ἀλλὰ καὶ ἀντεπιβουλεύειν τοῖς προεπιβουλεύουσιν εἰθισμένοις, καὶ αὐτοὶ πρὸς τοὺς Συρακουσίους μεθ' ἡμῶν στάντες τοῦ αὐτοῦ μεταλάβετε, τουτέστιν ἀντεπιβουλεύσατε αὐτοῖς.* Non probo hanc postremam interpretationem, quae desiderat *καὶ τ ο ῦ ἀντεπιβουλεῦσαι.* Puto hanc vim verbi *μεταλάβετε* esse: *μεταλαβόντες ἕλεσθε.*

88. *πλὴν καθ' ὅσον εἰ*] C. Dan. *εἰς* pro *εἰ*, Lugd. *καί*. Reisk. *εἰ* deleri iubet; Haack. uncis inclusit, ex Scholio (ubi *πλὴν εἰ*) ortum ratus. Arn ita tuetur: „quidni aliquis dicat: *praeterquam quatenus forte cogitabant* (except so far as they *might think*), *periculum esse, ne Sicilia potiantur.* Hic enim est ipse sensus verborum *εἰ ᾤοντο*, quae significant non vere ita cogitasse, sed potuisse: et quatenus forte sic cogitabant, eorum erga Athenienses studium segnius fiebat.“ Mox

ρακοσίοις ἀεὶ κατὰ τὸ ὅμορον διάφοροι· δεδιότες δ' οὐχ ἧσσον τοὺς Συρακοσίους ἐγγὺς ὄντας μὴ καὶ ἄνευ σφῶν περιγένων-

vulgo legebatur δοκοῦσιν εἶναι, emendavit Valck. Diatr. in Eurip. Rell. p. 77, C., ubi formulam πολὺ, πλέον τινὶ νέμειν, multum, plus alicui tribuere illustrat. Arn. comprobat ex 3, 1. init. 48. init. Pro τὰ καθ' ἑαυτοὺς alii libri τὸ καθ' ἑαυτοὺς „i. e. pro virili sive omni ope, ut hic Valla, ut in τὸ κατ' ἐμὲ et aliis huius generis. Vulgata tamen satis defendi potest. Herodian. 3, 1. ὁ μὲν δὴ Νίγρος οὕτως ἐξήρτυε τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀσφαλέστατα καὶ προμηθέστατα." Duk. Addit Popp. 1, 82. τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτύεσθαι et Ban. respondere infra τὰ πρὸς τοὺς Σικελούς. Tum ad ἀφειστήκεσαν supple τῶν Συρακοσίων, quamquam Schol. οὐ τῶν Συρακουσίων, ait, ἀφειστήκεσαν, ἀλλ' οἱ ἐν τοῖς πεδίοις οἰκοῦντες ἀφειστήκεσαν καὶ οὐ προσεχώρουν τοῖς Ἀθηναίοις. Ac Bloomf. et Arn. supplent τοῦ πολέμου, quemadmodum 7, 7. legitur ἀφειστήκει τοῦ πολέμου, a bello abstinuerat. Hoc vero per verba scriptoris fieri non licet, quia sic imperfectum requiritur, ἀφίσταντο τοῦ πολέμου, bello se non immiscebant, et τῶν Συρακοσίων suppleri verba τῶν δὲ — εὐθὺς, πλὴν ὀλίγοι, μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἦσαν, ex adverso, ut infra videbimus, posita, postulant, et defectionem Siculorum a Syracusanis, quod hi durius imperabant, etiam in superiori bello factam esse novimus ex 3, 103., quo accedit locus 7, 58. βαρβάρων δὲ Σικελοὶ μόνοι, ὅσοι μὴ ἀφέστασαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους (socii sc. Syracusanorum erant), quae verba ne quis de Siculis liberis, qui mediterranea habitabant, accipiat, meminerit, liberos non posse dici defecisse. Et in aliis quoque partibus insulae, velut circa Gelam Siculi Atheniensibus initio belli favebant, ut apparet ex 7, 1. Nihilominus Syracusanis in fide steterunt Inessaei, Hyblaei 6, 94. et fortasse alii plures, nam probabiliter G. Canter. N. L. 8, 16. pro οἱ πολλοὶ reponendum censet οὐ πολλοί, nam et oppositionis ratio inter οἱ μὲν ὑπήκοοι et τῶν δὲ τὴν μεσόγαιαν ἐχόντων αὐτόνομοι etc. sic postulat, et verisimile est, eos qui aliorum imperio parebant, non facile dominos mutare potuisse, eos autem, qui libertate fruebantur, multo se facilius ad quascunque vellent partes contulisse, ut Canter. monuit, et cognitum nobis est ex hoc scriptore 3, 103., Syracusanos κατὰ κράτος in Siculos sibi subiectos imperasse, et eo consilio agrum suum compluribus castellis et praesidiis muniverant 6, 45. Partim etiam voluntarii Siculi in fide Syracusanorum manebant, ut docent proxima verba huius loci. Serius tamen ex his sive sponte parentibus sive parere coactis Centoripes ab Atheniensibus certis conditionibus se dedere coguntur 6, 94. et una cum Alicyaeis causam Atheniensium strenue adiuvant 7, 32. Vides, quatuor praecipuas sedes Siculorum initio in fide Syracusanorum mansisse, Inessaeos, inquam, Hyblaeos, Centoripes, Alicyaeos, urbes hae omnes ad radices Aetnae sitae erant, ac primum quidem Hybla non procul Catana; Inessa, prius Aetna dicta, octoginta stadia ab Catana remota ad ascensum ipsum montis Aetnae: prope ab Inessa Centoripa sita fuerunt, v. Strab. 6. p. 412. B. p. 420. A. Alm. De situ et vel nomine Alicyaeorum dubitatur. Quum igitur praecipua in planis terrae circa Aetnam a partibus Syracusanorum fuerint, quid restat, nisi ut οὐ πολλοὶ Siculi in hoc tractu ad Athenienses defecerint? Contra οἱ πολλοὶ foret plerique! Serius demum plures Siculi in partes Atheniensium transierunt post victorias horum 6, 103., et partim rem Atheniensium equitibus iuverunt 6, 98. Ceterum Thucydides solet scribere μεσόγειαν per ει, non per αι, vid. 1, 100. 120. 2, 102. 3, 95. 7, 80. Hic tamen omnes libri habent per αι, praeter Mosqu., qui fert μεσόγειαν. vid. adn. ad 3, 95. Dein iure Bekk. desiderare videtur αἱ οἰκήσεις. „Ver-

ται, τό τε πρῶτον αὐτοῖς τοὺς ὀλίγους ἱππέας ἔπεμψαν καὶ τὸ λοιπὸν ἐδόκει αὐτοῖς ὑπουργεῖν μὲν τοῖς Συρακοσίοις μᾶλλον ἔργῳ ὡς ἂν δύνωνται μετριώτατα, ἐν δὲ τῷ παρόντι, ἵνα μηδὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἔλασσον δοκῶσι νεῖμαι, ἐπειδὴ καὶ ἐπικρατέστεροι τῇ μάχῃ ἐγένοντο, λόγῳ ἀποκρίνασθαι ἴσα ἀμφοτέροις. καὶ οὕτω βουλευσάμενοι ἀπεκρίναντο, ἐπειδὴ τυγχάνει ἀμφοτέροις οὖσι ξυμμάχοις σφῶν πρὸς ἀλλήλους πόλεμος ὤν, εὔορκον δοκεῖν εἶναι σφίσιν ἐν τῷ παρόντι μηδετέροις ἀμύνειν. καὶ οἱ πρέσβεις ἑκατέρων ἀπῆλθον.

Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐξηρτύοντο ἐς τὸν πόλεμον· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Νάξῳ ἐστρατοπεδευμένοι τὰ πρὸς τοὺς Σικελοὺς ἔπρασσον ὅπως αὐτοῖς ὡς πλεῖστοι προσχωρήσονται. καὶ οἱ μὲν πρὸς τὰ πεδία μᾶλλον τῶν Σικελῶν ὑπήκοοι ὄντες τῶν Συρακοσίων οἱ πολλοὶ ἀφειστήκεσαν· τῶν δὲ τὴν μεσόγαιαν ἐχόντων αὐτόνομοι οὖσαι καὶ πρότερον ἀεὶ [αἱ] οἰκήσεις εὐθὺς πλὴν ὀλίγοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἦσαν καὶ σῖτόν τε κατεκόμιζον τῷ στρατεύματι καὶ εἰσὶν οἳ καὶ χρήματα. ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ προσχωροῦντας οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύοντες τοὺς μὲν προσηνάγκαζον, τοὺς δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Συρακοσίων φρουρούς τε πεμπόντων καὶ βοηθούντων ἀπεκωλύοντο. τόν τε χειμῶνα μεθορμισάμενοι ἐκ τῆς Νάξου ἐς τὴν Κατάνην καὶ τὸ στρατόπεδον ὃ κατεκαύθη ὑπὸ τῶν Συρακοσίων αὖθις ἀνορθώσαντες διεχείμαζον. καὶ ἔπεμψαν μὲν ἐς Καρχηδόνα τριήρη περὶ φιλίας, εἰ δύναιντό τι ὠφελεῖσθαι, ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς Τυρσηνίαν, ἔστιν ὧν πόλεων ἐπαγγελλομένων

bum *οἰκήσεις* consulto lectum est potius quam *πόλεις* et vel *κῶμαι*, ut prorsus barbarae habitationes istorum Siculorum indicarentur, quae nihil cum coniunctione tectorum urbis commune haberent. Quare eodem vocabulo Plato utitur in describenda prima eiusmodi coniunctione domuum, qualis ab hominibus in primordiis civilis vitae instituta est, de Legg. 3. p. 681. A. *τῶν οἰκήσεων τούτων μειζόνων αὐξανομένων ἐκ τῆς ἐλαττόνων καὶ πρώτων.*" Arn. Paulo inferius pro *ἀπεκωλύοντο* vulgo erat *ἀπεκώλυον*, quare *ἀπό* pro *ὑπό* Fr. Port. reponendum esse censebat. Sed *ἀπεκωλύοντο* coniectura assecutus est Doederl. Philol. Beitr. aus d. Schw. Vol. 1. p. 244., quod etiam Bekk. excogitavit supplens *προσαναγκάζειν*, quod valde mihi probabile est. Krueg. ad Dionys. p. 118. viros doctos ait, quum non vidissent intelligendum esse *τοὺς δὲ προσαναγκάζεσθαι ὑπὸ τῶν Συρακοσίων — ἀπεκώλυον*, de emendatione cogitasse. Quasi Syracusani illos hostes et opus habuissent cogere, quibus *φρουρούς* mitterent et auxilio venirent, et qui ad partes Atheniensium se conferre nollent. Similis ad structuram locus est infra cap. 102. *αὐτὸν δὲ τὸν κύκλον* (sc. *αἱρεῖν καὶ διαπορθῆσαι*) *Νικίας διεκώλυσεν.*

Τυρσηνίαν] Tyrrhenia Herodoti Thucydidisque aetate potius peninsulae, quam nos Italiam appellamus, nomen est, dicta a parte Graecis notissima. Ea autem pars a Graecis putabatur incipere statim a finibus coloniarum Graecarum subiectis septentrioni; eaque ager urbis Romae includebatur. At Italiotae, ad quos Syracusani legatos misisse paulo post narrantur, in sola Italia inferiori habitabant, quam serius

καὶ αὐτῶν ξυμπολεμεῖν. περιήγγελλον δὲ καὶ τοῖς Σικελοῖς καὶ ἐς τὴν Ἔγεσταν πέμψαντες ἐκέλευον ἵππους σφίσιν ὡς πλείστους πέμπειν, καὶ τἄλλα ἐς τὸν περιτειχισμόν, πλινθία καὶ σίδηρον, ἡτοίμαζον, καὶ ὅσα ἔδει, ὡς ἅμα τῷ ἦρι ἑξόμενοι τοῦ πολέμου.

Οἱ δ' ἐς τὴν Κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα τῶν Συρακοσίων ἀποσταλέντες πρέσβεις τούς τε Ἰταλιώτας ἅμα παραπλέοντες ἐπειρῶντο πείθειν μὴ περιορᾶν τὰ γιγνόμενα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ ἐκείνοις ὁμοίως ἐπιβουλευόμενα, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ Κορίνθῳ ἐγένοντο, λόγους ἐποιοῦντο ἀξιοῦντες σφίσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς βοηθεῖν. καὶ οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς ψηφισάμενοι αὐτοὶ πρῶτοι ὥςτε πάσῃ προθυμίᾳ ἀμύνειν, καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ξυναπέστελλον αὐτοῖς πρέσβεις, ὅπως καὶ ἐκείνους ξυναναπείθοιεν τόν τε αὐτοῦ πόλεμον σαφέστερον ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐς τὴν Σικελίαν ὠφέλειάν τινα πέμπειν. καὶ οἵ τε ἐκ τῆς Κορίνθου πρέσβεις παρῆσαν ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ Ἀλκιβιάδης μετὰ τῶν ξυμφυγάδων περαιωθεὶς τότ' εὐθὺς ἐπὶ πλοίου φορτηγικοῦ ἐκ τῆς Θουρίας ἐς Κυλλήνην τῆς Ἠλείας πρῶτον, ἔπειτα ὕστερον ἐς τὴν Λακεδαίμονα αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων μεταπεμψάντων ὑπόσπονδος ἐλθών· ἐφοβεῖτο γὰρ αὐτοὺς διὰ τὴν περὶ τῶν Μαντινικῶν πρᾶξιν. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων τούς τε Κορινθίους καὶ τοὺς Συρακοσίους τὰ αὐτὰ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην δεομένους πείθειν τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ διανοουμένων τῶν τε ἐφόρων καὶ τῶν ἐν τέλει ὄντων πρέσβεις πέμπειν ἐς Συρακούσας κωλύσοντας μὴ ξυμβαίνειν Ἀθηναίοις, βοηθεῖν δὲ οὐ προθύμων ὄντων, παρελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης παρώξυνέ τε τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ ἐξώρμησε λέγων τοιάδε.

primi, ut videtur, Romani Magnam Graeciam vocarunt. Vid. c. 103., ubi ex Italia commeatus, e Tyrrhenia naves petitae esse referuntur. Bred. Popp. 1, 2. p. 544. apud hunc scriptorem Italiam quadripartitam comparere accuratius docet, partesque illas esse Italiam (v. adn. ad 7, 33.) — Iapygiam — Opiciam — Tyrrheniam. Arn. quoque discernit Tyrrheniam, regionem ad boream a Tiberi et Opiciam ad austrum, quam Aristot. apud Dionys. A. R. 1, 72. dicit Latium appellatam esse. Conf. adn. ad 6, 4. De *ὥςτε* post *ψηφισάμενοι* v. Matth. p. 1037 sq. „Conf. Thuc. 8, 45. *πεῖσαι ὥςτε*. 79. *δόξαν ὥςτε*. 86. *ἐπαγγελλόμενοι ὥςτε*.“ Popp. Ad *πλοίου φορτηγικοῦ* v. interpp. ad Thom. M. p. 900. et Valck. ad Herodot. 6, 48. De hoc itinere Alcibiadis conf. Isocr. de Big. §. 9. p. 419. Bekk. De rebus Mantinensibus redi ad Thuc. 5, 46 sqq. Mox qui *οἱ ἔφοροι* et *οἱ ἐν τέλει* discernantur, docet Od. Muell. Dor. 2. p. 87. 122. 123. coll. Tittm. Gr. Staatsverf. p. 101 sq. Denique libri variant inter *κωλύοντας* et *κωλύσοντας*. Haack. monet, supra c. 83. extr. sine varietate legi *τοῦτο κωλύσοντες*, item c. 100. al. „Et verba eundi, addit Popp., ac mittendi quidem etiam cum praesentis participiis iunguntur (v. 1, 1. p. 154. Bornem. ad Xen. Anab. 7, 7, 17. Stallb. ad Phaedon. c. 65.), sed hoc quum ibi locum habeat, ubi actionis efficiendae iam initium fiat, nunc parum aptum est.“

89\. Ἀναγκαῖον περὶ τῆς ἐμῆς διαβολῆς πρῶτον ἐς ὑμᾶς εἰπεῖν, ἵνα μὴ χεῖρον τὰ κοινὰ τῷ ὑπόπτῳ μου ἀκροάσησθε. τῶν δ' ἡμῶν προγόνων τὴν προξενίαν ὑμῶν κατά τι ἔγκλημα

89\. *τῶν δ' ἡμῶν προγόνων*] Keisk. emendat *τῶν δὴ ἐμῶν*. (*Id* certe hic non suo loco est.) „Latinorum usum *nos* pro *ego* dicendi Thuc. non admittit. Nam qui unus locus hoc probare videtur, ubi Alcibiades dicit *τῶν δ' ἡμῶν* etc., in eo nisi *δ' ἐμῶν* rescribendum putas, cogita Alcibiadis et Lacedaemoniorum maiores sibi mutuo hospitium renunciasse." Popp. Addit Bau., Thucydidem dicturum fuisse *ἡμετέρων*, non *ἡμῶν*, quod tamen dubium est. Popponis autem conatus vulgatae *ἡμῶν* explicandae Kruegero iure displicet ob proximum *ὑμῖν*, pro quo potius *ἀλλήλοις* extare deberet. Orator accuratus est in distinguendo plurali et singulari: hoc utitur, ubi de se uno loquitur, illo, ubi de maioribus suis familiaque, aut simul de his et se, veluti *ἡμῶν* — *διάφοροί ἐσμεν* — *ἡ προστασία ἡμῖν* — *ἐπειρώμεθα* — *ἡμεῖς δὲ τοῦ ξύμπαντος* — *ἐγιγνώσκομεν* et statim post *καὶ αὐτὸς οὐδενός* etc. — *οὐκ ἐδόκει ἡμῖν* etc. „Puto eos, qui cum Alcibiade una in exilium acti erant, eum comitatos esse Spartam (v. c. 88. *μετὰ τῶν ξυμφυγάδων περαιωθείς*) eorumque certe nonnulli ipsius familiares erant, Isocr. d. Big. 8. p. 419. Bekk. *τῶν φίλων αὐτοῦ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐξέβαλον*, et unus eodem, quo ipse, nomine appellatus ipsi cognatus fuit, teste Xen. H. Gr. 1, 2, 13." Arn. Recte igitur plurali utitur, sive de sua familia loquitur, ex qua plus unus una cum eo fuisse videtur, sive de cognato ita loquitur, ut se simul ipsum includat. De hospitio autem Alcibiadis et Lacedaemoniorum iam videndum est. Discernenda est *ἰδιοξενία* familiarum Alcibiadis Spartani et Attici a *προξενίᾳ* familiae Alcibiadis Attici cum Spartanis publice inita. Huius mentionem facit etiam Xen. Conv. 8, 39. v. Od. Muell. Dor. 2. p. 411. adn. 3. I. Alcibiadis, qui cum aliis Pisistratidas ex Attica eiecerat, filius erat Clinias, pater Alcibiadis huius, qui hanc orationem habet. Alcibiadis Laconis filius erat Endius, huius Endii Alcibiades noster a Thucydide 8, 6. *πατρικὸς ἐς τὰ μάλιστα ξένος* appellatur, *ὅθεν*, addit scriptor, *καὶ τοὔνομα Λακωνικὸν ἡ οἰκία αὐτῶν* (Cliniae et Alcibiadis) *κατὰ τὴν ξενίαν ἔσχεν*. Etenim mos fuit liberis suis nomina hospitum vel amicorum indere, de quo more v. adn. ad 8, 6. Non dicit scriptor Cliniam, Alcibiadis nostri patrem, primum suo filio nomen Laconicum indidisse, sed tantum hoc, fuisse propter *ξενίαν* Laconicam Laconicum nomen in familia eorum. In ista Attica familia ante Cliniam, Alcibiadis nostri patrem, plures Cliniae fuisse potuerunt, plures item Alcibiadae. Cliniam quidem, Alcibiadis nostri patrem, primum filio Laconicum nomen imposuisse plerique crediderunt, sed nullo firmo argumento nisi, imo falsum esse inde apparet, quod pater ipsius Cliniae iam Alcibiadis nomen gerebat. II. Iam maiores Alcibiadis nostri *Lacedaemoniorum ξένοι* publice fuerant, ipse Alcibiades non erat *ξένος* Spartanorum publicus sive *πρόξενος*, quamquam hunc honorem recuperare studuit, postquam eius onere se iam avus abdicaverat, id quod narrat Thuc. 5, 43. et patet ex praesenti loco. Schol. ad Thuc. l. c. hunc avum ait Periclem fuisse, at Pericles non avus sed tutor Alcibiadis fuit. v. Plut. V. Alcib. init. Isocr. de Big. 28. p. 424. Bekk. adn. ad 8, 6. et stemma Periclis apud Schaef. Appar. cr. in Demosth. Vol. 3. p. 433. Alcibiadis maternus avus fuit Megacles, paternus Alcibiades, et hunc quidem puto Lacedaemoniis tempore Clisthenis *ξενίαν* publicam renunciasse. v. Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 268 sq. adn. 22. coll. Isocr. l. c. 26. p. 423., qui tamen Alcibiadem maiorem minoris *πρόπαππον* falso nominat. Schol. porro con-

ἀπεικότα αὐτὸς ἐγὼ πάλιν ἀναλαμβάνων ἐθεράπευον ὑμᾶς ἄλλα τε καὶ περὶ τὴν ἐκ Πύλου ξυμφοράν, καὶ διατελοῦντός μου προθύμου ὑμεῖς πρὸς Ἀθηναίους καταλλασσόμενοι τοῖς μὲν ἐμοῖς ἐχθροῖς δύναμιν δι' ἐκείνων πράξαντες, ἐμοὶ δὲ ἀτιμίαν περιέθετε. καὶ διὰ ταῦτα δικαίως ὑπ' ἐμοῦ πρός τε τὰ Μαντινέων καὶ Ἀργείων τραπομένου καὶ ὅσα ἄλλα ἠναντιούμην ὑμῖν ἐβλάπτεσθε· καὶ νῦν, εἴ τις καὶ τότε ἐν τῷ πάσχειν οὐκ εἰκότως ὠργίζετό μοι, μετὰ τοῦ ἀληθοῦς σκοπῶν ἀναπειθέσθω· ἢ εἴ τις διότι καὶ τῷ δήμῳ προσεκείμην μᾶλλον χείρω με ἐνόμιζε, μηδ' οὕτως ἡγήσηται ὀρθῶς ἄχθεσθαι. τοῖς γὰρ τυράννοις ἀεί ποτε διάφοροί ἐσμεν, πᾶν δὲ τὸ ἐναντιούμενον τῷ δυναστεύοντι δῆμος ὠνόμασται· καὶ ἀπ' ἐκείνου ξυμπαρέμεινεν ἡ προστασία ἡμῖν τοῦ πλήθους. ἅμα δὲ τῆς πόλεως δημοκρατουμένης τὰ πολλὰ ἀνάγκη ἦν τοῖς παροῦσιν ἕπεσθαι. τῆς δὲ ὑπαρχούσης ἀκολασίας ἐπειρώμεθα μετριώτεροι ἐς τὰ πολιτικὰ εἶναι. ἄλλοι δ' ἦσαν καὶ ἐπὶ τῶν πάλαι καὶ νῦν οἳ ἐπὶ τὰ πονηρότερα ἐξῆγον τὸν ὄχλον· οἵπερ καὶ ἐμὲ ἐξήλασαν. ἡμεῖς δὲ τοῦ ξύμπαντος προέστημεν, δικαιοῦντες ἐν ᾧ σχήματι μεγίστη ἡ πόλις ἐτύγχανε καὶ ἐλευθερωτάτη οὖσα, καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις, τοῦτο ξυνδιασώζειν· ἐπεὶ δημο-

fundis ξενίαν, quam Pericli cum Archidamo rege Spartanorum intercessisse ex Thuc. 2, 13. discimus. Etiam Pisistratidae ξένοι sive πρόξενοι Spartanorum erant, et Xenias Eleus tum ἰδιόξενος Agidis, Archidami filii, regis Spartanorum, tum publice hospes Spartanorum fuisse narratur, v. Od. Muell. Dor. 1. p. 171, 1. 2. p. 411, 3. (qui docet Vol. 2. p. 103 sq., regum Spartanorum fuisse, προξένους civitatis creare, qui peregrinos hospites et legatos hospitio exciperent), et de summa rei modo tractatae Valck. ad Herodot. 8, 17.

ἀπ' ἐκείνου] sc. ἀπὸ τοῦ τῷ δήμῳ προσκεῖσθαι, Alcibiades triplici ratione se tuetur contra accusationem, quod imperio populari Lacedaemoniis inviso studuerit: primum, se non ὄχλῳ studuisse sed δήμῳ, δῆμον vero intelligi eam partem civitatis, quae ex adverso ponitur tyrannidi i. e. omni potestati non legitime sive non populi voluntate commissae. Conf. C. Fr. Herm. Antt. Gr. §. 66. Tittm. Gr. Staatsv. p. 524. Addit, se non aliter προστασίαν τοῦ πλήθους i. e. ductum populi sive multitudinis obtinere potuisse contra inimicos suos, nisi populi (δήμου) res curando. Denique se reipublicae formam a maioribus acceptam, per quam civitas maxima et liberrima extiterit, servare studuisse, quam mutare, Lacedaemoniis urbem obsidentibus, periculosissimum fuisse; ceterum se naturam popularis imperii nosse, quam insana sit ac turbulenta. Ἄλλοι δ' ἦσαν, addit, etc. „i. e. factio optimatum praecipue: nam Thessalus, Cimonis filius, eum accusaverat, v. Plut. Alc. 22. et quod Thuc. ipse dicit de studio inimicorum eius 6, 15. 28. 29. Et quod pertinet ad criminationem, quod plebem ad atrocia facinora adduxerint, compara verba Phrynichi 8, 48., ubi perspicue optimates (τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς ὀνομαζομένους) arguit, quod suae utilitatis cupiditate ad flagitia committenda plebem induxerint, ποριστὰς ὄντας καὶ ἐσηγητὰς τῶν κακῶν τῷ δήμῳ, ἐξ ὧν τὰ πλείω αὐτοὺς ὠφελεῖσθαι." ARN. Mox ad καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις etc. Schol.: καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις σχῆμα, τουτέστιν ἥντινα πολιτείαν παρέλαβεν.

κρατίαν γε καὶ ἐγιγνώσκομεν οἱ φρονοῦντές τι, καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον, ὅσῳ καὶ λοιδορήσαιμι· ἀλλὰ περὶ ὁμολογουμένης ἀνοίας οὐδὲν ἂν καινὸν λέγοιτο· καὶ τὸ μεθιστάναι αὐτὴν οὐκ ἐδόκει ἡμῖν ἀσφαλὲς εἶναι ὑμῶν πολεμίων προςκαθημένων.

90 Καὶ τὰ μὲν ἐς τὰς ἐμὰς διαβολὰς τοιαῦτα ξυνέβη· περὶ δὲ ὧν ὑμῖν τε βουλευτέον, καὶ ἐμοί, εἴ τι πλέον οἶδα, εἰςηγητέον, μάθετε ἤδη. ἐπλεύσαμεν ἐς Σικελίαν πρῶτον μὲν εἰ δυναίμεθα Σικελιώτας καταστρεψόμενοι, μετὰ δ' ἐκείνους αὖθις καὶ Ἰταλιώτας, ἔπειτα καὶ τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν

οὐδενὸς — χεῖρον ὅσῳ] Vulgo ὅσον, alterum multi optimique libri. Emendavit Duk. Structura haec est (τοσούτῳ μᾶλλον): γιγνώσκω, ὅσῳ (ὅτι μᾶλλον) καὶ λοιδορήσαιμι. Duk. hoc per ellipsin vocis μᾶλλον dici putaverat. Herm. ad Vig. p. 885. et de Ellips. et Pleonasm. p. 190. μᾶλλον latere ait in voce χεῖρον i. e. μᾶλλον κακῶς, quemadmodum μᾶλλον lateat in omni comparativo. Post ὅσῳ autem μᾶλλον repeti non opus erat. Ante λοιδορήσαιμι Krueg. et Arn. lacunam esse suspicantur et hic quidem huiusmodi: καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον, ὅσῳ καὶ μᾶλλον ὑπ' αὐτῆς ἠδίκημαι, λοιδορήσαιμι, id quod alicui probare videri possit Schol., cuius haec verba sunt: ἐπεὶ οἵ γε φρόνιμοι ἴσασιν ὁποῖόν τί ἐστι δημοκρατία (τουτέστιν ὡς πονηρόν)· καὶ αὐτὸς ἂν ἐγὼ οὐδενὸς ἧττον λοιδορήσαιμι αὐτήν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ὑπ' αὐτῆς ἠδίκημαι. At scriptor hoc dicit: καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον ἐγίγνωσκον, ὅσῳ καὶ λοιδορήσαιμι, ubi ἂν non pertinet ad verbum, sed ad οὐδενός, hoc sensu: *wohl* so gut als irgend einer. Verba autem ὅσῳ καὶ λοιδορήσαιμι vulgo ita interpretantur, quasi scriptum sit ὅσῳ καὶ λοιδοροῖμι ἂν vel λοιδορήσαιμι ἄν, ich kannte sie wohl so gut als einer, da ich um so viel mehr als ein anderer auf sie losziehen könnte. At hanc versionem omissio particulae ἂν non patitur. Imo sic convertendum est: da ich um so viel mehr als ein anderer hätte auf sie losziehen können (nisi rationibus supra explicatis tuenda mihi democratia visa esset). Paulo post Schol. ὁμολογουμένην ἄνοιαν τὴν δημοκρατίαν λέγει. Vulgo ἀγνοίας, at alterum optimi libri offerunt, Schol. Cass. et Aug. agnoscunt et Valla *amentia*. „Ἀνοίας melius contrarie ponitur iis, quos paulo ante τοὺς φρονοῦντάς τι dixerat." Duk. Popp. conferri iubet Lenner. ad Phalar. Epist. 69. p. 327. et Megabyzi verba apud Herodot. 3, 81.

90. Καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν] i. e. *terra, in qua Carthaginienses imperant*, sive Sardinia et Corsica, eorum provinciae, et fortasse nonnullae civitatum Africae, quae iis parebant, *et ipsi* i. e. Carthago ipsa, quam Agathocles opibus longe inferioribus posthac non multum aberat, quin expugnaret. Arn. Paulo post μαχιμωτάτων habet Mosqu. unus. In vulgata „ut verba ordinavit Thuc., ad βαρβάρων necessario et unice retuleris ὁμολογουμένως. At quorsum adderet? aut a quibus distingueret non ὁμολογουμένως barbaris? quo consilio denique? Mosqu. ὁμολογουμένων et μαχιμωτάτων, expeditiori sane structura. Ne hoc quidem sine traiectione, molliori tamen ad sensum." Bau. Nihil opus mutari: traiectio fit aeque scriptori usitata, genitivum an accusativum huius superlativi legas. Pro accusativo ad unum omnes libri sunt, et satis erat dixisse *bellicosissimos barbarorum*; nimis amplum est *alios nationum bellicosissimarum*. Hos ἄλλους autem Od. Muell. Etrusc. 1. p. 154. adn. intelligit Celtas. Mox οἷς τὴν Πελοπόννησον omnes quidem libri, „sed non video, cur relativum magis respondere debeat pro-

ἀποπειράσοντες. εἰ δὲ προχωρήσειε ταῦτα ἢ πάντα ἢ καὶ τὰ
πλείω, ἤδη τῇ Πελοποννήσῳ ἐμέλλομεν ἐπιχειρήσειν, κομίσαντες
ξύμπασαν μὲν τὴν ἐκεῖθεν προσγενομένην δύναμιν τῶν Ἑλλή-
νων, πολλοὺς δὲ βαρβάρους μισθωσάμενοι καὶ Ἴβηρας καὶ
ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογουμένως νῦν βαρβάρων μαχιμωτάτους,
τριήρεις τε πρὸς ταῖς ἡμετέραις πολλὰς ναυπηγησάμενοι, ἐχού-
σης τῆς Ἰταλίας ξύλα ἄφθονα, οἷς τὴν Πελοπόννησον πέριξ
πολιορκοῦντες καὶ τῷ πεζῷ ἅμα ἐκ γῆς ἐφορμαῖς τῶν πόλεων
τὰς μὲν βίᾳ λαβόντες, τὰς δ' ἐντειχισάμενοι ῥᾳδίως ἠλπίζομεν
καταπολεμήσειν; καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ ξύμπαντος Ἑλληνικοῦ
ἄρξειν. χρήματα δὲ καὶ σῖτον, ὥστε εὐπορώτερον γίγνεσθαί
τι αὐτῶν, αὐτὰ τὰ προσγενόμενα ἐκεῖθεν χωρία ἔμελλε διαρκῆ
ἄνευ τῆς ἐνθένδε προσόδου παρέξειν. τοιαῦτα μὲν περὶ τοῦ 91
νῦν οἰχομένου στόλου παρὰ τοῦ τὰ ἀκριβέστατα εἰδότος ὡς
διενοήθημεν ἀκηκόατε· καὶ ὅσοι ὑπόλοιποι στρατηγοί, ἢν δύ-
νωνται, ὁμοίως αὐτὰ πράξουσιν. ὡς δὲ εἰ μὴ βοηθήσετε, οὐ
περιέσται τἀκεῖ, μάθετε ἤδη. Σικελιῶται γὰρ ἀπειρότεροι μέν
εἰσιν, ὅμως δ' ἂν ξυστραφέντες ἀθρόοι καὶ νῦν ἔτι περιγέ-
νοιντο· Συρακόσιοι δὲ μόνοι μάχῃ τε ἤδη πανδημεὶ ἡσση-
μένοι καὶ ναυσὶν ἅμα κατειργόμενοι ἀδύνατοι ἔσονται τῇ νῦν
Ἀθηναίων ἐκεῖ παρασκευῇ ἀντισχεῖν. καὶ εἰ αὕτη ἡ πόλις
ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία, καὶ εὐθὺς καὶ Ἰταλία·
καὶ ὃν ἄρτι κίνδυνον ἐκεῖθεν προεῖπον, οὐκ ἂν διὰ μακροῦ
ὑμῖν ἐπιπέσοι. ὥστε μὴ περὶ τῆς Σικελίας τις οἰέσθω μόνον
βουλεύειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς Πελοποννήσου, εἰ μὴ ποιήσετε
τάδε ἐν τάχει, στρατιάν τε ἐπὶ νεῶν πέμψετε τοιαύτην ἐκεῖσε
οἵτινες αὐτερέται κομισθέντες καὶ ὁπλιτεύσουσιν εὐθύς, καὶ ὃ
τῆς στρατιᾶς ἔτι χρησιμώτερον εἶναι νομίζω, ἄνδρα Σπαρτιά-
την ἄρχοντα, ὡς ἂν τούς τε παρόντας ξυντάξῃ καὶ τοὺς μὴ
θέλοντας προσαναγκάσῃ. οὕτω γὰρ οἵ τε ὑπάρχοντες ὑμῖν φίλοι
θαρσήσουσι μᾶλλον καὶ οἱ ἐνδοιάζοντες ἀδεέστερον προσίασι.

piori ξύλα, quam remotiori *τριήρεις*." Duk. Arn. articulum refert ad omnia haec, quae praecedunt: *δύναμιν τῶν Ἑλλήνων — πολλοὺς δὲ βαρβάρους — τριήρεις πολλάς*. Deinde libri longe plurimi *ἐφορμαῖς*. Apud Thom. M. p. 656 sq. est *ἐφορμεῖν*. Vulgo *ἀφορμαῖς*. Recepta scriptura significat „varias sedes belli, unde hostes et observentur et petantur in litore, velut Pylum altero latere Peloponnesi, altero Argos, et munimentum, quod Athenienses serius excitarunt in ora Laconicae 7, 26." Arn. *Ἐφορμαῖς* hic est ab *ἐφορμᾶσθαι*, v. adn. ad c. 49.

91. *εἰ μὴ ποιήσετε τάδε — στρατιὰν πέμψετε*] de structura ista consule Matth. §. 630. 2. e. Mox Krueg. ad Dionys. p. 332. emendat *ὃς ἄν*, ut habent Ar. Chr. Cl. Ven., nam *ὡς* cum coniunctivo ibi tantum locum habere, ubi consilii eventus dubius est. At *ὡς* et *ὡς ἂν* finem ac consilium indicant, nihil amplius. v. Matth. §. 520. adn. 2. Addit Popp. *ὃς ἂν* hic ne Graecum quidem esse, nam significaret *quicunque continuerit*, non *qui* h. e. *ut contineat*.

οὕτω γὰρ — προσίασι] Charito p. 147, 16. *πᾶσι δὲ ἤρεσκε τὸ σπεύδειν καὶ μηδεμίαν ἡμέραν, εἰ δυνατόν, ἀναβάλλεσθαι, δυοῖν ἕνεκεν·*

καὶ τὰ ἐνθάδε χρὴ ἅμα φανερώτερον ἐκπολεμεῖν, ἵνα Συρακόσιοί τε νομίζοντες ὑμᾶς ἐπιμελεῖσθαι μᾶλλον ἀντέχωσι, καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς ἑαυτῶν ἧσσον ἄλλην ἐπικουρίαν πέμπωσι. τειχίζειν δὲ χρὴ Δεκέλειαν τῆς Ἀττικῆς, ὅπερ Ἀθηναῖοι μάλιστα ἀεὶ φοβοῦνται, καὶ μόνου αὐτοῦ νομίζουσι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ οὐ διαπεπειρᾶσθαι. βεβαιότατα δ' ἄν τις οὕτω τοὺς πολεμίους βλάπτοι, εἰ ἃ μάλιστα δεδιότας αὐτοὺς αἰσθάνοιτο, ταῦτα σαφῶς πυνθανόμενος ἐπιφέροι· εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς ἀκριβέστατα ἑκάστους τὰ σφέτερα αὐτῶν δεινὰ ἐπισταμένους φοβεῖσθαι. ἃ δ' ἐν τῇ ἐπιτειχίσει αὐτοὶ ὠφελούμενοι τοὺς ἐναντίους κωλύσετε, πολλὰ παρεὶς τὰ μέγιστα κεφαλαιώσω. οἷς τε γὰρ ἡ χώρα κατεσκεύασται, τὰ πολλὰ πρὸς ὑμᾶς τὰ μὲν ληφθέντα τὰ δ' αὐτόματα ἥξει· καὶ τὰς τοῦ Λαυρίου τῶν ἀργυρείων μετάλλων προσόδους, καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν ὠφε-

ἵνα καὶ τοὺς πολεμίους ἐπίσχωσι τῆς πρὸς τὸ πλεῖον αὐξήσεως, καὶ τοὺς φίλους εὐθυμοτέρους ποιήσωσι, δείξαντες αὐτοῖς ἐγγύθεν τὴν βοήθειαν, ubi vid. Dorv. p. 552. Proximis βεβαιότατα — ἐπιφέροι utuntur Scholiastae ad Hom. Il. 10, 207., ubi addunt, quum Alcibiades suaderet Spartanis Deceleam munire, tum missos Athenas exploratores audiisse hoc ipsum sermonibus agitari ab Atheniensibus, ne fieret. Adnotavit Heyn., apud Thucydidem rem narratione non tam diserte expositam esse. De tempore verbi προςίασι v. Buttm. Gr. med. §. 108. 5. (ed. 13.), de verbo κατεσκεύασται v. adn. ad 1, 10. Arn. hic intelligit omnia et moventia et non moventia, servos, armenta, greges, aedificia rei rusticae inservientia, arbores et sim. De Laurio v. adn. ad 2, 55.

καὶ δικαστηρίων] Schol. ἐζήτηται πῶς Δεκελείας ἐπιτειχιζομένης ἔμελλον οἱ Ἀθηναῖοι τῆς ἀπὸ τῶν δικαστηρίων προσόδου στερήσεσθαι. φαμὲν οὖν ὡς ἦν τις πρόσοδος ἀπὸ τῶν δικαστηρίων, οἷα ἡ ἀπὸ τῶν γραφῶν δωροδοκίας, ὕβρεως, συκοφαντίας, μοιχείας, ψευδογραφίας (voluit, puto, ψευδεγγραφῆς) παραπρεσβείας, λειποστρατίου. οὐ γὰρ πάσαις ἀτιμία προσετιμᾶτο ἢ θάνατος, ἀλλὰ πολλαῖς καὶ χρημάτων εἴςπραξις. ὁ γὰρ ἐν αὐταῖς νικηθεὶς ἐζημιοῦτο. ταύτης οὖν τῆς πάσης προσόδου στερήσεσθαι ἔμελλον Ἀθηναῖοι, πολεμίων αὐτοῖς ἱδρυμένων ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ σχολὴν οὐ παρεχόντων δικάζεσθαι· καὶ γὰρ τὰ ἐκ τῶν τοιούτων ἀφορμῶν χρήματα τῇ πόλει ἐδίδοτο. „Schol. iste minus plene neque accurate satis recensuit tantum multas in quibusdam causis erogari solitas, quum omnia tamen crimina, quae enumerat, praeterea pro causae statu etiam gravioribus poenis, quam multis puniri possent.“ Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 368 sq. adn. 171. Vide exempli gratia de γραφῇ δωροδοκίας, quae etiam γραφὴ δώρων appellabatur, Meier. de Bon. Damn. p. 111. et de poena huic crimini irrogata p. 114., ubi e Dinarcho docet, eum qui donorum acceptorum convictus esset, aut decuplum eius summae, quam accepisset, pendere debuisse, aut capitis supplicio affectum esse. Quamquam de ea quidem causa alii alia tradunt, et probabile est variis temporibus varias leges obtinuisse. De γραφῇ ὕβρεως v. Meier et Schoem. d. Att. Proz. p. 320., de συκοφαντίᾳ p. 335., de γραφῇ μοιχείας p. 327., de ψευδεγγραφῇ p. 337., de παραπρεσβείᾳ i. e. legatione male administrata p. 362. et de criminibus militaribus Herald. Animadv. in Ius A. et R. 3, 14. p. 241. Meier. de Bon. Damn. p. 123. Meier. et Schoem. d. Att. Proz. p. 363. „Unum genus redituum publicorum civitatis Atticae erant prytanea et

λοῦνται εὐθὺς ἀποστερήσονται, μάλιστα δὲ τῆς ἀπὸ τῶν ξυμ-
μάχων προςόδου ἧσσον διαφορουμένης, οἳ τὰ παρ' ὑμῶν νο-
μίσαντες ἤδη κατὰ κράτος πολεμεῖσθαι ὀλιγωρήσουσι. γίγνε- 92
σθαι δέ τι αὐτῶν καὶ ἐν τάχει καὶ προθυμότερον ἐν ὑμῖν
ἐστιν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ὥς γε δυνατὰ, (καὶ οὐχ ἁμαρ-
τήσεσθαι οἶμαι γνώμης,) πάνυ θαρσῶ. καὶ χείρων οὐδενὶ ἀξιῶ
δοκεῖν ὑμῶν εἶναι, εἰ τῇ ἐμαυτοῦ μετὰ τῶν πολεμιωτάτων φι-
λόπολίς ποτε δοκῶν εἶναι νῦν ἐγκρατῶς ἐπέρχομαι, οὐδὲ ὑπο-
πτεύεσθαί μου ἐς τὴν φυγαδικὴν προθυμίαν τὸν λόγον. φυγάς
τε γάρ εἰμι τῆς τῶν ἐξελασάντων πονηρίας, καὶ οὐ τῆς ὑμε-
τέρας, ἢν πείθησθέ μοι, ὠφελείας· καὶ πολεμιώτεροι οὐχ οἱ
τοὺς πολεμίους που βλάψαντες ὑμεῖς ἢ οἱ τοὺς φίλους ἀναγκά-
σαντες πολεμίους γενέσθαι. τό τε φιλόπολι οὐκ ἐν ᾧ ἀδικοῦ-
μαι ἔχω, ἀλλ' ἐν ᾧ ἀσφαλῶς ἐπολιτεύθην. οὐδ' ἐπὶ πατρίδα
οὖσαν ἔτι ἡγοῦμαι νῦν ἰέναι, πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν οὐκ οὖσαν
ἀνακτᾶσθαι. καὶ φιλόπολις οὗτος ὀρθῶς, οὐχ ὃς ἂν τὴν ἑαυ-

multae (Gerichts- und Strafgelder). Haec non erant exigua; Alcibiades inter commoda, quae Sparta ex Decelea munienda capere posset, hoc quoque enumerat, quod Athenienses reditus ex dicasteriis amissuri essent, quum per bellum domesticum iustitium extiturum esset: quod si hic de parva pecunia ageretur, Alcibiades consilium suum male approbaturus fuisset. Utilitas harum pecuniarum eo augebatur, quod socii Athenis iudicio experiri tenebantur, isque reditus a singulis civibus magni aestimari debebat, propterea quod mercedi iudicum impendebatur, unde additio pecuniae fieret, qua cives necessaria ad victum cultumque pararent. Prytanea igitur et multae, quae in hunc censum veniunt, quatuor illae sunt, una a Polluce commemoratae: parastasis — epobelia — prytanea — paracatabole, quarum prima et tertia semper in usum publicum civitatis erogabantur; quarta, ut videtur, tantum in quibusdam causis; altera nunquam. Accedunt aestimationes litium (*τιμήματα*), quum quidem pecuniis aestimatio fieret, et multae lege illis constitutae, qui in quibusdam litibus causa cecidissent." Boeckh. Staatsh. Vol. 1. p. 368 sq., qui deinde per libr. 3, 9 — 15. inde a p. 369. de singulis seorsum agit, et a quo, ut in materia tam difficili nonnunquam discedunt Meier. et Schoem. d. Att. Proz. p. 604. 614., praesertim de epobelia p. 641. 646. 652. 729 sqq. De prytaneis iidem agunt p. 603. 613 sqq. 652., de paracatabole p. 604. 616. 640 sqq. Denique *διαφορεῖν* videtur mihi esse *Athenas, ut antehac, perferre.*

92. *ἐς — φυγαδικὴν προθυμίαν*] Schol. *οὐκ ἄξιον ὑποπτεύεσθαί μου τὸν λόγον, διὰ τὸ προθυμηθῆναί με φεύγειν.* Imo *propter vindictae cupidinem, qualis solet esse in iis, qui patria expulsi sunt.* De *ἐς* v. Matth. §. 578. c. Et *οὐ τῆς ὑμετέρας ὠφελείας* (*φυγάς εἰμι*) est, ut ait Schol., idem quod *οὐ φεύγω τὸ ὠφελεῖν ὑμᾶς.* Cum proximis *καὶ φιλόπολις οὗτος ὀρθῶς* etc. conf. Isocr. orationem de Bigis 12 sqq. p. 420. Bekk., in qua idem, quod hic est, argumentum repetitur. Mox *οὕτως ἐμοί τε,* quod opponatur illi *καὶ αὐτούς* legi vult Bekk. Mox de dicto, quod dicit *ὑφ' ἁπάντων προβαλλόμενον* (i. e. aufgestellt; prolatum) v. Coriolan. ap. Dionys. A. R. 8, 29. Plut. Agesil. 7. Sull. 38., quos citat Did. Addit auctor *τὰ μὲν Ἀθηναίων οἶδα, τὰ δ' ὑμέτερα ᾔκαζον,* unde sequitur, Alcibiadem tanto utiliorem Spartanis futurum fuisse, si quidem ex scientia, non iam ex coniectura res administraturus erat.

τοῦ ἀδίκως ἀπολέσας μὴ ἐπίῃ, ἀλλ' ὃς ἂν ἐκ παντὸς τρόπου διὰ τὸ ἐπιθυμεῖν πειραθῇ αὐτὴν ἀναλαβεῖν. οὕτως ἔμοιγε ἀξιῶ ὑμᾶς καὶ ἐς κίνδυνον καὶ ἐς ταλαιπωρίαν πᾶσαν ἀδεῶς χρῆσθαι, ὦ Λακεδαιμόνιοι, γνόντας τοῦτον δὴ τὸν ὑφ' ἁπάντων προβαλλόμενον λόγον· ὡς εἰ πολέμιός γε ὢν σφόδρα ἔβλαπτον, κἂν φίλος ὢν ἱκανῶς ὠφελοίην, ὅσῳ τὰ μὲν Ἀθηναίων οἶδα, τὰ δ' ὑμέτερα ᾔκαζον· καὶ αὐτοὺς νῦν νομίσαντας περὶ μεγίστων δὴ τῶν διαφερόντων βουλεύεσθαι μὴ ἀποκνεῖν τὴν ἐς τὴν Σικελίαν τε καὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν στρατείαν, ἵνα τά τε ἐκεῖ βραχεῖ μορίῳ ξυμπαραγενόμενοι μεγάλα σώσητε καὶ Ἀθηναίων τήν τε οὖσαν καὶ τὴν μέλλουσαν δύναμιν καθέλητε, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτοί τε ἀσφαλῶς οἰκῆτε καὶ τῆς ἁπάσης Ἑλλάδος ἑκούσης καὶ οὐ βίᾳ κατ' εὔνοιαν δὲ ἡγῆσθε.

93 Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι διανοούμενοι μὲν καὶ αὐτοὶ πρότερον στρατεύειν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, μέλλοντες δ' ἔτι καὶ περιορώμενοι, πολλῷ μᾶλλον ἐπερρώσθησαν διδάξαντος ταῦτα ἕκαστα αὐτοῦ, καὶ νομίσαντες παρὰ τοῦ σαφέστατα εἰδότος ἀκηκοέναι. ὥςτε τῇ ἐπιτειχίσει τῆς Δεκελείας προςεῖχον ἤδη τὸν νοῦν καὶ τὸ παραυτίκα καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ πέμπειν τινὰ τιμωρίαν. καὶ Γύλιππον τὸν Κλεανδρίδου προςτάξαντες ἄρχοντα τοῖς Συρακοσίοις, ἐκέλευον μετ' ἐκείνων καὶ τῶν Κορινθίων βουλευόμενον ποιεῖν ὅπῃ ἐκ τῶν παρόντων μάλιστα καὶ τάχιστά τις ὠφέλεια ἥξει τοῖς ἐκεῖ. ὁ δὲ δύο μὲν ναῦς τοὺς Κορινθίους ἤδη ἐκέλευέν οἱ πέμπειν ἐς Ἀσίνην, τὰς δὲ λοιπὰς παρασκευάζεσθαι ὅσας διανοοῦνται πέμπειν, καὶ ὅταν καιρὸς ᾖ, ἑτοίμας εἶναι πλεῖν. ταῦτα δὲ ξυνθέμενοι ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος.

Ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς Σικελίας τριήρης τῶν Ἀθηναίων, ἣν ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐπί τε χρήματα καὶ ἱππέας. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐψηφίσαντο τήν τε τροφὴν πέμπειν τῇ στρατιᾷ καὶ τοὺς ἱππέας. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα καὶ ἕβδομον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

94 Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κατάνης παρέπλευσαν ἐπὶ Μεγάρων τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ, οὓς ἐπὶ Γέλωνος τοῦ τυράννου, ὥςπερ καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἀναστήσαντες Συρακόσιοι αὐτοὶ ἔχουσι τὴν γῆν. ἀποβάντες δὲ ἐδῄωσαν τοὺς

93. *Γύλιππον τὸν Κλεανδρίδου*] Gylippi patris nomen varie a veteribus effertur; Cleandrides enim, Clearides, Cleander et Clearchus appellatur. Constat sibi Thucydides et cum eo facit Plut. V. Pericl. 22. Nic. 29. et Thom. M. p. 755.

94. *Μεγάρων*] Megaram Hyblaeam dicit. v. adn. ad c. 75. Mox *Κεντόριπα* accusativus singularis esse videtur, ut apud Diod. 20, 56. *εἰς τὸν Κεντόριπα*. Denique *τῶν Ὑβλαίων* intellige Hyblae Geleatis sive maioris.

τε ἀγροὺς καὶ ἐλθόντες ἐπὶ ἔρυμά τι τῶν Συρακοσίων καὶ οὐχ ἑλόντες αὖθις καὶ πεζῇ καὶ ναυσὶ παρακομισθέντες ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμὸν τό τε πεδίον ἀναβάντες ἐδῄουν καὶ τὸν σῖτον ἐνεπίμπρασαν, καὶ τῶν Συρακοσίων περιτυχόντες τισὶν οὐ πολλοῖς καὶ ἀποκτείναντές τέ τινας καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ ἀποπλεύσαντες ἐς Κατάνην, ἐκεῖθεν δὲ ἐπισιτισάμενοι, πάσῃ τῇ στρατιᾷ ἐχώρουν ἐπὶ Κεντόριπα Σικελῶν πόλισμα, καὶ προςαγαγόμενοι ὁμολογίᾳ ἀπῄεσαν, πιμπράντες ἅμα τὸν σῖτον τῶν τε Ἰνησσαίων καὶ τῶν Ὑβλαίων. καὶ ἀφικόμενοι ἐς Κατάνην καταλαμβάνουσι τούς τε ἱππέας ἥκοντας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πεντήκοντα καὶ διακοσίους ἄνευ τῶν ἵππων μετὰ σκευῆς ὡς αὐτόθεν ἵππων πορισθησομένων, καὶ ἱπποτοξότας τριάκοντα καὶ τάλαντα ἀργυρίου τριακόσια.

Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ ἦρος καὶ ἐπ᾽ Ἄργος στρατεύσαντες Λακε- 95
δαιμόνιοι μέχρι μὲν Κλεωνῶν ἦλθον, σεισμοῦ δὲ γενομένου ἀπεχώρησαν. καὶ Ἀργεῖοι μετὰ ταῦτα ἐςβαλόντες ἐς τὴν Θυρεᾶτιν ὅμορον οὖσαν λείαν τῶν Λακεδαιμονίων πολλὴν ἔλαβον, ἣ ἐπράθη ταλάντων οὐκ ἔλασσον πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ ὁ Θεσπιέων δῆμος ἐν τῷ αὐτῷ θέρει οὐ πολὺ ὕστερον ἐπιθέμενος τοῖς τὰς ἀρχὰς ἔχουσιν οὐ κατέσχεν, ἀλλὰ βοηθησάντων Θηβαίων οἱ μὲν ξυνελήφθησαν, οἱ δ᾽ ἐξέπεσον Ἀθήναζε.

Καὶ οἱ Συρακόσιοι τοῦ αὐτοῦ θέρους ὡς ἐπύθοντο τούς 96
τε ἱππέας ἥκοντας τοῖς Ἀθηναίοις καὶ μέλλοντας ἤδη ἐπὶ σφᾶς

95. *οὐκ ἔλασσον πέντε*] v. Matth. §. 455. adn. 4. Pro *Θηβαίων* vulgo erat *Ἀθηναίων*. Gr. et Mosqu. *τῶν Ἀθηναίων*. Veram scripturam servaverunt Vat. Cl. Ven. H. (hic s. v. *Ἀθηναίων*) et Lindav. Spicil. p. 12. coniectura assecutus erat.

96. Accedimus ad oppugnationem Syracusarum. „Circumvallatio solenniter adhibita Graecis Romanisque, cum premere obsidione munitionem aut locum vellent. Causa iustissima. Claudere enim prius erat, ne nuncii, cibi, auxilia intrarent; tum et ne quis exiret. Sed etiam ut sese obsidentes munirent contra subitas eruptiones. Causa etiam aliqua terror fuit. Certe enim metum aut desperationem concipiant necessum est, qui vident sic arte se claudi: et quamquam cetera adsunt, cognitio tamen illius carceris nocet, tum et fiducia aut pertinacia hostilis. Ergo plerique olim circumvallabant, ii quidem, quibus cura aliqua bonae militiae aut artis. Graecis saepe nominatur *ἀποτειχισμός* et *περιτειχισμός* hoc sensu, et ii quoque accurate usi. Veteres eorum historici *πλίνθους καὶ πλινθία* ad hos muros struendos adhibent i. e. *lateres* sive *laterculos* sed crudos scilicet, nec ratio aut otium fuisse videtur ad excoquendum. Etsi figulos tamen alibi plurimos in eorum exercitu lego: sed non hoc fine, existimo, potius ad militandum. Fuere igitur ut Romanorum cespes, etsi de modo et magnitudine nescio, nisi aequabilem tamen et uniformem fuisse. Docet Thucydides, qui Plataeenses obsessos a Peloponnesiis et muro clausos dimensos eminus dicit altitudinem iustam muri ex numero et modulo laterculorum, atque ita scalas apparasse ad transscendendum.“ Lips. 2. Poliorc. p. 58. Plant. v. Thuc. 3, 21. Conf. Liv. 24, 23. Letr. Topogr. de Syrac. p. 80. Apud Lucianum V. H. 1, 19., qui Thucydidem ridicule imitatur, Nephelocentauri *πολιορκεῖν μὲν οὐκ ἔγνωσαν τὴν πόλιν* Selenitarum, *ἀναστρέψαντες*

ἰέναι, νομίσαντες, ἐὰν μὴ τῶν Ἐπιπολῶν κρατήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι χωρίου ἀποκρήμνου τε καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως εὐθὺς κει-

δὲ τὸ μεταξὺ τοῦ ἀέρος ἀπετείχιζον, ὥςτε μηκέτι τὰς αὐγὰς ἀπὸ τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν σελήνην διήκειν. τὸ δὲ τεῖχος ἦν διπλοῦν, νεφελωτόν etc. Pergit Lipsius: „Nunc addo, non simplicem saepe fuisse hunc murum, sed duplicem, contra exteriorem etiam hostem." Vid. Levesqu. vers. Gall. Thuc. Vol. 4. p. 190. coll. Thuc. 2, 18. 7, 42. „Si enim, pergit, auxilia metuebantur et vis aliqua maior, ipsi sese includebant, ne subito adventu aut impetu superfundi possent." Praeter murum circa urbem Syracusanorum Nicias exstrui iussit προτείχισμα δεκάπλεθρον sive exteriorem munitionem eius partis circummunitionis, quam auctor τὸν κύκλον dicit; Polyaenus 1, 39, 3. προπύργιον, pro προτείχισμα. Letr. l. c. p. 84. προτείχισμα est une fortification avancée, destinée à protéger le corps même de la circonvallation. Hoc προτείχισμα est 6, 102. Arma et alia bello necessaria ut reconderet, φρούριον apud Labdalum exstruxit 6, 97. et serius in eundem fere usum tria castella in Plemmyrio 7, 4. Opera autem oppugnantium et obsessorum ita deinceps aedificata sunt: I. Quum brevissimo intervallo (plus tamen, qua per Epipolas, milliarii unius et dimidii Angl.) ἐκ θαλάσσης ἐς θάλασσαν (6, 99. init.) i. e. a portu Trogili ad portum magnum Syracusas operibus claudere tentarent, inde a Trogili portu murum usque ad κρημνόν, qui paludes spectat, circumducere primum instituerint, quem tamen non perfecisse videntur primo, nisi in mediis Epipolis, ita ut nec statim κρημνόν, neque unquam portum Trogili hic murus attingeret. Hoc muro igitur partim tantum communito murum duplicem inde a κρημνῷ usque ad magnum portum per paludes duxerunt 6, 101—103. 7, 2. Totus ad magnum portum usque confectus legitur 7, 4. II. Contra Syracusani citra hunc murum obsidionalem Atheniensium per spatium ab obsidentibus nondum occupatum transversum murum substructuri erant 6, 99., quo impedire conabantur, ne cornu utrumque τοῦ κύκλου sive muri obsidionalis iungeretur. Plut. V. Nic. c. 18. τὴν δὲ στρατιὰν ἔχων ὁ Λάμαχος προςεμάχετο τοῖς Συρακοσίοις, ἐκ τῆς πόλεως τεῖχος ἀνάγουσι πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων, ὃ κωλύσειν ἔμελλε διὰ μέσου τὸν ἀποτειχισμόν. Cornua autem illa κύκλου austrum versus et septentriones ducta partim, ut dixi, confecta, partim profligata, partim modo adiectis lapidibus et materia alia aedificandi designata erant 7, 2. 4. Illum vero murum Syracusanorum, palosque, quibus munitus erat, Atheniensibus ut destruerent contigit 6, 100. III. Novum, eumque simplicem, sed tamen loricis instructum (v. 7, 43. init. et vers. fin.) murum Syracusani ita aedificare adgressi, ut priorem illum versus (πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος) dirigeretur (7, 4.), ultra priorem murum suum, transversum dico, et ultra κύκλον feliciter perduxerunt 7, 6. 7. et in epistola Niciae 7, 11. adde Plut. Nic. c. 19. IV. In Epipolis vel potius in Tyca (quamquam auctor dicit ἐπὶ τῶν Ἐπιπολῶν, sed Epipolae eius ad Acradinam pertinent) praeterea Syracusani ad observandos hostium conatus tria castra muniverant, item προτειχίσματα dicta, 7, 43. Diod. 13, 11. Letr. l. c. p. 88. — Ad varia haec operum genera significanda variis historicus vocabulis utitur. Opera Atheniensium appellat ἀποτείχισμα — περιτείχισμα — κύκλον. Partem muri, qua κρημνός in altius eductus, quaeque ad magnum portum usque deducta est, constanter διπλοῦν τεῖχος dicit, neque haec denominatio ullo loco ante 6, 103. reperitur, ut verissime Did. monuit. Duplicem hunc murum fecerunt propter triplicem hostem ea parte ab Epipolis, ab urbe ipsa et ab Olympio imminentem, et duplex murus praecipua exercitus terrestris Atheniensium statio erat, et per eundem

μένου, οὐκ ἂν ῥᾳδίως σφᾶς οὐδ' εἰ κρατοῖντο μάχῃ ἀποτειχισθῆναι, διενοοῦντο τὰς προςβάσεις αὐτῶν φυλάσσειν, ὅπως μὴ κατὰ ταῦτα λάθωσι σφᾶς ἀναβάντες οἱ πολέμιοι· οὐ γὰρ ἂν ἄλλῃ γε αὐτοὺς δυνηθῆναι. ἐξήρτηται γὰρ τὸ ἄλλο χωρίον, καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐπικλινές τέ ἐστι καὶ ἐπιφανὲς πᾶν εἴσω· καὶ ὠνόμασται ὑπὸ τῶν Συρακοσίων διὰ τὸ ἐπιπολῆς τοῦ ἄλλου εἶναι Ἐπιπολαί. καὶ οἱ μὲν ἐξελθόντες πανδημεὶ ἐς τὸν λειμῶνα παρὰ τὸν Ἄναπον ποταμὸν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, ἐτύγχανον γὰρ αὐτοῖς καὶ οἱ περὶ τὸν Ἑρμοκράτην στρατηγοὶ ἄρτι παρειληφότες τὴν ἀρχήν, ἐξέτασίν τε ὅπλων ἐποιοῦντο καὶ ἑξακοσίους λογάδας τῶν ὁπλιτῶν ἐξέκριναν πρότερον, ὧν ἦρχε Διόμιλος, φυγὰς ἐξ Ἄνδρου, ὅπως τῶν τε Ἐπιπολῶν εἴησαν φύ-

cum statione navali ad Siriagam sive τὸν μυχὸν iuncti manebant. His igitur nominibus muri obsidionalis sive partes sive totum indicat. Porro τεῖχος ἐγκάρσιον perpetuo nominat transversum murum Syracusanorum, tempore priorem, at τεῖχος ἁπλοῦν — παρατείχισμα — ὑποτείχισμα promiscue appellat simplicem murum, tempore posteriorem, quem et ultra murum transversum suum et ultra κύκλον oppugnantium Syracusanis perducere contigit. Minus recte Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 419, 172. scribit, περιτείχισμα et περιπόλιον uno sensu usurpatum esse. Denique προτείχισμα praeter sensus, quos iam supra significavi, significat etiam murum, quo Syracusani Temenitem circumdederunt et reliquae urbi adiunxerunt, ut Athenienses cogerentur maiori ambitu κύκλον circumducere 6, 100. 7, 43. Historicum in his vocabulis diligenter distinguendis imitatur Lucian. De Conscr. Hist. c. 38. Vol. 4. p. 202. Bip. Conf. Letr. l. c. p. 111. V. Accedit aliud Syracusanorum molimen, tempore alterum, quippe medium inter transversum et ἁπλοῦν τεῖχος, quo per paludes inde a latere urbis australi vallum egerunt 6, 101. Verum hoc auso exciderunt, ut supra dictum est. Perduxerunt enim Athenienses murum duplicem usque ad mare, divulsis Syracusanorum operibus adversis.

τῶν Ἐπιπολῶν] Scribitur a Thucydide modo Ἐπιπολαί, non Ἐπιπολή, licet singularis numerus legitur apud Diod. 13, 8. vid. Wessel. Vol. 5. p. 546. Aliam formam agnoscit Etym. M. p. 363, 36. Ἐπίπολις, τόπος ἐν Συρακούσαις καὶ ὠνόμασται ἀπὸ τοῦ ἐπιπολῆς τῶν ἄλλων εἶναι. Conf. Steph. Byz. in Ἐπιπολαί. Mox ὅπως μὴ κατὰ ταῦτα (supple τὰ μέρη) Popp. ex optimis libris edidit pro ταύτας. Ad proxima οὐ γὰρ ἂν ἄλλῃ refero glossam Suidae: ἄλλῃ ἀντὶ τοῦ ἄλλως ἢ κατά τι ἄλλο Θουκυδίδης. Ad ἐξήρτηται Schol. adnotavit: μὴ ἐπὶ τοῦ ἐξῆρθαι καὶ μετεωρίσθαι ἀκουέσθω, οὔσης τῆς διανοίας τοιᾶσδε· τὸ γὰρ ἄλλο χωρίον, πλὴν προςβάσεων, ἅπαν ὑψηλόν ἐστι καὶ κρημνῶδες, καὶ ἐπικέκλιται πρὸς τὴν πόλιν, ὥςτε καταφανὲς ἔσωθεν εἶναι. Unde Bauero suspicio orta est, eum legisse ἐξήρται. At ἐξαρτᾶσθαι de praerupta altitudine recte dicitur, ut *suspensa rupes* Virgilio 8. Aen. 190. et quos Bloomf. affert Plut. Anton. 46. τὰ μεγάλα πεδία τῶν λόφων τούτων ἐξήρτηται, et Strab. ap. Steph. Thes. L. Gr. ἐξήρτηται ἡ χώρα πρὸς νότον. Proxima καὶ μέχρι τῆς πόλεως ita Duk. interpretatur: locus ab ea parte ad urbem usque declivis est, et ex eo tota urbs et quae in ea erant, oculis subiecta conspici possunt. Verum hoc foret ἐπιφανὲς πᾶν τὸ ἐντός. Imo sensus est: der Ort ist ganz nach innen zu sichtbar. Recte Scholiastes ὥςτε καταφανὲς ἔσωθεν εἶναι, neque opus est coniectura Dobrei, τοῖς εἴσω aut ἔσωθεν legentis. Ceterum ἐξήρτηται magis convenit lateribus praeruptis Epipolarum, quam

λαπες, καὶ ἤν ἐς ἄλλο τι δέῃ, ταχὺ ξυνεστῶτες παραγίγνωνται.
97 οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταύτης τῆς νυκτὸς τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ ἐξη-

fronti earum, quae Syracusis conspiciebatur: neque enim ea praerupta est, sed gradatim erigitur. Firmant hanc descriptionem tum nostri aevi peregrinantes, tum Livius 25, 24—26. in nobili illo loco de Marcello Syracusarum expugnatore. Porro „Thom. M. p. 326. docet: οὐδεὶς τῶν δοκίμων ἐξ ἐπιπολῆς εἶπεν, ἀλλὰ πάντες χωρὶς τοῦ ἐξ, idque confirmat praesenti loco Thucydidis et altero ex Aristide. Damnant etiam Phrynich. et Lucian. Soloec. c. 5. Ostendit ibi Graev., Lucianum ipsum in V. H. 2. dixisse ἐξ ἐπιπολῆς, quo eum et in libro de Luctu c. 16. usum ante in Thes. adnotaverat Steph. Eum locum sibi de mendo suspectum esse dicit Nunesius ad Phryn. Sed Lucianus in Lexiphan. etiam alia reprehendit, quibus tamen ipse uti alibi non dubitavit.“ Duk. v. Lobeck. ad Phryn. p. 126. Paulo post Valla ita convertit, ac si legisset ἑξακοσίους, quod Bekk. non monito lectore recepit, quum omnes et editi et scripti habeant ἑπτακοσίους. Cap. sequenti item vulgo extat ἑπτακόσιοι, sed omnes libri usque ad Dukerum collati, praeter Ar. Chr., omnes Parr., Aug. Pal. It. Vat. Laur. Cl. Ven. et reliqui recens inspecti, item edd. vett. praebent ἑξακόσιοι. Soli Ar. Chr. et a man. sec. K. ἑπτακόσιοι. At ἑξακόσιοι iterum legitur 7, 43. De modis εἴησαν et παραγίγνωνται post ὅπως vide Matth. p. 995.

97. ταύτης τῆς νυκτὸς τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ] *Diei nox* sane dicatur, ut pars eius; at *dies noctis* nescio an non satis commode. Nec tamen a νυκτός pendere utique debet ἡμέρᾳ, sed iunge τῇ ἐπιγιγνομένῃ ταύτης τῆς νυκτός, quasi διαδόχῳ, ut pro substantivo valeat participium, ut Latina in *ns*. Et vero κακόφωνον esset τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐπιγιγνομένῃ ταύτῃ τῇ νυκτί. Bau. Popp. confert Matth. §. 570. et versionem addit Vallae: *ea nocte, quum dilucesceret*. Arn. convertit on this same night's morrow, et verba τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ tanquam unam notionem esse ait, similem Latino *postridie*. At ταύτης τῆς νυκτός refer ad illa in cap. 96. ἅμα τῇ ἡμέρᾳ. Pro ἐξητάζοντο Dobr. legi vult ἀνήγοντο, contra quem Arn. disputat: „Thuc., ait, hoc dicit, dum Syracusani suos milites recensent ad ripam Anapi die illucescente, Athenienses idem egerunt eodem tempore ad litus *ad boream* a Thapso.“ Propterea, opinor, scriptor imperfecto usus est, post quod sequitur ἔλαθον, aoristus pro plusquamperfecto; nam puto, recensionem factam esse ad eundem locum, ubi clam Syracusanis *appulerant*, ad austrum a Thapso et non ad boream. Leontem Thuc. sex septemve stadia Epipolis distare dicit, ibique Athenienses Catana venientes milites exposuisse, et classe Thapsum appulisse. Letr. Topogr. de Syrac. p. 62. Thucydidem erroris arguit, et Leontem ait, quum ad mare fuerit, inter Catanam et Thapsum, plus quam triginta stadia ab Epipolis abfuisse: ad mare autem Leontem fuisse, patere ex verbis σχόντες κατά, ideoque a Livio 24, 39. recte quinque millia passuum sive quadraginta ferme stadia ab Epipolis removeri. At Livius Leontem tot stadiis abesse dicit non ab Epipolis, sed ab Hexapylo, quod probe discernendum: sic enim Thuc. et Livius inter se conciliantur. Numeros apud Livium corruptos esse Arn. existimat: at videamus de Leonte, cui verum, ut mihi videtur, locum Did. in tabula sua assignavit; falsum Hexapylo Letr., qui posuerat in medio fere latere septentrionali soli triquetri, in quo veteres Syracusae steterunt. At per Hexapylon in urbem aditus erat praeter Euryelum in summo vertice Epipolarum, ubi Pianta recte posuit, ut apparet ex his: Apud Livium 24, 33. urbs oppugnatur ad Hexapylum, dum exercitus Romanus castra habet terre-

τάζοντο καὶ ἔλαθον αὐτοὺς παντὶ ἤδη τῷ στρατεύματι ἐκ τῆς Κατάνης σχόντες κατὰ τὸν Λέοντα καλούμενον, ὃς ἀπέχει τῶν

stria ad Olympium, navalia ad Acradinam. Appius cum exercitu terrestri Hexapylum aggreditur: qui autem exercitus terrestris castra sua habens ad austrum ab urbe, urbem a septentrionibus, ubi Letr. Hexapylum ponit, adgrederetur? Cum hoc loco Livii Polyb. 8, 5. non repugnat: ὁ μὲν Ἄππιος, ἔχων γέῤῥα καὶ κλίμακας, ἐνεχείρει προςφέρειν ταῦτα τῷ συνάπτοντι τείχει τοῖς Ἑξαπύλοις ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν i. e. *Appius vineas scalasque muro admovere, qua ad Hexapyla pertinet ab oriente, instituebat.* Is murus erat pars moenium, quae Epipolas ad austrum cingebant. Marcellus quoque, quum urbem expugnat, primo portulam effringit in muro propter sive iuxta Hexapylum apud Livium 25, 24. n. l. ab init. Etiam locus Livii 24, 21., ubi Theodotus per Hexapylon urbem adit, et deinde per Tycam in Acradinam penetrat, cum mea expositione situs Hexapyli convenit. Porro apud Livium 25, 24. Marcellus, qui tum cum tertia parte exercitus terrestris ad Leontem castra habebat (Liv. 24, 39.), dum Appius usque in castris ad Olympium est, apud Hexapylon portulam effringi iussit, dum copiae eius ad alterum latus urbis, ad Galeagram et portum Trogili moenia urbis transscendunt. Hoc noctu fit. Illucescente die Hexapylon quoque effringitur. (Conf. Plut. V. Marc. 18.) Marcellus per Hexapylon intrat: *omnia circa Epipolas armis completa. Marcellus in superioribus locis urbem subiectam oculis videt.* Plut. l. c. cap. 19. ἅμα φάει διὰ τῶν Ἑξαπύλων ὁ Μάρκελλος κατῄει et κατιδὼν ἄνωθεν καὶ περισκεψάμενος τῆς πόλεως τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος, ἐπὶ πολὺ δακρῦσαι (λέγεται). Hinc praemittit, qui alloquio leni pellicerent hostes ad dedendam urbem. Qui tenebant Acradinae portas murosque, nec adire muros, nec alloqui quemquam passi sunt. *Postquam*, addit Livius, *id inceptum irritum fuit, ad Euryalum signa referri iussit.* Quid est, quod clarius situm Hexapyli indicet? Quodsi in latere urbis septentrionali fuisset, Livio scribere non licuisset: *signa ad Euryalum referri iussit.* Marcellus tum nondum ad Euryalum fuisset. Non satis est. Marcellus aliquot dies exspectat, dum castellum in Euryalo ab hostibus dedatur. Quod quum non fieret, *inter Neapolin et Tycam posuit castra.* Quodsi Hexapylon in latere urbis septentrionali et eo loco, quo Letr. ponit, fuisset, Marcellus nondum Tyca exiisset. Tandem Marcellus Euryalo potitur, post quod Livius addit: *cura erat liber, ne qua ab tergo vis hostium in arcem accepta inclusos impeditosque moenibus suos turbaret.* Hinc Acradinam adgreditur Euryalo profectus. Tota haec narratio non convenit nisi cum situ, quem Pianta Hexapylo assignavit. Adde, quod Thuc. non alium a mediterraneis et agris aditum urbis novit, nisi per Euryelum, nullum per latus urbis septentrionale, nam 6, 96. haec eius verba sunt: διενοοῦντο Syracusani τὰς προςβάσεις Epipolarum i. e. aditum κατὰ τὸν Εὐρύηλον φυλάσσειν, ὅπως μὴ κατὰ ταῦτα λάθωσι σφᾶς ἀναβάντες οἱ πολέμιοι· οὐ γὰρ ἂν ἄλλῃ γε αὐτοὺς δυνηθῆναι. Et ne Diod. quidem alium, nisi per Euryelum aditum novit, neque hoc tempore, neque in narratione rerum aetate posteriorum. v. Diod. 20, 29. Qui ibi aditus per sex portas aedificaretur, ubi nullus aditus esset? Et ne nunc quidem per totum latus urbis septentrionale via patet, nisi loco Epipolarum (Tycae) et Acradinae contermino (v. Liv. 25, 23. Dorv. Sicul. p. 180. Swinburn. Vol. 3. p. 373. et de Sit. Syrac. XVI, 4. p. 52.) Scala Graeca, quae dicitur, trames angustus ad mare, per quem Kephalides Vol. 2. p. 53. urbe exiit, quum Catanam proficisceretur. Idque confirmat tabula Syracusarum. Haec via oram legens per situm Leontis Thapsum ducebat, eandemque memorat Swin-

Ἐπιπολῶν ἓξ ἢ ἑπτὰ σταδίους, καὶ τοὺς πεζοὺς ἀποβιβάσαντες, ταῖς τε ναυσὶν ἐς τὴν Θάψον καθορμισάμενοι· ἔστι δὲ χερ-

burne Vol. 3. p. 387 sq.: „au promontoire (Thapsus), où une pente douce conduit dans l'intérieur d'Epipole par un bois très épais, je distinguai les restes d'un grand chemin.

Iam si Hexapylon ad Euryelum fuisse concedas, primo obtutu tabulae patet, Thucydidem Leontis ab Epipolis, Livium ab Hexapylo distantiam recte indicasse, et Didotum Leonti verum situm tribuisse, de quo Arn. Vol. 3. p. 522. ita disputat: „Quum Leon sex septemve stadiis i. e. mille ducentis ad mille trecentis cubitis (yards) Epipolis abesset, locus escensionis satis accurate definiri potest: nimirum locus erat propemodum recta ad boream a Targia, ubi ora sinus Thapsi (bay of Magnisi, aliis Stentino) reflectitur in meridiem orientemque, circiter media via intra Thapsum et Sanctam Panagiam." Sta. Panagia sita est ad mediam sinuationem litoris septentrionalis Acradinae. Cluver. S. A. 1. p. 145. primus auctor est erroris de situ Hexapyli. Is deceptus est locis veterum, quibus profecti Leontinis, Megara Hyblaea et in universum a septentrionibus per Hexapylon urbem intrasse narrantur, velut a Diodoro 16, 20. coll. Plut. Dion. 45. Unde ille collegit, aditum item ad septentriones fuisse. Verum quum Olympio profecti item per Hexapylum urbem peterent, quid vetat, ne Leontinis vel Megara venientes et ipsi prius iter ad occasum flecterent, quam in moenia urbis intrarent? Praesenti loco Athenienses perspicue Leonte profecti per Euryelum in urbem perveniunt. Ut de tota ratione ita de denominatione Hexapyli Kephalides Vol. 2. p. 40 sqq. minus vere indicat. Neque Hexapylon, neque Pentapylon, per quod Acradina in Insulam ibatur, Thucydidis aetate extabant. Boettigerus apud Fr. Chr. Matthiaeum in scriptione scholastica de pugna Cannensi et obsidione Syracusarum a Livio Polybioque descriptis (anno 1807 Francof. ad M. edita) de his utrisque portis p. 19. ita scripsit: „Hexapylon, si analogiam spectes, vix aliud quidquam significare poterit, quam propugnaculum seu munimentum (sive turris fuerit, seu murorum deinceps sibi succedentium — in Parallellinien — exaggeratio) sex portis ita instructum, ut una alteram ordine excipiat. Frustra sunt, qui, quae Henr. Valesii sententia fuit, turrim intelligerent seu muri partem sex portis continuo ordine una *iuxta* alteram patentem. Nam cui bono haec portarum in eodem loco multitudo? Quis est, quin videat, maius periculum quam ornamentum inde oriturum fuisse oppidis? Sed et universa oppidorum ratio muniendorum hoc postulare videtur, ut portas sex intelligamus unam *post* alteram sitam, et analogia vocum in eandem formam coalescentium. Philoctetes in Lemno insula habitabat in antro διπύλῳ (Soph. Phil. v. 952.), id quod de spelunca exitum utrimque habente intelligendum esse ex tota fabula apparet. Sic Athenis porta olim Thriasia dicta postea vocata fuit Δίπυλος, quod Gesnerus in elegantissima Luciani versione recte convertit *Ianus* et monstrant loca pluscula a Meursio in Athenis Atticis et Lectionibus Atticis constipata. Atque hinc explicanda est etiam glossa Hesychii, qui δίπυλον interpretatur ὑπερῷον. Nam in istis moenium partibus, in quibus duplex porta, una oppidum versus, altera in campum patens (v. Livium 31, 24. de Dipylo Athenarum), amplior moenium ambitus locum dabat spectatoribus et πυλωροῖς, ut inde prospicerent, ut ibi degerent. Fuit ergo loco solarii. [Haec aperte firmantur loco Plutarchi V. Dion. c. 29. Conf. Gesner. Thes. L. L. s. v. *Solarium*.] Atque ad hanc formam iam olim fere constructam fuisse putarim portam nobilissimam πύλας Σκαιάς, quas valere iussis Grammaticorum in Scholiis Villoisonii p. 93.

σόννησος μὲν ἐν στενῷ ἰσθμῷ προὔχουσα ἐς τὸ πέλαγος, τῆς δὲ Συρακοσίων πόλεως οὔτε πλοῦν οὔτε ὁδὸν πολλὴν ἀπέχει. καὶ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Θάψῳ διασταυρωσάμενος τὸν ἰσθμὸν ἡσύχαζεν· ὁ δὲ πεζὸς ἐχώρει εὐθὺς δρόμῳ πρὸς τὰς Ἐπιπολάς, καὶ φθάνει ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὐρύηλον πρὶν τοὺς Συρακοσίους αἰσθομένους ἐκ τοῦ λειμῶνος

nugis ideo sic appellatas esse censeo, quod directa via non paterent, sed in inferiore turris ambitu obliquum et tortuosum haberent aditum: διὰ τὸ σκολιὰς εἶναι κατὰ τὴν εἰςβολήν, ut bene Hesych. s. v. Σκαιαί. Quid? quod ipsa forma pluralis numeri πύλαι hunc sensum flagitat. Fuerunt plures portae una *post* alteram. Idem flagitant Iani Romanorum et arcus triumphales. His igitur rationibus adductus Hexapylon hic quoque de loco munitissimo sex portis mutuo se excipientibus accipiendum esse existimaverim. Sic cepit etiam Dorv. Siculis p. 183 sqq. Ergo per omnes sex transeundum fuit illi, qui penetrare vellet in urbem." Conf. de Situ Syrac. p. XIX. XXII. Tabulam Syracusarum, quam huic editioni adieci, Hittorfius, Coloniensis, architectus Regis Francogallorum, in ipsis locis delineatam cum Didotio communicavit, cuius ego humanitati acceptam refero.

ἐν στενῷ ἰσθμῷ] i. e. vermittelst einer schmalen Erdenge ins Meer hinausreichend. v. adn. ad 4, 113. De verbis φθάνει ἀναβάς v. Matth. §. 553. init.

κατὰ τὸν Εὐρύηλον] Vulgo τό. Emendatum est ex bonis libris. Conf. 7, 2. 43. et de Sit. Syrac. p. 57. Occasum spectans extremitas soli triquetri, in quo veteres Syracusae iacebant, in angustum dorsum coartatur, tribusque tumulis recta linea deinceps inter se excipientibus erigitur: horum qui imus est, is nunc Latomie del Buffalaro dicitur; medius Mongibellisi; tertius extra Epipolas in planis adiacentibus pone Epipolas situs Belvedere nominatur. v. Kephalides Vol. 2. p. 36. Arn. Vol. 2. p. 523.: it is only there (at Belvedere) that the ground ceases to slope towards Syracuse, and opens the view in the opposite direction, towards the interior. (Falso addit and towards Megara, nam haec ad litus ad septentriones a Thapso sita erat.) Idem p. 526. Belvedere stood on the level ridge beyond the top of the ascent. Swinburn. Vol. 3. p. 388.: les rochers s'avancent encore à deux milles à l'ouest (d'Épipole), et s'y terminent en un plateau élevé, auquel on a donné le nom de Belvedere, à cause de la vue ravissante qu'il offre. Vulgo post Cluverium putant, Euryelum eum tumulum fuisse, qui nunc Belvedere. At Euryelus in Epipolis erat, teste et Thucydide et Livio 25, 25. *Tumulus est in extrema parte urbis versus a mari, viaeque imminens ferenti in agros mediterraneaque insulae, percommode situs ad commeatus excipiendos.* Conf. Diod. 20, 29. Tumulus, qui dicitur Belvedere, extra Epipolas est, v. Swinburn. l. c. Kephalides Vol. 2. p. 37. tertium tumulum dicit Epipolis occasum versus sesqui mill. Sicil. remotum esse. (Quinque mill. Sicil. aequant unum mill. Germ. v. Kephalid. p. 35.) Belvedere ibidem p. 37. ait sex mill. Sicil. Syracusis (Ortygia, opinor) remotum esse. Ceterum tum Belvedere, tum Mongibellisi tantum mediocres tumuli sunt, Belvedere tamen paulo altior, ibidem p. 38. Euryelus autem is tumulus est, qui nunc Mongibellisi. „Ad tumulum Mongibellisi vastissima rudera totarum Syracusarum iacent, et vel eo probabilis fit opinio eorum, qui hunc tumulum pro famoso Euryelo habent; quod erat firmissimum Syracusarum castellum [Thucydidis tamen aetate nondum, ut videtur, extans, sed a Dionysio maiore demum communitum. v. de Situ Syrac. p. 56 sq.], quod Mar-

καὶ τῆς ἐξετάσεως παραγενέσθαι. ἐβοήθουν δὲ οἵ τε ἄλλοι ὡς ἕκαστος τάχους εἶχε καὶ οἱ περὶ τὸν Διόμιλον ἑξακόσιοι· στά-

cellus expugnare non valuit. Apud hunc collem item murus septentrionalis Dionysii et australis Neapolis concurrunt, neque ultra, ut Cluver. opinatur, continuantur usque ad Belvedere. — Postquam Marcellus proditione et subito impetu Hexapylon cepit, et in Tycam ac Neapolin penetravit, et irrito conatu Acradinam ad deditionem adducere tentavit, Acradina se recipiens Euryalum oppugnatum ivit. Quodsi Belvedere tumulus remotus et a magnis moenibus prorsus separatus Euryalus fuisset, intelligi nequit, quare Marcellus eum non prius, per triennium illud, per quod ante Syracusas consedit, adortus sit; Belvedere porro, quamprimum Hexapylon et Epipolae apud Mongibellisi expugnata erant, ab omnibus rebus necessariis interclusus se dedere coactus fuisset, id quod Euryalus non fecit, qui se pertinaciter defendebat, quamdiu Tyca et Neapolis non in cineres versae et direptae erant, unde castellum, quod in colle Mongibellisi esset, perfacile sustentari potuit, quum idem ille collis cum illis partibus urbis artissime cohaereat, nequaquam vero longe remotus tumulus Belvedere. Praeterea ex Livio apparet, Euryalum munitissimum et formidolosissimum castellum Syracusarum fuisse neque tam facile ad effringendum, quam Hexapylon, ut, quamdiu in tergis imminebat, Marcellus cogitare non posset de Acradina expugnanda. Atqui rudera in tumulo Mongibellisi longe sunt amplissima atque vastissima Syracusarum totarum, at in tumulo Belvedere, praeter cisternam, nulla extant. Affirmant quidem, ex ruderibus Euryali in tumulo Belvedere medio seculo septimo decimo vicum aedificatum esse, qui iacet ad radices tumuli huius; at his repugnat exilitas huius miseri niduli, qui ut exstrueretur, profecto non opus erat totum Euryalum ita vacuefacere, ut ne unum quidem saxum quadratum remaneret. Praeterea cognitum est ex Bonannio, ante trecentos ad trecentos quinquaginta annos in hoc tumulo recentiora aedificia exstructa esse, et calx ac circumiacentes lateres id confirmant, ut fortasse etiam cisterna, quam memoravi, his demum temporibus aedificata sit. Quodsi tam praestans antiqua materia veteris Euryali reperta esset, non tanto negotio necesse fuisset novam recentiorem sursum portare. Adde quod in Euryalo tam numerosum praesidium erat, ut totus exercitus Romanus non putaret in tergis relinquendum esse, quocum amplus circuitus ruderum in tumulo Mongibellisi bene convenit; contra intelligi nequit, quomodo in tumulo Belvedere vel quinquaginta ad centum milites commode stationem habere potuerint. Valde denique, ut mihi videtur, haec argumenta firmat cuniculus commeantibus commodus et praeclare perductus, quo duae separatae partes huius castelli iungebantur." Kephal. p. 37. 38 sq.

ἐκ τοῦ λειμῶνος καὶ τῆς ἐξετάσεως]. *καί*, quod vulgo deest, addunt Cass. Aug. Pal. It. Vat. Laur. Reg. (G.) F. Lugd. cod. Bas. Gr. D. I. E. K. m. Ar. Chr. Inter urbem et Anapum non procul ab Olympio fuit *λειμὼν τῆς ἐξετάσεως*. Fuisse autem versus orientem [imo septentriones] ad Anapum indicant verba Thucydidis, quae Syracusanos in hoc prato commorantes ab Epipolis viginti quinque stadiis abfuisse dicunt." Dorv. Sicul. p. 190. At Duk. negat se credere, Graece dici posse *ἡ ἐξέτασις τοῦ λειμῶνος* pro *recensio, quae fit in prato*. Dorv. verba ita iunxit, ut sit die Musterungswiese, paulo melius, nec tamen ut auctoritatem librorum spernas. Dorvillii rationem Did. nequidquam tuetur, dicens ab ipso auctore doceri, *καί* omittendum esse, ut qui c. 96. articulum adhibeat verbis *τὸν λειμῶνα* et eo velit locum designare usu lustrationum exercitus notum; at *τόν* ibi additum est propter verba,

διοι δὲ πρὶν προςμῖξαι ἐκ τοῦ λειμῶνος ἐγίγνοντο αὐτοῖς οὐκ ἔλασσον ἢ πέντε καὶ εἴκοσι. προςπεσόντες οὖν αὐτοῖς τοιούτῳ τρόπῳ ἀτακτότερον καὶ μάχῃ νικηθέντες οἱ Συρακόσιοι ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν· καὶ ὅ τε Διόμιλος ἀποθνήσκει καὶ τῶν ἄλλων ὡς τριακόσιοι· καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖόν τε στήσαντες καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀποδόντες τοῖς Συρακοσίοις, πρὸς τὴν πόλιν αὐτὴν τῇ ὑστεραίᾳ ἐπικαταβάντες, ὡς οὐκ ἐπεξῄεσαν αὐτοῖς, ἐπαναχωρήσαντες φρούριον ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ ᾠκοδόμησαν ἐπ' ἄκροις τοῖς

quae sequuntur: (ἐς τὸν λειμῶνα) παρὰ τὸν Ἄναπον i. e. pratum, quod erat ad oram Anapi et non alibi. Ceterum „viginti quinque stadia exaequant propemodum duo mill. Angl. et ternos quadrantes (¾) milliarii. Hoc vel optime congruit cum distantia cursus inferioris Anapi ab Euryelo, si ponas, vias antiquo tempore, quemadmodum quae nunc sunt viae, in tabula exhibitae, non prorsus rectas procurrisse.“ Arn. Vol. 3. p. 523.

ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ] Conf. Steph. Byz. in v. Λάβδαλον. De Labdalo quoque opinio interpretum discrepat. I. Arn. putat τὸ φρούριον ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ in tumulo, qui Belvedere dicitur, fuisse, quocum perspicue pugnat auctor scribens, Labdalum in Epipolis fuisse; at tumulus Belvedere extra Epipolas fuit, ut supra demonstravi. Porro Labdalum castellum non in tumulo erat, sed ἐπὶ κρημνοῖς τῶν Ἐπιπολῶν, nec κρημνός collis est, sed rupes (escarpement, convertit Letr.), idem quod δυςπρόςοδος καὶ ἐξέχων τόπος. Labdalum situm fuit ἐπ' ἄκροις τοῖς κρημνοῖς τῶν Ἐπιπολῶν i. e. *in ipsa extrema rupe Epipolarum* sive am Rand des schroffen Abhanges von Epipolae; contra tumulus Belvedere mediterraneis praeiacet. Sunt qui interpretentur: *in extremis collibus Epipolarum*, extremos intelligentes summos, editissimos, v. Letr. Topogr. d. Syrac. p. 103. Verum is fuit situs Euryeli, ut vidimus, non Labdali. Labdalum Megaram (Hyblaeam) spectabat, quae sita fuit ad litus maris, non, ut Arn. opinatur secum ipse pugnans (v. eum ad 6, 49. Vol. 3. p. 88. et ibidem p. 523. med.), in agris et mediterraneis. Denique Athenienses castellum hoc ad Labdalum eo consilio exstruxerunt, ὅπως εἴη αὐτοῖς τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς χρήμασιν ἀποθήκη. Ecquis autem credit, munimentum ad talem usum comparatum tam remoto a castris suis i. e. a muro duplici loco per Athenienses exstructum esse. Tumulum enim Belvedere non ita brevi intervallo ab Epipolis abesse supra vidimus, certe extra murum erat, quo Athenienses τὰς προςβάσεις Epipolarum occluserant. II. Kephalidis Vol. 2. p. 36. sententia est, Labdalum fuisse in tumulo, ubi Latomie del Buffalaro, quae dicuntur, extant, idque ex forma et conditione harum lautumiarum colligit: at Labdalum castellum subito in subitum usum exstructum est, et paulo post exstructionem a Gylippo ita destructum est, ut posthac nulla iam eius apud quemquam mentio fiat, ut recte Dorv. Sicul. p. 182 sq. Quodsi Labdalum in tumulo, quo Kephal. vult, exstructum, et ipsi huic tumulo proinde Labdali nomen fuisset, Labdalum Atheniensibus in castris conspicuum fuisset; atqui Thucydidis 7, 3. extr. verba sunt: ἦν δὲ οὐκ ἐπιφανὲς τοῖς Ἀθηναίοις τὸ χωρίον. Dicat aliquis, Labdalum castellum in clivo septentrionali tumuli, quem saepe nomino, aedificatum fuisse; sic enim neque Atheniensibus ad austrum et orientem eius tumuli castra habentibus conspicuum fuisse, et simul Megaram spectasse. Temere; nam sic ἐπ' ἄκροις τοῖς κρημνοῖς τῶν Ἐπιπολῶν situm esse dici non potuisset. Arnoldo videtur,

κρημνοῖς τῶν Ἐπιπολῶν ὁρῶν πρὸς τὰ Μέγαρα, ὅπως εἴη αὐτοῖς, ὁπότε προΐοιεν ἢ μαχούμενοι ἢ τειχιοῦντες, τοῖς τε
98 σκεύεσι καὶ τοῖς χρήμασιν ἀποθήκη. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον αὐτοῖς ἦλθον ἔκ τε Ἐγέστης ἱππῆς τριακόσιοι καὶ Σικελῶν καὶ Ναξίων καὶ ἄλλων τινῶν ὡς ἑκατόν· καὶ Ἀθηναίων ὑπῆρχον πεντήκοντα καὶ διακόσιοι οἷς ἵππους τοὺς μὲν παρ' Ἐγεσταίων καὶ Καταναίων ἔλαβον, τοὺς δ' ἐπρίαντο, καὶ ξύμπαντες πεντήκοντα καὶ ἑξακόσιοι ἱππῆς ξυνελέγησαν. καὶ καταστήσαντες ἐν τῷ Λαβδάλῳ φυλακὴν ἐχώρουν πρὸς τὴν Συκῆν οἱ Ἀθη-

Labdalum propterea Atheniensibus non conspicuum fuisse, quod in planis pone Epipolas iacuisset, ubi cacumen collium situm eius castelli obtegisset; at ea nimia distantia est, quam ut scriptor opus habuisset dicere, Atheniensibus non conspicuum fuisse. III. Verissime de situ Labdali mea quidem opinione sentit Dorv. l. c., cuius haec verba sunt: „Non procul ab horum lapidum congerie (lautumias del Buffalaro significat) fuit arx Labdalum: unum horum cumulorum fuisse Fazellus putavit. Sed *magis versus septentrionem* fuisse videtur locus sic iam dictus antequam ab Atheniensibus muniretur.“ Etenim id patet ex praesenti loco, ubi est φρούριον ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ, non φρούριον τὸ Λάβδαλον, quod ideo puto Atheniensibus non conspicuum fuisse, quia tumulus, in quo latomie del Buffalaro, officiebat, id quod tabulam Arnoldi intuentibus facile apparebit. Et fortasse Labdalum dicta est continuatio tumulorum in summis Epipolis, quae speciem literae Λ refert.

τὰ Μέγαρα] sc. Hyblaea, inter Syracusas et Leontinos. v. adn. ad c. 4. Denique προΐοιεν Fr. Port. coniecit; Valla *prodirent*. Libri προσίοιεν, quod Arn. ita tuetur: *quandocunque ad urbem accedebant*, ablegans ad adnotationem suam in 4, 36. 108.

98. ἱππῆς τριακόσιοι] ἱππῆς, quod vulgo deest, sed Valla quoque expressit, inserunt Vat. H., nisi quod H. ἱππεῖς habet. Supra c. 88. narravit: περιήγγελλον δὲ καὶ τοῖς Σικελοῖς, καὶ ἐς τὴν Ἔγεσταν πέμψαντες ἐκέλευον ἵππους σφίσιν ὡς πλείστους πέμπειν. Et hic ante omnia memorare debebate quitatus incrementum, quo maxime opus habebant Athenienses, et tota sententia usque ad ξυνελέγησαν clamat, hic equites intelligendos esse. Et τριακόσιοι in tanta varietate militandi generum nimis nude, imo obscurum in modum, si subiecto careret, positum foret. Praeterea additamentum firmatur a Diodoro 13, 7., qui habet ex h. l. ἐξ Ἐγέστης τριακοσίων ἱππέων. Et Haack. probat, numerum equitum constare: eorum summa ponitur sexcentorum quinquaginta, quorum ducenti quinquaginta Atheniensium erant, Segestani trecenti, Naxii centum miserant. Mox οἷς ἵππους Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. (teste Frommel.) Laur. Reg. (G.) Lugd. F. C. Gr. E. K. m. marg. Steph. Vulgo οἵ. „At non ipsi equites, sed Athenienses sive eorum duces equitibus eligebant et coemebant equos.“ Bened. Paulo post ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ Vat. H. Probarem, nisi ipsum castellum audiret Labdalum 7, 3. extr.

Συκῆν] Aug. Τυκήν. Gr. et Steph. Byz. (in Συκαί) Συκήν. D. I. Chr. Ar. Σικῆν. Quum Diod. 11, 68. dicat Ἰτύκην μέρος τῆς πόλεως, Marx. ad Ephor. p. 219. ex scriptore suo apud Steph. Byz. suspicatur legendum esse Τυχίαν sive Τυκίαν, sed eo nomine hanc partem urbis nemo appellavit. v. Wessel. ad Diod. l. c. Vol. 4. p. 378. Τυκῆν vel Τύκην reponendum esse censent Huds. Duk. Bened. Cluver. S. A. p. 183. C. Itidem apud Livium 24, 21. librorum scriptura incerta est, olim *Tyca*, nunc *Tycha* legitur, neque aliter apud Ciceronem Verr. 4,

ναῖοι, ἵναπερ καθεζόμενοι ἐτείχισαν τὸν κύκλον διὰ τάχους. καὶ ἔκπληξιν τοῖς Συρακοσίοις παρέσχον τῷ τάχει τῆς οἰκοδομίας· καὶ ἐπεξελθόντες μάχην διενοοῦντο ποιεῖσθαι καὶ μὴ περιορᾶν. καὶ ἤδη ἀντιπαρατασσομένων ἀλλήλοις οἱ τῶν Συρακοσίων στρατηγοὶ ὡς ἑώρων σφίσι τὸ στράτευμα διεσπασμένον τε καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυντασσόμενον, ἀνήγαγον πάλιν ἐς τὴν πόλιν πλὴν μέρους τινὸς τῶν ἱππέων· οὗτοι δὲ ὑπομένοντες ἐκώλυον τοὺς Ἀθηναίους λιθοφορεῖν τε καὶ ἀποσκίδνασθαι μακροτέραν. καὶ τῶν Ἀθηναίων φυλὴ μία τῶν ὁπλιτῶν καὶ

2, 53. Adde Steph. Byz. in *Τύχη*. Vid. de Sit. Syrac. p. 66. Ex Plutarchi V. Marc. 18. extr. reponendum puto *Τύχην*, ubi nulla scripturae discrepantia est. „Steph. Byz., *Συκή*, ait, est locus vicinus Syracusis, et simul memorat multos alios locos variarum terrarum, quibus omnibus nomen fuit ab regione ficuum ubere, et nihil esset cum dea Fortuna.“ Arn. *Ἱερὰ συκῆ* suburbium Athenarum appellabatur ad viam sacram, quae Eleusina ferebat. v. Od. Muell. in v. Attica ap. Ersch. et Grub. Encyclop. Vol. 6. p. 219., nec facile explicari potest, qui notius nomen *Τύχην* in minus notum mutari potuerit et accentus simul alius poni, ut Arn. adnotavit. Tametsi ea, quae de Tyca regione Syracusarum novimus, et quae Cic. l. c. de fano Fortunae ibi extante dicit, non patiuntur, nos de loco ficubus obsito cogitare. *Συκῆν* et *Τύχην* apud Syracusas distingui vult Schw. ad Polyb. 8, 5, 2.

ἐτείχισαν τὸν κύκλον] Schol. *ἤτοι τὸν περὶ τὸν (τὸ) Λάβδαλον, ἢ τὸν περὶ τὸ τεῖχος τῶν Συρακουσίων, ᾧ ἀπετείχιζον αὐτούς· ὃ καὶ μᾶλλον.* Letr. Topogr. de Syrac. p. 78. 109. recte murum oppugnantium circa urbem ductum intelligit, alii non recte murum, quo Labdalum munitum sit. Hos in errorem inductos Letr. coniicit loco Diodori 13, 7. *κατασκευάσαντες δὲ περὶ τὸ Λάβδαλον ὀχύρωμα, τὴν πόλιν τῶν Συρακουσίων ἀπετείχιζον, καὶ πολὺν φόβον τοῖς Συρακουσίοις ἐπέστησαν.* „Sed *ὀχύρωμα* hoc, ait, ipsum castellum Labdali est, ad quod exstruendum non opus erat descendere ad Tycham, et clare Thuc. loquitur: *καθεζόμενοι* (*ἐπὶ τῇ Συκῇ* sive *Τύχῃ*) *ἐτείχισαν.*“ Sic rursus *κύκλος* de muro obsidionali Atheniensium accipiendus 7, 2. *τῷ δὲ ἄλλῳ τοῦ κύκλου πρὸς τὸν Τρώγιλον ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν λίθοι παραβεβλημένοι τῷ πλείονι ἤδη ἦσαν*, ubi Schol. errore manifesto: *κατὰ δὲ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ τείχους τῶν Συρακουσίων* interpretatur, addens *κύκλον δὲ τὸ τῶν Συρακουσίων τεῖχος νῦν λέγει.* Quid vero tum opus fuit lapides comportari? an forte ipsorum Syracusanorum moenia voluerunt aut reparare, aut in maiorem altitudinem extollere?

φυλὴ μία] Adnotavit hic Acacius ex Sigonio Rep. Ath. 4, 5., Athenienses in sua quemque tribu instructos in acie adversus hostes pugnasse. Hoc bene ostendit Sigon. ex Herodot. 6, 111. de pugna Marathonia et ex Plut. Aristide. Et ex hoc loco, quem itidem ibi laudat Sigon., intelligitur, Athenienses non solitos fuisse inter sese miscere diversarum tribuum milites. Eandem rationem etiam alios in bellis sequutos esse, credibile est. Sic de Messeniis Thuc. 3, 90. *ἔτυχον δὲ δύο φυλαὶ ἐν ταῖς Μυλαῖς τῶν Μεσσηνίων φρουροῦσαι.* Et paulo post hic cap. 100. de Syracusanis *φυλὴν μίαν καταλιπόντες φύλακα τοῦ οἰκοδομήματος.* Hinc *φύλοπις* pro *μάχη*, *ἐκ τῆς ὀπὸς ἤτοι βοῆς τῶν φυλῶν* Eustath. in Hom. Il. 1. p. 140. et 2. p. 247. Suidas: *φυλὴ καθ᾽ αὑτήν ἐστι μύριοι στρατιῶται.* Non scio, cui e vetustis rebuspublicis hoc conveniat. Si *χίλιοι* dixisset, posset referri ad prima initia reipublicae Romanae. Duk. Quod hic de Atheniensibus (de quorum tribuum or-

οἱ ἱππῆς μετ' αὐτῶν πάντες ἐτρέψαντο τοὺς τῶν Συρακοσίων ἱππέας προςβαλόντες, καὶ ἀπέκτεινάν τέ τινας καὶ τροπαῖον τῆς ἱππομαχίας ἔστησαν.

99 Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν ἐτείχιζον τῶν Ἀθηναίων τὸ πρὸς Βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος, οἱ δὲ λίθους καὶ ξύλα ξυμφοροῦντες παρέβαλλον ἐπὶ τὸν Τρώγιλον καλούμενον ἀεί, ᾗπερ βραχύτατον ἐγίγνετο αὐτοῖς ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν τὸ ἀποτείχισμα. οἱ δὲ Συρακόσιοι οὐχ ἥκιστα Ἑρμοκράτους τῶν στρατηγῶν ἐξηγησαμένου μάχαις μὲν πανδημεὶ πρὸς Ἀθηναίους οὐκέτι ἐβούλοντο διακινδυνεύειν, ὑποτειχίζειν δὲ ἄμεινον ἐδόκει εἶναι, ᾗ ἐκεῖνοι ἔμελλον ἄξειν τὸ τεῖχος, καὶ εἰ φθάσειαν, ἀποκλήσεις γίγνεσθαι, καὶ ἅμα καὶ ἐν τούτῳ εἰ ἐπιβοηθοῖεν, μέρος ἀντιπέμπειν αὐτοῖς τῆς στρατιᾶς, καὶ φθάνειν ἂν τοῖς σταυροῖς προκαταλαμβάνοντες τὰς ἐφόδους, ἐκείνους δὲ ἂν πανομένους τοῦ ἔργου πάντας ἂν πρὸς σφᾶς τρέπεσθαι. ἐτείχιζον οὖν ἐξελθόντες ἀπὸ τῆς σφετέρας πόλεως ἀρξάμενοι, κάτωθεν τοῦ κύκλου τῶν Ἀθηναίων ἐγκάρσιον τεῖχος ἄγοντες, τάς τε ἐλάας ἐκκόπτοντες τοῦ Τε-

dine et nominibus v. Westerm. Quaestt. Demosth. 2. p. 66 sq.) et de Messeniis, idem supra ad 5, 15. de lochis Spartanorum adnotatum est. Imo hic communis mos antiquitatis fuit, ut tributim acies instrueretur, eiusque rei antiquissima vestigia apud Homerum in verbis Nestoris Il. 2, 362. Adde Schn. ad Xen. H. Gr. 4, 2, 19.

99. ἐπὶ τὸν Τρώγιλον] Vestigia huius nominis superesse putat in nominibus Targia et Targetta, quae sunt circum eandem regionem. Idem comma post παρέβαλλον posuit, ut indicaret, verba ἐπὶ τὸν Τρώγιλον et ad ἐτείχιζον et ad παρέβαλλον pertinere. Paulo post ὑποτειχίζειν Schol. ita explanat: οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο, ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν τεῖχος οἰκοδομησάμενοι, Συρακουσίους εἷρξαι τῆς ἔξω γῆς, κατακλείσαντες εἰς τὴν χεῤῥόννησον· οἱ δὲ Συρακούσιοι ὄρθιον τεῖχος διὰ μέσου τοῦ ἰσθμώδους ὑπετείχιζον κώλυμα ἐσόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ δύνασθαι διατειχίσαι. καὶ ἐνόμιζον, εἰ φθάσειαν περιτειχίσαντες (scr. παρατειχίσαντες) αὐτοί, ἀποκλεῖσαι ἂν ἐκείνους τοῦ ἔτι διατειχίσαι δύνασθαι. εἰ γὰρ δὴ καὶ κωλύειν αὐτοὺς ἀποτειχίζοντας (scr. ὑποτειχίζοντας) οἱ Ἀθηναῖοι ἐθέλοιεν, μέρει μὲν ἄν τινι τῆς αὐτῶν στρατιᾶς ἀντιτάξασθαι τοῖς ἐπιοῦσι τῶν Ἀθηναίων, οἱ λοιποὶ δὲ ἐν τούτῳ προαποσταυρώσειν τὰ βάσιμα τῶν Ἀθηναίων. ἐφόδους γὰρ τὰ βάσιμα λέγει. Vera haec sunt, sed falsum, quod adiecit: ὀλίγα δὲ τὰ ἐπιβαθῆναι δυνάμενα διὰ τὸ τελματῶδες εἶναι τὸ χωρίον. Certe haec regio spectans occasum paludibus caruit, nam omne solum, cui superstructa urbs erat, maxime autem regio urbis ad Temenitem saxosa erat. v. Letr. Topogr. de Syrac. p. 88. et adn. ad 6, 66. Paulo post ad ἀποκλήσεις γίγνεσθαι suppleo ᾗ ἔμελλον, deinde ex Bekkeri coniectura lego ἀντιπέμπειν αὐτοῖς pro αὐτούς, quod ad Syracusanos relatum σφᾶς vel αὐτοί esse debebat, et hoc ipsum postremum suadet Arn. De φθάνειν ἄν v. Matth. p. 1204.-§. 600. extr. Et τὰς ἐφόδους intellige aditus per intervalla muri obsidionalis vel per naturam soli. Tum κάτωθεν τοῦ κύκλου est von der Seite unter der Belagerungsmauer der Athener herauf. v. Lobeck. ad Phryn. p. 128. Regio enim, qua hic murus transversus a Syracusanis ducebatur, inferior erat muro obsidionali, quia inde ab Epipolis locus declivis erat usque ad urbem.

μένους καὶ πύργους ξυλίνους καθιστάντες. αἱ δὲ νῆες τῶν Ἀθηναίων οὔπω ἐκ τῆς Θάψου περιεπεπλεύκεσαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα, ἀλλ' ἔτι οἱ Συρακόσιοι ἐκράτουν τῶν περὶ τὴν θάλασσαν, κατὰ γῆν δ' ἐκ τῆς Θάψου οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἐπιτήδεια ἐπήγοντο. ἐπειδὴ δὲ τοῖς Συρακοσίοις ἀρκούντως ἐδόκει 100 ἔχειν ὅσα τε ἐσταυρώθη καὶ ᾠκοδομήθη τοῦ ὑποτειχίσματος, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτοὺς οὐκ ἦλθον κωλύσοντες, φοβούμενοι μὴ σφίσι δίχα γιγνομένοις ῥᾷον μάχωνται, καὶ ἅμα τὴν καθ' αὑτοὺς περιτείχισιν ἐπειγόμενοι, οἱ μὲν Συρακόσιοι φυλὴν μίαν καταλιπόντες φύλακα τοῦ οἰκοδομήματος ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τούς τε ὀχετοὺς αὐτῶν, οἳ ἐς τὴν πόλιν ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος ἠγμένοι ἦσαν, διέφθειραν, καὶ τηρήσαντες τούς τε ἄλλους Συρακοσίους κατὰ σκηνὰς ὄντας ἐν μεσημβρίᾳ καί τινας καὶ ἐς τὴν πόλιν ἀποκεχωρηκότας καὶ τοὺς ἐν τῷ σταυρώματι ἀμελῶς φυλάσσοντας, τριακοσίους μὲν σφῶν αὐτῶν λογάδας καὶ τῶν ψιλῶν τινας ἐκλεκτοὺς ὡπλισμένους προὔταξαν θεῖν δρόμῳ ἐξαπιναίως πρὸς τὸ ὑποτείχισμα, ἡ δὲ

τοῦ Τεμένους] sc. Apollinis Temenitae. Vide de Sit. Syrac. p. 59. Steph. Byz. Τέμενος, τόπος Σικελίας ὑπὸ τὰς Ἐπιπολὰς πρὸς ταῖς Συρακούσαις. ὁ οἰκήτωρ Τεμενίτης, καὶ θηλυκῶς διὰ τοῦ ι i. e. Τεμενῖτις. Apollinem ἀρχαγέτην i. e. ductorem coloniae suae ibi colebant, qui oraculo eius condendae auctor fuisset. v. Letr. l. c. p. 26. Steph. Byz. in Συράκουσαι et de Situ Syrac. p. 7. adn. 5. p. 59. Fuit autem e more veterum, delubra deorum lucis cingere, ex quo etiam Syracusani fanum Apollinis Temenitae silvula olivarum circumdedisse videntur. Vid. ibidem p. 65 sq. et de Apolline illo Od. Muell. Dor. 1. p. 265. De plusquamperfecto περιεπεπλεύκεσαν v. Matth. p. 937. Cass. περιέπλευσαν, vid. ibidem p. 938 sq.

100. φυλὴν μίαν] Arn. ex Suida in πάντα ὀκτώ docet, Corinthi octo tribus fuisse, nec tamen inde colligit, totidem Syracusis, colonia eius, fuisse. Quum vero 6, 72. ordinarium numerum στρατηγῶν quindecim fuisse legamus, suspicatur, quindecim item tribus Syracusis fuisse. Aquaeductuum, qui paulo post memorantur, etiamnunc rudera extant circa reliquias theatri ad Temenitem (Neapolin) et amphitheatri circa eandem regionem. Hi etiamnunc largam aquam praebent et Galermis vel Paradisus ab incolis appellantur. v. Dorv. Sicul. p. 193. Accuratiorem notitiam eorum dederunt Swinburn. et Kephalid. Vol. 2. p. 27. sq. 32. init. inprimis autem p. 45. Etiam media via inter Euryelum et Cyanen aquaeductus in saxo excisi ingentes sunt, auctore Dorv. Sicul. p. 190. Ὀχετοί autem hi, a Thucydide memorati, non alibi nisi circa Temenitem esse poterant, nam in hoc tractu urbis Athenienses versabantur, quum illos destruebant. v. de Situ Syrac. p. 62. sq. In tabula Arnoldi aquaeductus signatur per totas Epipolas porrectus usque ad confinia Neapolis, Tycae et Acradinae circa aurem Dionysii. Itidem in tabula Piantae sub nr. 25. Hic procul dubio aquaeductus praesentis loci Thucydidis est, et aquam adfert ab monte Criniti (Climiti apud Piantam et Kephalidem, Ἀκραῖον Λέπας apud Thucydidem 7, 78). Praeterea apud Piantam aquaeductus sunt ad Acradinam in Tyca sub nr. 26., alii Olympium inter et Plemmyrium sub nr. 53., denique fons Archidemi s. nr. 44. supra fontem Cyanae, nescio an aquaeductus et idem, quem inter Cyanen et Euryelum Dorv. significat.

ἄλλη στρατιὰ δίχα, ἡ μὲν μετὰ τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ πρὸς τὴν πόλιν, εἰ ἐπιβοηθοῖεν, ἐχώρουν, ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἑτέρου πρὸς τὸ σταύρωμα τὸ παρὰ τὴν πυλίδα. καὶ προςβαλόντες οἱ

παρὰ τὴν πυλίδα] πυλίς modo est portula munimenti alicuius, per quam milites praesidii exeunt et intrant, plerumque palis a subito hostium impetu clausa. Talis πυλίς est 8, 92. init. Modo est portula postica moenium urbis, velut 4, 110. extr. 111. 6, 51. Sic etiam hic πυλίς est portula partis urbis, quae ex Temenite in Epipolas ferebat, eo ipso loco, ubi etiamnunc via trita ex Epipolis in vallem Neapolis descendit. Etenim Athenienses res ad destruendum murum transversum Syracusanorum ita paraverant: quum animadverterent, Syracusanos partim dispersos vagari, partim praesidium in operibus eorum negligenter excubias agere, repentino impetu murum capere instituebant. Praemittebant igitur trecentos lectos milites, qui cursu per proximam viam murum transversum assecuti repente adorirentur. Reliquum exercitum bipartito distribuerunt: altera pars cum duce urbem petebat, ne Syracusani ex urbe auxilio venire possent; hos consentaneum est ivisse per eam partem, quae non circumclusa esset munitione (προτειχίσματι) Temenitis, et proinde per Tycam ad Acradinam accesisse. Itaque ἡ πόλις (ἡ ἔξω πόλις) et προτείχισμα sive Acradina et προτείχισμα Temenitis hic aperte distinguuntur. Altera pars cum altero duce petebat palos circa portulam, quae ex Temenite in Epipolas patebat, quia inde quoque muro transverso auxilium ex urbe venire poterat. Illi trecenti τὸ σταύρωμα apud murum transversum primo impetu (προςβαλόντες) ceperunt: nam hic quoque murus palis obseptus atque praemunitus erat, ut discimus ex c. 100. init. ἐπειδὴ δὲ τοῖς Συρακουσίοις ἀρκούντως ἐδόκει ἔχειν ὅσα τε ἐσταυρώθη καὶ ᾠκοδομήθη τοῦ ὑποτειχίσματος etc. (Etenim Athenienses, qui se muro obsidionali seclusuri erant, duplici opere praeverti studuerant Syracusani, si non muro transverso, certe palis ante murum transversum per ἐφόδους sive τά βάσιμα actis c. 99. ὑποτειχίζειν ἄμεινον ἐδόκει εἶναι, ᾗ (Athenienses) ἔμελλον ἄξειν τὸ τεῖχος — καὶ φθάνειν ἂν τοῖς σταυροῖς προκαταλαμβάνοντες τὰς ἐφόδους, quare modo adscripto loco ex cap. 100. init. discernit inter ἐσταυρώθη καὶ ᾠκοδομήθη). Iam custodes fuga τὴν πυλίδα assequi properabant, per quam in Temenitem confugerunt, at una qui eos persequebantur et assecuti erant, per portulam irruerunt in προτείχισμα, unde tamen conglobatis Syracusanorum viribus rursus eiecti sunt. Quo facto totus exercitus Atheniensium congregatus evulsis palis murum transversum diruit. Ab hac portula (πυλίδι), per quam ex Temenite in Epipolas ibatur, discernendae sunt πύλαι Τεμενίτιδες, quae item ex Temenite ducebant, sed Olympium et Anapum versus, austrum spectantes. Vid. de Situ Syrac. p. 61. Fuitque ergo horum Temenitis adituum eadem ratio, quae Toronae portae et πυλίδος Canastraeo obversae 4, 110. Paulo post pro ἐς τὸ προτείχισμα Vat. H. habent περιπροτείχισμα, „in quo latet scriptura περιτείχισμα. Nam ἐτείχισαν οἱ Συρακόσιοι πρὸς τῇ πόλει τὸν Τεμενίτην ἐντὸς ποιησάμενοι τεῖχος παρὰ τὸ πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς ὁρῶν cap. 75. Et differt προτείχισμα, quod memoratur cap. 102.“ Popp. v. descriptionem oppugnationis Syracusarum in adn. ad cap. 96. Putet aliquis scribendum esse προπεριτείχισμα i. e. περιτείχισμα πρὸ τῆς Ἀκραδίνης. At περιτείχισμα ab hoc scriptore non dicitur, nisi murus obsidionalis, et hic murus circum Temenitem ductus προτείχισμα erat respectu Acradinae: sequitur καὶ τῶν Ἀργείων τινὲς — διεφθάρησαν, unde Arn. colligit, eos, qui una cum fugientibus per πυλίδα irruebant, fuisse milites eius partis exercitus, quae cum altero duce Temenitem versus missa erat, ne ab hac parte muro trans-

τριακόσιοι αἱροῦσι τὸ σταύρωμα· καὶ οἱ φύλακες αὐτὸ ἐκλιπόντες κατέφυγον ἐς τὸ προτείχισμα τὸ περὶ τὸν Τεμενίτην. καὶ αὐτοῖς ξυνεσέπεσον οἱ διώκοντες, καὶ ἐντὸς γενόμενοι βίᾳ ἐξεκρούσθησαν πάλιν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, καὶ τῶν Ἀργείων τινὲς αὐτόθι καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν. καὶ ἐπαναχωρήσασα ἡ πᾶσα στρατιὰ τήν τε ὑποτείχισιν καθεῖλον καὶ τὸ σταύρωμα ἀνέσπασαν καὶ διεφόρησαν τοὺς σταυροὺς παρ' ἑαυτούς, καὶ τροπαῖον ἔστησαν.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀπὸ τοῦ κύκλου ἐτείχιζον οἱ Ἀθηναῖοι 101 *τὸν κρημνὸν τὸν ὑπὲρ τοῦ ἕλους, ὃς τῶν Ἐπιπολῶν ταύτῃ*

verso auxilium veniret. „Atqui hic, ait, inter caesos Argivi sunt, qui non esse poterant e lectis trecentis militibus, qui missi erant contra murum transversum: nam ea pars militum tota constabat vel Atheniensibus vel leviter armatis, qui ad hoc ipsum gravi armatura instructi sunt; at Dores, Argivi scilicet, graviter armati milites erant. Vid. 6. 43."

101. *ἀπὸ τοῦ κύκλου*] i. e. inde ab ambitu, quem designaverant et partim absolverant, profecti. Mox in verbis *διὰ τοῦ ὁμαλοῦ* etc. „Levesqu. Vol. 3. p. 172. et Abr. *διά* interpretantur *praeter*. Quae si vera vocabuli vis esset, duplicem uno loco sensum haberet, ante *ὁμαλου* significans *per*, ante *ἕλους* *praeter*. Abr. tam singularis interpretationis hanc rationem reddit, quod Athenienses murum tanta celeritate per paludem ducere nequissent. Sed ille non reputavit, oppugnantes, quo tempore palus exsiccata esset, mense Maio vel ineunte Iunio opus aggressos esse. Id quod historicus disertis verbis *ᾗ πηλῶδες ἦν καὶ στεριφώτατον* in hac narratione declarat." Letr. Topogr. de Syrac. p. 80. Dubito num his verbis exsiccatum solum significetur; verum audi Plutarchum Nic. 17. *ὃ δὲ μάλιστα πάντων καὶ Σικελιώτας ἐξέπληξε, καὶ τοῖς Ἕλλησιν ἀπιστίαν παρέσχεν, ὀλίγῳ χρόνῳ περιετείχισε Συρακούσας, πόλιν Ἀθηνῶν οὐκ ἐλάττονα δυςεργοτέραν δὲ χωρίων ἀνωμαλίαις, καὶ θαλάσσῃ γειτνιώσῃ, καὶ παρακειμένοις ἕλεσι, τεῖχος κύκλῳ περὶ αὐτὴν τοσοῦτον ἀγαγεῖν*. Hanc celeritatem circummunitionis si quis cum Plutarcho miretur, comparet Epipolas viginti diebus muro triginta stadiorum circumdatas apud Diodorum 14, 18. (conf. de Sit. Syrac. p. 42.), comparet ingentia opera circa Carthaginem spatio viginti dierum noctiumque a Scipione ducta et obsidionem Numantiae. Vid. Appian. apud Lipsium Poliorc. 2. p. 59. Plant. coll. p. 60. et Rambach. ad Potter. Archaeol. Vol. 2. p. 190. Tum *αὖθις* in *ἀπεσταύρουν αὖθις* refertur ad paulo superius relata in c. 100., ubi locutus est de palis, quibus Syracusani *ὑποτείχισμα* suum produxerant subter ambitu muri oppugnantium. Verba *τὸ πρὸς τὸν κρημνόν* partim significant *versus* et *usque ad rupem*, nam, ut supra est, *ἀπὸ τοῦ κύκλου ἐτείχιζον τὸν κρημνόν*, partim subindicant, potiorem partem operis circum ipsam rupem factam esse, ut mihi recte adnotasse videtur Arn. Idem *ξύλα πλατέα* interpretatur planks (Balken) coll. Herodot. 1, 186. *ξύλα τετράγωνα*. Deinde *καὶ ὕστερον καὶ* habent Vat. H. Vulgo *καὶ ὕστερον* om. „Sed Valla: *mox et id quod reliquum erat*; Port.: *paulo post et illam partem, quae reliqua erat, ceperunt*. Exiguam partem munitionis non extemplo expugnatam postea pariter in Atheniensium potestatem venisse facile docet sequens narratio." Popp. Mox dedi ex Vat. H. *πρὸς τὴν πόλιν ἔφευγον*, Popp. et Arn. vulgatam *ἔφυγον* tuentur, quoniam eos fuga revera ad urbem pervenisse ex c. 102. appareat et ob viciniam loci non diuturna fuerit fuga. At *ἔφευγον* simul refertur ad eos, qui *παρὰ τὸν ποταμόν* fugiebant, quorum fuga longior fuit, et fuga horum, qui ad

πρὸς τὸν μέγαν λιμένα ὁρᾷ, καὶ ᾗπερ αὐτοῖς βραχύτατον ἐγίγνετο καταβᾶσι διὰ τοῦ ὁμαλοῦ καὶ τοῦ ἕλους ἐς τὸν λιμένα τὸ περιτείχισμα. καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ ἐξελθόντες καὶ αὐτοὶ ἀπεσταύρουν αὖθις ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως διὰ μέσου τοῦ ἕλους· καὶ τάφρον ἅμα παρώρυσσον, ὅπως μὴ οἷόν τε ᾖ τοῖς Ἀθηναίοις μέχρι τῆς θαλάσσης ἀποτειχίσαι. οἱ δ', ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὸν κρημνὸν αὐτοῖς ἐξείργαστο, ἐπιχειροῦσιν αὖθις τῷ τῶν Συρακοσίων σταυρώματι καὶ τάφρῳ, τὰς μὲν ναῦς κελεύσαντες περιπλεῦσαι ἐκ τῆς Θάψου ἐς τὸν μέγαν λιμένα τὸν τῶν Συρακοσίων, αὐτοὶ δὲ περὶ ὄρθρον καταβάντες ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν ἐς τὸ ὁμαλὸν καὶ διὰ τοῦ ἕλους ᾗ πηλῶδες ἦν καὶ στεριφώτατον θύρας καὶ ξύλα πλατέα ἐπιθέντες καὶ ἐπ' αὐτῶν διαβαδίσαντες, αἱροῦσιν ἅμα ἕῳ τό τε σταύρωμα πλὴν ὀλίγου καὶ τὴν τάφρον, καὶ ὕστερον καὶ τὸ ὑπολειφθὲν εἷλον· καὶ μάχη ἐγένετο, καὶ ἐν αὐτῇ ἐνίκων οἱ Ἀθηναῖοι· καὶ τῶν Συρακοσίων οἱ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχοντες πρὸς τὴν πόλιν ἔφευγον, οἱ δ' ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ παρὰ τὸν ποταμόν. καὶ αὐτοὺς βουλόμενοι ἀποκλῄσεσθαι τῆς διαβάσεως οἱ τῶν Ἀθηναίων τριακόσιοι λογάδες δρόμῳ ἠπείγοντο πρὸς τὴν γέφυραν. δείσαντες δὲ οἱ Συρακόσιοι, ἦσαν γὰρ καὶ τῶν ἱππέων αὐτοῖς οἱ πολλοὶ ἐνταῦθα, ὁμόσε χωροῦσι τοῖς τριακοσίοις τούτοις, καὶ τρέπουσί τε αὐτοὺς καὶ ἐςβάλλουσιν ἐς τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων. καὶ προςπεσόντων αὐτῶν ξυνεφοβήθη καὶ ἡ πρώτη φυλακὴ τοῦ κέρως. ἰδὼν δὲ ὁ Λάμαχος παρεβοήθει

urbem, quantumvis brevis fuerit, tamen actiones uno eodemque tempore actae imperfecto significantur. Horum porro qui *παρὰ τὸν ποταμὸν* fugiebant, ii *ἠπείγοντο πρὸς τὴν γέφυραν*, pons igitur, quem per Athenienses c. 66. deiectum esse vidimus, interim dum illi Catanae hibernant a Syracusanis praesidium in Olympio habentibus restitutus est. Neque posthac rursus deiectus esse videtur, quod liquet ex 7, 78., ubi *ἡ διάβασις* et *ὁ πόρος* non aliud significare possunt, nisi pontem: per vada enim Anapus sic transiri non poterat, quia valde profundus est, teste Swinburnio, hac ipsa parte cursus sui. Nisi malis *διάβασιν* et *πόρον* locum transitus intelligere supra ostium Cyanae, quae est Arnoldi opinio.

ἡ πρώτη φυλακή] Velim doceri, quaenam in pugna sit *πρώτη φυλακὴ* cornuum. Interim suspicari licebit fortassis legendum esse *φυλή*. vid. adn. ad c. 98. *Φυλακὴν* pro *φυλὴν* habet etiam cod. Gr. [adde Laur. cod. Bas. E.] c. 100. Vall. et Port. hic convertunt *cohortem*, ut supra *φυλήν*. Duk. Heilm. convertit die erste Schaar. Addit Arn., *φυλακὴν* non posse dici partem exercitus, quae non castellum vel munimentum quodcunque defendat, sed in apertis acie instructa sit. Mox *μονωθεὶς* „non habuit in suo libro Schol., haud dubie, quod alicui eius coniunctio cum *μετ' ὀλίγων* displicebat. At v. Wessel. ad Herodot. 6, 15. Bloomf. Gloss. ad Aesch. Pers. 740.“ Popp. De morte Lamachi v. Wess. ad Diod. 13, 8. „Diod. mortem eius post Gylippi adventum contigisse memorat, et sic etiam Iustin. 4, 4. *duobus proeliis victus, congressus tertio, occiso Lamacho* etc. Thucydidem sequitur Plut. Nic. 18. De homine et moribus eius adi Arist. Ach. 269.“ Wass.

ἀπὸ του εὐωνύμου τοῦ ἑαυτῶν μετὰ τοξοτῶν τε οὐ πολλῶν καὶ τοὺς Ἀργείους παραλαβών. καὶ ἐπιδιαβὰς τάφρον τινὰ καὶ μονωθεὶς μετ᾽ ὀλίγων τῶν ξυνδιαβάντων ἀποθνήσκει αὐτός τε καὶ πέντε ἢ ἓξ τῶν μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ τούτους μὲν οἱ Συρακόσιοι εὐθὺς κατὰ τάχος φθάνουσιν ἁρπάσαντες πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸ ἀσφαλές, αὐτοὶ δὲ ἐπιόντος ἤδη καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων ἀπεχώρουν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ πρὸς 102 τὴν πόλιν αὐτῶν τὸ πρῶτον καταφυγόντες ὡς ἑώρων ταῦτα γιγνόμενα, αὐτοί τε πάλιν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀναθαρσήσαντες ἀντετάξαντο, πρὸς τοὺς κατὰ σφᾶς Ἀθηναίους, καὶ μέρος τι αὐτῶν πέμπουσιν ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς, ἡγούμενοι ἐρῆμον αἱρήσειν. καὶ τὸ μὲν δεκάπλεθρον προτείχισμα αὐτῶν αἱροῦσι καὶ διεπόρθησαν, αὐτὸν δὲ τὸν κύκλον Νικίας διεκώλυσεν· ἔτυχε γὰρ ἐν αὐτῷ δι᾽ ἀσθένειαν ὑπολελειμμένος. τὰς γὰρ μηχανὰς, καὶ ξύλα ὅσα πρὸ τοῦ τείχους ἦν καταβεβλημένα, ἐμπρῆσαι τοὺς ὑπηρέτας ἐκέλευσεν, ὡς ἔγνω ἀδυνάτους ἐσομένους ἐρημίᾳ ἀνδρῶν ἄλλῳ τρόπῳ περιγενέσθαι. καὶ ξυνέβη οὕτως· οὐ γὰρ ἔτι προςῆλθον οἱ Συρακόσιοι διὰ τὸ πῦρ, ἀλλὰ ἀπεχώρουν πάλιν. καὶ γὰρ πρός τε τὸν κύκλον βοήθεια ἤδη κάτωθεν τῶν Ἀθηναίων ἀποδιωξάντων τοὺς ἐκεῖ ἐπανήει, καὶ αἱ νῆες ἅμα αὐτῶν ἐκ τῆς Θάψου ὥςπερ εἴρητο κατέπλεον ἐς τὸν μέγαν λιμένα. ἃ ὁρῶντες οἱ ἄνωθεν κατὰ τάχος ἀπῄεσαν, καὶ ἡ ξύμπασα στρατιὰ τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν πόλιν, νομίσαντες μὴ ἂν ἔτι ἀπὸ τῆς παρούσης σφίσι δυνάμεως ἱκανοὶ γενέσθαι κωλῦσαι τὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν τειχισμόν.

Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν, καὶ τοὺς 103 νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Συρακοσίοις, καὶ τοὺς μετὰ Λαμάχου καὶ αὐτὸν ἐκομίσαντο. καὶ παρόντος ἤδη σφίσι παντὸς τοῦ στρατεύματος καὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ πεζοῦ ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν καὶ τοῦ κρημνώδους ἀρξάμενοι ἀπετείχιζον μέχρι τῆς θαλάσσης τείχει διπλῷ τοὺς Συρακοσίους. τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ ἐςήγετο ἐκ τῆς Ἰταλίας πανταχόθεν. ἦλθον δὲ καὶ τῶν Σικελῶν πολλοὶ ξύμμαχοι τοῖς Ἀθηναίοις οἳ πρότερον περιεωρῶντο, καὶ ἐκ τῆς Τυρσηνίας νῆες πεντηκόντοροι τρεῖς. καὶ τἄλλα προὐχώρει αὐτοῖς ἐς ἐλπίδας. καὶ γὰρ οἱ

102. τὰ — προτείχισμα] sc. Atheniensium. Vid. descriptionem oppugnationis Syracusarum in adn. ad c. 96. Tuebatur τὸν κύκλον, qui hac parte finem habuisse videtur, lacuna insequente usque ad partem ambitus magis ad boream et Trogilum versus inchoatam. Mox codicum pars habet ἀποδιωξόντων, vulgo ἀποδιωξάντων, utrumque dici posse putat Popp., prout ἐκεῖ ad κάτω aut ad πρὸς τὸν κύκλον retuleris. Mihi videtur ἀποδιωξάντων scribendum esse, et τοὺς ἐκεῖ intelligo τοὺς κάτω, ἐν τῷ ὁμαλῷ πολεμίους, quod nisi scriptor significare voluisset, sine ambiguitate ἀποδιωξομένη scripturus fuisset.

103. ἐς ἐλπίδας] i. e. *reliqua sic succedebant, ut spes ipsis ostenderent seu eos prospera etiam in posterum sperare iuberent.* PORT. Addit Popp. breviloquentiam esse, qualis 3, 64. ἐς τὸ ἀληθές et simil. ARN.

Συρακόσιοι πολέμῳ μὲν οὐκέτι ἐνόμιζον ἂν περιγενέσθαι, ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὠφέλεια οὐδεμία ἧκε, τοὺς δὲ λόγους ἔν τε σφίσιν αὐτοῖς ἐποιοῦντο ξυμβατικοὺς καὶ πρὸς τὸν Νικίαν· οὗτος γὰρ δὴ μόνος εἶχε Λαμάχου τεθνεῶτος τὴν ἀρχήν. καὶ κύρωσις μὲν οὐδεμία ἐγίγνετο, οἷα δὲ εἰκὸς ἀνθρώπων ἀπορούντων καὶ μᾶλλον ἢ πρὶν πολιορκουμένων, πολλὰ ἐλέγετο πρός τε ἐκεῖνον καὶ πλείω ἔτι κατὰ τὴν πόλιν. καὶ γάρ τινα καὶ ὑποψίαν ὑπὸ τῶν παρόντων κακῶν ἐς ἀλλήλους εἶχον, καὶ τοὺς στρατηγούς τε ἐφ᾽ ὧν αὐτοῖς ταῦτα ξυνέβη ἔπαυσαν, ὡς ἢ δυστυχίᾳ ἢ προδοσίᾳ τῇ ἐκείνων βλαπτόμενοι, καὶ ἄλλους ἀνθείλοντο, Ἡρακλείδην καὶ Εὐκλέα καὶ Τελλίαν.

104 Ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Κορίνθου νῆες περὶ Λευκάδα ἤδη ἦσαν, βουλόμενοι ἐς τὴν Σικελίαν διὰ τάχους βοηθῆσαι. καὶ ὡς αὐτοῖς αἱ ἀγγελίαι ἐφοίτων δειναὶ καὶ πᾶσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμέναι ὡς ἤδη παντελῶς ἀποτετειχισμέναι αἱ Συράκουσαί εἰσι, τῆς μὲν Σικελίας οὐκέτι ἐλπίδα οὐδεμίαν εἶχεν ὁ Γύλιππος, τὴν δὲ Ἰταλίαν βουλόμενος περιποιῆσαι, αὐτὸς μὲν καὶ Πυθὴν ὁ Κορίνθιος ναυσὶ δυοῖν μὲν Λακωνικαῖν δυοῖν δὲ Κορινθίαιν ὅτι τάχιστα ἐπεραιώθησαν τὸν Ἰόνιον ἐς Τάραντα, οἱ δὲ Κορίνθιοι πρὸς ταῖς σφετέραις δέκα Λευκαδίας δύο καὶ Ἀμπρακιώτιδας τρεῖς προςπληρώσαντες ὕστερον ἔμελλον πλεύσεσθαι. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἐκ τοῦ Τάραντος ἐς τὴν Θουρίαν πρῶτον πρεσβευσάμενος κατὰ τὴν τοῦ πατρός ποτε πολιτείαν, καὶ οὐ δυνάμενος αὐτοὺς προςαγαγέσθαι, ἄρας παρέπλει τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἁρπασθεὶς ὑπ᾽ ἀνέμου, [κατὰ τὸν Τεριναῖον κόλπον,] ὃς

so as to give them hopes. Paulo inferius ὑπὸ τῶν παρόντων κακῶν est *propter praesentia mala*, ut docet Popp. coll. Matth. §. 592. Idem traiectionem particulae statuit in verbis στρατηγούς τε, pro ἔπαυσάν τε τοὺς στρατηγούς etc.

104. πρεσβευσάμενος] Schol. πρέσβευς ὢν αὐτός. Mox κατὰ τὴν τοῦ πατρός ποτε πολιτείαν est: propterea quod aliquando Gylippi pater Thuriis civitatis iure fruebatur. „Nam Gylippi pater Cleandridas in expeditione contra Athenienses Plistoanacti adolescenti adiunctus et pecuniae a Pericle ob reditum acceptae postea insimulatus damnatusque, Thuriis exul non solum vitam egerat, sed etiam, ut hoc loco patet, civitatem adeptus erat.“ Haack. v. Thuc. 1, 114. Plut. Pericl. 22. Diod. 13, 106. ibique Wessel. et dicta ad Timae. fragm. 71. p. 269, coll. Marx. ad Ephor. p. 226. C. Fr. Herm. Antt. Gr. §. 47. imprimis adn. 2. Libri Vat. H. pro his verbis habent καὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἀνανεωσάμενος πολιτείαν i. e. *instaurato patris iure civitatis*, quod Bekk. recepit in ed. stereot.

κατὰ τὸν Τεριναῖον κόλπον] Quomodo tandem Gylippus repente Tarento in sinum Terinaeum pervenire potuit, ubi neque quidquam ei erat negotii, et quo si volebat tendere, aut circa universam Siciliam aut per fretum Siculum ei navigandum erat. Tam periculosum iter, quod post naves tempestate quassas denuo ei suscipiendum fuisset, credisne a Thucydide ne uno quidem verbo significatum? At audi, quam diligenter secundam navigationem Gylippi exponat 7, 1. Quae qui tam

ἐκπνεῖ ταύτῃ μέγας, κατὰ Βορέαν ἑστηκώς, ἀποφέρεται ἐς τὸ πέλαγος, καὶ πάλιν χειμασθεὶς ἐς τὰ μάλιστα τῷ Τάραντι προσμίσγει· καὶ τὰς ναῦς ὅσαι ἐπόνησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἀνελκύσας ἐπεσκεύαζεν. ὁ δὲ Νικίας πυθόμενος αὐτὸν πλέοντα ὑπερεῖδε τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, ὅπερ καὶ οἱ Θούριοι ἔπαθον, καὶ λῃστικώτερον ἔδοξε παρεσκευασμένους πλεῖν, καὶ οὐδεμίαν φυλακήν πω ἐποιεῖτο.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ θέρους καὶ 105 Λακεδαιμόνιοι ἐς τὸ Ἄργος ἐσέβαλον αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τῆς γῆς τὴν πολλὴν ἐδῄωσαν. καὶ Ἀθηναῖοι Ἀργείοις τριάκοντα ναυσὶν ἐβοήθησαν· αἵπερ τὰς σπονδὰς φανερώτατα πρὸς Λακεδαιμονίους αὐτοῖς ἔλυσαν. πρότερον μὲν γὰρ λῃστείαις ἐκ Πύλου καὶ περὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μᾶλλον ἢ ἐς τὴν Λακωνικὴν ἀποβαίνοντες μετά τε Ἀργείων καὶ Μαντινέων ξυνεπολέμουν, καὶ πολλάκις Ἀργείων κελευόντων ὅσον

accurate exposita legerit, nullo modo h. l. tam negligentem, imo ineptam narrationem feret. Sentiens hoc Bened. putavit interpunctione mutata locum sanari posse, et virgulam non post *κόλπον*, sed post *ἀνέμου* collocari iussit. Popp. At verba *ἄνεμος κατὰ τὸν Τεριναῖον κόλπον ἐκπνεῖ ταύτῃ μέγας*, ut idem adnotavit, non possunt significare: *ventus a sinu Terinaeo ortus vehementer spirat*. Nam neque *κατὰ τὸν Τεριναῖον κόλπον* est *a sinu Terinaeo* et *ταύτῃ* ita supervacuum esset. Addit, hunc ventum, quem Bened. in sinu Terinaeo ortum vult, appellari aquilonalem. Id vero situi locorum repugnare, qui non permittat aquilonem haud procul a Tarento flantem a sinu Terinaeo oriri. Ipse scriptum vult *κατὰ τὸν Ταραντῖνον κόλπον*, ubi tamen hoc inexplicabile est, qui quisquam notius nomen delendo ignobilius substituere potuerit. De difficultate loci loquitur etiam Bartels. Briefe üb. Calabr. u. Sic. Vol. 1. p. 36. adn. Fortasse verba *κατὰ τὸν Τεριναῖον κόλπον* non a Thucydidis manu sunt, quae si omittas, ὅς facilius ad suum substantivum *ἄνεμος* refertur. Dein *κατὰ Βορέαν ἑστηκώς* est: qui hac parte spirat turbulentus, stans in boreali regione sive sich im Norden haltend. Schol. *τὸ δὲ ἑστηκὼς — στάσιμος ὢν καὶ διηνεκής*. Conf. Dorv. ad Charit. p. 626. Bloomf.: a steady or stiff wind. Quod autem Schol. addit: *ὡς καὶ στάσιν ἀνέμου λέγομεν*, alia ratio est substantivi *στάσις*. *Στάσιν ἀνέμου* attigit Coraes ad Hippocr. de Aer. Aqu. et Loc. Vol. 2. p. 127., qui ambiguum docet esse sensum vocis *στάσις*, ut quae modo quietem significet, modo contrarium eius, un mouvement, ait, désordonné et séditieux, provocatque ad Aesch. Prom. 1093., quare apud scriptorem suum interpretatus est vent impétueux. Quibus addi potest observatio Schweighaeuseri ad Polyb. 1, 48, 2., qui hanc vim in *στάσις ἀνέμου* inesse posse animadvertit, ut et *cessationem venti* et *aeris constitutionem temperiemque*, *venti stationem* ac *directionem* significet; *seditionem ventorum vehementer flantium* certe Polybii loco modo adscripto esse negat. Postrema sic intelligo *καὶ λῃστικώτερον* (*αὐτῷ*, Niciae sc.) *ἔδοξε παρεσκευασμένους* (*αὐτούς*, Gylippum sc. et comites) *πλεῖν*.

105. *ξυνεπολέμουν*] Vat. H. Vulgo *ἐπολέμουν*. „*Πολεμεῖν μετά τινος* de *auxiliando* saepe dicit Thuc., quare *ξύν* etiam interpretibus debeatur.“ Popp. Ipse tamen affert *ξυμπολεμεῖν μετά τινος* ex Herode p. 661. Bekk. et *συστρατεύεσθαι σύν τινι* ex Xen. Anab. 2, 4, 9. et sim. Perinde Sintenis. apud Plut. V. Cat. Mai. p. 66. dedit *συζῆν μετ' ἀνθρώπων* pro *ζῆν μετ' ἀνθρώπων* ex cod. C., ubi v. plura talia. Adde Schaef. Appar. cr. Demosth.

σχόντας μόνον ξὺν ὅπλοις ἐς τὴν Λακωνικὴν καὶ τὸ ἐλάχιστον μετὰ σφῶν δῃώσαντας ἀπελθεῖν οὐκ ἤθελον· τότε δὲ Πυθοδώρου καὶ Λαισποδίου καὶ Δημαράτου ἀρχόντων ἀποβάντες ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηρὰν καὶ Πρασιὰς καὶ ὅσα ἄλλα ἐδῄωσαν τῆς γῆς, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἤδη εὐπροφάσιστον μᾶλλον τὴν αἰτίαν ἐς τοὺς Ἀθηναίους τοῦ ἀμύνεσθαι ἐποίησαν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ Ἄργους ταῖς ναυσὶ καὶ τῶν Λακεδαιμονίων οἱ Ἀργεῖοι ἐςβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον καὶ ἀπέκτεινάν τινας, καὶ ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου.

Vol. 2. p. 305. Lobeck. ad Phryn. p. 354. Wyttenb. ad Plut. de S. N. V. p. 36. Lugd., quos idem affert. Paulo post ὅσον σχόντας μόνον est *ut solum appellerent*. Vid. Vig. p. 130. ibique Herm. p. 726, 91. Schneid. Lex. Gr. s. ὅσον. De Laespodia v. adn. ad 8, 86. Πρασιάς scripsi ex Vat. Vulgo Πρασίαν vel Πρασιάν. Pluralem formam Thucydidem habere 2, 56. 7, 18. coll. 8, 95., alios tamen scriptores singularem tueri adnotavit Popp. Tum καὶ ἄλλα ἄττα Vat. pro καὶ ὅσα ἄλλα. Vid. adn. ad 1, 120. Vulgata sic supplenda est: καὶ ἐς ὅσα ἄλλα ἀπέβησαν.

TEMPORA
RERUM IN LIBRO SEXTO MEMORATARUM.

Cap.

1. τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος] Ol. 91, 1. (416.)
2. ἔτη ἐγγὺς τριακόσια πρίν] circ. 1060 ante Chr. N.
3. Νάξον ᾤκισαν] Ol. 5, 2. (759.) v. Od. Muell. Dor. 1. p. 265. 2. p. 487. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 155, 2., unde corrigendus est lib. de Sit. Syrac. p. 3. 4. 6.
   Συρακούσας — τοῦ ἐχομένου ἔτους] Ol. 5, 3. (758.) v. Od. Muell. l. c. 1. p. 115. 122. 2. p. 504, 12. C. Fr. Herm. l. c. p. 157, 2. coll. Boeckh. C. I. Vol. 2. p. 335.
   ἔτει πέμπτῳ μετὰ Συρακούσας] Ol. 6, 4. (753.) v. Od. Muell. l. c. 2. p. 487. C. Fr. Herm. l. c. p. 155, 3. 156, 13.
4. Μεγαρέας ᾤκισαν] Ol. 13, 1. (728.) v. Od. Muell. 2. p. 488. C. Fr. Herm. p. 157, 4.
   ὑπὸ Γέλωνος — ἀνέστησαν] Ol. 74, 2. (483.) v. Od. Muell. 2. p. 497.
   Σελινοῦντα κτίζουσι] Ol. 38, 1. (628.) v. Od. Muell. 2. p. 491. coll. Reingan. Selinunt. p. 101 sq. adn. C. Fr. Herm. p. 158, 8.
   ἔτει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ] Ol. 16, 4. (713.) v. Od. Muell. p. 488. 505, 15. coll. C. Fr. Herm. p. 159, 3. 4.
   Ἀκράγαντα ᾤκισαν] Ol. 43, 4. (605.) v. Od. Muell. p. 491. 506, 22. coll. C. Fr. Herm. p. 159, 9.

Cap.

Ζάγκλη δέ] v. ibidem p. 155, 5.

ὑπὸ Σαμίων — ἐκπίπτουσιν] Ol. 70, 4. (497.) v. Od. Muell. 2. p. 496.

Ἀναξίλας — οἰκίσας Μεσσήνην] v. Mans. Spart. 1, 2. p. 288 sqq. coll. Od. Muell. Dor. 1. p. 148. C. Fr. Herm. l. c. p. 153 sq. adn. 11. p. 156, 9. 10.

5. καὶ Ἱμέρα] Ol. 32, 4. (649.) v. Od. Muell. l. c. (p. 490. C. Fr. Herm. l. c. p. 155, 6.

Ἄκραι] Ol. 23, 1. (688.) v. Od. Muell. 2. p. 489. 505, 17. C. Fr. Herm. p. 158, 15.

Κασμέναι] Ol. 28, 1. (668.) v. Od. Muell. p. 489. C. Fr. Herm. l. c.

καὶ Καμάρινα] Ol. 39, 2. (623.) v. Od. Muell. p. 491. 506, 21.

ἀναστάτων δὲ — γενομένων] Ol. 56, 3. (554.) v. Od. Muell. p. 494.

χρόνῳ Ἱπποκράτης ὕστερον] Ol. 70, 3. (498.) v. ibidem p. 496.

κατῴκισε Καμάριναν] Ol. 72, 1. (492.) v. ibidem p. 496. et C. Fr. Herm. p. 158, 15.

ὑπὸ Γέλωνος ἀνάστατος] Ol. 74, 2. (483.) v. Od. Muell. p. 497.

ὑπὸ Γελῴων] Ol. 79, 4. (461.) v. ibidem p. 499.

7. ἀπεστάλησαν ἐς τὴν Σικελίαν] Ol. 91, 1. (416.)

τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος] Ol. 91, 1. (415.)

καὶ ἐς Μεθώνην] Ol. 91, 1. (415.) ante d. 11 Apr.

8. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους] Ol. 91, 1. (415.) statim post d. 11 Apr.

10. ἔτη τοσαῦτα] vid. Thuc. 1, 58.

27. μιᾷ νυκτί] Ol. 91, 1. (415.) nocte inter 9 et 10 diem m. Maii (sive inter 29 et 30 diem mensis Attici Munychionis).

30. θέρους μεσοῦντος] Ol. 91, 1. (415.) post d. 9 Iun.

53. ὑπὸ Λακεδαιμονίων] Ol. 67, 2. (511.) v. Od. Muell. Dor. 1. p. 171.

56. περιέμενον δὲ Παναθήναια τὰ μεγάλα] Ol. 66, 3. (514.) „Hipparchus plus quam tribus annis ante eiectos Pisistratidas caesus erat in magnis Panathenaeis (conf. Herodot. 5, 56.), quae mense primo Hecatombaeone agebantur tertio quoque Olympiadum anno; itaque caedes Hipparchi accidit Ol. 66, 3. (514.), ut statuit iam Corsin. F. A. Vol. 3. p. 123. (male Dodw. Annal. Thuc. ad Ol. 66, 4. sive ann. 513 refert). Post hanc Hippias ab Herodoto 5, 55. dicitur quatuor regnasse annos, vel tres ab auctore vetusto Dialogi Platonici de Lucro p. 229. B.; tres vel quatuor refert Schol. Arist. Lys. 619. Nimirum quarto eiectus est, ut diserte ait Thuc. 6, 59. Neque est cur id exacto prope quarto anno Hecatombaeone Ol. 67, 3. (510.) factum statuamus; probabilius multo accidit Ol. 67, 2. (510.); et sic Corsin. l. c. p. 125.; extremo prope anno, uno certè mense ante exactum quartum annum. Vicesimo anno post, ut ait Thuc., Hippias Marathonem petens militavit cum Persis. Sume coeptam expeditionem Ol. 72, 2. (490.) paulo post veris initium; habebis annum illum vicesimum: non enim de

Cap.

ipsius pugnae mense vel die intelligenda verba scriptoris sunt."
Boeckh. C. I. Vol. 2. p. 317 sq. adde ibidem Vol. 1. p. 32. col. b. init.

59. ἐν τῷ τετάρτῳ] Ol. 67, 2. (510.) v. Od. Muell. Dor. 2. p. 495. et adn. proxime praecedentem.
ἔτει εἰκοστῷ] Ol. 72, 2. (490.) v. ibidem.

61. κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον] Ol. 91, 1. (415.) mense Iul.

62. μετὰ δὲ ταῦτα] Ol. 91, 2. (415.) ab initio Augusti usque ad init. Octobr.

63. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθύς] Ol. 91, 2. (415.) statim post d. 6 Oct.

70. γενομένης δ' ἐν χερσὶ τῆς μάχης] Ol. 91, 2. (415.) mense Nov.

74. εὐθὺς ἐπὶ Μεσσήνην] paulo ante hiemem Ol. 91, 2. (415.), non, ut vult Dodw., Augusto mense. v. Mans. Spart. 2. p. 214. adn. X.
περὶ τρεῖς καὶ δέκα] Ol. 91, 2. (415.) hieme. v. Mans. l. c.

75. ἐν τῷ χειμῶνι] Ol. 91, 2. (41⅘.)

94. ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθύς] Ol. 91, 2. (414.) inde a d. 1 Apr.

95. τοῦ δ' αὐτοῦ ἦρος] Ol. 91, 2. (414.) m. Apr. et Mai.

96. τοῦ αὐτοῦ θέρους] Ol. 91, 2. (414.) m. Iun.

104. ἐν δὲ τούτῳ] v. cap. 96.

105. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους] v. cap. 96.

ARGUMENTUM LIBRI SEPTIMI.

Gylippus in Siciliam traiectus Syracusis advenit et Labdalum capit 1—3. Syracusani per Epipolas murum exstruunt, Athenienses Plemmyrium muniunt. Duo proelia terrestria, in quorum altero Syracusani victores murum ultra circummunitionem Atheniensium perducunt 4—6. Naves Corinthiorum Syracusas perveniunt, Syracusani autem etiam aliud auxilium circumspectant et classem implent 7. Nicias Athenas mittit de auxiliis submittendis 8. Euetionis et Perdiccae expeditio contra Amphipolin 9. Legati Niciae epistolam ferentes Athenas perveniunt 10. Epistola Niciae 11—15. Decretum Atheniensium. Eurymedon statim in Siciliam mittitur, Demosthenes eum subsequuturus est 16. Naves contra Corinthios mittuntur: horum consilia 17. Lacedaemonii Atticam incursare parant et Decelcam munire. Causae, quibus alacres ad agendum facti sunt 18. Lacedaemonii et socii Deceleam, ut meditabantur, Agide duce muniunt et in Siciliam graviter armatos mittunt 19. Hinc quod sequebatur bellum *Decelicum* appellabant, *τὸν ἐκ Δεκελείας πόλεμον* apud Thucydidem 7, 27. v. Krueg. ad Dionys. p. 246. Athenienses Chariclem circa Peloponnesum mittunt una cum Demosthene, et hunc postea in Siciliam 20. Gylippus et Hermocrates Syracusanis persuadent ut naves impleant et pugnae navalis periculum faciant 21. Gylippus Plemmyrium et terra et mari adoritur, et naves quidem fugantur, ipse autem castella Plemmyrii capit 22. 23. Haec iactura Atheniensibus vel maxime nocuit 24. Duodecim Syracusanorum navium missae in Italiam, velut in agrum Cauloniae et Locros 25. Parvum proelium in portu de palis Syracusanorum 25. Legati a Syracusanis in urbes mittuntur 25. Demosthenes et Charicles e regione Cytherae locum communiunt; posthac ille Corcyram, hic domum navigat 26. Thraces mercenarii Athenas perveniunt, quos non retinere decernunt, quia Decelea iis maxime nocet 27. 28. Thraces cum Diitrephe dimissi, in Boeotia escensione facta Mycalessum capiunt, ubi magnam caedem perpetrant, Thebanis vero adcurrentibus multi pereunt 29. 30. Demosthenes circa Acarnaniam milites colligit; obviam ei venit Eurymedon; advenit etiam Conon Naupacto, naves postulaturus 31. Nicia persuadente Siculi Sicelotis Syracusas auxilio euntibus insidias struunt 32. Camarinaei et Geloi et maxima pars Siciliae Syracusanis opitulatur 33. Demosthenes et Eurymedon, per mare Ionium traiecti Messapios et Metapontios adsciscunt, et Thurios advecti hortantur, ut secum militent 33. Anceps pugna navalis Corinthiorum et Atheniensium apud Erineum, Polyanthe et Diphilo ducibus 34. Demosthenes et Eurymedon, adsumtis auxiliariis Thurinis Italiam praeternavigant, usque dum veniunt Petram in agro Rhegino 35. Duae pugnae navales Syracusanorum et Atheniensium 36—41. Prudentissima instructio rei navalis Syracusanorum et consilia 36. Prior pugna,

ex qua aequo Marte disceditur 37. Altera pugna, qua Athenienses superantur 39—41. Demosthenes et Eurymedon Syracusas perveniunt; consternatio Syracusanorum; consilia Demosthenis 42. Post parva quaedam proelia Demosthenes Epipolas adgreditur; pugna nocturna, in qua primo Athenienses superiores, deinde conturbati internecione caeduntur 43—45. Syracusani Sicanum Agrigentum, Gylippum in reliquam Siciliam mittunt 46. Duces Atheniensium deliberant 47—49. Sententia Demosthenis 47. Niciae 48. Altera sententia Demosthenis, quam Eurymedon comprobat, at cunctatio et procrastinatio fit 49. Gylippus et Sicanus reduces facti, et ille quidem cum copiis, quod quum Athenienses intelligunt discessum navibus parant, at luna deficiente retardant 50. Syracusani nolunt pati Athenienses abire, parva dimicatio terrestris 51. Magna pugna et navalis et terrestris 52—54. Classis Atheniensium vincitur et Eurymedon perit. Athenienses animos despondent 55. Syracusani portum claudere meditantur; animos iis addunt tum alia, tum confluxus auxiliorum e plurimis populis ad urbem eorum 56. Enumeratio eorum, qui cum Atheniensibus 57. et qui cum Syracusanis militant 58. Portus clauditur 59. Athenienses decernunt muro obsidionali relicto et navibus omnibus impletis extrema pugna experiri 60. Nicias milites adhortatur 61—64. Syracusani ex altera parte pugnam parant, quos duces sui et Gylippus adhortantur 65. Oratio ducum et Gylippi 66—68. Nicias iterum suos alloquitur 69. Maxima eademque extrema pugna 70. 71. Clades Atheniensium. Athenienses, frustra suadente Demosthene, ut vi navigationem e portu sibi parent, abitum terra parant, Hermocratis autem astu decepti cunctantur. Interea Syracusani vias obsepiunt muris 72—74. Discessus Atheniensium: tristissimum spectaculum, animorum demissio 75. Nicias alloquio erigere tentat 76. Niciae oratio 77. Athenienses, parato per vim Anapi traiectu Acraeum Lepas versus tendunt, non valentes autem collem muro cinctum capere in campum redeunt. Parvulae dimicationes 78. 79. Nicias et Demosthenes mare versus convertuntur: eadem nocte repentinus eos terror invadit, Cacyparis tamen traiectum vi parant et ad Erineum iter instituunt 80. Syracusani exercitum Demosthenis, a Niciae copiis disiunctum, assecuti cingunt et eminus missilibus iniectis misere vexatum, ut se dedat cogunt. Nicias interim Erineum traiicit 81. 82. Caduceatores ultro citroque a Gylippo et Nicia frustra missi. Nicias non latens hostes, dum noctu agmine pergere cupit, de die ad Assinarum properat, quem transeuntes Athenienses a Syracusanis trucidantur, reliqui autem et Nicias ipse vivi capiuntur 83—85. Caedes Niciae et Demosthenis et mala reliquorum captivorum: magnitudo stragis 86. 87. Conf. Diod. 13, 7—18. Plut. Nic. 19—27.

Z.

Ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Πυθὴν ἐκ τοῦ Τάραντος, ἐπεὶ ἐπεσκεύασαν τὰς ναῦς, παρέπλευσαν ἐς Λοκροὺς τοὺς Ἐπιζεφυρίους· καὶ πυνθανόμενοι σαφέστερον ἤδη ὅτι οὐ παντελῶς πω ἀποτετειχισμέναι αἱ Συράκουσαί εἰσιν, ἀλλ' ἔτι οἷόν τε κατα τὰς Ἐπιπολὰς στρατιᾷ ἀφικομένους ἐςελθεῖν, ἐβουλεύοντο εἴτ' 1

1. *ἐπεσκεύασαν*] Lecapenus p. 76. *παρασκευάζομαι καὶ παρασκευάζω ἀντὶ τοῦ ἑτοιμάζομαι — ἐπισκευάζω καὶ ἐπισκευάζομαι, καὶ λέγεται ἀντὶ τοῦ ἀνακτῶμαι καὶ ἀνοικοδομῶ, καὶ ἐπισκευὴ ἡ του πεπτωκότος τείχους ἐπανόρθωσις, καὶ λέγεται ἀντὶ τοῦ ἐπιφορτίζω καὶ τίθημι, ὡς παρὰ Θουκυδίδῃ· „ἐκ τοῦ Τάραντος, ἐπεὶ ἐσκεύασαν τὰς ναῦς, παρέπλευσαν εἰς Λοκρούς.“* Falso: *ἐπισκευάζειν* est *reficere.* vid. adn. ad 1, 29. Eadem habet lib. de Constr. Verb. apud Herm. de Emend. Rat. Gr. Gr. p. 389. Mox de repetito *εἴτε* v. Matth. p. 1253. Paulo post ad verba *ὁ Νικίας ὅμως* Schol. adnotavit: *τὸ ὅμως διὰ τοῦτο πρόςκειται, ὅτι ἐν τῇ ἕκτῃ* (cap. 104. extr.) *ἔφη τὸν Νικίαν τῆς φυλακῆς ὀλιγωρεῖν τοῦ κατάπλου Πελοποννησίων.* Tum *σχόντες ἐν Ῥηγίῳ* Dan. Nihil opus mutatione Anecdd. Bekk. Vol. 1. p. 173. *σχών, δοτικῇ. Θουκυδίδης ἑβδόμῳ· „καὶ σχόντες Ῥηγίῳ καὶ Μεσσήνῃ ἀφικνοῦνται εἰς Ἱμέραν.“* Etenim *σχών* dictum pro *προςσχών.* Schol. Thuc. 4, 42. *ἔσχον, προςέσχον.* Conf. Suidas in *σχόντες.* Schaef. Appar. cr. Demosth. Vol. 1. p. 640. Thuc. 3, 29. 33. *ὡς γῇ ἑκούσιος οὐ σχήσων ἄλλῃ ἢ Πελοποννήσῳ.* Adde 7, 26., at Thucydidem plerumque huic verbo addere praepositionem *ἐς*, ut 3, 34. 4, 3. 25. 5, 2., addit Duk. Mox *ἁπαντᾶν στρατιᾷ* haud pauci libri, pro *πανστρατιᾷ.* „Selinusios, ait Popp., quibus Segestani infesti essent, cum universo exercitu potuisse proficisci parum verisimile est, atque infra Gylippus tantum *Σελινουντίων τινὰς ψιλοὺς καὶ ἱππέας* accipit; denique *πανστρατιᾷ* pro *στρατιᾷ* iam initio huius cap. in duos irrepsit, atque ex cap. 2. vers. med. repeti potuit.“ Deinde particula in *τοῦ τε Ἀρχωνίδου* refertur ad *καὶ τοῦ Γυλίππου*; nam duae rationes indicantur, cur Siculi proniores fuerint in studium Syracusanos adiuvandi, tum quod Archonides rex, fautor Atheniensium, obiisset, tum quod Gylippum, strenuum virum, rebus praefuturum viderent. Paulo post Poppo *τῶν σφετέρων* referri ait ad Gylippum, nomen singularis numeri, et sic rursus referri ad singularem 7, 4. 8.; negat Arn. praesenti loco ad solum Gylippum referri, sed simul ad Pythena, sicut paulo superius legitur: *ἔπεισαν τοῖς ἐκ τῶν νεῶν τῶν σφετέρων ναύταις* etc. et adiri iubet adn. ad 5, 71. Idem cap. 4. *τοὺς σφετέρους* non ad unum Gylippum refert, sed intelligit *milites suarum partium* (the men belonging *to his side*), et c. 8. *τὴν σφετέραν ἀπορίαν* non ad unum Niciam refert, sed intelligit *res angustas suorum* (the distress of *his own side*, non *his* men vel *his* distress).

ἐν δεξιᾷ λαβόντες τὴν Σικελίαν διακινδυνεύσωσιν ἐςπλεῦσαι,
εἴτ' ἐν ἀριστερᾷ ἐς Ἱμέραν πρῶτον πλεύσαντες καὶ αὐτούς τε
ἐκείνους καὶ στρατιὰν ἄλλην προςλαβόντες οὓς ἂν πείθωσι
κατὰ γῆν ἔλθωσι. καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς Ἱμέρας πλεῖν,
ἄλλως τε καὶ τῶν Ἀττικῶν τεσσάρων νεῶν οὔπω παρουσῶν ἐν
τῷ Ῥηγίῳ, ἃς ὁ Νικίας ὅμως πυνθανόμενος αὐτοὺς ἐν Λο-
κροῖς εἶναι ἀπέστειλε. φθάσαντες δὲ τὴν φυλακὴν ταύτην πε-
ραιοῦνται διὰ τοῦ πορθμοῦ, καὶ σχόντες Ῥηγίῳ καὶ Μεσσήνῃ
ἀφικνοῦνται ἐς Ἱμέραν. ἐκεῖ δὲ ὄντες τούς τε Ἱμεραίους ἔπει-
σαν ξυμπολεμεῖν, καὶ αὐτούς τε ἕπεσθαι καὶ τοῖς ἐκ τῶν νεῶν
τῶν σφετέρων ναύταις ὅσοι μὴ εἶχον ὅπλα παρασχεῖν, τὰς γὰρ
ναῦς ἀνείλκυσαν ἐν Ἱμέρᾳ, καὶ τοὺς Σελινουντίους πέμψαντες
ἐκέλευον ἀπαντᾶν πανστρατιᾷ ἔς τι χωρίον. πέμψειν δέ τινα αὐ-
τοῖς ὑπέσχοντο στρατιὰν οὐ πολλὴν καὶ οἱ Γελῷοι καὶ τῶν
Σικελῶν τινες, οἳ πολὺ προθυμότερον προςχωρεῖν ἑτοῖμοι ἦσαν
τοῦ τε Ἀρχωνίδου νεωστὶ τεθνηκότος, ὃς τῶν ταύτῃ Σικελῶν βα-
σιλεύων τινῶν καὶ ὢν οὐκ ἀδύνατος τοῖς Ἀθηναίοις φίλος ἦν,
καὶ τοῦ Γυλίππου ἐκ Λακεδαίμονος προθύμως δοκοῦντος ἥκειν.
καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἀναλαβὼν τῶν τε σφετέρων ναυτῶν καὶ
ἐπιβατῶν τοὺς ὡπλισμένους ἑπτακοσίους μάλιστα, Ἱμεραίους δὲ
ὁπλίτας καὶ ψιλοὺς ξυναμφοτέρους χιλίους καὶ ἱππέας ἑκατὸν
καὶ Σελινουντίων τέ τινας ψιλοὺς καὶ ἱππέας καὶ Γελῴων ὀλί-
γους, Σικελῶν ἐς χιλίους τοὺς πάντας, ἐχώρει πρὸς τὰς Συ-
2 ρακούσας. οἱ δ' ἐκ τῆς Λευκάδος Κορίνθιοι ταῖς τε ἄλλαις
ναυσὶν ὡς εἶχον τάχους ἐβοήθουν, καὶ Γόγγυλος, εἷς τῶν Κο-

2. *ὡς εἶχον τάχους*] v. Valck. ad Herodot. 6, 116. Matth. §. 337. Paulo post *ὁ δὲ Ἰέγας*, ut vulgo legebatur, habent Lugd. et Gr., ille cum gl. ad marg. *ὄνομα χωρίου Ἰέγαι*. In ed. Bas. *Γέγας* et „sic cod. Bas., nam nulla varietas scripturae adnotata erat." Duk. Laur. Pal. E. K. *Γέτας*. It. Vat. *γὲ τά*, unde Bekk. *Γέτα*. Sed Cass. Aug. Cl. Reg. Marc. Mosqu. m. (hic a man. rec., cetera erasa), Ar. Chr. Dan. T. (Cantabr. Arnoldi) Ven. solum *γε*. G. C. F. D. Gailio teste ne hoc quidem, quanquam hoc ob ea, quae de Reg. dicta sunt, Popponi non verisimile videtur. Valla: *in ipso transitu Siculorum Gega et muro expugnato*, quae Steph. tacite mutavit in *quum in ipso itinere legas Siculorum murum expugnasset*. Porro articulum in *τό τε*, sive antea nomen proprium, sive *γε* recipiatur, de loco obscuro et antea non nominato offensioni esse, adnotavit Popp., nisi quis *τὸ τεῖχος ἐν τῇ παρόδῳ* pro *τὸ ἐν τῇ παρόδῳ τεῖχος* accipiat, coll. Krueg. ad Dionys. p. 153. Addit, vel sic, si *τό τε τεῖχος* appositionem nominis proprii esse velis, obstare *τε*, quod in scriptura *ὁ δέ γε* bene sequenti *καὶ* ante *ξυνταξάμενος* opponi ait. Coniunctim *τότε* scribere Arn. et Popp. vehementer languere dicunt. I. *τό τε τό* dat, Vat. H. *τό τε τι*, Lugd. Gr. marg. Steph. *τὲ τί*. Iam de proprio nomine, si quod ponendum est, videndum, nam quod „scripturam plurimorum librorum (*ὁ δέ γε τότε τεῖχος*, *qui tunc sub adventum suum oppidum quidem Siculorum cepit*) sequitur Bened., ea planior est, quam quae in nomen proprium corrumpi potuerit." Popp. Quod autem ad nomen *Ἰέγαι* attinet, „huius nominis mentio vix alibi invenitur." Wass. At Steph. Byz. *Ἰέται, φρούριον Σικελίας, θηλυκῶς. Φίλιστος ἕκτῃ. τὸ ἐθνικὸν Ἰεταῖος καὶ*

ρινθίων ἀρχόντων, μιᾷ νηὶ τελευταῖος ὁρμηθεὶς πρῶτος μὲν ἀφικνεῖται ἐς τὰς Συρακούσας, ὀλίγον δὲ πρὸ Γυλίππου· καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ πολέμου μέλλοντας ἐκκλησιάσειν διεκώλυσέ τε καὶ παρεθάρσυνε, λέγων ὅτι νῆές τε ἄλλαι ἔτι προςπλέουσι καὶ Γύλιππος ὁ Κλεανδρίδου Λακεδαιμονίων ἀποστειλάντων ἄρχων. καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι ἐπερρώσθησάν τε καὶ τῷ Γυλίππῳ εὐθὺς πανστρατιᾷ ὡς ἀπαντησόμενοι ἐξῆλθον· ἤδη γὰρ καὶ ἐγγὺς ὄντα ᾐσθάνοντο αὐτόν. ὁ δὲ Ἰέτας [τό] τε τεῖχος ἐν τῇ παρόδῳ τῶν Σικελῶν ἑλών, καὶ ξυνταξάμενος ὡς ἐς μάχην, ἀφικνεῖται ἐς τὰς Ἐπιπολάς· καὶ ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὐρύηλον, ᾗπερ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον, ἐχώρει μετὰ τῶν Συρακοσίων ἐπὶ τὸ τείχισμα τῶν

Ἰετεία. Est fragm. 26. p. 162 sq. Quod castellum Cluver. S. A. p. 471. B. dicit ad Segestam situm fuisse, nescio unde habens. Nam quod ibi etiamnunc oppidum Iato extare dicit, minime firmum argumentum est, quum similitudo nominum facile decipiat. Quod ex fragmento Philisti Thucydidem emendare volueram, obloquitur Popp., nam sicut situm, ita ipsum Stephani de Thucydide silentium et librorum alio ducentium auctoritatem me redarguere. Stephani de Thucydide silentium quid probet? non omnes, qui nomen in scriptis suis habebant, ab eo proferri opus erat. Sic Dascon Philisti testimonio explicatur, Thucydidis non item. Ac monuit Arn., plurima pro nomine Ietae pugnare, quum Plinius quoque inter civitates Siciliae 3, 8. et *Etinos* et *Ietenses* memoret et Cicero 3. Verr. 43. *Ietinos* (nam sic Zumpt. post Ernestium legit pro *Letini*) proxime incolis Helori recenseat, quasi utrique in eadem parte Siciliae sint. Ipse se inclinare profitetur ad scripturam ὁ δὲ Ἰέτας τε τεῖχος ἐν τῇ παρόδῳ τῶν Σικελῶν ἑλὼν, καὶ ξυνταξάμενος etc., vel ὁ δὲ Γέτα τε τεῖχος ἐν etc. Etiam Ἱεράς τε aliquis suspicetur, quod nomen apud Plut. Timol. 30. est.

κατὰ τὸν Εὐρύηλον] Extrema haec rupis pars, antequam arx ibi exstruebatur, iam hoc nomine appellata est, ut liquet tum ex h. l. tum ex 7, 43. Communitae Epipolae sunt demum a Dionysio maiore. vid. de Situ Syrac. p. 42. „Quod si iam tum munimentum in Euryelo fuisset, Athenienses non videntur posituri fuisse castellum Labdalum inter Euryelum et urbem medio loco, sane non admodum tuto, quum a Syracusanis duabus ex partibus circumveniri posset; neque adscendentes Epipolas circa Euryelum Syracusanos latere potuissent, si ibi eorum, ut postea [7, 43.] praesidium aliquod fuisset.“ Dorv. Sicul. p. 186., cui arx in Euryelo posita esse videtur, postquam Dionysius maior Epipolas urbi adiecerat, communieratque. Marcelli tempore ibi arcem fuisse Cluver. probat ex Livii 25, 25. vid. de Sit. Syrac. p. 57. Gylippus, ait auctor, ἐχώρει ἐπὶ τὸ τείχισμα τῶν Ἀθηναίων, sc. ἐπὶ τὸ διπλοῦν τεῖχος καὶ τὸν κύκλον, etenim eo agmen convertit, non tamen e vestigio aggressurus, ut recte Arn. Vol. 3. p. 526. Illud τείχισμα igitur ne confunde cum τειχίσματι, quod Syracusani serius (7, 43.) ad Euryelum habent. Gylippo Syracusani cum omnibus copiis obviam ibant non resistentibus Atheniensibus, quippe maior pars eorum versabatur in planis terrarum, occupata muro duplici ad mare usque inde a κρημνῷ exaedificando, ut recte Arn. ibid. p. 525 sq. In verbis κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ vulgo articulum omittunt. Phryn. p. 279. Lob. dicit se apud nullum probatum scriptorem invenisse κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, sed putare in Thucydidis libro octavo legi: κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ. Itaque si quis huius scriptoris auctoritate fretus ita loqui velit, ei ad-

Ἀθηναίων. ἔτυχε δὲ κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ ἐλθὼν ἐν ᾧ ἑπτὰ μὲν ἢ ὀκτὼ σταδίων ἤδη ἐπετετέλεστο τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸν μέγαν λιμένα διπλοῦν τεῖχος, πλὴν κατὰ βραχύ τι τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν· τοῦτο δ' ἔτι ᾠκοδόμουν. τῷ δὲ ἄλλῳ τοῦ κύκλου πρὸς τὸν Τρώγιλον ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν λίθοι τε παραβεβλημένοι τῷ πλέονι ἤδη ἦσαν, καὶ ἔστιν ἃ καὶ ἡμίεργα, τὰ δὲ καὶ ἐξειργασμένα κατελείπετο. παρὰ τοσοῦτον μὲν Συράκουσαι ἦλθον κινδύνου.

3 Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι αἰφνιδίως τοῦ τε Γυλίππου καὶ τῶν Συρακοσίων σφίσιν ἐπιόντων, ἐθορυβήθησαν μὲν πρῶτον, παρετάξαντο δέ. ὁ δὲ θέμενος τὰ ὅπλα ἐγγὺς κήρυκα προπέμπει αὐτοῖς λέγοντα, εἰ βούλονται ἐξιέναι ἐκ τῆς Σικελίας πέντε ἡμερῶν, λαβόντες τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἑτοῖμος εἶναι σπένδεσθαι. οἱ δὲ ἐν ὀλιγωρίᾳ τε ἐποιοῦντο καὶ οὐδὲν ἀποκρινάμε-

dendum esse articulum τοῦ. Eadem Thom. M. p. 502. et Phavorin. repetunt, adduntque haec: κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ βέλτιον λέγειν, ἢ κατ' ἐκείνου (leg. ἐκεῖνο) καιροῦ, ἀεὶ γὰρ μετὰ ἄρθρου Θουκυδίδης λέγει. Sed verba κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ in libro octavo non legi animadvertit Duk., qui se ait in Praef. semel tantum, et hoc quidem loco invenisse κατὰ τοῦτο καιροῦ, ubi quum Vat. It. [Ven. κατὰ τοῦ καιροῦ] habeant articulum, restitui et Phrynichum de hoc ipso loco cum Dukero puto cogitasse. Addit Lobeck. 7, 69. ἐν τῷ τοιούτῳ τοῦ καιροῦ. Recentiores promiscue articulum et addidisse et omisisse docet, neque ad summam quidquam interesse, utrum articulus omittatur an adiiciatur et in mente ac voluntate scribentis positam esse variandae pro tempore constructionis rationem, non in ipsa formula, de qua Phrynichus loquitur. Arn. sensum formulae sine articulo h. l. ait esse: he happened to arrive at a moment so critical sive so critically, sine respectu ad ipsum discrimen (*the* crisis or turning point) belli Siculi. Tum in H. est παρὰ βραχύ τι, pro κατά etc. Schol. Lobeckio ad Phryn. p. 540. legisse videtur κατὰ βραχύ τι, sic enim eum adnotasse: κατὰ βραχύ τι βαρυτόνως τινὲς ἀναγιγνώσκουσιν, ἵνα μὴ τὸ ὀλίγον, ἀλλὰ τὸ πετρῶδες ἀκούηται. Lobeckio illud significari videtur, aliquos utroque coniuncto πλὴν κατάβραχύ τι scripsisse, *excepto loco quodam vadoso eodemque scruposo*, „nisi pro πετρῶδες, addit, ille πηλῶδες scripsit, quae res fere solent coniunctae esse: πηλοῦ καταβραχέος Plat. Timae. p. 297. etc." Mihi quoque verosimile est, πηλῶδες Scholiastam scripsisse, quia ei regionis illius litoralis natura ex lectione Thucydidis et quidem libri sexti nota esse debuit, ubi v. cap. 101. De verbis παρὰ τοσοῦτον — κινδύνου v. Matth. p. 1174.

3. προπέμπει αὐτοῖς] libri, ut videtur, omnes praeter Vat. H. E., in quibus est προςπέμπει. „Mihi ita videtur: quum sententia postulat, ut dicatur *praemittere* vel *prius mittere*, scribendum esse προπέμπειν, quum *ad aliquem mittere*, προςπέμπειν. Thuc. 1, 29. 3, 100. 4, 30. 78. 111. 8, 77. in quibus omnibus προπέμπειν, pro *praemittere*, constanter habent Mss. et Edd. Unde hic quoque προπέμπει legendum assentior Wassio." Duk. Iam „post προπέμπει λέγοντα sequi debebat ἑτοῖμον εἶναι. Sed scriptor ita perrexit scribere, quasi antea dixisset κήρυκα προπέμψας λέγει." Haack. Simile quid observatum est supra in verbis 5, 41. οὐκ ἐώντων μεμνῆσθαι, ἀλλ' — ἑτοῖμοι εἶναι pro ἑτοίμων εἶναι, ubi v. adn. coll. Lobeck ad Phryn. p. 755 sq. adn.

οὐδὲν ἀποκρινάμενοι] Plut. Nic. 19. addit: τῶν δὲ στρατιωτῶν

νοι ἀπέπεμψαν. καὶ μετὰ τοῦτο ἀντιπαρεσκευάζοντο ἀλλήλοις ὡς ἐς μάχην. καὶ ὁ Γύλιππος ὁρῶν τοὺς Συρακοσίους ταρασσομένους καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυντασσομένους, ἐπανῆγε τὸ στρατόπεδον ἐς τὴν εὐρυχωρίαν μᾶλλον. καὶ ὁ Νικίας οὐκ ἐπῆγε τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ᾽ ἡσύχαζε πρὸς τῷ ἑαυτοῦ τείχει. ὡς δ᾽ ἔγνω ὁ Γύλιππος οὐ προσιόντας αὐτούς, ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν Τεμενῖτιν καλουμένην, καὶ αὐτοῦ ηὐλίσαντο. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἄγων τὴν μὲν πλείστην τῆς στρατιᾶς παρέταξε πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων, ὅπως μὴ ἐπιβοηθοῖεν ἄλλοσε, μέρος δέ τι πέμψας πρὸς τὸ φρούριον τὸ Λάβδαλον αἱρεῖ, καὶ ὅσους ἔλαβεν ἐν αὐτῷ πάντας ἀπέκτεινεν· ἦν δὲ οὐκ ἐπιφανὲς τοῖς Ἀθηναίοις τὸ χωρίον. καὶ τριήρης τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἁλίσκεται τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἐφορμοῦσα τῷ λιμένι.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι 4
διὰ τῶν Ἐπιπολῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀρξάμενοι ἄνω πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος ἁπλοῦν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ δύναιντο

τινες καταγελῶντες ἠρώτων, εἰ διὰ παρουσίαν ἑνὸς τρίβωνος καὶ βακτηρίας Λακωνικῆς οὕτως ἰσχυρὰ τὰ Συρακουσίων ἐξαίφνης γέγονεν, ὡς Ἀθηναίων καταφρονεῖν. Et profecto Gylippus fere unicus Spartanus missus esse videtur. Testatur Iustin. 3, 4. *ab his* (sc. Lacedaemoniis) *mittitur Gylippus solus, sed in quo instar omnium auxiliorum erat.* Bloomf. Mox in verbis ἐς τὴν εὐρυχωρίαν μᾶλλον errat Wass., qui μᾶλλον loco comparativi adiectivi positum putat, nam cum verbo ἐπανῆγε iungendum est. Porro ἄκρα Τεμενῖτις pars τοῦ κρημνοῦ sive rupis fuisse videtur, quae Tycam et Neapolin separabat. Hic non longe a portula (πυλίδι) Gylippus cum exercitu consedisse videtur. Sic sentit etiam Arn. Vol. 3. p. 526. Vulgo legebatur Τεμενίτην, correxit Valck. ad Eurip. Hippol. p. 285. A. De verbis τὴν πλείστην τῆς στρατιᾶς v. Dorv. ad Charit. p. 281. 286. Matth. p. 826 sq.

4. πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος ἁπλοῦν] i. e. πρὸς τὸ τεῖχος ἐγκάρσιον τεῖχος ἁπλοῦν ἐτείχιζον, ut τεῖχος bis cogitetur, estque τὸ τεῖχος ἐγκάρσιον illud τεῖχος Syracusanorum, quod captum per Athenienses vidimus 6, 100. A Syracusanis igitur praeter prius vel potius versus prius ἐγκάρσιον τεῖχος nunc murus alius perduci coepit, ne hostes sibi exitum ex urbe intercluderent. Non poterant novum murum aliter dirigere, nisi versus murum priorem, ut qui transversus esset, nisi forte vellent eum παράλληλον cum priori facere, id quod insanum fuisset. Et simul ex illa directione novi muri versus priorem hoc commodi capiebant, quod, quum novum usque ad extremitatem prioris perduxissent, ab altero latere, ubi prior murus stabat, tecti erant, quare non opus habebant, ut novum murum duplicem facerent. Priorem murum enim Athenienses non occupaverant, sed loricas, puto, deripuerant, palosque averterant, vid. 6, 100. Ac licet totum deiecerant, tamen ruderibus praemuniebantur. Ait Arn. πρὸς τὸ ἐγκάρσιον esse *in transversum*, in einer schiefen Richtung, et τεῖχος tantum ad ἁπλοῦν pertinere, ut sit sie zogen eine einfache Mauer in schiefer Richtung. Huic interpretationi repugnant verba cap. 7. init. καὶ ξυνετείχισαν Corinthii, Ambraciotae et Leucadii τὸ λοιπὸν novi muri τοῖς Συρακοσίοις μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου τείχους coll. epist. Niciae cap. 11. huius libri: οἱ δὲ (Syracusani) παρῳκοδομήκασιν ἡμῖν τεῖχος ἁπλοῦν,

κωλῦσαι, μηκέτι οἷοί τε ὦσιν ἀποτειχίσαι. καὶ οἵ τε Ἀθηναῖοι ἀναβεβήκεσαν ἤδη ἄνω, τὸ ἐπὶ θαλάσσῃ τεῖχος ἐπιτελέσαντες, καὶ ὁ Γύλιππος, ἦν γάρ τι τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ τείχους ἀσθε-

unde apparet discernendos esse muros transversum et simplicem, et hunc versus illum ductum esse. At addit Arn., priorem murum (*τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος*) non in editis Epipolarum, sed in valle Temenitis seu Neapolis exstructam fuisse; id quod facile refellitur ex 6, 100., ubi qui Syracusani ex illo ipso transverso muro aufugiunt, *τὸ προτείχισμα*, quod circum Temenitem aedificatum erat, fuga petunt. Non igitur in humili regione Temenitis ille transversus murus erat, sed in editiori regione Epipolarum. Alio loco Arn., ut Bred. ad h. l., communi cum Heilmanno errore *τεῖχος ἐγκάρσιον* murum oppugnantium sive *κύκλον* esse statuit, de qua opinione post ea, quae modo protuli, non opus est repetere dicta in lib. de Sit. Syrac. p. 97 sqq.

ἦν γάρ τι τοῖς Ἀθηναίοις] Sententia causalis praemissa, v. Matth. p. 1242. Mox *ῥᾷον* scripsi ex bonis libris pro *ῥάων*, Arn. confert c. 28. *θᾶσσον οὖσα* et 4, 10. *μὴ ῥᾳδίως οὔσης τῆς ἀναχωρήσεως*, ubi v. adn. Ad *δι' ἐλάσσονος* supple *διαστήματος*, et *τὸν λιμένα τὸν τῶν Συρακοσίων* parvum portum sive Laccium, ubi eorundem navalia erant (cap. 22.), intelligendum esse, verissime monuit Did. et sic iam Port. acceperat: *prope parvum Syracusanorum portum*. Itidem cum Didotio *κινῶνται* refero ad Syracusanos. Schol. *ἐάν τι κατὰ θάλασσαν παρακινῶσιν οἱ Συρακούσιοι*, et Port. *si quid illi* (Syracusani) *classe molirentur*. Et *κινεῖσθαι* de hostili conatu dici, docet Did. ex 5, 8. *ὁ δὲ Βρασίδας εὐθὺς ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς Ἀθηναίους* et 8, 100. *εἰ ἄρα ποι κινοῖντο αἱ νῆες*. Et *ἐπαναγωγάς* scripsi ex Vat. H. pro vulgata *ἐπαγωγάς*, nam, ut Popp. et Bau. animadverterunt, *ἐπαγωγή* est *advectio*, *subvectio* velut commeatus, et *arcessitus*, *invitatio*, *sollicitatio*, *ἐπαναγωγή* autem *profectio classis*, *impetus*, *impressio*. Mox dicit *στρατιὰν καὶ τὰς ναῦς* i. e. exercitus terrestris partem et naves certe pugnando aptas omnes. Nam pars exercitus remanebat in muris, quos serius demum (v. cap. 60. coll. c. 11.) Athenienses relinquunt. Stationem maioris partis Atheniensium in muris auctor dicit *τὸ στρατόπεδον*, ut c. 23. *ἐς τὸ στρατόπεδον ἐξεκομίζοντο*. Naves autem modo ad pugnandum aptas ad castella Plemmyrii transvectas esse, docet ipse verbis *καὶ τὰ πλοῖα ἤδη ἐκεῖ τὰ μεγάλα ὥρμει καὶ αἱ ταχεῖαι νῆες*. Quippe *πλοῖα* illa magna puto apparatum bellicum vexisse. Porro *τὰ πληρώματα* intelligo non solos classiarios milites, sed die Schiffsmannschaft, Bemannung, i. e. tum nautas, tum milites defendendis navibus impositos, quos statim uno nomine *ναύτας* dicit; quippe *ναῦται* latiori sensu et *ἐπιβάτας* (Seesoldaten) et *ναύτας* strictiori sensu dictos (Seeleute) significat una denominatione. In sequentibus structura variatur per participium *χρώμενοι* et *ὁπότε ἐξέλθοιεν*, pro *χρώμενοι* et *ἐξελθόντες*, totum autem dictum est pro *ἐφ' ὕδωρ σπάνιόν τε καὶ οὐκ ἐγγύθεν ὂν καὶ ἐπὶ φρυγανισμὸν ἅμα ἐξελθόντες οἱ ναῦται διεφθείροντο*, ut Arn. adnotavit. Vat. H. habent *οἱ ναῦται — οἱ πολλοὶ διεφθείροντο*, perperam! Verba *οἱ ναῦται διεφθείροντο* non significant, omnes nautas periisse, nam ne exierunt quidem omnes lignatum et aquatum, „quod etsi non claris verbis dicitur, non omnes exiisse, tamen ex natura rei facile intelligitur, ut additamento *οἱ πολλοί* libenter careamus." Popp. 2, 1. p. 41. Adde quod *οἱ πολλοί* est *plerique* (v. Matth. §. 266.), plerosque autem nautas periisse, aperte falsum est. Mox vulgo est *κακουργήσαντες*, correctum est ex optimis libris. Cum verbis motus participia praesentis temporis nonnunquam iunguntur, aoristorum participia non item. vid. Matth. Miscc. Philol.

νὲς, νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν ἐπῄει πρὸς αὐτό. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ἔτυχον γὰρ ἔξω αὐλιζόμενοι, ὡς ᾔσθοντο, ἀντεπῄεσαν· ὁ δὲ γνοὺς κατὰ τάχος ἀπήγαγε τοὺς σφετέρους πάλιν. ἐποικοδομήσαντες δὲ αὐτὸ οἱ Ἀθηναῖοι ὑψηλότερον αὐτοὶ μὲν ταύτῃ ἐφύλασσον, τοὺς δὲ ἄλλους ξυμμάχους κατὰ τὸ ἄλλο τείχισμα ἤδη διέταξαν ᾗπερ ἔμελλον ἕκαστοι φρουρεῖν. τῷ δὲ Νικίᾳ ἐδόκει τὸ |Πλημμύριον καλούμενον τειχίσαι· ἔστι δὲ ἄκρα ἀντιπέρας τῆς πόλεως, ἥπερ προὔχουσα τοῦ μεγάλου λιμένος τὸ στόμα στενὸν ποιεῖ, καὶ εἰ τειχισθείη, ῥᾷον αὐτῷ ἐφαίνετο ἡ ἐςκομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι· δι' ἐλάσσονος γὰρ πρὸς τῷ λιμένι τῷ τῶν Συρακοσίων ἐφορμήσειν σφᾶς, καὶ οὐχ ὥςπερ νῦν ἐκ μυχοῦ τοῦ λιμένος τὰς ἐπαναγωγὰς ποιήσεσθαι, ἤν τι ναυτικῷ κινῶνται. προςεῖχέ τε ἤδη μᾶλλον τῷ κατὰ θάλασσαν πολέμῳ, ὁρῶν τὰ ἐκ τῆς γῆς σφίσιν ἐπειδὴ Γύλιππος ἧκεν ἀνελπιστότερα ὄντα. διακομίσας οὖν στρατιὰν καὶ τὰς ναῦς ἐξετείχιζε τρία φρούρια· καὶ ἐν αὐτοῖς τά τε σκεύη τὰ πλεῖστα ἔκειτο καὶ τὰ πλοῖα ἤδη ἐκεῖ τὰ μεγάλα ὥρμει καὶ αἱ ταχεῖαι νῆες. ὥςτε καὶ τῶν πληρωμάτων οὐχ ἥκιστα τότε πρῶτον κάκωσις ἐγένετο· τῷ τε γὰρ ὕδατι σπανίῳ χρώμενοι καὶ οὐκ ἐγγύθεν, καὶ ἐπὶ φρυγανισμὸν ἅμα ὁπότε ἐξέλθοιεν οἱ ναῦται, ὑπὸ τῶν ἱππέων τῶν Συρακοσίων κρατούντων τῆς γῆς διεφθείροντο. τρίτον γὰρ μέρος τῶν ἱππέων τοῖς Συρακοσίοις διὰ τοὺς ἐν τῷ Πλημμυρίῳ, ἵνα μὴ κακουργήσοντες ἐξίοιεν, ἐπὶ τῇ ἐν τῷ Ὀλυμπιείῳ Πολίχνῃ ἐτετάχατο. ἐπυνθάνετο δὲ καὶ τὰς λοιπὰς τῶν Κορινθίων ναῦς προςπλεούσας ὁ Νικίας· καὶ πέμπει ἐς φυλακὴν αὐτῶν εἴκοσι ναῦς, αἷς εἴρητο περί τε Λοκροὺς καὶ Ῥήγιον καὶ τὴν προςβολὴν τῆς Σικελίας ναυλοχεῖν αὐτάς.

Ὁ δὲ Γύλιππος ἅμα μὲν ἐτείχιζε τὸ διὰ τῶν Ἐπιπολῶν

2, 1. p. 89. et Herm. ad Vig. p. 773, 223. 224. -Dein ἐν τῷ Ὀλυμπιείῳ est *prope Olympium*. V. Dorv. ad Charit. p. 206. Boeckh. Specim. Emendd. in Pindar. p. XII. Et Πολίχνῃ maiuscula litera scripsi, nomen enim proprium est. Monuit Letr. Topogr. de Syrac. p. 54. Alia hoc nomine oppida apud alios scriptores leguntur, de quibus dixi in lib. de Sit. Syrac. p. 86. Quamquam enim articulus praemissus est (τῇ Πολίχνῃ), ut 8, 14. 23., unde colligit Did., nomen appellativum esse (*oppidulum*), tamen ob id ipsum, quod non aliud nomen habuisse videtur, illud appellativum simul proprium nomen est. Bekk. praesenti loco in ed. stereot. minuscula litera, in locis libri octavi maiuscula usus est. Mox ad ἐτετάχατο glossam Moeridis p. 154. retulit Abr. Misce. Obss. Vol. 3. p. 305. Vid. Matth. p. 378. adn. 1.

ναυλοχεῖν αὐτάς] Steph. alterum pleonasmi huius pronominis exemplum profert ex Thuc. 4, 93. τῷ δὲ Ἱπποκράτει — ὡς αὐτῷ ἠγγέλθη. Adde Aelian. V. H. 5, 3. et Thuc. 7, 48. Duk. At nihil huc pertinet haec observatio, quia αὐτάς est accusativus obiecti, pendetque ex ναυλοχεῖν, ut iam Bau. adnotavit. Appian. B. C. 4, 82., quem Arn. attulit, Μοῦρκος δὲ ἐν Πελοποννήσῳ ναυλοχῶν Κλεοπάτραν. Photius: ναυλοχεῖν, ναῦς λοχᾶν καὶ ἐνεδρεύειν. Θουκ. ἑβδόμῳ. καὶ ναυλόχιον ὁ τοιοῦτος τόπος, ᾧ λιμένες ἔνεισιν.

τεῖχος, τοῖς λίθοις χρώμενος οὓς οἱ Ἀθηναῖοι προπαρεβάλοντο σφίσιν, ἅμα δὲ παρέτασσεν ἐξάγων ἀεὶ πρὸ τοῦ τειχίσματος τοὺς Συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάσσοντο. ἐπειδὴ δὲ ἔδοξε Γυλίππῳ καιρὸς εἶναι, ἦρχε τῆς ἐφόδου· καὶ ἐν χερσὶ γενόμενοι ἐμάχοντο μεταξὺ τῶν τειχισμάτων, ᾗ τῆς ἵππου τῶν Συρακοσίων οὐδεμία χρῆσις ἦν. καὶ νικηθέντων τῶν Συρακοσίων καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελομένων καὶ τῶν Ἀθηναίων τροπαῖον στησάντων, ὁ Γύλιππος ξυγκαλέσας τὸ στράτευμα οὐκ ἔφη τὸ ἁμάρτημα ἐκείνων ἀλλ' ἑαυτοῦ γενέσθαι· τῆς γὰρ ἵππου καὶ τῶν ἀκοντιστῶν τὴν ὠφέλειαν τῇ τάξει ἐντὸς λίαν τῶν τειχῶν ποιήσας ἀφελέσθαι· νῦν οὖν αὖθις ἐπάξειν. καὶ διανοεῖσθαι οὕτως ἐκέλευεν αὐτοὺς ὡς τῇ μὲν παρασκευῇ οὐκ ἔλασσον ἕξοντας, τῇ δὲ γνώμῃ οὐκ ἀνεκτὸν ἐσόμενον εἰ μὴ ἀξιώσουσι Πελοποννήσιοί τε ὄντες καὶ Δωριῆς Ἰώνων καὶ νησιωτῶν καὶ ξυγκλύδων ἀνθρώπων κρατήσαντες ἐξελάσασθαι ἐκ τῆς χώρας.
6 καὶ μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, αὖθις ἐπῆγεν αὐτούς. ὁ δὲ Νικίας καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, νομίζοντες καὶ εἰ ἐκεῖνοι μὴ ἐθέλοιεν μάχης ἄρχειν, ἀναγκαῖον εἶναι σφίσι μὴ περιορᾶν παροικοδομούμενον τὸ τεῖχος· ἤδη γὰρ καὶ ὅσον οὐ παρεληλύθει τὴν τῶν Ἀθηναίων τοῦ τείχους τελευτὴν ἡ ἐκείνων τείχισις, καὶ εἰ προέλθοι, ταὐτὸν ἤδη ἐποίει αὐτοῖς νικᾶν τε μαχομέ-

5. *τοῖς λίθοις χρώμενος*] Hi lapides ab Atheniensibus ad futurum usum adiecti erant ad partem borealem *τοῦ κύκλου*, in Tyca Trogilum versus, v. 6, 99. 7, 2. Plutarchi Nic. 18. extr. haec verba sunt: *βραχὺ γὰρ ἦν κομιδῇ τὸ ἀπολειπόμενον τοῦ ἔργου· καὶ τοῦτο παραβεβλημένην εἶχε τὴν παρασκευὴν τῆς τειχοδομίας σύμπασαν.* Ad *ἐντὸς λίαν ποιήσας* supple *αὐτὴν, τὴν τάξιν.* v. Matth. p. 793. 2. Dativum *τῇ τάξει* Popp. iungit cum *ἀφελέσθαι*, adire iubens eundem §. 418. e. init. Porro Photius *συγκλύδων, συμμίκτων, ἐπηλύδων, παρεισάκτων.* Ita Aristid. Vol. 2. p. 8. iungit *συγκλύδας* et *πανταχόθεν συμπεφορημένους.* Valck. Animadvv. ad Ammon. p. 44. vocem istam ut temere confictam prorsus damnavit et ubique genitivum mutandum in *συνηλύδων*, accusativum in *συνήλυδα* iudicavit, quem satis refellit Bast. ad Greg. Cor. p. 917. Conf. Dorv. ad Charit. p. 574. Passov. in Lex. Gr. s. v. et interpp. ad Hesych. s. v.

6. *καὶ εἰ ἐκεῖνοι μή*] i. e. *vel etiamsi non* etc. v. Herm. ad Vig. p. 832, 307. Schaef. Melett. cr. p. 34. et ad Soph. Vol. 1. p. XII. De *μὴ περιορᾶν* etc. v. Matth. p. 1080. init.

ταὐτὸν ἤδη ἐποίει] Schol. *οἱ Συρακούσιοι ἐν ἀσφαλεῖ ἔμελλον ἔσεσθαι μετὰ ταῦτα, εἴτε μάχοιντο καὶ νικῷεν τοὺς Ἀθηναίους, εἴτε καὶ ἡσυχάζοιεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν.* Imo *αὐτοῖς* refertur ad Athenienses, hoc sensu: dann hätte es für die Athener einerlei Wirkung, sowohl fortdauernd zu kämpfen und zu siegen, als auch gar nicht zu kämpfen, i. e. alle Siege halfen dann den Athenern nichts mehr. Plut. Nic. 19. *ἀπέκοψε τὸν ἐκείνων περιτειχισμὸν, ὥστ' αὐτοῖς μηδὲν εἶναι πλέον κρατοῦσιν* i. e. *ut eis non plus prodesset vincere, quam non vincere.* Quare cum proxima nocte Syracusani murum suum ultra communitionem Atheniensium perduxissent, scriptor hoc ipso cap. extr. addit, Syracusanos non iam potuisse ab Atheniensibus impediri, et

νοις διὰ παντὸς καὶ μηδὲ μάχεσθαι· ἀντεπῄεσαν οὖν τοῖς Συρακοσίοις. καὶ ὁ Γύλιππος τοὺς μὲν ὁπλίτας ἔξω τῶν τειχῶν μᾶλλον ἢ πρότερον προεξαγαγὼν ξυνέμισγεν αὐτοῖς, τοὺς δ' ἱππέας καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς ἐκ πλαγίου τάξας τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν ᾗ τῶν τειχῶν ἀμφοτέρων αἱ ἐργασίαι ἔληγον. καὶ προςβαλόντες οἱ ἱππῆς ἐν τῇ μάχῃ τῷ εὐωνύμῳ κέρᾳ τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ κατ' αὐτοὺς ἦν, ἔτρεψαν· καὶ δι' αὐτὸ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα νικηθὲν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων κατηράχθη ἐς τὰ τειχίσματα. καὶ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἔφθασαν παροικοδομήσαντες καὶ παρελθόντες τὴν τῶν Ἀθηναίων οἰκοδομίαν, ὥςτε μηκέτι μήτε αὐτοὶ κωλύεσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐκείνους τε καὶ παντάπασιν ἀπεστερηκέναι, εἰ καὶ κρατοῖεν, μὴ ἂν ἔτι σφᾶς ἀποτειχίσαι.

Μετὰ δὲ τοῦτο αἵ τε τῶν Κορινθίων νῆες καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων ἐςέπλευσαν αἱ ὑπόλοιποι δώδεκα, λαθοῦσαι τὴν τῶν Ἀθηναίων φυλακήν, ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἐρασινίδης Κορίνθιος, καὶ ξυνετείχισαν τὸ λοιπὸν τοῖς Συρακοσίοις 7

Athenienses iam prorsus a Syracusanis facultate privatos esse, etiamsi vincerent, hos circummunitione includendi. Ubi quod Bloomf. militaribus viris reliquit explicandum, qui Athenienses victores in pugna non potuerint murum adversariorum destruere, et illo destructo suam circummunitionem continuare, satis eum epistola Niciae cap. 11. edocere poterat: etenim *cum praesentibus copiis* vel victores non poterant sperare, fore ut muro simplici potirentur (διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων, et quod non toto exèrcitu ad impugnandum murum uti Nicias poterat, quia custodia τοῦ κύκλου magnam eius partem requirebat); at πολλῇ στρατιᾷ ἐπελθὼν τὸ παρατείχισμα capere poterat atque eo ipso consilio novas opes ab Atheniensibus submitti vult epistola ad eos missa. Mox προεξαγαγών servo coll. 4, 129. ἐξεστρατευμένοι ἔξω τῆς πόλεως. Alii libri προαγαγών vel προςαγαγών. Equites et iaculatores Gylippus collocavit κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν, etenim „Syracusani fronte occasum versus conversi equitatum, qui esset ad dexterum cornu, ad septentriones aciei suae habebant. Atqui septentrionale latus Epipolarum latissime in non occupata, soli patebat, quum absoluta Atheniensium circummunitionis pars ad austrum esset, versus τὸν κρημνόν, qui ad austrum spectat." Arn. Tum pro κατηράχθη (ab ἀράσσω) in aliis libris est κατερράχθη (a ῥάσσω). Infra c. 63. omnes libri ἀπαράξητε est, non ἀποῤῥάξητε, quare κατηράχθη hic cum Poppone servavi, „quamquam, ait, ῥάσσειν potius quam ἀράσσειν ità dictum esse et per se probabile est et ex Demosth. c. Con. §. 8. ῥάξαντες εἰς τὸν βόρβορον apparet." Paulo inferius H. om. verba καὶ παρελθόντες, Valla *nocte insequenti perduxerunt murum suum ultra hostilem*. Bekk. in ed. stereot. et haec verba et sequentia proxime seclusit, ita legi volens: παροικοδομήσαντες, ὥςτε etc. Sane si verba in H. omissa abesse volumus, melius etiam reliqua absunt. Apud Plut. Nic. c. 19. est παροικοδομῶν εἰς διαστολάς i. e. *per intervalla murorum*. De particula μή post ἀπεστερηκέναι v. Matth. p. 1048. init.

7. καὶ ξυνετείχισαν] At quum iam cap. 6. murum a Syracusanis ultra κύκλον transductum viderimus, qui fit, ut Corinthii etc. isti recens advenae summam operi manum admovisse dicantur? Syracusani, opinor, postquam inde ab urbe paululum opus produxerant, relicto hinc

μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου τείχους. καὶ ὁ Γύλιππος ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ἐπὶ στρατιάν τε ᾤχετο καὶ ναυτικὴν καὶ πεζικὴν ξυλλέξων, καὶ τῶν πόλεων ἅμα προςαξόμενος εἴ τις ἢ μὴ πρόθυμος ἦν ἢ παντάπασιν ἔτι ἀφεστήκει τοῦ πολέμου. πρέσβεις τε ἄλλοι τῶν Συρακοσίων καὶ Κορινθίων ἐς Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον ἀπεστάλησαν, ὅπως στρατιὰ ἔτι περαιωθῇ τρόπῳ ᾧ ἂν ἐν ὁλκάσιν ἢ πλοίοις ἢ ἄλλως ὅπως ἂν προχωρῇ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπιμεταπεμπομένων. οἵ τε Συρακόσιοι ναυτικὸν ἐπλήρουν καὶ ἀνεπειρῶντο ὡς καὶ τούτῳ ἐπιχειρήσοντες,
8 καὶ ἐς τἆλλα πολὺ ἐπέῤῥωντο. ὁ δὲ Νικίας αἰσθόμενος τοῦτο καὶ ὁρῶν καθ' ἡμέραν ἐπιδιδοῦσαν τήν τε τῶν πολεμίων ἰσχὺν καὶ τὴν σφετέραν ἀπορίαν, ἔπεμπε καὶ αὐτὸς ἐς τὰς Ἀθήνας ἀγγέλλων πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε καθ' ἕκαστα τῶν γιγνομένων, μάλιστα δὲ καὶ τότε, νομίζων ἐν δεινοῖς τε εἶναι καὶ εἰ μὴ ὡς τάχιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψουσιν ἢ ἄλλους μὴ ὀλίγους ἀποστελοῦσιν, οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν. φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι ἢ κατὰ τοῦ λέγειν ἀδυνασίαν ἢ καὶ γνώμης ἐλλι-

inde locis natura munitioribus intervallo, quo citius ultra *κύκλον* pervenirent, extrema muri prius absolverant. Quibus absolutis intermedia quoque ope Corinthiorum et reliquorum, qui modo advenerant, aedificando expleverunt. Quare Corinthii etc. dicuntur aedificationem iuvisse *μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου τείχους*.

τρόπῳ ᾧ ἂν] Matth. p. 906. ita explicat, ut sit idem quod *ὅςτις ἂν ᾖ ὁ τρόπος*, *quocunque tandem modo*, quod deinde per sequentia *ὅπως ἂν προχωρῇ* explicari ait. Schaefero in Reiskii Appar. cr. ad Demosth. Vol. 1. p. 815. adn. Haackii ratio magis placet iungentis *τρόπῳ ᾧ ἂν προχωρῇ*. Sed ita structuram loci ait fieri impeditiorem: obstare enim illud *ὅπως ἄν*. Illud *ὅπως* post *ἄλλως* s. v. habet B. Miratur praeterea Schaef. scriptorem, alias parcissimum verborum, in re satis manifesta nec multis egente verbis repente factum loquaculum. Unde suspicatur historicum non scripsisse nisi haec: *ὅπως στρατιὰ ἔτι περαιωθῇ τρόπῳ ᾧ ἂν προχωρῇ*, cetera *ἐν ὁλκάσιν ἢ πλοίοις ἢ ἄλλως* margini olim adscripta per socordiam librariorum in textum irrepsisse. Schaeferi iudicium sequutus est Bekk. in ed. stereot. „Facile *πως* pro *ὅπως* scripseris, nisi remaneret *ἄν*. Quare neque haec probanda, et multo minus cum Bau. et Matth. *τρόπῳ ᾧ ἂν* invita lingua pro *τρόπῳ ᾧτινι οὖν* accipienda; sed *προχωρῇ* bis cogitandum, et semel post *πλοίοις* supplendum. Quod si tertiam mare traiiciendi rationem haud facile cogitari posse dicas, videas adn. ad verba 6, 34. *ἤτοι κρύφα ἢ φανερῶς ἢ ἐξ ἑνός γέ του τρόπου.*" Popp. Sic sentiunt etiam Herm. Opuscc. Vol. 4. p. 191. et Arn. Bloomf. scribi vult *τρόπῳ ὅτῳ οὖν, ἐν ὁλκάσιν ἢ πλοίοις, ἢ ἄλλως ὅπως ἂν προχωρῇ*. Denique voces *ἀνάπειρα* et *ἀναπειρᾶν* et inde ducta in re navali solennia sunt: fit autem *ἀνάπειρα τῶν νεῶν* sive *τοῦ ναυτικοῦ*, quum naves in mare deducuntur, ut et ipsarum et remigum periculum fiat. Vid. cap. 51., interpretes ad Diod. 13, 8. Schweigh. Lexic. Polyb. s. v. et Schaef. Appar. cr. Demosth. Vol. 5. p. 323. Bloomf. ad h. l.

8. *ἀδυνασίαν*] *ἀδυναμίαν* Dan. et marg. Steph. In Anecdd. Bekk. 1. p. 345. Bachm. 1. p. 32, 25. haec leguntur: *ἀδυναμία ἐρεῖς, ὡς Δημοσθένης, καὶ ἀδυνασία, ὡς Ἀντιφῶν καὶ Θουκυδίδης, καὶ ἀδυνατία, ὡς Δεινόλοχος.* v. Passov. üb. Zweck etc. Gr. Wörterb. p. 19.

πεῖς γιγνόμενοι ἢ τῷ ὄχλῳ πρὸς χάριν τι λέγοντες οὐ τὰ ὄντα ἀπαγγέλλωσιν, ἔγραψεν ἐπιστολήν, νομίζων οὕτως ἂν μάλιστα τὴν αὐτοῦ γνώμην μηδὲν ἐν τῷ ἀγγέλῳ ἀφανισθεῖσαν μαθόντας τοὺς Ἀθηναίους βουλεύσασθαι περὶ τῆς ἀληθείας. καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φέροντες οὓς ἀπέστειλε τὰ γράμματα καὶ ὅσα ἔδει αὐτοὺς εἰπεῖν· ὁ δὲ τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον διὰ φυλακῆς ἤδη ἔχων ἑκουσίων κινδύνων ἐπεμελεῖτο.

Thom. M. p. 30. ἀκρατία, ἀδυνασία, καὶ ἀνοητία, παρὰ Θουκυδίδῃ μόνῳ, ἀκρασία δὲ, ἀδυναμία καὶ ἄνοια καὶ παρ' ἐκείνῳ καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς. Ἀδυνασία rursus extat 8, 8., ubi tamen D. I. E. habent ἀδυναμία, at Schol. adnotavit: σημείωσαι, ἀδυνασία εἴρηται. Pollux 3, 122. 6, 145. tam ἀδυνασία quam ἀδυναμία recte dici docet; adde Schaef. Appar. cr. Demosth. Vol. 1. p. 731. Neque vero aut ἀκρατία, aut ἀνοητία apud hunc scriptorem reperiuntur, ut docet Lobeck. ad Phryn. p. 508., qui falso narrat, Thomam vocis ἀδυνατία Thucydidem auctorem facere, nam id quidem in Anecdotis Bekk. et Bachm. tantum profertur vocabulum ex Dinolocho. De ἀκρατία v. Lobeck. p. 524. Mox μνήμης Vat. H. Vall. *veritus ne eos — memoria mandatorum deficeret*, ceteri γνώμης, Ven. γνώμῃ. Haec vox non potest significare nisi aut *prudentiam*, aut *voluntatem*. Illa non indigebant ad nunciandum id, quod mandatum erat, et nuncii dubito num quid consulto falsi referre voluerint, nisi palpandi populo causa, idque in sequentibus est. Consentaneum enim est, Niciam nuncios legisse sibi bene cupientes. Nec vero γνώμη *animi praesentiam* significare potest, qua nunciis coram oratoribus in concione interrogando urgentibus opus fuisse Arn. dicit: eius significationis vocabuli exemplum aeque ac Bloomf. ignoro. Itaque μνήμης videtur huic loco magis accommodatum Bekkero, Osiandro, Bloomfieldio et aliis. Verum memoria admodum firma non magis his nunciis opus erat, quam prudentia ad retinenda pauca illa, quae literis Niciae continentur. Denique hae interpretationes omnes requirunt dativum sive γνώμῃ sive μνήμῃ, nam si nuncii ἐλλιπεῖς erant, ἐλλιπεῖς erant non μνήμης vel γνώμης, sed πράγματος, ὃ ὁ Νικίας ἐβούλετο ἀγγέλλειν per memoriam (μνήμῃ), per prudentiam (γνώμῃ). Recte Schol. Lugd. γνώμης, τῆς αὐτοῦ Νικίου, hoc sensu: oder sie möchten hinter seiner Absicht zurückbleiben i. e. den Auftrag nicht recht eindringlich ausrichten, sive ut ipsis verbis scriptoris dicam: φοβούμενος μὴ ἡ γνώμη αὐτοῦ ἐν τῷ ἀγγέλῳ ἀφανισθῇ. Quare vulgatam γνώμης restitui. Ubi ἐν τῷ ἀγγέλῳ idem est, quod διὰ τοῦ ἀγγέλου. Vid. adn. ad 2, 35. Valck. ad Herodot. 8, 100. Matth. p. 1141.

ἤδη ἔχων] Vat. H. μᾶλλον ἤδη ἔχων.

ἔχων ἑκουσίων κινδύνων] ἔχων ἤδη ἑκουσίων κινδύνων Aug. Pal. It. Laur. Reg. (G.) Marc. Ven. Lugd., sed in Aug. ἤδη punctis notatum et praeterea linea transversa inductum. Vulgo ἤδη deest, et ipse omisi. In Cass. rec. man. inter vers. scriptum ἢ δι', atque sic (ἔχων ἢ δι' ἑκ. κ.) Vat. H. Ald. Flor. Bas. marg. Steph. Valla: *Niciae rem castrensem custodire maiori iam curae erat, quam voluntaria pericula adire.* Gr. ἢ διὰ κουσίων, ex emend. pariter ἢ δι' ἑκουσίων. F. ἤδ' ἑκουσίων. Pro ἑκουσίων ex Gr. vestigiis ἀκουσίων coniecerunt Reisk. Bau. et Wyttenb. ad Iulian. Orat. p. 163. ed. Schaef. Bekk. legi vult ὁ δὲ κατὰ τὸ στρατόπεδον διὰ φυλακῆς μᾶλλον ἤδη σφῶν ἢ δι' ἑκουσίων κινδύνων ἐπεμελεῖτο, omisso τά ante κατά cum Vat. H. Reg. (G.) Marc. K. Ar. Chr. Dan. In vulgata Reisk. mutata interpunctione ἑκουσίων κινδύνων cum φυλακῆς iungi voluit, quae mihi ratio una placet, hoc sensu: τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον ἐπεμελεῖτο, διὰ φυλακῆς

9 Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει τελευτῶντι καὶ Εὐετίων στρατηγος Ἀθηναίων μετὰ Περδίκκου στρατεύσας ἐπ' Ἀμφίπολιν Θρᾳξὶ πολλοῖς τὴν μὲν πόλιν οὐχ εἷλεν, ἐς δὲ τὸν Στρυμόνα περικομίσας τριήρεις ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἐπολιόρκει ὁρμώμενος ἐξ Ἱμεραίου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

10 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἧκοντες ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ παρὰ τοῦ Νικίου ὅσα τε ἀπὸ γλώσσης εἴρητο αὐτοῖς εἶπον,

ἤδη ἔχων (αὐτὸ) ἑκουσίων κινδύνων i. e. φυλάσσεσθαι αὐτὸ μελετῶν ἑκουσίων κινδύνων, es von freiwilligen Gefahren abhaltend. Hobbes.: was weary of entering into any voluntary dangers, quem sequitur Bred.: Nikias hatte fortdauernd unter Sorgen sein Augenmerk auf freiwillige Gefahren „i. e., ait, er war besorgt um freiwillige Gefahren, suchte vor allen nur zu verhüten, dass er nicht selbst zu Gefahren oder Kämpfen Anlass gab.“ Perperam id quidem; nam ἐπεμελεῖτο ἑκουσίων κινδύνων non potest significare: *metuit pericula voluntaria*, sed talia *quaesivit*, siquidem ἐπιμελεῖσθαι est *curam gerere alicuius rei.* Scriptura codicum Vat. H. μᾶλλον ἢ correctorem sapit, quamquam Bloomf. eam cognitam fuisse putat Dioni Cass. p. 516, 58. ἀλλ' αὐτοὶ διὰ φυλακῆς μᾶλλον ἢ διὰ κινδύνων τὸ στρατόπεδον ἐποιοῦντο, et sensum scripturae illius Schol. Lugd. reddit: ἡ διάνοια· ἐπιμέλειαν εἶχε τοῦ φυλάττεσθαι μᾶλλον ἢ τοῦ κινδυνεύεσθαι ἑκουσίως. Coniectura Wyttenbachii etc. aliquatenus a cod. Gr. firmatur, eamque aliquis probabilissimam ducat, sic legens: διὰ φυλακῆς ἤδη ἔχων ἀκουσίων κινδύνων ἐπεμελεῖτο, *Nicias rebus castrensibus iam custodia cavens hoc tantum egit, ut pericula non sponte quaesita averteret* i. e. er beschränkte sich auf die Defensive, nisi obstaret, quod modo dixi, ἐπιμελεῖσθαι non esse *metuere*, sed quaerere: quae quis autem quaerit, ea non sunt involuntaria (ἀκούσια). Ceterum „κινδύνους ἑκουσίους habet etiam Philostr. Vit. Ap. 8, 13. et ἑκουσίους κινδύνους auctor 8, 27. dicit αὐθαιρέτους κινδύνους, Xen. Anab. 6, 5, 14. κινδύνους ἐθελουσίους, quibus adde Dion. Cass. p. 613, 14. αὐτὸς μὲν ἡσύχαζε, καὶ οὐδένα ἔτι κίνδυνον αὐθαίρετον ἀνῃρεῖτο.“ Bloomf.

9. Ἱμεραίου] Dux Atheniensium per ostium Strymonis invectus et navibus flexum eius amnis circa Amphipolin secutus urbem oppugnavit. De Himeraeo aliunde nihil constat. Suspiceris tamen hinc, quod Macedonia versus Athenienses venerunt, id oppidum aliqua in litore ab occasu Amphipolis situm fuisse.

10. ἥκοντες — εἶπον] Hanc epistolam Niciae interpretibus in mente habuisse videtur Demetr. de Elocut. sect. 228. De verbis ἀπὸ γλώσσης v. Matth. p. 726. init. Mox Vat. H. (incertum an etiam G.) habent ἐπηρώτα pro vulgata ἠρώτα, quae est minime spernenda scriptura, hoc sensu *et si quid quis praeterea interrogaret.* Scribarum in republica Atheniensium tria genera fuisse videntur, primum γραμματεὺς κατὰ πρυτανείαν, de quo est 4, 118., γραμματεὺς τῶν βουλευτῶν, denique qui hic est γραμματεὺς τῆς πόλεως. Vide Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 200 sq. Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 436 sq. de scriba senatorum conf. Boeckh. C. I. Vol. 1. p. 611. nr. 6. Scriba τῆς πόλεως apud alios audit γραμματεὺς τοῦ δήμου vel τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου, atque, quae est opinio Schoemanni de Comit. Athen. p. 320., ὑπογραμματεύς. Is oratoribus semper praesto erat in foro iudiciisque, ut illorum iussu publicas tabulas et instrumenta causarum quaevis recitaret. Vid. Wolf. ad Demosth. Leptin. p. 244. 381. ed. pr. Corsin. F. A. Vol. 2. p. 153. Wessel. ad Petit. Legg. Att. p. 342. et quos Duk. ad h. l. citavit. Idem scriba inter ὑπηρέτας, non magistratus publicos

καὶ εἴ τις τι ἠρώτα ἀπεκρίνοντο, καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀπέδοσαν. ὁ δὲ γραμματεὺς τῆς πόλεως παρελθὼν ἀνέγνω τοῖς Ἀθηναίοις δηλοῦσαν τοιάδε.

Τὰ μὲν πρότερον πραχθέντα, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐν ἄλλαις πολ- 11
λαῖς ἐπιστολαῖς ἴστε· νῦν δὲ καιρὸς οὐχ ἧσσον μαθόντας ὑμᾶς ἐν ᾧ ἐσμὲν βουλεύσασθαι. κρατησάντων γὰρ ἡμῶν μάχαις ταῖς πλείοσι Συρακοσίους ἐφ' οὓς ἐπέμφθημεν καὶ τὰ τείχη οἰκοδομησαμένων ἐν οἷςπερ νῦν ἐσμέν, ἦλθε Γύλιππος Λακεδαιμόνιος στρατιὰν ἔχων ἐκ Πελοποννήσου καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων ἔστιν ὧν. καὶ μάχῃ τῇ μὲν πρώτῃ νικᾶται ὑφ' ἡμῶν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἱππεῦσί τε πολλοῖς καὶ ἀκοντισταῖς βιασθέντες ἀνεχωρήσαμεν ἐς τὰ τείχη. νῦν οὖν ἡμεῖς μὲν παυσάμενοι τοῦ περιτειχισμοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων ἡσυχάζομεν· οὐδὲ γὰρ ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ δυναίμεθ' ἂν χρήσεσθαι, ἀπαναλωκυίας τῆς φυλακῆς τῶν τειχῶν μέρος τι τοῦ ὁπλιτικοῦ· οἱ δὲ παρῳκοδομήκασιν ἡμῖν τεῖχος ἁπλοῦν, ὥςτε μὴ εἶναι ἔτι περιτειχίσαι αὐτούς, ἢν μή τις τὸ παρατείχισμα

numerabatur, et non ita honoratum eius munus erat, ut apparitoris, testibus Schol. *οὐ κυρίως γραμματέα λέγει τὸν τὴν ἀρχὴν ἔχοντα, ἀλλ' ὑπηρέτην τὸν εἰωθότα ἐν τῷ κοινῷ τὰ τοῦ δήμου γράμματα ἀναγιγνώσκειν. τοῦτο δὲ οὐκ ἔντιμον ἦν*, et aliis, de quibus vid. Wolf. et Wessel.

11. *ἐν ἄλλαις — ἐπιστολαῖς*] v. Matth. p. 1141. Hic *πολλαῖς* om. H., post *ἐπιστολαῖς* ponit ed. Bas. Om. etiam Vat. teste Bekk. in ed. stereot., qui seclusit. Ol. 91, 2. (415.) auctumno Athenienses primum in magno portu Syracusarum appulerant; has literas Nicias dedit Ol. 91, 3. (414.) aestate. Non verisimile est, eum intra hoc tempus multas literas dedisse, quum traiectus non brevis esset, hieme quidem plus quatuor mensium, ut est 6, 21. extr. De verbis *πόλεων ἔστιν ὧν* v. Matth. p. 902.

τῇ δ' ὑστεραίᾳ] Non liquet ex cap. 5. et 6., secundam pugnam, qua Athenienses victi sunt, postridie eius diei, quo victores fuerant, factam. Nam Thuc. tempus ibi non definit, sed dicit *καὶ μετὰ ταῦτα ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, αὖθις ἐπῆγεν αὐτούς*. Duk. Did. ex c. 5. et 6. huius libri clare ait apparere, ambas pugnas una die commissas esse, ac sane verba *νῦν οὖν αὖθις ἐπάξειν* cap. 5. huic opinioni favere videntur, quamquam dubitationem hoc iniicit, quod post priorem pugnam Syracusani et socii cadavera suorum fide publica interposita sustulerunt et Athenienses tropaeum erexerunt, in quod aliquantum temporis impensum fuisse videtur, ut non eodem die iterum pugnarent, idque etiam verba *καὶ μετὰ ταῦτα* cap. 6. init. indicare videntur, nimis illa indefinita, quam ut de eodem die intelligas. Utut est, Didot. supplet *τῇ δ' ὑστεραίᾳ μάχῃ* coll. Xen. H. Gr. 1, 2, 15. *καὶ προςβαλὼν πόλει τῶν Ἀθηναίων ξυμμάχῳ, ὄνομα Κεδρείαις, τῇ ὑστεραίᾳ προςβολῇ κατὰ κράτος αἱρεῖ*, atque *ὑστεραῖος* et *ὕστερος* nonnunquam promiscue a Graecis usurpari docet Duk. ad h. l. exemplis tum Xenophontis tum Dionysii, ad quem v. interpp. p. 821. Adde adn. ad 5, 75. et infr. c. 51. De futuro *χρήσεσθαι* v. adn. ad 1, 27. 2, 29. Porro Aristides Vol. 2. or. 2. p. 44. ex citatione Dukeri ex hac epistola refert: *εἰ μή τις αἱρήσει τὸ παρατείχισμα χειρὶ συχνῇ βιασάμενος, πέρας τὰν τῇ γῇ πράγματα ἔχει.*

τοῦτο πολλῇ στρατιᾷ ἐπελθὼν ἕλῃ. ξυμβέβηκέ τε πολιορκεῖν
δοκοῦντας ἡμᾶς ἄλλους αὐτοὺς μᾶλλον ὅσα γε κατὰ γῆν τοῦτο
πάσχειν· οὐδὲ γὰρ τῆς χώρας ἐπὶ πολὺ διὰ τοὺς ἱππέας ἐξερ-
12 χόμεθα. πεπόμφασι δὲ καὶ ἐς Πελοπόννησον πρέσβεις ἐπ' ἄλ-
λην στρατιάν, καὶ ἐς τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις Γύλιππος οἴχεται,
τὰς μὲν καὶ πείσων ξυμπολεμεῖν ὅσαι νῦν ἡσυχάζουσιν, ἀπὸ
δὲ τῶν ἔτι καὶ στρατιὰν πεζὴν καὶ ναυτικοῦ παρασκευὴν ἣν
δύνηται ἄξων. διανοοῦνται γάρ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τῷ τε
πεζῷ ἅμα τῶν τειχῶν ἡμῶν πειρᾶν καὶ ταῖς ναυσὶ κατὰ θά-
λασσαν. καὶ δεινὸν μηδενὶ ὑμῶν δόξῃ εἶναι ὅτι καὶ κατὰ θά-
λασσαν. τὸ γὰρ ναυτικὸν ἡμῶν, ὅπερ κἀκεῖνοι πυνθάνονται,
τὸ μὲν πρῶτον ἤκμαζε καὶ τῶν νεῶν τῇ ξηρότητι καὶ τῶν πλη-
ρωμάτων τῇ σωτηρίᾳ· νῦν δὲ αἵ τε νῆες διάβροχοι τοσοῦτον
χρόνον ἤδη θαλασσεύουσαι καὶ τὰ πληρώματα ἔφθαρται. τὰς
μὲν γὰρ ναῦς οὐκ ἔστιν ἀνελκύσαντας διαψῦξαι διὰ τὸ ἀντι-
πάλους τῷ πλήθει καὶ ἔτι πλείους τὰς τῶν πολεμίων οὔσας
ἀεὶ προσδοκίαν παρέχειν ὡς ἐπιπλεύσονται. φανεραὶ δέ εἰσιν
ἀναπειρώμεναι, καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις ἐπ' ἐκείνοις, καὶ ἀποξη-
ρᾶναι τὰς σφετέρας μᾶλλον ἐξουσία· οὐ γὰρ ἐφορμοῦσιν ἄλ-
13 λοις. ἡμῖν δ' ἐκ πολλῆς ἂν περιουσίας νεῶν μόλις τοῦτο
ὑπῆρχε καὶ μὴ ἀναγκαζομένοις ὥςπερ νῦν πάσαις φυλάσσειν.
εἰ γὰρ ἀφαιρήσομέν τι καὶ βραχὺ τῆς τηρήσεως, τὰ ἐπιτήδεια
οὐχ ἕξομεν, παρὰ τὴν ἐκείνων πόλιν χαλεπῶς καὶ νῦν ἐςκομι-
ζόμενοι. τὰ δὲ πληρώματα διὰ τόδε ἐφθάρη τε ἡμῖν καὶ ἔτι
νῦν φθείρεται, τῶν ναυτῶν τῶν μὲν διὰ φρυγανισμὸν καὶ ἁρ-

12. *θαλασσεύουσαι*] Et hoc verbum et *σαλεύειν* significant *in mari versari*, sed illud in medio mari, hoc propius litora. v. Dorv. ad Charit. p. 364., et *διαψῦξαι* est *naves subductas siccare*, ut docet Hemsterh. ad Lucian. Cont. 23. Vol. 3. p. 407. Bip. De formula *ἐπ' ἐκείνοις* v. Matth. §. 585.

13. *τῶν ναυτῶν τῶν μέν*] Sequi debebat *τῶν δὲ θεραπόντων — αὐτομολούντων*, sed structura variata est, ut aliis locis innumeris, v. Krueg. Comm. Thuc. c. 1. p. 263., ubi locum 8, 78. pertractat, et Matth. §. 288. extr. §. 565. 2. Mox *θεράποντες* sunt *ὑπηρέται* et *ὑπηρεσία* strictiori sensu i. e. ministri nautarum, v. adn. ad 6, 31. Sic *θεράποντες* militum sunt 4, 16. Boettiger. Exc. 2. ad Terent. Eun. p. 45. adn. negat *τοὺς ξένους ἀναγκαστούς*, qui h. l. sequuntur, peregrinos vi coactos esse, sed mercenarios, idemque ex statim sequentibus apparere. Sed haec ipsa, quae statim sequuntur, demonstrant, hic peregrinos ad militiam vi adactos distingui a mercenariis. De proximis *οἱ μὲν — οἱ δὲ — οἱ μὲν — οἱ δέ* v. Matth. p. 626. sq. Hi peregrini statim (*εὐθύς*) abierunt *κατὰ τὰς πόλεις*, (ein jeder in seine Heimath), at qui magna mercede conducti exercitum sequebantur, primo inducti lucro manserunt, donec res Atheniensium labebatur. Vides ex adverso poni *εὐθύς* et *ἐπειδὴ ὁρῶσιν*, et *εὐθύς* cum *ἀποχωροῦσιν* iungendum esse. Mox si *προφάσει* cum Arnoldo accipias sensu *occasionis*, quo apud Herodot. 4, 79. esse dicit, nullum discrimen erit inter eos, qui *ἐπὶ προφάσει* abeunt, et qui *ὡς ἕκαστοι δύνανται*. Praepositionem *ἐπί* plerique interpretes iungunt cum *προφάσει*, quam tamen iungendam puto cum *αὐτομολίας*, hoc sensu: alios cum aliquo praetextu castris desertis trans-

παγὴν μακρὰν καὶ ὑδρείαν ὑπὸ τῶν ἱππέων ἀπολλυμένων· οἱ δὲ θεράποντες, ἐπειδὴ ἐς ἀντίπαλα καθεστήκαμεν, αὐτομο-

fugisse, alios, ut cuique abeundi copia facta est, ne praetextu quidem usos abiisse. Quod discrimen quum animadvertere neglexisset, Reisk. tentavit vel λιθολογίας, vel ὑλοκοπίας, at Lindav. Spicil. p. 12. miro conatu scribit ἐπ' αὐτοτελείας προφάσει, specioso scilicet praetextu volens eos abiisse, se suis sumtibus vivere velle, et sibimet ipsos commercio victum parare. Posse tamen defendi vulgatam arbitratur, „si quis explicet eos abiisse praetextu repetendorum eorum, qui exercitum deseruissent; verum mirum fuisse, si singuli homines ex hostium praesidiis aliisque Siciliae civitatibus transfugas se repetituros professi essent, ducesque iis credidissent.“ At illud, credo, concesserint non civibus militantibus, sed peregrinis mercede conductis, exercitum deserere, quod scilicet venissent non mercede militatum, sed mercaturae causa, *bellum cauponantes, non belligerantes.* Quae brevissima profecto via hominibus fuisset, in vincula meandi. Quae occasiones, quique illi praetextus fuerint deserendorum ordinum, Plut. exponit loco ad praesentem illustrandum aptissimo Vit. Aem. P. 23. τῶν δὲ (αὐτομολούντων) ὁ μέν τις ὑπόδημα προςποιούμενος λελυμένον συνάπτειν, ὁ δὲ ἵππον ἄρδειν, ὁ δὲ ποτοῦ χρῄζειν, ὑπολειπόμενοι κατὰ μικρὸν ἀπεδίδρασκον. Qui praetextus si cui videantur tantum in exercitum sese fuga recipientem, qualis loco isto Persei regis Macedoniae exercitus erat, cadere, similes tamen praetextus multi cogitari possunt, quibus milites exercitus non se recipientis uterentur. Itaque sic converto: *alii cum praetextu aliquo, alii, prout singulis facultas obfertur, transfugiunt.* Προφάσει idem est, quod προφάσει τινί, ut 6, 8. προφάσει εὐπρεπεῖ. 79., ubi invitis libris permultis praepositionem ἐν intrudunt in verbis ὑμεῖς δ' εὐλόγῳ προφάσει etc. His adde Caes. B. G. 1, 39. *hic* (timor) *primum ortus est a tribunis militum, praefectis reliquisque, qui ex urbe amicitiae causa Caesarem secuti suum periculum miserabantur, quod non magnum in re militari usum habebant: quorum alius alia causa, quam sibi ad proficiscendum necessariam esse* (i. e. qua sibi proficiscendi necessitatem impositam esse) *diceret, petebat, ut eius voluntate discedere liceret.* Arn. ita interpretatur: *usi aliquo praetextu, cur castra sua deseruerint*, „finding some excuse for going over to the enemy i. e. usi commercio licentiori, quod intercedere solet inter procubitores duorum exercituum, qui per aliquantum temporis inter se vicinam stationem habent, eamque occasionem nacti intra hostium praesidium se conferebant, ibique remanebant.“ Quod si scriptor dicere volebat, profecto verbo ἀπέρχονται minus apto usus est, et mirum, si transfugae transfugium apud hostes excusabant. Poppo ceterum meam interpretationem probans tamen ἐπ' αὐτομολίᾳ vel αὐτομολίαις desiderat, quod sane foret et commodius grammatica ratione, et minus ambiguum. Paulo post πολλὴ ἡ Σικελία intelligendum *ampla Sicilia est*, v. Dorv. ad Charit. p. 317. Mox αὐτοί est für ihre Person (Handel treibend), et suo loco (ὑπὲρ σφῶν) mancipia imponenda navibus curantes. „Haec commixtio mercaturae et belli necessario consequebatur ex illa institutione, qua militia magis usitatas alicuius occupationes vitae interrumpebat, quam vitae genus erat, quod profiteretur. Non aliter cognoscimus ex memoria antiquiori rerum Romanarum, iacturam militum, quum Romanum praesidium Anxure subito adventu hostium opprimeretur, exiguam fuisse, *quia praeter aegros lixarum in modum omnes per agros vicinasque urbes negotiabantur*, Liv. 5, 8. At quum longa bella civilia et morum mutatio effecissent, ut militiam rite profiterentur suum peculiare vitae genus, quemadmodum fit recen-

λοῦσι, καὶ οἱ ξένοι οἱ μὲν ἀναγκαστοὶ ἐςβάντες εὐθὺς κατὰ
τὰς πόλεις ἀποχωροῦσιν, οἱ δὲ ὑπὸ μεγάλου μισθοῦ τὸ πρῶ-
τον ἐπαρθέντες καὶ οἰόμενοι χρηματιεῖσθαι μᾶλλον ἢ μαχεῖ-
σθαι, ἐπειδὴ παρὰ γνώμην ναυτικόν τε δὴ καὶ τἆλλα ἀπὸ τῶν
πολεμίων ἀνθεστῶτα ὁρῶσιν, οἱ μὲν ἐπ' αὐτομολίας προφάσει
ἀπέρχονται, οἱ δὲ ὡς ἕκαστοι δύνανται· πολλὴ δ' ἡ Σικελία·
εἰσὶ δὲ οἳ καὶ αὐτοὶ ἐμπορευόμενοι ἀνδράποδα Ὑκκαρικὰ ἀν-
τεμβιβάσαι ὑπὲρ σφῶν πείσαντες τοὺς τριηράρχους τὴν ἀκρί-
14 βειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφῄρηνται. ἐπισταμένοις δ' ὑμῖν γράφω
ὅτι βραχεῖα ἀκμὴ πληρώματος καὶ ὀλίγοι τῶν ναυτῶν οἱ ἐξορ-
μῶντές τε ναῦν καὶ ξυνέχοντες τὴν εἰρεσίαν. τούτων δὲ πάν-
των ἀπορώτατον τό τε μὴ οἷόν τε εἶναι ταῦτα ἐμοὶ κωλῦσαι
τῷ στρατηγῷ, χαλεπαὶ γὰρ αἱ ὑμέτεραι φύσεις ἄρξαι, καὶ ὅτι
οὐδ' ὁπόθεν ἐπιπληρωσόμεθα τὰς ναῦς ἔχομεν, ὃ τοῖς πολε-
μίοις πολλαχόθεν ὑπάρχει, ἀλλ' ἀνάγκη ἀφ' ὧν ἔχοντες ἤλθο-
μεν τά τε ὄντα καὶ ἀπαναλισκόμενα γίγνεσθαι· αἱ γὰρ νῦν
οὖσαι πόλεις ξύμμαχοι ἀδύνατοι Νάξος καὶ Κατάνη. εἰ δὲ
προςγενήσεται ἓν ἔτι τοῖς πολεμίοις, ὥςτε τὰ τρέφοντα ἡμᾶς
χωρία τῆς Ἰταλίας, ὁρῶντα ἐν ᾧ τε ἐσμέν, καὶ ὑμῶν μὴ ἐπι-
βοηθούντων, πρὸς ἐκείνους χωρῆσαι, διαπολεμήσεται αὐτοῖς
ἀμαχεὶ ἐκπολιορκηθέντων ἡμῶν ὁ πόλεμος.
Τούτων ἐγὼ ἡδίω μὲν ἂν εἶχον ὑμῖν ἕτερα ἐπιστέλλειν,
οὐ μέντοι χρησιμώτερά γε, εἰ δεῖ σαφῶς ὑμᾶς εἰδότας τὰ ἐν-
θάδε βουλεύσασθαι. καὶ ἅμα τὰς φύσεις ἐπιστάμενος ὑμῶν,
βουλομένων μὲν τὰ ἥδιστα ἀκούειν, αἰτιωμένων δὲ ὕστερον,
ἤν τι ὑμῖν ἀπ' αὐτῶν μὴ ὁμοῖον ἐκβῇ, ἀσφαλέστερον ἡγησά-
15 μην τὸ ἀληθὲς δηλῶσαι. καὶ νῦν ὡς ἐφ' ἃ μὲν ἤλθομεν τὸ
πρῶτον καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων ὑμῖν μὴ μεμ-

tiori aetate, Paulo apostolo dicere licuit 2 Tim. 2, 4. *οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ.*" Arn. De his, qui Hyccaris capti sunt, vide 6, 62. et adn. ad Philist. fragm. 5. p. 151. coll. fragm. 43. p. 166. Timae. fragm. 26. p. 231. fragm. 72. p. 269. sq. Denique *τὴν ἀκρίβειαν* intelligo die Pünktlichkeit, Genauigkeit im Dienst, cui similis est locutio 6, 55. *ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους ἀκριβές.*

14. *βραχεῖα ἀκμή*] Recte Did. cum Haackio et Osiandro: que l'élite des equipages est peu nombreuse, quod ipse scriptor explicat addens *ὀλίγοι τῶν ναυτῶν οἱ ἐξορμῶντες* etc. i. e. *pauci sunt nautarum, qui sciant et navis cursum incitare, et remigium moderari*, et his verbis designantur nautae strictiori sensu dicti, de quibus v. adn. ad 6, 31. Dorv. ad Charit. p. 271. interpretatur: *ex statione educere*, quasi ab *ὅρμος* sit, quod fieri nequit. *Ξυνέχειν τὴν εἰρεσίαν* maxime *τῶν κελευστῶν* erat. Et *ἀφ' ὧν ἔχοντες* etc. est: *ἀπὸ τούτων, ἃ ἔχοντες ἤλθομεν*, sondern wir sehen uns genöthigt, bloss von dem, was wir mitgebracht haben, unseren Vorrath und Verbrauch herzunehmen i. e. unseren Vorrath zum Verbrauch, *τὰ ὄντα εἰς τὸ ἀπαναλίσκειν.* Tum *ἐκπολιορκηθέντων ἡμῶν* non figurate dictum est, sed significat proprie *nobis expugnatis*. v. adn. ad 6, 34.

κτῶν γεγενημένων οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε· ἐπειδὴ δὲ Σικελία τε ἅπασα ξυνίσταται καὶ ἐκ Πελοποννήσου ἄλλη στρατιὰ προςδόκιμος αὐτοῖς, βουλεύεσθε ἤδη ὡς τῶν γ' ἐνθάδε μηδὲ τοῖς παροῦσιν ἀνταρκούντων, ἀλλ' ἢ τούτους μεταπέμπειν δέον ἢ ἄλλην στρατιὰν μὴ ἐλάσσω ἐπιπέμπειν καὶ πεζὴν καὶ ναυτικήν, καὶ χρήματα μὴ ὀλίγα, ἐμοὶ δὲ διάδοχόν τινα, ὡς ἀδύνατός εἰμι διὰ νόσον νεφρῖτιν παραμένειν. ἀξιῶ δ' ὑμῶν ξυγγνώμης τυγχάνειν· καὶ γὰρ ὅτ' ἐῤῥώμην πολλὰ ἐν ἡγεμονίαις ὑμᾶς εὖ ἐποίησα. ὅ,τι δὲ μέλλετε, ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς καὶ μὴ ἐς ἀναβολὰς πράσσετε, ὡς τῶν πολεμίων τὰ μὲν ἐν Σικελίᾳ δι' ὀλίγου ποριουμένων, τὰ δ' ἐκ Πελοποννήσου σχολαίτερον μέν, ὅμως δ', ἢν μὴ προςέχητε τὴν γνώμην, τὰ μὲν λήσουσιν ὑμᾶς, ὥςπερ καὶ πρότερον, τὰ δὲ φθήσονται.

Ἡ μὲν τοῦ Νικίου ἐπιστολὴ τοσαῦτα ἐδήλου. οἱ δὲ Ἀθη- 16
ναῖοι ἀκούσαντες αὐτῆς τὸν μὲν Νικίαν οὐ παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' αὐτῷ, ἕως ἂν ἕτεροι ξυνάρχοντες αἱρεθέντες ἀφίκωνται, τῶν αὐτοῦ ἐκεῖ δύο προςείλοντο, Μένανδρον καὶ Εὐθύδημον, ὅπως μὴ μόνος ἐν ἀσθενείᾳ ταλαιπωροίη· στρατιὰν δὲ ἄλλην ἐψηφίσαντο πέμπειν καὶ ναυτικὴν καὶ πεζικήν, Ἀθηναίων τε ἐκ καταλόγου καὶ τῶν ξυμμάχων. καὶ ξυνάρχοντας αὐτῷ εἵλοντο Δημοσθένην τε τὸν Ἀλκισθένους καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους. καὶ τὸν μὲν Εὐρυμέδοντα εὐθὺς περὶ ἡλίου τροπὰς τὰς χειμερινὰς ἀποπέμπουσιν ἐς τὴν Σικελίαν μετὰ δέκα νεῶν, ἄγοντα εἴκοσι τάλαντα ἀργυρίου, καὶ ἅμα

15. *ὡς — οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε*] i. e. *hoc persuasum habete, nec milites nec duces spernendos se exhibuisse.* Recte Arn. *μέμφομαι* intelligit to depreciate, to consider as inefficient or of no account, ut ap. Herodot. 1, 77. 7, 48. et de structura horum verborum consule Matth. p. 1123. sq. Porro difficile est ad decernendum, utrum legendum sit *ἀνταρκούντων*, *adversus illos, ut illis resistant*, an *αὐταρκούντων*, *per se ipsi, soli, suismet viribus*, non summissis auxiliis, ut Bau. interpretatur. Schol. *μηδὲ πρὸς τοὺς ἐνθάδε πολεμίους ἀντέχειν δυναμένων.* Dativus *τοῖς παροῦσι* magis cum *ἀνταρκ.* convenire visus est. Et *νεφρῖτις* renum dolor est. „Hippocr. de Intern. Affectt. c. 15—18. quatuor huius morbi genera enumerat, quo qui laborant, eos dicit acri dolore affici inter vesicam exonerandam, ubi urina non redditur, quia calculus intus se opposuit. Nos dicimus Steinschmerzen. Morbus auctore Hippocrate sanatur, calculis, qui nephritin efficiunt, exsecandis." Bred. Paulo post in verbis *ὡς τῶν πολεμίων — φθήσονται* rursus structura variatur. Vid. Krueg. ad Dionys. p. 264. Formam *σχολαίτερον* Atticorum esse Duk. docuit ex Eustath. ad Hom. Od. *φ'*. p. 1905. Rom. et Etym. M. in *αἰδοιέστατος* et *γεραίτερος*.

16. *οὐ παρέλυσαν*] Suidas et Phot. *παρέλυσαν, ἀπήλλαξαν, μετέστησαν*, allatis his verbis Thucydidis. Conf. interpp. ad Herodot. 7, 38. De pleonasmo *αὐτοῦ ἐκεῖ* conf. Schaef. ad Greg. Cor. p. 873. Ilgen. ad Hom. Hymn. p. 319. et adn. ad 5, 83. Ex verbis *περὶ ἡλίου τροπὰς τὰς χειμερινάς* corrigendus Diod. 13, 8., ubi v. Wess.

εἴκοσι τάλαντα] *καὶ ἑκατόν* addunt post *εἴκοσι* H. Vall. Diod. l. c. Eurymedontem mitti facit cum talentis centum quadraginta. „Scripturam libri H. et Vallae dignam, quae recipiatur, esse censent praeter

ἀγγελοῦντα τοῖς ἐκεῖ ὅτι ἥξει βοήθεια καὶ ἐπιμέλεια αὐτῶν ἔσται. ὁ δὲ Δημοσθένης ὑπομένων παρεσκευάζετο τὸν ἔκπλουν,

alios Bred. et Bened., refragante Viro docto in Diurnis Liter. Ienens. Auctar. 1813. nr. 82., sed alterum eius argumentum nititur depravata scriptura Diodori θερινάς pro χειμερινάς, quam vel statim ibi sequentia redarguunt; alterum levissimum est. Contendit enim, summam centumviginti talentorum grandiorem esse, quum instante vere maiores copiae mittendae essent; quum tamen Thucydides manifesto dicat, Athenienses tunc quidem argentum misisse (haud dubie quod in aerario praesto erat); in posterum autem naves et milites (βοήθειαν) se missuros ostendisse. Conf. c. 26. 42. Hi enim et conscribendi et armis instruendi erant, illae remigio implendae et rebus necessariis. Atque summa viginti talentorum, quae nostrae pecuniae duodetriginta millia Ioachimiacorum (Thaler) aequant, nimis exigua fuerit pro tanto exercitu et nautico apparatu. Quare verba καὶ ἑκατόν per compendiariam scripturam obliterata et in textum restituenda censeo." Haack. Demosthenes quidem c. 17. init. narratur sociis non solum milites navesque imperasse, sed etiam pecunias, verum c. 20. 26. 31. 33. 35., ubi navigatio eius et collectio navium militumque refertur, et ne cap. 42. quidem, ubi adventus eius Syracusis memoratur et copiae, quas afferebat, recensentur, in enumeratione nullae pecuniae allatae inveniuntur. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 197. et C. I. Vol. 1. p. 208. ad hunc locum Thucydidis refert partem inscriptionis Gr. nr. 144. p 206. 208.:

Prytania VIII. §. 2. Ἐπὶ τῆς Ἀντιοχίδος ὀγδόης πρυτανευούσης, τρίτῃ [καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ τῆς πρυτανείας, Ἑλληνοταμίαις — κράι — ει Εὐωνυμεῖ καὶ ξυνάρχουσι Η.. οὗτοι δ' ἔδοσαν.........

§. 3. Ἐπὶ τῆς Ἀντιοχίδος ὀγδόης πρυτανευούσης, εἰκοσ [τῇ ἡμέρᾳ τῆς πρυτανείας, Ἑλληνοταμίαις, — κρά-τει Εὐωνυμεῖ καὶ ξυνάρχουσι, ἐς τὰ [ϛ] ναῦς τὰς ἐς Σι [κελίαν........

„Post Ἑλληνοταμίαις, ait Boeckh., excidit ἐδόθη et initium nominis .... κράτει. summa permagna est; intemeratum mansit Η, *centum talenta*; reliquae duae notae vitiatae sunt, nec possunt restitui. In extremo Σι me iudice Sicilia quaerenda est. Circa solstitium hibernum Ol. 91, 3. (414.) versus finem Dec. magna in Siciliam expeditio missa est, cui parandae ea potuerunt inservire, quae pryt. IV. in militum usum erogata sunt: solstitium hibernum enim in quintam prytaniam incidet. Expensas prytaniae VIII. §. 1. retuleris ad Pyli praesidiarios. Sed vere eius anni Ol. 91, 3. (413.) triginta naves in Peloponnesum, navesque et hoplitae atque argentum armaque et tormenta in Siciliam mittuntur (Thuc. 7, 17. 20.): in quod tempus incidit octava prytania, in qua §. 2. plus quam centum talenta simul numerata sunt, et alia pecunia in naves τὰς ἐς Σι...... quod expleo Σικελίαν. Pecunia quanta in Siciliam tum missa sit, non traditur: attamen quum Diod. Eurymedontem centum quadraginta talenta attulisse dicat, Thucydides autem eidem nonnisi viginti talenta data narret; quid obest, quominus dicamus, Demosthenem, qui Eurymedontis collega fuit, et qui vere eius anni cum magna illa expeditione in Siciliam missus est, centum viginti talenta secum apportasse? Quod satis accurate convenit expensis prytaniae VIII. §. 2." Mirari tamen subit, Thucydidem, scriptorem ita diligentem, minorem summam memorasse, maiorem non item. „Viginti talenta stipendio menstruo viginti navium (6, 8.) suffecissent; quum vero classis plus centum navibus consisteret, ut taceam copias terrestres, tam exigua summa non suffecisset uni hebdomadi. Praeterea vere huius anni Ol. 91, 2. (414.) legimus trecenta talenta simul in Siciliam missa esse 6, 94., ut parum verisimile sit, Niciam, quum

ὡς ἅμα τῷ ἦρι ποιησόμενος, στρατιάν τε ἐπαγγέλλων ἐς τοὺς
ξυμμάχους καὶ χρήματα αὐτόθεν καὶ ναῦς καὶ ὁπλίτας ἑτοι-
μάζων. πέμπουσι δὲ καὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον οἱ Ἀθηναῖοι 17
εἴκοσι ναῦς, ὅπως φυλάσσοιεν μηδένα ἀπὸ Κορίνθου καὶ τῆς
Πελοποννήσου ἐς τὴν Σικελίαν περαιοῦσθαι. οἱ γὰρ Κορίν-
θιοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις αὐτοῖς ἧκον καὶ τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ
βελτίω ἤγγελλον, νομίσαντες οὐκ ἄκαιρον καὶ τὴν προτέραν
πέμψιν τῶν νεῶν ποιήσασθαι, πολλῷ μᾶλλον ἐπέῤῥωντο, καὶ
ἐν ὁλκάσι παρεσκευάζοντο αὐτοί τε ἀποστελοῦντες ὁπλίτας ἐς
τὴν Σικελίαν, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου οἱ Λακεδαιμό-
νιοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ πέμψοντες. ναῦς τε οἱ Κορίνθιοι πέντε
καὶ εἴκοσιν ἐπλήρουν, ὅπως ναυμαχίας τε ἀποπειράσωσι πρὸς
τὴν ἐν τῇ Ναυπάκτῳ φυλακήν, καὶ τὰς ὁλκάδας αὐτῶν ἧσσον
οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι κωλύοιεν ἀπαίρειν, πρὸς τὴν
σφετέραν ἀντίταξιν τῶν τριήρων τὴν φυλακὴν ποιούμενοι.

Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐςβολὴν οἱ 18
Λακεδαιμόνιοι, ὥςπερ τε προεδέδοκτο αὐτοῖς, καὶ τῶν Συρα-

largam summam pecuniae vehementer postulasset, exiguum subsidium viginti talentorum accepisse. Adde, quod Diod. tradit summam ab Eurymedonte advectam centum quadraginta talentorum fuisse: nec fieri potest, ut hac summa pecuniam postea cum Demosthene transmissam comprehenderit, quia rursus pecuniam memorat, ubi de altero apparatu loquitur." Arn., qui inscriptionem a Boeckhio huc relatam nimis incertam putat, quam ut ea pro argumento utaris, nec putat ea vulgatam scripturam h. l. defendi posse, etiamsi recte ad hanc expeditionem Siculam referatur. Argumenta eius non satis mihi valida videntur: et Diodorum quidem constat res saepe non suis temporibus ponere, et easdem res sub variis temporibus referre. Alterum argumentum Arn. cum Haackio commune habet. Tametsi cum Eurymedonte minor summa submissa esse videri possit reputantibus, praevium illum bellicum apparatum eundemque minorem fuisse, possitque inde colligi, item minorem pecuniae summam cum minori apparatu missam esse, quum praesertim intra paucos menses venturum maius auxilium ostenderetur: quae autem cum Demosthene sunt missa, ea ultima Atheniensium virium contentione missa sunt. Non credere licet, Demosthenem cum tanto apparatu sine pecunia venisse, vel tacente Thucydide. Certe re tam incerta vulgatam intactam relinquere melius duxi.

17. ὁπλίτας ἐς τὴν Σικελίαν] Vat. H. Vulgo ἐν τῇ Σικελίᾳ. v. adn. ad 3, 71. et Matth. p. 1141. sq. Dobr. et Popp. legi voluerunt τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ, ut est c. 18. vers. fin. Vulgatam Arn. Graecis imperii Byzantini tribuit, qui libros veterum vel excerpebant, vel transscribebant, et sui aevi usum in veterum scripta inferebant. Mox in verbis πρὸς τὴν σφετέραν ἀντίταξιν pronomen possessivum pro personali, σφετέραν pro σφῶν est, cuius usus plurima exempla suppeditant Krueg. ad Dionys. p. 45. sq. et Seidl. ad Eurip. El. 668. Mens Corinthiorum haec fuit, ut naves onerariae fuga in Siciliam elaberentur, dum Athenienses, qui Naupactum tenebant, animis intenti essent in pugnam cum navibus suis viginti quinque, contra Atheniensium naves oppositis, subeundam.

18. ὥςπερ — προεδέδοκτο] vid. 6, 93. Paulo inferius τὰς σπονδάς intellige τὰς τριακοντούτεις, αἳ ἐγένοντο μετὰ Εὐβοίας ἅλωσιν 1, 23. 115. Athenienses ad ius praebendum certe verbis se profitebantur

κοσίων καὶ Κορινθίων ἐναγόντων, ἐπειδὴ ἐπυνθάνοντο τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν ἐς τὴν Σικελίαν, ὅπως δὴ ἐςβολῆς γενομένης διακωλυθῇ. καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης προςκείμενος ἐδίδασκε τὴν Δεκέλειαν τειχίζειν καὶ μὴ ἀνιέναι τὸν πόλεμον. μάλιστα δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγεγένητό τις ῥώμη, διότι τοὺς Ἀθηναίους ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας, πρός τε σφᾶς καὶ Σικελιώτας, εὐκαθαιρετωτέρους ἔσεσθαι, καὶ ὅτι τὰς σπονδὰς προτέρους λελυκέναι ἡγοῦντο αὐτούς· ἐν γὰρ τῷ προτέρῳ πολέμῳ σφέτερον τὸ παρανόμημα μᾶλλον γενέσθαι, ὅτι ἐς Πλάταιαν ἦλθον Θηβαῖοι ἐν σπονδαῖς, καὶ εἰρημένον ἐν ταῖς πρότερον ξυνθήκαις ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἢν δίκας ἐθέλωσι διδόναι, αὐτοὶ οὐχ ὑπήκουον ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν Ἀθηναίων. καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως δυστυχεῖν τε ἐνόμιζον καὶ ἐνεθυμοῦντο τήν τε περὶ Πύλον ξυμφορὰν καὶ εἴ τις ἄλλη αὐτοῖς γένοιτο. ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ὁρμώμενοι Ἐπιδαύρου τι καὶ Πρασιῶν καὶ ἄλλα ἐδῄωσαν καὶ ἐκ Πύλου ἅμα ἐλῃστεύοντο, καὶ ὁσάκις περί του διαφοραὶ γίγνοιντο τῶν κατὰ τὰς σπονδὰς ἀμφισβητουμένων, ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν Λακεδαιμονίων οὐκ ἤθελον ἐπιτρέπειν, τότε δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι νομίσαντες τὸ παρανόμημα ὅπερ καὶ σφίσι πρότερον ἡμάρτητο, αὖθις ἐς τοὺς Ἀθηναίους τὸ αὐτὸ περιεστάναι, πρόθυμοι ἦσαν ἐς τὸν πόλεμον. καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ σίδηρόν τε περιήγγελλον κατὰ τοὺς ξυμμάχους, καὶ τἆλλα ἐργαλεῖα ἡτοίμαζον ἐς τὸν ἐπιτειχισμόν. καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ ἅμα ὡς ἀποπέμψοντες ἐν ταῖς ὁλκάσιν ἐπικουρίαν, αὐ-

paratos esse 1, 144. 145. Et ἐνεθυμοῦντο est *in memoriam revocabant, recordabantur.* Hoc ne confunde cum formula ἐνθύμιον ποιεῖσθαι, cuius vim exposuit Valck. Animadvv. ad Ammon. p. 76. Haec enim significat *aliquid ominosum habere, in religionem trahere.* Conf. c. 51. Duk. ad h. l. et Valck. ad Herodot. 2, 175. Deinde nonnulli libri εἴ τις — ἐγένετο, probante Poppone, nam vulgatam magis significare *si sive quoties qua alia eveniret*, quam *si qua alia evenerat* sive *evenisset.* Fallitur: nam *quoties qua alia eveniret* Graece est εἴ τις ἄλλη γίγνοιτο. Optativum aoristi γένοιτο tuentur ea, quae docet Matth. §. 524. 5. et p. 952. extr. Verba ταῖς τριάκοντα ναυσίν referuntur ad illam expeditionem, quae memoratur 6, 105. Articulus additus est, quia de his navibus ex praegressa narratione constat. v. Matth. §. 267. (ubi leg. 6, 43.) Bekk. in ed. stereot. edidit ex Vat. H. ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ἐξ Ἄργους ὁρμώμενοι, quae apud Vallam in *ex agro profecti* depravata sunt. Arn. hoc additamentum tuetur, quia res quidem non claris verbis 6, 105., quo haec referuntur, relata est, sed tamen his verbis ibi positis continetur: ἀναχωρησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ Ἄργους, quae indicare videntur, naves primo Athenis Argos transmissas esse, et hinc Argis ad expeditionem ad litora Laconicae processisse. Mox ἐλῃστεύοντο Popp. activo sensu accipiens, ut Athenienses subiectum sint, scripturam Vat. ἐλῄστευον non improbat, quia medium huius verbi nusquam legatur; Arn. ἐλῃστεύοντο passivo sensu accipiens Lacedaemonios subiectum facit et comparat 5, 14. λῃστευομένης τῆς χώρας ἐκ τῆς Πύλου.

τοί τε ἀπόριξον καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους προςηνάγκαζον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα καὶ ὄγδοον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου πρῳαίτατα δὴ 19
οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐςέβαλον· ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ πρῶτον μὲν τῆς χώρας τὰ περὶ τὸ πεδίον ἐδῄωσαν, ἔπειτα Δεκέλειαν ἐτείχιζον, κατὰ πόλεις διελόμενοι τὸ ἔργον. ἀπέχει δὲ

19. *Δεκέλειαν*] Non recte ad hanc communitionem Deceleae, consilio Alcibiadis factam, Dahlm. Herodot. p. 43. refert locum Herodoti 9, 73., quo Wessel. vera docere poterat. Nam eo loco historicus attingit res belli Peloponnesiaci per Archidamum gestas, quando principio eius belli Atticam incursionibus infestam habuit, de quibus agit Thuc. 2, 10. Mox *καὶ οὐ πολλῷ* Vat. H. Lugd.? I. Vulgo om. *καί*. „Quare Reisk. aut hoc aut *ἢ* insertum cupiebat. Et Valla *tantundem aut non multo plus a Boeotia.* Heilmanno autem et Bauero verba *οὐ πολλῷ πλέον* aliquantum suspecta erant, quae Haack. uncis inclusit. Et sane *μεῖον* pro *πλέον* exspectes." Popp. *Καί* pro *ἢ* post *παραπλήσιον* non potest mirum videri lectoribus Thucydidis. At Haack. quaestionem movit, perhibens Deceleam propius a Boeotia sitam fuisse, quam Athenis et Danvill. in descriptione harum regionum; itemque Od. Muell. in tabula Boeotiae pone librum de Orchomeno atque in tabula Atticae ap. Ersch. et Grub. Encyclop. Vol. 6. Deceleam prope fines Boeotiae collocant. Manso Spart. 2. p. 225. adn. Deceleam aequo spatio trium mill. (120 stad.) Athenis et Thebis remotam fuisse scribit, nescio quo auctore. Od. Muell. in v. Attica p. 225. „Decelea, ait, respondens Corocleidiae, quae nunc est, ad clivum australem Parnethis sita, Athenis centum viginti stadia remota fuit. Eius situs talis erat, ut ex altera parte Thriasius campus, ex altera Cecropius [imo Cropius v. 2, 19.] incursionibus Spartanorum pateret. Conspicua erat Athenis, sicut Acharnae sexaginta stadiis inde remotae et sitae mediterranea versus ab Aegaleo monte venientibus." Fortasse Thucydidis mens fuit, Deceleam aequo intervallo Athenis et Oropo in confiniis Boeotiae remotam fuisse, quod verum esse, ex libris eorum, qui recentius has terras adierunt, cognoscas. Viginti stadia Arn. ait prope modum aequare 23000 cubita (yards), at Gu. Gellium intervallum inter Deceleam et Athenas tantum 19000 cubitorum ponere. „Postquam praeteriimus Pentelicum ad dexteram situm, per clivum virgultis obsitum radices Parnethis ascendere coepimus. Tum, emensi 4500 cubita, post ascensum magis arduum per pinetum, ad dexteram vidimus collem rotundum, separatum et tamen quodam genere isthinc cum Parnethe monte connexum, a quo colle paulum septentriones versus fons Tatoi est. Is collis est Decelea. A vertice Deceleae latus prospectus est planitiei tum Athenarum tum Eleusinis. Castellum iacet ad fauces angustiarum, quae per Parnethem Oropum patent, sita percommode ad intercipiendum commeatum, qui ex Euboea mitteretur." Gu. Gell. Itiner. Graec. p. 106. Arn. Dodwellum Vol. 1. p. 502. erroris arguit, quod intervallum Athenarum et Deceleae ponat circiter quindecim mill. Angl. Addit, se nullam computationem distantiae inter Deceleam et Oropum ac Delium nosse, coniicere tamen, Thucydidem distantiam computare ex via, quam Oropum euntes terere solebant. „Atqui, ait, si via descripta a Gandyo, ferens Oropo Athenas communiter nunc teritur, et non illa, quae rectior trans Parnethem montem fert, non video cur dicam, rectam sed magis montanam viam antiquitus praela-

ἡ Δεκέλεια σταδίους μάλιστα τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατόν, παραπλήσιον δὲ καὶ οὐ πολλῷ πλέον καὶ ἀπὸ τῆς Βοιωτίας. ἐπὶ δὲ τῷ πεδίῳ καὶ τῆς χώρας τοῖς κρατίστοις ἐς τὸ κακουργεῖν ᾠκοδομεῖτο τὸ τεῖχος, ἐπιφανὲς μέχρι τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐτείχιζον· οἱ δ' ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ἀπέστελλον περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ταῖς ὁλκάσι τοὺς ὁπλίτας ἐς τὴν Σικελίαν, Λακεδαιμόνιοι μὲν τῶν τε Εἱλώτων ἐπιλεξάμενοι τοὺς βελτίστους καὶ τῶν νεοδαμωδῶν, ξυναμφοτέρων ἐς ἑξακοσίους ὁπλίτας, καὶ Ἔκκριτον Σπαρτιάτην ἄρχοντα, Βοιωτοὶ δὲ τριακοσίους ὁπλίτας, ὧν ἦρχον Ξένων τε καὶ Νίκων Θηβαῖοι καὶ Ἡγήσανδρος Θεσπιεύς. οὗτοι μὲν οὖν ἐν τοῖς πρῶτοι ὁρμήσαντες ἀπὸ τοῦ Ταινάρου τῆς Λακωνικῆς ἐς τὸ πέλαγος ἀφῆκαν· μετὰ δὲ τούτους Κορίνθιοι οὐ πολλῷ ὕστερον

tam esse. Atqui praesentem viam si quis ingrediatur, edita locorum inter Parnethem et Pentelicum, ad fontes Cephisi [apud Trinemeida, v. Od. Muell. in v. Attica p. 216.] et introitum planitiei Athenarum dicuntur propemodum in media via inter Oropum et Athenas esse; et in hac via, in editis locorum modo nominatis fortasse Decelea quaerenda est.“ Haec sine libro Gandyi non facile intelliguntur, nec magis, qui Od. Muell. s. v. Attica p. 220. dicere potuerit, Oropum Athenis commodo itinere diurno abesse, cum tantum duae viae Oropum Athenis ferrent, altera per Deceleam 240 stadiorum (ni fallunt modo dicta), altera per Marathona, eaque vel longior. Paulo inferius leguntur hoplitae ex Helotis lecti, quod quando et qua conditione factum sit, docet Od. Muell. Dor. 2. p. 37.

ἐν τοῖς πρῶτοι] libri omnes *ἐν τοῖς πρώτοις*. Reiz. de Accent. Incl. p. 17. Wolf. de formula *ἐν τοῖς πρῶτον*, *πρῶτοι* apud Platonem et Thucydidem frequentissima disserens, ibidem p. 20. allato loco praesenti se ait dubitare, an locis pluribus eiusdem scriptoris, certe hoc, corrigi debeat *ἐν τοῖς πρῶτοι*, nam omnium copiarum a Peloponnesiis in Siciliam eo bello missarum primas fuisse eas, de quibus ibi Thuc. loquatur, *ἐν τοῖς ὁρμήσασι πρῶτοι ὥρμησαν*. „Lectio, addit, vulgata sententiam habet aut nullam, aut falsam. Nam sive aliquid suppleas, nempe hoc supplendum erit, *ἐν τοῖς πρώτοις ὁρμήσασιν ὥρμησαν*. Hoc aut significat *ita profecti sunt, ut qui primi*, aut *inter primos profecti sunt*. Prius est nihil, posterius falsum. Nam soli, non cum aliis traiecerunt. Sive nihil suppleas, ecquid tum significare poterit *ἐν τοῖς πρώτοις*, quod hic locum habeat ullo modo? *inter proceres? — praecipue?*“ Ex plurimis locis patet, formulam *ἐν τοῖς* librariis non intellectam turbas dedisse et effecisse, ut *ἐν τοῖς πρώτοις* subinde in libris appareret pro *ἐν τοῖς πρῶτοι — πρῶται — πρῶτον*, ut 7, 27., vel aliud quid; sic pro *ἐν τοῖς* ortum est *αὐτοῖς — ἐν αὐτοῖς — ἐν αὐταῖς* 3, 17. Eadem permutatio facta est in formula *ἐν τοῖς χαλεπώτατα* 7, 71., ubi nonnulli libri depravati sunt in scripturam *ἐν τοῖς χαλεπωτάτοις*, quo non minime probatur Reiskii correctio praesentis loci. Ceterum de illa formula *ἐν τοῖς* cum superlativo v. Wolf. ad Reiz. l. c. et Herm. ad Vig. p. 787. Mox ad *ἀφῆκαν* suppleo *τὰς ναῦς*. Bau. insolentiorem dicit huius vocis usum, et coniicit *ἀπῆραν*, ut infra *ταῖς ὁλκάσιν ἀπῆραν*. Addere poterat 8, 80. *αἱ νῆες ἀπάρασαι ἐς τὸ πέλαγος*. Sed Bloomf. vulgatae exempla ex Dione Cass., Euripide, Arriano, Herodoto, Plutarcho; Arn. ex Herodot. 7, 193. afferunt. In

πεντακοσίους ὁπλίτας, τοὺς μὲν ἐξ αὐτῆς Κορίνθου, τοὺς δὲ προςμισθωσάμενοι Ἀρκάδων, καὶ ἄρχοντα Ἀλέξαρχον Κορίνθιον προςτάξαντες, ἀπέπεμψαν. ἀπέστειλαν δὲ καὶ Σικυώνιοι διακοσίους ὁπλίτας ὁμοῦ τοῖς Κορινθίοις, ὧν ἦρχε Σαργεὺς Σικυώνιος. αἱ δὲ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων αἱ τοῦ χειμῶνος πληρωθεῖσαι ἀνθώρμουν ταῖς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ εἴκοσιν Ἀττικαῖς, ἕωςπερ αὐτοῖς οὗτοι οἱ ὁπλῖται ταῖς ὁλκάσιν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἀπῆραν· οὗπερ ἕνεκα καὶ τὸ πρότερον ἐπληρώθησαν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ὁλκάδας μᾶλλον ἢ πρὸς τὰς τριήρεις τὸν νοῦν ἔχωσιν.

Ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἅμα Δεκελείας τῷ τειχισμῷ 20 καὶ τοῦ ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου περὶ Πελοπόννησον ναῦς τριάκοντα ἔστειλαν καὶ Χαρικλέα τὸν Ἀπολλοδώρου ἄρχοντα, ᾧ εἴρητο καὶ ἐς Ἄργος ἀφικομένῳ κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παρακαλεῖν Ἀργείων τε ὁπλίτας ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τὸν Δημοσθένην ἐς τὴν Σικελίαν, ὥςπερ ἔμελλον, ἀπέστελλον ἑξήκοντα μὲν ναυσὶν Ἀθηναίων καὶ πέντε Χίαις, ὁπλίταις δὲ ἐκ καταλόγου Ἀθηναίων διακοσίοις καὶ χιλίοις, καὶ νησιωτῶν ὅσοις ἑκασταχόθεν οἷόν τ' ἦν πλείστοις χρήσασθαι, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ὑπηκόων, εἴ ποθέν τι εἶχον ἐπιτήδειον ἐς τὸν πόλεμον, ξυμπορίσαντες. εἴρητο δ' αὐτῷ πρῶτον μετὰ τοῦ Χαρικλέους ἅμα περιπλέοντα ξυστρατεύεσθαι περὶ τὴν Λακωνικήν. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἐς τὴν Αἴγιναν πλεύσας τοῦ στρατεύματός τε εἴ τι ὑπελείπετο περιέμενε καὶ τὸν Χαρικλέα τοὺς Ἀργείους παραλαβεῖν.

proximis Krueg. ad Dionys. p. 290. monuit non iungi debere *προςμισθωσάμενοι καὶ προςτάξαντες*, sed *ὁπλίτας καὶ ἄρχοντα*.

ἀνθώρμουν] Panormi in Achaia, ut apparet ex Polyaen. 6, 23. Bloomf.

ἕωςπερ] Refutatur hoc loco quod memini negare Elmsleium ad Oed. Col. Soph. v. 1360., usitatum Graecis fuisse *ἕωςπερ*, magis puto quod huius aliorumque locorum quorundam non recordaretur quam quod in dubium eos vocaret. Profecto causa prorsus nulla est, quamobrem *ἕως* particulae iungi *περ* non liceat, quod cum omnibus vocibus enunciationibusque relativis aut relativam notionem recipientibus potest consociari: quae eius generis non sunt, cum eis omnibus nequit. Dind. Herm. quoque ad Soph. l. c. se miraturum ait ni attendentes secus, quam Elmsl. velit, esse reperient. *Ἕωςπερ* nuper Dind. Demostheni p. 791. Reisk. ex aliquot libris reddidit, idemque sine correctione legitur p. 1257. Arn. addit Platon. Menon. p. 97. C. Popp. adiri iubet Schaef. Appar. cr. Demosth. Vol. 5. p. 369. et Xen. H. Gr. 6, 5, 12. Denique verbi *ἐπληρώθησαν* subiectum est *αἱ τριήρεις*, v. cap. 17. extr., welches auch die anfängliche Absicht ihrer Ausrüstung war.

20. *Ἀργείων τε*] Hoc *τε* non habet quo referatur; inducendum puto. Reisk.

μετὰ τοῦ Χαρικλέους ἅμα] *Ἅμα* om. Ar. Chr. Dan., haud dubie ob praecedens *μετά*. At 8, 5. *ἅμα μετ' αὐτῶν παρῆν*. Ita *σὺν* — *ἅμα* legimus Xen. Cyrop. 8, 8, 12. et in dubio loco 6, 1, 55. *Ἅμα σύν* Plut. Cic. 9. Cat. 43. Conf. Eurip. Ion. 718. *Ὁμοῦ-σύν* Xen. Cyr. 5, 4, 5. Popp. vid. adn. ad 1, 23. et Popp. Comm. 1. p. 200 sq.

21 Ἐν δὲ τῇ Σικελίᾳ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ
ἦρος καὶ ὁ Γύλιππος ἧκεν ἐς τὰς Συρακούσας, ἄγων ἀπὸ τῶν
πόλεων ὧν ἔπεισε στρατιὰν ὅσην ἑκασταχόθεν πλείστην ἐδύνατο.
καὶ ξυγκαλέσας τοὺς Συρακοσίους ἔφη χρῆναι πληροῦν ναῦς
ὡς δύνανται πλείστας καὶ ναυμαχίας ἀπόπειραν λαμβάνειν·
ἐλπίζειν γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τι ἔργον ἄξιον τοῦ κινδύνου ἐς τὸν
πόλεμον κατεργάσασθαι. ξυνανέπειθε δὲ καὶ ὁ Ἑρμοκράτης
οὐχ ἥκιστα τοῦ ταῖς ναυσὶ μὴ ἀθυμεῖν· ἐπιχειρήσειν πρὸς τοὺς
Ἀθηναίους, λέγων οὐδὲ ἐκείνους πάτριον τὴν ἐμπειρίαν οὐδὲ
αἴδιον τῆς θαλάσσης ἔχειν, ἀλλ' ἠπειρώτας μᾶλλον τῶν Συρα-
κοσίων ὄντας καὶ ἀναγκασθέντας ὑπὸ Μήδων ναυτικοὺς γενέ-
σθαι. καὶ πρὸς ἄνδρας τολμηρούς οἵους καὶ Ἀθηναίους τοὺς
ἀντιτολμῶντας χαλεπωτάτους [ἂν] αὐτοῖς φαίνεσθαι· ᾧ γὰρ
ἐκεῖνοι τοὺς πέλας, οὐ δυνάμει ἔστιν ὅτε προὔχοντες, τῷ δὲ
θράσει ἐπιχειροῦντες καταφοβοῦσι, καὶ σφᾶς ἂν τὸ αὐτὸ ὁμοίως
τοῖς ἐναντίοις ὑποσχεῖν. καὶ Συρακοσίους εὖ εἰδέναι ἔφη τῷ
τολμῆσαι ἀπροσδοκήτως πρὸς τὸ Ἀθηναίων ναυτικὸν ἀντιστῆ-
ναι πλέον τι διὰ τὸ τοιοῦτον ἐκπλαγέντων αὐτῶν περιεσομένους
ἢ Ἀθηναίους τῇ ἐπιστήμῃ τὴν Συρακοσίων ἀπειρίαν βλάψον-
τας. ἰέναι οὖν ἐκέλευεν ἐς τὴν πεῖραν τοῦ ναυτικοῦ καὶ μὴ
ἀποκνεῖν. καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι, τοῦ τε Γυλίππου καὶ Ἑρ-
μοκράτους καὶ εἴ του ἄλλου πειθόντων, ὥρμηντό τε ἐς τὴν
22 ναυμαχίαν καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρουν. ὁ δὲ Γύλιππος ἐπειδὴ πα-
ρεσκευάσατο τὸ ναυτικόν, ἀγαγὼν ὑπὸ νύκτα πᾶσαν τὴν στρα-
τιὰν τὴν πεζὴν αὐτὸς μὲν τοῖς ἐν τῷ Πλημμυρίῳ τείχεσι κατὰ
γῆν ἔμελλε προςβαλεῖν, αἱ δὲ τριήρεις τῶν Συρακοσίων ἅμα
καὶ ἀπὸ ξυνθήματος πέντε μὲν καὶ τριάκοντα ἐκ τοῦ μεγάλου

21. *ἀπὸ τῶν πόλεων ὧν ἔπεισε*] v. Matth. p. 883. §. 473. De verbis *ὅσην — πλείστην ἐδύνατο* et *ὡς δύνανται πλείστας* v. ibidem p. 858. Mox articulus *τοῦ* ante *ταῖς ναυσί* et sanus est, et pendet a *ξυνανέπειθε*, quemadmodum legimus *ξυναίρεσθαι τοῦ κινδύνου*, *ξυμβάλλεσθαι τοῦ φόβου* et sim. Tum et futurum *ἐπιχειρήσειν* recte habet, prorsus enim dictum est, ut 4, 9. *ἐπισπάσασθαι αὐτοὺς (τὸ τεῖχος) ἡγεῖτο προθυμήσεσθαι*, et 8, 2. *ξυμπροθυμηθέντες ἀπαλλάξεσθαι*. De accusativis *οἵους καὶ Ἀθηναίους* v. Matth. p. 885. s. v. *οἷος*. Intellige *οἷοι καὶ Ἀθηναῖοί εἰσιν*. Dein verba *πρὸς ἄνδρας τολμηρούς* pendent ab *ἀντιτολμῶντας*, v. Matth. p. 566. Paulo post Bekk. legit *σφεῖς ἂν τὸ αὐτό*, v. adn. ad 7, 34. et *τὸ αὐτό* intellige *φόβον*, et *ὑποσχεῖν* Schol. interpretatur *ὑποβάλλειν*. De *πλέον τι* v. Matth. §. 487. 4. Paulo inferius plena haec esset oratio: *τοῦ τε Γυλίππου καὶ Ἑρμοκράτους πειθόντων καὶ εἴ τις ἄλλος ἔπειθε*, vel *καὶ εἴ του ἄλλου πείθοντος ὥρμηντο*. Vid. Herm. ad Soph. Ai. 179. p. 29. med.

22. *παρεσκευάσατο*] Melius ex H. Gr. legitur *παρεσκεύαστο*. Gylippus *κατὰ γῆν ἔμελλε προςβαλεῖν*, quippe urbem relicturus exeundo praeter Epipolas, in plana descensurus pone *τὸ διπλοῦν τεῖχος* Atheniensium, Anapum traiecturus et Plemmyrium petiturus per planum soli, quod extenditur a mari ad castellum et templum Olympii, ut recte Arn.

αἱ δὲ τριήρεις — πέντε μὲν καὶ τριάκοντα] Scriptor etsi summam

λιμένος ἐπέπλεον, αἱ δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἐκ τοῦ ἐλάσσονος, οὗ ἦν καὶ τὸ νεώριον αὐτοῖς, [καὶ] περιέπλεον βουλό-

verbis non definiit, mente tamen definitam comprehendit, quare postquam dictum numerum (35) subtraxit, articulum assumsit ad reliquum (45). Abr., ad quem Haack. inclinasse videtur, temere post αἱ δὲ τριήρεις inserendum putabat ξύμπασαι (ἅπασαι) ὀγδοήκοντα. Haack. tamen, quia codicum auctoritatem suspicioni suae videt obstare, vana interpunctione locum sublevare vult, quasi vero non plana et perspicua in promtu sit explicatio articuli, dum Baueri insistas vestigiis, qui contra Abr. optime monuit: „quodsi ex 35 et 45 octoginta collegit Abr., non video, qui colligendum reliquisse non debeat Thuc." Blum. Script. Schol. p. 12 sq. Conf. Krueg. ad Dionys. p. 303. in Addendis p. LXI.

τὸ νεώριον] in portu minore, at νεωσοίκους veteres in magno portu 7, 25. statuit. Consentit Diod. 14, 7., apud quem Dionysius Ol. 94, 1. (404.) ᾠκοδόμησε πολυτελῶς ὠχυρωμένην ἀκρόπολιν — καὶ συμπεριέλαβε τῷ ταύτης τείχει τὰ πρὸς τῷ μικρῷ λιμένι, τῷ Λακκίῳ καλουμένῳ, νεώρια. ταῦτα δ' ἑξήκοντα τριήρεις χωροῦντα πύλην εἶχε κλειομένην, δι' ἧς κατὰ μίαν τῶν νεῶν εἰςπλεῖν συνέβαινε. Ante Dionysii aetatem eiusmodi navium tecta fuerunt centum quinquaginta, quibus tunc nova centum sexaginta addita, teste Diod. 14, 42. ᾠκοδόμει δὲ καὶ νεωσοίκους πολυτελεῖς κύκλῳ τοῦ νῦν καλουμένου λιμένος, ἑκατὸν ἑξήκοντα, τοὺς πλείστους δύο ναῦς δεχομένους· καὶ τοὺς προϋπάρχοντας ἐθεράπευεν, ὄντας ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, ubi „haud scio, ait Wessel., an desit μεγάλου (λιμένος sc.)" Sed magnus portus κατ' ἐξοχὴν portus dicebatur, sive Συρακουσίων λιμήν, v. Dorv. ad Charit. p. 370. Siculis p. 197. Burm. Praef. ad Dorv. Sicul. p. XXI. Ern. Cl. Cic. s. v. Portus Syracusarum. Quanquam negari nequit, semel (7, 4.) portum Syracusanorum intelligi minorem, quippe eo tempore, quo magnus in potestate Atheniensium erat. Atque portum cum dicit Liv. 24, 33., portum maiorem dicit. Conf. Thuc. 7, 25. alibi. Κύκλῳ autem illo portus, si de magno quaeritur, non tantum regio Acradinae, Ortygiaeque finitima significari videtur, verum longinquior etiam Anapi. Dionysius apud Diod. 14, 13. expeditionem in Epirum atque ad templum Delphicum spoliandum parans Ol. 98, 4. (385.) σχολὴν ἄγων κατεσκεύασε νεώρια διακοσίαις τριήρεσι, καὶ τεῖχος περιέβαλε τῇ πόλει τηλικοῦτο τὸ μέγεθος, ὥςτε τῇ πόλει γενέσθαι τὸν περίβολον μέγιστον τῶν Ἑλληνίδων πόλεων· κατεσκεύασε δὲ καὶ γυμνάσια μεγάλα παρὰ τὸν Ἄναπον ποταμόν etc. Sed de h. l. dixi in lib. de Sit. Syrac. p. 69. Apparet autem e Diodori loco supra adscripto ex 14, 42., ut adnotavit Wessel. Vol. 6. p. 359., „omni ex parte vero non consentire, quod Laz. Bayfius pertendebat, νεωσοίκους capaces singulos triremis unius, uniusque biremis et fabrorum navalium, qui eas aut exstruerent aut reficerent, fuisse, in Thes. Gron. Vol. 11. p. 624. Melius Suidas: νεώσοικοι, οἰκήματα παρὰ τῇ θαλάσσῃ οἰκοδομούμενα εἰς ὑποδοχὴν νεῶν, ὅτε μὴ θαλαττεύοιεν. Diodori verba non neglexit Scheffer. M. N. 3, 3." Sed ut ad caput rei perveniamus: Navalia (νεώρια) et Navium receptacula sive tecta (νεώσοικοι) differunt. vid. Schneid. Vocab. Gr. s. v. νεώσοικοι. „Νεώριον étoit dans les ports l'emplacement tout entier destiné soit à construire ou à radouber les bâtiments, soit à les recevoir, quand on les tiroit sur le rivage, pour les préserver de l'humidité. Harpocr. v. νεώρια." Letr. Topogr. de Syrac. p. 28. Ajoutez qu'outre l'emplacement nécessaire à un certain nombre de bâtiments le νεώριον contenoit encore les magazins de voiles, cordages, bois etc. Demosthène en fournit la preuve en plusieurs endroits, or. in Euergett. p. 1145, 4. et in Polyclet.

μενοι πρὸς τὰς ἐντὸς προςμῖξαι καὶ ἅμα ἐπιπλεῖν τῷ Πλημμυρίῳ, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβῶνται. οἱ δ' Ἀθηναῖοι διὰ τάχους ἀντιπληρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς ταῖς μὲν πέντε καὶ εἴκοσι πρὸς τὰς πέντε καὶ τριάκοντα τῶν Συρακοσίων τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ἐναυμάχουν, ταῖς δ' ἐπιλοίποις ἀπήντων ἐπὶ τὰς ἐκ τοῦ νεωρίου περιπλεούσας, καὶ εὐθὺς πρὸ τοῦ στόματος τοῦ μεγάλου λιμένος ἐναυμάχουν, καὶ ἀντεῖχον ἀλλήλοις ἐπὶ πολύ, οἱ μὲν βιάσασθαι βουλόμενοι τὸν

p. 1218, 13. **Cependant** le *νεώριον* étoit employé dans un sens plus restreint que notre mot Arsenal. Les *νεώςοικοι* compris dans les *νεώριον* étoient des espèces de loges couvertes, où l'on faisoit entrer quelques bâtiments, peut-être les trirèmes, dont la construction ou la conservation demandoit plus d'attention et de soin, tandis que les vaisseaux marchands étoient abandonnés dans le *νεώριον* aux injures de l'air. Les squari de l'arsenal de Venisse, c'est à dire, les soixante loges, où se construisoient et radouboient les galères, doivent représenter assez exactement les *νεώςοικοι* des anciens. Id. indice s. v. *νεώριον*. Cette distinction devient surtout incontestable d'après un passage, où Demosthène in or. *π. συμμορ.* p. 184. dit, qu'il y aura trente *νεώςοικοι* dans chacun des dix *νεώρια* qu'il propose. Id. indice s. v. *νεώςοικοι*, ubi a vero abiisse Angerium Vol. 1. p. 225. arguit. A Thucydide tamen et Diodoro seorsum in magno portu *νεωςοίκους* sed illos veteres, in portu Laccio *νεώρια* memorata vidimus. Utut est, certe *νεώριον* totum, *νεώςοικος* pars erat. „Polycrates Samius uxores et liberos quorundam Samiorum, quorum fides sibi suspecta esset, *ἐς τοὺς νεωςοίκους* contrusit, vivos eos ibi combusturus una cum navium tectis et quidquid inesset, si suspiciones suae comprobarentur, apud Herodot. 3, 45. Navium tecta (boathouses) comburi possunt, non item *νεώριον* (dockyard).“ Arn. Anecdd. Bekk. 1. p. 282. *Νεώςοικοι, καταγώγια ἐπὶ τῆς θαλάττης ᾠκοδομημένα εἰς ὑποδοχὴν τῶν νεῶν, ὅτε μὴ θαλαττεύοιεν· τὰ νεώρια δὲ ἡ τῶν ὅλων* (leg. *ὅρων* cum Albert. ad Hesych. Vol. 2. p. 673.) *περιβολή*. Conf. Hesych. s. v. *οὔρους*, ubi ex Photio legendum *περιορίσματα*, pro *προορίσματα*. Conf. Bast. Comm. Palaeogr. p. 929. Heeren. Ideen 2, 1. p. 258. adn. Hemsterh. ad Polluc. 9, 28. Iacobs. ad Demosth. Oratt. de rep. habitas p. 42. ed. pr. et quos veteres scriptores laudat Schoem. de Comitt. Athen. p. 317. adn. Differunt *νεώριον* et *νεώςοικοι*, differunt etiam *ἐπίνεια* et *ναύσταθμα*. Est enim *ἐπίνειον* universa urbs vel vicus, ubi naves struuntur et asservantur. Thuc. 2, 84. 1, 30. *Κυλλήνην, τὸ Ἠλείων ἐπίνειον*, ubi Schol. *ἐπίνειόν ἐστι πόλισμα παραθαλάσσιον, ἔνθα τὰ νεώρια τῶν πόλεων, ὥςπερ ὁ Πειραιεὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ ἡ Νίσαια τῆς Μεγαρίδος. δύνασαι δὲ ἐπὶ παντὸς ἐμπορίου καὶ παραθαλασσίου* (Schaef. putat excidisse *χωρίου*) *χρήσασθαι τῷ ὀνόματι τούτῳ, ὃ νῦν οἱ πολλοὶ κατάβολον καλοῦσι.* vid. Dufresn. Gloss. med. et inf. Latin. s. v. Catabolum. At *ναύσταθμον* est statio, in qua naves tuto possunt manere. Vid. Amersfoordt. in Schaef. Appar. cr. ad Demosth. Vol. 1. p. 773., qui plura addit de navium tectis ex Valesii adnotatione ad Harpocr. in *νεώρια* et *νεώςοικοι*, ablegatque ad Bergm. ad Isocr. Areop. 27. p. 173. Idem e Thuc. 7, 25. Herodot. 6, 45. et Xen. H. Gr. 4, 4, 12. docet, tectos superne fuisse *νεωςοίκους*, quod vel sponte intelligitur ex consilio, quo aedificabantur. Nos haec nomina ita distinguimus: Schiffswerft, Schiffsdocken, Seeplatz, Ankerplatz. Mox *καί* ante *περιέπλεον* om. H. et Vall.

ἔςπλουν, οἱ δὲ κωλύειν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Γύλιππος τῶν ἐν τῷ 23
Πλημμυρίῳ Ἀθηναίων πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπικαταβάντων καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τὴν γνώμην προσεχόντων φθάναι προςπεσὼν ἅμα τῇ ἕῳ αἰφνιδίως τοῖς τείχεσι, καὶ αἱρεῖ τὸ μέγιστον πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἐλάσσω δύο, οὐχ ὑπομεινάντων τῶν φυλάκων, ὡς εἶδον τὸ μέγιστον ῥᾳδίως ληφθέν. καὶ ἐκ μὲν τοῦ πρώτου ἁλόντος χαλεπῶς οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι καὶ ἐς τὰ πλοῖα καὶ ὁλκάδα τινὰ κατέφυγον, ἐς τὸ στρατόπεδον ἐξεκομίζοντο· τῶν γὰρ Συρακοσίων ταῖς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυσὶ κρατούντων τῇ ναυμαχίᾳ ὑπὸ τριήρους μιᾶς καὶ εὖ πλεούσης ἐπεδιώκοντο· ἐπειδὴ δὲ τὰ δύο τειχίσματα ἡλίσκετο, ἐν τούτῳ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐτύγχανον ἤδη νικώμενοι, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν φεύγοντες ῥᾷον παρέπλευσαν. αἱ γὰρ τῶν Συρακοσίων αἱ πρὸ τοῦ στόματος νῆες ναυμαχοῦσαι, βιασάμεναι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς οὐδενὶ κόσμῳ ἐςέπλεον, καὶ ταραχθεῖσαι περὶ ἀλλήλας παρέδοσαν τὴν νίκην τοῖς Ἀθηναίοις. ταύτας τε γὰρ ἔτρεψαν καὶ ὑφ' ὧν τὸ πρῶτον ἐνικῶντο ἐν τῷ λιμένι. καὶ ἕνδεκα μὲν ναῦς τῶν Συρακοσίων κατέδυσαν, καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀπέκτειναν, πλὴν ὅσον ἐκ τριῶν νεῶν οὓς ἐζώγρησαν· τῶν δὲ σφετέρων τρεῖς νῆες διεφθάρησαν. τὰ δὲ ναυάγια ἀνελκύσαντες τῶν Συρακοσίων, καὶ τροπαῖον ἐν τῷ νησιδίῳ στήσαντες τῷ πρὸ τοῦ Πλημμυρίου, ἀνεχώρησαν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον.

Οἱ δὲ Συρακόσιοι κατὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν οὕτως ἐπεπρά- 24
γεσαν, τὰ δ' ἐν τῷ Πλημμυρίῳ τείχη εἶχον, καὶ τροπαῖα ἔστησαν αὐτῶν τρία. καὶ τὸ μὲν ἕτερον τοῖν δυοῖν τειχοῖν τοῖν ὕστερον ληφθέντοιν κατέβαλον, τὰ δὲ δύο ἐπισκευάσαντες ἐφρούρουν. ἄνθρωποι δ' ἐν τῶν τειχῶν τῇ ἁλώσει ἀπέθανον καὶ ἐζωγρήθησαν πολλοί, καὶ χρήματα πολλὰ τὰ ξύμπαντα

23. *ἐς τὸ στρατόπεδον ἐξεκομίζοντο*] i. e. in castra deferebantur, quae Athenienses habebant in duplici muro inde a *κρημνῷ* ad mare, ubi pars exercitus stationem habebat, ut apparet ex cap. 11. *καὶ τὰ τείχη ἐν οἷςπερ νῦν ἐσμέν*, et hunc murum demum cap. 60. deserunt. Ut vero exercitus in Plemmyrio stationem habens iunctus maneret cum exercitu in duplici muro collocato, in recessu (*μυχῷ*) portus magni prope Dasconem castra navalia (*τὸ στρατόπεδον* c. 53. bis.) remanserant, neque enim omnes naves inde ad Plemmyrium transvectas esse, docent c. 4. *καὶ τὰ πλοῖα ἤδη ἐκεῖ τὰ μεγάλα ὥρμει καὶ αἱ ταχεῖαι νῆες* (ubi v. adn.), et totum c. 53. Ad ea igitur castra navalia isti profugi a Plemmyrio proxime aufugiebant, et inde, si vellent, in murum duplicem. Paulo inferius pro *ἕνδεκα* Vall. *decem* habet. Dein *πλὴν ὅσον* etc. est *πλὴν ὅσοι ἦσαν ἐν τρισὶ ναυσὶν, ἐξ ὧν τοὺς ἀνθρώπους ἐζώγρησαν*. Porro Wass. *τὸ νησίδιον* intelligit Ortygiam; imo altera duarum parvarum insularum intelligenda est sitarum in portu et ad ostium portus, de quibus dixi in lib. de Sit. Syrac. p. 77 sq. et in adn. ad 6, 66. Arn. unam tantum agnoscit, et dicit nudum scopulum esse. Conf. descriptionem huius proelii navalis apud Diod. 13, 9.

24. *τὰ ξύμπαντα*] i. e. in Allen. v. Herm. ad Vig. p. 727. Krueg. ad Dionys. p. 314. Mox *ἅτε γὰρ ταμιείῳ* edidit Bekk. ex H., non

ἑάλω· ὥςτε γὰρ ταμιείῳ χρωμένων τῶν Ἀθηναίων τοῖς τείχεσι πολλὰ μὲν ἐμπόρων χρήματα καὶ σῖτος ἐνῆν, πολλὰ δὲ καὶ τριηράρχων, ἐπεὶ καὶ ἱστία τεσσαράκοντα τριήρων καὶ τἄλλα σκεύη ἐγκατελήφθη, καὶ τριήρεις ἀνειλκυσμέναι τρεῖς. μέγιστον δὲ καὶ ἐν τοῖς πρῶτον ἐκάκωσε τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἡ τοῦ Πλημμυρίου λῆψις· οὐ γὰρ ἔτι οὐδ' οἱ ἔςπλοι ἀσφαλεῖς ἦσαν τῆς ἐπαγωγῆς τῶν ἐπιτηδείων· οἱ γὰρ Συρακόσιοι ναυσὶν αὐτόθι ἐφορμοῦντες ἐκώλυον, καὶ διὰ μάχης ἤδη ἐγίγνοντο αἱ ἐςκομιδαί· ἔς τε τὰ ἄλλα κατάπληξιν παρέσχε καὶ ἀθυμίαν τῷ στρατεύματι.

25 Μετὰ δὲ τοῦτο ναῦς τε ἐκπέμπουσι δώδεκα οἱ Συρακόσιοι καὶ Ἀγάθαρχον ἐπ' αὐτῶν Συρακόσιον ἄρχοντα. καὶ αὐτῶν μία μὲν ἐς Πελοπόννησον ᾤχετο, πρέσβεις ἄγουσα οἵπερ τὰ σφέτερα φράσωσιν ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον ἔτι μᾶλλον ἐποτρύνωσι γίγνεσθαι· αἱ δὲ ἕνδεκα νῆες πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἔπλευσαν, πυνθανόμεναι πλοῖα τοῖς Ἀθηναίοις γέμοντα χρημάτων προςπλεῖν. καὶ τῶν τε πλοίων ἐπιτυχοῦσαι τὰ πολλὰ διέφθειραν καὶ ξύλα ναυπηγήσιμα ἐν τῇ Καυλωνιάτιδι κατέκαυσαν, ἃ τοῖς Ἀθηναίοις ἑτοῖμα ἦν. ἔς τε Λοκροὺς μετὰ ταῦτα ἦλθον, καὶ ὁρμουσῶν αὐτῶν κατέπλευσε μία τῶν ὁλκάδων τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου ἄγουσα Θεσπιέων ὁπλίτας. καὶ ἀναλαβόντες αὐτοὺς οἱ Συρακόσιοι ἐπὶ τὰς ναῦς παρέπλεον ἐπ' οἴκου. φυλάξαντες δ' αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναυσὶ πρὸς τοῖς Μεγάροις, μίαν μὲν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσι, τὰς δ' ἄλλας οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀλλ' ἀποφεύγουσιν ἐς τὰς Συρακούσας. ἐγένετο δὲ καὶ περὶ τῶν σταυρῶν ἀκροβολισμὸς ἐν τῷ λιμένι, οὓς οἱ Συρακόσιοι πρὸ τῶν παλαιῶν νεωςοίκων κατέπηξαν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὅπως αὐτοῖς αἱ νῆες ἐντὸς ὁρμοῖεν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιπλέοντες μὴ βλάπτοιεν ἐμ-

improbante Popp., probante Matth. p. 1287. init. Lobeck. ad Phryn. p. 427. usum particulae *ὥςτε* pro *ὡς* apud Atticos tribus tantum locis probatorum scriptorum comprobare potuit, praesenti loco Thucydidis, Isocrat. Paneg. 47. p. 73., quem Popp. ex Spohnii adnotatione monet aliter, quam vulgo fit, interpretandum esse, et Arist. Eccl. 783., quem Matth. l. c. dubium reddit. De verbis *ἐν τοῖς πρῶτον* v. Matth. §. 290. Mox Popponi locutio *οἱ ἔςπλοι τῆς ἐπαγωγῆς τῶν ἐπιτηδείων* offensioni est, quum *subvectio commeatus non potuit tuto intrare portum* dictum sit pro commeatu ipso seu navibus commeatum advehentibus, et dicit melius molestum *τῆς ἐπαγωγῆς* plane deesse. In G. adnotatum est *ταῖς ἐπαγωγαῖς γρ.*

25. *οἵπερ τὰ σφέτερα*] Vat. H. *ὅπως τὰ σφέτερα*, v. Matth. p. 900., qui *ὅπως* damnat, at Herm. Opuscc. Vol. 4. p. 130. vel propter additum *περ* pronomen illud ferri posse negat, et *ὅπως* legi vult. Conf. eundem ad Soph. Oed. C. 190. De verbis *πυνθανόμεναι προςπλεῖν* v. Matth. p. 1079. init., de *ὅπως — ὁρμοῖεν* ibidem p. 996. 4. Paulo superius ad verba *γέμοντα χρημάτων* Schol. recte adnotavit: *καὶ ἐπὶ τῶν τυχόντων πραγμάτων τὰ χρήματα λαμβάνεται, καὶ οὐχ, ὥςπερ νῦν ἀδοκίμως ἐπὶ χρυσοῦ καὶ πολυτίμων εἰδῶν.*

βάλλοντες. προςαγαγόντες γὰρ ναῦν μυριοφόρον αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι, πύργους τε ξυλίνους ἔχουσαν καὶ παραφράγματα,

ναῦν μυριοφόρον] Pollux 4, 165. μυριαμφόρος, ὡς Θουκυδίδης. Schol. μεγάλην, δυναμένην δέξασθαι μυρίον φόρτον, quale navigium Philist. fragm. 56. p. 174. βουβάριν dixit, ni fallit criticorum coniectura. Apud Pollucem alio loco (1, 82.) extat forma μυριοφόρος ναῦς, cum hoc additamento: τὸ δὲ μυριαγωγός, εὐτελές, ubi interpretes de sensu disceptant, alii ad amphoras, alii ad talenta (ut etiam Arn. ex Thuc. 4, 118., unde apparere dicit, navem 500 talentorum ponderis perexiguam habitam esse, et ex Herodot. 1, 194. 2, 96., unde ναῦν μυριοφόρον interpretatur *navem decies mille talentorum onus vehentem*), alii ad alios modulos numerum myriadis referentes. Forma μυριαγωγός utitur Strab. 3. p. 226. A. Alm., ubi v. Casaub. De aestimanda magnitudine navium onerariarum dixit Salmas. Obss. ad Ius A. et R. p. 734., docens frumentariarum magnitudinem modiatione, vinariarum itemque frumentariarum amphoris aestimari solitam esse. Apud Suidam in πλάτη memoratur navis μυριοφόρος πύργοις τε καὶ παραφράγμασι παντοίοις instructa, opinor e praesente loco. Prudenter Heilm. egit, interpretatus: ein Schiff von erstem Range (conf. Salmas.), quamquam praestabat von erster Grösse, quoniam ille terminus in navibus longis technicus est. Apud Pollucem 4, 165. ante Seberum legebatur μυριαφόρος, is ex libris scriptis Pollucis μυριοφόρος lectum volebat, quia sic sit apud Thucydidem et Heliodorum. Kuhn. apud Pollucem posuit μυριαμφόρος. Heilm. et praesenti loco Thuc. et ap. Pollucem l. c. putabat olim μυριάμφορον (accentu in tertia a fine) lectum esse, ductum illud ab ἀμφορεύς, *amphora*. Sed formam μυριοφόρος in multis praeterea multorum scriptorum locis reperit Lobeck. ad Phryn. p. 662., quibus Arn. addit Strab. 17, 1, 26. p. 805., at formam μυριαφόρος cum ἱεραφόρος congruere docet. Bred. non mutata apud Thucydidem vulgata μυριοφόρος eundem in vocabulo sensum inesse putat, quem in forma μυριαμφόρος. Amphoram dicit aequare, secundum Festum [p. 133. Lind.], Romanorum quadrantal i. e. vas pedis quadrati sive ex omni latere quadratum; quatenus autem pondus amphorae significatur, quae navi imponitur, non vas intelligitur, sed quantum pondo habet materia in amphora condi solita; quae materia quum vinum esse soleret, si vera sunt a Festo tradita, pondus amphorae Bred. colligit fuisse octoginta pondo, ut navis μυριοφόρος octingenties mille pondo vexerit. Certe significari addit navem non longam, non usui bellico primitus paratam. Amphoram Graecam (ἀμφορέα, κάδον, κεράμιον) Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 107. dicit aptatam fuisse capiendo metretae Attico: aequabat autem metretes $33\frac{2}{113}$ quartarios Berolinenses. Lobeckii de h. l. sententia haec est: „Mihi, qui ναῦν μυριοφόρον interpretantur *decem millia hominum ferentem*, non reputare videntur, quid Amphitritae humeri valeant, quid ferre recusent. Tantam multitudinem ne illa quidem tulit Ptolemaei Philopatoris moles, ad usum prorsus immobilis. Itaque praestat navem intelligi decem millium amphorarum, qualem Graeci μυριαμφόρον dicebant, Arist. Pac. 521., ut minorem δεκαμφόρον. Et hoc mihi illa vetus Pollucis scriptura μυριαφόρος significare videtur, si lineolam directam, quae literae α superposita μ indicat, reduxeris. Neque fide abhorret, librarios vulgatiori nomini μυριοφόρος adsuetos hoc etiam Thucydidi impertiisse." Mox libri inter ἀκάτιον et ἀκατίων variant, utrumque Thucydideum esse Popp. monet, sed ἀκατίων aptius putat, propterea quod parvis naviculis hic nullus usus sit. Ἀκατίων etiam Thom. M. tuetur. Hic enim p. 931. ita scribit: ὤνευον ἀντὶ τοῦ ἐκίνουν καὶ περιῆγον, ἀπὸ τῶν τοὺς μυλῶνας

ἔκ τε τῶν ἀκατίων ὤνευον ἀναδούμενοι τοὺς σταυροὺς καὶ ἀνέκλων, καὶ κατακολυμβῶντες ἐξέπριον. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀπὸ τῶν νεωσοίκων ἔβαλλον· οἱ δ' ἐκ τῆς ὁλκάδος ἀντέβαλλον· καὶ τέλος τοὺς πολλοὺς τῶν σταυρῶν ἀνεῖλον οἱ Ἀθηναῖοι. χαλεπωτάτη δ' ἦν τῆς σταυρώσεως ἡ κρύφιος· ἦσαν γὰρ τῶν σταυρῶν οὓς οὐχ ὑπερέχοντας τῆς θαλάσσης κατέπηξαν, ὥςτε δεινὸν ἦν προςπλεῦσαι, μὴ οὐ προιδών τις ὥςπερ περὶ ἕρμα περιβάλῃ τὴν ναῦν. ἀλλὰ καὶ τούτους κολυμβηταὶ δυόμενοι ἐξέπριον μισθοῦ. ὅμως δ' αὖθις οἱ Συρακόσιοι ἐσταύρωσαν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ἀλλήλους οἷον εἰκὸς τῶν στρατοπέδων ἐγγὺς ὄντων καὶ ἀντιτεταγμένων ἐμηχανῶντο καὶ ἀκροβολισμοῖς καὶ πείραις παντοίαις ἐχρῶντο. ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς τὰς πόλεις πρέσβεις οἱ Συρακόσιοι Κορινθίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λακεδαιμονίων, ἀγγέλλοντας τήν τε τοῦ Πλημμυρίου λῆψιν καὶ τῆς ναυμαχίας πέρι ὡς οὐ τῇ τῶν πολεμίων ἰσχύι μᾶλλον ἢ τῇ σφετέρᾳ ταραχῇ ἡσσηθεῖεν, τά τε ἄλλα αὖ δηλώσοντας ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσί, καὶ ἀξιώσοντας ξυμβοηθεῖν ἐπ' αὐτοὺς καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων προςδοκίμων ὄντων ἄλλῃ στρατιᾷ, καὶ ἢν φθάσωσιν αὐτοὶ πρότερον

κινούντων ὄνων. Θουκ. ἐν τῇ ἕκτῃ· ἔκ τε τῶν ἀκάτων ὤνευον, ἀναδούμενοι τοὺς σταυρούς." Principium glossae transscripsit Phavorin., eandemque totam repetit Suidas haud paucis aliter explicatis: ὄνος, ait, τοῦ μύλωνος τὸ κινούμενον, καὶ αἱ τοιαῦται μηχαναὶ ὄνοι, *suculae* Latinis, ut Duk. adnotavit citato Is. Vossio ad Catull. p. 326. Communis Grammaticis fons fuit Ael. Dionys. apud Eustath. in Hom. Il. λ'. p. 862. Rom. Schol. ὄνος ἐστὶ μηχανὴ ἐπ' ἄκρων τῶν ἀκατίων πηγνυμένη, ἀφ' ἧς περιβάλλοντες βρόχους τοὺς σταυροὺς ῥαδίως ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀνέσπων. ἐστὶ γὰρ ἡ μηχανὴ ἐπὶ τοσοῦτον βεβαιοτάτη, ὥςτε καὶ σαγήνην βαρεῖαν ὑπὸ δύο ἀνδρῶν ἀπόνως ἕλκεσθαι. καλοῦσι δὲ τὴν μηχανὴν οἱ τοὺς χαμαιλίχοντας ἕλκοντες ἁλιεῖς ἠλακάτην. ἐῤῥωμενέστερον δὲ πρὸς τὴν ἀνέλκυσιν καθίσταται, ὅταν καὶ δίκρουν ξύλον πρὸ αὐτῆς τιθείη· ἐπ' εὐθείας γὰρ ἡ ἀντίσπασις τῶν ἀνελκομένων γίγνεται. Vocem χαμαιλίχοντες explicat Toup. Emendd. in Suidam Vol. 1. p. 452. Oxon. Tum ἀνέκλων „est *sursum attollendo convellebant et educebant*. Sic Thuc. 2, 76. et alii apud Lipsium Poliorc. 5, 8. ἀνακλᾶν machinam muro immissam dicunt eos, qui laqueis iniectis eam attollunt et avertunt.' Et in aliis generibus loquendi non *frangendi*, sed *inflectendi* et *in altum tollendi* significationem habet." Duk. adde Appian. B. Mithr. c. 74. Dion. Cass. 66, 4. Et μισθοῦ intellige für einen Preis, für Lohn, v. Matth. p. 678., tum ἐς τὰς πόλεις est: in urbes sociorum in Sicilia. Fuerunt legati e numero Corinthiorum, Ambraciotarum et Lacedaemoniorum, ut maiorem fidem et auctoritatem legatio apud exteras civitates haberet. Nam legatos in urbes Corinthiorum, Ambraciotarum et Lacedaemoniorum missos esse, propterea cogitare non licet, quod huius ipsius capitis initio narravit modo in Peloponnesum legationem abiisse, tum ex cap. 32. luculenter apparet, legationem, in qua hic sumus, ad urbes Siciliae profectam esse. Porro αὖ in αὖ δηλώσοντας ad verba οἵπερ φράσωσιν ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσί respicere', adnotavit Popp., etsi ibi de legatis in Peloponnesum missis agitur. Mox ἐπ' αὐτούς refero ad verba τῶν πολεμίων. De constructione verborum ὡς διαπολεμησόμενον vide Matth. p. 1112 sq. 1121 sq.

διαφθείραντες τὸ παρὸν στράτευμα αὐτῶν, διαπολεμησόμενον. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ ταῦτα ἔπρασσον.

Ὁ δὲ Δημοσθένης, ἐπεὶ ξυνελέγη αὐτῷ τὸ στράτευμα ὃ 26
ἔδει ἔχοντα ἐς τὴν Σικελίαν βοηθεῖν, ἄρας ἐκ τῆς Αἰγίνης καὶ πλεύσας πρὸς τὴν Πελοπόννησον τῷ τε Χαρικλεῖ καὶ ταῖς τριάκοντα ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων ξυμμίσγει, καὶ παραλαβόντες τῶν Ἀργείων ὁπλίτας ἐπὶ τὰς ναῦς ἔπλεον ἐς τὴν Λακωνικήν, καὶ πρῶτον μὲν τῆς Ἐπιδαύρου τι τῆς Λιμηρᾶς ἐδῄωσαν, ἔπειτα σχόντες ἐς τὰ καταντικρὺ Κυθήρων τῆς Λακωνικῆς, ἔνθα τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστι, τῆς τε γῆς ἔστιν ἃ ἐδῄωσαν, καὶ ἐτείχισαν ἰσθμῶδές τι χωρίον, ἵνα δὴ οἵ τε Εἵλωτες τῶν Λακεδαιμονίων αὐτόσε αὐτομολῶσι καὶ ἅμα λῃσταὶ ἐξ αὐτοῦ ὥςπερ ἐκ τῆς Πύλου ἁρπαγὴν ποιῶνται. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης εὐθὺς ἐπειδὴ ξυγκατέλαβε τὸ χωρίον παρέπλει ἐπὶ τῆς Κερκύρας, ὅπως καὶ τῶν ἐκεῖθεν ξυμμάχων παραλαβὼν τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν ὅτι τάχιστα ποιῆται· ὁ δὲ Χαρικλῆς περιμείνας ἕως τὸ χωρίον ἐξετείχισε, καὶ καταλιπὼν φυλακὴν αὐτοῦ, ἀπεκομίζετο καὶ αὐτὸς ὕστερον ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ἐπ' οἴκου, καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἅμα.

Ἀφίκοντο δὲ καὶ Θρᾳκῶν τῶν μαχαιροφόρων τοῦ Διακοῦ 27
γένους ἐς τὰς Ἀθήνας πελτασταὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ τρια-

26. *Κυθήρων*] Scriptor addidit *τῆς Λακωνικῆς*, quia eiusdem nominis urbs in Cypro quoque erat. Illud *ἰσθμῶδες χωρίον* Mans. Spart. 2. p. 229. adn. c. intelligit linguam terrae, quae promontorio Onugnatho terminabatur et nunc insula facta Cervi appellatur. Conf. ibid. 1, 2. p. 15. Verbum *ξυγκατέλαβε* Schol. interpretatur *συμπεριέγραψε τὸ μέγεθος (τοῦ τείχους) καὶ μικρὰν ἀνάτασιν ἐκ τῆς οἰκοδομίας προςδέδωκεν*, quam interpretationem amplexus Did. convertit: il traça les dimensions que devait avoir le mur, et en jeta pour ainsi dire les fondements, quod confirmari ait verbis statim sequentibus: *ὁ δὲ Χαρικλῆς περιμείνας ἕως τὸ χωρίον ἐξετείχισε*, quasi dixisset: murus ille, a Demosthene inchoatus, a Charicle perfectus est. Verum qui *τὸ τεῖχος ἐτείχισεν*, idem *ἐκτειχίσαι* dici poterat, et sensus, quem Did. et Schol. volunt, requirit, ut mihi quidem videtur, verbum *ξυμπεριέλαβε*. Itaque cum Bauero converto *cepit, occupavit cum illo.* Statim *παρέπλει* habet H., dubium num etiam K. In Vat. est *ἐπιπαρέπλει*, vulgo *ἐπέπλει*, quod displicet, nam potius aggressionem hostilem significat; alterum aptissimum ad navigationem litora legentem, qualis haec Demosthenis fuit. Arn. convertit *sailed on* towards Corcyra, provocans ad 1, 51., addens genitivo *ἐπὶ τῆς Κερκύρας* cursum navium, non hostilem animum significari.

27. *τοῦ Διακοῦ γένους*] Schol. *Δῖοι Θρᾳκῶν γένος, ὡς αὐτὸς ἐν τῇ δευτέρᾳ* (cap. 96.). Mox *δέ* in *ὕστερον δέ* praegresso participio *τειχισθεῖσα* abesse debebat, at v. Herm. ad Soph. El. 1059. Buttm. ad Demosth. or. Mid. Exc. 12. p. 149. Matth. p. 1246. fin. et adn. ad 1, 67. Dein *ἀπὸ τῶν πόλεων* habent Vat. H., in vulgata „*ὑπὸ τῶν πόλεων* pertinet ad *ἐπῳκεῖτο*, et *φρουραῖς* est dativus instrumentalis, quo recte refertur participium *ἐπιούσαις*, licet remotior sit genitivo *τῶν πόλεων*." Haack. Cum hac ratione melius convenit vulgata *ἐπιουσῶν*, quam ex libris quamplurimis et optimis cum editoribus nu-

κόσιοι καὶ χίλιοι, οὓς ἔδει τῷ Δημοσθένει ἐς τὴν Σικελίαν ξυμπλεῖν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ὡς ὕστερον ἧκον, διενοοῦντο αὐτοὺς πάλιν ὅθεν ἦλθον ἐς Θράκην ἀποπέμπειν. τὸ γὰρ ἔχειν πρὸς τὸν ἐκ τῆς Δεκελείας πόλεμον αὐτοὺς πολυτελὲς ἐφαίνετο· δραχμὴν γὰρ τῆς ἡμέρας ἕκαστος ἐλάμβανεν. ἐπειδὴ γὰρ ἡ Δεκέλεια τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ πάσης τῆς στρατιᾶς ἐν τῷ θέρει τούτῳ τειχισθεῖσα, ὕστερον δὲ φρουραῖς ἀπὸ τῶν πόλεων κατὰ διαδοχὴν χρόνου ἐπιούσαις τῇ χώρᾳ ἐπῳκεῖτο, πολλὰ ἔβλαπτε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐν τοῖς πρώτοις χρημάτων τ' ὀλέθρῳ καὶ ἀνθρώπων φθορᾷ ἐκάκωσε τὰ πράγματα. πρότερον μὲν γὰρ βραχεῖαι γιγνόμεναι αἱ ἐςβολαὶ τὸν ἄλλον χρόνον τῆς γῆς ἀπολαύειν οὐκ ἐκώλυον· τότε δὲ ξυνεχῶς ἐπι-

perrimis mutavi in dativum *ἐπιούσαις*. Qui et ipse *ὑπό* et *ἐπιουσῶν* servat, Did. locum intelligit, quasi scriptum sit *ἐπειδὴ γὰρ ἡ Δεκ. ἐν τῷ θέρει τούτῳ τειχισθεῖσα τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ πάσης τῆς στρατιᾶς, ὕστερον δὲ φρουραῖς — ἐπῳκεῖτο*, id quod collocatio verborum non patitur. Nihilominus *ὑπὸ πάσης τῆς στρατιᾶς* simul ad *ἐπῳκεῖτο* refertur, sicut ad *τειχισθεῖσα*. Mox *ἐν τοῖς πρώτοις* dedi relicta coniectura Bekkeri *πρῶτον*, quia hic sensus non esse potest *omnium primum*, sed *inprimis*, ut Popp. monuit. Et *ἀνθρώπων φθορᾷ* de iactura mancipiorum Duk. intelligit. Heilm. accipit, tum mores, tum opes Atheniensium attrita esse. Ac mores quidem servorum corruptos esse, ait a scriptore ipso paulo post memorari; corpora autem et opes quomodo attrita sint, addit scriptorem referre cap. proxime insequente. „Totam notionem, ait, reddas sic: sie wurden sehr mitgenommen." De servis ad lasciviam corruptis v. Arist. Nub. 6. 7. Alio loco (2, 47.) *φθορὰν ἀνθρώπων* scriptor dicit damna ab Atheniensibus facta per pestilentiam. De particulis *ὁτὲ μὲν — ὁτὲ δέ* v. Herm. ad Vig. p. 792. Levesqu. existimat, scriptorem varios gradus malorum, quae Atheniensibus perferenda erant, describere; primum molestiam creasse praesidium illud perpetuum (*ξυνεχῶς ἐπικαθημένων*); auctam eam esse per copias, quae numero plures, quam praesidium irruperunt (*πλεόνων ἐπιόντων*); magis etiam per copias, quae aequali praesidiariis numero accesserunt (*τῆς ἴσης φρουρᾶς*); has enim necessario irruptionem fecisse in agros, eosque spoliasse. Convertit igitur mais à présent, que les ennemis restoient constamment dans le fort; que quelquefois il en venoit plus, qu'il n'en pouvoit contenir; qu'il arrivoit même, que des troupes aussi nombreuses, que celles qu'il renfermoit, étoient obligés de courir la campagne et de vivre de butin etc. Verum hic sensus, qui postulat *ἀνθρώπων τῇ φρουρᾷ ἰσαριθμῶν καταθεόντων*, qui ex verbis *τῆς ἴσης φρουρᾶς* efficietur? Simplicius est, cum Abreschio *τὴν ἴσην φρουράν* intelligere *praesidium ordinarium, solitum*, atque cum Scholiasta *τὴν τεταγμένην*, quod praesidium *ἐξ ἀνάγκης* i. e. *victus necessarii parandi causa* Atticam infestabat; ad quod praesidium subinde ex Lacedaemone et sociorum terris maior numerus accedebat: nec probabile est, e longinquiore Laconica terrisve sociorum commeatum subvectum esse. Statim *οὐκ ἐκ παρέργου* est *non obiter*, *non sine cura extrave ordinem*, *quasi ludendo et praeter difficilius ac serium negotium*, ut explicat Dorv. ad Charit. p. 554. Propter incredibilem numerum servorum transfugarum v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 39. coll. Lipsio ad Tacit. 3. Annal. 53. Mox Vat. *τὸ πολὺ μέρος* pro *πολύ*, sufficit, opinor, magna pars, nec cogitare licet, plerosque *χειροτέχνας* fuisse.

καθημένων, καὶ ὁτὲ μὲν καὶ πλεόνων ἐπιόντων, ὁτὲ δ' ἐξ ἀνάγκης τῆς ἴσης φρουρᾶς καταθεούσης τε τὴν χώραν καὶ λῃστείας ποιουμένης, βασιλέως τε παρόντος τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων Ἄγιδος, ὃς οὐκ ἐκ παρέργου τὸν πόλεμον ἐποιεῖτο, μεγάλα οἱ Ἀθηναῖοι ἐβλάπτοντο. τῆς τε γὰρ χώρας ἁπάσης ἐστέρηντο, καὶ ἀνδραπόδων πλέον ἢ δύο μυριάδες ηὐτομολήκεσαν, καὶ τούτων πολὺ μέρος χειροτέχναι, πρόβατά τε πάντα ἀπωλώλει καὶ ὑποζύγια· ἵπποι τε, ὁσημέραι ἐξελαυνόντων τῶν ἱππέων πρός τε τὴν Δεκέλειαν καταδρομὰς ποιουμένων καὶ κατὰ τὴν χώραν φυλασσόντων, οἱ μὲν ἀπεχωλοῦντο ἐν γῇ ἀποκρότῳ τε καὶ ξυνεχῶς ταλαιπωροῦντες, οἱ δ' ἐτιτρώσκοντο. ἥ τε τῶν ἐπιτηδείων παρακομιδὴ ἐκ τῆς Εὐβοίας, πρότερον 28
ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ κατὰ γῆν διὰ τῆς Δεκελείας θᾶσσον οὖσα, περὶ Σούνιον κατὰ θάλασσαν πολυτελὴς ἐγίγνετο· τῶν τε πάντων ὁμοίως ἐπακτῶν ἐδεῖτο ἡ πόλις, καὶ ἀντὶ τοῦ πόλις εἶναι φρούριον κατέστη. πρὸς γὰρ τῇ ἐπάλξει τὴν μὲν ἡμέραν κατὰ διαδοχὴν οἱ Ἀθηναῖοι φυλάσσοντες, τὴν δὲ νύκτα καὶ ξύμπαντες, πλὴν τῶν ἱππέων, οἱ μὲν ἐφ' ὅπλοις ποιούμενοι, οἱ δ' ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ θέρους καὶ χειμῶνος ἐταλαιπωροῦντο. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπίεζεν ὅτι δύο πολέμους ἅμα εἶχον, καὶ ἐς φιλονεικίαν καθέστασαν τοιαύτην ἣν πρὶν γενέσθαι ἠπίστησεν ἄν τις ἀκούσας. τὸ γὰρ αὐτοὺς πολιορκουμένους ἐπιτειχισμῷ ὑπὸ Πελοποννησίων μηδ' ὡς ἀποστῆναι ἐκ Σικελίας, ἀλλὰ

28. κατὰ γῆν] dedi ex I. Vulgata κατὰ γῆς quid sit docet Blomf. ad Aesch. Pers. 633., quam Arn. ita accipit, quasi ἄνωθεν scriptum sit, at hoc et κατὰ γῆς toto coelo differunt. Mox ad ποιούμενοι repete φυλακὴν ex praegresso φυλάσσοντες.

τὸ γὰρ αὐτοὺς — μηδ' ὡς ἀποστῆναι]. Schol. supplet ἠπίστησεν ἄν τις ἀκούσας. „Nonnunquam in enunciatione a coniunctione γὰρ incipiente est participium, nullo verbo finito suffultum, ut adeo hoc ex praecedentibus supplendum sit. Thuc. 1, 25. οὔ τε γὰρ ἐν πανηγύρεσι etc. Supple παρημέλουν, *negligebant enim revera Corinthios, quod neque darent* etc. Herodot. 1, 182. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ ἐναντία τούτου κομᾶν, sc. ἔθεντο νόμον. Unde apparet, male Hermannum ad Vig. p. 776. apud Xen. de Venat. 5, 32. in verbis καταβάλλων γὰρ καὶ παραβάλλων — ἀπερειδόμενος (sc. τοῦτο ποιεῖ, quamvis locus etiam aliter explicari possit) illud γάρ, Stephano obsecutum eiicere. Sic infinitivo cum accusativo participii fulcrum ex praecedentibus quaerendum apud Thucydidem τὸ γὰρ αὐτοὺς μηδ' ὡς ἀποστῆναι etc., ubi malim supplere ἠπίστησεν ἄν τις, quam cum Corae apud Levesquium οὐχὶ θαυμαστόν; etsi haec quidem ellipsis in philosopho, oratore, etiam in dialogis (dubito num in historico satis), frequens sit. v. Valck. ad Eurip. Phoen. p. 572. Wyttenb. ad Plut. de S. N. V. p. 46. Nonnunquam ad sensum potius praecedentium, quam ad verbum ipsum respiciunt, ut Thuc. 6, 24. καὶ ἔρως ἐνέπεσε etc., quasi praecessisset ἐπεθύμουν ἐκπλεῦσαι." Matth. ad Hom. H. Apoll. 157. p. 28. Conf. de praesenti loco eundem in Gr. p. 1093., ubi compara locum Platonis, et p. 1306. Verborum οὐχὶ ἄπιστόν ἐστι; οὐ δεινόν; οὐκ ἀφόρητον; et similium ellipsis est apud Arist. Plut. 593. Nub. 267. Ran. 753. Av. 5. 7. 533. Lucian. D. D. 15. init., ubi v. Popp. Adde Matth.

ἐκεῖ Συρακούσας τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀντιπολιορκεῖν, πόλιν οὐδὲν ἐλάσσω αὐτήν γε καθ' αὐτὴν τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸν παράλογον τοσοῦτον ποιῆσαι τοῖς Ἕλλησι τῆς δυνάμεως καὶ τόλμης, (ὅσον κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου οἱ μὲν ἐνιαυτόν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τριῶν γε ἐτῶν, οὐδεὶς πλείω χρόνον, ἐνόμιζον περιοίσειν αὐτούς, εἰ οἱ Πελοποννήσιοι ἐςβάλοιεν ἐς τὴν χώραν·) ὥςτε ἔτει ἑπτακαιδεκάτῳ μετὰ τὴν πρώτην ἐςβολὴν ἦλθον ἐς Σικελίαν, ἤδη τῷ πολέμῳ κατὰ πάντα τετρυχωμένοι, καὶ πόλεμον οὐδὲν ἐλάσσω προςανείλοντο τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος ἐκ Πελοποννήσου. δι' ἃ καὶ τότε ὑπό τε τῆς Δεκελείας πολλὰ βλαπτούσης καὶ τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων μεγάλων προςπιπτόντων ἀδύνατοι ἐγένοντο τοῖς χρήμασι. καὶ τὴν εἰκοστὴν ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον τῶν κατὰ θάλασσαν ἀντὶ τοῦ φόρου τοῖς ὑπηκόοις ἐποίησαν, πλείω νομίζοντες ἂν σφίσι χρήματα οὕτω προςιέναι, αἱ μὲν γὰρ δαπάναι οὐχ ὁμοίως καὶ πρὶν ἀλλὰ πολλῷ μείζους καθέστασαν, ὅσῳ καὶ μείζων ὁ πόλεμος ἦν· αἱ δὲ πρόσοδοι ἀπώλλυντο.

29 Τοὺς οὖν Θρᾷκας τοὺς τῷ Δημοσθένει ὑστερήσαντας διὰ τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν χρημάτων οὐ βουλόμενοι δαπανᾶν

p. 1080. §. 544. et quos citavit ibidem sub lit. c. Illa ἠπίστησεν ἄν τις repetita orationem languidam et enervem reddidissent. Paulo inferius multi libri habent *αὐτήν γε καθ' αὐτὴν τῶν Ἀθηναίων*, vulgo *τῶν Ἀθηνῶν*. Vat. *τῆς Ἀθηναίων*. „Urbs *non minor Atheniensibus* tam Graece, quam Latine recte dicitur pro *non minor urbe Atheniensium*, atque hoc modo si scripsit Thuc., quomodo in aliis *τῶν Ἀθηνῶν*, in aliis *τῆς Ἀθηναίων* corrigi potuerit, facile apparet.“ Popp. Licet etiam supplere *τῶν Ἀθηναίων π ό λ ε ω ς*.

ὅσον κατ' ἀρχάς] i. e. *quatenus ab initio belli* etc. His verbis explicatur praecedens vox *παράλογον*. Verbum *περιοίσειν* Phot. Suid. et Phavor. exponunt per *περιέσεσθαι καὶ ἀνθέξειν*. Suidae glossa alieno loco repetitur s. v. *ψᾶν*. Vox *ὥςτε* redit ad praecedens *τοσοῦτον* et explicat magnitudinem *τοῦ παραλόγου*. Quod ut magis pateret, parenthesis signa cum Heilmanno circa verba *ὅσον — χώραν* posui. Non igitur opus est coniectura Reiskii, *οἱ δέ* legentis pro *ὥςτε* et *Ἀθηναῖοι* intelligentis. Quamquam auctori licebat etiam sic scribere: *ὅσον κατ' ἀρχὰς μ ὲ ν τοῦ πολέμου — ἐς τὴν χώραν, ἔτει δ ὲ ἑπτακαιδεκάτῳ* etc. sensu prorsus eodem. Et *τὴν εἰκοστήν·* Athenienses imperare coeperunt: tributum ergo, quod inde ab Aristide socii pependerant, non iam pependerunt. Vicesima ista mercium, quae mari importabantur, exportabanturve in civitatibus sociorum, qui Atheniensium imperio parebant, sicut alia publica, locabatur: eius redemtores appellabantur *εἰκοστολόγοι*. Vicesimae pensionem usque ad finem belli Pelop. permansisse, ex Aristophane colligere licet, Vid. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 348. Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 143, 122.

29. *τῷ Δημ. ὑστερήσαντας*] i. e. *qui sero veniebant Demostheni* sive: non ita mature, ut ei utiles esse possent. Si scripsisset *τοῦ Δημοσθένους*, sensus alius esset: non assequebantur Demosthenem, Athenas post eius discessum veniebant. v. Lobeck. ad Phryn. p. 237. Arn. Mox *οὐ μεγάλη* Vat. H. Vulgo *οὐ* deest. Recte libri illi, quum rationes hic reddantur, cur urbs tam facile capi potuerit. Quod autem Popp. ait, idem convenientius esse naturae huius oppidi, quod Strab.

εὐθὺς ἀπέπεμπον, προςτάξαντες κομίσαι αὐτοὺς Διιτρέφει, καὶ εἰπόντες ἅμα ἐν τῷ παράπλῳ, ἐπορεύοντο γὰρ δι' Εὐρίπου, καὶ τοὺς πολεμίους ἤν τι δύνηται ἀπ' αὐτῶν βλάψαι. ὁ δὲ ἐς τὴν Τάναγραν ἀπεβίβασεν αὐτοὺς καὶ ἁρπαγήν τινα ἐποιήσατο διὰ τάχους, καὶ ἐκ Χαλκίδος τῆς Εὐβοίας ἀφ' ἑσπέρας διέπλευσε τὸν Εὔριπον, καὶ ἀποβιβάσας ἐς τὴν Βοιωτίαν ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ Μυκαλησσόν. καὶ τὴν μὲν νύκτα λαθὼν πρὸς τῷ Ἑρμαίῳ ηὐλίσατο· ἀπέχει δὲ τῆς Μυκαλησσοῦ ἑκκαίδεκα μάλιστα σταδίους· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πόλει προςέκειτο οὔσῃ οὐ μεγάλῃ, καὶ αἱρεῖ, ἀφυλάκτοις τε ἐπιπεσὼν καὶ ἀπροςδοκήτοις μὴ ἄν ποτέ τινα σφίσιν ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπαναβάντα ἐπιθέσθαι, τοῦ τείχους ἀσθενοῦς ὄντος καὶ ἔστιν ᾗ καὶ πεπτωκότος, τοῦ δὲ βραχέος ᾠκοδομημένου, καὶ πυλῶν ἅμα διὰ τὴν ἄδειαν ἀνεῳγμένων. ἐςπεσόντες δὲ οἱ Θρᾷκες ἐς τὴν Μυκαλησσὸν τάς τε οἰκίας καὶ τὰ ἱερὰ ἐπόρθουν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐφόνευον φειδόμενοι οὔτε πρεσβυτέρας οὔτε νεωτέρας ἡλικίας, ἀλλὰ πάντας ἑξῆς, ὅτῳ ἐντύχοιεν, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας κτείνοντες, καὶ προςέτι καὶ ὑποζύγια καὶ ὅσα ἄλλα ἔμψυχα ἴδοιεν. τὸ γὰρ γένος τὸ τῶν Θρᾳκῶν, ὁμοῖα τοῖς μάλιστα τοῦ βαρβαρικοῦ, ἐν ᾧ ἂν θαρσήσῃ, φονικώτατόν ἐστι. καὶ τότε ἄλλῃ τε ταραχὴ οὐκ ὀλίγη καὶ ἰδέα πᾶσα καθειστήκει ὀλέθρου, καὶ ἐπιπεσόντες διδασκαλείῳ παίδων, ὅπερ μέγιστον ἦν αὐτόθι καὶ ἄρτι ἔτυχον οἱ παῖδες ἐςεληλυθότες, κατέκοψαν πάντας· καὶ ξυμφορὰ τῇ πόλει πάσῃ οὐδεμιᾶς ἥσσων μᾶλλον

9. p. 619. A. Alm. vocet *κώμην τῆς Ταναγρικῆς*, vere Did. oblocutus est, inde nihil colligi posse de magnitudine urbis illius, quia Strabo p. 617. D. clare profitetur, urbes Boeotiae, et vel Thebas suo tempore vix pagorum memorabilium formam retinuisse, exceptis Tanagra et Thespiis, et p. 629. B. addit, Thespias et Tanagram solas omnium Boeoticarum urbium constare, ceterarum rudera et nomina superesse. Mycalessum tamen non magnam urbem fuisse, inde Arn. effici putat, quod eius parva mentio fiat in memoria rerum Graecarum, et cap. 30. extr. verba *ὡς ἐπὶ μεγέθει* commodissime de urbis ambitu intelligantur, ubi vide quae adnotavi. At Did. his repugnare dicit verba huius cap. *καὶ ἐπιπεσόντες διδασκαλείῳ παίδων, ὅπερ μέγιστον ἦν αὐτόθι*, neque enim parvae urbi ludum esse potuisse permagnum. Hoc argumentum debilius videtur, quam ut reliqua infirmentur: potuit ludus Mycalessi pueris ex vicinia venientibus tam frequens fieri, forte magistro solertiori Mycalessi vivente. Porro recte Schol. *τὸ ἑξῆς, καὶ ἀπροςδοκήτοις, τοῦ τείχους ἀσθενοῦς ὄντος.* Nam inde a verbis *τοῦ τείχους ἀσθενοῦς ὄντος* indicia enumerantur, unde perspiciatur, Mycalessensibus Thracas supervenisse necopinatis. De verbis *ὅτῳ ἐντύχοιεν* v. Matth. p. 1024. Mox Ar. habet *ὁμοῖα τοῖς φονικοῖς δηλονότι μάλιστα*, ex interpretatione. Vid. Hemsterh. ad Lucian. Somn. 2. Vol. 1. p. 170. Bip. Statim de *ἐν ᾧ*, zu einer Zeit, wenn sive in einem Falle, da etc. v. Matth. p. 1138. §. 577. init. Ad *καὶ ἄρτι ἔτυχον* supple *ἐς αὐτό* i. e. *καὶ ἐς ὃ ἄρτι ἔτυχον οἱ παῖδες ἐςεληλυθότες.* Sic 2, 4. *ἐςπίπτουσιν ἐς οἴκημα μέγα, ὃ ἦν τοῦ τείχους, καὶ αἱ πλησίον θύραι ἀνεῳγμέναι ἔτυχον αὐτοῦ.* vid. Herm. ad Vig. p. 708. et adn. ad 8, 73.

ἑτέρας ἀδόκητός τε ἐπέπεσεν αὕτη καὶ δεινή. οἱ δὲ Θηβαῖοι αἰσθόμενοι ἐβοήθουν, καὶ καταλαβόντες προκεχωρηκότας ἤδη τοὺς Θρᾶκας οὐ πολὺ τήν τε λείαν ἀφείλοντο καὶ αὐτοὺς φοβήσαντες καταδιώκουσιν ἐπὶ τὸν Εὔριπον καὶ τὴν θάλασσαν, οὗ αὐτοῖς τὰ πλοῖα ἃ ἤγαγεν ὥρμει. καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἐςβάσει τοὺς πλείστους, οὔτε ἐπισταμένους νεῖν, τῶν τε ἐν τοῖς πλοίοις, ὡς ἑώρων τὰ ἐν τῇ γῇ, ὁρμισάντων ἔξω τοξεύματος τὰ πλοῖα, ἐπεὶ ἔν γε τῇ ἄλλῃ ἀναχωρήσει οὐκ ἀτό-

μᾶλλον ἑτέρας] *μᾶλλον* om. Mosqu. Ar. Chr. Dan. Heilm. legi posse coniicit *οὐδεμιᾶς ἧσσον, μᾶλλον δὲ ἑτέρας ἀδόκητος*, et *ἧσσον* profecto habent Marc. Cass. T. (Cantabr. Arnoldi) E., sed magis ei placet delere verba: *μᾶλλον ἑτέρας*, quum praesertim, quae sic restet formula, huic scriptori tam frequens sit, velut paucis abhinc versibus: *πάθει οὐδενὸς ἧσσον ὀλοφύρασθαι ἀξίῳ* et infr. c. 71. extr. *ἦν τε ἐν τῷ παραυτίκα οὐδεμιᾶς δὴ τῶν ξυμπασῶν ἐλάσσων ἔκπληξις*. Nam quod Duk. et Blomf. ad Aesch. VII. c. Theb. 670. dicunt, *μᾶλλον* comparativo ex abundantia adiectum esse, atque id saepe fieri, verum est docetque Matth. §. 458. et de Latinis quoque Meinek. Cur. Menandr. fasc. 1. p. 43., sed *μᾶλλον* contrario quidem sui adiici nequit. Et quid, quaeso, *ἥσσων μᾶλλον* significet, nisi aut nihil, aut *potius minor*? Quare si vulgata retinetur, sic intelligenda erit: *οὐδεμιᾶς ἥσσων*, et *μᾶλλον ἑτέρας*, quasi adiecta his particula *δέ*.

30. *τοὺς πλείστους*] Recte ait Haack. tres quasi scenas actionis fuisse, in quibus Thraces iacturas fecerunt, in urbe, in receptu, denique in conscendendo naves, et Thucydidem significare, ex his tribus in conscensione navium damnum Thracum maximum fuisse. Arn. comparat 4, 44. *κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας οἱ πλεῖστοι ἀπέθανον αὐτῶν*. Statim pro *ὁρμισάντων* H. (sed s. v. *γρ. ὁρμισάντων*) et Schol. et marg. Steph. habent *ἀνορμισάντων* i. e. *navibus remotius collocatis*, quod verbum non legi apud Thucydidem, sed tamen apud eius imitatorem Dionem Cass. Popp. adnotavit.

ἔξω τοξεύματος] H. (in quo s. v. *γρ. τοῦ ζεύγματος*) Gr. Vall. (qui *extra ictum sagittarum* interpretatur), eadem scriptura in Lugd. cum *γρ.* adnotata. Tus. *τοῦ τοξεύματος*. Vulgo *τοῦ ζεύγματος*, sed *γ* in m. rec. man. illatum. Converte aus der Schiffsweite heraus. Vulgata, quam pessime intellexit Duk. de ponte cogitans vel aggere, quo Boeotiae Euboea iuncta esset (nam pons ille serius demum exstructus est, ut ex Diod. 13, 47. docet Arn.) hoc sonat: weiter hinaus, als die Schiffstreppe langte (et ne hoc quidem, quia eam *ἀποβάθραν* Graeci dicunt, et non *ζεῦγμα*), ut scilicet profugi illi naves escendere non possent. Si cogites, consilium eorum, qui in navibus erant, non aliud esse potuisse, nisi ut tela Thebanorum evitarent, propter quod ipsum naves remotius a litore in ancoris collocasse putandi sunt, non evitasse autem eos tela, navibus tantum extra *ἀποβάθρας* longitudinem in altum eductis; non improbabis, opinor, duorum librorum auctoritatem praelatam. Nam quod hanc scripturam faciliorem intellectu dicunt esse, quam quae recipi debeat, velim edoceri, quid in vulgata difficile sit aut exquisitum, quare altera posthabenda sit. Sin dicas, Thracas satis habuisse navibus extra scalae iuncturam remotis, ne scilicet hostes naves conscenderent, quaero, quid lucrati essent, periculo ab hostibus imminenti vel sic obnoxii, neque ideo suis vel minimum hostium e manibus ereptis? Sagittis autem rem gestam esse, docet Pausan. 1, 23, 2. 4. Quomodo Thracum qui ab hoste superstites fuerunt, postremo in naves a litore remotas pervenerint, non liquet ex narratione.

πως οἱ Θρᾷκες πρὸς τὸ τῶν Θηβαίων ἱππικὸν, ὅπερ πρῶτον προσέκειτο, προεκθέοντες καὶ ξυστρεφόμενοι ἐν ἐπιχωρίῳ τάξει τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο, καὶ ὀλίγοι αὐτῶν ἐν τούτῳ διεφθάρησαν. μέρος δέ τι καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ δι' ἁρπαγὴν ἐγκαταληφθὲν ἀπώλετο. οἱ δὲ ξύμπαντες τῶν Θρᾳκῶν πεντήκοντα καὶ διακόσιοι ἀπὸ τριακοσίων καὶ χιλίων ἀπέθανον. διέφθειραν δὲ καὶ τῶν Θηβαίων καὶ τῶν ἄλλων οἳ ξυνεβοήθησαν ἐς εἴκοσι μάλιστα ἱππέας τε καὶ ὁπλίτας ὁμοῦ, καὶ Θηβαίων τῶν βοιωταρχῶν Σκιρφώνδαν· τῶν δὲ Μυκαλησσίων μέρος τι ἀπαναλώθη. τὰ μὲν κατὰ τὴν Μυκαλησσὸν πάθει χρησαμένων οὐδενὸς ὡς ἐπὶ μεγέθει τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἧσσον ὀλοφύρασθαι ἀξίῳ τοιαῦτα ξυνέβη.

Ὁ δὲ Δημοσθένης τότε ἀποπλέων ἐπὶ τῆς Κερκύρας μετὰ 31
τὴν ἐκ τῆς Λακωνικῆς τείχισιν, ὁλκάδα ὁρμοῦσαν ἐν Φειᾷ τῇ

Labis originem Arn. monstravit, docens vulgatam in libris haesisse eo facilius, quo aetate imperii Byzantini Euripus ponte iunctus fuit, qui vocabatur *ζεῦγμα* teste, quem Bloomf. citavit, Procopio de Aedificiis p. 36, 32., et librarii aut non curantes aut ignorantes tempus, quo ille pons primum aedificatus est, facile sibi persuadebant, Thucydidem de eo praesenti loco loqui. Denique, ut Bloomf. animadvertit, apud Herodian. 8, 4, 17. est *μείναντες ἔξω τοξεύματος*, ubi in quibusdam edd. vett. idem error *ἔξω τοῦ ζεύγματος* obtinere dicitur. Mox libri variant inter *ἐγκαταλειφθὲν* et *ἐγκαταληφθέν*. Illud ita sonat, quasi ii, qui in urbe remanebant, ab iis, qui non remanebant, direptionis continuandae causa consulto relicti essent, cum modo tardius sequuturi essent (zurückblieben i. e. Graece *ὑποκατελείφθησαν*) maiori quam reliqui praedae cupidine retenti, neque dum satiati. At *ἐγκαταληφθὲν* est, ut recte Bau., *deprehensi*, *oppressi*, quia praedae immorabantur, idque ad h. l. aptissimum. Paulo inferius *μέρος τι ἀπαναλώθη* non potest aliud significare, quam *insigniter magna pars* absumta est, sive a proportion or substantial part of the whole, so large a part as sensibly to affect the whole, ut Arn. ad 1, 13. explicat. Idemque sensus subesse ei videtur in verbis 4, 30. *ὃ διὰ τὴν ὕλην μέρος τι ἐγένετο* i. e., ait, mainly (hauptsächlich), in a great degree. Schol. *ἤτοι παῖδες μὲν πολλοὶ, τῶν ἀνδρῶν δὲ μέρος τι, ἢ μέρος τι ἀντὶ τοῦ τὸ μέρος.*

ὡς ἐπὶ μεγέθει] sc. et urbis et calamitatis, wenn man das Verhältniss des Verlustes zur Stadt in ihrem beiderseitigen Umfange betrachtet, da der Umfang der Stadt sehr gering, die Zahl der Umgekommenen sehr gross war. Stragis immanitatem extollit Pausan. 1, 23, 3.

31. *ἐπὶ τῆς Κερκύρας*] Vat. Mosqu. Vall. *in Corcyram traiiciens*. Vulgo *ἐκ*. Nondum Corcyram Demosthenem pervenisse inde apparet, quod tunc demum Pheam, in Zacynthum, Cephalleniam et Acarnaniam devenit, quare in itinere Corcyram versus suscepto adhuc versari cogitandus est. Verba *τὴν ἐκ τῆς Λακωνικῆς τείχισιν* Arn. interpretatur *post communitionem factam a latere Laconicae*, on the side of Laconia, auf der Seite nach Laconica, comparans haec cum verbis *τὸ ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος*, *muri pars spectans isthmum* 1, 64. et *τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος ἐκλιπεῖν* 5, 80., quod explicat *castellum spectans Epidaurum*. At circummunitio in ipsa Laconia exstructa, qualis quae h. l. memoratur, non potest a latere Laconiae sive ita, ut Laconiam spectet,

Ἠλείων, ἐν ᾗ οἱ Κορίνθιοι ὁπλῖται ἐς τὴν Σικελίαν ἔμελλον περαιοῦσθαι, αὐτὴν μὲν διαφθείρει· οἱ δ' ἄνδρες ἀποφυγόντες ὕστερον λαβόντες ἄλλην ἔπλεον. καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος ὁ Δημοσθένης ἐς τὴν Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν, ὁπλίτας τε παρέλαβε καὶ ἐκ τῆς Ναυπάκτου τῶν Μεσσηνίων μετεπέμψατο. καὶ ἐς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον τῆς Ἀκαρνανίας διέβη, ἐς Ἀλυζίαν τε καὶ Ἀνακτόριον, ὃ αὐτοὶ εἶχον. ὄντι δ' αὐτῷ περὶ ταῦτα ὁ Εὐρυμέδων ἀπαντᾷ ἐκ τῆς Σικελίας ἀποπλέων, ὃς τότε τοῦ χειμῶνος τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ ἀπεπέμφθη, καὶ ἀγγέλλει τά τε ἄλλα καὶ ὅτι πύθοιτο κατὰ πλοῦν ἤδη ὢν τὸ Πλημμύριον ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἑαλωκός. ἀφικνεῖται δὲ καὶ Κόνων παρ' αὐτούς, ὃς ἦρχε Ναυπάκτου, ἀγγέλλων ὅτι αἱ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων αἱ σφίσιν ἀνθορμοῦσαι οὔτε καταλύουσι τὸν πόλεμον ναυμαχεῖν τε μέλλουσι· πέμπειν οὖν ἐκέλευεν αὐτοὺς ναῦς, ὡς οὐχ ἱκανὰς οὔσας δυοῖν δεούσας εἴκοσι τὰς ἑαυτῶν πρὸς τὰς ἐκείνων πέντε καὶ εἴκοσι

aedificata esse dici. Rectius h. l. explicat Matth. p. 1193., docens hic solennem permutationem praepositionum sessionis et motus obtinere. Phea in Elide cava erat, quondam ab Epeis habitata, quorum ditionis hoc promontorium terminus australis fuisse videtur. v. Thuc. 2, 25. Strab. 8. p. 343. A. Od. Muell. Orchom. p. 361. Post τῇ Ἠλείων vulgo legebatur λαβών., quod cum alii libri omittant, aliis εὑρών praebentibus (Valla *nactus*), Critici glossematis damnarunt. „Λαβών cur invitis libris scriptis retineatur, nulla causa est. Videtur intrusum ab iis, qui putabant ita postulare sequens αὐτήν. Sed satis cohaeret oratio eo demto, hoc modo: ὁλκάδα — αὐτὴν μὲν διαφθείρει, οἱ δὲ ἄνδρες." Duk. Ad ἃ αὐτοὶ εἶχον Schol. sc., ait, οἱ Ἀθηναῖοι. v. Thuc. 4, 49. 5, 30. et de Alyzia v. Strab. 10. p. 705. A., qui docet urbem Acarnaniae esse et a mari quindecim stadiis distare, ibique portum esse Herculi sacrum. Et ὃς τότε τοῦ χειμῶνος etc. est *qui illo tempore, quod supra dixi, hieme* etc. Dixerat autem c. 16. Sic 1, 101. est *insigni illo, omnibusque noto tempore.* Vid. Wolf. ad Demosth. Lept. p. 264. ed. pr.

ὡς οὐχ ἱκανὰς οὔσας δυοῖν δεούσας εἴκοσι τὰς ἑαυτῶν] Ita h. l. constitui cum nuperrimis editoribus; vulgo ἱκανοὺς ὄντας δυοῖν δεούσαις εἴκοσιν ταῖς, quod recte se habet, si ὡς οὐχ ἱκανοὺς ὄντας dictum accipias pro ὡς οὐχ ἱκανῶν σφῶν ὄντων. Verumtamen propter defectum subiecti istum scripturam alteram praetuli, quam meliores libri suppeditant. Sic non fit per praecedens αὐτούς, ut oratio ambigua sit. Accusativi absoluti cum ὡς iuncti exempla suppeditant Buttm. Gr. med. §. 145. 6. adn. 5. p. 413. (ed. 13.) Matth. §. 568. 3. Actt. Philol. Monacc. Vol. 2. p. 332. Cur de numero viginti navium duae desint, non liquet. Supra c. 17. Athenienses scripsit viginti naves contra Peloponnesum misisse, neque ibi aut Cononis aut Naupacti mentio. Cap. 19. viginti naves ad Naupactum in statione esse referuntur (eumque solennem numerum Naupacti fuisse Arn. docet ex 2, 69. 80.), quibus hic demum Cononem praefuisse addit. Quare auctorem Heilm. negligentiae insimulat. Addit Arn.: „Nunc ergo illae naves narrantur octodecim fuisse, duabus causa nobis incognita vel perditis vel alio missis. Demosthenes huic numero addit decem, et Diphilum apparet posthac Athenis cum quinque navibus missum esse, ut toti praeesset: nam invenimus c. 34. summam navium fuisse tunc triginta trium et

ναυμαχεῖν. τῷ μὲν οὖν Κόνωνι δέκα ναῦς ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Εὐρυμέδων τὰς ἄριστα σφίσι πλεούσας ἀφ' ὧν αὐτοὶ εἶχον ξυμπέμπουσι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ· αὐτοὶ δὲ τὰ περὶ τῆς στρατιᾶς τὸν ξύλλογον ἡτοιμάζοντο, Εὐρυμέδων μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν πλεύσας καὶ πεντεκαίδεκά τε ναῦς πληροῦν κελεύσας αὐτοὺς καὶ ὁπλίτας καταλεγόμενος· ξυνῆρχε γὰρ ἤδη Δημοσθένει, ἀποτραπόμενος, ὥςπερ καὶ ᾑρέθη· Δημοσθένης δ' ἐκ τῶν περὶ τὴν Ἀκαρνανίαν χωρίων σφενδονήτας τε καὶ ἀκοντιστὰς ξυναγείρων.

Οἱ δ' ἐκ τῶν Συρακουσῶν τότε μετὰ τὴν τοῦ Πλημμυ- 32
ρίου ἅλωσιν πρέσβεις οἰχόμενοι ἐς τὰς πόλεις, ἐπειδὴ ἔπεισάν τε καὶ ξυναγείραντες ἔμελλον ἄξειν τὸν στρατόν, ὁ Νικίας προπυθόμενος πέμπει ἐς τῶν Σικελῶν τοὺς τὴν δίοδον ἔχοντας καὶ [σφίσι] ξυμμάχους, Κεντόριπάς τε καὶ Ἀλικυαίους καὶ ἄλλους, ὅπως μὴ διαφήσουσι τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ ξυστραφέν-

Diphilum, non Cononem, iis praefuisse.“ Idem monet, τραπόμενος significare, Eurymedontem, qui Athenas ex Sicilia veniens peteret, in via reversum iterum Siciliam petiisse, ut quo collega Demosthenis legatus esset, vid. supr. c. 16.

32. ἐς τὰς πόλεις] Selinus et Himera maxime significantur, quarum urbium militibus quum via australis litoris per fines Agrigentinorum interdicta esset, non licebat aliter nisi per interiora insulae agmen ducere. Arn. Mox Κεντόριπας Cluver. mutatum vult in Κεντοριπίνους, quemadmodum apud Diodorum, et Ciceronem atque in nummo Parutae esse monuerunt Wass. et Popp. 1, 2. p. 540. Et de ipso nomine urbis Κεντόριπα 6, 94. dubitatur, utrum accusativus singularis sit, quemadmodum apud Diodorum, an pluralis, quemadmodum apud Strabonem, nam apud Ptolemaeum Κεντούριπαι est, apud Melam Centuripinum, apud Silium It. Centuripe: nunc Centorbe audire a Wassio in adnotatione valde incondita dicitur. Alicyaei, qui paulo post nominantur, toti incerti sunt. „Est quidem in Sicilia urbs Halicyae, sed ea sita inter Segestam, Entellam et Lilybaeum, ubi nunc Salemi, ut ex Steph. et Diod. docuit Cluver. De hac itaque apud Thucydidem cogitare vetat loci ratio. Nisi igitur cum Fazello statuere volumus, geminam fuisse urbem Alicyas, earumque alteram sitam fuisse circa Aetnam et Centoripa, nihil aliud restat quam ut nomen corruptum iudicemus et Cluverii sententiam amplectamur.“ Popp. Cluver. p. 309. 314. censet Ἀγυριναίους scribendum esse. „Notissimum oppidum Agyrium, nunc San Filippo d'Argirone, haud procul a Centuripis, natus illic Diodorus.“ Huds. vid. Kephalid. Vol. 1. p. 309. Addit Arn.: „Apparet viam, per quam socii Syracusanorum incedebant, per planitiem Catanae patuisse, editiora terrae fortasse prope Ennam superasse et hinc descendisse per unam vallium, quae ad litus exitum habent inter Syracusas et Catanam.“

διαφήσουσι] Nonnulli libri ἀφήσουσι, vulgo διαφήσωσι. Dobr. et Bekk. διαφρήσουσι. Zonaras: διαφρήσετε, διαφορήσετε, διαπέμψετε. Glossa desumta est ex Arist. Av. 193., ubi v. Schol. coll. Buttm. Gr. max. 2, 1. p. 251. Arn. adnotavit, εἰςφρήσεσθαι sensu *admittendi in urbem* esse apud Demosth. de Cherson. p. 93. Reisk., διαφήσουσι autem bis apud eundem (c. Aristocr. p. 677. 679.) sensu *dimittendi exercitum*. Διαφρήσουσι Popp. damnat, quod Thuc. verbo φρεῖν eiusque compositis alibi non utatur. At ne διαφήσουσι quidem suspicione ca-

τες κωλύσουσι διελθεῖν· ἄλλῃ γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ πειράσειν· Ἀκραγαντῖνοι γὰρ οὐκ ἐδίδοσαν διὰ τῆς ἑαυτῶν ὁδόν. πορευομένων δ' ἤδη τῶν Σικελιωτῶν οἱ Σικελοὶ καθάπερ ἐδέοντο οἱ Ἀθηναῖοι ἐνέδραν τινὰ [τριχῇ] ποιησάμενοι, ἀφυλάκτοις τε καὶ ἐξαίφνης ἐπιγενόμενοι διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους μάλιστα, καὶ τοὺς πρέσβεις πλὴν ἑνὸς τοῦ Κορινθίου πάντας· οὗτος δὲ τοὺς διαφυγόντας ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους ἐκόμισεν
33 ἐς τὰς Συρακούσας. καὶ περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ οἱ Καμαριναῖοι ἀφικνοῦνται αὐτοῖς βοηθοῦντες, πεντακόσιοι μὲν ὁπλῖται, τριακόσιοι δὲ ἀκοντισταὶ καὶ τοξόται τριακόσιοι. ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ Γελῷοι ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς καὶ ἀκοντιστὰς τετρακοσίους καὶ ἱππέας διακοσίους. σχεδὸν γάρ τι ἤδη πᾶσα ἡ Σικελία, πλὴν Ἀκραγαντίνων, οὗτοι δ' οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἦσαν, οἱ δ' ἄλλοι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τῶν Συρακοσίων οἱ πρότερον περιορώμενοι ξυστάντες ἐβοήθουν. καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι, ὡς αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς Σικελοῖς πάθος ἐγένετο, ἐπέσχον τὸ εὐθέως τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν· ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἑτοίμης ἤδη τῆς στρατιᾶς οὔσης ἔκ τῆς Κερκύρας καὶ ἀπὸ τῆς ἠπείρου, ἐπεραιώθησαν ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ τὸν Ἰόνιον ἐπ' ἄκραν Ἰαπυγίαν· καὶ ὁρμηθέντες αὐτόθεν κατίσχουσιν ἐς τὰς Χοιράδας νήσους Ἰαπυγίας, καὶ ἀκοντιστάς τέ τινας τῶν Ἰαπύγων πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν τοῦ Μεσσαπίου ἔθνους ἀναβιβάζονται ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τῷ Ἄρτᾳ, ὅσπερ καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς δυνάστης ὢν πα-

ret, quod Popp. quoque affirmat sensum *dimittendi* habere, velut exercitum apud Xenophontem, et conferri iubet Thom. M. p. 222. Quare quum nonnulli libri *ἀφήσουσι* dent, *διαφήσουσι* ex commixtis scripturis *ἀφήσουσι* et *διήσουσι* ortum et *διήσουσι* verum putat. Mox de discrimine *Σικελιωτῶν* et *Σικελῶν* v. Thom. M. p. 792. Schol. ad Thuc. 5, 5. Mazocch. ad Tabul. Heracl. 15. nr. 16—36. nr. 58. et inprimis Mans. Spart. 2. p. 437 sqq. Tum *τριχῇ* om. multi libri et Thom. M. l. c.

33. *σχεδὸν γάρ τι*] Sic scripsi ex libris quamplurimis et optimis. Vulgo *σχεδὸν γάρ τοι*. Hoc loco si legas *τοι*, iungenda erunt verba *γάρ — τοι*, *nam omnino*. Vid. Herm. ad Vig. p. 829. Verum praestat iungere *σχεδόν τι*. Frequentem admodum Atticis formulam esse docent Schaef. ad Dionys. Hal. de C. V. p. 177. et Matth. §. 487. 4. Paulo post subiectum *πᾶσα ἡ Σικελία* post parenthesin alia forma, verbis *οἱ δ' ἄλλοι*, repetitur. Conf. adn. ad 1, 18. Mox dedi *ἐπέσχον τὸ εὐθέως* ex Cass. (qui sic habet a rec. man.) cod. Bas. Gr. T. (Cantabr. Arnoldi) pro vulgata *ἐπέσχοντο εὐθέως*, quia medium hoc sensu apud Thucydidem nusquam legitur, ut Duk. et Popp. docuerunt. Mox Choerades duae parvae insulae sunt, sitae ante portum Tarenti, altera circuitum circiter quatuor, altera circiter duorum mill. habens, auctore Salis-Marschlinsio apud Popp. 1, 2. p. 548. adn., qui addit alteram Stam Pelagiam, alteram St. Andream dici, et recta via circiter tria mill. ab urbe Tarento distare. „Orgiazzi in Tabula Italiae appellat insulas St. Petri et St. Pauli." ARN.

τῷ Ἄρτᾳ] Hesych. *Ἄρτας, μέγας καὶ λαμπρός, Θουκυδίδης*. Lexicogr. in mente habuit hunc regem ex Demetrio Comico, a quo apud

ρίσχεν αὐτοῖς, ἀνανεωσάμενοι τινα παλαιὰν φιλίαν, ἀφικνοῦνται ἐς Μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας. καὶ τοὺς Μεταποντίους πείσαντες κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν ἀκοντιστάς τε ξυμπέμπειν τριακοσίους καὶ τριήρεις δύο, καὶ ἀναλαβόντες ταῦτα, παρέπλευσαν ἐς Θουρίαν, καὶ καταλαμβάνουσι νεωστὶ στάσει τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἐναντίους ἐκπεπτωκότας· καὶ βουλόμενοι τὴν στρατιὰν αὐτόθι πᾶσαν ἀθροίσαντες εἴ τις ὑπελέλειπτο ἐξετάσαι, καὶ τοὺς Θουρίους πεῖσαι σφίσι ξυστρατεύειν τε ὡς προθυμότατα, καὶ ἐπειδήπερ ἐν τούτῳ τύχης εἰσί, τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους τοῖς Ἀθηναίοις νομίζειν, περιέμενον ἐν τῇ Θουρίᾳ καὶ ἔπρασσον ταῦτα.

Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ ἐν 34
ταῖς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσίν, αἵπερ, τῶν ὁλκάδων ἕνεκα τῆς ἐς Σικελίαν κομιδῆς ἀνθώρμουν πρὸς τὰς ἐν Ναυπάκτῳ ναῦς, παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ καὶ προςπληρώσαντες ἔτι ναῦς, ὥςτε ὀλίγῳ ἐλάσσους εἶναι αὐτοῖς τῶν Ἀττικῶν νεῶν, ὁρμίζονται κατὰ Ἐρινεὸν τῆς Ἀχαΐας ἐν τῇ Ῥυπικῇ. καὶ αὐτοῖς τοῦ χωρίου μηνοειδοῦς ὄντος ἐφ᾽ ᾧ ὥρμουν, ὁ μὲν πεζὸς ἑκατέρωθεν προςβεβοηθηκότες, τῶν τε Κορινθίων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων, ἐπὶ ταῖς ἀνεχούσαις ἄκραις παρετέτακτο, αἱ δὲ νῆες τὸ μεταξὺ εἶχον ἐμφράξασαι· ἦρχε δὲ τοῦ ναυτι-

Athenae. 3. p. 108. F. *μέγας καὶ λαμπρός* dicitur, et simul ex praesenti loco Thucydidis. Athenaeus eum dicit regem Messapiorum in Iapygia fuisse et super eo commentarium Polemonis extitisse. Mox de Italia, in qua scriptor Metapontium situm fuisse dicit, quamque ab Iapygia discernit, adi Niebuhr. H. R. Vol. 1. p. 26. ed. pr.

34. *τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων*] Achaeos dicit, qui iam omnes in partes Lacedaemoniorum transierant, vid. 2, 9. Arn. Paulo inferius *τὰς παρεξειρεσίας* Schol. ita explicat: *παρεξειρεσία ἐστὶ τὸ κατὰ τὴν πρώραν πρὸ τῶν κωπῶν· ὡς ἂν εἴποι τις τὸ παρὲξ τῆς εἰρεσίας.* Plenius Huds. ex Scheffero M. N. 1, 6. p. 51.: „Est spatium in puppi aut prora remis vacuum.“ Porto Schol. ad *ἐπωτίδας* haec adnotavit: *ἐπωτίδες εἰσὶ τὰ ἑκατέρωθεν πρώρης ἐξέχοντα ξύλα.* Male idem ad c. 36. *τὰ ἑκατέρωθεν τῆς νηὸς πρὸς τῇ πρύμνῃ ἐξέχοντα.* „Les epotides (parotides a un sens different) étoient dans les vaisseaux de guerre des anciens deux solives, plus ou moins saillantes, plus ou moins larges, qui s'avançoient de chaque coté de la proue. Du milieu de ces epotides partoit l'éperon, en Grec *ἔμβολον*, et en latin *rostrum*, dont l'extremité étoit garnie de fer ou de cuivre. Scheff. M. N. 2, 5. p. 124. Pline H. N. 7, 57. attribue l'invention des epotides à un pirate d'Etrurie nommé Pisaeus. C'est vraisemblablement d'après ce *rostrum*, qui signifie un bec, et qu'on pourroit regarder comme une sorte de nez ou de museau, que ceux qui lui ajoutèrent les deux solives latérales, ont été portés à leur donner, par suite de la même métaphore le nom d'epotides, qui cependant signifieroit couvre-oreilles plutôt qu'oreilles.“ Interpp. ad Strab. 3. p. 138. Vol. 1. p. 385. vers. Gall. Strabo eo loco (p. 201. B. Alm.) promontorium quoddam Hispaniae ab Artemidoro cum navigio comparatum esse narrat: ad illud prope tres exiguas insulas iacuisse, quarum una rostri vicem gesserit, reliquae *ἐπωτίδων* navis a prora prominentium. Arn. adire iubet Appian. Syr. 27. B. C. 5, 119. Dion. Cass. 49, 3.

κοῦ Πολυάνθης Κορίνθιος. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Ναυπάκτου τριάκοντα ναυσὶ καὶ τρισίν, ἦρχε δὲ αὐτῶν Δίφιλος, ἐπέπλευσαν αὐτοῖς. καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσύχαζον, ἔπειτα ἀρθέντος αὐτοῖς τοῦ σημείου, ἐπεὶ καιρὸς ἐδόκει εἶναι, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐναυμάχουν. καὶ χρόνον ἀντεῖχον πολὺν ἀλλήλοις. καὶ τῶν μὲν Κορινθίων τρεῖς νῆες διαφθείρονται, τῶν δὲ Ἀθηναίων κατέδυ μὲν οὐδεμία ἁπλῶς, ἑπτὰ δέ τινες ἄπλοι ἐγένοντο, ἀντίπρῳροι ἐμβαλλόμεναι καὶ ἀναῤῥαγεῖσαι τὰς παρεξειρεσίας ὑπὸ τῶν Κορινθίων νεῶν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο παχυτέρας τὰς ἐπωτίδας ἐχουσῶν. ναυμαχήσαντες δὲ ἀντίπαλα μὲν καὶ ὡς αὐτοὺς ἑκατέρους ἀξιοῦν νικᾶν, ὅμως δὲ τῶν ναυαγίων κρατησάντων τῶν Ἀθηναίων διά τε τὴν τοῦ ἀνέμου ἄπωσιν αὐτῶν ἐς τὸ πέλαγος καὶ διὰ τὴν τῶν Κορινθίων οὐκέτι ἐπαναγωγὴν διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ δίωξις οὐδεμία ἐγένετο, οὐδ' ἄνδρες οὐδετέρων ἑάλωσαν· οἱ μὲν γὰρ Κορίνθιοι καὶ Πελοποννήσιοι πρὸς τῇ γῇ ναυμαχοῦντες ῥᾳδίως διεσώζοντο, τῶν δὲ Ἀθηναίων οὐδεμία κατέδυ ναῦς. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐς τὴν Ναύπακτον οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς τροπαῖον ἔστησαν ὡς νικῶντες, ὅτι πλείους τῶν ἐναντίων ναῦς ἄπλους ἐποίησαν, καὶ νομίσαντες δι' αὐτὸ οὐχ ἡσσᾶσθαι δι' ὅπερ οὐδ' οἱ ἕτεροι νικᾶν· οἵ τε γὰρ Κορίνθιοι ἡγήσαντο κρατεῖν, εἰ μὴ καὶ πολὺ ἐκρατοῦντο, οἵ τ' Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον ἡσσᾶσθαι, ὅτι οὐ πολὺ ἐνίκων. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν Πελοποννησίων καὶ τοῦ πεζοῦ διαλυθέντος οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ὡς νικήσαντες ἀπέχον τοῦ Ἐρινεοῦ, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὥρμουν, ὡς εἴκοσι σταδίους. καὶ ἡ μὲν ναυμαχία οὕτως ἐτελεύτα.

36 Ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἐπειδὴ ξυστρατεύειν αὐτοῖς οἱ Θούριοι παρεσκευάσθησαν ἑπτακοσίοις μὲν ὁπλίταις, τριακοσίοις δὲ ἀκοντισταῖς, τὰς μὲν ναῦς παραπλεῖν ἐκέλευον

ὡς αὐτοὺς ἑκατέρους] Ubi ὥςτε vel ὡς cum Infinitivo ponitur, participium vel appositum aliud subiecti sui casum modo sequitur, modo non sequitur, velut 1, 91. *ὅτι ἡ πόλις τετείχισται ἤδη, ὥςτε ἱκανὴ εἶναι σώζειν τοὺς ἐνοικοῦντας* potest etim *ἱκανὴν εἶναι* ferri. Sic 1, 12. *ἡ Ἑλλὰς — μετανίστατο, ὥςτε μὴ ἡσυχάσασα αὐξηθῆναι* Aug. Reg. (G.) H. Gr. [It. Vat. Pal.] *ἡσυχάσασαν* praebent. Lobeck. ad Phryn. p. 750. not., ubi plura exempla congessit, et praeterea docuit, propriam hanc esse constructionem distributivis sententiis, velut Xen. H. Gr. 2, 1, 26. *οἱ δὲ ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευον, αὐτοὺς γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον.* Unde fortassis excusari poterit *σφᾶς* in 6, 49., quod Bekk. in *σφεῖς* mutavit, quia ibi statim sequitur *πλεῖστοι*, quod ad idem subiectum refertur. Talis tamen ratio non locum habet in 7, 21., ubi itidem *σφᾶς* in *σφεῖς* idem mutatum vult, et ubi nulla distributio fit. Mox optimi libri pro *ῥᾳδίως διεσώζοντο* habent *καὶ διεσώζ.*, quod Popp. interpretatur *etiam* i. e. *eam ipsam ob causam*, quia prope terram dimicabant, id est ergo *facile* servabantur. Alii libri et edd. habent *ῥᾳδίως διεσ.* Bekkeri opinio est, librarios *καί* dedisse pro *ῥᾷι* vel *ῥᾷον*, et addit sic 8, 89. legi *ῥᾷον τὰ ἀποβαίνοντα*, at in Aug. esse *ῥᾷι*.

ἐπὶ τῆς Κροτωνιάτιδος, αὐτοὶ δὲ τὸν πεζὸν πάντα ἐξετάσαντες πρῶτον ἐπὶ τῷ Συβάρει ποταμῷ ἦγον διὰ τῆς Θουριάδος γῆς. καὶ ὡς ἐγένοντο ἐπὶ τῷ Ὑλίᾳ ποταμῷ, καὶ αὐτοῖς οἱ Κροτωνιᾶται προςπέμψαντες εἶπον οὐκ ἂν σφίσι βουλομένοις εἶναι διὰ τῆς γῆς σφῶν τὸν στρατὸν ἰέναι, ἐπικαταβάντες ηὐλίσαντο πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ὑλίου· καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐς τὸ αὐτὸ ἀπήντων. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀναβιβασάμενοι παρέπλεον, ἴσχοντες πρὸς ταῖς πόλεσι πλὴν Λοκρῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐπὶ Πέτραν τῆς Ῥηγίνης.

Οἱ δὲ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ πυνθανόμενοι αὐτῶν τὸν ἐπί- 36
πλουν αὖθις ταῖς ναυσὶν ἀποπειρᾶσαι ἐβούλοντο καὶ τῇ ἄλλῃ
παρασκευῇ τοῦ πεζοῦ, ἥνπερ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πρὶν ἐλθεῖν αὐ-
τοὺς φθάσαι βουλόμενοι ξυνέλεγον. παρεσκευάσαντο δὲ τό τε
ἄλλο ναυτικὸν ὡς ἐκ τῆς προτέρας ναυμαχίας τι πλέον ἐνεῖδον
σχήσοντες, καὶ τὰς πρῴρας τῶν νεῶν ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον
στεριφωτέρας ἐποίησαν, καὶ τὰς ἐπωτίδας ἐπέθεσαν ταῖς πρῴ-

35. *βουλομένοις εἶναι*] v. Valck. ad Herodot. 1, 90.

36. *στεριφωτέρας ἐποίησαν*] Auctorem huius consilii Diod. 13, 10. tradit Aristonem Corinthium fuisse, quod probabile fit ex c. 39. Heilm. insbesondere hatten sie die Vordertheile an den Schiffen kürzer und eben dadurch fester und dauerhafter gemacht; an diese Vordertheile hatten sie ferner dicke Sturmbalken befestigt, und diese wieder durch einen in- und auswärts sechs Ellen langen Widerhalt mit den Wänden des Schiffes verbunden. Atque hoc ita factum esse intelligit, ut fulcra ista per prorae parietem in navem immitterentur, ibique ad pilam in angulum concurrerent, cuius anguli quae eminebant extra navem crura alligabantur ad epotidas, ab utroque latere prorae in obliquum prominentes, in fronte autem angularem in formam et ipsas concurrentes: quo facto opus erat, ut *ἀντήριδες* epotidibus pro fulcris essent. Longitudinem autem istorum fulcrorum statuit intus fuisse senorum cubitorum (nostrae mensurae novenorum pedum), totidemque extra navem. Iunxit igitur *ὡς ἐπὶ ἓξ πήχεις ἐντός τε καὶ ἔξωθεν*. At Dobr. iungit *ὑπέτειναν ἐντός τε καὶ ἔξωθεν*, nam ita convertit: they supported these cheeks (*ἐπωτίδας*) by a set of spars (*ἀντήριδας*) that went from the cheeks to the ship's side, both inside and outside the ship. Ita oratio ambigua fit, utrum sena cubita illa computanda sint a prora, an ab interiori extremitate epotidum, quum ex ratione Heilmanni, quae collocatione verborum iuvatur, nulla dubitatio esse possit, senorum cubitorum et intra et extra parietes navis longitudinem *ἀντηρίδων* fuisse. Conf. Scheffer. M. N. 2, 5. p. 128. Mox *ταῖς ἐμβολαῖς* significatur concursus navium adversus, quem Popp. 1. 2. p. 64. plerumque *προςβολήν* dici (ut 7, 70.) perhibet; nam *ἐμβολήν* plerumque irruptionem in latera esse, ut 2, 89. *ἐπιπλεῖν ἐς ἐμβολήν*, interdum tamen quemvis impetum significare, ut paulo superius: *διὰ τὸ μὴ ἀντιπρώροις μᾶλλον ἢ ἐκ περίπλου ταῖς ἐμβολαῖς χρῆσθαι*. Paulo post retineo vulgatam *παρέχοντες*, quod servant omnes libri, praeter Vat. et H., qui habet s. v. cum *γρ.*, etenim vulgatam agnoscas apud Diod. 13, 10. in narratione harum earundem rerum: *αἱ δὲ τῶν Συρακουσίων τὸν περὶ τὴν πρώραν τόπον ἰσχυρὸν ἔχουσαι καὶ ταπεινὸν, κατὰ τὰς τῶν ἐμβόλων δόσεις μιᾷ πολλάκις πληγῇ κατέδυον τὰς τῶν Ἀθηναίων τριήρεις*, quo loco Haack. Did. et Arn. ac Dobr. recte usi videntur ad tuendum *παρέχοντες*, quod comparari licet cum locutione vulgari links und rechts

κοῦ Πολυάνθης Κορίνθιος. οἱ δ' … ων ὑπέκειμαν πρὸς τοὺς
κτου τριάκοντα ναυσὶ καὶ τρισίν, … καὶ ἔξωθεν· ᾧπερ τρόπῳ
πλευσαν αὐτοῖς. καὶ οἱ Κορ… … Ναυπάκτῳ ναῦς ἐπισκευασά-
ἔπειτα ἀρθέντος αὐτοῖς τοῦ … ἐνόμισαν γὰρ οἱ Συρακόσιοι
ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς Ἀθην… … οὐχ ὁμοίως ἀντινεναυπηγημένας,
τεῖχον πολὺν ἀλλήλοι… … ἐχούσας διὰ τὸ μὴ ἀντιπρώροις μᾶλ-
διαφθείρονται, τῶν … …ιον ταῖς ἐμβολαῖς χρῆσθαι, οὐκ ἔλασσον
ἑπτὰ δέ τινες … … μεγάλῳ λιμένι ναυμαχίαν, οὐκ ἐν πολλῷ
ἀναῤῥαγεῖσαι … …σαν, πρὸς ἑαυτῶν. ἔσεσθαι· ἀντίπρωροι γὰρ
αὐτὸ τοῦτ… … …μενοι ἀναῤῥήξειν τὰ πρώραθεν αὐτοῖς, στε-
τες δὲ … … πρὸς κοῖλα καὶ ἀσθενῆ παρέχοντες τοῖς ἐμ-
ὅμως … … Ἀθηναίοις οὐκ ἔσεσθαι σφῶν ἐν στενοχωρίᾳ
τὴν … … δὲ … οὔτε διέκπλουν, ᾧπερ τῆς τέχνης μάλιστα
Κ… … περίπλουν

Suppleo πληγάς, nec dubito, serius ocius hunc usum verbi [illegible] exemplis apud veteres repertis comprobatum iri.

ᾧπερ τῆς τέχνης] i. e. auf welches Manoeuvre ihrer Tactik sie am meisten vertrauten. vid. Matth. p. 628. Mox τὸ διεκπλεῖν, ut Scholiastae Suidaeque verbis utar, est τὸ τεμόντα τὴν τάξιν τῶν ἐναντίων εἰς τοὐπίσω (in terga hostilium navium) γενέσθαι. v. Schweigh. Lexic. Polyb. p. 158. Mox libri variant inter ξυγκρούσει et ξυγκροῦσαι, ubi dativus hanc structuram admittit: τῇ τε τὸ ἀντίπρωρον ξυγκρούσει πρότερον ἀμαθίᾳ τῶν κυβερνητῶν δοκούσῃ εἶναι, ut τὸ ἀντίπρωρον cum Poppone adverbialiter intelligas, verum τό sic melius abesset, ut disci potest ex Matth. §. 446. 7., quem ipse Popp. attulit, quare Reisk. ἐς τὸ ἀντίπρωρον coniecit. Altera ratio hunc locum expediendi haec est, ut dicas τὸ ἀντίπρωρον pendere ex substantivo ξυγκρούσει, quia ξυγκρούειν cum eodem casu construatur, cuius structurae exempla sunt apud Buttm. Gr. med. §. 130. adn. 3. (ed. 13.) At τὸ ἀντίπρωρον ξυγκρούειν pro τὰς πρώρας ξυγκρούειν vix recte dicatur. Quare servo vulgatam ξυγκροῦσαι coll. 7, 67. τῆς δοκήσεως προσγεγενημένης αὐτῷ τὸ κρατίστους εἶναι, ubi v. adn., ut sensus sit: und so wollten sie eben das, was man vorhin als eine Ungeschicklichkeit der Seeleute angesehen, *insofern sie nehmlich* mit dem Vorderschiff gerade auf den Feind losgingen, jetzt als ihren Hauptvortheil brauchen. Quae sequuntur paulo inferius ἐς ὀλίγον κατ' αὐτό etc. ita suppleo: ἐς ὀλίγον ὂν τὸ κατ' αὐτὸ τὸ στρατόπεδον τὸ ἑαυτῶν, hoc enim dicere videtur, Atheniensibus, si a Syracusanis reprimerentur, non fore facultatem retrocedendi prora hostibus obversa alio, nisi ad terram, eamque exiguo intervallo distantem, *et in exiguum litoris spatium, quantum quidem castris ipsorum obtineatur*: nam ceteram litoris partem hostes occupasse, quare Nicias cap. 62. extr. dicit: ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ἠναγκάσμεθα ὥστε πεζομαχεῖν ἀπὸ τῶν νεῶν, καὶ τὸ μήτε αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι μήτ' ἐκείνους ἐᾶν ὠφέλιμον φαίνεται, ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς πλὴν ὅσον ἂν ὁ πεζὸς ἡμῶν ἐπέχῃ πολεμίας οὔσης. Ἀνάκρουσιν Zonaras in v. ita explicat: ἀνακρούσασθαι, ἐπὶ ναυμαχίας τὸ συμβάλλειν καὶ πάλιν ἀναδύεσθαι. Pollux 1, 125. καὶ τὸ μὲν εἰς ἐμβολὴν (um einen Anlauf zu nehmen) ὑπαγαγεῖν εἰς τοὐπίσω τὴν ναῦν, ἀνακρούσασθαι, τὸ δὲ εἰς φυγὴν, πρύμναν κρούσασθαι. Idem poetice Eurip. Androm. 1097. effert per χωρεῖν πρύμναν, ubi Schol. χωρεῖ πρύμναν, εἰς τοὐπίσω ἀνεπόδισεν μὴ δοὺς τὰ νῶτα, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐναντίους ὁρῶν. τοῦτο δὲ καὶ Θουκυδίδης φησὶ πρύμναν ἀνακρούοντες, ὅταν μὴ μεταβαλόμενοι φεύγωσιν, ἀλλ' ἀντίοι ὄντες ἀναχωρήσωσιν. Latini *navem remis*

ν· αὐτοὶ γὰρ κατὰ τὸ δυνατὸν τὸ μὲν σὺ δώσειν, διεκ-
ὶ δὲ τὴν στενοχωρίαν κωλύσειν ὥςτε μὴ περιπλεῖν,
τερον ἀμαθίᾳ τῶν κυβερνητῶν δοκούσῃ εἶναι, τὸ
ξυγκροῦσαι, μάλιστ' ἂν αὐτοὶ χρήσασθαι· πλεῖστον
σχήσειν· τὴν γὰρ ἀνάκρουσιν οὐκ ἔσεσθαι τοῖς
ξωθουμένοις ἄλλοσε ἢ ἐς τὴν γῆν, καὶ ταύτην
ου καὶ ἐς ὀλίγον, κατ' αὐτὸ τὸ στρατόπεδον τὸ ἑαυ-
τοῦ δ' ἄλλου λιμένος αὐτοὶ κρατήσειν, καὶ ξυμφερομένους αὐτούς, ἤν πη βιάζωνται, ἐς ὀλίγον τε καὶ πάντας ἐς τὸ αὐτό, προςπίπτοντας ἀλλήλοις ταράξεσθαι· ὅπερ καὶ ἔβλαπτε μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἐν ἁπάσαις ταῖς ναυμαχίαις, οὐκ οὔσης αὐτοῖς ἐς πάντα τὸν λιμένα τῆς ἀνακρούσεως, ὥςπερ τοῖς Συρακοσίοις· περιπλεῦσαι δὲ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, σφῶν ἐχόντων τὴν ἐπίπλευσιν ἀπὸ τοῦ πελάγους τε καὶ ἀνάκρουσιν, οὐ δυνήσεσθαι αὐτούς, ἄλλως τε καὶ τοῦ Πλημμυρίου πολεμίου τε αὐτοῖς ἐσομένου καὶ τοῦ στόματος οὐ μεγάλου ὄντος τοῦ λιμένος.

Τοιαῦτα οἱ Συρακόσιοι πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπιστήμην τε 37 καὶ δύναμιν ἐπινοήσαντες, καὶ ἅμα τεθαρσηκότες μᾶλλον ἤδη ἀπὸ τῆς προτέρας ναυμαχίας, ἐπεχείρουν τῷ τε πεζῷ ἅμα καὶ ταῖς ναυσί. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ὀλίγῳ πρότερον τὸν ἐκ τῆς πόλεως, Γύλιππος προεξαγαγὼν προςῆγε τῷ τείχει τῶν Ἀθηναίων, καθ' ὅσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἑώρα· καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου, οἵ τε ὁπλῖται ὅσοι ἐκεῖ ἦσαν καὶ οἱ ἱππῆς καὶ ἡ γυμνητεία τῶν Συρακοσίων ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα προςῄει τῷ τείχει· αἱ δὲ νῆες μετὰ τοῦτο εὐθὺς ἐξέπλεον τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον αὐτοὺς οἰόμενοι τῷ πεζῷ μόνῳ πειράσειν, ὁρῶντες δὲ καὶ τὰς ναῦς ἐπιφερομένας ἄφνω, ἐθορυβοῦντο, καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τὰ τείχη καὶ

inhibere, sive ut Schweigh. apud Herodot. 6, 115. convertit: *in puppim remigare*, sive ut Larcher ibidem: ils se retirèrent sans revirer de bord. Suidas cum respectu ad Herodot. 8. 84. ἐπὶ πρύμνην ὑπεχώρουν, ἀνεκρούοντο, καὶ ὤκελλον τὰς ναῦς, κατὰ πρύμναν ὑπεχώρουν οὐχὶ ἐπιστραφέντες, καὶ ἐξέκλιναν τῶν πολεμίων τὰς ἐπιούσας ναῦς, ubi v. Valck. Bloomf. ad Thuc. 1, 50. adnotavit, hunc morem remigandi etiamnunc in Oriente usitatum esse, docens id verbis Symesii Travels to Ava p. 500. in collectione Pinkertonii Vol. 9.: the Birman rowers are expert in rowing the ships backward, and impel the vessel with stern foremost. This is their mode of retreat. v. adn. ad 1, 50.

37. πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπιστήμην] i. e. *consilia capientes pro cognitione rei navalis et facultate sua.* Nam τὸ ἀντίπρωρον ξυγκροῦσαι ignorantium res nauticas videbatur, at Syracusanis proderat, quibus ratio ab Atheniensibus despecta commodissima esset. Arn. Mox αὐτοῦ traiectum est: intellige καθ' ὅσον τοῦ τείχους. Et γυμνητείαν explicat Hesych. γυμνῆτες, οἱ μὴ ἔχοντες ὅπλα. οἱ δὲ τοὺς σφενδονήτας, οἱ δὲ τοὺς γυμνοὺς μαχομένους. v. Kuster ad Suidam s. v. et interpp. Hesychii. Procul dubio ψιλοί sive leviter armati milites sunt.

ἐπὶ τὰ τείχη] sc. ἀναβάντες, auf die Brustwehren, ἐπάλξεις. v. Matth. p. 1169. et conf. adn. ad 3, 22. Denique ἀντιανῆγον — ναυσί

ρας παχείας, καὶ ἀντηρίδας ἀπ' αὐτῶν ὑπέτειναν πρὸς τοὺς τοίχους ὡς ἐπὶ ἓξ πήχεις ἐντός τε καὶ ἔξωθεν· ᾧπερ τρόπῳ καὶ οἱ Κορίνθιοι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ ναῦς ἐπισκευασάμενοι πρώραθεν ἐναυμάχουν. ἐνόμισαν γὰρ οἱ Συρακόσιοι πρὸς τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς οὐχ ὁμοίως ἀντιναυπηγημένας, ἀλλὰ λεπτὰ τὰ πρώραθεν ἐχούσας διὰ τὸ μὴ ἀντιπρῴροις μᾶλλον αὐτοὺς ἢ ἐκ περίπλου ταῖς ἐμβολαῖς χρῆσθαι, οὐκ ἔλασσον σχήσειν, καὶ τὴν ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυμαχίαν, οὐκ ἐν πολλῷ πολλαῖς ναυσὶν οὖσαν, πρὸς ἑαυτῶν ἔσεσθαι· ἀντίπρῳροι γὰρ ταῖς ἐμβολαῖς χρώμενοι ἀναῤῥήξειν τὰ πρώραθεν αὐτοῖς, στερίφοις καὶ παχέσι πρὸς κοῖλα καὶ ἀσθενῆ παρέχοντες τοῖς ἐμβόλοις. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις οὐκ ἔσεσθαι σφῶν ἐν στενοχωρίᾳ οὔτε περίπλουν οὔτε διέκπλουν, ᾧπερ τῆς τέχνης μάλιστα

austheilen. Suppleo *πληγάς*, neo dubito, serius ocius hunc usum verbi ellipticum exemplis apud veteres repertis comprobatum iri.

ᾧπερ τῆς τέχνης] i. e. auf welches Manoeuvre ihrer Tactik sie am meisten vertrauten. vid. Matth. p. 628. Mox *τὸ διεκπλεῖν*, ut Scholiastae Suidaeque verbis utar, est *τὸ τεμόντα τὴν τάξιν τῶν ἐναντίων εἰς τοὐπίσω* (in terga hostilium navium) *γενέσθαι*. v. Schweigh. Lexic. Polyb. p. 158. Mox libri variant inter *ξυγκρούσει* et *ξυγκροῦσαι*, ubi dativus hanc structuram admittit: *τῇ τε τὸ ἀντίπρῳρον ξυγκρούσει πρότερον ἀμαθίᾳ τῶν κυβερνητῶν δοκούσῃ εἶναι*, ut *τὸ ἀντίπρῳρον* cum Poppone adverbialiter intelligas, verum *τό* sic melius abesset, ut disci potest ex Matth. §. 446. 7., quem ipse Popp. attulit, quare Reisk. *ἐς τὸ ἀντίπρῳρον* coniecit. Altera ratio hunc locum expediendi haec est, ut dicas *τὸ ἀντίπρῳρον* pendere ex substantivo *ξυγκρούσει*, quia *ξυγκρούειν* cum eodem casu construatur, cuius structurae exempla sunt apud Buttm. Gr. med. §. 130. adn. 3. (ed. 13.) At *τὸ ἀντίπρῳρον ξυγκρούειν* pro *τὰς πρῴρας ξυγκρούειν* vix recte dicatur. Quare servo vulgatam *ξυγκροῦσαι* coll. 7, 67. *τῆς δοκήσεως προςγεγενημένης αὐτῷ τὸ κρατίστους εἶναι*, ubi v. adn., ut sensus sit: und so wollten sie eben das, was man vorhin als eine Ungeschicklichkeit der Seeleute angesehen, *insofern sie nehmlich* mit dem Vorderschiff gerade auf den Feind losgingen, jetzt als ihren Hauptvortheil brauchen. Quae sequuntur paulo inferius *ἐς ὀλίγον κατ' αὐτό* etc. ita suppleo: *ἐς ὀλίγον ὂν τὸ κατ' αὐτὸ τὸ στρατόπεδον τὸ ἑαυτῶν*, hoc enim dicere videtur, Atheniensibus, si a Syracusanis reprimerentur, non fore facultatem retrocedendi prora hostibus obversa alio, nisi ad terram, eamque exiguo intervallo distantem, *et in exiguum litoris spatium, quantum quidem castris ipsorum obtineatur*: nam ceteram litoris partem hostes occupasse, quare Nicias cap. 62. extr. dicit: *ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ἠναγκάσμεθα ὥςτε πεζομαχεῖν ἀπὸ τῶν νεῶν, καὶ τὸ μήτε αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι μήτ' ἐκείνους ἐᾶν ὠφέλιμον φαίνεται, ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς πλὴν ὅσον ἂν ὁ πεζὸς ἡμῶν ἐπέχῃ πολεμίας οὔσης. Ἀνάκρουσιν* Zonaras in v. ita explicat: *ἀνακρούσασθαι, ἐπὶ ναυμαχίας τὸ συμβάλλειν καὶ πάλιν ἀναδύεσθαι.* Pollux 1, 125. *καὶ τὸ μὲν εἰς ἐμβολὴν* (um einen Anlauf zu nehmen) *ὑπαγαγεῖν εἰς τοὐπίσω τὴν ναῦν, ἀνακρούσασθαι, τὸ δὲ εἰς φυγὴν, πρύμναν κρούσασθαι.* Idem poetice Eurip. Androm. 1097. effert per *χωρεῖν πρύμναν*, ubi Schol. *χωρεῖ πρύμναν, εἰς τοὐπίσω ἀνεπόδισεν μὴ δοὺς τὰ νῶτα, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐναντίους ὁρῶν. τοῦτο δὲ καὶ Θουκυδίδης φησὶ πρύμναν ἀνακρούοντες, ὅταν μὴ μεταβαλόμενοι φεύγωσιν, ἀλλ' ἀντίοι ὄντες ἀναχωρήσωσιν.* Latini navem remis

ἐπίστευον· αὐτοὶ γὰρ κατὰ τὸ δυνατὸν τὸ μὲν σὺ δώσειν, διεκπλεῖν, τὸ δὲ τὴν στενοχωρίαν κωλύσειν ὥστε μὴ περιπλεῖν, τῇ τε πρότερον ἀμαθίᾳ τῶν κυβερνητῶν δοκούσῃ εἶναι, τὸ ἀντίπρωρον ξυγκροῦσαι, μάλιστ' ἂν αὐτοὶ χρήσασθαι· πλεῖστον γὰρ ἐν αὐτῷ σχήσειν· τὴν γὰρ ἀνάκρουσιν οὐκ ἔσεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐξωθουμένοις ἄλλοσε ἢ ἐς τὴν γῆν, καὶ ταύτην δι' ὀλίγου καὶ ἐς ὀλίγον, κατ' αὐτὸ τὸ στρατόπεδον τὸ ἑαυτῶν· τοῦ δ' ἄλλου λιμένος αὐτοὶ κρατήσειν, καὶ ξυμφερομένους αὐτούς, ἤν πη βιάζωνται, ἐς ὀλίγον τε καὶ πάντας ἐς τὸ αὐτό, προσπίπτοντας ἀλλήλοις ταράξεσθαι· ὅπερ καὶ ἔβλαπτε μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἐν ἁπάσαις ταῖς ναυμαχίαις, οὐκ οὔσης αὐτοῖς ἐς πάντα τὸν λιμένα τῆς ἀνακρούσεως, ὥσπερ τοῖς Συρακοσίοις· περιπλεῦσαι δὲ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, σφῶν ἐχόντων τὴν ἐπίπλευσιν ἀπὸ τοῦ πελάγους τε καὶ ἀνάκρουσιν, οὐ δυνήσεσθαι αὐτούς, ἄλλως τε καὶ τοῦ Πλημμυρίου πολεμίου τε αὐτοῖς ἐσομένου καὶ τοῦ στόματος οὐ μεγάλου ὄντος τοῦ λιμένος.

Τοιαῦτα οἱ Συρακόσιοι πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπιστήμην τε 37 καὶ δύναμιν ἐπινοήσαντες, καὶ ἅμα τεθαρσηκότες μᾶλλον ἤδη ἀπὸ τῆς προτέρας ναυμαχίας, ἐπεχείρουν τῷ τε πεζῷ ἅμα καὶ ταῖς ναυσί. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ὀλίγῳ πρότερον τὸν ἐκ τῆς πόλεως, Γύλιππος προεξαγαγὼν προσῆγε τῷ τείχει τῶν Ἀθηναίων, καθ' ὅσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἑώρα· καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου, οἵ τε ὁπλῖται ὅσοι ἐκεῖ ἦσαν καὶ οἱ ἱππῆς καὶ ἡ γυμνητεία τῶν Συρακοσίων ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα προσῄει τῷ τείχει· αἱ δὲ νῆες μετὰ τοῦτο εὐθὺς ἐξέπλεον τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον αὐτοὺς οἰόμενοι τῷ πεζῷ μόνῳ πειράσειν, ὁρῶντες δὲ καὶ τὰς ναῦς ἐπιφερομένας ἄφνω, ἐθορυβοῦντο, καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τὰ τείχη καὶ

inhibere, sive ut Schweigh. apud Herodot. 6, 115. convertit: *in puppim remigare*, sive ut Larcher ibidem: ils se retirèrent sans revirer de bord. Suidas cum respectu ad Herodot. 8. 84. ἐπὶ πρύμνην ὑπεχώρουν, ἀνεκρούοντο, καὶ ὤκελλον τὰς ναῦς, κατὰ πρύμναν ὑπεχώρουν οὐχὶ ἐπιστραφέντες, καὶ ἐξέκλιναν τῶν πολεμίων τὰς ἐπιούσας ναῦς, ubi v. Valck. Bloomf. ad Thuc. 1, 50. adnotavit, hunc morem remigandi etiamnunc in Oriente usitatum esse, docens id verbis Symesii Travels to Ava p. 500. in collectione Pinkertonii Vol. 9.: the Birman rowers are expert in rowing the ships backward, and impel the vessel with stern foremost. This is their mode of retreat., v. adn. ad 1, 50.

37. πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπιστήμην] i. e. *consilia capientes pro cognitione rei navalis et facultate sua.* Nam τὸ ἀντίπρωρον ξυγκροῦσαι ignorantium res nauticas videbatur, at Syracusanis proderat, quibus ratio ab Atheniensibus despecta commodissima esset. Arn. Mox αὐτοῦ traiectum est: intellige καθ' ὅσον τοῦ τείχους. Et γυμνητείαν explicat Hesych. γυμνῆτες, οἱ μὴ ἔχοντες ὅπλα. οἱ δὲ τοὺς σφενδονήτας, οἱ δὲ τοὺς γυμνοὺς μαχομένους. v. Kuster ad Suidam s. v. et interpp. Hesychii. Procul dubio ψιλοί sive leviter armati milites sunt.

ἐπὶ τὰ τείχη] sc. ἀναβάντες, auf die Brustwehren, ἐπάλξεις. v. Matth. p. 1169. et conf. adn. ad 3, 22. Denique ἀνταναγαγόν — ναυσί

προ τῶν τειχῶν τοῖς προσιοῦσιν ἀντιπαρετάσσοντο, οἱ δὲ πρὸς
τοὺς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου καὶ τῶν ἔξω κατὰ τάχος χωροῦντας
ἱππέας τε πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς ἀντεπεξῄεσαν, ἄλλοι δὲ τὰς
ναῦς ἐπλήρουν, καὶ ἅμα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν παρεβοήθουν, καὶ
ἐπειδὴ πλήρεις ἦσαν, ἀντανῆγον πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ναῦς·
38 καὶ τῶν Συρακοσίων ἦσαν ὀγδοήκοντα μάλιστα. τῆς δὲ ἡμέ-
ρας ἐπὶ πολὺ προσπλέοντες καὶ ἀνακρουόμενοι καὶ πειράσαν-
τες ἀλλήλων, καὶ οὐδέτεροι δυνάμενοι ἄξιόν τι λόγου παρα-
λαβεῖν, εἰ μὴ ναῦν μίαν ἢ δύο τῶν Ἀθηναίων οἱ Συρακόσιοι
καταδύσαντες, διεκρίθησαν· καὶ ὁ πεζὸς ἅμα ἀπὸ τῶν τει-
χῶν ἀπῆλθε. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Συρακόσιοι ἡσύχαζον, οὐ-
δὲν δηλοῦντες ὁποῖόν τι τὸ μέλλον ποιήσουσιν· ὁ δὲ Νικίας
ἰδὼν ἀντίπαλα τὰ τῆς ναυμαχίας γενόμενα, καὶ ἐλπίζων αὐ-
τοὺς αὖθις ἐπιχειρήσειν, τούς τε τριηράρχους ἠνάγκαζεν ἐπι-
σκευάζειν τὰς ναῦς, εἴ τίς τι ἐπεπονήκει, καὶ ὁλκάδας προώρ-
μισε πρὸ τοῦ σφετέρου σταυρώματος, ὃ αὐτοῖς πρὸ τῶν νεῶν
ἀντὶ λιμένος κληστοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπεπήγει. διαλειπούσας
δὲ τὰς ὁλκάδας ὅσον δύο πλέθρα ἀπ' ἀλλήλων κατέστησεν,
ὅπως εἴ τις βιάζοιτο ναῦς, εἴη κατάφευξις ἀσφαλὴς καὶ πάλιν
καθ' ἡσυχίαν ἔκπλους. παρασκευαζόμενοι δὲ ταῦτα ὅλην τὴν
ἡμέραν διετέλεσαν οἱ Ἀθηναῖοι μέχρι νυκτός.
39 Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ Συρακόσιοι τῆς μὲν ὥρας πρῳαίτερον,
τῇ δὲ ἐπιχειρήσει τῇ αὐτῇ τοῦ τε πεζοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ
προσέμισγον τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἀντικαταστάντες ταῖς ναυσὶ
τὸν αὐτὸν τρόπον αὖθις ἐπὶ πολὺ διῆγον τῆς ἡμέρας πειρώ-

praefert Bekk., pro *ναῦς*, et quidem „*ἀντανάγειν* in activo praeter praesentem locum et 7, 52. non reperitur apud Thuc. nisi 8, 38. 83., ubi casus deest." Popp. At Arn. *ἀνάγειν ναῦς* affert ex Thuc. 8, 95. Herodot. 7, 100. 8, 57. 70. 76. 79. etc.

38. *καὶ πειράσαντες*] Genus traiectionis rei, vid. adn. ad 1, 61. Formula *εἰ μή* notionem particulae *πλήν* induit, et propterea cum participio *καταδύσαντες* iuncta est, v. adn. ad 5, 47. Proxima sic resolve: *ὁποῖόν τι ἔσται τὸ μέλλον, ὃ ποιήσουσιν*. v. Matth. p. 883. init. Mox *διαλειπούσας* habent Schol. et Steph. 2. Vulgo *διαλιπούσας*, quod sententia non fert. Dein duo *πλέθρα* sunt: *πλέθρον* erat spatium centum pedum; sesquipedalis erat *πῆχυς*, *ὀργυιά* autem sex pedum; sexcentorum pedum erat stadium: octo stadia paululo excedunt mille passus Romanos sive quadrantem milliarii Geogr. sive Germ., ut 45 stadia exaequent mill. Germ. Vide Fr. Chr. Matth. De Mensuris et Pondd. Rom. et Gr. (Francof. 1818.) p. 7. conf. Leak. Athen. p. 382. adn. vers. Germ. Puto autem has naves onerarias hoc intervallo positas fuisse ante introitum castrorum alteram post, non iuxta alteram. Super binas quasque enim harum navium trabes tendebantur delphinophorae claudendi aditus in portum causa. Vid. c. 41. n. l. ab init. De *παρασκευαζόμενοι διετέλεσαν* v. Matth. p. 952. vers. fin. et p. 1107. adn. Denique *ὅλην τὴν ἡμέραν* multi libri, vulgo *τήν* abest. *Ὅλην ἡμέραν* est einen ganzen Tag; *ὅλην τὴν ἡμέραν*, den genannten, bestimmten, bekannten Tag ganz; *τὴν ὅλην ἡμέραν* significat unter zwei oder mehreren Tagen den ganzen. Vid. adn. ad 1, 30.

μενοι ἀλλήλων, πρὶν δὴ Ἀρίστων ὁ Πυῤῥίχου Κορίνθιος, ἄριστος ὢν κυβερνήτης τῶν μετὰ Συρακοσίων, πείθει τοὺς σφετέρους τοῦ ναυτικοῦ ἄρχοντας, πέμψαντας ὡς τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιμελομένους, κελεύειν ὅτι τάχιστα τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων παρὰ τὴν θάλασσαν μεταστῆσαι κομίσαντας, καὶ ὅσα τις ἔχει ἐδώδιμα, πάντας ἐκεῖσε φέροντας ἀναγκάσαι πωλεῖν, ὅπως αὐτοῖς ἐκβιβάσαντες τοὺς ναύτας εὐθὺς παρὰ τὰς ναῦς ἀριστοποιήσονται, καὶ δι' ὀλίγου αὖθις καὶ αὐθημερὸν ἀπροσδοκήτοις τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρῶσι. καὶ οἱ μὲν πεισθέντες ἔπεμψαν ἄγγελον, καὶ ἡ ἀγορὰ παρεσκευάσθη, καὶ οἱ Συρα-

39. *διῆγον — πειρώμενοι*] v. Matth. p. 1082. §. 552. De strategemate Aristonis Wass. confert Polyaen. 5, 13. „*Ἀγοραί* historicis Graecis sunt species annonariae; apud Xen. Anab. 5, 10, 8. *τὴν ἀγορὰν εἴσω ἀνασκευάζειν* minus recte convertunt eruditi: *forum ad urbem transferunt*, nam vult auctor, annonae omnes species intra moenia esse comportatas, quod solet fieri in adventu hostis aut metu obsidionis. Hic igitur *ἀγοραί* simpliciter est *annona*. Polybio et passim Graecis historicis *ἀγορά* et *ἀγοραί* dicuntur non quaevis annona, sed ea, quae venum est exposita; *ἀγοράζειν* enim est *vendere*, *ἀγορά res, quae venditur*, item *forum* aut *mercatus*, proprie *commeatus*. In eodem libro Xenophontis leges: *ἀγοραὶ παντόθεν ἀφικνοῦνται ἐκ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων*. Thuc. dixit *τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων*, *annonam propolarum* sive *promercalem*: deinde addit: *καὶ ὅσα τις ἔχει ἐδώδιμα*, significans de esculentis proprie *ἀγοράν* intelligi. Iul. Frontinus Graecos imitatus *commercium* ita accipit 7, 5. Magis etiam ad Graecum verbum *ἀγορά* accedit vox *mercatus*, quae pro annona usurpatur a posterioribus Latinis scriptoribus. *Mercatum conferre* in Append. Ottonis Frisingensis, plane quod Thucydidi, Xenophonti, aliis, *ἀγορὰν παρέχειν*, Sic Graeca historia vetus *αἰτεῖν ἀγοράν* et *ἀγορᾷ δέχεσθαι*. In sexto Thucydidis c. 44. humanitatis, quae erga exercitum praestatur, hi quasi gradus ponuntur: *δέχεσθαι ὕδατι καὶ ὅρμῳ*, *facere potestatem applicandi ad litus et aquandi*, *δέχεσθαι ἄστει*, *intra muros admittere*, et *δέχεσθαι ἀγορᾷ*, *res ad victum necessarias venum exponere extra urbem*.“ Casaub. ad Polyb. Vol. 1. p. 836. Ern. Mox de participio *κομίσαντας* per quandam redundantiam posito v. Krueg. ad Dionys. p. 290. Dein *ὅπως αὐτοῖς* plurimi optimique libri, vulgo *αὐτούς*. Dativus si recte habet, referendus est ad *τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιμελομένους*. Commodius esset *αὐτοῦ*, *ibi*, quod Aem. Port. coniecit. Statim de verbis *παρὰ τὰς ναῦς* v. Matth. p. 1173. Et *ἀριστοποιήσονται* „proprie magis ad milites refertur, quam ad duces, tametsi ad hos relatum videtur, quia hi quasi instar militum, quibus praesunt, nominantur. Conf. 8. 95. *ὁ γὰρ Ἀγησανδρίδας ἀριστοποιησάμενος ἀνήγαγε τὰς ναῦς*.“ Arn. Vat. *ἄριστον ποιήσονται*, ex corr. ut vulgo. Sic *ἰδιοποιεῖν* et *ἴδιον ποιεῖν* dicitur et in similibus eodem modo. Id vero „tenendum in universum est, quae seorsum dixerint veteres, ea pleraque recentiores in unum conflasse, et, ut quisque studiosissime orationem a similitudine vulgaris et quotidiani sermonis avocare quaesierit, ita saepissime vocabulorum coniunctorum compagem solvisse atque in artus suos distinxisse. — Ex eo ad multos alios locos diiudicandos nota quaedam ducitur veri falsique, pro ingenio et aetate scribentium, obscurior, expressiorve.“ Lobecki ad Phryn. p. 200. Itaque in Thucydide ut vetustiori scriptore praesentis verbi probare videtur solutam formam, ac profecto c. 40. legitur *ἄριστον ἐποιοῦντο*, at 4, 103. in *δειπνοποιησάμενος* soli Reg. (G.) D. dissentiunt.

κόσιοι ἐξαίφνης πρύμναν κρουσάμενοι πάλιν πρὸς τὴν πόλιν ἔπλευσαν, καὶ εὐθὺς ἐκβάντες αὐτοῦ ἄριστον ἐποιοῦντο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι νομίσαντες αὐτοὺς ὡς ἡσσημένους σφῶν πρὸς τὴν πόλιν ἀνακρούσασθαι, καθ' ἡσυχίαν ἐκβάντες τά τε ἄλλα διεπράσσοντο καὶ τὰ ἀμφὶ τὸ ἄριστον, ὡς τῆς γε ἡμέρας ταύτης οὐκέτι οἰόμενοι ἂν ναυμαχῆσαι. ἐξαίφνης δὲ οἱ Συρακόσιοι πληρώσαντες τὰς ναῦς ἐπέπλεον αὖθις· οἱ δὲ διὰ πολλοῦ θορύβου, καὶ ἄσιτοι οἱ πλείους, οὐδενὶ κόσμῳ ἐςβάντες μόλις ποτὲ ἀντανήγοντο. καὶ χρόνον μέν τινα ἀπέσχοντο ἀλλήλων φυλασσόμενοι· ἔπειτα οὐκ ἐδόκει τοῖς Ἀθηναίοις ὑπὸ σφῶν αὐτῶν διαμέλλοντας κόπῳ ἁλίσκεσθαι, ἀλλ' ἐπιχειρεῖν ὅτι τάχιστα, καὶ ἐπιφερόμενοι ἐκ παρακελεύσεως ἐναυμάχουν. οἱ δὲ Συρακόσιοι δεξάμενοι καὶ ταῖς [τε] ναυσὶν ἀντιπρώροις χρώμενοι ὥςπερ διενοήθησαν τῶν ἐμβολῶν τῇ παρασκευῇ ἀνεῤῥήγνυσαν τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς ἐπὶ πολὺ τῆς παρεξειρεσίας, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων αὐτοῖς ἀκοντίζοντες μεγάλα ἔβλαπτον τοὺς Ἀθηναίους, πολὺ δ' ἔτι μείζω οἱ ἐν τοῖς λεπτοῖς πλοίοις περιπλέοντες τῶν Συρακοσίων, καὶ ἔς τε τοὺς ταρσοὺς ὑποπίπτοντες τῶν πολεμίων νεῶν καὶ ἐς τὰ πλάγια
41 παραπλέοντες, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐς τοὺς ναύτας ἀκοντίζοντες. τέλος δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ κατὰ κράτος ναυμαχοῦντες οἱ Συρακόσιοι ἐνίκησαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τραπόμενοι διὰ τῶν ὁλκάδων τὴν κατάφευξιν ἐποιοῦντο ἐς τὸν ἑαυτῶν ὅρμον· αἱ δὲ τῶν Συρακοσίων νῆες μέχρι μὲν τῶν ὁλκάδων ἐπεδίωκον· ἔπειτα αὐτοὺς αἱ κεραῖαι ὑπὲρ τῶν ἔςπλων αἱ ἀπὸ τῶν ὁλκάδων δελφινοφόροι ἠρμέναι ἐκώλυον. δύο δὲ νῆες τῶν Συρα-

40. *ὑπὸ σφῶν αὐτῶν*] Antecedit vulgo *αὐτοῦ*, quod om. multi libri, Arn. tuetur, ut contrarie positum sequenti *ἐπιχειρεῖν*, hoc sensu: Athenienses noluerunt diutius *ibi cunctati* se ipsi lassitudine conficere, sed *progressi* ad pugnandum decertare. Conferre iubet 5, 83. Vulgo in uncis post *δεξάμενοι* legitur *ἠμύνοντο*, quod optimorum librorum auctoritate omisi. Et *τε* post *καὶ ταῖς* complures om. Vid. adn. ad 1, 9. Tum *ἐμβολῶν*, pro quo alii volunt *ἐμβόλων*, Popp. tuetur, affirmans *ἐμβολή* quoque pro *ἔμβολον* dici, idque ex 2, 76. extr. certissime apparere, et provocans ad Dorv. ad Charit. p. 626. ac Schn. ad Xen. H. Gr. 7, 5, 23. et in Lex. Gr. De *λεπτοῖς πλοίοις* v. adn. ad 2, 83. Et *τοὺς ταρσούς* intellige non solum extremitates remorum, quae mari immerguntur, sed saepe pro totis remis *et omni remigio* (the whole *broadside* of oars Arn.) accipitur. v. Dorv. ad Charit. p. 262. Arn. confert Polyb. 16, 3, 12. *ἀπέβαλε τὸν δεξιὸν ταρσὸν τῆς νεώς* et cum reliqua narratione huius loci Dion. Cass. 50. p. 439. Leoncl., ubi nautae Octavii in pugna ad Actium narrantur liburnis alta propugnacula navium Antonii adgredi, *ἔς τε τοὺς ταρσοὺς τῶν νεῶν ὑποπίπτοντες καὶ τὰς κώπας συναράσσοντες*. Et propter verba *ἐς τοὺς ναύτας ἀκοντίζοντες* monet, foramina, per quae remi extarent, satis ampla fuisse, per quae tela immissa remiges vulnerarent, idque apparere ex Herodot. 5, 33., ubi homo vinctus narratur ita per tale foramen traiectus esse, ut capite extrorsum emineret, corpore intus in navem porrecto.

41. *δελφινοφόροι*] Suidas *Δελφίς*, πρὸς ναυμαχίαν πολεμιστήριον

κοσίων ἐπαιρόμεναι τῇ νίκῃ προςέμιξαν αὐτῶν ἐγγὺς καὶ διεφθάρησαν, καὶ ἡ ἑτέρα αὐτοῖς ἀνδράσιν ἑάλω. καταδύσαντες δ' οἱ Συρακόσιοι τῶν Ἀθηναίων ἑπτὰ ναῦς καὶ κατατραυματίσαντες πολλάς, ἄνδρας τε τοὺς μὲν ζωγρήσαντες τοὺς δὲ ἀποκτείναντες, ἀπεχώρησαν, καὶ τροπαῖά τε ἀμφοτέρων τῶν ναυμαχιῶν ἔστησαν, καὶ τὴν ἐλπίδα ἤδη ἐχυρὰν εἶχον ταῖς μὲν ναυσὶ καὶ πολὺ κρείσσους εἶναι, ἐδόκουν δὲ καὶ τὸν πεζὸν χειρώσεσθαι. καὶ οἱ μὲν ὡς ἐπιθησόμενοι κατ' ἀμφότερα παρεσκευάζοντο αὖθις. ἐν τούτῳ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων 42
ἔχοντες τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν παραγίγνονται, ναῦς τε τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα μάλιστα ξὺν ταῖς ξενικαῖς καὶ ὁπλίτας περὶ πεντακιςχιλίους ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, ἀκοντιστάς τε βαρβάρους καὶ Ἕλληνας οὐκ ὀλίγους καὶ σφενδονήτας καὶ τοξότας καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἱκανήν. καὶ τοῖς μὲν Συρακοσίοις καὶ ξυμμάχοις κατάπληξις ἐν τῷ αὐτίκα οὐκ ὀλίγη ἐγένετο, εἰ πέρας μηδὲν ἔσται σφίσι τοῦ ἀπαλλαγῆναι τοῦ κιν-

ὄργανον, ὅθεν καὶ δελφινοφόρον ναῦν Θουκ. ἐν τῇ ζ' φησίν etc. Plumbeam fuisse machinam docet Thom. M. p. 204. δελφὶς οὐ μόνον τὸ ζῶον, ἀλλὰ καὶ μολίβδινόν τι ὄργανον ναυμαχουσῶν νεῶν, ὅθεν καὶ Θουκ. etc. Locum bis memorat etiam Phavorin. in Δελφίς et Δελφινοφόρος, adde Moer. in Δελφίς, Alb. ad Hesych. s. eadem v. Schol. Thucydidis ex Pherecrate (unde etiam Schol. Arist. Equ. 759. habet, et hic quidem nominato auctore poeta): ἐκ τῶν κεραιῶν δελφῖνες ἦσαν ἠρτημένοι μολίβδινοι, ὥςτε ἐμβάλλεσθαι ταῖς προςπλεούσαις πολεμίαις ναυσίν, οἷον ἐμπίπτοντες αὐταῖς διέκοπτον τοὔδαφος αὐτῶν καὶ κατέδυον. De huius Pherecratis Comici *Agriis* (sic enim scribendum, non Ἀγροῖς, ut est ap. Schol. Arist.) post Heinrichium Demonstr. loci Platonici e Protag. (Kilon. 1813.) egit Meinek. in Comm. Miscl. fasc. 1. (Hal. 1822.) inde ab initio, ubi p. 17. poetae versus in hunc modum restituit: ὁ δὲ δὴ δελφὶς ἔστι μολιβδοῦς δελφινοφόρος τε κεραία· Διακόψει γοῦν τοὔδαφος αὐτῶν ἐμπίπτων καὶ καταδύων. In descriptione huius machinae, de qua Duk. adire iubet Salmas. ad Solin. p. 402. Trai. et Eustath. in Hom. Il. φ'. p. 1221., et usus bellici eius quasdam difficultates inesse vidit Heilm. p. 955. Conf. Mans. Spart. 2. p. 234. not. h. Quod Heilm. monet, κεραίας non posse intelligi navium antennas, sed gravioris molis trabes, certissimum esse videtur.

42. ναῦς — τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα] Demosthenes Athenis navigaverat cum navibus sexaginta quinque c. 20., decem naves de suis Cononi Naupactum miserat c. 31., posthac ad eius numerum navium accessit una Eurymedontis c. 31., accesserunt denique quindecim naves Corcyraeorum ibidem et duae Metapontiorum c. 33. I. e. 65 — 10 + 1 + 15 + 2 = 73. Arn. Mox cum verbis πέρας τοῦ ἀπαλλαγῆναι Popp. confert Homericum τέλος θανάτοιο, at huius sensus est *finis, quam mors affert*. De loco praesenti v. Matth. p. 651. et 1062. init. Mox nominativo ὁρῶντες structura ad sensum facta est, quasi praecessisset οὐκ ὀλίγον κατεπλάγησαν. Vid. Matth. p. 1095. Paulo inferius ad οὐδὲ παθεῖν repete νομίσας, in νομίζειν autem simul notio verbi δεῖν inest, quemadmodum in ἡγέομαι, de quo v. adn. ad 2, 42. Quare non opus est, aut supplere δεῖν cum Poppone 1, 1. p. 288. aut cum Matthiaeo p. 896. sq. praecedentia οἷόν τε εἶναι explicare per müssen. De verbis μάλιστα δεινότατος v. ibidem p. 860. init.

δύνου, δρῶντες οὔτε διὰ τὴν Δεκέλειαν τειχιζομένην οὐδὲν ἧσσον στρατὸν ἴσον καὶ παραπλήσιον τῷ προτέρῳ ἐπεληλυθότα, τήν τε τῶν Ἀθηναίων δύναμιν πανταχόσε πολλὴν φαινομένην· τῷ δὲ προτέρῳ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων ὡς ἐκ κακῶν ῥώμη τις ἐγεγένητο. ὁ δὲ Δημοσθένης ἰδὼν ὡς εἶχε τὰ πράγματα, καὶ νομίσας οὐχ οἷόν τε εἶναι διατρίβειν, οὐδὲ παθεῖν ὅπερ ὁ Νικίας ἔπαθεν· ἀφικόμενος γὰρ τὸ πρῶτον ὁ Νικίας φοβερὸς ὡς οὐκ εὐθὺς προσέκειτο ταῖς Συρακούσαις ἀλλ' ἐν Κατάνῃ διεχείμαζεν, ὑπερώφθη τε καὶ ἔφθασεν αὐτὸν ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατιᾷ ὁ Γύλιππος ἀφικόμενος, ἣν οὐδ' ἂν μετέπεμψαν οἱ Συρακόσιοι, εἰ ἐκεῖνος εὐθὺς ἐπέκειτο· ἱκανοὶ γὰρ αὐτοὶ οἰόμενοι εἶναι ἅμα τ' ἂν ἔμαθον ἥσσους ὄντες καὶ ἀποτετειχισμένοι ἂν ἦσαν, ὥςτε μηδ' εἰ μετέπεμψαν ἔτι ὁμοίως ἂν αὐτοὺς ὠφελεῖν· ταῦτα οὖν ἀνασκοπῶν ὁ Δημοσθένης καὶ γιγνώσκων ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν τῷ παρόντι τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ μάλιστα δεινότατός ἐστι τοῖς ἐναντίοις, ἐβούλετο ὅτι τάχος ἀποχρήσασθαι τῇ παρούσῃ τοῦ στρατεύματος ἐκπλήξει. καὶ ὁρῶν τὸ παρατείχισμα τῶν Συρακοσίων, ᾧ ἐκώλυσαν περιτειχίσαι σφᾶς τοὺς Ἀθηναίους, ἁπλοῦν τε ὂν καὶ εἰ ἐπικρατήσειέ τις τῶν τε Ἐπιπολῶν τῆς ἀναβάσεως καὶ αὖθις τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου, ῥᾳδίως ἂν αὐτὸ ληφθέν, οὐδὲ γὰρ ὑπομεῖναι ἂν σφᾶς οὐδένα, ἠπείγετο ἐπιθέσθαι τῇ πείρᾳ. καὶ οἱ ξυντομωτάτην ἡγεῖτο διαπολέμησιν· ἢ γὰρ κατορθώσας ἕξειν Συρακούσας ἢ ἀπάξειν τὴν στρατιὰν καὶ οὐ τρίψεσθαι ἄλλως Ἀθηναίους τε τοὺς ξυστρατευομένους καὶ τὴν ξύμπασαν πόλιν.

43 πρῶτον μὲν οὖν τήν τε γῆν ἐξελθόντες τῶν Συρακοσίων ἔτεμνον οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τὸν Ἄναπον καὶ τῷ στρατεύματι ἐπεκράτουν ὥςπερ τὸ πρῶτον τῷ τε πεζῷ καὶ ταῖς ναυσίν· οὐδὲ γὰρ καθ' ἕτερα οἱ Συρακόσιοι ἀντεπεξῄεσαν ὅτι μὴ τοῖς ἱπ-

καὶ αὖθις τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου] Did. intelligit castra, quae Athenienses habuissent in Epipolis ante expugnatum a Gylippo Labdalum. Iam *διπλοῦν τεῖχος* quidem, quod erat *περὶ τὸν κρημνόν*, Athenienses reliquisse, postquam hostes murum simplicem ultra communitionem suam perduxerant, ex h. l. apparet: Athenienses enim non opus habuissent per Euryelum noctu escendere, si etiamtum castra duplicis muri in Epipolis habuissent; at deorsum ad mare usque quod muri pertinebant, nondum reliquerant, et relinquunt demum c. 60. Praeterea castra in Epipolis fuerant Labdalum et muri pars Trogilum versus perfecta, quam praesidium habuisse consentaneum est, et si quid castrorum habuerant in apertis ante muros obsidionales et in intervallis eorum. De verbis *ῥᾳδίως ἂν αὐτὸ ληφθέν* v. Matth. p. 1197.

43. *οὐδὲ γὰρ καθ' ἕτερα*] i. e. *κατ' οὐδέτερα γάρ*. v. Krueg. ad Dionys. p. 168. Vulgo *ἑκάτερα*, at v. adn. ad cap. 59. Mox vulgo legebatur *ἀποτειχίσματος*, emendatum est ex libris optimis. Nam vocabula *ἀποτείχισμα* et *παρατείχισμα* diligenter ab hoc scriptore distinguuntur. Illo vocabulo constanter murus Atheniensium obsidionalis, hoc autem murus transversus Syracusanorum designatur. Et Thucydidem in hac diligentia imitatur Lucian. de Conscr. Hist. c. 38. Vol. 4. p.

πεῦσι καὶ ἀκοντισταῖς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου· ἔπειτα μηχαναῖς ἔδοξε τῷ Δημοσθένει πρότερον ἀποπειρᾶσαι τοῦ παρατειχίσματος. ὡς δὲ αὐτῷ προςαγαγόντι κατεκαύθησάν τε ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων αἱ μηχαναί, καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ πολλαχῇ προςβάλλοντες ἀπεκρούοντο, οὐκέτι ἐδόκει διατρίβειν, ἀλλὰ πείσας τόν τε Νικίαν καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας, ὡς ἐπενόει, καὶ τὴν ἐπιχείρησιν τῶν Ἐπιπολῶν ἐποιεῖτο. καὶ ἡμέρας μὲν ἀδύνατα ἐδόκει εἶναι λαθεῖν προς-

202. Bip. *ῥᾷστον ἦν ἑνὶ καλάμῳ λεπτῷ τὸν Θουκυδίδην ἀνατρίψαι μὲν τὸ ἐν Ἐπιπολαῖς παρατείχισμα — καὶ τὸν κατάρατον Γύλιππον διαπεῖραι μεταξὺ ἀποτειχίζοντα καὶ ἀποταφρεύοντα τὰς ὁδοὺς* sc. quum Athenienses fuga Syracusis abirent. v. Letr. Topogr. de Syrac. p. 111. Tum *ἀπὸ πρώτου ὕπνου* est *post primum somnum* sive *post primam quietem*, quam Bloomf. ad Thuc. 2, 2. ait competere aestate quidem cum prima, hieme cum altera vigilia. Conf. Matth. p. 1129. med. Iam Demosthenes *ἐχώρει πρὸς τὰς Ἐπιπολάς* procul dubio inde a regione Anapi et magni portus per angusta iugi contermini fastigio Epipolarum, quod iugum connectit Epipolas cum interioribus terrae. Primo impetu cepit *τὸ τείχισμα ὃ ἦν αὐτόθι τῶν Συρακοσίων*, quod cum Arnoldo puto fuisse in summo editissimoque clivo Epipolarum non longe a Labdalo, ubi Athenienses prius castellum exstruxerant, imo ad summum angulum Labdali hoc *τείχισμα* angustum aditum clausisse videtur, si (ut suspicor) Labdalum nomen fuit continuationis collium Mongibellisi et del Buffalaro, speciem literae *Λ* ab imis urbis intuentibus referentis. Statim de verbis *ἃ ἦν — τρία* v. Matth. p. 830. §. 443. extr. Verba *ἐν προτειχίσμασιν* om. Cass. Aug. Ven. Laur. Pal. It. Reg. (G.) Marc. G. Lugd. cod. Bas. T. (i. e. Cantabr. Arn.) D. I. E. Mosqu. m. Ar. Chr. Dan. Vall., at non ita multo post Syracusani, socii et Gylippus *ἐβοήθουν ἐκ τῶν προτειχισμάτων*, ubi pluralis demonstrat recte hic legi *ἐν προτειχίσμασιν*, nam praeter haec tria tantum *προτείχισμα* circum Temenitem erat. Recte autem Arn. (ut ex tota narratione huius nocturni proelii luculenter apparet), haec terna castra ait exstructa fuisse sub ipsis muris urbis i. e. partim Temenitis, partim Acradinae; ego indicanda curavi ad portas moenium, satis habens in Tyca ea fuisse significare et in medio relinquens, utrum iis ipsis locis fuerint, quibus posui. Prius erravi cum Letronnio Topogr. de Syrac. p. 112. ea terna castra ponens in clivo Epipolarum subter Labdalo, et delens verba *ἐν προτειχίσμασιν*, de quo errore docte exposuit Did. Vol. 3. p. 429. sq. Vol. 4. p. 372. sqq., verissime monens, prima castra a scriptore dici Syracusanorum fuisse, altera Siceliotarum, tertia sociorum, quibuscum recte convenire verba infra posita *ἐβοήθουν ἐκ τῶν προτειχισμάτων οἱ Συρακόσιοι* (conf. *ἓν μὲν τῶν Συρακοσίων*), *καὶ οἱ ξύμμαχοι* (conf. *ἓν δὲ τῶν ξυμμάχων*) *καὶ ὁ Γύλιππος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ* (conf. *ἓν δὲ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν*, de quibus v. cap. 21. 32. 33.). Porro procubitores Syracusanorum, qui *τὸ τείχισμα* apud Euryelum custodiebant, narrantur partim ab Atheniensibus occisi esse, partim ad castra illa terna confugisse, sed priusquam eo venerunt *τοῖς ἑξακοσίοις τῶν Συρακοσίων, οἳ καὶ πρῶτοι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῶν Ἐπιπολῶν* (per quod profugis transeundum erat) *φύλακες ἦσαν*, adventum hostium et captum murum nunciarunt. Hi trecenti non alii esse videntur, quam quibus Diomilus Andrius 6, 96. praefuerat, eosque Arn. probabiliter paulo altius in clivo Epipolarum collocatos fuisse existimat, fortasse ad terminum muri simplicis Syracusanorum.

ἐλθόντας τε καὶ ἀναβάντας, παραγγείλας δὲ πένθ' ἡμερῶν σιτία καὶ τοὺς λιθολόγους καὶ τέκτονας πάντας λαβὼν καὶ ἄλλην παρασκευὴν τοξευμάτων τε καὶ ὅσα ἔδει ἢν κρατῶσι τειχίζοντας ἔχειν, αὐτὸς μὲν ἀπὸ πρώτου ὕπνου καὶ Εὐρυμέδων καὶ Μένανδρος ἀναλαβὼν τὴν πᾶσαν στρατιὰν ἐχώρει πρὸς τὰς Ἐπιπολάς· Νικίας δὲ ἐν τοῖς τείχεσιν ὑπελέλειπτο. καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο πρὸς αὐταῖς κατὰ τὸν Εὐρύηλον, ᾗπερ καὶ ἡ προτέρα στρατιὰ τὸ πρῶτον ἀνέβη, λανθάνουσί τε τοὺς φύλακας τῶν Συρακοσίων καὶ προσβάντες τὸ τείχισμα ὃ ἦν αὐτόθι τῶν Συρακοσίων αἱροῦσι, καὶ ἄνδρας τῶν φυλάκων ἀποκτείνουσιν· οἱ δὲ πλείους διαφυγόντες εὐθὺς πρὸς τὰ στρατόπεδα, ἃ ἦν ἐπὶ τῶν Ἐπιπολῶν τρία ἐν προτειχίσμασιν, ἓν μὲν τῶν Συρακοσίων, ἓν δὲ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν, ἓν δὲ τῶν ξυμμάχων, ἀγγέλλουσι τὴν ἔφοδον, καὶ τοῖς ἑξακοσίοις τῶν Συρακοσίων, οἳ καὶ πρῶτοι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῶν Ἐπιπολῶν φύλακες ἦσαν, ἔφραζον. οἱ δ' ἐβοήθουν τ' εὐθύς, καὶ αὐτοῖς ὁ Δημοσθένης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐντυχόντες ἀμυνομένους προθύμως ἔτρεψαν. καὶ αὐτοὶ μὲν εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν, ὅπως τῇ παρούσῃ ὁρμῇ τοῦ περαίνεσθαι ὧν ἕνεκα ἦλθον μὴ βραδεῖς γένωνται· ἄλλοι δὲ τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης παρατείχισμα τῶν Συρακοσίων οὐχ ὑπομενόντων τῶν φυλάκων ᾕρουν τε καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπέσυρον. οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Γύλιππος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐβοήθουν ἐκ τῶν προτειχισμάτων, καὶ ἀδοκήτου τοῦ τολμήματος ἐν νυκτὶ σφίσι γενομένου προσέβαλόν τε τοῖς Ἀθηναίοις ἐκπεπληγμένοι, καὶ βιασθέντες ὑπ' αὐτῶν τὸ πρῶτον ὑπεχώρησαν. προϊόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν ἀταξίᾳ μᾶλλον ἤδη ὡς κεκρατηκότων, καὶ βουλομένων διὰ παντὸς τοῦ μήπω μεμαχημένου τῶν ἐναντίων ὡς τάχιστα διελθεῖν, ἵνα μὴ ἀνέντων σφῶν τῆς ἐφόδου αὖθις ξυστραφῶσιν, οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι αὐτοῖς ἀντέσχον, καὶ προσβαλόντες ἔτρεψάν τε καὶ ἐς φυγὴν κατέστησαν.
44 καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ ἀπορίᾳ ἐγίγνοντο οἱ

ὅπως — μὴ βραδεῖς γένωνται] i. e. *ut praesenti ardore conata perficiendi (usi) ne remitterent.* Genitivum τοῦ περαίνεσθαι iungo cum ὁρμῇ, secundum Matth. p. 651. 1061. sq. Repressis sexcentis lectis militibus Atheniensium alii statim ἐς τὸ πρόσθεν progrediebantur i. e. relicto ad latus muro simplici procedebant, alii τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης παρατείχισμα ᾕρουν i. e. ἀπὸ τῆς πρώτης (ὁρμῆς) τὸ ἐντὸς τῆς πρώτης ὁρμῆς κείμενον παρατείχισμα ᾕρουν, quasi scripsisset τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης ὁρμῆς ἁλώσιμον παρατείχισμα ᾕρουν, et inter se contrarie ponuntur ἐς τὸ πρόσθεν et ἀπὸ τῆς πρώτης. Schol. Lugd. supplet τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης π ό λ ε ω ς παρατείχισμα, quae foret ellipsis prorsus insolita. De verbis ἀνέντων — τῆς ἐφόδου v. Matth. p. 646.

44. Nocturnae huius pugnae mentionem fecit Hermog. Progymn. in Bibl. Gott. lit. et art. Fasc. 9. p. 15., ubi editores falso pugnam Plataeensium et Thebanorum 3, 20. rhetori in mente fuisse adnotaverunt. Neque enim ipse scriptor alterum nocturnum certamen in hoc bello a magnis exercitibus commissum esse concedit, ubi dicit ἐν δὲ νυκτομαχίᾳ, ἣ μόνη δὴ στρατοπέδων μεγάλων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἐγένετο.

Ἀθηναῖοι, ἣν οὐδὲ πυθέσθαι ῥᾴδιον ἦν οὐδ' ἀφ' ἑτέρων ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστα ξυνηνέχθη. ἐν μὲν γὰρ ἡμέρᾳ σαφέστερα μέν, ὅμως δὲ οὐδὲ ταῦτα οἱ παραγενόμενοι πάντα πλὴν τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος μόλις οἶδεν· ἐν δὲ νυκτομαχίᾳ, ἣ μόνη δὴ στρατοπέδων μεγάλων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἐγένετο, πῶς ἄν τις σαφῶς τι ᾔδει; ἦν μὲν γὰρ σελήνη λαμπρά, ἑώρων δὲ οὕτως ἀλλήλους ὡς ἐν σελήνῃ εἰκὸς τὴν μὲν ὄψιν τοῦ σώματος προορᾶν, τὴν δὲ γνῶσιν τοῦ οἰκείου ἀπιστεῖσθαι. ὁπλῖται δὲ ἀμφοτέρων οὐκ ὀλίγοι ἐν στενοχωρίᾳ ἀνεστρέφοντο. καὶ τῶν Ἀθηναίων οἱ μὲν ἤδη ἐνικῶντο, οἱ δὲ ἔτι τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ ἀήσσητοι ἐχώρουν. πολὺ δὲ καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος αὐτοῖς τὸ μὲν ἄρτι ἀναβεβήκει, τὸ δ' ἔτι προσανῄει, ὥστ' οὐκ ἠπίσταντο πρὸς ὅ, τι χρὴ χωρῆσαι. ἤδη γὰρ τὰ πρόσθεν τῆς τροπῆς γεγενημένης ἐτετάρακτο πάντα καὶ χαλεπὰ ἦν ὑπὸ τῆς βοῆς διαγνῶναι. οἵ τε γὰρ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κρατοῦντες παρεκελεύοντό τε κραυγῇ οὐκ ὀλίγῃ χρώμενοι, ἀδύνατον ὂν ἐν νυκτὶ ἄλλῳ τῳ σημῆναι, καὶ ἅμα τοὺς προσφερομένους ἐδέχοντο· οἵ τε Ἀθηναῖοι ἐζήτουν τε σφᾶς αὐτοὺς καὶ πᾶν τὸ ἐναντίον, καὶ εἰ φίλιον εἴη τῶν ἤδη πάλιν φευγόντων, πολέμιον ἐνόμιζον, καὶ τοῖς ἐρωτήμασι τοῦ ξυνθή-

Accusativum ἣν in ἣν οὐδὲ πυθέσθαι ῥᾴδιον ἦν Arn. inde putat ortum, quod scriptori primo in mente fuerit scribere ὅτῳ τρόπῳ ξυνηνέχθη sc. ἡ ταραχή et deinde inserto ἕκαστα structuram a grammatica ratione recessisse. Paulo inferius libri variant inter ᾔδει et εἰδείη i. e. *qui noverit quis*, quod ferrem, si supra scriptum esset ἐκ δὲ νυκτομαχίας. Alterum est *qui novisset quis*, apte ad hunc locum. Dein sequi debebat προορῶντες — ἀπιστούμενοι. Sed structura pendet ab sententiola in medio posita: ὡς ἐν σελήνῃ εἰκός. v. Matth. p. 1059. 2. Ad ἀναβεβήκει — προσανῄει cogita κατὰ τὸν Εὐρύηλον. Ad ὥστ' οὐκ ἠπίσταντο cogita οἱ ἔτι προσανιόντες, nam quae *in fronte* eorum, qui προσανῄεσαν et ἄρτι ἀναβεβήκεσαν erant, (τὰ πρόσθεν) *fuga* per Boeotos primum *facta omnia perturbata erant*. De formula ἀδύνατον ὂν v. Matth. p. 1112. Et πᾶν τὸ ἐναντίον est *quidquid obviam veniebat*, sive „*in quemcunque incidebant facie ad se conversum*.“ Arn. Genitivos τῶν ἤδη πάλιν φευγόντων non (ut Matth. p. 832. 5.) pendere puto ab φίλων, neque a πᾶν τὸ ἐναντίον, sed ab εἴη, hoc sensu: *quidquid sibi adversum veniebat*, *etiamsi amicum erat* (et) *ex eorum numero*, *qui iam retro fugiebant*, *Athenienses pro hostibus habuerunt*. Verba τῶν ἤδη πάλιν φευγόντων proinde nihil aliud sunt nisi epexegesis vocis φίλιον. Retro autem fugiebant ii, quos Boeoti primi in fugam coniecerant, et eosdem scriptor intelligit, ubi scriptum est: τῶν Ἀθηναίων οἱ μὲν ἤδη ἐνικῶντο et ἤδη γὰρ τὰ πρόσθεν, τῆς τροπῆς γεγενημένης etc.

τοῖς ἐρωτήμασι] Tacit. 3. Hist. 22. *crebris interrogationibus notum pugnae signum*. Habet quae huc pertinent Lips. de M. R. 4. ult. Duk. De verbis εἰ ἐντύχοιεν v. Matth. p. 1019. 5. Schol. τὸ ἑξῆς, ὥστε, εἰ μέν τισιν ἐντύχοιεν τῶν πολεμίων κρείσσους ὄντες, διέφυγον αὐτοὺς οἱ πολέμιοι. Recte, opinor. In διέφευγον subiectum subito mutatur; *si quibus obviam veniebant fortiores hostibus*, *hostes evaserunt*, *quippe Atheniensium tesseram cognitam habentes*. „Consentaneum est, qui validiores erant, eos ab invalidioribus signum pugnae petiisse, et propterea verba εἰ αὐτοὶ μὴ ὑποκρίνοιντο eundem sensum habent ac si

ματος πυκνοῖς χρώμενοι διὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλῳ τῳ γνωρίσαι, σφίσι τε αὐτοῖς θόρυβον πολὺν παρεῖχον ἅμα πάντες ἐρωτῶντες, καὶ τοῖς πολεμίοις σαφὲς αὐτὸ κατέστησαν· τὸ δ' ἐκείνων οὐχ ὁμοίως ἠπίσταντο, διὰ τὸ κρατοῦντας αὐτοὺς καὶ μὴ διεσπασμένους ἧσσον ἀγνοεῖσθαι, ὥςτ' εἰ μὲν ἐντύχοιέν τισι κρείσσους ὄντες τῶν πολεμίων, διέφευγον αὐτοὺς ἅτε ἐκείνων ἐπιστάμενοι τὸ ξύνθημα, εἰ δ' αὐτοὶ μὴ ὑποκρίνοιντο, διεφθείροντο. μέγιστον δὲ καὶ οὐχ ἥκιστα ἔβλαψεν ὁ παιωνισμός· ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων παραπλήσιος ὢν ἀπορίαν παρεῖχεν. οἵ τε γὰρ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Κερκυραῖοι καὶ ὅσον Δωρικὸν μετ' Ἀθηναίων ἦν, ὁπότε παιωνίσειαν, φόβον παρεῖχε τοῖς Ἀθηναίοις, οἵ τε πολέμιοι ὁμοίως. ὥςτε τέλος ξυμπεσόντες

scripsisset *εἰ δ' ἥσσους ὄντες ἐντύχοιέν τισι τῶν πολεμίων.*" Arn. Pro *ἐπιστάμενοι* pauci libri *ἐπισταμένων*, male, iudice Popp., quum *ἐκείνων* ad Athenienses spectet. Marg. 2. Steph. et Tus. *ἐπιστάντων*, quam scripturam etiam Schol. memorat, hoc, opinor sensu, ut sit pro *δηλωσάντων*. At tum certe *ἐπιστησάντων* opus erat. Nec mihi notum, ubi *σύνθημα ἐπιστῆσαι* dicatur; solenne est *εἰπεῖν — δηλοῦν — παραδιδόναι — παρέχεσθαι σύνθημα*, docet Casaub. ad Aeneam Tact. c. 24. init. p. 202. Orell. Ad *εἰ δ' αὐτοί* intellige *Ἀθηναῖοι πολεμίων τισὶν οὖσι κρείσσοσιν ἐντυχόντες* etc., *sin ipsi Athenienses hostium parti, quae ipsis validior esset, obviam facti, tesseram rogati non redderent.* Pro *ὑποκρίνοιντο* Aug. *ἀποκρίνοιντο*. Vat. post lacunam *κρίνοιντο*. Vulgatam iam Eustathius in Hom. Od. 2. p. 1437. Rom. noverat, ita scribens: *τὸ δὲ μνηστῆρες ὑποκρίνονται, ἀντὶ τοῦ ἀποκρίνονται Ἰωνικῶς καθὰ καὶ ἐν Ἰλιάδι. καὶ ὑποκριτὴς φασὶν ἐντεῦθεν, ὁ ἀποκρινόμενος τῷ χορῷ. λέγει δὲ καὶ Ἡρόδοτος· „οἱ μὲν ταῦτα ὑποκρινόμενοι ἀπηλλάττοντο.“ δοκεῖ δὲ καὶ Ἀττικὴ ἡ λέξις εἶναι· φησὶ γοῦν Θουκυδίδης· „οὐδέν* (sic pro *μή* praesentis loci, ut Suidas, Phot., Phavorin) *ὑπεκρίνοντο.“* Nam quamquam verba non sunt tota eadem, ex hoc tamen loco testimonium desumtum esse colligas ex Suida, qui inter alia s. v. *ἀποκρίνεσθαι* haec habet: *Θουκυδίδης ζ'· „εἰ δ' οὐδὲν ὑποκρίνοιντο, διεφθείροντο.“ καὶ οἱ Ἴωνες οὕτως. Ἡρόδοτος* etc. Puncto enim distinguendum esse post *διεφθείροντο*, tum ex Thucydidis loco, tum Eustathii apparet. Atque cum ea interpunctione, qua adscripsi, totum locum Suidae habent editiones Photii. Conf. Apollon. Lexic. Hom. p. 676. At Etym. M. in *ὑποκρίνονται* Thucydidis tantum testimonium, non item verba affert. Apud Phavorinum, qui Eustathium transscripsit, legitur: *φησὶ γοῦν Θουκυδίδης· „οὐδὲν ὑπεκρίνοντο.“* His testimoniis et libris Thucydidis obsecutus vulgatam restitui. Mox *οὐχ ἥκιστα* alio modo idem significat, quod *μέγιστον*, v. Matth. §. 463. „Paeanismus in pugna omnibus, qui essent eiusdem stirpis Graecis unus idemque fuit, diversus diversis stirpibus. Velut omnibus Doribus, ut Spartanis, Argivis, Corinthiis, Syracusanis idem paean fuit.“ Od. Muell. Dor. 1. p. 299., colligens id ex h. l. coll. 4, 43. Mox *ῥιπτοῦντες* Vat. H. cod. Bas. Gr., quod magis placet Popponi coll. Herm. ad Soph. Ai. 235. et Buttm. Indic. Verb. Et *τὴν ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν πάλιν κατάβασιν* auctor intelligit reditum et descensionem ab Euryelo retro ad litus portus magni et plana terrae circa Anapum. Tum *εἰσὶν οἵ* rarius dictum, quam *ἔστιν οἵ*. Vid. Matth. p. 903. adn. 1. Sequitur *οἱ ἱππῆς Συρακοσίων* sc. profecti Olympio, ubi stationem habebant, ut novimus ex cap. 37.

αὐτοῖς κατὰ πολλὰ τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἅπαξ ἐταράχθησαν,
φίλοι τε φίλοις καὶ πολῖται πολίταις, οὐ μόνον ἐς φόβον κα-
τέστησαν, ἀλλὰ καὶ ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες μόλις ἀπε-
λύοντο. καὶ διωκόμενοι κατά τε τῶν κρημνῶν οἱ πολλοὶ ῥί-
πτοντες ἑαυτοὺς ἀπώλλυντο, στενῆς οὔσης τῆς ἀπὸ τῶν Ἐπι-
πολῶν πάλιν καταβάσεως, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸ ὁμαλὸν οἱ σωζό-
μενοι ἄνωθεν καταβαῖεν, πολλοὶ αὐτῶν καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν
προτέρων στρατιωτῶν, ἐμπειρίᾳ μᾶλλον τῆς χώρας ἐς τὸ στρα-
τόπεδον διεφύγγανον, οἱ δὲ ὕστερον ἥκοντες εἰσὶν οἳ διαμαρ-
τόντες τῶν ὁδῶν κατὰ τὴν χώραν ἐπλανήθησαν· οὕς, ἐπειδὴ
ἡμέρα ἐγένετο, οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων περιελάσαντες διέ-
φθειραν.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Συρακόσιοι δύο τροπαῖα ἔστησαν, 45
ἐπί τε ταῖς Ἐπιπολαῖς ᾗ ἡ πρόςβασις καὶ κατὰ τὸ χωρίον ᾗ
οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι ἀντέστησαν· οἱ δ' Ἀθηναῖοι τοὺς νεκροὺς
ὑποσπόνδους ἐκομίσαντο. ἀπέθανον δὲ οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν τε
καὶ τῶν ξυμμάχων, ὅπλα μέντοι ἔτι πλείω ἢ κατὰ τοὺς νε-
κροὺς ἐλήφθη· οἱ γὰρ κατὰ τῶν κρημνῶν βιασθέντες ἅλλε-
σθαι ψιλοὶ ἄνευ τῶν ἀσπίδων οἱ μὲν ἀπώλλυντο, οἱ δ' ἐσώ-
θησαν.

Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Συρακόσιοι ὡς ἐπὶ ἀπροσδοκήτῳ 46
εὐπραγίᾳ πάλιν αὖ ἀναῤῥωσθέντες, ὥςπερ καὶ πρότερον, ἐς
μὲν Ἀκράγαντα στασιάζοντα πεντεκαίδεκα ναυσὶ Σικανὸν ἀπέ-
στειλαν, ὅπως ὑπαγάγοιτο τὴν πόλιν εἰ δύναιτο· Γύλιππος
δὲ κατὰ γῆν ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ᾤχετο αὖθις, ἄξων στρα-
τιὰν ἔτι, ὡς ἐν ἐλπίδι ὢν καὶ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων αἱρή-
σειν βίᾳ, ἐπειδὴ τὰ ἐν ταῖς Ἐπιπολαῖς οὕτω ξυνέβη. οἱ δὲ 47
τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τούτῳ ἐβουλεύοντο πρός τε τὴν
γεγενημένην ξυμφορὰν καὶ πρὸς τὴν παροῦσαν ἐν τῷ στρατο-

45. ᾗ ἡ πρόςβασις] i. e. κατὰ τὸν Εὐρύηλον. Vid. adn. ad 6, 66. Mox ὅπλα accipe scuta, ut docent Duk. ad h. l. et interpp. ad Herodot. 9, 62. De formula comparationis πλείω ἢ κατά v. Matth. p. 843. Quia scutis relictis desiliebant, dicuntur ψιλοί, *nudi* Latine dicas.

46. ὅπως ὑπαγάγοιτο] i. e. *ut urbem in partes suas traheret et induceret ad auxilium mittendum.* Conf. Xen. Anab. 2, 4, 3. ἡμᾶς ὑπάγεται μένειν. Demosth. de Cherson. p. 105, 7. Reisk. Θηβαίους νῦν ὑπάγεται, ubi Reisk. verbum bene explicat: *perducere veluti vitulum ostensa fronde.* Arn.

47. πρὸς — τὴν ξυμφοράν] v. Matth. p. 1182. et ibidem §. 548. 1. de verbis ἑώρων οὐ κατορθοῦντες, et p. 1301. init. de verbis τά τε ἄλλα ὅτι ἀνέλπιστα — ἐφαίνετο. Etenim post τῆς ὥρας οὔσης sequi debebat καὶ τοῦ χωρίου ὄντος, et praeterea inter se referuntur νόσῳ τε ἐπιέζοντο et τά τε ἄλλα ὅτι, pro quo dicere poterat vel ὅτι νόσῳ τε ἐπιέζοντο — τά τε ἄλλα ὅτι vel νόσῳ τε γὰρ ἐπιέζοντο, τά τε ἄλλα ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφάνη. Popp. deleri vult ὅτι, Reisk. scribi ὅτι ἀνελπιστότατα. Unus Ven. om. ὅτι, ceteri omnes servant. Proxima sic habent: ἀλλ' ἅπερ καὶ διενοήθη, ὅτε ἐς τὰς Ἐπιπολὰς διεκινδύνευσε, (ταῦτα), ἐπειδὴ ἔσφαλτο, ἐψηφίζετο, ἐξιέναι. Notum in vulgus est,

πέδῳ κατὰ πάντα ἀῤῥωστίαν. τοῖς τε γὰρ ἐπιχειρήμασιν ἑώρων οὐ κατορθοῦντες καὶ τοὺς στρατιώτας ἀχθομένους τῇ μονῇ. νόσῳ τε γὰρ ἐπιέζοντο κατ' ἀμφότερα, τῆς τε ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ταύτης οὔσης ἐν ᾗ ἀσθενοῦσιν ἄνθρωποι μάλιστα, καὶ τὸ χωρίον ἅμα ἐν ᾧ ἐστρατοπεδεύοντο ἑλῶδες καὶ χαλεπὸν ἦν· τά τε ἄλλα ὅτι ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφαίνετο. τῷ οὖν Δημοσθένει οὐκ ἐδόκει ἔτι χρῆναι μένειν, ἀλλ' ἅπερ καὶ διανοηθεὶς ἐς τὰς Ἐπιπολὰς διακινδυνεῦσαι, ἐπειδὴ ἔσφαλτο, ἐξιέναι ἐψηφίζετο καὶ μὴ διατρίβειν, ἕως ἔτι τὸ πέλαγος οἷόν τε περαιοῦσθαι, καὶ τοῦ στρατεύματος ταῖς γοῦν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν. καὶ τῇ πόλει ὠφελιμώτερον ἔφη εἶναι πρὸς τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ σφῶν ἐπιτειχίζοντας τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι ἢ Συρακοσίους, οὓς οὐκέτι ῥᾴδιον εἶναι χειρώσασθαι· οὐδ' αὖ ἄλλως χρήματα πολλὰ δαπανῶντας εἰκὸς εἶναι προςκαθῆσθαι.
48 καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης τοιαῦτα ἐγίγνωσκεν· ὁ δὲ Νικίας ἐνόμιζε μὲν καὶ αὐτὸς πόνηρα σφῶν τὰ πράγματα εἶναι, τῷ δὲ λόγῳ οὐκ ἐβούλετο αὐτὰ ἀσθενῆ ἀποδεικνύναι, οὐδ' ἐμφανῶς σφᾶς ψηφιζομένους μετὰ πολλῶν τὴν ἀναχώρησιν τοῖς πολε-

etiam post relativa in oratione obliqua infinitivum sequi. Vid. Matth. §. 538. Ita hic *διακινδυνεῦσαι* est pro *διεκινδύνευσεν* in oratione directa, quae erat vulgata, donec ex bonis libris infinitivus receptus est. Verba *ταῖς γοῦν ἐπελθούσαις ναυσί* intellige: *certe navibus, quibus Demosthenes advectus erat.* Genitivus *τοῦ στρατεύματος* partitivus est, pendens ex *ταῖς ναυσί.* Proxima expressit Iustin. 4, 5. *esse domi graviora et forsitan infeliciora bella, in quae servare hos urbis apparatus oporteat.*

48. *ψηφιζομένους — καταγγέλτους γίγνεσθαι*] Participium pro infinitivo *ψηφίζεσθαι.* v. Matth. p. 1091. sq. Hinc verbis *λαθεῖν γὰρ ἂν — ποιοῦντες* transitus fit ab accusativo *καταγγέλτους* ad nominativum *ποιοῦντες*, quia subiectum primarii verbi certe ex parte infinitivi subiectum continet. Et *τὸ δέ τι καί* est *partim etiam.* Conf. 1, 107. et Krueg. ad Dionys. p. 87. Noli cum Dukero putare, pleonasmum in pronomine *αὐτῶν* inesse. Structura haec est: *ἀπὸ τούτων, ἃ αὐτῶν ᾐσθάνετο* etc., ubi *αὐτῶν* pendet ab *ἅ.* v. Matth. §. 317. Ad *θαλασσοκρατούντων* cogita *σφῶν*, vid. ibidem p. 1096. Conf. 5, 33. Mox sententia per *γάρ* incipiens ex usu Graecorum praemissa, pro *καί τι καὶ βουλόμενον ἐν ταῖς Συρακούσαις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι τοῖς Ἀθηναίοις (ἦν γὰρ ἐκεῖ) ἐπεκηρυκεύετο πρὸς αὐτόν.* v. adn. ad 1, 72. et Matth. p. 1242. 1295. sq. De *τι βουλόμενον* vid. ibidem p. 832. fin. Et *ἐπεκηρυκεύετο* hic per *κατάχρησιν* dici de nunciis per privatos clanculum missis, quod per *διαγγέλους* fit infr. c. 73., post Portum monuit Duk. Qua significatione verbo item paulo post c. 49. Thuc. utitur. Docet idem, alioqui *ἐπικηρυκεύεσθαι* dici, qui nomine publico *κήρυκας* et legatos mittant. Vid. Ammon. p. 56. ibique Valck. p. 80. Animadversionum, Suidam in *ἐπικηρυκεύεται*, et Harpocr. in *ἐπικηρυκεία*, Wolf. ad Demosth. Lept. p. 275. ed. pr. Tum *ἐπ' ἀμφότερα ἔχων* est *utroque inclinans.* Mox in *σφῶν αὐτῶν* posterius pronomen Bekk. in ed. stereot. seclusit. Tuetur Krueg. ad Dionys. p. 340. locis 1, 128. 8, 65. et aliis. Arnoldo *σφῶν αὐτῶν* significare videtur non exercitum in Sicilia, sed Athenienses, qui sententias domi laturi erant, nec Thucydidis hanc mentem esse posse, eos sententiam de se ipsis laturos esse. Quare Bekkeri iudicium

μίοις καταγγέλτους γίγνεσθαι· λαθεῖν γὰρ ἄν, ὁπότε βούλοιντο, τοῦτο ποιοῦντες πολλῷ ἧσσον. τὸ δέ τι καὶ τὰ τῶν πολεμίων, ἀφ' ὧν ἐπὶ πλέον ἢ οἱ ἄλλοι ᾐσθάνετο αὐτῶν, ἐλπίδος τι ἔτι παρεῖχε πονηρότερα τῶν σφετέρων ἔσεσθαι, ἢν καρτερῶσι προςκαθήμενοι· χρημάτων γὰρ ἀπορίᾳ αὐτοὺς ἐκτρυχώσειν, ἄλλως τε καὶ ἐπὶ πλέον ἤδη ταῖς ὑπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατούντων. καὶ ἦν γάρ τι καὶ ἐν ταῖς Συρακούσαις βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι, ἐπεκηρυκεύετο ὡς αὐτὸν καὶ οὐκ εἴα ἀπανίστασθαι. ἃ ἐπιστάμενος τῷ μὲν ἔργῳ ἔτι ἐπ' ἀμφότερα ἔχων καὶ διασκοπῶν ἀνεῖχε. τῷ δ' ἐμφανεῖ τότε λόγῳ οὐκ ἔφη ἀπάξειν τὴν στρατιάν. εὖ γὰρ εἰδέναι ὅτι Ἀθηναῖοι σφῶν ταῦτα οὐκ ἀποδέξονται ὥςτε μὴ αὐτῶν ψηφισαμένων ἀπελθεῖν. καὶ γὰρ οὐ τοὺς αὐτοὺς ψηφιεῖσθαί τε περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ τὰ πράγματα ὥςπερ καὶ αὐτοὶ ὁρῶντας καὶ οὐκ ἄλλων ἐπιτιμήσει ἀκούσαντας γνώσεσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν ἄν τις εὖ λέγων διαβάλλοι, ἐκ τούτων αὐτοὺς πείσεσθαι. τῶν τε παρόντων στρατιωτῶν πολλοὺς καὶ τοὺς πλείους ἔφη, οἳ νῦν βοῶσιν ὡς ἐν δεινοῖς ὄντες, ἐκεῖσε ἀφικομένους τἀναντία βοήσεσθαι ὡς ὑπὸ χρημάτων καταπρο-

sequitur. Sensus est: „qui iudicaturi de nobis sunt, non illi sunt, qui iidem etiam rerum visarum notitia utantur, nec calumniis modo aures praebeant." Bau. Et ἐξ ὧν ἄν τις διαβάλλοι dictum pro ἐκ διαβολῶν, v. Matth. p. 901. adn. 2. et de optativo διαβάλλοι ibidem p. 1026. 2., de verbis ὑπὸ χρημάτων ibidem p. 1185. Dein ἰδίᾳ est für seine Person: Nicias dicit periculo ab hostibus se malle privatim exponere, quam irae Atheniensium communiter cum collegis in imperio. Paulo inferius verbum ὅμως „pertinet ad sententiam supplendam: *etsi ipsorum res infirmae et afflictae sint.*" Haack. Mox vulgo ἅμα [ἄλλα] ἀναλίσκοντας legebatur, sed ἄλλα omittunt libri optimi. Nihil frequentius confusis ἅμα et ἄλλα. Vid. interpp. ad Greg. Cor. p. 724. Equidem ex usu Thucydideo malim ἐν περιπολίοις ἄλλα ἀναλ. Tum Schol. Cass. habet σημείωσαι βόσκοντας. Etenim βόσκειν Grammatici tradunt proprie de pecoribus dici. „Ita Schol. Arist. ad Equ. 256. et ex eo Suidas in οὖς ἐγώ. Tamen etiam de hominibus usurpatur, sed saepe cum contemtu quodam et cum contumelia, ut significet eos pecoribus similes et abiectissimos esse. Eustath. ad Hom. Od. λ'. 363. καλῶς, inquit, τὸ βόσκει, ὡς τῶν τοιούτων ἀνδρῶν ἀλογίστως ζώντων κατά τινα βοσκήματα. Et Schol. Aristoph. l. c., ubi Cleon ad iudices dicit: οὓς ἐγὼ βόσκω, adnotat: πικρῶς ὡς θρέμμασιν αὐτοῖς κέχρηται ἀλόγοις. Nec minus contumeliose in eadem fabula v. 1255. Agoracritum de se dicentem: ἐν τῇ ἀγορᾷ γὰρ κρινόμενος ἐβοσκόμην perstringit Comicus. Adde Hom. Od. ρ', 228. et σ', 363. Interdum tamen nihil in hac voce contumeliae est, ut apud Homerum Od. ξ', 325. τ'. 294. et H. Apoll. 59." Duk. Denique in verbis χρήμασιν ὡς πολὺ κρείσσους εἰσί Vat. H. Ar. Chr. habent ὧν. Gr. Schol. in cap. et marg. Steph. ᾧ, quod Popp. et Bekk. probant, ille comparans 1, 80. ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν; ἀλλὰ πολλῷ ἔτι πλέον τούτου ἐλλείπομεν, coll. Matth. §. 439. I. in marg. οἷς, quod Coraes ad Plut. Vol. 3. p. 421. probat. Vulgatam Bened. tuetur comma transponens ante χρήμασιν. Arn. εἰσὶ abesse vult, hoc sensu: *neque pecunia, ut qua longe superiores sint, victos abire.* Verum quid tandum interest, utrum εἰσί relinquas, an cogitatione suppleas.

δόντες οἱ στρατηγοὶ ἀπῆλθον. οὔκουν βούλεσθαι αὐτός γε ἐπιστάμενος τὰς Ἀθηναίων φύσεις ἐπ' αἰσχρᾷ τε αἰτίᾳ καὶ ἀδίκως ὑπ' Ἀθηναίων ἀπολέσθαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἰ δεῖ, κινδυνεύσας τοῦτο παθεῖν ἰδίᾳ. τά τε Συρακοσίων ἔφη ὅμως ἔτι ἥσσω τῶν σφετέρων εἶναι· χρήμασι γὰρ αὐτοὺς ξενοτροφοῦντας καὶ ἐν περιπολίοις ἅμα ἀναλίσκοντας, καὶ ναυτικὸν πολὺ ἔτι ἐνιαυτὸν ἤδη βόσκοντας, τὰ μὲν ἀπορεῖν, τὰ δ' ἔτι ἀμηχανήσειν· δισχίλια γὰρ τάλαντα ἤδη ἀναλωκέναι καὶ ἔτι πολλὰ προςοφείλειν, ἥν τε καὶ ὁτιοῦν ἐκλίπωσι τῆς νῦν παρασκευῆς τῷ μὴ διδόναι τροφήν, φθερεῖσθαι αὐτῶν τὰ πράγματα, ἐπικουρικὰ μᾶλλον ἢ δι' ἀνάγκης ὥςπερ τὰ σφέτερα ὄντα. τρίβειν οὖν ἔφη χρῆναι προςκαθημένους, καὶ μὴ χρήμασιν, ὡς πολὺ κρείσσους εἰσί, νικηθέντας ἀπιέναι.

49 Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα λέγων ἰσχυρίζετο, αἰσθόμενος τὰ ἐν ταῖς Συρακούσαις ἀκριβῶς, καὶ τὴν τῶν χρημάτων ἀπορίαν, καὶ ὅτι ἦν αὐτόθι που τὸ βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις γίγνεσθαι τὰ πράγματα, καὶ ἐπικηρυκευόμενον πρὸς αὐτὸν ὥςτε μὴ ἀπανίστασθαι, καὶ ἅμα ταῖς γοῦν ναυσὶν ἢ πρότερον θαρσήσει κρατηθείς. ὁ δὲ Δημοσθένης περὶ μὲν τοῦ προςκα-

49. *αὐτόθι που*] Omittunt quidem nonnulli libri *που*, verum equidem sanum puto significans *ibi alicubi* i. e. inter quosdam homines, quos Nicias non nominabat. Articulus in *τὸ βουλόμενον* refertur ad verba cap. 48. *ἦν γάρ τι καὶ ἐν ταῖς Συρακούσαις βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι*, ut Popp. adnotavit.

ταῖς — ναυσὶ ἢ πρότερον θαρσήσει κρατηθείς] Vat. H. *ταῖς γοῦν ναυσὶ θαῤῥῶν ἢ πρότερον ἐθάρσησε κρατηθείς.* Hanc scripturam exprimit Valla: *super haec fretus classe (tunc) magis quam antea, quum victus est.* Sed ea aperte correctio est. Matth. §. 359. adn. 1. *ἢ* pendere facit ex comparativo, quem ad sensum inesse dicit in *κρατηθείς*, ut eadem sententia efficiatur, quasi auctor dedisset *μᾶλλον θαρσῶν ταῖς ναυσὶν ἢ πρότερον*. Idemque expressit Heilm.: theils weil er von dem Vertrauen auf die Schiffe mehr als je zuvor eingenommen war, sed *μᾶλλον* supplet ante *ἢ πρότερον* et dativum *ναυσὶν* ex *θαρσήσει* pendere facit, quia cum eodem casu verbum *θαρσεῖν* iungatur. Atqui valde dubium est, num quod omissi *μᾶλλον* exemplum ex Andocide protulerunt ad Vig. p. 416. V., probet omitti posse. (Nam in *λυσιτελεῖν* vis comparativi inest, et de *βούλομαι ἤ*, quod ibidem, nota ex Buttmanni lexilogo res est.) Certe in alia opinione ibidem est Herm. p. 884., quem confer in Comment. de Ellips. et Pleonasm. p. 184. Ex comparativo aliquo proxime posito *μᾶλλον* arcessendum est in exemplo Taciti 1. Annal. 17. (ubi vis adverbii *magis* latet in *augebatur*) et ea, quae afferuntur ad Vig. p. 409., vel corrupta (ut Arist. Vesp. 1262.) vel ex scriptoribus labentis Graecitatis petita sunt. Neque *μᾶλλον* omissum est, si quando positivus cum particula *ἢ* (*quam*) pro comparativo legitur, velut loco Plautino, quem attulit Boeckh. Nott. crit. ad Pind. p. 351. et Taciti 4. Annal. 61. et locis apud Matth. §. 457. adn. 1. Vide Herm. ad Vig. l. c. Nec omissionem particulae *magis* probant exempla allata ab Ern. in Clav. Cic. et a Gesnero Thes. L. L. s. v. *magis*. Adde Herm. ad Soph. Tr. 1016. *Μᾶλλον* omissum esse a Thucydide 3, 23. opinio est Scholiastae, Bloomfieldii et Arnoldi, at v. adnot. Locis denique Thucydideis, ubi ante *ὅσῳ* comparativus *μᾶλλον* deesse videtur, vel in

θῆσθαι οὐδ' ὁπωσοῦν ἐνεδέχετο· εἰ δὲ δεῖ μὴ ἀπάγειν τὴν στρατιὰν ἄνευ Ἀθηναίων ψηφίσματος, ἀλλὰ τρίβειν αὐτούς, ἔφη χρῆναι ἢ ἐς τὴν Θάψον ἀναστάντας τοῦτο ποιεῖν ἢ ἐς τὴν Κατάνην, ὅθεν τῷ τε πεζῷ ἐπὶ πολλὰ τῆς χώρας ἐπιόντες θρέψονται πορθοῦντες τὰ τῶν πολεμίων, καὶ ἐκείνους βλάψουσι, ταῖς τε ναυσὶν ἐν πελάγει καὶ οὐκ ἐν στενοχωρίᾳ, ἣ πρὸς τῶν πολεμίων μᾶλλόν ἐστι, τοὺς ἀγῶνας ποιήσονται, ἀλλ' ἐν εὐρυχωρίᾳ, ἐν ᾗ τά τε τῆς ἐμπειρίας χρήσιμα σφῶν ἔσται, καὶ ἀναχωρήσεις καὶ ἐπίπλους οὐκ ἐκ βραχέος καὶ περιγραπτοῦ ὁρμώμενοί τε καὶ καταίροντες ἕξουσι. τό τε ξύμπαν εἰπεῖν, οὐδενὶ τρόπῳ οἱ ἔφη ἀρέσκειν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτι μένειν, ἀλλ' ὅτι τάχιστα ἤδη καὶ μὴ μέλλειν ἐξανίστασθαι. καὶ ὁ Εὐρυμέδων αὐτῷ ταῦτα ξυνηγόρευεν. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Νι-

praegresso comparativo latet, ut 6, 89. vel ipsa forma dativi ὅσῳ eius vis proditur, ut 6, 11. 92. Nec tamen desunt exempla, ubi difficilius est, omissum μᾶλλον excusare. Vid. Herm. ad Soph. Ai. 945. Boeckh. Nott. cr. ad Pind. l. c. Iacobs. ad Anthol. Gr. 2, 1. p. 111. Dubia igitur certe est Heilmanni ratio, verum etiam Matthiaei explicatio habet, quo displiceat. Si enim κρατηθείς pro vi comparativi, quae in hoc verbo inesse dicitur, exponas per ἐχόμενος μᾶλλον vel simile quid, sensus postulat: καὶ ἅμα ταῖς γοῦν ναυσὶ θαρσήσει μᾶλλον ἐχόμενος (magis fiducia navium captus) ἢ οὐ — θαρσήσει (quam scilicet diffidentia). Nam relatio comparationis non fit a fiducia ad tempus (ad πρότερον), sed ad id, quod praeter fiduciam in animum Niciae vim habere potuit. Quare puto, parva mutatione scribendum esse: καὶ ἅμα ταῖς γοῦν ναυσὶν ἢ πρότερον θαρσήσει κρατηθείς, und auf die Flotte wenigstens beseelte ihn noch eben so viel Zuversicht als vorher. Hoc est, nondum postrema clade pugnae navalis (cap. 39—41.) ita animo fractus erat, ut salutem in navibus positam desperaret, aut sese si omnia destituissent iis abire posse diffideret post nova subsidia a Demosthene nuper adducta, v. cap. 47. ἕως ἔτι οἷόν τε τοῦ στρατεύματος ταῖς γοῦν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν. c. 48. ἐπὶ πλέον ἤδη ταῖς ὑπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατούντων, adde cap. 42. extr. At „unum, inquit, obstiterit, neque id leve, quod non reperiatur antea nimis navibus Nicias fisus fuisse!" Tametsi quid aliud dicunt verba cap. 4. προςεῖχέ τε ἤδη μᾶλλον τῷ κατὰ θάλασσαν πολέμῳ, ὁρῶν τὰ ἐκ τῆς γῆς σφίσιν, ἐπειδὴ Γύλιππος ἧκεν, ἀνελπιστότερα ὄντα? Quod autem Popp. repugnat, ita non tam ἤ, quam cum Reiskio τῇ Thucydidi scribendum fuisse, id mihi quidem minus verum videtur: quidni enim dicas: ταῖς ναυσὶ θαρσήσει κρατηθεὶς, ἢ πρότερον (ἐκρατήθη)? Κρατυνθείς coniecerunt Reisk. et Bau., in quod eadem reprehensio cadere videtur, atque in explicationem Matthiaei, quia hoc significaret: *magis firmatus, quam non firmatus*, et non: *magis firmatus, quam antea.*

θρέψονται] Vat. H. (Lugd.?) Vall. I. marg. Vulgo τρέψονται. Sed ἐπιόντες τρέψονται pro solo ἐπίασι Popponi inepte dici videtur. Contrarie hic ponuntur θρέψονται Athenienses et βλάψουσιν iidem hostes. Hoc ducibus faciendum esse dicit Demosthenes, ut castris inde motis aut Thapsum aut Catanam petant, unde cum peditatu in varias hostilis agri partes conversi et ipsi alantur Athenienses et rebus direptis hosti noceant. De verbis τὰ τῆς ἐμπειρίας v. Matth. p. 574. Paulo inferius verbum ἐξανίστασθαι bis cogitandum est, et hic verus verborum ordo: ἀλλ' ὅτι τάχιστα ἤδη ἐξανίστασθαι καὶ μὴ μέλλειν.

κίου ὄκνος τις καὶ μέλλησις ἐνεγένετο, καὶ ἅμα ὑπόνοια μή τι καὶ πλέον εἰδὼς ὁ Νικίας ἰσχυρίζηται. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τούτῳ τῷ τρόπῳ διεμέλλησάν τε καὶ κατὰ χώραν ἔμενον.

50 Ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Σικανὸς ἐν τούτῳ παρῆσαν ἐς τὰς Συρακούσας, ὁ μὲν Σικανὸς ἁμαρτὼν τοῦ Ἀκράγαντος· ἐν Γέλᾳ γὰρ ὄντος αὐτοῦ ἔτι ἡ τοῖς Συρακοσίοις στάσις ἐς φίλια ἐξεπεπτώκει· ὁ δὲ Γύλιππος ἄλλην τε στρατιὰν πολλὴν ἔχων ἦλθεν ἀπὸ τῆς Σικελίας καὶ τοὺς ἐκ τῆς Πελοποννήσου τοῦ ἦρος ἐν ταῖς ὁλκάσιν ὁπλίτας ἀποσταλέντας, ἀφικομένους ἀπὸ τῆς Λιβύης ἐς Σελινοῦντα. ἀπενεχθέντων γὰρ ἐς Λιβύην, καὶ δόντων Κυρηναίων τριήρεις δύο καὶ τοῦ πλοῦ ἡγεμόνας, καὶ ἐν τῷ παράπλῳ Εὐεσπερίταις πολιορκουμένοις ὑπὸ Λιβύων ξυμμαχήσαντες καὶ νικήσαντες τοὺς Λίβυς, καὶ αὐτόθεν παραπλεύσαντες ἐς Νέαν πόλιν, Καρχηδονιακὸν ἐμπόριον, ὅθεν πρὸς Σικελίαν ἐλάχιστον· (δυοῖν ἡμερῶν καὶ νυκτὸς πλοῦν ἀπέχει·) καὶ ἀπ' αὐτοῦ περαιωθέντες, ἀφίκοντο ἐς Σελινοῦντα.

50. *ἐς φίλια*] Haec verba non intelligo, nisi sint pro *ἡ στάσις τοῖς Συρακοσίοις ἐς φίλια* (i. e. *φιλίως*) *ἔχουσα*. Arn. the party for the Syracusans, for friendship with them. Mox *ἦλθεν* om. cod. Bas. Gr. „Potest deesse salva sententia. Nam haec pendere possunt ab illo, quod est in principio capitis *παρῆσαν*.“ Duk. Sequitur genitivus absolutus *ἀπενεχθέντων*, omisso subiecto, iunctus cum nominativo participii *ξυμμαχήσαντες* etc., quemadmodum alibi iungitur structura genitivi et dativi. Conf. 8, 104. *ἐπειγομένων τῶν Πελοποννησίων — καὶ — ὑπερσχόντες* etc. Diversa miscet Krueg. ad Dionys. p. 371., comparans verba 5, 36. *ἡγούμενοι — ῥᾴω ἂν εἶναι*. Neque huc pertinet *ὁρῶντες* 7, 42. neque *ἐπιβοῶντες* 7, 70., quae sunt structurae ad sensum factae. De Euesperitis v. interpretes ad Steph. Byz. in *Ἑσπερίς* et *Εὐεσπερίδες*, interpretes ad Pausan. 4, 26, 2. Pars erant Cyrenaeorum. Urbem eorum Popp. 1, 2. p. 496. docet serius Berenicen dictam, nunc Bengasi appellari. „Situs populi huius describitur ab Herodoto 4, 171. Habitabant paululum occasum versus a Barca, et sicut Barcaei Corcyraeorum videntur coloni fuisse.“ Arn.

πλοῦν ἀπέχει] Vat. Ceteri *πλοῦς*. Dicere debebat *ὃ πρὸς Σικελίαν ἐλάχιστον — πλοῦν ἀπέχει*, ut 6, 2. *ὅτι ἐντεῦθεν ἐλάχιστον πλοῦν Καρχηδὼν Σικελίας ἀπέχει*. *Ὁ πλοῦς ἀπέχει* dici nequit, nam non cursus, sed loca distant. Nec, quae est quorundam opinio, *ἀπέχει* significare potest *porrigitur*. Fortasse ita scribendum: *ὅθεν πρὸς Σικελίαν ἐλάχιστον (διάστημα·) δύο ἡμερῶν καὶ νυκτὸς πλοῦν ἀπέχει· καί* etc. Schol. *ὅθεν ἐλάχιστον πρὸς Σικελίαν διάστημα· δυοῖν γὰρ ἡμερῶν καὶ νυκτὸς ἀπέχει πλοῦς*. Unde colligas, *γάρ* excidisse, sed illud necessarium non est. De verbis *εὐθὺς αὐτῶν ἐλθόντων* v. Matth. p. 1114. adn. 2. Et *τοῖς πᾶσι* est in allen den bekannten Stücken, v. ibidem p. 549. Porro *ἀλλ' ἤ* plerumque post negationem ponitur et significat *praeterquam*, ausser dass, at *ἄλλ' ἤ* post negationem est *nihil aliud nisi*, ut docent Herm. ad Vig. p. 812. Amersfoordt. et Schaef. in Appar. cr. Dem. Vol. 1. p. 751. Matth. p. 1240. init. Praesenti loco, ut plerisque aliis, nihil interest, *ἄλλο εἰ μὴ — μὴ ψηφίζεσθαι* cum nonnullis libris scribas, an vulgatam teneas, nisi quod haec longe simplicior est, altera autem scriptura male intellectae aut non satis cogni-

καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι εὐθὺς αὐτῶν ἐλθόντων παρεσκευάζοντο ὡς ἐπιθησόμενοι κατ' ἀμφότερα αὖθις τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ὁρῶντες στρατιάν τε ἄλλην προςγεγενημένην αὐτοῖς, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἅμα οὐκ ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροῦντα ἀλλὰ καθ' ἡμέραν τοῖς πᾶσι χαλεπώτερον ἴσχοντα, μάλιστα δὲ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρώπων πιεζόμενα, μετεμέλοντό τε πρότερον οὐκ ἀναστάντες, καὶ ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ὁ Νικίας ἔτι ὁμοίως ἠναντιοῦτο, ἀλλ' ἢ μὴ φανερῶς γε ἀξιῶν ψηφίζεσθαι, προεῖπον ὡς ἠδύναντο ἀδηλότατα ἔκπλουν ἐκ τοῦ στρατοπέδου πᾶσι, καὶ παρασκευάσασθαι, ὅταν τις σημήνῃ. καὶ μελλόντων αὐτῶν, ἐπειδὴ ἑτοῖμα ἦν, ἀποπλεῖν, ἡ σελήνη ἐκλείπει· ἐτύγχανε γὰρ πανσέληνος οὖσα. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οἵ τε πλείους ἐπισχεῖν ἐκέλευον τοὺς στρατηγοὺς ἐνθύμιον ποιούμενοι, καὶ ὁ Νικίας, ἦν γάρ τοι καὶ ἄγαν θειασμῷ τε καὶ τῷ τοιούτῳ προςκείμενος, οὐδ' ἂν διαβουλεύσασθαι ἔτι ἔφη, πρίν, ὡς οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο, τρὶς ἐννέα ἡμέρας μεῖναι, ὅπως ἂν πρότερον κινηθείη. καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις μελλήσασι διὰ τοῦτο ἡ μονὴ ἐγεγένητο.

tae locutioni ἀλλ' ἢ originem debet. Ceterum „Nicias optabat, ne consilium ducum haberetur, cui taxiarchi et trierarchi interessent, et in quo palam sententiae ferrentur. Conf. cap. 48. οὐκ ἐβούλετο ἐμφανῶς σφᾶς ψηφιζομένους μετὰ πολλῶν τὴν ἀναχώρησιν τοῖς πολεμίοις καταγγέλτους γίγνεσθαι. Ac cum duces huius expeditionis plena potestate (αὐτοκράτορες) essent, suo periculo iis agere licebat." Arn. Sequitur ὅταν τις σημήνῃ, alias minus plene dicitur ὅταν σημήνῃ. Vid. Wessel. ad Diod. 13, 12. Matth. §. 295. 1. Propter ἐτύγχανε γὰρ πανσέληνος οὖσα v. Thuc. 2, 28. ibique adn. De locutione ἐνθύμιον ποιούμενοι vid. 7, 18. Porro ἦν γάρ τοι habet Mosqu. Vulgo τι. Alterum (denn wahrlich) Thucydidi reddendum visum est, quia in τι et καὶ ἄγαν contradictio est, τοι autem aptissimum: *nam omnino Nicias rebus divinis et huiusmodi nimium deditus erat.* De formula καὶ ἄγαν v. Krueg. ad Dionys. p. 274. De θειασμῷ Niciae conf. Diod. 13, 12. 14, 70. Plut. V. Nic. 22, 23. Hunc locum idem cap. 4. his verbis illustrat: σφόδρα γὰρ ἦν τῶν ἐκπεπληγμένων τὰ δαιμόνια καὶ θειασμῷ προςκείμενος, ὥς φησι Θουκ., ubi legendo dignissima, quae profert firmando isti iudicio. Pollux 1, 20. (ὁ μὲν τοίνυν θεοὺς νομίζων ἀνὴρ καλοῖτ' ἂν θειασμῷ προςκείμενος) non plenam notionem vocis dedit: similia tamen Suidas in v. Porro „ἐξηγεῖσθαι — ἐξήγησις — ἐξηγητής propria esse vocabula de ceremoniarum, portentorum et prodigiorum interpretibus ostendit Hemsterh. ad Polluc. 8, 124. Schol. Soph. Ai. 319. ἐξήγησις ἐπὶ θείων· ἑρμηνεία δὲ ἐπὶ τῶν τυχόντων. Adde Casaub. ad Theophr. Char. 17." Duk.

τρὶς ἐννέα ἡμέρας] Difficultas inest in his ter novenis diebus. Diod. 13, 12. aliter narrat: καὶ διὰ τὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ νόσον εὐλαβῶς διακείμενος συνεκάλεσε τοὺς μάντεις. τούτων δ' ἀποφηναμένων ἀναγκαῖον εἶναι τὰς εἰθισμένας τρεῖς ἡμέρας ἀναβάλλεσθαι τὸν ἔκπλουν, ἠναγκάσθησαν καὶ οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην συγκαταθέσθαι etc. Superstitione inter Graecos valuisse, ut proximos a solis et lunae laboribus dies *tres* pro atris et infaustis putarent, docet etiam citatus a Wesselingio Autoclides in Ἐξηγητικοῖς seu Commentariis, quibus prodigia explicuerat, apud Plut. Nic. c. 23. „At Nicias,

51 Οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ τοῦτο πυθόμενοι, πολλῷ μᾶλλον ἐγηγερμένοι ἦσαν μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ αὐτῶν κατεγνωκότων ἤδη μηκέτι κρεισσόνων εἶναι σφῶν μήτε ταῖς ναυσὶ μήτε τῷ πεζῷ· οὐ γὰρ ἂν τὸν ἔκπλουν ἐπιβουλεῦσαι· καὶ ἅμα οὐ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄλλοσέ ποι τῆς Σικελίας καθεζομένους χαλεπωτέρους εἶναι προςπολεμεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ ὡς τάχιστα καὶ ἐν ᾧ σφίσι ξυμφέρει ἀναγκάσαι αὐτοὺς ναυμαχεῖν. τὰς οὖν ναῦς ἐπλήρουν καὶ ἀνεπειρῶντο ἡμέρας ὅσαι αὐτοῖς ἐδόκουν ἱκαναὶ εἶναι. ἐπειδὴ δὲ καιρὸς ἦν, τῇ μὲν προτεραίᾳ πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων προςέβαλλον, καὶ ἐπεξελθόντος μέρους τινὸς οὐ πολλοῦ καὶ τῶν ὁπλιτῶν καὶ τῶν ἱππέων κατά τινας πύλας, ἀπολαμβάνουσί τε τῶν ὁπλι-

addit Wessel., ut erat mire religiosus, ab imperitis interpretibus expugnatus, τρὶς ἐννέα ἡμέρας, dies 27, cavendos censuit, ni fallat Thuc. Qua suspicione etsi eum liberasse videtur Plut., ἄλλην σελήνης περίοδον Niciam exspectandam opinatum memorans, non desunt tamen causae, quae Thucydidis libros jam Plutarchi aetate depravatos fuisse significant. Et primo quidem disertum nostri auctoris testimonium, tum Autoclidis sententia, denique rei gestae eventus.“ Etenim Dodw. Annal. Thuc. ad annum belli 19. Vol. 2. p. 701. Lips. tantum abesse ait, ut dies ter novenos exspectandos duxerit Nicias, ut die ab eclipsi quarto decimo cladem supremam perpessus fuerit. Dodw. inter alia utitur verbis cap. 51. καὶ ἀνεπαύοντο ἡμέρας ὅσαι αὐτοῖς ἐδόκουν ἱκαναὶ εἶναι, quorum hunc sensum ait esse: Syracusanos intellexisse, Niciam nolle cum exercitu discedere intra trium dierum spatium, ideoque consultius existimasse, post praeteritum demum illud triduum discessuros insequi; addens, Syracusanos non ultra tertium diem discessum Atheniensium exspectasse. At in illis verbis nunc recte legitur ἀνεπειρῶντο pro ἀνεπαύοντο i. e. aliquot dies, *quot satis esse exercendo se in pugnam navalem putabant*, exercebantur. Memorabilis extat locus Polybii 9, 19. καὶ μὴν Νικίας, ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς, δυνάμενος σώζειν τὸ περὶ τὰς Συρακούσας στράτευμα, καὶ λαβὼν τῆς νυκτὸς τὸν ἁρμόζοντα καιρὸν εἰς τὸ λαθεῖν τοὺς πολεμίους, ἀποχωρήσας εἰς ἀσφαλὲς, κἄπειτα τῆς σελήνης ἐκλιπούσης, δεισιδαιμονήσας, ὥς τι δεινὸν προσημαινούσης, ἐπέσχε τὴν ἀναζυγήν· καὶ παρὰ τοῦτο συνέβη, κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν αὐτοῦ νύκτα ποιησαμένου τὴν ἀναζυγὴν προαισθομένων τῶν πολεμίων, καὶ τὸ στρατόπεδον καὶ τοὺς ἡγεμόνας ὑποχειρίους γενέσθαι τοῖς Συρακουσίοις, ubi „tenendum est, Polybium per memoriam duplici errore lapsum profectionem nocturnam praesentis loci et tempus eius profectionis confudisse cum profectione nocturna, quam Nicias facturus erat post cladem extremam navalem (c. 73. 74.), quam deceptus per nuncios Hermocratis protulerat in biduum: ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν περιμεῖναι (cap. 74.) et καὶ ἡ ἀνάστασις ἤδη τοῦ στρατεύματος τρίτη ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγίγνετο (cap. 75.), nisi forte Polybius narrationem suam ex alio scriptore, quam Thucydide, duxit.“ Did. Arn. Diodori et Thucydidis notitiam dierum, confidens Plutarchi testimonio, ita conciliat: „quod exercitus Atheniensium revera non ter novenos dies exspectavit, nihil probat; nam infortunia, quae sequebantur, nimis gravia erant, quam ut paterentur eos talis superstitionis religionem exsequi.“

51. κρεισσόνων εἶναι] v. Matth. p. 1053. Paulo inferius vocabulum ἐςόδου accipe de introitu in murum Atheniensium.

τῶν τινας καὶ τρεψάμενοι καταδιώκουσιν· οὔσης δὲ στενῆς τῆς
ἐςόδου οἱ Ἀθηναῖοι ἵππους τε ἑβδομήκοντα ἀπολλύουσι καὶ
τῶν ὁπλιτῶν οὐ πολλούς. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ ἀπεχώρη- 52
σεν ἡ στρατιὰ τῶν Συρακοσίων· τῇ δ' ὑστεραίᾳ ταῖς τε ναυσὶν
ἐκπλέουσιν οὔσαις ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα πρὸς
τὰ τείχη ἐχώρουν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀντανῆγον ναυσὶν ἓξ καὶ
ὀγδοήκοντα καὶ προςμίξαντες ἐναυμάχουν. καὶ τὸν Εὐρυμέ-
δοντα ἔχοντα τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων καὶ βουλόμενον
περικλῄσασθαι τὰς ναῦς τῶν ἐναντίων, καὶ ἐπεξαγαγόντα τῷ
πλῷ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον, νικήσαντες οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ
ξύμμαχοι τὸ μέσον πρῶτον τῶν Ἀθηναίων, ἀπολαμβάνουσι
κἀκεῖνον ἐν τῷ κοίλῳ καὶ μυχῷ τοὺ λιμένος καὶ αὐτόν τε δια-
φθείρουσι καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ ναῦς ἐπισπομένας· ἔπειτα δὲ
καὶ τὰς πάσας ναῦς ἤδη τῶν Ἀθηναίων κατεδίωκόν τε καὶ
ἐξεώθουν ἐς τὴν γῆν. ὁ δὲ Γύλιππος ὁρῶν τὰς ναῦς τῶν πο- 53
λεμίων νικωμένας καὶ ἔξω τῶν σταυρωμάτων καὶ τοῦ ἑαυτῶν
στρατοπέδου καταφερομένας, βουλόμενος διαφθείρειν τοὺς ἐκ-
βαίνοντας καὶ τὰς ναῦς ῥᾷον τοὺς Συρακοσίους ἀφέλκειν τῆς
γῆς φιλίας οὔσης. παρεβοήθει ἐπὶ τὴν χηλὴν μέρος τι ἔχων

52. Expugnatis per Gylippum tribus castellis Plemmyrii Athenienses relicta ea statione ad prima castra sua circum recessum magni portus, et in duplicem murum, ubi partem exercitus reliquerant, redierunt, ibidemque nunc inter recessum et Ortygiam pugna navali dimicatur, acie Atheniensium ita instructa, ut facie austrum versus conversi essent, pone se urbem haberent, et dexterum cornu prope regionem Anapi et recessus, sinistrum a latere Ortygiae esset.

ἐπεξαγαγόντα] v. adn. ad 5, 71. Verbo *κἀκεῖνον* post interposita subiectum *Εὐρυμέδοντα* repetitur. Pleonasmum *μετ' αὐτοῦ ἐπισπομένας* explicat Lobeck. ad Phryn. p. 354. comparans Latina *utinam tecum comitata fuissem.*

53. *χηλήν*] Ea hoc loco non est agger arte factus, quae Potteri Archaeol. Vol. 2. p. 319. Ramb. et aliorum sententia est, sed *χηλή* hic est altera prominentiarum, quae incurvatum prope Dasconem vicum litus includunt et quasi brachiis complectuntur. Hic recessus, ut alibi dixi, nunc Siriaca appellatur. Dio Cassius 19. p. 845. A. apud Dorv. ad Charit. p. 270. *οἵ τε λιμένες ἐντὸς τείχους ἀμφότεροι κλειστοὶ ἀλύσεσιν ἦσαν, καὶ αἱ χηλαὶ αὐτῶν πύργους ἐφ' ἑκάτερα πολὺ προέχοντας ἔφερον*, ubi *promontoria* interpretantur. „Sed melius, ait Dorv., apud Zonaram 13. p. 6. *brachia.* Mich. Apostolius: *χηλή, promontorium, eminentia, cervix, ungula.* Unde hi aggeres etiam *χηλαί* vocantur, quia *χέονται* ex continenti ceu ungulae ex animalium artubus, praecipue brachia sive forcipes ex cancris. Tales aggeres sive moles quodam curvamine productae in mare, sive naturae sive artis opera, in plerisque portubus maris interni visuntur, quemadmodum Messanae, ut fabulantur, ob immensitatem, Orionis opus, Liburni, Genuae.“ v. fragm. Hesiodi apud Diod. 4, 85., quod non extat in collectione Dindorfiana. *Χηλή* appellatur parva litoris eminentia ap. Plut. V. Solon. 9. *τῇ Σαλαμῖνι κατὰ χηλήν τινα πρὸς τὴν Οἴαν ἀποβλέπουσαν*, ut quidem h. l. emendatur a Letronnio (v. de Sit. Syrac. p. 76. adn.), nam vulgo extat *πρὸς τὴν Εὔβοιαν.* Conf. H. Steph. Thes. L. Gr. Vol. 2. p. 514. E., adn. ad Thuc. 1, 63. et 8, 90. *χηλὴ γάρ ἐστι τοῦ Πειραιῶς ἡ Ἠε-*

τῆς στρατιᾶς. καὶ αὐτοὺς οἱ Τυρσηνοί, οὗτοι γὰρ ἐφύλασσον τοῖς Ἀθηναίοις ταύτῃ, ὁρῶντες ἀτάκτως προςφερομένους, ἐπεκβοηθήσαντες καὶ προςπεσόντες τοῖς πρώτοις τρέπουσι καὶ ἐςβάλλουσιν ἐς τὴν λίμνην τὴν Λυσιμέλειαν καλουμένην. ὕστερον δὲ πλείονος ἤδη τοῦ στρατεύματος παρόντος τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιβοηθήσαντες καὶ δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν ἐς μάχην τε κατέστησαν πρὸς αὐτοὺς καὶ νικήσαντες ἐπεδίωξαν καὶ ὁπλίτας τε οὐ πολλοὺς ἀπέκτειναν καὶ τὰς ναῦς τὰς μὲν πολλὰς διέσωσάν τε καὶ ξυνήγαγον κατὰ τὸ στρατόπεδον, δυοῖν δὲ δεούσας εἴκοσιν οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔλαβον αὐτῶν, καὶ τοὺς ἄνδρας πάντας ἀπέκτειναν. καὶ ἐπὶ τὰς λοιπὰς ἐμπρῆσαι βουλόμενοι ὁλκάδα παλαιὰν κληματίδων καὶ δᾳδὸς γεμίσαντες, ἦν γὰρ ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁ ἄνεμος οὔριος, ἀφεῖσαν τὴν ναῦν πῦρ ἐμβαλόντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν ἀντεμηχανήσαντό τε σβεστήρια κωλύματα, καὶ παύσαντες τὴν φλόγα καὶ τὸ μὴ προςελθεῖν ἐγγὺς τὴν ὁλκάδα τοῦ κινδύνου ἀπηλλάγησαν.

54 μετὰ δὲ τοῦτο Συρακόσιοι μὲν τῆς τε ναυμαχίας τροπαῖον ἔστησαν καὶ τῆς ἄνω τῆς πρὸς τῷ τείχει ἀπολήψεως τῶν ὁπλιτῶν, ὅθεν καὶ τοὺς ἵππους ἔλαβον, Ἀθηναῖοι δὲ ἧς τε οἱ Τυρσηνοὶ τροπῆς ἐποιήσαντο τῶν πεζῶν ἐς τὴν λίμνην καὶ ἧς αὐτοὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ.

τιώνεια. Idem vocabulum χηλή Diodoro 2, 43. Wessel. restituit certissima emendatione, ubi „χηλάς, ait, appellant pilas seu moles in mare procurrentes et portum a ventis defendentes, ut optime explicat Casaub. ad Strab. 3. p. 230.“ At Arn. praesenti loco χηλήν accipit non de mole portus, sed de *crepidine*, ut 1, 63. et „Cicero, ait, de hac ipsa re loquitur 5. Verr. 37. *Piraticus myoparo usque ad forum Syracusanorum et ad omnes crepidines urbis accessit.* Χηλή, postquam aliquantum moenia urbis secuta est, donec introrsus versus mediterranea reflectitur, hinc secundum oram magni portus procurrebat forma angusti quasi aggeris inter mare et paludes. Quae via quum angusta esset, Syracusani, quamprimum repressi erant, videlicet de aggere in paludes Lysimeliae pellebantur.“ Schol. Theocr. 26, 84. ὡς Θουκυδίδης φησὶ, Λυσιμελείας λιμὴν (scr. λίμνη) ἐν Συρακούσαις. Tum ὁπλίτας τε οὐ πολλούς dedi ex libris compluribus: vulgo om. οὐ. Diod. 13, 13. extr. ἀπώλοντο δὲ τῶν μὲν Συρακουσίων ὀλίγοι, τῶν δ' Ἀθηναίων ἄνδρες μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν δισχιλίων, τριήρεις δ' ὀκτωκαίδεκα, quamquam Did. haud improbabiliter haec verba refert ad eventum pugnae navalis. Porro „Hesych.: κληματίδες αἱ ἐκ τῶν κλημάτων δέσμαι. Pollux 7, 109. καὶ τῶν μὲν καυσίμων κληματίδες καὶ κορμοί, ubi v. Iungerm.“ Duk. *Cremia et sarmentorum fasces* convertit Wessel. ad Diod. l. c. De verbis τὸ μὴ προςελθεῖν adi Matth. p. 1066. Quia in παύσαντες τὴν φλόγα idem sensus est, qui in verbo impediendi aliquo, posuit τὸ μὴ προςελθεῖν, quasi reapse praecessisset κωλύσαντες. Structura similis est illi, quam exposui in verbis 5, 8. ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ὄντος καταφρονήσεως.

54. τῆς ἄνω τῆς πρός] v. Matth. p. 562. In verbis ἧς — τροπῆς haec structura est: τῆς τροπῆς τῶν πεζῶν, ἣν οἱ Τυρσ. ἐποιήσαντο, vid. ibidem p. 888.

Γεγενημένης δὲ τῆς νίκης τοῖς Συρακοσίοις λαμπρᾶς ἤδη 55
καὶ τοῦ ναυτικοῦ, πρότερον μὲν γὰρ ἐφοβοῦντο τὰς μετὰ τοῦ
Δημοσθένους ναῦς ἐπελθούσας, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν παντὶ δὴ
ἀθυμίας ἦσαν καὶ ὁ παράλογος αὐτοῖς μέγας ἦν, πολὺ δὲ μεί-
ζων ἔτι τῆς στρατείας ὁ μετάμελος. πόλεσι γὰρ ταύταις μό-
ναις ἤδη ὁμοιοτρόποις ἐπελθόντες, δημοκρατουμέναις τε ὥς-
περ καὶ αὐτοί, καὶ ναῦς καὶ ἵππους καὶ μεγέθη ἐχούσαις, οὐ
δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν οὔτε ἐκ πολιτείας τι μεταβολῆς τὸ διά-
φορον αὐτοῖς ᾧ προςήγοντο ἄν, οὔτ᾽ ἐκ παρασκευῆς πολλῷ
κρείσσους, σφαλλόμεναι δὲ τὰ πλείω, τά τε πρὸ αὐτῶν ἠπό-
ρουν καὶ ἐπειδή γε καὶ ταῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν, ὃ οὐκ ἂν
ᾤοντο, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἔτι. οἱ δὲ Συρακόσιοι τόν τε λιμένα 56
εὐθὺς παρέπλεον ἀδεῶς καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ διενοοῦντο κλῄ-
σειν, ὅπως μηκέτι μηδ᾽ εἰ βούλοιντο λάθοιεν αὐτοὺς οἱ Ἀθη-
ναῖοι ἐκπλεύσαντες. οὐ γὰρ περὶ τοῦ αὐτοὶ σωθῆναι μόνον

55. *ἐν παντὶ ἀθυμίας*] v. ibidem p. 827. 3. Cum proximis *πόλεσι — ὁμοιοτρόποις* conf. 8, 96. extr. *ἔδειξαν δὲ οἱ Συρακόσιοι· μάλιστα γὰρ ὁμοιότροποι γενόμενοι ἄριστα καὶ προςεπολέμησαν* et Od. Muell. Dor. 2. p. 158. Mox in nonnullis libris perbonis est *ναυσὶ καὶ ἵπποις καὶ μεγέθει*, quare probabilis est coniectura Dukeri, legentis *καὶ ναυσὶ καὶ ἵπποις καὶ μεγέθει ἰσχυούσαις* coll. 1, 2. 3, 46. 104., quum pluralis *μεγέθη* non facile aliter, quam de sublimibus usurpetur, velut a Longino de Subl. 11, 1. 32, 2. Conf. Lobeck. de Sublim. Trag. Gr. 1. p. 13. Paulo post *τὸ διάφορον* puto epexegesin esse voculae *τι*, *neque quidquam ex mutato reipublicae statu inter eos sollicitare poterant, quod causa dissidii esse solet.* Conf. c. 75. *ἡ ἰσομοιρία τῶν κακῶν ἔχουσά τινα ὅμως, τὸ μετὰ πολλῶν, κούφισιν.* De verbis *ᾧ προςήγοντο ἄν* v. Matth. p. 969. 5. a.

πολλῷ κρείσσους] *ὄντες* addidi ex Vat., sed nominativo haud scio an praestiterit accusativus. Bekk. *Ὄντες* omisi, ut qui invenerim hunc scriptorem saepe hoc participium omittere, ubi alii addunt. Vid. adn. ad 1, 122. 5, 8. Nec Schol. agnoscit, ut qui adnotaverit *λείπει τὸ ὄντες*. Qui autem hic accusativus ferri possit, mihi quidem prorsus ignotum. Lindav. Spicil. p. 13. ideo *κρείσσοσι* scriptum vult, quia Athenienses tunc quidem non gloriari potuerint, illis se superiores esse. Sed scriptor non de praesenti statu Atheniensium loquitur, verum de conditione, qua primum Syracusanos aggressi sunt. Porro *τὰ πρὸ αὐτῶν* est *τὰ πρὸ τούτων τῶν πραγμάτων* sc. ante pugnam navalem postremam. Conf. 1, 1. *τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν καὶ τὰ ἔτι παλαιότερα* i. e. quae ante bellum Pelop. gesta sunt.

56. *περὶ τοῦ αὐτοὶ σωθῆναι*] Infinitivus bis cogitandus est. v. Matth. §. 536. De praepositione *ἐς* in *ἐς τοὺς Ἕλληνας* v. ibidem p. 1143. „Cur hic praecipue Graeci memorentur, exponit Casaub. ad Polyb. 1, 16, 10.“ Duk. De voce *ἀγώνισμα* v. adn. ad 1, 22. 7, 86. Pronomen in verbis *δόξαντες αὐτῶν αἴτιοι εἶναι* Schol. recte refert ad *ἐλευθεροῦσθαι* et *φόβου ἀπολύεσθαι*. Dein verbo *προκόψαντες* non significant sese in re navali profecisse, neutrali sensu, sed effecisse, ut et socii sui et ipsi proficerent, activa vi verbi. Schol. sic intelligit: *ἀντὶ τοῦ προκοπὴν μεγάλην τῷ ναυτικῷ στόλῳ παρασχόντες· τουτέστι, πολλὰς ναῦς αὐτοῖς παρασχόντες εἰς τὰς ναυμαχίας.* Conf. 4, 60. extr. *τῆς ἀρχῆς προκοπτόντων ἐκείνοις*, *quum adiuvent illos in augendo imperio.* Recte Arn. *προκόπτειν* ait esse *viam alicui munire*, quasi qui

ἔτι τὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐκείνους κωλύ-
σωσι, νομίζοντες ὅπερ ἦν, ἀπό τε τῶν παρόντων πολὺ σφῶν
καθυπέρτερα τὰ πράγματα εἶναι, καὶ εἰ δύναιντο κρατῆσαι
Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θά-
λασσαν, καλὸν σφίσιν ἐς τοὺς Ἕλληνας τὸ ἀγώνισμα φανεῖ-
σθαι· τούς τε γὰρ ἄλλους Ἕλληνας εὐθὺς τοὺς μὲν ἐλευθε-
ροῦσθαι, τοὺς δὲ φόβου ἀπολύεσθαι· οὐ γὰρ ἔτι δυνατὴν
ἔσεσθαι τὴν ὑπόλοιπον Ἀθηναίων δύναμιν τὸν ὕστερον ἐπε-
νεχθησόμενον πόλεμον ἐνεγκεῖν· καὶ αὐτοὶ δόξαντες αὐτῶν αἴ-
τιοι εἶναι ὑπό τε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ τῶν ἔπειτα
πολὺ θαυμασθήσεσθαι. καὶ ἦν δὲ ἄξιος ὁ ἀγὼν κατά τε ταῦτα
καὶ ὅτι οὐχὶ Ἀθηναίων μόνον περιεγίγνοντο, ἀλλὰ καὶ τῶν
ἄλλων πολλῶν ξυμμάχων, καὶ οὐδ᾽ αὐτοὶ αὖ μόνον, ἀλλὰ καὶ
μετὰ τῶν ξυμβοηθησάντων σφίσιν, ἡγεμόνες τε γενόμενοι μετὰ
Κορινθίων καὶ Λακεδαιμονίων, καὶ τὴν σφετέραν πόλιν ἐμπα-
ρασχόντες προκινδυνεῦσαί τε καὶ τοῦ ναυτικοῦ μέγα μέρος προ-
κόψαντες. ἔθνη γὰρ πλεῖστα δὴ ἐπὶ μίαν πόλιν ταύτην ξυν-
ῆλθε, πλήν γε δὴ τοῦ ξύμπαντος λόγου τοῦ ἐν τῷδε τῷ
57 πολέμῳ πρὸς τὴν Ἀθηναίων τε πόλιν καὶ Λακεδαιμονίων. το-
σοίδε γὰρ ἑκάτεροι ἐπὶ Σικελίαν τε καὶ περὶ Σικελίας, τοῖς
μὲν ξυγκτησόμενοι τὴν χώραν ἐλθόντες, τοῖς δὲ ξυνδιασώσον-
τες, ἐπὶ Συρακούσας ἐπολέμησαν, οὐ κατὰ δίκην τι μᾶλλον
οὐδὲ κατὰ ξυγγένειαν μετ᾽ ἀλλήλων στάντες, ἀλλ᾽ ὡς ἕκαστός

sibi viam munit per silvam caedendo arbores. Genitivus autem progressum significat, ut in *θέειν πεδίοιο* et multis similibus. Tum *λόγου* Schol. exponit per *ἀριθμοῦ*. Recte, nec opus est Heilmanni coniectura *ξυλλόγου*. Arn. never were there known so many states assembled to fight at one and the same city, if we except the sum of the whole confederacies of Athens and Lacedaemon. Ad *τοῦ ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ* ex praegresso *ξυνῆλθε* repete *ξυνελθόντος*.

57. *ἐπὶ Συρακούσας ἐπολέμησαν*] Haec Arn. accipit ut dicta pro *ἐς πόλεμον* sive *μετὰ πολέμου ἐπὶ Συρακ. ἦλθον*. Bau. coniecit *ἐπὶ Συρακούσαις*. Statim *ἕκαστος* in marg. Lugd. Vulgo *ἑκάστοις*. Vat. *ἑκάστοι*, supra scripto *οις*. I. *ἕκαστοι*. K. *ἑκάστης*. Porro *ἀνάγκη* Parm. et tacite Lugd. In Cass. Aug. Pal. It. Laur. Cl. Ven. Reg. (G.) Marc. T. (i. e. Cantabr. Arn.) D. I. K. *ἀνάγκη*, in F. *ἀνάγκην*. Ceteri *ἀνάγκης*. „Alteri substantivo *ξυντυχίας* addidit articulum, alteri, quod est minus definitum, subtraxit." Lobeck. ad Phryn. p. 280. Porro *ἔσχεν* Cass. Aug. Pal. It. Vat. Reg. (G.) Laur. Marc. Cl. Ven. T. Arnoldi, Parm. F. Lugd. K. m. Vulgo *ἔσχον*. D. I. *ἔσχενον*, I. in marg. *ἔσχον*. Vid. Matth. p. 644. qui quae exempla formulae *εὖ*, *κακῶς* etc. *ἔχειν τινός* affert, inter ea ne unum quidem est, in quo *ἔχειν* impersonaliter positum sit. Quare scripsi *ἕκαστός τις τῆς ξυντυχίας — ἔσχεν*. Et hoc quidem loco proxime cum *ἔσχεν* cohaeret *τῆς ξυντυχίας*, ut sit *ὡς τῆς ξυντυχίας ἔσχεν*. Deinde *ἡ ξυντυχία* explicatur verbis *ἢ κατὰ τὸ ξυμφέρον* (pro quo ponere poterat etiam *ἢ τοῦ ξυμφέροντος*), *ἢ ἀνάγκης* i. e. (ut Scholiastae verbis utar) *ὡς ἑκάστοις συνέτυχεν, ἢ διὰ τὸ ἴδιον συμφέρον, ἢ ἐξ ἀνάγκης συστρατεύεσθαι*. Conf. adn. ad 1, 22. *Ἀνάγκῃ* nunc scripsi, quod et Parm. firmat, et ceteri, in quibus est *ἀνάγκη*, et dativum conformatio sententiae commendat.

τις τῆς ξυντυχίας ἢ κατὰ τὸ ξυμφέρον ἢ ἀνάγκη ἔσχεν. Ἀθηναῖοι μὲν αὐτοὶ Ἴωνες ἐπὶ Δωριέας Συρακοσίους ἑκόντες ἦλθον, καὶ αὐτοῖς τῇ αὐτῇ φωνῇ καὶ νομίμοις ἔτι χρώμενοι Λήμνιοι καὶ Ἴμβριοι καὶ Αἰγινῆται, οἳ τότε Αἴγιναν εἶχον, καὶ ἔτι

Λήμνιοι καὶ Ἴμβριοι] Lemnus capta erat et colonis occupata a Miltiade paucis annis ante pugnam apud Marathona (Herodot. 6, 140.), Imbrum suspicor et ipsam ab eo circa idem tempus colonis assignatam esse, nam Herodotus memorat eam sub regno Cambysae *ἔτι τότε ὑπὸ Πελασγῶν οἰκεομένην*, sed quum Miltiades coactus est a Persis relinquere dominium Chersonesi Thraciae et Athenas evadere (ant. Chr. 493.) narratur adurgente classe Phoenicia Imbrum confugisse ab Herodoto 6, 41., ubi omnium minime refugium quaesiturus fuisset, si ea insula usque a Pelasgis habitata erat, quorum cognatos modo Lemno expulisset." Arn. De Aegina per colonos Atticos obsessa v. Thuc. 2, 27., de Hestiaea 1, 114. Propter socios *φόρου ὑποτελεῖς* adi Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 324. Eretriam Strab. 10. p. 685. B. dicit Euboicarum urbium, excepta Chalcide, maximam, ambasque ante bellum Troianum ab Atheniensibus conditas ferri; post bellum Troianum Aeclum et Cothum Athenis profectos, illum Eretriam, hunc Chalcidem incolis frequentasse. Adde Wachsm. l. c. p. 48. Styrenses Herodotus et Diodorus dicunt Dryopes fuisse, v. Od. Muell. Dor. 1. p. 43. Wachsm. p. 106. De Ceis adi Valck. ad Herodot. 8, 46. Pro *Τήνιοι* vulgo erat *Τήιοι*, emendavit idem ibidem ad 7, 95. Nunc in Vat. vera scriptura nominis inventa est. Vid. Od. Muell. Orchom. p. 400, 3. Urbs Ioniae *Τέως ἐπὶ χεῤῥονήσῳ ἵδρυται λιμένα ἔχουσα* Strabo p. 953. Tenos insula prope Andrum inter Cyclades. Infra 8, 69. iterum pro *Τήνιοι* est *Τήιοι* in Vat. Mosqu. Mox *τὸ πλεῖστον* est *maximam partem*. De Dryopibus v. Heyn. ad Apollod. p. 475. ed. pr. Od. Muell. Dor. 1. p. 40 sqq. Wachsm. l. c. p. 31. Mox particulam *ὅμως* Port. ita expressit: *quamvis autem isti omnes, exceptis Carystiis, essent Iones et Atheniensium imperio subiecti, tamen eos vel necessitate coacti contra Dorienses sequebantur.* Verum si verba *Ἴωνές τε*, ut vulgo legitur, servantur, tautologia exoritur minime ferenda: modo enim quod dixerat *Ἴωνες ὄντες*, nunc repeteret, ubi prorsus nulla necessitas repetendi est. Quare *γε* scripsi pro *τε*, hoc sensu: sie folgten als Unterthanen und gezwungen, jedoch *wenigstens* als Ionier gegen Dorier. *Γε* servavit unus Vat. Comma vulgo ponunt post *ἀνάγκῃ*. Omisi. Nam Graeci *ὅμως* participio aut in universum protasi adstruunt. Conf. 5, 61. *οὗτοι δὲ ὅμως καὶ πεισθέντες ὑπελείποντο πρῶτον, ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ οὗτοι ἦλθον.* 8, 93. *οἱ τετρακόσιοι ἐς τὸ βουλευτήριον ὅμως καὶ τεθορυβημένοι ξυνελέγοντο* et Matth. §. 566. Statim de Aeolibus v. Od. Muell. Orchom. p. 398., de Tenediis Aeolibus ibidem et Dissen. Explicc. Pind. p. 480., de Boeotis Aeolibus C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 35, 13. Verba *καταντικρὺ Βοιωτοὶ Βοιωτοῖς* Arn. ita interpretatur: being *outright* Boeotians, *cum prorsus Boeoti essent* i. e. non, sicut Methymnaei, originem traxerant a communi cum Boeotis stirpe, sed ipsi vere Boeoti erant. Paulo ante ex coniectura Lindavii Spicil. p. 13. inter *Βοιωτοῖς* et *μετὰ Συρακοσίων* inserui *τοῖς*, quo verba *μετὰ Συρακοσίων* cum *Βοιωτοῖς* iungerentur. De Rhodiis v. Od. Muell. Dor. 2. p. 148. Rost. Rhod. p. 19 sq. C. Fr. Herm. l. c. p. 146, 3. Ad haec Schol. adnotavit: *ἔλεγον, φησὶν, ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖν, ἵν' εὐπρεπὴς ἀπολογισμὸς αὐτοῖς ᾖ· οὐχ ἧσσον δὲ βουλόμενοι, ἤπερ ἐξ ἀνάγκης, εἵποντο, διὰ τὴν Κορινθίων ἔχθραν* i. e. propter odium in Corinthios. De Messeniis Naupacti v. Od. Muell. l. c. 1. p. 191. Pro *ἐν Ναυπάκτῳ* Vat. *ἐκ Ναυπάκτου*, „quod placet. Saltem verba *ἐν*

Ἑστιαιῆς οἱ ἐν Εὐβοίᾳ Ἑστίαιαν οἰκοῦντες, ἄποικοι ὄντες ξυνεστράτευσαν. τῶν δὲ ἄλλων οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δ' ἀπὸ ξυμμαχίας αὐτόνομοι, εἰσὶ δὲ καὶ οἳ μισθοφόροι ξυνεστράτευον. καὶ τῶν μὲν ὑπηκόων καὶ φόρου ὑποτελῶν Ἐρετριῆς καὶ Χαλκιδῆς καὶ Στυρῆς καὶ Καρύστιοι ἀπ' Εὐβοίας ἦσαν, ἀπὸ δὲ νήσων Κεῖοι καὶ Ἄνδριοι καὶ Τήνιοι, ἐκ δ' Ἰωνίας Μιλήσιοι καὶ Σάμιοι καὶ Χῖοι. τούτων Χῖοι οὐχ ὑποτελεῖς ὄντες φόρου, ναῦς δὲ παρέχοντες, αὐτόνομοι ξυνέσποντο. καὶ τὸ πλεῖστον Ἴωνες ὄντες οὗτοι πάντες καὶ ἀπ' Ἀθηναίων πλὴν Καρυστίων, (οὗτοι δ' εἰσὶ Δρύοπες,) ὑπήκοοι δ' ὄντες καὶ ἀνάγκῃ ὅμως Ἴωνές γε ἐπὶ Δωριέας ἠκολούθουν. πρὸς δ' αὐτοῖς Αἰολῆς, Μηθυμναῖοι μὲν ναυσὶ καὶ οὐ φόρῳ ὑπήκοοι, Τενέδιοι δὲ καὶ Αἴνιοι ὑποτελεῖς. οὗτοι δὲ Αἰολῆς Αἰολεῦσι τοῖς κτίσασι Βοιωτοῖς [τοῖς] μετὰ Συρακοσίων κατ' ἀνάγκην ἐμάχοντο, Πλαταιῆς δὲ καταντικρὺ Βοιωτοὶ Βοιωτοῖς μόνοι εἰκότως κατ' ἔχθος. Ῥόδιοι δὲ καὶ Κυθήριοι Δωριῆς ἀμφότεροι, οἱ μὲν Λακεδαιμονίων ἄποικοι Κυθήριοι ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς ἅμα Γυλίππῳ μετὰ Ἀθηναίων ὅπλα ἔφερον, Ῥόδιοι δὲ Ἀργεῖοι γένος Συρακοσίοις μὲν Δωριεῦσι, Γελῴοις δὲ καὶ ἀποίκοις ἑαυτῶν οὖσι, μετὰ Συρακοσίων στρατευομένοις ἠναγκάζοντο πολεμεῖν. τῶν τε περὶ Πελοπόννησον νησιωτῶν Κεφαλλῆνες μὲν καὶ Ζακύνθιοι αὐτόνομοι μέν, κατὰ δὲ τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον κατειργόμενοι, ὅτι θαλάσσης ἐκράτουν οἱ Ἀθηναῖοι, ξυνείποντο· Κερκυραῖοι δὲ οὐ μόνον Δωριῆς ἀλλὰ καὶ Κορίνθιοι σαφῶς ἐπὶ Κορινθίους τε καὶ Συρακοσίους, τῶν μὲν ἄποικοι ὄντες, τῶν τε ξυγγενεῖς, ἀνάγκῃ μὲν ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς, βουλήσει δὲ κατὰ ἔχθος τὸ Κορινθίων οὐχ ἧσσον εἵποντο. καὶ οἱ Μεσσήνιοι νῦν καλούμενοι ἐν Ναυπάκτῳ καὶ ἐκ Πύλου τότε ὑπ' Ἀθηναίων ἐχομένης ἐς τὸν πόλεμον παρελήφθησαν. καὶ ἔτι Μεγαρέων φυγάδες οὐ πολλοὶ Μεγαρεῦσι Σελινουντίοις οὖσι κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο. τῶν δὲ ἄλλων ἑκούσιος μᾶλλον ἡ στρατεία ἐγίγνετο ἤδη. Ἀργεῖοι μὲν γὰρ οὐ τῆς ξυμμαχίας ἕνεκα μᾶλλον ἢ τῆς

Ναυπ. καὶ ἐκ Πύλ. non cum Porto ad *οἱ καλούμενοι*, sed ad *παρελήφθησαν* referenda. Iam vero Messenii non Naupacti a Demosthene collecti, sed Naupacto arcessiti sunt. Vid. c. 31." Popp. Et *παρελήφθησαν* intelligo *ad bellum evocabantur* pro conditione non admodum libera, qua ab Atheniensibus habebantur, v. eundem 1, 2. p. 41. „*Παραλαμβάνειν* usurpatur, ut civitas opibus validior significetur milites invalidioris evocare, ut 1, 111. *παραλαβόντες Ἀχαιούς* et 5, 52. Sic etiam *παραλαβεῖν Σκάνδειαν*, 4, 54. *Νίσαιαν* 4, 69. videtur significare haec oppida ditionis Atheniensium, vel partes societatis eorum facta esse, quo tenebantur milites vel pecuniam ab Atheniensibus evocati sistere." Arn. Et *Μεγαρεῦσι Σελινουντίοις* est *Selinusiis Megara oriundis*, v. adn. ad Philist. fragm. 22. p. 160 sq. et Thuc. 6, 4. Mox *ὠφελείας*, quod vulgo deest, addunt Vat. Ven. marg. Cl. et Lugd. Expressit etiam Vall. Pro eo Cam. *δόξης* praebet. Haack ex superioribus repetit *ἔχθρας* et pertinere ait ad factiones, quibus etiamtum Argos distractum esse videri, coll. 5, 82.

Λακεδαιμονίων τε ἔχθρας καὶ τῆς παραυτίκα ἕκαστοι ἰδίας ὠφελείας Δωριῆς ἐπὶ Δωριέας μετὰ Ἀθηναίων Ἰώνων ἠκολούθουν, Μαντινῆς δὲ καὶ ἄλλοι Ἀρκάδων μισθοφόροι, ἐπὶ τοὺς ἀεὶ πολεμίους σφίσιν ἀποδεικνυμένους εἰωθότες ἰέναι, καὶ τότε τοὺς μετὰ Κορινθίων ἐλθόντας Ἀρκάδας οὐδὲν ἧσσον διὰ κέρδος ἡγούμενοι πολεμίους, Κρῆτες δὲ καὶ Αἰτωλοὶ μισθῷ καὶ οὗτοι πεισθέντες· ξυνέβη δὲ τοῖς Κρησὶ τὴν Γέλαν Ῥοδίοις ξυγκτίσαντας μὴ ξὺν τοῖς ἀποίκοις ἀλλ᾽ ἐπὶ τοὺς ἀποίκους ἄκοντας μετὰ μισθοῦ ἐλθεῖν. καὶ Ἀκαρνάνων τινὲς ἅμα μὲν κέρδει, τὸ δὲ πλέον Δημοσθένους φιλίᾳ καὶ Ἀθηναίων εὐνοίᾳ ξύμμαχοι ὄντες ἐπεκούρησαν. καὶ οἵδε μὲν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ὁριζόμενοι· Ἰταλιωτῶν δὲ Θούριοι καὶ Μεταπόντιοι ἐν τοιαύταις ἀνάγκαις τότε στασιωτικῶν καιρῶν κατειλημμένων ξυνεστράτευον, καὶ Σικελιωτῶν Νάξιοι καὶ Καταναῖοι· βαρβάρων δὲ Ἐγεσταῖοι, οἵπερ ἐπηγάγοντο καὶ Σικελῶν τὸ πλέον, καὶ τῶν ἔξω Σικελίας Τυρσηνῶν τέ τινες κατὰ διαφορὰν Συρακοσίων καὶ Ἰάπυγες μισθοφόροι. τοσάδε μὲν μετὰ Ἀθηναίων ἔθνη ἐστράτευον. Συρακοσίοις δὲ ἀντεβοήθησαν Καμαριναῖοι 58
μὲν ὅμοροι ὄντες καὶ Γελῷοι οἰκοῦντες μετ᾽ αὐτούς, ἔπειτα Ἀκραγαντίνων ἡσυχαζόντων ἐν τῷ ἐπέκεινα ἱδρυμένοι Σελινούντιοι. καὶ οἵδε μὲν τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Λιβύην μέρος τε-

μετὰ Ἀθηναίων — ἠκολούθουν] Arist. Plut. 824. *ἕπου μετ᾽ ἐμοῦ, παιδάριον*, ubi Schol. observat, etiam Platonem in Menex. dicere *ἀκολούθει μετ᾽ ἐμοῦ*. Isocrat. in Plat. p. 299. Steph. *τοῖς μὲν σώμασι μετ᾽ ἐκείνων ἀκολουθεῖν ἠναγκάζοντο, ταῖς δὲ εὐνοίαις μεθ᾽ ἡμῶν ἦσαν.* Cebes p. 55. Gron. *αἱ δὲ γυναῖκες αἱ μετ᾽ αὐτῶν ἀκολουθοῦσαι.* Duk. Conf. adn. ad c. 52. Mox pro *ἄκοντας* Vat. habet *ἑκόντας*, et ita legebat Vall. In I. est *ὄντας*. „*Ἄκοντας* tuetur Abr. Cretenses isti mercede conducti militabant, ideoque non coacti, sed iisdem tamen non liberum fuit, in quoscunque vellent, proficisci; itaque si per eos stetisset, non adversus populares et colonos pugnassent; non igitur lubentes in eos proficiscebantur. Similiter Levesqu. reddit: non par inclination." Beck. in Addendis ed. Lips. De verbis *μετὰ μισθοῦ* v. Matth. p. 1170., de dativis *φιλίᾳ — εὐνοίᾳ* ibidem p. 681. Verbis *στασιωτικῶν καιρῶν* ad c. 33. respici monuit Popp. Mox *κατειλημμένοι* coniecit Reisk., et sic habet corr. I. Iungo *Ἰταλιωτῶν ἐν τοιαύταις ἀνάγκαις τότε στασιωτικῶν καιρῶν κατειλημμένων*, vel suppleo *αὐτῶν*. Genitivi enim participiorum subiectis sic intellectis valde frequentes sunt: *ex Italicis vero populis Thurii et Metapontii, qui in huiusmodi temporum angustiis et in reipublicae seditione intercepti essent, eandem militiam secuti sunt.* *Ἐν τοιαύταις ἀνάγκαις* intellige, tali necessitate obstrictos fuisse, ut propter seditiones cogerentur fugere, patria excedere, quaerere apud Athenienses, ut tuto agerent, unde vitam tolerarent. Itaque Bau. recte supplere videtur *τοιαύταις, ὥστε ἀναγκάζεσθαι στρατεύειν.* Genitivus *καιρῶν* pendet ab *ἀνάγκαις*. Denique de verbis *ἔθνη ἐστράτευον* v. Matth. p. 599 sq.

58. *τὸ πρὸς Λιβύην*] v. ibidem §. 273. adn. Mox articulus *οἱ* ante *αὐτόνομοι* abesse debet, ut 4, 68. post *ἑξακόσιοι*. Et *δύναται* est *idem valet, ac liberi esse.* v. Schaef. ad Dionys. de C. V. p. 88. Conf. 6, 40. *τοὺς λόγους ἀφ᾽ ὑμῶν ὡς ἔργα δυναμένους κρινεῖ.* Alibi

τραμμένον νεμόμενοι, Ἱμεραῖοι δὲ ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸ Τυρσηνικὸν πόντον μορίου, ἐν ᾧ καὶ μόνοι Ἕλληνες οἰκοῦσιν· οὗτοι δὲ καὶ ἐξ αὐτοῦ μόνοι ἐβοήθησαν. καὶ Ἑλληνικὰ μὲν ἔθνη τῶν ἐν Σικελίᾳ τοσάδε, Δωριῆς τε καὶ [οἱ] αὐτόνομοι πάντες, ξυνεμάχουν, βαρβάρων δὲ Σικελοὶ μόνοι ὅσοι μὴ ἀφέστασαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· τῶν δ' ἔξω Σικελίας Ἑλλήνων Λακεδαιμόνιοι μὲν ἡγεμόνα Σπαρτιάτην παρεχόμενοι, νεοδαμώδεις δὲ τοὺς ἄλλους καὶ Εἵλωτας· δύναται δὲ τὸ νεοδαμῶδες ἐλεύθερον ἤδη εἶναι· Κορίνθιοι δὲ καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ μόνοι παραγενόμενοι, καὶ Λευκάδιοι καὶ Ἀμπρακιῶται κατὰ τὸ ξυγγενές, ἐκ δὲ Ἀρκαδίας μισθοφόροι ὑπὸ Κορινθίων ἀποσταλέντες, καὶ Σικυώνιοι ἀναγκαστοὶ στρατεύοντες, καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου Βοιωτοί. πρὸς δὲ τοὺς ἐπελθόντας τούτους οἱ Σικελιῶται αὐτοὶ πλῆθος πλέον κατὰ πάντα παρέσχοντο, ἅτε μεγάλας πόλεις οἰκοῦντες· καὶ γὰρ ὁπλῖται πολλοὶ καὶ νῆες καὶ ἵπποι καὶ ἄλλος ὅμιλος ἄφθονος ξυνελέγη. καὶ πρὸς ἅπαντας αὖθις ὡς εἰπεῖν τοὺς ἄλλους Συρακόσιοι αὐτοὶ πλείω ἐπορίσαντο διὰ μέγεθός τε πόλεως καὶ ὅτι ἐν μεγίστῳ κινδύνῳ ἦσαν.
59 καὶ αἱ μὲν ἑκατέρων ἐπικουρίαι τοσαίδε ξυνελέγησαν, καὶ τότε ἤδη πᾶσαι ἀμφοτέροις παρῆσαν καὶ οὐκέτι οὐδὲν οὐδετέροις ἐπῆλθεν.

Οἵ τε οὖν Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἰκότως ἐνόμισαν καλὸν ἀγώνισμα σφίσιν εἶναι ἐπὶ τῇ γεγενημένῃ νίκῃ τῆς ναυμαχίας ἑλεῖν τε τὸ στρατόπεδον ἅπαν τῶν Ἀθηναίων τοσοῦτον ὄν, καὶ μηδὲ καθ' ἕτερα αὐτούς, μήτε διὰ θαλάσσης μήτε τῷ

omittitur *εἶναι*, et tantum *δύναται* legitur. v. Matth. p. 609 sq. De Neodamodibus dictum est ad 5, 34. 67. Et „Sicyonii intercedentibus Spartanis sex ante illud tempus annis imperio paucorum subiecti erant. Itaque non iam sui arbitrii erant, sed Lacedaemonios sequi cogebantur. Vide 5, 81.“ Arn. De verbis *πρὸς ἅπαντας* v. Matth. p. 850. §. 455. a.

59. *καὶ οἱ ξύμμαχοι*] Haec verba libri nonnulli om., eaque interpretum quidam delenda esse putarunt, „quos non secutus sum, quia ita *τε* non habet, quo referatur. Neque praeter librorum testimonia quidquam causae est, cur haec verba damnemus. Nam quamvis Syracusani ceteros populos singulos superarint copiarum multitudine, tamen etiam Corinthii magnam militum partem suppeditarant, et omnium dux erat Gylippus Spartanus. Non immerito igitur hic socii cum Syracusanis iunguntur, ut etiam alibi plerumque. Conf. p. 56. extr.“ Haack. Paulo post libri variant inter *ἀγώνισμα* et *ἀγῶνα*, ubi Arn. observavit utrumque promiscue usurpari, illud c. 56. 86. 8, 12. 17., hoc c. 68. 6, 11. 2, 45. De verbis *τὸ στρατόπεδον ἅπαν* v. Matth. p. 564.

μηδὲ καθ' ἕτερα] Plerique libri *ἑκάτερα*. *Οὐδὲ* vel *μηδὲ καθ' ἕτερα* nihil nisi tmesis est, et dubito, num pro *οὐδέτερα* — *μηδέτερα* dici possit *οὐ* — *μὴ καθ' ἑκάτερα*. *Ἕτερος* est *alter* et *alteruter*; *ἑκάτερος* autem *uterque* et *alteruter*; *οὐδέτερος* — *μηδέτερος* est *neuter*. Vid. Ammon. p. 11. 15. 61. Deinde *ἕτερος* differt ab *ἄλλος*, quorum illud est legitimum de duobus tantum, hoc autem de pluribus. Licet igitur, opinor, dicere *ἕτεροι* et *ἑκάτεροι* sine negatione nullo discrimine sen-

πεζῷ, διαφυγεῖν. ἔκληον οὖν τόν τε λιμένα εὐθὺς τὸν μέγαν, ἔχοντα τὸ στόμα ὀκτὼ σταδίων μάλιστα, τριήρεσι πλαγίαις καὶ πλοίοις καὶ ἀκάτοις, ἐπ' ἀγκυρῶν ὁρμίζοντες, καὶ τἄλλα, ἢν ἔτι ναυμαχεῖν οἱ Ἀθηναῖοι τολμήσωσι, παρεσκευάζοντο, καὶ ὀλίγον οὐδὲν ἐς οὐδὲν ἐπενόουν. τοῖς δ' Ἀθηναίοις τήν τε 60
ἀπόκλησιν ὁρῶσι καὶ τὴν ἄλλην διάνοιαν αὐτῶν αἰσθομένοις βουλευτέα ἐδόκει. καὶ ξυνελθόντες οἵ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ ταξίαρχοι πρὸς τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν τε ἄλλων καὶ

sus pro *alterutri*, die einen von beiden; non item οὐδέτεροι cedet alteri: οὐχ ἑκάτεροι, ubi quidem sensus esse debet *neutri*, keine von beiden, sed erit οὐχ ἑκάτερος nicht der eine von beiden, vel nicht jeder von beiden. Conf. Doederl. Lat. Synon. Vol. 4. p. 351. Praeterea in usu vocis ἕτερος sunt quaedam singularia, de quibus v. Phryn. p. 473. ibique Lob. Μηδὲ μεθ' ἑτέρων — οὐδὲ ὑφ' ἑτέρων iterum habes pro μετὰ μηδετέρων — ὑπὸ οὐδετέρων apud Thucydidem 2, 67. extr. 72. 5, 48. 6, 44. 7, 33.

ἔκληον — εὐθύς] i. e. *statim coeperunt claudere magnum portum.* Dodwelli error, putantis mentem esse Thucydidis, intra unius diei spatium magnum portum clausum esse, quia auctor utitur voce εὐθύς, hinc originem habuit, quod imperfectum ab aoristo non distinguebat. Coeperunt, ait, statim portum claudere, sed non apparet, quantum temporis impenderint, ut totum clauderent; tribus diebus clausisse, Diod. refert. Arn. Etenim ostium magni portus auctor dicit octo stadiorum fuisse: centum ferme pedum est secundum Fazellum de Rebus Sicul. Decur. 1, 5. cap. 1. p. 93. B. quod est incredibile: nam etiam secundum Arnoldi tabulam paululo plus 1200 cubitorum (yards) est i. e. paulo plus certe sex stadiorum. „Id Syracusani iam victores, ait Dodw., Ol. 91, 4. (413.) d. 18. Metagitnionis (d. 1 Sept.) claudere statuerunt transversis triremibus et scaphis, ut Atheniensium exercitum exitu intercluderent et terra et mari.“ Diodori locus est 13, 14. Dodw. opus uno die confectum esse affirmat Annal. Thuc. p. 702. Vol. 2. ed. Lips. Id nimis angustum spatium existimabat etiam Letr. Topogr. de Syrac. p. 75., nec satis certe vocula εὐθύς indicatum. Eadem de causa Wessel. ad Diod. Vol. 5. p. 551. Argent. Thucydideum εὐθύς maturatum quidem opus, non uno die absolutum putat. „Considerasset, ait, portus illud ostium octo ferme fuisse stadiorum, quod Thucydidi accredimus, et vidisset in summa etiam festinatione plus uno die ad eius obstructionem fuisse opus.“ Catena firmissima posteriori quoque aetate aditum ad portum interclusum fuisse narrat Frontin. Strateg. 1, 5, 6.

ὀλίγον οὐδὲν ἐς οὐδέν] i. e. *nihil adeo parvum aut segne in ullam partem animo volvebant.* Duk., qui contulit 8, 15. καὶ ὀλίγον ἐπράσσετο οὐδὲν ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν Χίον, similior etiam est locus 2, 8. ὀλίγον τε ἐπενόουν οὐδὲν ἀμφότεροι, ἀλλ' ἔῤῥωντο ἐς τὸν πόλεμον.

60. οἱ ταξίαρχοι] De his egerunt interpretes ad Polluc. 8, 115. Perizon. ad Aelian. V. H. 2, 44. Dorv. ad Charit. p. 477. Schoem. de Comitt. Athen. p. 315. C. Fr. Herm. Antt. Gr. §. 152. Arn. Vol. 2. p. 4. „Proximi imperatoribus, ait Schoem., dignitate erant decem Taxiarchi, ex tribubus et ipsi singulis singuli a populo creati. Hi et in delectu habendo imperatoribus aderant, et indices (καταλόγους) iuniorum, quibus adhuc merenda erant stipendia, ex sua quisque tribu conscriptos in potestate habebant, et in bello tribulibus suis, sed hoplitis tantum praeerant, ordines instruebant, in proelium ducebant. Nam tribuum illa descriptio non minus militiae quam domi valebat.“ Ubi

ὅτι τὰ ἐπιτήδεια οὔτε αὐτίκα ἔτι εἶχον, προπέμψαντες γὰρ ἐς Κατάνην ὡς ἐκπλευσόμενοι ἀπεῖπον μὴ ἐπάγειν, οὔτε τὸ λοιπὸν ἔμελλον ἕξειν, εἰ μὴ ναυκρατήσουσιν, ἐβουλεύσαντο τὰ μὲν τείχη τὰ ἄνω ἐκλιπεῖν, πρὸς δὲ αὐταῖς ταῖς ναυσὶν ἀπολαβόντες διατειχίσματι ὅσον οἷόν τε ἐλάχιστον τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς ἀσθενέσιν ἱκανὸν γενέσθαι, τοῦτο μὲν φρουρεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου πεζοῦ τὰς ναῦς ἁπάσας ὅσαι ἦσαν καὶ δυναταὶ καὶ ἀπλοώτεραι πάντα τινὰ ἐςβιβάζοντες πληρῶσαι,

praeterea plura sunt ad rem militarem Atheniensium cognoscendam facta. Arn. duo genera *ταξιαρχῶν* distinguit, alteros, qui erant a strategis ordine et loco proximi, et alteros, qui praefecti erant *τάξεων* sive minimarum partium in exercitibus Atheniensium, quas cum lochis Spartanorum comparat et plerumque centenorum militum fuisse ait, provocans ad Demosth. Phil. 1. p. 47. Reisk. Xen. H. Gr. 4, 2, 19. ibique Schneid. Lys. c. Agorat. p. 498. ibique Tayl. Lys. c. Alcib. 2. p. 565. et Polluc. 8, 94. et propter numerum militum in singulis *τάξεσι* ad Xen. Cyrop. 2, 1, 25. et Anab. „Schol. putat, taxiarchos extra ordinem, ut in re crepera, ad consilium fuisse advocatos. Hoc satis probabile est, nam ex iis, quae 6, 47. et 7, 43. Thuc. scribit, non alios fere quam *στρατηγούς* consultasse, intelligi potest. Duces Romanos idem interdum pro tempore fecisse, ut omnium ordinum centuriones in consilium adhiberent, ostendit Lips. de M. R. 2, 8.“ Duk. Porro *τὰ τείχη τὰ ἄνω* cum Arn. intelligo extremum murum duplicem, qua ad *κρημνόν* pertinebat, et longissime a litore magni portus distabat. Nam partem quidem eius muri, quae circa *κρημνόν* in Epipolas patebat, iam prius reliquerant. Plut. eandem rem, quam h. l. auctor, narrat in Vit. Nic. c. 24., ubi fanum Herculis memorat tunc rursus Syracusanis patuisse, quum Athenienses murum illi fano contiguum deseruissent. Hoc fanum Arn. ait fuisse in Neapoli, quae serius vocabatur, subter Epipolis, verum in iugo paulo editiori supra vallem Anapi. Me quidem erroris circa hoc fanum arguit; at si a me scripta minus obiter inspexisset, me idem, quod ipse, dixisse vidisset et Letronnii sententiam fuisse, quam ipse et ego impugnamus. Vid. adn. ad 6, 66. nr. VI, 6., ubi fere repetita sunt, quae scripseram ante hos decem annos. Ceterum Arn. Vol. 3. p. 528. conditionem Atheniensium, qualis tunc erat, verissime exposuit: „Athenienses sic, ut Nicias recte ad populares scripsit, iam magis instar exercitus obsessi, quam obsidentis erant: nam hosti liber exitus erat per Epipolas ad omnem agrum circumiacentem, equitibus Syracusanorum licebat in tergis muri Atheniensium libere obequitando impedire, ne Athenienses commeatus acciperent, dum illis castellum Olympii certus locus refugii erat.“ Paulo inferius vulgo erat *διατείχισμά τι* pro *διατειχίσματι*, emendavit Bekk. ex Vat.

ἀπλοώτεραι] Suidas et Phavor. ex Scholiis Thuc.: *ἀπλουστέρας* (Schol. *ἀπλοωτέρας*) *Θουκυδίδης λέγει ναῦς οὐ τὰς ἅπλους, ἀλλὰ τὰς διὰ πληρώματος ἔνδειαν ἀπλόους ἱσταμένας.* Male, nam homines ad implendas naves non deerant, imo integrae naves ad homines recipiendos. De forma contracta, cuius nullum iam vestigium in libris Thuc. superest, v. Lob. ad Phryn. p. 143. De verbis *αἱ πᾶσαι δέκα* v. Matth. p. 564. Dein verba *ἐξ ἀναγκαίου τε καὶ τοιαύτης διανοίας* ita intelligo: in solcher Nothdurft und bei solchem Zwecke sive *prout eis in tales angustias compulsis et eiusmodi cogitationem* (sc. victoriae non per artem nauticam sed per milites terrestres de tabulatis parandae) *in animo habentibus licebat.* De vocis *ἀναγκαῖος* hoc sensu v. adn. ad 5, 8.

καὶ διαναυμαχήσαντες, ἢν μὲν νικῶσιν, ἐς Κατάνην κομίζεσθαι, ἢν δὲ μή, ἐμπρήσαντες τὰς ναῦς πεζῇ ξυνταξάμενοι ἀποχωρεῖν ᾗ ἂν τάχιστα μέλλωσί τινος χωρίου ἢ βαρβαρικοῦ ἢ Ἑλληνικοῦ φιλίου ἀντιλήψεσθαι. καὶ οἱ μέν, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς ταῦτα, καὶ ἐποίησαν· ἔκ τε γὰρ τῶν ἄνω τειχῶν ὑποκατέβησαν καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρωσαν πάσας, ἀναγκάσαντες ἐςβαίνειν ὅςτις καὶ ὁπωςοῦν ἐδόκει ἡλικίας μετέχων ἐπιτήδειος εἶναι. καὶ ξυνεπληρώθησαν νῆες αἱ πᾶσαι δέκα μάλιστα καὶ ἑκατόν· τοξότας τε ἐπ' αὐτὰς πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς τῶν τε Ἀκαρνάνων καὶ τῶν ἄλλων ξένων ἐςεβίβαζον, καὶ τἆλλα ὡς οἷόν τ' ἦν ἐξ ἀναγκαίου τε καὶ τοιαύτης διανοίας ἐπορίσαντο. ὁ δὲ Νικίας, ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ἑτοῖμα ἦν, ὁρῶν τοὺς στρατιώτας τῷ τε παρὰ τὸ εἰωθὸς πολὺ ταῖς ναυσὶ κρατηθῆναι ἀθυμοῦντας, καὶ διὰ τὴν τῶν ἐπιτηδείων σπάνιν ὡς τάχιστα βουλομένους διακινδυνεύειν, ξυγκαλέσας ἅπαντας παρεκελεύσατό τε πρῶτον καὶ ἔλεξε τοιάδε.

Ἄνδρες στρατιῶται Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, 61
ὁ μὲν ἀγὼν ὁ μέλλων ὁμοίως κοινὸς ἅπασιν ἔσται, περί τε

Mox ὁρῶν καὶ τοὺς στρατιώτας omnes libri praeter Vat., quod Arn. intelligit, non solum duces, sed *etiam* milites animos despondisse. Probarem, si sic esset: non solum milites, sed etiam duces animis deiectos fuisse. Milites primos animis fractos fuisse, nihil mirum. De πολὺ κρατηθῆναι v. Matth. p. 674. adn. 1.

61. καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων] i. e. καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων ὄντων. v. Erf. ad Soph. Oed. R. 5. Heind. ad Plat. Gorg. §. 64. et quos nominat Krueg. ad Dionys. p. 138 sq. De verbis ἔστι τῷ ἐπιδεῖν v. Matth. p. 910. 1. Illud autem genus locutionis τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου Duk. monet imitari Lucianum Tyrannic. 11. Vol. 4. p. 318. Bip. ἢ τίς ἐλπὶς τοῦ φόβου ἢ τί ὑπόμνημα τῶν συμφορῶν; ubi v. Reitz. p. 592. 595. Schol. ἔπειτα παντὶ τῷ χρόνῳ δυςέλπιδές εἰσι καὶ προςδοκῶσιν ὁμοίως ταῖς γεγενημέναις συμφοραῖς τὰ μέλλοντα. Etenim ἐλπίς est verbum medii sensus, significans exspectationem; alterum autem substantivum fungitur vice adiectivi, ut reddere possis zaghafte Erwartung. Recte Arn. verba καὶ — ἐλπίσαντες στῆναι tanquam in parenthesi interposita accipit pro ἅμα τῇ ἐλπίδι vel ἐλπίσαντες ἅμα. Eadem est structura et vis, quae in verbis καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων 1, 2. Oratio igitur sic continuatur: μνήσθητε καὶ ὡς ἀναμαχούμενοι παρασκευάζεσθε. Παραλόγων est a recto παράλογος, quod est substantivum, non, ut Heyn. opinatus est, a recto παράλογα, qui super h. l. ita disputat ad Hom. Il. 18, 309. coll. poetae versu: ξυνὸς Ἐνυάλιος, καί τε κτανέοντα κατέκτα „fortuna belli incerta. Sententia vulgo frequentata, quam Aristot. Rhet. 2, 22. pro exemplo memorat sententiarum vulgarium, si suo loco positae sunt, magnam vim habentium. Clark. locum e Clem. Alex. Strom. 6. p. 739. Pott. memorat, ex quo patet, Archilochum ex h. l. repetiisse: ἔρδω· ἐτήτυμον γάρ· ξυνὸς ἀνθρώπων Ἄρης. [v. Liebel. ad Archil. Rell. p. 188 sq. nr. 74.] Hoc idem respexit Pind. Nem. 4, 50. ἀπειρόμαχος ἐών κε φανείη, λόγον ὁ μὴ ξυνιείς· ἐπεὶ ῥέζοντά τι καὶ παθεῖν ἔοικεν, ubi Schol. Homerica laudat, et ex Tragico addit illud: τὸν δρῶντά πού τι καὶ παθεῖν ὀφείλεται, *debitum ipsi est, ut* etc. Bene versu nostro utitur Hesych. ad declarandum τὸν ὁμοῖον πόλεμον hac voce, et illustrat hunc Thucydideum τὰ ἐν τοῖς πολέμοις παράλογα [τοὺς —

σωτηρίας καὶ πατρίδος ἑκάστοις οὐχ ἧσσον ἢ τοῖς πολεμίοις·
ἢν γὰρ κρατήσωμεν νῦν ταῖς ναυσίν, ἔστι τῳ τὴν ὑπάρχουσάν
που οἰκείαν πόλιν ἐπιδεῖν. ἀθυμεῖν δὲ οὐ χρὴ οὐδὲ πάσχειν
ὅπερ οἱ ἀπειρότατοι τῶν ἀνθρώπων, οἳ τοῖς πρώτοις ἀγῶσι
σφαλέντες ἔπειτα διὰ παντὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου ὁμοίαν
ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν. ἀλλ' ὅσοι τε Ἀθηναίων πάρεστε, πολ-
λῶν ἤδη πολέμων ἔμπειροι ὄντες, καὶ ὅσοι τῶν ξυμμάχων, ξυ-
στρατευόμενοι ἀεί, μνήσθητε τῶν ἐν τοῖς πολέμοις παραλόγων,
καὶ τὸ τῆς τύχης κἂν μεθ' ἡμῶν ἐλπίσαντες στῆναι καὶ ὡς
ἀναμαχούμενοι ἀξίως τοῦδε τοῦ πλήθους, ὅσον αὐτοὶ ὑμῶν
62 αὐτῶν ἐφορᾶτε, παρασκευάζεσθε. ἃ δὲ ἀρωγὰ ἐνείδομεν ἐπὶ
τῇ τοῦ λιμένος στενότητι πρὸς τὸν μέλλοντα ὄχλον τῶν νεῶν
ἔσεσθαι καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρα-
σκευήν, οἷς πρότερον ἐβλαπτόμεθα, πάντα καὶ ἡμῖν νῦν ἐκ
τῶν παρόντων μετὰ τῶν κυβερνητῶν ἐσκεμμένα ἡτοίμασται.
καὶ γὰρ τοξόται πολλοὶ καὶ ἀκοντισταὶ ἐπιβήσονται καὶ ὄχλος
ᾧ ναυμαχίαν μὲν ποιούμενοι ἐν πελάγει οὐκ ἂν ἐχρώμεθα διὰ
τὸ βλάπτειν ἂν τὸ τῆς ἐπιστήμης τῇ βαρύτητι τῶν νεῶν, ἐν
δὲ τῇ ἐνθάδε ἠναγκασμένῃ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζομαχίᾳ πρόσφορα
ἔσται. εὕρηται δ' ἡμῖν ὅσα χρὴ ἀντιναυπηγεῖσθαι, καὶ πρὸς
τὰς τῶν ἐπωτίδων αὐτοῖς παχύτητας, ᾧπερ δὴ μάλιστα ἐβλα-
πτόμεθα, χειρῶν σιδηρῶν ἐπιβολαί, αἳ σχήσουσι τὴν πάλιν
ἀνάκρουσιν τῆς προσπεσούσης νεώς, ἢν τὰ ἐπὶ τούτοις οἱ ἐπι-
βάται ὑπουργῶσιν. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ἠναγκάσμεθα ὥστε πε-
ζομαχεῖν ἀπὸ τῶν νεῶν, καὶ τὸ μήτε αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι
μήτ' ἐκείνους ἐᾶν ὠφέλιμον φαίνεται, ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς
63 πλὴν ὅσον ἂν ὁ πεζὸς ἡμῶν ἐπέχῃ πολεμίας οὔσης. ὧν χρὴ
μεμνημένους διαμάχεσθαι ὅσον ἂν δύνησθε, καὶ μὴ ἐξωθεῖσθαι
ἐς αὐτήν, ἀλλὰ ξυμπεσούσης νηὶ νεὼς μὴ πρότερον ἀξιοῦν

παραλόγους]. Etiam apud Ciceronem ad Fam. 6, 4. est *omnis belli Mars communis.*"

62. *πρόσφορα ἔσται*] i. e. *πρόσφορον ἔσται, τῷ ὄχλῳ χρῆσθαι.* Ita h. l. accipit Matth. p. 818. §. 437. vers. fin. Possis etiam ita accipere neutrum, ut sensu collectivo positum sit pro *πρόσφοροι ἔσονται,* quemadmodum *πάντα ἐσκεμμένα ἡτοίμασται.* In *ὅσα χρή* exspectes praeteritum: iam enim debebant haec omnia parata esse. Eadem confusio formarum *χρή* et *χρῆν* facta est apud Thuc. 2, 51. in verbis *ὅ, τι χρῆν προσφέροντας ὠφελεῖν*, ubi D. I. Laur. E. Vind. m. Ar. Chr. depravatum illud *χρή*, habent, idemque ex libris scriptis Gregorii Cor., qui hunc locum libri secundi p. 55 sq. adscripsit, habent. A. B. a. b. c. Aug. Cum *ἀντιναυπηγεῖσθαι* conferas medium *ἀντεπιτειχίζεσθαι* 1, 142. n. l. ab init., ubi v. adn. De verbis *ᾧ περ δὴ μάλιστα* v. Matth. p. 821. init. Et *τὰ ἐπὶ τούτοις* est *ea, quae post hunc apparatum a classiariis perfici debent*, quibusque illa instituta adiuvanda sunt et ad verum fructum perducenda. De *μήτε αὐτούς* etc. v. adn. ad c. 34. sive Lobeck. ad Phryn. p. 750.

ἄλλως τε καί] Schol. *διὰ τοῦτο οὐ συμφέρει ἀνακρούεσθαι ἡμῖν, ὅτι ἄρα εἰς πολεμίαν γῆν ὑπὸ τῆς ἀνακρούσεως ἐξενεχθησόμεθα.*

63. *μὴ πρότερον — ἢ — ἀπαράξητε*] v. Matth. p. 1011. Et *τούς*

ἀπολύεσθαι ἢ τοὺς ἀπὸ τοῦ πολεμίου καταστρώματος ὁπλίτας ἀπαράξητε. καὶ ταῦτα τοῖς ὁπλίταις οὐχ ἧσσον τῶν ναυτῶν παρακελεύομαι, ὅσῳ τῶν ἄνωθεν μᾶλλον τὸ ἔργον τοῦτο· ὑπάρχει δ' ἡμῖν ἔτι νῦν γε τὰ πλείω τῷ πεζῷ ἐπικρατεῖν. τοῖς

ἀπὸ τοῦ καταστρώματος idem est, quod τοὺς ἐπὶ τῷ καταστρώματι ἀπ' αὐτοῦ ἀπαρ. Et genitivum τῶν ναυτῶν post ἧσσον resolve in ἢ τοῖς ναύταις, v. Matth. p. 849. §. 454. Porro βελτίω et πλείους non sunt epitheta, sed praedicati loco, v. ibidem p. 563. Mox ad τὴν ἡδονὴν ἐνθυμεῖσθαι Schol. adnotavit: ἡδονὴν λέγει, ἣν ἐπιφέρει, ἐπὶ τῷ θαυμάζεσθαί τε κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι, ἔν τε τῷ μὴ ἀδικεῖσθαι αὐτοί, καὶ ἐν τῷ φοβεροὶ τοῖς ὑπηκόοις φαίνεσθαι. Idem ad τέως Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι haec: τοὺς μετοίκους λέγει, de quo hominum genere v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 39. 48. 154. 279. 280. 285 sq. Qua conditione, quoque iure fuerint, et quae munia obierint, idem ibidem docet p. 154. et Vol. 2. p. 75. Cui adde Schoem. de Comit. Ath. p. 81. F. Boeckh. C. I. 1. p. 305. C. Fr. Herm. Antt. Gr. §. 115. 116. Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 250. De muniis eorum vide ibidem 1, 2. p. 44. init. 2, 1. p. 137. 138. Hi inquilini ἰσοτελεῖς dicebantur, quum populi beneficio pari fere cum civibus iure fruebantur. Itaque inquilini percussor non minori poena affectus est, quam qui civem interfecerat, ut docet Meier. de Bon. Damn. p. 23. Nec vero ἰσοτελεῖς omnes inquilini erant, sed tantum qui μετοικίῳ sive annuo inquilinorum tributo soluti idem atque cives munium onus praestabant, atque eodem cum civibus adscriptitiis iure ac conditione erant. Conf. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 77. Hos inquilinos scriptor dicit ex imperio Atheniensium non minus utilitatis, quam ipsos cives cepisse, timore autem apud socios et securitate ab iniuriis iis adeo multo praestitisse. Etenim inquilini maxime mercaturam faciebant, nec tamen Niciae dicere licebat, plus utilitatis per mercaturam eos ex imperio suo hausisse, quam ipsos Athenienses, quum μετοικίου, portoriorum, variorumque vectigalium nomine, quae inquilini pendebant, tam grandis pecunia reditibus civitatis accederet, ac mercaturam etiam sine imperio Atheniensium exercere possent: maiori autem per timorem sociorum securitate frui ideo videri poterant, „quia maxima pars nautarum in classibus Atheniensium ex μετοίκοις constabat, quo timendi fiebant apud civitates Atheniensibus parentes, quas classes Atheniensium aggredi poterant. Eadem de causa Athenis maiori patrocinio utebantur, quam alioqui eius ordinis homines in ceteris partibus Graeciae. Conf. 1, 121. 143. init. et Xen. de R. A. 1, 10 sqq.“ Arn. Nec tamen intelligo, quo iure idem addat, inquilinos vel civibus meliori conditione fuisse, quum iuribus civium publicis carerent, eademque atque illi munia, et praeterea quaedam alia, eaque minime honesta una cum uxoribus et liberis obire tenerentur. Recte Bau. affirmavit, ὑμῶν pertinere ad οἵ, *qui vestrum* etc. Popponem, qui ἡμῶν (ex E.) praefert, intelligens *non ex nobis orti, non cognatione nobiscum coniuncti* refellit cap. 64. init. τούς τε Ἀθηναίους ὑμῶν — ὑπομιμνήσκω i. e. οἳ δὲ ὑμῶν Ἀθηναῖοί ἐστε, τούτους etc. Ceterum de gloria imperii Atheniensium v. Krueg. Vit. Thuc. p. 38. In proximis δικαίως ita intelligo: ὥστε οὕτω δίκαιοί ἐστε, ὥστε νῦν μὴ καταπροδιδόναι αὐτήν, adverbio, ut solet, vicem totius enunciati gerente, de quo usu loquendi dictum est ad 4, 86. Denique ἑτέρας εὐτυχούσης ῥώμης dictum est pro ἑτέρων εὐτ. ῥ. Saepe enim possessiva pronomina pro personalibus usurpata reperias, ut ap. Soph. Oed. T. 338. τὴν σὴν δ' ὁμοῦ ναίουσαν οὐ κατεῖδες etc. Vid. omnino Krueg. ad Dionys. p. 45 sq.

δὲ ναύταις παραινῶ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε καὶ δέομαι, μὴ
ἐκπεπλῆχθαί τι ταῖς ξυμφοραῖς ἄγαν, τήν τε παρασκευὴν ἀπὸ
τῶν καταστρωμάτων βελτίω νῦν ἔχοντας καὶ τὰς ναῦς πλείους,
ἐκείνην τε τὴν ἡδονὴν ἐνθυμεῖσθαι ὡς ἀξία ἐστὶ διασώσασθαι,
οἳ τέως Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι καὶ μὴ ὄντες ὑμῶν τῆς τε φω-
νῆς τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῶν τρόπων τῇ μιμήσει ἐθαυμάζεσθε
κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας οὐκ ἔλασσον
κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι, ἔς τε τὸ φοβερὸν τοῖς ὑπηκόοις καὶ τὸ
μὴ ἀδικεῖσθαι πολὺ πλεῖον μετείχετε. ὥςτε κοινωνοὶ μόνοι
ἐλευθέρως ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὄντες δικαίως αὐτὴν νῦν μὴ κα-
ταπροδίδοτε, καταφρονήσαντες δὲ Κορινθίων τε, οὓς πολλάκις
νενικήκατε, καὶ Σικελιωτῶν, ὧν οὐδ' ἀντιστῆναι οὐδεὶς ἕως
ἤκμαζε τὸ ναυτικὸν ἡμῖν ἠξίωσεν, ἀμύνασθε αὐτοὺς καὶ δεί-
ξατε ὅτι καὶ μετὰ ἀσθενείας καὶ ξυμφορῶν ἡ ὑμετέρα ἐπιστήμη
64 κρείσσων ἐστὶν ἑτέρας εὐτυχούσης ῥώμης. τούς τε Ἀθηναίους
ὑμῶν πάλιν αὖ καὶ τάδε ὑπομιμνήσκω ὅτι οὔτε ναῦς ἐν τοῖς
νεωςοίκοις ἄλλας ὁμοίας ταῖςδε οὔτε ὁπλιτῶν ἡλικίαν ὑπελί-
πετε, εἴ τε ξυμβήσεταί τι ἄλλο ἢ τὸ κρατεῖν ὑμῖν, τούς τε
ἐνθάδε πολεμίους εὐθὺς ἐπ' ἐκεῖνα πλευσουμένους καὶ τοὺς
ἐκεῖ ὑπολοίπους ἡμῶν ἀδυνάτους ἐσομένους τούς τε αὐτοῦ καὶ
τοὺς ἐπελθόντας ἀμύνασθαι. καὶ οἱ μὲν ἂν ὑπὸ Συρακοσίοις
εὐθὺς γίγνοισθε, οἷς αὐτοὶ ἴστε οἵᾳ γνώμῃ ἐπήλθετε, οἱ δ'
ἐκεῖ ὑπὸ Λακεδαιμονίοις. ὥςτε ἐν ἑνὶ τῷδε ὑπὲρ ἀμφοτέρων
ἀγῶνι καθεστῶτες καρτερήσατε, εἴπερ ποτέ, καὶ ἐνθυμεῖσθε
καθ' ἑκάστους τε καὶ ξύμπαντες ὅτι οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν
νῦν ἐσόμενοι καὶ πεζοὶ τοῖς Ἀθηναίοις εἰσὶ καὶ νῆες καὶ ἡ
ὑπόλοιπος πόλις καὶ το μέγα ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν, περὶ ὧν
εἴ τίς τι ἕτερος ἑτέρου προφέρει ἢ ἐπιστήμῃ ἢ εὐψυχίᾳ, οὐκ
ἂν ἐν ἄλλῳ μᾶλλον καιρῷ ἀποδειξάμενος αὐτός τε αὑτῷ ὠφέ-
λιμος γένοιτο καὶ τοῖς ξύμπασι σωτήριος.
65 Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα παρακελευσάμενος εὐθὺς ἐκέλευε
πληροῦν τὰς ναῦς. τῷ δὲ Γυλίππῳ καὶ τοῖς Συρακοσίοις πα-
ρῆν μὲν αἰσθάνεσθαι, ὁρῶσι καὶ αὐτὴν τὴν παρασκευήν, ὅτι
ναυμαχήσουσιν οἱ Ἀθηναῖοι, προηγγέλθη δὲ αὐτοῖς καὶ ἡ ἐπι-
βολὴ τῶν σιδηρῶν χειρῶν. καὶ πρός τε τἆλλα ἐξηρτύσαντο

64. *τάδε ὑπομνήσκω*] v. Matth. p. 772. s. v. *ἀναμνᾶν*.

εἴ τε ξυμβήσεταί τι ἄλλο] Quod lingua efferre, animus cogitare refugit, — — *ἄλλο* saepe *κακόν*. Schol. Thuc. 7, 64. Casaub. ad Strab. 1, 3. D. Heins. ad Hesiod. *ἔργ*. 344. Dorv. ad Charit. p. 444. Schol. *εὐφημότατα ᾐνίξατο τὴν ἧτταν*. Adde Valck. ad Herodot. 3, 62. Mox *πλευσουμένους* — *ἐσομένους* sunt participia pro infinitivis. v. Matth. p. 1125. init. Deinde *ὑπὲρ ἀμφοτέρων* cum Schol. intellige *ὑπέρ τε τῆς ἐνταῦθα δουλείας ὑμῶν καὶ τῆς ἐκεῖ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων*.

65. *ἡ ἐπιβολή*] Cave convertas *iniectio*, nam significat *consilium* (Anschlag). *Ἐπιβολήν* et *ἐπιβουλήν* ab hoc scriptore promiscue usurpari, certissime apparet ex 3, 45., ubi (si meliores libros sequaris) scriptor *ἐπιβολήν* idem nominat, quod paulo ante eodem capite dixe-

ὡς ἕκαστα καὶ πρὸς τοῦτο· τὰς γὰρ πρώρας καὶ τῆς νεὼς ἄνω ἐπὶ πολὺ κατεβύρσωσαν, ὅπως ἂν ἀπολισθάνοι καὶ μὴ ἔχοι ἀντιλαβὴν ἡ χεὶρ ἐπιβαλλομένη. καὶ ἐπειδὴ πάντα ἑτοῖμα ἦν, παρεκελεύσαντο ἐκείνοις οἵ τε στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος καὶ ἔλεξαν τοιάδε.

Ὅτι μὲν καλὰ τὰ προειργασμένα καὶ ὑπὲρ καλῶν τῶν 66
μελλόντων ὁ ἀγὼν ἔσται, ὦ Συρακόσιοι καὶ ξύμμαχοι, οἵ τε πολλοὶ δοκεῖτε ἡμῖν εἰδέναι· οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτως αὐτῶν προθύμως ἀντελάβεσθε· καὶ εἴ τις μὴ ἐπὶ ὅσον δεῖ ᾔσθηται, σημανοῦμεν. Ἀθηναίους γὰρ ἐς τὴν χώραν τήνδε ἐλθόντας πρῶτον μὲν ἐπὶ τῆς Σικελίας καταδουλώσει, ἔπειτ' εἰ κατορθώσειαν, καὶ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, καὶ ἀρχὴν τὴν ἤδη μεγίστην τῶν τε πρὶν Ἑλλήνων καὶ τῶν νῦν κεκτημένους, πρῶτοι ἀνθρώπων ὑποστάντες τῷ ναυτικῷ, ᾧπερ πάντα κατέσχον, τὰς μὲν νενικήκατε ἤδη ναυμαχίας, τὴν δ' ἐκ τοῦ εἰκότος νῦν νικήσετε. ἄνδρες γὰρ ἐπειδὰν ᾧ ἀξιοῦσι προὔχειν κολουθῶσι, τό γ' ὑπόλοιπον αὐτῶν τῆς δόξης ἀσθενέστερον αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐστιν ἢ εἰ μηδ' ᾠήθησαν τὸ πρῶτον, καὶ τῷ παρ' ἐλπίδα τοῦ αὐχήματος σφαλλόμενοι καὶ παρὰ ἰσχὺν τῆς δυνάμεως ἐνδιδόασιν· ὃ νῦν Ἀθηναίους εἰκὸς πεπον-
θέναι. ἡμῶν δὲ τό τε ὑπάρχον πρότερον, ᾧπερ καὶ ἀνεπι- 67
στήμονες ἔτι ὄντες ἀπετολμήσαμεν, βεβαιότερον νῦν, καὶ τῆς δοκήσεως προσγεγενημένης αὐτῷ, τὸ κρατίστους εἶναι εἰ τοὺς κρατίστους ἐνικήσαμεν, διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπίς. τὰ δὲ πολλὰ πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις ἡ μεγίστη ἐλπὶς μεγίστην καὶ τὴν

rat ἐπιβούλευμα. Mox iunge τῆς νεὼς ἐπὶ πολύ i. e. πολὺ μέρος τῆς νεώς. Verba ὅπως ἂν ἀπολισθάνοι explicat Matth. p. 1002 sq. adn. 2.

66. ἀσθενέστερον αὐτὸ ἑαυτοῦ — ἢ] v. ibidem p. 848. §. 452. Mox τῷ παρ' ἐλπίδα (supple ἀποβάντι) est durch die Nichterfüllung der Hoffnung, ut 4, 63. τῷ παρ' ἐλπίδα μὴ χαλεπῶς σφαλλέσθω. Genitivus τοῦ αὐχήματος (der Hoffnung, Erwartung ihres Stolzes) pendere videtur ab ἐλπίδα; sin cum σφαλλόμενοι iungas, et concinnitas orationis deletur, ut Arn. adnotavit (nam respondent inter se ἐλπίδα τοῦ αὐχήματος et ἰσχὺν τῆς δυνάμεως), et αὐχήματος sic deberet significare *rei, qua gloriantur* vel *rei, quam superbi affectant*. Hoc modo accepit Heilm.: und wem einmal in einer Sache, worauf er sich am meisten eingebildet, seine Hoffnung fehlschlägt, der strengt sich nachher nicht einmal so viel an, als es ihm seine wirklichen Kräfte noch verstatteten, qui tamen prorsus praeter necessitatem τῷ in τῳ mutatum vult.

67. τὰ δὲ πολλὰ — ἡ μεγίστη ἐλπίς] Ex indicio Popponis recte καί, quod deest in nonnullis libris, ante τῆς δοκήσεως omittitur. Nam verba τῆς δοκήσεως — ἐνικήσαμεν ait significare debere causam, cur prior Syracusanorum audacia posthac etiam validior facta sit, alioqui enim hanc causam prorsus non memoratam esse. Non puto equidem. Nonne eadem causa commemoratur his verbis: καὶ διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπίς, quibus vis verborum βεβαιότερον τὸ ὑπάρχον πρότερον nihil nisi alio modo repetitur? Pergit Poppo: quodsi καί recte absit, „βεβαιότερον per βεβαιότερον ὂν sive ὑπάρχον (quorum participiorum illud facile excidere potuerit, hoc autem ex praecedentibus suppleri pos-

προθυμίαν παρέχεται. τά τε τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν τῆς παρασκευῆς ἡμῶν τῷ μὲν ἡμετέρῳ τρόπῳ ξυνήθη τέ ἐστι καὶ

sit), interpretandum et *τὸ ὑπάρχον πρότερον* aut cum *διπλασία ἐλπίς* (ut *ἐλπίς* praedicatum sit subiecti *τὸ ὑπάρχον* et *ἡ* ante *ἐλπίς* omittatur) aut cum *μεγίστην καὶ τὴν προθυμίαν παρέχεται* (omissis verbis *τὰ δὲ πολλὰ — μεγίστη ἐλπίς*) iungendum est." Posterius negat sine magna audacia fieri posse, quamquam desint in plerisque libris verba *τὰ δὲ πολλὰ — ἐλπίς*. „Sed primum, addit, bis usurpatum nomen *ἐλπίς* facile efficere potuit, ut librarii verba in medio posita omitterent; deinde etiamsi quis hoc ob tot librorum diversarum classium consensum non verisimile iudicat, tamen etiam deletis his verbis *τὸ ὑπάρχον* cum *παρέχεται* cohaerere non potuerit, nisi ante *διπλασία* vel *ὅθεν* vel similis vox additur, quod non permittit crisis circumspecta." Equidem verba illa, quamquam a Cass. Aug. Pal. It. G. Marc. Cl. Ven. Laur. E. Mosqu. K. m. Ar. Chr. neglecta (sed Aug. et Lugd. ea supplent in marg.), teneo mordicitus manibusque ambabus: nihil enim continent, nisi et sententia et verbis hoc scriptore dignissima. Causae omissionis multae cogitari possunt, nulla pro certa affirmari. „Nos, addit, *τὸ ὑπάρχον* subiectum praedicati *διπλασία ἐλπίς* esse iudicamus, et, ut hoc fieri possit, articulum *ἡ* post *ἑκάστου*, si verba *τὰ δὲ πολλὰ — ἐλπίς* spuria putantur, tanquam pronomen relativum *ᾗ* post *ἐλπίς* transponimus (*διπλασία ἑκάστου ἐλπὶς, ᾗ μεγίστην καὶ τὴν προθυμίαν παρέχεται*); sin minus, delemus." Optio igitur datur, sed utrum praestet vel necessarium sit, non docetur, et pro sententia plana ac pulchre conformata, quae in libris multis est, offertur nec tam integra a sententiis, nec tota in ullo libro reperta. Illum enim articulum *ἡ* omnes agnoscunt, pronomen *ᾗ* nullus. Nihil certi colligas ex vaga Vallae interpretatione huius loci: *Et vobis* (*ὑμῶν* legit cum plerisque libris), *qui quum adhuc imperiti essetis, tamen obsistere ausi estis, nunc validioribus effectis, accedente persuasione vestrae strenuitatis eximiae, quod strenuissimos superastis, duplex adesse singulis spes debet.* Verbis *τὸ κρατίστους εἶναι* similia sunt haec: 3, 82. *ἀσφάλεια τὸ ἐπιβουλεύσασθαι ἀποτροπῆς πρόφασις εὔλογος.* 7, 36. *τῇ πρότερον ἀμαθίᾳ δοκούσῃ εἶναι τὸ ἀντίπρωρον ξυγκροῦσαι.* 8, 87. *ὡς καταβοῆς ἕνεκα τῆς ἐς Λακεδαίμονα τὸ λέγεσθαι, ὡς οὐκ ἀδικεῖ* etc. Infinitivus cum articulo *τό* his locis omnibus reddi potest per *quod attinet ad id, quod* etc. sive *in sofern*, velut *in sofern* wir die besten seyen — man sagen könnte — man hin und her überlegen wollte — man mit dem Vorderschiffe zusammenstiess etc. Conf. Matth. p. 568. §. 280.

τά τε τῆς ἀντιμιμήσεως] Schol. *μιμούμενοι ἡμᾶς, φησὶν, οἱ Ἀθηναῖοι πολλοὺς ὁπλίτας ἐπεβίβασαν ἐπὶ τὰ καταστρώματα, ὅπερ ἡμῖν μὲν σύνηθές ἐστι καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀνάρμοστον, ἐκείνοις δὲ ἐναντίον διὰ τὰ ἐπιφερόμενα.* Mox vulgo legebatur *πρὸς τὴν ἑκάστην* (sc. *ἀντιμίμησιν*), at recte interpretes animadverterunt, *τὴν ἑκάστην* non magis ferri posse, quam *τὴν ταύτην* subaudito aliquo substantivo, quia *τήν* ad substantivum pertineat, et dici quidem possit *ἕκαστος ὁ ὁπλίτης* et *ὁ ὁπλίτης ἕκαστος*, sed non item *ὁ ἕκαστος ὁπλίτης*. Vid. Matth. p. 548. 5. Delevi igitur articulum, qui deest in libris nonnullis, et praeterea cum Bekkero ed. stereot. ex Vat. recepi neutrum *ἕκαστον*. Paulo inferius *καθεζομένους* non tam sessionem significare videtur, quam statum immobilem militum in tabulatis idoneo spatio carentium. De verbis *ἐν σφίσιν αὐτοῖς* v. Matth. p. 1139. et de *ἐν τῷ αὐτῶν τρόπῳ* ibidem p. 1140. Dein solennius erat dicere *ῥᾷσται βλάπτεσθαι*, v. ibidem p. 1050. med. Et *ἀφ' ὧν* etc. est pro *ἀπ' ἐκείνων, ἃ ἡμῖν παρεσκεύασται*, vid. ibidem p. 884. adn. 1.

οὐκ ἀνάρμοστοι πρὸς ἕκαστον αὐτῶν ἐσόμεθα· οἱ δ', ἐπειδὰν πολλοὶ μὲν ὁπλῖται ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρὰ τὸ καθεστηκὸς ὦσι, πολλοὶ δὲ καὶ ἀκοντισταὶ χερσαῖοι ὡς εἰπεῖν Ἀκαρνᾶνές τε καὶ ἄλλοι ἐπὶ ναῦς ἀναβάντες, οἳ οὐδ' ὅπως καθεζομένους χρὴ τὸ βέλος ἀφεῖναι εὑρήσουσι, πῶς οὐ σφαλοῦσί τε τὰς ναῦς καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς πάντες, οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ τρόπῳ κινούμενοι, ταράξονται; ἐπεὶ καὶ τῷ πλήθει τῶν νεῶν οὐκ ὠφελήσονται, εἴ τις καὶ τόδε ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἴσαις ναυμαχήσει πεφόβηται· ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλαὶ ἀργότεραι μὲν ἐς τὸ δρᾶν τι ὧν βούλονται ἔσονται, ῥᾷσται δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι ἀφ' ὧν ἡμῖν παρεσκεύασται. τὸ δ' ἀληθέστατον γνῶτε, ἐξ ὧν ἡμεῖς οἰόμεθα σαφῶς πεπύσθαι· ὑπερβαλλόντων γὰρ αὐτοῖς τῶν κακῶν καὶ βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς παρούσης ἀπορίας ἐς ἀπόνοιαν καθεστήκασιν οὐ παρασκευῆς πίστει μᾶλλον ἢ τύχης ἀποκινδυνεύσει οὕτως ὅπως δύνανται, ἵν' ἢ βιασάμενοι ἐκπλεύσωσιν ἢ κατὰ γῆν μετὰ τοῦτο τὴν ἀποχώρησιν ποιῶνται, ὡς τῶν γε παρόντων οὐκ ἂν πράξοντες χεῖρον. πρὸς οὖν ἀταξίαν τε τοιαύτην καὶ τύχην ἀνδρῶν ἑαυτὴν παραδεδωκυῖαν πολεμιωτάτων, ὀργῇ προσμίξωμεν, καὶ νομίσωμεν ἅμα μὲν νο- 68

οὐ παρασκευῆς — ἢ τύχης ἀποκινδυνεύσει] Schol. οὐ τῇ παρασκευῇ δηλονότι πιστεύοντες, ἀλλὰ διακινδυνεῦσαι σπεύδοντες, ἐπὶ τῇ τύχῃ τὸ μέλλον ποιοῦνται. „Suspicor, Scholiasten legisse ἀποκινδυνεῦσαι. Hoc multo clariorem reddit sententiam, et oratio aperte in hunc modum procedit: ἐς ἀπόνοιαν καθεστήκασιν ἀποκινδυνεῦσαι οὕτως, ὅπως δύνανται, οὐ μᾶλλον πίστει παρασκευῆς ἢ τύχης i. e. *eo dementiae venerunt*, ut non male Acacius, *ut non tam apparatu suo, quam incerta fortunae alea confisi periculum, quocunque modo possunt, facere velint*. Duk. Si reputes, in ἐς ἀπόνοιαν καθεστήκασιν non alium sensum esse, nisi *decertare volunt pugna decretoria*, vulgatam fortasse se recte habere existimabis.

68. ὀργῇ προσμίξωμεν] Liv. 21, 41. *Itaque vos ego, milites, non eo solum animo, quo adversus alios hostes soletis, pugnare velim, sed cum indignatione quadam atque ira*. Mox verbis καὶ νομίσωμεν etc. duo dicit, et *legitimum* esse adversarios ulcisci, et *suavissimum* vindictam sumere saevissimam ab acerrimis hostibus. Structuram ita puto expediendam esse: καὶ νομίσωμεν, ἅμα μὲν νομιμώτατον εἶναι πρὸς τοὺς ἐναντίους, τὸ δικαιῶσαι, ὡς ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ προςπεσόντος, ἀποπλῆσαι τῆς γνώμης τὸ θυμούμενον, ἅμα δὲ καὶ ἐχθροὺς ἀμύνασθαι ἐγγενησόμενον (i. e. ἐγγενήσεσθαι v. Matth. p. 1302. §. 632.) ἡμῖν, τὸ λεγόμενόν που ἥδιστον εἶναι. Nam καὶ cum I. et Valla melius omittitur. Priorem partem sententiae in hunc quoque modum licebat efferre: καὶ νομίσωμεν, ἅμα μὲν νομιμώτατα πρᾶξαι, οἳ ἂν — δικαιώσωσιν ἀποπλῆσαι τῆς γνώμης τὸ θυμούμενον. Utraque structura in unum conflata scripsit νομιμώτατον εἶναι, οἳ ἂν δικαιώσωσιν etc., de qua commixtione locutionum v. adn. ad 2, 44. et Matth. p. 1303. „Verba ἀποπλῆσαι τῆς γνώμης τὸ θυμούμενον bis cogitanda sunt; nam et νομιμώτατον εἶναι et δικαιώσωσιν postulat., ea secum iungi.“ Id. p. 1306. init. Heilm.: lasset uns bedenken, dass man theils an einem Feind, gegen den man sich als einen Angreifer zu wehren hat, höchst rechtmässiger Weise allen seinen Muth zu kühlen suchen könne, und dass wir andern Theils wirklich die schönste Gelegenheit vor uns haben,

Ἑστιαιῆς οἱ ἐν Εὐβοίᾳ Ἑστίαιαν οἰκοῦντες, ἄποικοι ὄντες ξυνεστράτευσαν. τῶν δὲ ἄλλων οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δ' ἀπὸ ξυμμαχίας αὐτόνομοι, εἰσὶ δὲ καὶ οἱ μισθοφόροι ξυνεστράτευον. καὶ τῶν μὲν ὑπηκόων καὶ φόρον ὑποτελῶν Ἐρετριῆς καὶ Χαλκιδῆς καὶ Στυρῆς καὶ Καρύστιοι ἀπ' Εὐβοίας ἦσαν, ἀπὸ δὲ νήσων Κεῖοι καὶ Ἄνδριοι καὶ Τήνιοι, ἐκ δ' Ἰωνίας Μιλήσιοι καὶ Σάμιοι καὶ Χῖοι. τούτων Χῖοι οὐχ ὑποτελεῖς ὄντες φόρου, ναῦς δὲ παρέχοντες, αὐτόνομοι ξυνέσποντο. καὶ τὸ πλεῖστον Ἴωνες ὄντες οὗτοι πάντες καὶ ἀπ' Ἀθηναίων πλὴν Καρυστίων, (οὗτοι δ' εἰσὶ Δρύοπες,) ὑπήκοοι δ' ὄντες καὶ ἀνάγκῃ ὅμως Ἴωνές γε ἐπὶ Δωριέας ἠκολούθουν. πρὸς δ' αὐτοῖς Αἰολῆς, Μηθυμναῖοι μὲν ναυσὶ καὶ οὐ φόρῳ ὑπήκοοι, Τενέδιοι δὲ καὶ Αἴνιοι ὑποτελεῖς. οὗτοι δὲ Αἰολῆς Αἰολεῦσι τοῖς κτίσασι Βοιωτοῖς [τοῖς] μετὰ Συρακοσίων κατ' ἀνάγκην ἐμάχοντο, Πλαταιῆς δὲ καταντικρὺ Βοιωτοὶ Βοιωτοῖς μόνοι εἰκότως κατ' ἔχθος. Ῥόδιοι δὲ καὶ Κυθήριοι Δωριῆς ἀμφότεροι, οἱ μὲν Λακεδαιμονίων ἄποικοι Κυθήριοι ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς ἅμα Γυλίππῳ μετὰ Ἀθηναίων ὅπλα ἔφερον, Ῥόδιοι δὲ Ἀργεῖοι γένος Συρακοσίοις μὲν Δωριεῦσι, Γελῴοις δὲ καὶ ἀποίκοις ἑαυτῶν οὖσι, μετὰ Συρακοσίων στρατευομένοις ἠναγκάζοντο πολεμεῖν. τῶν τε περὶ Πελοπόννησον νησιωτῶν Κεφαλλῆνες μὲν καὶ Ζακύνθιοι αὐτόνομοι μέν, κατὰ δὲ τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον κατειργόμενοι, ὅτι θαλάσσης ἐκράτουν οἱ Ἀθηναῖοι, ξυνείποντο· Κερκυραῖοι δὲ οὐ μόνον Δωριῆς ἀλλὰ καὶ Κορίνθιοι σαφῶς ἐπὶ Κορινθίους τε καὶ Συρακοσίους, τῶν μὲν ἄποικοι ὄντες, τῶν τε ξυγγενεῖς, ἀνάγκῃ μὲν ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς, βουλήσει δὲ κατὰ ἔχθος τὸ Κορινθίων οὐχ ἧσσον εἵποντο. καὶ οἱ Μεσσήνιοι νῦν καλούμενοι ἐν Ναυπάκτῳ καὶ ἐκ Πύλου τότε ὑπ' Ἀθηναίων ἐχομένης ἐς τὸν πόλεμον παρελήφθησαν. καὶ ἔτι Μεγαρέων φυγάδες οὐ πολλοὶ Μεγαρεῦσι Σελινουντίοις οὖσι κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο. τῶν δὲ ἄλλων ἑκούσιος μᾶλλον ἡ στρατεία ἐγίγνετο ἤδη. Ἀργεῖοι μὲν γὰρ οὐ τῆς ξυμμαχίας ἕνεκα μᾶλλον ἢ τῆς

Ναυπ. καὶ ἐκ Πύλ. non cum Porto ad *οἱ καλούμενοι*, sed ad *παρελήφθησαν* referenda. Iam vero Messenii non Naupacti a Demosthene collecti, sed Naupacto arcessiti sunt. Vid. c. 31.“ Popp. Et *παρελήφθησαν* intelligo *ad bellum evocabantur* pro conditione non admodum libera, qua ab Atheniensibus habebantur, v. eundem 1, 2. p. 41. „*Παραλαμβάνειν* usurpatur, ut civitas opibus validior significetur milites invalidioris evocare, ut 1, 111. *παραλαβόντες Ἀχαιούς* et 5, 52. Sic etiam *παραλαβεῖν Σκάνδειαν*, 4, 54. *Νίσαιαν* 4, 69. videtur significare haec oppida ditionis Atheniensium, vel partes societatis eorum facta esse, quo tenebantur milites vel pecuniam ab Atheniensibus evocati sistere.“ Arn. Et *Μεγαρεῦσι Σελινουντίοις* est *Selinusiis Megara oriundis*, v. adn. ad Philist. fragm. 22. p. 160 sq. et Thuc. 6, 4. Mox *ὠφελείας*, quod vulgo deest, addunt Vat. Ven. marg. Cl. et Lugd. Expressit etiam Vall. Pro eo Cam. *δόξης* praebet. Haack ex superioribus repetit *ἔχθρας* et pertinere ait ad factiones, quibus etiamtum Argos distractum esse videri, coll. 5, 82.

ὀνομαστὶ καὶ φυλήν, ἀξιῶν τό τε καθ' ἑαυτόν, ᾧ ὑπῆρχε λαμπρότητός τι, μὴ προδιδόναι τινά, καὶ τὰς πατρικὰς ἀρετάς, ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν οἱ πρόγονοι, μὴ ἀφανίζειν, πατρίδος τε τῆς ἐλευθερωτάτης ὑπομιμνήσκων καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν δίαιταν ἐξουσίας, ἄλλα τε λέγων ὅσα ἐν τῷ

Geraldi, Guilielmi etc., et cognomen tanto aptius erat distinguendae familiae, quod filius natu maximus plerumque nomen avi accipiebat, quo factum est, ut duo nomina quasi hereditate proderentur in descendentium marium progenie cuiusque familiae, quae duo nomina in decursu aetatum alterius nomina et cognomina erant. Talia erant nomina Calliae et Hipponici — Cimonis et Miltiadis — Niciae et Nicerati — Alcibiadis et Cliniae, quae reperiuntur in horum quorumque familiis per alternas aetates." Arn. Verborum ὧν ἐπιφανεῖς etc. haec structura est: ἐκείνους, ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν οἱ πρόγονοι, sicut paulo ante ἐκεῖνον, ᾧ ὑπῆρχε etc. Propter verba ἀνεπιτάκτου ἐξουσίας dignus est, qui conferatur Pericles in or. funebri 2, 37.

ἄλλα τε λέγων ὅσα] Schol. hyperbaton in hac sententia inesse dicit. συντακτέον δέ, ait, τῷ παραπλήσια, ἵνα ᾖ τὸ ἑξῆς· ἄλλα τε λέγων — οἷα ἄνθρωποι εἴποιεν ἄν, καὶ παραπλήσια. Sane hunc ordinem verborum desideres: ἄλλα τε λέγων, ὅσα ἐν τῷ τοιούτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἄνθρωποι εἴποιεν ἄν, καὶ ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια ἔς τε γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ θεοὺς πατρῴους προφερόμενα, οὐ πρὸς τὸ δοκεῖν τινι ἀρχαιολογεῖν φυλαξάμενοι, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παρούσῃ — ἐπιβοῶνται, vel potius ἐπιβοώμενοι. Ut nunc sunt verba, mihi καί, quod est ante ὑπέρ, alio sensu dictum videtur, ut vel καίπερ pro καί corrigendum, vel καί certe eodem sensu accipiendum putem. Erit autem tum interpretatio talis: alia praeterea commemorabat, quaecunque homines in huiusmodi temporis articulo constituti dicere solent, non caventes, ne res omnibus pridem decantatas et obsoletas repetere videantur, quamquam illa omni occasione de uxoribus et liberis et diis patriis proferri solita repetunt, sed quae in praesenti pavore utilia dictu putantes alta voce pronunciant. *Καί* sensu *quamvis* participiis saepe iungitur, ut docet Vig. p. 525. ibique Herm. p. 837, 322. Matth. §. 566. Hic cum προφερόμενα iungitur, ut παραπλήσια sit loco adverbii παραπλησίως accipiendum. At syllaba περ facile excidere potuit propter statim sequens vocabulum ὑπέρ. „Querelam autem de insuavi sono syllabarum περ vel solus accentus tollit." Buttm. ad Demosth. or. Mid. p. 26. adn. 4. Et ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια sunt *loci communes* (Gemeinplätze). Arn.: things that are brought forward in nearly the same strain to serve on all occasions, ubi „ὑπέρ, ait, non significat simpliciter *circa*, sed *circa* et *pro* i. e. quae inserviant alicui rei defendendae, patrocinentur." Denique ἀλλά referri apparet ad negationem οὐ in οὐ φυλαξάμενοι. De sententia conf. Liv. 33, 3. *multa iam saepe memorata de maiorum virtutibus, simul de militari laude Macedonum quum disseruisset, ad ea quae tum maxime animos terrebant, quibusque erigi ad aliquam spem poterant, venit.* Ipsum praesentem locum expressit Heliod. Aethiop. 1. p. 53, 21. Bourd., Thyamidem piratam ita loquentem faciens: συστρατιῶται, προτρέπειν μὲν ὑμᾶς οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ διὰ πλειόνων, αὐτούς τε ὑπομνήσεως οὐδὲν δεομένους, ἀλλὰ βίον ἀεὶ τὸν πόλεμον ἡγουμένους, καὶ ἄλλως τῆς ἀπροσδοκήτου τῶν ἐναντίων ἐφόδου τὸ παρέλκον τῶν λόγων ἀποτεμνομένης· ὧν γὰρ ἐν ἔργοις οἱ πολέμιοι, τούτοις μὴ διὰ τῶν ὁμοίων σὺν τάχει τὴν ἄμυναν ἐπάγειν, παντάπασίν ἐστι τοῦ προσήκοντος ὑστερούντων· εἰδότες οὖν ὡς οὐχ ὑπὲρ γυναικῶν ἐστι καὶ παίδων ὁ λόγος (ὃ δὴ πολλοῖς

τοιούτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἄνθρωποι οὐ πρὸς τὸ δοκεῖν τινι ἀρχαιολογεῖν φυλαξάμενοι εἴποιεν ἄν, καὶ ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια ἔς τε γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ θεοὺς πατρῴους προφερόμενα, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παρούσῃ ἐκπλήξει ὠφέλιμα νομίζοντες ἐπιβοῶνται. καὶ ὁ μὲν οὐχ ἱκανὰ μᾶλλον ἢ ἀναγκαῖα νομίσας παρῃνῆσθαι, ἀποχωρήσας ἦγε τὸν πεζὸν πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ παρέταξεν ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐδύνατο, ὅπως ὅτι μεγίστη τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ὠφέλεια ἐς τὸ θαρσεῖν γίγνοιτο. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Μένανδρος καὶ Εὐθύδημος, οὗτοι γὰρ ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐπέβησαν, ἄραντες ἀπὸ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου εὐθὺς ἔπλεον πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος [καὶ τὸν παραλειφθέντα διέκπλουν,] βουλόμενοι βιάσασθαι ἐς τὸ ἔξω.
70 προεξαναγόμενοι δὲ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι

εἰς τὸ παροξῦναι καὶ μόνον πρὸς μάχην ἤρκεσε· ταυτὶ γὰρ ἡμῖν ἐλάττονος λόγου) etc. Paulo inferius *ζεῦγμα* intellige opus Syracusanorum, quo fauces magni portus clauserunt *τριήρεσι πλαγίαις* (v. adn. ad 4, 8.) *καὶ πλοίοις καὶ ἀκάτοις* cap. 59., ut Duk. adnotavit, addens instar pontis navalis fuisse, quem Graeci *ζεῦγμα* appellant. Vide quem idem citat, Lips. 2. Poliorcet. ult., Phot. Etym. M. p. 409, 51. Phavor. v. *ζεῦγμα, οὐ τὸ σχοινίον, ἀλλ' ἡ ἐζευγμένη σχεδία ἐν ποταμῷ ἢ θαλάττῃ*, et utitur praesenti loco. Verba *καὶ τὸν παραλειφθέντα διέκπλουν* non debent aliud significare velle, quam relictum in faucibus exitum, sic vero *περιλειφθέντα* cum Bekkero scribendum esset, nam *παραλείπειν* est *praetermittere*. Et partem faucium non clausam esse per se improbabile est, nec supra c. 59. memoratum, et apparet ex cap. proximo, nullum exitum tum relictum, sed totum ostium catenis clausum fuisse. Dixerit aliquis *καταληφθέντα* verum esse, quia Valla convertit: *fauces portus praeoccupatas praeclusasque.* Verum obstat vocabulum *διέκπλουν*, quod semper ab hoc scriptore de quadam ratione navibus pugnandi, nunquam de enavigatione dicitur. Quare cum Poppone consentio, haec verba interpretibus deberi.

70. *προεξαναγόμενοι*] Sic recte e Dionysio p. 875. editum est, libri Thucydidis habent *προεξαγαγόμενοι*, „quod dicitur de peditatu 7, 6. 37. 8, 28., non item *προεξάγεσθαι* de navibus.“ Krueg. ad Dionys. p. 138. Sensus hic debet esse *prius* (quam Athenienses) *a litore provecti.* Paulo post alii libri habent *παραβοηθοῖ*, alii *παραβοηθεῖ*, apud Dionysium est *παρεβοήθει*, plurimi habent *παραβοηθῇ*, quod est in omnibus edd., „nec morandi sunt libri ii, qui optativum exhibent, quem aliquis ob praegressum *προσπίπτοιεν* substituit. Conf. 3, 22. *ὅπως ᾖ — μὴ βοηθοῖεν.* 6, 96. *ὅπως εἴησαν — παραγίγνωνται.*“ Krueg. l. c. v. adn. ad 3, 22. Arnoldo absurdum videtur, Syracusanos naves suas circa litus magni portus collocasse, eo consilio, ut se copiae terrestres adiuvarent, quum nihil antea de his dictum sit, imo modo dictum sit, consilium eorum hoc fuisse, ut undique uno tempore Athenienses adgrederentur. Mihi nihil absurdi in hac re apparet, neque igitur *παρεβοήθει*, scripturam unius Dionysii, auctoritati librorum Thucydidis praefero. Mox *ἐπειδὴ δ' οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι* fere omnes libri exhibent, quum c. 69. extr. universa classis Atheniensium adversus claustra portus profecta tradatur, quare Haack. non iniuria vocem *ἄλλοι* damnat, cui tamen Krueg. Graecismum ignotum fuisse dicit, cuius exempla habeat Thuc. 4, 118. 7, 61. Intelligit illum Graecismum, ex quo *οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι* accipiendum foret pro *οἱ ἄλλοι, Ἀθηναῖοι*

ναυσὶ παραπλησίαις τὸν ἀριθμὸν καὶ πρότερον, κατά τε τὸν ἔκπλουν μέρει αὐτῶν ἐφύλασσον καὶ κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα, ὅπως πανταχόθεν ἅμα προςπίπτοιεν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς ἅμα παραβοηθῇ ᾗπερ καὶ αἱ νῆες κατίσχοιεν. ἦρχον δὲ τοῦ ναυτικοῦ τοῖς Συρακοσίοις Σικανὸς μὲν καὶ Ἀγάθαρχος, κέρας ἑκάτερος τοῦ παντὸς ἔχων, Πυθὴν δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μέσον. ἐπειδὴ δ' οἱ Ἀθηναῖοι προςέμισγον τῷ ζεύγματι, τῇ μὲν πρώτῃ ῥύμῃ ἐπιπλέοντες ἐκράτουν τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ, καὶ ἐπειρῶντο λύειν τὰς κλήσεις· μετὰ δὲ τοῦτο πανταχόθεν σφίσι τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων ἐπιφερομένων οὐ πρὸς τῷ ζεύγματι ἔτι μόνον ἡ ναυμαχία ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λιμένα ἐγίγνετο, καὶ ἦν καρτερὰ καὶ οἵα οὐχ ἑτέρα τῶν προτέρων. πολλὴ μὲν γὰρ ἑκατέροις προθυμία ἀπὸ τῶν ναυτῶν ἐς τὸ ἐπιπλεῖν ὁπότε κελευσθείη ἐγίγνετο, πολλὴ δὲ ἡ ἀντιτέχνησις τῶν κυβερνητῶν καὶ ἀγωνισμὸς πρὸς ἀλλήλους· οἵ τε ἐπιβάται ἐθεράπευον, ὅτε προςπέσοι ναῦς νηί, μὴ λείπεσθαι

ὄντες. Quod vel ideo hic non locum habet, quia ἕτεροι dicendum sic fuisset, quoniam de duobus exercitibus, Sysacusanorum et Atheniensium, loquitur. Praestat ἄλλοι quocunque tandem modo natum delere, quam sententiam tam insulsam tolerare: *appropinquarunt faucibus magni portus alii quoque adversarii, qui erant Athenienses*, quasi non constet, hos Syracusanorum adversarios fuisse. De verbo *προςέμισγον* v. Matth. p. 933. 1. Mox naturalis ordo verborum hic esset *τῶν νεῶν (τῶν) πρὸς αὐτῷ τεταγμένων*, v. Krueg. l. c. Popp. 1, 1. p. 299 sq. Dein in verbis *σφίσι τῶν Συρακοσίων — ἐπιφερομένων* pronomine *σφίσι* pro *αὐτοῖς* usus est, nulla tamen obscuritate et structura magis ad sensum facta, quam severius ad grammaticam rationem exacta. Posuit enim *σφίσι*, quasi orationem sic continuare voluisset: *οὐ πρὸς τῷ ζεύγματι ἔτι μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λιμένα ἐναυμάχησαν*. Paulo post vulgo *πρότερον* legitur, at *προτέρων* melior pars librorum tuetur, et locus 6, 75. *κατὰ τὴν προτέραν φιλίαν*, quo exemplo Poppo ait sententiam Hermanni ad 6, 9. memoratam refutari. In verbis *πολλὴ δὲ ἡ ἀντιτέχνησις* etc. articulus ideo positus est, quia haec sententia est contracta ex his: *πολλὴ δὲ ἡ ἀντιτέχνησις ἦν τῶν κυβερνητῶν, ἣ πρὸς ἀλλήλους ἐγίγνετο*. Fallitur Krueg. de Authent. Anab. p. 43. De formula *αὐτὸς ἕκαστος* v. Matth. p. 868 sq., de *βραχὺ γὰρ ἀπέλιπον* ibidem p. 695. init. Ad verba *τὰς ἀνακρούσεις καὶ διέκπλους* Reisk. ad Dionys. p. 876. dixerat, aut utrobique articulos omittendos esse, aut utrobique addendos. Falli eum docet Krueg. ex 1, 143. 7, 71. init. et aliquot locis Platonis. „Et *ἐμβολή* hic est impetus navis rostro factus ex praeceptis artis bellicae navalis, *προςβολή* latiorem sensum habens significat navem cum nave collidentem sive casu sive consilio, sive rostro, sive latere adversus latus." Arn. In verbis *διὰ τὸ φεύγειν ἢ ἄλλῃ ἐπιπλέουσα* mutatur structura, nam post infinitivum oratio ita continuari debebat: *διὰ τὸ φεύγειν ἢ ἄλλῃ ἐπιπλεῖν*. v. Matth. p. 1300., quem v. etiam p. 1194. init. de verbis *οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων* et p. 734. a. de verbis *ταῖς ἀλλήλων ναυσὶν ἐπιβαίνειν* et p. 922. de perfecto *ἐμβεβλῆσθαι*. Paulo inferius nominativus participii *ἐπιβοῶντες* ex structura ad sensum facta positus est, quasi antea dixisset *πολλὰ ἑκατέρων οἱ κελευσταὶ παρεκελεύοντο*. Conf. Matth. p. 1095. adn. 3.

τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τῆς ἄλλης τέχνης· πᾶς τέ τις ἐν ᾧ προςετέτακτο αὐτὸς ἕκαστος ἠπείγετο πρῶτος φαίνεσθαι. ξυμπεσουσῶν δὲ ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν, πλεῖσται γὰρ δὴ αὗται ἐν ἐλαχίστῳ ἐναυμάχησαν· βραχὺ γὰρ ἀπέλιπον ξυναμφότεραι διακόσιαι γενέσθαι· αἱ μὲν ἐμβολαὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι τὰς ἀνακρούσεις καὶ διέκπλους ὀλίγαι ἐγίγνοντο, αἱ δὲ προςβολαί, ὡς τύχοι ναῦς νηὶ προςπεσοῦσα ἢ διὰ τὸ φεύγειν ἢ ἄλλῃ ἐπιπλέουσα, πυκνότερα ἦσαν. καὶ ὅσον μὲν χρόνον προςφέροιτο ναῦς, οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων τοῖς ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασι καὶ λίθοις ἀφθόνως ἐπ' αὐτὴν ἐχρῶντο· ἐπειδὴ δὲ προςμίξειαν, οἱ ἐπιβάται ἐς χεῖρας ἰόντες ἐπειρῶντο ταῖς ἀλλήλων ναυσὶν ἐπιβαίνειν. ξυνετύγχανέ τε πολλαχοῦ διὰ τὴν στενοχωρίαν τὰ μὲν ἄλλοις ἐμβεβληκέναι, τὰ δὲ αὐτοὺς ἐμβεβλῆσθαι, δύο τε περὶ μίαν καὶ ἔστιν ᾗ καὶ πλείους ναῦς κατ' ἀνάγκην ξυνηρτῆσθαι, καὶ τοῖς κυβερνήταις τῶν μὲν φυλακὴν τῶν δ' ἐπιβουλήν, μὴ καθ' ἓν ἕκαστον κατὰ πολλὰ δὲ πανταχόθεν, περιεστάναι, καὶ τὸν κτύπον μέγαν ἀπὸ πολλῶν [τῶν] νεῶν ξυμπιπτουσῶν ἔκπληξίν τε ἅμα καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς ὧν οἱ κελευσταὶ φθέγγοιντο παρέχειν. πολλὴ γὰρ δὴ ἡ παρακέλευσις καὶ βοὴ ἀφ' ἑκατέρων τοῖς κελευσταῖς κατά τε τὴν τέχνην καὶ πρὸς τὴν αὐτίκα φιλονεικίαν ἐγίγνετο, τοῖς μὲν Ἀθηναίοις βιάζεσθαί τε τὸν ἔκπλουν ἐπιβοῶντες, καὶ περὶ τῆς ἐς τὴν πατρίδα σωτηρίας νῦν, εἴ ποτε καὶ αὖθις, προθύμως ἀντιλαβέσθαι, τοῖς δὲ Συρακοσίοις καὶ ξυμμάχοις καλὸν εἶναι κωλῦσαί τε αὐτοὺς διαφυγεῖν καὶ τὴν οἰκείαν ἑκάστους πατρίδα νικήσαντας ἐπαυξῆσαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ προςέτι ἑκατέρων, εἴ τινά που ὁρῷεν μὴ κατ' ἀνάγκην πρύμναν κρουόμενον, ἀνακαλοῦντες ὀνομαστὶ τὸν τριήραρχον ἠρώτων, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι εἰ τὴν πολεμιωτάτην γῆν οἰκειοτέραν ἤδη τῆς οὐ δι' ὀλίγου πόνου κεκτημένης θαλάσσης ἡγούμενοι ὑποχωροῦσιν, οἱ δὲ Συρακόσιοι εἰ οὓς σαφῶς ἴσασι προθυμουμένους Ἀθηναίους παντὶ τρόπῳ διαφυγεῖν, τούτους αὐτοὶ φεύγοντας φεύγουσιν.
71 ὅ τε ἐκ τῆς γῆς πεζὸς ἀμφοτέρων ἰσοῤῥόπου τῆς ναυμαχίας

οὐ δι' ὀλίγου πόνου] *πόνου* accessit ex Vat., ex scholiis et Dionysii cod. Dudith. Conf. 2, 36. 62. Bekk. Schol. in explicatione *μετὰ πόνου* habet. Obloquitur Popp.: „at formulam *δι' ὀλίγου* modo loci (2, 89. 3, 21. al.) modo (ut hic et 2, 85. 4, 95. 1, 77.) temporis spatium designantem Thuc. amat, et quamquam Athenienses alibi se non sine labore et periculis imperium sibi peperisse dicunt, hic ubi positum *ἤδη* de tempore agi docet, melius id iam per satis longum tempus se tenere gloriabuntur.“ Temporis notio non tollitur, si legitur *δι' ὀλίγου πόνου*, ac licet saepe illo sensu *δι' ὀλίγου* Thuc. dixerit, tamen hoc loco *πόνου* recte additum esse, auctoritas multiplex a Bekkero allata suadet, ad quam accedit Valla: *mare non exiguo labore obtentum*. De passivo sensu participii *κεκτημένης* v. Matth. p. 931. vers. fin., quem vide etiam p. 1118. (s. v. Ursache) de verbis *ἡγούμενοι ὑποχωροῦσιν* et conf. imitationem Diodori 13, 17.

71. *ὅ τε ἐκ τῆς γῆς πεζός*] v. Matth. p. 1194.

καθεστηκυίας πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε, φιλονεικῶν μὲν ὁ αὐτόθεν περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ, δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες μὴ τῶν παρόντων ἔτι χείρω πράξωσι. πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς, ὅ τε φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐδενὶ ἐοικώς, καὶ διὰ τὸ

ξύστασιν τῆς γνώμης] ξύντασιν legisse videtur Schol., cuius haec verba sunt: ἀντὶ τοῦ ἰσχυρῶς ἠγωνίων καὶ τὰς διανοίας συνετέταντο. Inest in verbis ξύντασις — ἔκτασις notio cruciatus, ut docent interpretes ad Soph. Oed. T. 153. et de hominibus pavida exspectatione suspensis usitata sunt. v. Schaef. ad Dionys. de C. V. p. 190. Verum vulgatam tuentur satis Dionys. Hal., omnes libri Thucydidis et adnotata a Kruegero ad Dionys. p. 142.: „praestat vulgatum; melius cum ἀγῶνα congruit ξύστασιν, quod et ipsum a pugna translatum est. Apposite Schneid. in Lex. s. v. ex Plutarcho affert ὅταν μάλιστα σύστασιν ὁ ἀγὼν ἔχῃ.“ Stallb. quoque ad Plat. Phileb. p. 101. §. 142. ξύστασιν tuetur. Et σύστασιν τῆς γνώμης apud Themistium or. 13. p. 178. B. se reperisse Abr. refert. Quod vero gravissimum est, Dio Cass. 49, 9., ubi plurima ex h. l. ad verbum desumsit, συστάσει τῆς γνώμης apud Themistium or. 13. p. 178. B. se reperisse Abr. refert. Quod vero gravissimum est, Dio Cass. 49, 9., ubi plurima ex h. l. ad verbum desumsit, συστάσει τῆς γνώμης et ipse exhibet. Alia vocis exempla Bloomf. attulit. Reddas Seelenkampf, nisi hac voce restrictiori sensu uteremur. Doederl. Lat. Synon. Vol. 4. p. 417. interpretatur Herzensangst coll. Herodot. 7, 170. Eurip. Hippol. 983., sed aliunde derivat, non a pugna. Plut. de Gloria Ath. p. 618. Steph. (p. 347. B. Wech. p. 367. Reisk.) corrupte ξύνταξιν habet, de qua confusione verborum dixerunt Bentl. ad Callim. Fragmm. n. 233. et Dorv. ad Charit. p. 594. Plutarchi locus, in quantum huc pertinet, ita legendus videtur: καὶ πάλιν ὁ ἐν τοῖς Σικελικοῖς ἐκ τῆς γῆς πεζὸς ἀμφοτέρων, ἰσοῤῥόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκυίας, ἄλαστον ἀγῶνα καὶ σύστασιν τῆς γνώμης ἔχων διὰ τὸ ἀκρίτως συνεχὲς τῆς ἁμίλλης, καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς συναπονεύων μεστά τῇ διαθέσει καὶ τῇ διατυπώσει τῶν γινομένων γραφικῆς ἐναργείας ἐστί. Ad verba ἀνακειμένων ἐς τὰς ναῦς vid. Matth. §. 578. a.

καὶ διὰ τὸ [ἀγχώμαλον] ἀνώμαλον] Iacobs in Attica p. 202. ed. tert. et Bened. ἀνώμαλον cogitatione bis ponunt, referuntque ad inaequalitatem certaminis et inaequalem de litore adspectum. Valla interpretatur: *et propter inaequalitatem loci etiam inaequaliter proelium ex terra spectare cogebantur.* Sed inaequalitatem adspectus ipse scriptor in sequentibus declarat, unde nata sit, scilicet quod non omnia omnes in pugna eadem fieri videbant, sed eius rei non causa erat inaequalitas loci sive soli, ubi adstabant: imo quia varie collocati per latum maris aequor prospiciebant, alios alia spectasse consentaneum est. Nec vero διὰ τό cum Reizio de Incl. Accent. p. 9. Wolf. et Hermanno ad Vig. p. 700, 9. explicandum est per διὰ τοῦτο, quam viam etiam Aem. Port. ingressus erat. Aspera enim fit et abrupta oratio, si ita cum illis distinguas: καὶ διὰ τό· ἀνώμαλον καί etc., nec eo, quod adspectus pugnae inaequalis erat, timor auctus est. Adde quod Thucydides vix τό pro τοῦτο eo loco positurus fuisset, ubi propter viciniam adiectivi ἀνώμαλον nemo legentium aliter accipere posset, nisi vi communi, ut esset iungendum τὸ ἀνώμαλον, non διὰ τό. Atque omnibus fere locis, ubi τό illa pronominis τοῦτο vice fungitur, correlativae particulae μὲν — δέ simul extant, vel alius articuli et pronominis permutatorum usus obtinet non Thucydidi ille proprius, sed probato cuique

ἀγχώμαλον] ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔποψιν τῆς ναυμαχίας ἐκ τῆς γῆς ἠναγκάζοντο ἔχειν. δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας καὶ οὐ πάντων ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ σκοπούντων, εἰ μέν τινες ἴδοιέν πῃ τοὺς σφετέρους ἐπικρατοῦντας, ἀνεθάρσησάν τε ἂν καὶ πρὸς

scriptori solennis, qui fere ad certas quasdam formulas restringitur, ut exempla docent ab Hermanno l. c. allata. In eandem sententiam disputat Krueg. ad Dionys. p. 143. Nec vero Scholiastae assentior ita interpretanti: *καὶ διὰ τὸ, ἐν ναυσὶ μόναις δηλονότι πάσας τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἀνωμάλως ἐκ τῆς γῆς. ἐθεῶντο τὴν ναυμαχίαν*, nam ea causa inaequalis adspectus non esse poterat. Si enim lentis animis spectassent, ac si non tota salus eorum in navibus posita fuisset, num minus inaequalem adspectum pugnae habituri fuissent? Propter eandem causam ne Bekkeri quidem ceteroqui facilis correctio probari potest, legentis *καὶ δι' αὐτὸ ἀνώμαλον* etc., quamquam ea firmatur a Ven. et corr. Cl. Taceo de Kaltwasseri interpretatione in Praef. Iacobsii ad Attica, de coniectura Kruegeri legentis *ἄνω μᾶλλον* pro *ἀνώμαλον*, Dobrei legentis *διότι* pro *διὰ τό*, et aliorum vel *ἠναγκάζοντο* delentium, vel *ἀναγκάζεσθαι* legentium. Nec verum est, Thucydidem dixisse, *propter inaequalitatem* pugnae inaequalem de litore aspectum fuisse, imo *propterea quod pugna anceps diu fuit*, et pugna et adspectus inaequales fuerunt, et auctoria verba puto fuisse: *καὶ διὰ τὸ ἀγχώμαλον ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔποψιν τῆς ναυμαχίας ἐκ τῆς γῆς ἠναγκάζοντο ἔχειν.* Similitudo vocabulorum iuxta se positorum effecit, ut alterum per librarios excideret.

ἀνεθάρσησαν — ἂν] Matth. p. 1005 sq. hic pro aoristo imperfectum desiderat. At vero sequitur imperfectum *ἐτρέποντο*, et cum particula *ἄν*, quae fortius quam imperfectum repetitam actionem significat, ipso docente p. 1198. a. etiam aoristus iungitur. „Olim viri docti plerumque *ἄν* mutabant in *αὖ*, maxime Brunck. in Tragicis, quem v. ad Eurip. Hecub. 732., ubi Herm. recte *ἄλγος ἂν προσθείμεθ' ἄν*. Phoen. 412. *ποτὲ μὲν ἐπ' ἦμαρ εἶχον, εἶτ' οὐκ εἶχον ἄν*, ubi non solum Brunck., sed etiam Valck. posuit *οὐκ εἶχον αὖ*. At Porson. veram lectionem *ἄν* restituit." Haack. adde Matth. Miscc. Philol. 2, 1. p. 48. Herm. ad Vig. p. 825. Opuscc. Vol. 3. p. 241. Buttm. Gr. §. 139. adn. 5. (ed. 13.) Thiersch. Gr. p. 440. 5. De verbis *ἀπὸ τῶν δρωμένων* v. Matth. p. 1130. Pro *διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχές* exspectes *διὰ τὸ ξυνεχῶς ἄκριτον*, verum nihil refert, utrum dicas wegen der Fortdauer ohne Entscheidung (*ἀκρίτως*), an: wegen der fortdauernden Unentschiedenheit. Proxima Schol. ita interpretatur: *συνεξομοιοῦντες τὰ σώματα τῇ περὶ τῶν γιγνομένων προσδοκίᾳ, ἀπένευον τῷ σώματι τῇδε κἀκεῖσε.* „Latine converterim: *ipsis corporibus, prout animus propendebat, timefacti connitebantur.* Sensum bene exposuit Schol." Kistem. Heilm.: noch Andere, welche nach einem Ort hinsahen, wo das Gefecht auf beiden Seiten gleich war, waren, *weil die Kämpfenden einander so nahe auf dem Leibe waren, dass man nichts mehr unterscheiden konnte* (v. paulo superius) am übelsten daran, und drückten *selbst in den unsteten Bewegungen ihres Körpers* (imo zugleich mit ihrem Körper durch entsprechende Bewegungen — *ξυναπονεύοντες* — v. Matth. §. 405, adn. 3.) *die Furcht aus*, die ihre Gemüther beunruhigte (imo voll Furcht aus, *wie es die Kämpfenden machen sollten*, *ἴσα τῇ δόξῃ*). De formula *ἐν τοῖς χαλεπώτατα* v. Herm. ad Vig. p. 787. Matth. §. 290. Buttm. Gr. §. 150. p. 447. (ed. 13.) Verba *παρ' ὀλίγον* etc. Heilm. reddit: sie fanden sich beständig bald nahe an ihrer Rettung, bald am Rande des Verderbens. Imo *sie glaubten* beständig bald nahe an ihrer Rettung,

ἀνάκλησιν θεῶν μὴ στερῆσαι σφᾶς τῆς σωτηρίας ἐτρέποντο· οἱ δ' ἐπὶ τὸ ἡσσώμενον βλέψαντες ὀλοφυρμῷ τε ἅμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὄψεως καὶ τὴν γνώμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο. ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι τῆς ναυμαχίας ἀπιδόντες, διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς ξυναπονεύοντες ἐν τοῖς χαλεπώτατα διῆγον· ἀεὶ γὰρ παρ' ὀλίγον ἢ διέφευγον ἢ ἀπώλλυντο. ἦν τε ἐν τῷ αὐτῷ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ἕως ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, πάντα ὁμοῦ ἀκοῦσαι, ὀλοφυρμός, βοή, νικῶντες, κρατούμενοι, ἄλλα ὅσα ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα στρατόπεδον πολυειδῆ ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι. παραπλήσια δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἔπασχον, πρίν γε δὴ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπὶ πολὺ ἀντισχούσης τῆς ναυμαχίας ἔτρεψάν τε τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐπικείμενοι λαμπρῶς πολλῇ κραυγῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι κατεδίωκον ἐς τὴν γῆν. τότε δὲ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατός, ἄλλος ἄλλῃ, ὅσοι μὴ μετέωροι ἑάλωσαν, κατενεχθέντες ἐξέπεσον ἐς τὸ στρατόπεδον· ὁ δὲ πεζὸς οὐκέτι διαφόρως, ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς οἰμωγῇ τε καὶ στόνῳ πάντες δυςανασχετοῦντες τὰ γιγνόμενα, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς ναῦς παρεβοήθουν, οἱ δὲ πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους ἐς φυλακήν, ἄλλοι δὲ καὶ οἱ πλεῖστοι ἤδη περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπῃ σωθήσονται διεσκόπουν. ἦν τε ἐν

bald nahehin verloren zu seyn. v. Matth. p. 1174. Praesenti loco firmatur explicatio, quam adscivi verborum 3, 40. *καὶ διόλλυνται τὸν κίνδυνον ὑφορώμενοι τοῦ ὑπολειπομένου ἐχθροῦ*, sie glauben zu vergehen, dass sie fürchten sollen etc. „Vide quam veram ac variam rei imaginem quam paucis proponat auctor. Qui eum imitati sunt (nam liceat et mihi similem locum, aliorum interpretum delicias, semel adferre), in hac descriptione copiosiores fuerunt, ex Latinis Sallust. B. I. c. 60. *niti corporibus et huc illuc quasi vitabundi aut iacientes tela* (*ἴσα τῇ δόξῃ*) *agitare.* Ex Teutonicis Schiller. Gesch. des Abf. der Ver. Niederl. Vol. 1. p. 413., quem nescio an luxuriatum suo more dicam: Hier ein schmerzhaftes eiteles Bestreben, den Sinkenden zu halten, den Fliehenden zum Stehen zu bringen; dort eine gleich vergebliche Begier, ihn einzuholen, ihn aufzureiben, ihn zu vertilgen. Bei dem lebendigsten Antheil diese Unmöglichkeit, ihn zu äussern; diese Ohnmacht bei der heftigsten Leidenschaft, diese Entfernung und diese Gegenwart: es war ein fürchterlicher Zustand.“ Kistem. In ed. Vienn. Vol. 12. p. 141. hic locus paulo aliter legitur. Adde Liv. 1, 25. „Conf. de h. l. Quintil. Declam. 9. p. 197.“ Abr. Mox sequitur *ἄλλα ὅσα* sine copula: similia attulit Krueg. ad Dionys. p. 145. De *δυςανασχετοῦντες* cum accusativo v. Matth. p. 757. vers. fin. Mox *καί* ante *ὅπῃ σωθήσονται* a Valla omissum deleri vult Krueg. l. c. Popp. confert 1, 52. *τοῦ οἴκαδε πλοῦ διεσκόπουν ὅπῃ κομισθήσονται.* Dein de *καί* post *παραπλήσια* agit Heind. ad Plat. Theaet. p. 321. et Duk. confert 3, 14. 5, 112. 7, 28., ähnliches geschah ihnen nun, wie sie selbst bereitet hatten bei Pylos. De forma plusquamperfecti *πεπόνθεσαν* adi Matth. §. 165. 2. et *προςαπώλλυντο αὐταῖς* est idem quod *προςαπ. πρὸς αὐταῖς* sc. *ταῖς ναυσί*, nebst den Schiffen, ne cum Arnoldo *αὐτοῖς* velis. De verbis *οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβηκότες* v. Matth. p. 1193.

τῷ παραντίκα οὐδεμιᾶς δὴ τῶν ξυμπασῶν ἐλάσσων ἔκπληξις. παραπλήσιά τε πεπόνθεσαν καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλῳ· διαφθαρεισῶν γὰρ τῶν νεῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις προςαπώλλυντο αὐταῖς καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβηκότες, καὶ τότε τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέλπιστον ἦν τὸ κατὰ γῆν σωθήσεσθαι, ἢν μή τι παρὰ λόγον γίγνηται.

72 Γενομένης δ' ἰσχυρᾶς τῆς ναυμαχίας καὶ πολλῶν νεῶν ἀμφοτέροις καὶ ἀνθρώπων ἀπολομένων οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπικρατήσαντες τά τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο καὶ ἀποπλεύσαντες πρὸς τὴν πόλιν τροπαῖον ἔστησαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὑπὸ μεγέθους τῶν παρόντων κακῶν νεκρῶν μὲν πέρι ἢ ναυαγίων οὐδὲ ἐπενόουν αἰτῆσαι ἀναίρεσιν, τῆς δὲ νυκτὸς ἐβουλεύοντο εὐθὺς ἀναχωρεῖν. Δημοσθένης δὲ Νικίᾳ προςελθὼν γνώμην ἐποιεῖτο πληρώσαντας ἔτι τὰς λοιπὰς τῶν νεῶν βιάσασθαι ἢν δύνωνται ἅμα ἕῳ τὸν ἔκπλουν, λέγων ὅτι πλείους ἔτι αἱ λοιπαί εἰσι νῆες χρήσιμαι σφίσιν ἢ τοῖς πολεμίοις· ἦσαν γὰρ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις περίλοιποι ὡς ἑξήκοντα, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐλάσσους ἢ πεντήκοντα. καὶ ξυγχωροῦντος Νικίου τῇ γνώμῃ καὶ βουλομένων πληροῦν αὐτῶν οἱ ναῦται οὐκ ἤθελον ἐςβαίνειν διὰ τὸ καταπεπλῆχθαι τῇ ἥσσῃ καὶ μὴ
73 ἂν ἔτι οἴεσθαι κρατῆσαι. καὶ οἱ μὲν ὡς κατὰ γῆν ἀναχωρήσοντες ἤδη ξύμπαντες τὴν γνώμην εἶχον. Ἑρμοκράτης δὲ ὁ Συρακόσιος ὑπονοήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν, καὶ νομίσας δεινὸν εἶναι εἰ τοσαύτη στρατιὰ κατὰ γῆν ὑποχωρήσασα καὶ καθεζομένη ποι τῆς Σικελίας βουλήσεται αὖθις σφίσι τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, ἐςηγεῖται ἐλθὼν τοῖς ἐν τέλει οὖσιν ὡς οὐ χρεὼν ἀποχωρῆσαι τῆς νυκτὸς αὐτοὺς περιιδεῖν, λέγων ταῦτα ἃ καὶ αὐτῷ ἐδόκει, ἀλλὰ ἐξελθόντας ἤδη πάντας Συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους τάς τε ὁδοὺς ἀποικοδομῆσαι καὶ τὰ στενόπορα

72. De numero navium utrimque amissarum v. Diod. 13, 17. ibique Wessel.

73. *ἐςηγεῖται*] In hoc verbo fere omnes libri consentiunt: vulgo *ἐφηγεῖται*, quod huc non pertinet, nam forense vocabulum est, de quo agunt scriptores iuris Attici, et in his Meier. et Schoem. d. Att. Proz. p. 246. Tum *ἐλθών* „hic significat actionis et animi promptitudinem, ut *statim, e vestigio eo delatus* sit.“ Dorv. ad Charit. p. 379 sq. Conf. Matth. p. 1102. adn. 1.

ἃ καὶ αὐτῷ ἐδόκει] Lugd. D. I. *καὶ ἅ*. Cass. Aug. Pal. It. Reg. (G.) Marc. m. marg. Steph. *καὶ ἃ καί*. Valla *commemorans haec et alia, quae ipsi videbantur*, quem Popp. suspicatur legisse *καὶ ἄλλα ἅ*. Bau. coniecit *αὐτοῖς* sc. *τοῖς ἐν τέλει οὖσι*, Dobr. *ἃ καὶ Γυλίππῳ ἐδόκει*. Arn. existimat, Hermocratem de receptu Atheniensium loquutum esse, non ut de re per nuncios cognita, sed a se coniecta, conferens 1, 22. ubi *ὡς ἐμοὶ ἐδόκει* contrarie positum sit verbis *ἀκριβείᾳ ἐπεξελθών*. Hoc firmatur verbis in principio huius cap. *ὑπονοήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν*. De verbis *ἀπὸ ναυμαχίας* v. Matth. p. 669. adn. 1. et de *ὑπὸ τοῦ περιχαροῦς τῆς νίκης* ibidem p. 686. init. et de *πρὸς πόσιν τετράφθαι* ibidem p. 1057., denique de *σφῶν πείθεσθαι* p. 676. 4. Adde p. 580. adn. 6. de verbis *καὶ οἱ μὲν — καὶ οἱ*.

τῶν χωρίων προφθάσαντας φυλάσσειν. οἱ δὲ ξυνεγίγνωσκον
μὲν καὶ αὐτοὶ οὐχ ἧσσον ταῦτα ἐκείνου, καὶ ἐδόκει ποιητέα
εἶναι, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἄρτι ἀσμένους ἀπὸ ναυμαχίας τε
μεγάλης ἀναπεπαυμένους, καὶ ἅμα ἑορτῆς οὔσης, ἔτυχε γὰρ
αὐτοῖς Ἡρακλεῖ ταύτην τὴν ἡμέραν θυσία οὖσα, οὐ δοκεῖν ἂν
ῥᾳδίως ἐθελῆσαι ὑπακοῦσαι· ὑπὸ γὰρ τοῦ περιχαροῦς τῆς νί-
κης πρὸς πόσιν τετράφθαι τοὺς πολλοὺς ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ
πάντα μᾶλλον ἐλπίζειν ἂν σφῶν πείθεσθαι αὐτοὺς ἢ ὅπλα λα-
βόντας ἐν τῷ παρόντι ἐξελθεῖν. ὡς δὲ τοῖς ἄρχουσι ταῦτα
λογιζομένοις ἐφαίνετο ἄπορα καὶ οὐκέτι ἔπειθεν αὐτοὺς ὁ Ἑρ-
μοκράτης, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις τάδε μηχανᾶται. δεδιὼς μὴ οἱ
Ἀθηναῖοι καθ᾽ ἡσυχίαν προφθάσωσιν ἐν τῇ νυκτὶ διελθόντες
τὰ χαλεπώτατα τῶν χωρίων, πέμπει τῶν ἑταίρων τινὰς τῶν
ἑαυτοῦ μετὰ ἱππέων πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον ἡνίκα
ξυνεσκόταζεν· οἳ προσελάσαντες ἐξ ὅσου τις ἔμελλεν ἀκούσεσθαι,
καὶ ἀνακαλεσάμενοί τινας ὡς ὄντες τῶν Ἀθηναίων ἐπιτήδειοι,
ἦσαν γάρ τινες τῷ Νικίᾳ διάγγελοι τῶν ἔνδοθεν, ἐκέλευον
φράζειν Νικίᾳ μὴ ἀπάγειν τῆς νυκτὸς τὸ στράτευμα, ὡς Συ-
ρακοσίων τὰς ὁδοὺς φυλασσόντων, ἀλλὰ καθ᾽ ἡσυχίαν τῆς ἡμέ-
ρας παρασκευασάμενον ἀποχωρεῖν. καὶ οἱ μὲν εἰπόντες ἀπῆλ-
θον, καὶ οἱ ἀκούσαντες διήγγειλαν τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθη-
ναίων· οἱ δὲ πρὸς τὸ ἄγγελμα ἐπέσχον τὴν νύκτα, νομίσαντες οὐκ 74
ἀπάτην εἶναι. καὶ ἐπειδὴ καὶ ὣς οὐκ εὐθὺς ὥρμησαν, ἔδοξεν
αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν περιμεῖναι, ὅπως ξυσκευά-
σαιντο ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν οἱ στρατιῶται ὅτι χρησιμώτατα, καὶ
τὰ μὲν ἄλλα πάντα καταλιπεῖν, ἀναλαβόντες δὲ αὐτὰ ὅσα περὶ
τὸ σῶμα ἐς δίαιταν ὑπῆρχεν ἐπιτήδεια ἀφορμᾶσθαι. Συρα-
κόσιοι δὲ καὶ Γύλιππος τῷ μὲν πεζῷ προεξελθόντες τάς τε
ὁδοὺς τὰς κατὰ τὴν χώραν ᾗ εἰκὸς ἦν τοὺς Ἀθηναίους ἰέναι
ἀπ:φράγνυσαν, καὶ τῶν ῥείθρων καὶ ποταμῶν τὰς διαβάσεις
ἐφύλασσον, καὶ ἐς ὑποδοχὴν τοῦ στρατεύματος ὡς κωλύσοντες
ᾗ ἐδόκει ἐτάσσοντο· ταῖς δὲ ναυσὶ προςπλεύσαντες τὰς ναῦς
τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀφεῖλκον. ἐνέπρησαν δέ τινας
ὀλίγας, ὥςπερ διενοήθησαν, αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι· τὰς δ᾽ ἄλλας
καθ᾽ ἡσυχίαν οὐδενὸς κωλύοντος ὡς ἑκάστην ποι ἐκπεπτωκυῖαν
ἀναδησάμενοι ἐκόμιζον ἐς τὴν πόλιν.

Μετὰ δὲ τοῦτσ, ἐπειδὴ ἐδόκει τῷ Νικίᾳ καὶ τῷ Δημο- 75
σθένει ἱκανῶς παρεσκευάσθαι, καὶ ἡ ἀνάστασις ἤδη τοῦ στρα-

74. *ἀναλαβόντες*] Alii libri *ἀναλαβόντας*. Nominativum si praeferas, structura erit ad sensum facta, quasi praecessisset *ἐβούλοντο* vel simile quid. Conf. 7, 70. Sin vulgata retinetur, usitata Graecis structura est, qui post dativum sententiae primariae accusativum participii in sententia inde pendente ponunt. v. Matth. p. 1054. adn. Conf. 5, 79. init. 7, 57. 80. Mox *αὐτά* est *sola*. Deinde *ἀφεῖλκον* est *abstrahere incipiebant* sive *conabantur*, ut Popp. adnotavit.

75. *παρεσκευάσθαι*] v. Matth. p. 596. adn. 2., et ibidem §. 298. de verbis *δεινὸν ἦν οὐ καθ᾽ ἓν μόνον*.

τεύματος τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγίγνετο. δεινὸν οὖν ἦν οὐ καθ' ἓν μόνον τῶν πραγμάτων ὅτι τάς τε ναῦς ἀπολωλεκότες πάσας ἀνεχώρουν, καὶ ἀντὶ μεγάλης ἐλπίδος καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πόλις κινδυνεύοντες· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου ξυνέβαινε τῇ τε ὄψει ἑκάστῳ ἀλγεινὰ καὶ τῇ γνώμῃ αἰσθέσθαι. τῶν τε γὰρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὁπότε τις ἴδοι τινὰ τῶν ἐπιτηδείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο, καὶ οἱ ζῶντες καταλειπόμενοι τραυματίαι τε καὶ ἀσθενεῖς πολὺ τῶν τεθνεώτων τοῖς ζῶσι λυπηρότεροι ἦσαν καὶ τῶν ἀπολωλότων ἀθλιώτεροι. πρὸς γὰρ ἀντιβολίαν καὶ ὀλοφυρμὸν τραπόμενοι ἐς ἀπορίαν καθίστασαν, ἄγειν τε σφᾶς ἀξιοῦντες καὶ ἕνα ἕκαστον ἐπιβοώμενοι, εἴ τινά πού τις ἴδοι ἢ ἑταίρων ἢ οἰκείων, τῶν τε ξυσκήνων ἤδη ἀπιόντων ἐκκρεμαννύμενοι καὶ ἐπακολουθοῦντες ἐς ὅσον δύναιντο, εἴ τῳ δὲ προλείποι ἡ ῥώμη καὶ τὸ σῶμα, οὐκ ἄνευ ὀλίγων ἐπιθειασμῶν καὶ οἰμωγῆς ἀπολειπόμενοι· ὥςτε δάκρυσι πᾶν τὸ στράτευμα πλησθὲν καὶ ἀπορίᾳ τοιαύτῃ μὴ ῥᾳδίως ἀφορμᾶσθαι, καίπερ ἐκ πολεμίας τε καὶ μείζω ἢ κατὰ δάκρυα τὰ μὲν πεπονθότας ἤδη, τὰ δὲ περὶ τῶν ἐν ἀφανεῖ δεδιότας μὴ πάθωσι. κατήφειά τέ τις ἅμα καὶ κατάμεμψις σφῶν αὐτῶν πολλὴ ἦν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ πόλει ἐκπεπολιορκημένῃ ἐῴκεσαν ὑποφευ-

οὐκ ἄνευ ὀλίγων ἐπιθειασμῶν καὶ οἰμωγῆς] Mosqu. *οἰμωγῶν*. Sensus horum verborum a mente et consilio scriptoris prorsus alienus est. Non male Mosqu. pluralem praebere videtur; solent enim vocabula luctum significantia tum a poetis tum a prosae orationis scriptoribus plurali numero efferri, at librarii saepe pro plurali numero singularem exhibent. v. Held. in Actt. Philol. Monac. Vol. 2. p. 23. 331. Praesente loco pro *ὀλίγων* Heilm. coniecerat *λυγρῶν*, quae est vox poetarum, alii aliter. Videri possit *ὀλολυγῶν* interpretamentum vocabuli *οἰμωγῶν* fuisse, et in ordinem a margine irrepsisse et in *ὀλίγων* deinde abiisse. Similis est glossa Hesychii: *οἰμωγαί· θρῆνοι, ὀδυρμοί, στεναγμοί*. Possit aliquis coniicere *οὐκ ἄνευ ὀλολυγίων ἐπιθειασμῶν*, ut est apud Eustath. de Ism. 10. p. 393. *ἐκώκυσεν ὀλολύγιον*, verum hoc adiectivum non alibi apud Thucydidem ac ne reliquos quidem vetustissimos scriptores reperitur. Simile tamen et non ita rarum est *διολύγιος*, de quo v. Dorv. ad Charit. p. 368. „Quum aut *μετὰ* pro *ἄνευ* aut, ut alii voluerunt, *πολλῶν* pro *ὀλίγων* sit scribendum, non alienum est horum duorum inter se permutatorum aliud exemplum afferre, quo minus violenta videatur correctio in utroque. Xenophontis Ephes. p. 68. Loc. *καὶ οἱ μὲν ἀνύσαντες ἡμέραις οὐκ ὀλίγαις τὸν πλοῦν* Locella delebat *οὐκ*, ego *πολλαῖς* scripserim ut p. 111. *διανύσας τὸν πλοῦν οὐ πολλαῖς ἡμέραις*." Dind. *Ἐπιθειασμοί* sunt deorum imprecationes et obsecrationes, de quibus v. Dorv. l. c. p. 490. Suidas *ἐπιθειασμοὶ, πρὸς θεὸν ἱκεσίαι*, et post aliud testimonium haec ipsa verba non nominato auctore adiicit: *οὐκ ἄνευ ὀλίγων ἐπιθ. — ἀπολειπόμενοι, τουτέστι θείων ἐπικλήσεων*. Thucydidem exemplum talis imprecationis 2, 74. dare, adnotavit Did. De formula comparandi *μείζω ἢ κατὰ δάκρυα* vid. Valck. ad Herodot. 3, 14. Matth. §. 449. De verbis *οὐδὲν — ἄλλο ἢ — ἐῴκεσαν* agit idem p. 1308. §. 635.

πόλει ἐκπεπολιορκημένῃ] Heyn. ad Il. Vol. 8. p. 331. confert Hom.

γεύσῃ, καὶ ταύτῃ οὐ μικρᾷ· μυριάδες γὰρ τοῦ ξύμπαντος ὄχλου οὐκ ἐλάσσους τεσσάρων ἅμα ἐπορεύοντο. καὶ τούτων οἵ τε ἄλλοι πάντες ἔφερον ὅ,τι τις ἐδύνατο ἕκαστος χρήσιμον, καὶ οἱ ὁπλῖται καὶ οἱ ἱππῆς παρὰ τὸ εἰωθὸς αὐτοὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν σιτία ὑπὸ τοῖς ὅπλοις, οἱ μὲν ἀπορίᾳ ἀκολούθων, οἱ δὲ ἀπιστίᾳ· ἀπηυτομολήκεσαν γὰρ πάλαι τε καὶ οἱ πλεῖστοι παραχρῆμα. ἔφερον δὲ οὐδὲ ταῦτα ἱκανά· σῖτος γὰρ οὐκέτι ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. καὶ μὴν ἡ ἄλλη αἰκία καὶ ἡ ἰσομοιρία τῶν κακῶν, ἔχουσά τινα ὅμως τὸ μετὰ πολλῶν κούφισιν, οὐδ' ὣς ῥᾳδία ἐν τῷ παρόντι ἐδοξάζετο, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οἵας λαμπρότητος καὶ αὐχήματος τοῦ πρώτου ἐς οἵαν τελευτὴν καὶ ταπεινότητα ἀφῖκτο. μέγιστον γὰρ δὴ τὸ διάφορον τοῦτο Ἑλληνικῷ στρατεύματι ἐγένετο, οἷς ἀντὶ μὲν τοῦ ἄλλους δουλωσομένους ἥκειν αὐτοὺς τοῦτο μᾶλλον δεδιότας μὴ πάθωσι ξυνέβη ἀπιέναι, ἀντὶ δ' εὐχῆς τε καὶ παιάνων, μεθ' ὧν ἐξέπλεον, πάλιν τούτων τοῖς ἐναντίοις ἐπιφημίσμασιν ἀφορμᾶσθαι, πεζούς τε ἀντὶ ναυβατῶν πορευομένους καὶ ὁπλιτικῷ προσέχοντας μᾶλλον ἢ ναυτικῷ. ὅμως δὲ ὑπὸ μεγέθους τοῦ ἐπικρεμαμένου ἔτι κινδύνου πάντα ταῦτα αὐτοῖς οἰστὰ ἐφαίνετο.

Ὁρῶν δὲ ὁ Νικίας τὸ στράτευμα ἀθυμοῦν καὶ ἐν μεγάλῃ 76
μεταβολῇ ὄν, ἐπιπαριὼν ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐθάρσυνέ τε καὶ παρεμυθεῖτο, βοῇ τε χρώμενος ἔτι μᾶλλον ἑκάστοις καθ' οὓς γίγνοιτο ὑπὸ προθυμίας, καὶ βουλόμενος ὡς ἐπὶ πλεῖστον γεγωνίσκων ὠφελεῖν. Ἔτι καὶ ἐκ τῶν παρόντων, ὦ Ἀθηναῖοι 77

Il. 22, 410. Locus praesens ob oculos versatus est Nicolao Damasc. in narrandis rebus Croesi, regis Lydiae p. 52—69. Orell., de quo loco v. Creuz. Fragm. Ant. Hist. Gr. p. 200. Eadem similitudine ad describendum vehementem luctum utuntur Cic. 4. Verr. 23., auctor ad Herenn. 4, 39. Quintil. I. O. 8, 3, 67. Virg. 4. Aen. 669. v. Macrob. Saturn. 4, 6. Dorv. confert Charitonem p. 12, 1. et alios, quibus adde Arrian. in lexic. St. German. Bastii ad Greg. Cor. p. 58. Ovid. Met. 12, 225. et quos Bloomf. attulit. Mox ὅμως est adstructum participio ἔχουσα, ad τὸ μετὰ πολλῶν supple μετασχεῖν τῶν κακῶν. Vide Matth. p. 569. et haec verba in appositione verborum τινα κούφισιν sunt. Pro καὶ ἡ ἰσομοιρία, *malorum communio*, Dobr. legi vult ἰσομοιρίᾳ, ac sane articulus in his verbis a libris quamplurimis abest. Proxima ita intellige: ὅ τ ι ἀπὸ τ ο ι α ύ τ η ς λαμπρότητος ἐς τ ο ι α ύ τ η ν τελευτήν etc. Vid. Matth. §. 480. adn. 3. et adn. ad 2, 41. „Huc faciunt, quae adnotavit Casaub. ad Theophr. Char. c. 8. περὶ λογοποιίας, ubi dicit, Graecis de maxima mutatione fortunae usitatam esse formulam ἐξ οἵων εἰς οἷα.“ Duk. Verba ἀπὸ οἵας — ἀφῖκτο Suidas in αὔχημα habet, non nominato auctore. De ἀφῖκτο v. Matth. p. 596. adn. 2. Dein vulgo τῷ Ἑλληνικῷ στρατεύματι legitur, unde Popp. fecit τῳ, demto accentu, at articulum sublatum iam Schol. voluerat. Propter τῳ nomini suo antecedens Popp. confert c. 77. Denique ἐπιφημίσμασιν *ominibus* interpretatur Ruhnk. ad Vellei. Pat. 2, 46. „Hesych. fortassis ad h. l. respiciens exponit οἰωνίσμασιν.“ Duk.

76. ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων] v. Matth. p. 1283. Verba ἔτι μᾶλλον referuntur ad c. 60. 69.

καὶ ξύμμαχοι, ἐλπίδα χρὴ ἔχειν· ἤδη τινὲς καὶ ἐκ δεινοτέρων ἢ τοιῶνδε ἐσώθησαν· μηδὲ καταμέμφεσθαι ὑμᾶς ἄγαν αὐτοὺς μήτε ταῖς ξυμφοραῖς μήτε ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν νῦν κακοπαθείαις. κἀγώ τοι οὐδενὸς ὑμῶν οὔτε ῥώμῃ προφέρων, ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς διάκειμαι ὑπὸ τῆς νόσου, οὔτ' εὐτυχίᾳ δοκῶν που ὕστερός του εἶναι κατὰ τὸν ἴδιον βίον καὶ ἐς τἄλλα, νῦν ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ τοῖς φαυλοτάτοις αἰωροῦμαι· καίτοι πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιήτημαι, πολλὰ δὲ ἐς ἀνθρώπους δίκαια καὶ ἀνεπίφθονα. ἀνθ' ὧν ἡ μὲν ἐλπὶς ὅμως θρασεῖα τοῦ μέλλοντος, αἱ δὲ ξυμφοραὶ οὐ κατ' ἀξίαν δὴ φοβοῦσι. τάχα δ' ἂν καὶ λωφήσειαν· ἱκανὰ γὰρ τοῖς τε πολεμίοις εὐτύχηται, καὶ εἴ τῳ θεῶν ἐπίφθονοι ἐστρατεύσαμεν, ἀποχρώντως ἤδη τετιμωρήμεθα. ἦλθον γάρ που καὶ ἄλλοι τινὲς ἤδη ἐφ' ἑτέρους, καὶ ἀνθρώπεια δράσαντες ἀνεκτὰ ἔπαθον. καὶ ἡμᾶς εἰκὸς νῦν τά τε ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐλπίζειν ἠπιώτερα ἕξειν· οἴκτου γὰρ ἀπ' αὐτῶν ἀξιώτεροι ἤδη ἐσμὲν ἢ φθόνου· καὶ ὁρῶντες ὑμᾶς αὐτοὺς οἷοι ὁπλῖται ἅμα καὶ ὅσοι ξυντεταγμένοι χωρεῖτε μὴ καταπέπληχθε ἄγαν, λογίζεσθε δὲ ὅτι αὐτοί τε πόλις εὐθύς ἐστε ὅποι ἂν καθέζησθε, καὶ ἄλλη οὐδεμία ὑμᾶς τῶν ἐν Σικελίᾳ οὔτ' ἂν ἐπιόντας δέξαιτο ῥᾳδίως οὔτ' ἂν ἱδρυθέντας που ἐξαναστήσειε. τὴν δὲ πορείαν ὥςτ' ἀσφαλῆ καὶ εὔτακτον εἶναι αὐτοὶ φυλάξατε, μὴ ἄλλο τι ἡγησάμενος ἕκαστος ἢ ἐν ᾧ ἂν ἀναγκασθῇ χωρίῳ μάχεσθαι, τοῦτο καὶ πατρίδα καὶ τεῖχος κρατήσας ἕξειν. σπουδῇ δὲ ὁμοίως καὶ νύκτα

77. *ἐκ δεινοτέρων ἢ τοιῶνδε*] v. ibidem p. 841. 1. a. p. 844 sq. et ibidem p. 1226. de ratione verborum *μηδὲ καταμέμψασθαι — μήτε — μήτε* et de *καταμέμψασθαι ὑμᾶς* p. 705. adn. 1. De differentia verborum *ξυμφοραῖς* et *κακοπαθείαις* dixi in adn. ad 1, 69. De verbis *'λλ' ὁρᾶτε δὴ* v. Matth. p. 1239. fin. et de *τοῖς φαυλοτάτοις* ibidem 706. 1.

πολλὰ — ἐς θεούς] Non raro sacrificia et alia merita diis quasi exprobrabant. Dorv. ad Charit. p. 492. Ad *ἐλπίς ὅμως* cogita *καίπερ ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ τοῖς φαυλοτάτοις αἰωρούμενος*. Hunc locum explicat Matth. p. 1265. s. v. *ὅμως*, ubi conf. §. 566. Mox *θρασεῖα* Thom. M. p. 436. explicat per *ὁμολογουμένη καὶ ἀναμφίβολος*. Ad *οὐ κατ' ἀξίαν δή* Schol. supplet *ἀλλὰ μειζόνως δηλονότι*. De *εὐτύχηται* v. Matth. p. 596. adn. 2. Propter verba *εἴ τῳ θεῶν ἐπίφθονοι* adi Valck. ad Herodot. 3, 40. p. 43. Schw. De verbis *ἀπὸ τοῦ θεοῦ* agit Matth. p. 1129., de *μὴ ἄλλο τι ἡγησάμενος* idem p. 602. adn. Mox pro *εἰρημένον* Reisk. coniecit *ἐς εἰρημένον*. In vulgata suppleo *ἐστί*, nam pro casu absoluto habere, minus huic loco convenire videtur: sic tamen Arn. directions having been given to them, both to meet us and bring a supply of provisions. Mox Did. Vol. 4. p. 378. et 412. cum Reiskio legit *καὶ σιτία ἅμα*. De verbis *ἀναγκαῖον ὂν* v. Matth. p. 1076. 3. Dein *ἄνδρες γὰρ πόλις* etc. sententia est multum celebrata a veteribus. Alcaeus ex emendatione Welckeri in Iahn. Annal. 1830 fasc. 1. p. 47. *ἄνδρες γὰρ πόλεως πύργος Ἀρήιος*. Adde Soph. Oed. T. 56., ibique Scholl., Plut. V. Themist. 11. Conf. Thuc. 1, 143. extr. Valck. Diatr. in fragmm. Eurip. p. 217. Blomf. ad Aesch. Pers. Gloss. v. 355. Schaef. Appar. cr. Demosth. Vol. 3. p. 11.

καὶ ἡμέραν ἔσται τῆς ὁδοῦ. τὰ γὰρ ἐπιτήδεια βραχέα ἔχομεν· καὶ ἢν ἀντιλαβώμεθά του φιλίου χωρίου τῶν Σικελῶν, οὗτοι γὰρ ἡμῖν διὰ τὸ Συρακοσίων δέος ἔτι βέβαιοί εἰσι, ἤδη νομίζετε ἐν τῷ ἐχυρῷ εἶναι. προπέπεμπται δ' ὡς αὐτοὺς καὶ ἀπαντᾶν εἰρημένον καὶ σιτία ἄλλα κομίζειν. τὸ δὲ ξύμπαν γνῶτε, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, ἀναγκαῖόν τε ὂν ὑμῖν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς γίγνεσθαι, ὡς μὴ ὄντος χωρίου ἐγγὺς ὅποι ἂν μαλακισθέντες σωθείητε, καὶ ἢν νῦν διαφύγητε τοὺς πολεμίους, οἵ τε ἄλλοι τευξόμενοι ὧν ἐπιθυμεῖτέ που ἐπιδεῖν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς πόλεως καίπερ πεπτωκυῖαν ἐπανορθώσοντες· ἄνδρες γὰρ πόλις, καὶ οὐ τείχη οὐδὲ νῆες ἀνδρῶν κεναί.

Ὁ μὲν Νικίας τοιάδε παρακελευόμενος ἅμα ἐπῄει τὸ στρά- 78
τευμα, καὶ εἴ πῃ ὁρῴη διεσπασμένον καὶ μὴ ἐν τάξει χωροῦν,

78. Atheniensibus ita fractis per pugnas navales, ut fiduciam magis in militibus terrestribus ponerent, quam in nautis, et consilio capto terra abeundi, decretum est, ut in terram Siculorum, in interioribus insulae sitam perveniendi periculum fieret. Non accurate fines Graecorum et Siculorum definiri possunt, nec quantum intervallum inter Syracusas et proximum locum Siculum fuerit, cognitum est. Verum superiores partes omnium vallium paulo reductiorum sine dubio extra fines Graecorum erant; itidemque res se habuit in valle Anapi. Proinde Atheniensium primum consilium fuit ascendendi per huius vallis australe brachium sive deverticulum, unde exituri erant apud loca editiora non procul a fonte Cacyparis: id brachium Syracusis in interiora insulae reducitur propemodum recta occasum versus. Primo die receptus Athenienses iter faciebant non totorum quatuor mill. Angl. et dimidii, quia perpetuo ab equitibus leviterque armatis militibus Syracusanorum vexabantur. Traiecerunt primo Anapum paulo supra ostium Cyanae et pernoctabant in colle quodam, quae videtur pars fuisse iugi superne plani, quod dividit duo brachia vallis Anapi. Altera die paulo supra duo mill. in summo iugo progressi descenderunt in vallem, quod nominavi australe brachium vallis Anapi. Per hanc vallem nullus rivus perennis fluit, sed torrentes, et hi, praeterquam post imbres, tam pauperes aquae, ut eam aridum solum multo ante absorbeat, quam ad mare devenit. Superius vel hi torrentes rariores et aqua egeniores fiunt, donec prorsus cessant, neque quidquam aridius extat, quam edita planities calcaria, quae per tota illa altiora loca extenditur. Itaque Athenienses totam illam diem commorabantur eo loco, ubi primum in vallem descenderant, ut sibi aquam compararent et cibos e domibus ibi disiectis. Hae causae fuisse videntur, cur tam mature subsisterent et agmen altera die non longius ducerent: at tertii diei iter incerti animorum et timidi fecisse videntur. Hostes versabantur in difficili parte viae obstruenda, per quam Athenienses ire coacti erant: vel minimi temporis dispendium periculosum erat: tametsi vel locum, ubi opus parabatur, non assecuti Athenienses per adsultantes leviter armatos hostium milites ita affligebantur, ut desperationis pleni reverterentur et noctem eodem loco transigerent, quem mane reliquerant. Quarto die nihilominus mature proficiscebantur animis confirmati obstacula itineris fortiter superare. Agmen proinde ad eum locum vertebant, quem hostes occupaverant. Erat id angustum dorsum, ad quod via e valle erigebatur, et utrimque arduo et praecipite torrentis alveo

ξυνάγων καὶ καθιστάς, καὶ ὁ Δημοσθένης οὐδὲν ἧσσον τοῖς καθ' ἑαυτὸν τοιαῦτά τε καὶ παραπλήσια λέγων. τὸ δὲ ἐχώρει

conclusum. Ibi Syracusani peditatum collocaverant per naturam soli ita compressum, ut multi post singulos singuli adstare cogerentur. Ex ea statione, ad quam aditus tam difficilis esset, missilia in capita Atheniensium ad expugnandum transitum adgredientium desuper emittebant. Post irritos conatus Athenienses omni spe abiecta retrogressi in valle subsistebant; at hostes quiescere eos non passi et natura soli usi partem copiarum mittebant, ut murum transversum per angustam partem vallis exstruerent, inferius eo loco, quo Athenienses substiterant, quo a receptu intercluderentur. Athenienses autem disiectis militibus ad hoc opus perficiendum missis, ne idem periculum denuo incurrerent, se receperunt infra angustam partem vallis ad eum locum, ubi exitus est in campum oram maris versus: ibi pernoctaverunt, firmi animis tertium receptum proxime insequenti die periclitari. At conatus quinti diei non minus vani fuere, quam diebus superioribus. Apparet, Athenienses rursus ascensum per vallem aggressos ita a Syracusanis acceptos esse, ut ne introitum quidem eius pertingerent, ut minus unum mill. progressi ab loco, ubi mane fuerant, agmen sustinerent pernoctatum, campo nondum eluctati. Iam perspicuum erat, fieri prorsus non posse, ut ascensu vallis inde ab urbe Syracusanorum facto in terram Siculorum pervenirent: duces igitur decreverunt alia via receptum instituere et in interiora penetrare per vallem Cacyparis, quae finem habet ad litus maris sex s. septem milliaribus ad austrum ab Anapo. Quem conatum ut perficerent itinere diurno hostes praeverti studebant nocte discedendo et versus mare recedendo usque dum viam Syracusis Helorum ferentem attingebant. Quo facto hanc viam sequi litus legentes cogitabant, donec ad Cacyparim perveniebant, ubi dextrorsum conversi in interiora promovere parabant. Quamquam lassi et vires exhausti milites nocte moverunt, relictis crebris ignibus decipiendorum hostium causa, et agmine per subitum terrorem turbato, tamen illucescente die Helorinam viam ingressi ad ripam Cacyparis pervenerunt. Ibi partem Syracusanorum invenerunt opus exstruentem, quo traiectus eius fluvii obstrueretur; verum his cito disiectis sine mora traiiciebant. Verumtamen non conversi dextrorsum, ut statuerant, versus interiora, a ducibus itineris sibi persuaderi passi sunt, ut paulo ulterius viam litus legentem sequerentur, donec attingerent vallem (vel potius cavum alvei) Erinei. Quibus rationibus ad hoc inducti sint, ignotum est; certe Athenienses fatigati et fame laborantes receptum in campo continuabant festinantes Erineum pertingere. Itaque inter Cacyparim et Erineum duae sectiones exercitus Atheniensium inter se separatae sunt. Demosthenes Niciam intervallo quinque mill. et dimidii insequens prior ab equitibus Syracusanorum oppressus et subsistens, ut pugnae copiam faceret, hostiumque nonnullis eum praetervectis, illico circumventus est. Athenienses turbati compellebantur in locum quodammodo ei similem, in quo exercitus Corinthiorum prius prope Megaram periit (Thuc. 1, 106.). Locus erat spisse oleis obsitus et arte muro inclusus, ad utrumque latus via procurrente. Hic Athenienses undique hostium missilibus verberati sunt, donec tandem sub vesperem sexto receptus die tota sectio sexies mille hominum armis ferendis idoneorum armis depositis captiva Syracusas abducta est. Interea Nicias cum suo exercitu ad Erineum pervenerat, eoque traiecto in colle ad australem eius oram consederat. At postero mane, die receptus septimo, et ipse hostibus supervenientibus, ut se dederet provocatus est. Conditiones tamen latas nondum animum inducere poterat ut acciperet, et militibus

ἐν πλαισίῳ τεταγμένον, πρῶτον μὲν ἡγούμενον τὸ Νικίου, ἐφεπόμενον δὲ τὸ Δημοσθένους· τοὺς δὲ σκευοφόρους καὶ τὸν πλεῖστον ὄχλον ἐντὸς εἶχον οἱ ὁπλῖται. καὶ ἐπειδή [τε] ἐγένοντο ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ Ἀνάπου ποταμοῦ, εὗρον ἐπ' αὐτῷ παρατεταγμένους τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων, καὶ τρεψάμενοι αὐτοὺς καὶ κρατήσαντες τοῦ πόρου ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν· οἱ δὲ Συρακόσιοι παριππεύοντές τε προςέκειντο καὶ ἐςακοντίζοντες οἱ ψιλοί. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ προελθόντες σταδίους ὡς τεσσαράκοντα ηὐλίσαντο πρὸς λόφῳ τινὶ οἱ Ἀθηναῖοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρῲ ἐπορεύοντο καὶ προῆλθον ὡς εἴκοσι σταδίους, καὶ κατέβησαν ἐς χωρίον ἄπεδόν τι καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο, βουλόμενοι ἔκ τε τῶν οἰκιῶν λαβεῖν τι ἐδώδιμον, ᾠκεῖτο γὰρ ὁ χῶρος, καὶ ὕδωρ μετὰ σφῶν αὐτῶν φέρεσθαι αὐτόθεν· ἐν γὰρ τῷ πρόσθεν ἐπὶ πολλὰ στάδια, ᾗ ἔμελλον ἰέναι, οὐκ ἄφθονον ἦν. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ προελθόντες τὴν δίοδον τὴν ἐν τῷ πρόσθεν ἀπετείχιζον· ἦν

post iter continuum propemodum bidui et noctis omnino quiete indigentibus omni generi vexationum per adsultantes hostes eo die non movens loco obnoxius fuit, cogitans receptum continuare appetente nocte. Accedebat penuria commeatus: milites animis viribusque defecerant. Instituerant agmen in tenebris latentes, quum paean repente a vicinis hostibus cani coeptus nunciavit propositum eorum patefactum esse. Prorsus animis fracti per ingentes calamitates, quas subierant, Athenienses rursus armis depositis in castris manserunt ad lucem usque. Octava dies tandem finem certaminum adduxit. Cum prima luce Athenienses moverunt, sed non iam cogitantes per vallem Erinei mediterranea versus converti: imo litus legere pergebant proxime vallem Assinari petentes. Id natura melius munimentum adversus hostes erat, dummodo iis contingeret eum traiicere antequam hostes superveniebant, et flumen amni similius, quam Erineus, largius aquam offerre videbatur ipso hoc sero anni tempore. Athenienses pervenerunt ad hoc flumen, sed transire non valuerunt. Oppressi et circumventi ab hostibus, proculcati inter se, telis obruti, postremo trucidati in congressu graviter armatorum perierunt in valle Assinari. Arn.

πρῶτον μὲν ἡγούμενον] Haec addidi ex Vat. et marg. It. Bekk. Idemque in marg. habent D. et K. teste Did. Haec quum ex sequente ἐφεπόμενον δέ subaudiri possint, et a Valla, alibi Vaticani sectatore, non agnoscantur, Popponi ab interpretibus videntur profecta. „Male enim, ait, Bau. Demosthenis agmen οὐκ ἐν πλαισίῳ ἐφέπεσθαι coniicit, sed πλαίσιον ea ipsa re effectum est, quod Niciae agmen praecessit, Demosthenis subsecutum est. Conf. Diod. 13, 18.“ Mox particulam in καὶ ἐπειδή τε Haack. refert ad οἱ δὲ Συρακόσιοι, „non solum, ait, in transitu Anapi in Syracusanos inciderunt, sed etiam ulterius progredientibus iidem Syracusani instabant.“ Popponi haec explicatio iure non probatur. Ad ἄπεδον pertinent hae glossae: Zonaras ἄπεδα, τὰ ἰσόπεδα. Anecdd. Bekk. 1. p. 419. Bachm. 1. p. 115, 20. ἄπεδον, τὸ ἰσόπεδον καὶ τὸ ὁμαλόν. Θουκ. τὰ ἰσόπεδα. Adde Phavorin. Etym. M. p. 125, 20. v. Tittm. Proleg. ad Zonar. p. XVIII. et Thom. M. p. 85. Ad proxima ἐπὶ πολλὰ στάδια pertinet glossa Photii: στάδια καὶ σταδίους, ἑκατέρως λέγουσιν. ὁ Θουκ. δὲ σταδίους ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν, ἅπαξ δὲ μόνον στάδια εἴρηκεν ἐν ζ· „ἐν γὰρ τῷ πρόσθεν ἐπὶ πολλὰ στάδια μέλλων ἰέναι.“ v. Lobeck. ad Phryn. p. 762.

δὲ λόφος καρτερὸς καὶ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ χαράδρα κρημνώδης,
ἐκαλεῖτο δὲ Ἀκραῖον λέπας. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι προήε-
σαν, καὶ οἱ τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων αὐτοὺς ἱππῆς καὶ
ἀκοντισταὶ ὄντες πολλοὶ ἑκάτεροι ἐκώλυον, καὶ ἐςηκόντιζόν τε
καὶ παρίππευον. καὶ χρόνον μὲν πολὺν ἐμάχοντο οἱ Ἀθηναῖοι,
ἔπειτα ἀνεχώρησαν πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον· καὶ τὰ ἐπι-
τήδεια οὐκέτι ὁμοίως εἶχον. οὐ γὰρ ἔτι ἀποχωρεῖν οἷόν τ' ἦν
79 ὑπὸ τῶν ἱππέων. πρωὶ δὲ ἄραντες ἐπορεύοντο αὖθις, καὶ
ἐβιάσαντο πρὸς τὸν λόφον ἐλθεῖν τὸν ἀποτετειχισμένον, καὶ
εὗρον πρὸ ἑαυτῶν ὑπὲρ τοῦ ἀποτειχίσματος τὴν πεζὴν στρα-
τιὰν παρατεταγμένην οὐκ ἐπ' ὀλίγων ἀσπίδων· στενὸν γὰρ ἦν
τὸ χωρίον. καὶ προςβαλόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐτειχομάχουν, καὶ
βαλλόμενοι ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τοῦ λόφου ἐπάντους ὄντος, δι-
κνοῦντο γὰρ ῥᾷον οἱ ἄνωθεν, καὶ οὐ δυνάμενοι βιάσασθαι
ἀνεχώρουν πάλιν καὶ ἀνεπαύοντο. ἔτυχον δὲ καὶ βρονταί τι-
νες ἅμα γενόμεναι καὶ ὕδωρ, οἷα τοῦ ἔτους πρὸς μετόπωρον
ἤδη ὄντος φιλεῖ γίγνεσθαι· ἀφ' ὧν οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἔτι
ἠθύμουν, καὶ ἐνόμιζον ἐπὶ τῷ σφετέρῳ ὀλέθρῳ καὶ ταῦτα

Ἀκραῖον λέπας] i. e. *summa rupes.* Hanc ultra Euryelum occasum versus solstitialem ponit Dorv. Sicul. p. 187. secutus Cluverium S. A. p. 172. Conf. Mans. Spart. 2. p. 451. Eam vulgo nunc incolis Crimiti dici addit Dorv., apud Piantam in tabula est sub nr. 67. cum hac adnotatione: Monte Climiti, oggi vien detto il Monte. Kephalides Vol. 2. p. 44. sic scribit: „Pone locum dictum Belvedere orientem et mare versus iugum montis satis altum protenditur, quem plerique, et in his Cluverius, Fazellus et alii Crimiti, rustici nullo proprio nomine, sed Monte del Bosco appellant; montem, qui vere Crimiti dicitur, affirmabant nobis audientibus, haud paulo ulterius pone montem del Bosco situm esse.“ Ipse collis, qui Ἀκραῖον λέπας appellabatur, scilicet non definiri potest; at tabula demonstrabit, colles huius generis plures apparere ascendentibus vallem Anapi. Tenendum est, Atheniensibus voluntatem fuisse quam longissime penetrare in mediterranea, ut terram Siculorum intrarent. Hoc primo conati sunt ascendendo unam vallium coniunctarum cum valle Anapi: at non valentes vi progredi ab hac parte, ad litus redierunt, ingressuri viam litus legentem per humilia terrae prope mare, usque dum pervenirent in alteram vallem, per quam rursus in mediterranea converterentur, iterum tentantes penetrare in terram Siculorum sibi amicorum. Arn.

79. ἐβιάζοντο ἐλθεῖν] i. e. sie suchten mit Gewalt zu gelangen. v. Dorv. ad Charit. p. 268. Et οὐκ ἐπ' ὀλίγων ἀσπίδων est nicht wenig Mann tief aufgestellt; angustiam loci ipse dicit non passam esse aciem εἰς μῆκος instrui. Tum διικνοῦντο Schol. explicat per ἐξικνοῦντο βάλλοντες.

φιλεῖ γίγνεσθαι] Nemo hic miratus est, Athenienses, qui plures iam annos in Sicilia consumserant, in re tam solenni etiam magis deposuisse animos. Procul dubio excidit ante vocem φιλεῖ vocula οὐ. In re enim solita non poterant queri, suam in perniciem omnia ista simul fieri, ut mox subiicitur. Lind. Spicil. p. 13. Fallitur; vid. adn. ad 6, 70. Mox vocula αὖ respicitur ad c. 78. vers. fin. Et εἰ ἐπίοιεν est idem, quod ὁπότε ἐπίοιεν, ut docent Elmsl. ad Eurip. Med. 1185. Matth. p. 1005., quem vid. p. 1023. de verbis εἴ πως φοβήσειαν.

πάντα γίγνεσθαι. ἀναπαυομένων δὲ αὐτῶν ὁ Γύλιππος καὶ οἱ Συρακόσιοι πέμπουσι μέρος τι τῆς στρατιᾶς ἀποτειχιοῦντας αὖ ἐκ τοῦ ὄπισθεν αὐτοὺς ᾗ προεληλύθεσαν· ἀντιπέμψαντες δὲ κἀκεῖνοι σφῶν αὐτῶν τινὰς διεκώλυσαν. καὶ μετὰ ταῦτα πάσῃ τῇ στρατιᾷ ἀναχωρήσαντες πρὸς τὸ πεδίον μᾶλλον οἱ Ἀθηναῖοι ηὐλίσαντο. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ προὐχώρουν, καὶ οἱ Συρακόσιοι προςέβαλλόν τε πανταχῇ αὐτοῖς κύκλῳ καὶ πολλοὺς κατετραυμάτιζον, καὶ εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ᾽ ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο, καὶ μάλιστα τοῖς ὑστάτοις προςπίπτοντες, εἴ πως κατὰ βραχὺ τρεψάμενοι πᾶν τὸ στράτευμα φοβήσειαν. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν τοιούτῳ τρόπῳ ἀντεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ἔπειτα προελθόντες πέντε ἢ ἓξ σταδίους ἀνεπαύοντο ἐν τῷ πεδίῳ· ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἀπ᾽ αὐτῶν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον.

Τῆς δὲ νυκτὸς τῷ Νικίᾳ καὶ Δημοσθένει ἐδόκει, ἐπειδὴ 80 κακῶς σφίσι τὸ στράτευμα εἶχε τῶν ἐπιτηδείων πάντων ἀπορίᾳ ἤδη, καὶ κατατετραυματισμένοι ἦσαν πολλοὶ ἐν πολλαῖς προςβολαῖς τῶν πολεμίων γεγενημέναις, πυρὰ καύσαντες ὡς πλεῖστα ἀπάγειν τὴν στρατιάν, μηκέτι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ᾗ διενοήθησαν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἢ οἱ Συρακόσιοι ἐτήρουν, πρὸς τὴν θάλασσαν. ἦν δὲ ἡ ξύμπασα ὁδὸς αὕτη οὐκ ἐπὶ Κατάνης τῷ στρατεύματι, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Καμάριναν καὶ Γέλαν καὶ τὰς ταύτῃ πόλεις καὶ Ἑλληνίδας καὶ βαρβάρους. καύσαντες οὖν πυρὰ πολλὰ ἐχώρουν ἐν τῇ νυκτί. καὶ αὐτοῖς, οἷον φιλεῖ καὶ πᾶσι στρατοπέδοις, μάλιστα δὲ τοῖς μεγίστοις, φόβοι καὶ δείματα ἐγγίγνεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐν νυκτί τε καὶ διὰ πολεμίας καὶ ἀπὸ πολεμίων οὐ πολὺ ἀπεχόντων ἰοῦσιν, ἐμπίπτει ταραχή· καὶ τὸ μὲν Νικίου στράτευμα, ὥςπερ ἡγεῖτο, ξυνέμενέ τε καὶ προὔλαβε πολλῷ, τὸ δὲ Δημοσθένους, τὸ ἥμισυ μάλιστα καὶ πλέον, ἀπεσπάσθη τε καὶ ἀτακτότερον ἐχώρει. ἅμα δὲ τῇ ἕῳ ἀφικνοῦνται ὅμως πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐςβάντες ἐς τὴν ὁδὸν τὴν Ἐλωρινὴν καλουμένην ἐπορεύοντο, ὅπως ἐπειδὴ γένοιντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ Κακυπάρει, παρὰ τὸν ποταμὸν ἴοιεν ἄνω διὰ μεσογείας· ἤλπιζον γὰρ καὶ τοὺς Σικελοὺς ταύτῃ οὓς μετέπεμψαν ἀπαντήσεσθαι. ἐπειδὴ δ᾽ ἐγένοντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ, εὗρον καὶ ἐνταῦθα φυλακήν τινα τῶν Συρακοσίων ἀποτειχίζουσάν τε καὶ ἀποσταυροῦ-

80. φόβοι — ἐγγίγνεσθαι] Haec verba epexegesis sunt verborum οἷον φιλεῖ. Vid. adn. ad 4, 125. De terrore panico agit Valck. ad Herodot. 4, 203. Mox ἀπό ante πολεμίων cum Reiskio et Poppone deletum malis. Dein vulgo legebatur τὸ ἥμισυ μάλιστα καὶ τὸ πλέον, articulum om. Vat. Converte sicher die Hälfte oder mehr. Vid. adn. ad 1, 22. Cacyparis, si Cluverio S. A. p. 183. fides, nunc Casibili dicitur. Erineum Cluver. putat Miranda appellari; secundum Piantam fiume d'Arola est. Verum his duobus nominibus unum idemque flumen appellatur.

σαν τὸν πόρον. καὶ βιασάμενοι αὐτὴν διέβησάν τε τὸν ποταμὸν καὶ ἐχώρουν αὖθις πρὸς ἄλλον ποταμὸν τὸν Ἐρινεόν· ταύτῃ γὰρ οἱ ἡγεμόνες ἐκέλευον.

81 Ἐν τούτῳ δ' οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὡς ἥ τε ἡμέρα ἐγένετο καὶ ἔγνωσαν τοὺς Ἀθηναίους ἀπεληλυθότας, ἐν αἰτίᾳ τε οἱ πολλοὶ τὸν Γύλιππον εἶχον ἑκόντα ἀφεῖναι τοὺς Ἀθηναίους, καὶ κατὰ τάχος διώκοντες, ᾗ οὐ χαλεπῶς ᾐσθάνοντο κεχωρηκότας, καταλαμβάνουσι περὶ ἀρίστου ὥραν. καὶ ὡς προςέμιξαν τοῖς μετὰ τοῦ Δημοσθένους, ὑστέροις τε οὖσι καὶ σχολαίτερον καὶ ἀτακτότερον χωροῦσιν, ὡς τῆς νυκτὸς τότε ξυνεταράχθησαν, εὐθὺς προςπεσόντες ἐμάχοντο· καὶ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων ἐκυκλοῦντό τε ῥᾷον αὐτοὺς δίχα δὴ ὄντας, καὶ ξυνῆγον ἐς ταὐτό. τὸ δὲ Νικίου στράτευμα ἀπεῖχεν ἐν τῷ πρόσθεν καὶ πεντήκοντα σταδίους· θᾶσσόν τε γὰρ

ταύτῃ — ἐκέλευον] i. e. certiores facti, hostem iam ad Cacyparim advenisse, et suum adscensum per vallem probabile esse per hostes impeditum iri, ad aliam vallem, Erinei, progressi sunt, quum duces itineris eos docerent fieri posse, ut per hanc adscendentes in mediterranea penetrare, ibique, ut sperabant, hostem praeverti possent. Arn.

81. καὶ πεντήκοντα] Vulgo ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, sed ἑκατόν om. Cass. Aug. Cl. Ven. Laur. Pal. It. Reg. (G.) Marc. Lugd. E. Mosq. K. m. „Narratur quidem cap. antec., Demosthenem cum dimidia fere copiarum parte nimis distractum fuisse a Nicia. Neque facile tamen una illa nocte, qua castra movere coeperunt, tanto statim intervallo a se invicem separari poterant, ut iam sequenti die centum et quinquaginta stadiorum spatio Nicias antecederet. Nimium quantum iam Demosthenes in itinere unius noctis moratus esse videbatur, quum iam quinquaginta stadiorum spatio Nicias, cum eodem una ex castris profectus, distaret. Quod Thucydides copula καί indicare voluit: *Niciae exercitus quinquaginta adeo stadiis iam praecesserat.* Sed eadem copula καί fortasse falsae scripturae ἑκατόν adiiciendae occasionem dedit, quia numerum ante καί librarii deesse putabant." Bened. Did. contra vulgatam ita tuetur: „Editores numerum centum quinquaginta nimium putarunt; ego vulgatam retinui his rationibus inductus: legimus exercitum Niciae incessisse magno intervallo ante Demosthenem, καὶ προὔλαβε πολλῷ cap. 80. Dein Thuc., quasi dubitationes de numero ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίους diluere volens, rationem reddit verbis statim sequentibus: θᾶσσόν τε γὰρ ὁ Νικίας ἦγε, et addit νομίζων σωτηρίαν τὸ ὑποχωρεῖν ὡς τάχιστα, dum exercitus Demosthenis sine ordine progrederetur καὶ οὐ προὐχώρει μᾶλλον ἢ ἐς μάχην ξυνετάσσετο cap. 81. His expositis consentaneum videbitur, exercitum Niciae intervallo centum quinquaginta stadiorum ab exercitu Demosthenis abfuisse. Plut. Vit. Philopoem. c. 18. refert Philopoemenem iter amplius quadringentorum stadiorum uno die emensum esse i. e. paulo amplius septendecim mill. (lieues). Post rapidum iter Niciae intervallum centum quinquaginta stadiorum, quod paulo excedit numerum sex mill. (lieues) et dimidii (sive 15000 toises) non nimium apparebit reputantibus, iter a Nicia continuatum esse per totam noctem auctumnalem (cap. 79.) et postero mane usque ad horam prandii (περὶ ἀρίστου ὥραν), quo temporis articulo Syracusani exercitum Demosthenis assequuti sunt." Demosthenes cum hoste confligere coepit inter Cacyparim et Erineum; hi fluvii distabant inter se sex millia passuum (3 li-

ὁ Νικίας ἦγε, νομίζων οὐ τὸ ὑπομένειν ἐν τῷ τοιούτῳ ἑκόντας εἶναι καὶ μάχεσθαι σωτηρίαν, ἀλλὰ τὸ ὡς τάχιστα ὑποχωρεῖν, τοσαῦτα μαχομένους ὅσα ἀναγκάζονται. ὁ δὲ Δημοσθένης ἐτύγχανέ τε τὰ πλείω ἐν πόνῳ ξυνεχεστέρῳ ὢν διὰ τὸ ὑστέρῳ ἀναχωροῦντι αὐτῷ πρώτῳ ἐπικεῖσθαι τοὺς πολεμίους, καὶ τότε γνοὺς τοὺς Συρακοσίους διώκοντας οὐ προὐχώρει μᾶλλον ἢ ἐς μάχην ξυνετάσσετο, ἕως ἐνδιατρίβων κυκλοῦταί τε ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἐν πολλῷ θορύβῳ αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ Ἀθηναῖοι ἦσαν· ἀνειληθέντες γὰρ ἔς τι χωρίον, ᾧ κύκλῳ μὲν τειχίον περιῆν, ὁδὸς δὲ ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν, ἐλάας δὲ οὐκ ὀλίγας εἶχεν, ἐβάλλοντο περισταδόν. τοιαύταις δὲ προςβολαῖς καὶ οὐ ξυσταδὸν μάχαις οἱ Συρακόσιοι εἰκότως ἐχρῶντο· τὸ γὰρ ἀποκινδυνεύειν πρὸς ἀνθρώπους ἀπονενοημένους οὐ πρὸς ἐκείνων μᾶλλον ἦν ἔτι ἢ πρὸς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἅμα φειδώ τέ τις ἐγίγνετο ἐπ' εὐπραγίᾳ ἤδη σαφεῖ μὴ προαναλωθῆναί τῳ, καὶ ἐνόμιζον καὶ ὡς ταύτῃ τῇ ἰδέᾳ καταδαμασάμενοι λήψεσθαι αὐτούς. ἐπειδὴ γοῦν δι' ἡμέρας βάλλοντες πανταχόθεν 82
τοὺς Ἀθηναίους καὶ ξυμμάχους ἑώρων ἤδη τεταλαιπωρημένους τοῖς τε τραύμασι καὶ τῇ ἄλλῃ κακώσει, κήρυγμα ποιοῦνται Γύλιππος καὶ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι πρῶτον μὲν τῶν νησιωτῶν εἴ τις βούλεται ἐπ' ἐλευθερίᾳ ὡς σφᾶς ἀπιέναι· καὶ

eues), teste Cluver. S. A. p. 183. Non poterat ergo Nicias Demosthenem centum quinquaginta stadiis praevertisse, poterat quinquaginta. Alioqui Nicias necesse est, ultra Erineum progressus esset; at constat eum ad ipsam ripam Erinei in colle consedisse. *Θᾶσσόν τε γὰρ* positum est sine sequente *καί*, de quo usu dictum est ad 4, 52. Conf. Matth. p. 1279. Hic tamen sunt, qui *τε* referant ad sequentia *ὁ δὲ Δημοσθένης*, ut inter se respondeant *τε — δέ*, v. Herm. ad Vig. p. 836. Conf. adn. ad 1, 11. De verbis *τὸ ὑπομένειν — καὶ μάχεσθαι* v. Matth. p. 1063. init. et ibidem §. 545. de formula *ἑκόντας εἶναι*. Pro *ἀνειληθέντες* Lobeck. ad Phryn. p. 29. legi vult *συνειληθέντες*, quia *ἀνειλεῖν* idem sit quod *ἐξελίσσειν*. Contra ea Arn. affert locum Arrian. Al. M. 4, 5, 13. *οἱ δὲ τοὺς διαβαίνοντας ἀντιμέτωποι ταχθέντες ἀνεῖλον εἰς τὸν ποταμόν*, ubi *ἀνειλεῖν* dicit respondere voci Gallicae refouler, itidemque hic esse *turbate repressi*.

ἔς τι χωρίον] Hunc locum Plut. V. Nic. c. 27. *Πολυζήλειον αὐλήν* vocat. Paulo post *αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ* vulgo legitur, Valla *hoc ipso die*, et *ταύτῃ* est in Vat. „Series narrationis haec est: die illucescente ambo exercitus Atheniensium pervenerunt ad viam litus legentem, quam ingressi veniebant ad rivum Cacyparim. Transitu per vim parato versus Erineum processerunt. At ibi postremo separati sunt: nam sectio Demosthenis oppressa est per hostes paulo ante meridiem, quo tempore Nicias iam quinquaginta stadiorum intervallo eum praecesserat, et illa per totum diem cum hoste digladiata sub vesperem se dedidit. Demosthenes igitur nunquam ad Erineum pervenit, sed in itinere a Cacypari ad Erineum interceptus est, ut apparet ex c. 80. *διέβησαν τὸν ποταμὸν* (Cacyparim) *καὶ ἐχώρουν πρὸς τὸν Ἐρινεόν*. At Nicias profecto ad Erineum pervenit (*ἀφικνοῦνται*), dum Demosthenes cum hostibus confligebat in tergis eius intervallo quinquaginta sexagintave stadiorum, quo facto agmen sustinebat, itinere per maiorem partem diei et per partem noctis quoque praecedentis continuato.“ Arn.

ἀπεχώρησάν τινες πόλεις οὐ πολλαί. ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς μετὰ Δημοσθένους ὁμολογία γίγνεται ὥςτε ὅπλα τε παραδοῦναι καὶ μὴ ἀποθανεῖν μηδένα μήτε βιαίως μήτε δεσμοῖς μήτε τῆς ἀναγκαιοτάτης ἐνδείᾳ διαίτης. καὶ παρέδοσαν οἱ πάντες σφᾶς αὐτοὺς ἑξακιςχίλιοι, καὶ τὸ ἀργύριον ὃ εἶχον ἅπαν κατέθεσαν ἐςβαλόντες ἐς ἀσπίδας ὑπτίας, καὶ ἐνέπλησαν ἀσπίδας τέσσαρας. καὶ τούτους μὲν εὐθὺς ἀπεκόμιζον ἐς τὴν πόλιν. Νικίας δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀφικνοῦνται ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἐρινεόν, καὶ διαβὰς πρὸς μετέωρόν τι καθῖσε τὴν στρατιάν.

83 Οἱ δὲ Συρακόσιοι τῇ ὑστεραίᾳ καταλαβόντες αὐτὸν ἔλεγον ὅτι οἱ μετὰ Δημοσθένους παραδεδώκοιεν σφᾶς αὐτούς, κελεύοντες κἀκεῖνον τὸ αὐτὸ δρᾶν· ὁ δ' ἀπιστῶν σπένδεται ἱππέα πέμψαι σκεψόμενον. ὡς δ' οἰχόμενος ἀπήγγειλε πάλιν παραδεδωκότας, ἐπικηρυκεύεται Γυλίππῳ καὶ Συρακοσίοις εἶναι ἑτοῖμος ὑπὲρ Ἀθηναίων ξυμβῆναι ὅσα ἀνάλωσαν χρήματα Συρακόσιοι ἐς τὸν πόλεμον ταῦτα ἀποδοῦναι, ὥςτε τὴν μετ' αὐτοῦ στρατιὰν ἀφεῖναι αὐτούς· μέχρι οὗ δ' ἂν τὰ χρήματα ἀποδοθῇ, ἄνδρας δώσειν Ἀθηναίων ὁμήρους, ἕνα κατὰ τάλαντον. οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ Γύλιππος οὐ προςεδέχοντο τοὺς λόγους, ἀλλὰ προςπεσόντες καὶ περιστάντες πανταχόθεν ἔβαλλον καὶ τούτους μέχρι ὀψέ. εἶχον δὲ καὶ οὗτοι πονήρως σίτου τε καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἀπορίᾳ. ὅμως δὲ τῆς νυκτὸς φυλάξαντες τὸ ἡσυχάζον ἔμελλον πορεύεσθαι. καὶ ἀναλαμβάνουσί τε τὰ ὅπλα, καὶ οἱ Συρακόσιοι αἰσθάνονται καὶ ἐπαιώνισαν. γνόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι οὐ λανθάνουσι, κατέθεντο πάλιν πλὴν τριακοσίων μάλιστα ἀνδρῶν· οὗτοι δὲ διὰ τῶν φυλάκων βιασάμενοι ἐχώ-
84 ρουν τῆς νυκτὸς ᾗ ἐδύναντο. Νικίας δὲ ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο ἦγε τὴν στρατιάν· οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι προςέκειντο τὸν αὐτὸν τρόπον πανταχόθεν βάλλοντές τε καὶ κατακοντίζοντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠπείγοντο πρὸς τὸν Ἀσσίναρον ποταμόν, ἅμα μὲν βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προςβολῆς ἱππέων τε πολλῶν καὶ τοῦ ἄλλου ὄχλου, οἰόμενοι ῥᾷόν τι σφίσιν ἔσεσθαι, ἢν διαβῶσι τὸν ποταμόν, ἅμα δὲ ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας καὶ τοῦ πιεῖν ἐπιθυμίᾳ. ὡς δὲ γίγνονται ἐπ' αὐτῷ, ἐςπίπτουσιν οὐδενὶ κόσμῳ ἔτι, ἀλλὰ πᾶς τέ τις διαβῆ-

83. *ἕνα κατὰ τάλαντον*] Vid. adn. ad 3, 70. init. et Dorv. ad Charit. p. 286. Mox vulgo erat *καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων*, sed *ἄλλων* plurimi praestantissimique libri reiiciunt, quanquam ad sententiam necessarium esse vere mihi Did. perhibere videtur. De iunctione temporum *αἰσθάνονται* et *ἐπαιώνισαν* v. Matth. p. 956. 1.

84. *Ἀσσίναρον*] Hunc Cluver. dicit nunc Falconara appellari, at Smyth. eum appellat Asinaro et dicit eum exire in mare prope Ballatam di Noto, quae est parva statio navium prope prominentiam terrae, clare expressam in tabula Siciliae, quam edidit societas vulgandis utilibus cognitionibus instituta (the Useful Knowledge society). Ripae huius fluminis altae et praecipites sunt. Arn. Vol. 3. p. 536.

ναι αὐτὸς πρῶτος βουλόμενος καὶ οἱ πολέμιοι ἐπικείμενοι χαλεπὴν ἤδη τὴν διάβασιν ἐποίουν· ἀθρόοι γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν ἐπέπιπτόν τε ἀλλήλοις καὶ κατεπάτουν, περί τε τοῖς δορατίοις καὶ σκεύεσιν οἱ μὲν εὐθὺς διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐμπαλασσόμενοι κατέῤῥεον. ἐς τὰ ἐπὶ θάτερά τε τοῦ ποταμοῦ παραστάντες οἱ Συρακόσιοι, ἦν δὲ κρημνῶδες, ἔβαλλον ἄνωθεν τοὺς Ἀθηναίους, πίνοντάς τε τοὺς πολλοὺς ἀσμένους καὶ ἐν κοίλῳ ὄντι τῷ ποταμῷ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ταρασσομένους. οἵ τε Πελοποννήσιοι ἐπικαταβάντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον. καὶ τὸ ὕδωρ εὐθὺς διέφθαρτο, ἀλλ' οὐδὲν ἧσσον ἐπίνετό τε ὁμοῦ τῷ πηλῷ ᾑματωμένον καὶ περιμάχητον ἦν τοῖς πολλοῖς. τέλος δὲ νεκρῶν τε πολλῶν ἐπ' ἀλλήλοις ἤδη 85

περί τε τοῖς δορατίοις — κατέῤῥεον] In his *περὶ τοῖς δορ. διεφθείροντο* idem est, quod *πειρόμενοι περὶ τοῖς δορατίοις*, ut Bloomf. observavit. Verba antem *εὐθὺς διεφθείροντο* ad *περὶ τοῖς δορατίοις*, verba *οἱ δὲ κατέῤῥεον* ad *σκεύεσιν* Arn. recte refert. „De statu, ait, movebantur et super varia sarcinarum in conturbatione amissarum et hinc illinc sparsarum procumbentes nec valentes statum recuperare, viribus exhausti in ima deferebantur.“ Verba *οἱ δὲ ἐμπαλασσόμενοι — Ἀθηναίους* Suidas in *ἐμπαλασσόμενοι* adscripsit, apud quem *τε* deest, punctum post *ποταμοῦ* ponitur, et *δέ* additur post *περιστάντες*, sic enim ibi legitur, quemadmodum in F. Verbum *ἐμπαλ.* falso explicat per *ἐμπίπτοντες εἰς τὸ ὕδωρ.* Secus Eustath. ad Hom. Il. 5. p. 527. Rom. *ἰστέον δὲ ὅτι Αἴλιος Διονύσιος μέμνηται τοῦ Θουκυδίδου εἰπόντος τὸ ἐμπαλασσόμενοι ἀντὶ τοῦ ἐμπλεκόμενοι, περιπειρόμενοι δόρατι, φυρόμενοι.* Haec ipsis verbis iisdem iterat Phavorinus. Zonaras exponit per *προςκρούοντες, προςπελάζοντες*, addens: *καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπεμβαίνοντες καὶ συῤῥηγνύμενοι*, et adiiciens exempla, ubi Tittm. convertit *se mutuo implicare, irretire.* Cyrillus ex loco praesenti: *ἐμπλασσόμενοι, ἐμπίπτοντες ποταμῷ.* Zonaras iterum in *ἐμπλασσόμενοι* eodem modo interpretatur, allatis verbis *οἱ δὲ ἐμπλασσόμενοι* (quemadmodum est in corr. I.) — *θάτερα τοῦ ποταμοῦ.* Et *καὶ ἀντὶ τοῦ μαλυνόμενοι*, pergit, *παλάσσω γὰρ τὸ μολύνω.* Dio Cass. 62, 16. *ἀλλήλοις τε ἐνεπλάζοντο καὶ περὶ τοῖς σκεύεσιν ἐσφάλλοντο*, qui locus manifesto ex praesenti expressus est. v. Levesqu. ad Thuc. Vol. 4. p. 195. Wess. et Valck. ad Herodot. 7, 85., unde apparet, Eustathii explicationem *ἐμπλεκόμενοι, φυρόμενοι* praeferendam esse. „Verbum *κατέῤῥεον* dicerem significare *secundo fluvio labebantur*, si sumi posset Assinarum recentibus imbribus auctum esse (v. cap. 79.), alioqui fluvio Siculo mense Septembri vix satis aquae fuisset ad auferendum aliquid. *Καταῤῥεῖν* sensu *demergi, ad ima deferri* (untersinken) est apud Dionys. A. R. 3, 19. et Soph. Antig. 1010.“ ARN.

οἵ τε Πελοποννήσιοι — τοῖς πολλοῖς] Utitur his verbis Longin. de Sublim. 38, 3. tanquam exemplo optimae hyperbolae. Sed pro *Πελοποννήσιοι* habet *Συρακούσιοι*, quod Duk. verum esse putat; nam quum in tota hac narratione de fuga Atheniensium inde a cap. 78. usque ad h. l. nusquam Peloponnesios, fere ubique Syracusanos et semel iterumque Syracusanos eorumque socios nominet, negat causam dici posse, cur hic potissimum Peloponnesios memorare voluerit. Poppo negat in talibus rhetorum auctoritatem contra libros scriptos quidquam valere, addens hic Peloponnesios, qui in numero sociorum erant, singularem virtutem probasse et propterea loco Syracusanorum appellatos esse. Consentit Arn. ita disserens: „Syracusanorum graviter armati pessimi

κειμένων ἐν τῷ ποταμῷ καὶ διεφθαρμένου τοῦ στρατεύματος τοῦ μὲν κατὰ τὸν ποταμόν, τοῦ δέ, καὶ εἴ τι διαφύγοι, ὑπὸ τῶν ἱππέων, Νικίας Γυλίππῳ ἑαυτὸν παραδίδωσι, πιστεύσας μᾶλλον αὐτῷ ἢ τοῖς Συρακοσίοις· καὶ ἑαυτῷ μὲν χρῆσθαι ἐκέλευεν ἐκεῖνόν τε καὶ Λακεδαιμονίους ὅ,τι βούλονται, τοὺς δὲ ἄλλους στρατιώτας παύσασθαι φονεύοντας. καὶ ὁ Γύλιππος μετὰ τοῦτο ζωγρεῖν ἤδη ἐκέλευε· καὶ τούς τε λοιποὺς ὅσους μὴ ἀπεκρύψαντο, πολλοὶ δὲ οὗτοι ἐγένοντο, ξυνεκόμισαν ζῶντας, καὶ ἐπὶ τοὺς τριακοσίους, οἳ τὴν φυλακὴν διεξῆλθον τῆς νυκτός, πέμψαντες τοὺς διωξομένους ξυνέλαβον. τὸ μὲν οὖν ἀθροισθὲν τοῦ στρατεύματος ἐς τὸ κοινὸν οὐ πολὺ ἐγένετο, τὸ δὲ διακλαπὲν πολύ, καὶ διεπλήσθη πᾶσα Σικελία αὐτῶν, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως ὥςπερ τῶν μετὰ Δημοσθένους ληφθέντων. μέρος δέ τι οὐκ ὀλίγον καὶ ἀπέθανε· πλεῖστος γὰρ δὴ φόνος οὗτος καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων τῶν ἐν τῷ Σικελικῷ πολέμῳ τούτῳ ἐγένετο. καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις προςβολαῖς ταῖς κατὰ τὴν πορείαν συχναῖς γενομέναις οὐκ ὀλίγοι ἐτεθνήκεσαν. πολλοὶ δὲ ὅμως καὶ διέφυγον, οἱ μὲν καὶ παραυτίκα, οἱ δὲ καὶ δουλεύσαντες καὶ διαδιδράσκοντες ὕστερον· τούτοις δ' ἦν ἀναχώρησις ἐς Κατάνην.

generis fuisse, nec prospere adversus Athenienses, nisi ab equitibus suis adiuti, pugnasse videntur. Quèmadmodum igitur Boeoti in nocturna aggressione Epipolarum fortunam pugnae verterant, postquam Syracusani nequidquam Atheniensibus resistere conati erant, ita tunc Peloponnesii milites duce Gylippo strenua disciplina subacti soli cum hoste cominus congredi ausi sunt, dum Syracusani satis habebant eos eminus telis verberare.“ Porro Longin. omittit *τε* ante *ὁμοῦ* et postrema sic apud eum a Weiskio edita sunt: *καὶ τοῖς πολλοῖς ἔτι ἦν περιμάχητον.* Id a Tollio enotatum est ex cod. Vat. Longini. Imitationem loci Thucydidei Toup. indicavit ab Herodiano 8, 5. factam, verum inde non constat, hunc scriptorem illi ut imitatori colores praebuisse. Huc pertinet etiam Lucian. de Conscr. Hist. c. 38. Denique de plusquamperfecto *διέφθαρτο* v. Matth. p. 960. init.

85. *ἑαυτῷ — χρῆσθαι*] v. ibidem p. 749. 6.

ἐν τῷ Σικελικῷ πολέμῳ] *Ἑλληνικῷ* emendant Tus. et Schol.: *λέγει γὰρ αὐτὸς ἐπὶ τέλει τῆςδε τῆς ἱστορίας* (cap. 87.), „*συνέβη δὲ τοῦτο τὸ ἔργον τὸ Ἑλληνικὸν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι, δοκεῖ δέ μοι, καὶ ὧν Ἑλληνικῶν ἴσμεν.*“ *ἔοικεν οὖν κἀνταῦθα μὴ μόνοις τοῖς Σικελικοῖς, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀντεξετάζειν τὴν συμφοράν.* Aliter sentit Meyer Turicensis, „Quidni, ait, Thucydides diceret: haec ultima clades Atheniensium maxima fuit omnium, quam biennio, per quod bellum Siculum gestum est, perpessi erant, maior igitur quam clades nocturna in Epipolis, et in pugnis navalibus.“ Addit Arn.: „sic in proximo versu clades ad Assinarum comparatur quodammodo cum iactura, quam Athenienses fecerant in variis certaminibus, quae exercitus inter receptum per partes inierat. Non aliter est, ac si scriptor Gallicus expeditionis in Russiam factae de strage apud Beresinam scriberet: haec atrocior erat quam ulla per totum bellum Russicum.“ Neque quidquam locus capitis 87. probat: quid enim vetat, ne rerum Sicularum comparatio fiat etiam cum rebus Graecorum universorum?

Ξυναθροισθέντες δὲ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τῶν 86
τε αἰχμαλώτων ὅσους ἐδύναντο πλείστους καὶ τὰ σκῦλα ἀναλαβόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων ὁπόσους ἔλαβον κατεβίβασαν ἐς τὰς λιθοτομίας, ἀσφαλεστάτην εἶναι νομίσαντες τὴν τήρησιν. Νικίαν δὲ καὶ Δημοσθένην ἄκοντος Γυλίππου ἀπέσφαξαν. ὁ γὰρ Γύλιππος καλὸν τὸ ἀγώνισμα ἐνόμιζέν οἱ εἶναι ἐπὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς ἀντιστρατήγους κομίσαι Λακεδαιμονίοις. ξυνέβαινε δὲ τὸν μὲν πολεμιώτατον αὐτοῖς εἶναι, Δημοσθένην, διὰ τὰ ἐν τῇ νήσῳ καὶ Πύλῳ, τὸν δὲ διὰ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδειότατον· τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας τῶν Λακεδαιμονίων ὁ Νικίας προὐθυμήθη, σπονδὰς πείσας τοὺς Ἀθηναίους ποιήσασθαι, ὥςτε ἀφεθῆναι. ἀνθ' ὧν οἵ τε Λακεδαιμόνιοι ἦσαν αὐτῷ

86. *λιθοτομίας*] His nunc varia nomina sunt, quae recenset Kephalid. Vol. 2. p. 18 sqq. Adde Muenter p. 341 sqq. 352 sqq. 372. Notissimus est locus de lautumiis apud Cic. 2. Verr. 5, 27. v. de Situ Syrac. p. 59. adn. 6. Articulus in verbis *τὴν τήρησιν* abest ab optimis libris. Arn. confert cap. 42. *ξυντομωτάτην ἡγεῖτο διαπολέμησιν.* De caede Niciae et Demosthenis cum Thucydide consentit Philist. fragm. 46. p. 168 sq. Diod. 13, 19. Niciam Gylippo impulsore interemtum asseverat, ac Timaeus quoque Thucydidi et Philisto oblocutus erat teste Plut. Nic. 28., narrans eos Hermocrate auctore sibi ipsos manum intulisse. „*Κατέλευσαν* pro *ἀπέσφαξαν* [in I. est *κατέσφαξαν*, quod Thucydidem alibi habere Popp. negat] Thucydidem scripsisse suspicetur quispiam ex Plut. Nic. prope fin., ubi haec sunt: *Δημοσθένην δὲ καὶ Νικίαν ἀποθανεῖν Τίμαιος οὔ φησιν ὑπὸ τῶν Συρακουσίων καταλευσθέντας, ὡς Φίλιστος ἔγραψε καὶ Θουκυδίδης, ἀλλ' αὐτοὺς δι' ἑαυτῶν ἀποθανεῖν.*" Huds. Sed ibi nunc ex Bodl. 3. vere videri legi *κελευσθέντας* Popp. adnotavit. De fatis reliquorum bello captorum adi Plut. Nic. 29. Diod. 13, 33. Conf. adn. ad Timaei fragm. 71. p. 269. „Lucian. de Conscr. Hist. Niciam ait interfectum esse, captum vero Demosthenem; Iustin. 4, 5. Demosthenem sibi ipsi intulisse manus: recte quidem hic; nam percussit se in proelio, haud tamen lethaliter, teste Plut. [Nic. c. 27.] Conf. Eurip. fragm. 516." Wass. De loco Luciani fallitur, neque enim is dicit, sortem Niciae et Demosthenis diversam fuisse. Verba eius c. 38. Vol. 4. p. 201. Bip. haec sunt: *οὐδὲ Κλέων αὐτὸν φοβήσει — οὐδὲ ἡ σύμπασα πόλις τῶν Ἀθηναίων, ἢν τὰ ἐν Σικελίᾳ κακὰ ἱστορῇ καὶ τὴν Δημοσθένους λῆψιν καὶ τὴν Νικίου τελευτήν, καὶ ὡς ἐδίψων, καὶ οἷον τὸ ὕδωρ ἔπινον, καὶ ὡς ἐφονεύοντο πίνοντες οἱ πολλοί.* De variis significationibus vocis *ἀγώνισμα* dixi ad 1, 22. extr. Plut. pro eo dicit: *μέγα δ' ἡγεῖτο πρὸς δόξαν.* Schol. quoque et Dionys. Hal. *ἀγώνισμα* apud Thuc. 3, 82. interpretantur *δόξαν*, *laudem* sive *opinionem hominum alii gloriosam*, ut convertit Duk. Idem adnotavit, a Suida exponi per *ἔπαθλον*, *praemium*, apud Arist. Ran. 286. „Habet, addit, haec vox in universum significationem laudis et dicitur de omnibus praeclaris studiis ac facinoribus, quae gloria consequitur. Vid. Thuc. 7, 56. 59. 8, 17." Praesenti quidem loco recte converti puto Siegespreis. Paulo post *Δημοσθένην* in epexegesi est verborum *τὸν μέν*, de quo usu v. Matth. p. 580. et ibidem p. 1194. de verbis *τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας.* Mox de Nicia opulento vid. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 13. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 184, 35. De plusquamperfecto *ἐτεθνήκει* adi Matth. p. 960. init.

προςφιλεῖς, κἀκεῖνος οὐχ ἥκιστα διὰ τοῦτο πιστεύσας ἑαυτὸν τῷ Γυλίππῳ παρέδωκεν. ἀλλὰ τῶν Συρακοσίων τινές, ὡς ἐλέγετο, οἱ μὲν δείσαντες, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐκεκοινολόγηντο, μὴ βασανιζόμενος διὰ τὸ τοιοῦτο ταραχὴν σφίσιν ἐν εὐπραγίᾳ ποιήσῃ, ἄλλοι δέ, καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ Κορίνθιοι, μὴ χρήμασι δὴ πείσας τινάς, ὅτι πλούσιος ἦν, ἀποδρᾷ καὶ αὖθις σφίσι νεώτερόν τι ἀπ' αὐτοῦ γένηται, πείσαντες τοὺς ξυμμάχους ἀπέκτειναν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοιαύτῃ ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων αἰτίᾳ ἐτεθνήκει, ἥκιστα δὴ ἄξιος ὢν τῶν γε ἐπ' ἐμοῦ Ἑλλήνων ἐς τοῦτο δυςτυχίας ἀφικέσθαι διὰ τὴν πᾶσαν ἐς ἀρετὴν νενο-
87 μισμένην ἐπιτήδευσιν. τοὺς δ' ἐν ταῖς λιθοτομίαις οἱ Συρακόσιοι χαλεπῶς τοὺς πρώτους χρόνους μετεχείρισαν. ἐν γὰρ κοίλῳ χωρίῳ ὄντας καὶ ὀλίγῳ πολλοὺς οἵ τε ἥλιοι τὸ πρῶτον καὶ πνῖγος ἔτι ἐλύπει διὰ τὸ ἀστέγαστον, καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι τοὐναντίον μετοπωριναὶ καὶ ψυχραὶ τῇ μεταβολῇ ἐς ἀσθένειαν ἐνεωτέριζον, πάντα τε ποιούντων αὐτῶν διὰ στενοχωρίαν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ προςέτι τῶν νεκρῶν ὁμοῦ ἐπ' ἀλλήλοις ξυννενημένων, οἳ ἔκ τε τῶν τραυμάτων καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν

πᾶσαν ἐς ἀρετὴν νενομισμένην] *πᾶσαν ἐς ἀρετήν* addita sunt ex Cass. Vat. C. F. Gr. D. I. et rec. *γρ.* It. ac marg. Cl. (Contra Cass. in marg. *γρ. διὰ τὴν νενομισμένην ἐπιτήδευσιν.*) Contra post *νενομισμένην* vulgo legitur *ἐς τὸ θεῖον*, quae verba desunt in Cass. Aug. Pal. It. Vat. Reg. (G.) Marc. C. F. (Lugd.) Gr. D. I. E. Mosqu. K. m. Ar. Chr. Laur. Cl. Ven. T. (Cantabr. Arnoldi). Valla: *ob studium virtutis, quod omne in illam conferebat.* Schol. receptam scripturam et ipse agnoscit: *διὰ τὴν πᾶσαν ἐς ἀρετὴν νενομισμένην ἐπιτήδευσιν, διὰ τὸ πᾶσαν ἀρετὴν νομίμως ἐπιτηδευκέναι. οὐ γὰρ δὴ νενομισμένην ἀρετὴν τὴν δοκοῦσάν φησι.* Qui libri *πᾶσαν ἐς ἀρετήν* habent, iidem omittunt *ἐς τὸ θεῖον*. Causam huius scriptorum librorum discrepantiae facile est intelligere. Nam quum in aliquot libris verba *πᾶσαν ἐς ἀρετήν* excidissent, nihil erat, quo referretur *νενομισμένην*. Igitur *ἐς τὸ θεῖον* suppleverunt, idque ex cap. 76. verbis Niciae *πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιήτημαι* suppeditatum paulatim e margine in syntagma scriptoris migravit.

87. *ἥλιοι — ἐνεωτέριζον*] Suidas in *νεωτερίζειν* valde depravatum h. l. affert: *τῆς ἡμέρας τὸ πνῖγος ἐλύπει, νυκτὸς δὲ μετοπωριναὶ καὶ ψυχραὶ τῇ μεταβολῇ ἀσθένειαν ἐνεωτέριζον.* „Hunc locum ante oculos habuit Auctor veteris lexici, quem e Thucydide *ἥλιοι* pro *soles, aestus* afferre scribit Steph. in Thes. Adnotat ad Dionys. Perieg. 39. Eustath., etiam Libanium et Aelianum plurali numero dicere *οἱ ἥλιοι*, sed Libanium *τοὺς ἡλίους* pro *diebus* ponere. Respexit fortasse ad Aelian. V. H. 13, 1. Utroque significatu *soles* dicunt Latini.“ Dᴜᴋ.

πάντα τε ποιούντων] Honeste Scymni fragm. de Mossynoecis — *ἔργοις βαρβαρικοῖς — ἐν φανερῷ δ' ἀεὶ ἕκαστα πράττειν.* De iisdem Apollon. Rhod. 2, 1020. Wᴀss. Huc pertinere scholion, quod sub alieno lemmate ponitur, vidit Haack.: *διὰ τὸ δύςφημον ἀπεσιώπησεν αὐτὰ ὀνομαστὶ εἰπεῖν. Βούλεται δὲ λέγειν τὰ ὑποχωρήματα, ἅπερ οἱ ἰατροὶ σκύβαλα καὶ ἀποπατήματα εἰώθασι καλεῖν.* Herodot. *ἐς εὐμαρέην* — Xen. *ἐπὶ τὰ ἀναγκαῖα ἰέσθαι.* v. Valck. ad Herodot. 4, 113. Mox femininum *ἀνεκτός* habent etiam Simonides ap. Stobae. 3. p. 63. Gaisf. et Agath. 4, 28. ut Popp. adnotavit.

καὶ τὸ τοιοῦτον ἀπέθνησκον, καὶ ὀσμαὶ ἦσαν οὐκ ἀνεκτοί, καὶ λιμῷ ἅμα καὶ δίψει ἐπιέζοντο· ἐδίδοσαν γὰρ αὐτῶν ἑκάστῳ ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας κοτύλην ὕδατος καὶ δύο κοτύλας σίτου. ἄλλα τε ὅσα εἰκὸς ἐν τοιούτῳ χωρίῳ ἐμπεπτωκότας κακοπαθῆσαι, οὐδὲν ὅ,τι οὐκ ἐπεγένετο αὐτοῖς. καὶ ἡμέρας μὲν ἑβδομήκοντά τινας οὕτω διητήθησαν ἀθρόοι· ἔπειτα πλὴν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινες Σικελιωτῶν ἢ Ἰταλιωτῶν ξυνεστράτευσαν, τοὺς ἄλλους ἀπέδοντο. ἐλήφθησαν δὲ οἱ ξύμπαντες, ἀκριβείᾳ μὲν χαλεπὸν ἐξειπεῖν, ὅμως δὲ οὐκ ἐλάσσους ἑπτακιςχιλίων. ξυνέβη τε ἔργον τοῦτο Ἑλληνικὸν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι, δοκεῖν δ' ἔμοιγε καὶ ὧν ἀκοῇ Ἑλληνικῶν ἴσμεν, καὶ τοῖς τε κρατήσασι λαμπρότατον καὶ τοῖς διαφθαρεῖσι δυςτυχέστατον· κατὰ πάντα γὰρ πάντως νικηθέντες καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες, πανωλεθρίᾳ δὴ τὸ λεγόμενον καὶ πεζὸς καὶ νῆες καὶ οὐδὲν ὅ,τι οὐκ ἀπώλετο, καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐπ' οἶκον ἀπενόστησαν. ταῦτα μὲν τὰ περὶ Σικελίαν γενόμενα.

κοτύλην — σίτου] Sie erhielten täglich eine Kotyle Wasser: 1 Kotyle enthält 14 Pariser Kubikzoll, ungefähr eine halbe Weinbouteille; und 2 Kotylen Mehl und sonst nichts, kein Fleisch, kein Gemüse. Bred. Fr. Chr. Matthiaeo in lib. de Mens. et Pond. Gr. et Rom. p. 15. κοτύλη ($\frac{1}{192}$ medimni) exaequat 13, 45. Par. Kubikzoll. Quotidianus victus homini, praesertim servo erat choenix (v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 99. et quem Arn. citavit Mazocch. Tabb. Heracleens. p. 175. Conf. Thuc. 4, 16., ibique Arn.) i. e. secundum Matth. $\frac{1}{48}$ medimn. sive 53, 79. Par. Kub. Zoll, unde de tenuitate victus captivorum illorum coniecturam facere licet. Erat enim cotyle quarta pars choenicis (Arn. ad 4, 16. Pollucem secutus cotylen fecerat tertiam partem choenicis, verum ad praesentem locum rem retractavit) et proinde dimidium modo cibi illis admetiebantur, quantum servis admetiri solebant. In aestimando medimno Attico et partibus, quae eo continentur, a Matthiaeo recedit Boeckh. l. c. p. 101. Nam medimnum facit esse circiter 2602 Par. Kubikzoll (secundum Matth. est 2581, 8. Par. Kubikzoll), non multo igitur medimnus excedebat $\frac{1}{16}$ modii (Scheffel) Berol. sive paululo plus 15 Metzen continebat. Medimno Attico continebantur ἑκτεῖς sex, choenices 48, cotylae 192. Dioclem Diod. 13, 19. scribit rogasse, captivis Atheniensibus, postquam e lapicidinis remoti erant, quotidie duas choenicas praeberi, quem Boeckh. l. c. p. 100. adn. erroris arguit, ut qui choenicas cum cotylis confuderit. Conf. adn. ad Thuc. 4, 16. De verbis ἑβδομήκοντά τινας v. Matth. p. 911, 4. E verbis istis, collatis his paulo superius positis: ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας etc. Arn. recte colligit, Athenienses paene sex mensibus longius inclusos fuisse, et addit probabile esse, superstites eorum posthac in servitutem venditos esse, quemadmodum antea ceteri captivi. Dein ἀπέδοντο est idem quod ἐπώλησαν. De numero captivorum agit Wessel. ad Diod. 13, 19. Mox Ἑλληνικόν Arnoldo suspectum est, ut quod addi minime opus sit. Quid enim praeclari (quaerit) per bellum Pelop. actum est, in quo non Graeci praecipuas partes haberent? Addit, fortasse sensum esse: *haec res, in qua Graeci soli partes habebant*, ut sit pro Ἑλληνικὸν ὄν. Verborum οὐδὲν ὅ, τι οὐκ idem sensus est, ac si scripsisset πᾶν, v. Matth. p. 906.

TEMPORA
RERUM IN LIBRO SEPTIMO MEMORATARUM.

Cap.

1. *παρέπλευσαν ἐς Λοκρούς*] Ol. 91, 3. (414.) mense Iul.
7. *μετὰ δὲ τοῦτο*] Ol. 91, 3. (414.) fine m. Iul. aut init. Aug.
9. *ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει*] Ol. 91, 3. (414.) paulo ante d. 25 Sept.
10. *τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος*] Ol. 91, 3. (414.) post d. 25 Sept.
16. *περὶ ἡλίου τροπὰς τὰς χειμερινάς*] Ol. 91, 3. (414.) versus finem Dec.
17. *πέμπουσι δὲ καὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον*] a Ianuar. ad Mart. exeuntem vel Apr. Ol. 91, 3. (413.)
19. *τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου*] Ol. 91, 3. (413.) ante d. 19 Apr.
20. *ἐν δὲ τούτῳ*] vide c. 19.
23. *ἐν τούτῳ δέ*] vide c. 19.
25. *μετὰ δὲ τοῦτο*] vide c. 19.
26. *ἄρας ἐκ τῆς Αἰγίνης*] Ol. 91, 3. (413.) exeunte Apr.
31. *καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος ὁ Δημοσθένης ἐς τὴν Ζάκυνθον*] Ol. 91, 3. (413.) m. Mai.
ὄντι δ' αὐτῷ περὶ ταῦτα ὁ Εὐρυμέδων] Iunio exeunte.
ὃς τότε τοῦ χειμῶνος] vide c. 16.
κατὰ πλοῦν ἤδη ὤν] m. Iunio.
τὸ Πλημμύριον — ἑαλωκός] ineunte Iunio.
34. *περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον*] Ol. 91, 3. (413.) m. Iulio ineunte.
35. *ἦγον διὰ τῆς Θουριάδος γῆς — τῇ δ' ὑστεραίᾳ — ἀφίκοντο ἐπὶ Πέτραν*] Ol. 91, 4. (413.) d. 20—22 Iul.
37. *ἐπεχείρουν*] Ol. 91, 4. (413) d. 26 Iul.
42. *ἐν τούτῳ δέ*] Ol. 91, 4. (413.) d. 29 Iul.
44. *ἦν μὲν γὰρ σελήνη λαμπρά*] Ol. 91, 4. (413.) d. 31 Iul.
46. *μετὰ δὲ τοῦτο*] Ol. 91, 4. (413.) initio Aug.
47. *ἐν τούτῳ*] v. cap. 46.
50. *ἐν τούτῳ παρῆσαν*] Ol. 91, 4. (413.) paulo ante d. 26 Aug.
ἡ σελήνη ἐκλείπει] Ol. 91, 4. (413.) d. 27 Aug. Vid. Heis. de Eclips., quae per bellum Pelop. evenerunt p. 11 sq. Conf. Plut. Vit. Nic. c. 23.
51. *τῇ μὲν προτεραίᾳ*] Ol. 91, 4. (413.) d. 30 Aug.
52. *τῇ δ' ὑστεραίᾳ*] d. 31 Aug.
69. *ἀντεπλήρουν τὰς ναῦς*] Ol. 91, 4. (413.) d. 1 Sept.
74. *τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν*] Ol. 91, 4. (413.) d. 2 Sept.
75. *τρίτῃ ἡμέρᾳ*] d. 3 Sept.
78. *τῇ δ' ὑστεραίᾳ*] d. 4 Sept.
τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι] d. 5 Sept.
79. *πρωὶ δὲ ἄραντες*] d. 6 Sept.
τῇ δ' ὑστεραίᾳ] d. 7 Sept.
80. *ἅμα δὲ τῇ ἕῳ*] d. 8 Sept.
83. *τῇ ὑστεραίᾳ*] d. 9 Sept.
ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο] d. 10 Sept.
85. *Νικίας — ἑαυτὸν παραδίδωσι*] d. 10 Sept. Consentit Plut. Nic. c. 28. *τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ τὸν Νικίαν ἔλαβον — ἡμέρα δ' ἦν τετρὰς φθίνοντος τοῦ Καρνείου μηνός, ὃν Ἀθηναῖοι Μεταγειτνιῶνα προςαγορεύουσι.* Is erat d. 27 Metagitnionis.
87. *μετοπωριναί*] Ol. 91, 4. (413.) Sept. et Oct. Inde ab d. 13 Oct. erat primi mensis hiberni initium.
ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας] a Sept. 413. (Ol. 91, 4.) usque ad d. 8 Mai. 412. (Ol. 91, 4.)
ἡμέρας — ἑβδομήκοντά τινας] inde a d. 10 Sept. usque ad d. 19 Nov. 413. (Ol. 91, 4.)

ARGUMENTUM LIBRI OCTAVI.

Quomodo Athenienses affecti sint nuncio calamitatis Siculae; apparatus eorum 1. Graeci omnes ad nuncium illum spe eriguntur, maxime autem Lacedaemonii excitantur 2. Agidis expeditio contra Oetaeos et Achaeos Phthiotas, Lacedaemonii sociis naves imperant 3. Contra Athenienses bellum parant, et sumtus publicos moderantur 4. Primi Euboei et Lesbii Agidem propter defectionem adeunt 5. Chii deinde et Erythraei Spartam convertuntur 5., quo et Pharnabazi legati veniunt 6. Concertatio fit Lacedaemone; Chii anteponuntur, quibus Alcibiades favet. Terrae motus effectus 6. Prima Lacedaemoniorum expeditio Chium suscepta ab Atheniensibus turbatur, qui naves Spartanorum Piraei in agro Corinthio obsident 7—11. Alcibiades, postquam Endio ephoro persuasit, cum Chalcideo Lacedaemonio et quinque navibus in Ioniam navigat 12. Naves Peloponnesiorum ex Sicilia Corinthum redeunt 13. Chalcidei et Alcibiadis adventu in Ionia Chii et Erythraei et postea Clazomenii ab Atheniensibus desciscunt 14. Atheniensium decreta de mille talentis et de navibus implendis ac submittendis 15. Strombichide Atheniensi Chalcideum fugiente etiam Teii deficiunt, quorum moenia continenti obversa deiiciuntur 16. Mileti defectio, Strombichide et Thrasycle sero venientibus 17. Primum foedus Lacedaemoniorum et Regis Persarum 18. Chii, Diomedonti Atheniensi obviam facti, quatuor naves amittunt, postea vero Lebedum et Eras ad defectionem inducunt 19. Peloponnesiorum naves Piraeo profectae advehuntur, Astyochus navarchus Lacedaemoniorum fit 20. Post Tissaphernis discessum Diomedon cum Teiis pactum init, Leras frustra adoritur 20. Seditio Samiorum, quibus Athenienses suis legibus vivendi potestatem concedunt 21. Chii et Astyochus Lesbum aggressi irrito conatu abeunt, atque etiam Clazomenae rursus Atheniensibus se adiungunt 22. 23. Athenienses Panormi in agro Mileti Chalcideum interficiunt et Chium appulsi depopulantur; prior felicitas et moderatio Chiorum; quidam eos rursus in partes Atheniensium traducere tentant 24. Expeditio ab Atheniensibus et Argivis Phrynicho duce in Miletum frustra suscepta 25—27. Peloponnesii Iaso expugnata et Amorge vivo capto hunc et oppidum Tissapherni tradunt; Pedaritus et Philippus 28. Quantum stipendium Tissaphernes Peloponnesiis et ante et post dissidium

cum Hermocrate concesserit 29. Athenienses, qui Sami sunt, subsidiis ex urbe acceptis partem navium Chium mittunt, partim Sami retinent 30. Astyochus Pteleum et Clazomenas frustra tentat; insulae Clazomenis adiacentes diripiuntur 31. Lesbii cum Astyocho rursus transigunt de defectione; Chii et Pedaritus adversantur 32. Propterea Astyochus, Chiis succensens, Coryci et Erythris appulsus, Miletum navigat 33. Navigatio Atheniensium Sami, qui circa Chium tempestate iactantur 34. Hippocrates Lacedaemonius e Peloponneso Cnidum, quae iam defecerat, advectus sex naves ad Triopium missas amittit, Cnidum vero servat 35. Lacedaemoniorum res prosperae, qui cum Tissapherne alterum foedus pangunt 36. Alterum pactum Lacedaemoniorum et Darii regis 37. Athenienses escensione in Chio facta Delphinium muniunt et Chios frustra Astyochum advocantes summas in angustias compellunt. Miletus mari tentatur 38. E Peloponneso Antisthenes et undecim Spartanorum viri, quorum consilio Astyochus uteretur, profecti, ut Ioniam et hinc Hellespontum peterent, in Melo appulsi et inde in Cretam conversi Cauni portum intrant 39. Chiis valde afflictis Astyochus saepe vocatus postremo profectus est opitulaturus; quum vero audiret, naves e Peloponneso Caunum venisse, eo navigans Con devastat, Cnidi portum capit, unde Symen adversus Charminum vehitur. Charminus primo in pugna victor, deinde in fugam coniicitur, et Astyochus navibus Cauno venientibus se iungit 40 — 42. Lacedaemonii et maxime Lichas cum Tissapherne Cnidi de foedere dissident: hic prae ira abit 43. Expeditio Peloponnesiorum in Rhodum suscepta, cui persuadent ab Atheniensibus desciscere: hi vero sero venientes frustra navibus Rhodum aggrediuntur 44. Alcibiades apud Tissaphernem, ad quem se clam contulit, res Peloponnesiorum laedit, stipendia accidens et eum monens, ut Graecos suis ipsos viribus inter se atteri sinat 45. 46. Haec Alcibiades fecit, reditum sibi in patriam ut pararet, ubi simul imperium populare abrogaturus erat 47. Itaque primum Sami coniuratio fit imperio paucorum constituendo 48. Phrynichus Alcibiadi adversatur 48., at coniurati, studio suo adhaerentes, Pisandrum legatum Athenas mittere parant 49. Tum igitur Phrynichus Astyocho Alcibiadis coepta indicat et proditionem parat; Astyochus autem haec omnia Alcibiadi aperit 50. Phrynichi πάλαισμα, cum Astyochi de perfidia certior fit: propterea Samus munitur, et Alcibiades perfidus putatur 51. Alcibiades Tissaphernem, memorem dissidii Cnidi coepti, Atheniensibus conciliare studet 52. Pisander, postquam Athenas venit, populo, quamquam multis obloquentibus, suadet, ut imperium paucis permittant et Alcibiadem reducant 53. Pisander ad Tissaphernem et Alcibiadem mittitur, et loco Phrynichi ac Scironidae Leon et Diomedon praetores constituuntur 54. Leon

et Diomedon Rhodi escensionem faciunt; Peloponnesiis, qui in ea insula sunt, maxima Chiorum aerumna nunciatur, apud quos Pedaritus diem supremum obierat 55. Pisander cum Tissapherne de foedere collocutus Alcibiadis machinis infecto negotio abit 56. Tissaphernes Caunum profectus cum Lacedaemoniis tertium foedus init 57. Tertium foedus Lacedaemoniorum et Darii regis 58. Post illud Tissaphernes videtur promissa perficere velle 58. Boeoti Oropum, Eretriensibus, qui defectionem meditantur, adiuvantibus capiunt; at qui Rhodi sunt, Peloponnesii Chium navigaturi Mileti adveniunt 60. Dercylidas in Hellespontum mittitur, Chii autem Leontem ducem nacti haud improspere pugna navali certant 61. Dercylidas Abydum et serius Lampsacum ad defectionem adducit: Lampsacum Strombichides recuperat 62. Chii magis mari imperare incipiunt, Astyochus Samum cum classe impugnat 63. Populare imperium Athenis dissolvitur, cuius loco imperium Quadringentorum instituitur 63. Pisander et reliqui Sami coniurati imperium paucorum instituere decernunt 63. Quapropter Pisander Athenas mittitur, Diotrephes autem in terram apud Thraciam. Res in Thaso gestae, quae insula sublata democratia deficit 64. Res Athenis per coniuratos (ἑταίρους) ante actae; Androclis caedes; de imperio Quinque Millium agitatur 65. Coniuratorum (ἑταίρων) potestas et audacia, populi consternatio et suspiciones 66. Pisandri adventu primo decem ξυγγραφῆς creantur, deinde quinque proedri, per quos Quadringentos viros imperio inducere placet 67. Nominantur qui praeter Pisandrum promptissime populare imperium dissolverunt, Antiphon, Phrynichus et Theramenes 68. Quadringenti senatores sortitione fabarum lectos (τοὺς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευτάς) ex curia eiiciunt 69. Quadringenti violenter rempublicam administrant, et ad Agidem praeconium mittunt de pace 70. Is vero nihil pacatum respondens Decelea profectus magno cum exercitu Urbem frustra adgreditur 71. Exercitus Atheniensium Sami democratiam praefert, consilio Leontis, Diomedontis, Thrasybuli et Thrasylli 72—77. (Hyperboli caedes 73. Chaereas 74.) Milites in classe Peloponnesiorum, quae apud Miletum agit, turbas cient, moleste ferentes desidiam et otium 78. Propterea Astyochus Mycalen navigat; Strombichide autem ex Hellesponto reduce facto rursus Miletum navigat 79. Peloponnesii ad Pharnabazum Clearchum mittunt cum quadraginta navibus, quarum pleraeque tempestate iactatae redeunt, reliquae Byzantium ad defectionem impellunt 80. Alcibiades a Thrasybulo Samum reducitur, ubi lamentatus fortunam suam et magniloquus imperator fit, et impedit exercitum, ne in Piraeum naviget: quo facto ad Tissaphernem proficiscitur 81. 82. Novae turbae Peloponnesiorum, qui Mileti sunt, qui Tissaphernem odio habent, in Astyochum vero ita invehuntur, ut Dorieo vel ver-

bera minitetur, et ipsorum Milesiorum turbae, qui castellum Tissaphernis in urbe capiunt, Dorieo improbante 83. 84. Mindari navarchi adventu Astyochus cum Tissapherne legato, Hermocrate et Milesiis nonnullis navibus abit 85. Samum a Quadringentis legati veniunt, quibus Alcibiades, iam redux factus, imperterritus respondet, simulque patriae vel maxime prodest: adveniunt etiam Argivi cum Paralis 86. Tissaphernes, Samo relicto, Aspendum iter facit, specie adducendarum navium Phoeniciarum; hae tamen non veniunt: ea de re suspiciones 88. Alcibiades, Tissaphernem comitatus, Phaselida et Caunum navigat 88. Athenienses, impellentibus maxime Theramene et Aristocrate (89. 92.) post Phrynichi caedem (92.) et magnas turbas (92—94. 96.) Quadringentos ab Eetionea munienda (90.) retinent et Quinque Millibus rempublicam permittunt (97.) Peloponnesii autem, pugna navali victores, Euboeam ad defectionem sollicitant (95.) et per Aristarchi proditionem Oenoen (99.) capiunt 89—99. Mindarus, Thrasyllum latens in Hellespontum navigat 99—101., et Atheniensium Sesto profugorum quatuor navibus captis cum navibus suorum, Abydi stationem habentibus se iungit 102. Athenienses omnes copias navales, quas circa Lesbum et Imbrum habent, Elaeunte congregant 103. Pugna navalis Mindari, Thrasybuli et Thrasylli ad promontorium Cynossema, qua Peloponnesii vincuntur 104—106. Athenienses Cyzicum, quae defecerat, et octo naves capiunt, Peloponnesii autem, eorum absentia, navium suarum integras Elaeunte abducunt 107. Alcibiades Samum navigat, ab Halicarnassensibus pecunias erogat et Coum moenibus circumdat 108. Tissaphernes in Ioniam abit, ubi Arsacis, qui sub se imperium tenebat, praesidium ab Antandriis eiectum sentiens, in Hellespontum, ut Peloponnesiis exprobret, ire cogitat: eo in itinere Ephesum venit 108—109. Planissimam harum rerum narrationem exhibet Plut. V. Alcib. inde a capite 24. Fusius exponit Krueg. in Comm. Thuc. c. 2. 272.

H.

Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπειδὴ ἠγγέλθη, ἐπὶ πολὺ μὲν ηπίστουν 1
καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαπεφευ-
γόσι καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι, μὴ οὕτω γε ἂν πασσυδὶ διεφθάρ-
θαι· ἐπειδὴ δὲ ἔγνωσαν, χαλεποὶ μὲν ἦσαν τοῖς ξυμπροθυμη-
θεῖσι τῶν ῥητόρων τὸν ἔκπλουν, ὥςπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισά-
μενοι, ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι καὶ

1. *ἐπειδὴ ἠγγέλθη*] conf. Plut. Nic. 30. de Garrulitate c. 13. p. 509. A. Krueg. ad Dionys. p. 272. Statim *τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν* est den besten Soldaten, v. Matth. p. 557 sq.

μὴ οὕτω γε ἂν] Vat. *μὴ οὕτω γε ἄγαν*, Vall.: *ita undique omnia.* Bekk. comparat 1, 75. *μὴ οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνως*. D. I. Suid. Phavor. om. *ἄν*. „Quod in optimo libro Vat. repertum recepit Bekk. *ἄγαν*, ego hic quidem eum non ausus sum imitari. Nam ut *οὕτως ἄγαν* recte dici nemo dubitaverit, tamen qui cum *πασσυδί* aut simili vocabulo iunxerit, scio equidem neminem. Sed nihil iuvat *ἄν* cum uno et altero libro delere, quod fortasse non inepte corrigas *μὴ οὕτω γοῦν*.“ Dind. Popp. *ἄν* putat defendi posse, si solvas *ὅτι οὐκ ἂν πάντες διεφθαρμένοι εἶεν*, sie glaubten, sie dürften wenigstens nicht alle zu Grunde gegangen seyn. Quem secutus Arn. confert cum *ἠπίστουν μὴ ἂν διεφθάρθαι* verba 2, 102. *ἐδόκει ἂν κεχῶσθαι.* Fortassis e Grammaticis rescribendum est *οὕτω γε πασσυδί*. Quamquam hi et plurima pars librorum Thucydidis volunt *πανσυδί*. v. Lob. ad Phryn. p. 515. adn., et pro *γε* illi Grammatici exhibent *τε*.

τῶν ῥητόρων] Inter hos erat Demostratus. v. Plut. Nic. 12. Arist. Lys. 392. Horum fortasse etiam Pisander, de quo infra, et Androcles, de quo v. Ruhnk. Hist. cr. Oratt. Gr. apud Reisk. Vol. 8. p. 128. Adde Arist. Vesp. 1182. Namque is etsi Alcibiadi inimicus erat, tamen, ut solebat hoc genus hominum, bellum excitare studuit, *γενομένης ἡσυχίας καταφανέστερος νομίζων ἂν εἶναι κακουργῶν καὶ ἀπιστότερος διαβάλλων*, ut de Cleone Thuc. 5, 16. Krueg. l. c. p. 272. adn.

χρησμολόγοις] Vaticinio decepti orbis terrarum imperii Athenienses spem conceperant. Vid. Arist. Equ. 961 sq. 1010. 1086. Av. 978. ibique Schol. Plut. Nic. 12. et quos citat Boeckh. Oec. Civ. Vol. 1. p. 314., quem nolim hoc consilium novum dixisse, invito Plut. Pericl. 20. Alcib. 17. et qui hinc lucem accipit, Thucydide 1, 144. init. Stilbides, clarus vates, exercitum in Siciliam comitatus fuerat. Vid. Philochor. apud Schol. Arist. Pac. 1031. Plut. Nic. 23. Id. Praeterea populus ad expeditionem Siculam oraculorum mala interpretatione inductus est (Pausan. 8, 11, 6. extr. *Ἀθηναίοις δὲ μάντευμα ἐκ Δωδώνης Σικελίαν ἦλθεν οἰκίζειν· ἡ δὲ οὐ πόῤῥω τῆς πόλεως ἡ Σικελία λόφος ἐστὶν οὐ μέγας. οἱ δὲ οὐ συμφρονήσαντες τὸ εἰρημένον ἔς τε ὑπερορίους στρατείας προήχθησαν καὶ ἐς τὸν Συρακούσιον πόλεμον*), quanquam prodigiis quoque deterritus. Vid. Clitodem. apud Pausan. 10, 15, 3.

ὁπόσοι τι τότε αὐτοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν ὡς λήψονται Σικελίαν. πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε καὶ περιειστήκει ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ φόβος τε καὶ κατάπληξις μεγίστη δή. ἅμα μὲν γὰρ στερόμενοι καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καὶ ἡ πόλις ὁπλιτῶν τε πολλῶν καὶ ἱππέων καὶ ἡλικίας οἵαν οὐχ ἑτέραν ἑώρων ὑπάρχουσαν, ἐβαρύνοντο· ἅμα δὲ ναῦς οὐχ ὁρῶντες ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἱκανὰς οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ οὐδ' ὑπηρεσίας ταῖς ναυσίν, ἀνέλπιστοι ἦσαν ἐν τῷ παρόντι σωθήσεσθαι, τούς τε ἀπὸ τῆς Σικελίας πολεμίους εὐθὺς σφίσιν ἐνόμιζον τῷ ναυτικῷ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλευσεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ τοσοῦτον κρατήσαντας, καὶ τοὺς αὐτόθεν πολεμίους τότε δὴ καὶ διπλασίως πάντα παρεσκευασμένους κατὰ κράτος ἤδη καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἐπικείσεσθαι, καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν μετ' αὐτῶν, ἀποστάντας. ὅμως δὲ ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐδόκει χρῆναι μὴ ἐνδιδόναι, ἀλλὰ παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικὸν ὅθεν ἂν δύνωνται, ξύλα ξυμπορισαμένους καὶ χρήματα, καὶ τὰ τῶν ξυμμάχων ἐς ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι, καὶ μάλιστα τὴν Εὔβοιαν, τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι, καὶ ἀρχήν τινα

Magnus autem et *χρησμολόγων* et *μάντεων* et aliorum eius generis numerus Athenis fuit, qui tunc populum *θειάσαντες ἐπήλπισαν, ὡς λήψονται Σικελίαν*. „Ad hos accesserunt privatis consiliis vates et fatidici, aeruscatores et haruspices, sacrorum interpretes, piatrices et praecantatrices, quos innumerabiles ista civitas tulit, quaestuosissima fraudum piarum officina. Quorum artes apud popellum *σιβυλλιῶντα* quantum valuerint, nemini obscurum esse potest. Stilbidem vatem quum legimus expeditioni Siciliensi interfuisse, nonne oraculorum commentitiorum, quibus imperiosa multitudo in fraudem illecta est, haud dubium deprehendimus si non auctorem, certe interpretem? Quid? Lampo vates, is, qui Athenienses vaticiniis suis induxit, ut coloniam Thurium inducerent (v. Taylor. Vit. Lys. Vol. 7. p. 107—109. adde Heyn. Opuscc. Ac. Vol. 2. p. 138.) nonne initiationibus quoque vacasse narratur etc.? Lobeck. de Morte Bacch. Part. 2. p. 16. Adde Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 440. adn. Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 411, 125 sqq. 2, 2. p. 273, 102.

θειάσαντες] Schol. *ἀντὶ τοῦ θεοφορηθέντες ἐν ἐλπίδι ἐποίησαν· ἤγουν θεῖά τινα ἐπιφθεγξάμενοι εἰς ἐλπίδας ἐνέβαλον.* v. Dorv. ad Charit. p. 490. Wessel. ad Diod. 4, 51. Buttm. Lexil. Vol. 2. p. 110. adn. ad Thuc. 2, 75. Photius: *θειάσαντες, θεόληπτοι γεγονότες*, et *θειαζόντων, μαινομένων*. Adde Hesych. in *θειασμοῖς*, Suid. in *θειάζουσα* et *θειάσαντες*. Etym. M. p. 449, 45 sqq. Porro Suidas *ἐπελπίζων, εἰς ἐλπίδας ἄγων* et sic usurpat etiam Lucian. Tim. c. 21. D. M. 5, 2. Vol. 2. p. 141. Bip. Eodem sensu *ἔλπειν* Hom. Od. 2, 91., ubi v. Eustath. p. 1436. Rom. Ammon. de Differ. Vocab. p. 66. Plenis manibus Hemsterh. ad Lucian. Vol. 2. p. 418., qui convertit *spem faciebant — spe proposita lactabant et frustrabantur.* Mox *περιειστήκει* etc. est: *eventus isti exspectationes eorum mutaverant in pavorem et summam consternationem.*

ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι] Schol. *τοὺς πολίτας εὐτελέστερον πείσας βιοῦν.* „Haec Schol. refert ad privatos, quasi hi iussi fuerint parcius ac minus sumtuose, quam ante, vivere. Sed dubito, an Thucydides potius de sumtibus publicis circumcisis loquatur. Nam Athenienses post

πρεσβυτέρων ἀνδρῶν ἑλέσθαι, οἵτινες περὶ τῶν παρόντων ὡς ἂν καιρὸς ᾖ προβουλεύσουσι. πάντα τε πρὸς παραχρῆμα περιδεεῖς, ὅπερ φιλεῖ δῆμος ποιεῖν, ἑτοῖμοι ἦσαν εὐτακτεῖν. καὶ ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐποίουν ταῦτα, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας 2 τῶν Ἀθηναίων μεγάλην κακοπραγίαν εὐθὺς οἱ Ἕλληνες πάν-

Deceleae munitionem omni fructu agrorum privati, amissis etiam omnibus ovibus et iumentis, non abundabant copiis, et difficilis facta erat subvectio commeatuum, ut scribit Thuc. 7, 27. 28., ut adeo non probabile sit, tum multorum privatorum domos valde sumtuosas fuisse. Fiebant autem multi Athenis sumtus publici in sacra, in spectacula et iudices, quos minuere et in usum belli convertere volebant Athenienses. Sic idem fere de Atheniensibus dicat Thuc., quod de Nerva Dio Cass.: *πολλὰς μὲν θυσίας, πολλὰς δὲ ἱπποδρομίας, ἄλλας τέ τινας θέας κατέλυσε, συστέλλων ὡς οἷόν τε τὰ δαπανήματα.* *Adhibere sumtibus modum* dicit Sueton. Ner. c. 16. *Cavere sumtibus publicis* Capitol. M. Antonin. Philos. c. 11., ubi v. Casaub. Ipse Thuc. interpres est verborum suorum infr. c. 4. *καὶ τὰ ἄλλα, εἴ πού τι ἐδόκει ἀχρεῖον ἀναλίσκεσθαι, ξυστελλόμενοι ἐς εὐτέλειαν.*" Duk.

οἵτινες — προβουλεύσουσι] i. e. *οἵτινες ἔμελλον προβουλεύειν*, similiter ut 3, 16. 4, 22. Popp. Hi *πρόβουλοι* dicti priusquam aliquid ad populum ferebatur, de ea re consultaturi erant, v. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 324, 11. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 198, 128. et quos citavit Krueg. ad Dionys. p. 273. Verba *ὡς ἂν* in *ὡς ἂν καιρὸς ᾖ* Schol. male interpretatur per *ἕως ἂν*. Sensus est *prout tempus vel occasio postularet, prout opportunum esset*, quemadmodum Steph.; *sicut tempus requireret*, quemadmodum Palmer. Exercc. p. 765. interpretatur. Particulam *ὡς* qui pro *ἕως* accipiunt, contra eos ad h. l. Duk. disputat, quamquam dissentientibus Zeun. ad Vig. p. 568. et Doederl. in Philol. Beitr. aus d. Schw. Vol. 1. p. 304.

2. *πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας*] i. e. *πρὸς τὴν ἐν τῇ Σικελίᾳ γενομένην καὶ ἐκ τῆς Σικελίας ἀγγελθεῖσαν κακοπραγίαν.* Mox participium in *καὶ ἅμα ἡγούμενοι* om. Vat., neque expressit Valla. Seclusi. Solent correctores talia additamenta fulciendae orationis causa substernere, ut inter alia 4, 108. vidimus factum esse. De futuro *ἀπαλλάξεσθαι* post *ξυμπροθυμηθέντες* v. Thuc. 3, 28. 7, 21. 8, 55. adn. ad 1, 27. 2, 29. 5, 35. 6, 6. 57. 101. 7, 11. 21. Lobeck. Parerg. 6. ad Phrynich., praesertim p. 756. Porro „sententiam verborum *μάλιστα δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι* illustrant verba 4, 108. *καὶ γὰρ ἄδεια ἐφαίνετο αὐτοῖς* etc." Krueg. ad Dionys. p. 274. Idem de verbis *παρὰ δύναμιν αὐτῶν* etc. sic monet: „cave ne, quemadmodum Schol. fecit, *αὐτῶν* cum *παρὰ δύναμιν* iungas, quae verba quid significent, docet Matth. §. 588. γ. Quod praecedit *καί*, intendendi vim habet, qua potestate inprimis adverbia quantitatis comitatur." Tum *ὀργῶντες* est *animi aliqua commotione inflati*, quo modo qui affectus est, non sine ira et studio indicare solet. Conf. Duk. Vol. 2. p. XII. Beck. Docuit idem. In verbis *μηδ' ὑπολείπειν λόγον* Cass. Aug. It. T. (i. e. Cantabr. Arn.) et Marc. om. *λόγον*, s. v. habet G. Delendum censet Popp. 1, 1. p. 133., recte tuetur Krueg. in Praef. ad Dionys. p. LIX sq., docens *λόγον* hic usitatam significationem die Rede habere his exemplis: 8, 24. *τοὺς Ἀθηναίους ἠσθάνοντο οὐδ' αὐτοὺς ἀντιλέγοντας ἔτι. μετὰ τὴν Σικελικὴν ξυμφορὰν, ὡς οὐ πάνυ πόνηρα σφῶν βεβαίως τὰ πράγματα εἴη.* Isocr. Paneg. 40. *μηδένα λόγον ὑπολείπειν τοῖς εἰθισμένοις τὴν τῶν Περσῶν ἀνδρίαν ἐπαινεῖν.* Bau. convertit: sie liessen

τες ἐκπηρμένοι ἦσαν, οἱ μὲν μηδετέρων ὄντες ξύμμαχοι, ὡς ἤν τις καὶ μὴ παρακαλῇ σφᾶς, οὐκ ἀποστατέον ἔτι τοῦ πολέμου εἴη, ἀλλ' ἐθελοντὶ ἰτέον ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, νομίσαντες κἂν ἐπὶ σφᾶς ἕκαστοι ἐλθεῖν αὐτούς, εἰ τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ κατώρθωσαν, καὶ ἅμα [ἡγούμενοι] βραχὺν ἔσεσθαι τὸν λοιπὸν πόλεμον, οὗ μετασχεῖν καλὸν εἶναι· οἱ δ' αὖ τῶν Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ξυμπροθυμηθέντες ἐπὶ πλέον ἢ πρὶν ἀπαλλάξεσθαι διὰ τάχους πολλῆς ταλαιπωρίας. μάλιστα δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι ἑτοῖμοι ἦσαν καὶ παρὰ δύναμιν αὐτῶν ἀφίστασθαι διὰ τὸ ὀργῶντες κρίνειν τὰ πράγματα, καὶ μηδ' ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς ὡς τό γ' ἐπιὸν θέρος οἷοί τ' ἔσονται περιγενέσθαι. ἡ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων πόλις πᾶσί τε τούτοις ἐθάρσει καὶ μάλιστα ὅτι οἱ ἐκ τῆς Σικελίας αὐτοῖς ξύμμαχοι πολλῇ δυνάμει κατ' ἀνάγκην ἤδη τοῦ ναυτικοῦ προσγεγενημένου ἅμα τῷ ἦρι ὡς εἰκὸς παρέσεσθαι ἔμελλον. πανταχόθεν τε εὐέλπιδες ὄντες ἀπροφασίστως ἅπτεσθαι διενοοῦντο τοῦ πολέμου, λογιζόμενοι καλῶς τελευτήσαντος αὐτοῦ κινδύνων τε τοιούτων ἀπηλλάχθαι ἂν τὸ λοιπὸν οἷος καὶ ὁ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων περιέστη ἂν αὐτούς, εἰ τὸ Σικελικὸν προσέλαβον, καὶ καθελόντες ἐκείνους αὐτοὶ τῆς πάσης Ἑλλάδος ἤδη ἀσφαλῶς
3 ἡγήσεσθαι. εὐθὺς οὖν Ἆγις μὲν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ ὁρμηθεὶς στρατῷ τινι ἐκ Δεκελείας τά τε τῶν ξυμμάχων ἠργυρολόγησεν ἐς τὸ ναυτικόν, καὶ τραπόμενος ἐπὶ τοῦ Μηλιῶς κόλπου Οἰταίων τε κατὰ τὴν παλαιὰν ἔχθραν τῆς

den Athenern nicht einmal den Gedanken übrig, sed ea vocis λόγον significatio esse non potest, quamquam Cic., quo Bau. usus est, in Verrinis sic loquitur: *hoc non modo in oratione mea pono, sed ne in opinione quidem cuiusquam relinquo.* Et τὸ ἐπιὸν θέρος accusativi sunt, *per insequentem aestatem.* Monuit Popp. et v. Matth. p. 785. Mox verba κατ' ἀνάγκην ἤδη τοῦ ναυτικοῦ προσγεγενημένου Bau. ad Lacedaemonios refert: *quum tanta navium accessione aucti essent, ut iam cogerent Siculos secum stare.* Non puto Lacedaemoniis opus fuisse id cogere Sicilienses, ut qui suapte in res Peloponnesiorum inclinarent. Quare cum Heilmanno interpretor: sonderlich dadurch, dass sie ihren Bundesgenossen von Sicilien aus mit einer ansehnlichen Macht, *maassen sie die Noth gezwungen, sich auch eine Flotte anzuschaffen,* mit Anfang des Frühlings allem Vermuthen nach entgegensehen konnten. Vocabulum ἀπροφασίστως Schol. ad 1, 49. explicat per ἀνενδοιάστως. Conf. 3, 82. 6, 72. 83.

3. Οἰταίων — κατὰ τὴν παλαιὰν ἔχθραν] v. Od. Muell. Dor. 1. p. 45. Tum τῆς λείας τὴν πολλήν Arn. intelligit *maiorem partem bonorum, quae praedae esse poterant* „i. e., ait, pecora eorum, quae in pascuis montanis essent: nam hiems apud Thucydidem semper partem auctumni complectitur. Subita incursione Agis maiori parte pecoris Oetaeorum, antequam in locum securum abigi poterat, potitus a dominis pecorum certa pecuniae summa praedam redimi iussit. De hoc usu vocis λεία v. Xen. H. Gr. 1, 3, 2. τὴν λείαν ἅπασαν κατέθεντο ἐς τοὺς Βιθυνοὺς Θρᾷκας, ubi paulo post pro λείαν sequitur τὰ χρήματα. De Thessalorum ὑπηκόοις, qui Lacedaemoniorum partibus non magis favebant, quam ipsi Thessali, vid. Thuc. 3, 92 sq. 4, 78. 5, 51. et quos

λείας τὴν πολλὴν ἀπολαβὼν χρήματα ἐπράξατο καὶ Ἀχαιοὺς τοὺς Φθιώτας καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ Θεσσαλῶν ὑπηκόους μεμφομένων καὶ ἀκόντων τῶν Θεσσαλῶν ὁμήρους τέ τινας ἠνάγκασε δοῦναι καὶ χρήματα, καὶ κατέθετο τοὺς ὁμήρους ἐς Κόρινθον, ἔς τε τὴν ξυμμαχίαν ἐπειρᾶτο προςάγειν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν πρόςταξιν ταῖς πόλεσιν ἑκατὸν νεῶν τῆς ναυπηγίας ἐποιοῦντο, καὶ ἑαυτοῖς μὲν καὶ Βοιωτοῖς πέντε καὶ εἴκοσιν ἑκατέροις ἔταξαν, Φωκεῦσι δὲ καὶ Λοκροῖς πεντεκαίδεκα, καὶ Κορινθίοις πεντεκαίδεκα, Ἀρκάσι δὲ καὶ Πελληνεῦσι καὶ Σικυωνίοις δέκα, Μεγαρεῦσι δὲ καὶ Τροιζηνίοις καὶ Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἑρμιονεῦσι δέκα· τά τε ἄλλα παρεσκευάζοντο ὡς εὐθὺς πρὸς τὸ ἔαρ ἑξόμενοι τοῦ πολέμου.

Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ Ἀθηναῖοι ὥςπερ διενοήθησαν ἐν 4
τῷ χειμῶνι τούτῳ τήν τε ναυπηγίαν, ξύλα ξυμπορισάμενοι, καὶ Σούνιον τειχίσαντες, ὅπως αὐτοῖς ἀσφάλεια ταῖς σιταγωγοῖς ναυσὶν εἴη τοῦ περίπλου, καὶ τό τε ἐν τῇ Λακωνικῇ τείχισμα ἐκλιπόντες ὃ ἐνῳκοδόμησαν παραπλέοντες ἐς Σικελίαν, καὶ τἄλλα, εἴ πού τι ἐδόκει ἀχρεῖον ἀναλίσκεσθαι, ξυστελλόμενοι ἐς εὐτέλειαν, μάλιστα δὲ τὰ τῶν ξυμμάχων διασκοποῦντες, ὅπως μὴ σφῶν ἀποστήσονται.

Πρασσόντων δὲ ταῦτα ἀμφοτέρων καὶ ὄντων οὐδὲν ἄλλο 5
ἢ ὥςπερ ἀρχομένων ἐν κατασκευῇ τοῦ πολέμου, πρῶτοι Εὐ-

Krueg. ad Dionys. p. 276. citavit." Erat sub ditione Thessalorum primum numerus quidam populorum, qui certum quoddam tributum pendebant, atque praeterea, ut videtur, auxilia in bellis praestare tenebantur, verumtamen populi separati manebant, nec *αὐτονομίαν* prorsus amiserant. Tales erant Perrhaebi ad septentriones a Larissa, Magnetes ad orientem a Pelio, Achaei Phthiotae ad austrum ab Othrye et Enipeo. Hi enim omnes *ὑπήκοοι* quidem erant Thessalorum, nec tamen cessaverant populi segregati, quinetiam amphictyonici esse. Tributa eorum Scopas, tyrannus Pharsali accuratius definierat. Appellabantur etiam Perioeci. Terras modo dictas si demseris, apparebit, Thessaliam quae proprie dicitur, terram esse inter Perrhaebos a septentrionibus et Achaeos ab austro, ubi fines Enipeo continentur: quae terra comprehendit campum Penei (antiquitus *Ἄργος Πελασγικόν* appellatum), et praeterea tractum sinum Pagasaeum versus pertinentem, quem Herodotus *Αἰολίδα* appellat. Huic igitur terrae ipsi Thessali praeerant, ipsi possidentes urbes Larissam, Crannonem, Pharsalum, Iolcon et alias, at agros eorum Penestae colebant, qui erant antiqui incolae stirpis Pelasgicae et Aeolicae." Od. Muell. Dor. 2. p. 65 sq. Porro Pellenenses, qui paulo inferius nominantur, populus Achaiae erant: nam Pallene in Thracia sive ad Thraciam erat peninsula, ut docet Valck. ad Theocr. Adoniaz. Vol. 2. p. 189. Heind.

4. *τὸ — ἐν τῇ Λακωνικῇ τείχισμα*] v. Thuc. 7, 26. 31. Mox articulum *τά* in *τὰ τῶν ξυμμάχων* om. Cass. Reg. (G.) Conf. 1, 52. *τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ μᾶλλον διεσκόπουν*, v. Matth. §. 342. 2.

5. *ἐν κατασκευῇ τοῦ πολέμου*] Taur. et a pr. man. Y. Arnoldi *παρασκευῇ*, idque verum videtur. Conf. c. 14. *πάντες ἦσαν ἐν παρασκευῇ πολέμου*. Nam *κατασκευή* plerumque est *supellex* et quodcunque supellectili simile (v. adn. ad 1, 10.); *παρασκευή* est *apparatus*;

βοῆς ὡς Ἆγιν περὶ ἀποστάσεως τῶν Ἀθηναίων ἐπρεσβεύσαντο ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ. ὁ δὲ προςδεξάμενος τοὺς λόγους αὐτῶν μεταπέμπεται ἐκ Λακεδαίμονος Ἀλκαμένη τὸν Σθενελαΐδου καὶ Μέλανθον ἄρχοντας ὡς ἐς τὴν Εὔβοιαν· οἱ δ' ἦλθον ἔχοντες τῶν νεοδαμωδῶν ὡς τριακοσίους, καὶ παρεσκεύαζεν αὐτοῖς τὴν διάβασιν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ Λέσβιοι ἦλθον, βουλόμενοι καὶ αὐτοὶ ἀποστῆναι. καὶ ξυμπρασσόντων αὐτοῖς τῶν Βοιωτῶν ἀναπείθεται Ἆγις ὥςτε Εὐβοίας μὲν πέρι ἐπισχεῖν, τοῖς δὲ Λεσβίοις παρεσκεύαζε τὴν ἀπόστασιν, Ἀλκαμένη τε ἁρμοστὴν διδούς, ὃς ἐς Εὔβοιαν πλεῖν ἔμελλε, καὶ δέκα μὲν Βοιωτοὶ ναῦς ὑπέσχοντο, δέκα δὲ Ἆγις. καὶ ταῦτα ἄνευ τῆς Λακεδαιμονίων πόλεως ἐπράσσετο· ὁ γὰρ Ἆγις ὅσον χρόνον ἦν περὶ Δεκέλειαν ἔχων τὴν μεθ' ἑαυτοῦ δύναμιν, κύριος ἦν καὶ ἀποστέλλειν εἴ ποί τινα ἐβούλετο στρατιάν, καὶ ξυναγείρειν καὶ χρήματα πράσσειν. καὶ πολὺ μᾶλλον ὡς εἰπεῖν κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν αὐτοῦ οἱ ξύμμαχοι ὑπήκουον ἢ τῶν ἐν τῇ πό-

isque plerumque bellicus, v. adn. ad 2, 14. et Arn. Vol. 1. p. 76., qui tamen ad praesentem locum affert ex Isocr. Archidam. p. 134. B. τὸν πόλεμον εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον κατασκευάζοντες. Participium ἀρχομένων Dobr. deletum vult, id quod fieri nequit. Sensus idem est ac si scripsisset: ὅ τε δὲ ταῦτα ἀμφότεροι ἔπρασσον καὶ ἦσαν οὐδὲν ἄλλο ἢ ὥςπερ ἀρχόμενοι ἐν κατ. τοῦ πολ. i. e. nihil aliud nisi promtissimi et paratissimi ad bellum acriter gerendum.

ξυμπρασσόντων αὐτοῖς τῶν Βοιωτῶν] Consanguinei enim erant Lesbiorum. v. Thuc. 7, 57. De Harmostis Spartanorum adi C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 76, 8. De plena potestate Agidis, quamdiu apud Deceleam erat, vide ibidem p. 98. 124. et Od. Muell. Dor. 2. p. 104. Porro εὐθὺς ἑκασταχόσε habent Vat. Vall., qui protinus convertit; vulgo αὐτός, quod si retinetur, Popp. iungi vult non cum παρών, sed cum ἔχων, ut Agis dicatur exercitum paratum habuisse ipse, non a civitate Lacedaemoniorum demum arcessivisse. Imo: non iussa Lacedaemoniorum exspectare debuisse, ut ei liceret collectum suo Marte exercitum quaquaversus expedire. Qui quum bonus sensus sit, non est cur vulgatam deseramus. Tissaphernes dicitur στρατηγὸς τῶν κάτω fuisse, i. e. in litoribus Asiae Minoris. Vid. Schneid. ad Xen. Anab. 1, 1, 2. Heeren. Ideen 1, 1. p. 525. 544. Τὰ κάτω igitur idem sunt, quod οἱ ἐπὶ θαλάττῃ τόποι apud Diodorum, v. Dorv. ad Charit. p. 451. Haec satrapia plerumque continebat Ioniam, Aeolidem, Lyciam, Pamphyliam, Mysiam et Lydiam: hae duae postremae sub Dario, Hystaspis filio, peculiarem satrapiam constituebant; at serius hae terrae omnes unum satrapam habere solebant, qui habitabat Sardibus et σατράπης τῶν κάτω dicebatur. Porro tenendum, huic satrapiae plerumque binos praefuisse, quorum alter negotia pacis et inprimis rem pecuniariam, alter militiam administraret: seorsum tum cogitandi sunt satrapes Sardium et ὁ στρατηγὸς τῶν κάτω, quum in reliquis satrapiis praeses idem magistratus et imperator esse soleret. Fusius de hac re egit Arn. ad h. l. De verbis πεπραγμένος τοὺς φόρους v. Matth. p. 780, 1. De re v. Od. Muell. Dor. 1. p. 187. Et Ἀμόργην τὸν Πισσούθνου υἱὸν νόθον est Amorges, den Sohn des Pissuthnes, einen natürlichen Sohn; melius articulus τόν abesset, ut infra c. 28. Π. νόθον υἱόν, einen natürlichen Sohn des Pissuthnes.

λει Λακεδαιμονίων· δύναμιν γὰρ ἔχων αὐτὸς ἑκασταχόσε δεινὸς παρῆν. καὶ ὁ μὲν τοῖς Λεσβίοις ἔπρασσε. Χῖοι δὲ καὶ Ἐρυθραῖοι, ἀποστῆναι καὶ αὐτοὶ ἑτοῖμοι ὄντες, πρὸς μὲν Ἄγιν οὐκ ἐτράποντο, ἐς δὲ τὴν Λακεδαίμονα. καὶ παρὰ Τισσαφέρνους, ὃς βασιλεῖ Δαρείῳ τῷ Ἀρταξέρξου στρατηγὸς ἦν τῶν κάτω, πρεσβευτὴς ἅμα μετ' αὐτῶν παρῆν. ἐπήγετο γὰρ καὶ ὁ Τισσαφέρνης τοὺς Πελοποννησίους, καὶ ὑπισχνεῖτο τροφὴν παρέξειν. ὑπὸ βασιλέως γὰρ νεωστὶ ἐτύγχανε πεπραγμένος τοὺς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς φόρους, οὓς δι' Ἀθηναίους ἀπὸ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων οὐ δυνάμενος πράσσεσθαι ἐπωφείλησε. τούς τε οὖν φόρους μᾶλλον ἐνόμιζε κομιεῖσθαι κακώσας τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἅμα βασιλεῖ ξυμμάχους Λακεδαιμονίους ποιήσειν, καὶ Ἀμόργην τὸν Πισσούθνου υἱὸν νόθον, ἀφεστῶτα περὶ Καρίαν, ὥςπερ αὐτῷ προςέταξε βασιλεύς, ἢ ζῶντα ἄξειν ἢ ἀποκτείνειν. οἱ μὲν οὖν Χῖοι καὶ Τισσαφέρνης κοινῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔπρασσον. Καλλίγειτος δὲ ὁ Λαοφῶντος Μεγαρεὺς 6
καὶ Τιμαγόρας ὁ Ἀθηναγόρου Κυζικηνός, φυγάδες τῆς ἑαυτῶν ἀμφότεροι, παρὰ Φαρναβάζῳ τῷ Φαρνάκου κατοικοῦντες,

6. Φαρνάκου] Alii libri Φαρναβάκου. Correxit Duk. post Palmerium Exercc. p. 56. Vid. Arist. Av. 1028. Xenoph. H. Gr. 4, 1, 53. Nonnihil etiam ipse Thuc. 2, 67. memorans Φαρνάκην τὸν Φαρναβάζου Dukero videtur hanc emendationem firmare: „nam, ait, probabile est, Pharnacem illum, more antiquis usitato, filio Pharnabazo nomen patris sui imposuisse.“ Addit Arn., satrapas Dascylii, quorum nomina nota sunt, hos fuisse: Mitrobaten ap. Herodot. 3, 120. Oroeten ibidem 3, 127. et Oebarem ibid. 6, 33. sub Dario I., Megabatem et Artabazum, Pharnacis filium apud Thuc. 1, 129. sub Xerxe; Pharnacem ibidem 2, 67. 5, 1. sub Artaxerxe Longimano; et Pharnabazum, filium Pharnacis sub Dario Notho. Hellespontus autem una cum Phrygia, Bithynia, Paphlagonia et Cappadocia Dascylitidi satrapiae accensebatur, cui Pharnabazus iste praeerat. Conf. Heeren. Ideen 1. p. 209. Mans. Spart. 2. p. 470. adn. Finis huius satrapiae circa Antandrum fuisse videtur, „quam urbem tam Pharnabazum e Xenoph. H. Gr. 1, 1, 25. 26. quam Tissaphernem e Thuc. 8, 108. sibi vindicasse colligas. Aeolidem certe quidem Pharnabazo, qui eam Zenidi Dardanensi eiusque uxori Maniae regendam permisisset, subiectam fuisse e Xen. H. Gr. 3, 1, 11. apparet. Tissaphernes autem, Pissuthni perfido, prius Sardibus praefecto (1, 115. 3, 31. 34.) successor missus (conf. Dahlm. Forschungen Vol. 1. p. 117.), praeter Lydiam etiam Ioniae, Doridis, Aeolidis imperium habebat. Id quod de Ionia non est cur demonstretur, quum ex libro 8 Thucydidis et scriptis Xenophontis ubique cognoscatur. Doridem autem eum sibi arrogasse ex 8, 109., et Cariam eidem gubernandam demandatam esse ex 8, 5. 28., Xen. H. Gr. 3, 2, 12. al. perspicitur. Ioniae tamen sub eo praeerat Tamos 8, 31. 87.“ Popp. Satrapiam Dascylitidem, „cuius caput erat Dascylium (Xen. H. Gr. 4, 1, 15.) Artabazus, Pharnacis fil. apud Herodot. 7, 66. a Xerxe acceperat (v. Thuc. 1, 119.) fortasse propterea, quod regem a Graecis victum usque ad Hellespontum comitatus erat (v. Herodot. 8, 126.): Artabazum exceperunt Pharnabazus I. fil., Pharnaces II. nep. (v. Thuc. 2, 67. 5, 1. 8, 6.) Pharnabazus II. pronep. Quod Thucydidi 8, 58. οἱ Φαρνάκου παῖδες memorantur, inde non collegerim, Pharnabazo fratres fuisse imperii partici-

ἀφικνοῦνται περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐς τὴν Λακεδαίμονα πέμψαντος Φαρναβάζου, ὅπως ναῦς κομίσειαν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ αὐτός, εἰ δύναιτο, ἅπερ ὁ Τισσαφέρνης προὐθυμεῖτο, τάς τε ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ πόλεις ἀποστήσειε τῶν Ἀθηναίων διὰ τοὺς φόρους, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ βασιλεῖ τὴν ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων ποιήσειε. πρασσόντων δὲ ταῦτα χωρὶς ἑκατέρων, τῶν τε ἀπὸ τοῦ Φαρναβάζου καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Τισσαφέρνους, πολλὴ ἅμιλλα ἐγίγνετο τῶν ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ὅπως οἱ μὲν ἐς τὴν Ἰωνίαν καὶ Χίον, οἱ δ' ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πρότερον ναῦς καὶ στρατιὰν πείσουσι πέμπειν. οἱ μέντοι Λακεδαιμόνιοι τὰ τῶν Χίων καὶ Τισσαφέρνους παρὰ πολὺ προςεδέξαντο μᾶλλον. ξυνέπρασσε γὰρ αὐτοῖς καὶ Ἀλκιβιάδης, Ἐνδίῳ ἐφορεύοντι πατρικὸς ἐς τὰ μάλιστα ξένος ὤν, ὅθεν καὶ τοὔνομα Λακωνικὸν ἡ οἰκία αὐτῶν κατὰ τὴν ξενίαν ἔσχεν· Ἔνδιος γὰρ Ἀλκιβιάδου ἐκαλεῖτο. ὅμως δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι πρῶτον κατάσκοπον ἐς τὴν Χίον πέμψαντες Φρῦνιν ἄνδρα

pes, sed illos intellexerim Pharnacis I. posteros, non Pharnacis II. filios. Ceterum fallitur Chariton p. 98., quum hunc Lydiae et Ioniae praefectum facit." KRUEG. p. 353. qui de pueris Pharnacis fallitur, ut docebit adn. ad 8, 58. Statim vulgo *διὰ ταχέων ποιήσειε* legitur, sed *διὰ ταχέων* om. plerique et optimi libri: pro iis alii (*διὰ*) *τὰ τῶν χίων*, alii *διὰ τῶν χίων*, marg. Steph. *διὰ τὰ τῶν χίων* offerunt.

Ἀλκιβιάδης — Ἀλκιβιάδου] Schol. *Ἀλκιβιάδης Λακωνικὸν ἦν ὄνομα [ὃς ἦν πατὴρ τοῦ Ἐνδίου], Κλεινίας δὲ ὁ Ἀθηναῖος, τῷ Ἀλκιβιάδῃ ξένος γενόμενος, τὸ ὄνομα τῷ ἰδίῳ παιδὶ ἔθετο.* Alcibiadis, qui cum aliis Pisistratidas eiecerat ex Attica, filius erat Clinias, qui Clinias pater fuit huius Alcibiadis. Alcibiades antiquior eiectus est ostracismo; Alcibiades autem iunior puer in Periclis, tutoris sui, domo educatus paedagogum Thracem quendam Zopyrum habuit, antequam iuvenis a Gorgia aliisque erudiebatur. Praeceptorem puer habuisse fertur Sophilum, patrem Antiphontis oratoris. Infanti puero nutrix fuit Lacaena. Mos autem erat usitatus, liberis suis nomina hospitum vel amicorum indendi, hinc adulator Timonis Lucianei c. 52. *τὸν υἱὸν ἐπὶ τῷ σῷ ὀνόματι Τίμωνα ὠνόμαχα.* Sic Valck. ad Herodot. 8, 17., qui ex scholio ad h. l. auferri vult verba *ὃς ἦν πατὴρ τοῦ Ἐνδίου*, pertinere enim ad vicina apud Thucydidem: *Ἔνδιος γὰρ Ἀλκιβιάδου ἐκαλεῖτο*, nihil fore adeo in reliquis rite acceptis, quod reprehendi mereatur. „Hoc tamen modo, addit, me iudice, rectius scripsisset interpres minime contemnendus: *Ἀλκιβιάδης Λακωνικὸν ἦν ὄνομα· Κλεινίας δὲ Ἀθηναῖος, Λακεδαιμονίῳ Ἀλκιβιάδῃ ξένος γενόμενος, τὸ ὄνομα τῷ ἰδίῳ παιδὶ ἔθετο*, sic in medio relinqueretur, qui Clinias primus amici Laconicum nomen filio indidisset; qui fortasse isto tempore iam ignotus nunc certe designari nequit." Vid. omnino adn. ad 6, 89. Duk. adnotavit, vocem *πατρικός* non ad solum patrem coartari, sic Thuc. 7, 69. *ἀξιῶν*, *τὰς πατρικὰς ἀρετάς, ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν οἱ πρόγονοι, μὴ ἀφανίζειν.* Eandem rationem esse dicit, quum *πατρικὸς φίλος, πλοῦτος* et alia huiusmodi dicuntur. Mox verba *ἐς τὰ μάλιστα* Schol. explicat per *ὑπερβαλλόντως*. De verbis *ἐπαγγείλαντος αὐτοῖς* v. Matth. p. 1111. Mox *ἔλασσον*, ut solet, numeralibus iunctum declinationem non habet, v. ibidem §. 450. adn. 2. et Krueg. ad Dionys. p. 287. Proximorum haec structura est: *ἀπὸ τούτων ἃ ἔλεγον.*

περίοικον, εἰ αἵ τε νῆες αὐτοῖς εἰσὶν ὅσασπερ ἔλεγον καὶ τἆλλα ἡ πόλις ἱκανή ἐστι πρὸς τὴν λεγομένην δόξαν, ἀπαγγείλαντος αὐτοῖς ὡς εἴη ταῦτα ἀληθῆ ἅπερ ἤκουον, τούς τε Χίους καὶ τοὺς Ἐρυθραίους εὐθὺς ξυμμάχους ἐποιήσαντο, καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἐψηφίσαντο αὐτοῖς πέμπειν, ὡς ἐκεῖ οὐκ ἔλασσον ἢ ἑξήκοντα ἀφ' ὧν οἱ Χῖοι ἔλεγον ὑπαρχουσῶν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον δέκα τούτων αὐτοὶ ἔμελλον πέμπειν, καὶ Μελαγκρίδαν, ὃς αὐτοῖς ναύαρχος ἦν· ἔπειτα σεισμοῦ γενομένου ἀντὶ τοῦ Μελαγκρίδου Χαλκιδέα ἔπεμπον, καὶ ἀντὶ τῶν δέκα νεῶν πέντε παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Λακωνικῇ. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα καὶ ἑνὸς δέον εἰκοστὸν ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἐπειγομένων τῶν 7 Χίων ἀποστεῖλαι τὰς ναῦς, καὶ δεδιότων μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ

ἢ ἑξήκοντα] Navium numero offensus sic convertit Heilm.: die Lacedaemonier liessen eine Verordnung durchgehen, vermöge deren ihnen vierzig Schiffe überlassen werden sollten, wodurch alsdann nach den Sagen der Chier allda eine Flotte von nicht weniger als sechzig Segeln beisammen seyn würde. Sed adversantur verba. Ac numerus, quem facile Chios maiorem, quam erat, dixisse credas, minus offensionis habet, si ἐκεῖ simul ad Erythraeos refertur. Krueg. p. 287. Mox ex melioribus libris dedi αὐτοὶ ἔμελλον πέμπειν, vulgo αὐτοῖς. „Sensus hic est: Lacedaemonii primo cogitaverant ipsi quartam partem totius numeri navium praestare i. e. decem, quum praebituri essent viginti quinque ex numero centum navium, quem tota societas ad communia belli coepta paratura erat, ut discimus ex c. 8. At terrae motu deterriti portionem suam ad dimidium revocantes non amplius quinque in portubus Laconiae instruebant.“ Arn. De Chalcideo Krueg. p. 288. quaerit, Melancridae loco nauarchus sit factus, an harmosta tantum in Chium missus. Verum esse posterius inde ait apparere, quod postmodum vivo adhuc Chalcideo (v. cap. 24.) Astyochus nauarchus Cenchreas venerit, ᾧπερ ἐγίγνετο ἤδη ἡ πᾶσα ναυαρχία c. 20. Quae verba eo spectare putat, quod eius decessor Melancridas non habuisset nisi Lacedaemoniorum imperium, Astyochus autem etiam sociorum.

7. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους] Bekk. ex Vat. edidit ἅμα δὲ τῷ ἦρι τοῦ ἐπιγιγνομένου θ. (nisi quod in Vat. est τοῦ δ'). Valla: *ineunte statim vere insequentis aestatis*. Et sic sane Thuc. loquitur 4, 117. 5, 40. 6, 94. 8, 61. alibi. Verum etiam vulgata vernum tempus satis indicatur, sicut 2, 47. 3, 26. 89. 4, 52., ubi vulgata ipsa praesentis loci est, 5, 24. 52. 84. Etenim apud Thucydidem aestate ver includitur. Popp. hoc quodammodo ex Isthmiorum tempore ait diiudicandum esse, de quo v. ad cap. 9. init. Mox Schol. offenditur verbo ἐπειγομένων, quia dictum sit pro ἐπειγόντων. Etenim sensus postulat *urgentibus Chiis, ut naves sibi mitterentur*, non *properantibus Chiis mittere naves*. Verum vid. adn. ad 3, 2. 10. De ratione naves trans Isthmum transvehendi vide quos Krueg. p. 276. citavit, interpp. ad Thuc. 4, 8. ad Herodot. 2, 154. 7, 24. Mans. Spart. 2. p. 60. adn. Idem p. 289. adn. 8. legi ex nonnullis libris et Valla vult ὑπερενεγκόντας, deleta virgula post ἰσθμόν et suppleto αὐτοὺς sc. ξυμμάχους, quo sententia ex plana fit impedita. Et τῶν ξυμμαχίδων editum est ex Vat. Vulgo ξυμμαχικῶν, ad quod πόλεων supplet Haack., alii rectius pro neutro habent. Quod Krueg. protulit locum Xen. Cyrop. 3, 3, 12., ibi τὰ ξυμμαχικά sunt *res sociales* sive *auxilia*,

πρασσόμενα αἴσθωνται, πάντες γὰρ κρύφα αὐτῶν ἐπρεσβεύοντο, ἀποπέμπουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Κόρινθον ἄνδρας Σπαρτιάτας τρεῖς, ὅπως ἀπὸ τῆς ἑτέρας θαλάσσης ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν πρὸς Ἀθήνας ὑπερενεγκόντες τὰς ναῦς τὸν ἰσθμὸν κελεύσωσι πλεῖν ἐς Χίον πάσας, καὶ ἃς ὁ Ἆγις παρεσκεύαζεν ἐς τὴν Λέσβον καὶ τὰς ἄλλας. ἦσαν δὲ αἱ ξύμπασαι τῶν ξυμ-
8 μαχίδων νῆες αὐτόθι μιᾶς δέουσαι τεσσαράκοντα. ὁ μὲν οὖν Καλλίγειτος καὶ Τιμαγόρας ὑπὲρ τοῦ Φαρναβάζου οὐκ ἐκοι-

si interpretem Popponem sequaris, qui tamen aut *ξυμμαχίδες* (coll. c. 23.) aut (*ἐκ*) *τῆς ξυμμαχίδος* aut *τῶν ξυμμάχων* se desiderare ait.

μιᾶς δέουσαι τεσσαράκοντα] v. Matth. §. 141. adn. 1. „In his offendit, quod quum ante modo triginta sociorum naves in Chium mittere constituerint, nunc quae Corinthi erant omnes eo navigare iubent. Erant autem undequadraginta. In his vero nullas dum Agidis fuisse inde colligas, quod scriptor dicit *ἃς ὁ Ἆγις παρεσκεύαζεν*, non *παρεσκεύασεν*. Quod igitur iam plures, quam initio voluerant, naves missuri sunt, hanc fuisse causam reor, quod magis sibi persuaserant non posse debellari Athenienses, nisi cum aliorum, tum Ioniae insularumque societate privarentur.“. Krueg. p. 289.

8. *ὑπὲρ τοῦ Φαρναβάζου*] i. e. *nomine Pharnabazi*. Duk. Mox vulgo legitur *ἐκοινωνοῦντο*, alterum libri pauciores dant. „Quum *κοινωνεῖν* cum accusativo non construatur nisi certa quadam lege (*κοινωνῶ σοι τοῦτο*), de qua v. adn. ad 6, 40., neque in usu sit aut passivum aut medium illius verbi, utique recepta scriptura magis placet.“ Popp. Potest autem *ἐκοινοῦντο τὸν στόλον* ita dici, ut *ἐπιστεύοντο* sive *ἐπετρέποντο τὴν τῆς πόλεως φυλακήν*. v. Matth. p. 781. 2. Quo tamen sensus minus aptus efficitur, nam hic non potest dici Calligitum et Timagoram expeditione exclusos esse, sed ipsos partem habere in ea noluisse. Quare rectius Arn. confert *κοινοῦσθαι τὴν τύχην* apud Xen. Vectig. 4, 30. 32. et *τὰ πράγματα πάντα ξυνεκοινώσαντο οἱ στρατιῶται τοῖς Σαμίοις* ap. Thuc. 8, 75. Mox *τὴν ἀποστολήν* significat vel *missum navium* sive *expeditionem maritimam*, vel *apparatum classis*: illud praefert Arn. propter c. 9. *τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν*. Dein *αὐτοῖς πλεῖν* est in libris nonnullis, vulgo *αὐτούς*. Dukeri opinio erat, si quis *αὐτοῖς* legendum putet, deesse accusativum *αὐτούς*; si *αὐτούς*, supplendum esse *αὐτοῖς*. Respondet Popp., si *αὐτοῖς* legimus, nihil supplendum esse, in accusativo autem *σφᾶς* exspectari, quod etiam Krueg. p. 289. monuerat. Negat idem offendere posse, quod *ἔχοντας* pro *ἔχουσι* dictum sit: v. Matth. p. 1054. adn. Ad *Ἀλκαμένην ἄρχοντα* supple *ἔχοντας*. Deinde si *ἀφικέσθαι* abesset, negat Krueg. p. 290. se desideraturum: Vallam non legisse, certe non convertisse. Mox primum Clearchus, nobilis in rerum memoria dux futurus, legitur: errat Mans. Spart. 2. p. 308. not. 0. De *ἡμισείας*, pro quo vulgo legitur *ἡμίσεας*, v. Matth. §. 119. b. coll. Buttm. Gr. max. Vol. 1. p. 252. Vol. 2. p. 409. Addit scriptor *μὴ πρὸς τὰς ἀφορμωμένας νοῦν ἔχωσιν*, puto, ne Athenienses perciperent, quo transvectae naves navigaturae essent. Et in Vat. est *ἐπιδιαφερομένας*, in Taur. *ἐπιαφερομένας*, in Mosq. *ἐπιφερομένας*, in marg. *διαφερομένας*, ut vulgo. Popp. damnat vocabulum *ἐπιδιαφέρομαι*, ut quo careat Schneideri Lexicon: ei tamen et alia multa vocabula deerant, et alia desunt etiamnunc ac fortasse diu deerunt. Verbum istud ex analogia formatum est, firmatur quodammodo a libro Mosqu., et pleonasmus talium verborum, ut *ὕστερον, ἐπί*, apud Thucydidem frequentissimus idemque huic loco aptissimus, nam ut *ὕστερον* tempus, ita *ἐπί* numerum navium traiectarum auctum rite signi-

νοῦντο τὸν στόλον ἐς τὴν Χίον, οὐδὲ τὰ χρήματα ἐδίδοσαν ἃ ἦλθον ἔχοντες ἐς τὴν ἀποστολήν, πέντε καὶ εἴκοσι τάλαντα, ἀλλ' ὕστερον ἐφ' ἑαυτῶν διενοοῦντο ἄλλῳ στόλῳ πλεῖν. ὁ δὲ Ἆγις ἐπειδὴ ἑώρα τοὺς Λακεδαιμονίους ἐς τὴν Χίον πρῶτον ὡρμημένους, οὐδ' αὐτὸς ἄλλο τι ἐγίγνωσκεν, ἀλλὰ ξυνελθόντες ἐς Κόρινθον οἱ ξύμμαχοι ἐβουλεύοντο, καὶ ἔδοξε πρῶτον ἐς Χίον αὐτοῖς πλεῖν ἄρχοντα ἔχοντας Χαλκιδέα, ὃς ἐν τῇ Λακωνικῇ τὰς πέντε ναῦς παρεσκεύαζεν, ἔπειτα ἐς Λέσβον καὶ Ἀλκαμένην ἄρχοντα, ὅνπερ καὶ Ἆγις διενοεῖτο, τὸ τελευταῖον δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἀφικέσθαι· προσετέτακτο δὲ ἐς αὐτὸν ἄρχων Κλέαρχος ὁ Ῥαμφίου. διαφέρειν δὲ τὸν ἰσθμὸν τὰς ἡμισείας τῶν νεῶν πρῶτον, καὶ εὐθὺς ταύτας ἀποπλεῖν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀφορμωμένας μᾶλλον τὸν νοῦν ἔχωσιν ἢ τὰς ὕστερον ἐπιδιαφερομένας. καὶ γὰρ τὸν πλοῦν ταύτῃ ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐποιοῦντο, καταφρονήσαντες τῶν Ἀθηναίων ἀδυνασίαν, ὅτι ναυτικὸν οὐδὲν αὐτῶν πολύ πω ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ διεκόμισαν εὐθὺς μίαν καὶ εἴκοσι ναῦς. οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἐπειγομένων αὐτῶν τὸν πλοῦν, οὐ προεθυμήθησαν ξυμπλεῖν πρὶν τὰ Ἴσθμια, ἃ τότε ἦν, διεορτάσωσιν. 9

ficat. Non diu est, ex quo Thucydidea vox θύρσησις in lexicis est. Porro verbis καὶ γὰρ τὸν πλοῦν puto scriptorem explicare velle, cur Peloponnesii navium alterum dimidium trans Isthmum vehere non veriti sint, quippe minime ab Atheniensibus metuentes, ne impedirentur, et confidentes, se libere in hoc mari navigare posse propter Atheniensium fractas vires. Ad ταύτῃ cum Schol. supple τῇ θαλάσσῃ. De verbis καταφρονήσαντες ἀδυνασίαν v. Matth. p. 695. De καί in apodosi post ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς agit Krueg. ad Dionys. p. 291.

9. τὰ Ἴσθμια, ἃ τότε ἦν] Isthmia modo in mensem Corinthiorum Panemum, modo in Munychionem aut Thargelionem incidisse affirmat Corsin. Diss. Agonist. 4. Hos ludos dicit trietericos fuisse, *modo cum primo, modo cum tertio Olympiadis cuiusvis anno competentes.* Qui cum primo, eos mense Corinthiorum Panemo sive Attico Hecatombaeone, Romanove Iulio celebratos esse ait; qui vero tertio Olympiadis anno agebantur, eos vel ad Munychionem, Romanumve fere Aprilem vel Thargelionem Romanumve fere Maium spectasse. At series narrationis non aliter patitur, quam ut Isthmia praesentis loci Ol. 91, 4. (412.) verno tempore acta sint: namque, ut Krueg. et Arn. animadverterunt, ipso initio aestatis i. e. post diem 7 Apr. Lacedaemonii Corinthum miserant, qui iuberent classem trans Isthmum vectam in Ioniam traiicere (vid. cap. 7.), nec cogitari licet, tres menses in otio transactos esse, et classem properare iussam mense Aprili usque Iulio mense in portu fuisse, dum nulla mentio fit temporis iacturae, donec devenimus ad ludos Isthmios, qui secundum Corsinium mense Iulio acti esse deberent. Addit Krueg. Comm. Thuc. p. 316. aliud argumentum, quod ipso Hecatombaeone creati Phrynichus atque Onomacles et Scironides multis sectionibus post c. 25. Athenis Samum advecti narrentur, superioris autem anni praetores Leon et Diomedon adhuc navibus praefuerint; mense enim Hecatombaeone ἀρχαιρεσίας Athenis fuisse, neminem ignorare. At quod de comitiis magistratuum tanta securitate asseverat, id se iuxta cum ignarissimis, quando ea habita sint, ignorare fatetur qui has res data opera καὶ οὐκ ἐν παρέργῳ tractavit Schoem. de Comit.

Ἆγις δὲ αὐτοῖς ἑτοῖμος ἦν ἐκείνους μὲν μὴ λύειν δὴ τὰς Ἰσθμιάδας σπονδάς, ἑαυτοῦ δὲ τὸν στόλον ἴδιον ποιήσασθαι. οὐ ξυγχωρούντων δὲ τῶν Κορινθίων, ἀλλὰ διατριβῆς ἐγγιγνομένης, οἱ Ἀθηναῖοι ᾐσθοντο τὰ τῶν Χίων μᾶλλον, καὶ πέμψαντες ἕνα τῶν στρατηγῶν Ἀριστοκράτην ἐπῃτιῶντο αὐτούς, καὶ ἀρνουμένων τῶν Χίων, τὸ πιστὸν ναῦς σφίσι ξυμπέμπειν ἐκέλευον ἐς τὸ ξυμμαχικόν· οἱ δ᾽ ἔπεμψαν ἑπτά. αἴτιον δ᾽ ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν οἱ μὲν πολλοὶ τῶν Χίων οὐκ εἰδότες τὰ πρασσόμενα, οἱ δὲ ὀλίγοι ξυνειδότες τό τε πλῆθος οὐ βουλόμενοί πω πολέμιον ἔχειν, πρίν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσι, καὶ τοὺς Πελοποννησίους οὐκέτι προσδεχόμενοι ἥξειν, ὅτι διέτριβον.

10 Ἐν δὲ τούτῳ τὰ Ἴσθμια ἐγίγνετο, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπηγγέλθησαν γὰρ [αἱ σπονδαί], ἐθεώρουν ἐς αὐτά, καὶ κατάδηλα μᾶλλον αὐτοῖς τὰ τῶν Χίων ἐφάνη. καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, παρεσκευάζοντο εὐθὺς ὅπως μὴ λήσουσιν αὐτοὺς αἱ νῆες ἐκ τῶν Κεγχρειῶν ἀφορμηθεῖσαι. οἱ δὲ μετὰ τὴν ἑορτὴν ἀνήγοντο μιᾷ καὶ εἴκοσι ναυσὶν ἐς τὴν Χίον, ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἔχοντες. καὶ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον ἴσαις ναυσὶ προσπλεύσαντες ὑπῆγον ἐς τὸ πέλαγος. ὡς δ᾽ ἐπὶ πολὺ οὐκ ἐπηκολούθησαν οἱ Πελοποννήσιοι ἀλλ᾽ ἀπετράποντο, ἐπανεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι· τὰς γὰρ τῶν Χίων ἑπτὰ ναῦς ἐν τῷ ἀριθμῷ

Ath. p. 322 sqq. Ceterum de superstitione ista in celebrandis festis vide Drumann. Gesch. des Verf. der Gr. Staaten p. 710. Paulo inferius verba *τὸ πιστόν* in appositione sunt verborum *ναῦς σφίσι ξυμπέμπειν*, quasi scripsisset *ὃ τὸ πιστὸν εἴη.* v. Matth. §. 410. 432. Herm. ad Soph. Tr. 559. coll. v. 218. Et *τὸ πιστόν* recte Duk. iungit cum verbis *ἐς τὸ ξυμμαχικόν*, *naves, quae fidem facerent* sive *pignoris loco essent, eos in societate mansuros.* Ita Thuc. 3, 11. *τὸ ἀντίπαλον δέος μόνον πιστὸν ἐς ξυμμαχίαν.* Denique *ἐγένετο* in verbis *αἴτιον δ᾽ ἐγένετο* praedicato, non subiecto adstructum est. Sic 4, 26. *αἴτιον δ᾽ ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι προειπόντες.* v. Matth. p. 611.

10. *ἐπηγγέλθησαν*] Induciae indicebantur per *σπονδοφόρους* sive fetiales. v. Dissen. Explicc. Pind. p. 494. Od. Muell. Dor. 1. p. 139. Vat. addit *αἱ σπονδαί*, quem, ut solet, sequitur Valla: *indicta enim fuerant foedera dierum festorum.* Additamentum probabile est ex scholio natum esse, ac profecto Schol. Cass. hic adnotavit *αἱ σπονδαὶ δηλονότι.* Verbis *αἱ σπονδαί* omissis duplex vulgatae explicatio admitti potest: dicas enim vel *ἐπηγγέλθησαν τὰ Ἴσθμια*, ut neutrum pluralis legitur coniunctum cum verbo plurali 1, 126. *ἐπῆλθον Ὀλύμπια* et 5, 75. *Κάρνεια ἐτύγχανον ὄντα*, ubi v. adn., vel haec via explicandi pluralis est (quod Popp. monuit), ut subiectum fiat *οἱ Ἀθηναῖοι*, *nunciatum erat Atheniensibus, inducias Isthmiorum esse.* Certe 5, 49. legi ait *λέγοντες μὴ ἐπηγγέλθαι πω ἐς Λακεδαίμονα τὰς σπονδάς.* Mox *ἐθεώρουν* est *θεωροὺς ἔπεμπον*, v. Herm. ad Soph. Oed. C. 1085. p. 220. Conf. Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 110, 53. Cenchreae portus erat Corinthiorum ad sinum Saronicum, teste Strabone 8. p. 583. A., septuaginta stadia, secundum Gell. Morea p. 207. tantum 6½ milliar. Angl. a Corintho remotus. Dein *ὑπῆγον ἐς τὸ πέλαγος* est *se recipere coeperunt versus altum.* Arn. confert 5, 10. *ὑπάγειν ἐπὶ τῆς Ἠιόνος.*

μετὰ σφῶν ἔχοντες οὐ πιστὰς ἐνόμιζον· ἀλλ᾽ ὕστερον ἄλλας προσπληρώσαντες ἑπτὰ καὶ τριάκοντα παραπλέοντας αὐτοὺς

ἄλλας προσπληρώσαντες ἑπτὰ καὶ τριάκοντα] i. e. praeter illas 21 naves, ut iam essent 58. Bau. Navium ratio haec est: Athenienses profecti erant cum 21 navibus (14 suis, Chiis 7; id quod probant verba: *τὰς γὰρ τῶν Χίων ἑπτὰ ναῦς ἐν τῷ ἀριθμῷ μετὰ σφῶν ἔχοντες* etc.) Peloponnesii et ipsi 21 naves habebant, at harum unam amiserunt; reliquae pleraeque vulneratae sunt. Atheniensibus nunc accedunt 37 naves, ut summa sit 58 navium. At c. 15. legimus, de hoc numero demtas esse 27 naves (8 Strombichidis, 12 Thrasyclis, 7 Chias). Tamen vel sic Atheniensibus ad obsidendos Peloponnesios restabant 31 naves, maior adeo quam opus erat numerus contra naves tum pauciores, tum maximam partem laesas. Quod autem Krueg. p. 309—312. praesenti loco deleta vult verba *καὶ τριάκοντα*, non apparet, qui ex numero 28 navium (tot enim, si deleas verba *καὶ τριάκοντα*, relinquerentur), demi 27 naves potuerint, ut una tantum reliqua fiat. „Nam quod Krueg. iam post 8 Strombichidis naves ex illis 27 avocatas (vid. c. 15.) statim alias auxilio submissas esse suspicatur, id ex verbis scriptoris erui nequit." Popp., qui quod addit: „Possentne igitur verba nostra per breviloquentiam Thucydideam significare; *aliis insuper impletis, ut universae essent septem et triginta?*" et ipse cum Arnoldo eum secuto mihi errare videtur. Nam demtis 27 ex hoc numero restant decem naves, obsidendis viginti navibus, utut fractis, vix sufficientes. Neque validiora sunt argumenta, quibus Popp. volgatam huius loci scripturam impugnat, dicens: „neque cur navibus non abundantes tot contra unam et viginti Peloponnesiorum armaverint, apparet, neque viginti Atticis et septem aliis c. 15. detractis numerus Peloponnesiis par remansisset." Nam tanto maiorem numerum navium, quam numerus Peloponnesiorum erat, aliis praeterea usibus paraverant, quos mox ipse scriptor aperit, et alterum, quod de numero Peloponnesiis non pari Popp. addidit, ipsis iis, quae statim de ratione navium dicam, satis puto refutari. Etenim praeter naves hic memoratas Atticas has praeterea ex clade Sicula superstites reperiuntur: I. Centum illae naves, quas Athenienses quotannis una cum mille talentis seponebant ex decreto ap. Thuc. 2, 24. Is quidem 8, 15. scribit, mille illa talenta tunc post cladem illam in usum conversa esse; de centum navibus tacet. Kruegeri Comm. Thuc. p. 311. adn. 6. opinio est, naves illas iam quarto anno belli (Thuc. 3, 16 sq.), vel in expeditionem Siculam adhibitas esse. Haec mera suspicio est et partim improbabilis. II. Narratur 7, 20. 26. Charicles cum 30 navibus ab expeditione in Peloponnesum suscepta Athenas reversus esse. His Krueg. p. 311. putat Athenienses ad coercendos socios usos esse. III. In universum credibile est, Athenienses ineunte vicesimo anni bello circiter centum viginti naves habuisse. Primum enim ad Piraeum in agro Corinthio 58 naves habebant; deinde apud Naupactum et Leucadiam plus triginta, vid. 8, 13. 7, 34. coll. cap. 31. (Naves enim his locis memoratae omnes eaedem sunt.) Adde triginta naves Chariclis: efficitur summa 118 navium. Paulo post (8, 15.) viginti novas naves aedificabant, certe meditabantur. Krueg. p. 311 sq. quaerit, cur Athenienses stationem ad Piraeum habentes c. 11. Athenas mittant, qui auxilium arcessant? Respondet ipse Thucydides his verbis: *παρῆσαν γὰρ καὶ τοῖς Πελοποννησίοις τῇ ὑστεραίᾳ οἵ τε Κορίνθιοι βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι* etc. Miratur idem p. 312., cur cap. 20. solum viginti naves in Piraeo Peloponnesios obsideant. Ac iure mirari videri possit, nam facta computatione triginta una naves comparere

καταδιωχθεῖσαι ἐς Πειραιὸν τῆς Κορινθίας· ἔστι δὲ λιμὴν ἐρῆμος καὶ ἔσχατος πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Ἐπιδαυρίας. καὶ μίαν μὲν ναῦν ἀπολλύασι μετέωρον οἱ Πελοποννήσιοι, τὰς δὲ ἄλλας

deberent post demtas ex 58 navium numero naves 27. At Krueg. male intellexit verba cap. 20. init. *καταδιωχθεῖσαι τότε καὶ ἐφορμούμεναι ἴσῳ ἀριθμῷ ὑπὸ Ἀθηναίων.* Illud *τότε* refertur ad verba c. 10. *οἱ δὲ μετὰ τὴν ἑορτὴν ἀνήγοντο μιᾷ καὶ εἴκοσι ναυσὶν ἐς τὴν Χίον — καὶ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον ἴσαις ναυσὶ προσπλεύσαντες ὑπῆγον ἐς τὸ πέλαγος*, et non ad naves Atheniensium postea auctas, quum iis 58 naves erant. Non igitur Athenienses dicuntur ad Piraeum cum 20 navibus stationem habere, sed erant iis etiamtunc suae 58 naves, nam in locum navium 27, quae abierant, Athenienses c. 15. vers. fin., parem numerum submiserunt, quia alias triginta naves impleturi erant. Quae 27 naves etiamsi non statim aderant, tamen vel sic Atheniensibus 31 naves adversus viginti Peloponnesiorum erant. Quum vero Athenienses tantum cum certo quodam numero ad ipsum Piraeum stationem haberent, cum reliquis autem in vicina parva insula (cap. 11.) essent, fieri potuit, ut ab obsessis subito impetu oppressi, quamquam numero navium praevalentes, pugna superarentur. Pugna commissa aufugere adversariis licuit Cenchreas, quia insula, apud quam reliquae naves Atheniensium erant, remotius in mari orientem versus sita est. Thuc. cap. 20. proprie dicere debebat: *αἱ ἐν τῷ Πειραιῷ εἴκοσι νῆες τῶν Πελοποννησίων, καταδιωχθεῖσαι τότε καὶ ἐφορμούμεναι εἴκοσι μιᾷ ὑπὸ Ἀθηναίων.* Nam Peloponnesii unam navem amiserant (c. 10. vers. fin.); at differentia tam parva est (adde quod initio numero prorsus pares erant), ut vix quisquam futurus sit, qui hac re adversus explicationem meam utatur, quum praesertim reputandum sit, Athenienses statim post Peloponnesios in Piraeo inclusos c. 11. Athenas auxilium arcessitum misisse, ac proinde una nave minorem numerum habentes vere Peloponnesiis pares factos esse. His etiam ea, quae Popponem obloqui supra dixi, diluuntur.

Πειραιόν] Palmer. Exercc. cr. p. 72. geminum Piraeum Corinthiacum, alterum ad Saronicum, alterum ad Crissaeum sinum fuisse suspicatur, quoniam Strabo Piraeum cum Heraeo et Oenoe ad Crissaeum sinum statuat, ut et ipsum Lechaeum. Apud Strabonem frustra Piraeum quaesivi, quod de se etiam Popp. profitetur. Vellem, Od. Muell. Dor. 2. p. 431., quocum consentit Reingan. Megar. p. 98., fontes indicasset, qui praesenti loco et mox c. 11. corrigi vult *Σπείραιον*, dicens, hunc portum, in finibus agri Epidaurii situm, adiacenti promontorio Spiraeo cognominem fuisse, at *Πείραιον* (hoc cum accentu) Xenophontis H. Gr. 4, 5. in litore sinus Crissaei prope *Θερμά* fuisse, quae sita erant in confiniis *τοῦ πλατέος τοῦ Αεγαίου* et montium, ac Lutrochori nunc appellantur. Weisk. ad Xen. Ages. 2, 18. ne ipse quidem locum Strabonis indicat. Apud Ptolemaeum in verbis *Ἐπίδαυρος — Σπείραιον ἄκρον — Ἀθηναίων λιμήν* et apud Plinium H. N. 4, 5. in verbis *Spiraeum promontorium* corrigit *Πείραιον* et *Piraeum*, contrariam ac Muell. rationem secutus. At *Spiraeum promontorium* iterum est apud Plin. 4, 12, 19., num ibi quoque corrigendum? Piraeum Xenophontis Popp. suspicatur nunc Pera-Chora dici. (Vid. Reingan. Meg. p. 98.) Idem negat, apud Thucydidem legendum esse *Σπείραιον*, quum altera scriptura toties repetita (v. cap. 14. 15. bis. 20.) non variet in libris Thucydidis. Addit Arn., apud Steph. Byz. esse *Πειραιόν* et secundum Leakium Morea 3. p. 313. Piraeum esse portum continente inclusum, qui nunc dicitur Frango Limióna. Vide Smythii tabulam Isthmi, quam huic editioni adiiciendam curavi, sumtam ex primo vol. Arnoldi.

ξυναγαγόντες ὁρμίζουσι. καὶ προςβαλόντων τῶν Ἀθηναίων καὶ κατὰ θάλασσαν ταῖς ναυσὶ καὶ ἐς τὴν γῆν ἀποβάντων, θόρυβός τε ἐγένετο πολὺς καὶ ἄτακτος, καὶ τῶν τε νεῶν τὰς πλείους κατατραυματίζουσιν ἐν τῇ γῇ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸν ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἀποκτείνουσι· καὶ αὐτῶν τινες ἀπέθανον. διακρι- 11 θέντες δὲ πρὸς μὲν τὰς πολεμίας ναῦς ἐπέταξαν ἐφορμεῖν ἱκανάς, ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐς τὸ νησίδιον ὁρμίζονται, ἐν ᾧ οὐ πολὺ ἀπέχοντι ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ βοήθειαν ἔπεμπον. παρῆσαν γὰρ καὶ τοῖς Πελοποννησίοις τῇ ὑστεραίᾳ οἵ τε Κορίνθιοι βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ οἱ ἄλλοι πρόςχωροι. καὶ ὁρῶντες τὴν φυλακὴν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ ἐπίπονον οὖσαν ἠπόρουν, καὶ ἐπενόησαν μὲν κατακαῦσαι τὰς ναῦς, ἔπειτα δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἀνελκύσαι καὶ τῷ πεζῷ προςκαθημένους φυλακὴν ἔχειν, ἕως ἄν τις παρατύχῃ διαφυγὴ ἐπιτηδεία. ἔπεμψε δ' αὐτοῖς καὶ Ἆγις αἰσθόμενος ταῦτα ἄνδρα Σπαρτιάτην Θέρμωνα. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις πρῶτον μὲν ἠγγέλθη ὅτι αἱ νῆες ἀνηγμέναι εἰσὶν ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ· εἴρητο γάρ, ὅταν γένηται τοῦτο, Ἀλκαμένει ὑπὸ τῶν ἐφόρων ἱππέα πέμψαι· καὶ εὐθὺς τὰς παρὰ σφῶν πέντε ναῦς καὶ Χαλκιδέα ἄρχοντα καὶ Ἀλκιβιάδην μετ' αὐτοῦ ἐβούλοντο πέμπειν· ἔπειτα ὡρμημένων αὐτῶν τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ Πειραιῷ τῶν νεῶν καταφυγὴν ἠγγέλθη, καὶ ἀθυμήσαντες, ὅτι πρῶτον ἁπτόμενοι τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου ἔπταισαν, τὰς ναῦς τὰς ἐκ τῆς ἑαυτῶν οὐκέτι διενοοῦντο πέμπειν, ἀλλὰ καί τινας προανηγμένας μετακαλεῖν. γνοὺς δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης πείθει αὖθις 12 Ἔνδιον καὶ τοὺς ἄλλους ἐφόρους μὴ ἀποκνῆσαι τὸν πλοῦν, λέγων ὅτι φθήσονταί τε πλεύσαντες πρὶν τὴν τῶν νεῶν ξυμφορὰν Χίους αἰσθέσθαι, καὶ αὐτὸς ὅταν προςβάλῃ Ἰωνίᾳ, ῥᾳδίως πείσειν τὰς πόλεις ἀφίστασθαι, τήν τε τῶν Ἀθηναίων λέγων ἀσθένειαν καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων προθυμίαν· πιστότερος γὰρ ἄλλων φανεῖσθαι. Ἐνδίῳ τε αὐτῷ ἰδίᾳ ἔλεγε καλὸν εἶναι δι' ἐκείνου ἀποστῆσαί τε Ἰωνίαν καὶ βασιλέα ξύμμαχον ποιῆσαι Λακεδαιμονίοις, καὶ μὴ Ἄγιδος τὸ ἀγώνισμα

11. *τὸ νησίδιον*] Haec insula nunc dicitur, Ovrio - nisi (Hevraeo - nisi) sive Ovriokastro i. e. Iudaei castellum, quod nomen ductum est a ruderibus quibusdam in illa insula, quae tamen ad quod tempus et opus pertineant, ignoro. Leak. Morea 3. p. 313. Et *βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναῦς* est, ut Arn. explicat, *proficiscentes ad locum, ubi naves eorum erant, eas tuendi causa.* Participii *ὁρῶντες* subiecta sunt *οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ἄλλοι πρόςχωροι.* Paulo inferius verba *ὡρμημένων αὐτῶν* Dobr. intelligit *quum ad profectionem animis essent propensis et Chium petere properarent* coll. 8, 40. fin. 47. fin. 60. med. 86.

12. *καὶ τοὺς ἄλλους ἐφόρους*] v. Od. Muell. Dor. 2. p. 122. Paulo inferius haec structura est: *καλὸν εἶναι δι' ἐκείνου* (*Ἀλκιβιάδου*) *ἀποστῆσαι* etc. Denique pronomine *αὐτός* ante *διάφορος* Alcibiades significatur, v. quos Krueg. p. 366. citavit, Xen. H. Gr. 3, 3, 2. Plut. Alc. 23. sqq. Ages. 3. Pausan. 3, 8, 3. Iustin. 5, 2, 5.

τοῦτο γενέσθαι· ἐτύγχανε γὰρ τῷ Ἄγιδι αὐτὸς διάφορος ὤν. καὶ ὁ μὲν πείσας τούς τε ἄλλους ἐφόρους καὶ Ἔνδιον, ἀνήγετο ταῖς πέντε ναυσὶ μετὰ Χαλκιδέως τοῦ Λακεδαιμονίου, καὶ διὰ τάχους τὸν πλοῦν ἐποιοῦντο.

13 Ἀνεκομίζοντο δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Σικελίας Πελοποννησίων ἑκκαίδεκα νῆες αἱ μετὰ Γυλίππου ξυνδιαπολεμήσασαι, καὶ περὶ τὴν Λευκαδίαν ἀποληφθεῖσαι καὶ κοπεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν, ὧν ἦρχεν Ἱπποκλῆς Μενίππου φυλακὴν ἔχων τῶν ἀπὸ τῆς Σικελίας νεῶν, αἱ λοιπαὶ πλὴν μιᾶς διαφυγοῦσαι τοὺς Ἀθηναίους κατέπλευσαν ἐς τὴν Κόρινθον.

14 Ὁ δὲ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης πλέοντες ὅσοις τε ἐπιτύχοιεν ξυνελάμβανον τοῦ μὴ ἐξάγγελτοι γενέσθαι, καὶ προς-

13. *καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Σικελίας*] Dictum est cum brevitate pro *αἱ νῆες αἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ ἀνεκομίζοντο ἀπ' αὐτῆς.* Bau. De articulo *αἱ* vid. adn. ad 3, 3. 22., de illa breviloquentia Krueg. ad Dionys. p. 295. adn. 34. Has autem ipsas naves Krueg. p. 299. probabile esse dicit subductas et refectas postea c. 39. cum Antisthene in Asiam venisse. Mox *ξυνδιαπολεμήσασαι* dedi pro vulgata *ξυμπολεμήσασαι.* „Alterum, quod in *bello continue gerendo* vel in *bello conficiendo adiuvare* significabit, praebet Vat., sed lexicographis nostris aeque ignotum est atque *ἐπιδιαφέρειν.*“ Popp. Tum *κοπεῖσαι* per *vexatae* explicat Duk. Vide c. 105. et Plut. Alc. c. 27., quos locos Did. attulit.

14. *τοῦ μὴ — γενέσθαι*] v. Matth. p. 1061. adn. 1. Deinde ne quis *εὐθύς* in verbis *καὶ αὖθις Ἐρυθραῖοι* pro *αὖθις* legendum esse coniiciat, Krueg. p. 293. sq. adire iubet cap. 19. 20. 23. extr. 48. ant. med. 56. 100., ubi *αὖθις* cum *ἀφιστᾶσι* iungit, et alios, quibus locis *αὖθις* ait esse *deinde, postea*, ut etiam 1, 70. 6, 94. Porro Clazomenae tunc in insula sitae fuerunt, quae insula nunc mole ab Alexandro M. exstructa continenti iuncta est, e qua quum in continentem transiissent Clazomenii, ut in loco, ubi vetus eorum urbs erat, *πολίχνην* (*Πολίχναν*) conderent, ab Atheniensibus in insulam redire coacti sunt c. 23. et postea frustra a Lacedaemoniis tentati c. 31., ut Popp. monuit, cui adde Krueg. p. 340. sq., qui in adn. p. 341. addit: „apud Thucydidem *πολίχναν* nomen appellativum esse, inprimis e collocatione verborum 8, 23. colligo, quamquam forma offensioni est.“ Contra quae v. dicta ad 7, 4. „*Πολίχνα* commune nomen est, quod usu factum est proprium ut Ham, Kirby etc. in Anglia, vel similius Borgo in Italia, quum proprie plenum nomen oppidi esset *τὴν Πολίχναν τῶν Κλαζομενίων*, Borgo dei Clazomeni, et hinc in sermone quotidiano *τὴν Πολίχναν*, Borgo.“ Arn., qui addit, id etiam in Argolide — Creta — Troade, sicut *Πόλισμα* proprium nomen apud Strabonem reperiri. Conf. lib. de Sit. Syracus. p. 86. Wessel. ad Herodot. 6, 26. Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 53, 65. Paulo post *αὐτοῖς* in *σφίσιν αὐτοῖς* Haack. otiosum esse putans coniectura scripsit *αὐτῆς.* „Nolim factum. Conf. Thuc. 1. 128. *διὸ δὴ καὶ Λακεδαιμόνιοι σφίσιν αὐτοῖς νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμὸν γενέσθαι ἐν Σπάρτῃ.* 8, 65. „*ἔστιν ἀφ' ὧν χωρίων καὶ ὁπλίτας ἔχοντες σφίσιν αὐτοῖς ξυμμάχους ἦλθον ἐς τὰς Ἀθήνας.* Xen. H. Gr. 7, 5, 4. 5. 2, 8.“ Krueg. p. 340. Adde adn. ad 7, 48. Thuc. 1, 19. *οἱ Λακεδαιμόνιοι σφίσιν αὐτοῖς ἐπιτηδείως ὅπως πολιτεύσουσιν (οἱ ξύμμαχοι) θεραπεύοντες.* Abr. Dilucc. Thuc. p. 714. Bast. ad Greg. Cor. p. 84. Herm. et Schaef. ibid. p. 86. Schaef. iterum p. 72. sq.

βαλόντες πρῶτον Κωρύκῳ τῆς ἠπείρου καὶ ἀφέντες ἐνταῦθα αὐτοὺς αὐτοὶ μὲν προξυγγενόμενοι τῶν ξυμπρασσόντων Χίων τισὶ καὶ κελευόντων καταπλεῖν μὴ προειπόντας ἐς τὴν πόλιν, ἀφικνοῦνται αἰφνίδιοι τοῖς Χίοις. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θαύματι ἦσαν καὶ ἐκπλήξει· τοῖς δ' ὀλίγοις παρεσκεύαστο ὥςτε βουλήν τε τυχεῖν ξυλλεγομένην, καὶ λεγομένων λόγων ἀπό τε τοῦ Χαλκιδέως καὶ Ἀλκιβιάδου ὡς ἄλλαι τε νῆες πολλαὶ προςπλέουσι, καὶ τὰ περὶ τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῷ Πειραιῷ νεῶν οὐ δηλωσάντων, ἀφίστανται Χῖοι καὶ αὖθις Ἐρυθραῖοι Ἀθηναίων. καὶ μετὰ ταῦτα τρισὶ ναυσὶ πλεύσαντες καὶ Κλαζομενὰς ἀφιστᾶσι. διαβάντες τε οἱ Κλαζομένιοι εὐθὺς ἐς τὴν ἤπειρον τὴν Πολίχναν ἐτείχιζον, εἴ τι δέοι, σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τῆς νησῖδος ἐν ᾗ οἰκοῦσι πρὸς ἀναχώρησιν. καὶ οἱ μὲν ἀφεστῶτες ἐν τειχισμῷ τε πάντες ἦσαν καὶ παρασκευῇ πολέμου.

Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ταχὺ ἀγγελία τῆς Χίου ἀφικνεῖται· 15 καὶ νομίσαντες μέγαν ἤδη καὶ σαφῆ τὸν κίνδυνον σφᾶς περιεστάναι, καὶ τοὺς λοιποὺς ξυμμάχους οὐκ ἐθελήσειν τῆς μεγίστης πόλεως μεθεστηκυίας ἡσυχάζειν, τά τε χίλια τάλαντα, ὧν διὰ παντὸς τοῦ πολέμου ἐγλίχοντο μὴ ἅψασθαι, εὐθὺς ἔλυσαν τὰς ἐπικειμένας ζημίας τῷ εἰπόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι ὑπὸ τῆς παρούσης ἐκπλήξεως, καὶ ἐψηφίσαντο κινεῖν, καὶ ναῦς πληροῦν μὴ ὀλίγας, τῶν τε ἐν τῷ Πειραιῷ ἐφορμουσῶν τὰς μὲν ὀκτὼ ἤδη πέμπειν, αἳ ἀπολιποῦσαι τὴν φυλακὴν τὰς μετὰ Χαλκιδέως διώξασαι καὶ οὐ καταλαβοῦσαι ἀνακεχωρήκεσαν· ἦρχε δὲ αὐτῶν Στρομβιχίδης Διοτίμου· ἄλλας δὲ οὐ πολὺ ὕστερον βοηθεῖν δώδεκα μετὰ Θρασυκλέους, ἀπολιπούσας καὶ ταύτας τὴν ἐφόρμησιν. τάς τε τῶν Χίων ἑπτὰ ναῦς, αἳ αὐτοῖς ξυνεπολιόρκουν τὰς ἐν τῷ Πειραιῷ, ἀπαγαγόντες τοὺς μὲν δούλους ἐξ αὐτῶν ἠλευθέρωσαν, τοὺς δ' ἐλευθέρους κατέδησαν. ἑτέρας δ' ἀντὶ πασῶν τῶν ἀπελθουσῶν νεῶν ἐς τὴν ἐφόρμησιν τῶν Πελοποννησίων διὰ τάχους πληρώσαντες ἀντέπεμψαν, καὶ ἄλλας διενοοῦντο τριάκοντα πληροῦν. καὶ πολλὴ ἦν ἡ προθυμία, καὶ ὀλίγον ἐπράσσετο οὐδὲν ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν Χίον.

15. *ἀγγελία τῆς Χίου*] i. e. *nuncius de Chio*. v. Matth. p. 650. Quam gravis Atheniensibus Chii defectio fuerit, docet Krueg. Comm. Thuc. p. 330. Decretum de mille talentis est 2, 24. Ad *τῷ εἰπόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι* supple *κινεῖν*, *qui vel rogasset, ut ea pecunia in bellicum usum adhiberetur, vel ea de re populum in suffragium misisset.* Mox *μὴ ὀλίγας* Vat., vulgo *οὐκ ὀλίγας*. Articulum in verbis *τὰς μὲν ὀκτὼ* Arn. Vol. 1. p. 445. ait additum esse, quamquam nihil in superioribus de his navibus commemoratum appareat, at enim verba *αἱ ἀπολιποῦσαι — ἀνακεχωρήκεσαν* idem valere, quod *τοσαῦται γὰρ ἀπολιποῦσαι — ἀνακεχωρήκεσαν*. Conf. adn. ad 3, 22.

ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν Χίον] i. e. *nec quidquam parvum adversus Chium aut segne moliebantur.* Acac. In phrasi *βοηθεῖν ἐπί τινα* accusativus et amicum et inimicum significat. Illa significatione Thuc.

Ἐν δὲ τούτῳ Στρομβιχίδης ταῖς ὀκτὼ ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς Σάμον, καὶ προσλαβὼν Σαμίαν μίαν ἔπλευσεν ἐς Τέων καὶ ἡσυχάζειν ἠξίου αὐτούς. ἐκ δὲ τῆς Χίου ἐς τὴν Τέων καὶ ὁ Χαλκιδεὺς μετὰ τριῶν καὶ εἴκοσι νεῶν ἐπέπλει, καὶ ὁ πεζὸς ἅμα ὁ τῶν Κλαζομενίων καὶ Ἐρυθραίων παρῄει. προαισθόμενος δὲ ὁ Στρομβιχίδης προανηγάγετο καὶ μετεωρισθεὶς ἐν τῷ πελάγει ὡς ἑώρα τὰς ναῦς πολλὰς τὰς ἀπὸ τῆς Χίου, φυγὴν ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς Σάμου· αἱ δὲ ἐδίωκον. τὸν δὲ πεζὸν οἱ Τήιοι τὸ πρῶτον οὐκ ἐσδεχόμενοι, ὡς ἔφυγον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐσηγάγοντο. καὶ ἐπέσχον μὲν οἱ πεζοί, καὶ Χαλκιδέα ἐκ τῆς διώξεως περιμένοντες· ὡς δὲ ἐχρόνιζε, καθῄρουν αὐτοί τε τὸ τεῖχος ὃ ἀνῳκοδόμησαν οἱ Ἀθηναῖοι τῆς Τηίων πόλεως τὸ πρὸς ἤπειρον, ξυγκαθῄρουν δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν βαρβάρων ἐπελθόντες οὐ πολλοί, ὧν ἦρχε Στάγης ὕπαρχος Τισσαφέρνους.

3, 97. et alibi saepissime. Hac 4, 25. 108. Duk. Arn. Vol. 3. p. 350. docet βοηθεῖν ἐπί τινα esse *auxilio venire adversus aliquem*, β. ἐπί τι esse *auxilio venire alicui loco.*

16. ὁ τῶν Κλαζομενίων] Vat. Vulgo καὶ ὁ Κλαζομενίων. Contra I. Mosqu. ante Ἐρυθραίων repetunt ὁ. Utramque hanc structuram a vulgata recedentem inutilem correctionem esse dicit Popp., iubens adire se 1, 1. p. 196. sq., ubi docetur, quum duo nomina disiunguntur et opponuntur, vel ad diversum genus pertinent, articulum repetendum esse, nihilominus Thucydidem non repetere 5, 75. 4, 9. 1, 141. 7, 7. 14. 72. 1, 54. Pro παρῄει Valla legit παρῆν. Conf. c. 22. „Sed vulgata nihil habet, quo offendat, significat enim: *iuxta litus proficiscens (iter faciens) classem comitabatur.*" Krueg. p. 294. At Bau. et Popp. παρῄει interpretantur per προσῄει, ἐπῄει, coll. c. 22. Arn. convertit: moved along the shore. „Nam Chalcideus, ait, traiectus Chio ad continentem Teium navigans litus legebat; et copiae terrestres secundum litus promovebant eandem regionem versus, ut una cum iis hostes impugnarent." Mox pro προανήγετο Vat. ἐξανήγετο. Valla *abscessit.* Cl. Ven. προανηγάγετο, et hoc praeferendum videtur. Strombichides, quum praesensisset adventum hostium, *prius portu solverat*, quam hostes aderant. Eodem sensu vox modo lecta est cap. 11. extr. Popp. propter praecedentia negat supplendum esse *quam hostes aderant*, sed *quam hostes adnavigabant et accedebant.* Hoc quid interest? Nam quod etiam dicit supplendum esse *priusquam hostes vela dederunt*, id quidem praecedentia non iubent intelligi. Et τὰς ναῦς πολλὰς τάς etc. est ὡς ἑώρα πολλὰς οὔσας τὰς ναῦς τάς etc. Mox ἐπέσχον μὲν οἱ πεζοὶ ex Vat. Vulgo οἱ πολλοί (quemadmodum etiam Cl. habet in rasura), quod est ab h. l. alienissimum. Et τὸ πρὸς ἤπειρον Vat. et fortasse Valla, vulgo τό deest.

Στάγης] Vat. cum ὁ Γάγης γρ. Vulgo ὁ Τάγης. It. ὁ Τάγις. D. ὁ Τάνης. I. ὁ Ταιυης. E. K. Ar. Chr. ὁ Πάγης. Laur. Ὀπάγης. Cl. et Bekk. Ὀτάγης. Τάμως ex c. 31. 87. coniecerat Palmer. „Tages videtur idem esse, quem Xen. H. Gr. 1, 2, 5. haud scio an rectius Στάγην vocat." Krueg. ad Dionys. p. 359. Nomen Otanes Persicum novi, Otages non item, neque id alibi quam in Cl. extat. In his, ubi historia tacet, tutissimum ipsos ductus literarum, qui in libris sunt, sequi. Recepi scripturam libri Vat., quum verisimile sit, eundem, qui hic est, a Xenophonte significari, apud quem nulla librorum discrepantia enotatur. Ex altera parte Bloomf. monet, fatendum esse, in omnibus libris vel

17 Χαλκιδεὺς δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης ὡς κατεδίωξεν ἐς Σάμον Στρομβιχίδην, ἐκ μὲν τῶν ἐκ Πελοποννήσου νεῶν τοὺς ναύτας ὁπλίσαντες ἐν Χίῳ καταλιμπάνουσιν, ἀντιπληρώσαντες δὲ ταύτας τε ἐκ Χίου καὶ ἄλλας εἴκοσιν, ἔπλεον ἐς Μίλητον ὡς ἀποστήσοντες. ἐβούλετο γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης, ὢν ἐπιτήδειος τοῖς προεστῶσι τῶν Μιλησίων, φθάσαι τάς ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ναῦς προσαγαγόμενος αὐτούς, καὶ τοῖς Χίοις καὶ ἑαυτῷ καὶ Χαλκιδεῖ καὶ τῷ ἀποστείλαντι Ἐνδίῳ, ὥσπερ ὑπέσχετο, τὸ ἀγώνισμα προσθεῖναι, ὅτι πλείστας τῶν πόλεων μετὰ τῆς Χίων δυνάμεως καὶ Χαλκιδέως ἀποστήσας. λαθόντες οὖν τὸ πλεῖστον τοῦ πλοῦ, καὶ φθάσαντες οὐ πολὺ τόν τε Στρομβιχίδην καὶ τὸν Θρασυκλέα, ὃς ἔτυχεν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν δώδεκα ναυσὶν ἄρτι παρὼν καὶ ξυνδιώκων, ἀφιστᾶσι τὴν Μίλητον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας μιᾶς δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν ἐπιπλεύσαντες, ὡς αὐτοὺς οὐκ ἐδέχοντο οἱ Μιλήσιοι, ἐν Λάδῃ τῇ ἐπικειμένῃ νήσῳ ἐφώρμουν. καὶ ἡ πρὸς βασιλέα ξυμμαχία Λακεδαιμονίοις ἡ πρώτη Μιλησίων εὐθὺς ἀποστάντων διὰ Τισσαφέρνους καὶ Χαλκιδέως ἐγένετο ἥδε.

Ἐπὶ τοῖσδε ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς βασιλέα καὶ Τισσαφέρνην Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. ὁπόσην χώραν καὶ πόλεις βασιλεὺς ἔχει καὶ οἱ πατέρες οἱ βασιλέως εἶχον, βασιλέως ἔστω· καὶ ἐκ τούτων τῶν πόλεων ὁπόσα Ἀθηναίοις ἐφοίτα χρήματα ἢ ἄλλο τι, κωλυόντων κοινῇ βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ὅπως μήτε χρήματα λαμβάνωσιν Ἀθηναῖοι μήτε ἄλλο μηδέν. καὶ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους κοινῇ πολεμούντων βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι· καὶ κατάλυσιν τοῦ πολέμου πρὸς Ἀθηναίους μὴ ἐξέστω ποιεῖσθαι, ἢν μὴ ἀμφοτέροις δοκῇ, βασιλεῖ καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. ἢν δέ τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ βασιλέως, πολέμιοι ἔστωσαν καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. καὶ ἤν τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων, πολέμιοι ἔστωσαν βασιλεῖ κατὰ ταὐτά. 18

ὁ vel certe ο esse. De ὑπάρχοις Krueg. conferri iubet Dorv. ad Charit. p. 448.

17. ἐκ τῶν ἐκ Πελοπ. νεῶν τοὺς ναύτας] Fuere 500; naves autem Peloponnesiorum quinque, v. cap. 32. Fuerunt autem hi Peloponnesii ἐπιβάται sive classiarii (v. cap. 25.), quare nunc gravi armatura instruuntur. De verbo καταλιμπάνουσιν agit Krueg. p. 292. In verbis φθάσαι τάς τε etc. traiectionem particulae adnotavit Arn., debebat enim ita poni: φθάσαι τε τὰς ναῦς καὶ τὸ ἀγώνισμα προσθεῖναι. De insula Lade „v. Pausan. 1, 35, 5. Herodot. 6, 7. ibique Wessel. Arrian. Exped. Al. M. 1, 18. Hodie ea continenti adiuncta, nec Miletus ad mare sita. Vid. Mitf. H. Gr. 2. p. 77. adn.“ Krueg. p. 277. Adde, quem Arn. citat Cramer. As. Min. Vol. 1. p. 389.

18. De hoc pacto Spartanorum et regis Persarum sicut de reliquis duobus (c. 37. 58.) v. Herm. Antt. Gr. p. 76, 12. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 229, 8.

19 Ἡ μὲν ξυμμαχία αὕτη ἐγένετο. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Χῖοι εὐθὺς δέκα ἑτέρας πληρώσαντες ναῦς ἔπλευσαν ἐς Ἄναια, βουλόμενοι περί τε τῶν ἐν Μιλήτῳ πυθέσθαι καὶ τὰς πόλεις ἅμα ἀφιστάναι. καὶ ἐλθούσης παρὰ Χαλκιδέως ἀγγελίας αὐτοῖς ἀποπλεῖν πάλιν καὶ ὅτι Ἀμόργης παρέσται κατὰ γῆν στρατιᾷ, ἔπλευσαν ἐς Διὸς ἱερόν· καὶ καθορῶσιν ἑκκαίδεκα ναῦς, ἃς ὕστερον ἔτι Θρασυκλέους Διομέδων ἔχων ἀπ' Ἀθηνῶν προσέπλει. καὶ ὡς εἶδον, ἔφευγον μιᾷ μὲν νηῒ ἐς Ἔφεσον, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπὶ τῆς Τέω. καὶ τέσσαρας μὲν κενὰς οἱ Ἀθηναῖοι λαμβάνουσι, τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν γῆν φθασάντων· αἱ δ' ἄλλαι ἐς τὴν Τηΐων πόλιν καταφεύγουσι. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῆς Σάμου ἀπέπλευσαν· οἱ δὲ Χῖοι ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν ἀναγαγόμενοι, καὶ ὁ πεζὸς μετ' αὐτῶν, Λέβεδον ἀπέστησαν καὶ αὖθις Ἐράς. καὶ μετὰ τοῦτο ἕκαστοι ἐπ' οἴκου ἀπεκομίσθησαν, καὶ ὁ πεζὸς καὶ αἱ νῆες.

20 Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αἱ ἐν τῷ Πειραιῷ εἴκοσι νῆες τῶν Πελοποννησίων, καταδιωχθεῖσαι τότε καὶ ἐφορμούμεναι ἴσῳ ἀριθμῷ ὑπὸ Ἀθηναίων, ἐπέκπλουν ποιησάμεναι αἰφνίδιον καὶ κρατήσασαι ναυμαχίᾳ τέσσαράς τε ναῦς λαμβάνουσι τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀποπλεύσασαι ἐς Κεγχρειὰς τὸν ἐς τὴν Χίον καὶ τὴν Ἰωνίαν πλοῦν αὖθις παρεσκευάζοντο. καὶ ναύαρχος αὐτοῖς ἐκ Λακεδαίμονος Ἀστύοχος ἐπῆλθεν, ᾧπερ ἐγίγνετο ἤδη πᾶσα ἡ ναυαρχία. ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ ἐκ τῆς Τέω

19. *καὶ ὅτι Ἀμόργης*] *καὶ*, quod Valla non expressit, abesse cupimus, quia causa cur abire iussi sunt, explicatur. Nunc Bau. dicit verbum *ἀγγελίας* habere dilogiam, ad *ἀποπλεῖν* significans *iussum*, ad *ὅτι Ἀμόργης nuncium.*" Popp. Et *Διὸς ἱερὸν πολίχνιον Ἰωνίας μεταξὺ Λεβέδου καὶ Κολοφῶνος* Steph. Byz., quem locum qui protulit, Arn. addit, oppidulum circa fanum illud exortum videri, quemadmodum celebrius illud circa *Διὸς ἱερὸν* ad ostia Bospori. Fugam Chiorum idem ita explicat: Chii Anaeis redibant litus legentes, qui quum viderent Atheniensium classem versus se ex alto moventem, una navis ex eorum numero retro conversa Ephesum evasit, reliquae cursum tenere secundum litus pergebant, et plurimae earum salvae Teium pervenerunt. Praeterea ex h. l. patet, Ephesum Atheniensibus tum hostilem fuisse, vid. Krueg. Comm. Thuc. c. 5. p. 338. sq. Et „*ὁ πεζὸς μετ' αὐτῶν* haud dubie intelligendus est peditatus Erythraeorum et Clazomeniorum, de quo v. cap. 16., quibus fortasse Peloponnesii adiuncti erant, ut c. 28. Verbis autem istis non significari puto, pedites navibus vectos esse cum Chiis, sed potius, quod alibi dicitur, *ὁ πεζὸς ἅμα παρῄει* i. e. *iuxta litus proficiscens classem comitabatur.*" Krueg. p. 293. sq. Hoc per verba *οἱ δὲ Χῖοι, ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν ἀναγαγόμενοι, καὶ ὁ πεζὸς μετ' αὐτῶν* fieri non licet. Rectius Heilm.: die Chier aber gingen mit ihren annoch vorräthigen Schiffen, auf welche sie die Landvölker an Bord genommen, in See. Pedites autem intelligit eos, qui in quatuor navibus, quas Athenienses ceperunt, fuerant et litore escenso evaserant (*τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν γῆν φθασάντων*), et simul peditatum Clazomeniorum et Erythraeorum, quem Krueg. vult, significari, de quo vid. c. 20.

20. *πᾶσα ἡ ναυαρχία*] Mosqu. *ἡ ναυαρχία πᾶσα*. Vat. *πᾶσα ἡ ναυ-*

πεζοῦ, καὶ Τισσαφέρνης αὐτὸς στρατιᾷ παραγενόμενος, καὶ ἐπικαθελὼν τὸ ἐν τῇ Τέῳ τεῖχος, εἴ τι ὑπελείφθη, ἀνεχώρησε. καὶ Διομέδων ἀπελθόντος αὐτοῦ οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναυσὶν Ἀθηναίων ἀφικόμενος, ἐσπείσατο Τηΐοις ὥστε δέχεσθαι καὶ σφᾶς. καὶ παραπλεύσας ἐπὶ Ἐρὰς καὶ προσβαλών, ὡς οὐκ ἐλάμβανε τὴν πόλιν, ἀπέπλευσεν.

Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἡ ἐν Σάμῳ ἐπανάστασις ὑπὸ τοῦ δήμου τοῖς δυνατοῖς μετὰ Ἀθηναίων, οἳ ἔτυχον ἐν τρισὶ ναυσὶ παρόντες. καὶ ὁ δῆμος ὁ Σαμίων ἐς διακοσίους μέν τινας τοὺς πάντας τῶν δυνατῶν ἀπέκτεινε, τετρακοσίους δὲ φυγῇ ζημιώσαντες, καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰκίας νειμάμενοι, Ἀθηναίων τε σφίσιν αὐτονομίαν μετὰ ταῦτα ὡς βεβαίοις ἤδη ψηφισαμένων, τὰ λοιπὰ διῴκουν τὴν πόλιν, καὶ τοῖς γεωμόροις μετεδίδοσαν οὔτε ἄλλου οὐδενός, οὔτε ἐκδοῦναι οὐδ᾽ ἀγαγέσθαι παρ᾽ ἐκείνων οὐδ᾽ ἐς ἐκείνους οὐδενὶ ἔτι τοῦ δήμου ἐξῆν. 21

Μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ αὐτοῦ θέρους οἱ Χῖοι, ὥσπερ ἤρξαντο, οὐδὲν ἀπολείποντες προθυμίας, ἄνευ τε Πελοποννη- 22

μαχία. F. D. I. πᾶσα ναυμαχία. Horum ἡ πᾶσα ναυαρχία est die ganze Führung (der Oberbefehl) der Flotte; πᾶσα ἡ ναυαρχία ganz die Führung der Flotte; denique ἡ ναυαρχία πᾶσα die Führung der Flotte und zwar ganz. Conf. Thiersch. Gr. §. 309. 6. adn. 2. Summum autem ductum classis Krueg. ita intelligit, ut Melancridas decessor Astyochi non habuerit nisi imperium navium Lacedaemoniorum; Astyochus autem etiam sociorum. Sed nihil magis consentaneum, quam sic accipere, Astyochum et iis, quas ipse, et iis, quas Chalcideus et Alcibiades adduxerant, sociorumque etiam navibus praefuisse. De navarchia Spartanorum v. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 87, 6.

21. ὑπὸ τοῦ δήμου] ὑπό om. Cass. Aug. Cl. Ven. Marc. (v. Arn. Vol. 2. p. XI.) „Neque aliter Plat. Polit. p. 444. B. loquitur, ἐπανάστασις μέρους τινὸς τῷ ὅλῳ τῆς ψυχῆς.“ Krueg. p. 328. Propter dativum τοῖς δυνατοῖς idem confert 1, 122. ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ, coll. Matth. §. 390., minus recte addit 6, 18. ἡ διάστασις τοῖς νέοις ἐς τοὺς πρεσβυτέρους, non τῶν πρεσβυτέρων. „Οἱ δυνατοί autem sunt optimates, qui apud Syracusanos et Samios γεωμόροι appellabantur, itidemque antiquissimis temporibus apud Atticos. Timaeus: γεωμόροι, οἱ κληροῦχοι i. e. die Gutsherren, ubi v. Ruhnk.“ Krueg. p. 270. Adde Valck. ad Herodot. 5, 77. 6, 22. Vales. ad Diod. fragm. libr. 8. Vol. 4. p. 296. Argent. Tittm. Gr. Staatsverf. p. 574. De Atticis γεωμόροις v. Platn. Beitr. z. Att. R. p. 19., de Syracusanis libell. de Sit. Syrac. p. 9. 10. Od. Muell. Dor. 2. p. 61. 157. De differentia γεωμόρων Syracusanorum et Atticorum et de vario sensu vocis in universum Arn. ad h. l. disputat. Mirum autem videtur Kruegero p. 329., quod Athenienses populare imperium ubique stabilire soliti oligarchiam in insula ditionis suae adhuc passi sint. Ad ἐκδοῦναι Valck. ad Herodot. 5, 92. p. 99. sq. Schw. et Schaef. ad Long. p. 384, supplent sive τέκνα sive γυναῖκας. Verba debebant hoc ordine collocari: οὔτε ἐκδοῦναι ἐς ἐκείνους οὔτ᾽ ἀγαγέσθαι παρ᾽ ἐκείνων οὐδενὶ ἔτι τοῦ δήμου ἐξῆν. Verissime autem mihi Bekk. edidisse videtur οὐδ᾽ ἀγαγέσθαι, nam duo membra orationis sunt, alterum hoc: μετεδίδοσαν οὔτε ἄλλου οὐδενός, alterum: οὔτε ἐξῆν ἐκδοῦναι οὐδ᾽ ἀγαγέσθαι etc. Vulgo οὔτ᾽ ἀγαγέσθαι.

εἶεν πλήθει παρόντες ἀποστῆσαι τὰς πόλεις, καὶ βουλόμενοι ἅμα ὡς πλείστους σφίσι ξυγκινδυνεύειν, στρατεύουσιν αὐτοί τε τρισκαίδεκα ναυσὶν ἐπὶ τὴν Λέσβον, ὥσπερ εἴρητο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων δεύτερον ἐπ' αὐτὴν ἰέναι, καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ὁ πεζὸς ἅμα Πελοποννησίων τε τῶν παρόντων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παρῄει ἐπὶ Κλαζομενῶν τε καὶ Κύμης· ἦρχε δ' αὐτοῦ Εὐάλας Σπαρτιάτης, τῶν δὲ νεῶν Δεινιάδας περίοικος. καὶ αἱ μὲν νῆες καταπλεύσασαι Μήθυμναν πρῶτον ἀφιστᾶσι, καὶ καταλείπονται τέσσαρες νῆες
23 ἐν αὐτῇ· καὶ αὖθις αἱ λοιπαὶ Μυτιλήνην ἀφιστᾶσιν. Ἀστύοχος δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ναύαρχος τέσσαρσι ναυσίν, ὥσπερ ὥρμητο, πλέων ἐκ τῶν Κεγχρειῶν ἀφικνεῖται ἐς Χίον. καὶ

22. *ὥσπερ εἴρητο — ἰέναι*] Infinitivus *ἰέναι* explicationis causa ad *ὥσπερ* appositus est. Conf. Matth. §. 476. extr. Krueg. p. 201. adn. sq.

περίοικος] Schol. ad 8, 6. *περίοικοί εἰσιν οἱ ὑπήκοοι γείτονες τῆς Σπάρτης.* De Perioecis agunt Mans. Spart. 1, 1. p. 61. Od. Muell. Dor. 2. p. 21. sqq. 190. 208. 243. Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 150. sqq. 219. 1, 2. p. 211, 16. C. Fr. Herm. Antt. Gr. §. 19. p. 41. Etenim incolarum Laconiae genera tria erant: Spartani, qui erant cives optimo iure, ut posteri Dorum atque Heraclidarum, penesque eos summa reipublicae administrandae potestas erat; Perioeci sive Lacedaemonii, posteri antiquorum Laconiae incolarum, habitantes in plurimis urbibus tam maritimis litoris quam regionis mediterraneae, stirpis maximam partem Achaeae, qui ut liberi, ita quadamtenus Spartanis iure inferiores erant, velut tributum pendebant. Ex Perioecis tamen singuli ductum classium tenebant, quum plerumque magistratibus exclusi essent. „Hic Mansonis Spart. 2. p. 376. argumentationem admirari subit, qui περιοίκοις de more imperium non commissum esse vel ex hoc patere ait, quod scriptor apposita voce *περίοικος* hoc declaret. Hanc rationem si sequeremur, idem de Spartanis probare possemus, quum Thuc. *Εὐάλας Σπαρτιάτης* dicat." Krueg. p. 294. Conf. Od. Muell. l. c. 1. p. 30. adn. 2. C. Fr. Herm. l. c. p. 91, 9.

καὶ καταλείπονται — ἀφιστᾶσιν] Haec latine dedit Valla, Graeca unus servavit Vat., qui *τέσσαρες* et *Μυτιλήνην*. Bekk. Vallae interpretatio haec est: *quibus navibus Chii primum Methymnam, deinde relictis hic quatuor navibus Mitylenem ad deficiendum impulerunt.* Duk. hanc Vallae interpretationem profert: *primum Methymnam, quo prius pervenere, deinde, relictis hic quatuor navibus, Mytilenen, quo cum ceteris navibus venerunt, ad deficiendum impulere.* „Quum adhuc Mytilene in Atheniensium ditione fuisset, sequenti autem capite ab iis recepta dicatur, praesenti loco referretur oportuit eam descivisse ad Lacedaemonios." Krueg. p. 295. Popp. addit patere, quod ob repetitum *ἀφιστᾶσιν* media exciderint.

23. *ὥσπερ ὥρμητο*] vid. c. 20. De verbis *τρίτην ἡμέραν αὐτοῦ ἥκοντος* v. Matth. p. 786. init. Ad verba *ἐς ὀψέ* pertinet Scholion ad Thuc. 3, 108. *σημείωσαι ἐπὶ τῆς ἑσπέρας νῦν μόνον τὸ ὀψέ.* „Hoc ad Grammaticorum praeceptionem spectat, qui *πρωΐ* et *ὀψέ* non de parte aliqua dici, sed de tempore in universum dici volunt. vid. Phot. s. *πρωΐ*. Id ratum habuit Schneid., qui in notis ad Aristot. H. A. Vol. 1. p. 439. *πρωΐ* et *ὀψέ* negat de matutino et vespertino tempore dici, nisi addito *τῆς ἡμέρας*." Lobeck. ad Phryn. p. 47. adn. Adde Thom. M. in *ὀψέ*. De situ Pyrrhae Krueg. p. 295. adire iubet Schneid. ad

τρίτῃ ἡμέρᾳ αὐτοῦ ὕστερον αἱ Ἀττικαὶ νῆες πέντε καὶ εἴκοσιν ἔπλευσαν ἐς Λέσβον, ὧν ἦρχε Λέων καὶ Διομέδων· Λέων γὰρ ὕστερον δέκα ναυσὶ προσεβοήθησεν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν. ἀναγόμενος δὲ καὶ ὁ Ἀστύοχος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐς ὀψέ, καὶ προσλαβὼν Χίαν ναῦν μίαν, ἔπλει ἐς τὴν Λέσβον, ὅπως ὠφελοίη, εἴ τι δύναιτο. καὶ ἀφικνεῖται ἐς τὴν Πύῤῥαν, ἐκεῖθεν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς Ἔρεσον· ἔνθα πυνθάνεται ὅτι ἡ Μυτιλήνη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐτοβοεὶ ἑάλωκεν. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ ἔπλεον, ἀπροσδόκητοι κατασχόντες ἐς τὸν λιμένα, τῶν τε Χίων νεῶν ἐκράτησαν καὶ ἀποβάντες τοὺς ἀντιστάντας μάχῃ νικήσαντες τὴν πόλιν ἔσχον. ἃ πυνθανόμενος ὁ Ἀστύοχος τῶν τε Ἐρεσίων καὶ τῶν ἐκ τῆς Μηθύμνης μετ' Εὐβούλου Χίων νεῶν, αἳ τότε καταλειφθεῖσαι καὶ ὡς ἡ Μυτιλήνη ἑάλω φεύγουσαι περιέτυχον αὐτῷ τρεῖς, μία γὰρ ἑάλω ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, οὐκέτι ἐπὶ τὴν Μυτιλήνην ὥρμησεν, ἀλλὰ τὴν Ἔρεσον ἀποστήσας καὶ ὁπλίσας, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν ὁπλίτας πεζῇ παραπέμπει ἐπὶ τὴν Ἄντισσαν καὶ Μήθυμναν, ἄρ-

Xen. H. Gr. 1, 6, 15. et Addendis p. 97. Idem p. 301. verba τῶν Χίων νεῶν ἐκράτησαν convertit *Chias naves oppresserunt et ceperunt.* „Nam κρατεῖν, ait, cum genitivo fere est *potiri aliqua re vel in potestatem suam redigere aliquid*, ut 3, 47. Addit, novem naves Mytilenae captas esse, facile coniici. Non habent, unde pendeant, genitivi τῶν τε Ἐρεσίων καὶ τῶν Χίων νεῶν aliud, nisi verbum πυνθανόμενος, at sane mire dictum est πυνθάνεσθαι νεῶν. Quare Tus. coniecit ὁ Ἀστύοχος μετὰ τῶν τε Ἐρ. etc.

ἀλλὰ τὴν Ἔρεσον ἀποστήσας καὶ ὁπλίσας] Arn. verbum ὁπλίσας refert ad Eresum et non ad τοὺς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν, „nam nautae, ait, navium non sunt Antissam et Methymnam terra missi, ut quos ipsa proxima sententia declaret naves suas eo mari vexisse; et ἐπιβάτας necesse est iam gravem armaturam habuisse. Verba τὴν Ἔρεσον ὁπλίσας, significant, incolas, quibus sub dominio Atheniensium parva opportunitas militandi cum gravi armatura fuisset, parum ab armis instructos fuisse, et libenter apparatum istum ab Astyocho accepisse." Conferri iubet, quae Salaethus Mytilenae egit 3, 27. Tum παραπέμπει habet Vat. Vall. *terrestri itinere transmisit.* Marc. παραπέμπε τε. Vulg. παρέπλει. Coniectura verum praeceperant Wasse coll. c. 61. et ante eum Acac. Cl. sic habet h. l. καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν ὁπλίτας πεζῇ, καὶ ἄρχοντα τούτοις προστάξας, αὐτὸς etc. (teste Arn. πεζῇ καὶ ἄρχοντα τούτοις Ἐτεόνικον προστάξας, αὐτὸς etc. Cl. et Ven., hic tamen sine καὶ ante ἄρχοντα.) Porro verba παρέπλει — Μήθυμναν om. Dan. Sola verba ἐπὶ — Μήθυμναν om. Vat. Vall., quae mihi hic ab aliquo lectore explicationis causa adiecta esse videntur: certe iis omissis oratio optime procedit. Sponte enim, etiamsi hic deleas, patebit, quo Astyochum scriptor praeternavigasse intelligi voluerit. Peditatus in litore classem comitabatur, quare paulo inferius adiicitur ἀπέπλευσε τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν πεζὸν ἀναλαβὼν i. e. *milites, quos exposuerat, rursus navibus imposuit.* Sic enim in Vat. legitur, „at barbarum est τὸν στρατὸν πεζόν pro τὸν πεζὸν στρατόν sive τὸν στρατὸν τὸν πεζόν, et Valla alibi cum Vat. consentiens hic *copias* posuit, ut taceamus Thucydidem potius τὸ πεζόν simpliciter vel τὴν πεζὴν στρατιάν dicere solere." Popp.

χοντα Εὐβουλικὸν προστάξας, καὶ αὐτὸς ταῖς τε μεθ' ἑαυτοῦ ναυσὶ καὶ ταῖς τρισὶ ταῖς Χίαις παρέπλει [ἐπὶ τὴν Ἄντισσαν καὶ Μήθυμναν], ἐλπίζων τοὺς Μηθυμναίους θαρσήσειν τι ἰδόντας σφᾶς καὶ ἐμμενεῖν τῇ ἀποστάσει. ὡς δὲ αὐτῷ τὰ ἐν τῇ Λέσβῳ πάντα ἠναντιοῦτο, ἀπέπλευσε τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν ἀναλαβὼν ἐς τὴν Χίον. ἀπεκομίσθη δὲ πάλιν κατὰ πόλεις καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός, ὃς ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐμέλλησεν ἰέναι. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Κεγχρειᾷ ξυμμαχίδων Πελοποννησίων νεῶν ἀφικνοῦνται αὐτοῖς ἓξ μετὰ ταῦτα ἐς τὴν Χίον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τά τε ἐν τῇ Λέσβῳ πάλιν κατεστήσαντο, καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς Κλαζομενίων τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ Πολίχναν τειχιζομένην ἑλόντες, διεκόμισαν πάλιν αὐτοὺς ἐς τὴν ἐν τῇ νήσῳ πόλιν πλὴν τῶν αἰτίων τῆς ἀποστάσεως· οὗτοι δὲ ἐς Δαφνοῦντα ἀπῆλθον. καὶ αὖθις Κλαζομεναὶ προσεχώρησαν Ἀθηναίοις.

24 Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οἵ τ' ἐπὶ Μιλήτῳ Ἀθηναῖοι ταῖς εἴκοσι ναυσὶν ἐν τῇ Λάδῃ ἐφορμοῦντες, ἀπόβασιν ποιησάμενοι

ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός] Verba νεῶν πεζός in marg. habet I. *Peditatus sociorum itemque classiarius* convertit Valla. Peditatum non putant alium significari, nisi qui est c. 22. καὶ ὁ πεζὸς ἅμα Πελοποννησίων τε τῶν παρόντων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παρῄει ἐπὶ Κλαζομενῶν τε καὶ Κύμης, ubi Schol. τοὺς αὐτόθεν ξυμμάχους intelligit Chios fuisse. Qui autem hi ad Clazomenas et Cumam in continente accessisse dicerentur? Melius ex c. 16. intelligas, fuisse illos socios Clazomenios et Erythraeos. Hic autem peditatus quod ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός dicitur, Haack. intelligit pedites Peloponnesios, qui navibus in Ioniam traiecerant, ut inde versus Hellespontum pedestri itinere pergerent: haec enim tertia expeditionum erat, quam sibi Spartani proposuerant, ut discimus ex c. 8. Eosdem scriptor c. 22. dixerat Πελοποννησίων τοὺς παρόντας, et hic eos τὸν ἀπὸ τῶν νεῶν πεζὸν dici Haack. existimat, ut discriminentur a peditatu sociorum (Clazomeniorum et Erythraeorum), qui navibus nunquam impositi fuissent. Huic repugnat, quod Peloponnesii rectius verbis τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν inclusi esse iudicantur, et verba ἀπεκομίσθη δὲ πάλιν κατὰ πόλεις καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός, quae contrarie ponuntur verbis τὸν ἑαυτοῦ στρατόν, clare indicant, urbes hic cogitandas esse vicinas, non remotas Peloponnesi. Quare sequor iudicium Arnoldi, qui copias urbium Asianarum (τοὺς αὐτόθεν ξυμμάχους c. 22.) una cum Peloponnesiorum peditatu classi Chiorum in expeditione in Lesbum suscepta adfuisse arbitratur. Quae quum male cessisset, Astyochus Peloponnesios pedites navibus suis impositos Chium revexit, dum Asiani in suas quique urbes discedunt. Addit Arn. scriptorem dixisse ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός, quia ex narratione ipsa perspicuum sit, milites Clazomenis et Chio Lesbum classe traiectos fuisse, ut hanc adiuvarent in expeditione Lesbia, et tum post victoriam Atheniensium rursus in continentem revectos esse. Quanquam enim c. 22. haec modo leguntur: καὶ ὁ πεζὸς ἅμα Πελοποννησίων τε τῶν παρόντων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παρῄει ἐπὶ Κλαζομενῶν τε καὶ Κύμης, nulla tamen alia de causa eos ad litus accessisse credibile est, nisi ut navibus imponerentur. Tum ex praesenti loco Krueg. ad Dionys. p. 341. colligit Daphnuntem paulo remotius a Clazomenis, quam Polichnam, continentem interiorem versus in loco editiori sitam fuisse; colligit autem etiam ex iis, quae c. 31. narrantur.

ἐς Πάνορμον τῆς Μιλησίας Χαλκιδέα τε τὸν Λακεδαιμόνιον ἄρχοντα μετ' ὀλίγων παραβοηθήσαντα ἀποκτείνουσι καὶ τροπαῖον τρίτῃ ἡμέρᾳ ὕστερον διαπλεύσαντες ἔστησαν, ὃ οἱ Μιλήσιοι ὡς οὐ μετὰ κράτους τῆς γῆς σταθὲν ἀνεῖλον· καὶ Λέων καὶ Διομέδων ἔχοντες τὰς ἐκ Λέσβου Ἀθηναίων ναῦς ἔκ τε Οἰνουσσῶν τῶν πρὸ Χίου νήσων, καὶ ἐκ Σιδούσσης καὶ ἐκ Πτελεοῦ, ἃ ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ εἶχον τείχη, καὶ ἐκ τῆς Λέσβου ὁρμώμενοι, τὸν πρὸς τοὺς Χίους πόλεμον ἀπὸ τῶν νεῶν ἐποιοῦντο· εἶχον δὲ ἐπιβάτας τῶν ὁπλιτῶν ἐκ καταλόγου ἀναγκαστούς. καὶ ἔν τε Καρδαμύλῃ ἀποβάντες καὶ ἐν Βολίσσῳ τοὺς προσβοηθήσαντας τῶν Χίων μάχῃ νικήσαντες καὶ πολλοὺς διαφθείραντες, ἀνάστατα ἐποίησαν τὰ ταύτῃ χωρία. καὶ ἐν Φάναις αὖθις ἄλλῃ μάχῃ ἐνίκησαν καὶ τρίτῃ ἐν Λευκωνίῳ. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ μὲν Χῖοι ἤδη οὐκέτι ἐπεξῄεσαν, οἱ δὲ τὴν χώραν καλῶς κατεσκευασμένην καὶ ἀπαθῆ οὖσαν ἀπὸ τῶν Μη-

Σιδούσσης — εἶχον τείχη] Vat. τείχη, ἀπῆσαν, „quod ferri non potest, nam et languet, et qui habent *τὰς ἐκ Λέσβου ναῦς*, cur ex Oenussis solvisse dicantur?" Popp. D. in contextu, I. in marg. *τείχη καθεῖλον*. Valla: *quos muros in Erythraea habebant, diruerunt.* „Interpretes: Leon et Diomedon avec les vaisseaux Atheniens, qui étoient tirés de Lesbos, des isles Oenusses situées devant Chio, de Sidusse et de Ptélée, demolirent les forts, qu'ils possédoient dans l'Erythrée, et faisant de Lesbos le point de départ, ils firent de leurs vaisseaux la guerre à ceux de Chio. Ex hac mutatione non pauca nec levia sequuntur; nam Sidussa et Pteleus non jam in Erythraea quaerendae sunt, id quod convenit cum iis, quae Thucydides ipse in superioribus memoriae prodidit. Hic enim 8, 14. narrat, Erythraeos defecisse ab Atheniensibus exemplo Chiorum, vicinorum. Hac autem defectione factum est, ut Atheniensibus illae munitiones diruendae viderentur, quas in Erythraea, prius amica, habebant. Accedit, quod Athenienses non cogitari possunt tribus simul locis solvisse, sed uno loco; etenim quum Erythraea descivisset, Lesbo, quae etiamtum iis parebat, naves solverunt." Gail. in Nieb. Museo Rhenan. a 1828. fasc. 2. p. 280 sqq. Pteleon urbem Ioniae fuisse patet ex c. 31. itemque Sidussam auctore Hecataeo *πόλιν Ἰωνίας* Steph. Byz. appellat. Plin. H. N. 5, 38. *Sidussam* scribit et insulam facit. Urbes autem, oppida et vel oppidula qui *τείχη* appellari possint, non perspicio. Quare facile aliquis cum Gailio consentiens scripturam libri D. probet. De Oenussis, insulis Chiorum, v. Herodot. 1, 165.

ἐκ καταλόγου ἀναγκαστούς] Milites classiarii plerumque ex classe Thetarum sumebantur; tunc vero urgente necessitate etiam cives superiorum classium eam militiam obire cogebantur. Vid. adn. ad 3, 98. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 205, 12. Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 403, 69. Pro *Βολίσσῳ* in Vat. est *Βολίσκῳ*, superscripto *σῳ* super *κῳ*. Steph. Byz. *Θουκυδίδης Βολίσκον αὐτὴν καλεῖ ἐν ὀγδόῃ*. Reliqui scriptores vulgatam servant; nunc Volisso esse Popp. adnotavit. Pro *Λευκωνίῳ* E. *Λευκωνίᾳ*, „sicut Plut. et Polyaen." Popp. At Coraes *Ἄτακτα* Vol. 3. p. 17. sic scribit: *τὸ Λευκώνιον τοῦ Θουκυδίδου ἦτο χωρίον τῆς Χίου, τὸ σήμερον ὀνομαζόμενον Λευκωνία· τοῦ δὲ Πλουτάρχου καὶ Πολυαίνου ἡ Λευκωνία, ἀποικία τῶν Χίων, ὄχι ὅμως εἰς τὴν πλησιόχωρον μικρὰν Ἀσίαν, ἀλλὰ εἰς τὴν Βοιωτίαν.* De Chiorum sapientia in republica administranda v. Koch. Prolegg. ad Theopomp. p. 27.

δικῶν μέχρι τότε διεπορθήσαν. Χῖοι γὰρ μόνοι μετὰ Λακεδαιμονίους ὧν ἐγὼ ᾐσθόμην εὐδαιμονήσαντες ἅμα καὶ ἐσωφρόνησαν, καὶ ὅσῳ ἐπεδίδου ἡ πόλις αὐτοῖς ἐπὶ τὸ μεῖζον, τόσῳ καὶ ἐκοσμοῦντο ἐχυρώτερον. καὶ οὐδ' αὐτὴν τὴν ἀπόστασιν, εἰ τοῦτο δοκοῦσι παρὰ τὸ ἀσφαλέστερον πρᾶξαι, πρότερον ἐτόλμησαν ποιήσασθαι ἢ μετὰ πολλῶν τε κἀγαθῶν ξυμμάχων ἔμελλον κινδυνεύσειν, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ᾐσθάνοντο οὐδ' αὐτοὺς ἀντιλέγοντας ἔτι μετὰ τὴν Σικελικὴν ξυμφορὰν ὡς οὐ πάνυ πόνηρα σφῶν βεβαίως τὰ πράγματα εἴη· εἰ δέ τι ἐν τοῖς ἀνθρωπείοις τοῦ βίου παραλόγοις ἐσφάλησαν, μετὰ πολλῶν οἷς ταὐτὰ ἔδοξε τὰ τῶν Ἀθηναίων ταχὺ ξυναναιρεθήσεσθαι, τὴν ἁμαρτίαν ξυνέγνωσαν. εἰργομένοις οὖν αὐτοῖς τῆς θαλάσσης καὶ κατὰ γῆν πορθουμένοις ἐνεχείρησάν τινες πρὸς Ἀθηναίους

πόνηρα] *πονηρός* ex veterum Grammaticorum sententia est *φαῦλος*, schlecht; *πόνηρος* autem unglücklich. Sic Arcadius de Accent. p. 71, 16. docet, *τὸ πόνηρος καὶ μόχθηρος ἀεὶ οἱ Ἀττικοὶ ἀντὶ τοῦ ὀξύνειν προπαροξύνουσιν, ὅταν τὸ ἐπίμονον* (scr. *ἐπίπονον*) *καὶ ἐπιμόχθηρον* (unglücklich) *σημαίνῃ*. Ammon. de Differ. Vocab. p. 95 sq. non recte accepit sensum vocabuli in praesenti loco Thucydidis, ceteroqui cum Arcadio consentiens. Neque ab his abeunt Schol. Luciani ap. Lobeck. ad Phryn. p. 389. Suidas, Etym. M., Eustath. in Hom. Il. 2. p. 341. Schol. Arist. Plut. 127. 220. Nub. 102. Grammatici pone Herm. de Emend. Rat. Gr. Gr. p. 327. 467. Conf. Goettl. Accentl. p. 48. Itaque etiam 7, 48. init. correxi *πόνηρα*, et 8, 97. *πονήρων*. Et *βεβαίως* Schol. exponit per *ὄντως*. Mox *εἴ τι ἐν τοῖς ἀνθρωπείοις* Aug. Quare Krueg. ad Dionys. p. 268. correctum vult *εἴ τέ τι*, neque enim rara esse exempla, ubi *τε* particulis *εἰ* et *ἤν* semel positis iungatur, ita ut enunciationes copulet. Sic *εἴ τε* haberi apud Thucydidem 2, 8. 20. 84. 8, 46. 54. 6, 12. 78. 7, 64., et saepe quum alios, tum Thucydidem *τε* usurpare, ubi *δέ* exspectaris, quod non semel substituisse librarios. Eandemque emendationem suadet 3, 32., ubi iudicium eius Bekk. sequutus est. Mox *ταὐτὰ ἔδοξε* dedi ex emendatione Reiskii. Vulgo *ταῦτα*, at multi libri *τὰ αὐτά*. Et *ξυναναιρεθήσεσθαι* habet Vat., ceteri *ξυναιρεθήσεσθαι*. „Non solenne sane hoc sensu verbum *ξυναιρεῖν* pro *καθαιρεῖν*, *destruere*. Significat enim, ut in *ξυνελὼν λέγω*, *breviter comprehendere*, *paucis complecti*.“ Bau. Contra quem Arn. ita disputat: „Contra Bekkeri scripturam ex Vat. hoc aliquis dicat, *ἀναιρεθήσεσθαι* per se significare *destructum iri*, at cum *ξύν* compositum significare debere *destructum iri una cum*, ut ap. Lyc. adv. Leocr. p. 180. Reisk. *τελευτήσαντι συναναιρεῖται πάντα*. At *ξυναιρεῖν* est *corripere*, *conficere*, ut 2, 51. *τὸ νόσημα πάντα ξυνῄρει*. Itaque h. l. *τὰ τῶν Ἀθ. ξυναιρεθήσεσθαι* videtur significare *potestatem Atheniensium brevi confectum iri*. Vid. Dion. Cass. 37, 13. *τὸ φάρμακον οὐ συνεῖλεν αὐτόν* (Mithridatem), i. e. *non absumsit eum*.“ At conf. *ξυγκαθαιρήσει* cap. 46. Ceterum hic infinitivus appositio est pronominis *ταὐτά*, ut monuit Krueg. p. 292. In verbis *εἰργομένοις αὐτοῖς* Matth. p. 1109 sq. ait ad supplendam orationem in *ἐνεχείρησαν* simul cogitandum esse *ἐπιθέμενοι* (*αὐτοῖς*). Qua explicatione reiecta Popp. dativum refert ad *ἐνεχείρησαν*, ratione, ut mihi videtur, probanda, cum in ipso *ἐνεχείρησαν* notio *τοῦ ἐπιθέσθαι* perspicue insit. Pro *οὖν* Vat. *γοῦν*, at Bekk. vult *δ' οὖν*, wie dem nun auch seyn mag, sie wurden von der See abgeschnitten etc.

ἀγαγεῖν τὴν πόλιν· οὐδ' αἰσθόμενοι οἱ ἄρχοντες αὐτοὶ μὲν ἡσύχασαν, Ἀστύοχον δὲ ἐξ Ἐρυθρῶν τὸν ναύαρχον μετὰ τεσσάρων νεῶν, αἳ παρῆσαν αὐτῷ, κομίσαντες, ἐσκόπουν ὅπως μετριώτατα ἢ ὁμήρων λήψει ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ καταπαύσουσι τὴν ἐπιβουλήν. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἔπρασσον.

Ἐκ δὲ τῶν Ἀθηνῶν τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος χίλιοι 25 ὁπλῖται Ἀθηναίων, καὶ πεντακόσιοι καὶ χίλιοι Ἀργείων, τοὺς γὰρ πεντακοσίους τῶν Ἀργείων ψιλοὺς ὄντας ὥπλισαν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ χίλιοι τῶν ξυμμάχων ναυσὶ δυοῖν δεούσαις πεντήκοντα, ὧν ἦσαν καὶ ὁπλιταγωγοί, Φρυνίχου καὶ Ὀνομακλέους καὶ Σκιρωνίδου στρατηγούντων κατέπλευσαν ἐς Σάμον, καὶ διαβάντες ἐς Μίλητον ἐστρατοπεδεύσαντο. Μιλήσιοι δὲ ἐξελθόντες αὐτοί τε, ὀκτακόσιοι ὁπλῖται, καὶ οἱ μετὰ Χαλκιδέως ἐλθόντες Πελοποννήσιοι καὶ Τισσαφέρνους τι ξενικὸν ἐπικουρικόν, καὶ αὐτὸς Τισσαφέρνης παρὼν καὶ ἡ ἵππος αὐτοῦ, ξυνέβαλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ξυμ-

25. *καὶ πεντακόσιοι καὶ χίλιοι Ἀργείων*] Ante Haackium comma posuerant post *πεντακόσιοι*. Rectius post *Ἀθηναίων* poni, declarant verba c. 30. *Στρομβιχίδης καὶ Ὀνομακλῆς καὶ Εὐκτήμων τριάκοντα ναῦς ἔχοντες καὶ τῶν ἐς Μίλητον ἐλθόντων χιλίων ὁπλιτῶν μέρος ἄγοντες*. Et quingentos expeditos Argivorum milites addit ab Atheniensibus gravi armatura instructos esse. Propter verba *οἱ μετὰ Χαλκιδέως ἐλθόντες Πελοποννήσιοι* v. cap. 17. init. ibique adn. Et *τε ξενικόν* aliquot libri habent pro *τὸ ξενικόν*. Monet Popp., non omnes aut antea nominatos Tissaphernis mercenarios intelligendos esse. De omni re mercenariorum ea aetate agit Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 310. et per totam sect. Vocabulum *ξενικόν* delet Schaef. ad L. Bos. Ellips. p. 451. Tuetur Popp. loco 3, 109. coll. Diod. 16, 24. et Xen. H. Gr. 6, 1, 4., ubi quum Mor. *ξένους* obliterare vellet, bene a Koeppenio defensum esse ait. Arn. addit, hos mercenarios peregrinos dici respectu Tissaphernis, fuisse enim videri Graecos, fortasse Arcades, vocabulo *ξενικόν* patriam eorum, vocabulo *ἐπικουρικόν* conditionem militandi designari, ac si non magnum numerum horum mercenariorum Tissaphernes habuerit, ferri posse vulgatam *τὸ ξενικόν*, additum esse vel parvo numero eorum satis magnum robur epibatis quinque navium, fortasse mercenarios Tissaphernis, sicut Pissuthnis 3, 34. partim Graecos, partim Barbaros fuisse. Tum pro *προεξάξαντες* in Vat. est *προεξαΐξαντες*. Ed. Bas. *προεξέρξαντες*. Laur. Mosqu. K. Ar. Chr. Dan. Ald. Flor. marg. Steph. *προεξάρξαντες*. „Huius postremi verbi exempla ponit Lobeck. ad Phryn. p. 287., petita illa a Syntipa et Anna Comnena.“ Bekk. *Προεξάγειν* legitur 5, 7. 7, 52., neutro loco, ait Popp., sine dubitatione. Idem addit *προεξάγειν τινά* et *προεξάγεσθαί τινι* alibi Thucydidem dicere, ut 7, 6. 70., quare dubitat an cum Dindorfio legendum sit *προεξάξαντες*, qui „*προεξάσσειν*, ait, verbo in simili loco Herodot. usus 9, 62. *προεξαΐσσοντες κατ' ἕνα — ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας*.“ At mihi aliud videtur, quum singuli ex ordinibus prosiliunt, aliud quum cornu et tota ala exercitus circumducitur, quod tam incitato cursu non fit, ut dicas *προεξάσσειν*. Adde quod hoc verbo nusquam, altero non ita raro hic scriptor utitur. *Προεξάξαντες* neutrum est, ortum ex suppressione reflexivi *ἑαυτούς*. Arn. convertit advancing from the line before the rest, et propter formam aoristi comparat 2, 97. *προσῆξαν*. Ad *ὡς ἑώρων* supple *οἱ Μιλήσιοι*.

μάχοις. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρα προεξάξαντες καὶ καταφρονήσαντες, ὡς ἐπὶ Ἴωνάς τε καὶ οὐ δεξομένους ἀτακτότερον χωροῦντες, νικῶνται ὑπὸ τῶν Μιλησίων, καὶ διαφθείρονται αὐτῶν ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων ἀνδρῶν· Ἀθηναῖοι δὲ τούς τε Πελοποννησίους πρώτους νικήσαντες, καὶ τοὺς βαρβάρους καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον ὠσάμενοι, τοῖς Μιλησίοις οὐ ξυμμίξαντες, ἀλλ' ὑποχωρησάντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς τῶν Ἀργείων τροπῆς ἐς τὴν πόλιν, ὡς ἑώρων τὸ ἄλλο σφῶν ἡσσώμενον, πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν τῶν Μιλησίων κρατοῦντες ἤδη τὰ ὅπλα τίθενται. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ τοὺς Ἴωνας ἀμφοτέρων τῶν Δωριέων κρατῆσαι· τούς τε γὰρ κατὰ σφᾶς Πελοποννησίους οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκων, καὶ τοὺς Ἀργείους οἱ Μιλήσιοι. στήσαντες δὲ τροπαῖον, τὸν περιτειχισμὸν ἰσθμώδους ὄντος τοῦ χωρίου οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο, νομίζοντες, εἰ προσαγάγοιντο Μίλητον, ῥᾳδίως ἂν σφίσι καὶ τἆλλα προσχωρήσειν.

26 Ἐν τούτῳ δὲ περὶ δείλην ἤδη ὀψίαν ἀγγέλλεται αὐτοῖς τὰς ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ Σικελίας πέντε καὶ πεντήκοντα ναῦς ὅσον οὐ παρεῖναι. τῶν τε γὰρ Σικελιωτῶν, Ἑρμοκράτους τοῦ Συρακοσίου μάλιστα ἐνάγοντος ξυνεπιλαβέσθαι καὶ τῆς ὑπολοίπου Ἀθηναίων καταλύσεως, εἴκοσι νῆες Συρακοσίων ἦλθον καὶ Σελινούντιαι δύο, αἵ τε ἐκ Πελοποννήσου, ἃς παρεσκευάζοντο, ἑτοῖμαι ἤδη οὖσαι· καὶ Θηραμένει τῷ Λακεδαιμονίῳ ξυναμφότεραι ὡς Ἀστύοχον τὸν ναύαρχον προσταχθεῖσαι

26. περὶ δείλην ὀψίαν] i. e. um die Zeit des späten Nachmittages. Mox articulum in τὰς — πέντε καὶ πεντήκοντα ναῦς Arn. docet explicari per sequentem proxime sententiam: τῶν τε γὰρ Σικελιωτῶν etc. Conf. adn. ad c. 15. Ad εἴκοσι νῆες Συρακοσίων Krueg. ad Dionys. p. 278. not. 42. adnotavit: „Aliter Diod. 13, 34., qui 35 triremes a Syracusanis missas tradit, ubi Wess. iterum eum a Thucydide dissentire, sibi tamen constare c. 63. eundem numerum prodentem, adnotavit. Hic dissensus utcunque tolli potest. Diod. enim eas etiam tredecim naves numerat, quas Hippocrates in Asiam duxit, v. Thuc. 8, 35. Quamquam harum nonnisi una Syracusana erat. Quod autem Diod. dicit, una cum Gylippo missas esse illas triremes, error est. v. Thuc. 8, 13. Viginti Syracusanas naves, nunc missas, etiam Xen. H. Gr. 1, 2, 8. memorat." Et αἱ ἐκ Πελοποννήσου triginta tres erant. Harum 28 ex iis erant, quae iam ineunte aestate exstructae adhuc Cenchreis et Lechaei relictae fuerant. Nam Lechaei erant 39. (v. cap. 7.) Harum 21 transportantur Cenchreas (cap. 8.). Harum 21 unam amittunt Peloponnesii (cap. 10.). Viginti naves Cenchreas revertuntur (v. cap. 20.). Harum viginti navium quatuor assumtis Astyochus in Ioniam navigat (c. 23. init.), quem postea sex aliae subsequuntur (c. 23. extr.). Restant Lechaei et Cenchreis 28 naves. Hinc Krueg. p. 299. colligit, per hanc totam aestatem tantum quinque novas naves a Peloponnesiis paratas, easque fortasse ab Agide aedificatas esse. Porro Theramenem Lacedaemonium Therimenem vocat It. et Pal. 8, 29. 31. 38. 43. 52. consentiente cap. 38. Aug. Sic cap. 29. Cass. Aug. Lugd. Gr., iidemque saepius; c. 31. etiam D. Ita fore, ut a Theramene Atheniensi discerneretur, Popp. adnotavit.

κομίσαι, κατέπλευσαν ἐς Λέρον πρῶτον τὴν πρὸ Μιλήτου νῆσον. ἔπειτα ἐκεῖθεν αἰσθόμενοι ἐπὶ Μιλήτῳ ὄντας Ἀθηναίους ἐς τὸν Ἰασικὸν κόλπον πρότερον πλεύσαντες ἐβούλοντο εἰδέναι τὰ περὶ τῆς Μιλήτου. ἐλθόντος δὲ Ἀλκιβιάδου ἵππῳ ἐς Τειχιοῦσσαν τῆς Μιλησίας, ᾗπερ τοῦ κόλπου πλεύσαντες ηὐλίσαντο, πυνθάνονται τὰ περὶ τῆς μάχης. παρῆν γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ ξυνεμάχετο τοῖς Μιλησίοις καὶ Τισσαφέρνει, καὶ αὐτοῖς παρῄνει, εἰ μὴ βούλονται τά τε ἐν Ἰωνίᾳ καὶ τὰ ξύμπαντα πράγματα διολέσαι, ὡς τάχιστα βοηθεῖν Μιλήτῳ καὶ μὴ περιιδεῖν ἀποτειχισθεῖσαν. καὶ οἱ μὲν ἅμα τῇ ἕῳ ἔμελλον 27
βοηθήσειν· Φρύνιχος δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς, ὡς ἀπὸ τῆς Λέρου ἐπύθετο τὰ τῶν νεῶν σαφῶς, βουλομένων τῶν

Λέρον] Cass. et T. (Cantabr. Arnoldi) *Ἔλεον*. Pal. *Ἐλεόν* sine spiritu; Aug. *Ελεον* sine spiritu et accentu. Vulgo *Ἐλεόν*. Insula Eleos a nullo scriptore memoratur, quare iam Dorv. ad Charit. p. 349. dubitanter de h. l. locutus est. Bekk. ex Vat. *Λέρον* recepit, „cui initium proximi cap. favet. At quo iure Lerus apud Icarum et Pathmum sita atque a Mileto circiter 350 stadia distans ἡ πρὸ Μιλήτου νῆσος vocetur, nemo dicat, et quum Lerum Peloponnesii Miletum tendentes praetervehi debuissent, inde, etiamsi non appulissent, Atheniensibus nuncius afferri potuit; denique ignobiles aliquot insulas apud Miletum esse docuimus 1, 2. p. 468." Popp. ex Pausania 1, 35, 6. Plinio H. N. 5, 31. Arrian. Anab. 1, 20, 5. Chandl. Asia c. 53. Contra haec Arn. urget initium proximi cap. ὡς ἀπὸ τῆς Λέρου ἐπύθετο, Lerum aditui sinus Iasi propinquam, ac quum Athenienses Ladae essent ad ostium portus, Peloponnesios non potuisse ad aliquam parvarum insularum proxime Laden sitarum accedere, quin toti classi Atheniensium conspicui fierent, contra ea verbis ὡς ἀπὸ τῆς Λέρου ἐπύθετο etc. indicari, eos Atheniensibus non conspicuos factos esse, sed hos solum de iis inaudivisse. Addit Herodotum 5, 125. narrare Lerum satis propinquam Mileto iacuisse, quo Milesii aufugerent et unde facile in patriam reverterentur. Locutionem ἡ πρὸ Μιλήτου νῆσος ait laxius accipiendam esse (just as the Isle of Man may be called the Island off Whitehaven, although it be not immediately near to it). „Erat, ait, insula in ipsa via Miletum navigantium sita, et classi, quae Peloponneso profecta mare Aegaeum traiecerat insula sita intra conspectum loci, quo tendebat, iure ante eum locum sita videbatur, etiamsi inter insulam et illum locum intervallum amplius 30 mill. erat."

27. *Λέρου*] Vat. Mosqu. Ar. Chr. Vat. cum δ super λ. Contra in Aug. man. rec. λ super δ. Vulgo enim *Δέρου*. Chr. *Λέσβου*. Huds. manifestum ait esse ex Strab. libr. 10. fin., legendum esse *Λέρου*, et sic emendasse iam Palmerium Exercc. p. 56. Duk. adnotavit. Mox Bekk. ex coniectura scripsit οὐδ' ἄλλῳ, nam vulgo est οὔτ' ἄλλῳ. „Vulgatum convertendum weder selbst thun, noch jenen noch irgend einem andern erlauben; alterum weder selbst thun, noch jenen und auch nicht (pro quibus etiam oder dixeris) einem andern erlauben." Popp. Mox ad ἔσται ἀγωνίσασθαι Schol. adnotavit: τὸ ἔσται περιττόν. Negat Bred., qui in hunc modum verba ordinat: ὅπου ἔξεστιν ἀγωνίσασθαι, σαφῶς εἰδότας πρὸς ὁπόσας ναῦς καὶ ὅσαις ἡμῖν παρασκευασαμένοις ἔσται ἀγωνίσασθαι etc. Verum tamen est, verba posse ordinari etiam in hunc modum: ὅπου γὰρ ἔξεστιν ἐν ὑστέρῳ ἱκανῶς καὶ καθ' ἡσυχίαν παρασκευασαμένοις ἀγωνίσασθαι, σαφῶς εἰδότας πρὸς ὁπόσας καὶ ὅσαις (ἔξεστιν ἀγωνίσασθαι). Nonnihil Scho-

ξυγκεχώρηται [illegible] [illegible], οὐκ ἔξεστιν [illegible] αὐτὸς ποιήσειν, τοῦτο οὔτ' ἐκείνοις οὐδ' ἄλλῳ οὐδενὶ ἐξὸν δύναμιν [illegible]. ὅπου γὰρ ἔξεστιν ἐν ἀσφαλεῖ, σαφῶς εἰδότες πρὸς ὁπόσας τε ναῦς πολεμίας καὶ ὅσαις πρὸς αὐτὰς ταῖς [illegible] ἱκανῶς καὶ καθ' ἡσυχίαν παρασκευασαμένοις ἔσται ἀγωνίσασθαι, οὐδέποτε τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει εἴξας ἀλόγως διακινδυνεύσει. οὐ γὰρ αἰσχρὸν εἶναι Ἀθηναίους ναυτικῷ μετὰ κόσμου ὑποχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ὁτουοῦν τρόπου αἴσχιον ξυμβήσεσθαι, ἢν ἡσσηθῶσι· καὶ τὴν πόλιν οὐ μόνον τῷ αἰσχρῷ, ἀλλὰ καὶ τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ περιπίπτειν, ᾗ μόλις ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις ξυμφοραῖς ἐνδέχεσθαι μετὰ βεβαίου παρασκευῆς καθ' ἑκουσίαν,

[illegible] suspicionem firmat Vat., ubi ἐξέσται est pro ἔσται et post ἀγωνίσασθαι aliud interpretamentum: ὅποι τε βούλονται. Verba τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει εἴξας Schol. interpretatur per φεύγων ἀδοξίαν. Verba ἀλλὰ — αἴσχιον etc. ita accipe: ἀλλὰ μᾶλλον αἰσχρὸν ἔσεσθαι καὶ μετὰ ὁτουοῦν τρόπον ξυμβαίνειν, ἢν ἡσσηθῶσι, vel potius hoc turpe fore, pacem quibuscunque tandem conditionibus inire, si vincerentur. Nam quum neget turpe esse hostibus cedere, non potest dicere turpius esse, pacem utcunque facere, sed potius turpe esse. Conf. Herm. ad Soph. Oed. C. 584. Ξυμβήσεσθαι autem Schol. Lugd. recte explicat συνθήκας ποιεῖν, idque vel maxime ἡσσηθῶσι docet, wenn sie besiegt würden, wäre es vielmehr eine Schande, wenn sie, wie es der Feind vorzuschreiben beliebte (sive auf jede Bedingung) mit dem Feinde auseinander kämen.

καθ' ἑκουσίαν] om. C. F. G. Laur. E., neque hoc loco et modo legere potuit Schol. Κατ' ἐξουσίαν scribunt Reg. (G.) B. Ar. Chr. Dan. Ald. Flor. Bas. Contrarie ponuntur καθ' ἑκουσίαν sc. γνώμην (v. Lobeck. ad Phryn. p. 4. conf. Soph. Tr. 727) et ἀνάγκῃ. Κατ' ἐξουσίαν prorsus absurdum est; quid enim obstat, si in rerum abundantia versantur, quominus priores hostem aggrediantur, licet post insignem calamitatem? Schol. ἥτινι πόλει διὰ τὰς κατεχούσας συμφορὰς μόγις ἔξεστι μετὰ μεγάλης παρασκευῆς καὶ ἀναγκαζομένῃ προσεπιχειρεῖν (scr. προεπιχειρεῖν) τοῖς πολεμίοις, οὐχὶ δὴ ἑκουσίως, ταύτῃ πῶς προσήκει μὴ ἀναγκαζομένῃ πρὸς αὐθαιρέτους κινδύνους ἰέναι; Valla: cui quum propter clades acceptas vix liceat cum firmo apparatu sua sponte, vel etiam magna necessitate coactae aliquos aggredi, jam vero quomodo ei non coactae pericula sua sponte suscipere liceret? Heilm.: dieser (Staat) dürfe, in Ansehung seiner erlittenen Unglücksfälle, sich kaum mit den sichersten Zurüstungen aus eigenem Antriebe, oder auch bei noch so dringenden Umständen getrauen, den Feind irgendwo anzugreifen; wie viel weniger also ohne dergleichen Nothzwang sich in eigenwillige Gefahr stürzen? In his omnibus versionibus est, quod merito reprehendas. Plane enim, qui ita converterunt vim verborum ἢ πάνυ γε ἀνάγκῃ praeterviderunt, ubi ἢ refertur ad μόλις, ut sit ἢ μόλις ἢ πάνυ γε ἀνάγκῃ. Nec particulam γε reddiderunt, sed pro ea etiam, quod ab hoc loco alienum est. Intelligendum enim sic: cui civitati quum firmiter paratae voluntario consilio vix liceat prius hostes aggredi, vel certe magna necessitate coactae, sive vel certe ita tantum, si magna necessitate coacta sit. Porro ποῦ δή om. pr. man. Cl., sed suprascriptum habet, et in marg. adscriptum γρ. ποῦ δεῖ. Ven. ποῦ δεῖ. D. πῶς δή, C. F. B. σπουδῇ. T. (Cantabr. Arn.) σπουδῇ. Ceteri ποῦ δή. Vulgatam ita intelligunt, quasi scriptum sit πῶς δή? Rursus ποῦ δεῖ requirit βιαζομένην pro βιαζομένῃ, ut Arn. adnotavit.

ᾗ γε οὐκ ἀνάγκῃ πρότερα ποι ἐπιχειρεῖν, ποῦ δὴ μὴ βιαζομένῃ γε πρὸς αὐθαιρέτους κινδύνους ἰέναι, ὡς τάχιστα δὲ ἐκέλευε τούς τε τραυματίας ἀναλαβόντας καὶ τὸν πεζὸν καὶ τῶν σκευῶν ὅσα ἦλθον ἔχοντες, ἃ δ' ἐκ τῆς πολεμίας εἰλήφασι καταλιπόντας, ὅπως κοῦφαι ὦσιν αἱ νῆες, ἀποπλεῖν ἐς Σάμον, κἀκεῖθεν ἤδη ξυναγαγόντας πάσας τὰς ναῦς, τοὺς ἐπίπλους, ἤν που καιρὸς ᾖ, ποιεῖσθαι. ὡς δὲ ἔπεισε, καὶ ἔδρασε ταῦτα· καὶ ἔδοξεν οὐκ ἐν τῷ αὐτίκα μᾶλλον ἢ ὕστερον οὐκ ἐς τοῦτο μόνον ἀλλὰ καὶ ἐς ὅσα ἄλλα Φρύνιχος κατέστη οὐκ ἀξύνετος εἶναι. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀφ' ἑσπέρας εὐθὺς τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀτελεῖ τῇ νίκῃ ἀπὸ τῆς Μιλήτου ἀνέστησαν, καὶ οἱ Ἀργεῖοι κατὰ τάχος καὶ πρὸς ὀργὴν τῆς ξυμφορᾶς ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Σάμου ἐπ' οἴκου. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἅμα τῇ ἕῳ ἐκ τῆς 28
Τειχιούσσης ἄραντες ἐπικατάγονται, καὶ μείναντες ἡμέραν μίαν,

Magis placet, cum Lindavio ἤπου δὴ scribere i. e. *multo minus, nedum*: v. Vig. p. 412.; eam enim locutionem etiam post negativam sententiam locum habere docent exempla 1, 142. ἤπου δὴ ἐν πολεμίᾳ et 6, 37. ἤπου γε δὴ ἐν πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίᾳ et Matth. p. 1212. Repetendum igitur ἤπου δὴ (οὐκ) ἐνδέχεσθαι, nam oratio obliqua est. Et ἤπου δὴ latere videtur in nonnullorum librorum scriptura σπουδῇ. Vulgatam Arn. tuetur loco Herodoti 2, 11. κοῦ γε δὴ — οὐκ ἂν χωσθείη κόλπος, sed ibi quoque Reiz. et Valck. proponunt ἢ κού γε δή. Schneid. Indic. Xen. Mem. s. v. σχολῇ et in Lexic. v. σπουδῇ scriptum vult σπουδῇ γε, *aegre, vix*, et σπουδῇ a Thucydide frequentari dicit Heind. ad Plat. Phaedon. §. 107. Iure negat Popp. Tum ἦν που καιρὸς ᾖ Vat. Vulgo εἴη. Ἢν per se cum optativo non construitur; in oratione obliqua licet, docente Herm. ad Vig. p. 822. et de Praecc. quibusd. Attic. p. XIV. Dubitari igitur licet, num vulgata retinenda sit: quia vero alibi Thuc. non sic loquatur et ὅπως ὦσιν praecedant, Popp. ad ᾖ se magis inclinare profitetur. Idem Arn. propterea praetulit, quia oratio Phrynichi plerumque recta sit, non obliqua, nam praecedere haec: ἔξεστιν, ἔσται — ὅσα ἦλθον ἔχοντες — εἰλήφασι et inprimis ἢν ἡσσηθῶσι, non ἡσσηθεῖεν. Denique verba πρὸς ὀργὴν τῆς ξυμφορᾶς Schol. ita exponit: ὀργιζόμενοι διὰ τὴν συμβᾶσαν αὐτοῖς συμφοράν.

28. ἐπικατάγονται] i. e. *post profectionem Atheniensium ad Miletum appellunt*. Port. Et ξυγκαταδιωχθείσας est *quas una cum Chalcidei navibus hostes persecuti erant*. Vid. supra c. 17. 19. Tum τὰ σκεύη Arn. intelligit malos, vela, armamenta, quae de more in litore reliquerant, quum classis solvebat pugnam commissura, et confert Xen. H. Gr. 1, 1, 13. 6, 2, 27. Idem locutionem ἐν ᾗ κατεῖχε dicit insolitam, solennius futurum fuisse ἣν κατεῖχε, addens significare *se sustinuit, firmiter constitit*, ut ὁ λόγος κατέχει 1, 10. τῶν σεισμῶν κατεχόντων 3, 89. Atque hoc praefero alteri eius explicationi: ἐν ᾗ καταστὰς κατεῖχεν αὐτήν. Porro ἀλλ' ἢ Ἀττικάς scribi iubet Haack. i. e. *nisi*, addens, si ἄλλ' ᾗ scribatur, desiderari τι. „Nemo tamen dixerit dass die Schiffe ausser Attische wären, vel dass es ausser Attische Schiffe wären, et de omisso τις vide ad 6, 21. 7, 43. et al." Popp. Exspectes potius ἄλλας ἤ. Mihi ἀλλ' ἢ sic accipiendum videtur: *quum non exspectarent, sed vel Atticas naves esse, vel nesciebant quas*. Vid. Herm. ad Vig. p. 812. Id patet esse idem ac si dicas; *non alias exspectabant, nisi Atticas naves esse*. Et τὰς ναῦς Vat. solus habet, probante Popp., quia sensus sit *eas naves, quas Iasii conspicerent*. Dein Darici state-

τῇ ὑστεραίᾳ καὶ τὰς Χίας ναῦς προςλαβόντες τὰς μετὰ Χαλκιδέως τὸ πρῶτον ξυγκαταδιωχθείσας, ἐβούλοντο πλεῦσαι ἐπὶ τὰ σκεύη ἃ ἐξείλοντο ἐς Τειχιοῦσσαν πάλιν. καὶ ὡς ἦλθον, Τισσαφέρνης τῷ πεζῷ παρελθὼν πείθει αὐτοὺς ἐπὶ Ἴασον, ἐν ᾗ Ἀμόργης πολέμιος ὢν κατεῖχε, πλεῦσαι. καὶ προςβαλόντες τῇ Ἰάσῳ αἰφνίδιοι, καὶ οὐ προςδεχομένων ἀλλ' ἢ Ἀττικὰς τὰς ναῦς εἶναι, αἱροῦσι· καὶ μάλιστα ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Συρακόσιοι ἐπῃνέθησαν. καὶ τόν τε Ἀμόργην ζῶντα λαβόντες, Πισσούθνου νόθον υἱόν, ἀφεστῶτα δὲ βασιλέως, παραδιδόασιν οἱ Πελοποννήσιοι Τισσαφέρνει ἀπαγαγεῖν, εἰ βούλεται, βασιλεῖ, ὥςπερ αὐτῷ προςέταξε· καὶ τὴν Ἴασον διεπόρθησαν, καὶ χρήματα πάνυ πολλὰ ἡ στρατιὰ ἔλαβε· παλαιόπλουτον γὰρ ἦν τὸ χωρίον. τούς τ' ἐπικούρους τοὺς περὶ τὸν Ἀμόργην παρὰ σφᾶς αὐτοὺς κομίσαντες καὶ οὐκ ἀδικήσαντες ξυνέταξαν, ὅτι ἦσαν οἱ πλεῖστοι ἐκ Πελοποννήσου· τό τε πόλισμα Τισσαφέρνει παραδόντες καὶ τὰ ἀνδράποδα πάντα, καὶ δοῦλα καὶ ἐλεύθερα, ὧν καθ' ἕκαστον στατῆρα δαρεικὸν παρ' αὐτοῦ ξυνέβησαν λαβεῖν, ἔπειτα ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Μίλητον. καὶ Πεδάριτόν τε τὸν Λέοντος ἐς τὴν Χίον ἄρχοντα Λακεδαιμονίων πεμψάντων, ἀποστέλλουσι πεζῇ μέχρι Ἐρυθρῶν ἔχοντα τὸ παρὰ Ἀμόργου ἐπικουρικόν, καὶ ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ Φίλιππον καθιστᾶσι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

29 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἐπειδὴ τὴν Ἴασον κατεστήσατο ὁ Τισσαφέρνης ἐς φυλακήν, παρῆλθεν ἐς τὴν Μίλητον, καὶ μηνὸς μὲν τροφήν, ὥςπερ ὑπέστη ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ἐς δραχμὴν Ἀττικὴν ἑκάστῳ πάσαις ταῖς ναυσὶ διέδωκε, τοῦ

res, itemque Philippi Macedonis, Alexandri, Lysimachi stateres aequabant aurei stateris Attici aestimationem sive pretium Attici didrachmatis. Didrachma autem aestimabatur viginti drachmis argenti, ut in minis stateres quini, trecenteni in talentis essent, siquidem auri pretium decuplo maius argenti haberetur. v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 23. De scriptura nominis Pedariti et de ipso viro agit Valck. ad Theocr. Adoniaz. Vol. 2. p. 85. Heind.

ἄρχοντα] Ut ἁρμοστήν puto, quamquam Thuc. hoc nomine non utitur. Schol. Dem. Lept. §. 55. ἁρμοστὰς δὲ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντας τῶν Λακεδαιμονίων λέγει. ἐκάλουν δὲ αὐτοὺς οὕτω διὰ τὸ ἁρμόζειν τὰ ἤθη τῶν πολιτῶν τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων. Haec verbi explicatio satis mira est. Conf. Maussac. ad Harpocr. p. 72. Wess. ad Diod. 13, 66. Lexic. Segner. p. 206, 16. 211, 7. 445, 49. Ἁρμοστὴν Atheniensem habet Xen. H. Gr. 4, 8, 8. Ut Pedaritus Chii, ita Mileti Philippus videtur ἁρμοστής fuisse. Krueg. ad Dionys. p. 280. De locutione ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ v. adn. ad 5, 83.

29. ἐς δραχμὴν Ἀττικήν] i. e. ita ut drachmam quisque quotidie acciperet. Popp. Drachma Attica exaequat 5 grossos 6 Pfenninge formulae imperialis, drachma constat 6 obolis, obolus 8 chalcis. Talentum constat 60 minis, mina 100 drachmis. v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 15 sq. De verbis παραδοῦναι ξυμπλέων v. Matth. p. 1040. c. Ad ὅμως δέ cogita: quamquam Theramenes non adversabatur. Particula δέ, ut solet, post parenthesin infertur. Vid. adn. ad 3, 107. Herm. ad Vig. p. 847. Wolf. et Weisk. ad Xen. H. Gr. 1, 3, 20.

δὲ λοιποῦ χρόνου ἐβούλετο τριώβολον διδόναι, ἕως ἂν βασιλέα ἐπέρηται· ἢν δὲ κελεύῃ, ἔφη δώσειν ἐντελῆ τὴν δραχμήν. Ἑρμοκράτους δὲ ἀντειπόντος τοῦ Συρακοσίου στρατηγοῦ, (ὁ γὰρ Θηραμένης οὐ ναύαρχος ὤν, ἀλλ' Ἀστυόχῳ παραδοῦναι τὰς ναῦς ξυμπλέων, μαλακὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ,) ὅμως δὲ παρὰ πέντε ναῦς πλέον ἀνδρὶ ἑκάστῳ ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὡμολογήθησαν. ἐς γὰρ πέντε ναῦς [καὶ πεντήκοντα] τρία τάλαντα ἐδίδου τοῦ μηνός· καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσῳ πλείους νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τοῦτον ἐδίδοτο.

Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίοις προς- 30
αφιγμέναι γὰρ ἦσαν καὶ οἴκοθεν ἄλλαι νῆες πέντε καὶ τριά-

παρὰ πέντε ναῦς] Tissaphernes quum Spartanis classiariis nautisque diurnum stipendium drachmam Atticam pollicitus initio quidem, Ol. 92, 1. (412.) fide stetisset, postea Alcibiadis consilio triobolum tantum dare voluit, donec rex plenam drachmam dari concessisset. Quippe ne Atheniensium quidem civitas plus triobolo militibus tribuebat. Tametsi eo inductus est, ut pro triobolo viritim solvendo quinis navibus menstrua talenta tria, adeoque singulis navibus triginta sex minas in mensem, viritim (si statuas triremes ducenis impletas fuisse), menstruas octodecim drachmas, diurnos $3\frac{3}{5}$ obolos tribueret. Obliteranda enim sunt verba *καὶ πεντήκοντα*, ex cap. 26. huc temere tracta. Verba autem *παρὰ πέντε ναῦς* significant *in quinas naves*, für je fünf Schiffe. Sequentia verba *καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσῳ πλείους νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τοῦτον ἐδίδοτο* comprobant veritatem huius emendationis. Hoc enim significant: und den übrigen wurde, je nachdem die Schiffszahl die Zahl von fünf Schiffen überstieg, nach demselben Verhältnisse derselbe Sold gezahlt. In formula foederis, quod Spartani cum Persis inierunt supra c. 5., nulla stipendii mentio facta est, sed de triobolo tantum diurna mercede convenisse, ex Xen. H. Gr. 1, 5, 3. constat. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 297. adde p. 299. adn. 561.

30. *τοῖς — Ἀθηναίοις προςαφιγμέναι γὰρ ἦσαν*] i. e. *οἱ δὲ ἐν Σάμῳ Ἀθηναῖοι καὶ τὰς ναῦς ἀπὸ Χίου πάσας καὶ τὰς ἄλλας ξυναγαγόντες, (προςαφιγμέναι γὰρ ἦσαν αὐτοῖς καὶ οἴκοθεν ἄλλαι νῆες), ἐβούλοντο — ἐφορμεῖν*. Dixi de h. l. in adn. ad 1, 72. init. Quod hic factum esse narratur, id Arn. adnotavit Phrynichum suasisse c. 27. *ἀποπλεῖν ἐς Σάμον, κἀκεῖθεν ἤδη ξυναγαγόντας πάσας τὰς ναῦς τοὺς ἐπίπλους ποιεῖσθαι*. Et *καὶ τὰς ἄλλας* Krueg. p. 315 sq. putat intelligendas esse eas, quae ad minores expeditiones emissae fuerant, quarum, quum exigui momenti essent, mentionem nullam fecerit. Idem p. 279. ad *διακληρωσάμενοι* adnotavit, imperatores, nisi forte unus eorum *αὐτοκράτωρ* esset, sorte munia belli inter se partiri solitos esse. Vid. Thuc. 6, 42. 62. Et *χιλίων ὁπλιτῶν* refer ad eos, qui cum aliis superiori aestate advecti erant c. 25. Pro *ἀγαγόντες* Vat. *ἀπολιπόντες* offert, idemque *ἐν* om. „At de relictis postea demum scriptor loquitur, eosque in ipsa Samo, non in navibus remansisse et consentaneum est et ibi audimus. Neque vero nostrum placet, sed *ἄγοντες* probabiliter conficit Krueg. ad Dionys. p. 314. *Ἀναγόντων* (*τες* sec. man.) praebet G. (?) Verum totum hoc participium ab interpretibus additum atque *ἔχοντες* ex praegressis subaudiendum esse praeter dissensum Vaticani declarat interpretatio Vallae, quamvis *ἐν ναυσὶν ὁπλιταγωγοῖς* male cum *ἔπλεον* iungentis: *cum triginta navibus et parte armatorum, qui venerant in Miletum, actuariis navigiis advecti sunt in Chium.*" Popp.

λόντα καὶ στρατηγοὶ Χαρμῖνος καὶ Στρομβιχίδης καὶ Εὐκτήμων, καὶ τὰς ἀπὸ Χίου πάσας καὶ τὰς ἄλλας ξυναγαγόντες, ἐβούλοντο διακληρωσάμενοι ἐπὶ μὲν τῇ Μιλήτῳ τῷ ναυτικῷ ἐφορμεῖν, πρὸς δὲ τὴν Χίον καὶ ναυτικὸν καὶ πεζὸν πέμψαι. καὶ ἐποίησαν οὕτω. Στρομβιχίδης μὲν γὰρ καὶ Ὀνομακλῆς καὶ Εὐκτήμων τριάκοντα ναῦς ἔχοντες καὶ τῶν ἐς Μίλητον ἐλθόντων χιλίων ὁπλιτῶν μέρος ἀγαγόντες ἐν ναυσὶν ὁπλιταγωγοῖς ἐπὶ Χίον λαχόντες ἔπλεον· οἱ δ' ἄλλοι ἐν Σάμῳ μένοντες τέσσαρσι καὶ ἑβδομήκοντα ναυσὶν ἐθαλασσοκράτουν, καὶ ἐπίπλουν τῇ Μιλήτῳ ἐποιοῦντο.

31 Ὁ δὲ Ἀστύοχος ὡς τότε ἐν τῇ Χίῳ ἔτυχε διὰ τὴν προδοσίαν τοὺς ὁμήρους καταλεγόμενος, τούτου μὲν ἐπέσχεν, ἐπει-

De navibus hoplitagogis v. Duk. ad 6, 43. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 300.

τέσσαρσι καὶ ἑβδομήκοντα] Hoc igitur tempore Atheniensium classis navium erat centum quatuor. At multo plures iam in Asiam venerant. Adductae enim sunt viginti a Strombichide et Thrasycle c. 15. 16. 17. 24., sex et viginti a Diomedonte et Leonte c. 19 sq. 23., duodequinquaginta a Phrynicho c. 25., et quae praesenti loco dicuntur triginta [quinque] a Charmino, qui fortasse idem est, cuius non honorificam mentionem fecit Arist. Thesm. 811. Desiderantur igitur viginti [quinque]. Sed praesenti loco non numerari videntur, nisi triremes, quum earum quidem navium, quae Phrynicho duce advectae erant, *ὁπλιταγωγοί* quoque fuerint. Quarum aliae Argivos videntur in patriam transmisisse, qui quod a Milesiis Ionibus fugati erant, irati abierunt c. 25. 27. extr., aliae Onomaclem et Euctemonem comitabantur, pars fortasse in Samo remanebat. Ac nonnullis navibus haud dubie praetores prioris anni Athenas vecti sunt. Quorum qui fuerat Strombichides, iam ante eodem missus videtur, ut auxilia peteret. Nunc enim demo praetor factus revertitur. Eidemque, quum popularis esset (vid. Lys. c. Agorat. p. 853. c. Nicom. p. 860.), in tertium quoque annum imperium prorogatum est. De Strombichide tertium imperatore v. cap. 62. 79. Kruse. p. 815. Idem p. 279. statim pro *ἐπίπλουν* legi vult *ἐπίπλους* coll. c. 38. extr.

31. *ὡς τότε ἐν τῇ Χίῳ*] Vid. cap. 24. extr. „Ne quis ὅς conliciat, v. 3, 69. 5, 10. Ac 5, 6. in verbis *ὁ Κλέων, ὃς ἀπὸ τῆς Τορώνης τότε περιέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, Σταγείρῳ προσβάλλει*, recte Haackium coniecisse puto, pro ὃς cum aliquot libris legendum esse ὡς, non tamen propterea, quod haec lectio aptior, sed quod difficilior est." Krueg. ad Dionys. p. 332. Mox ad *τὰς Πελοποννησίων δέκα* tenendum est, quatuor navibus ipsum Astyochum Chium venisse c. 24. extr., et sex naves eodem venisse Cenchreis c. 23. vers. fin. Verba *τὰ Ἀθηναίων φρονοῦντας* explicat Matth. p. 573 sq. Et *ἀνοικίζεσθαι* est *in locum editiorem habitatum ire.* Negat Krueg. p. 341. hoc verbum significare *in continentem interiorem recedere:* iniuria id quidem, nam utrumque significat, siquidem *τὰ ἄνω* tum interior continens, tum simul loca editiora cogitari possunt. Contrarium *κατοικίζεσθαι* apud Thucydidem non est, sed *κάτω οἰκίζεσθαι*, v. Krueg. l. c. Daphnus non ita procul a litore sita fuisse videtur, quare Kruegeri interpretationem eius verbi amplexus sum; sin paulo remotior a mari fuit, altera significatio obtinet. Daphnus Arnoldo, iudicium Crameri secuto, videtur locus fuisse, quem Strab. 14, 1, 36. p. 645. templum Apollinis dicit.

δὴ ᾔσθετο τάς τε μετὰ Θηραμένους ναῦς ἡκούσας καὶ τὰ περὶ τὴν ξυμμαχίαν βελτίω ὄντα, λαβὼν δὲ ναῦς τάς τε Πελοποννησίων δέκα καὶ Χίας δέκα ἀνάγεται, καὶ προσβαλὼν Πτελεῷ καὶ οὐχ ἑλὼν παρέπλευσεν ἐπὶ Κλαζομενάς, καὶ ἐκέλευεν αὐτῶν τοὺς τὰ Ἀθηναίων φρονοῦντας ἀνοικίζεσθαι ἐς τὸν Δαφνοῦντα καὶ προσχωρεῖν σφίσι· ξυνεκέλευε δὲ καὶ Ταμὼς, Ἰωνίας ὕπαρχος ὤν. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, ἐσβολὴν ποιησάμενος τῇ πόλει οὔσῃ ἀτειχίστῳ, καὶ οὐ δυνάμενος ἑλεῖν, ἀπέπλευσεν ἀνέμῳ μεγάλῳ, αὐτὸς μὲν ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην, αἱ δὲ ἄλλαι νῆες κατῆραν ἐς τὰς ἐπικειμένας ταῖς Κλαζομεναῖς νήσους Μαράθουσσαν καὶ Πήλην καὶ Δρύμουσσαν. καὶ ὅσα ὑπεξέκειτο αὐτόθι τῶν Κλαζομενίων, ἡμέρας ἐμμείναντες διὰ τοὺς ἀνέμους ὀκτὼ, τὰ μὲν διήρπασαν καὶ ἀνάλωσαν, τὰ δὲ ἐσβαλόμενοι ἀπέπλευσαν ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην ὡς Ἀστύοχον. ὄντος δ' αὐτοῦ ἐνταῦθα Λεσβίων ἀφικνοῦνται πρέσβεις βου- 32 λόμενοι αὖθις ἀποστῆναι· καὶ αὐτὸν μὲν πείθουσιν, ὡς δ' οἱ

καὶ προσχωρεῖν σφίσι] Quosnam hoc facere iussit? num eos, qui partibus Atheniensium favebant? imo eos, qui Clazomenis remanere debebant. Quare scribendum puto: καὶ αὐτοὺς προσχωρεῖν σφίσι. Mox Arn. probat coniecturam Popponis προσβολήν pro ἐσβολήν, quia hoc apud Thucydidem semper significet vel *aditum regionis*, *vallis* vel *incursationem*, nunquam vero *aggressionem*, velut urbis, castelli. De augmento verbi ἀνάλωσαν v. Herm. ad Soph. Ai. 1028. Denique ἐσβαλόμενοι est *navibus imposuerunt*.

32. βουλόμενοι] Exspectes βουλόμενον. Mox αὖθις in verbis αὖθις ἀποστῆναι accessit ex Vat., recte; nam a Chiis sollicitata primo Methymna desciverat c. 22., eiusque exemplum secutae erant Mytilene et Eresus ac fortasse etiam Pyrrha et Antissa c. 23. Sed quum Athenienses naves Chiorum subito adorti fugassent, maioremque earum partem cepissent, Astyochus, qui eas subsecutus erat, Chium recedere coactus est. Quo facto Athenienses denuo Lesbiorum urbes in potestatem suam redegerunt ac praesidiis tenuerunt. Vide cap. eod. Propter verba πέντε παριὼν πεζῇ ἐκ τῆς Μιλήτου adi c. 28. Quinque autem naves (ἐκ τῶν πέντε νεῶν) intellige eas, quibus Chalcideus et Alcibiades in has oras advecti erant, ut narravit c. 6. 8. 11. 12. 17. 25. Deinde vulgo erat ὑπὸ Χαλκιδέων, quod iam Duk. in Χαλκιδέως mutandum esse vidit, idque postea repertum est in Vat. et Lugd., in cuius marg. γρ. χαλκιδέους. Particulam ὡς in ὡς ἐς πεντακοσίους om. Vat., ἐς om. L. et T. (Cantabr. Arn.) Popp. ait se non dubitaturum fuisse delere ὡς, nisi etiam similium pleonasmorum exempla 1, 1. p. 198. memorata dubitantius sese agere iussissent et Vat. ita etiam c. 5. praeberet. Ceterum de his militibus a Chalcideo in litore Chii relictis v. cap. 17. Numerum horum militum Arn. affirmat credibile esse excessisse quingentos, quum constaret ex tota multitudine hominum, qua quinque naves impletae fuerant (ἐκ μὲν τῶν νεῶν τοὺς ναύτας ὁπλίσαντες, non simpliciter ναύτας scriptoris verba sunt l. c.), at complures probabile fieri cecidisse in variis cladibus, quas Chii per Athenienses perpessi erant c. 24. Conf. adn. ad c. 17. init. Mox ὁ Ἀστύοχος τὸν λόγον edidit Bekk. ex Vat. (vulgo articuli desunt), idemque ex coniectura legi vult σφεῖς ἕξειν. Verborum ἤν τι σφάλλωνται hic debet sensus esse: *etiamsi sibi*, Peloponnesiis, *non prorsus ex sententia cedat*, quare Dobr. legendum esse putat ἤν τι καὶ σφ. Denique legi-

τε Κορίνθιοι καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀπρόθυμοι ἦσαν διὰ τὸ πρότερον σφάλμα, ἄρας ἔπλει ἐπὶ τῆς Χίου, καὶ χειμασθεισῶν τῶν νεῶν ὕστερον ἀφικνοῦνται ἄλλαι ἄλλοθεν ἐς τὴν Χίον. καὶ μετὰ τοῦτο Πεδάριτος, τότε παριὼν πεζῇ ἐκ τῆς Μιλήτου, γενόμενος ἐν Ἐρυθραῖς διαπεραιοῦται αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ ἐς Χίον· ὑπῆρχον δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν πέντε νεῶν στρατιῶται ὑπὸ Χαλκιδέως ὡς ἐς πεντακοσίους ξὺν ὅπλοις καταλειφθέντες. ἐπαγγελλομένων δέ τινων Λεσβίων τὴν ἀπόστασιν, προσφέρει τῷ τε Πεδαρίτῳ καὶ τοῖς Χίοις Ἀστύοχος λόγον ὡς χρὴ παραγενομένους ταῖς ναυσὶν ἀποστῆσαι τὴν Λέσβον· ἢ γὰρ ξυμμάχους πλείους σφᾶς ἕξειν, ἢ τοὺς Ἀθηναίους, ἤν τι σφάλλωνται, κακώσειν. οἱ δ' οὐκ ἐσήκουον, οὐδὲ τὰς ναῦς ὁ Πεδάριτος ἔφη τῶν Χίων αὐτῷ προήσειν.

33 κἀκεῖνος λαβὼν τάς τε τῶν Κορινθίων πέντε καὶ ἕκτην Μεγαρίδα καὶ μίαν Ἑρμιονίδα καὶ ἃς αὐτὸς Λακωνικὰς ἦλθεν ἔχων, ἔπλει ἐπὶ τῆς Μιλήτου πρὸς τὴν ναυαρχίαν, πολλὰ ἀπειλήσας τοῖς Χίοις ἦ μὴν μὴ ἐπιβοηθήσειν, ἤν τι δέωνται. καὶ προσβαλὼν Κωρύκῳ τῆς Ἐρυθραίας ἐνηυλίσατο. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Σάμου Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν Χίον πλέοντες τῇ στρατιᾷ, καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα λόφου διείργοντο καὶ καθωρμίσαντο, καὶ ἐλάθοσαν ἀλλήλους. ἐλθούσης δὲ παρὰ Πεδαρίτου ὑπὸ νύκτα ἐπιστολῆς ὡς Ἐρυθραίων ἄνδρες αἰχμάλωτοι ἐκ Σάμου ἐπὶ προδοσίᾳ ἐς Ἐρυθρὰς ἥκουσιν ἀφειμένοι, ἀνάγεται ὁ Ἀστύοχος

mus οὐδὲ — ὁ Πεδάριτος ἔφη, erat enim Chio insulae praefectus, v. cap. 28. extr.

33. τὰς τῶν Κορινθίων πέντε] i. e. τὰς τῶν Κορινθίων πέντε οὔσας. Corinthiorum naves adfuisse, scriptor iam c. 32. significavit, sed non item Corinthias quinque fuisse. Krueg. ad Dionys. p. 298. Sequuntur haec: καὶ ἃς αὐτὸς Λακωνικὰς ἦλθεν ἔχων, etenim Astyochus Cenchreis solverat cum 4 (Laconicis, ut videtur) navibus, c. 23. init. Subsequuntur 6 Peloponnesiae item Cenchreis c. 23. vers. fin. At hic numerantur 11 naves. Krueg. l. c. statuit, unam serius advenisse. Quod si minus placet, sumendum est, Astyochum 3 Laconicas venisse, quartam fuisse aut Megarensem, aut Hermionensem. Has tres Laconicas ait Krueg. verisimile esse ex iis fuisse, quas Agis aedificandas curaverat.

ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα] i. e. καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα λόφου (an der andern Seite eines Hügels) καθορμισάμενοι διείργοντο τῷ λόφῳ. Quare mox adiicit, adeo non multum abfuisse, quin Astyochus in naves Atheniensium validiorum (v. cap. 30. vers. fin.) incideret. Vid. adn. ad 3, 68., ubi similis verborum traiectio: αὖθις τὸ αὐτὸ ἕνα ἕκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες. Τὸ ἐπὶ θάτερα nobis est, die andere Seite et genitivus λόφου pendet ex θάτερα, sicut genitivus τοῦ ἐπὶ θάτερα pendet ex praepositione ἐκ. Ἐκ significat, id quod nos reddimus voculis nach etwas hin, velut τὸ ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος 1, 64. das Fort nach der Erdzunge hin, Latini *ab Isthmo*. Vid. Matth. p. 1133 conf. Herm. Il. 8, 213. ibique Heyn. in Obss. Vol. 5. p. 453. Paulo post verba ὑπὸ νύκτα accesserunt ex Vat. Ad ὡς Ἐρυθραίων etc. tenendum, Erythraeos una cum Chiis descivisse, hostesque Atheniensium fuisse, ut patet ex c. 14.

εὐθὺς ἐς τὰς Ἐρυθρὰς πάλιν, καὶ παρὰ τοσοῦτον ἐγένετο αὐτῷ μὴ περιπεσεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. διαπλεύσας δὲ καὶ ὁ Πεδάριτος πρὸς αὐτόν, καὶ ἀναζητήσαντες τὰ περὶ τῶν δοκούντων προδιδόναι, ὡς εὗρον ἅπαν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς Σάμου προφασισθέν, ἀπολύσαντες τῆς αἰτίας ἀπέπλευσαν, ὁ μὲν ἐς τὴν Χίον, ὁ δὲ ἐς τὴν Μίλητον ἐκομίσθη ὥσπερ διενοεῖτο.

Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων στρατιὰ ταῖς ναυσὶν 34 ἐκ τοῦ Κωρύκου περιπλέουσα κατ' Ἀργῖνον ἐπιτυγχάνει τρισὶ ναυσὶ τῶν Χίων μακραῖς· καὶ ὥσπερ ἰδόντες ἐπεδίωκον, καὶ χειμών τε μέγας ἐπιγίγνεται, καὶ αἱ μὲν τῶν Χίων μόλις καταφεύγουσιν ἐς τὸν λιμένα, αἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων, αἱ μὲν μάλιστα ὁρμήσασαι τρεῖς διαφθείρονται καὶ ἐκπίπτουσι πρὸς τὴν πόλιν τῶν Χίων, καὶ ἄνδρες οἱ μὲν ἁλίσκονται οἱ δ' ἀποθνήσκουσιν, αἱ δ' ἄλλαι καταφεύγουσιν ἐς τὸν ὑπὸ τῷ Μίμαντι λιμένα, Φοινικοῦντα καλούμενον. ἐντεῦθεν δ' ὕστερον ἐς τὴν Λέσβον καθορμισάμενοι παρεσκευάζοντο ἐς τὸν τειχισμόν.

Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος Ἱπποκρά- 35 της ὁ Λακεδαιμόνιος ἐκπλεύσας δέκα μὲν Θουρίαις ναυσίν, ὧν ἦρχε Δωριεὺς ὁ Διαγόρου τρίτος αὐτός, μιᾷ δὲ Λακωνικῇ,

ὡς εὗρον ἅπαν] Etenim ut Athenienses se abire paterentur, simulabant se cives suos in partes Atheniensium traducturos, qua fraude feliciter in patriam evaserunt. Denique ἐκομίσθη quia Valla non interpretatus sit, deletum vult Krueg.

34. Ἀργῖνον] Ἄργεννον Straboni 14. p. 644. μετὰ δὲ Κώρυκον Ἀλόννησος νησίον· εἶτα τὸ Ἄργεννον, ἄκρα τῆς Ἐρυθραίας, πλησιάζουσα μάλιστα τῷ Χίων Ποσειδίῳ. Steph. quoque τὸ Ἄργεννον ἀκρωτήριον. Et Ptolemae. p. 118. Κλαζομεναί, Ἄργεννον ἄκρον. Duk. Unus Vat. ὡς εἶδον praebet pro ὥςπερ ἰδόντες, Valla: simulac conspexit, singularem ad exercitum referens. Porro pro ἐπεδίωκον vulgo legitur αὐτὰς ἐπεδίωκον, sed αὐτάς om. multi et scripti et edd. In marg. m. est αὐτὰ ς εἶδον i. e. αὐτὰς vel αὐτοὺς ὡς εἶδον. Vat. ἐδίωκον pro ἐπεδ. Non puto aut ὥςπερ aut ἰδόντες corrupta esse, sed mutata interpunctione locum ita intelligo: *et quam cito conspectas naves persequuntur, tam continuo tempestas exoritur* etc. Καί enim hoc sensu usurpari, ut in apodosi positum *continuo* sit, constat vel ex Hom. Il. 24, 786. alibi. v. adn. ad c. 8. extr. Latini, ubi dicere volunt, rem, postquam alia acciderit, aliam e vestigio insecutam esse, utuntur voce *atque*, de quo usu v. Ramsh. Gr. p. 523. adn. Ὥςπερ autem hic nihil insoliti habet; eadem fere vi gaudet, qua in formula ὥςπερ εἶχε, wie er ging und stand. Hic: wie sie die Schiffe ansichtig wurden und verfolgten, brach auch sofort ein Sturm los. Et ἐκπίπτουσι est *eiciuntur* ad urbem Chiorum, sie werden verschlagen. Vid. Ern. Gloss. Liv. Ruhnk. ad Vellei. Pat. 1, 1. Mimas mons est excelsus, sicut Arginum et Corycus, v. Strab. 14. p. 954. B. Alm. De Phoenicunte v. Wachsm. Antt. Gr. 1, 1. p. 53, 64. Verba ἐς τὸν τειχισμόν Arn. trahit ad munitionem Delphinii c. 38.

35. Δωριεύς] v. Thuc. 3, 8. Xen. H. Gr. 1, 5, 19. Pausan. 6, 7, 1. 2., quos affert Krueg. ad Dionys. p. 306. Adde Mans. Spart. 2. p. 299 sq. adn. et Od. Muell. Dor. 2. p. 148. Pro ὑπὸ Τισσαφέρνους vulgo legitur ἀπὸ Τ. Emendavit Palmer. Converte [illegible]

[illegible] Συρακοσίαι, καταπλεῖ ἐς Κνίδον· ἡ δ' ἀφειστήκει ἤδη ὑπὸ Τισσαφέρνους. καὶ αὐτὰς οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ ἄρχοντες ἐκέλευον ταῖς μὲν ἡμισείαις τῶν νεῶν Κνίδον φυλάσσειν, ταῖς δὲ περὶ Τριόπιον οὔσαις τὰς ἀπ' Αἰγύπτου ὁλκάδας προσβαλλούσας ξυλλαμβάνειν· ἔστι δὲ τὸ Τριόπιον ἄκρα τῆς Κνιδίας προύχουσα, Ἀπόλλωνος ἱερόν. πυθόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πλεύσαντες ἐκ τῆς Σάμου, λαμβάνουσι τὰς ἐπὶ Τριοπίῳ φρουρούσας ἓξ ναῦς· οἱ δ' ἄνδρες ἀποφεύγουσιν ἐξ αὐτῶν. καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὴν Κνίδον καταπλεύσαντες καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει ἀτειχίστῳ οὔσῃ, ὀλίγου εἷλον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ αὖθις προσέβαλλον, καὶ ὡς ἄμεινον φραξαμένων αὐτῶν ὑπὸ νύκτα καὶ ἐπεσελθόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ τοῦ Τριοπίου ἐκ τῶν νεῶν διαφυγόντων, οὐκέθ' ὁμοίως ἔβλαπτον, ἀπελθόντες καὶ δῃώσαντες τὴν τῶν Κνιδίων γῆν ἐς τὴν Σάμον ἀπέπλευσαν.

36 Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀστυόχου ἥκοντος ἐς τὴν Μίλητον ἐπὶ τὸ ναυτικόν, οἱ Πελοποννήσιοι εὐπόρως ἔτι εἶχον ἅπαντα τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον. καὶ γὰρ μισθὸς ἐδίδοτο ἀρκούντως, καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἰάσου μεγάλα χρήματα διαρπασθέντα ὑπῆν τοῖς στρατιώταις, οἵ τε Μιλήσιοι προθύμως τὰ τοῦ πολέμου ἔφερον. πρὸς δὲ τὸν Τισσαφέρνην ἐδόκουν τοῖς Πελοποννησίοις αἱ πρῶται ξυνθῆκαι, αἱ πρὸς Χαλκιδέα γενόμεναι, ἐνδεεῖς εἶναι καὶ οὐ πρὸς σφῶν μᾶλλον, καὶ ἄλλας ἔτι Θηραμένους παρόντος ἐποίουν· καὶ εἰσὶν αἵδε.

37 Ξυνθῆκαι Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς βασιλέα Δαρεῖον καὶ τοὺς παῖδας τοῦ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνην

pherne, quia ex toto h. l. apparet, Cnidum amicam Peloponnesiis, Atheniensibus hostilem fuisse, quo refutatur Kruegeri Comm. Thuc. p. 34. argumentatio. Et τὰς ἀπ' Αἰγύπτου ὁλκάδας intellige naves frumentarias Atheniensium. Pars enim Aegypti his temporibus desciverat v. Krueg. p. 356. Ley de Fat. Aegypt. sub imp. Pers. p. 55., ubi (sicut in Synopsi chronol. p. 43.) scribendum est 412 ante Chr. (Ol. 92, 1.) De ὀλίγου v. Matth. p. 669. adn. 2. Deinde Vat. ἀπελθόντες pro vulgata ἐπελθόντες. Ἀπελθόντες καὶ δῃώσαντες dictum est, ut καὶ ἀφικόμενοι ἐς Βέροιαν, κἀκεῖθεν ἐπιστρέψαντες καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου καὶ οὐχ ἑλόντες 1, 61. Converte und sie fuhren ab, *nachdem* sie das Land der Cnidier verwüstet. *Καί* salvo sensu abesse posset. Hic denique c. [illegible] legitur πλεύσαντες καὶ τροπαῖον στήσαντες, πάλιν ἐς τὴν Κνίδον καθωρμίσαντο i. e. sie fuhren ab, *nachdem* sie eine Trophaee errichtet, und legten sich wieder bei Cnidos vor Anker.

36. ἔτι Θεραμένους] Vat. Vulgo ἐπί. Quae praepositio quo sensu participiorum genitivis iungatur, docet Matth. p. 1113., sed hoc loco uti non debebat.

37. τοὺς παῖδας τοῦ βασιλέως] Bekk. in ed. stereot. omisit τοῦ βασ., quia, opinor, βασιλεύς sine articulo rex Persarum plerumque intelligendus. Interdum tamen poni, docet Popp. ex Thuc., Xenoph., Demosthene aliis. Et μηδὲ φόρους pro μήτε φ. Bekk. edidit, „quia non singula nomina negantia disiunguntur, sed enunciationes negantes copulantur." Popp. *Filios regis* credibile est fuisse Artaxerxem et Cyrum, eosque in foedere nominatos esse, ut eo obligarentur post obitum

[illegible] ὁπόση χώρα καὶ πόλεις βασιλέως εἰσὶ Δαρείου ἢ τοῦ πατρὸς ἦσαν ἢ τῶν προγόνων, ἐπὶ ταύτας μὴ ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῷ μηδενὶ μήτε Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμμάχους τοὺς Λακεδαιμονίων· μηδὲ φόρους πράσσεσθαι ἐκ τῶν πόλεων τούτων μήτε Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμμάχους τῶν Λακεδαιμονίων· μηδὲ Δαρεῖον βασιλέα μηδὲ ὧν βασιλεὺς ἄρχει ἐπὶ Λακεδαιμονίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῷ μηδενί. ἢν δὲ τι δέωνται Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι βασιλέως, ἢ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων, ὅ,τι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους, τοῦτο ποιοῦσι καλῶς ἔχειν. τὸν δὲ πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κοινῇ ἀμφοτέρους πολεμεῖν· ἢν δὲ κατάλυσιν ποιῶνται, κοινῇ ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι. ὁπόση δ' ἂν στρατιὰ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ βασιλέως ᾖ μεταπεμψαμένου βασιλέως, τὴν δαπάνην βασιλέα παρέχειν. ἢν δέ τις τῶν πόλεων ὁπόσαι ξυνέθεντο βασιλεῖ ἐπὶ τὴν βασιλέως ἴῃ χώραν, τὰς ἄλλας κωλύειν καὶ ἀμύνειν βασιλεῖ κατὰ τὸ δυνατόν. καὶ ἤν τις τῶν ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ ἢ ὅσης βασιλεὺς ἄρχει ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων ἴῃ ἢ τῶν ξυμμάχων, βασιλεὺς κωλυέτω καὶ ἀμυνέτω κατὰ τὸ δυνατόν.

Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ξυνθήκας Θηραμένης μὲν παραδοὺς 38
Ἀστυόχῳ τὰς ναῦς ἀποπλέων ἐν κέλητι ἀφανίζεται. οἱ δ' ἐκ τῆς Λέσβου Ἀθηναῖοι ἤδη διαβεβηκότες ἐς τὴν Χίον τῷ στρατῷ καὶ κρατοῦντες καὶ γῆς καὶ θαλάσσης Δελφίνιον ἐτείχιζον, χωρίον ἄλλως τε ἐκ γῆς καρτερὸν καὶ λιμένας ἔχον καὶ τῆς τῶν Χίων πόλεως οὐ πολὺ ἀπέχον. οἱ δὲ Χῖοι ἐν πολλαῖς ταῖς πρὶν μάχαις πεπληγμένοι, καὶ ἄλλως ἐν σφίσιν αὐτοῖς οὐ πάνυ εὖ διακείμενοι, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ Τυδέως τοῦ Ἴωνος ἤδη ὑπὸ Πεδαρίτου ἐπ' ἀττικισμῷ τεθνεώτων, καὶ τῆς ἄλλης πόλεως κατ' ἀνάγκην ἐς ὀλίγον κατεχομένης, ὑπόπτως διακείμενοι ἀλλήλοις ἡσύχαζον, καὶ οὔτ' αὐτοὶ διὰ ταῦτα οὔτε οἱ μετὰ Πεδαρίτου ἐπίκουροι ἀξιόμαχοι αὐτοῖς ἐφαίνοντο.. ἐς μέντοι τὴν

patria. Apparet enim, novum regem non putatum esse teneri decesserís actis, nisi ipse ea probasset: sic foedera cum Philippo et Antiocho inita instaurata sunt cum successoribus eorum, quasi hos per se non necessario obligarent. Vid. Liv. 40, 58. 42, 6. Arn.

38. ἀφανίζεται] i. e. *evanuit*, timens, ut videtur, ne Spartani vindictam a se sumerent, quod Tissapherni concessisset stipendia minui, ut apud Arnoldum est, qui suspicetur. Quod autem ἀποπλέων et non ἀποπλεύσας scriptor dicit, inde colligitur, Theramenem in reditu Spartam instituto evasisse. Delphinium erat castellum in insula Chio, teste Steph. Byz.

Ἴωνος] Ion Chius poeta non incelebris, de quo Suidas in v. Ἀθηναίους agit, docere coepit tragoediam Ol. 82. (452.), ut idem tradit in Ἴων. Itaque aetas quidem non obstat, quominus huius Tydei pater esse potuerit. Sed fortassis nullum aliud est huius rei argumentum. Dobr. Verba ἐς ὀλίγον κατεχομένης Schol. explicat per ἀναγκαζομένης ὀλιγαρχεῖσθαι. V. adn. ad 2, 37.

Μίλητον ἔπεμπον, κελεύοντες σφίσι τὸν Ἀστύοχον βοηθεῖν· ὁ δ᾽ οὐ προσεῖχεν. ἐπιστέλλει περὶ αὐτοῦ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ὁ Πεδάριτος ὡς ἀδικοῦντος. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ Χίῳ ἐς τοῦτο καθειστήκει τοῖς Ἀθηναίοις· αἱ δ᾽ ἐκ τῆς Σάμου νῆες αὐτοῖς ἐπίπλους μὲν ἐποιοῦντο ταῖς ἐν τῇ Μιλήτῳ, ἐπειδὴ δὲ μὴ ἀντανάγοιεν, ἀναχωροῦντες πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἡσύχαζον.

39 Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι αἱ τῷ Φαρναβάζῳ ὑπὸ Καλλιγείτου τοῦ Μεγαρέως καὶ Τιμαγόρου τοῦ Κυζικηνοῦ πρασσόντων παρασκευασθεῖσαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες ἄρασαι ἔπλευσαν ἐπὶ Ἰωνίας περὶ ἡλίου τροπάς· καὶ ἄρχων ἐπέπλει αὐτῶν Ἀντισθένης Σπαρτιάτης. ξυνέπεμψαν δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ἕνδεκα ἄνδρας Σπαρτιατῶν ξυμβούλους Ἀστυόχῳ, ὧν εἷς ἦν Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου· καὶ εἴρητο αὐτοῖς ἐς Μίλητον ἀφικομένους τῶν τε ἄλλων ξυνεπιμελεῖσθαι ᾗ μέλλει ἄριστα ἕξειν, καὶ τὰς ναῦς ταύτας ἢ αὐτὰς ἢ πλείους ἢ καὶ ἐλάσσους ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὡς Φαρνάβαζον, ἢν δοκῇ, ἀποπέμπειν, Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου, ὃς ξυνέπλει, ἄρχοντα προστάξαντας, καὶ Ἀστύοχον, ἢν δοκῇ τοῖς ἕνδεκα ἀνδράσι, παύειν τῆς ναυαρχίας, Ἀντισθένη δὲ καθιστάναι· πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολὰς ὑπώπτευον αὐτόν. πλέουσαι οὖν αἱ νῆες ἀπὸ Μαλέας πελάγιαι Μήλῳ προσέβαλον, καὶ περιτυχόντες ναυσὶ δέκα Ἀθηναίων τὰς τρεῖς λαμβάνουσι κενὰς καὶ κατακαίουσιν. μετὰ δὲ τοῦτο δεδιότες μὴ αἱ διαφυγοῦσαι τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῆς Μήλου νῆες, ὅπερ καὶ ἐγένετο, μηνύσωσι τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, πρὸς τὴν Κρήτην πλεύσαντες καὶ πλείω τὸν πλοῦν διὰ φυλακῆς

39. ὑπὸ Λακεδαιμονίων] Vid. c. 8. „Nos ἀπὸ Λακ. exspectaremus ad originem harum navium declarandam, quae Pharnabazo per (ὑπό) Timagoram et Calligitum a (ἀπό) Lacedaemoniis sunt impetratae. Alioqui prius ὑπό abesse velis, ut naves ob Calligiti et Timagorae studium a Lacedaemoniis paratae dicantur." Popp. Et ἐπέπλει dedi ex Vat. pro vulgata ἔπλει. „Sed aut cum iis aut in iis [illegible] desideramus, ut 4, 11: ναύαρχος δὲ αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας." Kr. Porro ξυμβούλους Spartani mittere solebant, ubi navarchus, cui tamen ξύμβουλοι non ἰσόψηφοι erant (v. Thuc. 3, 79), rem male gereret. Vid. Thuc. 2, 85. 3, 69. 76. Eodem modo Agidi regi, novo tunc more, decem σύμβουλοι adjunguntur, postquam, quum [illegible] Argivis non debellavit. Vid. Thuc. 5, 63. Diod. 12, 78. Et ab hoc inde tempore institutum, ut reges contra hostem missos συμβούλων τριάκοντα comitaretur, de quo v. interpp. ad Xen. H. Gr. 3, 4, 2. Schn. ad Xen. R. L. 13, 1." Kruse. p. 280. adde Od. Muell. Dor. 2. p. 240. De Licha v. adn. ad 5, 50. Vocem κενάς in τὰς τρεῖς — κενάς om. Vat. Ceterum ne haec interpretare cum Abreschio: eas tres, quae erant vacuae. „Nam haec si esset sententia, dicendum fuisset τρεῖς τὰς κενάς." Blum. Script. Schol. p. 14. Grandiori numero posito, parti eius de more articulus praemittitur. Conf. Kruegi p. 303. adn. 69. „Converso drei davon nahmen sie leer." Mox Vat. et Valla τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ [illegible]. Et διὰ φυλακῆς Schol. explicat ὑπὲρ ἀσφαλείας; et τοῦ ξυμ[illegible] est wegen des Convoyirens. v. Matth. p. 650.

ἐς τὴν Καῦνον τῆς Ἀσίας κατῆραν, κἀκεῖθεν ἤδη ὡς ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες ἀγγελίαν ἔπεμπον ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Μιλήτῳ ναῦς τοῦ ξυμπαρακομισθῆναι.

Οἱ δὲ Χῖοι καὶ Πεδάριτος κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οὐδὲν 40 ἧσσον, καίπερ διαμέλλοντα, τὸν Ἀστύοχον πέμποντες ἀγγέλους ἠξίουν σφίσι πολιορκουμένοις βοηθῆσαι ἁπάσαις ταῖς ναυσί, καὶ μὴ περιιδεῖν τὴν μεγίστην τῶν ἐν Ἰωνίᾳ ξυμμαχίδων πόλεων ἔκ τε θαλάσσης εἰργομένην καὶ κατὰ γῆν λῃστείαις πορθουμένην. οἱ γὰρ οἰκέται τοῖς Χίοις πολλοὶ ὄντες, καὶ μιᾷ γε πόλει πλὴν Λακεδαιμονίων πλεῖστοι γενόμενοι, καὶ ἅμα διὰ τὸ πλῆθος χαλεπωτέρως ἐν ταῖς ἀδικίαις κολαζόμενοι, ὡς ἡ στρατιὰ τῶν Ἀθηναίων βεβαίως ἔδοξε μετὰ τείχους ἱδρῦσθαι, εὐθὺς αὐτομολίᾳ τε ἐχώρησαν οἱ πολλοὶ πρὸς αὐτούς, καὶ τὰ πλεῖστα κακὰ ἐπιστάμενοι τὴν χώραν οὗτοι ἔδρασαν. ἔφασαν οὖν χρῆναι οἱ Χῖοι, ἕως ἔτι ἐλπὶς καὶ δυνατὸν κωλῦσαι, τειχιζομένου τοῦ Δελφινίου καὶ ἀτελοῦς ὄντος, καὶ στρατοπέδῳ καὶ ναυσὶν ἐρύματος μείζονος προσπεριβαλλομένου, βοηθῆσαι σφίσιν. ὁ δὲ Ἀστύοχος καίπερ οὐ διανοούμενος διὰ τὴν τότε ἀπειλήν, ὡς ἑώρα καὶ τοὺς ξυμμάχους προθύμους ὄντας, ὥρμητο ἐς τὸ βοηθεῖν.

Ἐν τούτῳ δὲ ἐκ τῆς Καύνου παραγίγνεται 41 ἀγγελία, ὅτι αἱ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ξύμβουλοι πάρεισι. καὶ νομίσας πάντα ὕστερα εἶναι τἆλλα πρὸς τὸ ναῦς τε, ὅπως θαλασσοκρατοῖεν μᾶλλον, τοσαύτας ξυμπαρακομίσαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, οἳ ἧκον κατάσκοποι αὐτοῦ, ἀσφαλῶς περαιωθῆναι, εὐθὺς ἀφεὶς τὸ ἐς τὴν

40. οἱ γὰρ οἰκέται] Chii inde a remotissima antiquitate mercaturam faciebant cum Aegypto sub regno Amasis (Herodot. 2, 178.) et adeo maior pars civium eorum nauticum commercium factitabat. (Aristot. Polit. 4, 4.) Infamia flagrant, quod primi inter Graecos mancipiis emendis vendendisque quaestum facere consueverint, emerunt servos Barbaros ex continente Asiae adiacenti, qui agros eorum colerent, dum maior pars civium, ut dixi, mercaturae factitandae operam dabat. (Theopomp. Hist. 17. ap. Athenae. 6. p. 265.) Saevitia, qua cum hi servi tractabantur, saepe eos coegit, ut ab heris fugitivi fierent: qui facta loca firma in interioribus insulae tenentes perpetuo heros depraedationibus infestabant. (Nymphodor. Asiae Peripl. ap. Athenae. 6. p. 265.) Apparet ex Eustath. ad Dionys. 533. Chios servos peculiari nomine θεράποντας appellatos esse, quod documento esse potest, servitutem in hac insula antiquissimam fuisse; nam θεράπων est Homericum vocabulum, quo is, qui famulatur alicui, sive ingenuus sive non liber sit, indicatur, idque tam diu Chiis familiare fuit, quo genus hominum tam frequens appellarent, ut in usu maneret neque unquam cum voce vulgari δοῦλος permutaretur. Arn. conf. Od. Muell. Dor. 2. p. 46 sq. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 216, 5. Wachsm. Antt. Gr. 2, 1. p. 44, 27. Ebert. Dissert. Sicul. Vol. 1. p. 218 sq. Verba τὴν τότε ἀπειλὴν respiciunt ad c. 33.

41. [illegible] v. Matth. p. 570. Dein Meropis olim dicta insula Cos, quo modo eandem etiam vocant Thuc., Strabo, Antoninus Liberalis, Aristides. Quum vero triplex tradatur huius nominis ratio, aut quod rex illius insulae Merops fuerit, aut quod Meropes

Χίον ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον. καὶ ἐς Κῶν τὴν Μεροπίδα ἐν τῷ παράπλῳ ἀποβὰς τήν τε πόλιν ἀτείχιστον οὖσαν καὶ ὑπὸ σεισμοῦ, ὃς αὐτοῖς ἔτυχε μέγιστός γε δὴ ὧν μεμνήμεθα γενόμενος, ξυμπεπτωκυῖαν ἐκπορθεῖ, τῶν ἀνθρώπων ἐς τὰ ὄρη πεφευγότων, καὶ τὴν χώραν καταδρομαῖς λείαν ἐποιεῖτο, πλὴν τῶν ἐλευθέρων· τούτους δὲ ἀφίει. ἐκ δὲ τῆς Κῶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Κνίδον νυκτὸς ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν Κνιδίων παραινούντων μὴ ἐκβιβάσαι τοὺς ναύτας, ἀλλ' ὥσπερ εἶχε πλεῖν εὐθὺς ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς εἴκοσιν, ἃς ἔχων Χαρμῖνος εἷς τῶν ἐκ Σάμου στρατηγῶν ἐφύλασσε ταύτας τὰς ἑπτὰ καὶ εἴκοσι ναῦς ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσπλεούσας, ἐφ' ἅσπερ καὶ ὁ Ἀστύοχος παρέπλει. ἐπύθοντο δὲ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ ἐκ τῆς Μήλου τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, καὶ ἡ φυλακὴ τῷ Χαρμίνῳ περὶ τὴν Σύμην καὶ Χάλκην καὶ Ῥόδον καὶ περὶ τὴν Λυκίαν ἦν·

42 ἤδη γὰρ ᾐσθάνετο καὶ ἐν τῇ Καύνῳ οὔσας αὐτάς. ἐπέπλει οὖν, ὥσπερ εἶχε, πρὸς τὴν Σύμην ὁ Ἀστύοχος πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, εἴ πως περιλάβοι που μετεώρους τὰς ναῦς. καὶ αὐτῷ ὑετός τε καὶ τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ξυννεφῆ ὄντα πλάνησιν τῶν νεῶν ἐν τῷ σκότει καὶ ταραχὴν παρέσχε. καὶ ἅμα τῇ ἕῳ, διεσπασμένου τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τοῦ μὲν φανεροῦ ἤδη ὄντος τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ εὐωνύμου κέρως, τοῦ δὲ ἄλλου περὶ τὴν νῆσον ἔτι πλανωμένου, ἐπανάγονται κατὰ τάχος ὁ Χαρμῖνος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάσσοσιν ἢ ταῖς εἴκοσι ναυσί, νομί-

eam inhabitaverint, aut quod Meropis filia fuerit Cos seu Coos, unde etiam insulae nomen, tria illa ad unum refert Hygin. Astron. 2, 16. *nonnulli dixerunt etiam, Meropem quendam fuisse, qui Coon insulam tenuerit regno et a filiae nomine Coon et homines ipsos a se Meropes appellarit.* Dicti utique a Graecis Meropes prisci illius urbis incolae, unde πόλις Μερόπων appellata ab auctore hymni in Ap. 42. et a Pindaro Μερόπων ἔθνεα Isthm. 6, 46. Nem. 4, 42. Sed in utroque male Μερόπων interpretes per vocem *mortalium* reddunt." Spanh. Obss. ad Callim. p. 491. Em. Adde Ilgen. ad Hom. H. Ap. 1, 42. Heyn. ad Apollod. 2, 7, 1. De λείαν ἐποιεῖτο etc. v. Matth. p. 776. init. Mox Μήλου Ven. corr. Cl. reo. It., ceteri Μιλήτου. „Quis, quaeso, credat, veram esse lectionem Μιλήτου? Ex Mileto urbe hostibus addicta nuncium Atheniensibus pervenisse? Miror, neminem editorum, in tot visiniis adeo sagacium, hoc mendum odoratum esse. Inspice c. 39. atque videbis ex Melo insula id nunciatum esse: quod nomen quum ob literarum similitudinem facile in Miletum mutari potuerit, confidenter lego ac repono ἐκ τῆς Μήλου." Kistem. Hanc emendationem, etiamsi hanc argumentationem non totam comprobes, certam reddunt dicta cap. 39., ex Melo insula adventum hostium Atheniensibus nunciatum esse. Scripsit enim ibi: ὅπερ ἐγένετο. Haack aliud argumentum addit, contentum verbis: ἤδη γὰρ ᾐσθάνετο καὶ ἐν τῇ Καύνῳ οὔσας αὐτάς. „Nam si nuncius, ait, de Peloponnesiorum adventu ex Mileto ab amicis advenisset, haud dubie Athenienses tantundem, quantum Astyochus, statim rescivissent, nimirum Caunum usque illos penetrasse. Sed hoc postea demum compererunt, vel potius in expeditione ipsa dux animadvertit: ᾐσθάνετο Χαρμῖνος."

42. ἐπανάγονται — ἐλάσσοσιν ἢ ταῖς εἴκοσι] Habebant viginti

ὁρῶντες ἅσπερ ἐφύλασσον ναῦς ἀπὸ τῆς Καύνου ταύτας εἶναι, καὶ προσπεσόντες εὐθὺς κατέδυσάν τε τρεῖς καὶ κατετραυμάτισαν ἄλλας, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐπεκράτουν, μέχρι οὗ ἐπεφάνησαν αὐτοῖς παρὰ δόξαν αἱ πλείους τῶν νεῶν καὶ πανταχόθεν ἀπεκλῄοντο. ἔπειτα δὲ ἐς φυγὴν καταστάντες ἓξ μὲν ναῦς ἀπολλύασι, ταῖς δὲ λοιπαῖς καταφεύγουσιν ἐς τὴν Τεύτλουσσαν νῆσον, ἐντεῦθεν δὲ ἐς Ἁλικαρνασσόν. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἐς Κνίδον κατάραντες, καὶ ξυμμιγεισῶν τῶν ἐκ τῆς Καύνου ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν αὐτοῖς, ξυμπάσαις πλεύσαντες καὶ τροπαῖον ἐν τῇ Σύμῃ στήσαντες πάλιν ἐς τὴν Κνίδον καθωρμίσαντο· 43 οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶ πάσαις, ὡς ᾔσθοντο τὰ τῆς ναυμαχίας, πλεύσαντες ἐς τὴν Σύμην, καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἐν τῇ Κνίδῳ ναυτικὸν οὐχ ὁρμήσαντες οὐδ᾽ ἐκεῖνοι ἐπ᾽ ἐκείνους, λαβόντες δὲ τὰ ἐν τῇ Σύμῃ σκεύη τῶν νεῶν, καὶ Δωρύμοις τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ προσβαλόντες, ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Σάμον. ἅπασαι δ᾽ ἤδη οὖσαι ἐν τῇ Κνίδῳ αἱ τῶν Πελοποννησίων νῆες ἐπεσκευάζοντό τε εἴ τι ἔδει, καὶ πρὸς τὸν Τισσαφέρνην, παρεγένετο γάρ, λόγους ἐποιοῦντο οἱ ἕνδεκα ἄνδρες τῶν Λακεδαιμονίων περί τε τῶν ἤδη πεπραγμένων, εἴ τι μὴ ἤρεσκεν αὐτοῖς, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος

naves, v. cap. 41. Verumenimvero Charminus non potuit toto numero uti, quia naves dispersae erant circa Symen, Chalcen, Rhodum et Lyciam, v. cap. 41. extr. Mox Τεύτλουσσαν scribunt Steph. Byz. Harduin. Hemsterh. Vulgo Τεύγλουσσαν. Vat. Τεύγλουσσαν. Reg. Ven. Ar. Chr. Τεύγλουσαν. Lacones τεῦτλον et σεῦτλον dicebant betam, quam nos Mangold (v. Billerb. Flor. Class. p. 62.), hinc insula ista dicta, quod foetu betaceo abundabat. Docuit Hemsterh. ad Lucian. Malc. Vocab. 8. Vol. 1. p. 314. Bip.

43. τὰ — σκεύη] i. e. malos et vela classis Charmini, quae de more in litore apud Symen relicta erant, quum naves exibant subito, ut classem Astyochi aggrederentur. Vid. c. 42. Annt. Verba οὔτε τὰς Χαλκιδέως vulgo om. At οὔτε τὰς Χαλκιδέως οὔτε τὰς Θηραμένους ἔφη Cl. Ven. Vat. Vall., nisi quod Cl. bis οὐδὲ dat. In Mosqu. οὔτε τὰς Θηραμένους ἔφη οὔτε τὰς Χαλκιδέως. „Verba vulgo omissa a Thucydide profecta esse mihi quidem persuasum est propterea, quod, quae mox reprehenduntur, a Chalcideo maxime pacta erant.“ Krueg. p. 357. Mox pro ἐνῆν γὰρ D. ἐχρῆν γ. Valla oportere. Bekk. in ed. stereot. excudit ἐνεῖναι. „Ego simpliciter ἐνῆν accipiebam inerat, continebatur. Quod etsi disertis verbis non scriptum erat, latebat tamen sensu et consequentia.“ Bau. Etenim tantum hoc pactum erat: ὁπόσην χώραν καὶ πόλεις βασιλεὺς ἔχει καὶ οἱ πατέρες οἱ βασιλέως εἶχον, βασιλέως ἔστω cap. 18. Sed callida interpretatione abusus verborum fieri poterat. Krueg. p. 357., qui miratur, quod in Therameneis foedere de hac conditione nihil memoretur. „An Lacedaemonii, ait, eam silentio antiquatam putabant? At Tissaphernes tamen eandem extricare poterat e verbis ὁπόση χώρα καὶ πόλεις βασιλέως εἰσὶ Δαρείου ἢ τοῦ πατρὸς ἦσαν ἢ τῶν προγόνων, ἐπὶ ταύτας μὴ ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῷ μηδενὶ μήτε Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμμάχους τοὺς Λακεδαιμονίων, μηδὲ φόρους πράσσεσθαι ἐκ τῶν πόλεων τούτων μήτε Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμμάχους τῶν Λακεδαιμονίων c. 37.“

πολέμου, ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα καὶ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις πολεμήσεται. μάλιστα δὲ ὁ Λίχας ἐσκόπει τὰ ποιούμενα, καὶ τὰς σπονδὰς οὐδετέρας, οὔτε τὰς Χαλκιδέως οὔτε τὰς Θηραμένους, ἔφη καλῶς ξυγκεῖσθαι, ἀλλὰ δεινὸν εἶναι εἰ χώρας ὅσης βασιλεὺς καὶ οἱ πρόγονοι ἦρξαν πρότερον, ταύτης καὶ νῦν ἀξιώσει κρατεῖν· ἐνῆν γὰρ καὶ νήσους ἁπάσας πάλιν δουλεύειν καὶ Θεσσαλίαν καὶ Λοκροὺς καὶ τὰ μέχρι Βοιωτῶν, καὶ ἀντ' ἐλευθερίας ἂν Μηδικὴν ἀρχὴν τοῖς Ἕλλησι τοὺς Λακεδαιμονίους περιθεῖναι. ἑτέρας οὖν ἐκέλευε βελτίους σπένδεσθαι, ἢ ταύταις γε οὐ χρήσεσθαι, οὐδὲ τῆς τροφῆς ἐπὶ τούτοις δεῖσθαι οὐδέν. ἀγανακτῶν δὲ ὁ μὲν Τισσαφέρνης ἀπεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν δι' ὀργῆς καὶ ἄπρακτος.

44 Οἱ δ' ἐς τὴν Ῥόδον ἐπικηρυκευομένων ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων ἀνδρῶν τὴν γνώμην εἶχον πλεῖν, ἐλπίζοντες νῆσόν τε οὐκ ἀδύνατον καὶ ναυβατῶν πλήθει καὶ πεζῷ προσάξεσθαι, καὶ ἅμα ἡγούμενοι αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ξυμμαχίας δυνατοὶ ἔσεσθαι Τισσαφέρνην μὴ αἰτοῦντες χρήματα τρέφειν τὰς ναῦς. πλεύσαντες οὖν εὐθὺς ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἐκ τῆς Κνίδου καὶ προσβαλόντες Καμείρῳ τῆς Ῥοδίας πρώτῃ ναυσὶ τέσσαρσι καὶ ἐνενήκοντα, ἐξεφόβησαν μὲν τοὺς πολλοὺς οὐκ εἰδότας τὰ πρασσόμενα, καὶ ἔφυγον, ἄλλως τε καὶ ἀτειχίστου οὔσης τῆς πόλεως· εἶτα ξυγκαλέσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τούτους τε καὶ τοὺς ἐκ τοῖν δυοῖν πολέοιν, Λίνδου τε καὶ Ἰηλυσοῦ, Ῥοδίους ἔπεισαν ἀποστῆναι Ἀθηναίων. καὶ προσεχώρησε Ῥόδος Πελοποννησίοις. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶν αἰσθόμενοι ἔπλευσαν μὲν βουλόμενοι φθάσαι, καὶ ἐφάνησαν πελάγιοι, ὑστερήσαντες δὲ οὐ πολλῷ τὸ μὲν παραχρῆμα ἀπέπλευσαν ἐς Χάλκην, ἐντεῦθεν δ' ἐς Σάμον, ὕστε-

44. ἐπικηρυκευομένων ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων ἀνδρῶν] i. e. da man von Seiten der mächtigsten Männer unterhandelte. vid. adn. ad 1, 3. 2, 7. Paulo post dedi τοῖν δυοῖν pro vulgata τῶν δυοῖν ex libris quam plurimis. Vulgatam Popp. improbat, quia ferri non possit, nisi sequatur πόλεων, hoc autem unum C. habere. Et πολέοιν scripsi ex It. Vat. Cl. T. (Cantabr. Arn.) Ven., vulgo πολέοιν. Vid. Buttm. Gr. max. Vol. 1. p. 193. adn. 3. Matth. §. 63. adn. 2. §. 436. 1. Converte von den drei Städten. „Nam eo tempore universae tres urbes in insula erant, Camirus, Lindus et Ialysus. v. Herodot. 1, 144. Strab. 14, 2, 6. Rhodus urbs demum quatuor annis post hoc tempus iunctim ab illis tribus civitatibus condita est, ut esset caput insulae. v. Diod. 13, 75.“ Arn. Conf. Krueg. ad Dionys. p. 336. adn. 84. Tittm. Gr. Staatsv. p. 420. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 222, 44. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 146, 5. De accessione Rhodi ad Peloponnesios v. Od. Muell. Dor. 2. p. 149. Et πελάγιοι est in alto mari versantes. v. Dorv. ad Charit. p. 627. Pro ὑστερήσαντες alii libri habent ὑστερίσαντες, v. Valck. ad Herodot. 6, 89. Lobeck. ad Phryn. p. 237. Pro ἐκ τῆς Σάμου Krueg. p. 343. legi vult ἐκ τῆς Σύμης. Etenim c. 41. iunguntur Syme, Chalce, Rhodus et Lycia. Samos Rhodo nimis remota videri possit. Contra Arn. c. 55. affert, unde appareat, Athenienses Samo quoque profectos Rhodum adortos esse.

ρου δὲ ἐκ τῆς Χάλκης καὶ ἐκ τῆς Κῶ καὶ ἐκ τῆς Σάμου τοὺς ἐπίπλους ποιούμενοι ἐπὶ τὴν Ῥόδον ἐπολέμουν. οἱ δὲ χρήματα μὲν ἐξέλεξαν ἐς δύο καὶ τριάκοντα τάλαντα οἱ Πελοποννήσιοι παρὰ τῶν Ῥοδίων, τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον ἡμέρας ὀγδοήκοντα, ἀνελκύσαντες τὰς ναῦς.

Ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον, πρὶν ἐς τὴν Ῥόδον αὐ- 45
τοὺς ἀναστῆναι, τάδε ἐπράσσετο. Ἀλκιβιάδης μετὰ τὸν Χαλκιδέως θάνατον καὶ τὴν ἐν Μιλήτῳ μάχην τοῖς Πελοποννησίοις ὕποπτος ὤν, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀφικομένης ἐπιστολῆς πρὸς Ἀστύοχον ἐκ Λακεδαίμονος ὥστ' ἀποκτεῖναι, ἦν γὰρ καὶ τῷ Ἄγιδι ἐχθρὸς καὶ ἄλλως ἄπιστος ἐφαίνετο, πρῶτον μὲν ὑποχωρεῖ δείσας παρὰ Τισσαφέρνην, ἔπειτα ἐκάκου πρὸς αὐτὸν ὅσον ἐδύνατο μάλιστα τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα, καὶ διδάσκαλος πάντων γιγνόμενος τήν τε μισθοφορὰν ξυνέτεμεν, ἀντὶ δραχμῆς Ἀττικῆς ὥστε τριώβολον, καὶ τοῦτο μὴ ξυνεχῶς, δίδοσθαι, λέγειν κελεύων τὸν Τισσαφέρνην πρὸς αὐτοὺς ὡς Ἀθηναῖοι ἐκ πλείονος χρόνου ἐπιστήμονες ὄντες τοῦ ναυτικοῦ τριώβολον τοῖς ἑαυτῶν διδόασιν, οὐ τοσοῦτον πενίᾳ ὅσον ἵνα αὐτῶν μὴ οἱ ναῦται ἐκ περιουσίας ὑβρίζοντες, οἱ μὲν τὰ σώματα χείρω ἔχωσι, δαπανῶντες ἐς τοιαῦτα ἀφ' ὧν ἡ ἀσθένεια ξυμβαίνει, οἱ δὲ τὰς ναῦς ἀπολείπωσιν [οὐχ] ὑπολιπόντες ἐς

45. μετὰ Χαλκιδέως θάνατον] apud Panormum in agro Milesio c. 24. Sequitur ἀντὶ δραχμῆς Ἀττικῆς, sc. quam non accipiebant, sed poscebant. Vid. supr. c. 29. Nihil est, cur haec verba cum Kruegero p. 354 sq. eiicienda dicas. Porro „Paralorum stipendium erant oboli quatuor in singulos dies, ut docet Harpocr., ceteri vero milites navales tres tantum accipiebant, ut constat ex h. l. At qui terra militabant, iis idem stipendium erat, quod Paralis i. e. oboli quaterni. Extra vero ordinem factum bello Pelop., ut militibus praesidiariis drachma una, et altera ipsorum calonibus penderetur. Equites drachmas in mensem triginta accipiebant i. e. unam in dies singulos. Vid. Meurs. Att. Lectt. 2, 7." Huds. Haec si qui velint accuratius cognoscere, adeant Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 292 sqq. nr. 22.

ἀπολείπωσιν [οὐχ] ὑπολιπόντες] ἀπολείπωσιν οὐχ ὑπολιπόντες Vat. Vall., in Schol. etiam Cass., ex quibus Valla interpretatur: *ne affluentia stipendii abuterentur, partim corpora sua reddendo deteriora partim classem deserendo, dum partem stipendii sibi debitam non relinquerent obsidem sui.* Lugd. in verborum serie ἀπολιπόντες, ad marg. autem hoc inserit ἀπολείπωσι μή. In marg. It. ἀπολείπωσιν ὑπολιπόντες. Ven. a pr. man. οἱ δὲ τὰς ναῦς ἀπολείπωσιν, ὑπολείποντες ἐς ὁμηρείαν. v. Arn. Vol. 2. Praef. p. VII. Cl. a pr. man. οἱ δὲ τὰς ναῦς ἀπολιπόντες, omissis ἐς ὁμηρείαν. Postea ἀπολιπόντες mutatum est in ἀπολείπωσιν, et verba ὑπολείποντες ἐς ὁμηρείαν in marg. addita sunt. Corrector tamen, ut videtur, infra ad calcem paginae subiecit γρ. οὐχ ὑπολείποντες. Reliqui libri cum vulg. ἀπολιπόντες, omisso tamen οὐχ, quam ὑπολιπόντες. Scripturam marginis It. Kistem. coniectura assecutus erat: *neve partim naves deserant, relicta in pignus debita adhuc stipendii parte.* Ac sane delenda particula οὐχ videtur, sensu isto: vel dissipata per luxuriam mercede morbos contrahunt, vel negligunt munia in navibus obeunda, adeoque naves ipsas deserunt, per-

[illegible]

ἐπικουρίᾳ δὲ ὅμως σωζόμενοι ἀξιοῦσι καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς χρήμασιν ἄλλους ὑπὲρ τῆς ἐκείνων ἐλευθερίας κινδυνεύειν· τὰς δ᾽ ἄλλας πόλεις ἔφη ἀδικεῖν, αἳ ἐς Ἀθηναίους πρότερον [illegible]

[illegible]

[illegible] ex Vat. Vall. [illegible]

C. T. (Cantabr. Arn.) [illegible]

[illegible] id trierarchis, ut qui [illegible] stipendium [illegible] existiment. [illegible]

[illegible]

[illegible] Vallam, qui pariter [illegible] Recte sequitur aoristus [illegible]

[illegible] Dempsth. Vol. 2. p. [illegible]

[illegible] ξυνεπολέμησε unus Vat. servavit. Vulgo deest. Valla et in [illegible]

[illegible] χρήματα [illegible] βασιλέως [illegible] αὐτοῖς [illegible] Τισσαφέρνει [illegible] μηδὲ βουληθῆναι [illegible] Φοινίσσας [illegible] Ἕλλησι [illegible] μισθὸν [illegible]

46. [illegible] Ἕλλησι] Vat. D. Ven. corr. Cl. rec. It. Vall. *aut majori Graecorum classe conducta*. In ἢ μελλήσει, et ἢ ante μελλ. inter vers. rec. man. scriptum habent Cass. Reg. m. At Lugd. Mosqu. καὶ μελλήσει. Vulgo et Cl. Cass. Aug. a pr. man. Flor. Bas. Ald. Steph. [illegible] Marg. Steph. μελλήσει. [illegible] ex Vat. Vall. Porro τοὺς αὐτοῦ λυπηροὺς habent Cass. Aug. It. Vat. C. T. (Cantabr. Arn.) Ven. (Lugd.) I. b. (liber Severn. apud Arn.) m. [illegible] Valla [illegible] *quibus offenderetur*. Vulgo αὐτοῖς. „Fortasse αὐτῷ, [illegible] ἡμῖν λυπηροὶ ὄντες." Dux. Et αὐτῷ habet [illegible] (liber Severn. apud Arn.) [illegible] Duk. [illegible] Lindau [illegible] Popp. [illegible] p. 121 [illegible] verba [illegible] πολέμιοι [illegible] substantivorum structuram adsciscere. Sunt, qui 1, 76. init. legant τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον, ubi Popp. praesentem locum comparans adiri jubet Matth. §. 391. adn. 2. §. 387. adn. et [illegible] Xen. Anab. 3, 2, 5. [illegible] esse [illegible] ac si scripsisset [illegible] Haec enim structura verborum commixta est cum altera, qua et ipsa uti poterat [illegible] Deinde [illegible] dicit, et tamen [illegible] rationem, qua Athenienses bellum gererent, utiliorem esse rebus Persarum. Tum verba τοὺς βαρβάρους post [illegible] ἐκείνους [illegible] Vat. Et Valck. ad Herodot. 5, 92. p. 410. Schw. tum haec, tum τῶν Ἑλλήνων damnat, tanquam interpretamenta, uncis seclusit Bekk., a quibus liberavimus memor eorum, quae ad lib. 1, 144. Krueg. monuit. Quum vox βαρβάρους [illegible] praecesserit quidem, quis erit, qui, quo pronomen ἐκείνων referendum sit, sine difficultate reperiat? [illegible] Graeci explicationes addere, vel ubi minus, quam h. l., opus esse videatur. Quod nisi concedas, innumera multitudo locorum uncis tibi signanda erit. Quod autem Bau. dixit, βαρβάρων plane importunum esse, quod Alcibiades cum Tissapherne Persa loquatur, amicum etiam eum redditurus, Popp. respondit, vanum hoc argumentum esse, quia barbari omnes, qui non Graeci sunt, etiam sine convicio dicantur. Adde quod Thucydides colloquium Alcibiadis et Tissaphernis referens voce βαρβάρων utitur, nec necesse est, eo Alcibiadem ipsum usum fuisse. Verborum ἢν μή ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσι his sensus esse debet: si quando Spartani Athenienses devicerint, non consentaneum esse, ab iis victoribus Graecos Persis parentes non liberatum iri. Quare utroque loco particula μή delenda est, quod jam Arn. Port. suasit, intatque Schol. his verbis [illegible] τοῦ (εἰ) καταδουλώσονται, οὐκ [illegible] Utrumque μή Popp. tuetur coll. Matth. §. 609. p. 1227. med., ut sit, *et nunquam Athenienses non devicerit* i. e. si aliquando devicerint. [illegible] vulgo ἐν τοῦ [illegible] Articulum, quo multi et praestantissimi libri et Schol. in cap. [illegible] Sic ἀπὸ (ἐκ) περιουσίας sine articulo dicitur. [illegible] Popp. [illegible] Steph. ita convertit: *instructos ex abundanti [illegible]* [illegible] Ad τὴν [illegible] τοῦ [illegible] ad 7, 14. init. [illegible] ξυνεπολέμει unus Vat. servavit. Vulgo deest. Valla *et in ceteris* [illegible]

δοῦναι, ἔχειν δ' ἀμφοτέρους ἐᾶν δίχα τὴν ἀρχὴν καὶ βασιλεῖ ἐξεῖναι αἰεὶ ἐπὶ τοὺς αὐτῷ λυπηροὺς τοὺς ἑτέρους ἐπάγειν. γενομένης δ' ἂν καθ' ἓν τῆς ἐς γῆν καὶ θάλασσαν ἀρχῆς, ἀπορεῖν ἂν αὐτὸν οἷς τοὺς κρατοῦντας ξυγκαθαιρήσει, ἢν μὴ αὐτὸς βούληται μεγάλῃ δαπάνῃ καὶ κινδύνῳ ἀναστάς ποτε διαγωνίσασθαι. εὐτελέστερα δὲ τάδε εἶναι, βραχεῖ μορίῳ τῆς δαπάνης, καὶ ἅμα μετὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀσφαλείας, αὐτοὺς περὶ ἑαυτοὺς τοὺς Ἕλληνας κατατρῖψαι. ἐπιτηδειοτέρους τε ἔφη τοὺς Ἀθηναίους εἶναι κοινωνοὺς αὐτῷ τῆς ἀρχῆς· ἧσσον γὰρ τῶν κατὰ γῆν ἐφίεσθαι, τόν λόγον τε ξυμφορώτατον καὶ τὸ ἔργον ἔχοντας πολεμεῖν. τοὺς μὲν γὰρ ξυγκαταδουλοῦν ἂν σφίσι τε αὐτοῖς τὸ τῆς θαλάσσης μέρος καὶ ἐκείνῳ ὅσοι ἐν τῇ βασιλέως Ἕλληνες οἰκοῦσι, τοὺς δὲ τοὐναντίον ἐλευθερώσοντας ἥκειν. καὶ οὐκ εἰκὸς εἶναι Λακεδαιμονίους ἀπὸ μὲν σφῶν τῶν Ἑλλήνων ἐλευθεροῦν νῦν τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ δ' ἐκείνων τῶν βαρβάρων, ἢν μή ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσι, μὴ ἐλευθερῶσαι. τρίβειν οὖν ἐκέλευε πρῶτον ἀμφοτέρους, καὶ ἀποτεμόμενον ὡς μέγιστα ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἔπειτ' ἤδη καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἀπαλλάξαι ἐκ τῆς χώρας. καὶ διενοεῖτο τὸ πλέον οὕτως ὁ Τισσαφέρνης, ὅσα γε ἀπὸ τῶν ποιουμένων ἦν εἰκάσαι. τῷ γὰρ Ἀλκιβιάδῃ διὰ ταῦτα, ὡς εὖ περὶ τούτων παραινοῦντι, προσθεὶς ἑαυτὸν ἐς πίστιν, τήν τε τροφὴν κακῶς ἐπόριζε τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ ναυμαχεῖν οὐκ εἴα, ἀλλὰ καὶ τὰς Φοινίσσας φάσκων ναῦς ἥξειν καὶ ἐκ περιόντος ἀγωνιεῖσθαι ἔφθειρε τὰ πράγματα, καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν ἀφείλετο, γενομένην καὶ πάνυ ἰσχυρὰν, τά τε ἄλλα καταφανέστερον ἢ ὥστε λανθάνειν οὐ προθύμως ξυνεπολέμει.

47. Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ταῦτα ἅμα μὲν τῷ Τισσαφέρνει καὶ βασιλεῖ, ὢν παρ' ἐκείνοις, ἄριστα εἶναι νομίζων παρῄνει, ἅμα δὲ τὴν ἑαυτοῦ κάθοδον ἐς τὴν πατρίδα ἐπιθεραπεύων, εἰδὼς, εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτὴν, ὅτι ἔσται ποτὲ αὐτῷ πείσαντι κατελθεῖν· πεῖσαι δ' ἂν ἐνόμιζε μάλιστα ἐκ τοῦ τοιούτου, εἰ Τισσαφέρνης φαίνοιτο αὐτῷ ἐπιτήδειος ὤν· ὅπερ καὶ ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ ᾔσθοντο αὐτὸν ἰσχύοντα παρ' αὐτῷ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίων στρατιῶται, τὰ μὲν καὶ Ἀλκιβιάδου προσπέμψαντος λόγους ἐς

[illegible]egit, quam ut occultaret, ea non libenter illis sociis gerere bellum. In Lugd. sec. man. εἶχε insertum est post προθύμως.

47. ἐπιθεραπεύων] Suid. et Zonar. interpretantur [illegible], προθυμούμενος. Paulo inferius respondent inter se τὰ μὲν καὶ et τὸ δὲ πλέον, tum καὶ Ἀλκιβιάδου προσπέμψαντος et καὶ αὐτοὶ ἀπὸ σφῶν (αὐτῶν). v. Dorv. ad Charit. p. 281. „Primo nominantur milites Samii in universum, deinde sententia restringitur ad trierarchos et viros principes inter milites, cum mentio fit de consilio evertendi imperii popularis: nam milites ipsi alieni erant ab eo consilio." Arn. Tum τοὺς βελτίστους intellige viros principes, pollentes vel auctoritate, vel opibus vel simili aliqua re. v. Krueg. ad Dionys. p. 270. qui p. 366. conferri iubet Plut. Alc. 25. de Caritat. 282 C. Nep. Alc. 5.

τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἄνδρας ὥστε μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων ὅτι ἐπ' ὀλιγαρχίᾳ βούλεται καὶ οὐ πονηρίᾳ οὐδὲ δημοκρατίᾳ τῇ ἑαυτὸν ἐκβαλούσῃ κατελθὼν καὶ παρασχὼν Τισσαφέρνην φίλον αὐτοῖς ξυμπολιτεύειν, τὸ δὲ πλέον καὶ ἀπὸ σφῶν αὐτῶν οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τριήραρχοί τε τῶν Ἀθηναίων καὶ δυνατώτατοι ὥρμηντο ἐς τὸ καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν. καὶ ἐκινήθη πρότερον ἐν τῷ στρατοπέδῳ 48 τοῦτο, καὶ ἐς τὴν πόλιν ἐντεῦθεν ὕστερον [ἦλθε]. τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ διαβάντες τινὲς ἐκ τῆς Σάμου ἐς λόγους ἦλθον, καὶ ὑποτείνοντος αὐτοῦ Τισσαφέρνην μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλέα φίλον ποιήσειν, εἰ μὴ δημοκρατοῖντο, οὕτω γὰρ ἂν πιστεῦσαι μᾶλλον βασιλέα, πολλὰς ἐλπίδας εἶχον αὐτοί τε αὐτοῖς οἱ δυνατοὶ τῶν πολιτῶν τὰ πράγματα, οἵπερ καὶ ταλαιπωροῦνται μάλιστα, ἐς αὐτοὺς περιποιήσειν καὶ τῶν πολεμίων ἐπικρατήσειν. ἔς τε τὴν Σάμον ἐλθόντες ξυνίστασάν τε τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἐπιτηδείους ἐς ξυνωμοσίαν, καὶ ἐς τοὺς πολλοὺς φανερῶς ἔλεγον ὅτι βασιλεὺς σφίσι φίλος ἔσοιτο καὶ χρήματα παρέξοι Ἀλκιβιάδου τε κατελθόντος καὶ μὴ δημοκρατουμένων. καὶ ὁ μὲν ὄχλος, εἰ καί τι παραυτίκα ἤχθετο τοῖς πρασσομένοις, διὰ τὸ εὔπορον τῆς ἐλπίδος τοῦ παρὰ βασιλέως

48. ὕστερον ἦλθε] ἦλθε addit Vat. In ipsa praepositione ἐς notionem progrediendi inesse dicit Popp. 1, 1. p. 179., negans 2, 1. p. 41. opus esse verbo adiecto. Consentit Arn. Post ὑποτείνοντος Schol. supplet ἐλπίδα, probante Valck. ad Herodot. 7, 156. Tum αὐτοῖς οἱ δυνατοὶ Reg. Ven. At ἑαυτοῖς Vat. Alterutrum, si verum est, intelligendum est τοῖς ἐκ τῆς Σάμου Ἀθηναίοις, ut contrarie spes ponatur, quam sibi ipsis habebant, spei, quam pro communi Atheniensium alebant (καὶ τῶν πολεμίων κρατήσειν). Popp. negat se perspicere, quid αὐτοῖς significet, quum deinde legamus ἐς ἑαυτοὺς περιποιήσειν, quod dicit esse ἑαυτοῖς περιποιήσειν. At ἐς ἑαυτοὺς habet subiectum magis infinitum, οἵπερ καὶ ταλαιπωροῦνται, quum ἑαυτοῖς habeat subiectum οἱ δυνατοὶ τῶν πολιτῶν. Atque iniuria Popp. negare videtur, huc pertinere, quod de iunctis αὐτὸς αὑτοῦ (sive, ut Elmsl. vult αὐτὸς αὐτοῦ) Matth. §. 468. b. habet. Vulgo legitur αὐτοῖς οἱ δυνατοί. Particula τε traiecta est, sic enim debebat collocari: πολλάς τε ἐλπίδας εἶχον αὐτοὶ αὑτοῖς — ἔς τε τὴν Σάμον ἐλθόντες etc. Verbis οἵπερ ταλαιπωροῦνται etc. significat vexationes munerum publicorum, quibus divites sub imperio populari maxime premebantur, v. Krueg. ad Dionys. p. 364. Mox editum τοῦ παρὰ βασιλέως ex Vat. Vulgo παρὰ abest. At Popp. praepositionem tribuit interpretibus; solum enim genitivum ita poni posse, non dubitandum esse coll. Matth. §. 375. [illegible] Tum rectius puto scribi ἐν σφίσιν αὐτοῖς. In verbis ἢ ἄλλο τι σκοπεῖσθαι Vat. pro ἢ praebet οὐδ', Mosqu. οὐχ. „et sane neque (ut Vall.) hic potius dictum velis, quam aut, quia antea non οὐχ [illegible], negatione ad totam sententiam relata legitur, sed οὐδὲν μᾶλλον." Popp. Hunc locum illustrat Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 197. et maxime p. 199. 131. Mox pro περισκεπτέον Vat. οὐ περισκεπτέον. Gr. Ar. [illegible] σκεπτέον. Vulgatam tuetur Thom. M. p. 710. Paulo inferius τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς rursus intellige principes viros, v. Krueg. Comm. Thuc. p. 269 sq. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 46. 6. p. 439. [illegible] Verborum αὐτοὺς νομίζειν subiectum sunt socii Atheniensium. Plut.

μισθοῦ ἡσύχαζεν· οἱ δὲ ξυνιστάντες τὴν ὀλιγαρχίαν, ἐπειδὴ τῷ πλήθει ἐκοινώσαντο, αὖθις καὶ [ἐν] σφίσιν αὐτοῖς καὶ τοῦ ἑταιρικοῦ τῷ πλέονι τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐσκόπουν. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐφαίνετο εὔπορα καὶ πιστά, Φρυνίχῳ δὲ στρατηγῷ ἔτι ὄντι οὐδὲν ἤρεσκεν, ἀλλ' ὅ τε Ἀλκιβιάδης, ὅπερ καὶ ἦν, οὐδὲν μᾶλλον ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δεῖσθαι ἐδόκει αὐτῷ, οὐδ' ἄλλο τι σκοπεῖσθαι ἢ ὅτῳ τρόπῳ ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου τὴν πόλιν μεταστήσας ὑπὸ τῶν ἑταίρων παρακληθεὶς κάτεισι, σφίσι δὲ περιοπτέον εἶναι τοῦτο μάλιστα ὅπως μὴ στασιάσωσι· [τῷ] βασιλεῖ τε οὐκ εὔπορον εἶναι καὶ Πελοποννησίων ἤδη ὁμοίως ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄντων, καὶ πόλεις ἐχόντων ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ οὐ τὰς ἐλαχίστας, Ἀθηναίοις προσθέμενον, οἷς οὐ πιστεύει, πράγματα ἔχειν, ἐξὸν Πελοποννησίους, ὑφ' ὧν κακὸν οὐδέν πω πέπονθε, φίλους ποιήσασθαι. τάς τε ξυμμαχίδας πόλεις, αἷς ὑπεσχῆσθαι δὴ σφᾶς ὀλιγαρχίαν, ὅτι δὴ καὶ αὐτοὶ οὐ δημοκρατήσονται, εὖ εἰδέναι ἔφη ὅτι οὐδὲν μᾶλλον σφίσιν οὔθ' αἱ ἀφεστηκυῖαι προσχωρήσονται οὔθ' αἱ ὑπάρχουσαι βεβαιότεραι ἔσονται· οὐ γὰρ βουλήσεσθαι αὐτοὺς μετ' ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δουλεύειν μᾶλλον ἢ μεθ' ὁποτέρου ἂν τύχωσι τούτων ἐλευθέρους εἶναι· τούς τε καλοὺς κἀγαθοὺς ὀνομαζομένους οὐκ ἐλάσσω αὐτοὺς νομίζειν σφίσι πράγματα παρέξειν τοῦ δήμου, ποριστὰς ὄντας καὶ ἐσηγητὰς τῶν κακῶν τῷ δήμῳ, ἐξ ὧν τὰ πλείω αὐτοὺς ὠφελεῖσθαι· καὶ τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι καὶ ἄκριτοι ἂν καὶ βιαιότερον ἀποθνήσκειν, τὸν δὲ δῆμον σφῶν τε καταφυγὴν εἶναι καὶ ἐκείνων σωφρονιστήν. καὶ ταῦτα παρ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἐπισταμένας τὰς πόλεις σαφῶς αὐτὸς εἰδέναι ὅτι οὕτω νομίζουσιν. οὔκουν ἑαυτῷ γε τῶν ἀπὸ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐν τῷ παρόντι πρασσομέ-

καὶ τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις — ἀποθνήσκειν] Greg. Cor. p. 74. ubi ἂν omissum est. Dan. *ἄκριτον*. Dan. Vat. *βεβαιότερον*. Gregorii codd. plerique *βιαιότεροι*. Greg. *ἀποθνήσκοιεν*. Fallitur Hoogeveen. ad Vig. p. 239., nominativum *ἄκριτοι* hic rite poni perhibens atque ex ratione grammatica, quia reflexio sit ad personam praecedentem; ubi vero non manetur in eadem persona, ibi accusativum inveniri. At enim persona primaria hic est qui loquitur, Phrynichus, ad quem si reflecteretur ille nominativus, vera esset Hoogeveeni sententia. Atqui *ἄκριτοι* redit ad illos, de quibus Phrynichus loquitur, ad socios Atheniensium: *εὖ εἰδέναι ἔφη* (Phrynichus) *τοὺς ξυμμάχους νομίζειν, τὸ ἐπ' ἐκείνοις εἶναι καὶ ἄκριτοι ἂν ἀποθνήσκειν.* Nulla est igitur reflexio nominativi ad personam praecedentem, sed una constructio pro altera posita, dum scriptor ita pergit, quasi ipsi socii loquantur, cuius usus exemplum simile habes in 5, 41. *οὐχ ἑώντων μεμνῆσθαι, ἀλλ' ἑτοίμως εἶχε*, ubi severior ratio exigit *ἑτοίμων εἶναι φασκόντων*. Docuit Lobeck. ad Phryn. p. 756. adn. Similia illustrat Krueg. ad Dionys. p. 371. adn. 40. — Et *τὸ ἐπ' ἐκείνοις εἶναι* eodem modo dictum est, quo 1, 28. *τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι* et vero *ἐκείνους* hic habent multi et praestantes libri. Dativus tamen frequentior. v. Xen. H. Gr. 3, 5, 8. interpp. ad Greg. Cor. l. c. Reiz. ad Vig. p. 752. Herm. in Museo Antiqu. Stud. 1, 1. p. 210. Matth. §. 283.

νων, ἀρέσκειν οὐδέν. οἱ δὲ ξυλλεγέντες τῶν ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ, 49
ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῖς ἐδόκει, τά τε παρόντα ἐδέχοντο καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις Πείσανδρον καὶ ἄλλους παρεσκευάζοντο πέμπειν, ὅπως περί τε τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου πράσσοιεν καὶ τῆς τοῦ ἐκεῖ δήμου καταλύσεως, καὶ τὸν Τισσαφέρνην φίλον τοῖς Ἀθηναίοις ποιήσειαν. γνοὺς δὲ ὁ 50
Φρύνιχος ὅτι ἔσοιτο περὶ τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου λόγος καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι ἐνδέξονται αὐτήν, δείσας πρὸς τὴν ἐναντίωσιν τῶν λεχθέντων ὑφ᾽ αὑτοῦ μή, ἢν κατέλθῃ, ὡς κωλυτὴν ὄντα κακῶς δρᾷ, τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε τι. πέμπει ὡς τὸν Ἀστύοχον τὸν Λακεδαιμονίων ναύαρχον ἔτι ὄντα τότε περὶ τὴν Μίλητον, κρύφα ἐπιστείλας ὅτι Ἀλκιβιάδης αὐτῶν τὰ πράγματα φθείρει Τισσαφέρνην Ἀθηναίοις φίλον ποιῶν, καὶ τἆλλα σαφῶς ἐγγράψας· ξυγγνώμην δὲ εἶναι ἑαυτῷ περὶ ἀνδρὸς πολεμίου, καὶ μετὰ τοῦ τῆς πόλεως ἀξυμφόρου κακόν τι βουλεύειν. ὁ δὲ Ἀστύοχος τὸν μὲν Ἀλκιβιάδην, ἄλλως τε καὶ οὐκέτι

49. ἐν τῇ ξυμμαχίᾳ] Apertum est, scribendum esse ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ. In universum συνωμότας Krueg. ad Dionys. p. 364 sq. docet esse τοὺς ὅρκοις ἢ συμβάσει λόγον καὶ πίστιν ad quamcunque rem exsequendam. Sed Athenienses per excellentiam ξυνωμότας dixisse τοὺς ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου ξυνερχομένους. Hinc factum esse, ut ξυνωμοσία atque ἑταιρία fere idem valerent. Prius tamen vocabulum magis [illegible] videri fuisse, unde explicandum esse, cur Aristophanes non utatur, nisi illo vocabulo. De Pisandro v. ibidem p. 365. adn. 17.

50. πέμπει ὡς τὸν Ἀστύοχον] Huc spectat Suidas in Φρυνίχου παλαίσματα, Arist. Ran. 701. Adde „Polyaen. 3, 6. Proverb. Vatican. Append. 4, 1. Plut. Alcib. 25." Wass. Mox est τὸν Λακεδαιμονίων ναύαρχον in Vat. Ar. Chr. Vulgo τῶν, „quasi Astyochus aliquis, non unus, et ex antecedentibus notissimus navarchus Lacedaemoniorum fuisset." Popp. Krueg. p. 302 sq. commate post ναύαρχον sublato et post ἔτι collocato, h. l. explicandum esse censebat. Ita quidem non opus esse, ut τῶν cum deterioribus libris in τόν mutaretur. Sed iam huius eum coniecturae poenituit. „Nam quae hic narrantur, ait, facta esse, quum Astyochus nondum Mileto solvisset, colligas ex c. 45. init. ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον, πρὶν ἐς τὴν Ῥόδον αὐτοὺς ἀνάστῆναι, τάδε ἐπράσσετο. At priusquam in Rhodum Astyochus proficiscebatur, ea quoque evenisse, quae praesenti loco referuntur, omnia probant. Quae contra afferri possunt argumenta, tam levia sunt, ut silenda esse videantur. Emendandum est igitur τὸν Λακ. ναύαρχον. Nam articulus ad ναύαρχον ibi non magis, si vulgaris distinctio retinetur, deesse potest, quam c. 23. Ἀστύοχος, ὁ Λακεδαιμόνιος ναύαρχος." Idem p. 367. addit, Vallam legisse κρύφα ἐπιστολάς, quod se velle profitetur libros confirmare. Puto excusari verbum, si cogitemus, Phrynichum alia mandasse ad Astyochum viva voce suisque verbis clam deferenda, alia perspicue literis consignasse. Neque inter se contrarie ponuntur κρύφα et σαφῶς, ut Arn. adnotavit, illud enim spectat ad Athenienses, hoc ad Astyochum. „Tota transactio, addit, Phrynichi cum praetore Lacedaemoniorum secreta futura erat Atheniensibus; Alcibiadis autem singula facta Astyocho clare expositurus erat." Mox l. ξυμφόρου pro ἀξυμφόρου converte: selbst zum Nachtheil seines Vaterlandes. Verba ἐν ἐπιβουλεύοντα Schol. exponit per εἰς ἐπιβουλὴν καὶ βλάβην [illegible]. Recte Arn. sentit, Alcibiadem non iam sui comprehendendi copiam fecisse.

ὁμοίως ἐς χεῖρας ἰόντα, οὐδὲ διενοεῖτο [illegible], ἀνελθὼν δὲ παρ' αὐτὸν ἐς Μαγνησίαν καὶ παρὰ Τισσαφέρνην ἅμα λέγει τε αὐτοῖς τὰ ἐπισταλέντα ἐκ τῆς Σάμου καὶ γίγνεται αὐτοῖς μηνυτής, προσέθηκέ τε, ὡς ἐλέγετο, ἐπὶ ἰδίοις κέρδεσι Τισσαφέρνει ἑαυτὸν καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων [κοινοῦσθαι]· διόπερ καὶ περὶ τῆς μισθοφορᾶς οὐκ ἐντελοῦς οὔσης μαλακωτέρως ἀνθήπτετο. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης εὐθὺς πέμπει κατὰ Φρυνίχου γράμματα ἐς τὴν Σάμον πρὸς τοὺς ἐν τέλει ὄντας οἷα δέδρακε, καὶ ἀξιῶν αὐτὸν ἀποθνήσκειν. θορυβούμενος δὲ ὁ Φρύνιχος καὶ πάνυ ἐν τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ ὢν διὰ τὸ μήνυμα, ἀποστέλλει αὖθις πρὸς τὸν Ἀστύοχον, τά τε πρότερα μεμφόμενος ὅτι οὐ καλῶς ἐκρύφθη, καὶ νῦν ὅτι ὅλον τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἑτοῖμος εἴη τὸ ἐν τῇ Σάμῳ παρασχεῖν αὐτοῖς διαφθεῖραι, γράψας καθ' ἕκαστα, ἀτειχίστου οὔσης Σάμου, ᾧ ἂν τρόπῳ αὐτὰ πράξειε, καὶ ὅτι ἀνεπίφθονόν οἱ ἤδη εἴη περὶ τῆς ψυχῆς διὰ ἐκείνους κινδυνεύοντι καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο πᾶν δρᾶσαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἐχθίστων αὐτὸν διαφθαρῆναι. ὁ δὲ Ἀστύοχος μηνύει καὶ ταῦτα τῷ Ἀλκι-
51 βιάδῃ. καὶ ὡς προῄσθετο αὐτὸν ὁ Φρύνιχος ἀδικοῦντα καὶ ὅσον οὐ παροῦσαν ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου περὶ τούτων ἐπιστο-

των Abr. Miscc. Obss. Vol. 3. p. [illegible]
ullum alium scriptorem observasse [illegible]

γίγνεται αὐτοῖς μηνυτής] Non ita grata est repetitio pronominis αὐτοῖς. Si per manuscriptos liceret, mallem αὐτός. Duk. Habet ita Pal. et ipse dixit Valla. Consentit Reisk. Popp. Mox Schol. τὸ „ὡς ἐλέγετο" κἀνταῦθα πρόσκειται ἐνδεικτικὸν τοῦ περὶ ἀδήλων μὴ πάνυ διατείνεσθαι· τὸ δὲ „προσέθηκεν" ἀντὶ τοῦ προσέθετο. [illegible] κοινοῦσθαι post καὶ περὶ τῶν ἄλλων addit Vat., expressit etiam Valla. [illegible] gatum si cum Porto interpretamur: se Tissapherni adiunxit quum in hac re tum in aliis, aut ἐν aut περί cum acc. proprie exspectamus, sed non ita, ut genitivus omni excusatione careat. Popp. Convertunt: et ferebatur, quaestus privati causa se Tissapherni addixisse quum de hac re tum de aliis communicandis. Verum obloquitur Arn., [illegible] κοινοῦσθαι nusquam significare ipsum communicare [illegible], sed [illegible] semper activum κοινοῦν usurpari, neque Thucydidem hic loqui de iudicio, idque apparere ex sententia proxime sequenti, sed de applicatione Astyochi ad Tissaphernem in universum. Denique προσθέσθαι (προστίθεσθαι) ait esse accedere ad partes, favere alicui et voluntati eius obsequi, ut ap. Herodot. 2, 160. Poppo in Vat. Vin. περὶ ante τῆς μισθοφορᾶς deest. „Conf. c. 97. Sed ἀνθάπτεσθαι [illegible] solet significare [illegible] aggredi, capessere, [illegible] (ut hic suppleas αὐτοῦ), aliquem impugnare, [illegible] Quanquam magna causa non est, cur non hoc ad rem quoque [illegible] mercedem non plenam (quod plena non esset) [illegible], dicitur. Comparet etiam ἀμφισβητεῖν τινος, de re contendere (Matth. [illegible]) et ἀντέχεσθαί τινος, aliquid amplecti (Matth. §. 330 [illegible]). [illegible] de forma adverbii μαλακωτέρως v. Hemst. ad [illegible] qui [illegible] citat Atticistam, is est in Anecd. Bekk. Vol. 1. [illegible] inter alia p. 92. Mox pro αὐτὸν διαφθαρῆναι malim αὐτὸς [illegible] cum Poppone accusativum [illegible] defendas, quod [illegible] ἀνεπίφθονόν οἱ εἴη. Ipse cum Gr. αὐτόν abesse cupit, [illegible]
manu Thucydidis [illegible]

λεγόμενος [illegible] ὡς οἱ πολέμιοι μέλλουσιν, ἀτειχίστου οὔσης τῆς Σάμου καὶ ἅμα τῶν νεῶν οὐ πασῶν ἔνδον ὁρμουσῶν, ἐπιθήσεσθαι τῷ στρατοπέδῳ, καὶ ταῦτα σαφῶς πεπυσμένος εἴη, καὶ χρῆναι τειχίζειν τε Σάμον ὡς τάχιστα καὶ τἆλλα ἐν φυλακῇ ἔχειν· ἐστρατήγει δὲ καὶ κύριος ἦν αὐτὸς πράσσων ταῦτα. καὶ οἱ μὲν τοὺς πολεμίους ἐπαρεσκευάζοντο καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου καὶ ὡς μέλλουσα, Σάμος θᾶσσον ἐτειχίσθη· αἱ δὲ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐπιστολαὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἧκον, ὅτι προδίδοταί τε τὸ στράτευμα ὑπὸ Φρυνίχου καὶ οἱ πολέμιοι μέλλουσιν ἐπιθήσεσθαι. δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης οὐ πιστὸς εἶναι, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων προειδὼς τῷ Φρυνίχῳ ὡς ξυνειδότι κατ᾽ ἔχθραν ἀνατιθέναι, οὐδὲν ἔβλαψεν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ξυνεμαρτύρησε μᾶλλον ταῦτα ἐσαγγείλας.

52 Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης μὲν Τισσαφέρνην παρεσκεύαζε καὶ ἀνέπειθεν ὅπως φίλος ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις, δεδιότα μὲν τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι πλείοσι ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων παρῆσαν, βουλόμενον δὲ ὅμως, εἰ δύναιτό πως, πεισθῆναι, ἄλ-

[illegible]

-σοτάτα [illegible] perfidi ab eis. Ad verba κύριος ἦν πράσσων Abr. Misc. Obss. Vol. 3. p. 308. scripsit ita: „non memini apud ullum alium scriptorem observasse exemplum, in quo κύριον εἶναι sequatur participium; simile tamen si proferatur, non intercedo, quominus valeat et obtineat. Id vero donec fiat, legendum esse contendo πράσσειν." En alterum exemplum ex Thuc. 5, 34. ὥστε μήτε ἄρχειν μήτε πριαμένους τι ἢ πωλοῦντας κυρίους εἶναι, ubi Schol. propter rariorem structuram: ἤγουν μὴ εἶναι κυρίους ἢ πρίασθαι ἢ πωλεῖν. Vid. Matth. p. 1091. Ad καὶ ὡς μέλλουσα Krueg. p. 118. supplet τειχίσεσθαι. Conversio welches ohnedies befestigt werden sollte. Arn. plenius ita: καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου μὴ γενομένου καὶ ὡς μέλλουσα τειχίσεσθαι. Extremo cap. alii libri ἀπαγγελίας, alii ἐπαγγελίας, vulgo ἐσαγγελίας. Alterum horum Arn. praefert, interpretans quod retulit, indicium fecit coll. 1, 116. 131. 3, 3. Tertium ait esse divulgare arcanum, referre ex oppido, quid in eo agatur, ut 4, 27. Xen. H. Gr. 1, 1, 8. Paulo ante Heilm. ταῦτα, vulgo ταῦτα.

52. παρεσκεύαζε] [illegible] Reg. (G.) C. F. Lugd. Cass. D. E. K. T. (Cantabr. Arn.) Ar. Chr. m. Dan. Ald. Flor. marg. Steph. Vall. [illegible] Cass. Vulgo [illegible], quod agnoscit etiam Schol. Alterum praetulerunt Bredo (Tissaphernes fürchtete zwar die Peloponnesier, doch wünschte er auch das Vertrauen der Athener). Krueg. p. 358. (videri sibi haberi ab Alcibiade voluit Tissaphernes, ut si quod vereretur Lacedaemonii nimium sibi arrogarent, Athenienses sibi facile conciliare posset socios, quorum auxilio illos debellare possent) et Dalh., qui sequitur [illegible] intelligens, qui sit sensus Scholiastae interpretationis: „Tissaphernem metuisse quidem potentiam Peloponnesiorum, sed tamen cupivisse, sibi ab Alcibiade persuaderi, ut illis desertis Athenienses socios adscisceret." Ipse hanc sententiam subesse statuere [illegible] „Tissaphernes, quamquam Peloponnesios metuebat, idemque utriusque populi vires inaequare [illegible], cum Atheniensibus societatem inire meditabatur, nihilo secius tamen adhuc ab illis fidem sibi haberi volebat." Hic igitur [illegible], ut dixi, παρεσκεύαζε praeferens, quod et [illegible] manu Thucydidis profectum esset, puto eum non adiecturum fuisse.

λέως τε καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐν τῇ Κνίδῳ διαφορὰν περὶ τῶν Θηριμένους σπονδῶν ᾔσθετο τῶν Πελοποννησίων· ἤδη γὰρ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν τῇ Ῥόδῳ ὄντων αὐτῶν ἐγεγένητο, ἐν ᾗ τὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου λόγον πρότερον εἰρημένον περὶ τοῦ ἐλευθεροῦν τοὺς Λακεδαιμονίους τὰς ἁπάσας πόλεις ἐπηλήθευσεν ὁ Λίχας, οὐ φάσκων ἀνεκτὸν εἶναι ξυγκεῖσθαι κρατεῖν βασιλέα τῶν πόλεων, ὧν ποτε καὶ πρότερον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ πατέρες ἦρχον. καὶ ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης, ἅτε περὶ μεγάλων ἀγωνιζόμενος,
53 *προθύμως τὸν Τισσαφέρνην θεραπεύων προσέκειτο. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πεισάνδρου πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀποσταλέντες ἐκ τῆς Σάμου, ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, λόγους ἐποιοῦντο ἐν τῷ δήμῳ κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν, μάλιστα δὲ ὡς ἐξείη αὐτοῖς Ἀλκιβιάδην καταγαγοῦσι καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον δημοκρατουμένοις βασιλέα τε ξύμμαχον ἔχειν καὶ Πελοποννησίων περιγενέσθαι. ἀντιλεγόντων δὲ πολλῶν καὶ ἄλλων περὶ τῆς δημο-*

quibus, ab Alcibiade, an Atheniensibus, an Peloponnesiis fidem sibi liberi cupiverit. Qui vulgatam tuetur Haack. et ita interpretatur: „verba *βουλόμενον — πεισθῆναι* non tam ostendunt, revera iam alienatum esse Tissaphernem a Peloponnesiis, sed tantum cupivisse, ut de societatis cum Atheniensibus faciendae commodis ipsi, si fieri posset, persuaderetur," Haack. igitur iure a Kruegero reprehensus est, quod eius sententia subabsurda sit. Unice vera est Scholiastae expositio, dummodo recte intelligatur: *φησὶν ὅτι ἐδεδίει μὲν ὁ Τισσαφέρνης τὴν ἰσχὺν τῶν Λακεδαιμονίων, ἐβούλετο δὲ ὅμως πεισθῆναι, εἰ δύναιτο, ὑπὸ Ἀλκιβιάδου μεταθέσθαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.* Hoc autem dicit Thucydides: metuebat Tissaphernes Peloponnesios, ideoque cum Atheniensibus societatem inire cupiebat, sed consilium exsequi non facile erat, sic enim cogitare debebat, ut verbis Phrynichi c. 48. dicam, *βασιλεῖ* adeoque sibi *οὐκ εὔπορον εἶναι καὶ Πελοποννησίων ἤδη ὁμοίως ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄντων καὶ πόλεις ἐχόντων ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ οὐ τὰς ἐλαχίστας, Ἀθηναίοις προσθέμενον, οἷς οὐ πιστεύει, πράγματα ἔχειν.* Conf. omnino c. 56. Ea causa erat metus Tissapherni, ut difficultas esset, eum societate Peloponnesiorum avelli. Tametsi *promptus erat ad obtemperandum Alcibiadi*, si fieri posset, ac si per Peloponnesios cervicibus eius quasi impositos et maiori, quam adversarii, navium copia pollentes liceret. Id verum esse, declarant statim sequentia: *ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ Κνίδῳ διαφορὰν περὶ τῶν Θηριμένους σπονδῶν ᾔσθετο τῶν Πελοποννησίων*, quae narravit cap. 43. Consentit Arn. Paulo post ad *ἤδη γὰρ ἐγεγένητο* cogita *ἡ διαφορά*. Iam ea dissensio acciderat eo tempore, et Tissapherni Alcibiades persuadere coeperat eo tempore, quo Peloponnesii in Rhodo erant. Cnidi enim dissidium acciderat et Cnido Rhodum Peloponnesii navigaverant. Vid. c. 43. 44.

πρότερον εἰρημένον] cap. 45. 46. med. Porro „recte sentit Steph., *ἐπηλήθευσεν* idem esse, quod antea dixerat *ξυνεμαρτύρησε*. Similis est locus 4, 85. in princip., ubi v. Schol." Duk. Mox in verbis *τὸν Τισσαφέρνην — προσέκειτο* alii libri habent *τὸν Τισσαφέρνη*, alii *τὸν Τισσαφέρνην*, alii *τῷ Τισσαφέρνη*. Vulgo *τῷ Τισσαφέρνει*. „*Προσκεῖσθαι* hac significatione, non addito casu, etiam 7, 18. 78." Duk. Accedit, quod Graeci, ubi participium cum verbo finito diversi regiminis coniungitur, eo casu utuntur, quem participium postulat. Vid. 2, 44. 3, 105. Krueg. ad Dionys. p. 119.

κρατίας καὶ τῶν Ἀλκιβιάδου ἅμα ἐχθρῶν διαβοώντων ὡς δεινὸν εἴη εἰ τοὺς νόμους βιασάμενος κάτεισι, καὶ Εὐμολπιδῶν καὶ Κηρύκων περὶ τῶν μυστικῶν, δι' ἅπερ ἔφυγε, μαρτυρομένων καὶ ἐπιθειαζόντων μὴ κατάγειν, ὁ Πείσανδρος παρελθὼν πρὸς πολλὴν ἀντιλογίαν καὶ σχετλιασμὸν ἠρώτα ἕνα ἕκαστον παράγων τῶν ἀντιλεγόντων, εἴ τινα ἐλπίδα ἔχει σωτηρίας τῇ πόλει Πελοποννησίων ναῦς τε οὐκ ἐλάσσους σφῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀντιπρῴρους ἐχόντων καὶ πόλεις ξυμμαχίδας πλείους, βασιλέως τε αὐτοῖς καὶ Τισσαφέρνους χρήματα παρεχόντων, σφίσι τε οὐκέτι ὄντων, εἰ μή τις πείσει βασιλέα μεταστῆναι παρὰ σφᾶς. ὁπότε δὲ μὴ φαίησαν ἐρωτώμενοι, ἐνταῦθα δὴ σαφῶς ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι Τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστιν ἡμῖν γενέσθαι, εἰ μὴ πολιτεύσομέν τε σωφρονέστερον καὶ ἐς ὀλίγους μᾶλλον τὰς ἀρχὰς ποιήσομεν, ἵνα πιστεύῃ ἡμῖν βασιλεύς, καὶ μὴ

53. *Εὐμολπιδῶν — Κηρύκων*] Hae erant familiae, in quibus ius sacerdotii Eleusinii hereditarium erat. Eiusmodi gentes familiaeque, quibus quaedam publica sacra (nam seorsum sua cuique genti privata sacra erant) hereditate accepta propria fuerunt, plures commemorantur, velut Eteobutadae, Thaulonidae, Hesychidae, aliae, quas enumerat Huellm. Urgesch. d. Staats p. 90. v. Platn. Beitr. zum Att. R. p. 80. St. Croix de Myster. p. 131. vers. Lenz. Tittm. Gr. Staatsverf. p. 606. et Arn. ad h. l. De *ἐπιθειαζόντων* vid. adn. ad 2, 75. 7, 75. 8, 1. Porro *εἴ τινα ἐλπίδα* Vat. habet, Valla *ecquam*, „quod praeferendum videtur ob verba *ὁπότε δὲ μὴ φαίησαν ἐρωτώμενοι*, ex quibus non *quam spem*, sed *ecquam spem* haberent, Pisandrum interrogasse probabile fit." Popp., qui tamen *ἥντινα* edidit, ut vulgo legitur. Certe *ἥν τινα* non stare potest, quod alii libri praebent. Vulgo etiam prave *ἔχῃ* legebatur, quod in *ἔχει* mutatum est ex libris quamplurimis. Porro *εἰ μή τις πείσῃ* offerunt Cass. Aug. Pal. It. C. Gr. Cl. Ven., sed in Pal. recte correctum rec. man. Coniunctio *εἰ* non videtur ab hoc scriptore cum coniunctivo constructa esse; certe loci sunt perpauci, ubi eius constructionis vestigia sunt: 1, 139. 6, 21. et hic ipse locus, qui sunt omnes dubitationi obnoxii. Vid. Matth. §. 525. 1. b. p. 1020. Thiersch. Gr. §. 329. Quae enim Krueg. ad Dionys. p. 270. contra affert, ea non satis distincte disputata sunt. A Tragicis et posterioribus prosae orationis auctoribus, item a Doribus Ionibusque *εἰ* cum coniunctivo construi, a nemine perito negatur. Apud Thucydidem nimia paucitas exemplorum rem valde dubiam, si non verisimile reddit, coniunctionem *εἰ* structuram coniunctivi non admittere. Nam si diligenter consideres, unicus locus 6, 21. restat, ubi tantum pauci libri (D. Ar. Chr. Dan. 48.) habent *ἤν*.

ἐς ὀλίγους — τὰς ἀρχάς] i. e. *nisi paucos ad magistratus admittimus — nisi imperium paucorum constituimus.* Vid. adn. ad c. 38. Verba *τὰς ἀρχὰς ποιήσαιμεν* (sic enim vulgo legitur) om. C. E., „et vulgo uncis inclusa impugnat Haack. Quoniam Mosqu. [Cl. Ven.] *ποιήσωμεν* habent, *ποιήσομεν* audacter dedit Bekk., qui 1, 27. optativum et indicativum post *εἰ* coniunxit in *εἰ μὴ ἐθέλοι ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται*. Conf. Demosth. c. Onet. 2. §. 2. et nos ad Xen. Anab. 1, 9, 27." Popp. Loci 1, 27. haec mens est: *sollte* einer nicht gleich mit zu Schiffe *gehen*, der aber doch an der Pflanzung Theil nehmen *will*: at hic verbis *καὶ ἐς ὀλίγους — ποιήσομεν* nihil aliud continetur, nisi quod verbis *εἰ μὴ πολιτεύσομεν σωφρονέστερον*. Quare quod di-

περὶ πολιτείας τὸ πλέον βουλεύσομεν ἐν τῷ παρόντι ἢ περὶ σωτηρίας· ὕστερον γὰρ ἐξέσται ἡμῖν καὶ μεταθέσθαι, ἢν μή τι ἀρέσκῃ· Ἀλκιβιάδην τε κατάξομεν, ὃς μόνος τῶν νῦν οἷός
54 τε τοῦτο κατεργάσασθαι. ὁ δὲ δῆμος τὸ μὲν πρῶτον ἀκούων χαλεπῶς ἔφερε τὸ περὶ τῆς ὀλιγαρχίας· σαφῶς δὲ διδασκόμενος ὑπὸ τοῦ Πεισάνδρου μὴ εἶναι ἄλλην σωτηρίαν, δείσας καὶ ἅμα ἐλπίζων ὡς καὶ μεταβαλεῖται, ἐνέδωκε. καὶ ἐψηφίσαντο

versis modis utrimque verba efferantur, non est. Mox μὴ ante περὶ πολιτείας non ad totam sententiam pertinet, sed tantum ad τὸ πλέον, ut plena oratio ista futura esset: καὶ (εἰ μὴ) μὴ τὸ πλέον (i. e. *minus*) περὶ πολιτείας βουλεύσομεν, ἢ περὶ σωτηρίας, — Ἀλκιβιάδην τε (εἰ μὴ) κατάξομεν. Ita μή ad solam particulam orationis μεγίστην pertinet apud Xen. M. S. 1, 2, 7., de quo loco v. Herm. ad Vig. p. 797. Dobr. h. l. ita constituit: ἵνα πιστεύῃ ἡμῖν βασιλεύς (καὶ μὴ περὶ πολιτείας — ἢν μή τι ἀρέσκῃ), Ἀλκιβιάδην τε κατάξομεν — κατεργάσασθαι, quod probat Arn., quia salus Athenarum dicatur ex duobus pendere, ex mutatione reipublicae et revocatione Alcibiadis, verba autem μὴ περὶ πολιτείας — ἀρέσκῃ accipi melius pro quodam quasi solatio doloris, quod iniiciatur ad deliniendum populum, ubi audiat mentionem fieri imperii paucorum, quam pro re, quae fieri debeat, et diversa sit ab illis duobus supra dictis et mixta cum illis mira quodammodo ratione. Ubi tenendum est, Dobreum non modo haec novare, sed etiam legere καὶ μὴ βουλεύσωμεν. Ceterum huc pertinere Aristotelem Polit. 5, 3, 8. Did. vidit.

54. καὶ ἅμα ἐλπίζων] ἐπελπίζων Cass. Aug. Cl. T. (Cantabr. Arn.) Ven. Pal. It. Vat. (Lugd.) Mosqu. Ammon. de Diff. Vocab. p. 68. ἤλπισαν καὶ ἐπήλπισαν διαφέρει· ἐπήλπισαν ἕτεροι ἑτέρους, εἰς ἐλπίδα ἤγαγον. Hemsterh. tamen ad Lucian. D. M. 5, 2. Vol. 2. p. 419. Bip. exempla affert, quibus probatur, ἐπελπίζειν τινί esse *spem in aliquo collocare et repositam habere*, sed ea ex scriptoribus posterioris aetatis, Heliodoro, Socrate Hist. Eccl. et similibus vel non multo antiquioribus petita. „Fit aliquando, addit, ut a simplici ἐλπίζειν nihil fere differat ἐπελπίζειν. Pausan. 4. p. 342. καὶ ὁ μὲν ἐπήλπιζεν Ἀθηναίων συνηθέντων ναυτικῷ, κάθοδον ἔσεσθαι σφίσιν ἐς Ναύπακτον. Finitimum est Luciani ἐπελπίσαντες in Tim. §. 21. et Scholiastae Pindari ad Isthm. 7, 50. ἔσχατα ἐπελπίζοντες. Haec certe fidem conciliant egregio codici Cass. Nihil oberat, quominus Pausaniae placere potuisset ὡς κάθοδος ἔσεται σφίσιν." Eius denique exempla cuncta recentiorum scriptorum sunt, qui pleramque rara et nova venantur, saepe sensum vocabulorum ad aliud detorquent, male intellectis antiquiorum verbis, vel suorum exemplarium fide decepti. Nulla causa excogitari potest, cur scriptor hic potissimum cum simplici verbo compositum permutaret, et a notione simul compositi, qualis est cap. 1., deflecteret, quum praesertim alibi semper simplex habeat eo sensu, qui hic obtinere debet (*sperandi*). Mox ὁ δῆμος addidi post παρέλυσεν ex multis libris (vulgo ea verba absunt), „quia quum ἐψηφίσαντο interpositum fuerit, nomine ὁ δῆμος non iterato hic quoque παρέλυσαν requireretur." Popp. Adnotavit Krueg. Comm. Thuc. p. 315. adn. 29., dubitari posse, num in secundum annum, excepto Strombichide (v. cap. 62. 79.), anni prioris praetorum alii quoque imperium prorogatum sit. Duplici autem modo intelligi posse, quae praesente loco de Diomedonte et Leonte referantur. Fieri enim posse, ut hi, quum iam antea praetores essent, adhuc muneribus domesticis functi, tunc cum imperio mitterentur; sed probabilius esse, hos, fortasse ἀπολαχόντας,

πλεύσαντα τὸν Πείσανδρον καὶ δέκα ἄνδρας μετ' αὐτοῦ πράσσειν ὅπῃ ἂν αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἕξειν τά τε πρὸς τὸν Τισσαφέρνην καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. ἅμα τε διαβαλόντος καὶ Φρύνιχον τοῦ Πεισάνδρου, παρέλυσεν ὁ δῆμος τῆς ἀρχῆς καὶ τὸν ξυνάρχοντα Σκιρωνίδην, ἀντέπεμψαν δὲ στρατηγοὺς ἐπὶ τὰς ναῦς Διομέδοντα καὶ Λέοντα. τὸν δὲ Φρύνιχον ὁ Πείσανδρος φάσκων Ἴασον προδοῦναι καὶ Ἀμόργην διέβαλεν, οὐ νομίζων ἐπιτήδειον εἶναι τοῖς πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην πρασσομένοις. καὶ ὁ μὲν Πείσανδρος τάς τε ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχανον πρότερον ἐν τῇ πόλει οὖσαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς, ἁπάσας ἐπελθών, καὶ παρακελευσάμενος ὅπως ξυστραφέντες καὶ κοινῇ βουλευσάμενοι καταλύσουσι τὸν δῆμον, καὶ τἄλλα παρασκευάσας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ὥστε μηκέτι διαμέλλεσθαι, αὐτὸς μετὰ τῶν δέκα ἀνδρῶν τὸν πλοῦν ὡς τὸν Τισσαφέρνην ποιεῖται.

Ὁ δὲ Λέων καὶ Διομέδων ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἀφιγμένοι 55 ἤδη ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς ἐπίπλουν τῇ Ῥόδῳ ἐποιήσαντο, καὶ τὰς μὲν ναῦς καταλαμβάνουσιν ἀνειλκυσμένας τῶν Πελοποννησίων, ἐς δὲ τὴν γῆν ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι καὶ τοὺς προςβοηθήσαντας Ῥοδίων νικήσαντες μάχῃ ἀπεχώρησαν

Phrynichi et Scironidis in locum subrogatos esse. Nam si iam antea praetores facti essent, eos vix a classe Athenas revocatos esse, quum in Asia rem bene gessissent. Porro Phrynichus accusari poterat Ἴασον προδοῦναι καὶ Ἀμόργην, quod eis non auxilio venerit, v. cap. 27 sq.

ξυνωμοσίαις — ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς] Conf. adn. ad 6, 13. init. Plat. Theaet. p. 173. D. σπουδαὶ ἑταιρειῶν ἐπ' ἀρχάς (vel ἀρχαῖς, ut Krueg. scribendum putat). Quippe ἑταιρεῖαι fere eaedem sunt quae ξυνωμοσίαι. „Ἑταιρεία, quum proprie esset φιλία κατὰ συνήθειαν ἐν τοῖς καθ' ἡλικίαν γεγενημένοις (v. Plat. Definit. p. 413. C.), deinde factionis quoque notionem induit. Vid. Lobeck. ad Soph. Ai. p. 322. Heind. ad Plat. Theaet. p. 390." Kruse. p. 363. Et Pisandri in statu populari evertendo socios proprie ἑταίρους appellatos esse, monuit Ruhnk. Hist. cr. Or. Gr. p. LII. Idem de ξυνωμόταις docet Krueg. p. 364. adn. 15. Idem p. 363. adn. 6. de δεκασμῷ harum sodalitatum adiri iubet Hoellm. Staatsv. d. Alterth. p. 145. „Erant Athenis quaedam sodalitates, quibus adscripti cives mutuam inter sese operam dabant consequendis magistratibus et in iudiciis sibi invicem aderant, quo referendum videtur etiam ἐργαστήριον συκοφαντῶν apud Demosth. c. Boeot. d. dot. p. 1010, 24. Conf. or. c. Theocr. p. 1335. et Lysiae fragm. πρὸς τοὺς συνουσιαστάς, quod est reliquum de oratione in talem coniurationem habita. Eiusmodi coitiones numerandae sunt inter ἑταιρίας, quas vocabant, quales rebuspublicis liberis vetari non potuisse consentaneum est, quanquam earum abusus facile fieri potest. Adde Isocr. Paneg. p. 68. Tauchn. Thuc. 3, 82." Meier et Schoem. der Att. Proz. p. 709. adn. Talis sodalitii asseclae videntur παρακελευστοὶ esse, qui appellantur 6, 13. Conf. C. Fr. Herm. Antt. Gr. §. 70. p. 128. Tittm. Gr. Staatsverf. p. 34. et inprimis Arn. ad h. l. Hoellm. de Atheniensium συνωμοσίαις ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς Regiom. 1814. Verba ἐπὶ τοῖς παροῦσιν Schol. recte explicat: κατὰ τῆς παρούσης δημοκρατίας. Heilm. interpretatur vor der Hand, quod, puto, Graece esset ἐν τῷ παρόντι.

ἐς τὴν Χάλκην, καὶ τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν μᾶλλον ἢ ἐκ τῆς Κῶ ἐποιοῦντο· εὐφυλακτότερα γὰρ αὐτοῖς ἐγίγνετο, εἴ ποι ἀπαίροι τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικόν. ἦλθε δὲ ἐς τὴν Ῥόδον καὶ Ξενοφαντίδας Λάκων παρὰ Πεδαρίτου ἐκ Χίου, λέγων ὅτι τὸ τεῖχος τῶν Ἀθηναίων ἤδη ἐπιτετέλεσται, καὶ εἰ μὴ βοηθήσουσι πάσαις ταῖς ναυσίν, ἀπολεῖται τὰ ἐν Χίῳ πράγματα. οἱ δὲ διενοοῦντο βοηθήσειν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Πεδάριτος αὐτός τε καὶ τὸ περὶ αὐτὸν ἐπικουρικὸν ἔχων καὶ τοὺς Χίους, πανστρατιᾷ προςβαλὼν τῶν Ἀθηναίων τῷ περὶ τὰς ναῦς ἐρύματι, αἱρεῖ τέ τι αὐτοῦ καὶ νεῶν τινων ἀνειλκυσμένων ἐκράτησεν· ἐπεκβοηθησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τρεψαμένων τοὺς Χίους πρώτους νικᾶται καὶ τὸ ἄλλο τὸ περὶ τὸν Πεδάριτον, καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει καὶ τῶν Χίων πολλοί, καὶ ὅπλα ἐλήφθη πολλά.

56 Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Χῖοι ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσσης ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπολιορκοῦντο, καὶ ὁ λιμὸς αὐτόθι ἦν μέγας· οἱ δὲ περὶ τὸν Πείσανδρον Ἀθηναίων πρέσβεις ἀφικόμενοι ὡς τὸν Τισσαφέρνην λόγους ποιοῦνται περὶ τῆς ὁμολογίας. Ἀλκιβιάδης δέ, οὐ γὰρ αὐτῷ πάνυ τὰ ἀπὸ Τισσαφέρνους βέβαια ἦν, φοβουμένου τοὺς Πελοποννησίους μᾶλλον, καὶ ἔτι βουλομένου, καθάπερ καὶ ὑπ' ἐκείνου ἐδιδάσκετο, τρίβειν ἀμφοτέρους, τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε εἶδος, ὥςτε τὸν Τισσαφέρνην ὡς μέγιστα αἰτοῦντα παρὰ τῶν Ἀθηναίων μὴ ξυμβῆναι. δοκεῖ δέ μοι καὶ ὁ Τισσαφέρνης τὸ αὐτὸ βουληθῆναι, αὐτὸς μὲν διὰ

55. *μᾶλλον ἢ ἐκ τῆς Κῶ*] *ἢ* Haack. Vulgo deest. „Repono confidenter *ἐντεῦθεν μᾶλλον ἢ ἐκ τῆς Κῶ*, et hoc firmatur ex cap. 60. init., ubi ait de Peloponnesiorum classe: *καὶ γενόμενοι περὶ τὸ Τριόπιον καθορῶσι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς πελαγίας ἀπὸ τῆς Χάλκης πλεούσας.* Est autem Chalce insula e regione Triopii intra Rhodum et Co insulas commode sita.“ Palmer. Exercc. p. 57. Chalce igitur propior a Rhodo statio erat, quam Cos, atque ex hac insula prius Rhodum adoriebantur, ut narrat c. 44. extr. Suidas in *αὐτόθεν* citavit haec verba ex Thucydide: *χειμὼν ἦν καὶ τοῖς Ἀθηναίοις τὸν πόλεμον αὐτόθεν ποιεῖσθαι οὕτως ἐδόκει*, ubi verba praesentis loci *καὶ τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν μᾶλλον ἐκ τῆς Κῶ ἐποιοῦντο*, quibus aliquot versibus ante verba *ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι* praecedant, Suidae animo obversata esse Popp. 2, 1. p. 90. suspicatur, nam *ἐκ τῆς Κῶ* facile in *οὕτω* depravari potuisse. At verba a Suida allata extant 6, 71. Ceterum Arn. addit: „utrum Thuc. dicat, Athenienses relicta Samo Chalcen et Co stationem habere coepisse, an, non modo Samo, sed etiam Co relicta restrinxisse se maxime intra Chalcen, nunc non iam decerni potest. Secutus sum eam scripturam, qua Chalce dicitur primaria statio facta esse: sin vulgata retinetur, vocabulum *ἐντεῦθεν* cogitandum est verbis *ἐκ τῆς Κῶ* magis definiri, et Athenienses non se prorsus intra Chalcen ipsam tenuisse, sed partim Chalcae, partim Coi remansisse, relicta tantum Sami remotiori statione.“ Mox pro vulgata *εὐφυλακτότερα* neutrum plurale ex optimis libris Bekk. edidit, recte atque ex usu Graecorum, de quo agit Matth. §. 443. Cum *διενοοῦντο βοηθήσειν* conf. c. 74. *διανοοῦνται — εἴρξειν*, et v. Lobeck. ad Phryn. Parerg. 6. p. 756.

τὸ δέος, ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἐπειδὴ ἑώρα ἐκεῖνον καὶ ὣς οὐ ξυμβασείοντα, δοκεῖν τοῖς Ἀθηναίοις ἐβούλετο μὴ ἀδύνατος εἶναι πεῖσαι, ἀλλ' ὡς πεπεισμένῳ Τισσαφέρνει καὶ βουλομένῳ προςχωρῆσαι τοὺς Ἀθηναίους μὴ ἱκανὰ διδόναι. ᾔτει γὰρ τοσαῦτα ὑπερβάλλων ὁ Ἀλκιβιάδης, λέγων αὐτὸς ὑπὲρ παρόντος Τισσαφέρνους, ὥςτε τὸ τῶν Ἀθηναίων, καίπερ ἐπὶ πολὺ ὅ,τι αἰτοίη ξυγχωρούντων, ὅμως αἴτιον γενέσθαι· Ἰωνίαν τε γὰρ πᾶσαν ἠξίουν δίδοσθαι, καὶ αὖθις νήσους τε τὰς ἐπικειμένας καὶ ἄλλα, οἷς οὐκ ἐναντιουμένων τῶν Ἀθηναίων, τέλος ἐν τῇ τρίτῃ ἤδη ξυνόδῳ, δείσας μὴ πάνυ φωραθῇ ἀδύνατος ὤν, ναῦς ἠξίου ἐᾶν βασιλέα ποιεῖσθαι καὶ παραπλεῖν τὴν ἑαυτῶν γῆν ὅπῃ ἂν

56. *μὴ ἱκανὰ διδόναι*] Repete *ἐβούλετο δοκεῖν*. Mox articulus τό in *ὥςτε τὸ τῶν Ἀθηναίων* accessit ex Vat. Schol. *ὥςτε τοὺς Ἀθηναίους αἰτίους γενέσθαι τοῦ μὴ συμβῆναι, καίπερ διδόντας τὰ αἰτούμενα.* Valla *ut per Athenienses — staret, quominus conveniretur.* Paulo post cod. Bas. Mosqu. Cl. Ven. *ἠξίου*, itidemque, ut videtur, Valla. Sed pluralem et ad Alcibiadem et ad Tissaphernem spectare recte iam Aem. Port. monuit. Ad verba *ναῦς — ποιεῖσθαι καὶ παραπλεῖν* Krueg. p. 369. quaerit: „num naves aedificare antea ei non licuit? Verba quidem ita sonant, ac si non licuisset. Sed *ποιεῖσθαι καὶ παραπλεῖν* dictum esse potest pro *ποιησάμενον παραπλεῖν*."

τὴν ἑαυτῶν] Cass. Aug. Pal. It. Vat. Cl. Ven. T. (Cantabr. Arn.) Parm. Reg. (G.) F. (Lugd.) Mosqu. K. m. (hic tamen sine accentu) Ar. Chr. Dan. marg. Steph. *ἑαυτοῦ*. „*Ἑαυτοῦ* Bened. defendit, provocans ad Diodori narrationem 12, 4. de pace inter Athenienses et Regem facta ante Chr. 449., qua inter alia cautum fuerit: *μὴ ναῦν μακρὰν πλεῖν ἐντὸς Φασηλίδος καὶ Κυανέων*, deinde ad ipsum pronomen *ἑαυτῶν*, cuius loco Thucydidi scribendum fuisse *αὐτῶν*, denique ad sententiam, insolentia, superbia et impudentia Alcibiadis tam insignem, ut ei vix unquam ab eius civibus ignosci potuerit. Nobis tamen nondum persuasit, ut a vulgata lectione *ἑαυτῶν* abeundum esse censeremus. Nam quod argumentum primo loco posuit, id facile refelli potest, quo facto corruit etiam tertium; medium autem per se levissimum est. Pacem illam, de qua Diod. narrat, Thucydides 1, 112., ubi de istis rebus agit, ignorat. Itaque iam a pluribus dubitatum est, num vera sit illius pacis illarumque conditionum apud Diodorum relatio. Sed quamvis sit vera, hoc quidem loco non abutendum est. Utrum enim, quaeso, Atheniensibus molestius, Ioniam et insulas regi concedere, an libertatem circum easdem regiones navigandi? Aut cur hanc ipsam legem olim sanxerunt Athenienses, nisi ut ab Ioniae civitatibus hostem arcerent? Quas quum in Persarum manus traderent, non amplius de navigatione Persarum circa Asiam minorem verendum erat. Patet igitur, quum cetera Athenienses concessissent, quae navigatione Persarum circa ea loca iniquiora erant, Alcibiadem, ut confestim illi cum indignatione discesserint, nisi multo gravioribus et iniquioribus postulationibus efficere non potuisse. Ergo veram puto vulgatam lectionem, quae tum toti narrationi, tum Alcibiadis levitati insolentiaeque egregie convenit." Haack. De pace illa, quae dicitur Cimonis v. Wess. ad Diod. 12, 4. Mitf. H. Gr. Vol. 2. p. 431. Vol. 4. p. 239. Bred. H. Ant. p. 323. ed. 4., quos citavit Krueg. p. 369., qui et ipse de hoc loco Graecae historiae data opera disseruit in Seebod. Archiv 1, 2. p. 216. Adde Dahlm. Forschungen etc. Vol. 1. Mosche in Diss. de eo, quod in C. Nepotis Vitis faciendum restat, quae inserta est Seebod. Misce.

καὶ ὅσαις ἂν βούληται. ἐνταῦθα δὴ οὐκέτι, ἀλλ' ἄπορα νομίσαντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐξηπατῆσθαι, δι' ὀργῆς ἀπελθόντες κομίζονται ἐς τὴν Σάμον.

57 Τισσαφέρνης δὲ εὐθὺς μετὰ ταῦτα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι παρέρχεται ἐς τὴν Καῦνον, βουλόμενος τοὺς Πελοποννησίους πάλιν τε κομίσαι ἐς τὴν Μίλητον, καὶ ξυνθήκας ἔτι ἄλλας ποιησάμενος ἃς ἂν δύνηται τροφήν τε παρέχειν καὶ μὴ παντάπασιν ἐκπεπολεμῶσθαι, δεδιὼς μὴ ἢν ἀπορῶσι πολλαῖς

crit. 1, 2. p. 205. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 76, 10. et Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 116, 35. Scriptoribus antiquis, qui huius pacis mentionem fecerunt, nunc adde Livium 33, 20. Qua de pace quae contra Benedictum Haack. disputavit, verissima esse concedo. Quae pax quum ad iudicium de praesenti loco proprie nihil faciat, pergendum est ad alterum Haackii argumentum, cui aliquis propterea minus tribuendum putet, quod licet continente Asiae minoris regi Persarum cesserunt, tamen Graecorum permagni intererat, pluribus paucioribusne navibus rex oras illas adnavigaret: a maiori enim numero insulis, quae continenti adiacebant, suis timere debebant. Eaque ipsa est ratio, cur non ἑαυτοῦ, sed ἑαυτῶν scribi malim, intellectis et Persarum et Atheniensium terris insulisque. Quod si ita fiet, non peccabitur contra rationem grammaticam, quae tantum vetat, ne ἑαυτῶν pro αὐτῶν ponatur, non item, ne ἑαυτῶν simul ad Persam et Athenienses referatur. Quod enim Popp. 1, 1. p. 175. docet, permutationem horum pronominum fieri licere, ubi perspicuitati non officiatur, neque id hic locum habet, neque per se verum esse usquequaque videtur, si quidem loci Thucydidei omnes, quibus ad probandum Popp. utitur, aliam explicationem, quam ipse dedit, admittunt, ut partim statim videbimus in adn. ad cap. 58. Verum audiendum etiam, quomodo Arn. scripturam librorum ἑαυτοῦ tueatur: „Haec est mira conditio, quacum tamen pacem, ab Atheniensibus et Lacedaemoniis nono belli anno initam comparari licet 4, 118. τῇ θαλάσσῃ χρωμένους, ὅσα ἂν κατὰ τὴν ἑαυτῶν καὶ κατὰ τὴν ξυμμαχίαν, Λακεδαιμονίους καὶ ξυμμάχους πλεῖν μὴ μακρᾷ νηΐ, ἄλλῳ δὲ κωπήρει πλοίῳ. Athenienses se maris Aegaei pleno dominio praeditos esse existimabant, ut nollent longas naves aliorum populorum sine venia sua navigare. Itidemque Graeci Sicilienses Siculum mare pro suo habebant, vetabantque Athenienses eo navigare plus una longa navi 6, 52. At Asiam Persae semper ut suam et propriam vindicabant teste Herodoto 1, 4., ac quum mare ad omne litus eorum esse videatur, quorum terra est, Alcibiades conditionem tulit specie aequissimam, ut Persis oram Asiaticam Aegaei maris sine ulla restrictione legere liceret. Verum Athenienses, non aspernati Ionia cedere in praesens quidem et insulis adiacentibus, dominium maris nimis magni faciebant, quam ut eo vel brevissimo articulo temporis carere vellent. Quod si retinebatur, spes erat fore, ut Ioniam recuperarent, at si classi Persicae libere Aegaeum mare pervagari licebat, non solum Ionia in omne tempus amissa erat, sed etiam Atheniensium potestas in socios, qui restabant, periculum incurrebat, quemadmodum exspectatio opum navalium semper paratarum animum iis additura erat ad deficiendum a Persis.“ Post ἐνταῦθα δὴ οὐκέτι libri haud pauci τι inserunt, quod sive admittas, sive non admittas, supplendum videtur ἐνταῦθα δὴ οὐκέτι ξυγχωρήσαντες vel ξυνεχώρουν.

57. ἐκπεπολεμῶσθαι] Vulgo ἐκπεπολεμῆσθαι. Utrumque Thucydideum: illud extat 6, 77., hoc 6, 91. Zonaras: ἐκπολεμῶσαι ἀντὶ τοῦ εἰς πόλεμον καταστῆναι (scr. καταστῆσαι) γράφεται καὶ ἐκπολεμῆσαι

ναυσὶ τῆς τροφῆς, ἢ τοῖς Ἀθηναίοις ἀναγκασθέντες ναυμαχεῖν ἡσσηθῶσιν, ἢ κενωθεισῶν τῶν νεῶν ἄνευ ἑαυτοῦ γένηται τοῖς Ἀθηναίοις ἃ βούλονται. ἔτι δὲ ἐφοβεῖτο μάλιστα μὴ τῆς τροφῆς ζητήσει πορθήσωσι τὴν ἤπειρον. πάντων οὖν τούτων λογισμῷ καὶ προνοίᾳ, ὥςπερ ἐβούλετο ἐπανισοῦν τοὺς Ἕλληνας πρὸς ἀλλήλους, μεταπεμψάμενος οὖν τοὺς Πελοποννησίους, τροφήν τε αὐτοῖς δίδωσι καὶ σπονδὰς τρίτας τάςδε σπένδεται.

Τρίτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει Δαρείου βασιλεύοντος, ἐφορεύοντος 58 δὲ Ἀλεξιππίδα ἐν Λακεδαίμονι, ξυνθῆκαι ἐγένοντο ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Τισσαφέρνην καὶ Ἱεραμένην καὶ τοὺς Φαρνάκου παῖδας περὶ τῶν βασιλέως πραγμάτων καὶ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων. χώ-

παρὰ Ξενοφῶντι. „Vid. Demosth. Ol. 1. p. 10, 2. p. 30. Abr. Dilucc. Thuc. p. 42. Lucian. Vol. 3. p. 168.“ Tittm. Paululum abit Harpocr. ἐκπολεμῶσαι, ἀντὶ τοῦ εἰς πόλεμον καταστῆσαι — ὡς καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ πολλάκις· ἐν μέντοι τοῖς Ἀττικοῖς διὰ τοῦ η γράφεται, ὡς καὶ παρὰ Ξενοφῶντι ἐν ἕκτῃ Ἑλληνικῶν, imo H. Gr. 5, 4, 20. Differentiam statuit Ammon. p. 47. ἐκπολεμῶσαι καὶ ἐκπολεμῆσαι διαφέρει· ἐκπολεμῶσαι μὲν γάρ ἐστι τὸ εἰς πόλεμον ἐμβαλεῖν· ἐκπολεμῆσαι δέ, τὸ πόλιν ἐξελεῖν, ubi v. Valck. Animadvv. p. 72. Deinde dativus πολλαῖς ναυσί pendet a τροφῆς, ut 1, 5. 3, 98. 4, 6. De οὖν post πάντων et μεταπεμψάμενος repetito agit Krueg. ad Dionys. p. 5. Denique ἐπανισοῦν est das Gleichgewicht erhalten unter den Hellenen: ita loquuntur etiam Herodotus et Isocrates. Vid. Valck. ad illum 8, 13.

58. Ἱεραμένην καὶ τοὺς Φαρνάκου παῖδας] Recte Arn. pueros Pharnacis accipit esse Pharnabazum et fratres eius, filios Pharnacis II., non posteros Pharnacis I., qui est error Kruegeri ad Dionys. p. 353., non reputantis, quibuscum foedus initum est, eos in vivis esse debuisse: alia quaestio est, num Pharnabazi fratres satrapiae administrandae socii fuerint. Hieramenem Arn. putat eundem fuisse, quem Xen. H. Gr. 2, 1, 9. memorat Darii sororem in matrimonium duxisse: eum in aliquo munere in Asia minori fuisse, eiusque nomen foederi insertum esse ut affinis regi idem Arn. existimat. Bloomfieldi commentum, Hieramenen mulierem et Pharnacis II. viduam fuisse, idem redarguit. Verba ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι ita accipe: Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐφ' ἑαυτοῖς ἔστωσαν. Est enim εἶναι ἐπί τινι, *in potestate alicuius esse*, et ἐπ' ἄλλῳ τινὶ εἶναι *in aliena potestate — alieni arbitrii esse.* Hinc εἶναι ἐφ' ἑαυτῷ recte convertas *in sua potestate — sui iuris esse*, sive von sich selbst abhangen, seinen freien Willen haben. Graecae est consuetudinis, ut quod ad totam refertur sententiam, soli vel subiecto vel notioni primariae tribuant, ut 1, 40. καίτοι δίκαιοί γ' ἐστέ, μάλιστα μὲν ἐκποδὼν στῆναι ἀμφοτέροις. 1, 93. καὶ δήλη ἡ οἰκοδομία ἔτι καὶ νῦν ἐστιν, ὅτι κατὰ σπουδὴν ἐγένετο. Sic h. l. expedit Blum. Script. Schol. p. 23. Praecedunt paulo ante: ἐπὴν αἱ βασιλέως νῆες etc. Male Elmsl. ad Oed. C. negaverat, Atticos ἐπήν dixisse, sed usitatum iis fuisse ἐπάν, quem Popp. refellit ex h. l. et 5, 47., ex Xenophonte, Aristophane, Isocrate, et ἐπάν docet esse comoediae mediae, ut Alexis apud Athenaeum. Et ὁπόσα ἂν λάβωσιν sc. inde a tempore, quo classis Phoenicia advenerit, ut adnotavit Dobr. Denique in καταλύειν τοῖς Ἀθηναίοις verbum sequitur analogiam verborum καταλλάσσεσθαι et διαλλάσσεσθαί τινι. Arn. contulit 5, 47. καταλύειν μηδεμιᾷ τῶν πόλεων, addens plenam locutionem esse καταλύειν τὸν πόλεμον.

ραν τὴν βασιλέως, ὅση τῆς Ἀσίας ἐστί, βασιλέως εἶναι· καὶ περὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ βουλευέτω βασιλεὺς ὅπως βούλεται. Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἰέναι ἐπὶ χώραν τὴν βασιλέως ἐπὶ κακῷ μηδενί, μηδὲ βασιλέα ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων μηδὲ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ μηδενί. ἢν δέ τις Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ ἴῃ ἐπὶ τὴν βασιλέως χώραν, τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κωλύειν· καὶ ἤν τις ἐκ τῆς βασιλέως ἴῃ ἐπὶ κακῷ ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἢ τοὺς ξυμμάχους, βασιλεὺς κωλυέτω. τροφὴν δὲ ταῖς ναυσὶ ταῖς νῦν παρούσαις Τισσαφέρνην παρέχειν κατὰ τὰ ξυγκείμενα μέχρι ἂν αἱ νῆες αἱ βασιλέως ἔλθωσι· Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὴν αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, τὰς ἑαυτῶν ναῦς ἢν βούλωνται τρέφειν, ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι. ἢν δὲ παρὰ Τισσαφέρνους λαμβάνειν ἐθέλωσι τὴν τροφήν, Τισσαφέρνην παρέχειν, Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, τελευτῶντος τοῦ πολέμου τὰ χρήματα Τισσαφέρνει ἀποδοῦναι ὁπόσα ἂν λάβωσιν. ἐπὴν δὲ αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, αἵ τε Λακεδαιμονίων νῆες καὶ αἱ τῶν ξυμμάχων καὶ αἱ βασιλέως κοινῇ τὸν πόλεμον πολεμούντων καθ' ὅ,τι ἂν Τισσαφέρνει δοκῇ καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. ἢν δὲ καταλύειν βούλωνται τοῖς Ἀθηναίοις, ἐν ὁμοίῳ καταλύεσθαι.

59 Αἱ μὲν σπονδαὶ αὗται ἐγένοντο. καὶ μετὰ ταῦτα παρεσκευάζετο Τισσαφέρνης τάς τε Φοινίσσας ναῦς ἄξων, ὥσπερ εἴρητο, καὶ τἄλλα ὅσαπερ ὑπέσχετο· καὶ ἐβούλετο παρασκευαζόμενος γοῦν δῆλος εἶναι.

60 Βοιωτοὶ δὲ τελευτῶντος ἤδη τοῦ χειμῶνος Ὠρωπὸν εἷλον προδοσίᾳ Ἀθηναίων ἐμφρουρούντων. ξυνέπραξαν δὲ Ἐρετριέων τε ἄνδρες καὶ αὐτῶν Ὠρωπίων, ἐπιβουλεύοντες ἀπόστασιν τῆς Εὐβοίας· ἐπὶ γὰρ τῇ Ἐρετρίᾳ τὸ χωρίον ὂν ἀδύνατα ἦν Ἀθηναίων ἐχόντων μὴ οὐ μεγάλα βλάπτειν καὶ Ἐρετρίαν καὶ τὴν ἄλλην Εὔβοιαν. ἔχοντες οὖν ἤδη τὸν Ὠρωπὸν ἀφικνοῦνται ἐς Ῥόδον οἱ Ἐρετριῆς, ἐπικαλούμενοι ἐς τὴν Εὔβοιαν τοὺς Πελοποννησίους. οἱ δὲ πρὸς τὴν τῆς Χίου κακουμένης βοήθειαν

59. *μετὰ ταῦτα*] Vat. *μετὰ ταύτας*. Bekk. conferri iubet c. 17. Ibi nihil est, quod conferri possit, sed c. 19. iterum legitur *ἡ μὲν ξυμμαχία αὕτη ἐγένετο, μετὰ δὲ ταῦτα* etc. Et *αὗται* item recte habet praesente loco (nam Vat. Ar. *τοιαῦται*, probante Bekk.), quia scriptor ipsa verba foederis retulit. Vid. adn. ad 6, 8. Ad *ὥσπερ εἴρητο* cum Scholiasta supple *ἐν ταῖς σπονδαῖς*.

60. *ἀδύνατα — μὴ οὐ μεγάλα βλάπτειν*] i. e. *nam quum Eretriae illud oppidum immineat, fieri non poterat, quin, si in Atheniensium potestate esset, multum posset et Eretriae et reliquae Euboeae nocere.* Herm. ad Vig. p. 799. Conf. Matth. p. 1230. init. Simillimus locus extat 1, 141. *τὸ δὲ οὐ βέβαιον, μὴ οὐ προαναλώσειν*, davor aber sey es nicht sicher, dass sie es nicht vorher verbrauchen. Etenim particula *μὴ* post negativam sententiam et infinitivo iuncta ponitur, si certa negatio est; si cum dubitatione coniuncta, *μὴ οὐ* ponitur.

μᾶλλον [illegible], καὶ ἄραντες πάσαις ταῖς ναυσὶν ἐκ τῆς Ῥόδου 9 ἔπλευσαν· καὶ γενόμενοι περὶ τὸ Τριόπιον καθορῶσι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς πελαγίας ἀπὸ τῆς Χάλκης πλεούσας· καὶ ὡς οὐδέτεροι ἀλλήλοις ἐπέπλεον, ἀφικνοῦνται οἱ μὲν ἐς τὴν Σάμον, οἱ δὲ ἐς τὴν Μίλητον, καὶ ἑώρων οὐκέτι ἄνευ ναυμαχίας οἷόν τε εἶναι ἐς τὴν Χίον βοηθῆσαι· καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

61 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ Δερκυλίδας τε ἀνὴρ Σπαρτιάτης στρατιὰν ἔχων οὐ πολλὴν παρεπέμφθη πεζῇ ἐφ' Ἑλλήσποντον Ἄβυδον ἀποστήσων· εἰσὶ δὲ Μιλησίων ἄποικοι· καὶ οἱ Χῖοι, ἐν ὅσῳ αὐτοῖς ὁ Ἀστύοχος ἠπόρει ὅπως βοηθήσοι, ναυμαχῆσαι πιεζόμενοι τῇ πολιορκίᾳ ἠναγκάσθησαν. ἔτυχον δὲ ἔτι ἐν Ῥόδῳ ὄντος Ἀστυόχου ἐκ τῆς Μιλήτου Λέοντά τε ἄνδρα Σπαρτιάτην, ὃς Ἀντισθένει ἐπιβάτης ξυνεξῆλθε, τοῦτον κεκομισμένοι μετὰ τὸν Πεδαρίτου θάνατον ἄρχοντα, καὶ ναῦς δώδεκα αἳ ἔτυχον φύλακες Μιλή-

61. *ἅμα τῷ ἦρι*] v. Matth. p. 1114. Paulo inferius qui legitur Leon Spartanus, Kruegero p. 300. idem esse videtur, quem scriptor cap. 28. dixit Pedariti patrem. Dein pro *Ἀντισθένει* Cl. Reg. (G.) Cam. Gr. E. marg. Steph. habent *ἀντὶ στρατηγοῦ*, sed Reg. (G.) cum altera scriptura int. vers. Contra Cass. *Ἀντισθένει*, sed int. vers. *γρ. ἀντὶ στρατηγοῦ*. Pal. *Ἀντισθένει στρατηγοῦ*, sed *στρατηγοῦ* expunctum. Verba *ἀντὶ στρατηγοῦ* Krueg. l. c. interpretamentum esse putat, adscriptum illud ad *ἄρχοντα* vel ad *ἐπιβάτης*. „Nam quum Hegesandridas, ait, quem classi praefuisse novimus, a Xenophonte H. Gr. 1, 3, 17. Mindari *ἐπιβάτης* dicatur, non improbabile censeo, hoc nomine a Lacedaemoniis dictum esse inferioris ordinis ducem, *ἐπιστολέως* similem, de quo v. Mor. Indic. ad H. Gr. s. v. Sturz. Lexic. Xenoph. s. v." *Ἀντισθένει* retinendum esse, Wass. colligit ex Xen. l. c. 3, 2, 6. et patet ex iis, quae auctor ipse supra c. 39. scripsit. „*Ἐπιβάτης* fortasse non significat nisi classiarium, cui nihil negotii esset cum nave, si forte mos erat, unum duosve Spartanos, sine ductu aliquo, Spartanorum navarcho adesse, quemadmodum Demosthenes ante occupatam Pylum 4, 2. Cuius comitatus fortasse hoc consilium fuit, ut imperium susciperent, si qua peculiari occasione dux Spartanus opus esset." Arn. Didotio *ἐπιβάτης ὢν Μινδάρου* apud Xenophontem nihil aliud esse videtur, nisi ὃς *ξυνέπλει Μινδάρῳ*, ut apud Thucydidem supr. c. 39. est *Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου, ὃς ξυνέπλει*. Et *τοῦτον* post *ξυνεξῆλθε* addunt multi bonique libri, conf. Matth. §. 472.

ναῦς δώδεκα] Classis Astyochi apud Miletum initio erat 90 navium. Cum 4 enim navibus ipse in Asiam venerat, et eum 6 aliae naves Peloponnesiae Cenchreis insecutae erant c. 23. init. et extr. Cum 55 navibus Theramenes Spartanus ei se iunxerat c. 26. init. Cum 5 Peloponnesiis et viginti Chiis navibus Chalcideus ad eum venerat c. 11. 12. 17. coll. 28. Necesse est autem, Chias naves eo tempore, in quo nunc versamur, iam rursus profectas fuisse: eas probabile est Pedaritum Chium venire iussisse. Astyochus enim 27 navibus Antisthenis Caunum obviam it cum 70 navibus (c. 41.), id quod patebit ex hac computatione: prius quam illae 27 naves Antisthenis se cum eo iunxerunt, iam se cum eodem iunxerant naves Hippocratis, v. cap. 35. Hanc

τοῦ οὖσαι, ὧν ἦσαν Θούριαι πέντε καὶ Συρακόσιαι τέσσαρες καὶ μία Ἀναιῖτις καὶ μία Μιλησία καὶ Λέοντος μία. ἐπεξελθόντων δὲ τῶν Χίων πανδημεὶ καὶ καταλαβόντων τι ἐρυμνὸν χωρίον, καὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἅμα ἓξ καὶ τριάκοντα ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων δύο καὶ τριάκοντα ἀναγαγομένων, ἐναυμάχησαν· καὶ καρτερᾶς γενομένης ναυμαχίας, οὐκ ἔλασσον ἔχοντες ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Χῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἤδη γὰρ καὶ ὀψὲ ἦν, ἀνεχώ-
62. ρησαν ἐς τὴν πόλιν. μετὰ δὲ τοῦτο εὐθὺς τοῦ Δερκυλλίδου

iunctionem Hippocratis Cnidi factam esse, quo Astyochus ante ipsum conventum eum classe Antisthenis venerat (cap. 41. 42. extr.), apparet ex verbis c. 43. *ἅπασαι δ' ἤδη οὖσαι ἐν τῇ Κνίδῳ αἱ τῶν Πελοποννησίων νῆες ἐπεσκευάζοντο.* Hippocratem supr. c. 35. Cnidi advenisse vidimus. Erant autem illo tempore nullae naves ab Astyocho relictae Mileti. Cnido enim Astyochus Rhodum profectus hanc quoque insulam ad defectionem induxit c. 44. Is dum Rhodi commoratur, Chii auxilium Mileto petierunt, et quidem 12 naves, in iisque 5 Thurinas: id quod documento est, has duodecim naves non ab Astyocho, antequam Mileto Cnidum proficiscebatur, Mileti relictas esse, sed demum Cnido Rhodove Miletum dimissas esse, nam illae 5 Thurinae naves ex classe Hippocratis erant (c. 35.); quae Cnidi demum cum classe Astyochi se iunxerat. Adde quod dux classis Mileto Chium arcessitae Leon fuit, qui *ἐπιβάτης* demum cum Antisthene Caunum et Cauno ad Astyochum venerat. Classis Hippocratis 13 navibus constiterat; at 6 earum Athenienses ceperunt c. 35. Probabile est, Leontem (non Antisthenem, ut scribit Krueg. p. 300.) cum decem navibus (una, qua ipse vehebatur, 4 Syracusanis et 5 Thurinis) Miletum ire iussum esse. Sic vero classi Astyochi 3 naves desunt: Cnidi enim cum eo se 7 naves Hippocratis, 27 naves Antisthenis iunxerunt; 3 suarum Astyochus amisit in proelio cum Charmino c. 42. Iam si ponatur, eum cum 70 navibus Cnidum venisse, ei 91 naves restant. Thucydides autem dicit eum Cnido Rhodum cum 94 navibus venisse c. 44. Non erant igitur 3 naves illae, a Charmino *laesae* (hoc enim verbum *καταδύσαντες* c. 42. significat, v. adn. ad 1, 50.), tam vehementer laesae, ut iis non amplius uti possent, vel ex 6 navibus, quas Charminus amisit (v. cap. 42. vers. fin.) tres a Peloponnesiis captae et pugnae aptatae erant. Haec computatio firmatur proelio, quod Chii duce Antisthene cum Atheniensibus c. 61. commiserunt. In eo proelio Chiis erant 36 naves. Ex hoc numero decem iis Leon (non Antisthenes, ut Krueg. scribit) adduxerat praeter unam Mileto, unam Anaeis missam (et illam navem, qua ipse vehebatur, universas ergo 13, ait Krueg., at navis Leontis navibus illis decem inclusa fuit: universas ergo 12). Porro 13 naves Lesbum miserant c. 22. Harum Athenienses 10 ceperunt, neque redierunt nisi 3, ut discimus ex c. 23. Hae 15 naves una cum viginti navibus, a Pedarito Mileto arcessitis, numerum 35 navium efficiunt. Deest una numero 36 navium, quas auctor paulo inferius in hoc ipso cap. memorat: *τῶν νεῶν αὐτοῖς — ἓξ καὶ τριάκοντα — ἀναγαγομένων.*

ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων δύο καὶ τριάκοντα] Ex Samo tamen non solverant nisi 30 Atheniensium naves (v. cap. 30.). Harum autem 3 tempestate amissae (c. 34.), ac postea a Chiis, eruptione facta, nonnullae captae sunt c. 55. Quas etiamsi, hoste fugato, ab Atheniensibus receptas esse dicimus, quinque saltem ad numerum duarum et triginta navium Atheniensium, quae hic cum Chiis decertant, deesse videmus. Has suspiceris exactas esse a Lesbiis. Conf. cap. 34. et quae infra dicentur. Krüger. p. 317.

πεζῇ ἐκ τῆς Μιλήτου παρεξελθόντος, Ἄβυδος ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἀφίσταται πρὸς Δερκυλίδαν καὶ Φαρνάβαζον, καὶ Λάμψακος δυοῖν ἡμέραιν ὕστερον. Στρομβιχίδης δ' ἐκ τῆς Χίου πυθόμενος κατὰ τάχος βοηθήσας ναυσὶν Ἀθηναίων τέσσαρσι καὶ εἴκοσιν, ὧν καὶ στρατιώτιδες ἦσαν ὁπλίτας ἄγουσαι, ἐπεξελθόντων τῶν Λαμψακηνῶν μάχῃ κρατήσας καὶ αὐτοβοεὶ Λάμψακον ἀτείχιστον οὖσαν ἑλών, καὶ σκεύη μὲν καὶ ἀνδράποδα ἁρπαγὴν ποιησάμενος, τοὺς δὲ ἐλευθέρους πάλιν κατοικίσας, ἐπ' Ἄβυδον ἦλθε. καὶ ὡς οὔτε προςεχώρουν οὔτε προςβαλὼν ἐδύνατο ἑλεῖν, ἐς τὸ ἀντιπέρας τῆς Ἀβύδου ἀποπλεύσας, Σηστὸν πόλιν τῆς Χερσονήσου, ἣν τότε Μῆδοι εἶχον, καθίστατο φρούριον καὶ φυλακὴν τοῦ παντὸς Ἑλληςπόντου.

63 Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Χῖοί τε θαλασσοκράτορες μᾶλλον ἐγένοντο, καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ ὁ Ἀστύοχος, πυθόμενος τὰ

62. *σκεύη — ἁρπαγὴν ποιησάμενοι*] v. Matth. p. 776. init. Mox ἣν τότε Μῆδοι libri quamplurimi et optimi, vulgo *ποτέ*. *Τότε* interdum ita usurpatur, ut „tempus respiciatur, quo quae facta sint, vel in vulgus notum est, vel ab ipso scriptore in praegressis dictum. Ut ex innumeris exemplis aliquot afferam, vide 1, 101., ubi Steph. *ποτέ* coniicit; 1, 137., ubi vulgo post *τότε* incidunt; respicit, quae praeter alios narrat Herodot. 8, 109. Praesenti autem loco vocabulum *τότε* monet eorum, quae narrant Thuc. 1, 89. Herodot. 9, 115. Hinc Xen. H. Gr. 7, 1, 6. *Λακεδαιμόνιοι ὑμῖν ἐπολέμουν ποτὲ πολλὰ ἔτη* coniicias legendum *τότε* esse, quum bellum respiciatur Peloponnesiorum. Quamquam *ποτέ* defendi queat. Fieri enim potest, ut qui ibi loquitur, rem quantumvis notam non tamen ut notam cogitaverit." Krueg. p. 297., qui praeterea affert Thuc. 3, 69. coll. 33. 8, 20. coll. 10. 8, 40. coll. 33. 8, 73. coll. 21. 8, 86. coll. 72. Ac 5, 16. extr. *διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτὲ — ἀναχώρησιν* legendum suspicatur *τότε* collatis 1, 114, 2, 21., quamquam hi loci inter se remotiores sunt. Praesenti loco non dubitavi scribere *τότε* propter tot et tam praestantium librorum auctoritatem, qui scripturam servant, quae nisi a scriptoris ipsa manu esset, non posset explicari, quomodo huc venerit. Quibus Arn. addit, sententiam meliorem fieri recepto *τότε*, nullius enim momenti esse dicere Sestum aliquando Persarum fuisse, quum omnia oppida intra Sestum et Athenas aliquando item eorundem fuissent. At aptum erat dicere, id oppidum fuisse, quod Persae tenuerant *tempore tam memorabili* (*τότε*), et Sestum paene ultimum oppidum Persas in Europa obtinuisse, idque demum post longam et pervicacem obsidionem iis ereptum esse, teste Herodot. 9, 115 sqq.

63. *θαλασσοκράτορες*] Una voce *θαλασσοκράτορες* Thucydidi dicuntur Chii *Milesii*que. Valck. ad Herodot. 5, 36. Non *Milesii* Ime Peloponnesiorum quae Mileti erat classis, quam tamen *θαλασσοκρατεῖν* scriptor dicere non potuit. Quod quum Valck. non animadverteret, post *Μιλήτῳ* plenius distinxit. *Οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ ὁ Ἀστύοχος* eodem modo iunguntur, quo 3, 33. *ὁ Πάχης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι* coll. c. 80., quo 3, 51. *Βούδορον καὶ Σάλαμις*, ubi v. Schol. Qua ratione nihil frequentius, nec offendere debet, quod non sequitur *πυθόμενοι ἐθάρσησαν*. Krueg. p. 301. Atque *τὸν Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς ἀπεληλυθότα* „eodem modo dictum, quo *οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ ὁ Ἀστύοχος πυθόμενος — ἐθάρσησε*. Huc referri possunt verba 4, 12. *Βρασίδας — καὶ τὸ πλῆθος ἐπὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως ἐτράπετο*. Εὐ-

περὶ τὴν ναυμαχίαν καὶ τὸν Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς ἀπεληλυθότα, ἐθάρσησε. καὶ παραπλεύσας δυοῖν νεοῖν Ἀστύοχος ἐς Χίον κομίζει αὐτόθεν τὰς ναῦς, καὶ ξυμπάσαις ἤδη ἐπι-

demque partim pertinent, quae collegit Ast. ad Plat. Phaedr. p. 370., ad Polit. 2, 6., ad Legg. 2, 1.“ Id. Adde Matth. p. 825. Thuc. 8, 99. αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρνης που ἧκων, ubi tamen alii scribunt ἧκον.

αὐτόθεν τὰς ναῦς] Obscure hic Astyochum scriptor dicit κομίζειν αὐτόθεν τὰς ναῦς, ita loquens ac si, quas dicat, ex praegressis vel appareat vel facile colligi possit. Quod secus est. Videntur tamen istae tredecim intelligi, quas Antisthenes adduxerat [cap. 61., sed illae duodecim erant, neque eas adduxerat Antisthenes, sed eius ἐπιβάτης Leon]. Ita ut statuatur, quodammodo vel verba suadent. Hac enim ratione articulus ad certum et definitum aliquid refertur, quamquam id non facile coniectes. Certe si Chiorum quoque naves auctor complecti voluisset, scripturus fuisse videtur τὰς αὐτόθεν ναῦς. Accedit quod suis Chii navibus carere nondum poterant. His autem, quas diximus, 13 [12] assumtis Astyochi classis navium fuerit centum et septem [106]. Quum vero mox [cap. 79.] centum duodecim habuisse dicatur, quinque [6] suspiceris ei suppeditatas esse a Rhodiis vel ab aliis civitatibus sociis. Krueg. p. 303. Quum κομίζει τὰς αὐτόθεν ναῦς nihil aliud sit, nisi τὰς ναῦς αὐτοῦ οὔσας αὐτόθεν κομίζει, sive τὰς αὐτόθεν ναῦς scribas, sive vulgatam relinquas, utrumque de universis utrisque, quum de navibus, quae Chii erant, tum de navibus Leontis dictum erit. Naves autem universas significari, puto liquere e verbis καὶ ξυμπάσαις ἤδη et inde, quod, si naves Leontis significare voluisset, clarius locuturus fuisset. Quod ni ita esset, cur ipse Krueg. p. 302. init. scripsit: „Valla: *sumsit quae illic erant naves.* Ex qua interpretatione confirmatum vidi, quod olim conieceram, verba hoc ordine esse legenda: κομίζει τὰς αὐτόθεν ναῦς. Eodem modo c. 107. ἀπέπεμψαν Ἱπποκράτην καὶ Ἐπικλέα κομιοῦντας τὰς ἐκεῖθεν ναῦς. Diod. 13, 49. Μίνδαρος συνήγαγε τὰς ἀπανταχόθεν ναῦς. Conf. Eurip. Iph. T. 1150. 1376. Seidl. Thuc. 2, 69. 79. init. 84. extr. Xen. H. Gr. 5, 2, 9.“ Mallem et ipse ita reperiri in aliquo libro scripto, sed necessaria mutatio non est.

ξυμπάσαις ἤδη] ἤδη arte cum ξυμπάσαις iungendum, intellecto οὔσαις. Conf. 1, 30. extr. χειμῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν. 8, 101. ἀφικνοῦνται ἐς Ῥοίτειον, ἤδη τοῦ Ἑλλησπόντου. 3, 112. ἐπιπίπτει τοῖς Ἀμπρακιώταις ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς. 4, 32. οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς πρώτους φύλακας, οἷς ἐπέδραμον, εὐθὺς διαφθείρουσιν ἔν τε ταῖς εὐναῖς ἔτι, ἀναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα. Krueg. p. 302. Porro Astyochus adversus Samum navigat, ut Athenienses, qui ibi in statione erant, ad proelium eliciat. Hi vero ad proelium non prodeunt, quod inter se suspecti sunt. Iam duae se excipiunt sententiae per γὰρ incipientes, quarum prior explicat, cur Athenienses inter se suspecti fuerint, qui Sami erant: *sub hoc enim tempus et iam prius in civitate Atheniensium status popularis* sive *antiquari coepit* sive *antiquatus erat.* Scribitur enim κατελέλυτο in Cass. Aug. Pal. It. Vat. G. Cl. Ven. (Lugd.) F. K. m. Ar. Chr. Dan. marg. Steph. Vall., at vulgo κατελύετο. Plusquamperfectum praeferendum esse, his demonstrat Poppo: mense Aprili Astyochus Samum advectus est, Quadringentorum autem imperium iam exeunte Februario et ineunte Martio constitutum esse apparet ex c. 67 — 70. Colligat aliquis ex iis, quae proxime inde a verbis ἐπειδὴ γὰρ etc. sequuntur, imperium populare Athenis nondum sublatum fuisse, sed modo abrogari coepisse, contra quae Popp. monet, scriptorem in proximis, ne turba-

πλοῦν ποιεῖται ἐπὶ τὴν Σάμον· καὶ ὡς αὐτῷ διὰ τὸ ἀλλήλοις ὑπόπτως ἔχειν οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπέπλευσε πάλιν ἐς τὴν Μι-

rum imperii formae causa motarum seriem interrumperet, aliquantum redire existimandum esse. Addit, non quia imperium populare Athenis abrogabatur, sed quia abrogatum erat, et duces ac milites Sami versantes hanc abrogationem partim probabant, partim improbabant, inter se tam suspectos fuisse, ut confligere cum Astyocho non auderent. At Krueg. ad Dionys. p. 370. vulgatam *κατελύετο* defendens sic scribit: „Astyochum legimus adversus Samum navigasse, ut Athenienses, qui ibi in statione erant, ad proelium compelleret. Hos autem non obviam prodiisse, quod mutuo suspecti sibi fuerint, quoniam status popularis tunc Athenis antiquaretur. At vero si Athenis modo antiquabatur, hoc patet nullam vim habere potuisse ad milites sollicitandos, ut qui de ea re nondum certiores facti essent, v. cap. 74. *οὐ γὰρ ᾔδεσάν πω τοὺς τετρακοσίους ἄρχοντας* Samii sc. et milites Athenienses. Itaque pro *ἐν ταῖς Ἀθήναις* legendum videtur *ἐν τοῖς Ἀθηναίοις*, intellectis iis, qui in Samo erant.“ Verum qui Athenienses, qui Sami erant, sine cognitione rerum in Urbe motarum essent, quum Pisander tum Sami versaretur, auctor ille mutationum civitatis in Urbe coeptarum, ut est c. 54.? Quae post Pisandri discessum Athenis, qui ibidem narratur, evenerunt, i. e. imperium Quadringentorum loco popularis institutum utique Samii et milites Atheniensium, qui Sami erant, nondum resciverant. Haec clarius edocebit compositus a Mansone, Spart. 2, p. 474. conspectus rerum mutandae civitatis causa motarum:

Ol. 92, 1. (412.) archonte Callia.

SAMI	ATHENIS
m. Septembre.	
Alcibiades, Spartanis suspectus, ad Tissaphernem confugit c. 45.	
m. Octobre.	
Tissaphernes, eius consilio, Peloponnesiis stipendium imminuit 25 coll. 29.	
De abroganda democratia auctore Alcibiade primum apud exercitum agitatur 47.	
Mox etiam in urbe Samo 48.	
Phrynichus adversatur 48.	Pisander ab exercitu Athenas mittitur, ut ibi quoque evertendae democratiae operam det 50.
Is quaerit Alcibiadem duplici apud Astyochum accusatione suspectum reddere, verum frustra 50. 51.	Advenit Athenis et animos civium impellit 53.
	Phrynicho imperium abrogatur; Leon et Diomedon eius et Scironidis loco suffecti 54.

Ol. 92, 1. (411.) archonte Callia.

SAMI	ATHENIS
Lichae cum Tissapherne dissidium. Alcibiades iram satrapae in suum usum convertit 52.	
Leon et Diomedon, Pisandri comites, Samum adveniunt 55.	
Mox etiam Pisander cum decem legatis 54. 56.	Oligarchia post Pisandri Athenis discessum in dies latius manat 65.

λιπόν. ὑπὸ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἔτι πρότερον ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις δημοκρατία κατελέλυτο. ἐπειδὴ γὰρ οἱ περὶ τὸν Πει-

SAMI

Transactiones cum Tissapherne coeptae irritae fiunt 56.

Interim oligarchia apud exercitum et Sami valde progreditur 63.

Pisander iterum cum quinque comitum Athenas mittitur causae oligarchorum ibi iuvandae 64.

Reliqui quinque Thasi et compluribus locis imperium populare abrogant 64.

Idem in itinere agunt Pisander et reliqui legati 65.

Tertium foedus Tissaphernis cum Spartanis 57. 58.

Magnae turbae Sami. Democratia per Leontem, Diomedontem et alios duces vincit 73.

m. Martio affecto.

Samii Chaeream Athenas mittunt, qui cives de mutatis exercitus animis certiores faciat 74.

m. Aprile.

Democratia Sami instauratur. Publica adversus Quadringentos professio 75. 76.

m. Aprile magis affecto.

Alcibiades Sami; imperator 81. 82. Iter facit ad Tissaphernem, redit. Legati Delo traiecti missi fiunt 86.

Argivi interceptos Oligarchorum legatos tradunt 86.

Alcibiades Tissaphernem Aspendum comitatur 88.

ATHENIS

Imperium Quinque Millium 65.

Pisander Athenas devenit. Phrynichus a partibus oligarchorum stat 68.

Post d. 27 Februarii.

Consilium Quadringentorum instituitur 67—70.

Legatio ad Agidem missa 70.

Athenienses decem legatos mittunt Samum, ut exercitum in partes oligarchorum pertrahant 72.

Quibus tamen melius visum, Delum appulsi quiescere 77.

Altera legatio ad Agidem missa 71.

Oligarchae (Phrynichus, Aristarchus, Pisander, Antipho) legatos Spartam mittunt et Piraeum munire parant 90.

m. Maio.

Legati Samo revertuntur cum Alcibiadis mandatis. Phrynichus et Antipho ipsi se Spartam conferunt, ut pacem et auxilia impetrent 90, sed frustra 91.

Peloponnesiorum classis apud Epidaurum 91. 92.

σανδρον πρέσβεις παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον ἦλθον, τά τε ἐν αὐτῷ τῷ στρατεύματι ἔτι βεβαιότερον κατέλα-

SAMI	ATHENIS
	Atrox certamen oligarchorum et populari imperio studentium. (Theramenes) 91—93.
	m. *Iunio.*
	Placet concionem habere in templo Bacchi pristinae concordiae redocendae 93.
	Classis Peloponnesiorum die concionis circum Salaminem navigat. Terror omnes invadit 94.
	Pugna ad Eretriam. Euboea desciscit 95.

Ol. 92, 2. (411.) archonte Theopompo.
1 d. Hecatomb. = d. 25 Iun.

SAMI	ATHENIS
	Imperium paucorum rursus abrogatur 97.
	Pisander et Alexicles Deceleam aufugiunt 98.
	Aristarchus Oenoen proditione Boeotis tradit 98.

τά τε ἐν αὐτῷ τῷ στρατεύματι] His respondent verba *καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς — ἐσκέψαντο.* Horum autem verborum, interprete Dukero, hic sensus est: „Pisander et ceteri legati Atheniensium, a Tissapherne Samum reversi, factionem apud exercitum confirmarunt et conspiratos artioribus quibusdam vinculis inter se adstrinxerunt. Nam *καταλαμβάνειν* etiam est *adstringere, obligare*, ut in iis, quae e Thucydide 1, 9. et 4, 86. profert Steph. in Thes. *ὅρκοις καταλαμβάνειν* et e Plutarcho *καταλαβόντες ἱμᾶσι*, quod est in V. Numae p. 122. Steph. Sic Herodot. 9, 121. *πίστει τε καταλαβόντες καὶ ὁρκίοισι* et Lucian. in Prom. p. 174. *δὸς καὶ τὴν ἑτέραν, κατειλήφθω καὶ μάλα καὶ αὐτή.* Et Thuc. 6, 21. *ἐπειδὴ εὗρε κατειλημμένας τὰς σπονδάς* i. e. *ἰσχυράς*, ut Schol.“ Mox *προϋτρέψαντο* habet Vat., quod Haack. coniecerat. In Cass. Aug. Cl. *προϋτρεψάντων.* Vulgo *προτρεψάντων.* Gr. E. *προτρέψαντος.* C. *προτρέψαντες.* Scriptura Vaticani totam sententiam claram fieri, recte Arn. animadvertit, qui de turbis Samiorum monet verborum 8, 21. *ἐγένετο ἐπανάστασις τοῦ δήμου τοῖς δυνατοῖς.* Nec vero est, cur soli Atheniensium optimates cum Kruegero p. 370. intelligantur, quum qui idem cum illis sentiebant ipsorum Samiorum optimates, eos non minus a Pisandro et sociis ad instituendum paucorum imperium sollicitatos esse consentaneum sit. De verbis *ὥστε πειρᾶσθαι* v. Matth. p. 1038. Deinde *ἐπαναστάντες αὐτοί* offerunt libri haud pauci, quod cum falsa structura *προτρεψάντων* recte ait Popp. concidere. Mosqu. *ἐπαναστάντας* sine *αὐτούς*, quod Popp. negat deesse posse, quia eo omisso accusativus ad *δυνατούς* spectare deberet, quum ad *Σαμίων* referendus sit. Etenim accusativi positi sunt, ubi scriptor proprie dicere debebat *ἐπαναστάντων αὐτῶν.* At praecedit *δυνατούς*, unde pendent illi accusativi, quia subiectum vocis *δυνατούς* certe ex parte verbis *ἐπαναστάντας αὐτούς* continetur, quippe pars *τῶν ἐπαναστάντων* erant *οἱ δυνατοί*, pars erant plebs. Plebs quoque Sami paulatim ad imperium paucorum propensior facta est, ut patet ex c. 73. Interpretare *namque sub id temporis, atque etiam prius popularis status per civitatem Atheniensium sublatus erat. Postquam enim Pisander eiusque collegae, Athe-*

βου, καὶ αὐτῶν τῶν Σαμίων προὔτρεψαν τοὺς δυνατοὺς ὥστε πειρᾶσθαι μετὰ σφῶν ὀλιγαρχηθῆναι, καίπερ ἐπαναστάντας αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶνται. καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἅμα οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων κοινολογούμενοι ἐσκέψαντο Ἀλκιβιάδην μέν, ἐπειδήπερ οὐ βούλεται, ἐᾶν· καὶ γὰρ οὐκ ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι ἐς ὀλιγαρχίαν ἐλθεῖν, αὐτοὺς δὲ ἐπὶ σφῶν αὐτῶν, ὡς ἤδη καὶ κινδυνεύοντας, ὁρᾶν ὅτῳ τρόπῳ μὴ ἀνεθήσεται τὰ πράγματα, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα ἀντέχειν, καὶ ἐσφέρειν αὐτοὺς ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων προθύμως χρήματα καὶ ἤν τι ἄλλο δέῃ, ὡς οὐκέτι ἄλλοις ἢ σφίσιν αὐτοῖς ταλαι-
64 πωροῦντας. παρακελευσάμενοι οὖν τοιαῦτα τὸν μὲν Πείσανδρον εὐθὺς τότε καὶ τῶν πρέσβεων τοὺς ἡμίσεις ἀπέστελλον ἐπ' οἴκου, πράξοντας τἀκεῖ, καὶ εἴρητο αὐτοῖς τῶν ὑπηκόων πόλεων αἷς ἂν προσίσχωσιν ὀλιγαρχίαν καθιστάναι· τοὺς δ' ἡμίσεις ἐς

niensium legati, a Tissapherne Samum redierunt, res in castris firmius obstrinxerunt, et ipsos Samiorum optimates hortabantur, ut secum paucorum dominatum constituere conarentur, quamvis ipsi Samii inter se seditiosi arma ceperant, ne paucorum dominatu regerentur. Porro in verbis *ἐσκέψαντο Ἀλκιβιάδην — αὐτοὺς δέ* sequi poterat nominativus *αὐτοί* et ita deinceps. Sed *αὐτούς* mihi posuisse videtur, quia in *ἐσκέψαντο ἐᾶν* notio verbi *χρῆναι* inclusa latet. Etenim *ἐσκέψαντο ἐᾶν* nihil aliud est, nisi *σκεψάμενοι ἐνενόουν χρῆναι ἐᾶν.* Proinde etiam *αὐτούς* sequi poterat, *reputando sentiebant Alcibiadem valere iubendum esse* i. e. sese de Alcibiade non debere sollicitos esse, *ipsos vero videre debere, ne* etc. Denique *τά* ante *τοῦ πολέμου* deest in Gr., quo omisso *ἀντέχεσθαι* requireretur. Vulgatam interpretantur *res bellicas sustinere*, quod esset *ἀνέχεσθαι*, cuius activum si eodem modo diceretur, *ἀνέχειν* cum Reiskio coniiceremus. *Ἀντέχειν τι* alibi non legimus apud Thucydidem, sed hoc verbum aut absolute ponitur aut cum *τινί* (ut 2, 64.) et *πρός τινα* in notione *perdurandi* et *resistendi* construitur." Popp. Converte *in rebus bellicis perdurare.* Mirum, hic interpretes haesisse, non item infr. c. 86. *καὶ τἄλλα ἐκέλευεν ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις.*

64. *αἷς ἂν προσίσχωσιν*] Aliquot libri *ἴσχωσιν.* Popponi vulgata *προσίσχ.* videtur ex interpretatione simplicis *ἴσχωσιν* extitisse. „Tum Bekk. in ed. stereot. edidit *ἔς τ' ἄλλα*, hypostigme post *διέπεμπον* posita. Sed adversari videtur articulus *τά* et „magis etiam particula ipsa *τε* neque huic loco apta, et, si post *ἡμίσεις* collocandam fuisse putes, alterum partitionis (*τῶν πρέσβεων τοὺς ἡμίσεις — τοὺς δ' ἡμίσεις*) membrum male cum alia sententia connectens." Popp. Quod autem auctor dicit *Διοτρέφη ὄντα περὶ Χίον*, nolim putare, hunc relictum [a Strombichide, quum in Hellespontum abiret c. 62. coll. c. 30.] Chii navium ducem fuisse. Fortasse *τριήραρχος* erat.' Videtur idem esse, qui 7, 29. *Διιτρέφης* dicitur, utroque enim modo scribitur. Vid. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 311. Ita Arist. Av. 799. *Διιτρέφης* habet, et ibidem 1442. *ὁ Διιτρέφης*, versu postulante *Διοτρέφης.* Articulum enim cum Elmsleio ad Eurip. Med. 326. non deleverim. Hunc Diotrephem puto filium Nicostrati, qui Atheniensium praetor (v. Thuc. 3, 75. 4, 53. 119. Arist. Vesp. 81. sqq.) ad Mantineam occubuerat. v. Thuc. 5, 74. coll. 61. Androtion. apud Schol. Arist. Av. 13." Krueg. p. 317. sq. Naves Chii nullas relictas esse supra ad c. 63. super verbis *αὐτόθεν τὰς ναῦς* dixi. Mox *ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης* etc. intellige *ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης* [illegible]

ἀλλὰ τὰ ὑπήκοα χωρία ἄλλους ἄλλῃ διέπεμπον. καὶ Διοτρέφη, ὄντα περὶ Χῖον, ᾑρημένον δὲ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης ἄρχειν, ἀπέστελλον ἐπὶ τὴν ἀρχήν. καὶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Θάσον τὸν δῆμον κατέλυσε. καὶ ἀπελθόντος αὐτοῦ οἱ Θάσιοι δευτέρῳ μηνὶ μάλιστα τὴν πόλιν ἐτείχιζον, ὡς τῆς μὲν μετ᾽ Ἀθηναίων ἀριστοκρατίας οὐδὲν ἔτι προςδεόμενοι, τὴν δὲ ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἐλευθερίαν ὁσημέραι προςδεχόμενοι. καὶ γὰρ καὶ φυγὴ αὐτῶν ἔξω ἦν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων παρὰ τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ αὕτη μετὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιτηδείων κατὰ κράτος ἔπρασσε ναῦς τε κομίσαι καὶ τὴν Θάσον ἀποστῆσαι. ξυνέβη

ἄρχειν αὐτῶν. Vid. adn. ad 1, 68. Et ὁσημέραι sine scripturae diversitate legi 7, 27. Popp. adnotavit: hic alii libri dant ὁσήμεραι, vulgo ὅσαι ἡμέραι. Vid. interpp. ad Greg. Cor. p. 64. Valck. ad Thom. M. pone epistolas Batavorum ad I. A. Ernest. editas a Tittm. p. 171. Verba καὶ γὰρ καὶ φυγὴ — Πελοποννησίοις adscripsit Thom. M. p. 902., ubi dicit φυγὴ καὶ οἱ φυγάδες. Quare scriptor addidit ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, quasi esset φυγαδευθέντες ὑπὸ Ἀθ. Schol. καὶ γὰρ φυγάδες αὐτῶν ἦσαν παρὰ Πελοποννησίοις, πεφευγότες ὑπὸ Ἀθηναίων. Propterea passim φυγή et φυγάδες in libris permutantur. v. Heusd. Specim. cr. in Plat. p. 149. Mor. ad Xen. H. Gr. 5, 2, 9. Aesch. de Fals. Leg. p. 310. Reisk., ubi corrige ὑπὸ τῆς τῶν Βοιωτῶν φυγῆς. Reisk. Indic. Graecit. Aeschin. Isocr. p. 183. Cor. Plut. Parallel. Vol. 2. p. 345. Cor. ibidem etiam p. 325. e nonnullis libris Coraes edere debebat τὰς μὲν φυγὰς κατήγαγεν εἰς τὴν πόλιν, ubi vulgo extat τοὺς μὲν φυγάδας. Tetigerunt hunc usum Valck. ad Herodot. 3, 148. Schaef. Add. et Corrig. ad Astii Animdv. ad Plat. Legg. et Epinom. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 130, 3.

ναῦς τε κομίσαι] Schol. εἰς τὴν Λακεδαίμονα δηλονότι. Imo ἐκ τῆς Λακεδαίμονος. Paulo post δοκεῖν δέ μοι Vat. Vulgo δοκεῖ. Vid. Vig. p. 744. Matth. §. 545. Verba σωφροσύνην — ἐλευθερίαν affert Schol. in Plat. Charmid. p. 323. Bekk., ubi est ἀντικρύ. Male; nam ἀντικρὺς vel ἄντικρυς hic opus est, quia sensus hic esse debet: φανερῶς sive διαῤῥήδην ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν i. e. sie gingen geradezu auf die Freiheit los. Vid. Lobeck ad Phryn. p. 443. sq. et adn. ad 2, 4. Tum τὴν ὕπουλον om. Gr. In E. legitur τὴν ἀπὸ τῶν. Vat. τῆς ἀπὸ τῶν habere a Bekkero dicitur, sed quum idem libro E. male tributum sit, ut Vat. ὕπουλον αὐτονομίαν servet, etiam τήν Popponi videtur tueri. Ἀπὸ Reisk. et Arn. probant, comparatis verbis paulo superius lectis τὴν ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἐλευθερίαν. Popp. 1. Comm. p. 544. ὑπὸ retinendum convertendumque esse ait *ab Atheniensibus concessam.* De voce ὕπουλον et de toto hoc loco agit Wyttenb. ad Plut. Moral. Vol. 1. p. 292. Vol. 2. p. 169. Porro αὐτονομίαν habent Cass. Aug. Cl. It. Vat. Reg. (G.) Ven. (Lugd.) D. I. E. K. m. Ar. Chr. Dan. marg. Steph. In F. αὐτοευνομίαν. Vulgo εὐνομίαν. Schol. εὐβουλότεραι γὰρ αἱ πόλεις γενόμεναι ἐχώρησαν ἐπὶ τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν, τῆς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὑπούλου εὐνομίας οὐδὲν φροντίσαντες. Citat haec verba Dionys. p. 800. Reisk. scribens: οἱ μὲν ἀκολούθως τῇ κοινῇ συνηθείᾳ σχηματίζοντες τὴν φράσιν τῷ τε θηλυκῷ γένει τῆς προςηγορίας τὸ θηλυκὸν ἂν ἀντέζευξαν μόριον καὶ πτῶσιν τῆς μετοχῆς τὴν αἰτιατικὴν ἀντὶ τῆς γενικῆς ἔταξαν τὸν τρόπον τόνδε· „σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι αἱ πόλεις καὶ ἄδειαν τῶν πρασσομένων ἐχώρησαν ἐπὶ τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν, τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ὕπουλον εὐνομίαν οὐ προτιμήσασαι." Reprehendit igitur masculinum προτιμήσαντες post πόλεις, de quo usu

ρὺν αὐτοῖς μάλιστα ἃ ἐβούλοντο, τὴν πόλιν τε ἀκινδύνως ὀρθοῦσθαι καὶ τὸν ἐναντιωσόμενον δῆμον καταλελύσθαι. περὶ μὲν οὖν τὴν Θάσον τἀναντία τοῖς τὴν ὀλιγαρχίαν καθιστᾶσι τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο, δοκεῖν δέ μοι καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τῶν ὑπηκόων· σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι αἱ πόλεις καὶ ἄδειαν τῶν πρασσομένων ἐχώρησαν ἐπὶ τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν, τὴν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὕπουλον εὐνομίαν οὐ προτι-
65 μήσαντες. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Πείσανδρον παραπλέοντές τε, ὥσπερ ἐδέδοκτο, τοὺς δήμους ἐν ταῖς πόλεσι κατέλυον, καὶ ἅμα ἔστιν ἀφ' ὧν χωρίων καὶ ὁπλίτας ἔχοντες σφίσιν αὐτοῖς ξυμμάχους ἦλθον ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ καταλαμβάνουσι τὰ πλεῖστα τοῖς ἑταίροις προειργασμένα. καὶ γὰρ Ἀνδροκλέα τέ τινα τοῦ δήμου μάλιστα προεστῶτα ξυστάντες τινὲς τῶν νεωτέρων κρύφα ἀποκτείνουσιν, ὅςπερ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην οὐχ ἥκιστα ἐξήλασε, καὶ αὐτὸν κατ' ἀμφότερα, τῆς τε δημαγωγίας ἕνεκα καὶ οἰόμενοι τῷ Ἀλκιβιάδῃ ὡς κατιόντι καὶ τὸν Τισσαφέρνην φίλον ποιήσοντι χαριεῖσθαι, μᾶλλόν τι διέφθειραν· καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπιτηδείους τῷ αὐτῷ τρόπῳ κρύφα ἀνάλωσαν. λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ προείργαστο αὐτοῖς ὡς οὔτε μισθοφορητέον εἴη ἄλλους ἢ τοὺς στρατευομένους, οὔτε μεθεκτέον τῶν πραγμάτων πλείοσιν ἢ πεντακιςχιλίοις, καὶ τούτοις οἳ ἂν μάλιστα τοῖς τε χρή-

v. Matth. §. 556. adn. 3. et perinde ac Schol. legit *εὐνομίαν*, quod mihi quoque praeferendum videtur. Nam ut democratiae *ἀκολασίαν*, ita imperio paucorum *σωφροσύνην* et *εὐνομίαν* ab iis, qui alterutri favebant, tributam esse vere monuit Arn., addens, Athenienses sociis nec dedisse nec pollicitos esse *αὐτονομίαν*, contra ea apud socios formam civitatum aristocratica instituta est hac spe, ut eos sic in obedientia Athenienses retinerent. Quare Phrynichum, ubi τὸ *ὕπουλον* hujus formae civitatum mutationis exponit, ait dixisse *οὐ βουλήσεσθαι αὐτοὺς μετ' ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δουλεύειν μᾶλλον, ἢ μεθ' ὁποτέρου ἂν τύχωσι τούτων, ἐλευθέρους εἶναι* c. 48. Et Thucydidem in hoc ipso capite addit observasse *τῆς μὲν μετ' Ἀθηναίων ἀριστοκρατίας οὐδὲν ἔτι προςδεόμενοι, τὴν δὲ ἐλευθερίαν — προςδεχόμενοι*.

65. *σφίσιν αὐτοῖς*] v. adn. ad 8, 14. De Androcle adi Ruhnk. Hist. cr. Oratt. Gr. p. XLIII. Et *καὶ οἰόμενοι* etc. est *opinati, se hoc facinore gratificaturos esse Alcibiadi, ut quem exilio rediturum et amicitiam Tissaphernis conciliaturum putarent.* De verbalibus *μισθοφορητέον* — *μεθεκτέον* v. Matth. p. 840. 4. „Acacius recte censet, hoc pertinere ad mercedem, quam magistratus, senatus, iudices et populus Athenis e iudiciis, concionibus et aliis, quae publice agebantur, ferebant, de quibus v. Aristot. Polit. 6, 2. Sigon. de R. A. 2, 3. Infr. c. 67. *μήτε ἀρχὴν ἄρχειν μηδεμίαν ἔτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου, μήτε μισθοφορεῖν*, et c. 69. de senatoribus *ἀπὸ τοῦ κυάμου, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐξιέναι λαβοῦσι τὸν μισθόν.*“ Dux. v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. 2, 14. p. 244. 15. p. 250. 16. p. 255. adde p. 131. „Quod autem mercedem modo iis solvendam esse, qui militarent, edictum est, eo pauperes a magistratibus et iudiciis removebantur. Conf. Aristot. Polit. 4, 7; 2. 6, 1, 9. Boeckh. V. Vet. 1. p. 234.“ Kausz. p. 371. *Μετέχειν τῶν πραγμάτων* est rempublicam capessere, civem esse eo sensu, quo plene iis h. e. partem habere in iudiciis, magistratibus legibusque ferendis.

μασι καὶ τοῖς σώμασιν ὠφελεῖν οἷοί τε ὦσιν. ἦν δὲ τοῦτο εὐ- 66
πρεπὲς πρὸς τοὺς πλείους, ἐπεὶ ἕξειν γε τὴν πόλιν οἵπερ καὶ μεθιστάναι ἔμελλον. δῆμος μέντοι ὅμως ἔτι καὶ βουλὴ ἡ ἀπὸ τοῦ κυάμου ξυνελέγετο· ἐβούλευον δὲ οὐδὲν ὅ,τι μὴ τοῖς ξυνεστῶσι δοκοίη, ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τούτων ἦσαν καὶ τὰ ῥηθησόμενα πρότερον αὐτοῖς προὔσκεπτο. ἀντέλεγέ τε οὐδεὶς

66. ἦν δὲ τοῦτο εὐπρεπές] i. e. Quinquies mille nihil nisi nomen futuros; veram potestatem conspiratorum optimatium, qui rempublicam converterant, fore existimabant. Conf. c. 89. Arn. Nam ἕξειν τὴν πόλιν significare *praefuturos esse reipublicae* monuit Krueg. p. 269., qui p. 372. ita h. l. interpretatur: *Speciosum erat hoc commentum, quo plebem inducerent. Administrare enim rempublicam volebant iidem, qui eius formam mutaturi erant.* „Neutiquam igitur, addit, Quinquies Mille cives imperii participes facere meditabantur, quos qui tunc statum popularem evertebant haud quaquam serio eligere cogitabant. Vid c. 86. 89. 92. 93. 97. Omnia confundunt Mitf. H. Gr. Vol. 4. p. 310. Mans. Spart. 2. p. 282.“ Ἔμελλον cum eodem bis cogita et ad ἕξειν et ad μεθιστάναι. Vat. μεθίστασαν, unde Valla *qui administrationem civitatis immutarunt.* Iam res, hinc usque ad c. 69. narratas, per summarium sic refert Meier. de Bonis Damn. p. 8. sq.: „Quum nondum penitus constituta esset Quadringentorum tyrannis, ἔτι καὶ ἡ βουλὴ ἡ ἀπὸ τοῦ κυάμου ξυνελέγετο. Sed quum mox omnia coniurati tutiora sibi esse viderent, ἐπέστησαν τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς οὖσιν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐξιέναι — (cap. 69.) h. e. dissolvitur senatus Quingentorum fabis electus sive popularis seu democraticus, et eorum vice Quadringenti homines senatores se faciunt, Prytanes ex se sortiuntur, omniaque agunt, quae olim senatui democratico demandata erant; imo rarius ad concionem Quinquies Mille civium referunt, quam ille popularis senatus ad universam civium concionem retulerat.“ Articulus ἡ, qui vulgo post βουλή deest, additur a Cass. Aug. Cl. Ven. It. Vat. F. K. m. Ar. Chr. et a rec. corr. Reg. (G.), quod recte fieri Haack. dicit, quia verba ἀπὸ τοῦ κυάμου ad βουλὴν solam, non item ad δῆμον pertinent. Schol. κλήρους ἔβαλον κυάμους καὶ οἱ λαχόντες συνήρχοντο εἰς τὴν βουλήν. Ita igitur appellabatur senatus Quingentorum, quia senatorum sortitio fabis fiebat. Vid. Potter. Archaeol. Vol. 1. p. 199., interpp. ad Xen. M. S. 1, 2, 9. C. Fr. Herm. Antt. Gr. §. 125 sqq. Et τοῖς ξυνεστῶσι recte Schol. interpretatur per συνωμόταις.

προὔσκεπτο] Vulgo προὐσκέπτετο. „Nostrum, ait Popp., reponendum esse iam Bau. divinavit. Conf. Matth. §. 495. q. Cum Bauero consentit Elmsl. ad Eur. Heracl. 148., cui Buttm. Gr. max. 2. p. 435. calculum adiecit.“ Converte: und was vorgetragen wurde sive werden sollte, hatten sie erst alles vorher überlegt. Causam mutationis hanc Elmsl. praefert, quia Attici nunquam dicant σκέπτομαι, sed semper σκοπῶ aut σκοποῦμαι, nunquam σκοπήσω, σκοπήσομαι, sed semper σκέψομαι, sic etiam ἐσκεψάμην et ἔσκεμμαι. Verba ἀντέλεγε — οὐδεὶς — δεδιὼς sic intellige: ἀντέλεγεν οὐδείς, ἕκαστος δεδιώς, nam ἕκαστος ex οὐδείς arcessendum est, ut docuit Krueg. p. 116. Conf. adn. ad 4, 10. Καὶ ante ὁρῶν om. Gr., „quae omissio non displiceat. Conf. Matth. §. 556. 3. extr. Valla *prae metu, quum cerneret.*“ Popp. Krueg. p. 115 sq. rectius egit conferens 1, 1. ἀρξάμενος εὐθὺς καθισταμένου καὶ ἐλπίσας, addens, καὶ si abesset, nemo desideraret. Nec tamen sollicitandum est. Conf. 4, 97. ἀποστρέψας καὶ εἰπών etc.“ Poppo ipse adfert c. 78. μεμψιμοιροῦντες καὶ πεισθέντες. Vid. adn. ad 1, 1. 4, 97. Mox ἐπιτηδείου Schol. exponit per εὐπροσώπου, ἐοικυίας. Cogitanda videtur

ἔτι τῶν ἄλλων, ὁ δεδιὼς καὶ ὁρῶν πολὺ τὸ ξυνεστηκός· εἰ δέ τις καὶ ἀντείποι, εὐθὺς ἐκ τρόπου τινὸς ἐπιτηδείου τεθνήκει, καὶ τῶν δρασάντων οὔτε ζήτησις οὔτ' εἰ ὑποπτεύοιντο δικαίωσις ἐγίγνετο, ἀλλ' ἡσυχίαν εἶχεν ὁ δῆμος καὶ κατάπληξιν τοιαύτην ὥςτε κέρδος ὁ μὴ πάσχων τι βίαιον, εἰ καὶ σιγῴη, ἐνόμιζε. καὶ τὸ ξυνεστηκὸς πολὺ πλέον ἡγούμενοι εἶναι ἢ ὅσον ἐτύγχανεν ὂν ἡσσῶντο ταῖς γνώμαις, καὶ ἐξευρεῖν αὐτὸ, ἀδύνατοι ὄντες διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως, καὶ διὰ τὴν ἀλλήλων ἀγνωσίαν οὐκ εἶχον. κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ προςολοφύρασθαί τινι ἀγανακτήσαντα, ὥς τε ἀμύνασθαι ἐπιβουλεύσαντα, ἀδύνατον ἦν· ἢ γὰρ ἀγνῶτα ἂν εὗρεν ᾧ ἐρεῖ ἢ γνώριμον ἄπιστον. ἀλλήλοις γὰρ ἅπαντες ὑπόπτως προςῄεσαν οἱ τοῦ δήμου, ὥς μετέχοντά τινα τῶν γιγνομένων. ἐνῆσαν γὰρ καὶ οὓς οὐκ ἄν ποτέ τις ᾤετο ἐς ὀλιγαρχίαν τραπέσθαι· καὶ τὸ ἄπιστον οὗτοι μέγιστον πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐποίησαν, καὶ πλεῖστα ἐς τὴν τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ὠφέλησαν, βέβαιον τὴν ἀπιστίαν τῷ δήμῳ πρὸς ἑαυτὸν καταστήσαντες.

67 Ἐν τούτῳ οὖν τῷ καιρῷ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον ἐλθόντες εὐθὺς τῶν λοιπῶν εἴχοντο. καὶ πρῶτον μὲν τὸν δῆμον

de falsa aliqua accusatione criminis capitalis. At Arn. de fraudulenta caede per sicarios. Opinor equidem, utroque modo. Et *δικαίωσις* Schol. explicat per *κόλασις· ἡ εἰς δίκην ἀπαγωγὴ, ἤτοι κρίσις.* Suidas et Phavorin. *δικαιώσεις — Θουκ. τὰς κολάσεις λέγει.* Eadem Zonaras. Et Harpocr. *ὁ Θουκ. πολλάκις τὴν δικαίωσιν ἐπὶ τῆς κολάσεως τάττει,* ubi v. Vales. Conf. Krueg. Indic. ad Dionys. Hist. s. v. Lobeck. ad Phryn. p. 351 sq. Arn. cum his consentiens a bringing to iustice et proinde punishing. In verbis *ἢ ὅσον ἐτύγχανεν ὂν* participium *ὂν* addunt multi bonique libri, vulgo *ὃ ἦν* pro *ὄν*. „Apud vetustiores in prosa oratione *ὢν* ad verbum *τυγχάνω* omittitur tantum adiectivo addito. Conf. Matth. §. 553. 3. *δ'*. adn. 1.“ Popp. Idem verba *ἀδύνατοι ὄντες* ad *διὰ τὸ μέγεθος*, verba *οὐκ εἶχον* ad *καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἀγνωσίαν* trahit, *καί* ante *διά* interpretatur *etiam*. Schol. *καὶ διὰ τὸ μέγεθος, φησὶ, τῆς πόλεως ἠγνόουν τοὺς συνεστῶτας, καὶ οὐκ ἐδύναντο αὐτοὺς ἐξευρεῖν· καὶ διὰ τὸ κρύφα δὲ ἐκείνους πράττειν οὐκ ἐδύναντο εὑρεῖν αὐτούς.* Idem: *κατὰ τὸ ἀγνοεῖν τοὺς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας οὐκ ἦν δυνατὸν (τουτέστιν ἀσφαλὲς) ἀγανακτήσαντά τινα τοῖς πραττομένοις ἀπολοφύρεσθαι παρὰ τῷ πέλας.* Bau. contulit Horat. Epod. 11, 12. *querebar applorans tibi.* Verborum *ὥςτε ἀμύνασθαι* hic sensus esse videtur: in der Absicht (*ὥςτε*) einem Angreifer es zu vergelten (sc. adiuvante eo, apud quem aliquis de iniuria aggressoris conquestus est). Accusativus *ἐπιβουλεύσαντα* obiecti est, pendens ex *ἀμύνασθαι.* Schol. Duk. et Greg. Cor. p. 79. *μετέχοντά τινα* pro *μετέχοντί τινι* vel *μετέχοντός τινος* scriptum esse volunt, et hoc quidem magna cum probabilitate. Sic erunt hi accusativi absoluti, quos multis explicat Elmsl. ad Eur. Heracl. 693. Conf. Matth. §. 568. 3. *Aut enim ignotum invenisset, cui dicturus esset, aut notum, sed infidum: nam omnes de populo ita se mutuo adibant, ut alteri alteris suspecti essent, tanquam participes rerum, quae agebantur;* in der Furcht, es möchte einer von der Partei seyn. De *οἱ τοῦ δήμου* v. Matth. p. 571.

67. *ἐν δὲ τούτῳ τῷ καιρῷ — εἴχοντο*] Haec verba habet Etym. M. p. 732, 48. Verba *ἐν δὲ τούτῳ τῷ καιρῷ — ἡ πόλις οἰκήσεται* ad-

ξυλλέξαντες εἶπον γνώμην· δέκα ἄνδρας ἑλέσθαι ξυγγραφέας αὐτοκράτορας, τούτους δὲ ξυγγράψαντας γνώμην ἐξενεγκεῖν ἐς τὸν

scripserunt Phot. Suid. Harpocr. in συγγραφεῖς, apud quem pro τοῦτο δὲ καὶ πρὸ τῆς καταστάσεως τῶν νῦν ἐγένετο legendum τῶν ύ. Suidae locum in συγγραφεῖς repetit Phavorin. Verba οἱ περὶ Πείσανδρον — (c. 68.) ξυγκαταλύσας τὸν δῆμον Suidas habet in ξυγγραφεῖς. — Anecdd. Bekk. 1. p. 270, 17. 301, 13. συγγραφεῖς οἱ ᾑρημένοι παρὰ τῆς πόλεως ἄνδρες, ἵνα συγγράφωσι τοὺς μεθέξοντας τῆς τῶν τετρακοσίων πολιτείας· οἱ δ' αὐτοὶ καὶ ἐκαλοῦντο καταλογεῖς. Phot. p. 103. Herm. καταλογεῖς Ἀθήνησί τινες ἦσαν κατάλογον διδόντες τῶν ὀνομάτων τῶν τὰ κοινὰ δυναμένων διοικεῖν πράγματα· οἱ αὐτοὶ δὲ καὶ συγγραφεῖς ἐκαλοῦντο, ὅτι ἐνέγραφόν τινας, ὡς (scr. οὓς) χρὴ μετέχειν τῆς πολιτείας. Idem p. 403. συγγραφεῖς ἄνδρες ᾑροῦντο, ἵνα συγγράφωσι τοὺς μεθέξοντας τῆς τῶν ύ ἀρχῆς καὶ τῆς τῶν λ'. ἐκαλοῦντο δὲ καὶ οἱ αὐτοὶ καταλογεῖς. Harpocr. l. c. addit: ἦσαν δὲ οἱ μὲν πάντες συγγραφεῖς τριάκοντα οἱ τότε αἱρεθέντες, καθά φησιν Ἀνδροτίων τε καὶ Φιλόχορος ἑκάτερος ἐν τῇ Ἀτθίδι· ὁ δὲ Θουκυδίδης τῶν δέκα ἐμνημόνευσε μόνον τῶν προβούλων. Eadem paucis mutatis repetit Phot. p. 406. et Etym. M. Veruntamen videndum est, ne hic error subsit. Ac primum non perspicitur, qui factum sit, ut Thucydides non nominarit nisi decem conscriptores, quum triginta fuerint. Deinde idem προβούλων 8, 1. mentionem iniicit, neque eos cum συγγραφεῦσι coniungit, sed statim post cladem Siciliensem creatos dicit. Inde aliquis suspicari possit, eos, de quibus Thuc. loquitur, ξυγγραφέας a Grammaticis cum Triginta viris confusos esse, qui et ipsi eo consilio creati sunt, ut τοὺς πατρίους νόμους ξυγγράψουσι, καθ' οὓς πολιτεύσουσι. Cui tamen coniecturae non multum tribuerim, cum plures inter utramque πολιτείαν similitudines intercesserint et altera alterius ἀρχέτυπον fuerit." Krueg. p. 375., qui praeterea conferri iubet Lys. pr. Polystr. p. 675. Locus de Triginta viris est ap. Xen. H. Gr. 2, 3, 2. et de tota re v. Wachsm. Antt. Gr. 1. 2. p. 201, 56. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 246, 11. p. 324, 13. Grammatici confuderunt τοὺς ξυγγραφέας cum Triginta viris et Suidas in καταλογεύς insuper Quadringentos cum concione Trium Millium sub Triginta viris. Porro „ἔπειτα ἐπειδή non cacophonon visum est Graecis. Conf. 5, 65. Soph. Ai. 61. Arist. Vesp. 1313. Eccl. 1092. Plat. 695. Demosth. c. Neaer. p. 1375, 13. Similiter Arist. Pac. 1194. ἔπειτ' ἐπείςφερε." Krueg. p. 376. Apud Suidam est ἐπεὶ δέ. Porro ξυνέκλησαν de concione dixit, ut Pollux 8, 104. συνήλαυνον, nam inter alia, quibus populum in comitio continerent, Scythae cum fune rubricato circumeuntes congregatae multitudinis globos in comitium compellebant, ut docet Schoem. de Comit. Athen. p. 63 sq. Conf. Herm. Antt. Gr. p. 244, 11. Hinc fortasse ξυνέκλησαν dixit, cuius interpretamentum vulgata ξυνέλεξαν videtur. Alterum habent optimi libri. Et „ordinaria concionum loca fuerunt Forum, Pnyx, Theatrum Dionysiacum. Extra ordinem vero in Piraeo, Colono, Munychia conciones habebantur." Huds. vide Schoem. 1, 3. p. 52. De Colono agunt Both. ad Soph. Vitam Vol. 2. p. 4. Musgr. ad Oed. Col. 15. Si quis quaerat, cur concionem non in urbem convocaverint, velut in Pnycem, in urbe, opinor, facile tumultus exoriri poterat. Idem Arn. sentit, addens servos et μετοίκους imperio populari favisse et, si ad certamen res spectasset, fortiter id defensuros fuisse. Vulgo legitur ἔξω τῆς πόλεως, sed τῆς om. multi libri, v. adn. ad 1, 10. Ἔξω pro ἐκτός hic positum esse animadvertit Lobeck. ad Phryn. p. 128. Quippe εἴσω est intro, ἔνδον intus, ἔξω hinaus, ἐκτός draussen. De intervallo Urbis et Coloni locus est Ciceronis de Fin. 5. ab init. Constituimus in-

δῆμον ἐς ἡμέραν ῥητὴν καθ' ὅ,τι ἄριστα ἡ πόλις οἰκήσεται. ἔπειτα ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐφῆκε, ξυνέκλησαν τὴν ἐκκλησίαν ἐς τὸν Κολωνόν· ἔστι δὲ ἱερὸν Ποσειδῶνος ἔξω πόλεως ἀπέχον σταδίους μάλιστα δέκα· καὶ ἐσήνεγκαν οἱ ξυγγραφῆς ἄλλο μὲν οὐδέν, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἐξεῖναι μὲν Ἀθηναίων ἀνειπεῖν γνώμην ἣν ἄν τις βούληται· ἢν δέ τις τὸν εἰπόντα ἢ γράψηται παρανόμων ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ βλάψῃ, μεγάλας ζημίας ἐπέθεσαν. ἐνταῦθα δὴ λαμπρῶς ἐλέγετο ἤδη μήτε ἀρχὴν ἄρχειν μηδεμίαν ἔτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου μήτε μισθοφορεῖν, προέδρους τε ἑλέσθαι πέντε ἄνδρας, τούτους δὲ ἑλέσθαι ἑκατὸν ἄνδρας, καὶ τῶν ἑκατὸν ἕκαστον πρὸς ἑαυτὸν τρεῖς· ἐλθόντας δὲ αὐτοὺς τετρακοσίους ὄντας ἐς τὸ βουλευτήριον ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἄριστα γιγνώσκωσιν αὐτοκράτορας, καὶ τοὺς πεντακισχιλίους δὲ ξυλλέ-
68 γειν ὁπόταν αὐτοῖς δοκῇ. ἦν δὲ ὁ μὲν τὴν γνώμην ταύτην εἰπὼν Πείσανδρος, καὶ τἆλλα ἐκ τοῦ προφανοῦς προθυμότατα ξυγκαταλύσας τὸν δῆμον· ὁ μέντοι ἅπαν τὸ πρᾶγμα ξυνθεὶς, ὅτῳ τρόπῳ κατέστη ἐς τοῦτο, καὶ ἐκ πλείστου ἐπιμεληθεὶς Ἀντιφῶν ἦν ἀνὴρ Ἀθηναίων τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀρετῇ τε οὐδενὸς ὕστερος καὶ κράτιστος ἐνθυμηθῆναι γενόμενος καὶ ἃ γνοίη

ter nos ut ambulationem postmeridianam conficeremus in Academia. Itaque ad tempus ad Pisonem omnes. Inde vario sermone sex illa Dipylo stadia confecimus. Hinc Meursius colligebat, praesentem locum corruptum esse, nam Colonum inter Dipylum et Academiam fuisse. Id liquere ait ex sequentibus apud Ciceronem verbis: *me ipsum huc modo venientem convertebat ad sese Colonus ille locus, cuius incola Sophocles ob oculos versabatur.* Ergo restituendum censet ἀπέχον σταδίους μάλιστα δ' i. e. τέσσαρας. Ad haec Popp. respondet, ex verbis Romani non clare apparere, Colonum inter Academiam et Dipylum fuisse, nam eodem modo scriptorem loqui potuisse, si Colonus in hac via modo conspici poterat, et ad orientem collocari Academiam a Barthelemio. Ex recentioribus conferri iubet Dodw. Itin. p. 413. Conf. Od. Muell. s. v. Attica ap. Ersch. et Grub. Encyclop. Vol. 6. p. 226. Meursii tamen coniectura probatur Lessingio Vit. Soph. p. 18. (Vol. 14. Opp. p. 272.) „At ex ipsa Ciceronis illa huius loci mentione licet colligere, Coloneum hunc locum non recta via illis locis fuisse interpositum, sed a venientibus conspectum fuisse in alterutra parte. Quintus enim *Nam me ipsum,* inquit, *huc modo venientem convertebat ad sese Coloneus ille locus:* ergo idem avertebat eius mentem a via et a locis proximis." Reisig. ad Soph. Oed. C. Praef. p. XXVIII. Mox ἐπήνεγκαν Suidas, at Thom. M. p. 814. vulgatam tuetur, et Ἀθηναίοις Suidas pro Ἀθηναίων. Et verborum γράψηται παρανόμων hic sensus est: *si quis rogatorem rogationis contra leges factae accuset.* „Huc pertinet Aeschin. c. Ctesiph. §. 63. τηνικαῦθ' ὁ δῆμος κατελύθη, ἐπειδή τινες τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων ἀνεῖλον. Conf. Wolf. Proleg. ad Dem. or. Leptin. p. 137. Schoem. de Comit. Athen. p. 170." Krueg. ad Dionys. p. 376. adde Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 201, 158. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 250. §. 132. Denique πρὸς ἑαυτόν est *ad se sive sibi cooptare:* „Πρὸς ἑαυτῷ est *praeter semet ipsum*, ut quartus accederet ipse." Bau. At ita, respondet Popp., illi centum viri, ut ceteros trecentos, sic se quoque ipsi delegisse viderentur.

68. καὶ ἃ γνοίη] Cass. Aug. καὶ ἃ ἂν γνοίη. In Laur. G. C. Bas.

εἰπεῖν, καὶ ἐς μὲν δῆμον οὐ παριὼν οὐδ' ἐς ἄλλον ἀγῶνα ἑκούσιος οὐδένα, ἀλλ' ὑπόπτως τῷ πλήθει διὰ δόξαν δεινότητος διακείμενος, τοὺς μέντοι ἀγωνιζομένους καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ ἐν δήμῳ πλεῖστα εἷς ἀνήρ, ὅστις ξυμβουλεύσαιτό τι, δυνάμενος ὠφελεῖν. καὶ αὐτός τε, ἐπειδὴ τὰ τῶν τετρακοσίων

B. D. I. E. K. m. ἂν deest, estque delendum; nam in sententiis relativis, quae optativum habent, ἂν fere non additur. Popp., qui addit, in verbis 8, 54. *καὶ ἐψηφίσαντο, πλεύσαντα τὸν Πείσανδρον καὶ δέκα ἄνδρας μετ' αὐτοῦ πράσσειν, ὅπῃ ἂν αὐτοῖς δοκοίη* particulam ἂν magis ad ὅπῃ pertinere, ut sit *quomodocunque iis videretur* et Matth. 527. adn. 2. negligentius hanc quaestionem tractasse. Deinde variant libri inter ἑκούσιος et ἑκουσίως. Krueg. ad Dionys. p. 38. attulit locos 2, 8. 4, 21. 8, 66., ut probaret, praesenti loco adverbium recipiendum esse. Ex adverso Lobeck. ad Phryn. p. 6. negat dubitari posse, quin persaepe librarii adverbia pro adiectivis et substantivis invexerint, ut praesenti loco et 3, 43.

ὑπόπτως — διακείμενος] Plut. Nic. 6. init. *ὁρῶν δὲ τῶν ἐν λόγῳ δυνατῶν, ἢ τῷ φρονεῖν διαφερόντων ἀποχρώμενον εἰς ἔνια ταῖς ἐμπειρίαις τὸν δῆμον, ὑφορώμενον δ' ἀεὶ καὶ φυλαττόμενον τὴν δεινότητα καὶ κολούοντα τὸ φρόνημα καὶ τὴν δόξαν (ὡς δῆλον ἦν τῇ Περικλέους καταδίκῃ, καὶ τῷ Δάμωνος ἐξοστρακισμῷ, καὶ τῇ πρὸς Ἀντιφῶντα τὸν Ῥαμνούσιον ἀπιστίᾳ τῶν πολλῶν· καὶ μάλιστα δὴ τοῖς περὶ Πάχητα, τὸν ἑλόντα Λέσβον, ὃς, εὐθύνας διδοὺς τῆς στρατηγίας, ἐν αὐτῷ τῷ δικαστηρίῳ σπασάμενος ξίφος ἀνεῖλεν ἑαυτόν), τὰς μὲν ἐργώδεις πάνυ καὶ μακρὰς ἐπειρᾶτο διακρούεσθαι στρατηγίας* etc. Ad δεινότητος cogita ῥητορείας. Et πλεῖστα εἷς ἀνήρ est *unus omnium maxime.* Haec ipsa verba habet Herodot. 6, 127., ubi v. Valck., adde Matth. p. 859. Deinde ὅστις ad ἀγωνιζομένους pertinere, monuit Haack., convertens *quicunque eum consulebant.* v. Matth. §. 475. Pro τε in καὶ αὐτός τε alii volunt δέ, alii γε, F. om. τε.

ἐπειδὴ τὰ τῶν] F. Lugd. Mosqu. ἐπειδὴ μετὰ τῶν. Cass. Aug. Cl. Pal. It. Vat. Reg. (G.) Cam. (eiusque Schol.) I. Ar. Chr. Dan. ἐπειδὴ μετέστη ἡ δημοκρατία καὶ ἐς ἀγῶνας κατέστη μετὰ τῶν, nisi quod καὶ in I. s. v. Nec aliter K. nisi quod pro μετέστη vacuum spatium. Nec aliter Ven., nisi quod τὰ τῶν pro μετὰ τῶν exhibet. „Verba quidem μετέστη ἡ δημοκρατία haud dubie spuria sunt et e margine irrepserunt, ubi interpretem ad μεταπεσόντα adscripsisse puto ἐπειδὴ μετέπεσε τουτέστι μετέστη, et ad τοῦ δήμου verba ὁ δῆμος ἤγουν ἡ δημοκρατία. Μετά defendendum et mox μεταπεσόντων legendum videri possit cum Ar. Chr. marg. Cass. [et corr. m. Prima libri Cl. scriptura fuit μετὰ τῶν — μεταπεσόντων, sed corrector e μετά effinxit τά, genitivo μεταπεσόντων in μεταπεσόντα mutato]. Equidem tamen vulgarem lectionem praeferam. Sed verba καὶ ἐς ἀγῶνας κατέστη ab auctore profecta, sed post ἐκακοῦτο ponenda existimo, quum exquisitiora sint, quam ut a Scholiasta profecta videantur. Et sic fortasse Valla in libro suo invenit. Convertit enim *qui postmodum, cum, statu Quadringentorum collapso, acta illorum populus ultum iret, ipseque in iudicium vocaretur* (ἐς ἀγῶνας κατέστη), *tanquam* (αἰτιαθεὶς ὡς) *unus ex istarum rerum auctoribus, videtur mihi optume omnium ad meam usque memoriam causam capitis dixisse.*" Krueg. p. 374., cuius ex sententia proinde locus ita scribendus esset: *ἐπειδὴ μετὰ τῶν τετρακοσίων ἐν ὑστέρῳ μεταπεσόντων ὑπὸ τοῦ δήμου ἐκακοῦτο καὶ ἐς ἀγῶνας κατέστη.* Ceterum „plane eodem modo loquitur Plat. Epist. 7. n. 1. a princ. *χρόνῳ δὲ οὐ πολλῷ μετέπεσε τὰ τῶν τριάκοντά τε καὶ πᾶσα ἡ τότε πολιτεία.*"

ἐν ὑστέρῳ μεταπεσόντων ὑπὸ τοῦ δήμου ἐκακοῦτο, ἄριστα φαίνεται τῶν μέχρι ἐμοῦ ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτιαθεὶς ὡς ξυγκατέστησε, θανάτου δίκην ἀπολογησάμενος. παρέσχε δὲ καὶ Φρύνιχος ἑαυτὸν πάντων διαφερόντως προθυμότατον ἐς τὴν ὀλιγαρχίαν, δεδιὼς τὸν Ἀλκιβιάδην, καὶ ἐπιστάμενος εἰδότα αὐτὸν ὅσα ἐν τῇ Σάμῳ πρὸς τὸν Ἀστύοχον ἔπραξε, νομίζων οὐκ ἄν ποτε αὐτὸν κατὰ τὸ εἰκὸς ὑπ' ὀλιγαρχίας κατελθεῖν· πολύ τε πρὸς τὰ δεινά, ἐπειδήπερ ὑπέστη, φερεγγυώτατος ἐφάνη. καὶ Θηραμένης ὁ τοῦ Ἅγνωνος ἐν τοῖς ξυγκαταλύουσι τὸν δῆμον πρῶτος ἦν, ἀνὴρ οὔτε εἰπεῖν οὔτε γνῶναι ἀδύνατος. ὥστε ἀπ' ἀνδρῶν πολλῶν καὶ ξυνετῶν πραχθὲν τὸ ἔργον οὐκ ἀπεικότως καίπερ μέγα ὂν προὐχώρησε· χαλεπὸν γὰρ ἦν τὸν Ἀθηναίων δῆμον ἔτει ἑκατοστῷ μάλιστα ἐπειδὴ οἱ τύραννοι κατελύθησαν ἐλευθερίας παῦσαι, καὶ οὐ μόνον μὴ ὑπήκοον ὄντα, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἥμισυ τοῦ χρόνου τούτου αὐτὸν ἄλλων ἄρχειν εἰωθότα.

69 Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία οὐδενὸς ἀντειπόντος, ἀλλὰ κυρώσασα ταῦτα διελύθη, τοὺς τετρακοσίους ἤδη ὕστερον τρόπῳ τοιῷδε ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσήγαγον. ἦσαν δ' Ἀθηναῖοι πάντες ἀεὶ οἱ μὲν ἐπὶ τείχει, οἱ δ' ἐν τάξει, τῶν ἐν Δεκελείᾳ

Duk. De vi passiva participii *αἰτιαθείς* Popp. adire iubet Elmsl. ad Eur. Heracl. 757. Matth. §. 495. e. „Ordo verborum hic est: *ἄριστα φαίνεται τῶν μέχρι ἐμοῦ ἀπολογησάμενος θανάτου δίκην ὑπὲρ αὐτῶν τούτων, αἰτιαθεὶς ὡς ξυγκατέστησε (τὰ τῶν τετρακοσίων).* Inepte vulgo post *δίκην* distingui sponte patet, quum vel ex Cic. Brut. 12. vera interpunctio disci posset. Hunc locum et Quintiliani I. O. 3, 1, 11. a Ruhnkenio de Antiphonte oratore neglectum esse monet Mans. Verm. Abh. in. Aufs. p. 23.“ Krueg. p. 374. Ciceronis verba haec sunt: *Huic Antiphontem Rhamnusium similia quaedam habuisse conscripta; quo neminem unquam melius ullam oravisse capitis causam, quum se ipse defenderet, se audiente, locuples auctor scripsit Thucydides.* Verba *se audiente* de suo addidit: nam apud Thucydidem nihil eiusmodi est, neque esse poterat, quia is exul nunquam in patriam rediit, et proinde Antiphontem dicentem audire non potuit. Nihil hic legimus, nisi *φαίνεται*, at licebat scriptori ita loqui sive ex alieno iudicio sive ipsi ex scripta oratione iudicanti. Ceterum Krueg. in Addendis monuit, Ruhnkenium his locis usum esse p. 18. 19. 21. 22. (ed. ann. 1765.) De Antiphonte post hunc egerunt Arn. ad h. l. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 200. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 326, 1. Paulo inferius de Phrynichi commercio cum Astyocho v. cap. 50. Vocem *φερεγγυώτατος* Schol. exponit per *ἱκανώτατος*. De Theramene Atheniensi agunt Taylor. Vit. Lys. p. 125. Ruhnk. Hist. cr. Oratt. Gr. p. 126. Fisch. Indic. Gr. ad Aeschin. s. v. Mans. Spart. 3, 2. p. 18. Schol. ad Arist. Nub. 360. Ran. 564. (ubi pro *ἐν πρώτῳ* corrige *ἐν ὀγδόῳ*). Villois. Anecdd. Vol. 1. p. 231., quos citavit Krueg. p. 373. adde Kortuem. Hellen. Staatsv. p. 181 sqq. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 200. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 326, 4. Denique Bekk. ex libris nonnullis edidit *ἐπ' ἔτει ἑκατοστῷ μάλιστα,* quod Arn. intelligit *praeteritis fere sive paene centum annis* (when nearly a hundred years were past; when nearly the hundredth year was come; ad verbum: upon the hundredth year).

69. *Ἀθηναῖοι πάντες*] Vulgo erat *Ἀθηναίων*, alterum libri haud pauci ferunt. Popp. confert *Σαμίων πάντες* c. 75. et apud Latinos

πολεμίων ἕνεκα, ἐφ' ὅπλοις· τῇ οὖν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοὺς μὲν μὴ ξυνειδότας εἴασαν, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἀπελθεῖν, τοῖς δ' ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ εἴρητο ἡσυχῇ, μὴ ἐπ' αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις ἀλλ' ἄποθεν περιμένειν, καὶ ἤν τις ἐνιστῆται τοῖς ποιουμένοις, λαβόντας τὰ ὅπλα μὴ ἐπιτρέπειν. ἦσαν δὲ καὶ Ἄνδριοι καὶ Τήνιοι καὶ Καρυστίων τριακόσιοι καὶ Αἰγινητῶν τῶν ἐποίκων, οὓς Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν οἰκήσοντας, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἥκοντες ἐν τοῖς ἑαυτῶν ὅπλοις, οἷς ταῦτα προείρητο. τούτων δὲ διατεταγμένων οὕτως ἐλθόντες οἱ τετρακόσιοι μετὰ ξιφιδίου ἀφανοῦς ἕκαστος, καὶ οἱ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μετ' αὐτῶν Ἕλληνες νεανίσκοι, οἷς ἐχρῶντο εἴ τί που δέοι χειρουργεῖν, ἐπέστησαν τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς οὖσιν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐξιέναι λαβοῦσι τὸν μισθόν· ἔφερον δὲ αὐτοῖς

passim omnes et cuncti cum genitivo inveniri monet post Ramsh. Gr. Lat. §. 105. p. 173. *Πάντες* Valla non expressit. Et *ἐπὶ τείχει* est an den Brustwehren der Mauern, v. adn. ad 3, 22. Tum *ἐν τάξει* Schol. interpretatur *ἐν παρατάξει*. Proxima sic explicat Arn.: „Civibus, quibus illo die officium erat in armis esse, de more permissum est domum abire post matutinam quasi quandam armorum lustrationem, relictis tamen armis, quae loco aliquo propatulo congesta iacebant, ut subito forte tumultu praesto essent. Conspirati igitur socios suos hortati sunt, ne plane domum diversi abirent, sed quodam parvo intervallo a loco armorum delitescentes praestolarentur, ut, si ceteri cives consilio exsequendo resistere conarentur, illico armis potirentur.“ *Τήνιοι* qui sequuntur, Popponi videntur Atheniensium *κληροῦχοι* fuisse, quia cum Carystiis et Aeginetis, quos constet colonos Atheniensium fuisse, reipublicae mutationem adiuvent. Certe Andrum a Pericle ducentos quinquaginta *κληρούχους* missos esse testari Plutarchum Pericl. 11. De colonis Aeginetis v. Thuc. 2, 27. 7, 57. Hos coniuratis accessisse Arn. putat hac spe fore, ut auxilia regis Persarum adversus Peloponnesios obtinerent: si enim Peloponnesii victores e bello discessissent, exspectandum fuisse Aeginetas per Athenienses patria expulsos restitutum iri (quod reapse evenit post pugnam ad Aegospotamos), et colonos Atticos sine dubio possessionibus suis eiectum iri. Paulo post *Ἕλληνες* deest in Cl. Ven. Vat. Laur. C. Reg. (G.) Cam. Gr., s. v. habet E. „Hos Graecos alibi me offendere non memini. Fortasse tamen eorum vestigia sunt apud Xen. H. Gr. 2, 3, 23. 50. Quamobrem diserte *Ἕλληνες* dicantur ignoro. An propterea, ne cum Scythis confundantur?“ Krueg. p. 376. sq. De Scythis istis v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 222. 284. Verum Arn. intelligit fuisse eos ex *ἑταιρείαις* optimatum, quae c. 54. memorantur; *Ἕλληνες* autem putat additum, quia apparitores magistratuum Atticorum solebant non Graeci sed Barbari esse, plerumque Scythae, lecti ex servis publicis. Adire iubet Polluc. 8, 131. 132. Schoem. de Comitt. Ath. p. 90. In eadem sententia est Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 202, 161.

ἔφερον δὲ αὐτοῖς] i. e. *attulerunt ipsi mercedem in omne, quod currentis anni civilis reliquum erat tempus, eisque exeuntibus dederunt.* „Haec Boeckh. Staatsh. Vol. 1. p. 250. ita intelligit [et cum eo Meier. de Bon. Damn. p. 9.], ac si Quadringenti Senatoribus totius anni reliquae partis mercedem dedissent. Sed quamobrem tantos sumtus facerent? Equidem *τὸν τοῦ ὑπολοίπου χρόνου μισθόν* intellexerim mercedem praeteriti temporis adhuc senatoribus debitam.“ Krueg. p. 377.

τοῦ ὑπολοίπου χρόνου παντὸς αὐτοί, καὶ ἐξιοῦσιν ἐδίδοσαν.
70 ὡς δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἥ τε βουλὴ οὐδὲν ἀντειποῦσα ὑπεξῆλθε, καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται οὐδὲν ἐνεωτέριζον ἀλλ' ἡσύχαζον, οἱ δὲ τετρακόσιοι ἐσελθόντες ἐς τὸ βουλευτήριον τότε μὲν πρυτάνεις τε σφῶν αὐτῶν ἀπεκλήρωσαν, καὶ ὅσα πρὸς τοὺς θεοὺς εὐχαῖς καὶ θυσίαις καθιστάμενοι ἐς τὴν ἀρχὴν ἐχρήσαντο, ὕστερον δὲ πολὺ μεταλλάξαντες τῆς τοῦ δήμου διοικήσεως, πλὴν τοὺς φεύγοντας οὐ κατῆγον τοῦ Ἀλκιβιάδου ἕνεκα, τὰ δὲ ἄλλα ἔνεμον κατὰ κράτος τὴν πόλιν. καὶ ἄνδρας τέ τινας ἀπέκτειναν οὐ πολλούς, οἳ ἐδόκουν ἐπιτήδειοι εἶναι ὑπεξαιρεθῆναι· καὶ ἄλλους ἔδησαν, τοὺς δὲ καὶ μετεστήσαντο· πρός τε Ἆγιν τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα ὄντα ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἐπεκηρυκεύοντο, λέγοντες διαλλαγῆναι βούλεσθαι, καὶ εἰκὸς εἶναι αὐτὸν σφίσι καὶ οὐκέτι τῷ ἀπίστῳ δήμῳ μᾶλλον ξυγχωρεῖν.
71 ὁ δὲ νομίζων τὴν πόλιν οὐχ ἡσυχάζειν, οὐδὲ εὐθὺς οὕτω τὸν δῆμον τὴν παλαιὰν ἐλευθερίαν παραδώσειν, εἴ τε στρατιὰν πολλὴν ἴδοι σφῶν, οὐκ ἂν ἡσυχάσειν, οὐδὲ ἐν τῷ παρόντι πάνυ τι πιστεύων μὴ οὐκέτι ταράσσεσθαι αὐτούς, τοῖς μὲν ἀπὸ τῶν τετρακοσίων ἐλθοῦσιν οὐδὲν ξυμβατικὸν ἀπεκρίνατο, προσμεταπεμψάμενος δὲ ἐκ Πελοποννήσου στρατιὰν πολλὴν οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ αὐτὸς τῇ ἐκ τῆς Δεκελείας φρουρᾷ μετὰ

Sic puto scriptorem dicturum fuisse τὸν τοῦ πρότερον χρόνου ὑπόλοιπον μισθόν. Videtur singularum prytaniarum merces senatoribus iam soluta fuisse, priusquam se munere abdicare coacti sunt. Et Quadringentos credere licet propterea paulo liberaliores fuisse, ne tot homines novis rebus exasperatos et animis alienatos dimitterent. *Totius temporis quod reliquum erat* ad annum explendum." Dobr.

70. οἱ δὲ τετρακόσιοι] Hinc apodosis incipit, v. adn. ad 1, 11. Paulo post dicit εὐχαῖς καὶ θυσίαις, ea fuerunt εἰσιτήρια, de quibus v. Piers. ad Moer. p. 222. Et πλὴν οὐ κατῆγον Haack. monet dictum esse pro πλὴν ὅτι οὐ κατῆγον, et Latinos quoque *quod* post *praeterquam* interdum omittere, ut Plin. H. N. 20, 10. Et ἔνεμον est διῴκουν interprete Thoma M. in νέμω, et κατὰ κράτος mit Härte, at paulo inferius ἐπιτήδειοι strafwürdig, quo sensu Latini *idoneus*, velut Sallust. vid. Doederl. Lat. Synon. Vol. 3. p. 276. et adn. ad 1, 133. Denique in verbis εἰκὸς εἶναι αὐτὸν σφίσι multi libri αὐτοῖς praebent, at αὐτοῖς σφίσι non puto ferri posse, nisi scribatur σφίσιν αὐτοῖς. Ceterum idem etiam supra praetexebant, dominatu paucorum instituto μᾶλλον ἂν πιστεύειν βασιλέα, „quod egregie illustrat Xen. R. A. 2, 17. Hinc Polyb. 10, 26, 6. πᾶσαν, ait, δημοκρατικὴν συμμαχίαν καὶ φιλίας πολλῆς δεῖσθαι διὰ τὰς ἐν τοῖς πλήθεσι γιγνομένας ἀλογίας." Krueg. p. 368.

71. εἴ τε στρατιάν] Ante Haack. εἶτε. Respondent inter se οὐχ — οὐδὲ, — εἴ τε — οὐκ. „Hic forsitan auctor, si hunc librum retractasset, omisisset verba molesta τὴν πόλιν οὐχ ἡσυχάζειν, scripsissetque ὁ δὲ νομίζων, οὔτε εὐθὺς οὕτω τὸν δῆμον τὴν παλαιὰν ἐλευθερίαν παραδώσειν, εἴ τε στρατιὰν πολλὴν ἴδοι σφῶν, οὐκ ἂν ἡσυχάσειν, οὐδέ etc., quam emendationem ne quis suadeat, librorum impedit et Vallae consensus." Krueg. p. 269. sq. De πάνυ τι, quod ex multis libris editum est (vulgo πάνυ sine τι), v. Dorv. ad Charit. p. 477. Matth. §. 487. 4.

τῶν ἐλθόντων κατέβη πρὸς αὐτὰ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων, ἐλπίσας ἢ ταραχθέντας αὐτοὺς μᾶλλον ἂν χειρωθῆναι σφίσιν ἢ βούλονται, ἢ καὶ αὐτοβοεὶ ἂν διὰ τὸν ἔνδοθέν τε καὶ ἔξωθεν κατὰ τὸ εἰκὸς γενησόμενον θόρυβον τῆς τῶν μακρῶν τειχῶν διὰ τὴν κατ᾽ αὐτὰ ἐρημίαν λήψεως οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν. ὡς δὲ προςέμιξέ τε ἐγγὺς καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μὲν ἔνδοθεν οὐδ᾽ ὁπωςτιοῦν ἐκίνησαν, τοὺς δὲ ἱππέας ἐκπέμψαντες καὶ μέρος τι τῶν ὁπλιτῶν καὶ ψιλῶν καὶ τοξοτῶν ἄνδρας τε κατέβαλον αὐτῶν διὰ τὸ ἐγγὺς προςελθεῖν καὶ ὅπλων τινῶν καὶ νεκρῶν ἐκράτησαν, οὕτω δὴ γνοὺς ἀπήγαγε πάλιν τὴν στρατιάν. καὶ αὐτὸς μὲν καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ κατὰ χώραν ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἔμενον, τοὺς δ᾽ ἐπελθόντας ὀλίγας τινὰς ἡμέρας ἐν τῇ γῇ μείναντας ἀπέπεμψεν ἐπ᾽ οἴκου. μετὰ δὲ τοῦτο παρά τε τὸν Ἆγιν ἐπρεσβεύοντο οἱ τετρακόσιοι οὐδὲν ἧσσον, καὶ ἐκείνου μᾶλλον ἤδη προςδεχομένου καὶ παραινοῦντος ἐκπέμπουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα περὶ ξυμβάσεως πρέσβεις, βουλόμενοι διαλλαγῆναι.

Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν Σάμον δέκα ἄνδρας, παραμυθη- 72
σομένους τὸ στρατόπεδον, καὶ διδάξοντας ὡς οὐκ ἐπὶ βλάβῃ τῆς πόλεως καὶ τῶν πολιτῶν ἡ ὀλιγαρχία κατέστη, ἀλλ᾽ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ξυμπάντων πραγμάτων, πεντακιςχίλιοί τε ὅτι εἶεν καὶ οὐ τετρακόσιοι μόνον οἱ πράσσοντες· καίτοι οὐ πώποτε Ἀθηναίους διὰ τὰς στρατείας καὶ τὴν ὑπερόριον ἀσχολίαν ἐς οὐδὲν πρᾶγμα οὕτω μέγα ἐλθεῖν βουλεύσοντας, ἐν ᾧ πεντακιςχιλίους ξυνελθεῖν. καὶ τἆλλα ἐπιστείλαντες τὰ πρέ-

ἢ βούλονται] Schol. ἤλπισε ῥαδίως κρατήσειν τῶν Ἀθηναίων τοὺς Πελοποννησίους, καὶ ὡς αὐτοὶ βούλονται οἱ Πελοποννήσιοι, ἴσως δὲ καὶ παραχρῆμα χειρώσασθαι τὴν πόλιν, ἔνδοθέν τε τεθορυβημένην διὰ τὴν στάσιν, καὶ ἔξωθεν διὰ τοὺς πολεμίους ἐγγὺς προςελθόντας τῇ πόλει τῶν Ἀθηναίων. Μᾶλλον ἂν χειρωθῆναι est sie würden noch zahmer werden i. e. passuros esse vel iniquiores conditiones sibi imponi, modo iis pacem redimere possint. Reliqua huius loci ex Cl. Ven. et corr. It. cum Arnoldo ita legerim: ἢ καὶ αὐτοβοεὶ ἂν διὰ τὸν — θόρυβον τῆς τῶν μακρῶν τειχῶν — λήψεως οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν. Vulgo est ἢ καὶ αὐτοβοεὶ ἂν — θόρυβον· τῶν γὰρ μακρῶν τειχῶν etc., ubi Bau. volebat legi τῶν γοῦν μακρῶν τ.

72. ἐν ᾧ — ξυνελθεῖν] i. e. ὥςτε ἐν αὐτῷ ξυνελθεῖν, et de accusativo cum infinitivo post relativum v. Matth. §. 538. Videtur commixtio duarum constructionum esse: ἐς οὐδὲν πρᾶγμα ἐλθεῖν βουλεύσοντας, ἐν ᾧ et ἐς οὐδὲν πρᾶγμα οὕτω μέγα ἐλθεῖν βουλεύσοντας, ὥςτε etc. „De re conf. Andocid. de Myster. p. 9. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 248. Vol. 2. p. 412. Schol. τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὸ ἀεὶ πρὸς ὑπερορίους πολεμίους πολέμους εἶναι καὶ τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ἀποδημεῖν, οὐδεπώποτε οὕτως ἐν μεγάλῳ πράγματι γεγενῆσθαι, ὥςτε ἀθρόους πεντακιςχιλίους συνελθεῖν σκεψομένους περὶ τῶν κοινῶν. δηλοῦται δὲ ἐντεῦθεν, ὅτι οἱ τετρακόσιοι δημοκρατικωτέραν τῆς πρόσθεν ἐπηγγείλαντο ποιῆσαι τὴν πολιτείαν, πεντακιςχιλίους κοινωνοὺς παραλαβόντες, ὅσοι οὐδεπώποτε πρότερον βουλευσόμενοι συνῆλθον. Male ibi ὑπερόριος ἀσχολία explicatur verbis πρὸς ὑπερορίους πολεμίους πόλεμοι, quae notio in voce στρατείας inest. Contra ὑπερόριος ἀσχολία

πάντα εἰπεῖν ἀπέπεμψαν αὐτοὺς εὐθὺς μετὰ τὴν ἑαυτῶν κατάστασιν, δείσαντες μή, ὅπερ ἐγένετο, ναυτικὸς ὄχλος οὔτε αὐτὸς μένειν ἐν τῷ ὀλιγαρχικῷ κόσμῳ ἐθέλῃ, σφᾶς τε μὴ ἐκεῖ-
73 θεν ἀρξαμένου τοῦ κακοῦ μεταστήσωσιν. ἐν γὰρ τῇ Σάμῳ ἐνεωτερίζετο ἤδη τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν, καὶ ξυνέβη τοιάδε γενέσθαι ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον ὅνπερ οἱ τετρακόσιοι ξυνίσταντο. οἱ γὰρ τότε τῶν Σαμίων ἐπαναστάντες τοῖς δυνατοῖς καὶ ὄντες δῆμος, μεταβαλλόμενοι αὖθις καὶ πεισθέντες ὑπό τε τοῦ Πεισάνδρου ὅτε ἦλθε, καὶ τῶν ἐν τῇ Σάμῳ ξυνεστώτων Ἀθηναίων, ἐγένοντό τε ἐς τριακοσίους ξυνωμόται, καὶ ἔμελλον τοῖς ἄλλοις ὡς δήμῳ ὄντι ἐπιθήσεσθαι. καὶ Ὑπέρβολόν τέ τινα τῶν Ἀθηναίων, μοχθηρὸν ἄνθρωπον, ὠστρακισμένον οὐ διὰ δυνάμεως καὶ ἀξιώματος φόβον ἀλλὰ διὰ πονηρίαν καὶ αἰσχύνην τῆς πόλεως, ἀποκτείνουσι μετὰ Χαρμίνου τε,

pacis negotia complectitur, ob quae Atheniensium non pauci vel sua vel reipublicae causa peregrinabantur." Krueg. p. 381. Quodsi ex tota multitudine civium Atheniensium nunquam quinquies mille ad res vel gravissimas deliberandas convenire poterant, quanto minorem numerum conventurum fuisse credibile est, postquam numerus iure suffragiorum praeditus ad quinquies mille revocatus est! Falsa igitur istorum hominum argumentatio. Atque docuit Arn. ex Schoem. de Comitt. Ath. p. 273., ne rem quidem ipsam illam, quam perhibebant, veram esse, quia Athenis lex erat, ut saltem sex millia civium in concione non solum adessent, sed etiam saltem totidem civium suffragia ferrentur ad certas quasdam rogationes perferendas. Addit, ex memoria huius belli non apparere, quomodo tantus civium numerus in bellis exteris vel ratione denique quacunque extra Atticam versari potuerit, ut non amplius quinque millia domi remanerent, qui concionibus interessent. Mox librorum alii habent *αὐτοὺς εὐθύς*, alii solum *αὐτούς*. Frequentem harum vocum confusionem multis exemplis demonstrat Krueg. ad Dionys. p. 132. Vid. Thuc. 3, 36. 4, 54. 8, 100. Deinde pro *κατάστασιν*, quod optimi libri habent, vulgo est *μετάστασιν*. Popp. docet, sententiam esse *postquam ipsi constituti erant*. Valla *ab ipsa status sui constitutione*. Haack. monet verborum c. 70. *καθιστάμενοι ἐς τὴν ἀρχήν*.

73. *οἱ γὰρ τότε*] vid. c. 21. et de re Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. 203, 167. Verba *ὅτε ἦλθε* referuntur ad cap. 63. vers. fin. Mox pro *ξυνωμόται* Ar. *ξυνωμότας*. Ven. *ξυνομότας*. Nominativum Popp. docet arctius cum *ἐγένοντο* iungendum esse. Port. *ad trecentos coniurationem fecerunt*. Idem conferri iubet Lobeck. ad Phryn. p. 410. Porro Hyperboli ex h. l. mentionem iniiciunt Phot. Harpocr. Suidas, Schol. ad Lucian. Tim. 30. Vol. 1. p. 100. Bip., ubi v. Hemsterh., et Plut. Alcib. c. 13. Nic. c. 11. Adde Scholia ad Arist. Equ. 851. 1301. 1360. Ach. 846. Vesp. 1001. Pac. 680. 691. 1319. Thesm. 847. Plut. 1038. Nub. 619. 873. Plut. de Herodot. Malign. c. 3. Referunt antiqui, hunc postremum ostracismo eiectum esse. Vid. lib. de Sit. et Orig. Syrac. p. 29. Perizon. ad Aelian. V. H. 12, 43. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 186. Tittm. Gr. Staatsv. p. 341. Kortuem. Hellen. Staatsv. p. 177. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 122, 13. 211, 17. 18. De ostracismo multi scripserunt, quos recensent Meier. de Bon. Damn. p. 97. adn. et Schoem. de Comitt. Athen. 2, 6. p. 243.

μετὰ Χαρμίνου] *Μετά τινος* fieri dicuntur, quae alicuius voluntate, auxilio consilioque fiunt, Thuc. 3, 66. 5, 29. 82. 6, 28. 99. Dat. Contrarium est *ἄνευ*, iniussu. vid. adn. ad 1, 128. Et ὀπλιτεύοντ. Schol.

ἑνὸς τῶν στρατηγῶν, καί τινων τῶν παρὰ σφίσιν Ἀθηναίων, πίστιν διδόντες αὐτοῖς, καὶ ἄλλα μετ' αὐτῶν τοιαῦτα ξυνέπραξαν, τοῖς τε πλείοσιν ὥρμηντο ἐπιτίθεσθαι. οἱ δὲ αἰσθόμενοι τῶν τε στρατηγῶν Λέοντι καὶ Διομέδοντι, οὗτοι γὰρ οὐχ ἑκόντες διὰ τὸ τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ δήμου ἔφερον τὴν ὀλιγαρχίαν, τὸ μέλλον σημαίνουσι, καὶ Θρασυβούλῳ καὶ Θρασύλλῳ τῷ μὲν τριηραρχοῦντι, τῷ δὲ ὁπλιτεύοντι, καὶ ἄλλοις οἳ ἐδόκουν αἰεὶ μάλιστα ἐναντιοῦσθαι τοῖς ξυνεστῶσι· καὶ οὐκ ἠξίουν περιιδεῖν αὐτοὺς σφᾶς τε διαφθαρέντας καὶ Σάμον Ἀθηναίοις ἀλλοτριωθεῖσαν, δι' ἣν μόνον ἡ ἀρχὴ αὐτοῖς ἐς τοῦτο ξυνέμεινεν. οἱ δὲ ἀκούσαντες τῶν τε στρατιωτῶν ἕνα ἕκαστον μετῄεσαν μὴ ἐπιτρέπειν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Παράλους, ἄνδρας Ἀθηναίους τε καὶ ἐλευθέρους πάντας ἐν τῇ νηῒ πλέοντας, καὶ αἰεὶ δήποτε ὀλιγαρχίᾳ καὶ μὴ παρούσῃ ἐπικειμένους· ὅ τε Λέων καὶ ὁ Διομέδων αὐτοῖς ναῦς τινας, ὁπότε ποι πλέοιεν, κατέλειπον φύλακας. ὥςτε ἐπειδὴ αὐτοῖς ἐπετίθεντο οἱ τριακόσιοι, βοηθησάντων πάντων τούτων, μάλιστα δὲ τῶν Παράλων, περιεγένοντο οἱ τῶν Σαμίων πλείονες. καὶ τριάκοντα μέν τινας ἀπέκτειναν τῶν τριακοσίων, τρεῖς δὲ τοὺς αἰτιωτάτους φυγῇ ἐζημίωσαν· τοῖς δ' ἄλλοις οὐ μνησικακοῦντες δημοκρατούμενοι τὸ λοιπὸν ξυνεπολίτευον. τὴν δὲ Πάραλον ναῦν καὶ Χαιρέαν 74
ἐπ' αὐτῆς τὸν Ἀρχεστράτου ἄνδρα Ἀθηναῖον, γενόμενον ἐς τὴν μετάστασιν πρόθυμον, ἀποπέμπουσιν οἵ τε Σάμιοι καὶ οἱ στρατιῶται κατὰ τάχος ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγενημένα· οὐ γὰρ ᾔδεσάν πω τοὺς τετρακοσίους ἄρχοντας. καὶ καταπλευσάντων αὐτῶν εὐθέως τῶν μὲν Παράλων τινὰς οἱ τετρακόσιοι δύο ἢ τρεῖς ἔδησαν, τοὺς δὲ ἄλλους ἀφελόμενοι τὴν ναῦν καὶ μετεμβιβάσαντες εἰς ἄλλην στρατιῶτιν ναῦν, ἔταξαν φρουρεῖν περὶ Εὔβοιαν. ὁ δὲ Χαιρέας εὐθὺς διαλαθών πως, ὡς εἶδε τὰ παρόντα, πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἐλθὼν ἀγγέλλει τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὸ μεῖζον πάντα δεινώσας τὰ ἐκ τῶν Ἀθη-

reddit per τοῦ ὁπλιτικοῦ ἄρχοντι. Mox vulgo legitur δι' ἣν μόνον μέχρι νῦν ἡ ἀρχή, sed μέχρι νῦν om. Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. It. Quum statim ἐς τοῦτο sequatur, prorsus inutile est illud μέχρι νῦν et Wassio explicandi gratia ad ἐς τοῦτο additum videtur, quam coniecturam firmari addit a Scholiasta, qui verba ἐς τοῦτο explicat per μέχρι δεῦρο. Ne vero quis pleonasmum in adverbiis temporis fieri solitum admittat, Popp. monet, nostram locutionem ita positam non inveniri, saltem iuxta posita aliquem velle verba ἐκ παραλλήλου dicta, fore etiam, qui μέχρι τοῦ νῦν desiderent, quamquam sic μέχρι πότε — μέχρι ἐνταῦθα reperiri, de quo adire iubet Lobeck. ad Phryn. p. 46. Solum νῦν praebet Vat., sed ante μόνον collocat. De Paralis v. Schol. Arist. Av. 147. 1204. Anecdd. Bekk. 1. p. 267, 21. 293, 3. 294, 1. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 258. 281, 483. In aliis navibus magna pars remigum servi erant: hos dicit omnes liberos fuisse, et populari imperio magnopere studuisse, ut omnis nauticus populus, quod illustrat C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 113, 7. sq.

ὁ Διομέδων αὐτοῖς] Schol. τοῖς ἐκ τῆς Σάμου δημοκρατικοῖς.

ναίων, ὡς πληγαῖς τε πάντας ζημιοῦσι, καὶ ἀντειπεῖν ἔστιν οὐδὲν πρὸς τοὺς ἔχοντας τὴν πολιτείαν, καὶ ὅτι αὐτῶν καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες ὑβρίζονται, καὶ διανοοῦνται, ὁπόσοι ἐν Σάμῳ στρατεύονται μὴ ὄντες τῆς σφετέρας γνώμης, τούτων πάντων τοὺς προςήκοντας λαβόντες εἶρξειν, ἵνα ἢν μὴ ὑπακούωσι, τεθνήκωσι· καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπικαταψευδόμενος ἔλεγεν.

75 οἱ δ' ἀκούσαντες ἐπὶ τοὺς τὴν ὀλιγαρχίαν μάλιστα ποιήσαντας καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τοὺς μετασχόντας τὸ μὲν πρῶτον ὥρμησαν βάλλειν· ἔπειτα μέντοι ὑπὸ τῶν διὰ μέσου κωλυθέντες, καὶ διδαχθέντες μὴ τῶν πολεμίων ἀντιπρῴρων ἐγγὺς ἐφορμούντων ἀπολέσωσι τὰ πράγματα, ἐπαύσαντο. μετὰ δὲ τοῦτο λαμπρῶς ἤδη ἐς δημοκρατίαν βουλόμενοι μεταστῆσαι τὰ ἐν τῇ Σάμῳ ὅ τε Θρασύβουλος ὁ τοῦ Λύκου καὶ Θράσυλλος, οὗτοι γὰρ μάλιστα προεστήκεσαν τῆς μεταβολῆς, ὥρκωσαν πάντας τοὺς στρατιώτας τοὺς μεγίστους ὅρκους, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ἦ μὴν δημοκρατήσεσθαί τε καὶ ὁμονοήσειν, καὶ

74. τὰ ἐκ τῶν Ἀθηναίων] K. m. marg. Steph. Ἀθηνῶν. Valla *quae fierent Athenis.* „Mihi τὰ ἐκ τῶν Ἀθηναίων lectio et difficilior et verior videtur, aliisque Thucydidis locis defendi posse. Confusio est duarum locutionum τὰ τῶν Ἀθηναίων et τὰ ἐξ Ἀθηνῶν.“ Haack. Mox alii libri τεθνήξωσι — τεθνήξωνται — τεθνηκῶσι — Gr. in marg. τεθνήκωσι ἀντὶ τοῦ τεθνήξονται. Thom. M. p. 269. τεθνήξονται. Duk. ait, Thomam M. ostendere, Platonem et Libanium dicere τεθνήξει, sed hoc improbari a Luciano in Soloecista. Addit, non negari posse, insolentiora esse haec futura activa, sed tamen τεθνήκω praesens eadem ratione a perfecto τέθνηκα fieri potuisse, qua πεφύκω, πεφεύγω, πεπλήγω et alia huiusmodi a perfectis e sententia Grammaticorum formata sint. Lucianum non raro tanquam soloeca reprehendere ea, quibus non solum probatissimi scriptores Graeci, sed etiam ipse, usi sint. At puto falli Dukerum, hoc τεθνήκωσι pro praesenti habentem. Vid. Matth. p. 947. init. coll. §. 237. p. 465. init.

75. ὑπὸ τῶν διὰ μέσου] Hi non sunt iidem, qui alibi τὰ μέσα τῶν πολιτῶν dicuntur i. e. *mediocres dignatione cives*, sed οἱ μηδετέρῳ μέρει προςτιθέμενοι apud Plut. Sol. 14. Tales a Xen. H. Gr. 5, 4, 25. dici τοὺς διὰ μέσου adnotavit Dobr. Pro προεστήκεσαν Cass. Pal. προεστήκεισαν, vulgo προειστήκεισαν. Phryn. p. 149. ἠκηκόεσαν, ἐγγεγράφεσαν, ἐπεποιήκεσαν, ἐνενοήκεσαν ἐρεῖς, ἀλλ' οὐ σὺν τῷ ι, ἠκηκόεισαν. „Apud Thucydidem 7, 75. tantum C. Lugd. Gr. I. [Laur.] ἀπηυτομολήκεισαν susceperunt, praeter hos duos locos nulla est plusquamperfecti διφθογγογραφουμένου auctoritas, quare Grammatici praecepto obtemperandum est.“ Lob. De verbis ὥρκωσαν — ὅρκους adi Matth. p. 775. adn. 3. Iusiurandum erat ἦ μὴν δημοκρατήσεσθαι etc. Contra optimatum iusiurandum esse solebat: τῷ δήμῳ κακόνους ἔσομαι καὶ βουλεύσω ὅ,τι ἂν ἔχω κακόν. Vid. Krueg. ad Dionys. p. 363. adn. 7. Conf. omnino Meier. de Bonis Damn. p. 6. sqq. Mox in verbis ἐάν τε — ἐάν τε altero loco ἐάν dat Vat. Vulgo ἄν. „Thucydides ubique ἐάν, nisi paucis locis librarii, ut videtur, intulissent ἄν, qui loci sunt 4, 46. 6, 13. 18. et octavi libri hic unus locus. Hos locos correxi vel invitis libris. Atque primo quidem loco solus D. habet ἐάν, quod leviter confirmat etiam Polyaen. 6, 21.“ Popp. Altero loco D. [illegible] Gail. particulam ἄν om., teste Bekk. in margine habet ἤν; at Mosq. κἄν. Tertio loco omnes libri in scripturam ἄν conspirant.

τὸν πρὸς Πελοποννησίους πόλεμον προθύμως διοίσειν, καὶ τοῖς τετρακοσίοις πολέμιοί τε ἔσεσθαι καὶ οὐδὲν ἐπικηρυκεύσεσθαι. ξυνώμνυσαν δὲ καὶ Σαμίων πάντες τὸν αὐτὸν ὅρκον οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τὰ πράγματα πάντα καὶ τὰ ἀποβησόμενα ἐκ τῶν κινδύνων ξυνεκοινώσαντο οἱ στρατιῶται τοῖς Σαμίοις, νομίζοντες οὔτε ἐκείνοις ἀποστροφὴν σωτηρίας οὔτε σφίσιν εἶναι, ἀλλ' ἐάν τε οἱ τετρακόσιοι κρατήσωσιν ἐάν τε οἱ ἐκ Μιλήτου πολέμιοι, διαφθαρήσεσθαι. ἐς φιλονεικίαν τε καθέστα- 76
σαν τὸν χρόνον τοῦτον οἱ μὲν τὴν πόλιν ἀναγκάζοντες δημοκρατεῖσθαι, οἱ δὲ τὸ στρατόπεδον ὀλιγαρχεῖσθαι. ἐποίησαν δὲ καὶ ἐκκλησίαν εὐθὺς οἱ στρατιῶται, ἐν ᾗ τοὺς μὲν προτέρους στρατηγούς, καὶ εἴ τινα τῶν τριηράρχων ὑπετόπευον, ἔπαυσαν, ἄλλους δὲ ἀνθείλοντο καὶ τριηράρχους καὶ στρατηγούς, ὧν Θρασύβουλός τε καὶ Θράσυλλος ὑπῆρχον. καὶ παραινέσεις ἄλλας τε ἐποιοῦντο ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀνιστάμενοι, καὶ ὡς οὐ δεῖ ἀθυμεῖν ὅτι ἡ πόλις αὐτῶν ἀφέστηκε· τοὺς γὰρ ἐλάσσους ἀπὸ σφῶν τῶν πλεόνων καὶ ἐς πάντα ποριμωτέρων μεθεστάναι. ἐχόντων γὰρ σφῶν τὸ πᾶν ναυτικὸν τὰς ἄλλας πόλεις ὧν ἄρχουσιν ἀναγκάσειν τὰ χρήματα ὁμοίως διδόναι καὶ εἰ ἐκεῖθεν ὡρμῶντο. πόλιν τε γὰρ σφίσιν ὑπάρχειν Σάμον οὐκ ἀσθενῆ, ἀλλ' ἣ παρ' ἐλάχιστον δὴ ἦλθε τὸ Ἀθηναίων κράτος τῆς θαλάσσης, ὅτε ἐπολέμησεν, ἀφελέσθαι, τούς τε πολεμίους ἐκ τοῦ

76. ἀναγκάζοντες] conatum significat. Quid sit ὀλιγαρχεῖσθαι, docet Luzac. de Socrate Civ. p. 68 sqq., quo usus sum in adn. ad Thuc. 2, 37. Dein ὑπετόπευον praebent Pal. It. Vat. In Cass. Aug. ὑπετώπευον. Vulgo ὑπώπτευον. Librarii vulgatius ὑπώπτευον substituerunt. Et ποριμωτέρων „est, ut auctor ipse paulo inferius interpretatur, idem quod δυνατωτέρων πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια." Arn. Sequuntur genitivi absoluti ἐχόντων — σφῶν pro casu, quem sequens verbum postulat: vid. adn. ad 6, 7. Verba καὶ εἰ ἐκεῖθεν non significant *Samo*, ut opinatur Schol., sed *Athenis*. Verba ἣ παρ' ἐλάχιστον — ἦλθε explicat Matth. p. 1044. a. Huc respicit Plut. Pericl. 28. fin. πολλὴν ἀδηλότητα καὶ μέγαν ἔσχε κίνδυνον ὁ πόλεμος, εἴπερ, ὡς Θουκυδίδης φησί, παρ' ἐλάχιστον ἦλθε Σαμίων ἡ πόλις ἀφελέσθαι τῆς θαλάττης τὸ κράτος Ἀθηναίους. Hoc bellum Thuc. narrat 1, 116. Porro in verbis καὶ δι' ἑαυτούς τε quum particula τε non habeat, quo referatur, Haack. legendum esse censet δέ. Verbo προκαθημένους „milites gloriantur se iis, qui Athenis essent, praesidio apud Samum esse. Itaque illud πρὸ in προκαθημένους ad Athenienses referendum, qui Athenis remanserant." Haack. Arn.: stationed at Samos as an advanced post to cover the capital, qui idem sensum illustravit aptis exemplis Herodot. 9, 106. ἀδύνατον γὰρ ἐφαίνετό σφι εἶναι ἑωυτοὺς Ἰώνων προκατῆσθαι, φρουρέοντας τὸν πάντα χρόνον. 7, 172. προκατημένους τοσοῦτο πρὸ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος. Verba καὶ πρότερον αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἔσπλου significant, per se stare, quominus qui in Urbe sunt Athenienses libere per maria commeatu careant, per se, quod illis liber ad suum ipsorum Piraeeum aditus pateat: absque se esset, adversarios vel portus Athenarum obsessuros esse. Animadverte subitum transitum ab infinitivo κρατεῖν ad finitum καταστήσονται, quem tamen exemplis apud hunc scriptorem non carere, et alibi monitum est, et h. l. Duk. monet.

αὐτοῦ χωρίου ἀφίκεσθαι, οὗπερ καὶ πρότερον. καὶ δυνατώτεροι εἶναι σφεῖς ἔχοντες τὰς ναῦς πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια τῶν ἐν τῇ πόλει. καὶ δι' ἑαυτούς τε ἐν τῇ Σάμῳ προκαθημένους καὶ πρότερον αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔσπλου, καὶ νῦν ἐς τοσοῦτον καταστήσονται μὴ βουλομένων σφίσι πάλιν τὴν πολιτείαν ἀποδοῦναι, ὥστε αὐτοὶ δυνατώτεροι εἶναι εἴργειν ἐκείνους τῆς θαλάσσης ἢ ὑπ' ἐκείνων εἴργεσθαι. βραχύ τέ τι εἶναι καὶ οὐδενὸς ἄξιον, ᾧ πρὸς τὸ περιγίγνεσθαι τῶν πολεμίων ἡ πόλις σφίσι χρήσιμος ἦν, καὶ οὐδὲν ἀπολωλεκέναι, οἵ γε μήτε ἀργύριον ἔτι εἶχον πέμπειν, ἀλλ' αὐτοὶ ἐπορίζοντο οἱ στρατιῶται, μήτε βούλευμα χρηστόν, οὗπερ ἕνεκα πόλις στρατοπέδων κρατεῖ. ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις τοὺς μὲν ἡμαρτηκέναι τοὺς πατρίους νόμους καταλύσαντας, αὐτοὶ δὲ σώζειν καὶ ἐκεί-

μὴ βουλομένων] sc. *τῶν ἐν τῇ πόλει*. Cass. Aug. It. Vat. Mosq. K. m. Ar. Chr. Dan. marg. Steph. *βουλομένων*. Vulgo *βουλόμενοι*. Statuendum est, hunc esse genitivum absolutum pro nominativo, quem verbum postulat, si sequaris explicationem, quam alter Schol. habet: *καταστήσονται, οἱ ἐν Ἀθήναις δηλονότι*. Secus interpretatur alter Schol. *ἐγένετο παραίνεσις ὅτι δεῖ αὐτοὺς ἐν Σάμῳ προσκαθημένους πρότερον κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔσπλου, καὶ ὅτι νῦν, εἰ μὴ βούλονται ἀποδοῦναι τὴν δημοκρατίαν αὐτοῖς οἱ τετρακόσιοι, ἐν τούτῳ δυνάμεως αὐτοὶ καθεστᾶσιν, ὥστε τοὺς τὴν πόλιν κατέχοντας εἴργειν δύνασθαι τῆς θαλάττης αὐτοὶ μᾶλλον ἤπερ ὑπ' ἐκείνων εἴργεσθαι*. Quae interpretatio si probanda est, *βουλόμενοι* nullo modo ferri potest (sic enim sensus erit, quem Arn. expressit: unless the Athenians at home chose to restore them their constitution), et veram esse arbitror propter *τοσοῦτον*, quod vix aliter, quam de magnitudine opum parandarum intelligi potest. Itaque *καταστήσονται οἱ ἐν Σάμῳ* intelligetur, et *βουλομένων τῶν ἐν Ἀθήναις*. Et *τοσοῦτον* habent Cass. It. C. F. Lugd. Cl. Ven. Vulgo *τοσοῦτο*. Unus Vat. *τοιοῦτον*, quod Port. expressit: *eo redactum iri*. Quod tamen ideo reiiciendum, quia quae sequuntur, *ὥστε αὐτοὶ δυνατώτεροι εἶναι* etc. sic minime recte cum antecedentibus cohaererent. Nam per maiorem potentiam Samiorum oppidani in deterius venturi erant; non eo, quod oppidani in deterius venturi erant, futurum erat, ut opes Samiorum augerentur. Potuisse autem Athenienses, qui Sami erant potentiam suam augere vel sine Atheniensibus, qui in urbe (certe sic opinatos esse), liquet ex superiori parte huius cap. Tum *οἵ γε μήτε* etc. idem est, quod *εἴ γε οἱ ἐν τῇ πόλει* etc. et mox repete *μήτε βούλευμα χρηστὸν εἶχον*, *seque nihil amisisse; siquidem nullam pecuniam oppidani amplius haberent, quam mitterent, sed ipsi milites eam suppeditarent, neque salubre consilium haberent, propter quod civitas imperium in exercitus obtineat.* Mox in verbis *ἀλλ' αὐτοὶ ἐπορίζοντο* alii libri habent *αὐτοῖς*. „Praefero *αὐτοί*, non enim milites iis, qui in urbe erant, pecuniam paraverant, quod significat *αὐτοῖς*, sed ipsi sibi.“ Duk. Dein multi libri *τοὺς πατρῴους νόμους*. „Thuc. 4, 118. princ. est *κατὰ τοὺς πατρίους νόμους* et paulo post *τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι*, ubi quidam Mss. *πατρῴοις*, minus recte, si Grammaticis credimus, Aristot. 2. Polit. 6. *κινεῖν τοὺς πατρίους νόμους*. Sic fere potius *τὸ πάτριον*, *τὰ πάτρια*, *mores*, *instituta maiorum*, quam *πατρῷον* et *πατρῷα*.“ Id.

αὐτοὶ δὲ σώζειν] Vat. Vulgo *αὐτούς*. Non est necesse legi αὐτοί, si quidem accusativus nominativos excipere potest, ut Thuc. 7, 48.

νους [illegible] προσηναγκάζειν· ὥστε οὐδὲ τούτους, οἵπερ ἂν βουλεύσειέν τι χρηστόν, παρὰ σφίσι κρείσσους εἶναι. Ἀλκιβιάδην τε, ἢν αὐτῷ ἄδειάν τε καὶ κάθοδον ποιήσωσιν, ἄσμενον τὴν παρὰ βασιλέως ξυμμαχίαν παρέξειν. τό τε μέγιστον, ἢν ἁπάντων σφάλλωνται, εἶναι αὐτοῖς τοσοῦτον ἔχουσι ναυτικὸν πολλὰς τὰς ἀποχωρήσεις ἐν αἷς καὶ πόλεις καὶ γῆν εὑρήσουσι.

Τοιαῦτα ἐν ἀλλήλοις ἐκκλησιάσαντες καὶ παραθαρσύναντες 77 σφᾶς αὐτούς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου παρεσκευάζοντο οὐδὲν ἧσσον. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες ἐς τὴν Σάμον οἱ δέκα πρεσβευταί, ὡς ταῦτα ἐν τῇ Δήλῳ ἤδη ὄντες ᾐσθάνοντο, ἡσύχαζον [αὐτοῦ].

Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ τῶν 78 Πελοποννησίων ἐν τῷ ναυτικῷ στρατιῶται κατὰ σφᾶς αὐτοὺς διεβόων ὡς ὑπὸ Ἀστυόχου καὶ Τισσαφέρνους φθείρεται τὰ πράγματα, τοῦ μὲν οὐκ ἐθέλοντος οὔτε πρότερον ναυμαχεῖν, ἕως ἔτι αὐτοί τε ἔρρωντο μᾶλλον καὶ τὸ ναυτικὸν τῶν Ἀθηναίων ὀλίγον ἦν, οὔτε νῦν, ὅτε στασιάζειν τε λέγονται καὶ αἱ νῆες αὐτῶν οὐδέπω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσιν, ἀλλὰ τὰς παρὰ Τισσαφέρνους Φοινίσσας ναῦς μένοντες, ἄλλως ὄνομα καὶ οὐκ ἔρ-

δὲ Νικίας ἐνόμιζε μὲν καὶ αὐτὸς πόνηρα σφῶν τὰ πράγματα εἶναι, τῷ δὲ λόγῳ οὐκ ἐβούλετο αὐτὰ ἀσθενῆ ἀποδεικνύναι, οὐδ' ἐμφανῶς σφᾶς, ψηφιζομένους μετὰ πολλῶν τὴν ἀναχώρησιν, τοῖς πολεμίοις καταγγέλτους γίγνεσθαι· λαθεῖν γὰρ ἄν, ὁπότε βούλοιντο, τοῦτο ποιοῦντες πολλῷ ἧσσον. Vid. Popp. ad Xen. Cyrop. 6, 1, 14. Lobeck. ad Phryn. p. 750. adn. Nominativum tamen perspicuitatis causa Haack. et Popp. praeferunt, et hic etiam propterea, quod in accusativo Thucydides fortasse σφᾶς dixerit, et nominativus accusativis interiectus in accusativum transire potuerit.

77. οἱ — ἀπὸ τῶν τετρακοσίων — οἱ δέκα] v. Matth. p. 562. Mox αὐτοῦ post ἡσύχαζον addunt Cass. Aug. It. Vat. (Lugd.) I. Mosqu. et corr. Cl. Manere aliquantum suspectum Popp. dicit. Equidem inutile puto, certe ἡσυχάζειν alibi legitur non adiecto αὐτοῦ, velut c. 38. extr.

78. ὡς — τοῦ μὲν οὐκ ἐθέλοντος — τὸν δ' αὖ Τισσαφέρνην] Haec inter se respondent: itaque post genitivum ἐθέλοντος exspectes τοῦ δ' αὖ Τισσαφέρνους οὐ κομίζοντος. Sed variatur, ut solet et Krueg. p. 264. adnotavit, oratio. Verba ἀλλὰ μένοντες κινδυνεύσειν idem adnotavit pendere a διεβόων, *sese* (Peloponnesios), *dum Phoenissas naves opperirentur, periclitari ne conterantur.* Toup. ad Longin. p. 258. Weisk. legit μένοντος et ad διατριβῆναι supplet πράγματα, addens: „Astyochus pugnam detrectando et Phoenissas naves frustra praestolando se suosque in summum periculum coniecerat." At ubi infinitivus et verbum, quod praegressum est, finitum unum idemque subiectum habent, aut subiectum omittitur, aut in casu recto ponitur. v. Matth. §. 536. Verba ἄλλως ὄνομα καὶ οὐκ ἔργον nota locutio sunt, significans *nihil nisi nomen et non factum.* v. Toup. l. c. et inprimis Ruhnk. ad Timae. p. 198. Herm. ad Vig. p. 780. Conf. Etym. M. p. 68, 44. Schol. Ven. ad Hom. Il. ψ', 144., interpp. ad Soph. Tr. 827. Matth. §. 597. Et διατριβῆναι est *perire cunctando.* Hesych. διατριβῆναι, ἀπολέσθαι. Variatam in verbis οὐ κομίζειν, καὶ — ὅτι οὐ structuram explicat Matth. p. 1056 sq.

ρον, κινδυνεύσειν διατριβῆναι· τὸν δ' αὖ Τισσαφέρνην τάς τε ναῦς ταύτας οὐ κομίζειν, καὶ τροφὴν ὅτι οὐ ξυνεχῶς οὐδ' ἐντελῆ διδοὺς κακοῖ τὸ ναυτικόν. οὔκουν ἔφασαν χρῆναι μέλλειν ἔτι, ἀλλὰ διαναυμαχεῖν. καὶ μάλιστα οἱ Συρακόσιοι ἐνῆγον.
79 αἰσθόμενοι δὲ οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Ἀστύοχος τὸν θροῦν, καὶ δόξαν αὐτοῖς ἀπὸ ξυνόδου ὥςτε διαναυμαχεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐςηγγέλλετο αὐτοῖς ἡ ἐν τῇ Σάμῳ ταραχή, ἄραντες ταῖς ναυσὶ πάσαις, οὔσαις δώδεκα καὶ ἑκατόν, καὶ τοὺς Μιλησίους πεζῇ κελεύσαντες ἐπὶ τῆς Μυκάλης παριέναι, ἔπλεον ὡς πρὸς τὴν Μυκάλην. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῖς ἐκ Σάμου ναυσὶ δυοῖν καὶ ὀγδοήκοντα, αἳ ἔτυχον ἐν Γλαύκῃ τῆς Μυκάλης ὁρμοῦσαι, διά-

79. *ἀπὸ ξυνόδου*] v. Matth. p. 1131. Tum *ὡς πρὸς τὴν Μυκάλην* est in der Richtung nach Mycale. Quod autem in principio capitis *οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Ἀστύοχος* iunguntur, id aliquando Kruegerum offendebat, quapropter *ξύμβουλοι* pro *ξύμμαχοι* legendum esse suspicabatur coll. 39. 43. Mutavit sententiam, quum recordaretur, duces quoque interdum sociorum concilio usos esse, ut Lysander ap. Xen. H. Gr. 2, 1, 31. Addit defendi vulgatam verbo *ξυνόδου*, et confert 1, 96. De Mycale promontorio adiri iubet interpp. ad Herodot. 1, 148.

ναυσὶ δυοῖν καὶ ὀγδοήκοντα] Athenienses 74 naves Sami habuerant modo c. 30., quas nunc auctas videmus ad 82. Tametsi ad Symen 6 naves amiserant c. 42. Quarum in locum e Melo insula septem aliae videntur advenisse. Vid. c. 39. coll. 41. Sed hae non sufficiunt ad numerum 82 navium explendum. Constaret ratio, si sumere liceret, ex Chio accessisse eas, quas Strombichides, dux Atheniensium, quum in Hellespontum proficisceretur, non secum duxerat. Venerat ille in Chium cum 30 navibus cap. 30.; relicta Chio Hellespontum petiit cum 24 navibus c. 62. Neque simul ceteras naves Chio discessisse patet e verbis c. 63. *ἐν τούτῳ οἱ Χῖοι θαλασσοκράτορες μᾶλλον ἐγένοντο*, quibus satis perspicue significatur, aliquot certe naves Chii relictas esse ab Atheniensibus, quae tamen Chiorum, hostium, classi non pares essent. His autem, sicut praesidio, quod Delphinii remansisse videbimus, opus erat, ut Chii prohiberentur, quominus Astyochum maiori copiarum suarum parte adiuvarent. Accedit, quod cap. 64. Diotrephes circa Chium versari dicitur, unde ut non colligendum Diotrephem relictarum navium ducem fuisse, ita intelligitur, copias usque Chii Atheniensium remansisse. Unde igitur auctus ad 82 naves Atheniensium navium numerus? Probabile est, eam classem a Samiis nonnullas naves accepisse, et quidem septem, quum Mycalen navigarent, ubi cap. hoc ipso 82 Atheniensium naves reperiuntur, at novem, quum Miletum peterent, post Strombichidis ex Hellesponto cum 24 navibus reditum vicissim Astyochum ad proelium provocaturi. Certe totidem fere Samiae naves pugnae ad Arginusas interfuere, teste Xen. H. Gr. 1, 6, 29. 7, 32. et adiectis istis 9 Samiis 24 navibus Strombichidis naves Atheniensium 108 ad Miletum sunt. Unam Samiam ap. Thuc. 8, 16. Strombichides acceperat. Samia Atheniensium classis posthac dispergitur. Ex ea, audita Peloponnesiorum in Hellespontum navigatione, 18 naves eodem abeunt c. 80. coll. 102. Forsan fuerint 20, certe si sumitur, duas illas c. 100. *ἐπ' οἴκου ἀνακομιζομένας* et ipsas ex classe Samia fuisse. Cum 13 navibus Alcibiades ad Tissaphernem navigavit c. 88. Et cum 60 navibus Thrasybulus et Thrasyllus Lesbum discedunt c. 100. Sami igitur tantum naves Samiae et nonnullae Atheniensium remanserunt. Lesbi Thrasybulus et Thrasyllus Methymnaeorum naves et

χει δὲ ὀλίγον ταύτῃ ἡ Σάμος τῆς ἠπείρου πρὸς τὴν Μυκάλην, ὡς εἶδον τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐπιπλεούσας, ὑπεχώρησαν ἐς τὴν Σάμον, οὐ νομίσαντες τῷ πλήθει διακινδυνεῦσαι περὶ τοῦ παντὸς ἱκανοὶ εἶναι. καὶ ἅμα, προῄσθοντο γὰρ αὐτοὺς ἐκ τῆς Μιλήτου ναυμαχησείοντας, προσεδέχοντο καὶ τὸν Στρομβιχίδην ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου σφίσι ταῖς ἐκ τῆς Χίου ναυσὶν ἐπ' Ἀβύδου ἀφικομέναις προσβοηθήσειν. προὐπέπεμπτο γὰρ αὐτῷ ἄγγελος. καὶ οἱ μὲν οὕτως ἐπὶ τῆς Σάμου ἀνεχώρησαν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι καταπλεύσαντες ἐπὶ Μυκάλης ἐστρατοπεδεύσαντο, καὶ τῶν Μιλησίων καὶ τῶν πλησιοχώρων ὁ πεζός. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μελλόντων αὐτῶν ἐπιπλεῖν τῇ Σάμῳ ἀγγέλλεται ὁ Στρομβιχίδης ταῖς ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου ναυσὶν ἀφιγμένος· καὶ εὐθὺς ἀπέπλεον πάλιν ἐπὶ τῆς Μιλήτου. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι προσγενομένων σφίσι τῶν νεῶν ἐπίπλουν αὐτοὶ ποιοῦνται τῇ Μιλήτῳ ναυσὶν ὀκτὼ καὶ ἑκατόν, βουλόμενοι διαναυμαχῆσαι· καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντανήγετο, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς τὴν Σάμον.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει μετὰ τοῦτο εὐθὺς οἱ Πελοποννή- 80
σιοι, ἐπειδὴ ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν οὐκ ἀξιόμαχοι νομίσαντες εἶναι οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπορήσαντες ὁπόθεν τοσαύταις ναυσὶ

duas illas ἐπ' οἴκου ἀνακομιζομένας cum suis iungunt c. 100., et quum ibidem versus finem legatur, habuisse eos una 67 naves, credibile fit, Methymnaeas naves 5 fuisse. (Diod. 13, 38 sq. scribit, Athenienses Lesbo solvisse cum navibus non plus tribus, recedens proinde a Thucydide numero 4 navium, ac sane numerus Diodori melius convenit cum scriptura ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα cap. 104., ubi v. adn.) Cum his navibus in Hellespontum navigant, ubi secum iungunt 14 naves eorum, qui iam prius in Hellespontum navigaverant (nam Mindarus 4 naves ex numero octodecim ceperat c. 102.), et deinde pugnam navalem apud Cynossema committunt. Conf. Krueg. ad Dionys. p. 317 sq.

ὡς εἶδον] καὶ ὡς εἶδον plerique libri, quod si recte habet, καί cogitandum est post parenthesin illatum esse, quemadmodum mox post προσεδέχοντο inseritur δέ in aliquot libris item post parenthesin. Vid. adn. ad 4, 132. Etenim post προσεδέχοντο addunt δέ Cass. Aug. Pal. Reg. (G.) F. Lugd. I. K. Ar. Chr. et teste Bekk. etiam m. Tum libri variant inter ἐπ' Ἀβύδου et ἐπ' Ἄβυδον. „Ἐπί cum genitivo tantum de proficiscente, non de adveniente in locum dici posse videatur. Mox tamen ἐπὶ Μυκάλης non est *Mycalen versus*, sed *ad Mycalen*.“ POPP. De hac expeditione Strombichidis in Hellespontum v. cap. 62.

80. μετὰ τοῦτο εὐθὺς — ἐπειδή] ἐπειδή hic non est *quoniam*, ut Port. et Heilm. interpretantur, sed *postquam* et arte cum μετὰ τοῦτο εὐθὺς cohaeret. Conf. 2, 18. 7, 26. 69. KRUEG. p. 304. Verba ἀθρόαις ταῖς ναυσίν Port. cum οὐκ ἀντανήγοντο iunxit, Vall. et Heilm. cum ἀξιόμαχοι. „Recte hi, ait Krueg., et prave iidem. Iungendum enim ita est, sed hoc sensu: *postquam non obviam prodierant, quum se non putarent pares coniunctis navibus* hostium sc., quorum modo Strombichides cum parte classis ex Hellesponto reversus erat. Vid. c. 78. 79. Et ἀξιόμαχός τινι saepe hoc modo dicitur, velut 5, 60. Conf. Herodot. 7, 157. 9, 90. Qui etiam ἀξιόμαχος sequente infinitivo habet 7, 101. 138. Non ita Thucydides.“ Verba οὐκ ἀντανήγοντο Valla non expressit, quae tamen suspecta esse non posse monuit Krueg. Verba ὡς-

χρήματα ἕξουσιν, ἄλλως τε καὶ Τισσαφέρνους κακῶς διδόντος. ἀποστέλλουσιν ὡς τὸν Φαρνάβαζον, ὥςπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐκ τῆς Πελοποννήσου προςετάχθη, Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου ἔχοντα ναῦς τεσσαράκοντα. ἐπεκαλεῖτό τε γὰρ αὐτοὺς ὁ Φαρνάβαζος καὶ τροφὴν ἑτοῖμος ἦν παρέχειν· καὶ ἅμα καὶ τὸ Βυζάντιον ἐπεκηρυκεύετο αὐτοῖς ἀποστῆναι. καὶ αἱ μὲν τῶν Πελοποννησίων αὗται νῆες ἀπάρασαι ἐς τὸ πέλαγος, ὅπως λάθοιεν ἐν τῷ πλῷ τοὺς Ἀθηναίους, χειμασθεῖσαι, καὶ αἱ μὲν Δήλου λαβόμεναι αἱ πλείους μετὰ Κλεάρχου, καὶ ὕστερον πάλιν ἐλθοῦσαι ἐς Μίλητον, Κλέαρχος δὲ κατὰ γῆν αὖθις ἐς τὸν Ἑλλήςποντον κομισθεὶς ἦρχεν, αἱ δὲ μετὰ Ἑλίξου τοῦ Μεγαρέως στρατηγοῦ δέκα ἐς τὸν Ἑλλήςποντον διασωθεῖσαι Βυζάντιον

περ καὶ τὸ πρῶτον προςετάχθη referuntur ad c. 8. In verbis ἐπεκαλεῖτό τε γάρ vulgo τε abest, Vat. unus servat, vid. adn. ad 4, 52. 7, 81.

χειμασθεῖσαι, καὶ αἱ μέν] Hunc locum puto corruptum esse. Facillima, quam equidem comminiscor, emendatio haec est, ut pro χειμασθεῖσαι καὶ αἱ μέν legatur καὶ χειμασθεῖσαι αἱ μέν, et parenthesis notae, quibus verba Κλέαρχος — ηρχεν vulgo sepiuntur, tollamus. Ita nominativus αἱ μὲν τῶν Πελοποννησίων νῆες genitivi vice fungeretur, a sequente αἱ μέν pendentis. Deinde verbi finiti defectus nullo negotio explicari potest. Auctor enim hoc modo scribere voluerat: αἱ μὲν — μετὰ Κλεάρχου — ἐς Μίλητον, Κλέαρχος δὲ — ἐς τὸν Ἑλλήςποντον ἐκομίσθη. Sed post, ratione obvia, orationem invertit. Krueg. p. 305. Nullo modo Thucydides ita scribere poterat. Vetat, ne locus ita legatur, verbum ἦρχεν. Nisi igitur quid excidit post Μίλητον, puto, verbum finitum commune nominativorum αἱ μὲν — αἱ δέ esse ἀφιστᾶσι, ut supplendum sit: *Miletum appulsae et postea Hellespontum advectae*, id quod colligitur quodammodo ex eo, quod qui his ipsis navibus praeerat, Clearchus terrestri itinere ad Hellespontum venisse dicitur. Quamquam haec difficultas superest, quod non perspicitur, cur Clearchus non naves potius conscenderit. Porro αἱ δὲ πλείους plerique libri habent, addito δέ, sed „δέ h. l. ferri non potest. Αἱ πλείους frequenti appositionis genere ad αἱ μέν adiectum, ut 3, 23. 32. 4, 90. extr. Conf. 4, 52. 88. Eodemque pertinent talia: 1, 2. οἱ πολέμῳ ἢ στάσει ἐκπίπτοντες παρ' Ἀθηναίους οἱ δυνατώτατοι — ἀνεχώρουν. 3, 23. οἱ ἀπὸ τῶν πύργων χαλεπῶς, οἱ τελευταῖοι, καταβαίνοντες ἐχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον, ubi vulgo male distinguitur.“ Krueg. p. 305., qui de Helixo conferri iubet Xen. H. Gr. 1, 3, 15. 21. et eius nepotem coniicit eum esse, cuius meminit Demosthen. d. Cor. p. 324, 15.

δέκα ἐς τὸν Ἑλλήςποντον] His decem navibus mox alias sedecim submissas esse, paene oblitus erat auctor referre. Refert tamen loco alieno c. 99. coll. 102. 103. Sed reapse eum hic aliquid oblitum esse, hac ratione intelligitur. Etenim Peloponnesiorum classem navium hoc tempore fuisse vidimus 112 [ex cap. 79.]. Earum 26 in Hellespontum missae. At qui mox eodem contendit, Mindarus non habet nisi septuaginta tres c. 99. Desunt igitur 13. Has coniecerit aliquis, Mileti praesidio relictas esse. Quam coniecturam probaremus, si ex solo Thucydide iudicanda esset. Sed is omisit, Mindarum 13 naves Dorieo duce Rhodum misisse, quum ibi esse accepisset, qui res novas molirentur. v. Diod. 13, 38. 45. Xen. H. Gr. 1, 1, 2., ubi Zeun. ita loquitur, ac si naves, quibus Dorieus praeerat, Rhodias putaret. Quod una, si forte, excepta falsum est. Maximam partem Thurinas fuisse, colligas ex Thuc. 8, 35. Krueg. ad Dionys. p. 305 sq. Porro „octo naves By-

ἀφιστᾶσι. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ἐκ τῆς Σάμου πέμπουσιν αἰσθόμενοι νεῶν βοήθειαν καὶ φυλακὴν ἐς τὸν Ἑλλήςποντον, καί τις καὶ ναυμαχία βραχεῖα γίγνεται πρὸ τοῦ Βυζαντίου, ναυσὶν ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ.

81 *Οἱ δὲ προεστῶτες ἐν τῇ Σάμῳ, καὶ μάλιστα Θρασύβουλος, ἀεί τε τῆς αὑτοῦ γνώμης ἐχόμενος, καὶ ἐπειδὴ μετέστησε*

zantinae rursus memorantur c. 107. Quid autem factum sit duabus reliquis ex decem illis, quae Byzantium ad defectionem impulerunt, non apparet." Arn.

81. *ἀεί τε τῆς*] *καὶ ἀεί τε τῆς* Laur. Cl. Ven. It. Gr. Ald. Flor. Bas. In Cass. quidem *ἀεί τε τῆς*, verum a corr., qui priorem scripturam eraserat, sed ita ut appareret vestigium literae ante *α*. Aug. Reg. (G.) Ar. Chr. Dan. *καὶ εἴ τέ τις τῆς*, sed in Aug. *τις* a man. rec. int. vers. et Reg. (G.) in marg. *γρ. ἀεί τε τῆς*. F. *τε καὶ ἀεὶ τῆς*. Lugd. aut sic aut *τὲ καὶ ἀεί τε τῆς*. Vulgo solum *ἀεί τε τῆς*, et *ἀεί* adeo in K. a sec. man., *τε* om. Mosqu. Recepto *καί* „ambitus verborum fit intricatior; omnia haec sic convertit Valla et Port.: *Thrasybulus quum semper alias, tum vero postquam statum immutaverat, in eadem sententia fuit.* Legit igitur cum D. *καί* ante *ἐπειδή*, quo tamen structura magis turbaretur. Neque probabile est, Thrasybulum de Alcibiade revocando ante *μετάστασιν* cogitavisse." Popp. Quidni? Scribo sic: *ἀεί τε τῆς αὑτοῦ γνώμης ἐχόμενος, καὶ ἐπειδὴ μετέστησε τὰ πράγματα, ὥςτε κατάγειν Ἀλκιβιάδην, καὶ τέλος — ἔπεισε — καὶ — κατῆγεν.* Nihil in his video intricatum. Porro *αὑτοῦ* habent Cass. Aug. Pal. Reg. Gr. m. Ar. Chr. Dan. Ald. Flor. Bas. At Vat. (et teste Arn. Cl. cum *γρ. αὑτοῦ*) et Vall. *αὐτῆς*. De locutione *τῆς αὐτῆς γνώμης* sive *τῆς αὑτοῦ γνώμης ἐχόμενος* v. Valck. ad Herodot. 6, 109. Et *ἐπ' ἐκκλησίας* offerunt libri quamplurimi. Vulgo *ἀπ'* „et *ἀπ' ἐκκλησίας* videtur ita dici posse, ut c. 79. *καὶ δόξαν αὐτοῖς ἀπὸ ξυνόδου ὥςτε διαναυμαχεῖν.*" Duk. Abr. confert c. 97. *ἀφ' ὧν (ἐκκλησιῶν) νομοθέτας ἐψηφίσαντο.* Popp. Quare vulgatam restitui. Aliquot libri *ἔπεισαν*, ut ad *οἱ δὲ προεστῶτες* pertineat, quod tamen Popp. damnat, quia reliqua omnia verba ad solum Thrasybulum relata sint. Porro quod vulgo legebatur *ἐπήτίασε*, correctum est ex libris quamplurimis. Duk. confert 5, 16. 6, 28. Item vulgo legebatur *περὶ τῶν μελλόντων,* sed *περί* om. libri permulti et optimi. „Cur Steph. voluerit infercire *περί*, quod et ab exemplaribus scriptis et a vett. edd. abest, non scio. Thuc. 7, 77. *ἐλπὶς θρασεῖα τοῦ μέλλοντος.* Cap. sequ. *τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων τιμωρίας.*" Duk. In proximis Arn. verissime monuit de dissolvendis coniurationibus dici et tamen Alcibiadis spem non multo antea maxime in his ipsis *ξυνωμοσίαις* sive *ἑταιρίαις* positam fuisse, ut apparet ex c. 48. Verum videri amicitiam inter ipsum et optimates paene eodem tempore desiisse, quo iuncta erat; nam Antiphontem et factionem eius rerum conversionem effecisse prorsus sine ipso, qua effecta eos noluisse universos exules redire, timentes, ne eo numero Alcibiades includeretur c. 63. 70. Cum hoc timore Alcibiadis iunctam fuisse aemulationem magnarum eius ingenii virtutum et vitae magnificentiae, qua de re legere iubet 6, 15. Mox *τιμιώτερον ἄγειν* dictum esse ut *μέγαν ἄγειν.* — *ἔντιμον ἄγειν* — *ἄτιμον, ἐντίμως ἄγειν, ἔχειν, ἡγεῖσθαι* — *ἐράσιμον ἄγειν* — *σεβάσιμον, μακάριον, ἐπὶ τιμῆς, ἐν τιμῇ, ταπεινῶς, θαυμάσιον, σεμνὸν ἄγειν,* docet Lob. ad Phryn. p. 419. Converte *ut eum magis in honore haberent.* Dubitatur de sensu verborum *τῷ Τισσαφέρνει ὡς μάλιστα διαβάλλοιντο.* Usitatissima significatio verbi *διαβάλλειν* est *calumniari*, ut 8, 86. verläum-

τὰ πράγματα, ὥστε κατάγειν Ἀλκιβιάδην, καὶ τέλος ἀπ' ἐκκλησίας ἔπεισε τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν, καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν Ἀλκιβιάδῃ κάθοδον καὶ ἄδειαν, πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρνην κατῆγεν ἐς τὴν Σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην, νομίζων μόνην σωτηρίαν εἰ Τισσαφέρνην αὐτοῖς μεταστήσειεν ἀπὸ Πελοποννησίων. γενομένης δὲ ἐκκλησίας τήν τε ἰδίαν ξυμφορὰν τῆς φυγῆς ἐπῃτιάσατο καὶ ἀνωλοφύρατο ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ περὶ πολιτικῶν πολλὰ εἰπὼν ἐς ἐλπίδας αὐτοὺς οὐ μικρὰς τῶν μελλόντων καθίστη, καὶ ὑπερβάλλων ἐμεγάλυνε τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν παρὰ τῷ Τισσαφέρνει, ἵνα οἵ τε οἴκοι τὴν ὀλιγαρχίαν

den, sed ea neque est unica, nec primitiva, nam proprie est mixtim conicere, durcheinander werfen, hinc zerwerfen et sensu translato: in Zerwürfniss bringen, verfeinden, ut 3, 109. 8, 88. Hinc διαβάλλεσθαι est in Zerwürfniss gebracht, verfeindet werden, ut 4, 22. praesenti loco et infr. c. 83. 109. Plat. Phaedon. p. 67. E. 68. A. ᾧ τε διεβέβληντο (σώματι) τούτου ἀπηλλάχθαι, ubi Arn. animadvertit contrarie poni ἧρον. Philostr. 2. Vit. Sophist. 1, 10. διεβέβλητο δὲ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἠλιθιώδη καὶ δυςγράμματον καὶ παχὺν τὴν μνήμην, quo Duk. exemplo utitur, qui idem adnotavit, Casaubonos, patrem ad Strabon. 17. p. 792. et filium ad Epicteti Enchir. c. 62. adnotare, διαβάλλεσθαι interdum esse *odio habere*, idque ab loco c. 83. (adde ab hoc praesente) non alienum esse, quod paulo post eodem cap. 83. Thucydides verbo μισεῖσθαι utatur, et conferri iubet c. 108. Hin διαβολή est Verfeindung, Zerwürfniss 1, 127. *accusatio absentis*, Anklage hinter dem Rükken eines Andern 6, 29. Vorwürfe 6, 90. 8, 109. falsche Anklage, Verläumdung 8, 91. et διαβόλως μεμνῆσθαι 6, 15. (v. Lobeck. ad Phryn. p. 315 sq.) ehrenrührig von einem sprechen. Converte igitur und damit die Feinde mit dem Tissaphernes in das ärgste Zerwürfniss geriethen. Minus accurate hoc verbum explicant Schol. ad Thuc. 4, 22. 8, 109. Thom. M. p. 209. Eustath. ad Hom. Od. p. 1406. et qui eo usus est, Phavorin. Adde Suidas in διαβάλλειν, quae glossa refertur ad 1, 133., ubi Grammatici cum Mosqu. legisse videntur διαβάλλοιτο pro παραβάλλοιτο. Et Zonar. διαβάλλειν, παραλογίζεσθαι, καὶ ἀντὶ τοῦ περᾶν. Θουκυδίδης· „διαβάλλειν τὸ ἐν μέσῳ πέλαγος." Sic enim eius verba videntur ordinanda esse. Adde Suidas in διέβαλεν. Sensu *reiiciendi* verbum διαβάλλειν habet Dionys. H. p. 757. R. v. Schaef. ad lib. d. C. V. p. 120. Nos verwerfen. Porro ἀπό in verbis: ἀπὸ τῶν — ἐλπίδων ἐκπίπτοιεν dederunt Cass. Aug. Pal. It. Vat. (Lugd.) Mosq. „Cuius tamen structurae exemplum desideramus, et interea ἐκπίπτειν ἀπὸ ἐλπίδος ipsi Graece non magis dicamus, quam Latine *a spe excidere*, quamquam frequens est *a* spe (sive *de spe*) *decidere*, ut hic Valla scripsit." Popp. Paulo inferius ἢν δέῃ est *si res et usus prorsus ita ferat, si eo descendere sit necesse*, ut docet Hemsterh. ad Lucian. Tim. 43. Vol. 1. p. 413. Et τελευτῶντα est zuletzt. Libri variant inter ἐξαργυρίσαι et ἐξαργυρῶσαι. Hoc habent Zonar. Suid. Etym. M. Schol. Demosth. d. Pac. p. 59, 5. Reisk., qui h. l. utuntur. Illud frequentius dicit Hemsterh. ad Xen. Ephes. p. 218. Loc. Contra Wessel. ad Herodot. 6, 86. itidemque Valck. hanc formam recentiorem esse docent. Denique ad ἀναδέξαιτο supple ὥςτε πιστεῦσαι. Schol. „εἰ ἀνασωθεὶς Ἀλκιβιάδης ὀπίσω ἀνάδοχος γένοιτο i. e. *si ipse saluus reversus sponsor fieret Tissapherni* (qui legit εἰ σῶς αὐτός, ut est in libris Thuc. nonnullis: in aliis est εἰ ὡς, in aliis εἰδώς et vel αὐτός vel αὐτῷ, vel αὐτοῦς). v. Thom. M. p. 880.

ἔχοντες φοβοῖντο αὐτὸν καὶ μᾶλλον αἱ ξυνωμοσίαι διαλυθεῖεν,
καὶ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τιμιώτερόν τε αὐτὸν ἄγοιεν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ
πλέον θαρσοῖεν, οἵ τε πολέμιοι τῷ Τισσαφέρνει ὡς μάλιστα
διαβάλλοιντο καὶ ἀπὸ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλπίδων ἐκπίπτοιεν.
ὑπισχνεῖτο δ' οὖν τάδε μέγιστα ἐπικομπῶν ὁ Ἀλκιβιάδης, ὡς
Τισσαφέρνης αὐτῷ ὑπεδέξατο ἦ μήν, ἕως ἄν τι τῶν ἑαυτοῦ
λείπηται, ἢν Ἀθηναίοις πιστεύσῃ, μὴ ἀπορήσειν αὐτοὺς τρο-
φῆς, οὐδ' ἢν δέῃ τελευτῶντα τὴν ἑαυτοῦ στρωμνὴν ἐξαργυρῶ-
σαι, τάς τε ἐν Ἀσπένδῳ ἤδη οὔσας Φοινίκων ναῦς κομιεῖν
Ἀθηναίοις καὶ οὐ Πελοποννησίοις· πιστεῦσαι δ' ἂν μόνως
Ἀθηναίοις, εἰ αὐτὸς κατελθὼν αὐτῷ ἀναδέξαιτο. οἱ δὲ ἀκού- 82
σαντες ταῦτά τε καὶ ἄλλα πολλὰ στρατηγόν τε αὐτὸν εὐθὺς
εἵλοντο μετὰ τῶν προτέρων καὶ τὰ πράγματα πάντα ἀνετίθε-
σαν, τήν τε παραυτίκα ἐλπίδα ἕκαστος τῆς τε σωτηρίας καὶ
τῆς τῶν τετρακοσίων τιμωρίας οὐδενὸς ἂν ἠλλάξαντο· καὶ
ἑτοῖμοι ἤδη ἦσαν κατὰ τὸ αὐτίκα τούς τε παρόντας πολεμίους
ἐκ τῶν λεχθέντων καταφρονεῖν, πλεῖν τε ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ. ὁ
δὲ τὸ μὲν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν τοὺς ἐγγυτέρω πολεμίους ὑπο-
λιπόντας καὶ πάνυ διεκώλυσε πολλῶν ἐπειγομένων· τὰ δὲ τοῦ
πολέμου πρῶτον ἔφη, ἐπειδὴ καὶ στρατηγὸς ᾕρητο, πλεύσας
ὡς Τισσαφέρνην πράξειν. καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς ἐκκλησίας εὐ-
θὺς ᾤχετο, ἵνα δοκῇ πάντα μετ' ἐκείνου κοινοῦσθαι, καὶ ἅμα
βουλόμενος αὐτῷ τιμιώτερός τε εἶναι καὶ ἐνδείκνυσθαι ὅτι καὶ
στρατηγὸς ἤδη ᾕρηται καὶ εὖ καὶ κακῶς οἷός τ' ἐστὶν αὐτὸν
[ἤδη] ποιεῖν. ξυνέβαινε δὲ τῷ Ἀλκιβιάδῃ τῷ μὲν Τισσαφέρ-
νει τοὺς Ἀθηναίους φοβεῖν, ἐκείνοις δὲ τὸν Τισσαφέρνην.
Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐν τῇ Μιλήτῳ πυνθανόμενοι τὴν 83
Ἀλκιβιάδου κάθοδον, καὶ πρότερον τῷ Τισσαφέρνει ἀπιστοῦν-
τες πολλῷ δὴ μᾶλλον ἔτι διεβέβληντο. ξυνηνέχθη γὰρ αὐτοῖς
κατὰ τὸν ἐπὶ τὴν Μίλητον τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλουν, ὡς οὐκ

82. ἀνετίθεσαν] sc. αὐτῷ. Conf. 2, 65. στρατηγὸν εἵλοντο καὶ πάντα τὰ πράγματα ἐπέτρεψαν. Eiusmodi praetorem αὐτοκράτορα appellatum esse Krueg. p. 380. docet ex Pausan. 4, 15, 2. Xen. H. Gr. 1, 4, 20. et Schoem. de Comitt. Athen. p. 314. Mox ἂν ἠλλάξαντο scriptum est e vestigiis librorum haud paucorum, qui habent ἀνηλλάξαντο, quum vulgo sit ἀντηλλάξαντο. Sed dubites cum Poppone, utrum ἂν ἠλλάξαντο, an vulgato verbo servato ἂν ἀντηλλάξαντο praeferendum sit, quamquam, idem addit, ad οὐδενός explicandum praepositione non opus est, coll. Matth. §. 364. De verbo καταφρονεῖν cum accusativo τοὺς πολεμίους vid. ibidem p. 696. Paulo inferius ἤδη ante ποιεῖν inserit bona pars librorum, quod facile excidere potuisse Haack. iudicat, quia idem modo aderat.

83. κατὰ τὸν — ἐπίπλουν] v. cap. 79. extr. Libri omnes καί. Scribendum erat aut κατά cum Dukero, aut μετά cum eodem. Κατά et καί saepe confunduntur, et κατά id, quod eodem atque aequali tempore accidit, significat, ut docet Matth. p. 1154. „Μετά autem, quod aliquando commendavit Reisk., sententiae magis convenit, quam recte expressit Schol. At Valla quin remansissent prodire obviam classi Athe-

ἠθέλησαν ἀντεπαναγαγόντες ναυμαχῆσαι, πολλῷ ἐς τὴν μισθοδοσίαν τὸν Τισσαφέρνην ἀρρωστότερον γενόμενον, καὶ ἐς τὸ μισεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν πρότερον ἔτι τούτων διὰ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπιδεδωκέναι. καὶ ξυνιστάμενοι πρὸς ἀλλήλους οἷάπερ καὶ πρότερον οἱ στρατιῶται ἀνελογίζοντο, καί τινες καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων, καὶ οὐ μόνον τὸ στρατιωτικόν, ὡς οὔτε μισθὸν ἐντελῆ πώποτε λάβοιεν, τό τε διδόμενον βραχύ, καὶ οὐδὲ τοῦτο ξυνεχῶς· καὶ εἰ μή τις ἢ διαναυμαχήσει ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν τροφὴν ἕξειν, ἀπολείψειν τοὺς ἀνθρώπους τὰς ναῦς· πάντων τε Ἀστύοχον εἶναι αἴτιον, ἐπιφέροντα ὀργὰς
84 Τισσαφέρνει διὰ ἴδια κέρδη. ὄντων δ' αὐτῶν ἐν τοιούτῳ ἀναλογισμῷ ξυνηνέχθη καὶ τοιόσδε τις θόρυβος περὶ τὸν Ἀστύοχον. τῶν γὰρ Συρακοσίων καὶ Θουρίων ὅσῳ μάλιστα καὶ ἐλεύθεροι ἦσαν τὸ πλῆθος οἱ ναῦται, τοσούτῳ καὶ θρασύτατα προσ-

niensi ad Miletum usque ultro lacessenti, quasi τῷ — ἐπίπλῳ legisset, quanquam fortasse etiam κατά virgula post ἐπίπλουν omissa ita interpretatus est." Popp. Schol. *τῶν Ἀθηναίων ἐπιπλευσάντων τῇ Μιλήτῳ καὶ βουλομένων διαναυμαχεῖν τοῖς Πελοποννησίοις, τῶν δὲ Πελοποννησίων οὐκ ἀντιταχθέντων αὐτοῖς, ἀλλ' ἀποδειλιασάντων, ὁ Τισσαφέρνης καταφρονήσας αὐτῶν πολὺ ὀκνηρότερον ἢ πρότερον παρεῖχεν αὐτοῖς τὸν μισθόν· τοῖς οὖν Πελοποννησίοις, καὶ πρότερον μισοῦσιν αὐτὸν ὡς φθείροντα τὰ πράγματα, συνέβη τότε διὰ τὸ μὴ προθύμως μισθοδοτεῖν, ἐπιτεῖναι τὸ εἰς αὐτὸν μῖσος. Κατά* Arnoldo praestare videtur, tum quia facilius in *καί* depravari potuit, quam *μετά*, tum quia sententiae ipsi magis convenit, sive ad *γενόμενον* sive ad *ἠθέλησαν* referas. Sensum ita reddit: for though at the time of the appearance of the Athenians before Miletus, when the Peloponnesians would not go out and fight them, Tissaphernes had been far more sickened than ever of supplying them with pay, yet even before that time he had made some progress in their dislike, on account of Alcibiades. Sententiam istam dicit non alio consilio inductam esse, nisi ut explicarentur praecedentia *καὶ πρότερον — ἀπιστοῦντες*.

ὅθεν τροφὴν ἕξειν] Cass. Aug. It. D. et teste Bekk. etiam Pal. Vulgo *ἕξει*. Vat. *ἕξοι*. Infinitivus post relativum in oratione obliqua. Vid. adn. ad 2, 102. et ad 1, 91. Matth. §. 538. Herm. ad Vig. p. 832. „*Πόθεν* coniicit Schmidt. in lib. de Infinitivo (Prenzlav. 1827.) p. 27. interrogationis signum collocans post *ἕξειν*. Sed ita infertur interrogatio oratoria vehementior et abrupte positis *ἀπολείψειν — τὰς ναῦς* artum sententiarum nexum divellens." Popp. Schol. ita sensum declarat: *ἤγουν ἀποστήσεται εἰς τόπον ὅθεν*. Verba *ἐπιφέροντα ὀργὰς* Schol. ita exponit: *τὸ ἐπιφέρειν ὀργὴν ἐπὶ τοῦ χαρίζεσθαι καὶ συγχωρεῖν ἔταττον οἱ ἀρχαῖοι· μαρτὺς Κρατῖνος ἐν Χείρωνι λέγων τὴν μουσικὴν ἀκορέστους ἐπιφέρειν ὀργὰς βροτοῖς σώφροσι*. Arn. convertit humouring, supplying or ministering tempers such as a man likes, sive jeder Laune fröhnen.

84. *ὅσῳ μάλιστα — τοσούτῳ*] Matth. p. 860. §. 462. Haack. negat se credere, utrumque, et *τὸ πλῆθος* et *οἱ ναῦται*, a Thucydide esse, sed alterum *οἱ ναῦται* ex interpretatione sibi ortum videri. Popp. dubitat an significet *plerique nautae*. Equidem interpretor die Menge, aus dem Schiffsvolk bestehend sive die Menge, nämlich das Schiffsvolk. Sequerer Arnoldum, qui *τὸ πλῆθος* accipit esse meistentheils et sensum eundem, ac si scripsisset *τὸ πλῆθος τῶν ναυτῶν*, nisi *μάλιστα*

πεσόντες τὸν μισθὸν ἀπῄτουν. ὁ δὲ αὐθαδέστερόν τέ τι ἀπεκρίνατο καὶ ἠπείλησε καὶ τῷ γε Δωριεῖ ξυναγορεύοντι τοῖς ἑαυτοῦ ναύταις καὶ ἐπανήρατο τὴν βακτηρίαν. τὸ δὲ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν ὡς εἶδον, οἷα δὴ ναῦται, ὥρμησαν ἐγκραγόντες ἐπὶ τὸν Ἀστύοχον ὥστε βάλλειν· ὁ δὲ προϊδὼν καταφεύγει ἐπὶ βωμόν τινα. οὐ μέντοι ἐβλήθη γε, ἀλλὰ διελύθησαν ἀπ' ἀλλήλων. ἔλαβον δὲ καὶ τὸ ἐν Μιλήτῳ ἐνῳκοδομημένον τοῦ Τισσαφέρνους φρούριον οἱ Μιλήσιοι, λάθρα ἐπιπεσόντες, καὶ τοὺς ἐνόντας φύλακας αὐτοῦ ἐκβάλλουσι. ξυνεδόκει δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις ταῦτα, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς Συρακοσίοις. ὁ μέντοι Λίχας οὔτε ἠρέσκετο αὐτοῖς, ἔφη τε χρῆναι Τισσαφέρνει καὶ δουλεύειν Μιλησίους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ βασιλέως τὰ μέτρια καὶ ἐπιθεραπεύειν, ἕως ἂν τὸν πόλεμον εὖ

sic otiose positum esse videretur. De verbis αὐθαδέστερόν τι agit Matth. p. 853. §. 457. Pro τῷ γε Δωριεῖ Vall. reddidit τῷ γ' Ἑρμοκράτει, eandemque scripturam Schol. videri possit novisse: τῷ γε Δωριεῖ· τῷ Ἑρμοκράτει, ubi γράφεται excidisse vult Krueg. p. 322., ut in Scholio ad Thuc. 3, 14. διδόντας· δώσοντας. Hermocratis nomen non licet reponi, quia Dorieus Thurinis navibus praeerat (v. supr. c. 35.), et Thurini modo praeter Syracusanos nominati sunt. Kruegerum erroris Popp. arguit; *Hermocratem* enim Vallam dedisse, non quod ita legerit, sed quod Δωριεῖ gentile esse crediderit, et cum Scholiasta (apud quem γρ. excidisse temere Krueg. suspicetur) de Hermocrate intellexerit. Porro Zonaras: ἐπανήρατο, ἐπειρᾶτο (scr. ἐπήρατο), εἵλετο. Quum Huds. adnotasset, Graecorum ducibus gestamen baculum fuisse et insigne, Duk. adiecit, sese hoc non pro certo habere, donec hoc etiam de aliis Graecis, non de Lacedaemoniis tantum demonstratum fuerit. „Nam, quum Astyochus, ait, et Clearchus (de quo ex Xenophonte Huds. locum attulerat) Lacedaemonii fuerint, fortassis etiam baculis in bello gerendis morem patrium secuti sunt. Nam mos erat Lacedaemoniis, baculos gestare, de quo Casaub. ad Theophr. Char. c. 5. et notus est de Eurybiade, rege Lacedaemoniorum, contra Themistoclem baculum extollente Plutarchi e Vita eiusdem locus." v. Od. Muell. Dor. 2. p. 289 sq. adn. 2. Wachsm. Antt. Gr. 1, 2. p. 243, 94. Mox pro vulgata ἐγκραγόντες Cass. Aug. Pal. It. Vat. Ven. F. habent ἐκραγέντες. In Lugd. ἐκκραγέντες. Mosqu. ἐγκραγέντες. „Et ἐγκράζειν quidem non spernendum est (conf. Arist. Plut. v. 428.), sed ἐκρήγνυσθαι quoque dicitur de eo, qui verbis aliquem aggreditur, graviter increpat (conf. Herodot. 6, 129.) et est omnino nostrum losbrechen." Popp. Did. addit Plut. Demetr. c. 42. ἐγκραγόντος ἐκείνου. Synes. Epist. 79. ἐγκραγὼν γάρ αὐτῷ δίς που καὶ τρίς. De verbis ἠρέσκετο αὐτοῖς agit Matth. p. 728. Dein Krueg. ad Dionys. p. 359. transpositione facta legi vult δουλεύειν καὶ Μιλησίους, at Popp. monuit καί referri ad illud, quod ante ἐπιθεραπεύειν legitur. Malit etiam aliquis transponi sequentia ex τὰ μέτρια καί in καὶ τὰ μέτρια, hoc sensu: *oportere Milesios et alios, qui essent in regis ditione, et inservire Tissapherni, et obsequi in iis, quae moderata essent.* Respondet Popp., Licham haud dubie noluisse Milesios in universum et simpliciter servire, sed servire in iis, quae moderata essent. Itaque τὰ μέτρια aut ad utrumque verbum pertinere, aut certe magis necessarium esse ad δουλεύειν. Priori modo Vallam intellexisse et Portum: *inservire atque obsequi Tissapherni in iis, quae moderata essent.* Tum vulgo legitur καὶ δι' ἄλλα τοιουτότροπα. Vat. om. δι'.

φῶνται. οἱ δὲ Μιλήσιοι ὠργίζοντό τε αὐτῷ καὶ διὰ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιουτότροπα, καὶ νόσῳ ὕστερον ἀποθανόντα αὐτὸν οὐκ εἴασαν θάψαι οὗ ἐβούλοντο οἱ παρόντες τῶν Λακεδαιμονίων.
85 κατὰ δὴ τοιαύτην διαφορὰν ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων πρός τε τὸν Ἀστύοχον καὶ τὸν Τισσαφέρνην, Μίνδαρος διάδοχος τῆς Ἀστυόχου ναυαρχίας ἐκ Λακεδαίμονος ἐπῆλθε, καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχήν· ὁ δὲ Ἀστύοχος ἀπέπλει. ξυνέπεμψε δὲ καὶ Τισσαφέρνης αὐτῷ πρεσβευτὴν τῶν παρ' ἑαυτοῦ, Γαυλίτην ὄνομα, Κᾶρα δίγλωσσον, κατηγορήσοντα τῶν τε Μιλησίων περὶ τοῦ φρουρίου, καὶ περὶ αὐτοῦ ἅμα ἀπολογησόμενον, εἰδὼς τούς τε Μιλησίους πορευομένους ἐπὶ καταβοῇ τῇ ἑαυτοῦ μάλιστα, καὶ τὸν Ἑρμοκράτην μετ' αὐτῶν, ὃς ἔμελλε τὸν Τισσαφέρνην ἀποφαίνειν φθείροντα τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα μετὰ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐπαμφοτερίζοντα. ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἦν αὐτῷ ἀεί ποτε περὶ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀποδόσεως· καὶ τὰ τελευταῖα φυγόντος ἐκ Συρακουσῶν τοῦ Ἑρμοκράτους, καὶ ἑτέρων ἡκόντων ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν Μίλητον στρατηγῶν, Ποτάμιδος καὶ Μύσκωνος καὶ Δημάρχου, ἐνέκειτο ὁ Τισσαφέρνης φυγάδι ὄντι ἤδη τῷ Ἑρμοκράτει πολλῷ ἔτι μᾶλλον, καὶ κατηγόρει ἄλλα τε καὶ ὡς

85. *Κᾶρα δίγλωσσον*] Coraes ad Heliod. p. 277. *οἱ Ἕλληνες τοὺς ἑρμηνέας διγλώσσους ἐκάλουν, προσηγορικῶς χρησάμενοι τῷ ὀνόματι. Αὐτίκα Πλούταρχος Θεμιστοκλ.* §. 6. „*ἐπαινεῖται δ' αὐτοῦ καὶ τὸ περὶ τὸν δίγλωσσον ἔργον.*" *μνημονεύει δὲ καὶ Θουκυδίδης Κᾶρος διγλώσσου, πεμφθέντος ὑπὸ Τισσαφέρνους τοῦ Πέρσου.* Carem misit, quia Cares non tantum Graece intelligebant, sed etiam Persis Graeca interpretabantur. Carem Mardonius ad oracula Graecorum mittit; Caribus Cyrus utitur interpretibus, et in aula Persae tales interpretes habere solebant. v. Valck. ad Herodot. 8, 133. Porro ad *ἐπαμφοτερίζοντα* Timae. p. 107. *ἐπαμφοτερίσαι, εἰς ἀμφιβολίαν ἀγαγεῖν τὸν λόγον*, ubi Ruhnken. „is quoque, ait, dicitur *ἐπαμφοτερίζειν*, qui modo huic, modo illi parti favet, atque adeo in neutram transit. Adde Schneid. ad Aristot. Polit. 7, 12, 6. 8, 2, 2. Plut. Mar. c. 40. Et Haack. *πρὸς αὐτόν* ad Hermocratem, *αὐτῷ* ad Tissaphernem refert. Krueg. p. 321. adn. 62. contra esse putat, tum quod Hermocrates in proxime praegressis subiectum sit, tum quod *αὐτῷ* eum videatur spectare debere, qui inimicitiae auctor cogitatur, Hermocratem, *ὃς τὴν ἔχθραν προὔθετο.* Hoc autem dictum est, ut apud Herodot. 6, 21. *πένθος μέγα προεθήκαντο.* Interpretare *eum illam inimicitiam in se exseruisse.* Conf. Wessel. ad Herodot. 4, 65. adn. ad 2, 42. *προτίθεσθαι ἀνδραγαθίαν.* Et Arn. existimat, apud Herodot. 4, 65. 7, 229. legendum esse *ὡς οἱ πόλεμον προεθήκαντο — μῆνιν προθέσθαι.* Paulo ante „scriptor non dicit *τοῦ μισθοῦ τῆς δόσεως*, sed *ἀποδόσεως* intelligens plenum stipendium, quod sibi deberi aiebant, drachmam quotidianam singulis nautis, quantum primo iis solvebatur." Arn. *Ἐνέκειτο* Krueg. interpretatur *vexavit*, ut 1, 144. 4, 80. et Xen. H. Gr. 5, 2, 1. Malim convertere *instabat, inimice premebat.* Idem p. 322. negat scriptorem verbis *ὁ — Ἀστύοχος — καὶ ὁ Ἑρμοκράτης ἀπέπλευσαν* dicere, Hermocratem iam tum, quum Lacedaemonem proficisceretur, a praefectura remotum fuisse, sed praecipere tantum, quod postmodum Xen. H. Gr. 1, 1, 27 sqq. factum esse docet.

χρήματά ποτε αἰτήσας αὐτὸν καὶ οὐ τυχὼν τὴν ἔχθραν οἱ προθεῖτο. ὁ μὲν οὖν Ἀστύοχος καὶ οἱ Μιλήσιοι καὶ ὁ Ἑρμοκράτης ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Λακεδαίμονα· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης διεβεβήκει πάλιν ἤδη παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον.

Καὶ οἱ ἐκ τῆς Δήλου ἀπο τῶν τετρακοσίων πρεσβευταί, 86
οὓς τότε ἔπεμψαν παραμυθησομένους καὶ ἀναδιδάξοντας τοὺς
ἐν τῇ Σάμῳ, ἀφικνοῦνται παρόντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ ἐκκλησίας γενομένης λέγειν ἐπεχείρουν. οἱ δὲ στρατιῶται τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελον ἀκούειν, ἀλλ' ἀποκτείνειν ἐβόων τοὺς τὸν δῆμον καταλύοντας· ἔπειτα μέντοι μόλις ἡσυχάσαντες ἤκουσαν. οἱ δ' ἀπήγγελλον ὡς οὔτε ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς πόλεως ἡ μετάστασις γένοιτο, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ, οὔθ' ἵνα τοῖς πολεμίοις παραδοθῇ· ἐξεῖναι γὰρ ὅτε ἐςέβαλον ἤδη σφῶν ἀρχόντων τοῦτο ποιῆσαι· τῶν τε πεντακιςχιλίων ὅτι πάντες ἐν τῷ μέρει μεθέξουσιν, οἵ τε οἰκεῖοι αὐτῶν οὔθ' ὑβρίζονται, ὥςπερ Χαιρέας διαβάλλων ἀπήγγειλεν, οὔτε κακὸν ἔχουσιν οὐδέν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς σφετέροις αὐτῶν ἕκαστοι κατὰ χώραν μένουσιν, ἄλλα τε πολλὰ εἰπόντων οὐδὲν μᾶλλον ἐςήκουον, ἀλλ' ἐχαλέπαινον, καὶ γνώμας ἄλλοι ἄλλας ἔλεγον, μάλιστα δὲ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν. καὶ ἐδόκει Ἀλκιβιάδης πρῶτον τότε καὶ οὐδενὸς ἔλασσον τὴν πόλιν ὠφελῆσαι· ὡρμημένων γὰρ τῶν ἐν Σάμῳ Ἀθηναίων

86. οὓς τότε ἔπεμψαν] v. cap. 72. 77. „Alias ἀναδιδάσκειν est *priora dedocere* (v. Valck. ad Herodot. 8, 63.), hic simpliciter *edocere, perdocere.*" Duk. Conf. adn. ad 1, 32. Mox Popp. quaerit, num οὐδ' ἵνα pro οὔθ' ἵνα legendum sit, ut ad prius οὔτε demum τε in τῶν τε referatur. Nam urbis perniciem et proditionem minus bene contrarie poni, quia illa cum hac cohaereat. Verba ὅτε ἐςέβαλον respiciunt ad c. 71. Verba οὔτε κακὸν ἔχουσιν οὐδέν Abr. interpretatur *nihil mali subeunt — sustinent*, addens sic loqui etiam Plutarchum Vol. 2. p. 161. B, Paulo ante Arn. adnotavit, in verbis τῶν τε πεντακιςχιλίων etc. hunc sensum esse debere: *omnes suo quemque tempore Quinque Millium in numero fore*, sed miratur hoc Graece ita dictum esse. Etenim τῶν πεντακιςχιλίων brevius dictum est pro *corpore* Quinquies Mille virorum. Paulo inferius Vat. F. D. I. Ἀλκιβιάδης πρῶτον, quod F. D. I. post τότε collocant. Πρῶτον *prima vice* vel *primo* hic significare debere Popponi concedimus, non item, *primum* i. e. *unum omnium maxime* Alcibiadem profuisse existimandum esse. Quando enim unquam in superioribus reipublicae profuerat? Ad ὡρμημένων γάρ repete ἐδόκει. v. adn. ad 1, 25. In verbis εὐθὺς εἶχον deest ἄν, neque id inusitatum, quemadmodum Latine dici potest *habebant* pro *habuissent*. v. Matth. p. 968. coll. Grotef. Gr. Lat. §. 243. 2. Pro οὐδ' ἂν εἷς ἱκανός alii libri οὐδεὶς ἂν ἱκ. Thom. M. p. 662. γίνωσκε μέντοι, ὡς οὐδ' ἂν εἷς καὶ μηδ' ἂν εἷς δοκιμώτερον λέγειν, ἢ οὐδεὶς ἂν καὶ μηδεὶς ἄν. Ἀριστοφάνης ἐν Πλούτῳ (v. 137.) „οὐδ' ἂν εἷς ἔτι θύσειεν." Greg. Cor. p. 55. καὶ τὸ διαιρεῖν τὸ οὐδὲν Ἀττικόν ἐστιν· ὡς ὁ Θουκυδίδης ἐν τῇ δευτέρᾳ (c. 51.) „ἔθνησκον δὲ — ἕν τε οὐδὲ ἓν κατέστη ἴαμα" etc. ἀντὶ τοῦ οὐδέν. καινοπρεπὲς δὲ καὶ τοῦτο λεγέσθω σοι., ubi v. Koen. Fortius negat οὐδὲ εἷς quam οὐδείς, nam est *ne unus quidem*. v. Vig. p. 467. Popp. vulgatos libros existimat, sicut alibi, a Thomae sectatoribus interpolatos videri. Verba οἳ τότε ἐτάχθησαν respiciunt ad c. 74.

πλεῖν ἐπὶ σφᾶς αὐτούς, ἐν ᾧ σαφέστατα Ἰωνίαν καὶ Ἑλλήσποντον εὐθὺς εἶχον οἱ πολέμιοι, κωλυτὴς γενέσθαι. καὶ ἐν τῷ τότε ἄλλος μὲν οὐδ᾽ ἂν εἷς ἱκανὸς ἐγένετο κατασχεῖν τὸν ὄχλον, ἐκεῖνος δὲ τοῦ τ᾽ ἐπίπλου ἔπαυσε, καὶ τοὺς ἰδίᾳ τοῖς πρέσβεσιν ὀργιζομένους λοιδορῶν ἀπέτρεπεν. αὐτὸς δὲ ἀποκρινάμενος αὐτοῖς ἀπέπεμπεν, ὅτι τοὺς μὲν πεντακισχιλίους οὐ κωλύοι ἄρχειν, τοὺς μέντοι τετρακοσίους ἐκέλευεν ἀπαλλάσσειν αὐτούς, καὶ καθιστάναι τὴν βουλὴν ὥσπερ καὶ πρότερον, τοὺς πεντακοσίους· εἰ δὲ ἐς εὐτέλειάν τι ξυντέτμηται, ὥστε τοὺς στρατευομένους μᾶλλον ἔχειν τροφήν, πάνυ ἐπαινεῖν. καὶ τἄλλα ἐκέλευεν ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις· πρὸς μὲν γὰρ σφᾶς αὐτοὺς σωζομένης τῆς πόλεως πολλὴν ἐλπίδα εἶναι καὶ ξυμβῆναι, εἰ δὲ ἅπαξ τὸ ἕτερον σφαλήσεται, ἢ τὸ ἐν Σάμῳ ἢ ἐκεῖνοι, οὐδὲ ὅτῳ διαλλαγήσεταί τις ἔτι ἔσεσθαι. παρῆσαν δὲ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, ἐπαγγελλόμενοι τῷ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων δήμῳ ὥστε βοηθεῖν· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἐπαινέσας αὐτοὺς καὶ εἰπὼν ὅταν τις καλῇ παρεῖναι οὕτως ἀπέπεμπεν. ἀφίκοντο δὲ οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Παράλων, οἳ τότε ἐτάχθησαν ἐν τῇ στρατιώτιδι νηῒ ὑπὸ τῶν τετρακοσίων περιπλεῖν Εὔβοιαν, καὶ ἄγοντες Ἀθηναίων ἐς Λακεδαίμονα ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμπτοὺς πρέσβεις Λαισποδίαν καὶ Ἀριστοφῶντα καὶ Μελησίαν, [οἳ] ἐπειδὴ ἐγένοντο πλέοντες κατ᾽ Ἄργος, τοὺς μὲν πρέσβεις ξυλλαβόντες τοῖς Ἀργείοις παρέδοσαν ὡς τῶν οὐχ ἥκιστα καταλυσάντων τὸν δῆμον ὄντας, αὐτοὶ δὲ οὐκέτι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀφίκοντο, ἀλλ᾽ ἄγοντες ἐκ τοῦ Ἄργους ἐς τὴν Σάμον τοὺς πρέσβεις ἀφικνοῦνται ἧπερ εἶχον τριήρει.

87 Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους Τισσαφέρνης, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν ᾧ μάλιστα διά τε τἄλλα καὶ τὴν Ἀλκιβιάδου κάθοδον

καὶ ἄγοντες Ἀθηναίων] sc. Parali vehebant legatos Quadringentorum. Sic vero participium non habet, unde pendeat. Quapropter Aem. Port. legebat ἄγειν, equidem cum Bekkero malim delere οἵ, quod est ante ἐπειδὴ ἐγένοντο, quo deleto structura expedita est. Parali iussi legatos Laespodiam, Aristophontem et Milesiam Spartam traiicere, postquam in regionem Argi devenerunt, legatos correptos Argivis tradiderunt, nec iam Athenas reversi legatos Argivorum triremi sua Samum vexerunt. Pro πεμπτούς alii libri πέμπτους, plurimi πέμπουσι, quod memorat etiam Schol. Vocabulum dubium om. C., agnoscit Valla, et quatenus ex silentio eius, qui contulit, argumentari licet, etiam Lugd. Bekk. omissum vult πρέσβεις. Popp. utrumque tuetur, nam sic legi c. 89. init. πεμφθέντες πρέσβεις. c. 77. πεμφθέντες πρεσβευταί et initio praesentis cap. οἱ — πρεσβευταὶ, οὓς τότε ἔπεμψαν. De Laespodia v. 6, 105. Schol. Arist. Av. 1568. (quem transscripserunt Suid. et Phavorin.) τοῦτον δὲ τὸν Λαισποδίαν καὶ στρατηγῆσαί φησι Θουκυδίδης ἐν τῇ η (scr. στ᾽). Vid. Vales. ad Harpocr. s. v. ἐπίσκοπος. De Aristophonte Azaniensi agit Ruhnk. Hist. cr. Oratt. Gr. p. XLV. Utrum Μελησίαν an Μιλησίαν scribendum sit, dubitatur. Illud cum Meursio Lectt. Att. 5, 26. praetulerunt Bekk. et Popp. Et κατ᾽ Ἄργος est in den Gewässern von Argos, v. Valck. ad Herodot. 3, 14.

ᾔχθοντο αὐτῷ οἱ Πελοποννήσιοι ὡς φανερῶς ἤδη ἀντικίζοντι, βουλόμενος, ὡς ἐδόκει δή, ἀπολύεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὰς διαβολάς, παρεσκευάζετο πορεύεσθαι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας ναῦς ἐς Ἄσπενδον, καὶ τὸν Λίχαν ξυμπορεύεσθαι ἐκέλευε· τῇ δὲ στρατιᾷ προστάξειν ἔφη Ταμὼν ἑαυτοῦ ὕπαρχον, ὥστε τροφὴν ἐν ὅσῳ ἂν αὐτὸς ἀπῇ διδόναι. λέγεται δὲ οὐ κατὰ ταὐτό, οὐδὲ ῥᾴδιον εἰδέναι τίνι γνώμῃ παρῆλθεν ἐς τὴν Ἄσπενδον καὶ παρελθὼν οὐκ ἤγαγε τὰς ναῦς. ὅτι μὲν γὰρ αἱ Φοίνισσαι νῆες ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν μέχρι Ἀσπένδου ἀφίκοντο σαφές ἐστι· διότι δὲ οὐκ ἦλθον πολλαχῇ εἰκάζεται. οἱ μὲν γὰρ ἵνα διατρίβῃ ἀπελθών, ὥσπερ καὶ διενοήθη, τὰ τῶν Πελοποννησίων· τροφὴν γοῦν οὐδὲν βέλτιον, ἀλλὰ καὶ χεῖρον ὁ Ταμώς, ᾧ προσετάχθη, παρεῖχεν· οἱ δὲ ἵνα τοὺς Φοίνικας προαγαγὼν ἐς τὴν Ἄσπενδον ἐκχρηματίσαιτο ἀφείς· καὶ γὰρ

87. *Ταμών*] In Reg. *Ταμάν*, vulg. *Ταμῶν*. „At supra cap. 31. *Τάμων*, Xen. Anab. 1, 2, 21. 4, 2. et Diod. 45, 19. 35. *Ταμώς*, quod rectum puto. Sic *Γαώς* — *Ἰναρώς* — *Ταχώς* — *Νεκώς*, nomina Aegyptia. Nam Tamum Aegyptium fuisse Xen. Anab. 4, 2. et Diod. 14, 19. (ubi *Μεμφίτης* dicitur) indicant." Duk. Porro numero navium *ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατόν* „Plut. V. Alc. 25. tres addit. Sed Isocr. de Big. 7. non numerat nisi 90, contra Diod. 13, 36. (coll. 38.) *μετεπέμψατο δὲ καὶ* (*ὁ Φαρνάβαζος*, ita enim pro *Τισσαφέρνης* scribit) *ἐκ Φοινίκης τριήρεις τριακοσίας διαλογιζόμενος ἀποστεῖλαι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν*. Quorum nihil verum videtur." Krueg. p. 360., qui coniecturas, quas de itinere Tissaphernis scriptor proponit, eas omnes coniungendas esse putat. Adde Wessel. ad Diod. l. c. Post *οἱ μὲν γάρ* sequitur nullum verbum finitum: repete ex superioribus *εἴκαζον* et conf. adn. ad 1, 25. atque Euripidis locum ap. Matth. p. 1057. §. 537. extr.

ἵνα — ἐκχρηματίσαιτο ἀφείς] Greg. Cor. p. 87. *καὶ ἀντὶ τῶν μετοχῶν Ἀττικοὶ τοῖς ῥήμασι κέχρηνται, καὶ ἀντὶ ῥημάτων ἐναλλὰξ μετοχαῖς, ὡς ὁ Θουκυδίδης· „ὁ δὲ χρηματίσαιτο ἀφείς," ἀντὶ τοῦ· ὁ δὲ ἀφῆκε χρηματισάμενος.* Conf. Thom. M. p. 920. Locum tractat Matth. p. 1098., sed, opinor, minus recte. Etenim *ἐκχρηματίζεσθαι* est *pecunias extorquere*, Geld erpressen. Sensus igitur est um Geld zu erpressen dafür, dass er sie entliesse, sive durch ihre Entlassung. Popp. dubitanter coniecit *ἀφιείς*, quamquam vulgatam quoque putat defendi posse, si pecuniam a Phoenicibus tunc quidem promissam, sed demum post reditum in patriam solutam esse cogitemus. Et *προαγαγὼν ἐς τὴν Ἄσπενδον* pecunias extorsurus erat, „ut Phoenices credentes Tissaphernem serio se uti velle, si quidem Aspendum usque producti essent, sic inducerentur ad solvendam grandiorem pecuniam, qua reditum in patriam redimerent, quam soluturi fuissent, si longius ab exspectatione militiae abfuissent. Conf. Cic. Verr. 5, 24." Arn. Verborum *καὶ γὰρ ὣς αὐτοῖς* etc. hic sensus est: nam etiamsi pecunias a Phoenicibus nullas accepissent, nihilominus tamen iis non usus esset, sed reverti iussisset. Utitur his verbis Greg. Cor. p. 76. demonstrare volens, *ὡς αὐτοῖς* ex abundantia dictum esse. Inepte! *καὶ ὣς* est *vel sic*. Conf. 1, 44. 132. Proxima sic suppleo: *ἄλλοι δ' εἴκαζον ὡς καταβοῆς ἕνεκα τῆς ἐς Λακεδαίμονα παρῆλθεν ἐς τὴν Ἄσπενδον*, *alii vero suspicabantur eum hoc iter ingressum esse invidiae* sive *criminationis causa, quae apud Lacedaemonios flagrabat.* Vide c. 85. It. Vat. Cl. Ven. τῷ

ὡς αὐτοῖς οὐδὲν ἔμελλε χρήσεσθαι· ἄλλοι δ' ὡς καταβοῆς ἕνεκα τῆς ἐς Λακεδαίμονα, τὸ λέγεσθαι ὡς οὐκ ἀδικεῖ, ἀλλὰ καὶ σαφῶς οἴχεται ἐπὶ τὰς ναῦς ἀληθῶς πεπληρωμένας. ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ σαφέστατον εἶναι τριβῆς ἕνεκα καὶ ἀνακωχῆς τῶν Ἑλληνικῶν τὸ ναυτικὸν οὐκ ἀγαγεῖν, φθορᾶς μέν, ἐν ὅσῳ παρῄει ἐκεῖσε καὶ διέμελλεν, ἀνισώσεως δέ, ὅπως μηδετέρους προσθέμενος ἰσχυροτέρους ποιήσῃ, ἐπεὶ εἴγε ἐβουλήθη διαπολεμῆσαι, ἐπιφανὲς δήπου, οὐκ ἐνδοιαστῶς. κομίσας γὰρ ἂν Λακεδαιμο-

λέγεσθαι, quod Popp. et Arn. damnant, quia significet quia dicebatur, quum sensus esse debeat, ut diceretur. Τό fortasse his locis tuearis: 7, 67. ἡμῶν δὲ τό τε ὑπάρχον πρότερον, ᾧπερ καὶ ἀνεπιστήμονες ἔτι ὄντες ἀπετολμήσαμεν, βεβαιότερον νῦν, καὶ τῆς δοκήσεως προσγεγενημένης αὐτῷ, τὸ κρατίστους εἶναι εἰ τοὺς κρατίστους ἐνικήσαμεν, διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπίς. 3, 82. ἀσφάλεια δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι, et quos Popp. citavit, Soph. Ant. 235. Matth. §. 543. Converte igitur in sofern man sagen sollte, er handle nicht ungerecht. Non diffitendum tamen, hoc solennius dici τοῦ λέγεσθαι, nam praesens locus aliquantum differt ab iis, quos comparavi, cum hic notio consilii (Absicht) vel causae exprimenda sit, in alteris autem articulus cum infinitivo explicationem vocum δοκήσεως et ἀσφάλεια contineat. Τὸ λέγεσθαι ad marginem habet I. Verbum ἀδικεῖν „vim induere solet perpetuitatis, ut, quemadmodum φεύγειν usurpatur sensu *exulandi*, *exulem esse*, pro ἠδικηκέναι ponatur, velut a Xen. H. Gr. 2, 2, 10. v. Heind. ad Plat. Protag. p. 463.“ Krüger. p. 304. Porro vocabulum ἀνακωχῆς, significans Aufenthalt, *moram*, fuerunt, qui satis respondere vocabulo ἀνίσωσις negarent. At enim dum moratur et tergiversatur, magis utrorumque vires exaequat, vel certe exaequatas esse, quales iam tum erant, patitur; quamprimum morari cessans alterutris adiungitur, quasi libra altera lance propendens alteram deprimit, et aequilibrium tollendo inclinat. Quare Arn. Vol. 1. p. 612. fin. convertit a balancing or keeping in suspense. Quod eo verum esse patet, quod statim pro τριβῆς ipse auctor dicit φθορᾶς, et pro ἀνακωχῆς alia voce ἀνισώσεως utitur, quod est id ipsum, quod Arn. expressit.

ἐπιφανές] Cass. Aug. It. F. Lugd. περὶ ἐπιφανές, sed περί, quod ex altera scriptura περιφανές remansit, in Cass. Aug. cancellatum. Vat. marg. Steph. περιφανές, quod scripturae ἐπιφανές explicationem esse dicit Popp., nam ἐπιφανής pro σαφής legi etiam 1, 21. Dan. περιφανῶς, sed adverbio plenonasmum orationi inferri idem adnotavit, in quo saltem καί ante οὐκ desideretur. Reisk. emendavit ἐπιφανεὶς et supplet διαπολεμῆσαι optativum, hoc sensu: *nam confecisset bellum sine controversia et indubia victoria, si voluisset conficere, sese tantummodo monstrans et in hostium conspectum prodiens.* Optativum etiam Heilm. poni voluit, sed is sine particula ἄν ferri non potest. Imo structura ἀπὸ κοινοῦ esse videtur, ita supplenda: εἴ γε ἐβουλήθη, ἐπιφανὲς δήπου οὐκ ἐνδοιαστῶς διεπολέμησεν ἄν. Conf. 3, 64. δῆλον ἐποιήσατε οὐδὲ τότε τῶν Ἑλλήνων ἕνεκα οὐ Μηδίσαντες, ἀλλ' ὅτι οὐδ' Ἀθηναῖοι (sc. ἐμήδισαν), ubi v. Bau. 5, 79. αἰ δέ ποι στρατιᾶς δέῃ κοινᾶς, βουλεύεσθαι Λακεδαιμονίως καὶ Ἀργείως, ὅπα κα δικαιότατα κρίνοντας i. e. κρίνοντας, ὅπα δικαιότατα κρίνωντι. At Popp. ad ἐπιφανές supplet ἐστί et ἐπιφανές, sicut alibi δῆλον ὅτι, οἶμαι, ἐμοίγε δοκεῖς, ὄμνυμι, εὖ ἴσθι ὅτι et similia, extra structuram positum esse arbitratur supplens item διεπολέμησεν ἄν ad οὐκ ἐνδοιαστῶς, hoc sensu, opinor: *nam si debellare voluisset, videlicet indubia victoria debellasset.* Verba

νίοις τὴν νίκην κατὰ τὸ εἰκὸς ἔδωκεν, οἵ γε καὶ ἐν τῷ παρόντι ἀντιπάλως μᾶλλον ἢ ὑποδεεστέρως τῷ ναυτικῷ ἀνθώρμουν. καταφωρᾶ δὲ μάλιστα καὶ ἣν εἶπε πρόφασιν οὐ κομίσας τὰς ναῦς. ἔφη γὰρ αὐτὰς ἐλάσσους ἢ ὅσας βασιλεὺς ἔταξε ξυλλεγῆναι· ὁ δὲ χάριν ἂν δήπου ἐν τούτῳ μείζω ἔτι ἔσχεν, οὔτε ἀναλώσας πολλὰ τῶν βασιλέως, τά τε αὐτὰ ἀπ' ἐλασσόνων πράξας. ἐς δ' οὖν τὴν Ἄσπενδον ἥτινι δὴ γνώμῃ ὁ Τισσαφέρνης ἀφικνεῖται καὶ τοῖς Φοίνιξι ξυγγίγνεται· καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἔπεμψαν ὡς ἐπὶ τὰς ναῦς, κελεύσαντος αὐτοῦ, Φίλιππον ἄνδρα Λακεδαιμόνιον δύο τριήρεσιν. Ἀλκιβιάδης δὲ 88
ἐπειδὴ καὶ τὸν Τισσαφέρνην ᾔσθετο παριόντα ἐπὶ τῆς Ἀσπένδου, ἔπλει καὶ αὐτὸς λαβὼν τρεισκαίδεκα ναῦς, ὑποσχόμενος τοῖς ἐν Σάμῳ ἀσφαλῆ καὶ μεγάλην χάριν· ἢ γὰρ αὐτὸς ἄξειν Ἀθηναίοις τὰς Φοινίσσας ναῦς, ἢ Πελοποννησίοις γε κωλύσειν ἐλθεῖν· εἰδώς, ὡς εἰκός, ἐκ πλείονος τὴν Τισσαφέρνους γνώμην ὅτι οὐκ ἄξειν ἔμελλε, καὶ βουλόμενος αὐτὸν τοῖς Πελοποννησίοις ἐς τὴν ἑαυτοῦ καὶ Ἀθηναίων φιλίαν ὡς μάλιστα διαβάλλειν, ὅπως μᾶλλον δι' αὐτὸ σφίσιν ἀναγκάζοιτο προσχωρεῖν. καὶ ὁ μὲν ἄρας εὐθὺ τῆς Φασηλίδος καὶ Καύνου ἄνω τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο.

χάριν ἂν — ἔσχεν accipio er würde Dank erhalten haben. Schol. *χάριν μείζονα παρέσχεν ἂν βασιλεῖ, ἢ χάριτος μείζονος ἠξιώθη.* Similiter Thom. M. p. 913., ad sensum recte, quamquam *ἔσχε* hic non potest esse pro *παρέσχε.* Et *ἀπ' ἐλασσόνων* est *ἐλάσσονι δαπάνῃ.* De *ὡς ἐπὶ τὰς ναῦς* v. Matth. §. 628. 3.

88. *ἐς τὴν — φιλίαν διαβάλλειν*] Nomen cum praepositione *εἰς* adiectum verbis *διαβάλλειν, λοιδορεῖν* et similem vim habentibus notat rem, quae alicui invidiam facere, vel vitium aliudve quid, quod alicui exprobrari potest. Herodian. 4, 12. *εἰς ἀνανδρίαν καὶ θήλειαν νόσον διέβαλλεν.* Plut. Apopthegm. p. 305. *λοιδορηθεὶς ὑπό τινος εἰς τὴν δυσωδίαν τοῦ στόματος.* Et ibidem p. 327. *πρὸς Ἁρμόδιον εἰς δυσγένειαν αὐτῷ λοιδορούμενον ἔφη.* Thuc. 5, 75. *τὴν ἐπιφερομένην αἰτίαν ἔς τε μαλακίαν καὶ ἐς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν τε καὶ βραδυτῆτα ἑνὶ ἔργῳ τούτῳ ἀπελύσαντο.* Pluribus ostendi usum huius generis loquendi, ut confirmarem coniecturam Sylburgii, in notis ad Etym. M. v. *οἶνος* in Arist. Equ. 90. legentis: *οἶνον σὺ τολμᾷς εἰς ἀπόνοιαν λοιδορεῖν,* pro eo quod vulgo legitur *εἰς ἐπίνοιαν.* Duk. v. Matth. p. 1144. In proximis libri inter *εὐθύ* et *εὐθύς* variant. *Εὐθύ* ab Atticis dicitur de eo, quod directo in aliquem locum fertur, *εὐθύς* de tempore, quamquam non desunt exempla, ubi *εὐθύ* pro *statim* dicitur, sed non apud Atticos. Vid. Lobeck. ad Phryn. p. 144. Ceterum non facile apparet, cur, quum Phaselidem attingere, nisi Caunum praetervectus, non potuerit, Thucydides Phaselidem ante Caunum ponere voluerit. „*Ἄνω τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο* est *sursum versus iter continuabat* i. e. versus regiones per quas tenditur in Orientem et interiora regni Persarum. C. 108., ubi reditus Alcibiadis describitur, venisse dicitur *ἀπὸ Καύνου καὶ Φασήλιδος ἐς τὴν Σάμον,* ubi naturalis verborum ordo itidem inversus esse videtur. Forsan verba *καὶ Καύνου* adiecta sint ad explicanda verba *εὐθὺ τῆς Φασήλιδος*, quum non verum sit, Alcibiadem recta Samo Phaselidem cursum tenuisse, sed recta Phaselidem et Caunum

89. Οἱ δὲ ἐκ τῆς Σάμου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες πρέσβεις ἐπειδὴ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπήγγειλαν τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὡς κελεύει τε ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις, ἐλπίδας τε ὅτι πολλὰς ἔχει κἀκείνοις τὸ στράτευμα διαλλάξειν καὶ Πελοποννησίων περιέσεσθαι, ἀχθομένους καὶ πρότερον τοὺς πολλοὺς τῶν μετεχόντων τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ ἡδέως ἂν ἀπαλλαγέντας πῃ ἀσφαλῶς τοῦ πράγματος, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπέῤῥωσαν. καὶ ξυνίσταντό τε ἤδη καὶ τὰ πράγματα διεμέμφοντο, ἔχοντες ἡγεμόνας τῶν πάνυ στρατηγῶν τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀρχαῖς ὄντων, οἷον Θηραμένην τε τὸν Ἅγνωνος καὶ Ἀριστοκράτην τὸν Σκελλίου, καὶ ἄλλους, οἳ μετέσχον μὲν ἐν πρώτοις τῶν πραγμάτων, φοβούμενοι δ᾽ ἀδεῶς ἔφασαν τό τε ἐν τῇ Σάμῳ στράτευμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην σπουδῇ πάνυ, οὕς τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρ-

i. e. recta Phaselidem, postquam prius Caunum tetigit. Sic in altero loco verbis καὶ Φασήλιδος explicantur verba ἀπὸ Καύνου. Alcibiades Samum venit ab ipsa Cauno, at proprie non Cauno venit, sed Cauno ita, ut prius linqueret Phaselidem.“ Arn.

89. στρατηγῶν τῶν] Bekk. coniecit στρατηγούντων. Aristocratem eundem Arn. esse docet, qui memoratur a Xen. H. Gr. 1, 4, 21. 5, 16. 7, 2., a Demosth. in Theocr. p. 1343. Reisk., a Lys. in Eratosth. p. 427. Reisk., Arist. Av. 126. et Plat. Gorg. p. 472, 6. Porro ἐν τοῖς πρώτοις habent Vat. Gr., sed in posteriori inter vers. script. Vulgata retinenda esse videtur, respondens Latino *inprimis*. Herodot. 8, 69. ἅτε ἐν πρώτοισι τετιμημένης διὰ πάντων τῶν συμμάχων (Artemisiae), unde patet, πρώτοις neutrum esse.

φοβούμενοι — ἰσαιτέραν καθιστάναι] Haec est discrepantia scripturae in loco difficili: δὲ, ἀδεῶς, vulgo δέ, ὡς. In Laur. Pal. It. Cam. ἀδεῶς, Pal. cum Scholio ἀφόβως. Aug. ἀδὲ ὡς, α punctis not., accent. supra ε, et circumfl. super ὡς in spir. asp. mut. Porro C. E. ἀδεῶς δέ. Mosqu. ἀδεῶν. Gr. ὡς, sed in marg. ἀδεῶς δέ. Dein σπουδῇ πάνυ inserunt Cass. Aug. Ven. Pal. It. Vat. Reg. (G.) I. K. (teste Did. etiam D.) m. Ar. Chr. Dan. marg. Steph. marg. Cl. Et οὕς τε habet C. Vulgo τούς τε. Vat. om. τέ, servans τούς. Τούς τε ἐν pro τούς τε ἐς habet m., sed haec tria in rasura. Dein E. praebet πρεσβευσομένους. Et ἔπεμπον deest in F. Lugd. Mosqu. Pro κακόν K. Ar. Chr. habent καὶ κακόν, et pro δράσωσι Vat. δράσειαν. Pro τὴν πόλιν F. Mosqu. ferunt τῇ πόλει (Mosqu. πολεῖ), „quod non soloecum esse docet Matth. §. 415. adn. 1., nemo tamen hic probabit.“ Popp. Pro οὐ τό Lugd. in marg. οὕτω γάρ cum Aem. Porto. Etiam Valla *ita enim*. Vat. Cl. Ven. οὐ τῷ. Ἀπαλλαξείειν ex Schol. eruit Abr., probante Piers. ad Moer. p. 14. Vulgo ἀπαλλάξειν. Pro ἐλθεῖν Lugd. οἰκεῖν. Conf. adn. ad 2, 37. In Scholiis ad h. l. haec sunt memorabilia: τὸ στράτευμα· τὸ ἐν τῇ Σάμῳ δηλονότι, unde apparet, qui haec scripsit, eum in libro suo verba ἐν τῇ Σάμῳ non habuisse. Sequuntur haec: ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους· οὐκ ἀντίκειταί τινι τὸ ἀλλά, ὡς λέγομεν, οὐ τόδε, ἀλλὰ τόδε· ἔστι δὲ παρακελευστικόν, ὡς καὶ παρ᾽ Ὁμήρῳ· „ἀλλ᾽ ἄγε μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα.“ Il. 13, 292. et saepius. Qui haec adnotavit, ἀλλά non retulit ad οὐ τὸ ἀπαλλαξείειν, sed putavit, opinor, verba οὐ τὸ ἀπαλλαξείειν pendere ex φοβούμενοι. Unde autem tum pendet infinitivus χρῆναι? Audiamus quod reliquum est huius scholii: ἡ διάνοια· οἱ

προσβευομένους ἔπεμπον, μή τι ἄνευ τῶν πλεόνων κακὸν δράσωσι τὴν πόλιν, οὐ τὸ ἀπαλλαξείειν τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν, ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους ἔργῳ καὶ μὴ ὀνόματι χρῆναι ἀποδεικνύναι, καὶ τὴν πολιτείαν ἰσαιτέραν καθιστάναι. Schol. ad

περὶ τὸν Θηραμένην ἄρχοντες. τότε τῆς ὀλιγαρχίας καὶ μετασχόντες αὐτῆς ἐν πρώτοις, ὀρεγόμενοι δὲ δημοκρατίας ἔλεγον, οὐχ ὅτι ἀπαλλακτικῶς ἔχουσι τῆς ὀλιγαρχίας (ὅπερ ἦν ἀληθὲς) ἀλλ' ὅτι φοβοῦνται τοὺς ἐν Σάμῳ καὶ Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς ἀπιόντας εἰς Λακεδαίμονα πρέσβεις, μή τι οὗτοι κακὸν ἐργάσωνται τὴν πόλιν, ὀλιγαρχίας γενομένης τῆς, οὐκ ἠθέλουν τοὺς πεντακισχιλίους καθιστάναι. Unde haec cognoscuntur non levissima: Schol. agnoscit vulgatam ἐν πρώτοις. Idem non legit ἀπαλλάξειν, sed ἀπαλλαξείειν, duplicata syllaba ει, quae est potior scriptura, quamquam in nullo dum libro Thucydidis repertus. Idem porro tuetur verbum ἔπεμπον et scripturam οὓς, omisso καί. Iam, adscribam, ut mihi quidem locus scribendus videtur, nihil recedens ab auctoritate librorum: οἳ μετέσχον μὲν ἐν πρώτοις τῶν πραγμάτων, φοβούμενοι δ' ἀδεῶς ἔφασαν τό τε ἐν τῇ Σάμῳ στράτευμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην σπουδῇ πάνυ, οὕς τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρεσβευομένους ἔπεμπον, μή τι ἄνευ τῶν πλεόνων κακὸν δράσωσι τὴν πόλιν, οὔ τοι (hoc ex coniectura) ἀπαλλαξείειν τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν, ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους ἔργῳ καὶ μὴ ὀνόματι χρῆναι ἀποδεικνύναι, καὶ τὴν πολιτείαν ἰσαιτέραν καθιστάναι i. e. φοβούμενοι δὲ τό τε στράτευμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς πρέσβεις, ἀδεῶς ἔφασαν οὔ τοι ἀπαλλαξείειν τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν, ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους χρῆναι ἀποδεικνύναι etc. Hoc est: Fuerunt oligarchae, *qui inprimis quidem rerum participes erant, sed metuentes serio plane exercitum, qui Sami erat et Alcibiadem et legatos, quos Spartam mittebant, ne civitatem iniussu maioris oligarcharum partis aliquo malo afficerent, non fatebantur quidem, se liberos fieri cupere paucorum dominatu, sed libere profitebantur, Quinquies Mille viros re, non nomine constituendos esse, et aequabiliorem reipublicae statum ordinandum.* Etenim non hoc reapse agebant, ut Quinquies Mille legerentur, et ius de rebus publicis libere consultandi nanciscerentur; sed magis suis ambitiosis consiliis, quam reipublicae prospicientes, magis ut reprimerent eos, qui pauciores supra ceteros efferre se inter oligarchas putabantur, utque Alcibiadi obsequi viderentur, quem metuebant (quare infra dicit σαφέστατα δ' αὐτοὺς ἐπῆρε τὰ ἐν τῇ Σάμῳ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἰσχυρὰ ὄντα), metuentes etiam legatos, Spartam missos, ne proprio Marte et suae auctoritatis augendae causa contra commodum reipublicae Lacedaemoniis iusto plus concederent — his igitur de causis ex aemulatione sui parium profectis praetextu usi Quinquies Mille constitutos voluerunt, revera suum quisque inter oligarchas nomen praevalere, ceterorum obliterari tentaverunt. Formulam σπουδῇ πάνυ dicit Thucydidi frequentissimam post Valck. ad Phalarid. Epist. p. XVII. Wolf. ad Demosth. Leptin. p. 321. Negat Popp. praeter h. l. et c. 27. usquam extare. Porro quaerere aliquis possit, cur scriptor imperfecto usus sit, non aoristo, ut quo tempore opus esse videatur. Sed recte se habet imperfectum *mittebant*, non *miserunt* aut *miserant*. Etenim non unam legationem Spartam miserant, duas iam miserant cap. 71. 86., tertiam in eo erant, ut mitterent cap. 90.

ἄνευ τῶν πλεόνων] Metuebant, ne legati iniussu maioris numeri i. e. ceterorum inter Quadringentos et Quinquies Mille virorum privo consilio cum Spartanis transigerent. Minus igitur recte Schol. ὀλιγαρχίας γενομένης, nam paucorum imperium erat, licet Quinquies Mille

τοῦτο μὲν σχῆμα πολιτικὸν τοῦ λόγου αὐτοῖς, κατ' ἰδίας δὲ
φιλοτιμίας οἱ πολλοὶ αὐτῶν τῷ τοιούτῳ προςέκειντο, ἐν ᾧπερ
καὶ μάλιστα ὀλιγαρχία ἐκ δημοκρατίας γενομένη ἀπόλλυται.
πάντες γὰρ αὐθημερὸν ἀξιοῦσιν οὐχ ὅπως ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πο-
λὺ πρῶτος αὐτὸς ἕκαστος εἶναι· ἐκ δὲ δημοκρατίας αἱρέσεως
γιγνομένης, ῥᾷον τὰ ἀποβαίνοντα ὡς οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων
ἐλασσούμενός τις φέρει. σαφέστατα δ' αὐτοὺς ἐπῆρε τὰ ἐν τῇ
Σάμῳ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἰσχυρὰ ὄντα, καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐκ ἐδό-
κει μόνιμον τὸ τῆς ὀλιγαρχίας ἔσεσθαι. ἠγωνίζετο οὖν εἷς ἕκα-
90 στος αὐτὸς πρῶτος προστάτης τοῦ δήμου γενέσθαι. οἱ δὲ τῶν
τετρακοσίων μάλιστα ἐναντίοι ὄντες τῷ τοιούτῳ εἴδει καὶ προε-
στῶτες Φρύνιχός τε, ὃς καὶ στρατηγήσας ἐν τῇ Σάμῳ [ποτὲ]
τῷ Ἀλκιβιάδῃ τότε διηνέχθη, καὶ Ἀρίσταρχος, ἀνὴρ ἐν τοῖς
μάλιστα καὶ ἐκ πλείστου ἐναντίος τῷ δήμῳ, καὶ Πείσανδρος
καὶ Ἀντιφῶν καὶ ἄλλοι οἱ δυνατώτατοι, πρότερόν τε, ἐπεὶ
τάχιστα κατέστησαν καὶ ἐπειδὴ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ σφῶν ἐς δη-

viris constitutis. *Ἄνευ sine voluntate, consensu et consilio* esse, Duk. adnotavit. Pro *οὐ τὸ ἀπαλλαξείειν* Popp. probabiliter emendat *οὔ τοι* etc., vel *οὔ τι*, quod sane rectius videtur, quam *ἔφασαν οὐ τὸ ἀπαλλαξείειν*, nisi sumas, scriptorem *τὸ ἀπαλλαξείειν* dixisse, quasi in praecedentibus posuisset *ὡμολόγησαν*, non *ἔφασαν*. Praeterea hunc ordinem verborum desideres: *φοβούμενοι δὲ τό τε ἐν Σάμῳ στράτευμα — δράσωσι τὴν πόλιν, ἀδεῶς ἔφασαν, οὔ τοι ἀπαλλαξείειν* etc. De forma comparativi *ἰσαιτέραν* v. Matth. §. 127. Verba *σχῆμα πολιτικόν* etc. Heilm. ita interpretatur: so musste das gemeine Wesen ihren Reden den Anstrich geben. Aliquot libri *τῷ τοιούτῳ εἴδει* vel *τρόπῳ προςέκειντο*. „*Τρόπῳ* glossam esse, haud facile quisquam dubitet. De *εἴδει* id non tam apertum est; nam Thuc. saepe ita loquitur. Cap. sq. *τῷ τοιούτῳ εἴδει*. 3, 62. *ἐν οἵῳ εἴδει*. 6, 77. *ἐπὶ τοῦτο τὸ εἶδος*. 8, 56. *ἐπὶ τοιόνδε εἶδος*.“ Duk. Et *αὐθημερόν* est *ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ*, ut exponitur in Anecdd. Bekk. 1. p. 82. 463.

αἱρέσεως γιγνομένης] Schol. *ἀντὶ τοῦ, ἐν δημοκρατίᾳ δὲ ἄρχοντός τινος αἱρεθέντος ἢ πρωτεύοντός τινος, ῥᾳδίως φέρουσιν οἱ μὴ τυχόντες τῶν ὁμοίων· οὐ γὰρ ὁμοίου ἀνδρὸς νομίζουσιν, ἀλλὰ κρείσσοσιν ἐλασσοῦσθαι*. „Ita exponit, quasi legeretur *τῶν ὁμοίων* non praefixa praepositione.“ Steph. *Οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων* mea quidem sententia est nicht von Gleichem (i. e. nicht von gleichen Verdiensten et proinde nicht von gleichem Range, gleicher Würdigkeit) ausgegangen und an die Amtsbewerbung gegangen, als er zurückgesetzt wurde. Recte igitur Heilm.: da hingegen in einem democratischen Staat es einer leichter verschmerzt, wenn ihm ein anderer bei den Wahlen vorgezogen wird, indem er hier eher glaubt, es liege an dem Mangel gleicher Verdienste, dass man ihn nachgesetzt. Pro *προστάτης* aliquot libri *πρωτοστάτης*, quod est militare vocabulum, ut discas ex Eustathio in Hom. Il. *ν'*. p. 923. vers. fin., Hesych., Polluce 1, 127. Thuc. 5, 71.

90. *ἐν τῇ Σάμῳ ποτέ*] *ποτέ* om. Reg. C. Gr. Laur. Ald. Flor. Bas. In Cl. suprascriptum est. *Aliquando* non addito *tum* Valla. Kruegero p. 297. adn. 44. apertum glossema vocis *τότε* videtur. Mox cum Bekkero in ed. stereot. dedi *τὴν ὁμολογίαν προὐθυμοῦντο* ex Vat. pro vulgata *ὀλιγαρχίαν*, *studuerunt paci* cum Lacedaemoniis. Arn. conferri iubet verba paulo inferius posita: *ἐπιστείλαντες παντὶ τρόπῳ ξυναλλαγῆναι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους*, et post ea quae auctor praemisit

μοκρατίαν ἀπέστη, πρέσβεις τε ἀπέστελλον σφῶν ἐς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ τὴν ὁμολογίαν προὐθυμοῦντο, καὶ τὸ ἐν τῇ Ἠετιωνείᾳ καλουμένῃ τεῖχος ἐποιοῦντο, πολλῷ τε μᾶλλον ἔτι, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐκ τῆς Σάμου πρέσβεις σφῶν ἦλθον, ὁρῶντες τούς τε πολλοὺς καὶ σφῶν τοὺς δοκοῦντας πρότερον πιστοὺς εἶναι μεταβαλλομένους. καὶ ἀπέστειλαν μὲν Ἀντιφῶντα καὶ Φρύνιχον καὶ ἄλλους δέκα κατὰ τάχος, φοβούμενοι καὶ τὰ αὐτοῦ καὶ τὰ ἐκ τῆς Σάμου, ἐπιστείλαντες παντὶ τρόπῳ ὅςτις καὶ ὁπωςοῦν ἀνεκτὸς ξυναλλαγῆναι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. ᾠκοδόμουν δὲ ἔτι προθυμότερον τὸ ἐν τῇ Ἠετιωνείᾳ τεῖχος. ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη αὕτη, ὡς ἔφη Θηραμένης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, οὐχ ἵνα τοὺς ἐν Σάμῳ, ἢν βίᾳ ἐπιπλέωσι, μὴ δέξωνται ἐς τὸν Πειραιᾶ, ἀλλ' ἵνα τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὅταν βούλωνται, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ δέξωνται. χηλὴ γάρ ἐστι

modo, ineptum esset addere, eos viros paucorum imperio studuisse. *Προὐθυμοῦντο* autem sine infinitivo est, ut 5, 17. 39. 8, 1. Dein „vide, ne *ὅςτις* (in verbis *ὅςτις — ἀνεκτός*) cum C. E. omittendum et pro *ἀνεκτός* cum Aug. Pal. It. [Ven.] et cum emendatis Cl. Gr. *ἀνεκτῶς* scribendum sit." Krueg. p. 383. At recte Schol. *ὅςτις τρόπος, τουτέστιν, ᾧτινι οὖν ἀνεκτῷ τρόπῳ.* Et in *καὶ ὁπωςοῦν* particula *καί* intensiva est. Vid. adn. ad 1, 77.

χηλὴ γάρ ἐστι] L'entrée du Pirée à Athènes étoit reserrée entre deux caps l'Alcime au sud (Plut. Them. 32.) et l'Eétionée du coté du nord. (Meursius de Piraeo in Thes. Antt. Gr. Vol. 5. p. 1935.) Suidas, Hesychius, Harpocration, Etienne de Byzanze etc. s'accordent à le nommer *ἄκρα*. Thucydide l'appelle *χηλή*. En rapprochant Thucydide des Lexicographes cités, on ne peut douter que dans ce passage *χηλή* ne soit l'équivalent de *ἄκρα* et ne signifie promontoire. Aem. Portus a fort bien traduit ce passage: *nam Eetionea est e duobus alterum Piraei promontoriorum.* Letr. Topogr. de Syrac. p. 108. Xen. H. Gr. 2, 3, 46. appellat *χῶμα* scribens *ἐπὶ τῷ χώματι ἔρυμα.* Adde Demosth. in Theocr. p. 1343. Reisk. Phot. Zonar. et Anecdd. Bekk. 1. p. 260. De voce *χηλή* v. adn. ad 1, 63., quo pertinet locus Suidae, a Valesio ad Harpocr. adscriptus, desumtus ille ex Scholiis ad eum ipsum locum Thucydidis. Adde adn. ad 7, 53. Polluc. 1, 99. 102. Schneid. ad Xen. Anab. 7, 1, 17. Et inspice Tab. I. in Leakii Athenis, cuius sectionem huc pertinentem huic editioni addendam curavi. Castelli autem, quod Quadringenti in Eetionea aedificabant, haec mihi cum Arnoldo et partim Leakio ratio fuisse videtur: „Moenia urbis utrobique ad ostium portus producta et inde in molibus arte factis (*χηλαῖς, χώμασι*) transverso ostio continuata sunt eo usque dum in medio aditus relictus erat non amplius binis ternisve triremibus alteri iuxta alteram navigantibus inter duas turres. Hic aditus et ipse claudi poterat catenis transverse extentis." Leak. Topogr. Ath. p. 339. adn. (vers. Germ.) Thucydides igitur *τὸν ἕτερον πύργον* intelligit alteram duarum turrium, quae utroque latere aditum in portum defendebant, et hic quidem turrim, quae erat a latere Eetioneae. Iam *τὸ παλαιὸν τεῖχος* mediterranea versus ductum erat ab eo loco, ubi moles naturalem oram litoris tangebat, et terminatum altera turrium, ad eandem oram sita. Hic murus non alius erat nisi externus Piraei, qui, ut aliarum urbium moenia, urbem ab hostibus extrinsecus adgredientibus tueretur. At Quadringenti magis intrinsecus factam aggressionem metuentes externo illo muro non satis habebant;

τοῦ Πειραιῶς ἡ Ἠετιώνεια, καὶ παρ' αὐτὴν εὐθὺς ὁ ἔςπλους ἐστίν. ἐτειχίζετο οὖν οὕτω ξὺν τῷ πρότερον πρὸς ἤπειρον ὑπάρχοντι τείχει, ὥςτε καθεζομένων ἐς αὐτὸ ἀνθρώπων ὀλίγων ἄρχειν τοῦ γε ἔςπλου. ἐπ' αὐτὸν γὰρ τὸν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος στενοῦ ὄντος τὸν ἕτερον πύργον ἐτελεύτα τό τε παλαιὸν τὸ πρὸς ἤπειρον καὶ τὸ ἐντὸς τὸ καινὸν τεῖχος, τειχιζόμενον πρὸς θάλασσαν. διῳκοδόμησαν δὲ καὶ στοάν, ἥπερ ἦν μεγίστη καὶ ἐγγύτατα τούτου εὐθὺς ἐχομένη ἐν τῷ Πειραιεῖ, καὶ ἦρχον αὐτοὶ αὐτῆς, ἐς ἣν καὶ τὸν σῖτον ἠνάγκαζον πάντας τὸν ὑπάρχοντά τε καὶ τὸν ἐςπλέοντα ἐξαιρεῖσθαι καὶ ἐν-

requirebant murum portum versus erectum, ne castellum suum, quod erat in mole, inde a Piraeo sive interiori portu impugnari posset. Itaque verba *πρὸς θάλασσαν* idem valent, quod *πρὸς λιμένα*, ob eandemque causam hunc novum murum dicit *τὸ ἐντὸς τεῖχος*. Is a turri in ipsa naturali ora litoris apud terminum vetusti sive externi muri profectus secundum litus externi portus, qui Zea appellabatur (v. Od. Muell. Additam. ad Leak. Athen. p. 467.), i. e. secundum oram molis arte factae, productus est usque ad extremitatem molis arte factae, qua aditus in interiorem Piraeum erat, et fortasse longius circa totam molem. Et *στοά* tanquam pars huius munitionis continens latus inclusisse videtur, profecta vel ab extremitate molis, vel a tota mole, qua haec introrsum spectabat, et continuata secundum oram interioris portus Piraei sive Aphrodisii usque ad oram litoris, quod intimum portum sive Cantharum cingebat. Nisi haec porticus brevior fuit, neque longius quam per orientalem oram molis arte factae extendebatur. Quod ut probabilius est, ita non facile patet, quod Arn. affirmat, castellum sic perfectum *διατείχισμα* fuisse forma triangula, cuius acumen esset turris, ad quam externus sive vetustus et internus sive novus murus concurrebant, et cuius basis stoa. Addit Arn., eam porticum, nisi pars munitionis fuerit, facile in receptaculum mercium converti potuisse, et quum omnes naves frumento onustae ibi onus exponere tenerentur, Quadringentis spes erat fore, ut commeatum et annonam totius Urbis in potestate sua habentes populum, si opus esset, fame enectum sibi parere cogerent. Porro genitivi absoluti *καθεζομένων — ὀλίγων* pro accusativis subiecti sunt. *Ἐς αὐτό* Mosqu., *ἐς αὐτήν* Cl. habet. Vulgo *αὐτόν*. Intellige *τὸ τεῖχος*. Et animadverte articulum iteratum in verbis *τὸν ἐπὶ τῷ στόματι — τὸν ἕτερον πύργον*, v. Krueg. p. 124. et Matth. §. 279. p. 567. Et *τὸ ἐντὸς τὸ καινὸν τεῖχος* scripsi ex Vat. Valla *interior novus*. Similiter Ven. *τὸ καινὸν τὸ ἐντὸς τεῖχος*, non minus recte. Vulgo *τὸ καινὸν τὸ ἐντὸς τοῦ τείχους*, ubi non *τοῦ τείχους*, sed *τοῦ παλαιοῦ (τείχους)* dicendum erat, sicut Reisk. coniecerat, ut Popp. adnotavit. *Τοῦ* in vulgata om. plures libri. Ad *ἐγγύτατα τούτου* cogita *τοῦ καινοῦ* sive *τοῦ ἐντὸς τείχους*, et *ἐν τῷ Πειραιεῖ* est in portu Aphrodisio. De hac porticu Krueg. p. 383. conferri iubet Schol. ad Arist. Eccl. 14. et Polluc. 9, 45. atque in Indic. addit Arrian. Exp. Al. M. 1, 23. init., unde aliquis colligat, porticum illam (Gallerie) partem munitionis fuisse.

ἐξαιρεῖσθαι] Locus Athenis erat, *ἐξαίρεσις* dictus, quod illic exemtas navibus aut curribus sarcinas seponerent, ut docet Etymologici auctor. Huds. Et Pollux 9, 34. ex Hyperide: *ἐξαίρεσις, ὅπου τὰ φορτία ἐξαιρεῖται, ὥςπερ καὶ τὸ δεῖγμα.* Nomen loci a re, quae in loco fit. Vide ibi Iungermannum. *Ἐξαιρεῖσθαι* pro *exponere, efferre* etiam apud Demosthenem legi, ostendit Budaeus in Commentt. L. Gr. p. 233.

τεῦθεν προαιροῦντας πωλεῖν. ταῦτ' οὖν ἐκ πλείονός τε ὁ Θη- 91
ραμένης διεθρόει, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πρέσβεις οὐδὲν πράξαντες ἀνεχώρησαν τοῖς ξύμπασι ξυμβατικόν, φάσκων κινδυνεύσειν τὸ τεῖχος τοῦτο καὶ τὴν πόλιν διαφθεῖραι. ἅμα γὰρ καὶ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐτύγχανον Εὐβοέων ἐπικαλουμένων κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες, ὧν ἦσαν καὶ ἐκ Τάραντος καὶ Λοκρῶν Ἰταλιώτιδες καὶ Σικελικαί τινες, ὁρμοῦσαι ἤδη ἐπὶ Λᾷ τῆς Λακωνικῆς καὶ παρασκευαζόμεναι τὸν ἐς τὴν Εὔβοιαν πλοῦν· ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἀγησανδρίδας Ἀγησάνδρου Σπαρτιάτης· ἃς ἔφη Θηραμένης οὐκ Εὐβοίᾳ μᾶλλον ἢ τοῖς τειχίζουσι τὴν Ἠετιώνειαν προςπλεῖν, καὶ εἰ μή τις ἤδη φυλάξεται, λήσειν διαφθαρέντας. ἦν δέ τι καὶ τοιοῦτον ἀπὸ τῶν τὴν κατηγορίαν ἐχόντων, καὶ οὐ

Thuc. 8, 28. *ἐβούλοντο πλεῦσαι ἐπὶ τὰ σκεύη, ἃ ἐξείλοντο ἐς τὴν Τειχιοῦσσαν*. Duk. Idem *προαιροῦντας* interpretatur *e penu promentes*, coll. Arist. Thesm. 426. et Theophr. Char. 4., ubi v. Casaub.

91. *ἐκ πλείονός τε*] Vat. et fortasse Lugd. Valla *et iam pridem*. Vulg. *ἐκ πλείονος χρόνου*, ut c. 45., quare coniunctim *τε χρόνου* scribi posse existimat Popp., sed idem addit, saepius sine *χρόνου* legi, velut 4, 103. 8, 88., ideoque ab interpretibus additum videri. Mox *ἐπὶ Λᾷ* suppeditavit Vat. Cl. In It. *ἐπίλαι*, idemque teste Bekk. in Pal. Vulgo *Λᾷ* deest. Laem oppidum Laconiae commemorat Pausan. 3, 24, 5. *τὰ δὲ ἐν δεξιᾷ Γυθίου Λᾶς ἐστι θαλάσσης μὲν δέκα στάδια, Γυθίου δὲ τεσσαράκοντα ἀπέχουσα*. De eodem oppido v. Eustath. ad Hom. Il. 2. p. 230. 295. Rom. Strab. p. 560. B. Alm. ibique Casaub., Heyn. ad Hom. Vol. 4. p. 331. Od. Muell. Dor. 1. p. 94. 2. p. 453. Addit Arn., prodita per Pausaniam intervalla non intelligi posse nisi de arce Lais, sive urbe superius sita, cuius unius credibile sit Pausaniae tempore reliquias extitisse. Superiori aetate suum urbi portum sive inferius oppidum fuisse, colligit tum ex praesenti loco, tum ex Liv. 38, 30.

τὴν κατηγορίαν ἐχόντων] Schol. *ἦν δὲ καὶ τῷ ὄντι ἀληθὲς τὸ φοβεῖσθαι τοὺς περὶ Θηραμένην καὶ τοὺς περὶ αὐτοὺς ἔχοντας τὴν ὀλιγαρχίαν*. Unde Duk. colligit, eum legisse *ἀπὸ τῶν τὴν ὀλιγαρχίαν ἐχόντων*. Sed vulgatum iure defendit, interpretans *praebentes causam criminandi*, de qua significatione verbi *ἔχειν* vide adn. ad 1, 9. 2, 41. At Arn. confert 4, 114. *αἰτίαν ἔχειν* et 5, 104. *ἀνάγκην ἔχουσαν* i. e. *ἀναγκαζομένην* et convertit on the part of those accused — those who bore the charge sive *qui accusationem incurrebant*. Dein pro *τάς τε ναῦς* Reisk. malebat *τάς γε ν.* et *certe* Vall. convertit. In verbis *ὑπὸ τοῦ δήμου* articulum om. Laur. Gr. E. Cl. Ven. Ald. Flor. Bas., sicut omittitur in *δῆμον καταλύειν* et similibus locutionibus. Schol. post verba modo adscripta haec addit: *ἐφοβοῦντο γὰρ μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἕλωσι τὸ τεῖχος. καὶ οὐ μόνον ψευδῶς τοῦτο ἐλέγετο καὶ διεβάλλετο. οἱ γὰρ ὀλιγαρχικοὶ μάλιστα μὲν ἐβούλοντο, ἐν ὀλιγαρχίᾳ ὄντες, ἄρχειν καὶ τῶν συμμάχων· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύναιντο, αὐτονομεῖσθαί γε ἐν ὀλιγαρχίᾳ, ἔχοντες τὰ τείχη καὶ τὰς ναῦς· εἰ δὲ καὶ τούτου διαμάρτοιεν, μὴ ὑπό γε δημοκρατίας αὖθις γενομένης* (by the restoration of democracy Arn.) *αὐτοὶ διαφθαρῆναι. δῆμον γὰρ νῦν τὴν δημοκρατίαν λέγει. Δήμου γε* habent Schol. Haack. Bekk. Vulgo *τε*, quod om. Reg. (G.) I. Mosqu. K. m. Ar. Chr. In proximis hic verborum ordo est: *ἐβούλοντο ξυμβῆναι τὰ τῆς πόλεως καὶ ὁπωσοῦν ἔχειν ἄνευ τειχῶν καὶ νεῶν*, ubi *ἔχειν* pendet a *ξυμβῆναι*.

πάνυ διαβολὴ μόνον τοῦ λόγου. ἐκεῖνοι γὰρ μάλιστα μὲν ἐβού-
λοντο ὀλιγαρχούμενοι ἄρχειν καὶ τῶν ξυμμάχων, εἰ δὲ μή, τάς
τε ναῦς καὶ τὰ τείχη ἔχοντες αὐτονομεῖσθαι, ἐξειργόμενοι δὲ
καὶ τούτου μὴ οὖν ὑπὸ τοῦ δήμου γε αὖθις γενομένου αὐτοὶ
πρὸ τῶν ἄλλων μάλιστα διαφθαρῆναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολεμίους
ἐσαγαγόμενοι ἄνευ τειχῶν καὶ νεῶν ξυμβῆναι καὶ ὁπωσοῦν τὰ
92 τῆς πόλεως ἔχειν, εἰ τοῖς γε σώμασι σφῶν ἄδεια ἔσται. διό-
περ καὶ τὸ τεῖχος τοῦτο, καὶ πυλίδας ἔχον καὶ ἐσόδους καὶ
ἐπεισαγωγὰς τῶν πολεμίων, ἐτείχιζόν τε προθύμως καὶ φθῆναι
ἐβούλοντο ἐξεργασάμενοι. πρότερον μὲν οὖν κατ' ὀλίγους τε
καὶ κρύφα μᾶλλον τὰ λεγόμενα ἦν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Φρύνιχος ἥκων
ἐκ τῆς ἐς Λακεδαίμονα πρεσβείας, πληγεὶς ὑπ' ἀνδρὸς τῶν
περιπόλων τινὸς ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ πληθούσῃ, καὶ οὐ

92. *ὑπ' ἀνδρὸς τῶν περιπόλων τινὸς*] Paulo aliter, quam Plutarchus, Lycurgus adv. Leocr. p. 217. Reisk. *Φρυνίχου γὰρ ἀποσφαγέντος νύκτωρ παρὰ τὴν κρήνην ἐν τοῖς Οἰσυίοις ὑπὸ Ἀπολλοδώρου, καὶ Θρασυβούλου* etc. Paulo clarius Lys. c. Agorat. p. 492. Reisk. *Θρασύβουλός τε ὁ Καλυδώνιος καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Μεγαρεὺς ἐπεβουλευσαν· ἐπειδὴ δὲ ἐπετυχέτην αὐτῷ βαδίζοντι, ὁ μὲν Θρασύβουλος τύπτει τὸν Φρύνιχον, καὶ καταβάλλει πατάξας.* v. Arist. Lys. 313. et ibi Schol. Wass. Addit Arn., ex Lysia apparere, vetere forma democratiae per Thrasybulum restituta duos homines extitisse professos se percussores Phrynichi esse et praemium tulisse ius civitatis Atticae. Non secus varios homines interfectores Caesaris esse voluisse, quamquam nullam in eius caede partem habuissent. Fieri potuisse, ut ea occasione nonnulli ardenti imperii popularis studio incensi facinus vindicarent se perpetrasse, a quo toti alieni essent. Praeterea ex eadem oratione Lysiae apparere, Agoratum eundem honorem sibi asseruisse dicentem, se eo ipso nomine civitate Attica donatum esse, contra quem Lysiam contendere, et factum et praemium facti ab homine conficta esse. Immerito igitur Taylor. Vit. Lys. p. 118. dicit Lysiae, quum ad Acta Publica provocet, in narranda caede Phrynichi plus tribuendum esse, quam Thucydidi. „Quae Plut. Alc. 25. de Phrynichi morte refert, ea ex Thucydide hausit, ita tamen ut corruperit. Ac primum eodem errore, quo Schol. ad Arist. Lys. 313. ita loquitur, ac si Phrynichus ob ea, quae in Samo molitus erat, proditionis condemnatus fuerit, non propterea, quod statum paucorum instituerit et Lacedaemona legatus Peloponnesios arcessiverit. Deinde percussorem eius *ἕνα τῶν περιπόλων Ἕρμωνα* appellat, quum Thucydides *περίπολον* quidem percussorem dicat, sed non Hermonem, quem eodem loco *τῶν περιπόλων τινὰ τῶν Μουνυχίασι τεταγμένων ἄρχοντα* vocat, qui hoplitarum conatus adiuverit.“ Krueg. p. 384. Et *ἐξ ἐπιβουλῆς* significare insidias, deliberato consilio structas, docet Wessel. ad Diod. 13, 27. Tum *ἐν τῇ ἀγορᾷ πληθούσῃ* est *in foro hominum pleno*, ut monuit Arn. comparans Plut. l. c. *τὸν Φρύνιχον ἑνὸς τῶν περιπόλων ἐν ἀγορᾷ πατάξαντος.* Addit aliud esse locutionem *περὶ πλήθουσαν ἀγοράν*, quod non discrevit Duk., quem in falsa huius loci expositione sequuti sunt tum alii, tum Wachsm. Antt. Gr. 2, 2. p. 495, 88. et Heind. ad Platon. Gorg. 56. p. 77. Ceterum *ἀγορά* apud Graecos *πλήθει* eo tempore, quod est inter mane et meridiem, inde ab hora Romanorum tertia, nostra nona. Articulum in verbis *οὐδενὸς — τοῦ κελεύσαντος* praebent Cass. Aug. Pal. It. Vat. F. (Lugd.) Ven. Mosqu. Tus. Vulgo *τοῦ* om.,

πολὺ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου ἀπελθὼν ἀπέθανε παραχρῆμα, καὶ ὁ μὲν πατάξας διέφυγεν, ὁ δὲ ξυνεργὸς Ἀργεῖος ἄνθρωπος ληφθεὶς καὶ βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν τετρακοσίων οὐδενὸς ὄνομα τοῦ κελεύσαντος εἶπεν, οὐδὲ ἄλλο τι ἢ ὅτι εἰδείη πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐς τοῦ περιπολάρχου καὶ ἄλλοσε κατ' οἰκίας ξυνιόντας, τότε δὴ οὐδενὸς γεγενημένου ἀπ' αὐτοῦ νεωτέρου καὶ ὁ Θηραμένης ἤδη θρασύτερον καὶ Ἀριστοκράτης, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν τετρακοσίων αὐτῶν καὶ τῶν ἔξωθεν ἦσαν ὁμογνώμονες, ᾔεσαν ἐπὶ τὰ πράγματα. ἅμα γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς Λᾶς αἱ νῆες ἤδη περιπεπλευκυῖαι καὶ ὁρμισάμεναι ἐς τὴν Ἐπίδαυρον τὴν Αἴγιναν καταδεδραμήκεσαν· καὶ οὐκ ἔφη ὁ Θηραμένης εἰκὸς εἶναι ἐπ' Εὔβοιαν πλεούσας αὐτὰς ἐς Αἴγιναν κατακολπίσαι καὶ πάλιν ἐν Ἐπιδαύρῳ ὁρμεῖν, εἰ μὴ παρακληθεῖσαι ἥκοιεν ἐφ' οἷσπερ καὶ αὐτὸς ἀεὶ κατηγόρει· οὐκέτι οὖν οἷόν τε εἶναι ἡσυχάζειν. τέλος δὲ πολλῶν καὶ στασιωτικῶν λόγων καὶ ὑποψιῶν προςγενομένων, καὶ ἔργῳ ἤδη ἥπτοντο τῶν πραγμάτων· οἱ γὰρ ἐν τῷ Πειραιεῖ τὸ τῆς Ἠετιωνείας τεῖχος ὁπλῖται οἰκοδομοῦντες, ἐν οἷς καὶ Ἀριστοκράτης ἦν ταξιαρχῶν καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν ἔχων, ξυλλαμβάνουσιν Ἀλεξικλέα στρατηγὸν ὄντα ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς ἑταίρους τετραμμέ-

quod ob οὐδενός abesse vult Popp. „Ut enim, ait, οὐδεὶς ἄρχων dicimus, non οὐδεὶς ὁ ἄρχων, ita etiam reliqua participia substantive posita sensu indefinito articulum non adsciscunt. Conf. Matth. §. 271. adn., sed etiam quas dubitationes movit Graser. Specim. Advers. in Plat. p. 75. adn.“ Schol. κελεύσαντος· τὸν φόνον. Mox Peripolarchum intelligo cum Wachsmuthio Antt. Gr. 2, 1. p. 409, 112. praefectum Epheborum περιπόλων sive circitorum et custodum agri Attici, de quibus v. Schoem. de Comitt. Athen. p. 331. quamquam περιπολάρχην dictum esse etiam vigiliis praefectum, qui nocturno tempore stationes vigilum obiret, discas ex Hesychio v. κωδωνοφορῶν, vid. adn. ad 4. extr. Unius enim hominis et ephebis praeesse et nocturnas vigilias explorare vix fuerit: per naturam enim huius muneris non licebat unum noctes quasque easque totas per muros obambulare et tintinnabuli sonitu dormientes tentare, verum hoc a multis per vices factum esse consentaneum est. Et ἀπ' αὐτοῦ intellige μετὰ τὸν φόνον τοῦ Φρυνίχου. Tum ad καὶ τῶν ἔξωθεν supple τῶν τετρακοσίων, Heilm.: die entweder unter den Vierhunderten oder auch von andern Bürgern gleiche Gesinnungen mit ihnen hegten. Et κατακολπίσαι est εἰς τὸν (τῆς Αἰγίνης) κόλπον πλεῦσαι. Dein τὴν ἑαυτοῦ φυλήν habent Gr. Laur. Cl. Ven. et in marg. Cass. Vulgo φυλακήν. „Φυλήν defendi potest e 6, 98. καὶ τῶν Ἀθηναίων φυλὴ μία τῶν ὁπλιτῶν. Permutantur etiam haec ibidem c. 100. 101.“ Duk. Adde 7, 69. et Taylor. Lectt. Lys. p. 236. Reisk.

πρὸς τοὺς ἑταίρους] Cass. Aug. Pal. It. Vat. D. E. Vall. Wyttenb. Ecll. Hist. p. 404. Vulgo ἑτέρους, quod in Lugd. glossa marg. τοῦ δήμου instructum est. Vulgatam tuentur Haack. et Krueg. p. 385. interpretantes *factionem Therameni et Aristocrati contrariam*. De confusione harum vocum frequentissima agunt multi, quos citavit Kruegi p. 385. Idem disputat contra Wyttenb., Taylor. Vit. Lys. p. 115. et Ruhnk. H. cr. Oratt. Gr. p. 133. statuentes, qui in moliendo paucorum dominatu Quadringentos iuverint, eorum socios per excellentiam

νοὺς καὶ ἐκ τῆς οἰκίας ἀγαγόντες εἶρξαν· ξυνεπελάβοντο δὲ αὐτοῖς ἅμα καὶ ἄλλοι καὶ Ἕρμων τις τῶν περιπόλων τῶν Μουνυ-

ἑταίρους dictos esse. Sed rationes, quare hanc sententiam reiiciat, Krueg. neque hic, neque p. 363., quo nos ablegat, protulit. Nam quod ἑταιρία in universum factionis nomen est, eo non negatur, ἑταίρους aliquos aliquo tempore κατ' ἐξοχήν appellatos esse. Sic nuper usque hetaeristas appellabant rebus recentiorum Graecorum studentes." Atque ut disceremus, τοὺς ἑτέρους esse homines alterarum partium, sive adversarios, nihil opus erat afferri locum Thuc. 7, 34. Ἑταίρους etiam Valla legit: *comprehendunt Alexiclem, inter collegas status paucorum praecipua dignitate praeditum.* De accentu in Μουνυχίασι vid. Matth. p. 302. Ad ξυνεπιληψόμενος supple τὸν Ἀλεξικλέα. Paulo inferius ὅς ἦν αὐτῷ ὁμογνώμων editum est ex Vat. „Lugd. ὅς τε (?), de quo v. Herm. ad Soph. Oed. R. 788., sed a prosa oratione abhorret. Pro ὅς num ὅςτις apud veteres scriptores nonnunquam positum sit, dubitatur, sed affirmant Matth. §. 483. p. 906. Schaef. Appar. cr. Demosth. Vol. 4. p. 238. 662." Popp. In verbis ὅσον καὶ ἀπὸ βοῆς ἕνεκα haud pauci libri καί tuentur, quod quid significet, Popp. negat se perspicere et γε fuisse coniicit, comparans Dion. Cass. 51, 9. Converto so sehr er nur zum Schein mit der Stimme vermochte. Et cum ἀπὸ βοῆς ἕνεκα compares Xen. H. Gr. 2, 4, 31. ἐπεὶ δ' οὐκ ἐπείθοντο, προςέβαλλεν ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκεν, ὅπως μὴ δῆλος εἴη εὐμενὴς αὐτοῖς ὤν. Interpreter nur zum Scheine schreiend. Similiter Lucian. de Salt. 5. Vol. 5. p. 124. ὅσον πείρας ἕνεκα. Alia recensuit Popp. 1, 1. p. 198. Conf. Wyttenb. Ecll. Hist. p. 414. 456. et de praepositionibus cum pleonasmo positis Herm. de Ellips. et Pleonasm. p. 202., ad Soph. Tr. 1150., sicut de praesenti loco Matth. §. 636., Misc. Philol. 2, 2. p. 104. Porro pro τῷ πλήθει D. marg. Steph. Vall. (qui *revera* convertit) Tus. atque Cass. in marg. man. rec. dant τῷ ἀληθεῖ. Itidemque Cl. (quamquam tacente Arn.) et pro varia lectione Schol. Theramenes comitesque simulate clamabant quasi succensentes; Aristarchus vir ut qui maxime paucorum imperio favens (ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐκ πλείστου ἐναντίος τῷ δήμῳ c. 90.) *vere et serio* succensebat. Ita sane sensus exit et aptus et vero necessarius. Ideoque post Haackium ipse illud τῷ ἀληθεῖ arripueram, quamquam ratio mihi improbanda videtur, qua ille ductus vulgatum reiicit. Negat se intelligere, quid verba τῷ πλήθει significare possint et inepta dicit. „Quum ad ὁπλίτας sit, pertineant, Thucydides dicturus fuerit αὐτοῖς." Is igitur per communem cum Bauero errorem iunxit τῷ πλήθει ἐχαλέπαινον, quum iungendum sit ἐναντίοι τῷ πλήθει, *inimici popularis imperii.* Illud τῷ ἀληθεῖ defensores nactum est etiam Kruegerum ad Dionys. p. 386. et Benedictum, quamquam cur praeferrent, causas nullas adiecerunt. Et tamen οἱ ἐναντίοι nimis nude positum esse aliquis dicat, nisi adiiciatur vulgatum τῷ πλήθει, ut suspicio suboriatur, scribendum esse καὶ οἱ ἐναντίοι τῷ πλήθει τῷ ἀληθεῖ ἐχαλέπαινον, quia nec τῷ πλήθει nec τῷ ἀληθεῖ facile abesse posse videtur. Et illud quidem ut addatur, postulat orationis perspicuitas; hoc oppositionis ratio, quae inter verba ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκα et τῷ ἀληθεῖ, sive inter Theramenem ac sectatores, qui se succensere simulabant, et Aristarchum popularisque imperii osores obtinet. Hos enim revera indignatos fuisse, consentaneum est. Tametsi quominus ita statuerem, me retinuit, quod τῷ ἀληθεῖ hoc sensu dici, ut sit *revera*, neque usus Graecorum pati videtur, nec Thucydidis, ex cuius consuetudine τὸ ἀληθές dici necesse foret, ut probatur exemplis tum aliis, tum his a Dukero (quamvis ad stabiliendam scripturam τῷ ἀληθεῖ), allatis: 6, 33. πρόφασιν μὲν — τὸ δὲ ἀληθές et

χίλιοι τεταγμένων ἄρχειν· τὸ δὲ μέγιστον, τοῦ ὁπλιτικοῦ τὸ στῖφος ταῦτα ἐβούλετο. ὡς δὲ ἐσηγγέλθη τοῖς τετρακοσίοις, ἔτυχον δὲ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ξυγκαθήμενοι, εὐθὺς πλὴν ὅσοις μὴ βουλομένοις ταῦτα ἦν ἑτοῖμοι ἦσαν ἐς τὰ ὅπλα ἰέναι, καὶ τῷ Θηραμένει καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἠπείλουν. ὁ δὲ ἀπολογούμενος ἑτοῖμος ἔφη εἶναι ξυναφαιρησόμενος ἰέναι ἤδη. καὶ παραλαβὼν ἕνα τῶν στρατηγῶν ὃς ἦν αὐτῷ ὁμογνώμων, ἐχώρει ἐς τὸν Πειραιᾶ· ἐβοήθει δὲ καὶ Ἀρίσταρχος καὶ τῶν ἱππέων νεανίσκοι. ἦν δὲ θόρυβος πολὺς καὶ ἐκπληκτικός· οἵ τε γὰρ ἐν τῷ ἄστει ἤδη ᾤοντο τόν τε Πειραιᾶ κατειλῆφθαι καὶ τὸν ξυνειλημμένον τεθνάναι, οἵ τε ἐν τῷ Πειραιεῖ τοὺς ἐκ τοῦ ἄστεος ὅσον οὔπω ἐπὶ σφᾶς παρεῖναι. μόλις δὲ τῶν τε πρεσβυτέρων διακωλυόντων τοὺς ἐν τῷ ἄστει διαθέοντας καὶ ἐπὶ τὰ ὅπλα φερομένους, καὶ Θουκυδίδου τοῦ Φαρσαλίου τοῦ προξένου τῆς πόλεως παρόντος καὶ προθύμως ἐμποδών τε ἑκάστοις γιγνομένου καὶ ἐπιβοωμένου μὴ ἐφεδρευόντων ἐγγὺς τῶν πολεμίων ἀπολέσαι τὴν πατρίδα, ἡσύχασάν τε καὶ σφῶν αὐτῶν ἀπέσχοντο. καὶ ὁ μὲν Θηραμένης ἐλθὼν ἐς τὸν Πειραιᾶ, ἦν δὲ καὶ αὐτὸς στρατηγός, ὅσον καὶ ἀπὸ βοῆς ἕνεκα, ὠργίζετο τοῖς ὁπλίταις· ὁ δὲ Ἀρίσταρχος καὶ οἱ ἐναντίοι τῷ πλήθει ἐχαλέπαινον. οἱ δὲ ὁπλῖται ὁμόσε τε ἐχώρουν οἱ πλεῖστοι τῷ ἔργῳ καὶ οὐ μετεμέλοντο, καὶ τὸν Θηραμένην ἠρώτων εἰ δοκεῖ αὐτῷ ἐπ' ἀγαθῷ τὸ τεῖχος οἰκοδομεῖσθαι, καὶ εἰ ἄμεινον εἶναι καθαιρεθέν. ὁ δέ, εἴπερ καὶ ἐκείνοις δοκεῖ καθαιρεῖν, καὶ ἑαυτῷ ἔφη ξυνδοκεῖν. καὶ ἐντεῦθεν εὐθὺς ἀναβάντες οἵ τε ὁπλῖται καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνθρώπων κατέσκαπτον τὸ τείχισμα. ἦν δὲ πρὸς τὸν ὄχλον ἡ παράκλησις ὡς

Lucian. Harmon. 3. Vol. 4. p. 142. Bip. λόγῳ μὲν — τὸ δ' ἀληθές. Arn. ἐχαλέπαινον convertit were for violent measures coll. 3, 82. ὁ μὲν χαλεπαίνων πιστὸς ἀεί. At ibi χαλεπαίνων est unversöhnlich; quemadmodum χαλεπός 3, 40. et hic ἐχαλέπαινον, sie wären unversöhnlich. Tum ad verba καὶ εἰ ἄμεινον εἶναι supple δοκεῖ cum Kruegero p. 386. Verba μὴ ὀνομάζειν pendent ex ἐπεκρύπτοντο, hoc sensu: *consilium suum, quamquam in eo res erat, tamen adhuc tegebant nomine Quinque Millium, ita ut non aperte dicerent: „quicunque vellet populare imperium etc.“* Arn. confert 2, 53. ἃ πρότερον ἀπεκρύπτετο μὴ καθ' ἡδονὴν ποιεῖν. Ad φοβούμενοι μὴ τῷ ὄντι ὦσι cogita οἱ πεντακισχίλιοι. Schol. φοβούμενοι δηλαδή, μή τις, εἰπὼν ὅτι ὀρέγεται δημοκρατίας, πρός τινα ὃς ἐστι τῶν πεντακισχιλίων, ἀγνοῶν ὅτι ἐστὶν εἷς ἐκείνων, ἐν κινδύνῳ γένηται. „*Timebant ne Quinquies Mille reapse exsent*, i. e. lecti sint a Quadringentis, quamquam nominibus eorum nondum publice renunciatis. Si enim lecti essent, imprudentis erat de vetere democratia loqui ad unum, qui in numerum Quinque Millium lectus esset, quia is ut unus ex corpore civium, qui ceteros non lectos imperio excluderent, non libenter imperium communicaturus erat cum universis civibus Atticis.“ Arn. Verba τὸ δ' αὖ ἀφανὲς Schol. ita explanat: ἀδήλου δέ, φησίν, ὄντος, ὅτι εἰσὶ πεντακισχίλιοι, φόβον παρασκευάσειν τοῦτο καὶ ὑποψίαν τοῖς Ἀθηναίοις πρὸς ἀλλήλους· ἕκαστος γὰρ τὸν πέλας ᾤετο τῶν πεντακισχιλίων εἶναι.

χρῆ, ὅςτις τοὺς πεντακιςχιλίους βούλεται ἄρχειν ἀντὶ τῶν τετρακοσίων, ἰέναι ἐπὶ τὸ ἔργον. ἐπεκρύπτοντο γὰρ ὅμως ἔτι τῶν πεντακιςχιλίων τῷ ὀνόματι, μὴ ἄντικρυς δῆμον ὅςτις βούλεται ἄρχειν ὀνομάζειν, φοβούμενοι μὴ τῷ ὄντι ὦσι καὶ πρός τινα εἰπών τίς τι ἀγνοίᾳ σφαλῇ. καὶ οἱ τετρακόσιοι διὰ τοῦτο οὐκ ἤθελον τοὺς πεντακιςχιλίους οὔτε εἶναι οὔτε μὴ ὄντας δήλους εἶναι, τὸ μὲν καταστῆσαι μετόχους τοσούτους ἄντικρυς ἂν δῆμον ἡγούμενοι, τὸ δ' αὖ ἀφανὲς φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξειν.

93 *Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τετρακόσιοι ἐς τὸ βουλευτήριον ὅμως καὶ τεθορυβημένοι ξυνελέγοντο· οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ ὁπλῖται, τόν τε Ἀλεξικλέα ὃν ξυνέλαβον ἀφέντες καὶ τὸ τείχισμα καθελόντες, ἐς τὸ πρὸς τῇ Μουνυχίᾳ Διονυσιακὸν [τὸ ἐν τῷ Πειραιεῖ] θέατρον ἐλθόντες καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα, ἐξεκλησίασαν, καὶ δόξαν αὐτοῖς εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ*

93. *ὅμως καὶ τεθορυβημένοι*] De collocatione adverbii ὅμως v. Matth. p. 1116. *Ἐς τὸ πρὸς τῇ Μουνυχίᾳ Διονυσιακὸν τὸ ἐν τῷ Πειραιεῖ θέατρον* insertis verbis *τὸ ἐν τῷ Π.* habent Cass. Aug. Pal. It. Vat. F. Mosqu. Ven. et marg. Cl. et Vall. (nisi quod ex F. *τω ἐν τῇ Π.* affertur). Quaestio haec est, utrum et Munychiae et Piraeo suum fuerit theatrum, an unum theatrum, inter hos duos locos situm, modo huic modo illi accensitum fuerit, ut Popp. adnotavit. Schoem. de Comitt. Athen. ita p. 57. disserit: „Quod additur in quibusdam libris *τὸ ἐν τῷ Π.*, tum demum defendi posset, si certum esset, idem esse hoc theatrum, quod Thucydides designat, atque illud in Piraeo theatrum, de quo p. 56. adn. 32. dictum est. Arbitratus id est Spanh. ad argum. Arist. Ran. p. 14. Beck., sed sine idonea causa, ut mihi videtur." Theatrum Piraei commemorat Lys. c. Agorat. p. 464. 479. Xen. H. Gr. 2, 4, 32. Eandem sententiam cum Spanhemio habent Wyttenb. Ecll. Hist. p. 415. et Schneid. in Addend. ad Xen. l. c. p. 101. ed. pr. Krueg. quoque p. 386. eam tuetur, quia Munychia Piraei pars fuerit, id quod patere ait ex Thuc. 2, 13. Lexic. Seguer. p. 279. Meurs. Piraeo c. 9. Quod ut fateor verum esse, ita non intelligo, quid tum hoc additamento opus fuerit. Magis mihi id, quod Krueg. vult, hac re commendari videtur, quod, si suum Munychiae theatrum fuisset, non *πρός*, sed *ἐν τῇ Μουνυχίᾳ* dicturus scriptor erat. Conf. Chandl. Itin. p. 33. vers. Germ. [Quaestio nunc per Leakium Athen. p. 346. adn. 4. et p. 349 sq. versionis Germ. diiudicata est. In Piraeo duo theatra erant, alterum a Munychia remotius, alterum ad ipsum isthmum Munychiae (ergo *πρὸς τ. Μ.*) eiusque etiamnunc reliquiae extant. Theatrum a Thucydide *πρὸς τ. Μ.* dictum Lysiae dicitur *Μουνυχίασιν* esse. Nihilominus inserta ab illis libris *τὸ ἐν τῷ Π.*, quamquam verissima, cum Arnoldo recte pro adnotatione marginali habueris.] De locutione *θέμενοι τὰ ὅπλα* v. adn. ad 2, 2. 4, 44. coll. Vales. ad Harpocr. in *θέμενοι τὰ ὅπλα*, Valck. ad Herodot. 9, 52. Wess. ad Diod. 12, 66. 20, 30. Leopard. Emendatt. 11, 20. Sturz. Lex. Xen. s. v. *ὅπλον*.

ἐξεκλησίασαν] I. Vulgo *ἐξεκκλησίασαν*. Receptam scripturam tuetur Buttm. Gr. max. Vol. 1. p. 344. loco Demosth. or. Mid. p. 577., quod sequitur Krueg. p. 387., non improbat Matth. §. 170. At Schneid. in Lexic. s. v. et Schoem. istam formulam ducunt ab *ἐξεκκλησιάζειν*, scribentes per duplex *κ*. Sturz. Lex. Xen. Vol. 2. p. 215.: „*Ἐκκλησιάζειν*, aiunt, est *ordinariis comitiis interesse*; *ἐξεκκλησιάζειν*, *extra locum solitum concionem habere*, ut *ἐκκαθεύδειν*, quo utitur Xen. H. Gr. 2, 4, 32.

θεντο αὐτοῦ ἐν τῷ Ἀνακείῳ τὰ ὅπλα. ἐλθόντες δὲ ἀπὸ τῶν ετρακοσίων τινὲς ἠρημένοι πρὸς αὐτοὺς ἀνὴρ ἀνδρὶ διελέγονό τε, καὶ ἔπειθον οὓς ἴδοιεν ἀνθρώπους ἐπιεικεῖς αὐτούς τε συχάζειν καὶ τοὺς ἄλλους παρακατέχειν, λέγοντες τούς τε πενακισχιλίους ἀποφανεῖν, καὶ ἐκ τούτων ἐν μέρει ᾗ ἂν τοῖς εντακισχιλίοις δοκῇ τοὺς τετρακοσίους ἔσεσθαι, τέως δὲ τὴν όλιν μηδενὶ τρόπῳ διαφθείρειν μηδ' ἐς τοὺς πολεμίους ἀνῶαι. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος τῶν ὁπλιτῶν, ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς ολλοὺς λόγων γιγνομένων, ἠπιώτερον ἦν ἢ πρότερον, καὶ φοβεῖτο μάλιστα περὶ τοῦ παντὸς πολιτικοῦ. ξυνεχώρησάν τε ιςτ' ἐς ἡμέραν ῥητὴν ἐκκλησίαν ποιῆσαι ἐν τῷ Διονυσίῳ περὶ μονοίας. ἐπειδὴ δὲ ἐπῆλθεν ἡ ἐν Διονύσου ἐκκλησία καὶ ὅσον 94
ὐ ξυνειλεγμένοι ἦσαν, ἀγγέλλονται αἱ δύο καὶ τεσσαράκοντα ῆες καὶ ὁ Ἀγησανδρίδας ἀπὸ τῶν Μεγάρων τὴν Σαλαμῖνα αραπλεῖν· καὶ πᾶς τις τῶν πολλῶν αὐτὸ τοῦτο ἐνόμιζεν εἶ-

ocente Valck. ad Herodot. p. 683. est *extra solitum locum dormire.*" ıtque eo sensu voce ἐξεκκλησιάζειν Xenophontem H. Gr. 5, 3, 16. usum sse, addit Schneid. adn. ad h. l. et ad 2, 4, 32. Quamquam etiam ro ἐκκλησιάζειν simpliciter illud alterum dictum reperiri, non infitiaır Schoem. Ἐκκλησιάζειν idem negat apud probatos scriptores esse *oncionari*, quamquam id ait Hesych., semper enim id verbum significare *comitiis interesse.* Zonaras: ἐξεκκλησίασε, συνήθροισεν. Mox αὐοῦ in ἔθεντο αὐτοῦ si verum est (omittitur autem in Cass. Aug. It. 'at. et a Valla, quorum primo rec. man. ad marginem adscriptum est), 'opp. ait significare debere *in urbe.* Anaceum sive templum Castoris t Pollucis Leak. Athen. p. 200 sqq. vers. Germ. collocat ad radices cropolis latere septentrionali. Conf. Od. Muell. s. v. Attica p. 237. d παρακατέχειν supple ἡσυχάζοντας εἰς τοὺς πολεμίους. Et verba ερὶ τοῦ παντὸς πολιτικοῦ Schol. interpretatur περὶ τῆς πάσης ποιτείας.

ἐν τῷ Διονυσίῳ] Biagius de Decretis Athen. p. 15. §. 10. manifeto errat, quum putat, ubicunque de comitiis ἐν Διονύσου sermo sit, ıtelligendum esse in Munychia theatrum, quasi alterum illud in urbe lane non fuisset. Eodemque modo etiam Duk. ad Thuc. 8, 93. haud pposite laudat Polluc. 8, 33., ubi non illud in Munychia, sed urbanum heatrum intelligendum est, quod unum simpliciter, nullaque definitione ddita, vocari solet τὸ Διονυσιακὸν θέατρον. SCHOEM. d. Comit. Athen. . 57. Conf. Boeckh. de Dionysiis cap. 11. in Commentt. Academ. Lit. erolinens. anni 1817. Huius theatri etiamnunc quaedam reliquiae pectantur ad angulum moenium acropolis, qui spectat inter austrum t orientem. v. Leak. Athen. p. 141 sqq. Conf. Od. Muell. s. v. Attica . 234. Adde, quem Arn. citat, Hawkins. in Walpolii Memoirs of Turey Vol. 1. p. 497.

94. πᾶς τις τῶν πολλῶν] Vat. Vall. At Cass. Aug. Pal. It. Ven. . F. I. K. m. Ar. Chr. Dan. marg. Steph. πολλῶν ὁπλιτῶν, sicut l. ex emend. et Vat. cum γρ. Vulgo πᾶς τις τῶν ὁπλιτῶν. „Verum sse τῶν πολλῶν et Valla docet, *ac nemo ex hac turba fuit* interpreıns', et ex eo patet, quod non modo hoplitae, sed omnino οἱ Ἀθηαῖοι — εὐθὺς δρόμῳ ἐς τὸν Πειραιᾶ πανδημεὶ ἐχώρουν." KRUEG. . 387. Adde quod οἱ πολλοὶ sunt *Democratici*, inimici Quadringentoım Virorum, quos c. 92. dixerat τὸ πλῆθος in verbis: ὠργίζετο τοῖς πλίταις· ὁ δὲ Ἀρίσταρχος καὶ οἱ ἐναντίοι τῷ πλήθει ἐχαλέπαινον, ex

ναι τὸ πάλαι λεγόμενον ὑπὸ Θηραμένους καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ὡς ἐς τὸ τείχισμα ἔπλεον αἱ νῆες, καὶ χρησίμως ἐδόκει καταπεπτωκέναι· ὁ δὲ Ἀγησανδρίδας τάχα μέν τι καὶ ἀπὸ ξυγκειμένου λόγου περί τε τὴν Ἐπίδαυρον καὶ ταύτῃ ἀνεστρέφετο, εἰκὸς δ' αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν παρόντα στασιασμὸν τῶν Ἀθηναίων, δι' ἐλπίδος ὡς κἂν ἐς δέον παραγένοιτο, ταύτῃ ἀνέχειν. οἱ δ' αὖ Ἀθηναῖοι, ὡς ἠγγέλθη αὐτοῖς, εὐθὺς δρόμῳ ἐς τὸν Πειραιᾶ πανδημεὶ ἐχώρουν, ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου μείζονος ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων, οὐχ ἑκὰς ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι

quo ipso loco *ὁπλιτῶν* huc manasse videtur. Arn. putat *ὁπλιτῶν* in margine adscriptum fuisse ad explicanda verba *τῶν πολλῶν*, quia cives mediae dignitatis i. e. hoplitae praecipuas partes in hac conversione rerum agebant. „*Τῶν πολλῶν*, ait, refertur ad illos, quos Thuc. modo appellaverat *τὸ πᾶν πλῆθος τῶν ὁπλιτῶν*. Ea verba significatura fuissent *multitudinem* simpliciter i. e. omnem civitatem, at hic series narrationis sensum eorum restringit, ut indicent mediam civium classem sive graviter armatos et proinde *totam multitudinem mediae classis*. Verba *ταύτῃ ἀνέχειν* Bau. dicit idem esse quod paulo ante *ἀναστρέφεσθαι*. Schol. *ἤγουν ἀπέχειν*. Scrib. *ἐπέχειν*. Id quod colligo ex glossa Zonarae, Suidae, Phavorini, et ex Anecdd. Bekk. 1. p. 399. 400. *ἀνέχει, σώζει, οὐχ ὥς τινες ἀντὶ τοῦ ἐπέχει.* At *ἐπέχειν* vera est praesenti loco expositio; dicit enim Hegesandridam circa has regiones *substitisse, moratum esse.* Tum in verbis *οἱ δ' αὖ Ἀθηναῖοι* Vat. om. *αὖ*. Bekk. legi vult *οὖν*, quod probat Arn., quia praecedens sententia proprie sit in parenthesi et Athenienses per totum cap. primarium subiectum sint. Tamen *αὖ* excusationem habere putat, quia Peloponnesii subiectum sint sententiae proxime praecedentis et *αὖ* solenniter ponatur, ubi aliud subiectum inducitur.

ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου μείζονος ἢ ἀπό] Vat. *ἡ* pro *ἢ* habet, I., sicut Schneid. ad oram ed. Duk. bibl. Francof. ad Viadr. coniecerat, *τοῦ ἀπό* pro solo *ἀπό*. Cl. Ven. om. *ἤ*. Vulgatam interpretatur Matth. p. 845. init. Schol. *περιαιρετέον τὸν ἢ σύνδεσμον.* Cum hoc facit Arn. interpretans seeing that a foreign war, greater than their domestic one, was now brought home to the very mouth of their harbour. Greg. Cor. p. 90. adscriptis verbis *ὡς τοῦ ἰδίου — πρὸς τῷ λιμένι ὄντος*, particulam *ἢ* ex abundantia additam dicit, et sensum hunc esse: *ἀντὶ τοῦ ἰδίου πολέμου μείζονος ἀπὸ τῶν πολεμίων.* Series narrationis hunc sensum inesse debere docet: domesticum bellum esse minus hostili irruptione, quae ad ipsas portas iam pervenisset. Sed hic sensus vulgata non redditur. Alii *ἢ* delent, alii ellipsin particulae *οὐ* vel *μή* statuunt. Koen. ad Greg. p. 89. transpositis verbis legit *ὡς μείζονος ἢ τοῦ ἰδίου, πολέμου ἀπὸ πολεμίων — ὄντος.* Facillime omnium incidas in eam coniecturam, quam Duk. protulit, post *πολέμου* inserens *οὐ*. Similis difficultas inest in verbis Charitonis p. 126, 15. *περὶ δὲ τῆς δευτέρας δίκης μᾶλλον φοβοῦμαι· οὐ γὰρ μείζων ὁ κίνδυνος.* Utroque loco et Charitonis et Thucydidis Dorv. suspicatur *μείονος* legendum esse. Haack. cum Scholiasta et Acacio particulam *ἢ* tollit. Krueg. p. 387. vulgatam scripturam explicari posse putat hoc modo: *putabant enim maius esse periculum, quod a suis* (i. e. ab optimatibus), *quam quod ab hoste immineret, neque illud procul, sed ad portum esse.* Atque sic dicit etiam a Valla et Heilm. locum intellectum esse, quorum hic ita: die Athenienser eilten in den Piraeeus, allwo sie einen gefährlicheren Krieg mit ihren Landsleuten, als der mit den Feinden

ὄντος. καὶ οἱ μὲν ἐς τὰς παρούσας ναῦς ἐσέβαινον, οἱ δὲ ἄλλας καθεῖλκον, οἱ δέ τινες ἐπὶ τὰ τείχη καὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος παρεβοήθουν. αἱ δὲ τῶν Πελοποννησίων νῆες παρα- 95 πλεύσασαι καὶ περιβαλοῦσαι Σούνιον ὁρμίζονται μεταξὺ Θορικοῦ τε καὶ Πρασιῶν, ὕστερον δὲ ἀφικνοῦνται ἐς Ὠρωπόν. Ἀθηναῖοι δὲ κατὰ τάχος καὶ ἀξυγκροτήτοις πληρώμασιν ἀναγκα-

war, und dieses nicht in der Ferne, sondern dicht am Hafen zu führen zu haben glaubten. Hanc igitur hi voluerunt sententiam esse: magis Athenienses sibi timuisse a proditione factionis optimatum, quam ab ipsis hostibus iam circa portum versantibus. Atqui id ipsum, quod hostes ante portum erant, effecit, ut obliti periculi, quod ab domesticis hostibus imminebat, relicta concione uno curriculo contra externos tenderent. Vide ne scribendum sit ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου μείζονος τοῦ ἀπὸ τῶν πολεμίων, οὐχ ἑκάς, ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι ὄντος i. e. ὡς μείζονος ἢ τοῦ ἰδίου τοῦ ἀπὸ τῶν πολεμίων πολέμου οὐχ ἑκάς, ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι ὄντος, *quippe maiori bello, quam bellum intestinum erat, ab hostibus externis imminente, eoque non procul, sed ad portum gerendo.* Atque hoc ipsum nunc inventum est in Ven.

95. ἀξυγκροτήτοις] i. e. *militibus et nautis incompositis, nullo usu subactis*, ut explicat Reitz. ad Lucian. de Gymn. 29. Vol. 7. p. 490. Lucian. Gall. 24. Vol. 6. p. 327. ἵππος συγκεκροτημένη, *equitatus exercitatissimus*, Arn.: with crews not yet used to one another, not as yet blended by discipline and practice into one solid mass. Metaphoram dicit ductam a metallis confusis et commassatis; addit exempla Soph. Ant. 430. Dion. Cass. 38, 45. Polyb. 1, 61, 3., ubi τὰ πληρώματα συγκεκροτημένα contrarie ponuntur ἀνασκήτοις καὶ πρὸς καιρὸν ἐμβεβλημένοις. Et πάντα εἶναι alicui dicuntur, qui in summo honore, auctoritate et existimatione sunt, qui omnia apud aliquem possunt, a quibus omnia exspectant, et in quibus omnes spes suas opesque sitas esse putant. v. Ruhnk. ad Vellei. 2, 103. et interpp. ad Petron. c. 37. Matth. p. 819. Valck. ad Herodot. 7, 156. Herm. ad Vig. p. 727, 95. Hic dicitur spes omnis et omne praesidium Atheniensibus in sola Euboea posita fuisse, ideoque omnia posthabebant prae cura illius insulae defendendae et servandae. Tum Θυμοχάρην habent multi libri pro vulgata Θυμόχαριν; atque emendaverat iam Palmer. Exercc. p. 57. Popp. conferri iubet Lysiam pr. Polystr. §. 14. „Duos praetores harum navium nominat Diod. 13, 34. Fortassis alter erat Euclides ὁ ἐξ Ἐρετρίας στρατηγός (vid. Inscr. apud Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 171. sive C. I. Vol. 1. p. 221. sub Pryt. VI.), qui proinde ταῖς πρότερον ἐν Εὐβοίᾳ οὔσαις ναυσὶ praefuerit." Krueg. p. 388. Haec inscriptio continet rationes Quaestorum Minervae anni Ol. 92, 3. (410.) In verbis ὧν ἀφικομένων — ἐγένοντο genitivi absoluti sunt pro nominativis. Mox aliquot libri habent ἐς Εὔβοιαν οὔσαις. „At εἶναι ἐς si eo modo, quo παρεῖναι ἐς dicatur, debet significare *profectum esse* sive *venisse in aliquem locum.* At naves illae, quae numerum triginta sex complebant, iam ante adventum Thymocharis in insula fuerant." Popp. Pro διέχει pauci quidam libri ἀπέχει. Restitui vulgatam. Hesychius: διέχειν, διεστάναι, διεληλυθέναι. Thom. M. p. 234. διέχει δοκιμώτερον, ἢ ἀπέχει, οἷον· „δέκα σταδίους διέχει." καὶ Θουκυδίδης· „διεῖχον δὲ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων" etc. Vid. adn. ad 2, 81. At Popponi διέχει a Thomae M. sectatoribus excogitatum esse videtur, quem minus recte praecepisse dicit, quum ἀπέχειν saepissime legatur et apud Thucydidem et apud alios optimos scriptores. Pro ἐκ τῶν ἐπ' ἔσχατα etc. Valck. ad Theocr. Adoniaz. Vol. 2. p. 61. Heind. pu-

σθέντες χρήσασθαι, οἷα πόλεώς τε στασιαζούσης καὶ περὶ τοῦ μεγίστου βουλόμενοι ἐν τάχει βοηθῆσαι, Εὔβοια γὰρ αὐτοῖς ἀποκεκλῃμένης τῆς Ἀττικῆς πάντα ἦν, πέμπουσι Θυμοχάρην στρατηγὸν καὶ ναῦς ἐς Ἐρέτριαν. ὧν ἀφικομένων ξὺν ταῖς πρότερον ἐν Εὐβοίᾳ οὔσαις ἓξ καὶ τριάκοντα ἐγένοντο. καὶ εὐθὺς ναυμαχεῖν ἠναγκάζοντο. ὁ γὰρ Ἀγησανδρίδας ἀριστοποιησάμενος ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ ἀνήγαγε τὰς ναῦς· διέχει δὲ μάλιστα ὁ Ὠρωπὸς τῆς τῶν Ἐρετριέων πόλεως θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα σταδίους. ὡς οὖν ἐπέπλει, εὐθὺς ἐπλήρουν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς ναῦς, οἰόμενοι σφίσι παρὰ ταῖς ναυσὶ τοὺς στρατιώτας εἶναι· οἱ δὲ ἔτυχον οὐκ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἄριστον ἐπισιτιζόμενοι, οὐδὲν γὰρ ἐπωλεῖτο ἀπὸ προνοίας τῶν Ἐρετριέων, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐπ' ἔσχατα τοῦ ἄστεος οἰκιῶν, ὅπως σχολῇ πληρουμένων φθάσειαν οἱ πολέμιοι προσπεσόντες καὶ ἀναγκάσειαν τοὺς Ἀθηναίους οὕτως ὅπως τύχοιεν ἀνάγεσθαι. σημεῖον δὲ αὐτοῖς ἐς τὸν Ὠρωπὸν ἐκ τῆς Ἐρετρίας, ὁπότε χρὴ ἀνάγεσθαι, ἤρθη. διὰ τοιαύτης δὴ παρασκευῆς οἱ Ἀθηναῖοι ἀναγόμενοι, καὶ ναυμαχήσαντες ὑπὲρ τοῦ λιμένος τῶν Ἐρετριέων, ὀλίγον μέν τινα χρόνον ὅμως καὶ ἀντέσχον, ἔπειτα ἐς φυγὴν τραπόμενοι καταδιώκονται ἐς τὴν γῆν. καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν

tat hic olim scriptum fuisse *ἐκ τῶν ἐπ' ἐσχατιᾷ τοῦ ἄστεος οἰκιῶν*. Mox aliquot libri *ὁπότε χρῆν*, „quod magis valeret *tum, quum debebant in altum provehi*, quam *quando* sive *quo tempore oporteat provehi*. Adde Buttm. Gr. med. §. 137. adn. 7. (ed. 13.)" Popp. Tum alii libri *διὰ τοιαύτης — παρασκευῆς*, alii *διὰ τοιαύτην — παρασκευήν*. Valla *tali apparatu*, Heilm. in einer so nachtheiligen Verfassung. Genitivum recte probant Popp. et Krueg. p. 295., qui confert 4, 8. extr. *τοῦ χωρίου δι' ὀλίγης παρασκευῆς κατειλημμένου*. Pro *ἀναγόμενοι* Vat. *ἀντιγαγόμενοι*, quod propter *ναυμαχήσαντες* Haack. ex coniectura receperat. At v. adn. ad 1, 29. Dein *οἳ δὲ ἐς τό* etc. habent Steph. Vall. „Ita concinnius legeris, quam cum vulgatis libris *οἱ δέ*, subaudiendum enim est ex praecedentibus *καταφεύγουσι*, et *παραγίγνονται* pro apodosi accipiendum." Haack. Popp. addit, in vulgata *διασώζονται* pro *περιγίγνονται* dicendum fuisse. Porro *τείχισμα* Vat. praebet. Valla *munitiones*, vulgo *ἐπιτείχισμα*. Illam probabilem emendationem Arn. dicit, quia *ἐπιτείχισμα* sermone Thucydideo munitio sit adversus alteram exstructa, et hoc castellum in agro Eretriensi, etiamsi aedificatum fuerit coercendorum Eretriensium causa (quamquam id non appareat ex narratione), tamen in terra Atheniensibus parenti vix adversus Eretrienses exstructum esse, quasi hostes fuerint, dici possit. Idem probabile esse existimat, hoc castellum sive hanc munitionem nihil fuisse nisi stationem ad litus Euripi, factum ad litus ab escensionibus navium hostium piraticarum defendendum coll. 2, 32. Bekk. ex uno Dan. edidit *ἐν τῇ Ἐρετριαίᾳ* pro vulgata *Ἐρετρίᾳ* putans procul dubio intelligendum esse *in agro Eretriae*. Hoc tamen fortasse vel vulgata scriptura significat, siquidem etiam 4, 118. *ἐν τῇ Τροιζῆνι* (si illo loco Arnoldi interpretationem probes) est *in agro Troezenis*, et 5, 80. *ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ* non potest aliud esse, nisi *in agro Epidauri*. Verba *ὃ εἶχον αὐτοί* Arn. refert ad cleruchos Atticos, quos eo Pericles recuperata post defectionem Euboea miserat 1, 114. De Oreo v. quos citat Krueg. p. 388.

πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἐρετριέων ὡς φιλίαν καταφεύγουσι, χαλεπώτατα ἔπραξαν, φονευόμενοι ὑπ᾽ αὐτῶν· οἳ δὲ ἐς τὸ τείχισμα τὸ ἐν τῇ Ἐρετρίᾳ ὃ εἶχον αὐτοί, περιγίγνονται, καὶ ὅσαι ἐς Χαλκίδα ἀφικνοῦνται τῶν νεῶν. λαβόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι δύο καὶ εἴκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἄνδρας τοὺς μὲν ἀποκτείναντες τοὺς δὲ ζωγρήσαντες, τροπαῖον ἔστησαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον Εὔβοιάν τε ἅπασαν ἀποστήσαντες πλὴν Ὠρεοῦ, ταύτην δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι εἶχον, καὶ τἄλλα τὰ περὶ αὐτὴν καθίσταντο.

Τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ὡς ἦλθε τὰ περὶ τὴν Εὔβοιαν γεγε- 96
νημένα, ἔκπληξις μεγίστη δὴ τῶν πρὶν παρέστη. οὔτε γὰρ ἡ ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορά, καίπερ μεγάλη τότε δόξασα εἶναι, οὔτε ἄλλο οὐδέν πω οὕτως ἐφόβησεν. ὅπου γὰρ στρατοπέδου τε τοῦ ἐν Σάμῳ ἀφεστηκότος, ἄλλων τε νεῶν οὐκ οὐσῶν οὐδὲ τῶν ἐσβησομένων, αὐτῶν τε στασιαζόντων, καὶ ἄδηλον ὂν ὁπότε σφίσιν αὐτοῖς ξυῤῥάξουσι, τοσαύτη ἡ ξυμφορὰ ἐπεγεγένητο ἐν ᾗ ναῦς τε καὶ τὸ μέγιστον Εὔβοιαν ἀπολωλέκεσαν, ἐξ ἧς πλείω ἢ τῆς Ἀττικῆς ὠφελοῦντο, πῶς οὐκ εἰκότως ἠθύμουν; μάλιστα δ᾽ αὐτοὺς καὶ δι᾽ ἐγγυτάτου ἐθορύβει, εἰ οἱ πολέμιοι τολμήσουσι νενικηκότες εὐθὺς σφῶν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ ἐρῆμον ὄντα νεῶν πλεῖν· καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ἐνόμιζον αὐτοὺς

96. ὡς ἦλθε] Duk. aliquando coniiciebat ἠγγέλθη. Valla *nunciata sunt*. Vulgatam Schol. agnoscit. De verbis μεγίστη τῶν πρίν v. adn. ad 1, 1. et Krueg. ad Dionys. p. 83., qui confert 1, 10. 11. 50. 6, 13. 31. 7, 66. Particula τε in verbis αὐτῶν τε στασιαζόντων man. rec. int. vers. scriptam habet Cass., deest in Aug. Pal. It., neque expressit Vall. „Rectius fortasse deest, ait Bau., ut his et sequentibus verbis causa enuncietur, quare naves conscendere recusaturi sint milites.“ Arnoldo contra videntur tria memorari, quibus coniunctis nupera clades gravior facta sit, primum defectio insignis partis virorum reipublicae, tum paucitas navium et nautarum domi, quibus iactura in Eretria facta compensaretur, denique seditio domestica, unde timendum erat ne brevissimum intra temporis spatium bellum civile in ipsa Urbe oriretur. De ξυῤῥάξουσι ita disserit Bau.: „Vulgata huis vocis interpretatio admitti nequit, sed *confligere* denotat et *concurrere inter se*. v. Schol. ad c. 104. super verbis πρότερον ξυμμίξαι.“ Ibi Schol. explicat per συμπεσεῖν, συῤῥάξαι. Toup. Emendd. ad Suid. et Hesych. Vol. 4. p. 256. corrigebat ξυνάρξουσι. Popp. conferri iubet Baumg. - Crus. ad Plut. Ages. 18i et ad Xen. Ages. 2, 12. ac se ad Thuc. 7, 6. Mox εὐθὺ — ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ Cl. ex rasura habet pro εὐθύς etc. Ubi *statim* dicendum est, Thuc. nusquam εὐθύ adhibet, sed εὐθύς. Contra ubi *recta* exprimendum est, εὐθύ dicit, quod h. l. reponi vult Lobeck. ad Phryn. p. 144., non improbante Popp. 2. Commentt. p. 19., si εὐθὺ σφῶν copuletur, „sed fortasse, ait, haec Port. recte *confestim in ipsorum Piraeum navibus tendere* convertit.“ Sic σφῶν saepius nominibus locorum additur, v. adn. ad 5, 49. „Alibi, pergit Popp., εὐθύς dicitur quidem de loco, sed ita tamen, ut etiam temporis notio quodammodo inesse possit. Quod maxime fit sequentibus praepositionibus, ut ἐπί 4, 118. παρά 4, 90. πρός Xen. Cyrop. 2, 4, 24. Conf. Buttm. Gr. max. Vol. 2. p. 290.“

παρεῖναι· ὅπερ ἄν, εἰ τολμηρότεροι ἦσαν, ῥᾳδίως ἂν ἐποίησαν, καὶ ἢ διέστησαν ἂν ἔτι μᾶλλον τὴν πόλιν ἐφορμοῦντες, ἢ [εἰ] ἐπολιόρκουν μένοντες, καὶ τὰς ἀπ' Ἰωνίας ναῦς ἠνάγκασαν ἂν καίπερ πολεμίας οὔσας τῇ ὀλιγαρχίᾳ τοῖς σφετέροις οἰκείοις καὶ τῇ ξυμπάσῃ πόλει βοηθῆσαι, καὶ ἐν τούτῳ Ἑλλήσποντός τε ἂν ἦν αὐτοῖς καὶ Ἰωνία καὶ αἱ νῆσοι καὶ τὰ μέχρι Εὐβοίας καὶ ὡς εἰπεῖν ἡ Ἀθηναίων ἀρχὴ πᾶσα. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις πάντων δὴ ξυμφορώτατοι προςπολεμῆσαι ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς· διά-

ἐφορμοῦντες, ἢ] Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. Vat. Reg. (G.) F. (Laud.) D. I. E. K. m. Ar. Chr. Dan. Vall. In It. *εἰ ἐφορμοῦντες, ἤδη*, (teste Bekk. non *ἤδη*, sed *ἢ*). Vulgo solum *εἰ*, marg. Steph. et teste Arn. Cl. solum *ἢ*. „Si *ἐφορμοῦντες ἢ εἰ* invitis libris recipitur, *καὶ* post *μένοντες* abesse debet, nisi ei *καὶ ἐν τούτῳ* respondere putemus. *Εἰ* omisso ad *ἐπολιόρκουν* cogitatione repetendum *ἄν*. Conf. Herm. ad Vig. p. 944 sq. Thiersch. Gr. §. 336. 2." Popp. *Εἰ* etiam Valla expressit. Pro *μέχρι Εὐβοίας* Vat. *μ. Βοιωτίας*, male, iudicibus Popp. et Arn., quum ita tantum continentis Graeciae pars, quae Atheniensibus non subiecta erat, apte designaretur; nam de orientali Boeotiae ora si cogitetur, non apparere, cur Boeotia magis quam Attica ipsa nominetur. Addit Arn., Bekkerum, qui Vaticanum secutus est, in errorem inductum esse loco 8, 43. *ἐνῆν γὰρ καὶ νήσους ἁπάσας πάλιν δουλεύειν καὶ Θεσσαλίαν καὶ Λοκροὺς καὶ τὰ μέχρι Βοιωτῶν*. „In eo loco, ait, ubi agitur de regno Persarum, quod patebat per totam septentrionalem Graeciam, *τὰ μέχρι Βοιωτῶν* recte dicitur. Contra ubi loquitur de imperio Atheniensium, eadem verba absurda sunt. Nam Athenienses in continente Graeciae nihil possidebant ad septentriones a Boeotia; ac si maritimum imperium significandum erat, apparet Boeotiam nullo modo memorandam fuisse, quippe quae terra non interposita esset inter Atticam et Atticae possessiones. Sensus est, futurum fuisse, ut omnes insulae et peregrinae terrae, quae Atheniensibus parebant, amitterentur, vel ad Euboeam usque, sitam ad ipsum litus Atticae, quae pars imperii postrema periculum subitura esset, antequam malum Athenas ipsas penetrabat." Propter verba *ξυμφορώτατοι προςπολεμῆσαι* v. 6, 22. Propter verba *διάφοροι — τὸν τρόπον* etc. redi ad orationem Corinthiorum 1, 70. Tum ex Vat. recepi *ἐν ναυτικῇ ἀρχῇ*, vulgo *ἐν* deest. At merus dativus vix commode explicari potest, nisi sic accipere velis: Lacedaemonii profuerunt imperio maris, *quod Atheniensibus propter lentam agendi rationem concesserunt*. Similiter Levesqu. ils les servirent bien, surtout pour leur procurer l'empire de la mer. Atque erunt fortasse, qui ita intelligant: *ἄλλως τε τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ναυτικῇ ἀρχῇ οὖσιν πλεῖστα ὠφέλησαν*, quod duplici ratione dubium est, quum et num Graece sic dici possit sensu: und vorzüglich nützten sie den Athenern als einer Seemacht, dubitari liceat, et incertum sit, num *ὠφελεῖν* Thucydides unquam cum dativo iunxerit. Nam 3, 61. ex melioribus et longe pluribus libris legitur *αὐτοὺς — ὠφελῇ* et eadem ratio est loci 5, 23. in verbis *ὠφελεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίοις*. In re autem navali maxime Spartani Atheniensibus tarditate sua propterea profuerunt, quia reipublicae navalibus opibus potenti celeriter ubique per illud bellum praesenti esse licebat, quam proinde Spartani aeque celeri tantum modo bellum gerendi feliciter propugnare poterant. De Syracusanorum ingenio et ratione bellandi scriptor loquitur 6, 21. 55.

φοροι γὰρ πλεῖστον ὄντες τὸν τρόπον, οἱ μὲν ὀξεῖς, οἱ δὲ βραδεῖς, καὶ οἱ μὲν ἐπιχειρηταί, οἱ δὲ ἄτολμοι, ἄλλως τε καὶ ἐν ναυτικῇ ἀρχῇ πλεῖστα ὠφέλουν. ἔδειξαν δὲ οἱ Συρακόσιοι· μάλιστα γὰρ ὁμοιότροποι γενόμενοι ἄριστα καὶ προςεπολέμησαν.

Ἐπὶ δ' οὖν τοῖς ἠγγελμένοις οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς τε εἴκοσιν 97
ὅμως ἐπλήρουν, καὶ ἐκκλησίαν ξυνέλεγον, μίαν μὲν εὐθὺς τότε πρῶτον ἐς τὴν Πύκνα καλουμένην, οὗπερ καὶ ἄλλοτε εἰώθε-

97. *Πύκνα*] sic maior meliorque pars librorum. *Πνύκα* ex paucis libris auctore Wassio Duk. haesitanter recepit. „Pnyx locus erat Athenis iuxta acropolin. Eius tribunal spectabat ad mare; sed id ad continentem a Triginta Viris versum est. Vide Plut. Themist. 19. Ut in Pnyce conciones cogerentur, Solonis legibus cautum erat, ut in or. contr. Ctesiph. testatur Aeschines. Et olim quidem omnes, postea tantum eae haberi ibi coeptae sunt, quibus de creando magistratu agebatur, ut Hesych. auctor est itemque Pollux. Et quia hoc casu frequens eo populus confluebat, inde *Πνύξ* appellata est *ἀπὸ τοῦ πυκνοῦσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ*. In hoc loco Thucydidis *Πύκνα* pro *Πνύκα* mendose scriptum esse censent Viri eruditi. Verum, pace eorum, vulgatam lectionem retinendam puto, quum *Πύκνα* dici *κατὰ μετάθεσιν* scribat Schol. ad Aristoph. et ex eo Suidas, quibus adde Etym. M. dicentem *ἡ γενικὴ Πνυκός, διὰ δὲ εὐφωνίαν Πυκνός*." Rutg. V. L. 5, 1. De Pnyce v. Heeren. Ideen 3, 1. p. 39. Schoem. d. Comitt. Athen. p. 54. Leak. Athen. p. 131 sqq. vers. Germ. Od. Muell. s. v. Attica ap. Ersch. et Grub. in Encyclop. p. 230. (ubi falso citatur Plut. in V. *Pericl.* 19.). De metathesi *Πυκνός* adi Schol. ad Aristoph. Pac. 679. Equ. 42. 165. Thesm. 665. et ibi Kust., Suid. in *Πνύξ*, Harpocr. in eadem v. Ruhnk. ad Timae. p. 219., interpp. ad Athenae. 5. p. 213. D. Palmer. Exercc. cr. p. 58. Kuhn. ad Polluc. 8, 132. Eustath. in Hom. Il. ψ'. p. 1322. vers. fin. Dobr. ad Porsoni Aristoph. p. 129. Buttm. Gr. max. Vol. 1. p. 237. Schaef. Appar. cr. Demosth. Vol. 2. p. 93. Locos, ubi conciones habebantur, ex Thuc. 8, 67. 93. et loco praesenti recenset Popp. 1, 2. p. 79. adn. Adde Phot. p. 321. Herm. Schoem. l. c. p. 53 sqq. et C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 243. Mox *τὰ πράγματα* est *reipublicae administrationem*. Paulo post *ὁπόσοι καί* multi libri praebent; vulgo *ὁπόσοι* sine *καί*. Vid. Seidl. ad Eurip. Iph. T. 577. Quod in republica tum in hunc modum conversa tantum quinquies mille graviter armati cives erant, id Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 289. partim inde repetit, quod in Sicilia modo ingentem iacturam fecerant, partim inde, quod Thetae eo numero non comprehenduntur, ut qui lege non tenerentur inter graviter armatos mereri, neque eos inter hoc genus militum numerari licebat, quum hoc ageretur, ut imperium optimatum institueretur, sub quo hoplitae concionis populi loco essent: quapropter Boeckh. multos vel non Thetas exclusos esse existimat. Addit Arn.: ait Lysias pr. Polystrato p. 675. Reisk., hunc clientem suum, qui unus ex Quadringentis esset, catalogum novem millium graviter armatorum confecisse. Idem tamen in opinione est, omnes, qui sumtus gravis armaturae ferre possent, legi potuisse in corpus Quinque Millium sive sortitione, sive delectu sive per vices, sicut propositum est c. 93., ut Quadringenti per vices ex toto numero Quinque Millium constituerentur. *Ὅπλα* autem *παρέχεσθαι*, ut mox legitur, sive *ὅπλα ἔχειν — τίθεσθαι* „fere soli ditiores poterant. v. Aristot. Polit. 2, 5, 2. Plat. Legg. 6. p. 753. C., rursus Aristot. Polit. 6, 4, 3." Krueg. ad Dionys. p. 254. Porro Kuhn. ad Polluc. 8, 132. coniecit *Πυκνὶ ἐκκλησίαι* pro *πυκναὶ ἐκκλ.*, quae coniectura nec necessaria est, neque nisi

σαν, ἐν ᾗπερ καὶ τοὺς τετρακοσίους καταπαύσαντες τοῖς πεντακισχιλίοις ἐψηφίσαντο τὰ πράγματα παραδοῦναι· εἶναι δὲ αὐτῶν ὁπόσοι καὶ ὅπλα παρέχονται· καὶ μισθὸν μηδένα φέρειν μηδεμιᾷ ἀρχῇ, εἰ δὲ μή, ἐπάρατον ἐποιήσαντο. ἐγίγνοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὕστερον πυκναὶ ἐκκλησίαι, ἀφ' ὧν καὶ νομοθέτας καὶ τἄλλα ἐψηφίσαντο ἐς τὴν πολιτείαν. καὶ οὐχ ἥκιστα δὴ τὸν πρῶτον χρόνον ἐπί γε ἐμοῦ Ἀθηναῖοι φαίνονται εὖ πολιτεύσαντες. μετρία γὰρ ἥ τε ἐς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς πολλοὺς ξύγκρασις ἐγένετο, καὶ ἐκ πονήρων τῶν πραγμάτων γενομένων τοῦτο πρῶτον ἀνήνεγκε τὴν πόλιν. ἐψηφίσαντο δὲ καὶ Ἀλκιβιάδην καὶ ἄλλους μετ' αὐτοῦ κατιέναι, καὶ παρά τε ἐκεῖνον καὶ παρὰ τὸ ἐν Σάμῳ στρατόπεδον πέμψαντες διεκελεύοντο ἀνθάπτεσθαι τῶν πραγμάτων.

98 Ἐν δὲ τῇ μεταβολῇ ταύτῃ εὐθὺς οἱ μὲν περὶ τὸν Πείσανδρον καὶ Ἀλεξικλέα, καὶ ὅσοι ἦσαν τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ὑπεξέρχονται ἐς τὴν Δεκέλειαν· Ἀρίσταρχος δὲ αὐτῶν μόνος, ἔτυχε γὰρ καὶ στρατηγῶν, λαβὼν κατὰ τάχος τοξότας τινὰς τοὺς βαρβαρωτάτους, ἐχώρει πρὸς τὴν Οἰνόην. ἦν δὲ Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τῆς Βοιωτίας τεῖχος, ἐπολιόρκουν δ' αὐτό, διὰ ξυμφορὰν σφίσιν ἐκ τῆς Οἰνόης γενομένην ἀνδρῶν ἐκ Δεκελείας ἀναχωρούντων διαφθορᾶς, οἱ Κορίνθιοι ἐθελοντηδόν, προσπαρακαλέσαντες τοὺς Βοιωτούς. κοινολογησάμενος οὖν αὐτοῖς ὁ Ἀρίσταρχος ἀπατᾷ τοὺς ἐν τῇ Οἰνόῃ, λέγων ὡς καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει τἄλλα ξυμβεβήκασι Λακεδαιμονίοις, κἀκείνους δεῖ Βοιωτοῖς τὸ χωρίον παραδοῦναι· ἐπὶ τούτοις γὰρ ξυμβεβάσθαι.

ἐν simul additur, ferri potest. *Νομοθέτας* Arn. intelligit viros constituendae reipublicae delectos, eodem igitur munere fungentes, quo *ξυγγραφεῖς* c. 67., qui per factionem optimatum instituti erant. Vid. Schoem. de Comit. Athen. p. 251. 257. 270. Mox *ἥ γε ἐς τοὺς ὀλίγους* Vat. pro *ἥ τε ἐς τ. ὀλ.* Popp. monet, *τε* proprie aut post *μετρία*, aut post *τούς* vel certe post *ἐς* ponendum fuisse coll. Elmsl. ad Eur. Heracl. 622. Et hanc *ξύγκρασιν* i. e. temperationem Krueg. p. 254. docet veteribus plerisque probatam fuisse multis locis allatis, quasi aliter fieri potuisset, quam ut probarent.

98. *τοξότας*] sc. Scythas. vid. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 1. p. 222. 284. In proximis verborum ordo hic est: *διὰ ξυμφορὰν ἐκ τῆς Οἰνόης σφίσι γενομένην διαφθορᾶς ἀνδρῶν ἐκ Δεκελείας ἀναχωρούντων.* Ita non opus est coniectura Reiskii *διαφθοράν*. Conf. 1, 33. *ἡ ξυντυχία τῆς ἡμετέρας χρείας.* Arn. addit 3, 112. *ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ.* *Γιγνομένην* pro *γενομένην*, quod est in libris plerisque omnibus, Wass. scripserat, Bekk. aoristum reposuit. Si istae clades fieri solebant (*γιγνομένην*), cur Corinthiis solis inter eos fierent, qui Deceleae per vicem in praesidio erant? Quare aoristus recte repositus est. Et Zonaras *ἐθελοντηδόν, διὰ τοῦ η Θουκυδίδης, καὶ ἐθελοντὴν ἐπίρρημα*, ubi Tittm. legit *ἐν τῷ η' sc. βιβλίῳ*, quae coniectura firmatur Anecdotis Bekk. 1. p. 96. *ἐθελοντηδὸν Θουκυδίδης ὀγδόῳ.* Apud Suidam idem legitur, quod apud Zonaram. Raram vocem appellat Lobeck. ad Phryn. p. 6. Altera, quam Grammaticus enotavit, forma Herodoti est. Vide Valck. ad libr. 6, 25.

οἱ δὲ πιστεύσαντες ὡς ἀνδρὶ στρατηγῷ, καὶ οὐκ εἰδότες οὐδὲν διὰ τὸ πολιορκεῖσθαι, ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται. τούτῳ μὲν τῷ τρόπῳ Οἰνόην ληφθεῖσαν Βοιωτοὶ κατέλαβον, καὶ ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις ὀλιγαρχία καὶ στάσις ἐπαύσατο.

Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ 99
ἐν τῇ Μιλήτῳ Πελοποννήσιοι, ὡς τροφήν τε οὐδεὶς ἐδίδου τῶν ὑπὸ Τισσαφέρνους τότε ὅτε ἐπὶ τὴν Ἄσπενδον παρῄει προσταχθέντων, καὶ αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρνης τέως που ἧκον, ὅ τε Φίλιππος ὁ ξυμπεμφθεὶς αὐτῷ ἐπεστάλκει Μινδάρῳ τῷ ναυάρχῳ, καὶ ἄλλος, Ἱπποκράτης, ἀνὴρ Σπαρτιάτης καὶ ὢν ἐν Φασηλίδι, ὅτι οὔτε αἱ νῆες παρέσοιντο πάντα τε ἀδικοῖντο ὑπὸ Τισσαφέρνους, Φαρνάβαζός τε ἐπεκαλεῖτο αὐτοὺς καὶ ἦν πρόθυμος κομίσας τὰς ναῦς καὶ αὐτὸς τὰς λοιπὰς ἔτι πόλεις τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι τῶν Ἀθηναίων, ὥςπερ καὶ ὁ Τισσαφέρνης, ἐλπίζων πλέον τι σχήσειν ἀπ᾽ αὐτοῦ, οὕτω δὴ ὁ Μίνδαρος πολλῷ κόσμῳ, καὶ ἀπὸ παραγγέλματος αἰφνιδίου, ὅπως λάθοι τοὺς ἐν Σάμῳ, ἄρας ἀπὸ τῆς Μιλήτου ναυσὶ τρισὶ καὶ ἑβδομήκοντα ἔπλει ἐπὶ τὸν Ἑλλήςποντον. πρότερον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τῷδε ἑκκαίδεκα ἐς αὐτὸν νῆες ἐςέπλευσαν, [αἳ] καὶ τῆς Χερσονήσου τι μέρος κατέδραμον. χειμασθεὶς δὲ ἀνέμῳ καὶ ἀναγκασθεὶς καταίρει ἐς τὴν Ἴκαρον, καὶ μείνας ἐν αὐτῇ ὑπὸ ἀπλοίας πέντε ἢ ἓξ ἡμέρας ἀφικνεῖται ἐς τὴν Χίον.

Ὁ δὲ Θράσυλλος ἐκ τῆς Σάμου, ἐπειδὴ ἐπύθετο αὐτὸν 100
ἐκ τῆς Μιλήτου ἀπηρκότα, ἔπλει καὶ αὐτὸς ναυσὶν εὐθὺς πέντε

99. *οὐδὲ ὁ Τισσαφέρνης*] *οὐδέ* hic positum pro *οὔτε — οὔτε*, de quo usu vid. Lobeck. ad Soph. Ai. 626. Schaef. ad L. Bos. p. 777., ad Gregor. Cor. p. 58. Herm. in Class. Iournal. a. 1819. nr. 38. p. 277. Weber ad Iuvenal. p. 170 sq. Et *ἧκον* edidi ex libris quamplurimis pro vulgata *ἥκων*, quod prius iam Duk. praetulerat, ut congruens cum praecedente *ἐδίδου*, quae omnia ad particulam *ὡς* referuntur. Pro *καὶ ἄλλος* Reisk. corrigit *καὶ ἄλλοις*. Popp. virgulam ante *Ἱπποκράτης* et post hoc nomen posuit, ut per appositionem additum sit. Idem adnotavit, Diodorum, fortasse alium auctorem secutum, 13, 38. *ὀγδοήκοντα καὶ τρεῖς* numerare pro *τρισὶ καὶ ἑβδομήκοντα*. „Si duae naves, quibus Philippus Aspendum navigavit, Miletum reversae sunt, ipse in terra remanente apud Tissaphernem, idem numerus comparebit, qui computatus est in adn. ad c. 79. Verum si Philippus, ut quidem probabilius est, tam diu naves retinuit, quam ipse cum Tissapherne erat, ponendum est, earum in locum alias undecunque venisse, idque Thucydidem neglexisse memorare, aut ipsum in numero errasse, neque reputasse absentiam duarum navium, quibus Philippum navigasse narravit c. 87. Propter *πρότερον — ἑκκαίδεκα* adi c. 102. Denique *αἵ* in *αἳ καί* inserit Vat. Quamquam Popp. negat *κατατρέχειν* de navibus dici posse, et omisso *αἵ* facilius ad nautas ipsos referri existimat.

100. *ναυσὶν εὐθύς*] *εὐθύς* ex libris plurimis accessit. „Ob vicinum *αὐτός* elisum est, ut apud Xen. H. Gr. 5, 2, 29. Vid. adn. ad Thuc. 3, 36. 4, 54. Haack. ad 8, 70. 100.“ Krueg. p. 132. Mox *καθέξειν* Schol. explicat per *ἐνδιατρίψειν*, nec putat Arn., aliam vim vocis esse, addens, se praeter 8, 28. *ἐν ᾗ κατεῖχε* nullum aliud exemplum

καὶ πεντήκοντα, ἐπειγόμενος μὴ φθάσῃ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἐκπλεύσας. αἰσθόμενος δὲ ὅτι ἐν τῇ Χίῳ εἴη, καὶ νομίσας αὐτὸν καθέξειν αὐτοῦ, σκοποὺς μὲν κατεστήσατο καὶ ἐν τῇ Λέσβῳ καὶ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπείρῳ, εἰ ἄρα ποι κινοῖντο αἱ νῆες, ὅπως μὴ λάθοιεν, αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Μήθυμναν παραπλεύσας, ἄλφιτά τε καὶ τἆλλα ἐπιτήδεια παρασκευάζειν ἐκέλευεν, ὡς ἢν πλείων χρόνος γίγνηται, ἐκ τῆς Λέσβου τοὺς ἐπίπλους τῇ Χίῳ ποιησόμενος. ἅμα δέ, Ἔρεσος γὰρ τῆς Λέσβου ἀφειστήκει, ἐβούλετο ἐπ' αὐτὴν πλεύσας, εἰ δύναιτο, ἐξελεῖν. Μηθυμναίων γὰρ οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι φυγάδες, διακομίσαντες ἔκ τε τῆς Κύμης προσεταιριστοὺς ὁπλίτας ὡς πεντήκοντα, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἠπείρου μισθωσάμενοι, ξύμπασιν ὡς τριακοσίοις, Ἀναξάνδρου Θηβαίου κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἡγουμέ-

reperisse. Ad *πλείων χρόνος* Schol. adnotavit: *ἤγουν τῆς ἐν τῇ Χίῳ διατριβῆς τοῦ Μινδάρου.* Porro *οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι* iudice Sinten. ad Plut. Themist. p. 2. intelligendi sunt viri non ii, qui ultimi sunt potentia, *sed qui non ultimi*, hanc enim sententiam dicit subaudiendam esse. Conf. adn. ad 1, 5. et Valck. ad Herodot. 4, 95.

κατὰ τὸ ξυγγενές] Thebanum dicit his hoplitis praefuisse. Etenim Lesbii erant Aeoles. Vid. Herodot. 1, 151. 6, 8. Diod. 5, 81. Thuc. 3, 2. Strab. 13, 2. p. 136. Od. Muell. Orchom. p. 393. Krueg. p. 336. Schol. Cass. scribit Lesbios Aeolensium colonos et Boeotos itidem Aeolenses fuisse. „Etenim Thessali *Αἰολεῖς* et Thessalia *Αἰολίς* olim dicebatur ab Aeolo, qui ibi imperavit. Hinc ante bellum Troianum quidam profecti in Boeotia consederant. Deinde Arne Thessalica alii pulsi eam, quae postea Boeotia dicta est, occuparunt. Inde est illa *συγγένεια* Boeotiorum et Lesbiorum. V. Thuc. 1, 12. Eustath. in Hom. Od. 9. p. 1644. Schol. Pind. Ol. 1, 164. Pyth. 2, 128. Nem. 4, 136. Adde Steph. in *Ἀσπληδών* et *Ἰωνία*. Et eo referri potest locus Thuc. c. 5. huius libri: *ξυμπρασσόντων αὐτοῖς* (Lesbiis) *τῶν Βοιωτῶν*." Duk. Conf. omnino adn. ad 1, 12. Paulo ante praecedunt verba *προσεταιριστοὺς ὁπλίτας* i. e. interprete Arn. Cumanos quosdam, qui Methymnaeos exules apud se commorantes receperant socios unius suarum *ἑταιριῶν* aristocraticarum et eapropter paratos iuvare hos exules, ut qui secum coniurassent. Mox *πρῶτον Μηθύμνῃ* Vat. pro *πρώτῃ Μ.*, magis ex usu Graecorum. Sic 8, 22. *Μήθυμναν πρῶτον ἀφιστᾶσιν.* Et 8, 44. in verbis *Καμίρῳ πρώτῃ* Vat. pariter habet *πρῶτον*. At *ταύτην πρώτην* est 2, 80. extr. Quae constructio, ut *πρῶτος* — *μόνος* et similia subiecto aptentur, est elegans et usitata, si Dorvillium ad Charit. p. 389. audias, sed tamen mihi quidem videtur esse magis Latinorum. Rectius idem non paucis locis adverbialem harum vocum structuram retinendam esse iudicat cum Wolfio ad Demosth. Lept. p. 338. ed. pr. Dein *ὑστερήσας* Arn. convertit having come too late to prevent the exiles from seizing Eresus. Dein alii libri *ἐφώρμει ἐλθών*, alii *ἐλθὼν ἐφώρμει*. „Eandem traiectionem habes 1, 109. *διαβὰς εἷλε τὴν νῆσον πεζῇ*, ubi iungendum est *διαβὰς πεζῇ*. 3, 39. *ἐζήτησαν μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς στάντες διαφθεῖραι.* 5, 6. *τούτων Βρασίδας ἔχων ἐπὶ Κερδυλίῳ ἐκάθητο ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους.* 6, 51. *ἐσελθόντες ἠγόραζον ἐς τὴν πόλιν.* Diod. 12, 30. *παραλαβόντες ἔπλευσαν τοὺς Ἰλλυρίους.*" Krueg. p. 318 sq. *Αἱ Μηθυμναῖαι νῆες* „quinque videntur fuisse, quamquam qui has significat, Diod. 13, 39. tres tantum dixit." Id. De *αἱ πᾶσαι* v. Herm. ad Vig. p. 727. Matth. §. 266.

νου, προςέβαλον πρώτῃ Μηθύμνῃ· καὶ ἀποκρουσθέντες τῆς πείρας διὰ τοὺς ἐκ τῆς Μυτιλήνης Ἀθηναίων φρουροὺς προςελθόντας, αὖθις ἔξω μάχῃ ἀπωσθέντες καὶ διὰ τοῦ ὄρους κομισθέντες ἀφιστᾶσι τὴν Ἔρεσον. πλεύσας οὖν ὁ Θράσυλλος ἐπ' αὐτὴν πάσαις ταῖς ναυσὶ διενοεῖτο προςβολὴν ποιεῖσθαι. προαφιγμένος δὲ αὐτόσε ἦν καὶ ὁ Θρασύβουλος πέντε ναυσὶν ἐκ τῆς Σάμου, ὅτε ἠγγέλθη αὐτοῖς ἡ τῶν φυγάδων αὕτη διάβασις· ὑστερήσας δέ, ἐπὶ τὴν Ἔρεσον ἐφώρμει ἐλθών. προςεγένοντο δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου τινὲς δύο νῆες ἐπ' οἴκου ἀνακομιζόμεναι καὶ αἱ Μηθυμναῖαι· καὶ αἱ πᾶσαι νῆες παρῆσαν ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα, ἀφ' ὧν τῷ στρατεύματι παρεσκευάζοντο ὡς κατὰ κράτος μηχαναῖς τε καὶ παντὶ τρόπῳ ἢν δύνωνται αἱρήσοντες τὴν Ἔρεσον.

Ὁ δὲ Μίνδαρος ἐν τούτῳ καὶ αἱ ἐκ τῆς Χίου τῶν Πελο- 101
ποννησίων νῆες, ἐπισιτισάμεναι δυσὶν ἡμέραις, καὶ λαβόντες

Verba τῷ στρατεύματι „nonnulli ita interpretantur, ac si non τῷ στρατεύματι, sed στράτευμά τι legatur. Valla *quarum navales copiae* in nominativo dixit. Si vulgata vera est, significat *cum quarum copiis.*" Popp. Schol. ἀφ' ὧν δηλαδὴ νεῶν τοὺς στρατιώτας παραλαβόντες παρεσκευάζοντο. Recte.

101. αἱ ἐκ τῆς Χίου] His verbis respicitur ad naves, quas Chium appulisse c. 99. extr. narravit. Porro Phryn. p. 210. δυσὶ μὴ λέγε, ἀλλὰ δυοῖν. Δυσί apud Hippocratem non rarum esse dicit Lobeck., semel esse apud Thucydidem, apud Plutarchum et oratores Atticos nusquam, quare sibi certum esse, δυοῖν h. l. scribi debere, quod ab illo tantum accentu discrepet. Thom. M. p. 253. reprehendit hunc locum Phrynichi docens, dici etiam ab Atticis δυσί, quamvis melius sit δυοῖν, atque affert hunc ipsum locum. Eustath. ad Hom. Il. κ'. p. 802, 28. et Horti Adonidis: τὸ δυσὶ βάρβαρον. Vid. Valck. ad Thom. M. in Epistt. Batavor. ad I. A. Ernest. editis a Tittm. p. 157. Buttm. Gr. max. Vol. 1. p. 282. tuetur δυσίν. Conf. Matth. §. 138. Ad τρεῖς τεσσαρακοστάς haec extat Dukeri adnotatio: „Spanh. Dissert. 5. de Praest. et Usu Numism. Ant. p. 249. miratur, cur Port. in interpretatione Latina retinuerit vocem Graecam *tessaracostas*, et quum hic de nautico stipendio agi liqueat, post *Chias* non addiderit *drachmas*. Neque aliter haec verba explicanda esse dicit, quam de *quadraginta et tribus drachmis*, quas singuli nautae seu milites classis Peloponnesiae, quae ad expeditionem in Hellespontum adversus Athenienses proficiscebantur, a Chiis pro stipendio menstruo acceperint. Vallam quoque putasse, eandem significationem verborum τρεῖς τεσσαρακοστάς esse, ostendit illius interpretatio *ac datis a populo Chio ternis et quadragintu nummis Chiis in singulos*. Non improbo sententiam Spanhemii de stipendio menstruo, sed vellem docuisset, τεσσαρακοστός vel ulla alia huius formae numeralia, ut εἰκοστός, τριακοστός pro cardinalibus, ut Grammatici loquuntur, τεσσαράκοντα, εἴκοσι, τριάκοντα poni. Schol. Thuc. dicit, τεσσαρακοστάς (nam ad hanc vocem potius pertinet hoc scholion, quam ad Χίας), esse ἀρχαῖα νομίσματα ἐπιχώρια Chiorum, ad quae Port. adnotat, fortasse ita dictum esse hunc nummum, quod esset quadragesima pars nummi alicuius nobis ignoti. Huic coniecturae acquiescam, donec didicero, τετρακοστός esse *quadraginta*." Arn. propter denominationem confert ἕκτας Φωκαΐδας coll. Inscriptione in Append. ad Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 300. 301. Addit: „si

παρὰ τῶν Χίων τρεῖς τεσσαρακοστὰς ἕκαστος Χίας, τῇ τρίτῃ διὰ ταχέων ἀπαίρουσιν ἐκ τῆς Χίου οὐ πελάγιαι, ἵνα μὴ περιτύχωσι ταῖς ἐν τῇ Ἐρέσῳ ναυσίν, ἀλλὰ ἐν ἀριστερᾷ τὴν Λέσβον ἔχοντες ἔπλεον ἐπὶ τὴν ἤπειρον. καὶ προςβαλόντες τῆς Φωκαΐδος ἐς τὸν ἐν Καρτερίοις λιμένα καὶ ἀριστοποιησάμενοι, παραπλεύσαντες τὴν Κυμαίαν δειπνοποιοῦνται ἐν Ἀργεννούσαις [τῆς ἠπείρου], ἐν τῷ ἀντιπέρας τῆς Μυτιλήνης. ἐντεῦθεν

fuit quadragesima pars stateris, erant circiter tres oboli, et tota summa foret stipendium tridui, si sumantur tres in singulos dies oboli."

οὐ πελάγιαι] *Οὐ* excidisse, quod vulgo deerat, et Krueg. p. 306. monuit et Haack. de coniectura in ordinem recepit. Id quod verum esse, et situs locorum docet et quod sequitur: *ἐν ἀριστερᾷ τὴν Λέσβον ἔχοντες*. „Si *πελάγιαι*, quomodo *ἐν ἀριστερᾷ τὴν Λέσβον ἔχοντες* et *ἔπλεον ἐπὶ τὴν ἤπειρον*? Et quomodo ita vitare poterant Atheniensium ad Eresum naves? Haec prorsus contraria sunt, neque ullo modo inter se conciliari possunt, nisi ante *πελάγιαι* inseras *οὐ*; quod facile absorberi potuit ab ultima praecedentis nominis *Χίου*. Huic lectioni non solum tota navigationis praeter Asiae continentis litora descriptio apprime convenit, sed etiam sequens *ἀλλά* respondet." Haack. Carteria inter Phocaeam et Smyrnam sita erant. Plin. H. N. 5, 38. *Carteria iuxta Smyrnam insula*. Verba *τῆς ἠπείρου* etc. Haack. ita intelligit: *prope continentem sitis*, quod improbat Krueg. „Ista verba, ait, si genuina essent, ex h. l. colligendum foret, Arginusis insulis ex adverso positum fuisse in continente oppidum cognomine, quemadmodum Sybota portus Sybotis insulis opposita fuerunt. Et hanc quidem sententiam confirmare videtur Schol. Aristoph. ad Ran. 33. *ἡ Ἀργίνουσα πόλις τῆς Αἰολίδος, ἀντικρὺς δὲ Λέσβου κειμένη καὶ Μανίας* (scribendum videtur *Μαλίας*, ut iam monuit Duk. ad Thuc. 3, 4.) *καλουμένης ἄκρας*, et ibidem ad v. 710. *ἡ Ἀργίνουσα κώμη ἦν τῆς Αἰολίδος*. Sed Scholiastae huic, etiamsi dicere voluerit, eius nominis oppidum fuisse in continente (de quo tamen dubitari potest), non multum fidei tribuerim, quum in eis, quae exhibet, ignorantiae vestigia satis manifesta sint. De pugna enim illa loquitur, quam ad Arginusas insulas commissam esse constat. Pertinent huc Xenophontis H. Gr. 1, 6, 26. haec verba: *ὁ Καλλικρατίδας ἐδειπνοποιεῖτο τῆς Λέσβου ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρᾳ ἀντίον τῆς Μυτιλήνης. τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἔτυχον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δειπνοποιούμενοι ἐν ταῖς Ἀργινούσαις· αὗται δ' εἰσὶν ἀντίον τῆς Λέσβου ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρᾳ ἀντίον τῆς Μυτιλήνης*. Quae Strabo illustrat: *Μυτιλήνη κεῖται μεταξὺ Μηθύμνης καὶ τῆς Μαλίας ἡ μεγίστη πόλις, διέχουσα τῆς Μαλίας ἑβδομήκοντα σταδίων, τῶν δὲ Κανῶν ἑκατὸν εἴκοσιν, ὅσων καὶ τῶν Ἀργινουσῶν, αἳ τρεῖς μέν εἰσιν οὐ μεγάλαι νῆσοι, πλησιάζουσι δὲ τῇ ἠπείρῳ, παρακείμεναι δὲ ταῖς Κάναις* (ubi scribe *πλησιάζουσαι*), 13, 2. p. 137. Tauchn. Sed maxime ad disputationem nostram facit Diod. 13, 97., qui *αἱ Ἀργίνουσαι*, ait, *τότ' ἦσαν οἰκούμεναι καὶ πολισμάτιον Αἰολικὸν ἔχουσαι, κείμεναι μεταξὺ Μιτυλήνης καὶ Κύμης, ἀπέχουσαι τῆς ἠπείρου βραχὺ παντελῶς καὶ τῆς ἄκρας τῆς Κατανίδος* (scr. *τῆς Κανίδος*). Conf. etiam Harpocr. s. v., ibique Vales. et Steph. Byz. s. v. Ex Diodori loco apparet, Scholiastam *Ἀργίνουσαν πόλιν* sive *κώμην τῆς Αἰολίδος* dicere potuisse, nec tamen continentis oppidum intelligere. Sed etiamsi intellexerit atque omnia vera prodiderit, ne ita quidem sine dubitatione eius auctoritate uti possemus, qua Thucydidis verba a suspicione liberaremus. Ille enim *τὴν Ἀργίνουσαν* nominat, hic *τὰς Ἀργινούσας*, ut altera forma dici possit oppidum continentis, altera insulas esse appellatas." Post

δὲ ἔτι πολλῆς νυκτὸς παραπλεύσαντες [τὴν Κυμαίαν] καὶ ἀφικόμενοι τῆς ἠπείρου ἐς Ἁρματοῦντα καταντικρὺ Μηθύμνης, ἀριστοποιησάμενοι, διὰ ταχέων παραπλεύσαντες Λέκτον καὶ Λάρισαν καὶ Ἁμαξιτὸν καὶ τὰ ταύτῃ χωρία, ἀφικνοῦνται ἐς Ῥοίτειον ἤδη τοῦ Ἑλλησπόντου, πρῳαίτερον μέσων νυκτῶν. εἰσὶ δ' αἳ τῶν νεῶν καὶ ἐς Σίγειον κατῆραν καὶ ἄλλοσε τῶν ταύτῃ χωρίων.

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Σηστῷ δυοῖν δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν ὄντες, ὡς αὐτοῖς οἵ τε φρυκτωροὶ ἐσήμαινον καὶ ᾐσθά- 102

haec disputata Krueg. p. 307. eo inclinat, ut verba τῆς ἠπείρου ex sequentibus irrepsisse existimet.

παραπλεύσαντες καὶ ἀφικόμενοι] Cass. Aug. It. Vat. Reg. K. m. Ar. Chr. παραπλεύσαντες τὴν Κυμαίαν καὶ ἀφικόμεναι. G. I. παραπλεύσαντες τὴν Κυμαίαν περαιοῦνται ἐν Ἀργ. — Μιτυλήνης καὶ ἀφικόμενοι. Gr. παραπλεύσαντες Λέκτον καὶ Λάρισσαν καὶ ἀφικ. E. παραπλεύσαντες Λέκτον, intermediis omissis. „Quod boni libri ante καὶ ἀφικόμενοι addunt, τὴν Κυμαίαν e praegressis irrepsisse dubitatione vacat, eruntque fortasse, quibus etiam παραπλεύσαντες insititium esse videatur. Quod si quis probabile censeat, καί, quod est ante ἀφικόμενοι, post Μηθύμνης transponatur necesse est." Krueg. p. 307 sq. Aliam viam ingressus Popp. scribit παραπλεύσαντες τὴν Καναίαν καὶ ἀφικόμενοι etc., hoc nomen ex corruptis τὴν Κυμαίαν eruendum esse putans. Cane sive Canae promontorium in continente erat, oppositum Maleae, promontorio Lesbi. v. Strab. 13. p. 916. Alm. Palmer. ad Diod. 13, 97. Harmatus quoque nomen promontorii est auctore Strabone 13. p. 145. Tauchn. (p. 923. B. Alm.), idemque nomen urbis apud Plinium, v. Casaub. ad Strab. l. c. Situs Harmatuntis colligitur ex tribus locis Strabonis 13. p. 120. 134. 145. Tauchn. (p. 903. C. 914. B. 923. B. Alm.) Horum locorum primo haec leguntur: εἶτ' ἐν ἑκατὸν καὶ τετταράκοντα (σταδίοις) τὰ Γάργαρα· κεῖται δὲ τὰ Γάργαρα ἐπ' ἄκρας, ποιούσης τὸν ἰδίως Ἀδραμυττηνὸν καλούμενον κόλπον. λέγεται γὰρ καὶ πᾶσα ἡ ἀπὸ Λέκτου μέχρι Κανῶν παραλία τῷ αὐτῷ τούτῳ ὀνόματι, ἐν ᾧ καὶ ὁ Ἐλαϊτικὸς περιλαμβάνεται· ἰδίως μέντοι φασὶ τοῦτον Ἀδραμυττηνόν, τὸν κλειόμενον ὑπὸ ταύτης τε τῆς ἄκρας, ἐφ' ἧ τὰ Γάργαρα, καὶ τῆς Πυῤῥᾶς ἄκρας προσαγορευομένης· ἐφ' ἧ καὶ Ἀφροδίσιον ἵδρυται. Altero haec sunt: εἶτ' ἐν ἑκατὸν σταδίοις ἡ Κάνη, τὸ ἀνταῖρον ἀκρωτήριον τῷ Λέκτῳ, καὶ ποιοῦν τὸν Ἀδραμυττηνὸν κόλπον, οὗ μέρος καὶ ὁ Ἐλαϊτικός ἐστι. Tertio haec: εἶτ' ἄκρα μετὰ τετταράκοντα σταδίους, ἣν καλοῦσιν Ὕδραν, ἡ ποιοῦσα τὸν κόλπον τὸν Ἐλαϊτικόν, πρὸς τὴν ἀπεναντίον ἄκραν Ἁρματοῦντα. Ergo inde a Gargaris usque ad Pyrrham sinus erat, qui sensu angustiori Adramyttenus dicebatur; inde a Lecto ad Hydram sinus, qui sic latiori sensu appellabatur. Ut Lectum et Cane, ita Harmatus et Hydra situ oblique opposito inter se respondent. Secundum haec situm Harmatuntis definivi in Tabula Lesbi et adiacentis orae continentis Asiae, quam aliis omissis, nonnullis pro consilio meo et institutione operis mutatis ex Plehnii Lesbiacis repetendam curavi. Ad verba ἤδη τοῦ Ἑλλησπόντου supple ὄν, v. adn. ad 8, 63.

102. *οἱ — Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Σηστῷ*] v. cap. 80. vers. fin. Ὑπομίξαντες Schol. exponit per ἐγγίσαντες. Arn.: keeping close under the shore of the Chersonesus. Porro ἐκπλεῦσαι, ait Schol. ἀντὶ τοῦ ἐκπλεύσαντες διαφυγεῖν. Frustra quaesivi, quo hunc modum loquendi comprobarem; tametsi ne Arn. quidem de veritate explicationis hujus

[illegible] πυρὰ ἐξαίφνης πολλὰ ἐν τῇ πολεμίᾳ φανέντα, ἔγνωσαν ὅτι ἐσπλέουσιν οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ τῆς αὐτῆς ταύτης νυκτὸς ὡς εἶχον τάχους ὑπομίξαντες τῇ Χερσονήσῳ, παρέπλεον ἐπ' Ἐλαιοῦντος, βουλόμενοι ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν τὰς τῶν πολεμίων ναῦς. καὶ τὰς μὲν ἐν Ἀβύδῳ ἑκκαίδεκα ναῦς ἔλαθον, προειρημένης φυλακῆς τῷ φιλίῳ ἐπίπλῳ, ὅπως αὐτῶν ἀνακῶς ἕξουσιν, ἢν ἐκπλέωσι· τὰς δὲ μετὰ τοῦ Μινδάρου ἅμα τῇ ἕῳ κατιδόντες τὴν δίωξιν εὐθὺς ποιούμενοι, οὐ φθάνουσι πᾶσαι, ἀλλ' αἱ μὲν πλείους ἐπὶ τῆς Ἴμβρου καὶ Λήμνου διέφυγον, τέσσαρες δὲ τῶν νεῶν αἱ ὕσταται πλέουσαι καταλαμβάνονται παρὰ τὸν Ἐλαιοῦντα. καὶ μίαν μὲν ἐποκείλασαν κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Πρωτεσιλάου αὐτοῖς ἀνδράσι λαμβάνουσι, δύο δὲ ἑτέρας ἄνευ τῶν ἀνδρῶν· τὴν δὲ μίαν πρὸς τῇ Ἴμβρῳ κενὴν
103 κατακαίουσι. μετὰ δὲ τοῦτο ταῖς τε ἐξ Ἀβύδου ξυμμιγείσαις καὶ ταῖς ἄλλαις, ξυμπάσαις ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα, πολιορκήσαντες

dubitat. Propter *τὰς μὲν ἐν Ἀβύδῳ* redi ad c. 99. Ad verba *προειρημένης φυλακῆς* Schol. haec adnotavit: *καίτοι προειρημένου τοῖς ἐν τῇ Ἀβύδῳ ὑπὸ τοῦ φιλίου ἐπίπλου (τουτέστιν ὑπὸ τοῦ στόλου τοῦ μετὰ Μινδάρου), ὅπως παραφυλάττωσι τοὺς Ἀθηναίους, ὑπὲρ τοῦ μὴ λαθεῖν αὐτοὺς ἐκπλεύσαντας.* Hoc quoque valde durum et obscure significatum est. Cum abstracto *ἐπίπλου* posito pro *ἐπιπλεόντων* Arn. confert similes locutiones 4, 128. 5, 23. 8, 64. Adde 2, 90. *μὴ διαφύγοιεν πλέοντα τὸν ἐπίπλουν σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι.* De *ἀνακῶς* haec reperiuntur apud Eustath. in Hom. Od. p. 1425. vers. fin. Rom. *Παυσανίας δὲ λέγων καὶ αὐτὸς τὸ ἀνακῶς ἀντὶ τοῦ φυλακτικῶς καὶ προνοητικῶς παρά τε Ἡροδότῳ καὶ Θουκυδίδῃ, φησὶ καὶ ὅτι Ἀνάκεια ἑορτὴ Διοσκούροιν ἀνακοῖν, ὡς σοφοῖν.* Vid. Matth. p. 657. Eustathium compilavit Phavorin. Adde Eustath. p. 21, 16. 1426, 4. Hesychius *ἀνακῶς, ἐπιμελῶς.* Adde Gloss. Herodot. p. 324. Valck. ad libr. 8, 109. Utitur voce etiam Plut. Thes. 33. Schol. *τὸ μὲν ἀνακῶς ἀντὶ τοῦ προνοητικῶς καὶ φυλακτικῶς· ὁ δὲ νοῦς, οἱ Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἑκκαίδεκα ναυσὶν ἔλαθον τοὺς ἐν Ἀβύδῳ Πελοποννησίους παραφυλάττοντας, καίτοι προειρημένου τοῖς ἐν τῇ Ἀβύδῳ* etc. Porro *τὴν δίωξιν* Schol. exponit per *φυγήν.* At *δίωξιν ποιεῖσθαι* non potest significare idem, quod *φυγὴν ποιεῖσθαι* 3, 33. 8, 16. Fieri tamen posse probare vult Kistem. locis Eurip. Herc. F. 1082. Aesch. Eum. 251. Fateor, ita poetis loqui licuit, sed ne iis quidem, nisi ubi nulla ambiguitas sermonis esset. Itaque mihi videtur scribendum esse *ποιουμένου* pro *ποιούμενοι*, ut Krueg. p. 319. proposuit. Arn. cum Haackio legi vult *ποιουμένων.* Pro *Ἴμβρου*, quod praebent Cl. Ven. Vat. vulgo legebatur *ἠπείρου.* Imbrus et Lemnus ubique iunguntur, praesertim ab oratoribus Atticis, ut iuxta altera alteram sitae atque antiquitus Atticae ditionis, et civibus Atticis assignatae. Correctionem certam reddunt, quae c. 109. extr. leguntur. Pro *παρὰ τὸν Ἐλαιοῦντα* Debr. et Arn. requirunt *περὶ τ. Ἐλ.*, sicut 6, 57. *περὶ τὸ Λεωκόριον.* Arn. tamen addit, *παρὰ* si verum sit, iungendum esse cum *πλέουσαι*, *opprimuntur dum navigant praeter Elaeunta.* De fano Protesilai v. Lucian. in *θεῶν ἐκκλησίᾳ*, Pausan. Attic. 34, 2. Herodot. 6, 140., quos citavit Popp.

103. *καὶ ταῖς ἄλλαις ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα*] D. *ἑβδομήκοντα.* Hic requiras, quasnam auctor dicat *τὰς ἄλλας ναῦς.* Coniiciat aliquis, eas intelligi, quibus Helixus praeerat c. 80. At has a Mindaro non assumtas esse, postea significatur c. 107. Haud dubie enim quae illi memo-

[illegible] ἀπέπλευσαν ἐς Ἄβυδον.

rantur, eaedem sunt, quae c. 80. Neque ut ita statuamus, classis quam hic habemus, numerus permittit. Ipse enim Mindarus naves adduxerat tres et septuaginta c. 99.; Abydi erant 16. c. 99. Sed duae e Mindari classe hoc ipso tempore ab Atheniensibus captae sunt, una nescio quo missa videtur; nisi tres captas esse Diodoro credendum est 13, 39. Constat igitur ratio, illis quas diximus Heliki navibus non additis. Quocirca αἱ ἄλλαι νῆες eae sint necesse est, quas Mindarus adduxerat. Ita vero post ἄλλαις et post ὀγδοήκοντα incidendum atque ad ξυμπάσαις ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα subaudiendum est οὔσαις, ea ratione, de qua expositum ad c. 63. Adde Xen. H. Gr. 4, 8, 23. συντάξας τούς τε ἀπὸ τῶν μικροῦ νεῶν, τετρακοσίους, καὶ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων φυγάδας — ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ Μήθυμναν." KRUEG. p. 308.

ἐς Ἄβυδον] K. Ar. Chr. Dan. (teste Bekk. etiam m.) Thom. M. p. 933. et Phavorin. ὡς Ἄβ. solita permutatione. Phavorinus e Thoma M. p. 933. ὡς λαμβάνεται καὶ ἀντὶ τῆς εἰς προθέσεως, ἐπὶ κινήσεως καὶ ἐμψύχου· ἅπαξ δὲ καὶ ἐπὶ ἀψύχου Θουκυδίδης εἶπεν. οἷον „ἀπέπλευσαν ὡς Ἄβυδον." Hesych. ὡς βασιλέα· πρὸς τὸν βασιλέα· ὡς ἡμᾶς· πρὸς ἡμᾶς. v. Grammat. Meermann. §. 23. p. 647. Putant tamen Hemsterh. Wyttenb. alii, ὡς quamquam raro, interdum tamen pro εἰς dictum nominibus regionum et urbium iungi. Quod ad Thucydidem attinet, certissimum est praeceptum, ὡς nisi pro πρός hominum nominibus additum non dici, nunquam pro ἐς, ubi urbes et regiones sibi iunctam habent. Nam peculiaris est ratio loci 1, 137. ἐς βασιλέα, ubi v. adnotata. Idem in universum statuunt Valck. Schaef. et Porson. ad Eurip. Phoen. 1415. Herm. ad Soph. Tr. 365. Coraes ad Heliod. p. 295. Koen. ad Greg. Cor. p. 78. Adde Heilm. ad Thuc. p. 1135. Schaef. ad Greg. Cor. p. 24. Herm. ad Vig. p. 853. Buttm. Gr. max. §. 174. adn. 6. Popp. 1. Commentt. p. 318 sq. 666 sq. At Doederl. Specim. ed. nov. Soph. p. 39. in contrariam sententiam affert Soph. Oed. R. 1480. et Tr. 366., ubi refellitur ab Hermanno. Neque poetae consuetudinem ad hunc scriptorem quidquam facere, mox videbimus. Conf. Censor. Speciminis nov. ed. Soph. in Annal. Heidelb. nr. 41. anni 1815. Dein Doederl. singulari scriptione hoc argumentum tractavit in libro Philol. Beitr. aus d. Schw. Vol. 1. p. 303., ubi p. 314. loci Thucydidei huc pertinentes recensentur, quos iam sigillatim pertractemus. Primus est 1, 60. καὶ ἐπεπαιώνιστο αὐτοῖς ὡς ἐπίπλουν, ubi Bekk. ἐς addidit ex F. It. Vat. H. Reg. (G.) cod. Bas. Laur. E. Mosqu. m. b. marg. 2. Steph. Tus. Idem habet Cl. sed ex emendatione; at Ven. ὡς ἐς ἐπίπλουν. Cass. habet ὡς ἐπὶ πλοῦν. Marg. 1. Steph. ἐς ἐπίπλουν sine ὡς. Sequatur 1, 63., ubi ὡς ἐς ἐλάχιστον scribendum ex F. Ven. et plerisque aliis libris, ex quibus tantum Aug. It. Vat. H. Reg. (G.) Laur. E. Dan. omittunt ἐς. Ὡς h. l. intendit vim superlativi, adeoque huc non pertinet, ubi quaestio sit de praepositione ὡς. Tertius locus est 4, 53., ubi ἀνέχει ὡς τὸ Κρητικὸν πέλαγος admodum infirma auctoritate Lexici Seguer. in Anecdd. Bekk. 1. p. 400. nititur. Omnes libri Thucydidis ibi exhibent consuetum πρός. Quarto: apud Thuc. 4, 79. in verbis ὡς Περδίκκαν καὶ ἐς τὴν Χαλκιδικήν male Abreschium ἐς eiectum velle, adnotavit Valck. apud Titm. in Epistt. Batav. ad I. A. Ernest. p. 106. Quintus locus extat 5, 17., ubi ex Gr. et Ven. editur ὡς ἐπὶ τειχισμόν pro vulgata ὡς ἐπιτειχισμόν. Conf. 8, 34. παρεσκευάζοντο ἐς τὸν τειχισμόν. Doederl. contendit, modo ἐπιτειχισμόν munitionem esse castelli alicuius in terra hostili, provocans ad Hemsterh. ad Lucian. Nigrin. 23. Vol. 1. p. 269. Bip. (Vol. 1.

1 Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ψευσθέντες τῶν σκοπῶν, καὶ οὐκ ἂν
οἰόμενοι σφᾶς λαθεῖν τὸν παράπλουν τῶν πολεμίων νεῶν, ἀλλὰ
καθ' ἡσυχίαν τειχομαχοῦντες, ὡς ᾔσθοντο, εὐθὺς ἀπολιπόν-
τες τὴν Ἔρεσον κατὰ τάχος ἐβοήθουν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον·
καὶ δύο τε ναῦς τῶν Πελοποννησίων αἱροῦσιν, αἳ πρὸς τὸ πέ-
λαγος τότε θρασύτερον ἐν τῇ διώξει ἀπάρασαι περιέπεσον αὐ-
τοῖς, καὶ ἡμέρᾳ ὕστερον ἀφικόμενοι ὁρμίζονται ἐς τὸν Ἐλαι-
οῦντα, καὶ τὰς ἐκ τῆς Ἴμβρου ὅσαι κατέφυγον κομίζονται, καὶ
104 ἐς τὴν ναυμαχίαν πέντε ἡμέρας παρεσκευάζοντο. μετὰ δὲ τοῦτο
ἐναυμάχουν τρόπῳ τοιῷδε. οἱ Ἀθηναῖοι παρέπλεον ἐπὶ κέρως
ταξάμενοι παρ' αὐτὴν τὴν γῆν ἐπὶ τῆς Σηστοῦ, οἱ δὲ Πελο-
ποννήσιοι αἰσθόμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου ἀντανῆγον καὶ αὐτοί.
καὶ ὡς ἔγνωσαν ναυμαχήσοντες, παρέτειναν τὸ κέρας οἱ μὲν

p. 73. Reitz.) et Nieb. H. R. Vol. 2. p. 76. ed. pr. Minime; τειχισμός idem appellatur loco modo adscripto et 6, 44. alibi. Hinc τειχίζειν φρούριον 6, 75. 2, 32., apud Xen. Cyrop. 3, 2, 1. Quid? quod Xen. H. Gr. 1, 5, 11. τειχίζειν pro περιτειχίζειν dixit. „Vulgata vel ideo ferri nequit (ut ne in loco 1, 50. quidem), quia ex ea ὡς consilium rei gerendae significare necesse esset, quum, ubi praepositio est, indicet, quo profectio fiat (die blosse Richtung einer Bewegung)." Popp. 1. Commentt. p. 318 sq. Sextus locus sit 8, 1., ubi quod pro ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας unus Dan., liber deterrimae notae, ὡς habet, nullam vim habere potest, nisi ut declaret, quam leviter hae voces permutatae sint. Septimus locus extat 8, 5. Ἆγις μεταπέμπεται Ἀλκαμένη καὶ Μέλανθον ἄρχοντας ὡς τὴν Εὔβοιαν, ubi vulgata est ὡς ἐς, eaque recte habens, ut videbit, qui sequentia legerit; hoc enim scriptor dicit: bestimmt für Euboea. Ὡς ibi om. Cass. G. (?) E. m. Ar. Chr. Dan. Contra ἐς om. Reg. (?) Gr. (in quo rec. man. adscripsit) D. I. Mosqu. Marc. Cl. Ven. Y. Taur. Conf. 8, 79. Octavo loco „8, 17. ἔπλεον ἐς Μίλητον ὡς ἀποστήσοντες pro ἐς cum Gr. et Mosqu., libris parum probis, ὡς legere vel propterea nemo volet, quod ὡς statim sequitur." Popp. l. c. sequitur nonus locus 8, 36. ὡς τὴν Μίλητον, ubi non solum C. E., sed etiam praestantissimus Vat. ὡς in ἐς vel εἰς mutant. „Denique 6, 61. pro πρὸς Βοιωτούς τι πράσσοντες cum uno Reg. ὡς rursus idcirco praeponi non potest, quia non adest verbum proficiscendi." Popp. l. c. Non raro causa corruptelae fuit haec, quod, ubi ὡς εἰς vel ἐς iuncta scribenda erant, alterutro omisso, vel ὡς vel εἰς (ἐς) relictum est, ut vidimus factum esse 8, 5. Matth. p. 1147. (conf. p. 1284. sub lit. l.) „raro, ait, rebus iungitur ὡς, ut ὡς Ἄβυδον apud Thuc. Verisimile est, hoc loquendi genus inde originem traxisse, quod saepe ὡς εἰς coniunctum est, ut a Xen. Ages. 1, 14." Imo hic fuisse videtur fons corruptelae. Nisi discrimen habitum voluissent inter ὡς et ἐς, non tam accurati in his vocibus discernendis fuissent, velut Arist. Pac. 104. ὡς τὸν Δί' εἰς τὸν οὐρανόν et Lucian. Icaromen. 33. Vol. 7. p. 45. Bip. ἐς τὸν Τάρταρον ὡς τοὺς γίγαντας. Pausan. 3, 1, 4. ὡς Ἀφαρέα ἐς τὴν Μεσσηνίαν. Thuc. 5, 80. ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης καὶ ὡς Περδίκκαν. 8, 39. ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὡς Φαρνάβαζον, 31. ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην ὡς Ἀστύοχον. Vid. Brunck. Indic. Aristoph. s. v. ὡς. Valck. ad Herodot. 2, 135. Interest autem aliquid inter ὡς ἐς et simplex ἐς. Illud significat, quod dicitur auf dem Wege, in der Richtung nach, hoc simpliciter nach. Vid. Valck. ad Thom. M. in Epist. Batav. ad I. A. Ernest. p. 106. Matth. §. 628. 3. extr.

Ἀθηναῖοι παρὰ τὴν Χερσόνησον, ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἰδάκου μέχρι Ἀῤῥιανῶν, νῆες ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα, οἱ δ' αὖ Πελοποννήσιοι ἀπὸ Ἀβύδου μέχρι Δαρδάνου, νῆες ὀκτὼ καὶ ὀγδοήκοντα. κέρας δὲ τοῖς μὲν Πελοποννησίοις εἶχον τὸ μὲν δεξιὸν Συρακόσιοι, τὸ δ' ἕτερον αὐτὸς Μίνδαρος καὶ τῶν νεῶν αἱ ἄριστα πλέουσαι, Ἀθηναίοις δὲ τὸ μὲν ἀριστερὸν Θράσυλλος, ὁ δὲ Θρασύβουλος τὸ δεξιόν· οἱ δὲ ἄλλοι στρατηγοὶ ὡς ἕκαστοι διετάξαντο. ἐπειγομένων δὲ τῶν Πελοποννησίων πρότερόν τε ξυμμῖξαι, καὶ κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων ὑπερσχόντες αὐτοὶ τῷ εὐωνύμῳ ἀποκλῇσαι τοῦ ἔξω αὐτοὺς ἔκπλου, εἰ δύναιντο, κατὰ δὲ τὸ μέσον ἐξῶσαι πρὸς τὴν γῆν οὐχ ἑκὰς οὖσαν, οἱ Ἀθηναῖοι γνόντες, ᾗ μὲν ἐβούλοντο ἀποφράξασθαι

104. *Ἰδάκου — Ἀῤῥιανῶν*] De his locis silent veteres. Wass.

ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα] Cass. Aug. Pal. It. Vat. corr. Cl. et Ven. sicut m. ex emend. Contra in Cass. ad marg. man. rec. *γρ. ὀγδοήκοντα* sicut vulgo. Et paulo post Peloponnesiis naves *ὀκτὼ καὶ ὀγδοήκοντα* tribuunt Cl. Ven., *ὀκτὼ καὶ ἑξήκοντα* vulgata. Athenienses modo in Lesbo habuerant naves 67. Vide cap. 100. extr. Accesserunt quae in Hellesponto a Mindaro subito superveniente oppressae, quatuor navibus amissis, ad Imbrum et Lemnum confugerant quatuordecim. Vide cap. 102. Exsuperant numerum septuaginta sex navium istae octoginta una naves quinque navium numero (conf. adn. ad c. 79.), quae quinque naves Haackio videntur ab Atheniensibus ad tuendam Lesbum relictae esse. Krueg. p. 319. hoc improbabile esse iudicat, quod, quum Athenienses depugnaturi essent, hostemque navium multitudine superiorem esse non ignorare possent, alias potius naves arcessituri fuissent, quam quas habebant, earum partem relicturi, quum praesertim navibus quidem ad Lesbi custodiam non admodum opus fuisse videatur. Porro videamus Peloponnesiorum navium numerum. Hi octoginta sex naves apud Elaeuntem habuisse modo cap. 103. dicti sunt. Exsuperant numerum octoginta sex navium duae. Utut est, certe praestant octoginta octo naves librorum Cl. et Ven., ac septuaginta sex aliorum librorum, quum Atheniensium octoginta unam naves ante pugnam fuisse, ex superioribus pateat, et mox ipse scriptor dicat, Athenienses navium numero hostibus inferiores fuisse, id quod confirmat Diod. 8, 39., qui Athenienses multitudine inferiores, scientia peritiaque superiores evasisse auctor est.

αἱ ἄριστα πλέουσαι] Vallam legisse *αἱ πέντε ἄριστα πλέουσαι* suspicetur aliquis ex eius interpretatione, nam reddit *velocissimae quinque naves.* Abm. Port. Mox *ὑπερσχόντες αὐτοὶ* dictum est pro *ὑπερσχόντων αὐτῶν*, ut docebit adn. ad c. 63. De Cynossemate v. Wess. ad Diod. 13, 40. Gierig. ad Ovid. Metam. 13, 560., quos citavit Krueg. p. 283., quem nescio, quid moverit, ut ibidem scriberet, non vera esse posse verba Thucydidis: *τὸ δ' εὐώνυμον αὐτοῖς ὑπερεβεβλήκει ἤδη τὴν ἄκραν*, quum Thrasybulus dextro cornu praefuerit. Quid enim in his repugnantiae est? Thrasybulus dextrum cornu tenens non potuit Cynossema superare, quae est Kruegeri opinio, scribentis: „ne Athenienses a mari Aegaeo intercluderentur, quum impedire Thrasybulus adniteretur, mox Cynossema promontorium superavit. Cynossema videlicet erat in media acie Atheniensium, non ad mare Aegaeum, proinde non ad dextrum cornu Atheniensium, neque id Thrasybulus illo consilio, quo Krueg. dicit, superare poterat. Etenim Krueg. se decipi passus est falsa Danvillii descriptione horum locorum.

αὐτοὺς οἱ ἐναντίοι, ἀντεπεξῆγον καὶ περιεγίγνοντο τῷ πλῷ, τὸ
δ' εὐώνυμον αὐτοῖς ὑπερεβεβλήκει ἤδη τὴν ἄκραν ἣ Κυνὸς
σῆμα καλεῖται. τῷ δὲ μέσῳ, τοιούτου ξυμβαίνοντος, ἀσθενέσι
καὶ διεσπασμέναις ταῖς ναυσὶ καθίσταντο, ἄλλως τε καὶ ἐλάσ-
σοσι χρώμενοι τὸ πλῆθος, καὶ τοῦ χωρίου τοῦ περὶ τὸ Κυνὸς
σῆμα ὀξεῖαν καὶ γωνιώδη τὴν περιβολὴν ἔχοντος, ὥςτε τὰ ἐν
105 τῷ ἐπέκεινα αὐτοῦ γιγνόμενα μὴ κάτοπτα εἶναι. προςπεσόντες
οὖν οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ τὸ μέσον ἐξέωσάν τε ἐς τὸ ξηρὸν
τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐς τὴν γῆν ἐπεξέβησαν, τῷ ἔργῳ
πολὺ περισχόντες. ἀμῦναι δὲ τῷ μέσῳ οὔθ' οἱ περὶ τὸν Θρα-
σύβουλον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὑπὸ πλήθους τῶν ἐπικειμένων νεῶν
ἐδύναντο, οὔθ' οἱ περὶ τὸν Θράσυλλον ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου·
ἀφανές τε γὰρ ἦν διὰ τὴν ἄκραν τὸ Κυνὸς σῆμα, καὶ ἅμα
οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ ἐλάσσους ἐπιτεταγμένοι εἶργον
αὐτούς, πρὶν οἱ Πελοποννήσιοι διὰ τὸ κρατήσαντες ἀδεῶς ἄλλοι
ἄλλην ναῦν διώκοντες ἤρξαντο μέρει τινὶ σφῶν ἀτακτότεροι γε-
νέσθαι. γνόντες δὲ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον, τὰς ἐπὶ σφίσι
ναῦς ἐπεχούσας παυσάμενοι τῆς ἐπεξαγωγῆς ἤδη τοῦ κέρως καὶ
ἐπαναστρέψαντες εὐθὺς ἠμύναντό τε καὶ τρέπουσι, καὶ τὰς
κατὰ τὸ νικῆσαν τῶν Πελοποννησίων μέρος ὑπολαβόντες πε-
πλανημένας ἔκοπτόν τε καὶ ἐς φόβον τὰς πλείους ἀμαχεὶ κα-
θίστασαν. οἵ τε Συρακόσιοι ἐτύγχανον καὶ αὐτοὶ ἤδη τοῖς
περὶ τὸν Θράσυλλον ἐνδεδωκότες καὶ μᾶλλον ἐς φυγὴν ὁρμή-
106 σαντες, ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἄλλους ἑώρων. γεγενημένης δὲ τῆς
τροπῆς, καὶ καταφυγόντων τῶν Πελοποννησίων πρὸς τὸν Μεί-
διον μάλιστα ποταμὸν τὸ πρῶτον, ὕστερον δὲ ἐς Ἄβυδον, ναῦς

105. *οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον*] v. Matth. p. 1160. Mox in verbis *ἀφανές τε* Pal. om. *τε*. Cass. et T. (Cantabr. Arn.) pro iis praebent *ἀφανέστερον*, Aug. It. *ἀφανέστερα*. „Fortasse recte, si vera est Porti interpretatio *res ab ipsis cerni non* (vel *minus*) *poterat*.“ Popp. Conf. adn. ad 8, 55. Dein *διὰ τὸ κρατήσαντες — διώκοντες* praebent Cass. Aug. It. Vat. T. (Cantabr. Arn.) Ven. et corr. Cl. et in marg. Pal. Vulgo *διώκειν*, quod Cass. int. vers. a rec. corr. Commixtio duarum locutionum est pro *διὰ τὸ κρατήσαντες διώκειν* vel pro *κρατήσαντες* sine *διὰ τό*. Vid. adn. ad 1, 2.

γνόντες — ἐπεχούσας] Cass. Aug. Pal. It. et cum γρ. Vat. *ἐπεχούσας*, quod fortasse etiam Schol. invenit; receptam scripturam Cass. ex emend. In D. I. *ἐπισχούσας*. „Haack. virgulam post *Θρασύβουλον* posuit, ut *ἐπεχούσας* probata Scholiastae explicatione ad *ἠμύνοντο* referatur. Ita etiam Valla.“ Popp. Schol. *ἐπεχούσας, ἤγουν ἐφεδρευούσας*. Unice vera videtur Haackii distinctio. Et *τῆς ἐπεξαγωγῆς* etc. est *omissa diductione cornu*.

106. *τὸν Μείδιον*] Cass. Aug. Pal. It. Vat. et cum γρ. Cl., nisi quod in Cass. rec. man. superscr. *Πείδιον*, et in Pal. rec. man. et marg. *Πίδιον*. Vulgo *Πύδιον*. Lugd. *Πύδον*. Interpretes huc referunt Hesychii et Phavorini glossam: *Πύθιον ἱερὸν Ἀπόλλωνος καὶ Πύθιος ὁ Ἀπόλλων. Πύδιον δὲ τὸ ὕδωρ παρὰ Θουκυδίδῃ*. Interpretes Hesychii probant vulgatam in praesenti loco Thucydidis, scribentes apud auctorem suum *Πύδιον δὲ τὸ ὕδωρ*, ubi vulgo *Πύθιον*, et Pydium fa-

μὲν ὀλίγας ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι, στενὸς γὰρ ὢν ὁ Ἑλλήσποντος βραχείας τὰς ἀποφυγὰς τοῖς ἐναντίοις παρεῖχε, τὴν μέντοι νίκην ταύτην τῆς ναυμαχίας ἐπικαιροτάτην δὴ ἔσχον. φοβούμενοι γὰρ τέως τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικὸν διά τε τὰ κατὰ βραχὺ σφάλματα καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφοράν, ἀπηλλάγησαν τοῦ σφᾶς τε αὐτοὺς καταμέμφεσθαι καὶ τοὺς πολεμίους ἔτι ἀξίους του ἐς τὰ ναυτικὰ νομίζειν. ναῦς μέντοι τῶν ἐναντίων λαμβάνουσι Χίας μὲν ὀκτώ, Κορινθίας δὲ πέντε, Ἀμπρακιώτιδας δὲ δύο καὶ Βοιωτίας δύο, Λευκαδίων δὲ καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Συρακοσίων καὶ Πελληνέων μίαν ἑκάστων· αὐτοὶ δὲ πεντεκαίδεκα ναῦς ἀπολλύασι. στήσαντες δὲ τροπαῖον ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ οὗ τὸ Κυνὸς σῆμα, καὶ τὰ ναυάγια προςαγαγόμενοι καὶ νεκροὺς τοῖς ἐναντίοις ὑποσπόνδους ἀποδόντες, ἀπέστειλαν καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας τριήρη ἄγγελον τῆς νίκης. οἱ δὲ, ἀφικομένης τῆς νεὼς καὶ ἀνέλπιστον τὴν εὐτυχίαν ἀκούσαντες ἐπί τε ταῖς περὶ τὴν Εὔβοιαν ἄρτι ξυμφοραῖς καὶ κατὰ τὴν στάσιν γεγενημέναις πολὺ ἐπεῤῥώσθησαν, καὶ ἐνόμισαν σφίσιν ἔτι δυνατὰ εἶναι τὰ πράγματα, ἢν προθύμως ἀντιλαμβάνωνται, περιγενέσθαι.

cientes esse inter Abydum et Dardanum, ubi Straboni 13. p. 889. B. Alm. est Rhodius, quem a Pydio nihil differre suspicatur Popp. 1, 2. p. 438., qui negat, aut Pydium sive Pythium, aut Midium aliunde notum esse, addens, Pradium habere Hellesponti tabulam a Guessefeldio editam. Mox *καταμέμφεσθαι* Krueg. ad Dionys. p. 283. interpretatur *semet reprehendere, incusare, suas res contemnere*, et conferri iubet Wessel. ad Herodot. 1, 77. Dein legebatur vulgo *ἀξίους τοῦ*. Emendavit Duk.

ναῦς μέντοι — πεντεκαίδεκα ναῦς ἀπολλύασι] Haec paene ad verbum recepit Diod. 13, 40., nisi quod *καὶ Βοιωτίας δύο* omittit et de Atheniensibus *αὐτοὶ δέ*, ait, *πέντε ναῦς ἀπέβαλον, ἃς πάσας βυθισθῆναι συνέβη*. Has demersas esse, unde resciverit nescio. Sed quum in sequentibus etiam Thucydidis vestigia legat, apud Thucydidem aliquid intercidisse suspiceris. Verumtamen in pugna etiam describenda multa habet alia, atque belli Peloponnesiaci scriptor. Quae ex quibus fontibus hausta sint, si, ubi Thucydidem nominat, c. 42. significasset, minus suspectae fidei historici esset narratio. Krueg. p. 323. Puto Ephorum a Diodoro compilatum esse, v. Marx. p. 232. Omisit Diod. etiam Lacedaemoniorum naves captas. Mox *Πελληνέων* habent Vat. Cl. Ven. Vulgo *Πελληναίων*. Bekk. confert 2, 9. 8, 3. Popp. addit 5, 58. et Steph. Byz., qui *ἡ Πελλήνη*, ait, *δύο μόνα ἐθνικὰ ἔχει, τὸ εἰς ευς καὶ τὸ διὰ τοῦ ιος*. Duk. adnotavit, Diodorum 13, 40. pro *Πελληνέων* (*Πελληναίων*) non recte habere *Παλληναίων*. Vid. adn. ad 4, 120. Paulo post pro *πεντεκαίδεκα* Diod. habet *πέντε*. Et *προςαγαγόμενοι* Schol. explicat per *ἰδιωσάμενοι*. Valla attractis naufragiis, probante Duk. Porro „*ἐνόμισαν σφίσιν ἔτι δυνατὰ εἶναι τὰ πράγματα περιγενέσθαι* idem est, ac si dixisset: *ἔτι δυνατὸν εἶναι σφῶν τὰ πράγματα περιγενέσθαι*, quam sententiam in interpretatione Latina expressit Port. Sic 3, 86. *πρόπειράν τε ποιούμενοι εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ὑποχείρια γενέσθαι*. Dativis porro *αὐτῷ — αὐτοῖς — σφίσι* quamplurimis locis ita utitur Thucydides. 7, 31. *δέκα ναῦς τὰς ἄριστα σφίσι πλεούσας*. Vid. ad 3, 98." Duk.

107 Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ἡμέρᾳ τετάρτῃ ὑπὸ σπουδῆς ἐπισκευάσαντες τὰς ναῦς οἱ ἐν τῇ Σηστῷ Ἀθηναῖοι ἔπλεον ἐπὶ Κύζικον ἀφεστηκυῖαν· καὶ κατιδόντες κατὰ Ἁρπάγιον καὶ Πρίαπον τὰς ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ὀκτὼ ναῦς ὁρμούσας, ἐπιπλεύσαντες καὶ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐν τῇ γῇ, ἔλαβον τὰς ναῦς. ἀφικόμενοι δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Κύζικον ἀτείχιστον οὖσαν προςηγάγοντο πάλιν καὶ χρήματα ἀνέπραξαν. ἔπλευσαν δὲ ἐν τούτῳ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐκ τῆς Ἀβύδου ἐπὶ τὸν Ἐλαιοῦντα, καὶ τῶν σφετέρων νεῶν τῶν αἰχμαλώτων ὅσαι ἦσαν ὑγιεῖς ἐκομίσαντο, (τὰς δὲ ἄλλας Ἐλαιούσιοι κατέκαυσαν) καὶ ἐς τὴν Εὔβοιαν ἀπέπεμψαν Ἱπποκράτη καὶ Ἐπικλέα κομιοῦντας τὰς ἐκεῖθεν ναῦς.

108 Κατέπλευσε δὲ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ταῖς τρισὶ καὶ δέκα ναυσὶν ἀπὸ τῆς Καύνου καὶ Φασηλίδος ἐς τὴν Σάμον, ἀγγέλλων ὅτι τάς τε Φοινίσσας ναῦς ἀποστρέψειε Πελοποννησίοις ὥςτε μὴ ἐλθεῖν, καὶ τὸν Τισσαφέρνην ὅτι φίλον πεποιήκοι μᾶλλον Ἀθηναίοις ἢ πρότερον. καὶ πληρώσας ναῦς ἐννέα πρὸς αἷς εἶχεν, Ἁλικαρνασσέας τε πολλὰ χρήματα ἐξέπραξε καὶ Κῶν ἐτείχισε. ταῦτα δὲ πράξας καὶ ἄρχοντα ἐν τῇ Κῷ καταστήσας πρὸς τὸ μετόπωρον ἤδη ἐς τὴν Σάμον κατέπλευσε. καὶ ὁ Τισσαφέρνης ἀπὸ τῆς Ἀσπένδου, ὡς ἐπύθετο τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐκ τῆς Μιλήτου ἐς τὸν Ἑλλήςποντον πεπλευκυίας, ἀναζεύξας ἤλαυνεν ἐπὶ τῆς Ἰωνίας. ὄντων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ Ἑλληςπόντῳ, Ἀντάνδριοι, εἰσὶ δὲ Αἰολῆς, παρακομισάμενοι ἐκ τῆς

107. *Κύζικον ἀφεστηκυῖαν*] Hoc quando et quomodo factum sit, non narravit Thuc.; narravit Diod. 13, 40. Situm Harpagii illustrat Strab. 13, 1, 11. citatus ab Arnoldo: *ἐν δὲ τῇ μεθορίᾳ τῆς Κυζικηνῆς καὶ τῆς Πριαπηνῆς ἐστι τὰ Ἁρπαγεῖα τόπος, ἐξ οὗ τὸν Γανυμήδην μυθεύουσιν ἡρπάχθαι.* Propter *τὰς — ὀκτὼ ναῦς* redi ad c. 80. Porro *ἀναπράσσειν* „est *εἰςπράσσειν* ex debito et *ἐξ ὑποσχέσεως ὀφειλόμενα.* Conf. 2, 95. Dorv. in Charit. p. 220.“ Bau. Verbis *τῶν σφετέρων νεῶν τῶν αἰχμαλώτων* intelliguntur naves apud Cynossema ab Atheniensibus expugnatae c. 106., ut Popp. adnotavit. Schol. Lugd. *ἃς αἰχμαλώτους ἀπῆγον Ἀθηναῖοι.*

108. *ταῖς τρισὶ καὶ δέκα ναυσὶν*] v. cap. 88. De *ἀποστρέψειε* v. adn. ad 5, 75. 6, 18. Paulo post *ἄρχοντα* Vat. pro vulgata *ἄρχοντας*, quod Popponi quoque placet, quia in tam parva insula plures duces relictos esse non probabile sit.

ἀναζεύξας ἤλαυνεν] Schol. *ἤγουν ἐπαναστρέψας.* Hesych. *ἀναζεύξας, ὑποστρέψας, ἐκ μεταφορᾶς ἁρμάτων.* Vid. adnot. ad 1, 29. Et *Ἀρσάκου* habent libri plurimi pro vulgata *Ἀστάκου.* „Vix credo, alibi inveniri hoc nomen hominis Persae. *Ἀρσάκης — Ἀρσάμης — [illegible]νης* sunt nota in historia nomina Persica. *Ἀρσάκου* hic etiam Valla legit, sed non recte convertit *Arsaco* pro *Arsace*, quod et alii post eum retinuerunt.“ Duk. Tum Deli lustratio aderat supra 5, 1. v. Boeckh. Staatsh. d. Ath. Vol. 2. p. 218. Et *ἔχθραν προςποιησάμενος* est, opinor: *simulans sibi hostes, nesciebant quos, esse,* contra quos scilicet exercitum ducere vellet.

Ἀβύδου πεζῇ διὰ τῆς Ἴδης τοῦ ὄρους ὁπλίτας ἐςηγάγοντο ἐς τὴν πόλιν, ὑπὸ Ἀρσάκου τοῦ Πέρσου Τισσαφέρνους ὑπάρχου ἀδικούμενοι, ὅςπερ καὶ Δηλίους τοὺς Ἀτραμύττιον κατοικήσαντας, ὅτε ὑπ' Ἀθηναίων Δήλου καθάρσεως ἕνεκα ἀνέστησαν, ἔχθραν προςποιησάμενος ἄδηλον καὶ ἐπαγγείλας στρατιὰν αὐτῶν τοῖς βελτίστοις, ἐξαγαγὼν ὡς ἐπὶ φιλίᾳ καὶ ξυμμαχίᾳ, τηρήσας ἀριστοποιουμένους καὶ περιστήσας τοὺς ἑαυτοῦ κατηκόντισε. φοβούμενοι οὖν αὐτὸν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον μήποτε καὶ περὶ σφᾶς τι παρανομήσῃ, καὶ ἄλλα ἐπιβάλλοντος αὐτοῦ ἃ φέρειν οὐκ ἠδύναντο, ἐκβάλλουσι τοὺς φρουροὺς αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως.

Ὁ δὲ Τισσαφέρνης αἰσθόμενος καὶ τοῦτο τῶν Πελοποννη- 109
σίων τὸ ἔργον, καὶ οὐ μόνον τὸ ἐν Μιλήτῳ καὶ Κνίδῳ, καὶ ἐνταῦθα γὰρ αὐτοῦ ἐξεπεπτώκεσαν οἱ φρουροί, διαβεβλῆσθαί τε νομίσας αὐτοῖς σφόδρα, καὶ δείσας μὴ καὶ ἄλλο τι ἔτι βλάπτωσι, καὶ ἅμα ἀχθόμενος εἰ Φαρνάβαζος ἐξ ἐλάσσονος χρόνου καὶ δαπάνης δεξάμενος αὐτοὺς κατορθώσει τι μᾶλλον τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, πορεύεσθαι διενοεῖτο πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπως μέμψηταί τε τῶν περὶ τὴν Ἄντανδρον γεγενημένων καὶ τὰς διαβολὰς καὶ περὶ τῶν Φοινισ-

109. *τὸ ἐν Μιλήτῳ*] Haec pertinent ad ea, quae c. 84. narravit. Vide Plut. de Garrul. n. l. ab fin., qui de Alcibiadis secundo exilio, quasi ex libro 8. memorat. Wass. Non memorat de Alcibiadis secundo exilio, sed garrulum hominem inducit, qui omnia, quae in libro 8. Thucydidis narrata sunt, uno tenore referat, et ne ibi quidem subsistat, sed usque ad Mileti expugnationem pergat et alterum Alcibiadis exilium. Non dicit igitur, haec libro 8. Thucydidis scripta esse. Tum *διαβεβλῆσθαι — αὐτοῖς* etc. est: er glaubte, mit ihnen sehr zerfallen, sehr in *Zerwürfniss* i. e. bei ihnen sehr verhasst, sehr übel angeschrieben zu seyn. Post *διαβολάς* aliquot libri inserunt *ἀπώσηται*. „Hoc ex scholio fluxisse, nosque hoc interpretamento facile carere posse, quum *διαβολάς* ex *ἀπολογήσηται* pendeat, existimat Haack. At primum haud facile dicimus *ἀπολογεῖσθαί τι*, *purgare aliquid*, sicut Latini *innocentiam suam purgare, morbum excusare*, et similia dicunt, sed *ἀπολογεῖσθαι* (*se excusare*, sich ausreden), *περί τινος*, *ὑπέρ τινος*, interdum *πρός τι* 6, 29. (raro *τινί* Lys. p. 805. Plut. Them. 23.). Nam apud Plat. Crit. 16. *ταῦτα πάντα ἀπολογεῖσθαι* significat *haec omnia defensionis causa afferre*, et verba *τὰ μὲν ἐς τὸν Μηδισμὸν τοσαῦτα ἀπολογούμεθα* 3, 62. partim pariter converti possunt *quod attinet ad studium Medorum tanta ad nos defendendos afferimus*, partim ex accusativo pronominis demonstrativi verbum aliquod etiam cum accusativo nominis substantivi construi posse non continuo sequitur. Conf. Matth. §. 421. adn. 2. Deinde quamquam Latine dicimus *crimina purgare* pro *refellere* et *diluere*, nescio an *ἀπολογεῖσθαι*, quod excusandi magis vim habet, non aeque dicatur. Coniicias *ἀπολύσηται*, ut c. 87." Popp., qui addit: „at *θανάτου δίκην ἀπολογεῖσθαι* est cap. 68." Quid igitur est, quin dicas *διαβολὰς ἀπολογεῖσθαι*? Denique verba *ὅταν — πληρῶσαι* om. I., quae a manu aliena addita esse, facile quisque concedet. Scriptorem quidem ipsum addidisse non credibile est, nisi quis opinetur, eum consilium continuandae historiae abiecisse, quum adderet, aut timuisse, ne memoria sibi excideret annus, in quo conscribendo versaretur. Quae tamen vix credo sibi quemquam persuasurum esse.

τῶν νεῶν καὶ τῶν ἄλλων εὐπρεπέστατα ἀπολογήσηται. καὶ ἀφικόμενος πρῶτον ἐς Ἔφεσον θυσίαν ἐποιήσατο τῇ Ἀρτέμιδι. . . . [ὅταν ὁ μετὰ τοῦτο τὸ θέρος χειμὼν τελευτήσῃ, ἓν καὶ εἰκοστὸν ἔτος πληροῦται.]

TEMPORA
RERUM IN LIBRO OCTAVO MEMORATARUM.

Cap.

1. *ἐπειδὴ ἠγγέλθη*] Ol. 91, 4. (413.) ante diem 13 Octobr.
2. *τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος*] Ol. 91, 4. (413.) ab die 13 Octbr. Eodem referuntur cap. 3. 4. 5. 6. n. l. ab init.
6. *ὁ χειμὼν ἐτελεύτα*] Ol. 91, 4. (412.) die 7 Apr.
7. *τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθύς*] Ol. 91, 4. (412.) inde a die 8 Apr.
10. *μετὰ τὴν ἑορτήν*] Ol. 91, 4. (412.) post mensem sive Munychionem (8 Apr. — 7 Mai.) sive Thargelionem (8 Mai. — 6 Iun.). Eodem refertur c. 13.
16. *ἐν δὲ τούτῳ*] Ol. 91, 4. (412.) versus finem anni Attici i. e. mense Iunio. Eodem refertur cap. 17. extr. et primum foedus Spartanorum cum rege Persarum.
19. *μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Χῖοι εὐθύς*] Ol. $\frac{91}{92}$, $\frac{4}{1}$. (412.) Eodem refertur cap. 20. 21.
22. *μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ αὐτοῦ θέρους*] Ol. 92, 1. (412.) versus finem aestatis sive m. Septembr. Eodem refertur cap. 23. 24.
25. *τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος*] Ol. 92, 1. (412.) sub initium m. Oct.
29. *τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος*] Ol. 92, 1. (412.) inde a die 2 Oct. Eodem refertur c. 30. 34.
35. *τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος*] Ol. 92, 1. (412.) m. Nov. Eodem refertur c. 36.
39. *περὶ ἡλίου τροπάς*] Ol. 92, 1. (412.) Dec. exeunte.
40. *κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον*] Ol. 92, 1. (411.) m. Ian.
45. *ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον*] Ol. 92, 1. (412.) m. Sept.
55. *ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι*] Ol. 92, 1. (411.) m. Ian. exeunte. Haec cohaerent cum c. 40.
56. *μετὰ δὲ ταῦτα*] Ol. 92, 1. (411.) m. Febr.
57. *μετὰ ταῦτα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι*] Ol. 92, 1. (411.) post diem 27 Febr.
59. *καὶ μετὰ ταῦτα*] Ol. 92, 1. (411.) m. Mart.
60. *τελευτῶντος ἤδη τοῦ χειμῶνος*] Ol. 92, 1. (411.) sub diem 29 Mart.
61. *τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ*] Ol. 92, 1. (411.) inde a die 29 Mart.

Cap.

εἰσὶ δὲ Μιλησίων ἄποικοι] Abydus condita est sub rege Gyge intra Ol. 15 — Ol. 23. (720 — 682.) v. C. Fr. Herm. Antt. Gr. p. 144, 19. „Condita urbs secundum Thucydidem, Stephanum Byz., Athenaeum a Milesiis; iuxta Strabonem a Cyzicenis; ab Aeolibus iuxta Marcianum Heracleotam." Wass. Conf. Ramb. de Mileto p. 34 sqq.

ἔτι ἐν Ῥόδῳ ὄντος Ἀστυόχου] Ol. 92, 1. (411.) ante diem 29 Mart.

62. μετὰ δὲ ταῦτο εὐθύς] Ol. 92, 1. (411.) ineunte Apr.

63. ἐν τούτῳ δέ] Ol. 92, 1. (411.) m. Apr.

ἀπὸ γὰρ τούτου τὸν χρόνον καὶ ἔτι πρότερον] Ol. 92, 1. (411.) post d. 27 Febr.

64. δευτέρῳ μηνὶ μάλιστα] Ol. 92, 1. (411.) m. Mart. Dodw. p. 714. b. Beck.

65. ἦλθον ἐς τὰς Ἀθήνας] Ol. 92, 1. (411.) ante d. 26 Febr. Id. Eodem refertur cap. 67.

68. ἔτει ἑκατοστῷ μάλιστα ἐπειδὴ οἱ τύραννοι κατελύθησαν] Prorsus congruit cum Thucydide Marmor Parium, quod ab exactis tyrannis Quadringenti instituti dicuntur ἔτει ἑκατοστῷ μάλιστα, nam si Ol. 67, 2. (511.), qui vel adnumerari vel omitti potuit, numeratur primus, Ol. 92, 1. (411.) est centesimus. De quo computo quae falsissima protulit Dodw., non refero, sed de universis Pisistratidarum temporibus remitto ad Clintonum Fast. Hellen. p. 201 sqq. Conf. etiam Canon. ad ep. 40. Marmoris Parii. Boeckh. C. I. Vol. 2. p. 318. Quadringenti autem imperium suum exercuerunt per quatuor menses, teste Photio, Munychionem (d. 29 Mart. — 26 Apr.), Thargelionem (27 Apr. — 26 Mai.), Scirophorionem (27 Mai. — 24 Iun.) Praetoris Calliae i. e. Ol. 92, 1. (411.) et Hecatombaeonem (25 Iun. — 24 Iul.) Praetoris Theopompi i. e. Ol. 92, 2. (411.), ἐφ' οὗ οἱ τετρακόσιοι κατελύθησαν teste Pseudoplut. Vit. Antiph. Vol. 12. p. 225. Hutten. Thuc. 8, 97. v. Meier. de bon. damn. p. 9.

69. ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσήγαγον] Ol. 92, 1. (411.) m. Mart.

71. μετὰ δὲ τοῦτο παρά τε τὸν Ἆγιν] Ol. 92, 1. (411.) m. Apr.

72. εὐθὺς μετὰ τὴν ἑαυτῶν κατάστασιν] Ol. 92, 1. (411.) m. Mart.

73. ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον ὅνπερ οἱ τετρακόσιοι ξυνίσταντο] paulo post d. 27 Febr. 411.

78. ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον] Ol. 92, 1. (411.) fine Mart. vel initio Apr.

80. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει] Aprile provecto 411.

87. τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους] Aprile exeunte 411.

91. κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον] Ol. 92, 1. (411.) m. Mai.

94. ἐπειδὴ δὲ ἐπῆλθεν] Ol. 92, 1. (411.) m. Iunio.

97. τότε πρῶτον ἐς τὴν Πύκνα] Ol. 92, 1. (411.) ante diem 25 Iun.

99. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου] Ol. 92, 2. (411.) m. Attico Hecatombaeone (post d. 25 Iun.).

Cap.
πρότερον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τῷδε] Ol. 92, 2. (411.) init. Iul. Eodem refertur c. 101. 103.

104. *μετὰ δὲ τοῦτο ἐναυμάχουν*] Ol. 92, 2. (411.) medio Iul.

107. *ἡμέρᾳ τετάρτῃ*] Ol. 92, 2. (411.) circa d. 18 Iul. Eodem refertur c. 108. init.

108. *πρὸς τὸ μετόπωρον ἤδη*] paulo ante d. 8. Aug. 411. Dodw. At si *μετόπωρον* et *φθινόπωρον* non differunt, quae est opinio Schaeferi ad Longum p. 344. et Ideleri Chronol. Vol. 1. p. 245. 250 sq., qui docet p. 251 sq., sub Hippocratis coelo circa annum 430. *τὸ μετόπ.* incepisse ab die 21 Sept., praesenti loco mensis Sept. significari putandus est (non Aug.), ut 7, 87. Eundem mensem significat *τὸ φθινόπωρον* 2, 31. 3, 18. Dodwellum sequebar in adn. ad 2, 19.
ἀναζεύξας ἤλαυνεν] Ineunte Iul. 411.
ἐσηγάγοντο ἐς τὴν πόλιν] post d. 7 Iul. 411.
Δήλου καθάρσεως] Ol. 89, 2. (422.)

109. *ἀφικόμενος πρῶτον ἐς Ἔφεσον*] Ol. 92, 2. (411.) medio Iul.
ὅταν ὁ μετὰ τοῦτο τὸ θέρος χειμὼν τελευτήσῃ, ἓν καὶ εἰκοστὸν ἔτος πληροῦται] Dionys. Hal. p. 771. Reisk. *καίπερ γὰρ λέγων* (*Θουκυδίδης*), *ὅτι παντὶ τῷ πολέμῳ προσεγένετο, καὶ πάντα δηλώσειν ὑποσχόμενος, εἰς τὴν ναυμαχίαν τελευτᾷ τὴν περὶ Κυνὸς Σῆμα γεγενημένην Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων, ἣ συνέβη κατὰ ἔτος εἰκοστὸν καὶ δεύτερον.* Conf. p. 837. et Thuc. 5, 26. Diod. 13, 42. *τῶν δὲ συγγραφέων Θουκυδίδης μὲν τὴν ἱστορίαν κατέστρεψε, περιλαβὼν χρόνον ἐτῶν εἴκοσι καὶ δυοῖν ἐν βιβλίοις ὀκτώ, τινὲς δὲ διαιροῦσιν εἰς ἐννέα.* Conf. Diod. 12, 37. Quum Diodorus Xenophontem annis 48 Thucydidis historiam auxisse addat, ab Ol. 92, 2. (411.) ad Ol. 104, 2. (363.), suspicio nata est Dodwello principio Annalium Xenoph. de vitiato utroque loco Diodori: non enim plus 21 belli Peloponnesiaci annos Thucydidi Diodorum accensuisse. Sed et meliores libri pro 22 annis stant, et Dionysius illis locis; „praeterea Thucydides cum Pythodoro archonte belli principium orditur, a quo vicesimus alter quum sit Theopompus, in quo desinit, *ἐν πλάτει* verum est, annos 22 scriptione sua fuisse complexum.“ Wess. ad Diod. 13, 42.

INDICES.

A. INDEX

I. SCRIPTORUM IN GRAECIS VITIS MEMORATORUM.

II. CAPITUM, QUAE IN LATINA VITA THUCYDIDIS TRACTANTUR.

III. RERUM IN VITIS MEMORABILIUM.

B. INDEX RERUM.

C. INDEX VERBORUM.

D. INDEX GRAMMATICUS.

E. INDEX SCRIPTORUM, QUI IN VITA ET ADNOTATIONE TRACTANTUR.

F. INDEX ORATIONUM.

A.

INDEX

I. SCRIPTORUM IN GRAECIS VITIS MEMORATORUM.

Aeschylus §. 5.
Agathon 29.
Anaxagoras 22.
Androtion 28.
Antiphon 22.
Antyllus 22. 55.
Asclepiades 57.
Choerilus poet. epic. 29.
Cratippus 33.
Didymus 3. 32.
Dionysius Hal. 53.
Gorgias Leont. 36. 51.
Hellanicus 4.
Hermippus 18.
Herodotus 12. 38. 40. 49. 54.
Homerus 35. 37.
Melanippides poet. epic. §. 29.
Niceratus poet. epic. 29.
Pherecydes 3.
Philistus 27.
Philochorus 32.
Pindarus 35.
Plato 41.
Polemon 17. 28.
Praxiphanes 29. 30.
Prodicus 36.
Theopompus 43. 45. Anon. §. 5.
Thucydides poet. 28.
Timaeus 27. 33.
Xenophon 27. 43. 45. Anon. 5.
Zopyrus 32. 33.

II. CAPITUM, QUAE IN LATINA VITA THUCYDIDIS TRACTANTUR.

1. De stirpe Thucydidis, p. 3.
2. Alii Thucydidae, p. 5.
3. Natalis annus Thucydidis, p. 9.
4. Magistri Thucydidis, p. 13.
5. Thucydidis Vita ante exilium, p. 15.
6. Thucydidis exilium et itinera, p. 17.
7. Thucydides quando sit ab exilio revocatus, quaeritur, p. 19.
8. Num Thucydidis genus ad Pisistratidas pertinuerit, quaeritur, p. 21.
9. De anno reversionis Thucydidis, p. 23.
10. De obitu Thucydidis, p. 24.
11. De sepulchro Thucydidis, p. 27.
12. Ubi et quando Thucydides historiam conscripserit, quaeritur, p. 28.
13. De octavo libro Thucydidis, p. 35.
14. De Herodoti historia Olympiae Athenis recitata et num Thucydides huic recitationi adfuerit, quaeritur, p. 39.
15. Herodotus num per aetatem Thucydidi cognitus esse potuerit, quaeritur, p. 43.
16. Thucydidis historiae virtutes, p. 49.
17. Thucydidis dictio, p. 50.
18. Thucydidis tempora signandi ratio, p. 51.
19. De fama Thucydidis, p. 52.
20. Thucydidis imitatores, p. 53.
21. De orationibus Thucydidis, p. 54.
22. Thucydidis historiae in libros divisio, p. 57.
23. Thucydidis historia mature depravata, p. 58.
24. Thucydidis commentatores, p. 58.
25. Thucydidis continuatores, p. 60.
26. Epigramma in Thucydidem, p. 60.

III. RERUM IN VITIS MEMORABILIUM.

Acherdus pagus terrae Atticae, p. 5, 3.
Acusilaus, p. 49.
Aeacidae, p. 3.
Aeginam coloni Attici obtinent, p. 6.
Aetnae eruptiones tres, p. 32.
Agathon, tragicus poeta, p. 10.
Alcibiades exilio revocatus, p. 19 sq.
Amyrtaei tres in rerum memoria, p. 48.
Anaxagoras Thucydidis magister fertur, p. 14.
Andocidis et Thucydidis nomina confunduntur, p. 7 sq.
Antiochus, vetus rerum Italiae Siciliaeque scriptor, p. 18.
Antiphon Thucydidis magister fertur, p. 13.
Antyllus Thucydidis commentator, p. 58. 65. §. 22.
Archelaus, rex Macedoniae, p. 10 sq. 66. §. 30.
Archinus, orator, p. 14. B. Praef. p. VI.
Asclepiades Thucydidis commentator, p. 58. 73. §. 57.
Atheniensibus quando publice ad dicendum prodire licuerit, p. 6. Praef. p. V sq.
Belli Peloponnesiaci initium, p. 9.
Brauron, pagus Atticus, p. 22, 1.
Caecilius Calactinus, p. 13.
Callimachus, Grammaticus, p. 73. §. 57.
Callixenus exul, apud Xenophontem, p. 20, 8.
Cannoni psephisma, p. 16, 4.
Canon historicorum Alexandrinus, p. 50 sq.
Charon historicus, p. 49.
Choerilus Epicus, p. 10.
Choeroboscus Thucydidis commentator, p. 59.
Cimon Thasios Atheniensibus subiicit, p. 18 sq.
Coele Atticae regio, p. 27. §. 11. Praef. p. VI.
Cratippus Thucydidis aequalis, p. 25. 35. 36. 60. 67. §. 33. bis.
Cypseli Corinthii familia, p. 3. A. p. 4. C.
Demus, Pyrilampis filius, p. 6.
Demosthenis et Thucydidis nomina confunduntur, p. 7.
Dionysius Halicarnassensis Thucydidis impugnator, p. 53.
Dionysius Milesius, p. 49.
Ephorus pro Thucydide nominatur, p. 7.
Epicurus pago Gargettius, gente Philaides, p. 22.
Euagoras Thucydidis commentator, p. 58.
Euthydemus archon, p. 76.
Euthynes (Euthymus, Eudemus) archon, p. 76.
Exules Atheniensium redeunt post bellum Persicum primum, p. 21. num ulli statim post cladem Siculam revocati sint, p. 21. post cladem ad Aegos flumen redeunt, sed non omnes, p. 19.
Gargettus pagus terrae Atticae, p. 5, 3.
Gentium et pagorum in Attica saepe eadem nomina, p. 22, 4.
Gorgias Leontinus Thucydidis magister fertur, p. 14. legationis ad Athenienses princeps, p. 14. in eius historia multa fabulosa, p. 14.
Hecataeus historicus, p. 49.
Hegesipyla Thucydidis mater, p. 3. 5. D.
Hellanicus historicus, p. 49. pro Thucydide nominatur, p. 8. quando natus sit, p. 46. ubi obierit, p. 25. historiam scripsit bello Peloponnesiaco saeviente, p. 46, 8. seriem sacerdotum Argivarum enumeravit, p. 51. num quaedam ex Herodoto hauserit, p. 46. Hellanici Atthis, p. 50, 40.
Hermippus, p. 64. §. 18.
Hero Atheniensis, Thucydidis commentator, p. 58.
Herodes Atticus, p. 64. §. 17. eius et Herodoti nomina confunduntur, ibidem.
Herodianus Thucydidis commentator, p. 58.
Herodoti natalis annus et obitus, p. 43 sq. nonnulla tangit ad bellum Peloponnesiacum pertinentia, p. 47. ex Charone et Xantho historicis quaedam hausisse falso putatur, p. 46, 8. Herodotus Thurios migrat, p. 7. quando, p. 44. partem operis iam Sami scriptam Thurios secum abstulit, p. 41. 44. ubi historiam absolverit, p. 44. eius historia nullum factum continet, quod posterius sit regno Artaxerxis, p. 49. recitationes quando et ubi habue-

rit, p. 39 sqq. praelectio Olympiae habita a quibusdam negatur, p. 41 sqq. eius historiam Thucydidi cognitam fuisse dubitatur, p. 45 sq. Herodotus a Thucydide notari nonnullis creditur, p. 45. Herodotus et Thucydides comparantur, p. 49 sq. 51. Herodoti et Herodis nomina confunduntur, p. 64. §. 17.
Hippodamus, Periclis architectus Sybarin colonus migrat, p. 7.
Historica ars Graecorum quando excoli coeperit, p. 49.
Historici veteres quomodo materiam historiarum collegerint, p. 46.
Iapygia peninsula, p. 44.
Iulius Vestinus Thucydidis commentator, p. 58.
Laciadae, pagus Miltiadis et Cimonis, p. 5. D.
Lampon et Xenocritus Sybarin coloniam deducunt, p. 7.
Lamprus Thucydidis magister fertur, p. 14.
Logographi, p. 49.
Lysias cum fratre Sybarin colonus migrat, p. 7.
Magistratus Atheniensium quando ὑπεύθυνοι esse coeperint, p. 24.
Marcellinus vitae Thucydidis auctor qua aetate vixerit, p. 61. eius vitae Thucydidis partes, p. 61.
Medi a Persis quando defecerint, p. 47 sq.
Melanippides poeta, p. 10. Melanippidae duo, lyrici poetae, p. 66. §. 29.
Melite pars urbis Atheniensium, p. 28.
Metallis Thasiis Athenienses quomodo usi sint, p. 18 sq.
Miltiadis stirps, p. 62. §. 3. bona paterna in Chersoneso, p. 18, 9.
Miltiades archon, p. 62. §. 3.
Niciae ducis Atheniensium epistola ipsi Thucydidi a Demetrio tribuitur, p. 8.
Niceratus Epicus, p. 10.
Numenius (Nunenius) Thucydidis commentator, p. 58.
Oenobius rogationem de Thucydide in patriam restituendo perfert, p. 20.
Olorus (et Orolus), pater Thucydidis, p. 3. 63. §. 16. Olori stirps, p. 4. B.
Orus Milesius Thucydidis commentator, p. 59.
Pagi non erant communia seclusa et accurate separata, p. 28. init. Pagorum et gentium saepe eadem nomina, p. 22, 4.
Pamphila, p. 9.
Pancratii, non stadii Olympionicis Thucydides in computandis temporibus utitur, p. 52.
Parparon in Aeolia, p. 25.
Patris nomen quando a Graecis nominibus propriis addatur, p. 5.
Perine in Aeolia, p. 25.
Perne in Thracia, p. 25.
Perperene in Aeolia, p. 25.
Pherecydes Lerius, p. 49. Pher. et Thucydides confunduntur, p. 7.
Philaeus e posteris Aiacis, p. 62. §. 3.
Philaidae, p. 3. pagus, iidemque gens, p. 22. pagi eius, non gentis Pisistratus fuit, p. 22.
Philochori et Thucydidis nomina confunduntur, p. 8.
Phoebammo Thucydidis commentator, p. 58.
Photius auctor Bibliothecae, p. 13.
Pisistratus e gente Nelidarum fuit, p. 22.
Plato Comicus, p. 10.
Plesirrhous Herodoti historiam interpolasse fertur, p. 48.
Plutarchus (Pseudo) Vit. 10. oratt. p. 13.
Portae Melitides Athenis, p. 28.
Praxiphanes de historia; idem de poetis, p. 10.
Proditionem ducum belli quomodo vindicari lege iussum sit, p. 16, 4.
Prooemium a Thucydide post finem belli scriptum, non post totum opus absolutum, non post septem priores libros, p. 31.
Prosa oratione quando Graeci scribere coeperint, p. 49.
Pyrilampes a Pericle accusatus, p. 6.
Sabinus Thucydidis commentator, p. 58.
Sacerdotum Argivarum series, p. 51.
Scaptesula, urbs Thasia, p. 18. ibi num Thucydidi in exilio vivere licuerit, p. 29 sq.
Scholiorum Thucydidis auctores, p. 59.
Stesagoras e maioribus Miltiadis, p. 63. §. 9.
Suidas scholiis Thucydidis usus est in condendo lexico, p. 59 sq.
Sybarin colonia deducta quando et a quibus, p. 7.

Thasii Atheniensibus metallis cedere coguntur, p. 18 sq. Thasus quando ab Atheniensibus defecerit, p. 30. quando sub imperium eorum redierit, ibidem.
Theophilus poeta, p. 9.
Theopompo auctori quidam octavum librum Thucydidis tribuebant, p. 35. Theopompus Thucydidis historiam continuat, p. 60.
Thessalus, Cimonis filius, Praef. p. V. adn.
Thrasybuli opera num Thucydides in patriam restitutus sit, p. 23.
Thucydides Acherdusius, p. 5.
Thucydides Gargettius, p. 5.
Thucydides, Milesiae fil. praef. p. V. Vit. p. 5. ostracismo eiectus, p. 6. Aeginae exul, p. 6. exilio redux factus dux belli creatur, p. 26. Cimoni affinis, p. 6, 4.
Thucydides Pharsalius, Menonis fil. p. 5.
Thucydides poeta, p. 9. 10.
Thucydides historicus et Pericles aequales feruntur, p. 10. Anaxagorae discipulus fertur, p. 10. eius filius et filia, p. 5. Thuc. per excellentiam ὁ συγγραφεὺς dictus, p. 61. eius et aliorum nomina confusa, p. 6.7 sq. uxor Thressa, p. 18. eius, ut fertur, epigramma in Euripidem, p. 8 sq. aequales poetae, p. 10. Thuc. et Herodotus quanto spatio aetatis distent, p. 9. quando matrimonium inierit, p. 19. pestilentia correptus, p. 15. quando ad remp. accesserit, p. 15 sq. belli dux, p. 16. in exilium abit, p. 16 sq. num Sybarin ante exilium migraverit, p. 7. exilio redit demum post liberatas Athenas, p. 23 sq. in Peloponneso versatus, p. 17. in Italia et Sicilia, p. 17 sq. eum quidam in Italia obiisse tradunt, p. 7. 25. 26. in reditu ab exilio dolo interfectus, p. 24. paulo post finitum bellum obiit, p. 34. Thucydidem violenta morte obiisse omnes praeter unum consentiunt, p. 27. eius monumentum Athenis, p. 27. Thuc. quomodo in possessionem metallorum Thasi venerit, p. 18 sq. eius orationes, p. 57, 6. Praef. p. VI. digressiones, p. 50. cur nullas in posterioribus operis partibus orationes inseruerit, p. 35. 36. quem in usum divitias converterit, p. 17. quomodo materiam historiae collegerit, p. 17. 31. eius liber primus non est scriptus post sex, qui sequuntur libros absolutos, p. 32. Thuc. scriptor demum post Archelaum, regem Macedoniae, clarescit, p. 23. 33 sq. eius historiae pars num aliqua deperdita sit, p. 38. opus conscripsit in decursu unius, anni p. 34. eius filiam quidam dicebant auctorem octavi libri esse, p. 35.
Thucydides, Thucydidis historici avus, p. 5. D. Praef. p. V.
Thugenides, poeta, p. 9. eius et Thucydidis nomina confunduntur, p. 7. 9.
Thuriis historiam Herodotus condidit, p. 44 sq.
Timaeus, Tauromenitanus, historicus, aliquamdiu Athenis vixit, p. 25 sq. Olympiadum tempora primus historiae adhibuit, p. 52. Thucydidem num scripserit in Italia obiisse, p. 7.
Timotheus poeta, p. 9.
Timotheus, Thucydidis historici filius, p. 5.
Tzetzes Thucydidis commentator, p. 59.
Xanthus historicus, p. 49.
Xenophontis Historia Graeca, p. 38. 48. 70. §. 45. et Thucydidis nomina confunduntur, p. 8. ei auctori quidam octavum librum Thucydidis tribuunt, p. 35. Xen. historiam Thucydidis continuavit, p. 60. edidit, p. 33 sq.
Zopyrus rerum scriptor, p. 20. 67. §. 33. non fuit aequalis Cratippi et Thucydidis, ibidem.

B.

DUKERI INDEX RERUM IN HISTORIA THUCYDIDIS MEMORABILIUM

AUCTIOR ATQUE EMENDATIOR.

A.

Abdera, Abderorum urbs, 2, 97.

Abronychus, vid. Habronychus.

Abydus, Milesiorum colonia, 8, 62. in Hellesponto sita, ibid. deficit ab Atheniensibus ad Dercylidam et Pharnabazum, ibid.

Acamantis tribus, 4, 118.

Acanthus Lacedaemonius, 5, 19.

Acanthus, Andriorum colonia, 4, 84. 5, 18. ei bellum infert Brasidas, ibid. deficit ab Atheniensibus, c. 88.

Acarnania ab Acarnane Alcmaeonis filio dicta, 2, 102. ad eam subigendam Cnemum mittunt Lacedaemonii, 2, 80 sq. Acarnanes optimi funditores, ibid. c. 81. Argis opitulantur, 3, 105. vincunt Ambraciotas, 3, 108. 112. ab Atheniensibus ducem postulant, 3, 7. pacem cum Ambraciotis faciunt, 3, 114. Atheniensium vicini esse nolunt, 3, 113. in Atheniensium societatem veniunt, 2, 68. Anactorium incolunt, 4, 49.

Acesines, Siciliae fl. 4, 25.

Achaia, quae in Peloponneso, in Atheniensium societatem assumta, 1, 111. Achaia urbs Peloponnesiis reddita ab Atheniensibus, ib. c. 115. eam reposcunt, 4, 21. Achaei Phthiotae, 8, 3.

Acharnae, maximus Atticae pagus, 2, 19. obsidentur, ibid. etc. magna pars civitatis Atheniensis, ib. 20. add. 7, 19. p. 273.

Achelous fl. ex Pindo monte per Dolopiam, Agraeos etc fluit, 2, 102. Schol. ib.

Acheron agri Thesprotici fl. 1, 46.

Acherusia palus, ibid.

Acradina, pars Syrac., adn. ad 6, 66. p. 192. nr. II.

Acrae urbs Siciliae, 6, 5.

Acraeum Lepas, 7, 78. p. 348.

Acragas urbs et fluvius Siciliae, 6, 4. vide Agrigentum.

Acropolis sive Polis, 2, 15.

Acrothoi urbs, 4, 109.

Actaeae civitates, 4, 52.

Acte regio, 4, 109. quas urbes contineat, ibid.

Actium agri Anactorii, ubi templum Apollinis, 1, 29.

Adimantus, 1, 60.

Admetus rex Molossorum, 1, 136. profugum Themistoclem recipit, ibid.

Adramyttium, vide Atramyttium.

Aeantides tyrann. Lampsacenus, 6, 59.

Aegaleos mons Atticae, 2, 19.

Aegina oppugnatur ab Atheniensibus, 1, 105, iisdem per deditionem tradita, ibid. c. 108. incursionibus infestatur, 8, 92. Aeginae sinus, ibid. Aeginetae classe olim valuerunt, 1, 14. bellum adversus Athenienses suadent, c. 67. ab Atheniensibus navali proelio victi, c. 105. quomodo et cur ex Aegina ab Atheniensibus expulsi, 2, 27. 7, 57. p. 318. Thyream a Lacedaemoniis incolendam accipiunt,

ibid. capta Thyrea, quomodo ab Atheniensibus tractati, 4, 57. Aegineticus obolus, ibid. c. 47. Aeginetica drachma, ibid.
Aegitium in Aetolia, 3, 97.
Aegyptus ab Artaxerxe deficit, 1, 104. ea aliquamdo potiti Athenienses, c. 109. iterum in ditionem regis Persarum concedit, c. 110. in eam classem mittunt Athenienses, c. 112. Aegyptiorum qui sint pugnacissimi, c. 110.
Aeneas Ocytae fil. 4, 119.
Aenesias Spartae ephorus, 1, 2.
Aenianes, 5, 51.
Aenus urbs, 4, 28. Aenii, Aeoles sunt, 7, 57. Atheniensium vectigales, ibid.
Aeolades Pagondae pater, 4, 91.
Aeolis, quae et Calydon, 3, 102. Aeoles Atheniensium vectigales, 7, 57. adn. ad 4, 42. Atheniensibus in bello Syracusano naves suppeditant, 7, 57. Boeotorum consanguinei, ibidem; et Lesbiorum, 8, 100. conf. adn. ad 3, 2. 7, 57. p. 319. Aeoli insulae, 3, 115.
Aerarium Atheniensium ubi? 1, 96.
Aesimides nauarchus Corcyraeorum, 1, 47.
Aeson legatus Argivorum, 5, 40.
Aethaeenses, 1, 101.
Aethiopia supra Aegyptum, 2, 48.
Aetna, mons Siciliae, 3, 116.
Aetolorum gens qualis, 3, 94. Aetolis bellum inferunt Athenienses, c. 95. superant Athenienses, c. 98.
Agamemnonis classis, 1, 9. eiusdem imperium et potentia, ibid.
Agatharchidas dux Corinth. 2, 83.
Agatharchus classis Syracusanorum praefectus, 7, 25. 70.
Agesander, 1, 139.
Agesippidas Laced. 5, 56.
Agis Archidami fil. rex Laced. 3, 89. dux expeditionis in Atticam aliaque loca, ibid. et 4, 2. 5, 54. 57. eius contra Argivos res gestae, c. 58. Argivos inclusos e manibus dimittit, c. 59. 60. ob id a Lacedaemoniis accusatur, c. 63. iterum in Argivos proficiscitur, c. 65 sq. eius stratagema, c. 71. Argivos eorumque socios proelio vincit, c. 72. 73 sq. Deceleam in Attica communit, 7, 19. inde bellum contra Athenienses ciet, c. 27. eius ad Deceleam potestas et auctoritas, 8, 5. Athenas nequicquam tentat, 8, 71. Agis, legatus 5, 19. 24.
Agnon, v. Hagnon.
Agraeorum terra, 3, 106. Agraeorum rex Salynthius, c. 111. 114. Agrais regio, ibid. Agraei, 2, 102. pugnant contra Athenienses, 4, 77.
Agrianes, 2, 96.
Agri quomodo a priscis Graeciae incolis colerentur, 1, 2. agrorum habitatio quam vetusta, 2, 15.
Agrigentum a Gelone conditum, 6, 4. seditione laborat, 7, 46. quae postea in amicitiam conversa est, c. 50. Agrigentini Niciae iter per agrum suum dare nolebant, 7, 32. bello Syracusano se medios gerunt, c. 33 sq. ubi siti, c. 58.
Agyrium, 7, 32. p. 291.
Aimnestus, 3, 52.
Albus murus tertia pars Memphidis, 1, 104.
Alcaeus, Athenis archon, 5, 19. 25. adn. ad 5, 2.
Alcamenes Lacedaemonius, Sthenelaïdae fil. 8, 5. dux classis Pelop. c. 8. ab Atheniensibus ad Piraeum victus et interfectus, c. 10.
Alcibiades, nomen Laconicum, 8, 6. Alcibiades Cliniae fil. 5, 43. eius genus clarum, ibid. cur infestus Lacedaemoniis, ibid. eius avi paternus et maternus, adn. ad 6, 89. p. 222. tutor, ibid. stemma ibid. eorum legatos deludit, 5, 45 sq. eius in Peloponnesum expeditio, c. 52. et in Argos, c. 84. unus e ducibus in Siciliam mittendis, 6, 8. expeditionem urget, c. 15. orationem habet, c. 16. taxatur a Nicia, c. 12. Niciae adversatur, c. 15. eius ingenium, vita, mores, luxuria, divitiae, victoriae etc. c. 12. 15. 16. 29. eius in ludis Olympiacis magnificentia, c. 16. accusatur de Hermis violatis, et mysteriis profanatis, c. 28. 53. 61. paratur ad se purgandum, c. 29. abit in Siciliam, ibid. eius de bello Siculo sententia, c. 48. ad causam dicendam revocatur, c. 53. 61. non paret, sed in exilium abit, c. 61. capite damnatur ob desertum iudicium, ibid. eius accusationis formula, ibid. adn. exul ex agro Thurio in Peloponnesum proficiscitur,

ibid. exul Spartae, oratione Lacedaemonios ad bellum Atheniensibus inferendum excitat, c. 88. 89. Endio Ephoro hospes paternus, 8, 6. adn. ad 6, 89. p. 222. προξενίαν Spartanorum recuperare studet, ibidem. Lacedaemonios ad classem in Chium mittendam hortatur, 8, 6. in Chium cum Chalcideo mittitur, c. 11 sq. res in illa insula et circa Miletum ab eo gestae, c. 14. 17. 26. Peloponnesiis suspectus ad Tissaphernem se confert, c. 45. illisque plurimum suis consiliis nocet, ibid. et c. 46. reditum sibi in patriam struit, c. 47 sq. eius cum Phrynicho contentio, c. 50. 51. Tissaphernem Atheniensibus conciliare studet, c. 52. ei reditus in patriam decernitur, c. 81. 97. illi summa rerum committitur, c. 82. militum in Quadringentos iram compescit, c. 86. Aspendum ad Tissaphernem cur profectus, c. 88. ad classem redit, c. 108. Alcibiades Alcibiadis cognatus, 6, 89. p. 222. adn.

Alcidas nauarchus Lacedaemoniorum, 3, 16. in Lesbum missus, ibid. et in Mytilenen, c. 26. eius consilium, c. 31. res gestae, c. 32. et turpis fuga, c. 33. In Peloponnesum redit, c. 69. adversus Corcyram navigat, c. 76. triumvir coloniae Heracleam deducendae, c. 92.

Alcinadas vel Alcinidas, 5, 19. 24.

Alcini vel Alcinoi fanum, 3, 70.

Alciphron, hospes Lacedaemoniorum, 5, 59.

Alcisthenes pater Demosthenis, 3, 91. 4, 66. 7, 16.

Alcmaeon Amphiarai fil. 2, 102. matrem interficit, ibid. ei redditum oraculum, 2, 102.

Alcmaeonidae Pisistratidas eiiciunt Athenis, 6, 59.

Aleuadae 1, 111. adn.

Alexander pater Perdiccae, 1, 57. 137. ex urbe Argis oriundus, 2, 99.

Alexarchus Corinthiorum dux, 7, 19.

Alexicles unus e Quadringentis in vincula coniicitur, 8, 92. Deceleam profugit, c. 98.

Alexippidas Ephorus Laced. 8, 58.

Aliciyaei, 7, 32. adn. ad 6, 88. p. 219.

Alluviones olim in variis terrae partibus, 3, 89.

Almopia, Almopes, 2, 99.

Alope, 2, 26.

Alyzia, 7, 31. p. 290.

Ambracia, 2, 80. Corinthiorum colonia, ibid. eam Acarnanes et Amphilochi cur expugnare noluerint, 3, 113. etc. ad eam praesidium a Corinthiis missum, c. 114. Ambraciotae auxilium ferunt Corinthiis contra Corcyraeos, 1, 27. initium inimicitiarum inter eos et Argivos, 2, 68 sq. bellum inferunt Amphilochis, ibid. et Acarnanibus, c. 80. a quibus repelluntur, c. 81. aliam adversus Amphilochos et Acarnanes expeditionem suscipiunt, 3, 105. Olpas capiunt, ibid. ab Acarnanibus vincuntur, c. 108 sq. tandem foedus ineunt, c. 114. Syracusanis contra Athenienses auxilia dant, 7, 58. Ambracius sinus, 1, 55.

Aminiades Philemonis fil. 2, 67.

Aminias, 4, 132.

Aminocles naupegus Corinthius, 1, 13. Samiis quatuor naves facit, ibid.

Ammeas Coroebi fil. 3, 22.

Amorges Pissuthnae filius nothus a Persarum rege deficit, 8, 5. a Peloponnesiis captus Tissapherni traditur, c. 28.

Ampelidas, 5, 22.

Amphiaraus pater Amphilochi, 2, 68. pater Alcmaeonis, c. 102.

Amphias Eupaidae fil. 4, 119.

Amphidorus, pater Menecratis, ibid.

Amphilochia, 2, 68. ab Amphilocho Amphiarai fil. condita, ibid. Amphilochi quinam et quales, 2, 68. urbe ab Ambraciotis pulsi etc. ibid. Amphilochicum Argos, vide Argos.

Amphipolis urbs, olim Novem Viae, 1, 100. 4, 102. ubi, quando, et a quibus condita, ibid. cur ita appellata, ibid. ei bellum infert Brasidas, 4, 102. etc. auxilium poscit a Thucydide, c. 104. Brasidae se dedit, c. 105. etc. ab Euetione Atheniensi oppugnatur, 7, 9. Add. 5, 6 sqq. ibique adn.

Amphissenses, 3, 101.

Amphora, 7, 25. p. 281.

Amyclaeum templum Apollinis, 5, 18. 23.

Amyntas Philippi fil. 2, 95. 100.
Amyrtaeus rex paludum Aegypti, 1, 112.
Anaceum, templum Castoris et Pollucis, 8, 93.
Anactorium, in ore sinus Ambracii situm, 1, 55. capitur a Corinthiis, ibid. recuperant Athenienses et Acarnanes, 4, 49. Anactorius ager, 1, 29. 5, 30.
Anaea, 3, 32. 4, 75. eo se conferunt Samiorum exules, ibid. et Chii, 8, 19. Anaeitae Lysiclem interficiunt, 3, 19.
Anapus Acarnaniae fl. 2, 82. Siciliae fl. 6, 96. 7, 78. adn. ad 6, 65. p. 190. 66. p. 196. nr. VII. 97. p. 236 sq.
Anaxarchus Thebanus, 8, 100.
Anaxilas Rheginorum tyrannus, 6, 5. Messanae conditor, ibid.
Andocides Leogorae filius navarchus Athen. 1, 51. Andocides orator, 6, 60. adn.
Androcles, acerrimus status popularis propugnator, 8, 65. auctor Alcibiadis expellendi, ibid. ab adversa factione caesus, ibid.
Androcratis fanum, 3, 24.
Andromenes, 5, 42.
Androsthenes Arcas, Olympionices, 5, 49.
Andrus insula, 2, 55. Andrii Atheniensium socii, 4, 42. subiecti et tributarii Athen. 7, 57.
Aneristus, 2, 67.
Anni tempora quomodo Thuc. significet, 2, 19.
Antandrus urbs, 4, 52. eius munitionem cur impediverint Athenienses, 4, 75. Antandrii Aeolenses genere, 8, 108. cur Arsacis Persae praesidium ex arce sua expulerint, ibid.
Anthemus, 2, 99 sq.
Anthena Cynurii agri oppidum, 5, 41.
Anthippus Laced. 5, 19. 24.
Anticles, 1, 117.
Antigenes pater Socratis, 2, 23.
Antimenidas Laced. 5, 42.
Antimnestus pater Hierophontis, 3, 105.
Antiochus Orestarum rex, 2, 80.
Antiphemus, Gelae conditor, 6, 4.
Antiphon, orator praestantissimus, 8, 68. auctor mutati status popularis, ibid. optime capitis causam dicit, ibid.
Antippus v. Anthippus.
Antissa Lesbi urbs, 3, 18. 8, 23. frustra oppugnatur a Methymnaeis, 3, 18. capitur ab Atheniensibus, c. 28.
Antisthenes Spartanus, 8, 39. 61.
Antitanes v. Atintanes.
Aphrodisia, 4, 56.
Aphytis, 1, 64.
Apidanus Thessaliae fl. 4, 78.
Apodoti, gens Aetolica, 3, 94.
Apollinis Archegetae ara, 6, 3. 99. p. 241. Apollinis Pythii ara a Pisistrato dedicata, 6, 54. Apollinis templum in Actio, 1, 29. et apud Leucadios, 3, 94. Argis, 5, 47. et apud Triopium, 8, 35. et prope Naupactum, 2, 91. Apollinis Pythii templum, 2, 15. Apollinis oraculum, 2, 102. Apollinis Maloëntis festum, 3, 3. Apollini Delio consecrata Rhenia, 1, 13. 3, 104. Apollinis Delii templum, 4, 90. Apollinis templum in Laconia, 7, 26. Apollo Pythaeensis, 5, 53. Temenites, adn. ad 6, 75. 99. p. 241.
Apollodorus pater Chariclis, 7, 20.
Apollonia, Corinth. colonia, 1, 26.
Aqua sacra Delii, 4, 97.
Aquaeductus Syracusis, 6, 100.
Ara Apoll. Archegetae, 6, 3. Pythii, 3, 54. Eumenidum, 1, 126. duodecim deorum Athenis, 6, 54. p. 179.
Arcades ab Agamemnone ad Troiam naves acceperunt, 1, 9. bello Syracusano ab utraque parte mercede militarunt, 7, 57.
Archedice Hippiae filia, 6, 59.
Archelaus Perdiccae fil. et res ab eo gestae, 2, 100 sq.
Archestratus Lycomedis fil. 1, 57. Chaereae pater, 8, 74.
Archetimus Eurytimi fil. 1, 29.
Archias Camarinensis, 4, 25. Archias Corinthius ex Heraclidarum familia, Syracusarum conditor, 6, 3.
Archidamus Zeuxidami fil. Lacedaemoniorum rex, vir prudens et modestus, 1, 79. orationem habet, c. 80. Dux expeditionis in Atticam, 2, 10. orationem habet, c. 11. legatum Athenas mittit, c. 12. in Atticam exercitum movet, ibid. Periclis hospes, c. 13. ob Oenoën non expugnatam in gravem suspicionem apud Laced. incidit, c. 18. cur tanta cunctatione usus, c. 18 sq. in Atticam irrumpit, c. 19.

cunctatur circa Acharnas, c. 20. dux alterius expeditionis in Atticam, c. 47. 3, 2. et alterius adversus Plataeam, 2, 71. eius ad Plataeenses responsum etc. c. 72 sq.
Archippus v. Aristides.
Archonidas in Sicilia regnans, amicus Atheniensibus, 7, 1.
Archontes novem, 1, 126. eorum potestas, ibid.
Arcturi exortus, 2, 78.
Argentea metalla in Laurio monte. Vide Laurium.
Argilus urbs, 5, 18. Argilii Andriorum coloni, 4, 103. ad Brasidam deficiunt, ibid. Argilii cuiusdam commento proditur Pausanias, 1, 132 sq.
Arginum, 8, 34.
Arginusae, 8, 101.
Argis conflagrat Iunonis templum, 4, 133. constituitur oligarchia, 5, 81. urbem oppugnant Lacedaemonii, sed frustra, 6, 57. Argos Amphilochicum, 2, 68. 80. unde dictum, 2, 68. eius amplitudo et potentia, ibid. ab Atheniensibus capitur, et ab Amphilochis rursus incolitur, ibid. ab Ambraciotis oppugnatur, ibid. Argivi hostes Lacedaemoniorum 1, 102. eorum in Peloponneso quondam principatus 5, 69. foedus ineunt cum Atheniensibus, ibid. quando foedus tricennale inter eos et Lacedaemonios exierit, 5, 14. exstimulantur a Corinthiis contra Laced. 5, 27. principatum Peloponnesi affectant, c. 28. cum Mantineis societatem ineunt, c. 29. et cum Eleis, c. 31. et cum Corinthiis ac Chalcidensibus, c. 31. eorum amicitiam ambiunt Laced. c. 36. foedus inire cupiunt cum Corinthiis et Boeotis, c. 37. amicitiam Lacedaemoniorum ambiunt, c. 41. Atheniensium societatem petunt, c. 44 sq. et cum illis foedus faciunt, c. 46. populari imperio reguntur, c. 44. bellum gerunt cum Epidauriis, c. 53 sq. in eos bellum parant Laced. c. 57. inclusi a Laced. Agidis beneficio evadunt, c. 59. Orchomenum capiunt, c. 61. iis rursus bellum inferunt Laced. c. 64. pugnae se parant, c. 66. congrediuntur, c. 72. vincuntur a Laced. c. 73 sq. pacem accipiunt a Laced. c. 76. de statu populari dissolvendo clam agunt cum Laced. ibid. foedera ineunt cum Laced. c. 77. 79. eorum plebs, pulsis oligarchicis, Atheniensium amicitiam repetit, c. 82. inter eos et Laced. bellum renovatur, c. 83. 116. 6, 7. Orneas solo aequant, 6, 7. a Milesiis superantur, 8, 25. Argivum agrum a Laconico disterminat Thyrea, 2, 27. 4, 56. Argivorum exercitus tres partes 5, 72.
Arianthides Lysimachi fil. 4, 91.
Ariphron pater Hippocratis, 4, 66.
Aristagoras Milesius, 4, 102.
Aristarchus fautor paucorum dominatus, 8, 90. 92. profugiens Athenis Oenoën Boeotis tradit, c. 98.
Aristeus Pellichi fil. 1, 29. Adimanti fil. c. 60. res ab eo gestae, ibid. et in sqq. Aristeus Corinthius, 2, 67. Aristeus Athenas delatus, et capitali supplicio affectus, ibid. Aristeus Lacedaemon. 4, 132.
Aristides Archippi fil. 4, 50. Aristides Lysimachi fil. 1, 91. Aristides Atheniensium dux, 4, 75.
Aristo Corinthius 7, 36. adn. init.
Aristocles frater Plistoanactis regis Laced. 5, 16. Aristocles praefectus belli apud Laced. 5, 71. in exilium pulsus, c. 72.
Aristoclides Hestiodori pater 2, 70.
Aristocoetes vid. Aristocrates.
Aristocrates, 5, 19. 24. Aristocrates Scellii fil. 8, 9. 89. 92.
Aristocratia quid? 2, 37. adn.
Aristogiton civis Athen. 6, 54. Hipparchum perimit, 1, 20. 6, 54 sq. Ipsius et Harmodii origo, adn. ad 6, 56.
Ariston Pyrrichi fil. optimus navium gubernator, 7, 39.
Aristonous Larissaeus, 2, 22. Aristonous Agrigenti conditor, 6, 4.
Aristonymus pater Euphamidae 2, 33. 4, 119.
Aristophon 8, 86.
Aristoteles Timocratis fil. 3, 105.
Arma cur olim Graeci gestarint, 1, 6. quinam primi ea deposuerint, ibid.
Arne Thessaliae urbs, 1, 12. adn. ad 5, 13. in agro Chalcidensi sita, 4, 103.
Arnissa Macedoniae op. 4, 128.
Arrhiana, 8, 104.
Arrhibaeus Lyncestarum rex, 4, 79.

Bromeri fil. c. 83. ei bellum inferunt Brasidas et Perdiccas, c. 124.
Arsaces Tissaphernis praef. 8, 108.
Artabazus Pharnacis fil. 1, 129.
Artaphernes Persa, 4, 50.
Artas, 7, 33.
Artaxerxes Xerxis filius Persarum rex, 1, 104. regnare incipit, 1, 137. moritur, 4, 50.
Artemisium, 3, 54. Artemisius mensis, 5, 19. adn. ad 4, 118.
Artynae Argivorum magistrat. 5, 47.
Arx Athenarum capta a Cylone etc. 1, 126. olim erat urbs etc. 2, 15.
Asine, 4, 13. 54. 6, 93.
Asopius Phormionis pater, 1, 64. Asopius Phormionis fil. 3, 7. res ab eo gestae, ibid. occiditur, ibid.
Asopolaus pater Astymachi, 3, 52.
Asopus fluvius, 2, 5.
Aspendus, 8, 81. 87. 108.
Assinarus Siciliae fl. 7, 84.
Assyriae literae, 4, 50.
Astacus, 2, 30. urbs Acarnaniae ab Atheniensibus capta, ibid. ei postea ab Atheniensibus bellum infertur, c. 102.
Astymachus Asopolai fil. 3, 52.
Astyochus Lacedaemon. navarchus, 8, 20. in Chium venit, c. 23. Lesbum tentat, ibid. eius expeditiones, c. 31. periculum ad Corycum, c. 33. Chiis auxilium ferre recusat, c. 38. apud Lacedaemonios a Pedarito accusatur, ibid. Phrynichum prodit, c. 50 sq. mortem evitat, confugiendo ad aram, c. 84. Spartam revertitur, c. 85.
Atalante insula, 2, 32. muro cincta, ibid. ubi sita, 3, 89. 5, 18. Atalante urbs Macedoniae, 2, 100.
Athenae ut ad tantam magnitudinem creverint, 1, 2. 98. et 2, 36. adn. quomodo post barbaros e Graecia fugatos instauratae, a c. 89. ad 91. earum thesaurus, 2, 13. copiae militares, ibid. et 2, 31. adn. ambitus, c. 13. muri, ibid. earum frequentia incolarum, c. 17. adde adn. ad 2, 52. 6, 66. p. 191. et Od. Muell. in v. Attica p. 240. pestilentia laborant, c. 47 sq. 3, 87. earum laus, 2, 41. status popularis quomodo institutus et paulatim mutatus sit, 2, 37. adn. p. 312. in paucorum dominatum mutatur, cur, quomodo, per quos etc. a 8, 42—66 sq. tempus huius mutationis notatur, 8, 63. 68. Atheniensibus qua aetate licuerit publice ad dicendum prodire, Vit. Thuc. p. 6. Praef. p. V sq. Atheniensium reip. reditus, adn. ad 6, 91. p. 226 sq. tribus, adn. ad 6, 98. p. 239 sq. imperii gloria, 7, 63. p. 327. Athenienses advenas omnes civitate donant, 1, 2. colonias emittunt, ibid. c. 12. primi ferro deposito vitae genus delicatius coluerunt, 1, 6. Delum lustrant, c. 8. 3, 104. cum Aeginetis bellum gerunt, 1, 14. quando effecti nautici, c. 18. urbe relicta naves conscendunt, c. 18. 73 sq. quando a Lacedaem. dissociati etc. inter se bellum gerere coeperint, 1, 18. quomodo sociis imperarint, c. 19. 76. 99. 6, 76. Corcyraeis in amicitiam acceptis auxilium mittunt, 1, 44 sq. cum Corinthiis manus conserunt, c. 49. quas res circa Potidaeam gesserint, c. 56 sq. Perdiccae bellum inferunt, c. 59. postea societatem cum eo ineunt, c. 61. pugnant cum Corinthiis et Potidaeatis, c. 62. et victoria potiuntur, ibid. Potidaeam obsident, c. 64. eorum ingenium, mores, etc. c. 70. 102. 7, 14. 48. omnibus diebus totius anni, uno excepto, sacra faciebant, 2, 38. reditus eorum e iudiciis, 6, 91. eorum legati respondent orationi Corinthiorum, 1, 72. 73. urbem et moenia instaurant, c. 89 sq. duce Pausania cum Persis bellum gerunt, c. 94. tributum exigunt a sociis, c. 96. Medos ad fl. Eurym. superant, c. 100. Thasiis bellum faciunt, ibid. eosque subigunt, c. 101. propter Laced. suspicionem se iungunt Argivis, c. 102. Helotas recipiunt et Naupacti collocant, c. 103. bellum gerunt in Aegypto, c. 104. pugnant cum Corinthiis et Epidauriis, c. 105. et cum Aeginetis, c. 105. et cum Corinthiis, ibid. longos muros aedificant, c. 107. pugnant cum Lacedaem. c. 107 sq. Boeotos et Locros subigunt etc. c. 108. Pelop. depopulantur, c. 108. Aegypto pulsi, c. 109. 110. adversus Pharsalum expeditionem suscipiunt,

c. 111. Sicyonios praelio vincunt, ibid. et c. 108. foedera quinquennalia ineunt cum Pelop. c. 112. in Cyprum facta expeditione, Cyprios aliosque superant, ibidem. Chaeroneam recuperant, ibid. ad Coroneam victi, Boeotiam amittunt, c. 113. Euboeam subigunt, c. 114. cum Laced. tricennalia foedera percutiunt, c. 115. Sami statum opp. constituunt, ibid. bellum gerunt cum Samiis, c. 116. eosque subigunt, c. 117. deliberant de bello Pelop. c. 139. tyrannis parent, 6, 53. eorum socii in bello, 2, 9. ex agris in urbem commigrant, 2, 14. pagatim habitantes a Theseo primum in urbem coacti, c. 15. pugnae avidi a Pericle reprimuntur, c. 21. classem circa Pelop. mittunt, c. 23. Methonam oppugnant, c. 25. Locridem invadunt, c. 26. Aeginetas ex insula pellunt, c. 17. cum Sitalce societatem ineunt, c. 29. Sollium capiunt et Astacum etc. c. 30. Megaridem invadunt, c. 31. Atalantam communiunt, c. 32. exequias faciunt bello caesis, c. 34. gravi peste affliguntur, c. 47 sq. classem in Pelop. mittunt, c. 56. Potidaeam frustra oppugnant, c. 58. Pericli succensent, c. 59. postea mitigantur, c. 65. post mortem Periclis ambitioni et quaestui dediti, ibid. intercipiunt Pelop. ad Persas legatos, c. 67 sq. Potidaeam capiunt, c. 70. naves ad Naupactum et in Cariam mittunt, c. 69. eorum ad Plataeenses responsum, c. 73. bellum inferunt Chalcidensibus etc. c. 79. vario Marte, ibid. pugnant cum Pelop. c. 83. iterum se parant certamini, 2, 85 sq. pugnam committunt, c. 90 sq. Astacum navigant et in Acarnaniam digrediuntur, c. 102 sq. eorum resp. qualis, 2, 36. eius optimum temperamentum, 8, 97. classem in Lesbum mittunt, 3, 3. Mytilenen obsidione cingunt, c. 6. 18. et capiunt, 3, 27. eorum in Mytilenaeos saevum decretum, c. 49. Minoam insulam occupant, c. 51. in Sicil. naves mittunt, c. 86. iterum peste laborant, c. 87. in Aeoli insulas expeditionem suscipiunt c. 88. quas res in Sicilia gesserint, c. 90. 99. 103. 115. classem in Pelopon. et Melum etc. mittunt, 3, 91. in Acarnania res gestae, c. 94. pugnant cum Aetolis, c. 97. vincuntur, c. 98. novam classem instruunt, c. 115. et in Siciliam mittunt, 4, 2. Pylum occupant et muniunt, c. 4. Eionem capiunt, c. 7. pugnant cum Laced. circa Pylum, c. 9. eosque superant, c. 13. 14. inducias faciunt, c. 16. quibus solutis, bellum rursus gerunt cum Laced. c. 23. pugnant cum Syracusanis, c. 25. Pylum obsident, c. 26 sq. pugnant cum Laced. c. 32. 33. Corinthios invadunt, c. 42 sq. Anactorium capiunt, c. 49. Chiorum murum deiiciunt, c. 51. Cythera occupant, c. 53 sq. agrum Lacon. populantur, c. 54. Thyream capiunt, et Aeginetas perimunt, c. 57. longos muros Megarensium capiunt, c. 68. et Nisaeam, c. 69. pugnam cum Brasida detrectant, c. 73. Antandrum recipiunt, c. 75. Boeotiam ingressi, Delium communiunt, c. 90. proelium ineunt cum Boeotis, c. 96. vincuntur, ibid. Delium amittunt, c. 101. Amphipoli capta trepidare coeperunt, c. 108. inducias faciunt cum Laced. c. 117 sq. Mendam capiunt, c. 130. Scionen obsident, c. 131. societatem ineunt cum Perdicca, c. 132. Delios insula pellunt, 5, 1. expeditionem in Thraciam suscipiunt, c. 2. legatos in Siciliam mittunt, c. 4. ad Amphipolin a Brasida fugantur, c. 10. ad pacem inclinant, c. 14. foedera ineunt cum Laced. c. 18. 23. Scionen expugnant, c. 32. eorum in Laced. ira, c. 42. foederis solvendi occasionem capiunt, c. 43. foedus faciunt cum Argivis et eorum sociis, c. 47. in Melum classem mittunt, c. 84. eamque obsident, c. 114. et expugnant, c. 116. in Siciliam expeditionem suscipiunt, 6, 1. quam ob causam, c. 6. de bello Siculo deliberant, c. 8. eius apparatus, c. 25. 31. 43. a Segestanis decepti, c. 46. inquirunt de sacris violatis, c. 53. Alcibiadem e Sicilia revocant, c. 61. quas res in Sicilia gesserint, c. 62.

Syracusas invadere coeperunt, c. 63. proelio se parant cum Syrac. c. 67. pugnant et vincunt, c. 70 sq. Camarinensium societatem petunt, c. 75. sunt Iones genere, c. 82. 7, 47. Siculos et Etruscos belli socios faciunt, c. 88 sq. Epipolas capiunt et Syracusanos vincunt, c. 97. 98. 101. Syracusas obsidione premunt, c. 103. pacem cum Lacedaemoniis rumpunt, c. 105. cum Gylippo vario Marte pugnant, 7, 5 sq. novum exercitum in Siciliam decernunt, c. 16. naves 30 in Pelop. et novam classem in Siciliam mittunt, c. 20. post Deceleam muro conclusam consternati, c. 27. Thraces domum remittunt, c. 29. cum Corinthiis pugnant ad Erineum, c. 34. pugnant cum Syrac. et vincuntur, c. 40. 41. magnam cladem ad Epipolas accipiunt, c. 43 sq. de discessu a Syracusis cogitant, c. 47 sq. discessuri lunae defectione absterrentur, c. 50. vincuntur a Syrac. c. 52. 53. quinam eorum socii in bello Syrac. c. 57. ultimi proelii fortunam experiri statuunt, c. 60. dimicant, c. 70. et superantur, c. 71 sq. miserabilis eorum discessus, c. 75. 78. sqq. noctu profugiunt, c. 80. eosque insequuntur Syrac. c. 81. captivi in Lapidicinas coniecti, c. 87. eorum post hanc cladem consternatio, 8, 1. sociorumque defectio, c. 2. classem Pelop. fugant obsidentque, c. 10. eorum apparatus ob sociorum defectionem, c. 15. Mytilenen capiunt, c. 23. Clazomenios subigunt, c. 23. Chios acie victos obsident, c. 24. Milesios superant, c. 25. a Mileto Pelop. metu abscedunt, c. 27. expeditionem suscipiunt adversus Miletum et Chium, c. 30. ad Chium naufragium patiuntur, c. 34. pugnant cum Pelop. et vincuntur, c. 42. amicitiam Tissaphernis frustra tentant, c. 56. pugnant cum Chiis, c. 61. quo anno post exactos tyrannos libertate privati, c. 68. opprimunt optimates in Samo, c. 73. pugnant cum Pelop. et profligantur, c. 95. post Euboeam amissam consternati, c. 96. navale certamen ineunt cum Pelop. c. 104. [illegible] c. 106. animo confirmantur, ibid.

Athenaeus Periclidae fil. 4, 119. 122.

Athenagoras Syracusanus populo ob facundiam gratiosissimus 6, 35.

Athletae in certam. Olymp. subligacula circa pudenda gestabant, 1, 6. quando primum se nudarint, ibid. athletarum honores, 4, 121.

Athos mons ubi situs, et quot urbes contineat 4, 109.

Atintanes 2, 80.

Atramyttium in Asia situm, 5, 1. a Deliis habitatum, 8, 108.

Atreus Pelopis fil. regnum Mycenarum ab Eurystheo accipit 1, 9.

Attica cur olim seditionibus immunis, 1, 2. ab iisdem incolis semper habitata, ibid. sterilis, ibid. hominum multitudine quomodo aucta, ibid. cur in Ioniam colonias miserit, ibid. quomodo olim inculta sit, 2, 15. invaditur, 1, 114. 2, 10. 12. 18. 19. 47. 3, 1. 26. 4, 2. 7, 19.

Aulon 4, 103.

Aurigam coronavit in Olymp. Lichas Lacedaemonius 5, 50.

Autocles Tolmaei fil. 4, 53. 119.

Axius fl. 2, 99.

B.

Bacchi in Limnis templum, 2, 15. eius in honorem celebrantur Bacchanalia, ibid.

Barbari quo nomine nondum ignotum Homero sit, 1, 3. Barbari ferrum gestare perpetuo solebant, ibid. Graeciam magna classe invadunt, c. 18.

Battus Corinthius dux 4, 43.

Bellum Peloponnesiacum quantum etc. 1, 1. 23. eius causae, 1, 24. 56. 66. 88. et apparatus ex utraque parte, 2, 7. et initium, c. 1. primus eius annus absolutus, c. 47. secundus, c. 70. tertius, c. 103. quartus, 3, 25. quintus, c. 88. sextus, c. 116. septimus, 4, 51. octavus, c. 116. nonus, c. 135. decimus, 5, 24. undecimus, c. 39. duodecimus, c. 51. decimus tertius, c. 56. decimus quartus, c. 81. decimus quintus, c. 83. decimus sextus, 6, 7. decimus septimus, c. 93. decimus octavus, 7, 18. decimus nonus, 8, 6. vicesimus,

c. 20. decennium primum, c. 109. quamdiu gestum, 5, 26. praedicta ab oraculo, ibid. per aestates et hiemes a Thucydide descriptum, 2, 1. 5, 20 sq. c. 26. primo gestum per decem integros annos saeviit, 5, 20. 24. redintegratum etc. c. 25 sq. bellum inter Chalcidenses et Eretrienses, 1, 15. cum Medis gestum, 1, 23. inter Corcyraeos et Corinthios, 1, 24 sq. inter Ambraciotas et Amphilochos, 2, 68. inter Lacedaemonios et Argivos, 5, 83. 6, 7. 95. inter Epidaurios et Argivos, 5, 53. bellum sacrum, 1, 112. Messenium tertium, 1, 101. Siculum, 6, 1. adn. ad 6, 43. init. Persicum alterum, synops. chronol. ad 6, 56. p. 249 sq. Archidamium, argument. libr. 2. p. 253. Pachetium, argument. libr. 3. p. 404. Decelicum, argument. libr. 6. p. 251.

Berrhoea, 1, 61.

Bisaltia, 2, 99. 4, 109.

Bithyni Thraces, 4, 75.

Boeoti ex Arne eiecti, 1, 12. 3, 61. adn. Cadmeidem regionem occupant, ibid. ab Atheniensibus victi ad Oenophyta, 1, 108. liberi fiunt, c. 113. Phocensibus contermini, 3, 95. Delium oppugnant, 4, 100. vincunt Athenienses ad Delium, c. 96 sq. Panactum capiunt, 5, 3. societatem cum Lacedaemoniis ineunt, 5, 40. Syracusanis auxilia mittunt, 7, 19. et Athenienses ad Syracusas superant, c. 43. eorum magistratus *Boeotarchae* dicti, 2, 2. 4, 91. 5, 37. eorum quatuor consilia, 5, 38. Boeoti et Lesbii consanguinei, utrique Aeolenses, 3, 2. 7, 57, p. 319. 8, 100.

Boeotiae urbes, 7, 29. p. 286 sq.

Boeum, 1, 107.

Bolbe, palus in agro Mygdonio, 1, 58. 4, 103.

Bolissus, 8, 24.

Bomienses, 3, 96.

Boriades Eurytanes, 3, 100.

Bottia, unde dicti Bottiaei, 2, 99. Bottiaea, c. 100. v. adn. ad 1, 65. 2, 100. Bottiaei in Thracia, 1, 57. ad defectionem sollicitati, ibid. iis bellum inferunt Athen. 2, 79. et dubio Marte pugnant, ibid.

Βουλὴ ἡ ἀπὸ κυάμου, v. Senatus.

Brasidas Tellidis fil. Methonen servat, et Spartae collaudatur, 2, 25. Alcidae consiliarius, 3, 69. ad Pylum rem strenue gerit, 4, 11. 12. graviter vulneratur, ibid. Megarensibus succurrit, 4, 70 sq. copiam pugnae facit Atheniensibus, c. 73. in Thraciam copias ducit, c. 78. Thessaliam pertransit, ibid. eius laus, c. 81. 108. 5, 7. in Lyncestas expeditio, 4, 83. Acantho bellum infert, c. 84. orationem habet, c. 85. ad eum deficit Acanthus, c. 88. et Stagirus, ibid. contra Amphipolin copias ducit, c. 102. occupat Argilum, c. 103. et Amphipolin, c. 106. ab Eione repellitur, c. 107. deditione accipit Myrcinum, Galepsum et Oesymen, ibid. exercitum ducit in Acten, c. 109. Toronen occupat, c. 112. Lecythum oppugnat et capit, c. 115 sq. ad eum deficit Scione, c. 120. a Scionaeis, ut Graeciae liberator, aurea corona donatur, c. 121. ad eum deficit Menda, c. 123. alteram in Lyncestas expeditionem suscipit, c. 124. deseritur a Perdicca, c. 125. milites cohortatur, c. 126. hostes insequentes repellit, c. 127 sq. hostis iudicatur a Perdicca, c. 128. Potidaeam nequicquam tentat, c. 135. Cleoni castra opponit ad Cerdylium, 5, 6 sq. Athenienses aggredi statuit, c. 8. milites adhortatur, c. 9. in Athenienses erumpit, c. 10. victor in proelio cadit, ibid. honorifice sepelitur, c. 11.

Brasidei, 5, 34. 67.

Brauro Pittacum interficit, 4, 107.

Bricinniae, arx in agro Leontino, 5, 4.

Brilessus mons, 2, 23.

Bromerus pater Arrhibaei, 4, 83.

Bromiscus, 4, 103.

Bucolion Arcadiae opp. 4, 134.

Budorum propugnaculum, 2, 94. Budorum premunt. 3, 51.

Buphras, 4, 118.

Byzantium Medis eripiunt Athen. ductu Pausaniae, 1, 94. a Pausania priore adventu captum, et Gongylo Eretriensi commissum, c. 128. Byzantii ab Athen. deficiunt, c. 115. cum illis compositionem faciunt, c. 117.

C.

Cacyparis, fl. 7, 80.
Cadmeis, quae postea Boeotia, 1, 12.
Caduceum praeferebant ad hostes venientes, 1, 53. 146. 2, 1.
Caeadas locus, cuius usus erat pro carcere apud Laced. 1, 134.
Caecinus fl. 3, 103.
Calex fl. 4, 75. Al. Cales.
Callias pater Callicratis, 1, 29. pater Hipponici, 3, 91. Calliadis fil. dux Athen. 1, 61. in proelio cadit, 1, 63. Hyperochidae fil. 6, 55.
Callicrates Calliae fil. dux Corinth. 1, 29.
Callienses Aetoli, 3, 96.
Calligitus Laophontis fil. 8, 6. Megarensis, c. 39.
Callimachus pat. Phanomachi, 2, 70. pater Learchi, 2, 67.
Calliroë fons, 2, 15.
Calydon olim Aeolis, 3, 102.
Camarina, civitas Doriensis, 3, 86. a Syracusanis condita etc. 2, 5. ab Archia prodita, 4, 25. Camarinaei bis sedibus suis pulsi, 6, 5. quomodo se gesserint erga Athenienses et Syracusanos, 6, 88 sq.
Cambyses Cyri fil. Persarum rex, 1, 13.
Camirus, 8, 44.
Canastraeum, 4, 110.
Cane sive Canae, 8, 101.
Canis sepulcrum, vide Cynossema.
Capaton pater Proxeni, 3, 103.
Capita quercus, loci nomen, v. Dryos Cephalae.
Carcinus Xenotimi fil. 2, 23.
Cardamyla, 8, 24.
Caria, 1, 116. 2, 9. Cares insulas olim habitabant, et latrocinia exercebant, 1, 8. in Delo sepulti, et quomodo ex armorum genere agniti, ibid. Cares invenerunt umbones clypeorum, et cristas galearum, ibid. Caricum mare. Vide Mare.
Carnea, festa Laced. 5, 54. 75. 76. ibique synopsin chronol. p. 106. Carneus mensis, 5, 54. in eo a militia abstinent Laced., ibid.
Carteria in agro Phocaeensium, 8, 101.
Carthaginienses a Phocaeensibus victi, 1, 13. Carthaginiensium imperium, adn. ad 6, 90.
Carya, 5, 55.
Carystii victi ab Athen. 1, 98. Dryopes sunt, 7, 57.
Casmenae a Syracusanis conditae, 6, 5.
Castoris et Pollucis templa; vide Templum.
Catana quando et a quo condita, 6, 3. Catanaei regionem sub Aetna monte incolunt, 3, 116. in Atheniensium potestatem redacti, 6, 51.
Caulonia, 7, 25.
Caunus, 1, 116. 8, 39. 42. 57.
Cecalus pater Nicasi, 4, 119.
Cecropia male legitur, 2, 19. vid. Cropia.
Cecrops Athen. rex, 2, 15. sub eo ut inculta sit Attica, ibid.
Cecryphalea, 1, 105.
Celtae, adn. ad 6, 90. p. 224.
Cenaeum Euboeae prom. 3, 93.
Cenchrea, 4, 42. 44. Cenchreae, 8, 10. 20.
Centoripa, Siculorum opp. 6, 94. adn. ad 6, 88. p. 219. Centoripae incolae, 7, 32.
Ceos, 7, 57.
Cephallenia, 1, 27. ubi sita, 2, 30. quot urbes habeat, ibid. ab Atheniensibus capta, ibid.
Cephisi fl. Atticae fontes, 7, 19. adn. p. 274.
Ceramicus, 2, 34. adn. 6, 57.
Cercine mons, ubi, 2, 98.
Cerdylium, 5, 6. 10.
Ceryces, 8, 53.
Cestrine, 1, 46.
Chaereas Archestrati fil. 8, 74. res ab eo gestae, c. 74. 86.
Chaeronea, Boeotiae urbs, 1, 113. 4, 76. ab Athen. capta, 1, 113.
Chalce, 8, 41. 44. 55.
Chalcedon colonia Megarensium, in Ponti faucibus sita, 4, 75.
Chalcideus classis Lacedaem. praefectus, 8, 8. res ab eo gestae, a c. 11. ad c. 23. ab Athen. caesus, 8, 24.
Chalcioecus Minerva, 1, 128. 134. adn.
Chalcis, Corinthiorum urbs, 1, 108. ab Athen. capta, ibid. Chalcis Euboeae, 7, 29. 57. Chalcis nomen erat variis urbibus, 1, 108. extr. Chalcidenses in Euboea, 1, 57. cum Eretriensibus bellum gerunt, 1, 15. Atheniensibus subiecti, 6, 76. Chalcidenses in Thra-

nia, 1, 57. ab Atheniensibus deficiunt, 1, 58. vincunt Athenienses, 2, 79. cum Argivis foedus ineunt, 5, 31.
Chaones barbari, 2, 68. quali utantur imperio, 2, 80. bellicosissimi, 81. ad Stratum cladem accipiunt, ibidem.
Charadrus, torrens apud Argivos, ubi de causis militaribus cognoscunt, 5, 60.
Charicles Apollodori filius, 7, 20. 26.
Charminus Atheniensium dux, 8, 30. cladem a Pelop. accipit, c. 42. oligarchicos in Samo adiuvat, c. 73.
Charoeades Euphileti fil. 3, 86. caesus a Syracusanis, c. 90.
Charybdis, 4, 24.
Chersonesus Thraciae, 1, 11. Peloponnesii, 4, 42.
Chimerium Thesprotidis, 1, 30. 46.
Chionis Laced. 5, 24.
Chius obsidetur, 8, 38. abundat servis, 8, 40. Chii de rebellione suspecti, novum murum Atheniensium iussu demoliuntur, 4, 51. ab Atheniens. deficiunt, 8, 14. proelio vincuntur, variisque cladibus ab Athen. afficiuntur, c. 24. usque ad c. 39. Graecorum opulentissimi, 8, 24. 45. urbs ab Athen. circummunita, c. 55. Astyochum cur in urbem arcessiverint, c. 24. ab Astyocho auxilium petunt, c. 40.
Choenix, 4, 16. 7, 87.
Choerades insulae, 7, 33.
Choregi, 6, 16.
Chromon Messenius, 3, 98.
Chrysippus, Pelopis fil. 1, 9.
Chrysis Iunonis sacerdos Argis, 2, 2. eius imprudentia conflagrat Iunonis templum, 4, 133. Phliuntem confugit, ibid.
Cicadas aureas olim gestarunt Athenienses, 1, 6.
Cilices pugna superati ab Atheniensibus, 1, 112.
Cimon pater Lacedaemonii, 1, 45.
Cimon Miltiadis filius Eionem capit, c. 98. Persas ad Eurym. fl. vincit, c. 100. in Cypria expeditione moritur, c. 112. Vid. Pax.
Circitores, die Ronde, 4, 135. circummunitionum celeritas, 6, 101. p. 243.
Cithaeron, 2, 75. 3, 24.
Citium Cypri urbs, 1, 112. obsidetur, ibid.
Clades quaenam omnium maxima in bello Pelop. 3, 113. Clades Atheniensium in Sicilia. Vide Athenienses et Syracusani.
Claros insula, 3, 33.
Classis quaenam antiquissima, 1, 4. quaenam olim omnium potentissima, c. 14. Graecorum classes quales, c. 15. Classis ad Troiam profecta quanta et qualis, c. 10. Classis in Siciliam missae apparatus etc. 6, 30 sq. Classes populi Attici, 3, 16.
Clazomenae, 8, 14. ab Athen. deficiunt, ibid. Polichnam muniunt, ibid. in Athen. ditionem concedunt, c. 23.
Cleaenetus, vid. Cleon.
Cleandridas, pater Gylippi, 6, 93. 104. adn.
Clearchus, Rhamphiae filius, 8, 8. 39.
Clearides, Cleonymi filius, Amphipol. praefectus, 4, 132. 5, 6. 8. Cleonem cum Brasida vincit, 5, 10 sq. pacem turbare conatur, c. 21.
Cleippides Diniae fil. 3, 3. 7.
Cleobulus ephorus Lacedaem. 5, 36. 37. 38.
Cleombrotus pater Pausaniae, 1, 94. et Nicomedis, c. 107.
Cleomedes Nicomedis fil. 5, 84.
Cleomenes Laced. 1, 126. rex Laced. ibid. Pausaniae patruus, 3, 26. alterius Pausaniae fil. ibid.
Cleon Cleaeneti fil. 3, 36. eius ingenium, mores et facundia, ibid. et 4, 21. 22. orationem habet, 3, 37. Pylum cum exercitu mittitur, 4, 28. res ab eo gestae, c. 30 sq. usque ad c. 41. eius arrogantia, c. 27 sq. 5, 7. in Thraciam contra Brasidam copias ducit, 5, 2 sq. Toronen capit, c. 3. et Galepsum, c. 6. ad Amphip. a Brasida victus, c. 10. a quodam Myrcinio caeditur, ibid.
Cleonae, urbs ad Athon. 4, 109. Cleonae in Argiva regione, 5, 67. 6, 95.
Cleonymus pater Clearidae, 4, 132.
Cleopompus Cliniae fil. 2, 26. 58.
Clinias, ibid. Clinias, pater Alcibiadis, adn. ad 6, 61. p. 186. 6, 89. p. 222.
Clypei, in Clypeos captivi deponе-

bant pecuniam, quam secum habebant, 7, 82.
Cnemus Spartanus, classis in Zacynthum missae praef. 2, 66. in Acarnaniam a Laced. mittitur, c. 80. pugnat cum Athen. ad Stratum, c. 83 sq.
Cnidis, viri nomen, 5, 51.
Cnidus 8, 35. 42.
Colloquium Atheniensium et Meliorum, 5, 85 sq.
Colonae agri Troiani, 1, 131.
Coloniae deducendae mos priscus, 1, 24. 27. adn. coloniae et metropolis mutua officia quaenam, c. 25. 38 sq. 3, 35.
Colonus, locus editus in agro Attico, 8, 67.
Colophon, 3, 34. Colophonii Notium se conferunt etc. 3, 34.
Columnis incisa foedera, v. Foedus.
Commercia inter priscos Graecos qualia fuerint, 1, 2. Commercium iuris praebendi et repetendi, 1, 77.
Coniurationes et Hetaeriae, 8, 49. 54.
Conon, 7, 31.
Copaeenses, 4, 93.
Corcyra Epidamni metropolis, 1, 24. eam olim tenuerunt Phaeaces, c. 25. et insula et urbs, c. 37. quomodo sita, 1, 36. 44. 68. Corcyraei Epidamnum condunt, 1, 24. Corinthiorum coloni, c. 25. bellum Epidamniis inferunt, c. 26. mari Corinthios vincunt, c. 29. societatem Atheniensium implorant, c. 31. orationem habent, c. 32. societatem ab Athen. impetrant, c. 45. proelium navale committunt cum Corinthiis, c. 48 sq. vincuntur, c. 50. Corcyraei beneficio adfecti a Themistocle, 1, 136. init. eorum discordiae et seditio, 3, 70 sq. a classe Pelop. vincuntur, 3, 77 sq. plebis in optimates saevitia, c. 81 sq. in bello Syracusano Atheniensibus auxilia dant, 7, 57.
Corinthus, 1, 13. Corinthii navium formam primi immutarunt, ibid. opulenti, ibid. Epidamnios in fidem et clientelam recipiunt, c. 25. Corcyraeos odio prosequuntur, ibid. Epidamnum praesidia mittunt adversus Corcyr. 1, 26. bellum contra Corcyr. parant, 1, 27 sq. cum Corcyr. navale proelium committunt et vincuntur, c. 29 sq. praesidiis Leucadem caeterasque civitates amicas tuentur, c. 30. bellum adversus Corcyr. instaurant, c. 31. et cum illis et Athen. rursus pugnant, c. 48. 49. exitus proelii, c. 50. 51. auxilium mittunt Potidaeatis, c. 60. Athenienses vincunt, c. 62. Athenienses odio habent, c. 103. cum illis aequo Marte pugnant, c. 105. gravissimam cladem accipiunt, c. 105. 106. a Phormione proelio navali superantur, 2, 84. cum Athen. pugnant et ab illis vincuntur, 4, 43 sq. maximum tumultum in Peloponneso excitant, 5, 27 sq. a Lacedaemoniis abalienati, 5, 30. societatem faciunt cum Eleis, c. 31. et cum Argivis; ibid. Syracusanis contra Athen. suppetias ferunt, 6, 93. 7, 17 sq. Corinthiorum concio, 1, 37. 68. 120. Graeciae emporium, 1, 13.
Coroebus, 2, 22.
Coronaei, 4, 93.
Coronea Boeotiae, 1, 113.
Coronta Acarnaniae, 2, 102.
Corycus, 8, 14. 33. 34.
Coryphasium, 4, 3. 118. 5, 18.
Cos Meropis, 8, 41.
Cotyle, 4, 16. 7, 87.
Cotyrta, 4, 56.
Cranaea Cephalleniae, 1, 27.
Cranii Cephalleniae, 2, 30. 33. 5, 35. 56.
Cranonii, 2, 22.
Crataemenes, 6, 4.
Crateria, vid. Carteria.
Cratesicles pater Thrasymelidae, 4, 11.
Crenae Amphilochiae, 3, 105.
Crestonica gens, 2, 99. 4, 109.
Creta, 3, 69. Cretenses cum Rhodiis Gelam condunt, 7, 57. mercede militant, ibid.
Crimina militaria apud Ath., adn. ad 6, 91. p. 226.
Crissaeus sinus, 1, 107.
Crocylium Aetoliae op. 3, 96.
Croesus, 1, 16.
Crommyon in agro Corinth. 4, 42. 44.
Cropia in Attica, 2, 19.
Crotoniatis regio et Crotoniatae, 7, 35.
Crusis regio, 2, 79.
Cultus priscus Graecorum qualis, 1, 6.
Cuma Aetolica, 3, 31. Cuma, 8, 31. 100. Cumae, urbs Chalcidica, 6, 4.

Cupressets arcis Athenienses condebant ossa mortuorum, 2, 34.
Curetis, postea Aetolia, 2, 102. extr.
Cyane, rivus apud Syracusas, adn. ad 6, 66. p. 196. nr. VII.
Cyclades insulae, 1, 4. 2, 9. adn. 3, 104. adn.
Cyclopes 6, 2.
Cydonia urbs Cretae, 2, 85. Cydoniatae, ibid.
Cyllene, 1, 30. a Corcyraeis incensa, ibid. Eleorum navale, ibid. 2, 84. 6, 88.
Cylon et Cylonium piaculum, 1, 126 sq.
Cynes Theolyti fil. 2, 102. Coronta reducitur, ibid.
Cynossema prom. 8, 104. 105.
Cynurius ager, 4, 56. in confiniis Argivi et Laconici agri, ibid. controversus inter Laced. et Argivos, 5, 41.
Cyprus, 1, 94. multae eius urbes a Graecis subactae, ibid. ei bellum inferunt Athen. 1, 112.
Cypsela castellum, 5, 33.
Cyrene, 1, 110.
Cyrrhus, 2, 100.
Cyrus primus Persarum rex, Cambysae pater, 1, 13. Croesum superat, c. 16. Cyrus Persarum regis fil. Peloponnesiis favet, 2, 65.
Cythera insula ubi, 4, 53. 5, 18. 7, 46. ei bellum inferunt Athen. 4, 54. Cytherii ab Athen. ex suis sedibus in alias translati, ibid. Cythera in Cypro, 7, 26. adn.
Cytherodices quis, 4, 53.
Cytinium, 1, 107. 3, 95.
Cyzicus, 8, 107.

D.

Daimachus pater Eupompidae, 3, 20.
Daithus Laced. 5, 19. 24. „Διαιθος scribendum esse dicit L. Dind. in Steph. Thes. nov. s. h. v." Popp.
Damagetus Laced., ibid.
Damagon Laced. 3, 92.
Damotimus Naucratis fil. 4, 119.
Daphnus, 8, 23. 31.
Darius Persarum rex Cambysae succedit, 1, 14. Phoenicum classe insulas in suam potestatem redigit, c. 16. Marathone pugnat cum Atheniensibus, 6, 59. alter Darius Artaxerxis filius, 8, 5. foedus cum Lacedaemoniis iungit, 8, 18. 37.
Dardanum, 8, 104.
Darius, vid. Persarum Reges; (Daricus stater, 8, 28.
Dascon Camarinae conditor, 6, 5.
Dascon vicus, 6, 66. p. 194. nr. V.
Dascylitis provincia, 1, 129. 8, 6. adn.
Daulia urbs in agro Phocensi, 2, 29.
Daulias avis, ibid.
Decelea in Attica, 6, 93. Alcibiadis suasu communita, 7, 18. 19. maximo Atheniens. damno, 7, 27. quantum distet ab Athenis et Boeotia c. 19.
Decemviri Athenis creati, 8, 67 sq.
Defectio Graecorum ab Athen. qua de causa, 1, 99.
Defectus Lunae, 7, 50. Solis, 1, 23. 2, 28. 4, 52.
Delium Apollinis templum in agro Tanagraeo, 4, 76. ab Athen. munitum, 4, 90. a Boeotis oppugnatum, 4, 100. et expugnatum, ibid.
Delphi, 1, 112. Delphos spolia mitti solita, 4, 134. Delphica vates a Plistoanacte corrupta, 5, 16. Delphicum templum Delphis a Laced. traditum, Phocensibus ab Athen. 1, 112. Delphicum oraculum, vid. Oraculum.
Delphinium in Chio, 8, 38. ab Athen. munitum, ibid.
Delphis, machinae genus, 7, 41.
Delus ab Athen. lustrata, 1, 8. 3, 104. aerarium Athen. 1, 96. mota ante bellum Pelop. 2, 8. Deliaci ludi et conventus, 3, 104. Delii ab Athen. ex insula summoti, 5, 1. quonam se receperint, ibid. et 8, 108. quando et cur ab Athen. in patriam reducti, 5, 32.
Demaratus Athen. 1, 138. 6, 105.
Demarchus Syrac. 8, 85.
Demeas pater Philocratis, 5, 116.
Demiurgi, 5, 47. adn. ad 1, 56.
Democratia Athenis sublata, 8, 63 sq. et Argis, 5, 81.
Demodocus, 4, 75.
Demosthenes Alcisthenis fil. 3, 91. Aetolis bellum infert, c. 94 sq. cladem ab iis accipit, c. 98. ob quam Athenas redire non audet, sed apud Naupactum manet, ibid. totius socialis exercitus dux electus, c. 107. res ab eo gestae, ibid. et in sqq. circa Pylum quomodo se gesserit, 4, 3 sq. milites hortatur, c. 10. Megara tentat,

4, 66 sq. Megarensium longos muros capit, c. 67. Nisaeam occupat, c. 69. ad bellum Syracusanum mittitur, 7, 16. traiicit in Siciliam, c. 26 sq. Syracusas cum classe venit, c. 42. Epipolas aggressus, magna cum clade repellitur, c. 43 sq. discessum e Sicilia suadet, c. 47. non probat Niciae consilium, c. 49. ultimum navale proelium infeliciter tentat, c. 69 sq. Syracusis discedit, c. 75 sq. cum suis se dedit Syracusanis, c. 82. et ab illis interficitur, c. 86.
Demostratus, Athen. adn. ad 6, 25.
Demoteles, 4, 25.
Dercylidas Spart. Abydum et Lampsacum occupat, 8, 61 sq.
Derdas, 1, 57. 59. res ab eo gestae, ibidem.
Dersaei, 2, 101.
Derus, al. Leros, 8, 27.
Deucalion, 1, 3.
Deus pro Templo dei, 1, 128. 3, 3. adn. vers. fin.
Diacritus pater Melesippi, 2, 12.
Diacum genus, vide Dii.
Diana Ephesia, 3, 104. 8, 109.
Diasia, maximus Iovis Milichii dies festus, 1, 126.
Δίκαι ἀπὸ συμβόλων, 1, 77.
Dietidienses Thysson capiunt etc. 5, 35.
Dictum Lacedaem. acutum, 4, 40.
Didyme insula, 3, 88.
Diemporus Onetoridae fil. 2, 2.
Dienses, 4, 109. 5, 35. 82.
Dii ex Diaco genere, 2, 96. 7, 27.
Diitrephes sive Diotrephes Athen. 7, 29. v. adn. ad 8, 64.
Diluvium circa Orobias et Atalantam, 3, 89.
Diniadas, 8, 22.
Dinias pater Cleippidae, 3, 3.
Diodotus Eucratis fil. 3, 41. orationem habet, c. 42. 43. p. 303. adn.
Diomedon Athen. dux, 8, 19. 20. Chios victos obsidet, 8, 24. democratiae favet, c. 54. 55.
Diomilus Andrius, 6, 96. in proelio interfectus, c. 97.
Dion Macedoniae op. 4, 78. Dion ad Athon. c. 109.
Dionysia, 2, 15. 5, 20. 23. Dionysiacum theatrum ubi, 8, 93.
Διὸς ἱερὸν, oppidulum Ioniae, 8, 19.
Diotimus Strombichi fil. 1, 45.
Diotrephes pater Nicostrati, 3, 75. 4, 119. Diotrephes in Thraciam missus, 8, 64.
Diphilus Athen. dux, 7, 34.
Dissensio inter Laced. et Athen. 1, 102. eiusque causa, ibid.
Dius opp. 4, 78.
Doberus urbs Poeonica, 2, 98. 100.
Dolopia, 2, 102. Dolopes, Scyrum incolunt, 1, 98.
Dorcis Laced. 1, 95.
Dores sive Dorienses Peloponnesum tenent, 1, 12. Lacedaemona condunt, c. 18. Dores Lacedaemoniorum metropolis, c. 107. 3, 92. Dores Caribus finitimi, 2, 9. origine superbientes, 6, 77. p. 209. a Phocensibus bello premuntur, 1, 107 sq. Ionum perpetui hostes, 6, 80. Dorica instituta, 6, 4.
Dorieus Diagorae fil. Rhodius Olympionices, 3, 8. Thuriinarum navium praefectus, 8, 35. 84.
Dorus, 4, 78.
Drabescus Edonica, 1, 99. 4, 102.
Drachme Aeginetica, 5, 47. v. adn. ad 8, 29. 1, 27.
Drimyssa insula, 8, 31.
Droi Thraces, 2, 101.
Dryopes, 7, 57. p. 319.
Dryoscephalae, 3, 24.
Dyme Achaiae op. 2, 84.
Dyrrachium, olim Epidamnus, 1, 24. init.

E.

Ebrus fl. vid. Hebrus.
Eccritus Spartanus, 7, 19.
Echecratides rex Thessalorum, 1, 111.
Echetimides, pater Tauri, 4, 119.
Echinades insulae, 2, 102.
Edones, 1, 100. 2, 99. 4, 102. 109.
Eetionea, 8, 90. 92.
Egesta urbs Elymorum, 6, 2. Egestaei bellum cum Selinuntiis gerunt, 6, 6. Atheniensium opem petunt, ibid. eorum in Athenienses fraus, 6, 46.
Eion, 1, 98. 4, 50. 102. 106 sq. a Medis occupata, 1, 98. Mendaeorum colonia, 4, 7. vid. adn. ad 1, 98.
Elaeatis agri Thesprotici pars, 1, 46.
Elaeus, 8, 102. 107.
Elaphebolion mensis, 4, 118. 5, 19.
Eleus insula, 8, 26. ubi nunc Lerus legitur.

Eleusin, Atticae op. 1, 114. Eleusinii contra Erechtheum bellum gerunt, 2, 15. Eleusinium templum, c. 17. Eleusiniis Deabus consecratus ager inter Megara et Atticam, 1, 139.
Elimiotae, 2, 99.
Elis, 2, 25. 2, 66. Elei victi ab Athen. 2, 25. societatem faciunt cum Corinthiis et Argivis, 5, 31. agrum Lepreatarum vastant, ibid. foedus ineunt cum Athen. etc. 5, 47.
Ellomenum, 3, 94.
Elymi, 6, 2.
Embatus Erythraeae, 3, 29.
Empedias Laced. 5, 19.
Endius ephorus Spart. Alcibiadis fil. 8, 6. hospes Alcib. ibid. adn. ad 6, 89. p. 222. ad Athen. legatus, 5, 44 sq. eius cum Agide simultas, 8, 12.
Enipeus fl. 4, 78.
Enneacrunos fons, 2, 15.
Entimus Cret. Gelae conditor, 6, 4.
Eordia regio, 2, 99. Eordi, ibid.
Ephebi, 2, 46. 36. adn. p. 308.
Ephesia solennia, 3, 104.
Ephori Laced. 1, 131. 5, 36. eorum potestas, 1, 131. 1, 87. eponymi, 5, 19.
Ephyra, urbs Thesprotidis, 1, 46.
Epibatae navium, 6, 31. 43. 8, 61. 3, 95. adn.
Epicles pater Proteae, 1, 45. 2, 23. 8, 107.
Epicurus pater Pachetis, 3, 18.
Epicydidas Laced. 5, 12.
Epidamnus ubi sita, 1, 24. a quibus condita, ibid. Epidamnii seditione laborant, ibid. a finitimis vexantur, ibidem. Corcyraeorum auxilia implorant, sed non impetrant, 1, 24 sq. ex oraculo urbem Corinthiis dedunt, c. 25. eorum exules orant Corinthios, ut se in patriam reducant, c. 26. obsidentur a Corcyraeis, ibid. ad deditionem redacti, c. 29.
Epidaurus Pelop. urbs, 2, 56. Epidaurus Limera, 4, 56. 6, 105. 7, 26. Epidaurum Alcib. et Argivi occupare conantur, 5, 53. 56. in eius agrum irrumpunt Argivi, 5, 54. invaditur ab Eleis et Athen. c. 75. Epidaurii Corinthiis naves praebent contra Corcyraeos, 1, 27. Epidaurii et Corinthii vincunt Athenienses, 1, 105.
Epidemiurgi, quales magistratus, 1, 56.
Epipolae, 6, 75. ubi sitae et unde appellatae, c. 96 sq. adn. p. 230. nr. IV. 231. obsessae ab Atheniensibus, 7, 43 sq. Describitur in adn. ad 6, 66. p. 192. nr. III. quando munitae, 7, 12. p. 256.
Epirotica gens, 3, 102.
Epistola Pausaniae ad Xerxem, 1, 128. Xerxis ad Pausaniam, c. 129. Themistoclis ad Artaxerxem, c. 137. Regis Persarum ad Lacedaemonios, 4, 50. Niciae ad Athen. 7, 11.
Epitadas Molobri fil. 4, 8. 31. defunctus, 4, 38.
Epitelidas Hegesandri fil. vulgo legitur, 4, 132. Vide Pasitelidas.
Equites Attici, 8, 16. adn.
Erae urbs, 8, 19. deficit ab Athen. ibidem.
Ἔρανος, 2, 43.
Erasinides Corinth. 7, 7.
Erasistratus pater Phaeacis, 5, 4.
Eratoclides pater Phalii, 1, 24.
Erechtheus rex Athen. 2, 15.
Eresus vel Eressus urbs Lesbi, 3, 18. ab Athen. deficit, ibid. reducta a Pachete, 3, 35. iterum deficit, 8, 23. 100.
Eretrienses cum Chalcidensibus bellum gerunt, 1, 15. subiecti et tributarii Athen. 7, 57. Eretriensium urbs etc. 8, 95.
Erineum Doricum, 1, 107. Erineum Achaïcum, 7, 34.
Erineus fl. 7, 34. 80. 82.
Erinnyes, 1, 91.
Eriphyle uxor Amphiarai et mater Amphilochi et Alcmaeonis, 1, 68. 2, 102.
Erythrae Boeotiae, 3, 24.
Erythraea Ioniae, 3, 33. Erythraei deficiunt ab Athen. 8, 14.
Eryx urbs Siciliae, 6, 2. 46.
Eryxidaïdas, 4, 119.
Eteonicus Laced. 8, 23.
Ἐθελοπρόξενοι, 3, 70.
Etrusci iuvant Athen. 6, 88. 103. vincunt Syrac. 7, 53.
Eualas Spartanus, 8, 22.
Euarchus tyrannus Astaci, 2, 30. ab Atheniensibus eiectus, ibid. a Co-

[illegible] restitutus, c. 30. Eurymachus alter, 6, 3.
Euboea ab Athen. deficit, 1, 114. ab iisdem tota subacta, ibidem. iterum deficit, 8, 5. 95. Boeotiae ponte iuncta, 7, 30. adn.
Eubalus, 8, 23.
Eucles dux Athen. 4, 104. Eucles dux Syrac. 6, 103.
Euclides, unus e conditoribus Himerae, 6, 5.
Eucrates pater Diodoti, 3, 41.
Euctemon, 8, 30.
Eudemus, 7, 69. Al. Euthymus, Euthydemus.
Euenus fl. 2, 83.
Euesperitae, 7, 50.
Euetion dux Athen. 7, 9.
Eumachus Chrysidis fil. 2, 33.
Eumenidum arae, 1, 126.
Eumolpidae, 8, 53. 2, 15. init.
Eumolpus cum Erechtheo bellum gerit, 2, 15.
Euphamidas Aristonymi fil. 2, 33. 4, 119. Corinthius, 5, 55.
Euphemus Atheniensium legatus, 6, 75. orationem habet ad Camarinenses, c. 81.
Euphiletus pater Charoeadae, 3, 86.
Eupaidas pater Amphiae, 4, 119.
Eupolium urbs Locr. 3, 96. a Pelop. capitur, 3, 102.
Eupompidas Daimachi fil. 3, 20.
Euripides pater Xenophontis, 2, 70. 79.
Euripus Euboeae, 7, 29. 30.
Europus oppugnatur, 2, 100.
Eurybatus, 1, 47.
Euryelus vel Euryalus, 6, 97. 7, 43. v. adn. ad 6, 66. p. 192. adde adn. ad 6, 97. p. 232 sqq. 235. 7, 2.
Eurylochus Spartanus, 3, 100 sq. Locros subigit, c. 102. defunctus, c. 109.
Eurymachus Leontiadae fil. 2, 2. a Plataeensibus interficitur, c. 5.
Eurymedon fl. 1, 100.
Eurymedon Theuclis fil. 3, 80. Corcyraeis auxilio mittitur, ibid. dux Athen. c. 91. in Siciliam mittitur, 4, 2. 46. bellum infert Corcyraeis, 4, 46. ob reditum ex Sicilia pecunia mulctatur, c. 65. iterum in Siciliam mittitur, 7, 16 sq. Syracusas venit, 7, 42. discedere cupit, c. 49. cadit in proelio, c. 52.
Eurystheus rex Mycenarum ab Heraclidis caesus, 1, 9.
Eurytanes, 8, 94.
Eurytimus pater Archetimi, 1, 29.
Eustrophus Laced. 5, 40.
Euthycles pater Xenoclidis, 1, 46. 3, 114.
Euthydemus Athen. 5, 19. 24. bello Syracusano dux creatur, 7, 16. ultimo proelio cum Syrac. infeliciter pugnat, 7, 69. Al. Eudemus, Euthymus.
Euxinus pontus, 2, 97.
Excubiarum ratio apud Graecos, 4, 135.
Execestus pater Sicani, 6, 73.
Exsequiae bello caesis ab Athen. factae, 2, 34.
Exercitus Athen. quisnam maximus, 2, 32. quisnam Graecorum pulcerrimus, 5, 60. Lacedaemoniorum qualis, c. 66.
Expeditio Troiana qualis et quanta, 1, 9. 10. 11. expeditiones superiorum saeculorum quales, 1, 10. 15.

F.

Fabula Alcmaeonis, 2, 102.
Fames in obsidione Potidaeae, 2, 70.
Ferrum gestandi mos barbaricus quando desierit, 1, 6.
Festus dies maximus Iovis Meilichii, 1, 126. Festorum dierum nimis superstitiosa observatio quot clades Lacedaemoniis attulerit, 4, 5. 5, 82. festum diem Athenienses quid esse ducerent, 1, 70. festum Apollinis Maloëntis, 3, 3.
Flammarum eructatio ex Aetna quoties tempore et ante tempus Thucydidis contigerit, 3, 116.
Foedus quinquennale inter Pelopon. et Athen. 1, 112. tricennale inter eosdem, c. 115. add. Praef. huius ed. p. VII sq. quamdiu servatum sit, 2, 2. aperte ruptum, c. 7. Foedus inter Acarnanes et Amphilochos, 3, 114. inter Athen. et Laced. 5, 17. eius formula, c. 18. quando ruptum, c. 25. aliud inter eosdem, c. 22. eius formula, c. 23. Foedus inter Athen. et Argivos Eleosque etc. 5, 46. eius formula, c. 47. inter Argivos et Laced. c. 76. eius formula, c. 77. aliud inter eosdem, c. 78. eius formula, c. 79. Foedus inter Eleos et Corinthios atque Argivos, c. 31. inter Argivos et Laced. c. 76. eius formula, c.

79. Foedus inter Laced. et Tissapharn. etc. 8, 17. eius formula. 8, 18. aliud inter eosdem, c. 36. eius formula, c. 37. et rursus aliud, c. 57. eius formula, c. 58. Foedera iureiurando caesis hostiis confirmata, 1, 47. in columnas lapideas incisa, ibid. et c. 56. vid. etiam Pausanias.
Fons Ἐννεάκρουνος, antea Callirroë dictus, 2, 15.
Fontes, locus in Amphilochia, 3, 105. 106.
Fossa regis Persarum, 4, 109.
Fretum Siculum, 4, 24. 6, 1.
Funebris oratio Periclis, 2, 35.

G.

Galepsus al. Gapselus, Thasiorum colonia, 4, 107. 5, 6. ad Brasidam deficit, 4, 107. a Cleone expugnata, 5, 6.
Gaulites, 8, 85.
Gegae opp. 7, 2. adn.
Gela fl. 6, 4. Gela urbs, quando et a quibus condita, ibid.
Gelo rex Syrac. 6, 4. 1, 14.
Geloi Agrigentum condunt, 6, 4. Syracus. opem ferunt contra Athen. 7, 33. ubi habitent, 7, 58.
Geomori, 8, 21.
Geraestus, 3, 3.
Geranea, 1, 105. mons in agro Megarensi, 4, 70. transitu difficilis etc. 1, 108.
Gerastius mensis Laced. 4, 119.
Geta opp. 7, 2. adn.
Getae Scythis finitimi, cultu similes etc. 2, 96.
Gigonus, 1, 61.
Glauce in agro Mycalesio, 8, 79.
Glaucon Leagri filius, 1, 51.
Goaxis liberi Pittacum interficiunt, 4, 107.
Gongylus Eretriensis, 1, 128. Gongylus dux Corinth. 7, 2.
Gorgias Leont. 2, 34. adn. p. 303. 3, 86. adn.
Gortynia urbs, 2, 100.
Graaei, 2, 96.
Graecia instabiliter olim habitata, 1, 2. qualis ante bellum Troianum, c. 3. et post bellum Troi., c. 12. unde et quando Hellas nominari coepta, c. 3 sq. colonias emittit, c. 12. a Tyrannis impedita, ne illustre aliquod facinus ederet, c. 17. quanta mala ex bello et seditionibus passa sit, 3, 82. Graeciae urbes ubi olim conditae, 1, 7. Graeci prisci quo vitae genere et cultu usi sint, c. 5. 6. quomodo ad Troianam expeditionem profecti sint, c. 9. ad Troiam appulsi quid gesserint, c. 11. rei navali operam dare coeperunt, c. 13. latrocinia sustulerunt, ib. quomodo bellum olim gesserint, c. 15. quando partim ad Athenienses partim ad Laced. divisi transierint, c. 18. Graecorum duces exstiterunt Lacedaemonii in bello Medico, ib. Athenienses autem post Pausaniae iniurias, c. 95.
Γραϊκή in Attica, 2, 23.
Grestonia v. Crestonica gens.
Gylippus Cleandridae fil. praefectus Syracusanis a Laced. missus, 6, 93. 104. adn. Syracusas venit, 7, 1. vincitur ab Athen. c. 5. eosdem postea vincit, c. 6. Plemmyrium capit, c. 22. nova Syracusanis auxilia adducit, c. 50. pugnat cum Athen. eosque vincit, c. 69. eorum fugam impedire statuit, c. 74. Niciam capit, c. 85. naves ex Sicilia domum reducit, 8, 13.
Gymnetia Syrac. 7, 37.
Gymnopaediae Laced. 5, 82.
Gyrtonii Thessaliae 2, 22.

H.

Habronychus, Lysiclis fil. 1, 91.
Haemus, mons Thraciae, 2, 96.
Hagnon, 1, 117. Niciae fil., in praetura Periclis collega, 2, 58. Atheniensium dux, ibid. et c. 95. Potidaeam oppugnat, 2, 58. Amphipolin condit, 4, 102. eius monumenta deiiciunt Amphipolitani, 5, 11.
Hagnon, pater Theramenis, 8, 68.
Halex fl. 3, 99.
Halienses, 1, 105. Haliensis ager, 2, 56.
Haliartii, 4, 93.
Halicarnasus, 8, 42.
Halicyae opp. 7, 32. p. 291.
Halys fl. 1, 16.
Hamaxitus, 8, 101.
Harmatus, 8, 101.
Harmodius adamatus ab Aristogitone, 6, 54. sollicitatus ab Hipparcho, c. 54. ab eodem contumelia affectus, c. 56. Hipparchum perimit, 1, 20. 6, 54 sq.

Harmostes, Laced. 8, 5. Harmostae, c. 28.
Harpagium, 8, 107.
Hebrus fl. 2, 96.
Hecatombeus mensis, 5, 54.
Hegesander pater Epitelidae, 4, 132. Hegesander Thespiensis, 7, 19.
Hegesandrides Hegesandri fil. 8, 91, et 94.
Hegesippidas Laced. 5, 52. 3, 93. adn.
Helena, 1, 9.
Helimiotae pop. Maced. v. Elimiotae.
Helixus Megarensis, 8, 80.
Hellanicus Historicus, 1, 97.
Hellas qualis ante bellum Troi. 1, 3. Helladis nomen olim universae Graeciae non erat commune, ibid. unde deductum, ibid.
Hellen Deucalionis fil. 1, 3. in Phthiotide imperat, ibid.
Hellenotamiae, quaestores Graeciae, 1, 96.
Hellespontus, 1, 89. 8, 62. v. adn. ad 8, 6.
Helorina via, 6, 70. 7, 80. adn. ad 6, 66. extr.
Helos urbs, 4, 54.
Helotes a Laced. deficientes Ithomen secesserunt, 1, 101. cur Messenii vocati, ibid. iis bellum intulerunt Laced. c. 102. timentur a Laced. 4, 80. eorum 2000 clam sustulerunt, ibid. sub Brasida militantes libertate donantur, 5, 34. quam iis polliciti sunt Laced. 4, 26. Helotum varia genera, adn. ad 5, 34. graviter armati militant, 7, 19. p. 274. adn.
Heraclea in agro Trachinio, 3, 92. 4, 78. 5, 51. condita a Laced. 3, 92. in Boeotorum fidem recepta, 5, 52. Heracleotae a Meliensibus etc. proelio superati, c. 51.
Heraclidae Eurystheum interficiunt, 1, 9. Peloponnesum tenent, 1, 12.
Heraclides Lysimachi fil. dux Syrac. 6, 73. 103.
Heraeenses, 5, 67.
Herculis liberi. Vide Heraclidae. Herculis sacra apud Syracusanos, 7, 73. eius templum ap. Syrac. adn. ad 6, 66. p. 195. nr. 6. 7, 60. p. 324. in agro Mantinico, 5, 64.
Hermae Atheniensium quales, 6, 27. praecisae, ibid. de iis inquisitio facta, 6, 53. adn. ad 6, 28. p. 149. extr. Hermae Hipparchi, adn. ad 6, 54. p. 179
Hermaeondas Thebanus, 3, 5.
Hermione, 1, 128. Hermionis triremis, 1, 128. Hermionensis ager, 2, 56.
Hermocrates Hermonis fil. pacem Siciliensibus suadet, 4, 59. Syracusanos hortatur ad se praeparandos contra infestum Atticae classis adventum, 6, 33. vir prudens et fortis, 6, 72. Syracusanos post cladem acceptam consolatur et confirmat, ibid. Imperator factus a Syrac. c. 73. ad Camarinenses orationem habet, c. 76. quo commento usus sit ad decipiendos hostes, 7, 73. in exsilium a Syracusanis mittitur, 8, 85.
Hermon pater Hermocratis, 4, 58. 6, 32. Hermon circitorum praefectus, 8, 92.
Hermylii, vid. Sermylii.
Hesiodus in Iovis Nemeaei *templo* creditur obiisse, 3, 96.
Hessii, 3, 101.
Hestiaeenses sede pulsi ab Atheniensibus, 1, 114. Atheniensium coloni in Euboea, 7, 57.
Hestiodorus Aristoclidae fil. 2, 70.
Hetrusci vid. Etrusci.
Hexapylon Syrac. 6, 97. adn.
Hiera insula, Vulcani officina, 3, 88.
Hierae opp. 7, 2. p. 255.
Hieramenes, 8, 58.
Hierenses, 3, 92.
Hierophon Antimnesti fil. 3, 105.
Himera, 6, 5. et 62. a quibus condita, 6, 5.
Himeraeum, 7, 9.
Hippagogae naves, 4, 42. quando primum factae ab Atheniensibus, 2, 56.
Hippagretes Laced. 4, 38. Hippagretae, ibid.
Hipparchus Hippiae et Thessali frater, Pisistrati fil. 1, 20. sollicitat Harmodium, 6, 54. et contumelia irritat, 6, 56. ab eodem interficitur, 1, 20. 6, 57. Synops. chronol. ad 6, 56. p. 249.
Hippias pater Pisistrati, 6, 54. alter Pisistrati fil. natu max. 1, 20. 6, 54. Hipparchi et Thessali fr. ibid. principatum obtinet, ibid. et c. 55. quomodo se gesserit in tyrannide, c. 59. imperio spoliatus ad Aeantidem est profectus etc. c. 59. Hip-

plas Arcadum dux a Pachete fraude interemtus, 3, 34.
Hippocles Lampsacenus tyrannus, 6, 59. Hippocles Menippi fil. 8, 13.
Hippocrates Ariphronis fil. Atheniensium dux, 4, 66. quas res gesserit circa Megara, c. 67. Delium communit, c. 90. Megara tentat, c. 66 sq. Megarensium longos muros capit, c. 67. Nisaeam occupat, c. 69. pugnaturus cum Boeotis milites adhortatur, c. 95. in proelio caesus, c. 101. Hippocrates Gelae tyrannus, 6, 5. Hippocrates Spartanus, 8, 35. et 99.
Hippolochidas 4, 78.
Hipponicus Calliae fil. 3, 91.
Hipponoidas Laced. 5, 71.
Hippotoxotae, 2, 13. 96.
Historia Thucydidis qualis, 1, 21. et 22. Attica Hellanici, 1, 97.
Homerus, 1, 3. 9. 10. 2, 41. eius versus citantur, 3, 104. bis.
Homoei Sp. 1, 67. p. 159. c. 37. p. 311 sq. c. 40. p. 317.
Hyacinthia Laced. 5, 23. adn. ad 5, 54.
Hyaei, 3, 101.
Hybla Geleatis urbs, 6, 62. Hyblaei, 6, 94. v. adn. ad 6, 4. 88. p. 219.
Hyblon rex Siculus, 6, 4.
Hyccara oppidum Sicanicum, 6, 62. adn. ad 7, 13. extr.
Hyllas fl. 7, 35.
Hyllaicus portus, 3, 72. 81.
Hyperbolus, civis Athen. a quibus interemtus, 8, 73.
Hyperetae navium, 6, 31.
Hyperochidas, 6, 55.
Hysiae, 3, 24. 5, 83.
Hystaspes pater Pissuthnae, 1, 115.

I.

Iapygia prom. 6, 30. et 44. 7, 33. Iapyges, ibid.
Iasus Ioniae opp. 8, 28. et 29. Iasicus sinus, c. 26.
Iberia, 6, 2. Iberi. ibid. bellicosissimi, 6, 90.
Icarus 3, 29. 8, 99.
Ichthys prom. 2, 25.
Ida, 4, 52. 8, 108.
Idacus, 8, 104.
Ἰδιοπρόξενοι, 3, 70.
Idomene Macedoniae a Thracibus capta, 2, 100. Idomene Amphilochiae, 3, 112.
lege, al. legae, Ietae, Siculorum munitio, 7, 2. p. 254 sq.
Ielysus urbs Rhodi, 8, 44.
Ignis ex Aetna erumpit, 3, 116. Ignibus signum dari solitum, 2, 94. 3, 22 et 80.
Illyrii, 1, 26. 4, 124.
Imbrii, 3, 5. 4, 28. 7, 57. p. 318.
Inarus Psammetichi fil. Afrorum rex, 1, 104. Aegyptum ad defectionem a Persis concitat, ibid. in crucem actus, c. 110.
Incendium magnum Plataeae, 2, 77.
Induciae annuae inter Athen. et Laced. 4, 15. earum formula, c. 16. inter eosdem, 4, 117. earum formula, c. 118. induciae decemdiales inter Athen. et Boeot. 5, 26. et 32. inter Chalcid. et Athen. 6, 7. et 10. sacrae Olympiae 5, 49. adn. coll. 5, 1. Vide etiam Foedus.
Inessa, 3, 103. Inessaei, 6, 94.
Inquisitio Atheniensium de sacris violatis, 6, 53.
Inscriptio Pausaniae in tripode Delphico, 1, 132.
Insulae continenti adiunctae, 2, 102.
Inundatio circa Euboeam etc. 3, 89.
Iolaus, 1, 62.
Iolcius Athen. 5, 19.
Ion, Chius poeta, 8, 38. pater Tydei, ib.
Iones Atheniensium coloni et consanguinei, 1, 2. 12. et 95. 2. 15. 3, 86. 4, 61. magnam classem Cyri temporibus sibi compararunt, 1, 13. maris imperium obtinent, ibid. a Cyro subacti, 1, 16. a Persis ad Athenienses deficiunt, 1, 95. perpetui Doriensium hostes, 6, 82.
Ionum in Delo conventus, 3, 104.
Ionius sinus, 1, 24.
Iovis templum. Vide Iupiter.
Ipnenses, 3, 101.
Isarchidas Isarchi fil. 1, 29.
Ischagoras Laced. 4, 132. 5, 21.
Isocrates dux Corinth. 2, 83.
Isolochus pater Pythodori, 3, 115.
Ἰσοτελεῖς Attici, 7, 63.
Ister fl. 2, 96.
Isthmia, sive Isthmici ludi, 8, 9. Isthmica foedera, ibid. et c. 10.
Isthmionicus Athen. 5, 19.
Isthmus Pallenes, 1, 56. Isthmus Leucadius, 3, 81. Corinthi, 4, 42.
Istone mons, 3, 85. 4, 46.
Italia unde dicta, 6, 2. 88. 7, 33. eius pleraque oppida a Pelop. condita,

1, 12. quem ambitum primo habuerit, 6, 86. adn.
Italus Arcadum rex, 6, 2.
Itamanes, 3, 34. res ab eo gestae, ibid. et in seqq.
Iter, ein Tagmarsch, varie antiquis accipitur, 2, 13. p. 274. c. 97. p. 395.
Ithome, 1, 101. a Lacedaemoniis obsidetur, 1, 101. et 102. deditur Laced. c. 103.
Ithomita Iupiter. Vide Iupiter.
Itonenses, 5, 5.
Itys, 1, 29.
Iunonis templa, 1, 24. 3, 24. 68. 4, 133. 5, 75. 77. adn. 80. adn. 6, 75.
Iupiter Ithomita, 1, 103. Iupiter Milichios, 1, 126. eiusque festum, ib. Iupiter Liberator, 2, 71. Iupiter Nemeaeus, eiusque templum, 3, 96. Iupiter Olympius, 5, 31. 50. eius templum, 1, 15. 3, 14. Iovis (nescio cuius) templ. 8, 19.
Iurisiurandi formula inter Lacedaem. et Athen. 5, 18. alia iurisiurandi formula, c. 47. iurisiurandi formularum varii gradus, 5, 18. iusiurandum optimatum et democraticorum, 8, 75.

L.

Labdalum, 6, 97. etc. v. adn. ad 6, 66. p. 192 sq. 96. p. 230. 97. p. 237. 98. p. 238. 239. 7, 43. p. 303.
Laccius portus Syrac. adn. ad 6, 66. p. 193. vers. fin.
Lacedaemon qualis urbs, 1, 10. a Doriensibus condita, c. 18. seditionibus diuturnis conflictata, bonis legibus usa, tyrannidis semper immunis, ibid. servis abundat, 8, 40. Lacedaemonii duas Peloponnesi partes colunt, et totius ditionem tenent, 1, 10. Laced. qualis cultus et vestitus, c. 6. primi corpora nudarunt et unxerunt certaturi, ibid. plerosque tyrannos ex Graecia sustulerunt, c. 18. Graecorum duces electi, ibid. eandem reip. formam servarunt, ibid. ab Atheniensibus dissociati bellum cum iis gerere coeperunt, ibid. quomodo sociis imperarint, c. 19. quaenam eos impulerint ad bellum suscipiendum contra Athen. c. 23. 24 sq. c. 56. 66. 88. 102. bellum illaturi conventus sociorum indicunt, c. 67. post conciones utrinque habita sententiam ferunt, Athenienses iniuste agere, decernuntque foedera esse rupta, c. 79. et 87. et 118. voce, non calculis suffragia dant, c. 87. in suffragiis ferendis quot calculis utantur reges Laced. 1, 20. bellum gerendum esse decernunt, 1, 88. per legatos postulant, ne Athenienses muros reficerent, c. 90. a Themistocle illuduntur, ibid. et in sqq. Pausaniam ad causam dicendam arcessunt, c. 95. 128 sq. Themistoclem accusant, c. 135. in Atticam irrupturi terrae motu impediuntur, c. 101. contra Helotas, qui erant Ithomae, bellum gerunt, ibid. et in sqq. palam dissentiunt ab Athen. c. 102. mari pugnant cum Athen. et vincuntur, c. 105. suppetias ferunt Doriensibus, eorum metropoli, c. 107. superant Athenienses ad Tanagram, c. 108. foedera quinquennalia ineunt cum Athen. c. 112. bellum sacrum suscipiunt, et templum Apollinis Delphis tradunt, ibid. irrumpunt in Atticam, c. 114. cum Athen. tricennalia foedera percutiunt, c. 115. ad bellum tardi, c. 118. de bello Atheniens. inferendo oraculum consulunt, ibid. socios iterum convocant, et cum iis deliberant de bello, c. 119. tandemque bellum decernunt, c. 125. legatis ab Athen. missis imperarunt, ut scelus Cylonium expiarent, c. 126 sq. iis vicissim imperant Athen. ut piaculum ad Taenarum admissum ex urbe pellerent, c. 128. per legatos postulant ab Athen. ut Potidaeae obsidione recederent etc. et ut decretum de Megarensibus rescinderent, c. 139. his respondent Athen. c. 145. eorum ad bellum apparatus, 2, 7 sq. et socii, 2, 9. Atticam invadunt, c. 18. Oenoën frustra oppugnant, ibid. Atticam depopulantur, c. 19. 23. domum revertuntur, ibid. Aeginetis pulsis eiectisque Thyream incolendam dederunt, c. 27. iterum in Atticam irrumpunt, c. 47. bellum inferunt Zacyntho, c. 66. eorum legati ab Athen. intercepti, c. 67. copias ducunt versus Plataeam, c. 71. eamque oppugnant, c. 75. et obsidione cingunt, c. 77. Acarnaniam inva-

dunt, c. 80. pugnant cum Atheniens. c. 83. et superantur, c. 84. iterum se parant certamini, c. 85 sq. duces eorum milites adhortantur, c. 87. proelium committunt vario Marte, c. 90 sq. Piraeeum nequicquam tentant, c. 93 sq. in Atticam irrumpunt, 3, 1. Mytilenaeis succurrere volunt, c. 15. classem in Lesbum mittere statuunt, 16. in Atticam irrumpunt, c. 26. eorum classis in Asiam traiicit, c. 29. in Peloponnesum se recipit, c. 33. eamque prosequuntur Athen. ibid. Plataeam deditione accipiunt, c. 52. eorum de civibus et urbe Plataeensium iudicium, c. 58. in Corcyram classem mittere statuunt, c. 69. Corcyraeos vincunt, c. 78 sq. metu Athen. ab Corcyra fugiunt, c. 81. Atticam invasuri terrae motibus absterrentur, c. 89. Heracleam coloniam deducunt, c. 92. cum Ambraciotis expeditionem suscipiunt contra Amphil. c. 105. post cladem ab Acarnanibus acceptam Ambraciotas deserunt, c. 109 sq. in Att. irrumpunt, 4, 2. post Pylum captam domum redeunt, c. 6. ad Pylum exercitum admovent, c. 8. Sphacteriae praesidium imponunt, ibid. Pylum terra marique oppugnant, c. 11 sq. superantur ab Athen. c. 14. inducias faciunt cum Athen. c. 16. legatos mittunt Athenas, c. 16. eorum ad Athenienses oratio, c. 17. re infecta et pace non impetrata redeunt, c. 22. in Sphacteria obsidentur, c. 36. eosque aggrediuntur Athen. c. 31 sq. deditionem faciunt, c. 38. captivi Athenas deferuntur etc. c. 41. epistola missa ad Laced. a rege Persarum, intercepta ab Athen. c. 50. consternantur post clades acceptas, c. 55. Helotas ablegandi causas quaerunt, c. 80. Amphipolin capiunt, c. 106. inducias annuas faciunt cum Athen. c. 117 sq. ad pacem inclinant, 5, 14. foedera ineunt cum Athen. c. 18. 23. accusant Corinthios, c. 30. in Arcadiam expeditionem suscipiunt, c. 33. Helotas sub Brasidae ductu pugnantes libertate donant, c. 34. suspecti sunt ab Athen. c. 35. cum Boeotis societatem instituunt, c. 39. Panactum Athen. reddunt, c. 42. aditu ad Iovis Olympii templum ab Eleis prohibiti, c. 49. Epidauriis succurrunt, c. 56. contra Argivos arma movent, c. 57. Agidi succensent, c. 63. 65. Tegeatis opem ferunt, 5, 64. in agrum Mantinicum irrumpunt, ibid. aciem instruunt contra Argivos, c. 66. exercitus ordo, c. 67 sq. ad tibicinum cantum incedunt ad proelium, c. 70. Argivos ad Mantineam vincunt, c. 73. atque hac victoria infamiae notam, ob cladem in Sphacteria acceptam sibi ab universis Graecis inustam, delent, c. 75. iis pacem dant, c. 77. et foedera ineunt, c. 79. oligarchiam Argis instituunt, c. 81. muros Argivorum diruunt, c. 83. Hysias capiunt, ibid. agrum Argivum depopulantur, 6, 7. suppetias Syracus. ferre decernunt, c. 93. Syracusas veniunt, 7, 2. vario Marte pugnant cum Athen. c. 5 sq. bellum contra Athen. instruunt, c. 18. Atticam ingressi Deceleam communiunt, c. 19. navalia in Siciliam auxilia mittunt, ibid. Syracusas adveniunt, c. 21. Chios adiuvant, 8, 6. in Chium proficiscentes fugantur ab Athen. c. 10. foedus faciunt cum rege Persarum, c. 18. 37. 58. ab Athen. obsessi erumpunt, c. 20. Iasum capiunt, c. 28. novam classem in Asiam mittunt, c. 39. pugnant cum Atheniens. et vincunt, c. 42. Rhodum occupant, c. 44. partem classis ad Pharnabazum mittunt, c. 80. cum Atheniens. pugnant, eosque profligant, c. 95. navali proelio decertant cum Atheniens. et superantur, c. 104. 106. Lacedaemoniorum ingenium, 1, 69. 70. 84. educatio, c. 85. adn. Lac. ἄμουσοι, c. 84. extr. adn. 8, 96. in re nautica tirocinium, 2, 85. breviloquentia, 4, 17. Carnea, 5, 75. Gymnopaediae, 5, 82. eorum agrum ab Argivo disterminat Thyrea, 4, 56. Lacedaemoniorum et Atheniensium disciplina diversa, 2, 37. 38 sq. Comitia, 1, 67. p. 159. Trecenti Equites, qui dicebantur, 5, 72. illiberalitas, 5, 105. Reges in exercitu summum imperium habent, 5, 66. Lacedaemonii pere-

grinos civitate pellebant, 2, 39. cum duabus partibus sociorum ad bella proficiscebantur, tertia domi relicta, 2, 10. 12. 3, 15. hostes fusos non longe persequebantur, 5, 73. omnia in Republ. occulta habebant, 5, 68. Carneis a militia abstinebant, 5, 54. 75. 76. item propter terrae motum, 1, 101. 3, 89. 5, 50. βακτηρίας gerebant, 8, 84.
Lacedaemonius Cimonis fil. 1, 45.
Laches Melanopi fil. dux classis in Siciliam missae, 3, 86. 115. 6, 1. 6. 75. Mylis bellum infert, 3, 90. Locros acie vincit, c. 103. eorum castellum capit, c. 115.
Laches Athen. 5, 19. 24.
Lacon Aimnesti fil. 3, 52.
Lade insula Mileto adiacens, 8, 17. 24.
Laeaei, 2, 96.
Laespodias dux Athen. 6, 105. 8, 86. adn. ad 6, 104.
Laestrygones, 6, 2.
Lamachus Xenophanis fil. unus e tribus ducibus Athen. expeditionis in Sicil. 4, 75. 6, 8. classem amittit, 4, 75. eius de bello Siculo sententia, 6, 49. occumbit in proelio, 6, 101. Lamachus Athen. 5, 19. 24.
Lamis condit Trotilum, 6, 4.
Lamphilus, v. Laphilus.
Lampon Athen. ibid.
Lampsacus Themistocli datur ab Artaxerxe, 1, 138. vini feraxcissima, ibid. ab Athen. deficit, 8, 62. a Strombichide recipitur, c. 62.
Laodicium in Orestide situm, 4, 134.
Laophon, 8, 6.
Laphilus, Laced. 5, 19. 24.
Larisa 4, 78. 8. 101. Larisaei, 2, 22.
Las, opp. 8, 91.
Latmos insula; in all. Codd. Patmos, 8, 33.
Latomiae Syracusarum, 7, 86. 87.
Latrocinia tam a Graecis quam barbaris olim exercebantur, 1, 5. 8. a Minoë e mari sublata, 1, 4. et a Graecis postea, c. 13.
Laurius mons, 2, 55. 6, 91.
Leager pater Glauconis, 1, 51.
Learchus Callimachi fil. 2, 67.
Lebedus, 8, 19. ad defectionem inducitur a Chiis, ibid.
Lectus, 8, 101.
Lecythus, 4, 113. oppugnatur a Brasida, atque expugnatur, c. 115. 116 sq. Palladi dedicatur ab eodem, ib.
Legati Laced. ad Persarum regem ab Atheniens. capti et supplicio affecti, 2, 67. legati Corcyr. ab Athen. in custodiam dati, 3, 72. legati undecim Laced. Astyocho adiuncti, 8, 39. legatum Archidami pacis causa missum in urbem non admittunt Athen. 2, 12. legationes invicem inter Lacedaem. et Athen. ante bellum missae, 1, 126.
Lemnus insula, 4, 109. 8, 102. Athen. subiecta, 1, 115. morbo Attico afflicta, 2, 47. Lemnii, 3, 5. 4, 28. 5, 8. socii Athen. in expeditione Sicil. 7, 57. eadem cum Athen. lingua, iisdemque institutis utuntur, ib.
Leocorium fanum 1, 20. 6, 57.
Leocrates Stroebi fil. 1, 105.
Leogoras pater Andocidis, 1, 51.
Leon Lacedaem. 3, 92. Leon pater Pedariti, 8, 28. Leon dux Athen. 8, 55. 24. Leon dux Spart. 8, 61. Leon vicus, 6, 97.
Leonides pater Plistarchi, 1, 132.
Leontiades pater Eurymachi, 2, 2.
Leontini a Chalcidensibus conditi, 6, 3. 79. Leontini cum Syracusanis bellum gerunt, 3, 86. quinam eorum socii, ibid. seditione laborant, 5, 4. eorum potentissimi Syracusas migrant etc. ibid. Atheniensium cognati, 6, 50. Chalcidenses origine, 6, 79.
Leotychides rex Laced. 1, 89.
Lepreum, 5, 31. bis. 34. 49. Lepreatae bellum gerunt cum Arcadibus, 5, 31. eorum cum Eleis contentio, ibid. et in sqq.
Lerus al. Derus, 8, 26. 27.
Lesbus ab Athen. ad Laced. deficit, 3, 2. ab Athen. recepta, 3, 51. 8, 5. a Chiis tentata, 8, 22. Lesbiis ut imperarint Athen. 1, 19. Lesbii in societatem recepti a Laced. 3, 15. quomodo mulctati ab Atheniens. 3, 50. Lesbi magnitudo, ibid. Lesbii et Boeoti consanguinei. Vide Boeoti.
Leucas Corinthiorum colonia, 1, 30. eius agrum populantur Corcyr. ibid. ubi sita sit urbs, 3, 94. 2, 30. eam infesta classe petunt Athen. ibid. Leucadii Corinthiis contra Corcyraeos naves praebent, 1, 27. se adiungunt Ambraciotis, 2, 80.
Leucadius Isthmus, 4, 8. v. Schreib. Ithac. p. 34. adn.

Leucimne Corcyrae prom. 1, 30. 47. 3, 79.
Leuconium, 8, 24.
Leucon Tichos, pars Memphidos, 1, 104.
Leuctra, 5, 54.
Lex Odrysarum de muneribus accipiendis, 2, 97. leges malae et immotae utiliores bonis et mobilibus, 3, 37.
Liberi eorum, qui pro patria pugnantes ceciderunt, olim Athenis ad pubertatem usque publicis sumtibus alebantur, 2, 46.
Libya pestilentia afflicta, 2, 48. Libyes Aegypto finitimi, 1, 104.
Lichas Arcesilai fil. Lacedaemonius, in Olympiis victor, 5, 50. virgis caesus ab Eleorum lictoribus, ibid. Lacedaemoniorum legatus, 5, 22. 8, 39. Argivorum hospes, 5, 76. Argos a Lacedaem. missus, ibid. cum Tissapherne ob foedus contendit, 8, 43. 52. moritur, c. 84. Milesii eum a Lacedaemoniis humari non permiserunt in eo loco, ubi Lacedaemonii volebant, ibid.
Ligyes, 6, 2.
Limera Epidaurus. Vide Epidaurus.
Limnae, 2, 15. Limnaea, pagus, 2. 80. 3, 106.
Lindii, loci nomen in Sicilia, 6, 4.
Lindus, urbs Rhodi, 8, 44.
Lini semen, 4, 26.
Lipara, una ex Aeoli insulis, 3, 88. Liparaei Cnidiorum coloni, 3, 88.
Lochi Spart. 4, 8. 5, 15. 68. Arg. 5, 59. adn. 72.
Locri Ozolae, 1, 5. Naupactum occuparunt, c. 103. Athen. socii, 3, 95. Aetolis finitimi, ibid. Locri Opuntii, quorum pars Epicnemidii, 1, 108. 2, 32. 3, 89. Locri Epizephyrii, 7, 1. Rheginos odio prosequuntur, 4, 1. 24. in agrum Rheginorum irrumpunt, ibid. cum Athen. amicitiam iungunt, 5, 5. Athen. aqua et appulsu arcent, 6, 44. Pelop. auxilia mittunt, 8, 91. Locrorum centum familiae, 1, 108.
Longi muri Athen. Vide Murus.
Lorymia, 8, 43.
Ludi Deliaci instituti, 3, 104. ludi in Dianae Ephesiae honorem, ibid.
Luna eclipsin patitur, 7, 50.
Luscinia Daulias appellata, 2, 29.
Lustralia festa, 3, 104.
Lustratio Deli, 1, 8. 3, 104.
Lycaeum, 5, 16. 54.
Lycia, 8, 41.
Lycomedes pater Archestrati, 1, 57. Cleomedis pater, 8, 84.
Lycophron dux Corinth. 4, 43. in fuga ab Athen. caesus, c. 44.
Lycus pater Thrasybuli, 8, 75.
Lyncus, 4, 83. 124. 129. 132. Lyncestae, 2, 99. 4, 83. 124. adn. ad 4, 126.
Lysicles pater Habronychi, 1, 91. Lysicles ab Athen. ad pecuniam colligendam missus, 3, 19. a Caribus ac Anaeitis caesus, ibid.
Lysimachus pater Aristidis, 1, 91. pater Arianthidis, 4, 91. et Heraclidis, 6, 73.
Lysimelia palus, 7, 53. adn. ad 6, 66. p. 196. nr. VII, 2.
Lysistratus Olynthius, 4, 110.
Lysithides Persa, 1, 137. adn.

M.

Macarius Spartanus, 3, 100. in acie cadit, c. 109.
Macedonia, 1, 58 sq. eius descriptio, 2, 99 sq. eius reges Argis oriundi ibid. v. adn. ad 2, 100. 5, 80.
Machaerophori Thraces, 2, 96. bellicosissimi, c. 98.
Machina Boeotorum in Delii oppugnatione, 4, 100. Machinae variae a Plataeensibus excogitatae, 2, 75 sq.
Machon dux Corinth. 2, 83.
Maeandrius, campus, 3, 19.
Maedi, 2, 98.
Maenalia, 5, 64.
Magnesia Themistocli data ab Artaxerxe, 1, 138.
Magnetes, 2, 101.
Malea Lesbi prom. 3, 4. 6. prom. Pelop. 4, 54. Maliacus sinus, 8, 3. Malea, 8, 39.
Maloëntis Apollinis festum, 3, 3.
Malum malo sanare; proverb. 5, 65.
Mantinea, 5, 55. 6, 16. Mantinei sive Mantinenses, 3, 107. 108 sq. cum Tegeatis acie pugnant, 4, 134. cum Argivis societatem ineunt, 5, 29. Arcadiae partem subigunt, ibid. cum Laced. bellum gerunt, 5, 33. ad Laced. societatem redeunt, 5, 81. 47. mercede militant, 7, 57. Mantineae planities, 5, 65. Mantinensium ὑπήκοοι, 5, 29. 69. 81.
Manus ferrea, 4, 25. 7, 62.
Marathonia pugna, 1, 18. 2, 34. 6, 59.
Marathusa, 8, 31.

Mandonii gladius, 2, 13. adn.
Mare Graecum, 1, 4. Aegaeum, 1, 98. Creticum, 5, 110. 4, 53. Siculum, 4, 24. 53. 6, 13. Tyrrhenum, 4, 24. maris inundatio Euboeae magnam cladem affert, 3, 89.
Marea urbs, 1, 104.
Massilia a Phocensibus condita, 1, 13.
Mecyberna, 5, 39. capta ab Olynthiis ibid. Mecybernaei, 5, 18.
Medeon, 3, 106.
Medi pugnant cum Athen. Vide Marathonia pugna; a Graecis victi ex Europa discedunt, 1, 89. *Μηδικαὶ σκευαί*, 1, 130. *Μηδ. σκῦλα*, 2, 13.
Medimnus, 7, 87.
Megabates, 1, 129.
Megabazus, Persa, 1, 109.
Megabyzus Zopyri fil. 1, 109.
Megacles pater Onasimi, 4, 119.
Megara Siciliae urbs, 6, 4. 94. Hyblaea dicta, 6, 4. Vid. adn. ad 6, 4. de variis Megaris. Adde ad 6, 15. 49. extr. et 94. 97. p. 235. 237. 238.
Megara Graeciae, 1, 103. tentata ab Athen. 6, 67 sq. conservata a Brasida, 4, 70 sq. oligarchia ibi constituta quamdiu servata sit, 4, 74. Megaris sive ager Megarensis quotannis ab Athen. vastatur, 2, 31 sq. 4, 66. Megarenses Corinthiis contra Corcyraeos opem ferunt, 1, 27. foro et portubus Atticis arcentur, 1, 67. se Atheniensibus iungunt, 1, 103. ab Atheniensibus deficiunt, 1, 114. De urbe Athen. prodenda agunt etc. 4, 66. et ex ea fugiunt qui proditionem moliebantur, 4, 74. eorum exsules in urbem reducti, 4, 66. quomodo se gerant, ibid. longos muros diruunt, 4, 109.
Melaei, 5, 5.
Melancridas Laced. 8, 6.
Melanopus pater Lachetis, 3, 86.
Melanthus Laced. 8, 5.
Meleas Lacon. 3, 5.
Melesander dux Athen. occiditur in Lycia, 2, 69.
Melesias, vid. Milesias.
Melesippus legatus Laced. 1, 139. Diacriti fil. 2, 12. ab Archidamo Athenas missus, ibid. re infecta redit, ibid.
Melienses in tres partes distincti, 3, 92. pugnant cum Heracleotis, 5, 51.
Meliensis sive Maliensis sinus, 3, 96. 4, 100.
Melitia Achaiae, 4, 78.
Melus insula, una ex Cycladibus, 4, 9. 5, 84. 112. 8, 41. Melii Lacedaemoniorum coloni, 5, 84. et synops. chronol. p. 196. ad cum 112. colloquia habent cum Athen. legatis, 5, 85 sq. classe infesta ab Atheniensibus petuntur, 3, 91. vallo circumdantur, 5, 114. et expugnantur, 5, 116. deditione facta quomodo ab Atheniens. tractati, ibid. coloniam eo deducunt Athen. ibid.
Memoriam quidam ex morbo Attico amiserunt, 2, 49.
Memphis 1, 104. ab Athen. capta etc. ibid.
Menander Athen. ad Syracusas dux, 7, 16. 43. ultimo proelio cum Syrac. infeliciter pugnat, 7, 69.
Menas Laced. 5, 19. 24.
Mende in Pallene sita, 4, 123. Eretriensium colonia, ibid. ab Atheniens. ad Laced. deficit, 4, 123. ab Atheniens. per vim capta ac direpta, c. 130 sq. Mendaei colonos Eionem mittunt, 4, 7.
Mendesium Nili ostium, 1, 110.
Menecolus Camarinae conditor, 6, 5.
Menecrates Amphidori fil. 4, 119.
Menedatus al. Menedaeus, 3, 100. 109.
Menon Pharsalius, 2, 22.
Mensurae longitudinis, 7, 38. [illegible] dorum, 6, 87.
Messana, vel Messena, urbs Siciliae 6, 5. condita ab Anaxila, ibid. quomodo sita, 4, 1. 6, 48. Atheniensibus dedita, 3, 90. ab iis deficit, 4, 1. a Locrensibus tenetur, 5, 5. ab Atheniens. frustra tentatur, 6, 74. Messanii vel Messenenses Naxiis bellum inferunt, 4, 25 sq. maximam cladem a Naxiis accipiunt, ib.
Messapia gens, 7, 33. Messapii, 3, 101.
Messene in agro Lacon. 4, 41. Messenii e Pelop. a Laced. pelluntur, 1, 101. 103. ab Athen. Naupacti collocantur, 1, 103. 4, 57. Pheam capiunt, 2, 25. in Pylum missi agrum Laconicum infestant, 4, 41.
Metagenes, 5, 19. 24.
Metapontium, 7, 33. Metapontini, ibid. et 57.
Methone in agro Lacon. 2, 25. Methone sive Methana inter Epidaurum et Troezenem, 4, 45. 118.

5, 18. Methone urbs Macedoniae finitima, 6, 7. Methonaei, 4, 129.
Methydrium Arcadiae, 5, 58.
Methymna Lesbi urbs, 3, 2. fida Atheniensibus, ibid. Methymnaei gravem cladem ab Antissaeis accipiunt, 3, 18. naves Athen. praebent, caetera liberi, 6, 85. 7, 57. Methymnaei exsules Methymnam adoriuntur etc. 8, 100.
Μέτοικοι Attici, 7, 63. p. 327.
Meton, 2, 28. adn.
Metropolis quid debeat colonia, 1, 25. Metropolis et coloniae mutuum officium quod sit, 1, 34. 38.
Metropolis urbs, 3, 107.
Metus memoriam excutit, 2, 87.
Miciades navarchus, 1, 47.
Midius fl. 8, 106. Al. Pidius, Pydius.
Migrationes olim frequentes in Graecia, 1, 2.
Milesius, 8, 86.
Miletus, 1, 115. 8, 17. ab Athen. deficit, ibid. tentata ab Athen. 8, 25, 26. Milesii cum Samiis bellum gerunt, 1, 115. Argivos superant, 8, 25. castellum a Tissapherne Mileti exstructum capiunt, 8, 84. et praesidium, quod illic erat, eiiciunt, ib.
Milichius Iupiter, 1, 126.
Militaris Laced. disciplina, 5, 66 sq.
Mille electi Arg. 5, 67.
Miltiades pater Cimonis, 1, 100.
Mimas, 8, 34.
Mindarus navarchus Laced. 8, 85. in Hellespontum navigat, c. 99 sq. proelio vincitur, c. 104 sq.
Minerva Chalcioecus, 1, 134. Minervae signum in arce Athen. 2, 13. eius fanum in Lecytho, 4, 116.
Minoa ins. 3, 51. 4, 67. 118.
Minos primus sibi classem comparat, 1, 4. mare piratis liberat, ibid. Cycladum imperium obtinet, ibid.
Mitylene, vide Mytilene.
Molobrus Epitadae pater, 4, 8.
Molossi, 2, 80.
Molycrium, 2, 84. Corinthiorum colonia, 3, 102.
Monarchia apud Gr. 1, 13.
Monumenta illustrium virorum qualia, 2, 43.
Morae Spart. 4, 8. 5, 71.
Morbus Atticus, 2, 47 sq.
Morgantina, 4, 65.
Motus belli Pelop. quantus, 1, 1.
Motye, 6, 2.
Multa Laced. ab Eleis indicta, 5, 47. multae iudiciales ap. Ath. 1. adn. ad 6, 91. p. 227.
Munera dandi et accipiendi mos apud Odrysas aliosque Thraces, 2, 97.
Munychia, 2, 13. 8, 92. 93.
Muri longi, 1, 69. 93. 107. 108. 2, 13. longi muri Megarensium ab Athen. aedificati, 1, 103. 4, 66. ab Atheniensibus ab urbe Megarensium abrupti, 4, 69. postea a Megarensibus solo aequati, 4, 109. longi muri ab Argivis aedificati, 5, 82. a Laced. diruti, c. 83. Atheniensibus, ut muros demolirentur, persuadent, 1, 90. muri, quo Plataeenses a Laced. cingebantur, descriptio, 2, 78. Murus albus tertia Memphidis pars, 1, 104.
Mycale, 1, 89. 8, 79.
Mycalessus urbs, 7, 29. a Thracibus capta et direpta, ibid.
Mycenae, 1, 10. Mycenaeorum regnum, 1, 9.
Myconus insula, 3, 29.
Mygdonia, 2, 99. 100. Mygdonius ager, 58.
Mylae Messeniorum opp. 3, 90.
Myletidae, 6, 5.
Myonenses, 3, 101.
Myonesus, 3, 32.
Myrcinus urbs Edonensis, 4, 107. Myrcinii, 5, 6. 10.
Myronides dux Athen. 1, 105. 108. 4, 95.
Myrrhina Hippiae coniux, 6, 55.
Myrtilus Athen. 5, 19. 24.
Myscon Syrac. 8, 85.
Mysteria Athen. violata, 6, 28. 53. 60 sq.
Mytilene Lesbi urbs, 3, 2 sq. ab Atheniensibus deficit, ibid. etc. ab Atheniens. obsidetur, 3, 6. 18. deditur Atheniensibus, c. 28. Atheniensium de ea crudele decretum, c. 36. 49 sq. rursus ab Atheniens. deficit, 8, 22. ab illis recipitur, c. 23. Mytilenaei festum Apollinis Maloëntis celebrant, 3, 3. eorum triremes ab Athen. detentae etc. ibid. proelium navale cum Athen. committunt et fugantur, c. 4. factis induciis legatos Athenas mittunt, ibid. legati re infecta Athenis redeunt, c. 5. rursus pugnant cum Athen. ibid. legatos Lacedaemonem mittunt, 3, 4. 8. ad Laced.

orationem habent, c. 9. Methymnaei adoriuntur, c. 18. in magnum discrimen veniunt, c. 49. quomodo ab Athen. tractati, ibid. et c. 50.
Myus, 3, 19. ab Artaxerxe Themistocli pro opsonio data, 1, 138.

N.

Navarchi Sp. 2, 80. adn. 8, 20. adn. 1, 95. adn.
Navis longa, 1, 14. navis quinquaginta remigum, ibid. navis hippagoga, 4, 42. navis hoplitagoga, 6, 25. 8, 30. conf. 3, 95. navis Salaminia, et Paralus, 3, 33. 77. 6, 53. navis piratica qualis olim, 1, 10. navis olim Neptuno consecrata post victoriam, 2, 92. navium onerariarum magnitudo quomodo aestimata sit, 7, 25. p. 281. navium ad Troiam profectarum numerus et magnitudo, 1, 10. navium formam quinam primi immutarint, 1, 13. navium praesidio res Graecae conservatae, 1, 74. navium Athen. numerus initio belli Pelop. 2, 13. navium numerus, quem Laced. sociis imperarunt, 2, 7. 3, 16. navium ab Athen. in Siciliam missarum numerus, 6, 25. 31. 43. Navalia Laced. ab Athen. incensa, 1, 108. Navalis rei studiosa Graecia, 1, 13. navium σημεῖα, 6, 31.
Nauclides Plataeensis, 2, 2.
Naucrari, 1, 126. adn.
Naucrates pater Damotimi, 4, 119.
Naupactus urbs, 1, 103. 2, 69. 3, 102. a Locris Ozolis occupata, 1, 103. ab Athen. recepta, ibid. Helotibus incolenda data, ibid.
Nautarum genera, 6, 31.
Naxus insula ab Athen. obsessa, 1, 137. subacta, 1, 98. Naxus urbs Chalcidica, 4, 25. 6, 3. Naxii Atheniensium partes fovent, 6, 50. 7, 57. Messanenses gravissima clade afficiunt, 4, 25.
Neapolis Africae, 7, 50. pars Syrac. adn. ad 6, 66. p. 193. nr. IV.
Nemea, 3, 96. 5, 58. 59. Nemeaeus Iupiter, 3, 96.
Neodamodes Sp. 5, 34. 7, 58.
Neptuni templum, 1, 128. 6, 67. Neptuno navis consecrata post victoriam, 2, 92.
Nericus Leucadis, 3, 7.
Nesta, vid. Iessa.
Nestus fl. 2, 96.
Nicanor Chaonum dux, 2, 80.
Nicasus pater Cecali, 4, 119.
Nicias Cretensis Gortynius, 2, 85.
Nicias Nicerati fil. 3, 91. religiosus et prodigiorum observationi deditus, 7, 50. 77. 86. eius laus, 7, 86 sq. opes, 7, 86. adn. eius orationes, 6, 9. 20. 68. 7, 61. 77. Minoam insulam capit, 3, 51. Melum frustra oppugnat, 3, 91. Tanagraeos vincit, 3, 91. Locridis oram populatur, ibid. Corinthios acie vincit, 4, 43. 44. Cleoni imperio cedit, 4, 28. Cythera capit, 4, 54. et Mendam, 4, 130. Scionem obsidione cingit, ibid. etc. ad pacem cum Laced. faciendam propensus, 5, 16. foederis et pacis cum Laced. auctor, 5, 43. 46. 7, 86. bello Syrac. praeficitur, 6, 8. bellum dissuadet, c. 9. eius de bello Siculo sententia, 6, 47. milites ad proelium hortatur, c. 68. Syrac. acie vincit et obsidet, c. 69 sq. eius stratagema, c. 102. defuncto Lamacho solus imperium habet, c. 103. literas Athenas mittit de statu rerum in Sicilia, 7, 8. 11. cunctatus adoriri Syracusas in contemtum venit, 7, 42. Syracusis discedere recusat, c. 48. postea discedit, c. 75. Gylippo se dedit, c. 85. interficitur, c. 86.
Nicogenes Pers. 1, 137. adn.
Nicolaus Laced. 2, 67.
Nicomachus Phocensis, 4, 89.
Nicomedes Cleombroti fil. 1, 107.
Nicon Thebanus, 7, 19.
Niconidas, 4, 78.
Nicostratus Diotrephis fil. 4, 119. 5, 61. Corcyraeorum plebi contra optimates auxilium fert, 3, 75. Cythera capit etc. 4, 53 sq. Mendam capit, 4, 130. Scionen obsidet, ibid. sq.
Nisaea, 1, 114. 2, 31. 4, 21. 5, 17. Megarensium navale, 2, 93. portus Megarensium, 4, 66. octo stadiis a Megaris distat, 4, 66. ab Athen. obsessa et capta, c. 69.
Nisi sacellum, 4, 118.
Notium urbs Colophoniorum, 3, 34. seditione laborat, 3, 34.
Novem fistulae, 2, 15.

Novem viae, postea Amphipolis, 1, 100.
Nudi certarunt in Graecia, 1, 6.
Nuptiarum solemnibus aqua Calliroës utebantur Athen. 2, 15.
Nymphodorus Pythei fil. 2, 29.

O.

Obolus Aegineticus, 5, 47.
Octoginta viri Argivorum, 5, 47. p. 51.
Ocytus pater Aeneae, 4, 119.
Odomanti, 2, 101. 5, 6.
Odrysae, 2, 29. 96. eorum regnum a Tere amplificatum, 2, 29. eorum imperium quantum, 2, 97. eorum tributum, ibid. et lex de muneribus, ibid.
Oeanthii, sive Oeanthenses, 3, 101.
Oeneon, 3, 95. 102.
Oeniadae, 1, 111. 2, 102. 3, 114. frustra oppugnatae ab Athen. ibid. iis bellum inferunt Athen. 3, 7. recipiuntur in Atheniensium societatem, 4, 77.
Oenoë Atticae, 2, 18. a Lacedaem. frustra oppugnatur, ibid. eam occupat Aristarchus, 8, 98.
Oenophyta Boeotiae, 1, 108. 4, 95.
Oenussae insulae, 8, 24.
Oesyme Thasiorum colonia, 4, 107.
Oetaei, 3, 92. 8, 3.
Oligarchia Sami constituitur, 1, 115. quam mutare laborant Samii, 8, 21 sq. Argis etiam obtinet, 5, 81. Athenis sublata, 8, 97 sq. Oligarchiae vituperatio, 3, 62. 6, 38. 39. 8, 48.
Olophyxus, 4, 109.
Olorus pater Thucydidis, 4, 104.
Olpae, 3, 105. Olpa, in singulari, c. 107. 111. 113. Olpaei, 3, 101.
Olympia, 3, 8. 5, 47. in Peloponneso celebrata, 1, 126. Olympiaca foedera, sive induciae Olympiacorum causa factae, 5, 49. Olympiacis in ludis victor Cylon, 1, 126. Androsthenes, 5, 49. Lichas, 5, 50. Olympici Athletae subligacula olim gestabant, 1, 6. Olympius Iupiter, 5, 31. Vide Iupiter.
Olympium apud Syracusas, 6, 64. 65. 70. 75. 7, 37. add. adn. ad 6, 66. p. 196. nr. VII, p. 197. nr. 3. p. 198, extr. cap.
Olympus mons, 4, 78.
Olynthus, 1, 63. 2, 79. 4, 123. 5, 18. quantum a Potidaea distet, 1, 63. Olynthii capiunt Mecybernam, 5, 39.
Omophagi, 3, 94.
Onasimus Megaclis fil. 4, 119.
Oneius mons, 4, 44.
Onetorides pater Diempori, 2, 2.
Onomacles dux Athen. 8, 25.
Onugnathos prom. 7, 26. adn.
Ophionenses, 3, 94.
Opici, 6, 2. ager Opicus, c. 4. adn. ad 6, 88. p. 220 sq.
Opuntii. Vide Locri.
Opus, 2, 32.
Oraculum Delphicum, 1, 25. 28. 103. 118. 123. 126. 134. 2, 17. 54. 102. 3, 96. 4, 118. 5, 32. Oracula multa ante bellum Pelopon. edita, 2, 21.
Oratio. Vide Concio. Orationes funebres ex antiquitate superstites, 2, 34.
Orchomenus Boeotiae, 1, 113. 3, 87. ante Minycius, postea Boeotius dictus, 4, 76. Orchom. Arcadicus, 5, 61. ab Atheniens. oppugnatur, 5, 61.
Ordo exercitus Laced. 5, 66 sq.
Orestae, 2, 80.
Orestes Echecratidae Thessalorum regis fil. 1, 111.
Orestis, 4, 134.
Orestium Maenaliae, 5, 64.
Orëus, 8, 95.
Orneae, 6, 7. ab Argivis oppugnantur etc. ibid. Orneatae ibid. et 5, 67.
Orobiae, 3, 89.
Oroedus rex, 2, 80.
Oropia, 4, 91.
Oropus, 2, 23. 3, 91. 4, 96. 9, 95. bis, quantum Athenis abfuerit, 7, 19, adn. p. 274. a Boeotiis per proditionem capitur, 8, 60. Oropii Athen. subiecti, 2, 23.
Orosangae Pers, 2, 40.
Orsippus Megarensis, 1, 6.
Ortus et Occasus siderum, 2, 78.
Ortygia ins. 6, 3. 66. adn. p. 191 sq.
Oscius fl. 2, 96.
Ostracismus Athen. 1, 135. 8, 73.
Otages, Otanes. v. Stages.
Ozolae, Locri, 1, 5.

P.

Paches Epicuri fil. dux Atheniens. 3, 18. adversus Mytilenen mittitur, ibid. eam capit, 3, 28. et Notium, c. 34. Pyrrham et Eresum ad deditionem redigit, c. 35. Salaethum captum Athenas mittit, ib,

Paean, cantus militaris, 1, 50. 2, 91. 4, 43. 7, 44. adn. p. 306.
Paedaritus, vid. Pedaritus.
Paeones, 2, 96. 98.
Pagae. Vide Pegae.
Pagondas Aeoladis fil. Boeotarchus Thebanus, 4, 91. Boeotos adhortatur, 92. cum Atheniensibus congreditur, 4, 96.
Pale Cephalleniae urbs, 1, 27. Palenses, vel Pallenses, ibid. 2, 30.
Palirenses, 2, 30.
Pallene, 1, 56. 64. 4, 116. 129. Pallenes isthmus, 1, 56.
Pammilus Megarensis, Selinuntis conditor, 6, 4.
Pamphylia, 1, 100.
Panactum Atticae castellum, 5, 18. a Boeotis captum, 5, 3. et dirutum, 5, 42.
Panaei, 2, 101.
Panaerus, 4, 78.
Panathenaea magna, 5, 47. 6, 56. p. 249. Panathenaica pompa, 1, 20. 6, 56.
Pancration, 5, 49.
Pandion rex Athen. 2, 62.
Panemus, mensis Cor. 8, 9.
Pangaeus mons, 2, 99.
Panicus terror, 7, 80.
Panormus Achaicus, 2, 86. 7, 19. p. 275. adn. Panormus Siciliae, 6, 2. Panormus agri Milesii, 8, 24.
Pantacyas fl. 6, 4.
Papaver mellitum, 4, 26.
Paracatabole, multae genus, adn. ad 6, 91. p. 227.
Paralius ager, 2, 55. 56. Paralii, 3, 92.
Paralus, navis Athen. 3, 33. 77. Parali dicti, qui in navi illa vehebantur, 8, 73. Paralis navem illam auferunt Quadringenti, 8, 74. Paralorum stipendium, c. 45. adn.
Parasii, 2, 22.
Parastasis, multae genus, adn. ad 6, 91. p. 227.
Paravaei, 2, 80.
Parii, 4, 104.
Paris, 1, 53.
Parnes mons, 2, 23. 4, 96.
Parrhasii Arcades, 5, 33. iis bellum inferunt Laced. ibid. eosque in libertatem asserunt, ibid.
Pasitelidas dux Laced. 4, 132. 5, 3. captus ab Athen. ibid.
Paterni Dii, 2, 71.
Patmos ins. 3, 33.
Patrae, 2, 83. 84. Patrenses, 5, 52.
Patrocles. Vide Procles.
Pausanias Cleombroti fil. Graecorum dux, 1, 94. Pausaniae σπονδαὶ cum Plataeensibus, 1, 115. adn. 2, 71. adn. 3, 68. 1, 67. adn. Cyprum subigit et Byzantium expugnat, 1, 94. imperium tyrannicum exercet, c. 95. a Lacedaemoniis revocatur, ib. et c. 128. accusatur et privatarum iniuriarum damnatur, ib. publicarum absolvitur, ib. et c. 128. privatus abit in Hellespontum, c. 128. Xerxis benevolentiam conciliare studet, ib. Gongylum ad Xerxem mittit cum epistola, ibid. cui respondet Xerxes, c. 129. post Xerxis epistolam acceptam superbus ac insolens factus, c. 130. Byzantio ab Athen. pulsus, c. 131. in carcerem conicitur, ib. et liberatur, ib. eius genus, c. 132. tutor Plistarchi regis Leonidae fil. ib. ab Argilio defertur ad Laced. magistratus, ib. et c. 133 sq. in templo Palladis Chalcioecae conclusus fame moritur, c. 134. mortui cadaver in Caeadem deiectum, ibid. postea translatum ad Palladis templum, et in fani vestibulo sepultum, c. 134.
Pausanias Plistoanactis fil. rex. Laced. 3, 26. Pausanias filius aut frater Derdae, 1, 61. adn.
Pax Cimonis, 8, 56. 1, 108. adn. Niciae, Argum. libri 5.
Pecuniae quantum in aerario Athen. initio belli Pelop. 2, 13 sq. pecuniam quando primum Athen. in usum publicum contulerint, 8, 19.
Pedaritus, Leontis fil. 8, 28. 33. 38. 40. caesus ab Athen. c. 55.
Pegae Athen. subiectae, 1, 103. 107. 111. restitutae Peloponnesiis, 1, 115. 4, 21.
Pele insula, 8, 31.
Pelasga gens vaga, 1, 3. Pelasgici Tyrrheni, 4, 109. Lemnum et Athenas olim incoluerunt, ibid. Pelasgicum Athenis, 2, 17. cur in eo non licuerit habitare: habitatum tamen, ibid.
Pella Macedoniae, 2, 99. 100.
Pellenenses Achaei, 2, 9. socii Lacedaem. ibid. et 8, 3. Scionaei in Pallene se Pellenenses ex Achaia esse ferebant, 4, 120.
Pellichus pater Aristei, 1, 29.

Pelops in Peloponneso opibus potens regioni nomen dedit, 1, 9. Pelopidae Persidis potentiores facti, 1, 9.
Peloponnesus, unde dicta, 1, 9. eius divisio, c. 10. eam Dores olim incoluerunt, 1, 12. Peloponnesii quo et quando colonias emittant, ibid. inopes et αὐτουργοί, 1, 141. ad diuturna et maritima bella rudes etc. ibid. et in sqq. Dorienses origine, 6, 82. bellum gerunt cum Athen. Vide Lacedaemonii et Athenienses. Peloponnesiacum bellum. Vide Bellum.
Peloris prom. 4, 25.
Peltastae, 2, 79.
Pentacosiomedimni, 3, 16, adn.
Pentapylon Syrac. 6, 97. adn. p. 234.
Pentecosteres in exercitu Lacedaemon. 5, 66.
Peparethus insula, 3, 89. ibi restagnatio maris exorta, ibid.
Peraebia, 4, 78. Peraebi, ibid.
Perdiccas Alexandri fil. Macedonum rex, 1, 57. 2, 29. 99. frater Philippi et Derdae, 1, 57. pater Archelai, 2, 100. Atheniensibus hostis ex amico et socio factus, 1, 57. bellum inter Athen. et Pelop. suscitat, ibid. Chalcidensibus suadet, ut relictis urbibus commigrarent Olynthum, 1, 58. societatem init cum Athen. c. 61. deficit paulo post, c. 62. per Sitalcen Athen. conciliatur, 2, 29. et cum illis societatem init, ibid. et arma infert Chalcidensibus, ibid. ei bellum infert Sitalces, 2, 95 sq. sororem Seuthae dat in matrimonium, c. 101. copias ex Peloponneso ad se evocat, 4, 79. illum Atheniens. hostem denunciant, c. 82. eius cum Brasida expeditiones in Arrhibaeum, c. 83 sq. c. 124 sq. Brasidam postea hostem iudicat, c. 128. compositionem facit cum Atheniens. c. 132. iterum Atheniens. hostis declaratur, 5, 83. eiusque regionem infestant Athenienses, 6, 7.
Pericles Xanthippi fil. dux Athen. 1, 111. in Pelop. et Acarnaniam expeditiones facit, ibid. Euboeam subigit, 1, 114. et Samum, 1, 116 sq. eius genus maternum, c. 127. potentia Athenis, ibid. et c. 139. inimicitia cum Lac. ibid. prudentia, 2, 13, 22, 65. orationes, 2, 35. adn. et elogium egregium, 2, 65. quomodo Cylonio piaculo obnoxius, 1, 127. cur agros suos, Laced. exercitu in Atticam irrupturo, reip. dono dederit, 2, 13. quomodo exercitum a pugna continuerit, 2, 22. seipsum laudat, 2, 60 sq. pecunia ab Athen. multatur, 2, 65. quomodo in reip. administratione se gesserit, ibid. quando mortem obierit, ibid.
Periclides, pater Athenaei, 4, 119.
Perieres Zanclae conditor, 6, 4.
Perioeci Sp. 8, 22. 2, 40. adn. p. 317. 1, 101.
Peripolium, 3, 99.
Perrhaebia. Vide Peraebia.
Persarum reges. I. Cyrus, 1, 13. II. Cambyses, ibid. III. Darius, 1, 14. 2, 65. IV. Xerxes, ibid. et c. 129. V. Artaxerxes, 1, 104. 137. VI. Darius, 8, 5. 37. Persarum pugna ad Thermopylas, 4, 36. Persae libentius dant quam accipiunt, 2, 97. Regis Pers. ξυγγενεῖς, 1, 128.
Persidae Pelopidis inferiores, 1, 9.
Pestilentia Athen. gravissima, 2, 47 sq. iterum vehementer grassatur, 3, 87. valde afflixit Atheniensium vires, 1, 23. 3, 87 sq. quot Atheniensium millia absumserit, 2, 58. 3, 87.
Petra agri Rhegini, 7, 35.
Phacium, 4, 78.
Phaeaces Corcyram olim tenuerunt, 1, 25.
Phaeax Erasistrati fil. 5, 4.
Phaedimus Laced. 5, 42.
Phainis sacerdos Iunonis, 4, 133.
Phaenippus, 4, 118.
Phagres, 2, 99.
Phalerum, 1, 107. Phalericus murus, 2, 13.
Phalius Eratoclidae filius, 1, 24. Epidamnum condit, ibid.
Phanae, 8, 24.
Phanomachus Callimachi fil. 2, 70.
Phanotis, 4, 76. Phanoteus, 4, 89.
Pharax pater Styphonis, 4, 38.
Pharnabazus Pharnabazi filius, 8, 6. 80. 109. pater Pharnacis, 2, 67.
Pharnaces, 5, 1. fil. Pharnabazi, 2, 67. pater Artabazi, 1, 129. v. adn. ad 8, 6. 58.
Pharsalus Thessaliae, 1, 111. 4, 78. Pharsalii, 2, 22.
Pharus, 1, 104.
Phaselis, 2, 69. 8, 88. 99.

Phea, 7, 31. capta a Messeniis, 2, 25. Praef. p. 7. adn.
Pheraei, 2, 22.
Phia, vid. Phea.
Philemon pater Aminiadis, 2, 67.
Philippus frater Perdiccae, Alexandri fil. 1, 57. 59. 2, 95.
Philippus Laced. 8, 87. 99.
Philocharidas Eryxidaïdae fil. 4, 119. 5, 19. 24. 44.
Philocrates Demeae fil. 5, 116.
Philoctetes, 1, 10. quot naves miserit ad bellum Troianum, ibid.
Phlius, 4, 133. 5, 57. 58. Phliasii, 1, 27. ager Phliasius, 6, 105.
Phocaea urbs Ioniae, 8, 31. Phocaeenses Massiliam condunt, 1, 13. Carthaginienses pugna navali vincunt, ibid.
Phocaeae, arx in agro Leontino, 5, 4.
Phocis Graeciae, 1, 108. Phocenses Doriensibus bellum inferunt, 1, 107 sq. templum Delphicum ab Atheniens. accipiunt, 1, 112. amici Atheniensium, 3, 95. 2, 9. adn. Phocenses a Troia in Libyam delati, dein in Siciliam, 6, 2.
Phoenice, 2, 69.
Phoenices olim latrocinia exercebant, 1, 8. insulas Graecas incolunt, ib. et Siciliam, 6, 2. commerciis dediti, ibid. Phoenicum classis, 1, 16. 100. 110. 116. 8, 46. 81. 87. 109.
Phoenicus portus, 8, 34.
Phormio Asopii fil. dux Athen. 1, 64. Potidaeam oppugnat, ibid. Chalcidensem et Botticum agrum populatur, c. 65. navium dux in bello Samio, c. 117. arma movet contra Chalcidenses, 2, 29. Acarnanibus auxilium fert, 2, 68. 102. classis Atticae praef. 2, 80. pugnat cum Peloponnesiis, c. 83. eosque superat, c. 84. quo stratagemate usus sit, ibid. ad secundum proelium se instruit, c. 85. milites adhortatur, c. 89. vincitur a Pelop. c. 90. tandem eos vincit, c. 91. 92.
Photius Chaonum dux, 2, 80.
Phrygia, locus Att. 2, 22.
Phrynichus dux Athen. et res ab eo gestae, 8, 25. c. 27 sq. prudens, ibid. Alcibiadi succenset, c. 48. eiusque consilia improbat, et stratagemata eludit, ibid. et c. 50. ad Astyochum adversus Alcibiadem scribit, c. 50. ab Astyocho proditur, ibid. eius conatus ad capitis periculum vitandum, c. 50 sq. imperio privatur, c. 54. Oligarchicos adiuvat, c. 68. 90. pacis causa Lacedaemona mittitur; ibid. reversus a circitore quodam interficitur, c. 92.
Phrynis Perioecus, 8, 6.
Phthiotis, 1, 3. Phthiotae Achaei, 8, 3.
Phytides pater Pythangeli, 2, 2.
Phyrcus, munitio, 5, 49.
Physca, 2, 99.
Phytia, 3, 106.
Piaculum Cylonium, 1, 126 sq. Piaculum ad Taenarum admissum etc. c. 128 sq. Chalcioeci, ibid.
Pieria, 2, 99. 100. Pieres, 2, 99. Piericus sinus, ibid.
Pierium urbs Thessaliae, 5, 13.
Pilei Lacedaemoniorum in proeliis, 4, 34.
Pindus mons, 2, 102.
Piraeeus, portus Athen. 1, 52. 93. 107. eius partes non munitas Themistocles muniri iussit, 1, 93. tres portus natura munitos habet, ibid. eius cum Munychia ambitus, 2, 13. tentatur a Pelop. 2, 93. olim nullo praesidio custoditus, nullisque catenis clausus, ibid. eum incipiunt Athen. diligenter tutari, 2, 94. in Piraeeo Eetionea, 8, 90. in eo murus exstruitur, ibid. idem diruitur, 8, 92.
Piraeus portus Corinth. 8, 10.
Piraica regio, 2, 23., ubi nunc est Graïce, 3, 191. adn.
Pisander Athenas dissolvendae democratiae causa missus, 8, 49. 53. Atheniensibus suadet, ut Alcibiadem revocent, et dominatum popularem tollant etc. 8, 53 sq. statum popularem evertit, 8, 65. 68. Deceleam profugit, c. 98.
Piscis promont. 2, 25.
Pisistratus tyrannus, pater Hippiae, Hipparchi et Thessali, 1, 20. 6, 54 sq. Delum lustrat, 3, 104. senex in tyrannide decedit, 6, 54. Pisistrati filii quot, adn. ad 6, 55. 59. Pisistratus Hippiae fil. avi nomen referens, 6, 54. aram duod. deorum et Apollinis dedicat, ibid. Pisistratidarum tyrannis a Laced. eversa, 6, 53. quamdiu manserit, adn. ad 6, 59. eorundem laus, 6, 54.

Pissuthnes Hystaspis fil. 1, 115. 3, 31.
Pitanates cohors nulla apud Lacedaemonios, 1, 20.
Pithias, senator Corcyraeus, 3, 70. occiditur, ibid.
Pittacus, Edonum rex, 4, 107.
Plataea urbs Boeotiae, 1, 2. a Thebanis occupata, ibid. et in seqq. quantum a Thebis distet, 1, 5. in eam Athen. frumentum important etc. c. 6. eam infesto exercitu petunt Laced. 2, 71. obsident, omnique oppugnationis genere tentant, 2, 75. 76 sq. condita a Thebanis, 3, 61. ab iisdem evertitur, soloque aequatur, 3, 68. Plataeenses: socii Atheniensium, 1, 2. 3, 68. conf. 2, 73. adn. Thebanos invadunt, 1, 3 sq. se Pelop. dedere recusant, 2, 74. obsessi pars noctu erumpit, 3, 20. 22. se dedunt Lacedaemoniis, 3, 52. Scionen ab Atheniens. habitandam accipiunt, 5, 32. Plataeensium perfidia, 2, 5. obsessorum sedulitas et stratagemata, 2, 75. oratio ad Laced. 2, 71. 3, 53. captivi a Laced. interficiuntur, 3, 68. Plataicum ius civitatis, 3, 55. Plataeensium Dii ἐγχώριοι, 2, 74.
Plemmyrium promont. 7, 4. a Nicia munitum, ibid. eius munitiones a Gylippo occupatae, 7, 22 sq. earumque expugnatio valde afflixit Athenienses, c. 24. v. adn. ad 6, 66. p. 195 sq.
Pleromata navium, 6, 31.
Pleuron, 3, 102.
Plistarchus Leonidae fil. 2, 132.
Plistoanax Pausaniae regis fil. rex Laced. 1, 107. 114. 2, 21. 5, 16 sq. c. 33, 75. res ab eo gestae, ibid. in exsilium eiicitur, 2, 21. ad pacem cum Laced. faciendam propensus, 5, 16 sq. in patriam redit ab exsilio, ibid. Plistoanax pater Pausaniae, 3, 26. Plistoanax, legatus, 5, 19. 24.
Plistolas Ephorus Lacedaem. 5, 19. 24. 25.
Pnyx, 8, 97.
Poenae peccatorum quales olim, et cur paulatim auctae, 45.
Poëtae res in maius extollunt, 1, 21.
Polemarchi in exercitu Lacedaem. 5, 66.
Polichna agri Troiani urbs, 8, 14. ab Athen. capta, c. 23. Polichnitae Cretenses, 2, 85. Polichna apud Syracusas, 7, 4. adn. ad 6, 65. p. 190. 197. nr. 3. 7, 4. p. 259.
Polis vicus Hyaeorum, 3, 101.
Polles rex Odomantum, 5, 6.
Pollis Argivus, 2, 67.
Pollucis et Castoris fanum, 3, 75.
Polyanthes Corinthius, 7, 34.
Polycrates Sami tyrann. tempore Cambysis classe pollebat, 1, 13. Rheneam Apollini Delio consecrat, ibid. et 3, 104.
Polydamidas Laced. 4, 123. 129.
Polymedes Larisaeus, 2, 22.
Polyzeli aula, 7, 81. p. 351.
Πομπεῖον, Athenis, 6, 20.
Popularis dominatus. Vide Democratia; popularis levitas, 3, 36. 37,
Portae Thraciae Amphipolis urbis, 5, 10. Dipylos Ath., Scaeae, adn. ad 6, 97. p. 234.
Portus magnus Syracus. 6, 101. 7, 22. 36. 56. 59. adn. ad 4, 8. 6, 66. p. 193 sq. Portus parvus sive Laccius Syracus. 4, 22. 7, 4.
Posidonium, prom. 4, 129.
Potamis Syrac. 8, 85.
Potidaea in Pallenes isthmo sita, 1, 56. ab Athen. deficit, 1, 59. stadiis ferme 60 Olyntho distat, 1, 63. obsidetur ab Athen. 1, 64 sq. acriter oppugnatur, 2, 58. deditionem facit, 2, 70. eam Atheniensium coloni de suis civibus missa incolit, ibid. a Brasida frustra tentatur, 4, 135. Potidaeatae Corinthiorum coloni, 1, 56. Dorienses, c. 124. cum Athen. pugnant et vincuntur, c. 62 sq.
Potidania Aetoliae, 3, 96.
Praelium, vide Proelium.
Prasiae agri Lacon. op. 2, 56. in Laconicis; ab Athen. dirept. ibid. Prasiae in Attica, 7, 18. 8, 95. Prasiarum ager, 6, 104. 105.
Pratodemus, v. Stratodemus.
Pretium redemtionis captivorum, 3, 70. 7, 83.
Priapus urbs, 8, 107.
Priene, 1, 115.
Πρόβουλοι, 8, 1,
Proci Helenae, 1, 9.
Procles Theodori fil. dux Atheniens. 3, 91. eius caedes, c. 98. Procles Athen. 5, 19. 24. Al. Patrocles, vid.

adn. ad 2, 24. ubi verii Procne accuratius discernuntur.
Procne Pandionis filia, 2, 29. uxor Terei, ibid.
Proditio Boeotiae cum Athen. constituta, 4, 76. in irritum cadit, c. 89. proditio Megarorum conflatas detecta, discussa, c. 66 sq. proditio Amphip. c. 103 sq. proditio Toronae, c. 110 sq.
Proelium inter Corcyraeos et Corinthios navale, omnium antiquissimum, 1, 13. aliud inter eosdem, 1, 29. 49. inter Atheniens. et Corinthios, 2, 62 sq. c. 105. bis. 2, 83 sq. 4, 43. 7, 34 sq. inter Athen. et Persas, 1, 100. inter Athen. et Thasios, ibid. inter Athen. et Pelop. ibid. et c. 105. 2, 86. 90 sq. inter Athen. et Aeginetas, 1, 105. inter Athen. et Lacedaem. 1, 108. 4, 11 sq. 8, 104 sq. inter Athen. et Phoenices, 1, 110. inter Athen. et Boeotos, 1, 113. 4, 93 sq. inter Athen. et Samios, 1, 117. inter Athen. et Chalcidenses, 2, 79. inter Chaones et Stratios, 2, 81. inter Pelop. et Corcyraeos, 3, 77 sq. inter Ambraciotas et Acarnan. 3, 108 sq. ad c. 115. inter Atheniens. et Syracusanos, 4, 25. 6, 70. 7, 22 sq. c. 38 sq. c. 43 sq. c. 52 sq. 7, 70 sq. c. 79. inter Mantineos et Tegeatas, 4, 134. inter Laced. et Argivos eorumque socios, 5, 65 sq. quod proelium omnium maximum, 5, 74. inter Athen. et Milesios, 8, 25. inter Athen. et Chios, 8, 62.
Profectio classis Atticae in Siciliam, 6, 30 sq.
Pronaei Cephalleniae, 2, 30.
Propylaea arcis Athen. 2, 13.
Proschion Aetoliae, 3, 102. 106.
Prosopitis insula, 1, 109.
Prote insula, 4, 13.
Proteas Epiclis fil. dux Athen. 1, 45. 2, 23.
Protesilai delubrum, 8, 102.
Proverbium, 5, 65.
Πρόξενοι, 3, 70.
Proxenus Capatonis fil. 3, 103.
Prytanea ap. Ath. adn. ad 6, 91. p. 226 sq.
Prytanes Athen. 4, 118. 5, 47. 6, 14. 8, 70.
Psammetichus pater Inari, 1, 104.
Pteleon urbs, 5, 18. 8, 24. 31.
Ptoeodorus exsul Thebani 4, 76.
Ptychia insula, 4, 46.
Pydias fil. 8, 106. adn. Pidius, Midias.
Pydna, 1, 61. obsessa ab Atheniens. ibid. urbs Alexandri, 1, 137.
Πυλίς, 6, 100.
Pylus ubi sita, 4, 3. 41. adn. ad 4, 8. 13. 30. 31. eius a Sparta distantia, 4, 3. Demosthenis suasu munitur, ibid. et c. 9. oppugnatur a Lacedaem. c. 9. 11 sq. eius custodia Athen. laboriosa, c. 26. res ad Pylum gestae inter Laced. et Athen. c. 3 sq. apud Pylum accepta clades a Laced. qualis nulla prius in Sparta, 5, 14. Messenios e Pylo educunt Athenienses suasu Laced. 5, 35. Pylum Lacedaemoniis facta pace restituere nolunt Athenienses, ibid.
Pyrasii Thessaliae, 4, 22.
Pyrrha, urbs Lesbi, 3, 18. 25. 35. 8, 23.
Pyrrhichus Aristonis pater, 7, 39.
Pystilus conditor Agrigenti, 6, 4.
Pythangelus Phylidae fil. 2, 2.
Pythen Corinthius, 6, 104. 7, 1. 70.
Pytheus pater Nymphodori, 2, 29.
Pythia, 5, 1. Pythium oraculum, 1, 103. Pythaeensis Apollo, 5, 53.
Pythii Spart. 5, 16. adn.
Pythium Athenis, 6, 54. adn. ad 2, 15.
Pythodorus archon Atheniens. 2, 2. Pythodorus Isolochi fil. Athen. dux, 3, 115. 6, 105. ab Atheniens. exilio multatus, 4, 65.

Q.

Quadringentorum apud Athen. dominatio, 8, 63 sq. c. 67 sq. eorum tyrannis, c. 70. 71. cum Laced. pacem facere tentant, ibid. et in sqq. ad exercitum Athen. legatos mittunt, c. 72. 86. muniunt se contra populum, c. 90. 92. imperio deiiciuntur, 8, 97.
Quaestores Graeciae sive Hellenotamiae, 1, 96.
Quercus capita, vide Capita quercus.
Quingentorum senatus Athenis, 8, 86.
Quinque millium imperium Quadringentis succedit, 8, 97.
Quinqueviri Plataeensium iudices, 3, 53.

R.

Reges Lacedaem. in bello summam potestatem habent, 5, 66. Lacedaemoniorum duo Reges erant,

5, 75. in carcerem ab Ephoris duci possunt, 1, 131. Regum Lac. πρόδικοι, 1, 107. add. 5, 16. extr. adn. 6, 89. p. 223.
Regna olim hereditaria, et certis honoribus definita, 1, 13. in Tyrannides immutata, ibid.
Religio neglecta Athenis, dum ingruebat pestilentia, 2, 53.
Respublica Athen. describitur, 2, 37. Resp. Laced. quibus vitiis laboret, 1, 141 sq. Reip. forma quaenam optima, 8, 97.
Rhamphias Laced. 1, 139. 5, 12. 8, 8. 39.
Rhegium Italiae opp. 3, 86. seditionibus agitatum, 4, 1. Rhegium Italiae promont. proximum Messanae, quae est in Sicilia, 4, 24. 6, 44. Rhegini Italiae pop. 3, 86. Leontinorum consanguinei, ibid. et 6, 44. et Ionum, 3, 86. Chalcidenses sunt, 6, 44. 79. et Athen. socii, 3, 86. adn. a Locrensibus oppugnantur, 4, 1. 24. bello Syracusano se neutros gerunt, 6, 44. eorum ager a Locris vastatur, 4, 1. 24. eorum tyrannus Anaxilas, 6, 5. eos odio prosequuntur Locrenses, 4, 1. 24.
Rhenea insula, 1, 13. 3, 104. a Polycrate subacta et Apollini consecrata etc. ibid.
Rheti in Attica, 2, 19. Rhetus in agro Corinth. 4, 42.
Rhiti, vid. Rheti.
Rhium promont. 2, 84. Rhium Molycricum, ibid. et c. 86. Rhium Achaicum, ibid. et c. 92. 5, 52.
Rhodope mons, 2, 96.
Rhodus insula ab Atheniens. deficit, 8, 44. ab iisdem infestatur, ibid. Rhodii Dorienses, Argivorum coloni, 7, 57.
Rhoetium, 4, 52. 8, 101.
Rhypicus ager, 7, 34.
Rivus ignis ex Aetna monte erumpit, 3, 116.

S.

Sabylinthus Tharypis regis adhuc pupilli tutor, 2, 80.
Sacon Himerae conditor, 6, 5.
Sacrum bellum a Lacedaemoniis susceptum, 1, 112.
Sadocus Sitalcae fil. 2, 29. 67. fit civis Atheniensis, 2, 67.
Salaethus Laced. Mytilenen missus, 3, 25 sq. captus ab Atheniens. interfectus, 3, 35. 36.
Salaminia navis Athen. 3, 33. 77. 6, 53.
Salamis Cypri urbs, 1, 112. Salamis insula, 1, 73.
Salynthius Agraeorum rex, 3, 111. 4, 77.
Samaei Cephalleniae, 2, 30.
Saminthus, 5, 58.
Samus ab Atheniens. expugnata, 1, 116. 117. eius opes ac potentia, 8, 73. 76. eius a continente distantia, 8, 79. in ea statum popularem constituunt Athenienses, 1, 115. Samii ab Athen. deficiunt, 1, 40. in eorum potestatem Corinthiorum opera redacti, 1, 41. cum Milesiis bellum gerunt, 1, 115. navali proelio ab Athen. vincuntur, 1, 116. 117 sq. sese dedunt Athen. ibid. e Zancle eiiciuntur, 6, 5. eorum seditio ob dominatus mutationem, 8, 21. 73 sq.
Sanaei, 5, 18.
Sandius collis, 3, 19.
Sane Andriorum colonia, 4, 109. 5, 18.
Sardes urbs, 1, 115.
Sargeus Sicyonius, 7, 19.
Satrapes τῶν κάτω, 8, 5.
Scala Graeca, adn. ad 6, 97. p. 233.
Scandea Cytheriorum urbs, 4, 54.
Scelus Cylonium, 1, 126. Taenarium, c. 128 sq. Chalcioeci, ibid. Scelera e pestilentia Athen. exorta, 2, 52 sq.
Schola Mycalessi, 7, 29.
Scione urbs, 4, 120. ab Atheniens. ad Brasidam deficit, ibidem. ab Athen. circummunitur, 4, 133. expugnatur, 5, 32. Plataeensibus datur, ibid. Scionaei Pellenenses ex Peloponneso oriundi, 4, 120. Brasidam, ut Graeciae liberatorem, aurea corona redimunt, 4, 121. ab Athen. post urbis expugnationem crudeliter tractantur, 5, 32.
Sciritae Laced. 5, 67. erant sexcenti, c. 68.
Sciritis in agro Laconico, 5, 33.
Scironides dux Athen. ad Miletum vincit Pelop. 8, 25. imperio privatur, c. 54.
Scirphondas Thebanus, a Thracibus interfectus, 7, 30.
Scolus urbs, 5, 18.

Scombrus mons, 2, 96.
Scomius, v. Scombrus.
Scriba publicus, 7, 11. Scribae decem Athenis creati, 8, 67.
Scyllaeum, 5, 53.
Scyrus insula ab Athen. capta et direpta, 1, 98.
Scytale Lacon. 1, 131.
Scythae, 2, 96. Scytharum potentia quanta olim, c. 97.
Seditio apud Epidamnios, 1, 24 sq. et Corcyraeos, 3, 69. 70. c. 81. 82. 4, 48. et per Graeciam, et inde nata mala, 3, 82 sq.
Segesta, v. Egesta.
Selinus urbs, 6, 4. 7, 50. quando et a quo condita, 6, 4. Selinuntii Megarenses, 7, 57. ubi habiteat, 8, 58. cum Egestaeis bellum gerunt, 6, 6.
Σεμναὶ Θεαί, 1, 126.
Senatus fabis lectus apud Athen. 8, 66. imperio deiectus ab Oligarchicis, c. 69 sq. Senat. quatuor Boeotorum summam potestatem habent, 6, 38.
Sepeliendi mos apud Cares et Phoenices, 1, 8. et apud Athenienses, 2, 34. init. ap. Plataeenses, 3, 58. adn. in urbibus, 5, 11. nefas in agro Attico sepelire proditionis reos, 1, 138. Sepulcrum illustrium virorum quod esse soleat, 2, 43. Sepulturae modus, quo Athen. humarunt eos, qui primi in bello Pelop. mortem obierunt, 2, 34 sq. sepulturae lex violata in pestilentia Athen. 2, 52. Sepulturae eorum, qui in proeliis ceciderant, cura, 1, 50.
Sermylis urbs, 1, 65. Sermylii, 5, 18.
Servi Lacod. Vide Helotes. Ath. transfugae in bello, 7, 27. p. 284. Servorum multitudo apud Chios, 8, 40. apud Athenienses, 7, 27. et Lac. 1, 141. adn.
Sestus ubi sita, 8, 62. a Medis occupata, 1, 89. 8, 62. obsessa et capta ab Athen. 1, 89.
Seuthes Sparadoci fil. 2, 101. 4, 101. Odrysarum regno post Sitalcen potitus, 2, 97. 4, 101. sororem Perdiccae ducit, 2, 101.
Sexcenti viri Elide, 5, 47.
Sicania antiquum Sicil. nomen, 6, 2. unde deductum, ibid.
Sicani Iberiae pop. ibid.
Sicanus Iberiae fl. ibid.
Sicanus Execesti fil. 6, 73. 7, 46. 50. 70.
Sicilia prius Trinacria et Sicania dicta, 6, 2. eius magnitudo, 6, 1. et incolae, 6, 2 sq. Atheniensibus parum nota, adn. ad 6, 1. eius a continente distantia, 4, 24. 6, 1. a Siculis Italiae incolis ita appellata, 6, 2. eius partem incolunt Graeci, 7, 58. ei bellum cur intulerint Athen 4, 60. 61. 6, 6. 24. 33. 90 sq. 7, 66. Siculi ex Italia in Siciliam traiecere, 6, 2. Sicilienses et Siculi, 8, 115. 7, 32. Siculi Hermocratis suasu inter se compositionem faciunt, 4, 58. 65. Siculorum alii Syracusanis, alii Atheniensibus se iungunt, 6, 88. 7, 32. Siculum fretum, 4, 24. 6, 1. mare Siculum, 6, 13. Siculorum equitatus, 6, 20. urbes, adn. ad 6, 66. p. 191. med. agri fines, ibid. et 7, 78. p 345. n. 1. ab init.
Sicyon, 1, 111. status eius pop. in paucorum dominatum redactus, 5, 81. 7, 58. Sicyonii victi ab Athen. 1, 108. 111. eosdem invadentes superant, 4, 101.
Sidussa, 8, 24.
Sigeum, 8, 101. adn. ad 6, 59.
Sigillum regis Persarum, 1, 129.
Simonides dux Athen. 4, 7.
Simultates inter Athen. et Pelop. 1, 56.
Simus, unus e conditoribus Himerae, 6, 5.
Singaei, 5, 18.
Sinti pop. 2, 98.
Sinus Ambracius, 1, 55. Crissaeus, 1, 107. Iasicus, 8, 26. Ionius, 1, 24. Maliacus, 8, 3. Piericus, 2, 99. Terinaeus, 6, 104. Tyrrhenus, 6, 62.
Siphae, 4, 76. per proditionem tentatae, ibid. a Boeotis conservatae, 4, 89.
Siriaga apud Syracusas, adn. ad 6, 66. p. 194. sub nr. 3.
Sitalces Terae fil. Thracum rex, 2, 29. cum Athen. societatem init. ibid. Macedonibus et Chalcidensibus bellum infert, 2, 95 sq. cum exercitu domum redit, 2, 101. eius regnum et potentia etc. 2, 96 sq. a Triballis acie victus occumbit, 4, 101.

Societas inter Athen. et Laced. 5, 22. eius formula, 5, 23. inter Laced. et Persarum regem, 8, 17. 36 57. eius formula, 8, 18. 37. 58. inter Sitalcem et Atheniens. 2, 29. Socii Athen. et Laced. in bello Pelopon. 1, 81. adn. 2, 9. 10. Athen. et Syrac. in bello Siculo, 7, 57 sq. Socii Lac. quomodo sint habiti 1, 141. Socii Ath. vectigales, 7, 57. p. 318.

Socrates Antigenis fil. 2, 23.

Solis defectus, 1, 23. 2, 28. 4, 52.

Sollium urbs Corinth. 2, 30. 3, 95. 5, 30. ab Athen. captum etc. 2, 30.

Solois, 6, 2.

Solygia vicus, 4, 42. 43. Solygius collis, 4, 42.

Sophocles Sostratidae fil. 3, 115. in Siciliam missus, 4, 2. ad Corcyram tendit, 4, 3. Corcyraeos exules captos plebi tradit, 4, 46. ab Athen. exilio multatur, 4, 65. Vid. adn. ad 1, 117. 3, 115.

Sortium usus in publicis foederibus, 1, 21.

Sostratides, vid. Sophocles.

Sparadocus, sive Spardocus pater Seuthae, 2, 101. 4, 101.

Sparta, vide Lacedaemon.

Spartolus urbs Bottica, 2, 79. 5, 18.

Sphacteria insula, eiusque situs, 4, 8. a classe Athen. circumdatur, 4, 14 sq. incendium patitur, 4, 29. rerum ad Sphacteriam gestarum tempus et diuturnitas, 4, 39. in eam milites transmissi a Laced. 4, 8. victus in eam quomodo importetur, 4, 26. in ea Lacedaem. expugnati etc. 4, 31 sq. cives Laced. in ea capti post restitutionem quomodo a Laced. tractati, 5, 34.

Stages Pers. 8, 16. Al. Otanes, Otages, Tages.

Stagirus, 4, 88. Andriorum colonia, ibid. ab Athen. deficit, ibid. 5, 18.

Stater Phocaicus, 3, 70. 4, 52. Daricus, 8, 28.

Status popularis Athenis sublatus etc. 8, 47 sq. quot et quanta mala inde nata, 8, 66 sq. de populari statu iterum constituendo agi coeptum etc. 8, 75. 89 sq.

Stesagoras, 1, 116.

Sthenelaidas Ephorus Laced. 1, 85. eius concio, c. 86.

Stipendium peditum et equitum apud Graecos, 5, 47. stipendium ab Athen. suis datum, 1, 141. adn. p. 243 sq. 3, 17. 8, 45. cur imminutum, 8, 45. stipendium Thracum mercenariorum, 7, 27. Stip. nautarum in expeditione Sicula, 6, 8. adn. ad 6, 31. p. 151. stipendium a Tissapherne militibus datum, 8, 29. 45. stipendium magistratibus apud Athen. datum, 8, 69. 97.

Stratagema militare Aristei et Calliae, 1, 62 sq. Stratiorum adversus Chaones, 2, 81. Plataeensium contra Pelop. 2, 75 sq. Phormionis contra classem Pelop. 2, 84 sq. Peloponnesiorum contra Phormionem, 2, 90 sq. eorundem in tentando Piraeo, 2, 93 sq. Demosthenis contra Ambraciotas et Pelop. 3, 107 sq. eiusdem in expugnandis Laced. in Sphacteria, 4, 32. et eiusdem ad Epidaurum, 5, 80. Megarensium in urbe prodenda, 4, 67. Brasidae contra Athen. ad Megara, 4, 73. eiusdem contra Cleonem ad Amphipolin, 5, 6 sq. c. 10. Boeotorum in Delio expugnando, 4, 100. Atheniensium contra Syracusanos, 6, 64 sq. eorundem in discessu a Syracusis, 7, 78 sq. Niciae in defendendis castris, 6, 102. Hermocratis in expedienda fuga Athen. 7, 73. Aristarchi in occupanda Oenoë, 8, 98. stratagema politicum Athen. legatorum, ut Laced. a bello decernendo averterent, 1, 73 sq. Themistoclis contra Laced. in moenibus instaurandis, 1, 90 sq. eiusdem, fuga in Atticam classem delati, 1, 137. Alcibiadis contra Athen. legatos, 8, 56 sq. et contra Oligarchicos et Tissaph. 8, 82 sq. et apud milites, c. 88. 8, 108. Atheniensium in subiiciendis imperio Graecis, 1, 93 sq. c. 96 sq. Argilii cuiusdam in detegendis Pausaniae consiliis, 1, 132 sq. Periclis, ut sibi privatim a periculo caveret, 2, 13. Lacedaem. ne Plataeam reddere aliquando cogerentur, 3, 52. 5, 17. eorundem contra Helotas, 4, 80. eorundem, ne socii ipsorum ad Athen. deficerent, 5, 22. Alcibiadis in delu-

dendis, legatis Laced. 5, 45 sq. Corcyraeorum adversus exules captivos, 4, 46 sq. Niciae in dissuadenda Siciliensi expeditione, 6, 20 sq. Egestanorum contra Athen. 6, 46. Hippiae in opprimenda coniuratione Aristogitonis, 6, 58. captivi cuiusdam ob Hermarum praecisionem, 6, 60. inter Phrynichum et Alcib. 8, 50 sq.

Strategi Athen. 1, 57. 2, 13. 59. 65. 4, 66. 8, 30. 3, 36. adn. Στρατηγὸς τῶν κάτω, 8, 5.

Stratodemus, sic nunc recte legitur, 2, 67. pro Pratodemus.

Stratonice soror Perdiccae et uxor Seuthae, 2, 101.

Stratus urbs Acarn. 2, 80. 102. Stratii Chaones superant, 2, 81. tropaeum erigunt, 2, 82.

Stroebus Atheniensis, pater Leocratis, 1, 105.

Strombichides Diotimi fil. dux Athen. 8, 15. res ab eo gestae, ibid. et 8, 30. 62 sq.

Strombichus pater Diotimi, 1, 45.

Strongyle, una ex Aeoli insulis, 3, 88.

Strophaeus, 4, 78.

Strymon fl. 1, 100. 2, 96. 2, 99. ex Scombro monte per Graaeos ad Laeaeos fluit, 2, 96.

Styella castellum, 6, 75. adn.

Styphon Pharacis fil. 4, 38.

Styrenses, 7, 57.

Subligacula olim in certaminibus gestarunt athletae, 1, 6. quando gestari desierint, ibid.

Subsolanus ventus, 3, 23.

Suffragium Laced. voce dant, non calculis, 1, 87.

Sunium, 7, 28. ab Athen. munitum, 8, 4.

Supplices occidere nefas, 3, 58.

Sybaris fl. 7, 35.

Sybota portus Thesprotidis, 1, 50. 3, 76. portus in Sybotis insul. 1, 52. 54. Sybota insulae, 1, 47.

Syca, vide Tycha.

Syme insula, 8, 41. 42.

Symaethus fl. 6, 65.

Ξύμβουλος Sp. 2, 85. 8, 39.

Synoecia, 2, 15.

Syraco palus, adn. ad 6, 66. p. 196.

Syracusae conditae ab Archia Corinthio, 6, 3 sq. intestinis dissensionibus saepe afflictae, 6, 38. mixtis incolis habitatae, 6, 17. Dorica urbs, 6, 77. p. 209. obsessae ab Atheniens. 6, 99. obsidione premuntur, c. 103. Syracusani cum Leontinis bellum gerunt, 3, 86. pugnant cum Athen. et vincuntur. 4, 24. 25. se contra Athen. instruunt, 6, 45 sq. c. 63. proelio se parant, c. 67. congrediuntur cum Athen. et funduntur, c. 70 sq. eos consolatur Hermocrates, c. 72. urbem muniunt, c. 75. legatos Camarinam mittunt, c. 75. et Corinthum Spartamque, c. 73. 88. Catanaeorum agrum populantur, 6, 75. rursus se contra Athen. instruunt, 6, 96. pugnant et superantur, c. 97. 98. obsessi murum Atheniensibus obiiciunt, c. 99 sq. 7, 4. de compositione cum Nicia agere coeperunt, 6, 103. rem navalem praeparant contra Athen. 7, 21. Atheniens. terra marique adoriuntur, c. 22. mari succumbunt, c. 23. naves in Italiam mittunt, c. 25. eorum auxilia a Siculis caeduntur, c. 32. iterum se navali certamini parant, c. 36. terra marique aggrediuntur Athen. c. 37. eosque superant, c. 41. duo tropaea statuunt, c. 45. ob insperatum successum animis eriguntur, c. 46. ad Athen. invadendos rursus se praeparant, c. 50. eos discessu prohibere statuunt, c. 51. proelio fundunt fugantque, ibid. c. 53 sq. tropaeum erigunt, c. 54. animis valde confirmantur, c. 56. socii eorum et auxiliarii, c. 57. ultimo proelio se parant, c. 65. dimicant, c. 71 sq. et victoria potiuntur, c. 72. Athen. discessuros quo strategemate deceperint, c. 73. eos ab itinere morantur, c. 78. fugientes insequuntur, c. 81 sq. quomodo tractarint Athen. captivos, c. 87. Peloponnesiis auxilia contra Athen. mittunt, 8, 26. 105. Descriptio Syracusarum, adn. ad 6, 66. inde a p. 190. Ager Syrac. ibid. p. 191. resp. adn. ad 6, 72. extr. Syracusis Athenas traiectus quam longus fuerit, 7, 11. adn. init.

T.

Taenarus Lacon. prom. 1, 128. 133. 7, 19.

Τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, 1, 59.

Tages Tissaphernis propraetor, 8, 16.

Talenta mille, non expendenda nisi extrema necessitate cogente, cur seposuerint Athen. 2, 24 sq. haec mille talenta quando et cur lege abrogata tetigerint, 8, 15.

Tamos Ioniae praetor, 8, 31. 87.

Tanagra Boeotiae, 1, 108. 3, 91. eius muros demoliuntur Athen. 1, 108. Tanagraei ab Athen. proelio superati, 3, 91.

Tantalus Patroclis fil. dux Lacedaem. 4, 57. in vincula coniectus ab Athen. ibid.

Tarentum, 6, 44. 104.

Taulantii, gens Illyrica, 1, 24.

Taurus Echetimidae fil. 4, 119.

Taxiarchi, 7, 60. 4, 4.

Tegea urbs potens in Pelop. 5, 32. ad defectionem a Corinthiis frustra sollicitatur, ibid. ab Argivis obsidetur, 5, 64. Tegeatae cum Mantineis pugnant, 4, 134. nobiles militia, 5, 67.

Tellis Laced. 5, 19. 24. Brasidae pater, 3, 69.

Tellias dux Syracus. 6, 103.

Telluris fanum, vide Templum.

Temenidae (unde reges Laced.) primi possederunt Macedoniam, 2, 99. Argis oriundi, ibid. expellunt Pieres, ibid.

Temenites pars Syracusarum, 6, 75. 99. p. 241. 100. Temenites collis, 7, 3. v. adn. ad 6, 66. p. 193. (nr. IV) ad 6, 75.

Templum Apollinis, 1, 29. 2, 91. 3, 94. 7, 26. Apoll. Amyclaei, 5, 18. 23. Apollinis Pythii, 2, 15. 4, 118. 6, 53. 6, 54. Bacchi, 2, 15. 3, 81. 8, 93. Castoris et Poll. 3, 75. 4, 110. 8, 93. Dianae, 6, 44. Eleusinium, 2, 17. Herculis, 5, 64. 66. Iovis Nemeaei, 3, 96. Iovis Olympii, 2, 15. Iunonis, 1, 24. 3, 68. 3, 75. 79. 81. 4, 133. 5, 75. Mercurii, 7, 29. Neptuni, 4, 118. Palladis, 4, 116. 5, 10. Palladis Chalcioecus, 1, 134. Pollucis, vide Castoris. Protesilai, 8, 102. Telluris, 2, 15. Thesei, 6, 61. Veneris in Eryce, 6, 46. templum Iunonis Argis deflagrat, 4, 133. templa morbo Attico profanata, 2, 52. templa eorum sunt, qui regionem obtinent, 4, 98. templis hostium temperandum, 4, 97.

Tenedii, 3, 2. subiecti Athen. 7, 57, p. 319.

Tenii, 7, 57. 8, 69.

Teos urbs, 8, 16. 19. 20. Teii, 3, 32. 7, 57. adn.

Teres pater Sitalcae, 2, 29. primus Odrysarum regnum per vim obtinuit, ibid. quantum illud amplificaverit, ibid. Teres et Tereus diversa regum nomina, nec in eadem regione regnarunt, ibid.

Terias, 6, 50. 94.

Tereus rex Thracum, 2, 29. Procnes maritus, ibid. in urbe Daulia habitabat, ibid.

Terinaeus sinus, 6, 104.

Terra a mari absorpta circa Orobias, 3, 89 terrae motus Spartae, 1, 128. eius causa, ibid. terrae motus maximi tempore belli Pelop. 1, 23. 3, 87. 89. 4, 52. 5, 45. 50. 8, 6. terrae motu orto concio solvebatur apud Athenienses, 5, 45. Lacedaemonii a militia abstinebant, vide Lacedaemon.

Tessaracostae Chiae, 8, 101.

Tessera militaris, 7, 44.

Tetradrachmon, 3, 70.

Teuglussa, vid. Teutlussa.

Teutiaplus Eleus. 3, 29. Alcidam et Pelop. adhortatur, 3, 30.

Teutlussa insula, 8, 42.

Thalamii, 4, 32.

Thapsus peninsula, 6, 97. 99. Thapsus (oppidum in ea situm) quando et a quo conditum, 6, 4.

Tharyps Molossorum rex, 2, 80. eius tutelam gerit Sabylinthus, ibidem.

Thasus insula, 1, 100. Pariorum colonia, 4, 104. ubi sita, ibid. in Thaso res gestae, 8, 64 sq. Thasii ab Athen. deficiunt, 1, 100. victi ab Athen. ibid. Laced. auxilium implorant, c. 101. tandem se Athen. dedunt, ibid. urbem muris cingunt, 8, 64. Thasiorum metalla, 1, 100.

Theaenetus Timidae fil. vates Plataeensis, 3, 20.

Theagenes Megarensis, 1, 126. Al. Theogenes, ubi vide.
Theatrum Dionysiacum Athen. 8, 93.
Thebae, 1, 90. quantum distent a Plataea, 2, 5. Thebani Plataeam noctu ingrediuntur, 2, 2. plurimi e Plataeensibus caesi, c. 4. reliqui se dedunt, ibid. Thebani (qui extra urbem) suis succurrunt, c. 5. Plataeens. insidias struunt, ibid. foederum tempore et feriis menstruis Plataeam occuparunt, 3, 56. concioni Plataeensium respondent, c. 61. merita in Graeciam ostentant etc. c. 62 sq. victores ad Coroneam, ibid. muros Thespiensium diruunt, 4, 133. Thraces Mycalesso digressos prosequuntur, 7, 30.
Themistocles rei navalis studii auctor Athen. 1, 14. 74. 93. dux prudentissimus, 1, 74. eius suasu proelium navale in maris angustiis cum barbaris commissum, ibid. maximis honoribus a Laced. ideo affectus, ibid. Atheniensibus suadet, ut se legatum ad Laced. mitterent, 1, 90. vafrum eius consilium ad aedificandos urbis muros, ibid. et c. 91 sq. eius hortatu ambitus Piraeei absolvitur, c. 93. annuo magistratu fungitur, ibid. Laced. olim amicus et apud eos gratiosus, 1, 91. per ostracismum patria pulsus Argis habitat, 1, 135. a Laced. accusatur, quod cum Medis sensisset, ibid. Corcyram profugit, 1, 136. non recipitur, ibid. ad Admetum Molossorum regem devertitur, ibid. varii casus et pericula, in quae incidit, 1, 137. ad regem Persarum confugit, ibid. eius ad Regem literae, ibid. eius apud eum auctoritas etc. 1, 138. peritia in lingua Persica, ibid. eius encomium ampliss. ibid. eius mors et monument. ibid. Artaxerxis in eum munificentia, ibid.
Theocles, vide Theucles.
Theodorus pater Proclis, 3, 91.
Theogenes Athen. 4, 27. 5, 19. 24.
Theolytus pater Cynetis, 2, 102.
Theori, 6, 3. adn. ad 1, 25. 5, 16. magistratus, 5, 47.
Thera, una ex Cycladibus, 2, 9.
Theramenes Laced. classem in Asiam adducit, 8, 26. foedus cum Persis init. c. 36 sq. c. 43. eius interitus, c. 38. Theramenes Athen. Hagnonis fil. c. 68. unus ex iis, qui statum pop. everterunt etc. ibid. iterum ei favet, c. 89 sq.
Θεράποντες in navibus, 6, 31.
Therme Maced. 1, 61. capta, ibid. reddita Perdiccae, 1, 29.
Thermon Spartanus, 8, 11.
Thermopylae, 2, 101. 3, 92. 4, 36.
Thesaurus Atheniensium, 2, 13.
Theseus rempubl. Athen. constituit etc. 2, 15. eius templum, 6, 61.
Thespicus ager, 4, 76. Thespienses, 4, 93. eorum in pugna contra Athen. clades, c. 96. eorum muri a Thebanis deiecti, c. 38. eorum plebs insurgit contra magistratum, 6, 95.
Thesprotis, 1, 46. Thesproti non parent regibus, 2, 80.
Thessalia sine duce transitu difficilis, 4, 78. eius plebs Atheniensibus amica, ibid. Thessali ex Arne Boeotos eiiciunt, 1, 12. Atheniensium foederati, 1, 102. Athen. auxilia mittunt, 1, 107. 2, 22. cum Boeotis pugnant, ibid. Thessali circa Heracleam dominantes, 3, 93. Thessali paucorum dominatu potius, quam statu pop. utuntur, 4, 78. Thessalorum ὑπήκοοι, 3, 92. 8, 3. adn.
Thessalus Pisistrati fil. Hippiae et Hipparchi frater, 1, 20. 6, 55.
Thetae, 6, 43. 2, 40. adn. p. 317.
Theucles pater Eurymedontis, 3, 80. 91. 7, 16. Theucles dux coloniae, quae Naxum condidit, 6, 3.
Thoricus, 8, 95.
Thracia, 1, 100. 2, 96. 4, 101. Thraces Athen. profligant, 1, 100. 4, 102. Thraces inter Haemum et Rhodopen, 2, 96. Machaerophori et Dii appellati, ibid. et c. 98. 7, 27. suis legibus vivunt, 2, 29. 96. 98. Alii sunt Thraces, qui Phocidem olim incolebant, 2, 29. Thraces accipere potius quam dare consueverunt, 2, 97. barbari et avidi caedis, 7, 29. pugnant cum Thebanis, c. 30. Mycalessum crudeliter diripiunt, ibid. Thracum res gestae in Macedonia, 2, 100. Thracum gens trans Strymonem, 2, 101.
Thraciae portae ad Amphipolin, 5, 10.
Thrasitae, 4, 31.

Thrasybulus Lyci fil. 8, 75. democratiae studiosus, 8, 73. 75. dux a militibus in Samo creatur, ibid. Alcibiadem ab exilio reducit, 8, 81. Pelopon. in Hellesponto navali proelio vincit, 8, 105 sq.
Thrasycles Athen. 5, 19. 24.
Thrasyllus Argivus, 5, 59. ab Argivis lapidibus paene obrutus, c. 60. quomodo evaserit, ibid.
Thrasyllus Athen. 8, 75. statui populari favet, 8, 73. 75. dux a militibus in Samo factus, ibid. Pelop. navali proelio superat, 8, 105.
Thrasymelidas Spartanus, Cratesiclis fil. classis ad Pylum praefectus, 4, 11.
Thriasius campus, 1, 114. 2, 19.
Thronium Locridis, 2, 26.
Thucles, vide Theucles.
Thucydides Olori filius, 4, 104. quando, qua occasione, in quem finem, et quomodo conscripserit bellum Pelop. 1, 1. 20. 21. 22. 23. 5, 20. 26. pestilentia correptus, 2, 48. auri secturas et officinas in Thracia possidet, atque opibus inter illius regionis primores ideo valebat, 4, 105. Thraciae regioni ab Athen. praefectus, ibid. Amphipolin defensurus sero venit, 4, 106. Eionem contra Brasidam defendit, 4, 107 sq. vitam per 20 annos in exilio traduxit, 5, 26. Thucydides alius, Hagnonis et Phormionis collega, 1, 117. Thucydides Pharsalius, hospes Athen. 8, 92.
Thurii, urbs Italiae, 6, 61. 7, 33. 35.
Thuriatae, 1, 101.
Thyamis fl. 1, 46.
Thyamus mons, 3, 106.
Thymocharis, 8, 95.
Thyrea, 4, 56. 5, 41. Aeginetis incolendam dederunt Laced. 2, 27. 4, 56. eam capiunt Athen. c. 57.
Thyreaticus ager, 2, 27. 4, 56.
Thyssus urbs, 4, 109. 5, 35.
Tibicinum ad cantum proelium ineunt Laced. 5, 70.
Tichium Aetoliae, 3, 96.
Tichiussa agri Milesii, 8, 26. 28.
Tilataei, 2, 96.
Timagoras Athenagorae fil. Cyzicenus, 8, 6. 39.
Timagoras Tegeates, 2, 67.
Timanor Timanthis fil. 1, 29.
Timidas pater Theopompi, 3, 20.
Timocrates Laced. 2, 85. 92. gladio se transigit, ibid.
Timocrates Athen. pater Aristotelis, 3, 105.
Timocrates Corinth. pater Timoxeni, 2, 33.
Timoxenus, ibid.
Tintinnabula in urbium custodiis circumferri solita, 4, 135.
Tisamenus Trachinius, 3, 92.
Tisander Apodotus, 3, 100.
Tisias Tisimachi fil. 5, 84.
Tisimachus, ibid.
Tissaphernes Asiae maritimae a Dario praefectus, 8, 5. Peloponn. ad bellum Athen. inferendum instigat, ibid. stipendium eis pollicetur, ibid. foedus cum Pelop. init. 8, 17 sq. c. 36 sq. c. 57 sq. ad Miletum vincitur ab Athen. c. 25. Iasum praesidio munit, c. 29. menstruum stipendium navibus Laced. numerat, ibid. iratus discedit a consiliariis Lacedaemon. c. 43. Alcib. suasu stipendium Laced. promissum imminuit, c. 45. 46. sibi metuens in gratiam cum Pelop. redire studet, c. 56 sq. in eum invehuntur classiarii milites Pelop. c. 78. cur classem Phoenicum ad Pelop. non adduxerit, c. 81. 87. Laced. se purgare conatur, c. 85. 109. Ephesum profectus Dianae sacrificat, c. 109.
Tlepolemus, 1, 117.
Tolmaeus, 4, 53. Tolmidae fil. 1, 108. 113. pater Autoclis, 4, 53.
Tolmides Tolmaei fil. dux Athen. 1, 108. 113. res ab eo gestae, ibid.
Tolophonii, 3, 101.
Tolophus Ophionensis, 3, 100.
Tomeus, 4, 118.
Torone urbs Chalcidica, 4, 110. a Brasida capitur, 4, 111 sq. ab Athen. recepta, 5, 3. adn. ad 5, 2. 18. 6, 100. p. 242.
Torylaus, 4, 78.
Toxarchi, 3, 98.
Trachinii, 3, 92. ager Trachinius, ibid.
Tragia insula, 1, 116.
Treres, 2, 96.
Triballi, ibid. vincunt Sitalcem, Odrysarum regem, 4, 101.
Tributim pugnabant veteres, 6, 98. Conf. adn. ad 5, 15. Tribus quot

Corinthi, Syracusis fuerint, 6, 100. add. quot Athenis, 6, 98. adn. p. 239 sq.
Tributum quantum Athen. a sociis quotannis recipiebant, 2, 13. tributum primum Graecis ab Athen. impositum, quantum etc. 1, 96. ab Aristide descriptum, 5, 18. Tributum, quod Seuthae Odrysarum regi pendebatur, 2, 97.
Trierarchi Athen. 6, 31. 7, 70.
Trinacria antiquum Siciliae nomen, 6, 2.
Triopium prom. 8, 35. 60.
Tripodiscus agri Megar. 4, 70.
Tripus Delphicus, 1, 132. 3, 57. 85.
Tritaeenses, 3, 101.
Troas, 1, 131.
Troezen, 1, 115. 4, 118. Troezenii duas naves praebent Corinthiis contra Corcyraeos, 1, 27. Troezenius ager vastatus, 2, 56.
Trogilus, 6, 99. 7, 2. v. adn. ad 6, 66. p. 193 sq.
Troiae obsidio, 1, 11. Troiana expeditio, 1, 9 sq. Troianae res minores fama, 1, 10. Troiani cur et quomodo Graecis per decem annos restiterint, c. 11. Troiani post urbem captam Siciliam appulsi ibi sedes posuerunt, 6, 2. e Troia profecti Scionaeorum maiores, 4, 120. e Troia in Libyam delati Phocenses, et inde in Siciliam, 6, 2.
Tropaea Acarnanum, 3, 109. 112. Atheniensium, 1, 63. 105. 2, 84. 92. 4, 12. 14. 25. 38. 44. 72. 131. 5, 3. 6. 70. 94. 98. 103. 7, 5. 23. 34. 54. 8, 24. 25. 106. Boeotorum, 4, 97. Brasidae, 4, 124. 5, 10. Corcyraeorum, 1, 30. 54. Corinthiorum, 1, 54. 7, 34. Mantineorum, 4, 134. Perdiccae, 4, 124. Pelop. 2, 22. 92. 5, 74. 8, 42. 95. Sicyoniorum, 4, 101. Stratiorum, 2, 82. Syracusanorum, 7, 24. 41. 45. 54. 72. Tegeatarum, 4, 134.
Trotilum urbs, 6, 4.
Tyca vel Tycha, pars Syracusarum, 6, 98. adn. ad 6, 66. p. 193. nr. V. c. 98. p. 238.
Tydeus Ionis fil. 8, 38.
Tyndareus iureiurando obstringit Helenae procos, 1, 9.
Tyranni in Graecia, 1, 17. a Laced. sublati, c. 18. Tyranni in Sicilia ad magnam potentiam creverunt, c. 17. diu imperium obtinuerunt, c. 18. Tyrannides rin Graecae civitatibus quando et quomodo constitutae, c. 13. tyrannis Pisistratidarum qualis, 6, 53. 54. 59.
Tyrrheni Pelasgici Lemnum et Athenas olim incoluerunt, 4, 109. Tyrrheni cum Athen. militant in Sicilia, 7, 53. 54. Tyrrhenia quid 6, 88. p. 220.

U.

Ulysses per Charybdim navigat, 4, 24.
Unguento usi sunt veteres athletae, 1, 6.
Urbes in Graecia quales olim, 1, 2. recentiores in litoribus conditae, 1, 7. vetustiores longius a mari, ibidem.
Urinatores, 4, 26.

V.

Vates multa canebant sub initium belli Pelop. 2, 8. 21. illis irati Athenienses, 8, 1. adn. ad 6, 69.
Vectigalia populi Att. 2, 13.
Veneris fanum apud Erycem, 6, 46.
Ventus subsolanus, 3, 23. Ventus continuo spirans e sinu Crissaeo, 2, 84.
Vestes Laced. et Athen. quales, 1, 6.
Victimae ex farinae subactae massa ad verarum similitudinem factae ac immolatae, 1, 126.
Vita, quam prisci mortales in Graecia degebant, qualis, 1, 2. 6. vitae genus delicatius quinam in Graecia primi coluerint, 1, 6.
Vulcanus in Hiera aerarium exercere creditus, 3, 88.

X.

Xanthippus pater Periclis, 1, 111.
Xenagi Sp. 2, 75.
Xenares ephorus Spartae, 5, 36. Xenares Laced. Heracleotarum dux, in proelio caesus, 5, 51.
Ξενηλασία Sp. 1, 144. 2, 39.
Xenoclides Euthyclis fil. 1, 46. 3, 114.
Xenon Thebanus, 7, 19.
Xenophanes pater Lamachi, 6, 8.
Xenophantidas Laced. 8, 55.
Xenophon Euripidis fil. 2, 79.
Xenotimus pater Carcini, 2, 23.
Xerxes, 1, 14. 129. eius ad Pausaniam epistola, 1, 129. pater

[illegible]
sella, [illegible]
[illegible] factum, 2, 15.

Z.

Zacynthus insula ubi sita, 2, 66. 4, 8.
Zacynthii Achaeorum coloni, ibid.
[illegible] bello Sic. 7, 57.
Zancle urbs quando et a quibus
condita, et unde dicta, 6, 4. postea Messene dicta, 6, 5.
Zanclon Siculi falcem appellant, 6, 4.
Zeno philosophus, Citiensis, 1, 33.
Zeugitae, 3, 16. adn.
Zeuxidamus Archidami pater, 2, 47.
Zeuxidas Laced. 5, 19. 24.
Zopyrus pater Megabyzi, 1, 109.
Zygitae in navibus, 4, 32.

C.

INDEX VERBORUM.

A.

Ἀβασανίστως, 1, 20.
ἀβλαβής, 5, 18. 47.
ἀβουλία, 1, 32. 5, 75.
ἀβρόδιαιτος, 1, 6.
ἀγαθός, 1, 86. 120. 121. 2, 37. 44. 3, 43. 4, 87. ἀγαθῇ τύχῃ, 4, 118. 5, 90. 6, 78. 7, 77. 8, 92. οἱ ἀγαθοί optimates, 6, 40. 8, 48.
ἀγάλλομαι, 2, 63. 3, 62. 82. 5, 41.
ἄγαλμα, 2, 13. 6, 28.
ἄγαν, 2, 49. 7, 63. 8, 1. 46.
ἀγανάκτησις, 2, 41.
ἀγαπᾶν, 6, 18. 36.
ἀγγελία, 1, 61. 2, 5. 3, 110. 6, 36. 8, 15. 19.
ἀγγέλλειν, 5, 63. 6, 36. 7, 97.
ἄγγελμα, 7, 74.
ἄγγελος, 2, 6. 5, 82. 7, 8. τριήρης ἀγγ. 3, 36.
ἄγειν, 1, 127. 2, 100. 101. 4, 57. 5, 6. 36. 100. 8, 86. ἄγ. ἐφίμιον — μέγαν ἐφίμιον et simil. 8, 81. ἦξα 2, 97. 8, 25. ἄγειν i. q. ἄγειν στρατιάν, 5, 54.
ἀγείρω, 1, 9.
ἀγήρως, 2, 43.
ἄγνοια, 2, 47. 8, 92.
ἄγνως, 1, 137. 8, 53.
ἀγνωσία, 8, 66.
ἀγορά, 1, 62. 2, 2. 3, 6. 6, 115. 104. 8, 44. τῶν πωλουμένων 7, 39. ἐπιλήθουσα, 8, 98. ἀγορὰν παρέχειν — αἰτεῖν, ἀγορᾷ δέχεσθαι, 7, 39. adn.
ἀγοράζω, 6, 51. 7, 39. adn.
ἄγος ἐλαύνειν, 1, 126. 134. 135.
ἄγραφοι νόμοι, 1, 40. 2, 37. extr. πόλεις, 1, 40.
ἄγριος, ἐς τὸ ἀγριώτερον ἐπεδίδοσαν, 6, 60.
ἀγροῖκον ὄρος, 3, 106.
ἀγρός sine articulo, 1, 10. adn. οἱ ἀγροί apud Corcyram, 3, 73.
ἀγρυπνία, 2, 49.
ἀγχίστροφος, 2, 53.
ἀγχώμαλος, 3, 49. 4, 134. et ex coniectura, 7, 71. ἀγχωμάλως adv. ibidem.
ἀγωγή, 5, 85. et ἀνταγωγή, 4, 29. 6, 29.
ἀγωγός, 2, 12. 4, 78.
ἀγών, 2, 45. 46. 3, 49. locus certaminis, 5, 50. παρελθὼν ἐς τὸν ἀγῶνα, 7, 66. ἐς ἀγῶνα καθίστασθαι, 8, 68. ὁ ἀγὼν ἔσται supplendum, 4, 63.
ἀγωνίζομαι, 2, 63. 4, 87. 6, 29.
ἀγώνισις, 5, 50.
ἀγώνισμα, 1, 22. conf. Vit. Thuc. p. 45, 4. — 3, 82. 7, 56. 59. 86.
ἀγωνισμός, 7, 70.
ἀγωνιστής, 3, 37.
ἀγωνοθετεῖν, 3, 38.
ἀδεής, 3, 36. 6, 87. ἀδεέστερος weniger furchtbar, 1, 36. 6, 91. furchtloser, 4, 92. ἀδεῶς, 4, 116. 27. 50.

ἄδεια, 3, 58. 4, 108. 7, 29. 8, 77. 81.
ἀδέσμος φυλακή, 3, 34. 36.
ἄδηλος, 1, 2. 8, 108. ἀδηλότατος, 7, 50. ἀδήλως, 1, 92. 6, 58. ἐν ἀδήλῳ, 1, 78.
ἀδικεῖν, 2, 37. 71. 3, 44. 5, 30. 6, 77. 8, 28. sequente participio, 1, 53. der Schuldige seyn, 3, 65. 8, 87.
ἀδικεῖσθαι et βιάζεσθαι, 1, 69. 71.
ἀδικούμενος der Beleidigte, 1, 38.
ἀδίκημα, 4, 23.
ἀδικία, 3, 66. 8, 40.
ἄδικος, 3, 9. 66. 67. 4, 61. pro ἄδικος εἶναι δοκῶν, 3, 42. ἀδικώτατος, 6, 39. ἀδίκως, 2, 71.
ἀδόκητος, 4, 36. 47. ἀδοκήτως, 4, 17.
ἄδολος, 5, 18. ἀδόλως, 5, 23.
Ἀδρίας, 1, 24. adn.
ἀδυναμία, 7, 8. 8, 8. adn.
ἀδυνασία, 7, 8. 8, 8. adn.
ἀδυνατία, 7, 8. 8, 8. adn.
ἀδύνατος, 1, 25. 2, 11. 3, 42. 4, 86. 129. 7, 15. 8, 56. 68. ἀδύνατον ὄν, 7, 44. οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι, 8, 100. ἀδυνατώτατοι, 1, 5.
ἀδωρότατος, 2, 65.
ἀεί, 1, 18. 4, 36. ὁ ἀεί, 1, 2. 21. 4, 36.
ἀείδω, 2, 8.
ἀείμνηστος, 1, 33.
ἀζήμιος, 2, 37.
ἀήθεια, 4, 55. ἀήθης, 4, 34.
ἀήσσητος, 6, 70. 7, 44.
Ἀθήναιος civis Atticus, 2, 29.
ἀθλητής, 4, 121.
ἆθλον, 1, 6. 2, 46. i. qu. κέρδος, 8, 38. i. qu. praemium, 3, 82. p. 506. 6, 80.
ἀθροίζω, 1, 50. 5, 6. ἄθροισις, 6, 26.
ἀθρόος, 1, 3. 11. 2, 31. 3, 78. 6, 56. 80.
ἀθροῦν, 5, 26.
ἀθυμία, 2, 51. 4, 26. 7, 24. ἀθυμεῖν, 2, 88. 5, 91. 7, 61.
Ἄθως quomodo declinetur, 5, 3. 35. ὁ et ἡ 5, 35.
Αἰγέστα et Ἔγεστα, 6, 6. p. 121.
αἰγιαλός, 4, 42.
ἀΐδιος, 2, 41. 4, 20. 7, 21.
αἰδοῖα, 2, 49.
αἰδώς Ehrgefühl, 1, 84. αἰδ. et αἰσχύνη, ibidem.
αἰκία, 7, 75.
αἱμασιά, 4, 43.
αἱματώδης, 2, 49.
αἵρεσις, 2, 58. 61. 8, 89.
αἱρεῖν, 2, 68. 78. 4, 20. κατὰ πόδας αἱρ. 4, 130. 8, 82.
αἴρειν, 1, 29. 52. 80. 90. 130. 2, 23. 4, 60. 129. 7, 41. αἴρεσθαι πόλεμον, 4, 60.
αἰσθάνομαι, 1, 71. 133. 4, 89. 7, 73. 8, 9.
αἰσθανόμενος τῇ ἡλικίᾳ, 5, 26. αἰσθέσθαι, 5, 27. adn.
αἴσχιον, 1, 82. 2, 62. 4, 86. pro μᾶλλον αἰσχρόν, 2, 40. p. 317. 8, 27. αἴσχιστος ὄλεθρος λιμός, 3, 59. αἰσχρός, 3, 58. 5, 111. 6, 11. 8, 27. αἰσχρῶς, 6, 80.
αἰσχύνειν, 4, 92. αἰσχύνεσθαι, 1, 84. 3, 14. 36. 5, 9. αἰσχυνόμενοι ἄνδρες, 2, 43.
αἰσχύνη, 2, 27. 5, 104. 111. 8, 73. αἰσχ. et δέος, 2, 37. vers. fin.
αἰτεῖσθαι, 2, 97. 3, 59. 113. 8, 75. borgen, 6, 46.
αἰτία, 1, 35. 83. 2, 18. 48. αἰτίαν ἔχειν, 6, 14. αἰτία et κατηγορία, 1, 69.
αἰτίαμα, 4, 85. 5, 72.
αἰτιᾶσθαι, 7, 114. αἰτιαθείς sensu passivo, 8, 68. ᾐτιαμένος sensu passivo, 3, 61.
αἴτιος, 2, 27. 3, 22. cum infinitivo sine τοῦ, 1, 74. αἰτιώτερος, 4, 20.
αἰφνίδιος, 4, 75. 125. 5, 65. 8, 20. αἰφνιδίως, 7, 23. et αἰφνίδιος, 6, 49.
αἰχμαλωτός, 6, 5.
αἰών, 1, 70.
αἰωρεῖν, 7, 77.
ἄκαιρος, 5, 65.
ἄκατος, 7, 26. p. 281 sq.
ἀκάτιον, 4, 67. 7, 25. p. 281 sq.
ἀκέραιος, 2, 18. 3, 3.
ἀκηρυκτί, 2, 1.
ἀκίνδυνος, 4, 8. 5, 16. ἀκινδύνως, 7, 68.
ἀκινδυνότερος, 4, 72.
ἀκίνητος, 1, 71.
ἄκλητος, 1, 118. 6, 87.
ἀκμάζειν, 1, 1. 2, 19. 20. 3, 3. 7, 12. σίτου ἀκμάζοντος, 2, 19.
ἀκμή sensu translato, 1, 1. adn. 2, 36. 42. τοῦ παντὸς ἦρος, 7, 14. 8, 46. σίτου, 2, 19. 4, 1.
ἀκοή, 1, 4. 20. 3, 38. 4, 126. 6, 53.
ἀκολασία, 6, 89.
ἀκολουθεῖν, 2, 98. 3, 38. μετά τινος, 7, 57. conf. 2, 52.

ἀκόλουθος, 4, 118. ἀκόλουθοι servi, 6, 28.
ἀκοντί, 4, 79.
ἀκοντιστής, 4, 94. adn. 7, 67.
ἀκούειν, 2, 35. 3, 38. 5, 28. 6, 93. 8, 106.
ἄμεινον, 3, 82. p. 507.
ἀκούσιος, 2, 8. 3, 31. ἀκούσια ἁμαρτήματα, 4, 98. ἀκούσιος et ἄκων, 3, 31. p. 432. οὐδὲν ἀκουσίως γίγνεται, ibidem. ἀκουσίως μοι γίγνεται, ibidem.
ἄκρα, 4, 3. 25. 100. 7, 34. ἄκρα Τεμενῖτις, 6, 75. init. adn. 7, 3.
ἀκραῖοι Dii Mytilenaeorum, 3, 3. adn.
Ἀκραῖον Λέπας, 7, 78. p. 348.
ἀκραιφνής, 1, 19.
ἀκρασία, 7, 8. adn. et ἀκρατία, ibid.
ἄκρατος διάῤῥοια, 2, 49.
ἀκρίβεια, 1, 22. Pünktlichkeit, 7, 13. extr. ἀκριβής, 5, 26. 6, 18. τὸ ξύνηθες ἀκριβές, 6, 55. pünktlich, 7, 13. extr. ἀκριβέστερος, 6, 55. ἀκριβῶς, 1, 97. 7, 49.
ἄκριτος, 4, 20. 8, 48. ἀκρίτως, 7, 71.
ἀκρόασις, 1, 21. 2, 38. 3, 43. ἀκροατής, 2, 35. τῶν ἔργων, 3, 38. ἀκροᾶσθαι, 2, 21. 6, 89.
ἀκροβολίζω, 3, 73. ἀκροβολισμός, 7, 25.
ἀκρόπολις, 4, 130. 131.
ἄκρος, 6, 97. ἐπ' ἄκροις τοῖς κρημνοῖς, ibidem p. 237.
ἀκροτελεύτιον, 2, 9. 17.
ἀκροφύσιον, 4, 100.
ἀκρωτήρια, 2, 49. ἀκρωτήριον, 2, 93. extr.
ἀκταῖαι πόλεις Mytilenaeorum, 3, 50.
Ἀκτή, 4, 109. ἀκταῖαι urbes Mytilenaeorum, 3, 50.
ἄκων, 3, 31. adn. p. 432. — 3, 37. 63.
ἀλᾶσθαι, 2, 101.
ἀλγεῖν, 2, 65.
ἀλγεινός, 2, 39. 7, 35. ἄλγιστος, 7, 68.
ἀλείφειν, 4, 68.
ἀλέξειν, 5, 77.
ἀλήθεια, 2, 39. 41. 4, 120.
ἀληθής, 3, 53. 4, 120. 6, 89. τῷ ἀληθεῖ, 8, 92. τὸ ἀληθές, ibidem. ἀληθῶς, 8, 87.
ἄληπτος, unabhängig, 1, 37. extr. ἀληπτότερος, 1, 27. 143.
ἀλίμενος, 2, 25.
ἀλίσκεσθαι, 2, 68. 3, 34. 7, 23. ἁλίσκ. κόπῳ, 7, 40. τὰ πολλὰ ἑάλω πλέοντα, 3, 114.
ἀλιτήριος θεοῦ, 1, 126.
ἀλκή, 1, 80. 2, 84. 3, 108. 6, 84.
ἀλλά per vices in interrogatione et responsione, 1, 80. interdum post comparativum infertur, 1, 83. 2, 43. 44. post participium, quasi verbum finitum praecesserit, 2, 65. ad parenthesin refertur, 1, 35. extr. 72. 3, 107. 4, 36. ἀλλ' οὖν, 5, 113. ἀλλ' ἤ, 3, 71. 7, 50. 8, 28. 29. οὔτε — ἀλλά — οὔτε, 7, 77. ἀλλ' ἤτοι, 6, 40. ἀλλά omissum, v. adn. ad 4, 126. 6, 68.
ἀλλάσσεσθαι, 8, 82.
ἀλλήλων, 4, 19. 61. 66. 7, 34. 40. ἀλλήλους et ἑαυτούς, 3, 81.
ἀλλοθέν ποθεν, 1, 35.
ἀλλοιότερος, 4, 106.
ἀλλοιοῦν, 2, 59.
ἀλλόκοτος, 3, 49.
ἄλλος, 1, 77. 2, 4. 50. 4, 19. 116. 7, 7. 58. 59. 8, 92. τί ἄλλο ἤ, 3, 58. ἄλλο τι ἤ, 5, 87. τι ἄλλο saepe idem, quod κακόν, 7, 64. ἄλλα ὅσα sine copula, 7, 71. p. 339. abundare videtur, 3, 19. 4, 118. 7, 61. 70. praeterea, 2, 14. 62. ἄλλοι τε — καί, 1, 16.
ἄλλως, 1, 70. 2, 3. 4, 36. praeterea alio modo, 2, 18. nequicquam, 4, 36. 7, 42. ἄλλως ὄνομα, 8, 78. ἄλλως τε — καί, 1, 10. 3, 40. 55. 7, 62. ἄλλως τε et ἄλλως τε καί num differant, 6, 72.
ἄλλοσε, 7, 51.
ἀλλότριος, 3, 13. 4, 98. ἀλλοτριώτερος, 3, 82. ἀλλοτριωτάτοις τοῖς σώμασι χρῆσθαι, 1, 70.
ἀλλοτριοῦν, 8, 73. τὴν πόλιν τῶν σωμάτων, 3, 65.
ἀλλόφυλος, 4, 64. 86.
ἁλμυρός, 4, 26.
ἀλογία, 5, 111.
ἀλόγιστος, 5, 99.
ἄλογος, 1, 32. 6, 85. ἀλόγως, 5, 104. 6, 79. 84. ἀλογώτερα, 6, 46.
ἄλοχος, 3, 104.
ἀλυσιτελής, stultus, 2, 91.
ἀλύτης, ἀλυτάρχης, 5, 50. adn.
ἄλφιτα, 4, 16. πεφυραμένα, 3, 49.
ἀλώσιμος, 4, 10.
ἅλωσις, 4, 70. 113.
ἁλωτός, 5, 77.

ἅμα, 1, 48. 2, 20. 4, 27. 100. 7, 47. καὶ — ἅμα, überdies auch, 1, 3. μετὰ — ἅμα, 2, 43. ἅμα μετά, 7, 20. σὺν — ἅμα et ἅμα — σύν, ibid. ἅμα ἐπέχων, 2, 101. ἅμα κάλλει, 3, 17. ἅμα μὲν — ἐν τῷ αὐτῷ δέ, 3, 11. 4, 73. ἅμα μὲν — ἅμα δέ, 2, 20.

ἀμᾶ, 5, 77. p. 81. adn.

ἀμάδις, 5, 77. adn. p. 81.

ἀμαθεῖς et δεξιοί, 3, 82. p. 504 sq.

ἀμαθέστερος, 1, 119. ἀμαθέστατος, 6, 39. ἀμαθῶς, 1, 140.

ἀμαθία, 2, 62. 3, 37.

ἅμαξα, 2, 34. 5, 72.

ἁμαρτάνω, 1, 33. 92. 2, 77.

ἁμάρτημα, 2, 65. 4, 30. 98. 5, 26. 7, 5.

ἁμαρτία, 1, 32. 78. 3, 46. 4, 29.

ἀμάρτυρος, 2, 41.

ἀμαχεί, 1, 143. 4, 73. 5, 7. 7, 14. 8, 1. adn. 105.

ἀμαχητί, 4, 73.

ἀμβλύνεσθαι c. genit. 2, 87.

ἀμβλύτερος, 2, 40. c. genit. 2, 65. adn. ad 2, 87.

ἄμεινον, 1, 138. 5, 47. 115. in oraculorum edictis, 1, 118.

ἀμέλεια, 1, 141. 5, 38. ἀμ. et καταφρόνησις, 1, 122. ἀμελεῖσθαι. ἠμελημένοι, 2, 49. ἀμελέστερος, 2, 11.

ἀμελῶς, 6, 100.

ἀμηχανᾶν, 7, 48.

ἄμικτα νόμιμα, 1, 77.

ἅμιλλα, 6, 32. 7, 71. ἁμιλληθέν, 6, 31. p. 153.

ἀμιξία, 1, 8.

ἅμιπποι, 5, 57. et ἄμφιπποι, ib. adn.

ἀμνημονεῖν, 3, 40. 5, 18.

ἀμνηστεῖν, 1, 20.

ἀμοθεί, 5, 77. adn. ἀμόθε et ἀμόθεν, ibid.

ἀμόθι, 5, 77.

ἀμός, 5, 77. adn.

ἀμοῦ γέ που, 5, 77. adn. p. 81.

ἄμπελος, 3, 70. 4, 90. 100.

ἄμυδρος, 7, 54.

ἀμύνεσθαι, 1, 78. 98. 3, 67. 4, 34. 64. 5, 69. 6, 10. 33., pro ἀμείβεσθαι saepe, velut 1, 42. 96. init.

ἀμύνεσθαί τινι (personae) non dicitur, 4, 117.

ἀμφηρικός, 4, 67.

ἀμφίβολος, 2, 15. 4, 32. 36. ἐν ἀμφιβόλῳ εἶναι, 2, 76.

ἀμφιδήριτος, 4, 134.

ἀμφορεύς, 7, 25. p. 281.

ἀμφότερα, 1, 13. 2, 64. ἐπ' ἀμφ. 2, 11. κατ' ἀ. 2, 62.

ἄν cum infinitivo praesentis pro infinitivo futuri, 1, 2. cum optativo praesentis, 1, 38. 4, 18. 6, 9. ἄν cum participio aoristorum praeteriti significationem habet, 4, 10. cum participio iunctum in sententiis conditionalibus, 1, 10. 21. 2, 39. 6, 18. p. 141. ὅ τι ἄν cum coniunctivo praesentis, 4, 16. ὅσον ἄν cum coniunctivo praesentis, 4, 118. ὡς ἄν cum coniunctivo aoristi, ibid. ὅς ἄν cum coniunctivo praesentis, 6, 9. ᾗ ἄν cum indicativo praesentis, ibid. aoristi, 4, 54. ἄν ad aliam partem orationis, non ad verbum pertinens, 6, 89. p. 224. ἄν cum perfecti passivi infinitivo, 1, 142. p. 245. vers. fin. 8, 1. cum indicativo perfecti passivi, 1, 142. p. 245. vers. fin. ἄν cum praesentis et aoristi infinitivis promiscue ponitur, 1, 139. ἄν cum coniunctivo aoristi poeticum, 1, 84. 140. 4, 63. cum futuro indicativi, 1, 140. 2, 80. init. et extr. 5, 15. 6, 82. cum infinitivo et participio futuri, 1, 140. 2, 80. 5, 94. 6, 20. cum futuro optativi, 5, 94. ἄν apud praesentis infinitivum omittitur, ita ut hic infinitivus pro futuri infinitivo sit, 1, 93. 127. et fortasse etiam, 7, 21. in verbis χαλεπωτάτους αὐτοῖς φαίνεσθαι, nam ἄν ibi multi iidemque optimi libri om. — ἄν apud imperfectum deest, ut εἶχον, *habuerant*, *habuissent*, 8, 86. cum imperfecto, 2, 35. p. 304 sq. cum μέλλειν non iungitur, 1, 107. post μέχρι cum coniunctivo verbi non additum, 1, 137. fere non additur in sententiis relativis, quae optativum habent, 8, 68. item, quae coniunctivum, 4, 17. ἄν quando in una eademque sententia iteretur, 1, 76. 77. 78. 136. 2, 41. init. 4, 114. ex proximis repetendum, 8, 96. ἄν, zuweilen, es trat der Fall ein, dass etc. 7, 71.

ἄν pro ἐάν Thucydides num dicat, 4, 46. 6, 13. 18. 8, 75.

ἀναβαίνειν, 5, 7.
ἀναβάλλειν, 4, 63. 5, 46. aufwerfen, aufgraben, 4, 90. ἀναβολή, 2, 42. 7, 15.
ἀναγγέλλειν, 1, 91.
ἀναγιγνώσκειν, 3, 49.
ἀναγκάζειν, 1, 136. 5, 84. 7, 62. conatum significat, 8, 76.
ἀναγκαῖος, 1, 2. 5, 99. 7, 60. generis communis, 1, 2. nothdürftig, ibid. et 5, 8. 6, 37. 7, 60. gezwungen, 5, 8. ἀναγκαῖος διάνοια, 7, 60. ἀναγκαιότατος, 1, 90. 7, 82. τὰ ἀναγκαιότατα das Wesentliche, 1, 84. p. 182. 184. ἀναγκαιότερος, 4, 60. ἀναγκαίως, 2, 64.
ἀναγκαστός, 7, 14. 58. ἀναγκαστοὶ ἐκ καταλόγου, 8, 24. ξένοι, 7, 13.
ἀνάγκη, 2, 17. 4, 120. 122. 5, 89. 6, 68. 7, 67. μὴ ξὺν ἀνάγκῃ et ἐξ ἀνάγκης τι παθών, 3, 40. ἀνάγκαι καιρῶν, 5, 27. extr.
ἀνάγομαι, 1, 137. 2, 33. 3, 79. ἀναγόμενοι, ubi ἀναγαγόμενοι exspectes, 1, 29. 52. 8, 23. 95.
ἀνάγραπτος εὐεργεσία κεῖται, 1, 129.
ἀναγράφειν, 5, 47.
ἀναγωγή, 6, 29.
ἀναγώνιστος, 4, 92.
ἀναδάζεσθαι, 5, 4.
ἀναδεῖν, 2, 90. 4, 131. 7, 25. δημοσίᾳ, 4, 121. 5, 50. ἀναδεῖσθαι ναῦς, 1, 50.
ἀναδέχεσθαι, 8, 81. extr.
ἀναδιδάσκειν, 1, 32. 3, 97. 8, 86.
ἀναδιδόναι, 3, 58. 88. ἀνάδοτος, 3, 52.
ἀναζευγνύναι, 1, 29. adn. 8, 108.
ἀναζητεῖν, 2, 8.
ἀναθαρσεῖν, 6, 31. 7, 71.
ἀνάθημα, 2, 13.
ἀναθρεῖν, 4, 87.
ἀναιρεῖν, 1, 8. 25. 2, 22. et v. sub ἀνεῖλε. ἀναιρεῖν et ἀναιρεῖσθαι, 2, 84.
ἀναίρεσις, 3, 113.
ἀναίσθητος, 1, 69. adn. ad 1, 71. 2, 43. 6, 86.
ἀναισχυντεῖν, 1, 37.
ἀναίσχυντοι θῆκαι, 2, 47.
ἀνακαλεῖν, 1, 3. 131.
ἀνακεῖσθαι, 3, 114. ἐς τὰς ναῦς, 7, 71.
ἀνακηρύσσειν, 5. 50.
ἀνακλᾶν, wegbeugen, 2, 76. 7, 25.
ἀνάκλησις, 7, 71.
ἀνακρίνειν, 1, 95. 7, 62.
ἀνακρούεσθαι, 7, 38.
ἀνάκρουσις, 1, 50. 7, 36. 62.
ἀνακτᾶσθαι, 6, 92.
ἀνακῶς, 8, 102.
ἀνακωχή, 1, 40. 4, 117. 8, 87.
ἀναλαμβάνειν, 2, 16. 7, 33. ἀνειληφέναι wieder eingezogen seyn in seine Wohnung, 2, 16.
ἀναλγητότερος, 3, 40.
ἀνάληψις, 5, 65.
ἀναλίσκειν, 1, 117. 2, 41. ἀναλίσκεσθαι, 3, 81. ἀναλοῦντες σφᾶς αὐτούς, 4, 48.
ἀναλογίζεσθαι, 3, 32. 8, 83. ἀναλογισμός, 3, 36. 8, 84.
ἀνάλωμα, 7, 28.
ἀνάλωσις, 6, 31.
ἀνάλωτος, 4, 70.
ἀναμάχεσθαι, 7, 61.
ἀναμένειν, 4, 120. 135.
ἀναμιμνήσκειν τι, 6, 6.
ἀναμίξ, 3, 107.
ἀναμφισβήτητος, 1, 132.
ἀνανδρία, 1, 83.
ἄνανδρος, 3, 82.
ἀνανεοῦσθαι, 5, 18. 43. 6, 104. p. 246. adn.
ἀνανέωσις, 5, 82.
ἀνανταγώνιστος, 2, 45. 4, 92.
ἀνάπαυλα, 2, 38. 75.
ἀνάπαυσις, 4, 20.
ἀναπείθειν, 1, 84. 140. 6, 87.
ἀνάπειρα νεῶν et ἀναπειρᾶσθαι navibus, 7, 7. 51. coll. adn. ad 7, 50. p. 314.
ἀναπίμπλασθαι, morbo infici, 2, 51.
ἀναπίπτειν, den Muth verlieren, 1, 70.
ἀναπληροῦν, 2, 28.
ἀναπράσσειν, 8, 107.
ἄναρκτος, 5, 99.
ἀνάρμοστος, 7, 67.
ἀναρπάζειν, 6, 104.
ἀναῤῥήγνυμι, 7, 34.
ἀναῤῥίπτειν, 4, 95. 103. 6, 13. ἀναῤῥιπτεῖν κίνδυνον, 4, 85. 5, 103.
ἀναῤῥώννυμι, 7, 46. conf. adn. ad 6, 17. p. 139.
ἀναρχία, 6, 72.
ἀνασείειν τὰς χεῖρας, 4, 38.
ἀνασκευάζειν, 4, 116. ἀνασκευάζεσθαι, 1, 18.
ἀνασκοπεῖν, 7, 42.
ἀνασπᾶν, 6, 100. τριήρεις, 4, 9. ὕδωρ, 4, 97.

ἀνάστασις, 1, 133. 2, 14. 7, 75.
ἀνάστατος, 6, 5. 76.
ἀνασταυροῦσθαι, 4, 110.
ἀναστέλλειν, 6, 2. p. 113.
ἀναστρέφειν, 8, 94. apud medicos, 2, 49.
ἀναστροφή navium, 2, 89. conf. 1, 60. adn.
ἀνασχετόν, 1, 118. ποιεῖσθαι, 2, 21.
ἀνατέλλειν de sideribus, 2, 78.
ἀνατιθέναι, 2, 64. τινὶ πάντα, 8, 82.
ἀνατολή siderum, 2, 78.
ἀνατρέχειν, 3, 89.
ἀναφέρειν, 2, 84. 3, 38. 5, 28. 8, 97.
ἀναχρᾶσθαι, 3, 81.
ἀναχωρεῖν, 2, 12. 4, 32. 8, 15.
ἀναχώρησις, 1, 12. 90. 3, 109. 4, 31. 128. 7, 85.
ἀναψηφίζειν, 6, 14.
ἀνδραγαθία, 2, 42.
ἀνδραγαθίζεσθαι, 2, 63. 3, 40.
ἀνδραποδίζειν, 1, 113.
ἀνδραποδισμός, 2, 68.
ἀνδράποδον, 7, 13. et δοῦλος, 5, 9. p. 13.
ἀνδρεία, 2, 39. 3, 82. 7, 69.
ἀνδρεῖος, 2, 87. 4, 126. ἀνδρείως, 4, 120.
ἀνδριάντες, 1, 134.
ἀνειλεῖν. ἀνειληθέντες, 7, 81.
ἀνεῖλεν, respondit Deus (in oraculo), 1, 118.
ἀνειμένως, 1, 6. 2, 39. p. 314. n. 1. ab init.
ἀνειπεῖν, 2, 2. 8, 67.
ἀνέκβατος, 3, 96.
ἀνεκτός, 2, 35. 8, 90.
ἀνέλεγκτος, 5, 85.
ἀνέλκειν, 8, 11.
ἀνελκύζειν, 2, 76.
ἀνέλπιστος, 3, 46. 4, 55. 6, 33. 8, 1. activo sensu, 6, 17. ἀνελπιστότερος, 7, 4.
ἄνεμος, 2, 25. 4, 23. 7, 53. ἵσταται, 2, 97. ἑστηκώς, 6, 104. p. 247.
ἀνεξέλεγκτος, 4, 126.
ἀνεξεύρετος, 3, 87.
ἀνεπαχθῶς, 2, 37.
ἀνεπιβούλευτον, 3, 36. 37.
ἀνεπιεικέστερος, 3, 66.
ἀνεπικλήτως, 1, 92.
ἀνεπίληπτος, 5, 17.
ἀνεπιστημοσύνη, 5, 7.
ἀνεπιστήμων, 2, 89. 4, 100. 7, 67.
ἀνεπίτακτος, 7, 69.
ἀνεπιτήδειος, 3, 71.
ἀνεπίφθονος, 1, 73. 75. 6, 83.
ἀνερεθίζειν, 2, 21.
ἄνερσις, 1, 6.
ἄνευ, 1, 132. 4, 78. iniussu, 1, 128. 8, 73. sine voluntate, 8, 89.
ἀνεύθυνος, 3, 43.
ἀνευρίσκειν, 1, 128.
ἀνεχέγγυος, 4, 55.
ἀνέχειν, 1, 141. 2, 49. 4, 111. 6, 16. 7, 48. id. qu. ἐπέχειν, 8, 94. ἀνέχεσθαι ὁρῶντας, 2, 74. ἡ ἄκρα ἀνέχει πρὸς etc. 4, 53.
ἀνεψιός, 1, 132.
ἀνήκειν, 3, 45. 4, 36. adn.
ἀνήκεστος, 3, 39. 45.
ἀνηκουστεῖν, 1, 84.
ἀνήρ, 1, 126. 2, 60. 3, 20. 4, 110. 132. 6, 34. 8, 39. 90. Πέρσης, 1, 109. Ἀργίλιος, ibid. adn. 1, 132. Ἀθηναῖος, 1, 126. ἄνδρες πόλις, καὶ οὐ τείχη, 7, 77. extr. τῶν ἀστῶν, 6, 54. τύραννος, 6, 85. γίγνεσθε ἄνδρες, 3, 14. ἀνήρ articulo omisso de certo homine, 3, 30. ἄνδρες in allocutionibus, 2, 87. 3, 9. ἀνδρὸς ἀρετή i. e. ἀνδρεία, 2, 42.
ἀνθάπτεσθαι, 8, 50. 97.
ἀνθεῖν, 1, 19.
ἀνθεκτέα, 1, 93.
ἀνθέλκειν, 4, 14.
ἀνθησσᾶσθαι, 4, 19.
ἀνθίστασθαι, 1, 94. 4, 125. 127. 7, 21. ἀντιστάντος τοῦ πράγματος, 5, 4.
ἄνθος, 4, 133.
ἀνθορμεῖν, 2, 86. 6, 49. adn.
ἄνθραξ, 4, 100.
ἀνθρώπειος et ἀνθρώπινος, 1, 22. 76. 2, 50. 3, 45. 4, 61. 116. 5, 88. 6, 78. ἀνθρωπείως, 3, 40.
ἄνθρωπος, 1, 77. 140. 4, 19. 130. 8, 73.
ἄνθρωποι, Besatzung, 2, 25.
ἀνθυπάγειν ἐς δίκην, 3, 70.
ἀνθυποπτεύειν, 3, 43.
ἀνίημι, 1, 6. 129. 2, 77. 3, 10. 4, 24. 7, 51. θεῷ τέμενος, 4, 116.
ἀνιστάναι, 1, 12. 3, 7. 8, 45. ἀναστῆσαι ἱκέτην, 1, 126. ἀνίστασθαι, assurgere e morbo, 2, 49. vers. fin.
ἀνίσωσις, 7, 87.
ἀνοητία, 7, 8. adn.
ἄνοια, 2, 61. 6, 16.
ἀνοιγνύναι, 3, 65. 4, 130. 6, 10.
ἀνοικίζεσθαι, 1, 58. 8, 31. pro ἄνω οἰκίζεσθαι, 1, 7.
ἄνοιξις, 4, 67. 68.

ἀνολκή, 4, 112.
ἀνολοφύρομαι, 8, 81.
ἀνομία, 2, 53.
ἀνορθοῦν, 6, 88.
ἀνορμίζειν, remotius naves collocare, 7, 30. adn. n. 1. ab init.
ἄνοσος, 2, 49.
ἀνταγωνίζομαι, 3, 38.
ἀνταίρειν, 3, 32.
ἀνταιτεῖν, 4, 19.
ἀνταλλάσσεσθαι, 3, 82. 8, 80. 82. ἀντηλλαγμένος τοῦ τρόπου, 4, 14.
ἀνταμύνεσθαι, 4, 19. 3, 84. p. 509.
ἀντανάγειν ναῦς et ναυσί, 7, 37. 8, 95. ἀνταν. activo sensu, 7, 37. 52. 8, 38. 83.
ἀντανάγεσθαι, 4, 13. 8, 80.
ἀντακαμένειν, 3, 12.
ἀντανιέναι, 2, 75.
ἀνταξιοῦν, 6, 16.
ἀνταπαιτεῖν, 3, 58.
ἀνταποδιδόναι, 3, 67. 4, 19.
ἀνταπόδοσις, 4, 81.
ἀνταποφαίνειν, 3, 38. 67.
ἀνταρκεῖν et αὐταρκεῖν, 7, 15.
ἀντειπεῖν, 1, 86. 2, 65.
ἀντεκπλεῖν, 4, 13.
ἀντεμβιβάζειν, 7, 13.
ἀντεξόρμησις, 2, 91.
ἀντεπανάγεσθαι, 4, 25. ἀντεπεξάγειν, 5, 71. 8, 104.
ἀντεπεξέρχεσθαι, 4, 130.
ἀντεπεξιέναι, 7, 37.
ἀντεπιβουλεύειν, 1, 34. 3, 12.
ἀντεπιμέλλειν, 3, 12.
ἀντεπιπλεῖν, v. ἀντιπλεῖν.
ἀντεπιτειχίζεσθαι, 1, 142.
ἀντεπιτιθέναι ἐπιστολήν, 1, 129.
ἀντερεῖν, 1, 73.
ἀντέχειν, 1, 7. 11. 13. 2, 49. 4, 36. 6, 69. τὰ πολέμια, 8, 63. 86. ἀντέχεσθαί τινος, 2, 73.
ἀντηρίδες, 7, 36.
ἀντί, pro, statt, 2, 65. 4, 86. ἀντὶ λιμένος, die Stelle eines Hafen vertretend, 7, 38. ἀνθ' ἡμίσεος, 4, 83. ἀντὶ τείχους, 4, 90. τοίχων, 2, 75.
ἀντιβάλλειν, 7, 25.
ἀντιβοηθεῖν, 7, 58.
ἀντιβολία, 7, 75.
ἀντιδιδόναι, 3, 63. 66.
ἀντικαθέζεσθαι, 1, 30.
ἀντικάθησθαι, 5, 6.
ἀντικαθιστάναι, 1, 71. 2, 65.
ἀντικελεύειν, 1, 138.
ἀντικρούειν, 6, 46.
ἄντικρυς, 1, 122. 132. 6, 49. 8, 64. ἄντικρυς et ἀντικρύ, 2, 4. p. 260.
ἀντικτᾶσθαι, 1, 70.
ἀντιλαβή, 7, 65.
ἀντιλαμβάνειν, 2, 8. 61. 4, 14. 7, 70. 77.
ἀντιλέγειν, 3, 41. 8, 45. ὡς οὐ, 1, 77.
ἀντίλεκτος, 4, 92.
ἀντίληψις, 2, 49.
ἀντιλογία, 1, 31. 2, 87. 4, 49.
ἀντιμάχεσθαι, 4, 68.
ἀντιμέλλειν, 3, 12.
ἀντιμίμησις, 7, 67.
ἀντιναυπηγεῖσθαι, 7, 62. 67.
ἀντίπαλος, 1, 91. 142. 143. 2, 45. 61. 89. p. 386. 3, 9. 11. 38. 4, 10. 73. 92. 5, 8. 6, 23. 7, 12. 13. τὸ ἀντίπαλον, aemuli, 2, 45. ἀντίπαλον et τὸ ἀντίπαλον, im Gegentheil, 1, 3. p. 90. Hoc loco Thucydidis τὸ ἀντίπαλον est apud Strabonem, 8. p. 568. C., at sine τό apud eundem, 14. p. 976. C. Alm. — ἀντιπάλως, 8, 87.
ἀντιπαρακαλεῖν, 6, 88.
ἀντιπαρακελεύεσθαι, 6, 13.
ἀντιπαραλυπεῖν, 6, 80.
ἀντιπαραπλεῖν, 2, 83.
ἀντιπαρασκευάζεσθαι, 1, 80.
ἀντιπαρασκευή, 1, 141.
ἀντιπαρασχεῖν, 6, 21.
ἀντιπαραγεῖν, 3, 22.
ἀντιπέμπειν, 6, 99.
ἀντιπέρας, 2, 66.
ἀντιπλεῖν, 1, 54., ubi libri aliquot ἀντεπιπλεῖν.
ἀντιπληροῦν, 7, 22.
ἀντιποιεῖσθαι, 1, 28.
Ἄντιππος, 5, 19. p. 26.
ἀντιπρεσβεύειν, 6, 75.
ἀντιπροσιέναι, 6, 66.
ἀντίπρωρος, 4, 8. 14. 7, 34. 36. 8, 85.
ἀντισοῦν, 3, 11.
ἀντιστράτηγος, 7, 86.
ἀντίσχειν, 1, 65. 4, 68.
ἀντισχυρίζομαι, 3, 44.
ἀντίταξις, 7, 17.
ἀντιτάσσειν, 2, 87. 3, 56. 4, 55.
ἀντιτείχισμα, 2, 77.
ἀντιτέχνησις, 7, 70.
ἀντιτιθέναι, 2, 85. 3, 56.
ἀντιτιμωρεῖν, 3, 82.
ἀντιτολμᾶν, 2, 89. πρός τινα, 7, 21.
ἀντιτυγχάνειν, 6, 87.
ἀντιφυλακή, 2, 84.
ἀντιχειροτονεῖν, 6, 24.
ἀντονομάζειν, 6, 4.

ἀντοφείλειν, 2, 40.
ἀνυδρία, 3, 88.
ἀνυπόπτερος, 3, 43.
ἀνύτειν, 2, 75. 76.
ἄνω, 1, 137. 4, 34. 7, 54. ἄνω τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι, 8, 88. ἡ ἄνω πόλις, 3, 34. 4, 65.
ἄνωθεν, 3, 21. 4, 75.
ἀνωθεῖν, 8, 93.
ἀνώμαλος, 7, 71.
ἀνωφελής, 2, 47. 4, 123.
ἀξία, 7, 77.
ἀξιόλογος, 1, 14. 5, 74. ἀξιολογώτατος, 1, 1. 5, 74. ἀξιολογώτατοι apud Spart. 2, 10.
ἀξιόμαχος, 8, 38. τινί, 5, 60. 8, 80.
ἄξιος, 1, 42. 2, 54. 4, 40. 7, 21. 63. 8, 83. ἄξ. et προσῆκον, 6, 16. ἄξιον τοῦ παρὰ πολύ, 2, 89. ἄξιός του, 8, 106. ἀξιώτεροι, 8, 63. ἀξιώτατος, 4, 120. ἀξίως, 1, 86. 2, 58.
ἀξιοῦν, 1, 42. 136. 2, 42. 3, 37. 4, 3. 80. 122. 7, 5. 35. οὐκ ἀξιοῦν, 1, 136. 4, 64. τὸ ἀξιοῦν, 3, 43. ἀξιοῦν μή pro οὐκ ἀξιοῦν, 4, 64. 65.
ἀξιοῦσθαι, honorari, 5, 16.
ἀξιόχρεως, 4, 30. 6, 31.
ἀξίωμα, 1, 130. 4, 18. 7, 15. ἀξ. et ἀξίωσις, 2, 34. p. 302. Achtung, 5, 8.
ἀξίωσις, 1, 37. 2, 88. 3, 68. 82. p. 499. 6, 54. aestimatio, Würdigung, 2, 37. p. 311.
ἀξυγκρότητος, 8, 95.
ἀξύμβατος, 3, 46.
ἀξύμφορος, 1, 32. stultus, 2, 91.
ἀξυνεσία, 6, 36. ἀξ. et ἀφροσύνη, 1, 122.
ἀξύνετος, 4, 17. 8, 27. ἀξυνετώτατος, 6, 39.
ἀξύντακτος, 6, 72.
ἄοκνος, 1, 70. ἀοκνότατος, 1, 74.
ἄοπλος, 4, 9.
ἀόριστος γῆ, 1, 139.
ἀπαγγελία, 3, 67. 8, 15.
ἀπαγγέλλειν, 5, 37. 8, 51.
ἀπάγειν, 1, 28. 2, 59. 65.
ἀπάγχεσθαι, 4, 48.
ἀπαθής, 1, 26.
ἀπαιδευσία ὀργῆς, 3, 84. p. 509.
ἀπαίρειν, 7, 19. 8, 55. 103. tergiversari, Ausflüchte suchen, 5, 83.
ἀπαλγεῖν, 2, 46. 61.
ἀπαλλαγή, 4, 61.
ἀπαλλαξείειν, 8, 89.
ἀπαλλάσσεσθαι, 1, 95. 122. 3, 63. 84. 4, 64. 8, 106. cum infin. 1, 138. p. 238.
ἀπαναλίσκειν, 7, 11. 14.
ἀπανάστασις, 1, 2. adn.
ἀπανίστασθαι, 1, 2. 140.
ἀπαντᾶν, 4, 77. 127.
ἅπαξ, ein für allemal, 1, 139. extr.
ἀπαξιοῦν, 1, 5.
ἀπαραιτήτως, 3, 84.
ἀπαράκλητος, 2, 98.
ἀπαράσκευος, 5, 9. 6, 84.
ἀπαράσσειν, 7, 63.
ἀπαρέσκειν, 1, 38.
ἀπαρίθμησις, 5, 20.
ἀπαρνεῖσθαι, 6, 56.
ἀπαρτᾶν, 6, 22. p. 145.
ἀπαρχή, 3, 58. 6, 20.
ἅπας, 2, 13. 4, 68.
ἀπατᾶν, 5, 46. τινά τι, 5, 9.
ἀπάτη, 1, 55. 4, 87.
ἄπαυστος, 2, 49.
ἀπαυτομολεῖν, 7, 75.
ἄπεδος, 7, 78.
ἀπείδειν, 7, 71.
ἀπειθέστερος, 2, 84.
ἀπεικότως, 1, 73.
ἀπειλεῖν, 8, 33.
ἀπειλή, 4, 126.
ἄπειμι, 2, 46. 8, 87. ἀπῄεσαν et ἀπῆσαν, 4, 42.
ἀπειπεῖν, 5, 43.
ἀπείργειν, 2, 39. 4, 37.
ἀπειρία, 1, 80. 2, 8.
ἀπειρόκακος, 5, 105.
ἄπειρος, 1, 141. 2, 4. ἀπειρότατος, 8, 61.
ἀπεσκότως, 6, 55.
ἀπέραντος, 4, 36.
ἀπερεῖν, 1, 121. 5, 48.
ἀπερίοπτος, 1, 41.
ἀπερίσκεπτος, 4, 108. ἀπερισκεπτότερον, 6, 65.
ἀπέρχεσθαι, mori, 2, 98. 6, 86.
ἄπεφθος, 2, 13.
ἀπέχειν, 2, 102. 5, 25. 6, 97. 8, 92. 95. πλοῦν, 7, 50.
ἀπεῖχε, ubi desideres ἀπέχει, 1, 63. adn. ad 2, 86.
ἀπεχθάνεσθαί τι, 2, 63.
ἀπέχθεσθαι, 1, 75. 2, 63.
ἀπηλιώτης, 3, 23.
ἀπιάλλειν, 5, 77. ἀπιάλλῃ, ibid. adn. p. 81.

ἀπιστεῖν, 1, 10. 3, 37. 4, 68. 6, 45. 7, 28. 44. 8, 92.
ἀπιστία, 1, 10. 8, 66.
ἄπιστος, 8, 113. 8, 66. ἀπίστως, 1, 21.
ἀπιστότατος, 4, 18. ἀπιστότερος διαβάλλων, 5, 16.
ἀπισχυρίζομαι, 1, 140.
ἄπλοια, 4, 4.
ἄπλους, 7, 34. ἀπλουστέρας ναῦς, 7, 60. adn. ἀπλοώτερος, ibidem.
ἁπλοῦς, 3, 18. ἁπλῶς, 3, 45. 7, 34. ἁπλοῦν τεῖχος adn. ad 6, 96. p. 231. 7, 4.
ἀπό post, 1, 24. 4, 30. 6, 55. 8, 92. ἀπὸ τῶν αὐτῶν λόγων, 6, 19. ἀπό et ὑπό, 7, 27. n. 1. ab init. ἀπό cum casu suo vice subiecti fungens, 8, 44. τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, 3, 4. οἱ ἀπὸ τῶν πύργων, 3, 23. conf. 2, 80. ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς, 4, 85. ἀπὸ ἀντιπάλου, 1, 91. ἀπὸ ἀρετῆς, 2, 37. ἀπὸ βοῆς ἕνεκα, 8, 92. ἀπὸ γλώσσης, 7, 10. ἀπὸ τοιᾶσδε γνώμης, 3, 92. οὐκ ἀπὸ βραχείας διανοίας, 3, 36. ἀφ' ἑαυτοῦ et ἐφ' ἑαυτοῦ, 6, 40. ἀπ' ἐκκλησίας, 8, 81. ἀπ' ἐλασσόνων, 8, 87. ἡ ἀφ' ἡμῶν ἀξίωσις, 1, 37. τὸ ἀφ' ἡμῶν, 2, 39. ἀφ' ἡσυχίας, 1, 124. ἀπὸ ἴσου, 1, 77. 91. 3, 84. p. 509. ἀπὸ τοῦ ἴσου, 1, 77. 2, 89. 3, 11. 42. 5, 104. οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου μεγάλα i. e. μείζονα, 1, 143. ἀπὸ τῆς ἴσης, 1, 15. 3, 40. ἀπὸ κάλω, 4, 25. ἀπὸ ἑνὸς κελεύσματος, 2, 92. ἀπὸ κρείττονος, 1, 77. ἡ βουλὴ ἡ ἀπὸ τοῦ κυάμου, 8, 66. τῆς ἀπὸ τοῦ πολέμου δόξης σφαλέντες, 4, 85. ἀπὸ τῶν δρωμένων, 7, 71. ἀπὸ μέρους, 2, 37. p. 311 sq. ἀπὸ ξυνόδου, 8, 79. ἀπὸ τῶν ὁμοίων, 8, 89. ἀπὸ τοῦ ὄντος, 5, 8. ἀπὸ παρασκευῆς, 1, 133. περιουσίας, 5, 103. ἀπὸ πρώτης, 1, 77. τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης παρατείχισμα, 7, 43. ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς, 7, 71. ἀπὸ σημείου, 3, 91. ἀπὸ στρατείας δίκαι, 5, 60. ἀπὸ πρώτου ὕπνου, 7, 43. Conf. 2, 2. ἀπὸ σφῶν, 6, 76. ἀπὸ παλαιοῦ, 1, 2. σκῦλα ἀπὸ ἡμῶν, 3, 57. ἀπὸ τοῦ κύκλου, 6, 101. ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν, 7, 87. ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων, 2, 62. 4, 18. 6, 33. ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν et Ἀθηναίων, 2, 86. ἀπό pro ὑπό, 3, 36.
ἀπό (alii ἄπο) fern von, 1, 7. 46. 99. 7, 80.
ἀποβάθρα, 4, 12. 7, 30. p. 288. adn.
ἀποβαίνειν, 1, 39. 83. 2, 87. 3, 33. 4, 11.
ἀποβάλλειν, 1, 63. 2, 33.
ἀπόβασις, 2, 33. 4, 10. τῆς γῆς, 1, 108.
ἀποβλέπειν, 3, 58.
ἀπογίγνεσθαι, 1, 39. 2, 98. 6, 74.
ἀπόγνοια, 3, 85.
ἀποδασμός, 1, 12.
ἀποδεικνύναι, 1, 6. 25. 87. 2, 15. 72. 6, 69.
ἀπόδειξις, 1, 97. 2, 15. 72.
ἀποδεῖσθαι, 2, 13. 4, 38.
ἀποδέχεσθαι, 3, 3. πάντας ὑπόπτους, 6, 53.
ἀποδημητής, 1, 70.
ἀποδιδόναι, 1, 6. 3, 46. 5, 49. 50. 8, 106. restituere, 2, 71. ἀποδόσθαι in servitutem vendere, 1, 29. 7, 87. Pro eo est ἀποδιδόντα, 6, 62.
ἀποδιδράσκειν, 1, 128. 4, 46. 5, 65.
ἀποδιώκειν, 3, 108.
ἀπόδοσις μισθοῦ, 8, 85. ἡ οὐκ ἀπόδ. 5, 35.
ἀποδύντες ἐς τὸ φανερόν, 1, 6.
ἀποζῆν, 1, 2.
ἄποθεν (alii ἄπωθεν), 4, 115. 120. 126. 6, 7. 8, 69.
ἀποθήκη, 2, 40. adn. 6, 97.
ἀποθνήσκειν ὑπό, 1, 9. 4, 107.
ἀποικία, 1, 27. 4, 7. ἄποικοι et ἔποικοι, 2, 27.
ἀποικίζω, 1, 24.
ἀποικοδομεῖν, 1, 134. 7, 73.
ἀποκαθάρσεις χολῆς, 2, 49.
ἀποκαταλαμβάνειν, einholen, 3, 111.
ἀποκαυλίζειν, 2, 76.
ἀποκεῖται εὐεργεσία, 2, 40.
ἀποκινδυνεύειν, 3, 39. 7, 81.
ἀποκλείειν, 2, 176. 4, 34. 6, 34.
ἀποκληροῦν, 4, 8. 8, 70.
ἀπόκλησις, 4, 85.
ἀποκνεῖν, 3, 30. 4, 11. 6, 92.
ἀπόκνησις, 1, 99.
ἀποκολυμβᾶν, 4, 25.
ἀποκομιδή, 1, 137.
ἀπόκρημνος, 4, 31.
ἀποκρίνεσθαι, 1, 3. 3, 61. 4, 72. 6, 88. in morbis quid, 2, 49.
ἀπόκροτος, 7, 27.
ἀποκρούειν, 4, 107. 8, 100.
ἀποκρύπτειν, 2, 52. γῆν, 5, 65.
ἀποκτείνειν, 3, 41. 68.

ἀποκωλύειν, 6, 88. p. 220.
ἀπολαμβάνειν, 1, 7. 4, 14. 102. 5, 8. ἄκρας, 6, 2. ἀπολαμβάνειν et ὑπολαμβάνειν, 6, 58. ἀπολαμβάνεσθαι et ὑπολαμβάνεσθαι, 6, 22.
ἀπολαύειν, 2, 53. ἀπόλαυσις, 2, 38.
ἀπολείπειν, 3, 10. ἐκ τόπου τινός, 5, 4 — 7, 75. ἀπολειφθῆναι, et ὑπολειφθῆναι, 6, 49. p. 171.
ἀπόληψις, 7, 54.
ἀπολισθάνειν, 7, 65.
ἀπολλύναι, 2, 4. 65. 4, 25. 133. 8, 55. ἀπολλύουσι et ἀπολλύασι, 4, 25. 7, 51. 8, 10. 42.
ἀπόλλυσθαι, 3, 57.
ἀπολογεῖσθαι, 1, 72. 3, 62. θανάτου δίκην, 8, 68. διαβολάς, 8, 109.
ἀπολογία, 6, 53. τινός, 3, 61.
ἀπολοφύρεσθαι, 2, 46.
ἀπολύειν, 1, 95. 5, 75. 7, 56. 8, 87.
ἀπομάχεσθαι, 1, 90.
ἀπομιμνήσκεσθαι χάριν, 1, 137.
ἀπομισθοῦν, 3, 68.
ἀπομονοῦν, 3, 28.
ἀπονοεῖν, 7, 81.
ἀπόνοια, 1, 72. 7, 67.
ἀπόνως, 2, 36. ἀπονώτερον, 1, 11.
ἀπόπειρα, 7, 21.
ἀποπειράζειν, 4, 121.
ἀποπειρᾶν, 4, 24. 7, 43.
ἀποπέμπειν, 1, 102. 3, 4. 4, 63.
ἀποπλῆθειν, 7, 68.
ἀπορεῖν, 1, 63. 3, 109. 5, 40. 7, 48. 55.
ἀπορία, 1, 11. 4, 10. 32. 6, 68. 7, 48.
ἄπορος, 1, 9. 52. 2, 77. 4, 32. 34. 127. ἀπορώτερος, 1, 72. 4, 65. generis communis, 5, 110. ἀπορώτατος, 4, 32.
ἀποῤῥηγνύναι τείχη, 4, 69.
ἀποσαλεύειν, 1, 137.
ἀποσημαίνειν, 4, 27.
ἀποσιμοῦν, 4, 25.
ἀποσπᾶν, 7, 80.
ἀποσπεύδειν, 6, 29.
ἀπόστασις, 1, 69. 3, 5. 39. 4, 122. 5, 80. 8, 23. defectio et recessio, Abfall et Abstehen (von einer Sache) 3, 13.
ἀποστατέον, 8, 2.
ἀποσταυροῦν, 4, 69. 7, 80.
ἀποστέλλειν, removeri, 3, 89.
ἀποστερεῖν, 1, 69. τινος ἑαυτόν, sich jemandem entziehen, 1, 40. ἀποστέρησις, 8, 70.
ἀποστολή, 8, 8. 9.
ἀποστρέφειν, 5, 75. 6, 18., umkehren heissen, 4, 97. 5, 75. 6, 18. 8, 108.
ἀποστροφή, 4, 76.
ἀποτειχίζειν, 1, 64. 6, 96. adn. 8, 26.
ἀποτείχισμα, 6, 96. adn. p. 230. 1, 64. 7, 43.
ἀποτειχισμός, 6, 96. p. 229.
ἀποτελεῖν, 4, 69.
ἀποτέμνεσθαι, 8, 46.
ἀποτιθέναι, 1, 77.
ἀποτρέπειν, 3, 68. 89. 4, 24. 8, 108. et ἀποστρέφειν, 5, 75. 6, 18. p. 141.
ἀποτροπή, 3, 39. 45. 82. p. 501.
ἀπουσία, 6, 80.
ἀποφαίνειν, 4, 59.
ἀποφέρειν, 4, 97. 5, 31.
ἀποφεύγειν, losgesprochen werden, 3, 70.
ἀποφοιτᾶν, 2, 98. adn.
ἀποφράσσειν, 8, 104.
ἀποφυγή, 8, 106.
ἀποχρῆσθαι, 1, 68. 3, 81. 6, 17. 7, 42.
ἀποχρώντως, 1, 21. 7, 77.
ἀποχωλοῦν, 7, 27.
ἀποχωρεῖν, 2, 79. 7, 73. ἀποχωρεῖτε, 2, 46.
ἀποχώρησις, 5, 73. 8, 78.
ἀπραγμοσύνη, 2, 63. 6, 18.
ἀπράγμων, 1, 70. 2, 40. 44. 6, 18.
ἀπραγμόνως, 4, 61.
ἄπρακτος, 1, 24. 4, 61. 6, 52. et ἀπράκτως, 6, 48.
ἀπρεπής, 3, 67. 4, 30. ἀπρεπέστατος, 7, 68.
ἀπρόθυμος, 4, 86. 8, 32.
ἀπροσδόκητος, 2, 5. 91. ἀπροσδοκήτως, 7, 21.
ἀπροφάσιστος, 6, 83. ἀπροφασίστως, 1, 48. 3, 82. 8, 2.
ἀπροφύλακτος, 4, 55.
ἅπτειν, 4, 133. ἅπτεσθαι, 4, 97. 2, 50. 8, 15. 92.
ἀπωθεῖν, 1, 37. 2, 89. 3, 39. 5, 22. 6, 87.
ἄπωσις, 7, 34.
ἄρα, 1, 75. ἆρα, 1, 69. ἢν ἄρα, 4, 8. εἰ ἄρα, 8, 100. εἰ ποτε ἄρα, 1, 68.
Ἀργεῖοι, Helotum gens, 5, 34.
ἀργύριον, 2, 7. 4, 26. 69.
ἀργυρολογεῖν, 2, 69. 8, 3.
ἀργυρολόγος, 2, 69. 4, 50. ναῦς, 4, 75.
ἀρέσκειν, 2, 68. 4, 113. τινά, 1, 128. ἀρεσκόμενός τινι, 2, 68.
ἀρετή, 1, 2. 2, 87. 4, 63. 86. 7, 69. 8, 68. virtutis existimatio, 1, 33. 2, 35. p. 306. Wohlthätigkeitssinn, 2, 40. redliche Absicht, 3, 10.

ἀρεταί, Verdienste, 3, 53. extr.
ἀριθμεῖσθαι, 3, 20.
ἀριθμός, 2, 7. 3, 87. 4, 101. ἀριθμῷ, 2, 72. 6, 17.
ἀριστερός, 2, 100.
ἄριστον, 4, 90. 8, 95.
ἀριστοποιεῖσθαι, 7, 39. 8, 108. et ἄριστον ποιεῖσθαι, 7, 39.
ἄριστος, 1, 2. 3, 38. 5, 29. 6, 45. 8, 39.
ἀρκεῖν, 2, 47. 6, 84.
ἀρκούντως, 1, 22.
ἀρκτοῦρος, 2, 78.
ἅρμα, 5, 50.
ἁρμοστής, 8, 5.
ἀρνεῖσθαι, 6, 60.
ἁρπαγή, 2, 98. ἁρπαγὴν ποιεῖσθαί τι, 8, 62.
ἀῤῥωστία, 3, 15. 7, 47.
ἀῤῥωστότερος, 8, 73.
ἀρσήν, 2, 45.
ἀρτᾶν, 2, 76.
ἄρτι, 6, 91. de temporis spatio non proxime praeterito, 2, 16. p. 283.
ἄρτος, 1, 138. 4, 16. adn.
Ἀρτῦναι, 5, 47. p. 51.
ἀρτύνειν, 5, 47.
ἀρχαιολογεῖν, 7, 69.
ἀρχαιολογία Thucydidis v. Argum. libr. 1.
ἀρχαῖος, 2, 15. 4, 3.
ἀρχαιότροπος, 1, 71.
ἀρχεῖα, τά, Ephori Sp. 1, 90. extr.
ἄρχειν, 2, 63. 3, 37. 4, 61. 64. 6, 12. 16. 8, 67. *archontem esse*, 1. 93. c. dat. ibid. ἄρχει τῶν σπονδῶν ἔφορος etc. 4, 118. 5, 19. ἄρχειν et ἄρχεσθαι πολέμου, 1, 144. ἄρχεσθαι, 1, 1. 2, 12. 47. 5, 76. ἄρχεσθαι et composita in sacris usitata, 1, 25. ἄρξαι, sich die Herrschaft erwerben.
ἀρχή, 1, 128. 2, 97. 4, 28. 128 7, 16. 8, 64. αἱ ἀρχαί Ephori Sp. 1, 90. extr. *magistratus*, 6, 54. p. 179. οὐδὲ τὴν ἀρχήν, gar nicht, 6, 56.
ἀρχηγέτης, 6, 3.
ἀρχικὸν γένος, 2, 80.
ἄρχων, *praetor, nauarchus*, 5, 3. 8, 24. *praefectus praesidio urbis*, 4, 67. 69. Boeotorum, 2, 2.
ὠρωγός, 6, 62.
ἀσαφής, 3, 22. 4, 86. 108. ἀσαφῶς, 4, 124.
ἀσεβεῖν, 4, 98.
ἀσέβημα, 6, 27.
ἀσέληνος, 3, 22.
ἄσημος, 6, 8.
ἀσθένεια, 2, 49. 7, 16. 8, 45.
ἀσθενής, 1, 35. 2, 75. 6, 9. ἀσθενεῖς, *pauperculi*, 1, 5. ἀσθενέστερον, 7, 66. ἀσθενέστατος, 3, 52.
ἀσκέπτως, 6, 21.
ἄσκησις, 2, 39. 5, 67.
ἄσμενος, 4, 21. 28. ἀσμένως ἀκρατὴς ὀργῆς οὖσα, 3, 84. p. 510.
ἀσπίς, 3, 22. 4, 9. 93. 7, 79.
ἄσπονδος, 1, 37. 5, 32. ἀσπόνδους νεκροὺς ἀναιρεῖσθαι, 2, 22.
ἀστάθμητος, 3, 59. 4, 62.
ἀστασίαστος, 1, 2.
ἀστέγαστος, 7, 87.
ἀστικός, 5, 20.
ἀστός, 6, 15, 16.
ἀστρατεία, 1, 99. conf. 5, 60. adn.
ἀστύ, Hauptstadt, 2, 15.
ἀστυγείτων, 4, 44. adn. ad. 1, 80.
ἀσφάλεια, 1, 17. 2, 11. 4, 68. 8, 1.
ἀσφαλής, 1, 6. 80. 3, 22. 4, 108. 6, 55. 8, 88. ἀσφαλέστερος, 2, 27. 3, 14. ἀσφαλέστατος, 1, 39. 2, 11. 7, 86. ἀσφαλῶς, 2, 63. 4, 107. 8, 89.
ἀσχολία, 1, 70. 8, 72.
ἄτακτος, 8, 10. ἀτάκτως, 5, 9.
ἀταλαίπωρος, 1, 20.
ἀταξία, 6, 72. 7, 68.
ἀτασθαλία, 6, 59.
ἄταφος, 2, 49.
ἅτε, 4, 130. 7, 24. 8, 52.
ἀτείχιστος, 3, 33. 94. 8, 62. ohne Belagerungsmauer, 1, 64.
ἀτέκμαρτος, 4, 63.
ἀτελής, 5, 46. 8, 40.
ἀτερπέστερον, 1, 22.
ἀτιμία, 5, 34.
ἄτιμος, 3, 58.
ἀτιμώρητος, 3, 57.
ἄτμητος, 1, 82.
ἀτολμία, 4, 120. 5, 9.
ἄτολμος, 8, 96. ἀτολμότερος, 2, 43. 4, 55.
ἀτοπίαι in morbis quid, 2, 51.
ἄτοπος, 8, 38. ἄτοπον πνεῦμα, 2, 49.
ἀτόπως, 7, 30.
ἄτρακτος, 4, 40.
ἀτραπός, 4, 36. 129.
ἀτριβής, 4, 40.
ἄττα, 1, 113. 120. 6, 104. adn. extr.
ἀττικίζειν, 8, 87.
ἀτυράννευτος, 1, 18.
ἀτυχεῖν, 2, 62.
αὖ, 1, 10. 91. 3, 62. 4, 87. 5, 43. 8, 94.

αὐθαδέστερόν τι, 8, 84.
αὐθαίρετος, 1, 78. 144. κίνδυνος, 7, 8. extr. al.
αὐθέντης, 3, 58.
αὐθημερόν, 2, 12. 7, 39. 8, 89.
αὖθις, 4, 63. 5, 76. 7, 58. postea, 8, 14.
αὐλάκια, 5, 16.
αὐλητής, 5, 70.
αὐλίζεσθαι, 6, 7.
αὐλών, 4, 103.
αὐξάνειν, 1, 17. 89. 6, 40.
αὔξησις, 1, 69.
αὐτάγγελος, 3, 33.
αὐταρκεῖν, 7, 15.
αὐτάρκης, 1, 37. 2, 41. αὐταρκέστατος, 2, 36.
αὐτεπάγγελτος, 1, 33. 4, 120.
αὐτερέτης, 1, 10. 3, 18. 6, 91.
αὐτήκοος, 1, 33.
αὐτίκα, 1, 124. 6, 69. τὸ αὐτίκα, 2, 41.
αὐτοβοεί, 2, 81. 5, 3. 8, 72.
αὐτόδεκα, 5, 20.
αὐτόδικος, 5, 18.
αὐτόθεν, 1, 141. 2, 69. 3, 51. ἐκ τοῦ Ἄργους αὐτ. 5, 83. 8, 28.
αὐτόθι, 8, 31. που, 7, 49.
αὐτοκράτωρ, 4, 64. 108. 5, 45. 6, 26. 8, 67. μάχη, 4, 126. στρατηγός, 2, 65. adn. 8, 30. 82.
αὐτοκτονοῦντε, 4, 25. adn.
αὐτόματον, 6, 91.
αὐτομολεῖν, 5, 14.
αὐτομολία, 7, 13. αὐτόμολος, 2, 57.
αὐτονομία, 4, 87.
αὐτόνομος, 2, 63. 3, 10. 5, 18. 77. 7, 57.
αὐτόπολις, 5, 77. 79.
αὐτό redit ad verbum in praegressis latens, 1, 69. 122. 138. 4, 19. et ad totam praecedentem sententiam, 6, 10. αὐτός vice pronominis relativi fungitur in oratione bimembri, 2, 4. 3, 37. 7, 29. αὐτός, solus, 2, 63. extr. 4, 120. von selbst, 4, 69. conf. adn. ad 4, 120. 128. p. 667. 5, 22. αὐτὴ ἡ πόλις, urbs ipsa per se, 6, 54. p. 179. αὐτοί, für ihre Person, 7, 13. cum numeralibus, ut πέμπτος αὐτός, 1, 46. 61. et saep. — sponte, 3, 65. 4, 61. αὐτῷ etc. post. subiectum suum ex abundantia positum, 2, 62. 4, 93. 7, 4. ὁ αὐτός εἰμι τῇ γνώμῃ, 2, 61. 3, 38. τὸ αὐτὸ λέγειν, γιγνώσκειν, 5, 31. 36. αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, 7, 81. αὐτὸς ἕκαστος, 7, 70. p. 335. αὐτοὶ αὐτῶν cum comparativo, 3, 11. 7, 66. 8, 48. παρ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν, 4, 11. αὐτοὶ μόνοι, 4, 65. αὐτοῦ et ἑαυτοῦ, 1, 36. adn.
αὐτοσχεδιάζειν, 1, 138.
αὐτοτελής, 5, 18.
αὐτοῦ ex abundantia additum nominibus locorum, 2, 7. p. 263. 5, 22. 7, 16. 8, 28.
αὐτουργός, 1, 141.
αὐτοφυής, 1, 93.
αὐτόφωρος, 6, 38.
αὐχεῖσθαι, 2, 39.
αὔχημα, 8, 75. αὐχ. et φρόνημα, 2, 62.
αὔχησις, 6, 16. 7, 66.
ἀφαιρεῖν, 4, 134. 7, 5. 8, 46. ἀφαιρεῖσθαι cum dat. 7, 5.
ἀφάνεια, 2, 37.
ἀφανής, 1, 68. 2, 34. 5, 103. 7, 75. 8, 69.
ἀφανέστατος, 1, 23. ἀφανῶς, 3, 43.
ἀφανίζειν, 3, 83. 4, 80. 7, 8. 8, 38. ἀφανίζεσθαι, 1, 8. 38. 3, 83.
ἀφειδεῖν, 2, 44.
ἀφειδής, 4, 26.
ἀφέλκειν, 7, 53.
ἄφθονος, 6, 90. ἀφθόνως, 7, 78.
ἀφίημι, 2, 13. 7, 67. 8, 41. στρατιάν, 2, 78. ἀφιέναι, absegeln, 7, 19.
ἀφικνεῖσθαι, 4, 27. 85. 7, 86. 8, 82.
ἀφίστημι, 1, 15. 93. 3, 70. 5, 82. 6, 88. p. 219. 8, 2. 61. ἀφίστασθαι, abstehen, ablassen, 3, 13.
ἄφνω, 4, 104.
ἀφόρητος, 4, 126.
ἀφορμᾶν, 7, 85.
ἀφορμή, 1, 90. ἀφ. et ἐφορμή, 6, 49.
ἄφρακτος, 1, 6. ἄφρακτον στρατόπεδον, 1, 117.
ἀφρός, 5, 105.
ἀφροσύνη, 1, 122.
ἀφύλακτος, 2, 13.
ἀχείρωτος, 6, 10.
ἄχθεσθαι, 1, 95. 5, 17. 6, 15.
ἀχθηδών, 2, 37. p. 312 sq. 4, 40.
ἀχρεῖος, 1, 74. 2, 40. stultus, 2, 91. imbellis, 2, 78. τὸ ἀχρεῖον ἡλικίας, 2, 44. ἀχρεῖα, unnützes Wissen, 1, 84. ἀχρειότατος, 1, 93.
ἀχρηματία, 1, 11.

ἄχρηστος, 6, 16. ἄχρ. et ἀχρεῖος, 2, 78.
ἄχρι, 8, 68.
ἄψαυστος, 4, 97.

B.

βάθος, 5, 68.
βακτηρία Spartanorum, 8, 84.
βαλανάγρα, 2, 4. adn.
βαλανοδόκη, 2, 4. adn.
βάλανος, 2, 41
βάλλειν, 1, 63. 2, 75. 4, 33. et προσβάλλειν, 4, 116.
βαρβαρικός, 7, 29.
βάρβαρος, 7, 90. βαρβαρώτατος, 8, 98. pro βαρβαρικός, 2, 36. p. 309.
βαρύ, 1, 77.
βαρύνεσθαι, 2, 16. 5, 7. 8, 1.
βαρύτης, 7, 62.
βασανίζεσθαι, 6, 53. 7, 86.
βασιλεία, 1, 13.
βασίλειος, 1, 13.
βασιλεύειν. ἐβασίλευσε, *rex factus est*, 2, 15.
βασιλεύς, 2, 100. sine articulo rex Persarum, 2, 62. 6, 82. βασιλεῖς audiunt tutores regum, 1, 107.
βέβαιος, 1, 2. 70. 2, 83. 4, 81. 6, 10. 7, 77. 8, 56. βεβαιότατος, 1, 138. 6, 23. βεβαιότερος, 1, 8. 3, 18. κίνδυνος, 5, 108. 6, 60. βεβαίως, 1, 2. 2, 7. 4, 72. 114. 6, 28. 8, 24.
βεβαιότης, 4, 51. 132.
βεβαιοῦν, 2, 35. 6, 34. βεβαιοῦσθαι σφᾶς αὐτούς, 1, 73. adn. ad 3, 40. p. 448.
βεβαίωσις, 4, 87.
βέβηλος, 4, 97.
βέλος, 7, 67.
βέλτιστος, 3, 56. 4, 59. οἱ βέλτιστοι, *viri principes*, 8, 47. τὸ βέλτιστον τοῦ ὁπλιτικοῦ, 4, 73. βελτίων, 1, 102. 2, 94. 7, 17.
βῆμα, 2, 34. extr.
βήξ, ἡ, 2, 49.
βία, 1, 43. 4, 62. 6, 54. i. qu. τειχομαχεῖν, 1, 102. βίᾳ ἡμῶν, 1, 43. βίᾳ ἀντέχειν, 1, 11.
βιάζεσθαι, 1, 2. 4, 20. 7, 38. 79. 8, 53. et ἀδικεῖν, 1, 69. passivo sensu, 1, 2.
βίαιος, 1, 95. 5, 73. 8, 66. βιαιότατος, 3, 36. βιαιότερος, 2, 33. 4, 31.
βίος, 2, 57. 8, 24.
βιοτεύειν, 1, 11. 130.
βίοτος, 2, 43. adn.
βιῶναι, 2, 53.
βλάβη, 2, 65. 8, 72.
βλάπτειν, 1, 68. 141. 2, 51. 4, 98. 6, 92. 7, 27.
βλαστάνειν, 3, 26.
βλέπειν, 5, 98. 7, 71.
βοεικός, 4, 128.
βοή, 1, 87. 3, 22. 4, 34. 8, 92. βοῇ κρίνειν, 1, 87.
βοήθεια, 3, 24. 5, 53. 8, 15.
βοηθεῖν, 3, 55. 4, 72. 6, 40. 8, 40. *tueri*, 1, 123. ἐπί τι, 8, 11. ἐπί τινα, 8, 15.
Βοιωτάρχης, 4, 91.
βολή, 5, 65.
βορέας, 3, 23. 6, 104. τὰ πρὸς βορρᾶν, 6, 2.
βόσκειν, 7, 48.
βοτάμια et παραποτάμια, 5, 53.
βούβρωστις, 7, 25. p. 281. adn.
βούλεσθαι, 1, 90. 2, 3. 67. 5, 7. 6, 50. 7, 48. 8, 56. β. ἔς τι, 3, 20. ὁ βουλόμενος, *quilibet*, 4, 68. τὸ βουλόμενον, 1, 90. 6, 24. βουλομένῳ μοι ἐστί, 2, 3. 4, 80. 7, 35. conf. adn. ad 5, 111. βούλεσθαι ὅπως, 3, 51. 69.
βουλεύειν, 2, 44. 3, 44. 4, 15. 5, 116. 7, 47. βουλ. et συμβουλεύειν, 6, 18. et βουλεύεσθαι, 5, 111. βουλεύειν ἅμα, 6, 18. p. 141.
βούλευμα, 3, 36. 8, 36.
βουλευτέον, 1, 72.
βουλευτήριον, 2, 15.
βουλευτής, 8, 69.
βουλή, 1, 138. 3, 70. 5, 38. 6, 9. βουλαὶ Boeotorum, 2, 2. adn. 5, 38.
βούλησις, 2, 35. 3, 68. 4, 108. 5, 105. 7, 57.
βράγχος, 2, 49.
βραδύς, 1, 84. 3, 38. 7, 43. βραδέως, 1, 78.
βραδύτερος, 4, 34.
βραδύτης, 5, 75.
βραχύς, 1, 14. 140. 2, 90. 3, 36. 4, 103. 126. 7, 29. 8, 106. pro μικρός, 1, 130. 2, 21. 22. βραχύ, 7, 2. βραχύτατος, 3, 46. 4, 24. βραχύτερος, 4, 98. 5, 53. βραχέως, 3, 61.
βραχύτης, 3, 42.
βροντή, 7, 79.
βρόχος, 2, 76.
βρῶμα, 4, 26.
βρῶσις, 2, 70.
βύζην, 4, 8. 10.
βωμός, 4, 93.

Γ.

γαλήνη, 4, 26.
γαμεῖσθαι, 1, 128. 6, 55.
γαμικά, τά, 2, 15. 6, 6.
γάρ et sententia causalis praemissa, 1, 72. 115. p. 212. 8, 30. γάρ, aliqui, 1, 120. γάρ τοι et τι, 5, 66. 7, 33. 50. post sententiam per γάρ incipientem verbum ex praecedenti sententia repetendum, 1, 25. 8, 87. γάρ ellipticum, 1, 14. 17. 69. 77. 120. 2, 72. 4, 10. γάρ fere idem, quod nehmlich, 1, 56. γάρ — γάρ, 2, 44. 3, 2. 8, 96.
γε in sententiis disiunctivis, ut κρίνομέν γε ἢ ἐνθυμούμεθα, 2, 40. p. 317. vers. fin. οὕτω γε ἔγωγε, 8, 1. οἵ γε, 1, 11. καί — γε δή, ibid. 4, 78. καί — γε, ibid. ἐπεί γε ἐμοῦ, 8, 97. γ' οὖν. v. γοῦν.
γεγωνίσκειν, 7, 76.
γέλως, 6, 35.
γέμειν, 7, 25.
γενεά, 1, 14.
γενναῖος, 1, 136. 3, 83.
γενναιότης, 3, 82. p. 503.
γέρατα, 1, 13. 50. γέρα τὰ νομιζόμενα, als Darbringungen die herkömmlichen Gaben, 1, 25.
γεραίτερος, 6, 18.
γεύεσθαι, 2, 70.
γέφυρα, 4, 103. Anapi, 6, 66. p. 198.
γεωμόροι, 8, 21.
γῆ, 1, 139. 2, 34. 71. 74. 5, 110. 7, 28. 8, 24. 40. εὐμενής, 2, 74.
γίγνεσθαι, 1, 2. 96. 138. 2, 47. 59. 3, 89. 4, 58. 94. 7, 48. 49. 64. 8, 51. 66. κατὰ χώραν, 3, 24. γεγένητο, 5, 14. τὰ γεγενημένα τῶν Πλαταιῶν, 2, 6. ὅ,τι γένωνται, 2, 52. γεγενημένην suppl. 3, 42.
γνώμη, 1, 70. 7, 8. p. 263. mens, consilium, 1, 53. 91. 2, 38. γν. et ἀμαθία, 2, 68. γν. Richterspruch, 1, 77. sententia, Stimme, 2, 12. 6, 50. γν. das Innere, 2, 43. τὸ ἀσθενὲς τῆς γνώμης, 2, 61. τὸ διαλλάσσον τῆς γνώμης, 3, 10. γν. List, 3, 11. παρὰ γνώμην, 1, 70. 3, 12. 4, 40. 6, 11. p. 128. ταύτῃ τῇ γνώμῃ, in dieser Absicht, 6, 72. conf. 8, 87. 90. γνώμην ἔχειν, die Absicht haben, 3, 25. 31. extr. 4, 125. τὴν γνώμην οὕτως ἔχειν ὡς sequente participii genitivo absoluto, 7, 15. δηλοῦν τὴν γνώμην, 3, 37. γίγνεσθαι ὅτι ἐγγύτατα τῇ γνώμῃ, 3, 40. οἱ φαυλότεροι γνώμην, 3, 83. ἀπὸ τοιᾶσδε γνώμης, 3, 92. τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι, 4, 34. πρός τινος γνώμην ἵστασθαι, 4, 56. extr. γνώμῃ ξυμφέρεσθαι κατὰ σφᾶς αὐτούς, 4, 65. γνώμη ἄδικος, 4, 86. ἀλλοτριώτεροι τὰς γνώμας, 4, 106. πάσῃ τῇ γνώμῃ, 6, 45. τὴν γνώμην ἡσσᾶσθαι, 6, 72. γνώμῃ ἁμαρτεῖν, 6, 78. ταῖς γνώμαις ἀνδρείους εἶναι, 2, 87. προπαρασκευάζειν τὰς γνώμας, 2, 88. γνώμας ποιεῖσθαι, 1, 128. 3, 36. γνώμας προθεῖναι, 3, 36. γνώμης οἰκείας αὐτοκράτωρ, 4, 64. γν. et σῶμα, 3, 65. στάσις ἔνεστι τῇ γνώμῃ, 2, 20. γνώμης ξύνεσις et sim. 1. 75. τῆς γνώμης τὸ μὴ κακηθέν, 2, 87. γνώμης βραχύτης, 3, 42. γνώμη Gesinnung, 4, 128. γνώμης ἁμαρτάνειν, 1, 33. γνώμης ἄλλου μὴ τυγχάνειν, 3, 42. γν. et ὀργή, 1, 70. 4, 19. τὴν γνώμην προσέχειν, 2, 11. 7, 23. γνώμης (alii μνήμης) ἐλλιπής, 7, 8. γνώμης et γνώμῃ σφάλλεσθαι, 4, 18.
γνώμων, ονος, 1, 138.
γνῶναι, 1, 120. 2, 60. 4, 27. 8, 77.
γνῶσιν ἀπιστεῖσθαι, 7, 44.
γοῦν, 1, 2. 10. γοῦν et δ' οὖν, 8, 84.
γράμμα, 4, 5. 5, 29.
γραμματεύς, adn. ad 7, 10. et ad 4, 118. p. 655 sq.
γραμματεύω, 4, 118.
γραφή, 1, 134. παρανόμων, 3, 43. ἀστρατείας et λειποστρατίας, 5, 60. p. 61 sq. δωροδοκίας s. δώρων, 6, 91. ὕβρεως — μοιχείας — ψευδεγγραφῆς — παραπρεσβείας — συκοφαντίας, ibid. p. 226. sq.
γράφω, 1, 133. 7, 14.
γυμνάζεσθαι, 1, 6.
γυμνητεία, 7, 37.
γυμνικός, 3, 104.
γυμνός, 2, 49. τὰ γυμνά, 5, 10.
γυμνοπαιδίαι, 5, 82.
γυμνοῦσθαι, 1, 6.
γύμνωσις, die offene Seite, 5, 71.
γυναικεῖος, 2, 45.
γυνή, 2, 29. 3, 104.
γωνιώδης, 8, 104.

Δ.

δαιμόνιος, 2, 64.
δαίμων, 4, 97.
δάκρυα, 7, 75.
δάνεισμα, 1, 121.
δαπανᾶν, 4, 3. 6, 47. 8, 45.
δαπάνη, 1, 88. 2, 77. 8, 46. sumtus et unde sumtus fiant, 3, 31. p. 433.
δάπανος, 5, 103.
δάς, δᾳδός, 7, 53.
δασύ, 4, 29.
δέ post parenthesin illatum, 1, 18. 3, 107. 4, 132. 8, 79. post participium, 7, 27. in apodosi, 1, 11. 2, 46. 65. 3, 98. 8, 70. δέ pro γάρ, 1, 77. 86. 8, 69. δέ — τε, 1, 69. 3, 40. 4, 95. δ' οὖν, ubi est, 3, 84. 8, 87. δέ pro γάρ, 1, 77. δέ praegresso participio, 7, 27.
δέδοικα, 1, 49. 2, 11. 3, 77. 4, 27. 7, 15. ἐδέδισαν, 4, 55.
δεῖ, 2, 77. 4, 55. 8, 82. τὰ δέοντα, 1, 138. δέουσαι μιᾶς τεσσαράκοντα, 8, 7. δέον, 2, 89. 4, 17. 5, 66. ἑνὸς δέοντι et δέοντος, 4, 102. δεῖ et δεῖσθαι permutantur, adn. ad 4, 130. ἐλαχίστου ἐδέησε, 2, 77.
δείλη ὀψία, 3, 74. 4, 69. 8, 25.
δεῖμα, 2, 102. 7, 80.
δεῖν, ligare, 1, 93.
δεινός, 1, 120. 2, 42. 3, 40. 66. 4, 59. 83. 6, 104. 8, 46. τὰ δεινά, der Krieg, 2, 40. δεινὸν οὐ καθ' ἓν μόνον, 7, 75. δεινότατος, 2, 51. 3, 53. δεινότερος, 3, 45. 4, 10.
δεινότης, 8, 68.
δεινοῦν, 8, 74.
δειπνοποιεῖσθαι, 4, 103. et δεῖπνον ποιεῖσθαι, 7, 39. adn.
δεῖσθαι, 1, 32. 3, 55. 4, 21. 7, 63. τινά, 5, 36. extr. ὅπως, ibid.
δέκα, 6, 50.
δεκαετής, 5, 26. p. 33.
δεκάμφορος ναῦς, 7, 25. p. 281.
δεκάπλεθρον, 6, 102. adn. ad 6, 69. p. 230.
δελφινοφόρος, 7, 41.
δελφίς machina, ibid.
δένδρα, 4, 69. δένδρεα, arbores frugiferae, 2, 75.
δεξιός, 5, 10. δεξιοί et ἀμαθεῖς, 3, 37. adn. 82. p. 504 sq. δεξιὸν κέρας pro τὸ δ. κ. 4, 31. adn.
δέος, 1, 26. 3, 14. 5, 50. Ehrgefühl, 2, 37.
δέρρεις, 2, 75.
δεσμοῖς φυλάσσειν, 4, 41.
δεσποσιοναῦται Helotae, 5, 34.
δεσπότης, 6, 80.
δεύτερος, 2, 97. 6, 78. δεύτ. et ὕστερος, 3, 49.
δέχεσθαι, 1, 37. 2, 11. 5, 94. 6, 44. 7, 77. ἀγορᾷ — ὕδατι — ὅρμῳ, 6, 39. adn.
δεχήμερος, 5, 26. 32.
δή opinionem significat ab aliis allatam, ut δῆθεν, 3, 10. 104. 4, 47. 6, 80. adn. ad 6, 31. sonum addit vocibus, 1, 74. post superlativum, 1, 1. 2. 50. 2, 64. γάρ δή, 1, 8. γε δή, 4, 78. ὁπότε δέ — ἐνταῦθα δή, 8, 53. δή που, 1, 121. 8, 87. οἷα δή, 8, 84. ἀεὶ δή ποτε, 1, 13. ὀλίγοι δή, 1, 33.
δῆθεν, 1, 92. 127. 3, 68. 111. 4, 99.
δῆλος, 1, 140. 3, 64. δῆλον δέ — γάρ, 1, 11.
δηλοῦν, 1, 3. 11. 134. 2, 35. 7, 38. cum participio, 1, 21. μὴ δηλοῦν, dissimulare, 1, 82.
δήλωσις, 4, 126.
δημαγωγός, 4, 21.
δημιουργός, 5, 47.
δημοκρατεῖσθαι, 8, 73.
δημοκρατία, 2, 37. 65. 8, 90.
δῆμος, 2, 65. 8, 64. 70. δῆμος apud Spartanos quid, 1, 67. δῆμος et πόλις, 2, 19. 3, 2. οἱ δῆμοι τῆς Ἀττικῆς καλούμενοι, 2, 19. extr. δῆμος plebs, 2, 65. 3, 27. 5, 4. δῆμος populare imperium, 6, 28. ἐπὶ τῷ δήμῳ, contra populare imperium, 6, 61. τὸν δῆμον καταλύειν, 3, 81. καταπαύειν, 1, 107. fin. δῆμος ex adverso ponitur tyrannidi, 6, 89. p. 223. δήμου προειστήκει, 3, 70. προστάται, 3, 82. init. 6, 35.
Δημοσθένη et Δημοσθένην, 3, 107.
δημόσιος, 2, 35. 5, 67. sine articulo, 6, 31. τὸ δημόσιον, 5, 18. δημοσίᾳ, 4, 121. 5, 67.
δημοτικός, 6, 28. δημοτική et δημοτελὴς ἑορτή, 2, 15. p. 281.
δῃοῦν, 2, 13. 3, 26.
διά c. acc. 6, 56. διά cum genit. et acc. quid differant, 1, 83. 2, 40. p. 320. 6, 57. 61. p. 186. διά cum genitivo per, praeter, 6, 101. δι' ἀσφαλείας, 1, 17. δι' ἀχθηδόνα,

4, 40. δι' ὀργῆς, 2, 11. 5, 29. διὰ μάχης ἐλθεῖν, 2, 11. δι' ἐλάσσονος, 7, 4. δι' ἡσυχίας ἔχειν, 2, 22. δι' ὄχλου εἶναι, 1, 73. δι' ὀλίγου, 6, 11. 7, 70. adn. οἱ διὰ πλείστου, 4, 115. διὰ πολλοῦ, 3, 94. οἱ διὰ μέσου, 8, 75. διὰ παρασκευῆς, 4, 8. 8, 95. διὰ φυλακῆς, 8, 39. ἔχειν, 7, 8. p. 263 sq. διὰ χειρὸς et μετὰ χειρὸς ἔχειν, 2, 13. p. 270. διὰ χρόνου, 2, 94. ἐπιμιγνύναι διὰ θαλάσσης, 1, 2. δι' ἐλαχίστης βουλῆς, 1, 138. διὰ νυκτὸς, 2, 4. διὰ κενῆς, 4, 126. διὰ προφυλακῆς, 4, 30. διὰ πάσης, 1, 14. διὰ τοσούτου, 2, 29. δ. βραχείας μελλήσεως, 5, 66. διὰ φόβου εἶναι, 6, 58.
διαβαίνειν, 3, 106. 4, 103.
διαβάλλειν, 3, 109. 4, 22. 8, 86. τινά, 8, 81. τινὰ ἔς τι, 8, 88. διαβάλλεσθαι, 8, 83. 109. τινι, 8, 81. ὁ διαβάλλων, accusator, 3, 4.
διάβασις pons, vadum, 6, 101. p. 244. — 3, 23. 7, 74.
διαβατήρια, 5, 54. 116.
διαβατός, 2, 5.
διαβιβάζειν, 4, 8.
διαβοᾶν, 8, 53.
διαβολαί, 1, 127. 2, 65. 6, 29. 90. 8, 91. 109. διαβ. et διαφοραί, 2, 65.
διαβόλως, 6, 15.
διαβουλεύεσθαι, 2, 5. 6, 34.
διάβροχος, 7, 12.
διάγγελος, 7, 48. p. 308. adn. 7, 73.
διάγειν, zögern, 1, 90. — 4, 78. 7, 71. cum participio, 7, 39.
διαγίγνεσθαι, 5, 16.
διαγιγνώσκειν, 1, 87. 3, 53. 4, 46.
διαγνώμη, 1, 87. 3, 42. 67.
διάγνωσις, 1, 50.
διαγωνίζεσθαι, 1, 39. 8, 46.
διάδηλος, 4, 68.
διαδιδράσκειν, 7, 85.
διαδιδόναι, 1, 76. 4, 38. 8, 29.
διαδικαιοῦν, 4, 106.
διαδοχή, 2, 36. 7, 27.
διάδοχος, 8, 85.
διαδύνειν, 4, 110.
διάζωμα, 1, 6.
διαζωννύναι, 1, 6.
διαθέειν, 8, 92.
διαθορυβεῖν, 5, 29.
διαθροῦν, 6, 46. 8, 91.
διαιρεῖσθαι τοῖς ἔργοις, 5, 26. τὸ διῃρημένον, 2, 76. p. 367.
διαίρετος, 1, 84. [illegible]
δίαιτα, 1, 6. 135. 6, 15. [illegible] ort, 2, 102.
διαιτᾶσθαι, 2, 14. 7, 77. [illegible] θεοὺς νόμιμα, 7, [illegible]
διαίτημα, 1, 6.
διακεῖσθαι, 1, 7[illegible] 8, 38.
διακελεύειν, 8, 97.
διακελευσμός, 7, 71.
διάκενος, 4, 135. 6, 71.
διακηρυκεύεσθαι, 4, 37.
διακινδυνεύειν, [illegible]
διακινεῖν, 5, 25.
διακλέπτειν, 7, 85.
διακληροῦσθαι, 8, [illegible]
διακομίζειν, 3, 23.
διάκονος, 1, 153.
διακόπτειν, 2, 4.
διάκοσμος, 4, 93.
διακοσμεῖν, 1, 20.
διακρίνειν, 1, 49. 10[illegible] 3, [illegible] 4, 25. διακρίνεσθαι πρὸς [illegible] ἐπ' οἴκου, 4, 25. 6, 40. [illegible] 5, 79. [illegible]
διακριτέα, 1, 86.
διακωλύειν, 1, 133. [illegible] 17. [illegible]
διακωχή, 3, 87.
διαλανθάνειν, 2, 68.
διαλέγειν, 5, 59. 6, 57. 8, 93.
διαλείπειν, 5, 10. 7, 38.
διαλλακτής, 4, 60.
διαλλάσσεσθαι, 1, 120. adn. [illegible] 6, 47.
διαλύειν, 1, 140. 3, 8[illegible] 5, 1[illegible]
διάλυσις, 1, 137. 4, 19.
διαλυτής, 3, 82.
διαμαρτάνειν, 7, 44.
διαμαρτία, 4, 89.
διαμᾶσθαι, 4, 26.
διαμάχεσθαι, 3, 42. 6, 41.
διαμέλλειν, 1, 142. 6, 72.
διαμέλλησις, 5, 99.
διαμέμφεσθαι, 8, 89.
διαναυμαχεῖν, 8, 78.
διανιστάναι, 4, 128.
διανοεῖσθαι, 1, 1. 5, 46. 8, 49. sequente futuro, 8, 55. non iungitur cum participio, 1, 141. [illegible] τατα τούτου [illegible], 3, 40. p. 450.
διάνοια, 1, 138. 2, 21. 5, 9. 6, 21. ἀναγκαῖος, 7, 60. ἐν διανοίᾳ εἶναι, 6, 65.
διαπαντός, quomodo participiis iungatur, 1, 36.
διαπειρᾶν, 6, 91.

διαπεραιοῦν, 8, 32.
[illegible], 8, 24.
διαπλεῖν, 4, 25.
[illegible], 7, 85.
διάπλους, 3, 93.
διαπολεμεῖν, 6, 37. 7, 14.
διαπολέμησις, 7, 42.
διαπομπή, 6, 41.
διαπόντιος, 1, 141.
διαπορεύειν, 3, 52.
διαπράσσειν, 1, 87. 131. 3, 72. 4, 29. διαπράσσεσθαι, 3, 82. 5, 80.
διαπρεπής, 2, 34. 6, 16.
διαρκής, 1, 15.
διαρπάζειν, 8, 31.
διάῤῥοια, 2, 49.
Διάσια, 1, 126.
διασκευάζειν, 4, 38.
διασκοπεῖν, 6, 59. 7, 48. c. genit. 1, 52. 7, 71. 8, 4.
διασπᾶν, 7, 78.
διάστασις ἔς τινα, 6, 18.
διασταυροῦν, 6, 97.
διάστημα supplendum, 4, 24. 7, 69.
διασώζεσθαι, 3, 39.
διατάσσειν, 4, 31. 130.
διατείχισμα, 3, 34. 7, 60.
διατελεῖν, 6, 89. cum participio, 7, 38.
διατιθέναι, 6, 57.
διατρέχειν, 2, 7. 4, 79.
διατρίβειν, 1, 125. 7, 43. διατριβῆναι, 8, 78.
διατριβή, 3, 38. 5, 8. 2.
διαφαίνεσθαι, 1, 18. 2, 51.
διαφέρειν, 1, 18. 3, 42. 83. vers. fin. 5, 102. 6, 54. διαφέρει, 3, 82. init. διαφέρειν, i. q. κρεῖσσον γίγνεσθαι, 3, 83. διαφέρειν πολέμους, 1, 11. 6, 54. τὰ διαφέροντα, 3, 82. init. διαφερόντως, 2, 60. 8, 68. διαφερόντως τι, 1, 138.
διαφεύγειν, 2, 60. 3, 22. 6, 78. διαφεύγειν ἔξω, 6, 90. διαφ. losgesprochen werden, 3, 40.
διαφευκτός, 3, 23.
διαφθείρειν, 2, 5. 77. 4, 40. 6, 18. effringere, 1, 2. 24. extinguere, 2, 51. ναῦν, 2, 84. 92. διέφθαρτο, 7, 84.
διαφθορά, 8, 86.
διαφιέναι, 7, 82. p. 291.
διαφορά, 1, 112. 2, 62. 3, 10. 4, 83. 7, 57. διαφοραί, 2, 65. 3, 11. 82. init. διαφοραί et διαβολαί, 2, 65. et πόλεμοι, 4, 61. διαφορεῖν, 6, 91. p. 227.
διάφορος, 2, 27. 3, 54. 4, 3. 79. 6, 15. 8, 75. διάφορα, 1, 78. 140. 2, 37. 3, 82. init. διάφορον μᾶλλον, 4, 4. τι τὸ διάφορον, 7, 55. διαφόρως, 7, 71. ἔχειν, 6, 18.
διάφραγμα, 1, 133.
διαφορέω, 7, 32. p. 291.
διαφυγγάνω, 7, 44.
διαφυγή, 8, 11.
διαχείρισις, 1, 97.
διαχεῖσθαι, 2, 75. τὰ διαχεόμενον, 2, 76. Cum hoc loco propter neutrum conf. 4, 4. ὡς ἕκαστόν τι, ubi v. Arn.
διαχρῆσθαι, 1, 126. 3, 36. 81.
διαψηφίζεσθαι, 4, 88.
διαψῦξαι ναῦς, 7, 12.
δίγλωσσος, 8, 85.
διδασκαλεῖον, 7, 29.
διδάσκαλος, 5, 80.
διδάσκω, 1, 76. 2, 93. 5, 86.
διδαχή, 1, 120.
διδόναι, 1, 28. 5, 10. διδόναι καὶ δέχεσθαι τὰ δίκαια, 1, 37. διδόναι ὅρκον, 3, 82. p. 504. διδόναι, *dare paratum esse*, 1, 140. διδ. sequente infin. 2, 27.
διεγγυᾶν, 3, 70.
διείργειν, 6, 1.
διεκπλεῖν, 1, 50. 7, 36. p. 296.
διέκπλους, 1, 49. 7, 36. *enavigatio*, 7, 69. p. 334.
διεξέρχεσθαι, 3, 45.
διεορτάζειν, 8, 9.
διέρχεσθαι, 1, 82. 4, 62. 7, 43.
διετήσιος, 2, 38.
διέχειν, 8, 95. διέχετον, 2, 86.
διηγεῖσθαι, 6, 54.
διήκειν, 4, 36. adn.
διίημι, 5, 47. διιέναι exercitum, 7, 32. p. 292. adn.
διικνεῖσθαι, 7, 79.
διιστάναι, 1, 18. 4, 61. 6, 77.
δικάζειν, 1, 28. 5, 31. δικάζεσθαι, 1, 28. 3, 44. 5, 79.
δίκαιος, 4, 22. 106. 5, 18. 98. δικαίως, 4, 62. 118. δικαιότερον, 4, 118. ἐκ τοῦ δικαίου, 2, 89. δίκαιοι (ἐστε) καταστήσαντες, 3, 59. extr.
δικαιοῦν, 2, 67. 4, 64. 122. 6, 89. δικαιοῦσθαι, 3, 40.
δικαίωμα, 1, 41. 6, 79. 80.
δικαίωσις, 1, 141. 3, 82. p. 499 sq. 5, 17. 8, 66.
δικαστήριον, 3, 105.
δικαστής, 1, 37. 4, 83.

δίκη, 1, 28. 78. 5, 41. 49. δίκαι et δίκαιον, 5, 18.
δίμοιρον, τό, 1, 74.
δίοδος, 2, 4. 5, 47.
διοικοδομεῖν, 8, 90.
δίολκος, 4, 42. adn.
διολλύναι, 3, 40. 8, 26. διόλλυσθαι nunquam cum sensu activo, 3, 40. 7, 71. p. 339.
διολύγιος, 7, 75. p. 342. adn.
διόρυγμα Xerxis in monte Atho, 4, 109.
διορύσσειν, 2, 3.
διότι, 3, 81. 4, 62.
διπλάσιος, 1, 10. 86. 7, 67. διπλασίως, 8, 1.
διπλοῦν τεῖχος adn. ad. 6, 96. p. 230sq.
δίς, 2, 51.
διφθέραι, 2, 75. βασιλικαί, 1, 129.
δίχα, 1, 64. 4, 61. 8, 46.
δίψα et δίψος, 2, 49. 7, 87.
διωθεῖν, 2, 84. 4, 109.
διώκειν, 2, 63. 91. 4, 33.
δίωξις, 3, 97. 4, 44. δίωξιν ποιεῖσθαι, 8, 102.
δοκεῖν, 1, 29. 84. 2, 21. 102. 3, 36. 4, 15. 8, 90. δοκεῖν δέ μοι, 8, 64. δοκεῖν supplendum, 3, 42. ἢ δοκεῖτε, 4, 62. δοκεῖν φαίνεσθαι, 1, 122. δοκεῖν et φαίνεσθαι, 1, 2. δοκεῖν putare, 4, 14. 62. δοκεῖν εἶναι, nunquam εἶναι δοκεῖν, 1, 77.
δόκησις, 2, 35. p. 307. 2, 84. 4, 126. δόκησις cum infinitivo fut. et aor. 4, 55. δόκησις δώρων, 5, 16.
δοκιμάζειν, iudicare probandum esse, 2, 35. p. 307. 3, 38. 6, 53.
δοκός, 2, 76. 4, 112.
δόξα, 1, 32. 2, 42. 4, 12. 126. 7, 66.
δοξάζειν, 1, 120.
δοράτιον, 4, 34.
δορί, 1, 128. 4, 98. 99.
δορυφορεῖν τινα, 1, 130. δορυφόρος, 6, 56.
δόσις, 1, 137. δόσεις ἐμβόλων, 7, 36. adn.
δουλεία, 1, 8. 2, 72. 5, 23. 6, 40.
δουλεύειν, 1, 81. 2, 63. 5, 92.
δοῦλοι et ἀνδράποδα, 5, 9. p. 13 sq.
δουλοῦν et δουλοῦσθαι, 2, 61. 4, 34. 6, 77. δουλοῦσθαι τὴν γνώμην, 4, 34. δουλοῦσθαι et ἀνδραποδίζειν, 1, 113.
δούλωσις, 3, 10. δ. et ἀνδραποδισμός, 1, 98.
δρᾶν, 1, 6. 131. 2, 40. 3, 68. 4, 19. 5, 66. 6, 16. 25. 8, 50. δρᾶν rem universe significat, quae deinde non addito pronomine pluribus explicatur, 2, 60. 6, 11. conf. adn. ad 6, 36. 91. ἔδρασαν τοῦτο ἐς κρέατα, 2, 49. p. 338. conf. 3, 40. p. 449.
δραστήριος, 2, 63. 4, 81.
δραχμή, 3, 17.
δρεπανοειδής, 6, 4.
δρέπανον, 6, 4.
δρόμος, 4, 31. 112. 5, 3.
δύναμις, 1, 2. 3, 93. 4, 108. 6, 92. 7, 77. 8, 2.
δύνασθαι, 1, 88. 4, 105. 6, 36. τοὺς λόγους ὡς ἔργα δυναμένους, 6, 40. 7, 58. 8, 23. οἱ δυνάμενοι, 6, 39. μέγα δύνασθαι, 6, 58.
δυναστεία, 3, 62.
δυναστεύειν, 2, 102.
δυνατός, 1, 13. 2, 15. 3, 86. 4, 65. 5, 89. 7, 60. 8, 40. οἱ δυνατοί, 8, 21. δυνατώτατος, 1, 14. 2, 2.
δύνειν de stellis, 2, 78.
δύο, 4, 87. 8, 63. τὰ δύο μέρη, 1, 74. 2, 10. 47. et saep. τοῖν et τῶν δυοῖν, 8, 44. δύο et δυεῖν, 5, 84. δυσί et δυοῖν, 8, 101. δυοῖν et δυεῖν, 4, 8.
δυςανασχετεῖν, 7, 71.
δύςβατος, 4, 129.
δυςέμβατος, 4, 10.
δυςέρως, 6, 13.
δυςεςβολώτατος, 3, 101.
δύσις, 2, 96. de stellis, 2, 78.
δύςκλεια, 3, 58.
δύςνους, 2, 60.
δύςοδος, 1, 107.
δυςπρόςβατος, 4, 129.
δυςπρόςοδος, 5, 65.
δυςτυχεῖν, 5, 46. 6, 16.
δυςτυχής, ein Vagabund, 2, 41. adn.
δυςτυχία, 6, 55. 7, 86.
δυςχερής, 4, 85.
δυςώδης, 2, 49.
δωμάτιον, Gemach, 1, 134. adn.
δωρεά, 3, 51.
Δωριῆς ἡ μητρόπολις, 3, 92.
δωροδοκία, δωροδόκημα, Attici iuris vocabula, 5, 16.
δῶρον, 2, 101. δώρων δόκησις, 5, 16.

E.

ἐάν semper Thuc., nunquam ἄν, 4, 46. 6, 13. 18. 8, 75. ἐὰν καὶ ὁτιοῦν παραβαθῇ, 4, 23. ἐάν et εἰ, 3, 44.
ἐᾶν, 1, 137. 2, 69. 4, 16. 8, 46. etc

ἐᾶν — οὐδὲ εἶα, 1, 28. 6, 72. οὐκ ἐάσειν, ibid.
ἔαρ, 8, 7. πρὸς ἔαρ, 4, 135. et saep.
ἑαυτῶν pro σφῶν, 3, 78. ἑαυτοὺς et ἀλλήλους, 3, 81. ἑαυτοῦ et αὐτοῦ, 1, 36. adn. ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, 4, 68. πρὸς ἑαυτῶν, 7, 36. ἐν ἑαυτοῖς et ἐν ἀλλήλοις, 4, 25.
ἐγγηράσκειν, 6, 18.
ἐγγίγνεσθαι, 2, 49. 8, 9. ἐγγενησόμενον, 7, 68.
ἐγγράφειν. ἐγγεγραμμένος κτείνειν, 1, 132.
ἐγγύς, 2, 44. 71. 7, 69. ἐγγύτατος, 1, 20. 3, 62. 4, 67. 8, 96. ἐγγύτερος, 2, 21. ἐγγυτάτω κείμενον, 3, 38. ἐγγύτατα γίγνεσθαί τινι τῇ γνώμῃ, 1, 143.
ἐγγώνιος, eckicht, non viereckig, 1, 93.
Ἔγεστα et Αἴγεστα, 6, 6. p. 121.
ἐγείρειν, 1, 121.
ἐγκαθέζεσθαι, 4, 21. νόμῳ, 5, 70.
ἐγκαθίστασθαι, 1, 4.
ἐγκαθορμίζεσθαι, 4, 1. adn. ad 6, 49.
ἐγκαλλώπισμα, 2, 62.
ἐγκάρσιος, 2, 76. 6, 99. ἐγκάρσιον τεῖχος, 6, 66. adn. et ad 6, 96. p. 230. 7, 4. ἐγκαρσίως, 2, 76.
ἐγκαρτερεῖν, 2, 61.
ἐγκατακλείειν, 5, 83.
ἐγκαταλαμβάνειν, 4, 19. ἐγκαταληφθέντες et ἐγκαταλειφθέντες, 4, 8.
ἐγκαταλέγειν, 1, 93.
ἐγκαταλείπειν, 2, 80. 102. ἐγκαταλειφθέντες et ἐγκαταληφθέντες, 4, 8. 7, 30. p. 289.
ἐγκατάληψις, 5, 73.
ἐγκατασκήπτειν, 2, 47.
ἐγκατοικοδομεῖν, 3, 18.
ἐγκεῖσθαι, 1, 144. 2, 59. 4, 22. 80. 5, 73. 8, 85.
ἔγκλημα, 1, 34. 78. 4, 23. 86.
ἐγκράζειν, 8, 84. ἐγκραγόντες, ibid.
ἐγκρατέστερος, 1, 118. ἐγκρατῶς, 6, 92.
ἐγκύπτειν, 4, 4.
ἐγχειρεῖν, 1, 84. 4, 47. 8, 24.
ἐγχειρίδια, 3, 70.
ἐγχειρίζειν, 5, 118.
ἐγχρονίζειν, 3, 27.
ἐγχώριον, τό, 4, 78.
ἐγώ et ἡμεῖς, Thuc. nunquam permutat, 6, 89.
ἐδάφη, 1, 10. ἐς ἔδαφος ἐκ τῶν θεμελίων, 3, 68.
ἕδρα, 5, 7.
ἐθελοδίδαμος, 7, 78.
ἐθάς, 2, 44.
ἐθελοντηδόν, 8, 98.
ἐθελοντής, 3, 20.
ἐθελοντί, 8, 2.
ἐθελοπρόξενος, 3, 70.
ἐθελούσιος κίνδυνος, 7, 8. extr. adn.
ἔθνος, 1, 24.
εἰ et ἤν, 2, 5. 3, 44. 6, 21. εἰ et ἐάν, 3, 44. εἰ vel ἤν deficiente apodosi, 3, 3. εἰ, ob nicht, 1, 2. 4, 40. εἰ ob, 1, 141. εἰ cum coniunctivo, 1, 139. 6, 21, 8, 53. εἰ δὲ μή, sin minus, 1, 27. 28. alioqui, 1, 78. 6, 86. εἰ μὴ εἰ, 1, 17. εἰ μή, adverbialiter, 2, 18. 5, 47. 7, 38. εἰ μὴ καὶ et εἰ καὶ μή, 6, 60. εἰ μὴ — ἀλλά, 2, 11. εἴ τε, 6, 7. 8, 24. εἴ τε pro εἰ δέ, 2, 84. 8, 24. εἰ οὐ, 1, 121. 3, 55. εἴ τῳ ἱκανὸς τεκμηριῶσαι, 1, 9. εἰ cum optat. sine ἄν, 7, 79. εἰ sequente optativo et indicat. 1, 27. 8, 53. c. indicativo praeteriti, 1, 37. εἰ καί et καὶ εἰ, 2, 60. εἰ καί id. qu. καίπερ, 5, 47. εἰ ἄρα c. optat. 2, 5. 12. εἴ πως, 1, 58. 2, 67. εἴ ποθεν, 1, 82. εἰ — ἢ εἰ, 4, 62. εἴ ποι, 8, 55. καὶ εἴ του ἄλλου locutio elliptica, 7, 21. εἰ cum protasi deest, 1, 71. p. 167. 2, 60. 102. εἰ μή τι et εἴ τι μή, 1, 72. 6, 40. p. 165. εἰ consilium, non conditionem indicans, Praef. p. XIV. εἴ του ἄλλου in sententia in medio interposita, 7, 21.
εἴδειν, 3, 118. 4, 67. 6, 33, 8, 87.
εἰδέναι ὅτι et ὅπως, 1, 122.
εἶδος, 2, 50. 8, 56. 90. pro τρόπος, 8, 89. adn. ἐπὶ πλεῖστα εἴδη, 2, 41.
εἰκάζειν, 1, 10. 3, 20. 4, 126. 6, 60. 92. 8, 46.
εἰκαστής, 1, 138.
εἴκειν, 1, 38. 82.
εἰκός, 4, 8. 5, 88. 6, 2. 7, 17. 72. εἰκότως, 1, 37, 4, 73. ἐκ τοῦ εἰκότος, 2, 89. τὸ οὐκ εἰκός, 2, 89.
εἰκοστή, 6, 54. 7, 28. εἰκοστολόγοι ibid. adn.
εἶμι, 3, 64. 4, 72. 100. 5, 30. ἰέναι et εἶναι, 3, 12. ἰέναι ἐπί τινα, ib. 3, 62. 4, 93. ἐπὶ Κατάνην, 6, 65. ᾔεσαν, non ᾖσαν vel ᾔσαν Thuc., 1, 1. ἰέναι ἐς πόλεμον, 1, 1. ἐς πεῖραν, 2, 41.
εἰμί, 1, 132. 2, 7. 77. 5, 40. 6, 65. 8, 14. supplendum, 1. 120. ἑκὼν

εἶναι, 1, 21. 2, 89. conf. adn. ad 6, 12. 14. extr. 7, 81. p. 351. ὡς παλαιὰ εἶναι, 1, 21. πρῶτον, — τὸ νῦν εἶναι et sim. 2, 89. 3, 12. adn. 4, 28. 6, 12. adn. 6, 14. 8, 48. τὸ ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, 8, 48. οὐκ ἔστι cum genit. 6, 22. ἔστιν ἃ χωρία, 1, 12. οἵ, 7, 11. εἰσὶν οἵ, 7, 44. εἶναι ἐς, 8, 95. εἶναι ὀρθῶς, 2, 87. εἶναι inservit circumscribendo participio, 1, 1. εἶναι pro ἐνεῖναι, 6, 12. ὢν iuxta καλεῖσθαι, 3, 82. adn. p. 504 sq. quando apud τυγχάνω omittatur, 8, 66. τὸ ὄν, die Wirklichkeit, 5, 8. ὢν supplendum, 1, 122. 138. 3, 62. 70. 82. p. 505. 112. 4, 17. 32. 85. 126. 5, 8. 6, 57. 7, 86. 55. 8, 33. 63. 101. extr. ἐστί suppl. 1, 120. εἶναι c. genit., zu etwas gehören, 1, 134. ἐσσοῦνται, 5, 77. τὰ ὄντα καὶ ἀπαναλισκόμενα, 7, 14. ἔστι τῷ ἐπιδεῖν, 7, 61.

εἰπεῖν, 3, 38. 4, 118. 6, 82. 7, 5. *ad populum ferre*, 4, 118. 8, 15. τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, 1, 138. p. 238.

εἴπερ, 1, 69. 124. adn. 2, 89. ἄξιοι εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι, 1, 70. εἴπερ — γε, 3, 113. εἴπερ ποτὲ μάλιστα δή, 4, 55.

εἴργειν, 1, 62. 95. 4, 9. 63. Et 1, 35. corrige εἵρξουσι pro εἵρξουσι.

εἰρεσία, 7, 14.

εἰρήνη, 1, 124. 4, 20. 61. ἐν εἰρήνῃ, ἐν τῇ εἰρήνῃ, 1, 144.

εἰρηναῖος, 1, 29.

εἱρκτή, 1, 131.

εἰς pro ἐς quando ap. Thucydidem, 2, 38. p. 313. Apud Matth., quo in adnotatione usus sum, scribe: und in den Zusammensetzungen ἐπεις — *mit folgendem kurzen Vocal.*

εἷς, 4, 92. 8, 86. non semper auget vim superlativi, ut μίαν πόλιν μάλιστα ἠδικηκώς, 3, 39. cum superl. 3, 39. 8, 68. ἑνὸς δέον, 4, 102. εἷς οὐδ' εἷς et εἷς οὐδείς, 2, 51. ἕν, 2, 97. 7, 14.

εἴσω, 8, 67. εἴσ., ἔσωθεν et ἐντός adn. ad 6, 96. p. 231. fin.

εἶτα, 1, 35.

εἴτε — εἴτε, 7, 1.

εἴωθα, 2, 45. 4, 108. 8, 68. εἴωθα et ἔωθα, 6, 58. εἰωθότες τι, 3, 82. p. 500.

ἐκ τοῦ ὑπέρφρονος, 2, 62. ἐκ τοῦ ὁμοίου, 1, 143. 3, 12. 4, 10. ἐξ ἴσου, 1, 140. ext. 4, 62. 63. ἐκ τοῦ ἴσου, 3, 12. ἐκ τῶν τάξεων, 3, 87. ἐκ τῶν πολέμων θάπτεσθαι, 2, 34. ἐκ πολέμου, 1, 120. 124. ἐξ εἰρήνης, 1, 120. ἐξ ἡμισείας, zur Hälfte, 5, 20. ἐκ μέσου, zur Hälfte, 4, 133. ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον, 1, 2. ἐξ ὀλίγου, 2, 11. 61. 4, 108. ἐκ καταλόγου, 3, 87. ἐκ τοῦ εὐθέος, 1, 34. ἐκ in compositis pro ἔξω, 1, 131. 132. 3, 55. 7, 69. Conf. in ἐκδιαιτᾶσθαι et ἐκπρεπής. ἐξ et ἔξω, 3, 114. ἐκ παρέργου, 7, 27. 28. ἐξ ἀνάγκης, 7, 27. ἐκ nach einer Seite hin, 1, 64. 7, 31. 8, 33. ἐκ περιόντος, 8, 46. ἐκ περιουσίας, ibid. ἐκ τῶν παρόντων, 4, 73. p. 611. ἐκ καινῆς, 3, 92. ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, 1, 39. conf. adn. ad 3, 82. p. 503. ἐκ τοῦ εἰκότος, 2, 89. ἐξ ἐπιβουλῆς, 8, 92. ἐκ πλείονος, 5, 82. 8, 91. ἐκ προσηκόντων, 3, 67. ἐκ causam indicans, 1, 2. 2, 62. 6, 38. ἐκ τοῦ δικαίου, 2, 89. [illegible] ἐς ἔδαφος ἐκ τῶν θεμελίων, 3, 68. ἐξ ἑνός γέ του τρόπου, 6, 34. πείσαντες ἐκ τῶν λόγων, 5, 61. τῇ ἐξ ἑαυτῶν ξυνέσει, 3, 37.

ἑκάς, 1, 80.

ἑκασταχόθεν, 7, 20.

ἑκασταχόσε, 4, 54. 6, 5.

ἕκαστος, 2, 87. 4, 25. 5, 4. 7, 64. 8, 1. ὁ ἕκαστος, 2, 22. 24. quomodo dicatur 7, 67. p. 330. ἕκαστοι et ξύμπαντες, 4, 73. ἕκαστος supplendum post μηδείς, οὐδείς, 4, 10. 8, 66.

ἑκάτερος, 4, 34. 5, 26. ὁ ἑκάτερος, 2, 22. 4, 22. καθ' ἑκάτερα, 7, 59. οὐχ ἑκάτεροι et οὐδέτεροι, ibid. ἑκατέρωθεν, 3, 6. 7, 78.

ἑκατόμπεδον, 3, 68. v. Boeckh. C. I. Vol. 1. p. 177. a.

ἑκατόν, 2, 56.

ἐκβαίνειν, 7, 14.

ἐκβιάζειν, 5, 98.

ἐκβιβάζειν, 5, 98. elliptice, 6, 64.

ἐκβοᾶν, 1, 105.

ἐκβοήθεια, 3, 18.

ἐκβοηθεῖν, 1, 105.

ἐκβολή in narratione, 1, 97. σίτου, 2, 19. adn. 2, 102. 4, 1.

ἐκδεῖαι, 1, 99. 2, 69.

ἔκδημος, 1, 15.

ἐκδιαιτᾶσθαι, 1, 132.

ἐκδιδάσκειν, 6, 80.

ἐκδιδόναι (τέκνα, γυναῖκα) 8, 21.
ἐκδιδράσκειν, 6, 7.
ἐκδιώκειν, 1, 24.
ἐκδρομή, 4, 127.
ἔκδρομος, 4, 125.
ἐκεῖ καταπεφευγώς et sim. 3, 71. ἐκεῖ pro ἐκεῖσε adn. ad 6, 77. p. 208.
ἐκεῖνος, 3, 88. 4, 124. 8, 82. ἐκεῖνοι pro αὐτοί, 2, 7. pro σφῶν, 8, 45. ἐκείνου pro ἑαυτοῦ, 8, 12. Conf. 2, 13. ἐκείνως, 1, 77. 3, 46. 6, 11. ἐκεῖνος, dort, 1, 51. ἐκ. τε in appositione, 2, 15. p. 282 sq.
ἐκεῖσε — ἐκεῖ et ἐκεῖθεν, 1, 62. 3, 71. 6, 77.
ἐκεχειρία, 4, 58. 117. 5, 32. δεχήμερος, 5, 26. p. 33.
ἐκκαρποῦσθαι, 5, 28.
ἐκκάμνειν ὀλοφύρσεις, 2, 51.
ἐκκλέπτειν, 1, 115.
ἐκκλησία, 2, 22. 5, 46. ἐκκλ. — ἀγορά et ξύλλογος, 2, 22. init.
ἐκκλησιάζειν, 8, 77. ἐκκλ. et ἐξεκκλησιάζειν, 8, 93.
ἔκκλητοι Spartae, 1, 67. adn.
ἐκκλίνειν, 5, 73.
ἐκκολάπτειν, 1, 132.
ἐκκομίζεσθαι, 2, 78. 7, 23.
ἐκκρεμαννύναι, 7, 75.
ἐκκρίνειν, 6, 31.
ἐκκρούειν, 4, 128.
ἐκλέγειν, 4, 59.
ἐκλείπειν, 2, 29. 4, 114. ἐκ τόπου τινός, 5, 80.
ἔκλεκτος λίθος, 6, 3. 66.
ἐκλιπές, 1, 97. 4, 52.
ἐκλογίζεσθαι, 1, 80. 2, 40. 4, 10.
ἐκνικᾶν, 1, 3. 21.
ἑκούσιος, 7, 8. ἑκ. et ἑκών, 1, 32. 138. 144. 1, 31. p. 432. 3, 33. ἑκουσίως, 4, 19. ἑκούσιος et ἑκουσίως, 8, 68. καθ' ἑκουσίαν (γνώμην) 8, 27. ἑκούσιοι et ἀκούσιοι κίνδυνοι, 7, 8. extr.
ἐκπέμπειν, 1, 95. 4, 49. 108.
ἔκπεμψις, 4, 85.
ἐκπίπτειν, 1, 2. 123. 8, 81. de navibus, 2, 92. 8, 34. ἐκπ. ἀπὸ τῶν ἐλπίδων, 8, 81.
ἐκπλεῖν, 6, 23. 8, 102. pro ἐκπλέοντα διαφυγγάνειν, 8, 102.
ἐκπλήγνυσθαι, 4, 125.
ἐκπληκτικός, 8, 92.
ἔκπληξις, 2, 94. 4, 34. 7, 42.
ἐκπλήσσειν, 2, 38. 60. 6, 11. 7, 63.
ἔκπλους, 3, 4. 7, 50.
ἐκπνεῖν, 6, 104.
ἐκποδὼν στῆναι, 1, 40.
ἐκπολεμεῖν, 6, 77. et ἐκπολεμοῦν, 8, 57.
ἐκπολιορκεῖν sensu semper proprio apud Thuc. 1, 131. 134. 7, 14.
ἐκπονεῖν, 3, 38.
ἐκπορίζεσθαι, 1, 82. 6, 83.
ἐκπρεπής, 1, 38. ἐκπρεπέστερον, 3, 55.
ἔκπυστος, 3, 30.
ἔκπωμα, 6, 32.
ἐκρήγνυσθαι, 8, 84. ἐκραγέντες, ib.
ἔκσπονδος, 3, 68. ἔκσπονδοι πόλεις, 1, 40.
ἐκστρατεύεσθαι, 4, 129. 5, 55.
ἔκστασις, animi cruciatus et angor, 7, 71. p. 337.
ἐκτειχίζειν, 4, 4.
ἐκτίνειν, 5, 49.
ἕκτος, 8, 33.
ἐκτός, 2, 7. 4, 25. 8, 67.
ἐκτροπή, 5, 65.
ἐκτρύχειν, 3, 93. 7, 48.
ἐκφέρειν, 3, 84.
ἐκφεύγειν, 2, 4.
ἐκφοβεῖν, 6, 11.
ἐκφορά, 2, 34.
ἐκφροντίζειν, 3, 45.
ἐκχρηματίζεσθαι, 8, 87.
ἑκών, 1, 96. 2, 89.
ἐλαία, 6, 99.
ἔλασις, 1, 139.
ἔλασσον, 1, 125. 2, 22. 65. 4, 67. 7, 4. 8, 87. ἔλ. indeclinabile, 2, 13. p. 271 sq. 6, 1, 95. 8, 6.
ἐλάσσω, 7, 28.
ἐλασσοῦσθαι, 1, 77. 2, 62. 4, 59.
ἐλαύνειν, 1, 126. 8, 118.
ἐλάχιστος, 2, 18. 77. 4, 74. 7, 68.
ἐλεγεῖον, 1, 132.
ἐλέγχειν, 1, 131. 6, 86.
ἔλεγχος, 1, 135. 3, 53.
Ἕλειοι in Aegypto, 1, 110.
ἔλεος et οἶκτος, 3, 40.
ἐλευθερία, 4, 86. 7, 86. 8, 64. τῆς ἐλευθερίας τὸ πιστόν, 2, 40. extr.
ἐλεύθερος, 2, 43. ἐλευθέραις, 2, 65. ἐλευθερώτατος, 7, 69.
ἐλευθεροῦν, 3, 51. 4, 80. 118. ὁ ἐλευθερῶν, 1, 69. 2, 8. 4, 85.
ἐλευθέρωσις, 2, 72.
ἕλη, τά, in Aegypto, 1, 110.
ἕλκειν, 1, 50.
ἕλκος, 2, 49.
ἕλκωσις, 2, 49.

ἐλλαμπρύνεσθαι, 6, 12.
Ἑλλανοδίκαι, 5, 50. adn.
Ἑλλάς de viro, 2, 36. p. 309. pro Ἑλληνικός, 1, 131.
ἐλλείπειν, 1, 80. 120. 1, 69. deficere, 5, 103.
Ἑλλὴν γυνή, 2, 36. p. 309. πόλεμος, ibid.
Ἕλληνες νεανίσκοι, 8, 69.
ἑλληνίζεσθαι, 2, 68.
Ἑλληνικόν, τό, pro οἱ Ἕλληνες, 1, 40. conf. 2, 45.
ἐλλιπής, 4, 55. 6, 69. 7, 8. τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης, 4, 63. 7, 8. constr. 5, 1. p. 4. 7, 8. p. 263.
Ἕλος apud Syracusas, 6, 66. p. 197. init.
ἐλπίζειν, 1, 1. 2, 11. 3, 9. 5, 111. 6, 78. ἐλπ. τῇ τύχῃ, 3, 97. sequente infin. praes. et aor. 3, 95.
ἐλπίς, 1, 69. 138. 2, 42. 3, 14. 4, 62. 5, 83. 7, 25. 77. 8, 48. 81. vox mediae significationis, 6, 87. ἐλπὶς τοῦ φόβου, 7, 61. ἐλπίς τινος et περί τινος, 8, 81. ἐν ἐλπίδι εἶναι sequente infinitivo aoristi, 3, 3. 4, 70. ἐλπ. μεγάλη, μεγίστη, spes magnarum, maximarum rerum, 6, 31. extr. 7, 76. n. 1. ab init.
ἐμβαίνειν et ἐσβαίνειν, 3, 80.
ἐμβάλλειν, 4, 14. 7, 34. ἐμβ. ἐς γῆν, 4, 65. ἐμβαλὲν (ἐμβαλῆν) ὅρκον, 5, 77. p. 80., ubi fortasse scribendum est ἐμβλῆν ὅρκον, nam in libris est ἐμενλῆν.
ἐμβατήρια Spart. 1, 50. 5, 69. extr. adn.
ἐμβιβάζειν, 1, 53.
ἐμβοᾶν, 4, 34. 112.
ἐμβολή, aries, 2, 76. 7, 34. 70. navium, 2, 89. 7, 36. 70. p. 335. pro ἔμβολον, 2, 76. 7, 40.
ἔμβολον, 7, 34. adn. 36.
ἐμμένειν, 1, 2. 23. 4, 19. 5, 18. 6, 86.
ἔμμισθος, 6, 22.
ἐμός, 6, 79. 7, 86.
ἐμπαλάσσεσθαι, 7, 84.
ἐμπαρασχεῖν, 6, 12. 7, 56.
ἐμπειρία, 2, 85. 4, 10. 5, 7. 6, 18.
ἔμπειρος, 1, 80. 2, 4. ἐμπειρότερος, 1, 18. 2, 77. ἐμπειρότατος, 1, 81.
ἐμπιμπράναι, 1, 8. 6, 75.
ἐμπίπτειν, 2, 49. 76. 4, 28. 6, 24. ἐμπίπτει νόσος, 2, 48. ἐμπίπτειν ἐν, 7, 17.
ἐμπλήκτως, 3, 82. p. 500.
ἔμπνους, 1, 134.
ἐμποδών, 1, 53. 2, 45.
ἐμποιεῖν, 1, 2. 3, 38. 4, 81.
ἐμπολιτεύειν, 4, 106.
ἐμπορία, 1, 2.
ἐμπόριον, 4, 103.
ἔμπορος, 6, 31.
ἐμφανής, 2, 21. 4, 86.
ἐμφράσσειν, 4, 8.
ἔμφρων, 2, 84.
ἔμψυχος, 7, 29.
ἐν, apud, 7, 4. ἐν ξυγκομιδῇ, zur Erntezeit, 3, 15. ἐν εἰρήνῃ, zur Friedenszeit, 1, 144. ἐν δικαστίαις γίγνεσθαι, vor den Richterstuhl kommen, 3, 59. ἐν ὑμῖν, durch euch, 3, 57. ἐν μέτρῳ εἴκοσι σταδίων, durch eine Breite von etc. 2, 35. 6, 1. Conf. 4, 113. 6, 97. p. 235. 7, 8. et s. v. κινδυνεύειν. ἐν ex abundantia repetitur, 3, 53. ἐν τοῖς νόμοις, nach den Gesetzen, 1, 77. 5, 49. ἐν σφίσιν, unter sich, 4, 25. 5, 15. 38. 69. 8, 4. 8. 76. 7, 67. ἐν ἑαυτοῖς, 4, 25. 5, 15. 38. ἐν pro ἐς, ubi cum perfecto iungitur, 3, 71. ἐν ᾧ, 1, 39. 2, 35, p. 306. extr. 3, 84. p. 510. 6, 55. 7, 29. ἐν ᾧ μή, ibid. ἐν τομῇ, 1, 93. ἐν χρῷ navigare, 2, 84. ἐν κράτει, im Besitze von Macht, 2, 29. ἐν οἴῳ τρόπῳ, 1, 97. conf. 6, 54. p. 178. 7, 67. ἐν τοῖς πρώτοις, 4, 105. 7, 19. 27. 8, 89. ἐν πρώτοις, ibid. ἐν τοῖς πρῶτοι et ἐν τοῖς πρώτοις, 7, 19. ἐν τοῖς πρῶτοι, 1, 6. 3, 82. 7, 24. 8, 90. ἐν τύχῃ γίγνεται, 4, 73. ἐν τῷ πρὸ τοῦ et τούτου, 1, 32. ἐν τῷ τοιούτῳ τοῦ καιροῦ, 7, 2. p. 256. ἐν τοῖς πλεῖσται, 3, 17. ἐν βλάβῃ εἶναι, 5, 52. ἐν ὅσῳ, 8, 61. ἐν τῷ ἔργῳ, in der Schlacht, ibid. ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι, 1, 24. ἐν εἰδόσιν, 2, 36. 43. 4, 59. 6, 77. ἐν ἴσῳ καὶ εἰ, 2, 60. ἐν ὁμοίῳ, 4, 106. σφάλλεσθαι ἔν τινι, 2, 35. p. 305. 2, 65. Verba ex ἐν composita, 2, 44. p. 328. ἐν omittitur apud nomina urbium, 1, 73. 5, 18. p. 25. ἐν τοῖς χαλεπώτατα, 7, 19. adn. 7, 71. p. 338.
ἐνάγειν, 2, 21. 4, 24. ἐς δίκην, 3, 70.
ἐναγής, 1, 126. 139.
ἐναγίζειν, 5, 11.
ἐναγωνίζεσθαι, 2, 74.
ἐναλλάσσεσθαι, 1, 120.

ἐναντίος, 1, 29. 3, 55. 8, 90. ἐναντιώτατος, 3, 42. ἐναντία, im Gegentheil, 1, 32. 6, 79.
ἐναντιοῦσθαι, 1, 137. 2, 40. 4, 21.
ἐναντίωμα, 4, 69.
ἐναντίωσις, 8, 50.
ἐναποθνήσκειν, 3, 104.
ἐναποκλᾶν, 4, 34.
ἐναταῖος, 2, 49.
ἐναυλίζεσθαι, 4, 54.
ἐνδεής, 1, 77. 2, 87. 5, 9. ἐνδεᾶ, was hinter eines Erwartung zurückbleibt, 1, 70. 77. 102. ἐνδεέστερος, 4, 65. ἐνδεεστέρως, 2, 35. 4, 39.
ἔνδεια, 7, 82. adn. ad 1, 99.
ἐνδεικνύναι, 4, 126.
ἐνδεκαταῖος, 2, 97.
ἐνδέχεσθαι, 1, 124. 3, 87. 4, 18. 7, 49. ἐνδέχεται, es ist möglich, 1, 140.
ἔνδηλος, 2, 64. 4, 41. 6, 36. ἐνδηλότατος, 1, 139.
ἔνδημοι ἀρχαί, 5, 47. ἐνδημότατος, 1, 139.
ἐνδιατρίβειν, 2, 18. 7, 81.
ἐνδιδόναι, 3, 37. 4, 89. 7, 48. 66. 8, 54. ἐνδιδ. σπασμόν, 2, 49. p. 336.
ἔνδοθεν, 8, 71.
ἐνδοιάζεσθαι, 1, 122. 6, 91.
ἐνδοιαστῶς, 6, 10. 8, 87.
ἔνδον, 4, 104. 8, 67.
ἐνδύειν, 1, 130.
ἐνέδρα, 3, 90. 5, 56.
ἐνεδρεύειν, 4, 67.
ἐνείδειν, 1, 95. 7, 58.
ἐνείλλειν, 2, 76.
ἐνεῖναι, 2, 20. 4, 97. 8, 66.
ἕνεκα, 2, 101. 8, 87. ἕν. τούτου γε, 1, 143. extr. ἕνεκα tantum et ἕνεκεν Thucydides, 6, 56. p. 181. extr.
ἐνεργοὶ νῆες, 3, 17.
ἔνερσις, 1, 6.
ἐνευδαιμονεῖν, 2, 44.
ἐνεχυράζειν ἄνδρα adn. ad 2, 40.
ἐνθάδε, 7, 62.
ἔνθεν, 7, 81. ἔνθεν καὶ ἔνθεν, 2, 76.
ἐνθένδε, 2, 1.
ἐνθυμεῖσθαι, 1, 120. 3, 40. 5, 32. 7, 18. 8, 68. c. genit. 1, 42. erfinden, 2, 40. p. 317 sq.
ἐνθύμησις, bange Ahnung, 1, 132. κατὰ ἐνθύμησιν, ibid.
ἐνθυμία, 5, 16.
ἐνθύμιον ποιεῖσθαι, 7, 18. 50.
ἔνι, 2, 40.
ἐνιαύσιος, 4, 117.
ἐνιαυτός, 1, 93. 4, 118.
ἐνιέναι, 4, 115.
ἐνίστασθαι, 8, 69.
ἐννέα, 5, 26. ἐννεάκρουνος, 2, 15. Ἐννέα ὁδοί, 1, 100.
ἔννομος, 4, 60.
ἐνοικεῖσθαι, 6, 2.
ἐνοικίζεσθαι, 6, 2.
ἐνοικοδομεῖν, 3, 85. zumauern, 6, 51.
ἐνορᾶν, 3, 30.
ἔνορκοι, foedere recepti, 2, 72.
ἐνσκήπτειν, 2, 47.
ἔνσπονδος, 1, 35. 3, 10. ἔνσπονδοι πόλεις, 1, 40.
ἐνστρατοπεδεύεσθαι, 2, 20.
ἐνταῦθα in apodosi, 1, 46. 2, 58.
ἐντειχίζεσθαι, 6, 90.
ἐντελευτᾶν, 2, 44.
ἐντελής, 8, 78.
ἐντέμνειν, 5, 11.
ἐντί, 5, 77.
ἐντάσεις, 5, 70.
ἐντός, 2, 9. 4, 28. epexegetice additum, 1, 133. τὰ ἐντός, das Innere des Mundes, 2, 49. ἐντὸς τοῦ ἀκριβοῦς, 5, 90. ἐντὸς ποιεῖν τὴν τάξιν, 7, 5.
ἐντυγχάνειν, 4, 40. ὅτῳ ἐντύχοιεν, 7, 29.
Ἐνυάλιος, ὁ, templum Martis, 4, 67.
ἐνωμοτία, 4, 8. 5, 68.
ἐξαγγέλλειν, 8, 51.
ἐξάγγελος, 8, 51.
ἐξάγγελτος, 8, 14.
ἐξάγειν ἐπὶ πονηρότερα, 6, 89. ἐξάγεσθαι, 1, 93.
ἐξαιρεῖν, besiegen und unterjochen, 3, 113. 5, 43. conf. ξυνεξαιρεῖν.
ἐξαιρεῖσθαι, ausladen, 8, 28. 90.
ἐξαίρειν, 7, 24.
ἐξαίρεσις, 8, 90. adn.
ἐξαίρετος, 3, 68. ἐξαίρετον ποιεῖσθαι, 2, 24.
ἐξαλείφειν, 3, 20. 57. ἐξαληλιμμένος, 3, 20.
ἐξαλλάσσεσθαι, 5, 71. 77.
ἐξαμαρτάνειν, 2, 22.
ἐξανάγεσθαι, 2, 25. 8, 16.
ἐξαναχωρεῖν c. acc. 4, 28.
ἐξανθεῖν, 2, 49.
ἐξανίστασθαι, 7, 49. 77.
ἐξαπαλλάσσεσθαι, 4, 28.
ἐξαπατᾶν, 2, 4.
ἐξαπιναίως, 2, 48. 4, 25.
ἐξαργυρίζειν et ἐξαργυροῦν, 8, 81.
ἐξαρτᾶσθαι de rupe, 6, 96. p. 231.
ἐξαρτύεσθαι, 1, 14. 80. 6, 17. 37.

ἐξελαύνειν, 1, 118. 2, 13. ἐξελαύνεσθαι ὑπὸ νεῶν, 3, 70.
ἐξεκκλησιάζειν, 8, 93.
ἐξελέγχειν, 3, 64.
ἐξεργάζεσθαι, 1, 142. 4, 4. 6, 101.
ἐξέρχεσθαι, 4, 81. 7, 11. exsequi, 1, 70.
ἐξετάζειν, 6, 27. 8, 35.
ἐξέτασις, 4, 74.
ἐξευρίσκειν, 4, 118.
ἐξηγεῖσθαι, 3, 93. portenta interpretari, 7, 50. aussprechen, darstellen, effari, 1, 138. constr. 1, 19. 71. 3, 55. 6, 85.
ἐξήγησις, interpretatio portentorum, ibidem.
ἐξηγητής, interpres portentorum, 7, 50.
ἑξῆς, 2, 1. παντὶ ἑξῆς τεκμηρίῳ πιστεῦσαι, 1, 20.
ἐξιέναι, exire, 4, 65. 8, 67. in bellum proficisci, 1, 77. ἐκδήμους στρατείας, 1, 15.
ἐξιέναι de ostiis fluviorum, 1, 46. 2, 102.
ἐξικνεῖσθαι, 1, 70.
ἐξίστασθαι, 2, 61. 4, 28.
ἐξισοῦν, 6, 87.
ἔξοδος, 2, 10. 5, 14. profectio in bellum, 1, 77.
ἐξοικεῖσθαι, ganz bewohnt seyn, 2, 17.
ἐξορκοῦν, 5, 47.
ἐξορμεῖν ναῦν, 7, 14.
ἐξοτρύνειν, 1, 84.
ἐξουσία, 1, 16. 38. 3, 45. 5, 8 ἐξ. καὶ δύναμις, 1, 31. ἐξ. ἐς τὴν δίαιταν, 7, 69.
ἐξυβρίζειν, 1, 84. 8, 39.
ἔξω, 1, 10. 2, 18. 7, 69. ex abundantia adiectum, 4, 129. 7, 6. pro ἐκτός, 8, 67. ἐξ. τοξεύματος, 7, 30. τὰ ἔξω πράγματα, 1, 68. ἡ ἔξω πόλις, Acradina, 6, 3. p. 115. 6, 66. p. 192. 193.
ἐξωθεῖν, 2, 90. 5, 72.
ἔξωθεν, 2, 49.
ἔοικε, 1, 38. 82. 4, 61.
ἑορτή, 1, 70. 5, 50. ἑορτή et ἱερομηνία, 3, 56.
ἐπαγγέλλειν, 5, 49. 6, 66. τὰς σπονδάς, 8, 10.
ἐπάγειν, 4, 64. ἐπάγεσθαι, 3, 10. et ὑπάγεσθαι, 3, 63.
ἐπαγωγή 3, 82. advectio, subvectio, 7, 4. p. 258. οἱ ἔσπλοι τῆς ἐπαγωγῆς, 7, 24.
ἐπαγωγός, 4, 88. 6, 8.
ἐπαινεῖν, 2, 25. 4, 65.
ἐπαινέτης, 2, 41.
ἔπαινος, 1, 84. 2, 3. 3, 104. 4, 120.
ἐπαίρειν, 6, 40. 4, 18. 8, 2. ἐπαίρεσθαι sequente infin. 81, 25.
ἐπαιτιᾶσθαι. 8, 9. 81.
ἐπαίτιος, 5, 65.
ἐπακολουθεῖν, 4, 128.
ἐπακούειν, 1, 82.
ἐπακτός, 6, 20.
ἐπαληθεύειν, 4, 85. 8, 52.
ἔπαλξις, 4, 69. 7, 28. παρ' ἔπαλξιν, 2, 13. p. 273.
ἐπαμύνειν, 6, 6.
ἐπαμφοτερίζειν, 8, 85.
ἐπαναβιβάζειν, 3, 32.
ἐπανάγειν, 7, 3.
ἐπαναγκάζειν, 5, 31.
ἐπαναγωγή, 7, 4. p. 258.
ἐπαναίρεσθαι βακτηρίαν, 8, 84.
ἐπανάσεισις, 4, 126.
ἐπανάστασις, 3, 39. [illegible] 8, 21.
ἐπαναχωρεῖν, 4, 44.
ἐπαναχώρησις, 3, 89.
ἐπανειπεῖν, 6, 60.
ἐπανέρχεσθαι, 4, 135.
ἐπανίστασθαι, 3, 39. 6, 28.
ἐπανισοῦν, 8, 57.
ἐπανορθοῦν, 7, 77.
ἐπάντης, 7, 79.
ἐπάνωθεν, 2, 99.
ἐπάρατος, 2, 17. 8, 97.
ἐπαυλίζεσθαι, 4, 134.
ἐπαυρέσθαι, 2, 53.
ἐπαχθής, 6, 54.
ἐπεί, 1, 5. 12. init. 4, 67. 6, 61.
ἐπείγεσθαι, 1, 93. 4, 105. 8, 41. sensu transitivo, 3, 2. 10. 8, 7. ἐπειχθείς, 3, 3.
ἐπειδή, 4, 130., ubi perperam olim ἐπειδάν. ἐπειδὴ δέ, 1, 11. 3, 10. οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδή, 1, 6. p. 92. ἐπ. c. optativo, 1, 49. 2, 10.
ἔπειμι, 4, 38. 5, 10. 7, 27. ἐπιόντας et ἐπιόντας, 4, 128. 131.
ἐπειπεῖν, 1, 67.
ἐπεισαγωγή, 8, 92.
ἐπεισέρχεσθαι, 2, 38. adn.
ἔπειτα, 1, 10. 7, 61. ἔπειτα δέ, zunächst aber, 6, 11. τὰ ἔπειτα, 5, 27.
ἐπεκβαίνειν, 8, 105.
ἐπεκβοηθεῖν, 7, 53.
ἐπεκδρομή, 4, 25.
ἐπέκεινα, 7, 58. 8, 104. τὰ ἐπέκεινα, 6, 63.

ἐπεκθεῖν, 4, 34.
ἐπέκπλους, 8, 20.
ἐπεξάγειν, 8, 9. 54.
ἐπεξάγειν, 5, 71. 7, 51. 52. 6, 95.
ἐπεξαγωγή, 8, 106.
ἐπέξειμι, 1, 84. 2, 22.
ἐπεξέρχεσθαι, 1, 22. 3, 40. 67. 5, 100. ulcisci, 3, 40.
ἐπεξέτασις, 6, 42.
ἐπεξιέναι τὰ δεινότατα, 3, 82. p. 306.
ἐπέξοδος, 5, 8.
ἐπεργασία, 1, 139.
ἐπερέσθαι. ἐπήροντο nonnulli libri habent pro ἐπηρώτων, 1, 25.
ἐπέρχεσθαι, 1, 70. 97. 7, 64. ἐπέρχ. τινα, 4, 60. 5, 110. commeare, 4, 120.
ἐπερωτᾶν, 1, 118. 3, 92. 7, 10. 8, 29.
ἐπερώτησις, 4, 38.
ἐπεσβαίνειν, 4, 14.
ἐπεσβάλλειν, 3, 13.
ἕπεσθαι, 2, 87. 3, 65. μετά τινός, 7, 57. p. 321. coll. 7, 52.
ἐπεσπλεῖν, 4, 13. 6, 2.
ἐπεσφέρεσθαι, 3, 53.
ἐπέτειος, 2, 80. ἐπέτ. et ἐπετήσιος, ibid.
ἐπεύνακτοι Helotae, 5, 34. adn.
ἐπέχειν, 1, 23. 2, 101. 8, 94. ἐπ' ἀμφότερα, 7, 48. i. q. ἐφεδρεύειν, 8, 105. ἐπέχειν τι, 2, 76. ἐπισχεῖν, 1, 90. 7, 33. 50. ἐπισχόντας, 5, 46. erreichen, 2, 77.
ἐπέχεσθαι (einhalten) non dicitur, 7, 33. p. 292.
ἔπη, ornatus verborum, 2, 41. p. 321. 3, 67.
ἐπηλυγάζεσθαι, 6, 36. adn. ad Marcell. §. 52.
ἐπηλύτης, 1, 9.
ἐπήν, 5, 47. 8, 58.
ἐπήρεια, 1, 26. κατ' ἐπήρειαν, aus Bosheit, ibid.
ἐπί in verbis compositis, 4, 120. Conf. ἐπιβουλεύσασθαι, 3, 82. ἐπιφέρειν, 1, 141. p. 243. cum dat. contra, 1, 40. 2, 92. 5, 51. 90. conditionem significat, 1, 34. während, 6, 34. extr. 61. c. acc. adversus, 2, 11. 68. 3, 68. 5, 7. 8, 11. c. accusativo aliquo vice subiecti vel obiecti fungitur, velut ἐπὶ μέγα τείχους, magnam muri partem, 2, 76. Conf. 1, 50. 4, 3. init. 12. 100. 7, 65. ἐπί cum nominibus urbium bis in genitivo, ut ἐπὶ Μυκάλης, 2, 102. 7, 26. 8, 79. ἐπί cum participiorum genitivis, 8, 36. ἐπί cum numeralium genitivis et accusativis, velut ἐπὶ ὀκτὼ et simil. 6, 67. 7, 79. ἐπ' ἀσπίδας πέντε καὶ εἴκοσι, 4, 95. ἐπὶ τὸ αὐτό, 6, 104. ἐπὶ τῇ γῇ, ad versus terram, 3, 93. ἐπὶ δεινοῖς pro ἐν δεινοῖς, 1, 70. ἐφ' ἑαυτῷ εἶναι, 8, 58. ἐφ' ἑαυτῶν, 1, 141. τὸ ἐφ' ἑαυτῶν, 1, 16. 141. ἐπὶ σφῶν αὐτῶν, 2, 66. ἐφ' ἑαυτῆς et ἀφ' ἑαυτῆς, 6, 40. τὸ ἐπ' ἐκείνους εἶναι, 8, 48. ἐπὶ ἔτει ἑκατοστῷ, 8, 68. ἐπὶ θάλασσαν, in Asiam Minorem, 1, 128. τὸ ἐπὶ θάτερα, 8, 33. ἐπὶ ἴσῃ, 1, 145. ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ, 1, 27. ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις, 5, 79. ἐπὶ κέρως, 2, 90. 6, 32. 8, 104. ἐπὶ λόγῳ, aus einem gewissen Grunde, 1, 102. ἐπὶ μακρότατον σκοποῦντες, 1, 1. ἐπὶ μεῖζον, 1, 88. ἐφ' ὃ ἐξεπέμποντο, 1, 59. ἐπὶ πολύ, 1, 12. 4, 12. 5, 16. 6, 45. subiecti vel obiecti vice fungens, 4, 3. ἐπὶ πλέον, 2, 29. ἐπὶ πλεῖστον, 1, 2. 3. 4. 2, 35. 4, 14. et saep. ἐπὶ τὸ πολύ, 1, 12. ἐπὶ τὸ πλεῖον ἀγγέλλεσθαι, 6, 34. p. 158. ἐπὶ τὸ προσαγωγότερον, 1, 21. ἐπὶ ῥητοῖς γέρασι, 1, 13. ἐπὶ ῥητοῖς χωρεῖ, 1, 122. τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι, 4, 28. ἐπὶ σφῶν, 5, 67. p. 68. ἐπὶ σφῶν αὐτῶν, 2, 63. ἐφ' ἡμῶν, so lange wir im Amte sind, 6, 38. ἐπὶ τείχει, 3, 22. 8, 69. Conf. s. v. τεῖχος. et 7, 37. ἐπὶ τεσσάρων, 2, 90. ἐπί τινι εἶναι, 3, 12. 7, 12. ἐπί τινα ξυμβοηθεῖν, 7, 25. τὰ ἐπὶ τούτοις, 1, 65. 7, 62. ἐπὶ τοῖσδε ὥστε, 3, 114. ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ὑπόπτῳ, 6, 85. ἐπὶ αὐτομολίας — αὐτομολίᾳ, 7, 13. p. 267. adn. ἐπὶ φάλαγγος, 2, 90. adn. 6, 32. adn. ἐφ' ᾧτε, 1, 103. 113. ἐπὶ προφάσει, 1, 141. ἐπὶ Χρυσίδος ἱερωμένης, 2, 2. ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο, 6, 45. ἐπὶ τοῖς ἄλλοις, praeter cetera, 7, 86. ἐφ' ἡμέραν, auf einen Tag lang, 4, 69. ἐπὶ τῷ ὀνόματι, 6, 33.
ἐπιβάλλειν, 2, 76. 4, 25.
ἐπιβάτης, 6, 31. 43. 8, 61.
ἐπιβιῶναι, 3, 51.

ἐπιβλάπτειν, 8, 109.
ἐπιβλής, 2, 4. adn.
ἐπιβοᾶσθαι, 3, 59. 6, 16.
ἐπιβοήθεια, 3, 51.
ἐπιβοηθεῖν, 3, 69. 8, 38.
ἐπιβόημα, 5, 65.
ἐπιβόητος, 6, 16. adn.
ἐπιβολή, 2, 49. 3, 20. 7, 62. ἐπιβ. et ἐπιβουλή et ἐπιβουλαί, Eroberungs-Vergrösserungssucht, 1, 33. 82. 93. et inprimis, 3, 12. Conf. 3, 45. 4, 76. 7, 65., ubi est Anschlag, sicut etiam 1, 93. recte convertas. Adde 3, 45., ubi est Versuch, et scriptor ἐπιβολήν nominavit idem, quod paulo ante eodem cap. dixerat ἐπιβούλευμα. Rursus ἐπιβουλή clandestina machinatio hostium est, 8, 24. extr.
ἐπιβούλευμα, 3, 45. 4, 68.
ἐπιβουλεύειν et ἐπιβουλεύεσθαι, 1, 82. 4, 64. 6, 60. ἀσφάλεια τὸ ἐπιβουλεύσασθαι, 3, 82. p. 500 sq. ἐπιβουλεύειν, consilium capere, 4, 97.
ἐπιβουλή, 7, 65. 8, 24. Conf. ἐπιβολή.
ἐπιγίγνεσθαι, 1, 71. 126. 3, 30. 4, 3. 8, 96. ἡμέρα ἐπιγιγνομένη τῆς νυκτός, pro τῇ νυκτί adn. ad 6, 97. init.
ἐπιγιγνώσκειν, 1, 70. 2, 65.
ἐπιγράφεσθαι, 1, 132. 5, 4.
ἐπιγραφή, 2, 43.
Ἐπίδαυρος, ager Epidauri, 5, 77. 80.
ἐπιδεικνύναι, 6, 46.
ἐπιδεῖν, 4, 132. 7, 61.
ἐπίδειξις, 3, 16. 42.
ἐπιδημιουργός, 1, 56.
ἐπιδιαβαίνειν, 6, 101.
ἐπιδιαφέρειν, 8, 8.
ἐπιδιδόναι, 6, 72. 8, 24. 83.
ἐπιδιετὲς ἡβῆσαι, 4, 67. adn.
ἐπιδιώκειν, 3, 33. p. 435. 3, 69.
ἐπιδοχή πολιτειῶν, 6, 17. p. 138.
ἐπιδρομή, 4, 34. 56.
ἐπιείκεια, 3, 40. 48. 5, 85.
ἐπιεικής, 4, 19. 8, 93.
ἐπιέναι, ad dicendum prodire, 1, 72. τινι, 3, 12. 4, 61. τινα, ibidem. ἐπιόντα πόλεμον — ὄλεθρον, 2, 36. πρὸς οὓς ἐπῄεσαν, 6, 31.
ἐπιζήμιος, 1, 32.
ἐπιθαλάσσιος, 3, 91. 4, 102.
ἐπιθειάζειν, 2, 75. 8, 1. adn.
ἐπιθέειν in libris est pro περιθέειν, 4, 38.
ἐπιθειάζειν, 2, 75. 8, 53.
ἐπιθειασμός, 2, 75. adn. 7, 75.
ἐπιθεραπεύειν, 8, 47. 84.
ἐπιθυμεῖν, 1, 80. 6, 15.
ἐπιθυμία, 4, 81. 6, 15.
ἐπίκαιρος, 6, 34. ἐπικαίρως, 6, 32. adn. ἐπικαιρότατον, 1, 68.
ἐπικαλεῖν, 1, 139. 4, 133.
ἐπικατάγειν, 3, 49. 8, 28.
ἐπικαταδαρθεῖν, 4, 133.
ἐπικαταψεύδεσθαι, 8, 74.
ἐπικατιέναι, 2, 49.
ἐπικεῖσθαι, 4, 44. 7, 71.
ἐπικελεύειν, 4, 28.
ἐπικέλευσις, 4, 95.
ἐπικηρυκεύεσθαι, 3, 101. 4, 27. 7, 48. 49. 8, 44.
ἐπικλᾶν, 3, 59. 4, 37.
ἐπίκλησις, 7, 68.
ἐπίκλητος, 6, 61.
ἐπικλινής, 6, 96.
ἐπίκλυσις, 3, 89.
ἐπικομπεῖν, 4, 126. 8, 81.
ἐπικουρεῖν, 5, 23.
ἐπικουρία, 1, 32. 33.
ἐπικουρικόν, τό, 4, 52. 8, 25.
ἐπίκουρος, 2, 33.
ἐπικρατεῖν, 4, 19. 7, 63.
ἐπικράτησις, 1, 41.
ἐπικρεμαννύναι, 3, 40.
ἐπικρίνειν, adn. ad Marcell. §. 57.
ἐπικτᾶσθαι, 4, 61.
ἐπικυροῦν, 3, 71. 5, 45.
ἐπικωλύει, 6, 17.
ἐπιλαμβάνειν, 4, 27. 96.
ἐπιλέγειν, 6, 28.
ἐπιλείπειν, 3, 20.
ἐπίλειψις, 2, 50.
ἐπιλέκτως, 4, 4.
ἐπιμανθάνειν, 1, 138.
ἐπιμαχία, 1, 44. 5, 48.
ἐπιμαρτυρεῖν, 6, 29.
ἐπιμαρτυρία, 2, 74.
ἐπίμαχοι et ξύμμαχοι, 1, 44. 3, 70. 4, 31.
ἐπιμαχώτατος, 4, 4.
ἐπιμέλεια, 3, 46. 6, 41. Verwaltung von Staatsgeschäften, 2, 40.
ἐπιμελεῖσθαι, 6, 41. 8, 68. curam alicuius rei gerere, 7, 8. extr.
ἐπιμελής, 1, 5. 5, 66.
ἐπιμένειν, warten bis etwas zu Ende ist, 3, 26. extr.

ἐπιμεταπέμπεσθαι, 6, 21.
ἐπιμιγνύναι, 1, 2. 2, 1. 4, 118.
ἐπιμιξία, 5, 35.
ἐπιμονή, 2, 18.
ἐπίνειον, 7, 22. p. 278.
ἐπινέμεσθαι, 2, 54.
ἐπινοεῖν, 1, 70.
ἐπίνοια, 4, 92.
ἐπίπαν, 5, 68.
ἐπιπαρανεῖν, aufhäufen, constr. 2, 77.
ἐπιπαρεῖναι, 5, 10.
ἐπιπίπτειν, 1, 117. 3, 86.
ἔπιπλα, 3, 68.
ἐπιπλεῖν, 4, 11. 8, 39.
ἐπίπλευσις, 7, 36.
ἐπίπλους, 2, 17. 8, 86. pro ἐπιπλέοντες, 2, 90. 8, 102.
Ἐπιπολαί, non Ἐπιπολή aut Ἐπίπολις, adn. ad 6, 96. p. 231.
ἐπιπολῆς, 6, 96. p. 232. et ἐξ ἐπιπολῆς, ibid.
ἐπίπονος, 1, 70. 3, 58. ἐπιπόνως, 1, 22.
ἐπιῤῥώννυσθαι, 8, 89. ἐπιῤῥώννυμι, 6, 17. p. 139.
ἐπισημαίνει absolute pro σημεῖόν ἐστι, 2, 49.
ἐπίσημος, 2, 13. ἐπισημότατος, 2, 43.
ἐπισιτίζεσθαι, 8, 95.
ἐπισκεπτέον, 6, 34.
ἐπισκευάζειν ναῦν, 1, 29. 5, 104. 7, 1.
ἐπισκευή, 1, 52.
ἐπισκήπτειν, 2, 47. 73.
ἐπισκοπεῖν, 3, 44. 5, 3.
ἐπισπᾶσθαι, 3, 43. 89. 4, 9. 35. 130. 5, 3. 11. 111. ἐπισπόμενοι et ἐπισπώμενοι, 3, 43. 4, 35. 5, 3. 11.
ἐπισπένδεσθαι, 5, 22.
ἐπισπέρχειν, 4, 12.
ἐπισπονδή, 5, 32. conf. adn. ad 6, 10. p. 126.
ἐπίστασθαι, 4, 10. 6, 72. 8, 48. constr. 2, 44.
ἐπιστάτης in re militari, 5, 66.
ἐπιστέλλειν, 7, 14.
ἐπιστήμη, 6, 72. 7, 62.
ἐπιστήμων, 1, 142.
ἐπιστολαί de una epistola, 1, 132. ἐπιστολεύς Spart. 4, 38. adn.
ἐπιστρατεία, 2, 79.
ἐπιστρατεύειν, 4, 92. τινά, 4, 60.
ἐπιστρέφειν, einlenken, 1, 61.
ἐπιστροφή, 1, 50. 3, 71. 72. navium, 2, 89.
ἐπίσχεσις, 2, 18.
ἐπίτακτοι, 6, 67. adn.
ἐπιτάσσειν, 1, 140.
ἐπιταχύνειν c. genit. 4, 47.
ἐπιτειχίζεσθαι, 1, 142. adn. 6, 66. adn.
ἐπιτείχισις, 1, 142. adn.
ἐπιτείχισμα, 1, 142. adn. 8, 95.
ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ, 1, 122.
ἐπιτελεῖν, 1, 70.
ἐπιτελής, 1, 141.
ἐπιτέλλειν, de sideribus, 2, 78.
ἐπιτέρπειν, 3, 104.
ἐπιτέχνησις, 1, 71.
ἐπιτήδειος, 1, 58. 2, 20. 5, 64. 7, 74. 8, 63. τρόπος, 8, 66. strafwürdig, 1, 133. adn. 8, 70. c. infinit. 2, 20. init. ἐπιτηδειότερος, 4, 54. ἐπιτηδείως, 1, 19. 5, 82.
ἐπίτηδες, 3, 112.
ἐπιτηδεύειν, 1, 37.
ἐπιτήδευμα, 1, 138. 6, 15. Handlungsweise, Politik, 1, 32.
ἐπιτήδευσις, 2, 36. 7, 86. ἐπιτ. πᾶσαν ἐς ἀρετὴν νενομισμένη, 7, 87.
ἐπιτιθέναι, 2, 24. 6, 11. 61.
ἐπιτιμᾶν, 4, 28. 7, 48.
ἐπιτίμησις, 7, 48.
ἐπιτιμία, 5, 34. adn.
ἐπίτιμος, 5, 34.
ἐπιτολή, 2, 11. siderum, 2, 78.
ἐπιτρέπειν, 1, 126. 4, 54. 5, 31. 99. *negotia publica mandare*, 6, 40. conf. 1, 95. 6, 15. constr. ibid. et 1, 126. p. 224.
ἐπιτροπεύειν τινά, 1, 132.
ἐπιτροπή, 5, 31. δίκης, 5, 41.
ἐπιτυγχάνειν, 3, 3.
ἐπιφανής, 2, 43. 7, 3. ἐπιφανὲς δή που, 8, 87. ἐπιφανῶς, 1, 91. ἐπιφανέστατος, 1, 21. 5, 105.
ἐπιφέρειν, 4, 67. 7, 18. 8, 83. ἐπιφ. πόλεμον, sich gegenseitig bekriegen, 1, 141. Conf. ἐπιχρῆσθαι. ἐπενεγκεῖν τινα ὅπλα, 5, 49. ἐπιφέρειν ὀργάς, 8, 83. ἐπιφ. in funeribus, 2, 34. p. 300.
ἐπιφήμισμα, 7, 75.
ἐπίφθονος, 2, 64. 7, 77. ἐπιφθόνως c. genit. 1, 75. 3, 82. p. 506.
ἐπιφλέγειν, 2, 77.
ἐπιφοιτᾶν, 1, 81.
ἐπιφορά, 6, 31.
ἐπίφορος, 3, 74. ἐπίφορον πνεῦμα, 2, 77.
ἐπιχάριτος, 3, 67.
ἐπιχειρεῖν, 3, 12. 4, 55. 6, 31. 68.

ἐπιχείρημα, 7, 47.
ἐπιχείρησις, 1, 70. 2, 11. 4, 130.
ἐπιχειρητής, 8, 96.
ἐπιχθόνιος, 3, 104.
ἐπιχρῆσθαι, gegenseitig gebrauchen, 1, 41. 68.
ἐπιχωρεῖν, 4, 107.
ἐπιχώριος, 4, 17. 8, 30. landesüblich, 1, 126. τὰ ἐπιχώρια, ibid. ἐπιχώριος ὅρκος, 5, 18.
ἐπιψηφίζειν, 1, 87. 6, 14.
ἐποβελία, multae genus, adn. ad 6, 91. p. 227.
ἐποικίζειν, 1, 142, adn.
ἔποικοι, 5, 5. et ἄποικοι, 2, 27.
ἐποκέλλειν, 4, 26. 8, 102.
ἐπομνύναι, 2, 5.
ἐπονομάζειν, 2, 29.
ἔπος, 1, 3.
ἐποτρύνειν, 1, 84. 6, 69.
ἐποφείλειν, 8, 6.
ἔποψις, 7, 71.
ἑπτά, 7, 34. 8, 10.
ἐπωνυμία, 1, 3. 2, 102. ἐπωνυμίαν ἔχειν, 1, 9.
ἐπωτίδες, 7, 34. 62.
ἔρανος, 2, 43.
ἐραστής, 6, 54.
ἐργάζεσθαι, 1, 3. 3, 52. 4, 8. 6, 27. εἰργασμένοι λίθοι, 1, 93.
ἐργαλεῖα, 6, 44.
ἐργασία, 4, 105. 6, 27.
ἔργον, 1, 23. 73. 2, 2. 43. 81. 3, 112. 4, 67. 7, 63. ἀμαχοῖς ἔργοις, 1, 144. ἔργον, pugna, 2, 42. et saep. ἔργων φυλακή, 3, 82. p. 502. ἔργον, das Wirkliche, 1, 22. 73. 4, 14. 6, 34. 79. τὰ ἔργα τῶν πραχθέντων, 1, 22. ἔργον — λόγος, 1, 73. 2, 43. ἔργῳ — λόγῳ, 1, 84. p. 183. et saep. ἐργαλόγοι, 3, 38. ἔργ. — γνώμη, 2, 43. οὐδὲν ἔργον ἐστί, 6, 80.
Ἐρέται, 6, 81.
Ἐρετρία, ager Eretriae, 8, 95.
ἐρέω. εἰρημένον, 3, 52. 5, 30. 7, 77. 8, 52. τὰ ῥηθέντα, mandata, 3, 16.
ἐρημεῖν, 2, 44. ἐρημοῦντες, 3, 58.
ἐρημία, 6, 102. 8, 71.
ἔρημος, 4, 3. 27. 8, 96. τὰ ἔρημα urbis Athenarum, 2, 17. ἐρήμη δίκη, 6, 61. p. 186.
Ἐρινύες, 1, 126.
ἔρις, 2, 54. 6, 34.
ἕρμα, 7, 25.
Ἑρμαῖ, 6, 27.
ἑρμηνεύειν, 2, 60.
Ἑρμιονίς navis, 1, 128.
ἔρσις, 1, 6. adn.
ἐρύθημα, 2, 49.
ἐρυκτῆρες Helotae, 5, 34.
ἔρυμα, 1, 11. 6, 66. 8, 40.
ἐρυμνός, 5, 65.
ἔρχεσθαι, 1, 31. 3, 49. 4, 92. 8, 72. venisse, 1, 40. ἐλθεῖν, mancipium esse, 8, 96. ἔρχ. ἐς κίνδυνον, 2, 41. ἐλθών significat actionis et animi promtitudinem, 7, 73.
ἔρως, 2, 86. 6, 24.
ἐρωτᾶν, 3, 61. 4, 40. 7, 44.
ἐρώτημα, 3, 60. 7, 44.
ἐρωτικός, 6, 59. ἐρωτικῶς, 6, 54.
ἐς cum accusativo aliquo subiecti loco est, 1, 3. in Bezug auf, 3, 11. τὸ ἐς αὐτό, in Bezug auf dasselbe, 2, 53. ἐς, apud, 1, 33. 6, 14. ἐς τοὺς Ἕλληνας, 7, 56. ἐς ἐλπίδας προχωρεῖν, 6, 103. ἢ ἐς τὰ ἔργα εἰωθυῖα ὀνομάζειν ἀξίωσις, 3, 82. p. 499 sq. ἐς τὸ ἀληθὲς ἐξελέγχεσθαι, 3, 64. ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν, 6, 82. ἐς τὸ φανερὸν ἀποδύντες, 1, 6. ἐς μίαν βουλήν, 5, 111. ἐς μίαν ἡμέραν, 6, 16. ἐς additur numeralibus, 8, 21. διαβάλλειν, λοιδορεῖν ἔς τι, 8, 88. ἐπιφέρειν αἰτίαν ἔς τι, 5, 75. ἐς βασίλεια, in den Pallast, 1, 137. p. 236. adn. ad 4, 67. 8, 103. ἐς τὸν Ἐνυάλιον, 4, 67. ἐς ἐμβολήν, 2, 89. 7, 34. ἐς νύκτα τελευτᾶν, 1, 51. ἐς ὀλίγους ποιεῖν τὰς ἀρχάς, 8, 53. ἐς ὀλίγον κατέχεται πόλις, 8, 38. ἐς ὀλίγους καθιστάναι, 5, 81. Conf. οἰκεῖν. ἐς ὀφείλημα, 2, 40. ἐς ὀψέ, 8, 23. ἐς ὀψὲ τελευτᾶν, 3, 108. ἐς τὰ πρῶτα τιμᾶσθαι, 3, 39. ἐς χεῖρας ἰέναι, 4, 50. ἐς πλῆθος, 1, 14. ἐς Θησέα ἀεί, ad Theseum usque, 2, 15. ἐς φιλίαν τοῖς Συρακοσίοις, 7, 50. ἐς ἀρετὴν γενομισμένη ἐπιτήδευσις, 7, 87. ἐς θεοὺς νόμιμα διαιτᾶσθαι, 7, 76. ξύλα ἐς μηχανάς, 4, 13. ἐς αἴτιον, 4, 65. ἐς αὖθις, ibid. ἐς τοῦτο δυστυχίας ἀφικέσθαι, 7, 86. ἀργυρολογεῖν ἐς τὰ ναυτικόν, 8, 3. ἐς τὰ μάλιστα ξένος, 8, 6. ἀπαρίθμησις ἐς τὰ προγεγενημένα, 5, 20. p. 28. ἐς ἅπαξ, im Ganzen, 5, 103.

ἐςαγγέλλειν, 1, 116. 8, 51. conf. adn. ad 6, 61. p. 186. extr.
ἐςάγειν, 4, 26.
ἐςακοντίζειν, 7, 78.
ἐςακούειν, 1, 126.
ἐςβαίνειν, 1, 93. ἐςβῆναι et ἐμβῆναι, 3, 80. 4, 100.
ἐςβάλλειν, 2, 48. 3, 96. 4, 90. 7, 82. ἐςβάλλειν et προςβάλλειν, 4, 25. ἐςβάλλεσθαι, 8, 31.
ἔςβασις, 7, 30.
ἐςβατός, 2, 41.
ἐςβολή, 2, 13. aditus in montana, 3, 112. 4, 81. 127.
ἐςγράφεσθαι ἑαυτόν, 1, 31.
ἐςδρομή, 2, 25.
ἐςέρχεσθαι, 2, 54. 3, 25. 4, 98.
ἐςηγεῖσθαι, 3, 20. 7, 73.
ἐςήγησις, 5, 30.
ἐςηγητέον, 6, 90.
ἐςηγητής, 8, 48.
ἐσθήμασι τιμᾶν defunctos, 3, 58
ἐσθής, 1, 6.
ἐςιέναι, 4, 48. 6, 31. ἐς τὰς σπονδάς, 5, 30. 35. καθότι ἂν ἐςίῃ πρεσβεία, 4, 118. extr.
ἐςιτήρια, adn. ad 8, 70. init.
ἔςκειμαι, 6, 32.
ἐςκομιδή, 7, 24.
ἐςκομίζεσθαι, 6, 22. 49. p. 171.
ἐςνεῖν, 4, 26.
ἔςοδος, 7, 51.
ἐςπέμπειν, 4, 16.
ἐςπίπτειν, 1, 131. 4, 25.
ἐςπλεῖν, 4, 75. 7, 23. τὰ ἐςπλέοντα, 4, 39.
ἔςπλους, 4, 8. 7, 24.
ἔςπραξις, 5, 53.
ἐστίαν, ἐπὶ τὴν, καθίζεσθαι, 1, 136.
ἐςτιθέναι, 4, 100.
ἐςφέρεται et φέρεται ἀπαρχή, 6, 20.
ἐςφορά, Vermögenssteuer, 1, 141. 3, 19. 6, 20. adn.
ἐςφρεῖν, 7, 32. p. 291. adn.
ἔσχατος, 2, 96. τὰ ἐπ' ἔσχατα, 8, 95. τοὔσχατον, 4, 31.
ἔσω, 2, 90.
ἔτα, 5, 79.
ἑταιρία, 3, 82. p. 501. 8, 49. 54.
ἑταιρικός, 3, 82.
ἕταιροι, 8, 54. 92.
ἕτερος, 4, 28. 7, 24. 64. et inprimis adn. ad 7, 59. ἕτερος — ἑκάτερος — οὐδέτερος — μηδέτερος, 7, 59. ἕτερος et δεύτερος, 3, 49. οἱ ἕτεροι, 2, 63. adversarii, 8, 92. ἕτερος c. genit. 1, 28.
ἐτήσιος, 2, 80.
ἔτι πρότερον, 8, 45. οὐκ — ἔτι, 8, 2.
ἑτοῖμος, 1, 20. 2, 3. 4, 123. ἑτοιμότερος pro μᾶλλον ὁ ἑτοῖμος, 4, 61. τὰ ἑτοῖμα et τὰ μὴ προςήκοντα, 4, 61.
ἔτος, 5, 25.
εὖ διαβαλών, 3, 42. θέσθαι, 4, 59. παθεῖν, 3, 40. παρασχόν, 1, 120. καὶ εὖ καὶ κακῶς τινα ποιεῖν, 8, 82. εὖ παρασκευάζεσθαι τὰ πολέμια, 1, 18.
εὐαποβατώτερος, 4, 30.
εὐαποτείχιστος, 6, 75.
εὐβουλία, 1, 78. 2, 97. 3, 42.
εὔβουλος, 1, 84.
εὐδαιμονεῖν, liberum esse, 2, 43. p. 325. fin.
εὐδαιμονία, 2, 97.
εὐδαιμονίζειν, 8, 24.
εὐδαίμων, 1, 6. 2, 43.
εὐδοκιμεῖν, 2, 37.
εὐδοξότατος, 1, 84.
εὔελπις, 1, 70. 4, 10.
εὐεπίθετος, 6, 34.
εὐεργεσία, 1, 41. 4, 11.
εὐεφοδώτατος, 6, 66. p. 197.
εὔζωνος ἀνήρ, 2, 97.
εὐήθεια, 3, 45. τὸ εὔηθες, 8, 83. init.
εὐθέως, 4, 44. 8, 74. τὸ εὐθέως, 7, 33.
εὐθύ et εὐθύς, 8, 88. 96.
εὐθύνειν, 1, 95.
εὐθύς, 1, 1. 34. 2, 5. 100. 5, 3. 7, 77. εὐθύς et αὐτοῖς et αὐτούς, 3, 36. 4, 54. 8, 72. εὐθύς cum participio iunctum, 1, 76. 2, 39. 7, 50. εὐθὺς — ἐπειδή, 7, 13.
εὐκαθαιρετώτερος, 7, 18.
εὐκατηγόρητος, 6, 77.
εὔκοσμος, 1, 84.
εὐλάκα, 5, 16.
εὐλάχα, 5, 16.
εὐλογία, 2, 42. εὔλογον, 4, 87. εὐλόγως, 4, 61. εὐλόγῳ προφάσει, 6, 79.
εὐμένεια, 5, 105.
εὐμενῆ γῆν ἐναγωνίσασθαι, 2, 74.
Εὐμενίδες, 1, 126.
εὐμεταχείριστος, 6, 85.
Εὐμολπίδαι, 2, 15. 8, 53.
εὐναί, rudentes, 6, 67. Alio sensu extat, 3, 112. 4, 32.
εὔνοια, 1, 22. 3, 12. εὔνοιαν ἔχειν, 2, 11. εὐνοίᾳ, 7, 57. p. 321.

εὐνομεῖν, 1, 18.
εὐνομία, 8, 64.
εὔνους, 5, 109. 6, 88. τῷ ὑμετέρῳ εὔνῳ, 4, 87. εὐνόων, 6, 64.
εὐξυνετώτερος, 4, 18.
εὐοργήτως, 1, 122.
εὐορκεῖν, 5, 30.
εὔορκος, 5, 29.
εὐπορεῖν, 6, 34.
εὐπορία, 3, 82. 4, 52.
εὔπορος, 4, 78. 8, 48. εὐπορώτατος, 2, 64. εὐπορώτερος, 1, 93.
εὐπραγία, 1, 84. 5, 46. 7, 46.
εὐπραξία, 3, 39.
εὐπρέπεια λόγων, 3, 11.
εὐπρεπής, 3, 38. 4, 86. 7, 57. εὐπρεπέστατος, 2, 44. 8, 109. εὐπρεπῶς, 4, 61.
εὐπρόσοδος, 6, 67.
εὐπροφάσιστος, 6, 105.
εὕρημα, 5, 46.
εὑρίσκεσθαι, 1, 58. 3, 45. 5, 26. 7, 67.
εὐρυχωρία, 2, 86. 90. 8, 3.
εὐσεβείᾳ νομίζειν, 3, 82.
εὐσκεπαστότατος, 5, 71.
εὐσταλής, 3, 22.
εὐτακτεῖν, 8, 1.
εὔτακτος, 7, 77.
εὐταξία, 6, 72.
εὐτέλεια, 2, 40. 8, 1.
εὐτελέστερος, 8, 46.
εὐτράπελος, 2, 41.
εὐτυχεῖν, 2, 60. 3, 39. 4, 62. εὐτυχεῖν — εὐδαίμονα εἶναι, liberum esse, 2, 44. p. 327. 2, 61.
εὐτυχής, 2, 62.
εὐτυχία, 1, 120. 8, 106.
εὐφυής, facundus, 2, 41.
εὐφύλακτος, 3, 94. εὐφυλακτότερα, 8, 55.
εὔχεσθαι, 3, 58.
εὐχή, 8, 70.
εὐψυχία, 2, 87. 89. εὔψυχος, 4, 126. εὐψυχότατος, 2, 11.
εὐώνυμος, 5, 67.
ἐφαιρεῖσθαι, 4, 38.
ἐφεδρεύειν, 4, 71.
ἐφέλκειν, 1, 42.
ἐφέπεσθαι, 3, 43. 45. 4, 35. 96. 5, 3. 11.
ἐφηγεῖσθαι, 7, 73., ubi nunc legitur ἐξηγεῖσθαι.
ἐφήμερος, 2, 53.
ἐφίεσθαι, c. genit. 4, 61. ἐφιέμενος num pro πέμπων dictum sit, 4, 108. ἐφιέναι pro ἐνδιδόναι, 1, 85.
ἐφίστασθαι, 3, 82. 8, 69.
ἐφόδιος, 2, 70.
ἔφοδος, 1, 6. 3, 11. 4, 126. 6, 99. ἐφοδώτατος, 6, 66. p. 197.
ἐφολκός, 4, 108.
ἐφορᾶν, 3, 104.
ἐφορεύειν, 8, 6.
ἐφορμᾶν et ἐφορμᾶσθαι, 3, 31. p. 432 sq. ἐφορμᾶν intransitive, ibid., transitive p. 433.
ἐφορμεῖν, 3, 31. p. 433. 6, 49. adn. 8, 75. ἐφορμηθέντας et ἐφορμισθέντας, 6, 49. p. 171 sqq.
ἐφορμή, 3, 31. adn. 6, 49. adn. 6, 90. extr.
ἐφόρμησις ab ἐφορμεῖν, 2, 89. 6, 49. adn., ab ἐφορμᾶν, 6, 48. 49. adn.
ἐφορμίζειν, 4, 8. 6, 49. adn. ἐφορμίζεσθαι, ibid. ἐφορμισθείς rara aoristi forma, ibid. p. 173 sq.
ἐφόρμισις, 6, 49. adn.
ἔφορμος subst. 3, 6. 4, 32. 6, 49. adn., ad 3, 76. 6, 49. adn.
ἐφυστερίζειν, 3, 82.
ἐχέγγυος, 3, 46.
ἔχειν, 1, 135. 3, 53. 5, 67. 7, 48. θεοὶ ὅσοι ἔχετε γῆν etc. 2, 74. ναῦς ἀπέστειλαν ἔχοντα, 3, 26. πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχε, 3, 31. extr. ἔχοντες τὰς ναῦς, mit den Schiffen, 6, 50. 61. conf. 1, 9. ἔχειν εἰπεῖν, 6, 60. ἔχειν ἐν αἰτίᾳ, 1, 35. ἔχειν δι' ἡσυχίας, 2, 22. ἔχειν τὸν νοῦν, 3, 22. ἔχειν γνώμην, 3, 25. 92. 4, 125. ἔχειν χάριν, 3, 56. extr. ἔκπληξιν, 4, 126. ἔχ. τι βέβαιον, 6, 10. ἔχειν, praebere, causam continere, 1, 9. 2, 41. p. 321. ἔχ. ἐγκλήματα, 1, 26. μέμψιν, 2, 41. ἀγανάκτησιν, ibid. αἴσθησιν, 2, 61. ἐπωνυμίαν, nomen praebere, 1, 9. ἔχ. τὴν κατηγορίαν, 8, 91. ὑπόμνησιν ἔχει ἡ παράκελευσις, 4, 95. ἔχειν, appellere, 1, 110. 3, 29. Conf. σχεῖν. ἔχειν τινά, 6, 54. τὴν πόλιν, 8, 66. ἔχει cum adv. et genit. 1, 22. 7, 2. ὡς ἕκαστός τις ἔσχε τῆς ξυντυχίας, 57. ἔχειν πονήρως, 7, 83. ἔχ. ἐν ὀργῇ, δι' ὀργῆς, 2, 8. ἔχειν οὐδὲν κακόν, 8, 86. ἔχ. pro ἐπέχειν, 1, 73. 112. ἔχων, init. 5, 7. p. 10. 6, 50. p. 174. ἔχεσθαι ἐν ἀπόρῳ, 1, 25. ἔχεσθαί τινος, 1, 140. τοῦ πολέμου, 6, 88. ἔργου, 2, 2. τῆς αὐτῆς γνώμης, 8, 81.

ἐχθὲς καὶ πρώην, 1, 95. adn.
ἔχθος, 7, 57.
ἔχθρα, 6, 80.
ἐχθρός, 1, 44. ἐχθίστος, 7, 68. ἐχθρὸς et πολέμιος, 1, 35. adn.
ἐχυρός, 3, 83. 7, 41. ἐχυρώτερος, 1, 42.
ἐχυρῶς, 5, 26.
ἕως, aurora, 4, 32.
ἕως, 4, 30. 8, 40. ἕως et εἰς, 4, 117. ἕως ὀψὲ τελευτᾶν, 3, 108. ἕωσπερ, 7, 19. p. 275.

Z.

ζάγκλον, 6, 4.
ζέρεθρα, 5, 65. adn.
ζευγίτης in re militari, 5, 66.
ζεῦγμα, 7, 30. 69. 70.
ζευγνύναι ναῦν, 1, 29.
ζεῦγος, 4, 128. ζεύγη, 6, 7.
ζηλοῦν, aemulari, 2, 37. init. 39. felicem praedicare, 5, 105.
ζημία, 2, 24. 3, 45. 67. 70.
ζημιοῦν, 3, 42. 4, 65. 8, 74.
ζῆν, 2, 45. 3, 38.
ζητεῖν, 3, 67. 6, 27.
ζήτησις, 1, 20. 8, 57.
ζυγῖται, 4, 32. adn.
ζυγὸς militari sensu, 5, 68. adn.
ζωγρεῖν, 7, 23. 24.

H.

ἤ, alioqui, 1, 78. et εἰ δὲ μή, ibid. ἢ (ἤτοι) — γε — ἤ, 6, 34. ἢ et ἤ, 1, 60. 7, 49. ἢ ex abundantia adiicitur genitivo, ubi hic est pro alio casu et ἤ, 2, 13. p. 271 sq. ἢ omittitur post ἔλασσον, πλέον, 6, 1.
ἦ μήν, 4, 86. ἦ μὲν δή, 5, 90. adn. ἦπου, 1, 142. ἦ που γε δή, 6, 37. 8, 27. ἦ που δή, 1, 142. p. 246. 6, 37. 8, 27. ἦ που ἄρα, 5, 100.
ἡβᾶν, 4, 132.
ἥβη, 2, 46.
ἡγεῖσθαι, 2, 10. 4, 10. 7, 14. ἡγεῖσθαι, νομίζειν, οἴεσθαι pro ἡγεῖσθαι, νομ. οἴεσθ. δεῖν, 2, 42. p. 324.
ἡγεμονεύεσθαι, 3, 61.
ἡγεμονία, 5, 47. 69. 7, 15. ἡγεμών, 3, 98.
ἤδη, 2, 46. 6, 31. fin. 7, 33. 8, 87. ἤδη καὶ οἱ μέλλοντες, 1, 69. ἤδη — καί, 1, 60. 4, 67. ἤδη τε καί, 2, 53.
ἡδύς, 3, 83. adn. 5, 105. τὰ ἡδέα, der Friede, 2, 40. ἥδιον, 1, 90. ἡδέως, 5, 11. 8, 89.
ἥδομαι, 1, 120. 3, 40.
ἡδονή, 2, 53. 4, 19.
ἦθος, 2, 61.
ἥκειν, 1, 137. 4, 30. 126. 6, 77. 8, 23. iunctum aoristo, 4, 61.
ἥκιστα, 2, 25. 7, 44.
ἡλικία, 2, 36. p. 308. 2, 44. 8, 75. ἡλικίᾳ αἰσθάνεσθαι, 5, 26. Conf. Vit. Thuc. p. 11 sq.
ἥλιος, 2, 9. 102. 4, 52. ἥλιοι, 7, 87.
ἡμεῖς pro ἐγώ Thuc. nusquam dicit, 6, 89. ἡμῖν cum verbo iungendum, 1, 32. ἡμᾶς αὐτούς et αὐτοὺς ἡμᾶς, 6, 77.
ἡμέρα, 2, 17. 37. 7, 84. ἡμέραι pro ἡμέρα, verabredeter Tag, 6, 65. p. 190.
ἡμέτερος, 1, 82. 3, 11. 6, 85.
ἡμίεργος, 7, 2.
ἡμιθνῆτες, 2, 52.
ἥμισυς, 1, 93. 3, 20. ἡ ἡμισεία, 8, 8. ἐξ ἡμισείας, zur Hälfte, 5, 20. ἡμίσεος ἡμέρας, 4, 104. ἥμισυ τῆς οἰκίας τοῦ ἱεροῦ, 5, 16.
ἡμιτέλεστος, 3, 3.
ἤν cum optativo, 3, 44. 8, 27. ἢν δέῃ, 8, 81. ἢν et εἰ 3, 44. 6, 21. 8, 27. ἤν et εἰ deficiente apodosi, 3, 3. ἢν ἄρα cum coni. 2, 5. ἢν μή id. qu. πλήν, 5, 47. ἢν consilium, non conditionem indicans, Praef. p. XIV.
ἠναντιώμεθα cum actione praesenti, 2, 40. p. 319.
ἡνίκα, 7, 73.
ἤπειρος, 1, 5. 4, 102. Thesprotis, 1, 136. αἱ ἤπειροι, 6, 10. p. 126.
ἠπειροῦν, 2, 102.
ἠπειρώτης, 4, 12.
ἠπειρωτικόν, τό, 3, 91. 94.
ἥρως, 5, 30.
ἧσσα, 7, 72.
ἡσσᾶσθαι, 3, 38. 4, 19. 37. 8, 34.
ἥσσων, 1, 84. 4, 72.
ἡσυχάζειν, 1, 12. 120. 2, 49. 4, 4.
ἡσυχία, 5, 35. 73.
ἥσυχος, 6, 34. ἡσυχαίτερος, 3, 82.
ἦτορ, 3, 104.
ἠχεῖον, 4, 135. adn.

Θ.

θαλάμιοι, 4, 32.
θάλασσα, 1, 93. 3, 89. 7, 88. ἐπὶ

θάλασσαν, in Asiam Minorem, 1, 128. extr.
θαλασσεύειν, 7, 12.
θαλάσσιος, 1, 7.
θαλασσοκρατεῖν, 7, 48.
θαλασσοκράτωρ, 8, 63.
θάμβος, 6, 31.
θάνατος, 4, 54. θανάτου κρίνεσθαι, 3, 57.
θανάτωσις, 5, 9.
θάπτειν, 2, 34. init. 57. 6, 72.
θαρσαλέος, 2, 11. 51.
θαρσεῖν, 1, 69. 81. 2, 65. 7, 29.
θάρσησις, 7, 49.
θάρσος, 1, 120. 6, 68.
θαρσύνειν, 1, 142. 2, 59. 5, 104.
θᾶσσον, 3, 12. 4, 54.
θάτερον, 1, 87. τὰ ἐπὶ θάτερα, 7, 84.
θαῦμα, 8, 14.
θαυμάζειν, honorem habere, 1, 38. 72. 2, 80. c. dat. 4, 85.
θαυμαστός, 1, 76.
θέα, 5, 7. κατὰ θέαν, 6, 30.
θεά, τά, Ceres et Proserpina, 1, 139. adn.
θεάζω et θειάζω, 2, 75. 8, 1.
θέαμα, 2, 39.
θεᾶσθαι, 3, 38. 5, 7.
θεαταὶ τῶν λόγων, 3, 38.
θέατρον, 8, 93.
θειάζειν, 2, 75. 8, 1.
θειασμός, 2, 75. adn. 7, 50.
θεῖον, sulphur, 4, 100.
θεῖος, 3, 82. 4, 70.
θεμέλιον, 3, 68.
θεός, 2, 71. 74. 8, 70. ἡ θεός, Minerva, 1, 126. p. 224. 2, 13. τὼ θεώ, Ceres et Proserpina, adn. ad 1, 139.
θεράπεια, 1, 55.
θεραπεύειν, 2, 47. 4, 67. simulare, quasi colas, 6, 79.
θεράποντες, in navibus, 6, 31. p. 151. 7, 13. militum, 4, 16.
θέρμαι, 2, 49.
θέρος, 2, 47. 4, 49. 6, 8.
θέσις, 5, 7.
θεσμοφύλαξ, 5, 47.
θεωρεῖν, 3, 104. 5, 18. 8, 10.
θεωρία, 6, 16. 24.
θέωρος, 5, 47. 6, 3. p. 115.
θήκη, 1, 8. 2, 52.
θῆτες, 3, 16. 6, 43.
θνήσκειν, 2, 47. 53. 8, 74. τεθνήκασι, 8, 74. τεθνηκὼς ὑπό τινος, 2, 6. ἐτεθνήκει, 7, 86.
θολερός, 2, 102.
θόρυβος, 4, 14. 104.
θορυβοῦν, 3, 78. 8, 50.
Θουρία, Thurii urbs, 6, 61. p. 186.
Θρᾴκης, τὰ ἐπὶ, 1, 59. 2, 9. et saep.
Θρανῖται, 6, 31.
θρασύς, 7, 77. θρασύτερος, 8, 103.
θρίξ, 1, 6.
Θρίαζε, 1, 114.
θροῦς, 4, 66. 5, 7. 30.
θύειν, 1, 126. et ἐναγίζειν, 5, 11. θ. ἐς τὰ ἱερά, 6, 54. p. 179.
θῦμα, 5, 53. θύματα ἐπιχώρια, 1, 126.
θυμιατήριον, 6, 46.
θυμός, 2, 11. θυμῷ φέρειν, 5, 80. adn. ad 1, 31.
θυμοῦσθαι, 7, 68.
θύραι et πύλαι, 2, 4.
θύρωμα, 3, 68.
θυσία, 3, 58. θυσίαι ἐτήσιοι, 5, 11.

I.

ἴαμα, 2, 51.
ἰᾶσθαι, 5, 65.
ἰατρός, 2, 49. 6, 14.
ἰδέα, 1, 109. 2, 19. 51. 77. 3, 62. 81. 83. 102. 112. 4, 55. 6, 4. 76. 7, 29. 81.
ἰδεῖν, besuchen, 4, 125.
ἰδιόξενος, 3, 70. adn. ad 6, 89. p. 222.
ἴδιος, 3, 45. 8, 1. ἰδίᾳ, 2, 44. 3, 34. 5, 36. substantivo iunctum, 1, 68. 141. extr. für seine Person, 7, 48.
ἰδιώτης, 1, 106. 124. 2, 48. 64. 3, 37. 82. 4, 2. 61.
ἱδρύειν, 1, 131. 2, 49. 8, 40. ἱδρύθη, 2, 49. 3, 72. στρατοπέδῳ ἐν νεῷ ἱδρυθέντι, 6, 37.
ἰέναι, v. εἶμι.
ἱέναι γλῶσσαν, 3, 112.
ἱερᾶσθαι et ἱεροῦσθαι et ἱερεύεσθαι, 5, 1.
ἱεραφόρος, 7, 25. p. 281. adn.
ἱέρεια, 4, 133.
ἱερομηνία, 3, 56. ἱερομηνίαι, 3, 65.
ἱερομήνια, 5, 54.
ἱερόν et τέμενος, 1, 134. 3, 18. et νεώς, 4, 90. 5, 18.
ἱερός, 2, 15. 5, 97. 116. die Feierlichkeit, 5, 50. ἱερά, [illegible] 2, 13. p. 272. ἱερὰ τέλεια, 5, 47. ἱερὰ γῆ, 1, 139. ἱερὰ καὶ ὅσια, 2, 52.
ἱεροῦσθαι, ἱερᾶσθαι, et ἱερεύεσθαι, 2, 2. 5, 1.

ἱζάνειν, 2, 76.
ἱκανός, 1, 35. 7, [illegible] ἱκανῶς, 1, 91. 6, 92.
ἱκετεία, 3, 67. ἱκέτευμα, ibid.
ἱκετεύειν, 2, 47.
ἱκέτης, 1, 136.
ἱκνεῖσθαι, 1, 99. ἱκνούμενον ἀνάλωμα, 1, 15. adn. 1, 99.
ἴκριον, 2, 7. adn. ad Marcell. §. 34.
ἵνα μή cum conj. 6, 89. init.
Ἰόνιος, ὁ, 1, 24. 6, 34. 44.
Ἱππαγρέτης, 4, 38.
ἱππαγωγός, 4, 42. νῆες ἱππαγωγοί et στρατιώτιδες, 6, 43. et ὁπλιταγωγοί, ibid.
ἱπποδρομία, 6, 71.
ἱππομαχεῖν, 4, 124.
ἱππομαχία, 2, 22.
ἵππος, 1, 62. 4, 95.
ἱπποτοξότης, 2, 96.
ἱπποτροφία Atheniensium, 6, 12.
Ἰσθμοί, 5, 18. adn. Ἰσθμός, 1, 56.
ἰσθμώδης, 8, 25. ἰσθμῶδες χωρίον, 7, 26.
ἰσοδίαιτος, 1, 6.
ἰσοκίνδυνος, 6, 34.
ἰσομοιρεῖν, 6, 16. 39.
ἰσομοιρία, 4, 89. 1, 75.
ἰσονομεῖσθαι, 6, 38.
ἰσονομία πολιτική, 3, 82. p. 505.
ἰσόνομος, 3, 62.
ἰσοπαλής, 2, 39.
ἰσοπλατής, 3, 21.
ἰσοπληθής, 6, 37.
ἰσόρροπος, 4, 105. 2, 42.
ἴσος et composita ex eo c. genit. 2, 42. p. 322 sq. ἰσ. unparteiisch, 2, 44. 5, 79. ἴσος εὐνοίᾳ, 3, 9. ἡ ἴση φρουρά, 7, 27. τῆς ἴσης καὶ ὁμοίας μετέχειν, 4, 105. ἴσα τῇ δόξῃ ἀπονεῖμαι, 7, 71. μὴ ἴσος [illegible] nicht [illegible] in die bestehende Verfassung, 1, 132. ἴσον pro τὸ ἴσον, 1, 39. ἴσα καὶ ἱκέται, 3, 14. ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ, 1, 27. οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου, 2, 89. ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις, 6, 79. Conf. s. v. ἀπό, ἐκ, ἐπί etc. ἰσαίτερος, 8, 89.
Ἰσοτελεῖς Attici, 7, 63. p. 322.
ἰσόψηφος, 1, 141. 3, 79.
ἱστάναι πρὸς τὰς γνώμην, 4, 56. ἱστάμενος ἄνεμος, 2, 97. 6, 104. ἑστηκὼς ἄνεμος, 6, 104. ἐμπεδῶν [illegible] 1, 53. [illegible] ται πρὸς τὰ λεγόμενα, 6, 34.
[illegible] 3, 58. 7, 36. 59.
ἰσχύειν, 1, 143. 2, 13. 8, 97.
ἰσχυρίζεσθαι, 6, 55. 7, 49.
ἰσχυρός, 3, 6. 4, 4. communis generis, 2, 49. ἰσχυρότατος, 5, 23. 111.
ἰσχύς, 1, 60. 2, 97. 4, 66. 7, 66.
Ἰταλιῶται et Ἰταλοί, 4, 46. 6, 44.

K.

κάγχρυς, 6, 22. adn.
Καδμηίς, 1, 12.
κάδος mensurae genus, 7, 25. p. 281.
καθαιρεῖν, 1, 139. 3, 13.
καθαίρειν, 1, 4. 8. et καθαιρεῖν, 1, 4. 8.
καθαιρέτης, 4, 83.
καθάπτεσθαι, 6, 16. 82.
καθαρὸν, τό, robur militum, 2, 44. extr. 5, 8.
καθέδρα, 2, 18.
καθελκύσαι, 8, 34.
κάθεξις, 3, 47.
καθηγητής, magister, Vit. Thuc. p. 14.
καθήκειν, 3, 96. 4, 36. adn.
καθεῖναι τὰς κώπας, 2, 91. καθιέναι, in certamen mittere, 6, 16. καθίεσθαι de brachio muri ad mare vel fluvium demisso, 4, 103. 5, 52. [illegible] καταστήναι, 4, 100.
καθίζομαι, 4, 90. καθεζόμενον, 3, 70. 7, 77. καθίζειν, 7, 82. καθίζεσθαι ἐς ἱερόν, 1, 24. statum immobilem significans, 7, 67. p. 330. καθίστημι, 1; 1. 32. 76. 2, 89. 3, 34. 4, 86. 6, 16. 8, 70. καταστάντα πολεμεῖν, 1, 59. 2, 1. 5, 4. καθεστηκυία ὥρα, 4, 6. καθεστώς, 3, 9. καθίστασθαι ἐς ἀγῶνα, 8, 68. ἐς ἀπόνοιαν, 7, 67. extr. καθίστασθαι et παρίστασθαι γνώμῃ, 1, 114. ὁ καθιστάμενος πόλεμος, 3, 3. π. καθειστήκει, 1, 101. καταστήσασθαι τὴν ἀρχήν, 6, 34. p. 178.
κάθοδος, 3, 114. 8, 47.
καθορᾶν, 3, 20. [illegible]
καθότι, 4, 34. 118.
καθύπερθε, 5, 59. καθυπέρτερος, 5, 14. 7, 56.
καί, et quidem, 2, 41. p. 230. 3, [illegible] καὶ — καί, 1, 107. duas sententias iungens, quarum altera alterius causam continet, 4, 68. 77.

init. *καί*, praesertim, 4, 8. semper, 1, 2. 3, 11. adn. 3, 61. 7, 61. *καί* post *ὀψὲ ἦν*, quum, 1, 14. 50. 4, 67. *ὁμοῖος καί*, 1, 120. *ὁμοῖα καὶ παραπλήσια*, ubi nos *ἤ* pro *καί* exspectamus, 1, 82. 140. 7, 80. *τοιαῦτα καὶ παραπλήσια*, 1, 143. adde 5, 74. *καὶ ἄγαν εἰ τύχοιμεν*, im besten Falle, 4, 63. *καὶ — γε*, 1, 139. *καὶ — γε δή*, 4, 92. *καὶ — δέ*, 2, 36. init. 7, 56. *καὶ εἰ* et *εἰ καί*, 2, 60. 3, 26. *καὶ ἦν* et *ἦν καί*, 5, 45. *καὶ εἰ μή*, 7, 6. *ἐν ἴσῳ καὶ εἰ*, 2, 60. *καί* intensivum, 1, 77. 3, 98. 7, 50. 8, 2. *καὶ ἐπὶ πολύ*, 3, 98. conf. 6, 22. *καὶ ὁτιοῦν*, 4, 16. *καὶ ὁπωςοῦν*, 8, 90. *καί που καί*, 2, 70. *καί πού τι*, 2, 87. *καί τι καί*, 1, 107. 4, 5. *καὶ ὣς* v. *ὡς*. *καί — τε*, 1, 9. p. 99 sq. *καὶ γάρ* et *καὶ — γάρ*, 1, 77. 4, 132. *καὶ δίς*, 1, 44. 5, 10. *καὶ ἅμα* pro *καὶ ἅμα ὅτι*, 1, 110. *καί* post *παραπλήσιος*, 7, 19. p. 273. 7, 71. p. 339. *καί* cum participio pro *καίπερ*, 5, 34. 7, 69. 8, 93. *ὁπόσοι καί*, 8, 97. *καί* sicut *δὲ*, *ἀλλά* etc. in primaria sententia posita interdum ad sententiam in parenthesi positam refertur, 1, 72. adn. 3, 107. 8, 79. *καί* apodosin incipiens, 2, 21. 5, 8. 27. 8, 8. 34. *καὶ οὐ* et *οὔτε*, *οὐδέ*, 1, 69. 3, 37. *καί* pro *οἶ*, 3, 52. extr.

καίειν, 2, 49. 4, 34.

καινός, 3, 92. *τὸ καινόν* et *τὸ κενὸν τοῦ πολέμου*, 3, 30.

καινότης, 3, 38.

καινοῦν, 3, 82.

καίπερ omissum, velut *ἐπιστάμενοι* pro *καίπερ ἐπ.* 1, 69. 5, 82. 6, 9. 54. p. 178.

καίριος, 4, 10.

καιρός, 1, 42. 2, 43. 3, 56. *καιρὸς λαμβάνει*, 2, 34. p. 303 sq. *ἔργου*, 2, 40. *τύχης*, 1, 42.

καίτοι, 2, 64. *καίτοι — γε*, 3, 58.

κακία, 2, 87. 3, 58.

κακίζειν, 1, 105. 5, 75.

κακόνους, 6, 24.

κακοξυνετώτερος, 6, 76.

κακοπάθεια, adn. ad 1, 69. — 7, 79.

κακοπαθεῖν, 1, 78. 4, 29.

κακοπραγεῖν, 4, 56.

κακοπραγία, 2, 60. 3, 30.

κακός, 2, 51. 4, 117. *κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι*, 5, 65. *κακὰ σπεύδειν*, 6, 39. *κακῶς*, 2, 65. 6, 51. 7, 80.

κακοτροπία, 3, 83.

κακοτυχεῖν, 2, 60.

κακοῦν, 3, 87. 8, 32. 78.

κακουργεῖν, 6, 7.

κάκωσις, 7, 4. 82.

κάλαμος, 2, 76.

καλεῖν, 2, 23. 6, 2.

καλινδεῖν, 2, 52.

καλλιεπεῖσθαι, 6, 83.

κάλλος, 3, 17.

καλός, 4, 40. 5, 89. 8, 2. *κάλλιστος*, 2, 11. 5, 9. 6, 33. *καλλίων*, 5, 60. *καλλιώτερον*, 4, 118. *καλοὶ κἀγαθοί*, 8, 48. coll. adn. ad 6, 89. p. 223. *καλῶς*, 1, 44. 2, 7. 4, 17. *καλῶς φίλιος*, 5, 36. *ψεύδεσθαι*, 6, 12. *καλῶς δρᾶν τι*, 1, 5. *διακοσμεῖν*, 6, 54. *κρύπτειν*, 8, 50. *βουλεύεσθαι*, 4, 17. *θέσθαι*, 4, 17. *ἔχειν*, 1, 28. 4, 18. *κεῖσθαι παράπλου*, 1, 36. conf. 3, 92. extr.

καλύβη, 1, 133. 2, 52.

καλώδιον, 4, 26.

κάλως, 4, 25.

κάμνειν, 2, 41. *κεκμηκότες*, 3, 59.

καμφθῆναι, 3, 58.

κανηφόροι, 6, 56. *κανοῦν φέρειν ἐν πομπῇ*, ibid.

κἀνταῦθα, 1, 10.

καρδία apud medicos, 2, 49.

καρπίζεσθαι, 7, 68.

καρποῦσθαι, 2, 38. 7, 68.

καρτερεῖν, 7, 64.

καρτερός, 4, 3. 43. *λόφος*, 4, 131. *καρτερώτατος*, 5, 10.

καστόρειον Spart. 5, 70. adn. p. 74.

κατά c. acc. *propter*, *per*, ut *κατ' ἄχθος*, 2, 45. 4, 24. *κατά* cum acc. aliquo obiecti vel subiecti vice fungitur, 1, 3. 2, 7. 64. 4, 30. 5, 116. *κατ' ἄκρας*, 4, 112. *κατὰ βραχύ*, 4, 96. 7, 79. *κατὰ γῆν* et *γῆς*, 1, 2. 7, 28. init. *καθ' ἡδονήν*, 2, 53. i. qu. *πρὸς ἡδονήν*, 6, 17. *καθ' ἡμέραν*, 1, 2. *κατ' ἤπειρον*, 1, 142. *καθ' ἡσυχίαν*, 1, 74. 2, 93. *κατὰ νώτου*, 1, 62. 4, 36. *κατὰ τοῦτο καιροῦ*, 7, 2. p. 255. *κατὰ μόνας*, 1, 37. *κατὰ σελήνην*, 2, 28. *τὸ κατ' ἐμέ*, 6, 88. *κατ' ὀλίγον*, 4, 10. 6, 34. *κατ' ὀλίγον τε καὶ μὴ ἅπαντας*, 5, 9. p. 12. *ὀλίγας*, 3, 78. *κατὰ θέαν*,

5, 7. κατά aequalitatem temporis significans, 8, 83. κατ' Ἄργος, in den Gewässern von Argos, 8, 86. κατὰ τὸ ξυγγενές, 1, 95. 8, 100. κατὰ πόδας, 3, 98. 4, 126. 5, 64. κατὰ πόλεις, 2, 15. 6, 77. 7, 13. κατὰ στάσιν, 3, 24. κατὰ χώραν, 1, 28. 3, 22. 24. 4, 76. κατά τι ἄπορον, 1, 136. καθ' αὑτούς, 3, 78. τὸ καθ' ἑαυτούς et τὰ καθ' ἑαυτούς, 6, 88. τὰ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος, 2, 87. 7, 44. κατὰ τὸ δύνασθαι, 2, 97. καθ' ἑκάστους et ἅπαντες sive ξύμπαντες, 2, 39. καθ' ἑκάστους et καθ' ἑαυτούς, 2, 39. καθ' ἑκουσίαν, 8, 27. κατ' ἐξουσίαν, 8, 27. κατὰ κορυφήν, 2, 99. κατὰ κράτος, 2, 87. 3, 103. 8, 70. κατὰ τῶν κρημνῶν, 7, 44. κατὰ κέρας, 3, 78. κατὰ μίαν ναῦν, 2, 84. κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως, 2, 90. καθ' ὅσον, 6, 88. 7, 37. κατὰ στοῖχον, 2, 102. καθ' ὑπερβολήν, 2, 45. κατὰ πόλιν, 1, 122. ἕνα κατὰ τάλαντον, 7, 83. κατά c. acc., quod attinet ad, 2, 37. p. 311. ἢ κατά post comparativum, 2, 50. init. 6, 15. 7, 45. 75.
καταβαίνειν, 4, 15. 7, 44.
καταβάλλειν, 1, 27. 7, 24. τείχη, 5, 26.
κατάβασις ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν, 7, 44.
καταβιβάζειν, 7, 86.
καταβοᾶν, 5, 45.
καταβοή, 1, 73. 8, 85.
κατάβολον, 7, 22. p. 278. adn.
κατάβραχυ, 7, 2. p. 256.
καταβυρσοῦν, 7, 64. 65.
κατάγγελτος, 7, 48.
κατάγειν, 1, 18. adn. 4, 68. 8, 53.
καταγελᾶν, 3, 83.
καταγιγνώσκειν, 3, 45. 6, 62.
κατάγνωσις, 3, 16. 82.
καταγορεύειν, 4, 68. 6, 34.
καταγωγή, 6, 42.
καταγώγιον, 3, 68.
καταδαμᾶν, 7, 81.
κατάδηλος, 4, 44. 8, 10.
καταδίκη, 5, 49. 50.
καταδικάζεσθαι, 5, 49.
καταδιώκειν, 8, 20.
καταδουλοῦν, 3, 70.
καταδούλωσις, 3, 10.
καταδρομή, 5, 56. 8, 41.
καταδύειν, 2, 91. ναῦν adn. ad 1, 50. 8, 42. 61.
καταθέειν, 3, 97. 5, 7.
καταινεῖν, 4, 122.
καταίρειν, 8, 39.
καταισχύνειν, 6, 13.
καταιτιᾶσθαι, 3, 42. 6, 60.
κατακαίειν, 8, 108.
κατακλείειν, 4, 57. 5, 83.
κατακλύζειν, 3, 89.
κατακολπίζειν, 8, 92.
κατακολυμβᾶν, 7, 25.
κατακομιδή, 1, 120.
κατακόπτειν, 4, 118.
κατακτᾶσθαι, 5, 9.
καταλαμβάνειν, 1, 9. 126. 2, 18. 3, 11. 4, 85. 86. 5, 21. 7, 57. 8, 63. καταλαμβάνει καιρός, 2, 34. de periculo, 4, 31. κατειλημμέναι σπονδαί, 5, 21. καταλαμβάνεσθαι καιροῖς, 7, 57.
καταλέγειν, 8, 31.
καταλείπειν, 2, 16. 3, 58. 4, 18. 7, 69.
καταληπτά, 3, 11.
καταλλάσσέσθαι, 4, 59.
καταλογεῖς magistratus, 8, 67.
κατάλογος, 3, 87. adn. milites ἐκ καταλόγου, 6, 31. 43. adn. 7, 20. 8, 24.
καταλύειν, 1, 18. 136. 3, 81. 8, 68. τινί, 5, 47. 8, 58.
καταλῦσαι, einkehren, 1, 136. beendigen, 3, 104. τὴν ἁμαρτίαν καταλῦσαι, 3, 46., ubi Casaub. legi vult ἀναλῦσαι. καταλύεσθαι, 4, 18, καταλελυμένους, 6, 36.
κατάλυσις, 1, 18. 8, 18.
καταμέμφεσθαι, 7, 87. suas res contemnere, 8, 106.
κατάμεμψις, 7, 75.
καταναγκάζειν, 1, 77. 4, 77.
κατανέμειν, 2, 17.
κατανοεῖν, 1, 138. 2, 3.
καταντικρύ, 7, 26. 57. p. 319.
καταπατεῖν, 5, 72.
καταπαύειν, 8, 97.
καταπιμπλάναι, 7, 85.
καταπίπτειν, 8, 94.
καταπλέω, 8, 35.
κατάπληξις, 8, 66.
καταπλήσσειν, 4, 10. 7, 77.
κατάπλους, 4, 26.
καταπολεμεῖν, 2, 7. 4, 1.
καταπροδιδόναι, 1, 86. 3, 111. 7, 63.
κάταρσις, 4, 26.
καταράσσειν ab ἀράσσω et ῥάσσω, 7, 6. 63.
καταῤῥεῖν, niedersinken, 7, 84.

καταῤῥηγνύναι, 4, 11.
κατασείειν, 2, 76.
κατασκάπτειν, 6, 5. 7.
κατασκαφή, 5, 63.
κατασκέπτεσθαι, 6, 50.
κατασκευάζεσθαι, 1, 18. 2, 17. 4, 75. 6, 91. p. 226. κατασκ. et παρασκευάζεσθαι, 2, 85.
κατασκευή, adn. ad 1, 10. — 2, 14. 16. 6, 31. 46. πολέμου, 2, 85. 8, 5. νόμιμος, 6, 17. p. 138.
κατασκήπτειν de morbo, 2, 49. p. 339.
κατασκοπή, 6, 34. 46.
κατάσκοπος, 4, 27. 6, 63.
κατασπέρχειν, 4, 126.
κατάστασις, 2, 68. 4, 55. 8, 72. ἐν τῇ λοιμικῇ καταστάσει, v. Argum. libr. 2. p. 253.
καταστρέφειν, 4, 65.
καταστροφή, 1, 15.
κατάστρωμα, 1, 14. 7, 40.
κατασχεῖν, 6, 29. 8, 86.
κατατιθέναι, 4, 20. 7, 82. κατατίθεσθαι χάριν, 1, 33. 2, 40. ξυμφοράν, 4, 20. ὀργήν, ibid.
κατατραυματίζειν, 7, 80.
κατατρέχειν, 8, 99.
καταφανής, 4, 29. καταφανέστερος, 5, 16. 8, 46.
καταφέρειν, 3, 69.
κατάφευξις, 8, 38. 41.
καταφθορά, 8, 87.
καταφλέγειν, 4, 133.
κατάφρακτα πλοῖα, 1, 10.
καταφρονεῖν, 2, 11. c. acc. 6, 34. 8, 8. 82. καταφρονῶν sequente infinitivo, 3, 83. 5, 40. adn.
καταφρόνημα, 2, 62.
καταφρόνησις, 1, 122.
καταφυγή, 4, 98.
καταφωρᾶν, 1, 82.
κάτειμι, 2, 25. κατιὸν πνεῦμα, 2, 84. κατιόντος ἀνέμου, 2, 25. 6, 2.
κατείργεσθαι, 4, 98. κατείργειν, 6, 6.
κατεργάζεσθαι, 4, 65. 7, 21.
κατέρχεσθαι, 4, 75. 5, 7. p. 10.
κατέχειν, 2, 64. 3, 89. ἔν τινι τόπῳ, 4, 32. 8, 28. 100. κατέχει φήμη, 1, 10. κατεχόντων σεισμῶν, 3, 89. κατέχειν, sustinere, 4, 92. κατέχεσθαι ἐς ὀλίγον, 8, 38. κατασχεῖν, acquisivisse, 2, 62. p. 351.
κατηγορεῖν, 1, 95. 3, 44.
κατηγορία, 1, 84. 3, 52. et αἰτία adn. ad 1, 69. 7, 77.
κατήφεια, 7, 75.
κάτοιδα, 6, 36. v. Doederlein Lat. Syn. Vol. 1. p. 168. adn.
κατοικεῖσθαι. κατῴκημαι, 6, 2. p. 112. κατῳκημένοι, 1, 120. κατῴκηντο, 5, 83.
κατοικίζειν, 2, 17. κατοικίζεσθαι et κάτω οἰκίζεσθαι, 8, 31.
κατοκνεῖν, 2, 18.
κατόπιν, 2, 22.
κάτοπτος, 8, 104.
κατορθοῦν, 2, 42. 5, 111. 6, 11. 13.
κατὰ πάτρια, 5, 79.
καττάδε, 5, 77.
κάτω, 1, 7. 120. τὰ κάτω, minor Asia, 8, 5. κάτω οἰκίζεσθαι et κατοικίζεσθαι, 8, 31.
κάτωθεν, 6, 99. καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν, 3, 23.
κάχληξ, 4, 26.
Κεάδας, 1, 134.
κεῖμαι, 1, 129. 2, 43. 3, 51. κεῖται — ἀπόκειται εὐεργεσία, χάρις, 1, 129.
κείρειν, 1, 64.
κελεύειν, 3, 44. 4, 30. 8, 88. ἐκέλευε ubi aoristum exspectes, 1, 138. 3, 112. 4, 114. 7, 31. 65. 8, 31. 100. Conf. ἔλεγον s. v. λέγειν. κελεύειν ἐς Λακεδαίμονα, 4, 108. p. 645. κελεύειν constr. 1, 44.
κέλευσμα, 2, 92.
κελευσταί navium, 2, 84. adn. ad 6, 31. p. 151.
κέλης, 4, 9. 8, 38.
κελήτιον, 1, 53.
κενόν, τό, et τὸ καινὸν πολέμου, 3, 30. κεναὶ νῆες, 4, 14.
κεντεῖν, 4, 47.
Κεντόριπα accusativus singularis adn. ad 6, 94. Κεντόριπας acc. plur. pro Κεντοριπίνους, 7, 32. Κεντόριπα, Κεντουριπῖναι, ibid.
κενοῦσθαι, 2, 51. 76. 8, 57.
κεραία, 4, 100. 7, 41.
κεράμιον mensurae genus, 7, 25. p. 281.
κεραμίς, 3, 22.
κέραμος, 2, 4.
κεραννύναι, 6, 32.
κέρας, 2, 90. 3, 107. 8, 105. Nili, 1, 110.
κερδαίνειν, 2, 44. 5, 93.
κερδαλέος, 2, 53. κερδαλέως, 3, 56.
κέρδος, 3, 33. 4, 59.
κεύθειν, 5, 59.
κεφάλαιον, 1, 40. 3, 67. 4, 50. κε-

φάλαια rhetorico sensu adn. ad Marcellin. 4, 38.
κεφαλαιοῦν, 3, 67. 6, 91. 8, 53.
κήδεσθαι, 6, 14.
κῆδος; Eidam, 2, 29. p. 297.
κηπίον, 2, 62. *κῆπος* adn. ibid.
κήρυγμα, 4, 106. 114.
κηρυκεῖον, 1, 53.
κῆρυξ, 4, 118. *κήρυκες*, 8, 53.
κηρύσσειν, 1, 27. 4, 37. *κηρύσσεσθαι*, 5, 115. *εἶναι*, 4, 68.
κινδυνεύειν, 1, 78. 2, 35. 4, 8. 73. ἔν τινι et *κινδυνεύεσθαι* ἔν τινι, 2, 35. p. 305 sq. *κινδυνεύειν*, videri, 6, 87., quem sensum tamen nolim cum Arnoldo admittere in adn. ad 4, 117. extr. *κινδ.* constr. 2, 35. 3, 74.
κίνδυνος, 2, 39. 87. 5, 111. 6, 12. *κίνδυνον ἀναῤῥιπτεῖν*, 4, 138. *κίνδυνοι αἰσχροί*, 5, 111.
κινεῖν, 2, 8. 4, 98. 6, 34. *χρήματα*, 8, 15. sacra, 6, 70. *τὰ σφέτερα αὐτῶν κινούμενα*, 4, 76. *κινεῖσθαι* de hostili conatu, 7, 4. p. 258.
κίνησις, 1, 1.
κλέμματα πολέμου, 5, 9.
κλέος, 1, 25. 2, 45.
κλῄζειν, 3, 8.
κληματίς, 7, 53.
κλῆρος, 3, 50.
κληροῦσθαι, 6, 42.
κληροῦχοι, 3, 50. adn. Conf. 1, 27. p. 125 sq.
κλῇσις portuum, 2, 94.
κλίμαξ, 3, 23.
κλίνη, 2, 34. *κλῖναι*, 3, 68.
κλυδώνιον, 2, 84.
Κοίλη, regio Atticae Vit. Thucyd. p. 28. Praef. p. VI.
κοιλία, 2, 49.
κοῖλος, 7, 52. *τὸ κοῖλον τοῦ λιμένος*; ibid. et adn. ad 6, 66. p. 194.
κοιρανεῖν, 5, 79.
κοινολογεῖν, 7, 86.
κοινός, 1, 80. 3, 53. 4, 68. 6, 47. c. genit. et dat. 1, 35. unparteiisch, 3, 53. neutral, 3, 68. *κοινὸν δικαστήριον*, 3, 106. *κοινοὶ λόγοι*, 4, 64. *τὸ τῆς πόλεως ξύμπασι κοινόν*, 6, 40. *τὰ κοινά*, 3, 11. 4, 78. Aerar, 1, 80. 6, 6. *τὰ κοινά*, 5, 37. Aerar, 6, 8. *κοινῇ*, 1, 67. 4, 83. 5, 53. *κοινότεραι τύχαι*, 5, 102. *κοινὴ ἐλπίς* et *κοινὸς Ἄρης*, 2, 43. extr. adn. *τὰ κοινὰ ξυμφορά*, 1, 91. *τὰ κοινά* et *τὰ ἐν τοῖς ἱεροῖς*, 6, 20.
κοινοῦν, 1, 39. 4, 4. *κοινοῦσθαι*, 8, 8. 50.
κοινωνεῖν, 8, 8. *τινι*, 2, 16. init.
κολάζεσθαι, 2, 87. 8, 40.
κολούειν, 7, 66.
κόλπος, 6, 13.
κολυμβητής, 4, 26.
κομιδή, 4, 27.
κομίζειν, 2, 33. 4, 117. *κομίσαντες* redundat, 7, 39. *κομίζεσθαι*, redimere, 4, 98. reverti, 5, 5.
κομπεῖν, 6, 17. p. 188.
κόμπος, 2, 41. *κ. λόγου*, 2, 40.
κομπώδης, 6, 68. *κομπωδέστερος*, 2, 62.
κονίορτος, 4, 44.
κόντος, 2, 84.
κόπτειν, 2, 75. 4, 14.
κόρην, non *κόραν*, 6, 56.
κόρυμβοι, 1, 6.
κορυφή, 2, 99.
κοσμεῖν, 1, 21. 2, 42. 6, 41.
κόσμος, 1, 5. 2, 11. 3, 77. Ordnung, 2, 11. extr. Staatsverfassung, 4, 76. 8, 48.
κοτύλη, 7, 87.
κούρη, 3, 104.
κουφίζειν, 2, 44.
κούφισις, 7, 75.
κουφολογία, 4, 28.
κοῦφος, 2, 51. *κούφως*, 4, 33.
κρατεῖν, 1, 69. 71. 3, 62. 6, 11. c. acc. 1, 109. c. genit. 8, 23. *κρατηθεὶς θαρσήσει*, 7, 49. *κρατεῖσθαι πολύ*, 7, 60. extr.
κρατῆρας κεραννύναι, 6, 32.
κράτιστος, 2, 40. 5, 8.
κράτος, 2, 29. 88. 4, 98. *κατὰ κρ.* 8, 103. *ἐν κράτει*, 2, 29.
κρατύνειν, 1, 69.
κρείσσων, 1, 60. 3, 83. 4, 10. *ἀκοῆς*, 2, 41. *κρεῖσσον λόγου*, 2, 50. *ἀνήκεστόν τι κρεῖσσον*, 3, 45.
κρημνός, 6, 97. p. 237.
Κρημνός, adn. ad 6, 66. p. 193. n. 1. ab init. et sub nr. V. p. 197. n. 1. ab init. adn. ad 6, 75. init. ad 6, 96. p. 230. ad 7, 3.
κρημνώδης, 7, 78. adn. ad 6, 66. p. 197.
κρήνη, 2, 48.
κρίνειν, 1, 87. 3, 67. *κρίνεσθαι* de morbis, 2, 49. *θανάτου*, 3, 57.

κρίσις, 1, 23. 6, 60.
κριτής, 1, 120. 3, 87. κακοὶ κριταί, 1, 120.
κρούειν, 1, 54.
κρύπτειν, 2, 34. 6, 72.
κρυπτός, 5, 68.
κρύσταλλος, 3, 23.
κρύφα, 4, 88. et σαφῶς, 8, 50. κρυπτός, 2, 80.
κρύψις siderum, adn. ad 2, 78.
κρωβύλος, 1, 6.
κτᾶσθαι, 1, 70. 143. 2, 40. κεκτημένος sensu passivo, 1, 93. 7, 70. extr. ἐκτήθην eodem sensu, 1, 123. κεκτῆσθαι, consequi, 2, 63. ἔκτημαι an κέκτημαι, 2, 62. κέκτηται, consequitur, 2, 64.
κτείνειν, 1, 132. 2, 51.
κτῆμα, 1, 22.
κτῆσις, 4, 105. κτῆσις et κτίσις, 1, 18.
κτίζειν, 6, 4.
κύαμος, 5, 66.
κυβερνητής, 4, 75. 7, 70. adn. ad 6, 31. p. 151.
Κυθηροδίκης, 4, 53.
κύκλος, 2, 84. 3, 102. κύκλῳ et ἐν κύκλῳ, 3, 18. κύκλος in obsidione Syracusarum, adn. ad 6, 96. p. 230. 6, 98. p. 239. 100. ἀπὸ τοῦ κύκλου, ibid.
κυκλοῦν, 4, 127. 7, 81. κεκυκλωμένους, 4, 32.
κύκλωσις, 4, 35. 128. Conf. adn. ad 4, 127.
κῦμα, 3, 89.
κυματεῖσθαι, 3, 89.
κυπαρίσσινος, 2, 34.
κύπτεσθαι, 8, 13.
κύριος, 4, 20. κύριον εἶναι, 5, 34. sequente participio, 8, 51. κυριώτατος, 5, 53. κυριώτερος, 4, 18.
κῦρος, 5, 38.
κυροῦν, 8, 70. κυρωθέν, 4, 125.
κύρωσις, 6, 103.
κύων, 2, 50.
κώδων, 4, 135.
κωδωνίζειν, 4, 135. adn.
κωλύειν, 1, 129. 2, 8. κωλύει, es tritt ein Hinderniss ein, 1, 144. 2, 63. 64. 4, 14. sic etiam κεκωλύσθω, 1, 129.
κώλυμα, 5, 30. 7, 53.
κωλύμη, 1, 92.
κωλυτής, 3, 23.
κώμη. κατὰ κώμας, 3, 94.
κωμηδόν, 3, 94.
κώπας καθιέναι, 2, 91.
κωπηλάτης, 6, 31.
κωπῆρες πλοίου, 4, 118.

Λ.

λαγχάνειν, 2, 44. 3, 50.
λαμβάνειν, 2, 34. 88. 3, 24. 4, 34. 6, 86. 8, 64. deuten, so oder so nehmen, 2, 42. p. 323. fin. 3, 38. 4, 106. ὁ λαβών, der Schuldner, 3, 81. λαμβάνεσθαι τὸ δίκαιον, 3, 56. p. 467 sq.
λαμπάς, 3, 24.
λαμπρός, 6, 54. 7, 55. λαμπρῶς, 7, 71. 8, 67. offenbar, 2, 7. λαμπρότατος, 1, 138.
λαμπρότης, 4, 62. 7, 75.
λαμπρύνεσθαι, 6, 16.
λαμυρὰ πηγή, 2, 15. adn. p. 282.
λανθάνειν, 4, 133. 8, 10.
λάρναξ, 2, 34.
λαχανισμός, 3, 111.
λέβης, 4, 100.
λέγειν, 2, 48. 4, 22. 7, 8. λέγειν τι et οὐδέν, 1, 39. ἐπί τινι, 2, 34. p. 302. λέγειν vel δοκεῖν cogitatione supplendum, 3, 38. λεγόμενον casu absoluto, 2, 47. 7, 68. λέγεται, 3, 88. ἔλεγον ubi exspectes ἔλεξαν, 1, 119.
λεία Gegenstand des Raubes, 8, 3.
λεῖα, 2, 97.
λειμὼν τῆς ἐξετάσεως, 6, 97. p. 236.
λειποστράτιον et λειποστρατία, 1, 99. 6, 76. conf. 5, 60. adn.
λειποτάξιον, 1, 99. adn.
λειποψυχεῖν, 4, 12.
λείπω, 1, 10. 2, 87. 8, 81.
λέπας, 7, 78.
λεπτόγεως, 1, 2.
λεπτός, 2, 49. 7, 36. λεπτὰ πλοῖα, 2, 83. 7, 40.
λήθη, causa oblivionis, 2, 44. p. 328.
ληίζεσθαι, 1, 5.
λῆν, 5, 77.
λήνεια, 5, 20. adn.
λῃστεία, 1, 11. 8, 40.
λῃστεύεσθαι num pro λῃστεύειν dicatur, 7, 18. passivo sensu, ibid.
λῃστής, 1, 8. 6, 4.
λῃστρικός et λῃστικός, 1, 4. 4, 9. λῃστικώτερον παρεσκευασμένος, 6, 104. p. 247.
λῆψις, 5, 110.
λίθινος, 5, 42.

λιθοβόλοι, 6, 69.
λιθολόγος, 6, 44.
λιθοτομίαι, 7, 86.
λιθουργὰ σιδήρια, 4, 4. λιθουργοί, 4, 69. 5, 82.
λιθοφορεῖν, 6, 98.
λιμήν, 7, 22. λ. τῶν Συρακοσίων, 7, 4. p. 258. adn. ἐρῆμος, 1, 50. λιμένων χῶσις, 3, 2. conf. adn. ad 8, 90.
λίμνη, 4, 103. 108. 6, 66. 7, 53. λίμνη apud Syracusas adn. ad 6, 66. p. 196. vers. fin.
λιμός et λοιμός, 2, 54. — 3, 59. λιμῷ Μηλίῳ, 5, 116. adn.
λίνου σπέρμα, 4, 26. λινοῦς et ποικίλος χιτών, 1, 6. adn.
λίπα, 1, 6. 4, 68.
λογάδην, 3, 31. 4, 4. 4, 31. φέρειν λίθους, 6, 66. p. 198.
λογάδες λίθοι, 4, 4. 129. adn. ad 6, 66. p. 198. Ἀχαιῶν, 2, 25. adn. 5, 67.
λογαῖος λίθος, 6, 66.
λογίζεσθαι, 1, 76.
λόγιον, 2, 8.
λογισμός, 2, 40. 5, 68.
λογογράφος, 1, 21.
λογοποιεῖν, 6, 38.
λόγος, oratio, λόγοι, Berathung, 1, 122. 3, 34. 5, 112. καινότης λόγου, 3, 38. ἐς λόγους καθίστασθαι, 3, 70. 4, 58. λόγος, Vorschlag, 4, 16. init. 5, 76. παρὰ λόγον, 4, 26. λόγοι κοινοί, Berathungen, 4, 64. κατὰ λόγον, 6, 25. ἡ κατὰ λόγον παρασκευή, 2, 89. μηδὲ λόγον ὑπολείπειν, 8, 2. λόγος, der aufgestellte, zu beweisende Satz, 1, 2. vers. fin. ὁ ξύμπας λόγος, 7, 56. λόγον παρέχειν ἐπί τινα, 2, 101. ἐς λόγον, 3, 46. λόγοι et ἀκοαί, 3, 38. et ὄψεις, ibid. et ἔργα, ibid. λόγῳ — ἔργῳ, 1, 22. 128. λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες, 3, 67. λόγοι, Berathungen, 1, 78. 122. adn. Unterhandlungen, 5, 39. ἀπὸ ξυγκειμένου λόγου, 8, 94. προςφέρειν τινὶ λόγους, 2, 70. 8, 109. ὁ δίκαιος λ. 1, 76. ἐνὶ λόγῳ, 5, 85.
λοιδορία, 2, 84.
λοιμός, 2, 47. 54. ἐν τῷ λοιμῷ v. Argum. libr. 2. p. 253.
λοιμώδης, 1, 23.
λοιπός, 3, 44. 4, 93. 8, 67.
λόφος, 4, 124.
Λοχαγοί Spartanorum, 5, 66.
λοχίζειν, 5, 115.
λοχμώδης, 3, 107.
λόχοι, 4, 8. 43. Spartanorum, 4, 8. 5, 68.
λὺγξ κενή, 2, 49.
λύειν, 1, 23. 4, 23. 5, 3. λύεσθαι, reconciliari, 1, 81. cessare, 4, 18.
λυμαίνεσθαι, 5, 103.
λυπεῖν, 2, 64. 4, 53. 6, 66.
λύπη, 6, 59.
λυπηρός, 1, 76. 2, 37. 6, 16. τινος, 8, 46.
λύσις, 2, 102.
λυσιτελεῖν, 6, 85.
λύτρον, 6, 5.
λύχνος, 4, 133.
λώφησις, 4, 71.
λωφῶ, 6, 12. 7, 77. λωφήσαντα, 2, 49. p. 336.

M.

μάγγανον, adn. ad 2, 4.
μᾶζα, 3, 49. 4, 16.
μάθημα, 2, 39.
μάθησιν ποιεῖσθαι, 1, 68.
μακαρίζειν, 2, 51. 5, 105.
μακρηγορεῖν, 2, 36.
μακρός, 6, 91. μακρότατος, 1, 1. ἐς τὰ μακρότατα, 6, 31. μακρότερος, 3, 39. 4, 41.
μαλακία, 2, 40. 5, 7.
μαλακίζεσθαι, 2, 42. 3, 37. 40. 7, 77.
μαλακός, 3, 41. 6, 78. 8, 29. μαλακώτερος, 3, 45. μαλακωτέρως, 8, 50.
Μαλέα nomen ab origine appellativum, 3, 4. coll. 3, 6. adn.
μᾶλλον, 3, 23. 82. p. 499. 4, 29. 7, 81. 8, 34. μᾶλλον et positivus redduntur per comparativum, velut αἴσχιον pro μᾶλλον αἰσχρόν et simil. 2, 40. 61. 3, 42. 63. 4, 61. μᾶλλον iuxta comparativum ex abundantia positum, 4, 3. 7, 29. p. 288. μᾶλλον — ὅσῳ, 5, 108. μᾶλλον num omittatur ante ἤ, 7, 49. conf. 6, 21. adn. μᾶλλον nunquam pro μείζων vel alio adiectivo ponitur, 1, 3. 3, 82. p. 499. 7, 3. μᾶλλον — ἢ οὐ, 2, 62. μὴ μᾶλλον ἤ, 1, 91. μάλιστα, 1, 13. 93. 2, 80. 4, 80. 8, 34. μάλιστα μὲν — εἰ δὲ μή, 1, 32. μάλιστα οὔσης ἀποβάσεως, 4, 13. μάλιστα

πρὸς νότον, 2, 15. p. 281. μάλιστα pro numeralibus, 1, 13. 54. πολλῷ μάλιστα, 4, 92. μάλιστα δεινότατος, 7, 42.
μανθάνειν, 6, 39. 7, 44. c. participio cum infinitivo 1, 36.
μανιώδης, 4, 39.
μαντεία et μαντεῖον, 1, 25. 2, 17. 47.
Μαραθῶνι sine ἐν, 1, 73.
μαραίνεσθαι apud medicos, 2, 49.
μαρτύρεσθαι, 6, 80.
μαρτύριον, 1, 8. 33.
μάρτυς, 2, 78.
μάσσειν. μεμαγμένος σῖτος, 4, 16.
μαστιγοφόρος, 4, 47.
μαχαιροφόρος, 2, 96.
μάχεσθαι, 6, 13. 7, 43.
μάχη, 3, 97. 4, 34. 5, 73. μ. ἐκ παρασκευῆς, 4, 94. 5, 56.
μάχιμος, 6, 23. μαχιμώτατος, 6, 90.
μεγαλύνειν, 5. 98. 8, 81.
Μεγαρέων ψήφισμα, decretum de Megarensibus, 1, 140.
μέγας, 1, 118. 3, 36. 4, 74. 8, 88. μέγας ἐῤῥύη, 2, 5. μέγιστος, 2, 49. 6, 84. μέγιστος τῶν πρίν, 1, 1. 8, 96. μέγιστον δέ, was aber das Wichtigste ist, 1, 142. μεῖζον, 4, 6. 119. 6, 16. 8, 74. μείζονες, 1, 130. 4, 19. 6, 27.
μέγεθος, 4, 126. 6, 15. 7, 55. μέγ. der Grösse nach, 2, 97. μεγέθη, 7, 55. non semper longitudinem significat, 4, 8.
μεθιέναι, 4, 62.
μεθιστάναι, 1, 79. 8, 76.
μεθόρια, 4, 100.
μεθορμίζεσθαι, 6, 88. et adn. ad 6, 49.
Μειλίχιος, 1, 126.
μελέτη, 1, 18. 2, 39. μελέτης βραχύτης, 1, 138. μελέται, Erziehungsweise. 1, 85.
μελετῶ, 1, 142. 2, 76. τὸ μὴ μελετῶν, Mangel an Uebung, 1, 142.
μέλλειν, 2, 8. 4, 111. 5, 15. Aoristus ἐμέλλησα non sola cunctandi notione invenitur, 3, 55. μέλλ. constr. 6, 30. τὰ μέλλοντα et γενησόμενα, 1, 138.
μέλλησις, 1, 69. 2, 18. 3, 12. 4, 126. 5, 66.
μεμνῆσθαι, 2, 45. μεμν. ὅτι, 2, 21.
μεμπτός, 3, 52. μεμπτότερος, 2, 61.
μέμφεσθαι, 1, 84. 4, 85. geringschätzen, ungeeignet finden, 7, 15. μέμφ. pro σὺν μέμψει διαμάχεσθαι, 3, 42.
μέν γε, 1, 40. μὲν — δέ, 1, 28. 67. 121. 2, 65. 3, 82. 6, 76. μὲν — δέ manente constructione participii, 1, 67. μέν et δέ in partitione et oppositione fere semper articulum pronominalem sequuntur, velut πρὸς τὰ μὲν — τὰ δέ, non πρὸς μὲν τὰ — τὰ δέ, 3, 66. μέν et δέ in epilogis orationum, 6, 19. μὲν — καί, 2, 78. μὲν — τε, 1, 144. 2, 84. 3, 46. 4, 69. μὲν οὖν, 1, 22. μὲν — οὐ μέντοι — γε, 7, 14. ὁ μέν — non sequente ὁ δέ, 5, 95. conf. 1, 84.
μένειν, 4, 76. 8, 72. τὸ μένον, 5, 9.
μενετός, 1, 142.
μέντοι. οὐ μέντοι — γε, 1, 3. — 8, 87.
μέρος, 4, 26. 5, 56. 8, 93. ein beträchtlicher Theil, 1, 13. 23. 4, 30. 7, 30. p. 289. τὸ μέρος, 1, 74. 127. 2, 67. τὰ δύο μέρη exercitus Spart. 2, 10. πρὸς μέρος, verhältnissmässig, 6, 22. p. 145.
μεσημβρία, 6, 100.
μεσογεία, non μεσόγειος dicit Thuc. 3, 95. 6, 88.
μέσος, 1, 10. 4, 20. 8, 75. μέσος πολίτης, 6, 54. δικαστής, 4, 83. μέσον pro τὸ μέσον, 2, 81. 4, 31. τὰ μέσα, Neutrale, 3, 82. p. 507. μέσως, 2, 60.
μεσοῦν, 5, 57.
μετὰ χεῖρας ἔχειν, 1, 138. μετὰ τῶν Αἰτωλῶν, si Aetoli accesserint, 3, 95. μετά τινος, alicuius voluntate etc. 8, 73. μετὰ τοῦ pro ἐν τῷ, 1, 6. 2, 43. vers. fin. μετὰ νόμων, 3, 62. μετὰ καιροῦ, 6, 85. 8, 27. μ. ὁτουοῦν τρόπου, 8, 27. μ. κινδύνων, 1, 18. μετὰ παιδιᾶς καὶ οἴνου, 6, 28. μετὰ μισθοῦ, 7, 57. p. 321.
μεταβάλλειν, 1, 71. 2, 16.
μεταβολή, 1, 2. 2, 42. Tauschhandel, 6, 20. 31. in morbis, 2, 48. πολιτειῶν, 6, 17. p. 138.
μεταγιγνώσκειν, 1, 44. 3, 40. 4, 92.
μεταγράφεσθαι, 4, 50.
μετάθεσις, 5, 29.
μετακινητός, 5, 21.
μεταλαμβάνειν, 1, 120. 6, 18. pro μεταλαμβάνοντα αἱρεῖσθαι, 6, 87.

μέταλλον, 2, 55.
μεταμέλει, 3, 4.
μεταμέλεια, 1, 34.
μεταμέλεσθαι, 2, 61. sequente participio, 5, 35.
μετάμελος, 7, 55.
μετανάστασις, 1, 2. 2, 16.
μετανίστασθαι, 1, 12. 3, 114.
μεταξύ, 1, 118. 4, 25. 42. *τὸ μεταξύ*, 3, 21.
μεταπέμπειν et *μεταπέμπεσθαι*, 3, 2. 4, 30. 5, 82. 6, 52. 88. 7, 8. 15. 42. 80.
μεταπεμπτέος, 6, 25.
μετάπεμπτος, 6, 29.
μεταπίπτειν, 8, 68.
μεταποιεῖσθαι, 1, 140. 2, 51.
μεταπύργιον, 3, 22.
μετάστασις in morbis, 2, 48. alio sensu, 4, 84. 6, 20.
μετατάσσεσθαι, übergehen, 1, 95. extr.
μετατιθέναι, 5, 18. *μετατίθεσθαι*, 8, 53.
μεταχειρίζειν, 4, 18. 6, 12. et *μεταχειρίζεσθαι*, 1, 13.
μεταχωρεῖν, 2, 72. 5, 112.
μέτειμι, 1, 28. 5, 47.
μετέρχεσθαι, 1, 34. 2, 39. *ἐλευθερίαν*, 1, 124.
μετέχειν, 8, 86. c. dat. 2, 16. init. c. acc. rei, 1, 73. 6, 40.
μετεωρίζειν, 4, 90.
μετέωρος, 1, 48. 2, 8. 4, 14. 26. 6, 10.
μετοικία, 1, 2. *μετοίκια*, 2, 15. adn. *μετοίκιον*, 7, 63. p. 327.
μετοικίζεσθαι, 1, 2. 12.
μέτοικοι, 2, 13. 31. 4, 90. 7, 63. p. 327.
μετονομάζειν, 1, 122.
μετοπωρινός, 7, 87.
μετόπωρον, 2, 19. adn. 7, 79. 87. 8, 108. Conf. Tempora rerum libr. 8. memorat. s. hoc cap.
μετριάζειν, 1, 76.
μέτριος, 1, 6. 4, 22. 8, 84. *μετρία ἐσθής*, 1, 6. *μετρίως*, 4, 19. *μετρίως εἰπεῖν*, 2, 35. p. 306. *μετριώτατος*, 6, 89. *μετριώτερος*, 6, 89.
μετριότης, modestia, 1, 38.
μέτρον, 8, 95.
μετωπηδόν, 2, 84. 90.
μέτωπον, 6, 32.
μέχρι, non *μέχρις* apud Thuc. 1, 137. 4, 4. c. coniunctivo sine *ἄν*, 1, 137. 3, 28. *μέχρι νῦν*, 6, 78. *μέχρι τοῦδε ὡρίσθω*, 1, 71. *μέχρι τοῦδε ἴσασι*, 1, 7. *μέχρι τοσούτου ἕως ἄν*, 1, 90.
μή ex abundantia positum, 1, 77. post *ἀπορία*, 2, 49. post verba prohibendi, 1, 16. post dubitandi, privandi vel negandi verba, 4, 10. 7, 6. 8, 1. post *ἀπέχεσθαι*, 5, 25. post *ἀποκρύπτεσθαι*, 2, 53. 8, 92. post *ἀποτρέπεσθαι*, 1, 76. post *εἴργειν*, 3, 6. post *ἄνευ*, 5, 8. p. 11. *μή* pro *μὴ ὅτι*, 4, 92. *μή* ad partem modo sententiae pertinens, 8, 53. *μή — καί* pro *μή — μηδέ*, 5, 64. *μὴ οὐ* cum futur. 1, 141. *μὴ οὐ* sequente infinit. 1, 141. 8, 60. *μή* et *μὴ οὐ*, 8, 60. *μή — οὐκ* affirmationem faciunt, 2, 93. *μὴ ὅπως* et *ὅπως μή*, 6, 18. *μή* et *ὅπως μή*, 6, 13. p. 131. *μὴ πολλάκις*, 2, 13. *μή* aut cum coniunctivo aoristi aut imperativo praesentis, 1, 43. 5, 108. cum indicativo perfecti post verbum timendi, 3, 53. *μή* et *οὐ*, 1, 84. 118. *μὴ οἴεσθαι*, 1, 77. *μὴ μᾶλλον — ἤ*, 1, 91. *μὴ δή*, 2, 89. *μή — μή* pro affirmatione, 6, 46. *μή* pro *εἰ μή*, 1, 91. 141. *μὴ γὰρ δή* 1, 81.
μηδαμοῦ, 1, 35.
μηδέ pro *μήτε — μήτε*, 8, 99. *μηδέ μήτε* non dicitur, 3, 48. *μηδέ — ἕτεροι* pro *μηδέτεροι*, 2, 72. 7, 59. *ἀλλὰ μηδ' — ἀλλὰ μηδέ*, 3, 42.
μηδείς, 4, 61. 7, 8. *μηδ' — εἷς* pro *μηδείς*, 8, 86.
μηδετέρωσε, 4, 118.
μῆκος λόγων, 5, 89.
μηκύνειν, 2, 42. *λόγους*, 4, 17.
μηκών, 4, 26.
μήν, 2, 65. 8, 81. *καὶ μὴν οὐδέ*, 1, 142.
μηνοειδής, 2, 28. 7, 34.
μηνύειν, 4, 89.
μήνυμα, 6, 29.
μήνυτρον, 6, 27.
μήτε — τε pro *μήτε — μήτε*, 5, 64.
μητρόπολις, 1, 24. iunctum c. nomine gentili *Δωριῆς*, 1, 107.
μηχανᾶσθαι, 4, 47.
μηχανή, 2, 76. 5, 18.
μιαίνειν, 2, 102.
μιμεῖσθαι, 2, 37.
μίμησις, 1, 95.
μιμνήσκειν, 2, 8. 5, 66.
μισθοδοσία, 8, 83.

μισθός, 8, 29. μισθοῦ, für Lohn, 7, 26.
μισθοῦν, 4, 52.
μισθοφορητέον, 8, 65.
μισθοφόρος, 8, 45. 50.
μισεῖν, 8, 83.
μῖσος, 4, 128.
μνᾶ, 3, 50.
μνᾶσθαι, 2, 45.
μνῆμα Vit. Thucyd. p. 26 sq.
μνημεῖα, 2, 41. Grabmal, 1, 138.
μνήμη, 2, 54. pro μεμνῆσθαι, 5, 69. p. 72 sq. μνήμης ἐλλιπής, 7, 8. p. 263. adn.
μόγις, 7, 42. 8, 27.
Μόθων, 5, 34.
μοῖρα, 1, 10. μοίρᾳ ἄνδρος προστιθέναι, 3, 82. p. 500.
μόλις, 2, 35. μόλις ἤ πάνυ γε ἀνάγκῃ, 8, 27.
μόλυβδος, 1, 93.
μονή, 1, 131.
μόνιμος, 8, 89.
μόνος, 3, 57. 7, 16. 8, 68. μόνοι et μόνον, 6, 3. 8, 100. μόνως, 8, 81.
μονοῦσθαι, 5, 40. 58. μονωθεὶς μετ' ὀλίγων, 6, 101.
μόριον, 2, 39. 7, 58.
Μουνυχίασι, 8, 92.
μοχθεῖν, 2, 39.
μοχθηρός, 8, 78.
μοχλός, 2, 4.
μυθώδης, 1, 21.
μυλών, 6, 21.
μυριαγωγὸς ναῦς, 7, 25. adn.
μυριαμφόρος, μυριάμφορος, μυριαφόρος et μυριοφόρος, 7, 25.
μυριάς, 7, 75.
μυστικός, 6, 60.
Μυτιλήνη, non Μιτυλήνη, 3, 2.
μυχός τοῦ λιμένος, 7, 52. adn. ad 6, 66. p. 194. nr. 3.
μωρία, 4, 64. 5, 41.

N.

N paragogicum, 2, 103.
ναυαγία, Schiffbruch et ναυάγιον, Schiffstrümmer, 1, 50. 54. 7, 34. et saep.
ναυαρχία, 8, 20.
ναύαρχος, 8, 50.
ναυβάτης, 8, 44.
ναύκληρος, 1, 137.
Ναύκραροι, 1, 126. adn.
ναυκράτορες (ubi olim ναυτοκράτορες), 5, 97. 109. 6, 18.
ναυλοχεῖν τινα, 7, 4. p. 259.
ναυλόχιον, 7, 4. p. 259.
ναυμαχεῖν, 4, 14. 7, 34.
ναυμαχία, 2, 85. 7, 21.
ναυπηγεῖσθαι, 1, 31.
ναυπηγήσιμα, 7, 25.
ναυπηγία, 4, 108.
ναῦς, 3, 2. 6, 85. 8, 9. νῆες et ναῦς, 2, 7. adn. νῆες ταχεῖαι et στρατιώτιδες, 3, 95.
ναύσταθμον, 3, 6. 7, 22. conf. adn. ad 6, 49. p. 173.
ναῦται latiori et strictiori sensu, 6, 31. p. 151. 7, 4. p. 258. 7, 14. adn.
ναυτικός, 4, 75. 7, 21.
νεῖν, νεῖσθαι, häufen, constr. 2, 77.
νεκρός, 2, 52. 4, 44. ναυάγια καὶ νεκρούς, 1, 54. et saep.
νέμειν, 1, 2. 3, 114. κοινῇ νέμειν, 5, 42. i. q. διοικεῖν, 8, 70. νέμειν τὸ ἴσον ἐπί τινι, 1, 71. νέμειν μεῖζον μέρος, 3, 3. νέμειν πολύ, 6, 88. νέμειν μέρη, pro εἰς μέρη, 6, 42. 62. νέμεσθαι, 1, 2. 4, 74. adn. Νέμειος gentile nominis Νεμέα, 3, 96.
Νεοδαμώδης, 5, 34.
νεοκατάστατος, 3, 93.
νέος, 5, 43. 50. νεώτερον, 1, 132. 2, 6. 3, 26. 5, 64. νεώτατος, 4, 125. οἱ νεώτεροι, 6, 38. p. 162 sq.
νεοχμεῖν, 1, 12. νεοχμός, 1, 11. 42.
νεφρῖτις, 7, 15.
νεώριον, 3, 74. 7, 22.
νεώς et ἱερόν, 1, 134. adn. 4, 90. 5, 18. et σηκός, 5, 18.
νεώσοικοι, 7, 22. 25.
νεωστί, 1, 95. 4, 108. cum praesenti participii, 1, 137. 3, 30.
νεωτερίζειν, 4, 51. 76.
νεωτεροποιία, 1, 70.
νηίτης στόλος, 2, 24. 4, 85.
νησίδιον, 6, 2. 7, 23.
νησιώτης, 3, 91. 5, 97.
νησιωτικός, 7, 57.
Νῆσος, 6, 3.
νικᾶν, 1, 76. 2, 54. 87. sensu praegnanti, 4, 19. Imperfectum ἐνίκα pro aoristo, 5, 49. init.
νόθος, 8, 28.
νομίζειν, 1, 77. 2, 15. 38. 4, 81. 6, 32. c. dat. 2, 38. 3, 13. 44. 82. p. 507. pro νομίζειν δεῖν, 3, 13. conf. s. v. ἡγεῖσθαι. add. 3, 44. p. 455. 7, 42.

νόμιμος, 3, 58. 4, 97. 6, 4. 7, 88.
νόμισις ἐς τὸ θεῖον, 5, 105.
νόμος, 2, 97. 4, 133. 5, 49. *hymnus*, 5, 70. *νόμ.* et *ψήφισμα*, 3, 36. *νόμοι πολεμικοί*. Spart. 5, 69.
νομοθέται, 8, 97.
νόσημα, 2, 51. *νοσήσας τελευτᾷ*, 1, 138.
νόσος, 2, 98. 7, 47.
νουμηνία, 2, 28. *κατὰ σελήνην* et *πολιτική*, ibid. 3, 56. 4, 52.
νοῦς, 5, 45.
νυκτερινός, 4, 128.
νῦν, 4, 28. *τὰ νῦν*, *id de quo nunc loquimur*, 2, 42.
νύξ, 1, 129. 4, 110.

Ξ.

ξεναγοί, 2, 75.
ξενηλασία, 1, 144. 2, 39.
ξενία, 8, 6. adn. ad 6, 89. p. 222.
ξενικός, 8, 25.
ξένισις, 6, 46.
ξένος, 2, 13. *ἀναγκαστός*, 7, 13. *ἀστοὶ καὶ ξένοι*, 2, 36. extr.
ξενοτροφεῖν, 7, 48.
ξηρότης, 7, 12.
ξιφίδιον, 8, 69.
ξυγγένεια, 3, 65.
ξυγγενής, 3, 82.
ξυγγίγνεσθαι, 2, 12. 4, 83.
ξυγγιγνώσκειν, 7, 73.
ξυγγνώμη, 3, 40. 4, 61. 5, 88.
ξύγγνωμος, 2, 74. 3, 40. adn. ad 4, 98.
ξυγγνώμων, 2, 74. 3, 40. 4, 98.
ξυγγράφειν, 6, 7.
ξυγγραφεύς, *rerum scriptor*. Vit. Thuc. p. 51, 7. *ξυγγραφεῖς*, 8, 67. 97.
ξυγγραφή, 5, 35. *Ἀττικὴ* Hellanici, 1, 97.
ξυγκαθαιρεῖν, 6, 6. 8, 46.
ξυγκακῶς, 3, 13.
ξυγκαλεῖν παρεῖναι, 2, 10.
ξυγκαταδιώκειν, 8, 28.
ξυγκαταδουλοῦσθαι, 3, 64. 8, 46.
ξυγκαταλαμβάνειν χωρίον, 7, 26.
ξυγκαταλύειν, 8, 68.
ξυγκατανέμειν, 6, 4.
ξυγκατασκευάζειν, 1, 93.
ξυγκαταστρέφεσθαι, 6, 69.
ξυγκατεργάζεσθαι, 1, 132.
ξυγκατοικεῖν, 2, 41.
ξυγκατοικίζειν, 6, 4. p. 117.
ξύγκεισθαι, 5, 25. 8, 43. *ξύγκειται* de scripto, 1, 22.
ξυγκεραννύναι, 6, 18.
ξυγκλείειν, 4, 67. 5, 64. 72. concionem, 8, 67. *ξυγκλῄσαντες*, *conglobati*, 4, 35.
ξύγκλησις, 1, 93.
ξύγκλυδες, 7, 5.
ξυγκομιδή, 2, 19. adn. 3, 15.
ξυγκομίζειν τοὺς νεκρούς, 6, 71.
ξύγκρασις potestatum in civitate, 8, 97.
ξυγκρατεῖσθαι, 8, 95.
ξυγκρούειν, 7, 36. *ξύγκρουσις*, ibid.
ξυγκτᾶσθαι, 7, 57.
ξυγχεῖν, 5, 39.
ξύγχυσις, 5, 26.
ξυγχωρεῖν, 1, 140. 5, 40.
ξύλα, 2, 75. 4, 11. 13. 108. *πλατέα*, 6, 101.
ξυλισμός, adn. ad 2, 14.
ξυλλαμβάνεσθαι, 1, 20. 118. *ξυλλ.* et *ξυμβάλλεσθαι*, 3, 36.
ξυλλέγομαι, 6, 9. 8, 66.
ξύλληψις, 1, 134.
ξυλλογή, 3, 111.
ξύλλογος, 1, 67. 2, 22. 4, 66.
ξύλωσις, 2, 14. init.
ξυμβαίνειν, 1, 1. 2, 16. 3, 115. 5, 72. 8, 45. *ξυμβαίνειν*, 4, 81. et *ξυμβαίνεσθαι*, Frieden schliessen, 8, 27. *ξυμβαίνειν τὰ πλείω*, 4, 117.
ξυμβάλλειν, 3, 45. *ξυμβάλλεσθαι*, 3, 36. 5, 77. adn. p. 82. cum genitivo, 7, 21. adn.
ξύμβασις, 3, 28.
ξυμβατήριος, 5, 76.
ξυμβατικός, 6, 103.
ξυμβιβάζειν, 8, 98.
ξυμβοηθεῖν, 2, 80. *ἐπί τινα*, 7, 25.
ξύμβολα et *δίκαι ἀπὸ ξυμβόλων*, 1, 77. adn.
ξυμβόλαιαι δίκαι et *δίκαι ἀπὸ ξυμβόλων*, 1, 77. adn.
ξυμβουλευτέα, 1, 140.
ξύμβουλοι, 2, 8. 85. 3, 69. 76. 5, 63. 8, 39.
ξύμβωμοι θεοί, 3, 59. adn.
ξυμμαρτυρεῖν, 8, 51.
ξυμμαχεῖν, 1, 39.
ξυμμαχία, 2, 10. 3, 65. 4, 19. varii sensus, 3, 82. init. *sociorum terra*, 5, 33. *ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι*, 6, 34.
ξυμμαχικά, *τά*, 8, 7. *τὸ ξυμμαχικόν*, Bündniss, 2, 22. 101. 3, 3. 5, 6. die Verbündeten, 4, 77.
ξυμμαχίς, 1, 98. 5, 36.
ξύμμαχος, 3, 58. 5, 17. *ξύμμαχος* et *ἐπίμαχος*, 2, 44. 3, 70.

ξυμμένειν, 7, 80.
ξυμμετρεῖσθαι, 2, 44.
ξυμμέτρησις, 3, 20.
ξυμμίγνυμι, 2, 84. 7, 6.
ξύμμικτος, 3, 60. 6, 17.
ξύμμοροι, 4, 93.
ξύμπαν, 7, 49. τὰ ξύμπαντα, 7, 24.
ξυμπαραγίγνομαι, 2, 83. 4, 93.
ξυμπαρακομίζεσθαι, 8, 39.
ξυμπίπτειν, 1, 49. 8, 41.
ξυμπλεῖν, 1, 27.
ξυμπολεμεῖν, 1, 65.
ξυμπολιτεύειν, 8, 47.
ξυμπορίζειν, 7, 20.
ξυμπράσσειν, 4, 67. 74.
ξυμπροθυμεῖσθαι constr. 8, 12.
ξυμπροπέμπειν, 1, 27.
ξύμπτωμα, 4, 36.
ξυμφέρειν, 2, 51. 4, 65. 8, 83.
ξυμφοβεῖν, 6, 101.
ξυμφορά, 2, 61. 5, 32. 8, 17. ξυμφοραί, 1, 69. 4, 128.
ξύμφορος, 2, 36. 5, 98. ξύμφορα ἀναγκαῖα, 4, 128. ξυμφορώτατος, 8, 43. 96. ξυμφορώτερος, 3, 47. ξυμφόρως, 3, 40. p. 449.
ξὺν τοῖς θεοῖς, 1, 86. extr. ξὺν adverbialiter, 3, 13.
ξυνάγειν, 4, 125.
ξυναγορεύειν, 6, 6.
ξυναγωγή, 2, 18.
ξυναγωνίζομαι, 3, 64.
ξυναδικεῖν, 1, 39.
ξυναιρεῖν, 4, 80. 8, 24.
ξυναίρεσθαι, 2, 71. 4, 10. 5, 28. τοῦ κινδύνου, 7, 21. adn.
ξυναλλαγή, 4, 20.
ξυναλλάσσεσθαι, 4, 19 8, 90.
ξυναμφότεροι, 3, 107. 5, 81.
ξυναναιρεῖν, 8, 24.
ξυναναπείθειν, 6, 88. c. genit. 7, 21. adn.
ξυνανατολή, 2, 78. adn.
ξυναπολλύναι, 6, 12. ξυναπολέσθαι, activo sensu non dicitur, ibid. et conf. adn. ad 3, 57.
ξυναπονεύειν, 7, 71.
ξυνάπτεσθαι, 2, 29.
ξυναρμόζειν, 4, 100.
ξυναρτᾶσθαι, 7, 70.
ξυναφαιρεῖσθαι, 8, 92.
ξυναφίστασθαι, 1, 56.
ξύνδεσμος, 2, 75.
ξυνδεσμώτης, 6, 60.
ξυνδιαβάλλειν, 6, 61.
ξυνδιαγιγνώσκειν, 2, 64.
ξυνδιαιτᾶσθαι, 2, 50.
ξυνδιαπολεμεῖν, 8, 13.
ξυνδιασώζειν, 7, 57.
ξυνδιώκειν, 1, 135.
ξυνδοκεῖν, 6, 44.
ξυνδρᾶν, 6, 64.
ξύνεγγυς, 4, 24.
ξύνεδρος, 4, 22.
ξυνειδέναι, 4, 68. 5, 82.
ξύνειμι, 4, 18.
ξυνειργασμένοι λίθοι, 1, 93.
ξυνεξαμαρτάνειν, 3, 43.
ξυνεξελεῖν, 2, 29.
ξυνεξέρχεσθαι, 8, 61.
ξυνεπάγειν, 4, 1.
ξυνεπαινεῖν, 4, 91.
ξυνεπαιτιᾶσθαι, 1, 135.
ξυνεπαμύνειν, 6, 56.
ξυνεπανίστασθαι, 1, 132.
ξυνεπεύχεσθαι, 6, 32.
ξυνεκπίπτειν, 3, 63.
ξυνεπιβάλλεσθαι c. genit. adn. ad 3, 36. 6, 70.
ξυνεπιλαμβάνεσθαι, 2, 8. adn. ad 3, 36.
ξυνεπιτιθέναι, 6, 10.
ξυνέπεσθαι, 3, 38.
ξυνεργός, 8, 92.
ξυνέρχεσθαι, 4, 57. στρατείαν, 1, 3. ξυνεστῶτες, die Verschwornen, 8, 66.
ξύνεσις, 2, 62. 8, 82.
ξυνετός, 1, 84.
ξυνεφεστῶτες, qui una praesunt, 2, 75.
ξυνέχειν, 2, 49. τὴν αἵρεσιν, 7, 14.
ξυνεχής, 5, 85. ξυνεχέστερον, 7, 81.
ξυνεχῶς, 2, 1.
ξυνήθης, 6, 55. οὐ ξύνηθες τῇ γνώμῃ, 4, 128. τὸ ξύνηθες ἀκριβὲς — φοβερόν, 6, 55. τὸ ξύν. ἥσυχον, 6, 34.
ξυνήλυδες, 7, 5.
ξυνθάπτειν, 1, 8.
ξυνθήκη, 4, 61. 8, 36. αἱ ξυνθῆκαι, 1, 37. 115. τὸ δίκαιον τῆς ξυνθήκης, 4, 61.
ξύνθημα, 4, 112. εἰπεῖν — δηλοῦν — παραδιδόναι — παρέχεσθαι, 7, 44. p. 306.
ξυνίημι, 6, 69. ὅσοι ἀλλήλων ξυνίεσαν, 1, 3.
ξυνιστάναι, 1, 1. 6, 33. ξυνεστάναι de moenibus, 1, 90.
ξυνίστορες, 2, 74.
ξυννέφελον, 8, 42.
ξυννεῖν, 7, 37.
ξύνοδος, 5, 17. 71.

ξυνοικεῖν, 2, 15.
ξυνοίκια, 2, 15.
ξυνοικίαι, 3, 74.
ξυνοικίζειν, 1, 10. 6, 2.
ξυνοίκισις, 2, 3. duplici sensu, 2, 15. p. 280 sq. 3, 2.
ξύνοικος, 4, 64.
ξυνομνύναι, 5, 38.
ξυνὸς Ἐνυάλιος — Ἄρης, communis Mars, 7, 61. p. 325.
ξύνταξις, tributum, 1, 96.
ξυνταράσσειν, 2, 52. 7, 81.
ξύντασις τῆς γνώμης, 7, 71. p. 337.
ξυντάσσειν, 5, 9.
ξυντεκμαίρεσθαι, 2, 76.
ξυντελεῖν, 2, 15. p. 281. 4, 76. 93.
ξυντέμνειν, 7, 36. 8, 86.
ξυντομώτατος, 7, 42.
ξυντρίβειν, 4, 11.
ξύντροφος, 2, 50.
ξυντυχία, 1, 38. 3, 45. 7, 57.
ξυνωμοσία, 6, 60. 8, 49. init. 81. ξυνωμοσίαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς, 8, 54.
ξυνωμόται, 6, 57. 8, 49. 54.
ξυνώμοτον, 2, 74.
ξυῤῥάσσειν, 8, 96. ξυνεῤῥώγει ὁ πόλεμος, 1, 66. ξυῤῥάξειν, 8, 96.
ξυσκευάζειν, 7, 74.
ξύσκηνος, 7, 75.
ξυσκοτάζειν, 7, 73.
ξυσταδόν, 7, 81.
ξύστασις τῆς γνώμης, 7, 71.
ξυστέλλειν, 8, 4.
ξυστρατεύειν, 6, 61. διά τινα, 6, 29. 61.
ξυστρέφειν, 2, 4. 6, 77. 7, 30.

O.

ὁ ante βασιλεύς quando omittatur, 2, 74. p. 363 sq. ὁ μὲν — ὁ δέ, cum appositione epexegetica, 1, 144. 8, 46. 80. οἱ μὲν — οἱ δὲ — οἱ μὲν — οἱ δέ, 7, 13. ὁ δέ, in apodosi, pro ὅδε, 2, 46. 3, 98. τὸ ἀρχαῖον, 4, 3. τὸ δεύτερον, 3, 13. τὸ ἔπειτα, 4, 107. τὸ παντάπασιν, 3, 87. τὸ παραυτίκα, 1, 27. τὸ παραχρῆμα, 6, 55. διὰ τό pro διὰ τοῦτο, 7, 71. p. 337 sq. τό cum infinitivo pro ὥστε cum infin. 2, 87. τό cum infinitivo post substantivum, ut ἀσφάλεια τὸ ἐπιβουλεύσασθαι, 3, 82. 7, 67. 8, 87. τό ante infinitivum deest, 2, 87. 3, 38. τό cum infinitivo, 3, 82. p. 500. 501. τό cum infinitivo pro solo infinitivo, 2, 42. p. 324. init. 2, 53. τὸ μή cum infinitivo, 1, 44. 3, 1. τὸ μή cum participio pro infinitivo, 6, 1. τὸ δέ τι, 7, 48. διὰ τό num liceat dicere pro διὰ τοῦτο, 7, 71. ἐν τῷ πρὸ τοῦ, 4, 72. τὸ μὲν — τὸ δέ, 1, 84. τὸ πρὸς νότον et simil. 3, 6. 4, 15. τὸ ἐς αὐτό, 2, 53. add. 5, 39. 6, 2. 63. τὸ πρὸς Λιβύην, 7, 58. τοῦ μή cum infinitivo, 8, 14. τοῦ μή cum infinitivo consilium — effectum — causam significans, 2, 4. 5, 72. ἐς τὰ μάλιστα, 6, 104. τὰ ξυντομώτατα, 2, 97. τὰ μὲν — τὰ δέ, 1, 16. 2, 46. 4, 85. 100. 7, 70. et saep.
ὀβολός, 5, 47.
ὀγδοήκοντα, 5, 47.
ὅδε. ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε, 7, 63. γῆν τήνδε, das Land hier, 2, 74. p. 364. τάδε, die Erde, Schöpfung, irgend eine Umgebung etc. 6, 77. τάδε, τοιάδε, τοιαῦτα, τοσαῦτα, ὧδε in praefationibus orationum Thucydidis, 6, 8.
ὁδοὶ πολέμου, die Streitkräfte, 1, 122.
ὁδός, 1, 69. 3, 64. 7, 81.
ὅθεν, 1, 143. 4, 8. pro ἐκεῖθεν ὅπου, 1, 89.
οἴκαδε, 5, 77. vers. fin.
οἰκεῖν, 2, 16. 63. εὖ, ἐς πλέονας, ὀλίγους etc. 1, 17. 2, 37. p. 310. 8, 38. οἰκεῖν τὴν πόλιν ἄμεινον, 3, 37. conf. 6, 82. 92. οἰκῆσαι, ut incoluisse (v. Horat. 1. Sat. 7, 2.) wohnen, 1, 12. 2, 16. etc. i. qu. διάγειν, 6, 82.
οἰκεῖος, 1, 9. 70. 4, 64. 7, 44. οἰκεία ξύνεσις Mutterwitz, 1, 138. οἰκειότερος, 2, 39. 7, 70. οἰκειοτέρα γῆ et ξυμμαχίς, 5, 110. οἰκείως, 2, 60. 6, 57.
οἰκειότης, 3, 86.
οἰκειοῦν, 1, 100. 3, 65. 6, 23. οἰκειοῦντες et οἰκιοῦντες, 6, 23.
οἰκείωσις, 4, 128.
οἰκέτης, 2, 4.
οἴκημα, 4, 48. Gemach, verschlossener Raum im Hause, 1, 134. 3, 68. οἴκ. et οἰκία, 1, 134.
οἴκησις, 2, 16. 6, 88.
οἰκήτωρ, 4, 49.
οἰκία, 8, 6. οἰκίαι et ξυνοικίαι, 3, 74. οἰκία et οἶκος, 2, 14.
οἰκίζειν, 1, 8. 6, 2. οἰκιοῦντες, 1, 100. 6, 23.

οἴκισις, 5, 11.
οἰκίσκος ein Gemach, 1, 134.
οἰκιστής, 1, 24.
οἰκοδόμημα, 4, 90.
οἰκοδόμησις, 3, 21.
οἰκοδομία, 2, 65.
οἰκοδομαί, 7, 11.
οἰκόπεδον, 4, 90.
οἶκος, 1, 99. 2, 60. regnum Persarum, 1, 137, et οἰκία, 2, 14.
οἰκτίζειν, 2, 51.
οἶκτος et ἔλεος, 3, 40.
οἰμωγή, 7, 71.
οἰνοχοή, 6, 46.
οἴομαι, 1, 80. 3, 45. 4, 55. μὴ οἴεσθαι, 1, 77.
οἷος, 2, 5. 4, 27. 6, 32. 8, 65. pro ὅτι τοιοῦτος, 2, 41. p. 321. 7, 75. ἐξ οἵων ἐς οἷα, 7, 75. p. 343. οἷον cum infinit. 6, 12. ἐξ οἵων ἐς οἷα, 7, 75. οἷόν τε εἶναι, 7, 42. οἷον et οἷόν τε εἶναι, 6, 12. extr.
οἰστά, 7, 75. οἰστός, 2, 75.
οἰσύινος, 4, 9.
οἰωνός, 6, 27.
ὀκέλλειν, 4, 11.
ὀκνεῖν, 1, 120.
ὀκνηρότερος, 4, 55.
ὄκνος, 2, 40. 7, 49.
ὄλεθρος, 7, 27. 29.
ὀλιγανθρωπία, 1, 11.
ὀλιγαρχεῖσθαι, 8, 76. 91.
ὀλιγαρχία, 2, 37. p. 311. 3, 62. 8, 73.
ὀλιγαρχικός, 8, 72.
ὀλίγος, 1, 50. 3, 73. 4, 108. ὀλίγοι ἀμύνειν, 1, 50. ὀλίγου, beinahe, 4, 124. 8, 35. οὐκ ἄνευ ὀλίγων, 7, 75. ὀλίγοι τινές, 4, 45. 56. 57. 113. ὀλίγον οὐδέν, 2, 8. 7, 59. 87. 8, 15. κατ' ὀλίγον, 6, 34. ὀλίγῳ ἐς χιλίους, 4, 124. οἱ ὀλίγοι, principes, 3, 74. 5, 84. 6, 38. ἐξ ὀλίγου, 5, 64. 65.
ὀλιγωρεῖν, 5, 9.
ὀλιγωρία, 2, 52. 5, 9.
ὁλκάς, 2, 91. 6, 1. 22. 8, 35.
ὁλκός, 3, 15.
ὀλολυγή, 2, 4, adn. ad 7, 75. ὀλολύγιος, ibid. p. 342.
ὀλοφυρμός, 7, 71.
ὀλοφύρομαι, 2, 44. 7, 40.
ὀλόφυρσις, 2, 51.
Ὀλυμπίασι, 1, 130. Ὀλυμπιεῖον, 6, 65.
ὁμαιχμία, 1, 18.
ὁμαίχμιος, 8, 58.
ὁμαλός, 5, 65. ὁμαλώτατος, 4, 31.
ὁμηρεία, 8, 45.
ὅμηρος, 3, 114. 8, 31.
ὁμιλεῖν, 1, 77. 6, 17.
ὅμιλος, 4, 112.
ὀμμάτων, ἐν τοῖς ὁρᾶν, mit eigenen Augen ansehen müssen, 2, 11.
ὄμνυμι, 5, 47.
ὁμοβώμιοι θεοί, 3, 59.
ὁμογνωμονεῖν, 2, 97.
ὁμογνώμων, 8, 92.
ὅμοιος, 1, 25. 2, 49. 80. ὅμοιοι, 2, 80. 3, 40. ὁμ. πολέμιοι, ibid. πόλις ὁμοία, 1, 71. ὁμοῖαι χάριτες, 3, 63. ὁμοῖα pro ὁμοίως, 1, 120. ὁμοῖα καί, ibid. ὁμοῖα τοῖς, 1, 25. ὁμοίως καί, 2, 60. ὁμοίως, 4, 126. οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ καὶ εἰ, 6, 21. p. 144 sq. conf. 6, 64. p. 188.
ὁμοιότροπος, 1, 6. 7, 55. ὁμοιοτρόπως, 6, 20.
ὁμοιοῦν, 3, 82. οὐχ ὁμοιοῦσθαι, 2, 97.
ὁμολογία, 3, 90. 8, 90.
ὁμολογῶ, 4, 69. 6, 90. ὁμολογουμένη αἰσχύνη, 2, 37.
ὁμονοεῖν, 8, 75.
ὅμορος, 1, 15. 6, 2. 78.
ὁμόσε ἰέναι, 2, 62. χωρῆσαι, 4, 10. 92.
ὁμόσκευος, 3, 95.
ὁμοῦ — σύν, 7, 20.
ὁμόφωνος, 4, 40.
ὁμώνυμος, 2, 68.
ὅμως, 6, 50. quo loco collocetur, 1, 9. 5, 61. 7, 57. p. 319. 7, 75. 8, 93. ὅμ. cum ellipsi sententiae, 3, 28. 7, 1. 48. 57. p. 319. 7, 77. p. 344. 8, 29.
ὁμωχέται, 3, 59. 4, 97.
ὀνειδίζειν, 1, 79.
ὄνειδος. τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει εἴξας, 8, 27.
ὀνεύειν, 7, 25.
ὄνομα, 1, 122. 4, 60. 7, 64. ὀνόματα καλά, 5, 89. ὀνόματι et ἔργῳ contrarie ponuntur, 6, 78. vers. fin.
ὀνομάζειν ἐπί, 4, 98.
ὄνος machina, 7, 25. add. p. 282.
ὀξύς, 4, 126. τὸ ὀξύ, 2, 82. p. 300.
ὀξέως, 4, 34. 6, 12. extr. λέγειν, 3, 38. ubi v. adn. ὀξύτερον ἀντιλαμβάνεσθαι, 2, 8. ὀξεῖς ἐπινοῆσαι, 1, 70.
ὅπα, 5, 77.
ὅπῃ ἄν, 2, 12. 6, 8. ὅπῃ et ὅποι, 1, 52. 3, 112.
ὁπηνίκα, 4, 125.

ὀπισθόδομος aedis Minervae Athenis, 6, 20. adn.
ὅπλα, 1, 83. 2, 81. 100. 4, 69. hoplitae, 1, 83. 2, 100. castra, 1, 111. 8, 69. scuta, 7, 45. παρέχεσθαι, 8, 97. τίθεσθαι, v. in τίθεσθαι.
ὁπλίζειν, 3, 27. πόλιν, 8, 23.
ὅπλισις, 3, 22.
ὁπλιταγωγοὶ νῆες, 6, 25. 31. 43. 8, 30.
ὁπλιτεύειν, 6, 91. 8, 73.
ὁπλίτης, 4, 26. 7, 19.
ὅποι, 8, 56. et ὅπη, 2, 72.
ὁποῖος, 7, 38.
ὁπόσος, 4, 118. ὁποσονοῦν, 4, 37.
ὁπότε, 8, 96.
ὁπότερος, 6, 41. ὁποτέρωσε, 5, 65.
ὅπου γάρ, 6, 68. 8, 27.
ὅπως, constr, 1, 35. 7, 25. ὅπ. et ὅπως μή, 1, 31. ὅπως μή et μὴ ὅπως, 6, 18. ὅπ. cum optativo et simul coniunctivo, 3, 22. 6, 96. extr. c. futur. 2, 99. ὅπ. post βούλεσθαι, 3, 51. 69. οὐδ' ὁπωσοῦν, 7, 49. οὐκ ἔχων ὅπως, 4, 28. οὐκ ἔχειν ὅπως χρή, 1, 91.
ὁρᾶν, 2, 74. 4, 126. ὁρ. et alia verba sentiendi participium alius verbi admittunt, 2, 7. 5, 80. adn. p. 85.
ὀργᾶν, 1, 130. 4, 108. 8, 2.
ὀργάς, adn. ad 1, 139.
ὀργή, 1, 31. 2, 65. 4, 122. mores, Benehmen, 1, 130. Laune, Temperament, ibid. ἐν ὀργῇ ἔχειν, 2, 8. πρὸς ὀργὴν ἀντειπεῖν, 2, 65. πρὸς ὀργὴν τῆς ξυμφορᾶς, 8, 27. Conf. sub v. πρός. ὀργῇ ἀμβλυτέρᾳ, 3, 38. τάχος καὶ ὀργήν, 3, 42. ὀργαί, leidenschaftliche Wuth, 3, 85. ὀργὴν ποιεῖσθαι, 4, 122. δι' ὀργῆς ἔχειν, 2, 8. 5, 29. ἐντόνως καὶ ὀργῇ, 5, 70. ὀργῇ προσμίξωμεν πρὸς ἀταξίαν τοιαύτην, 7, 68. init. ὀργῇ φέρειν τὸν πόλεμον, 1, 31. ὀργῇ πίστιν παρέχεσθαι, 6, 17. ὀργὰς ἐπιφέρειν, 8, 83.
ὀργίζεσθαι, 2, 59. 4, 128.
ὀργυιά, 7, 38. adn.
ὀρέγεσθαι, 2, 65.
ὄρθιος, 5, 56. τὸ ὄρθιον, genus aciei, adn. ad 6, 67. p. 199.
ὀρθός, 5, 42. ὀρθῶς, 3, 56. ὀρθῶς εἶναι, 2, 87.
ὀρθοῦν, 3, 42. τὰ ὀρθούμενον, 4, 18.
ὄρθριος, 5, 58.
ὄρθρος, 2, 3. 3, 112. 4, 110.
ὁρίζειν, 2, 96.
ὁρκίζειν, 4, 74.
ὅρκιος, 2, 71. 6, 52.
ὅρκος μέγιστος, 5, 18. ὅρκον διδόναι, 3, 82. p. 504. 5, 77.
ὁρκοῦν, 4, 74. ὅρκους, 8, 75.
ὁρμᾶν et ὁρμᾶσθαι, 1, 32. 64. 74. 104. 144. 2, 65. 3, 81. οἴκοθεν ὥρμησαν, 4, 90. ὥρμητο, 5, 1. ὥρμησθε, 6, 78. αἱ μάλιστα ὁρμήσασαι, 8, 34. ὡρμημένος, 8, 11. ὁρμᾶν, proficisci, 2, 19. 3, 24. 4, 36.
ὁρμεῖν, 1, 137. 4, 1. 6, 49. 67. et ὁρμίζειν, 4, 75.
ὁρμή, 4, 4. 7, 71. et inde ducta vocabula, 6, 49. ὁρμὴ τοῦ περαίνεσθαι, 7, 43.
ὁρμίζειν, 7, 30. et inde ductae voces; 6, 49. p. 172.
ὅρμισις, ibid.
ὅρμος et inde ductae voces, 6, 49. p. 172.
ὄρνεον, 2, 50.
ὄρνις, 2, 50.
ὄρος, 2, 96.
ὅρος οὐκ ἀντίλεκτος, 4, 92.
Ὀροσάγγαι, 1, 129. adn.
ὀροφή, 4, 48.
ὄροφος, 1, 134.
ὀῤῥωδεῖν, 6, 9. 14.
ὀῤῥωδία, 2, 88. 89.
ὄρυγμα, 4, 67.
ὀρχηθμός, 3, 104.
Ὀρχομενός ὁ et ἡ, 1, 113.
ὅς, ἥ, ὅ. οἵ γε pro εἴγε οἱ, 8, 76. ὧν pro ὅτι αὐτῶν, 2, 44. p. 328. n. 1. ab init. Sic etiam reliqui casus, ut 1, 140. οὕς pro ὅτι αὐτούς, 8, 55. 4, 26. ὅ, wohingegen, 3, 12. ὅ, et τοῦτο, ὅ, wohingegen, wenn, aus welchem Grunde, 6, 33. adde adn. ad 2, 40. p. 318. 3, 44. ἐν ᾧ pro ὥςτε ἐν αὐτῷ, 8, 72. ὅς et ὥς, 6, 91. τοῦτο ᾗ, 4, 24. ᾗ, qua parte, 2, 55. καὶ οἵ, und diese, 4, 33. 68.
ὁσημέραι, 7, 27. 8, 64.
ὅσιος, 1, 71. 2, 52. ὅσια καὶ ἱερά, 2, 52.
ὅσος, 1, 2. 138. 4, 28. 7, 6. 8, 92. ὅσον pro ὅσοι, 1, 53. ὅσον + μόνον, 6, 104. extr. ὅσον cum infinit. 1, 2. 3, 49. ὅσον, insofern, 7, 28. ὅσον καὶ ἀπὸ βοῆς ἕνεκα, 8, 92. οὐ δι' ἄλλο, ἢ ὅσον, 3, 11. ὅσον οὐ, 1, 36. 2, 94. 4, 69. 5, 59. ὅσον οὔπω,

5, 34. ὅσ. οὐδέποτ, 4, 125. ὅσῳ pro ὅσῳ μᾶλλον, 6, 11. 89. ὅσῳ μάλιστα — τοσούτῳ, 8, 84. οὐχ ἥκιστα — ὅσῳ, 1, 68. οὐχ ἧσσον — ὅσῳ, 1, 82. ὅσῳ καὶ μάλιστα, 2, 47. p. 332. μᾶλλον — ὅσῳ pro τοσούτῳ μᾶλλον ὅτι, 5, 108. 6, 11. 89. 92. ὅσα, οἷα, ὅς et alia relativa sequente infinitivo, 1, 91. ὅσα μή, 1, 111. 4, 16.

ὅςπερ sequente coniunctivo num poni possit, 7, 25. ὅπερ, 6, 33. 104. ad totam praegressam sententiam refertur, 6, 11.

ὀστᾶ, 1, 138. 2, 34. p. 300.

ὅςτις, 4, 22. 8, 90. num pro ὅς, 8, 92.

ὅτου, 1, 23. 132. ὅτου et αὐτοῦ, 5, 18. p. 25 sq. ὁτουοῦν, 8, 27. ὅ τι πέρ, 4, 16. ὅ,τι ἂν καὶ ὁτιοῦν, 4, 16. καὶ ὅτου πέρι, 5, 18. ἔστιν ὅ,τι, 2, 94. ὅςτις et ὁςτιςοῦν, 5, 18. extr. adn.

ὀστρακίζειν, 1, 135.

ὅταν τύχῃ, 1, 142.

ὅτε, ὅτε — περ, 1, 8. 7, 21. ὅτε sequente infinitivo, 2, 102. post μεμνῆσθαι, 2, 21. ὅτε μὲν — ὅτε δέ, 7, 27.

ὅτι, 4, 61. 7, 42. cum infinitivo, 4, 16. in afferendis ipsis alicuius verbis, 1, 137. 139. adn. ad 1, 51. γνοὺς ὅτι c. partic. pro infinitivo, 4, 37, ὅτι sequente imperat. 4, 92. ὅτι cum superlativo, ut ὅτι ἐγγύτατα, 8, 40. 5, 74. ἐλάχιστα, 6, 33. μάλιστα, 5, 36. μέγιστος, 7, 69. πλεῖστοι, 4, 32. τάχιστα, 5, 46. χρηστότατος, 7, 74. ὅτι τάχος, 7, 42.

οὐ non suo loco positum, 1, 71. 4, 62. οὐ et οἱ confusa, 6, 88. οὐ et μή, 1, 84. 3, 84. p. 509. 510. οὐ μᾶλλον — ἢ οὐ, 2, 62. 3, 36. οὐ γὰρ δή, 1, 122. οὐ μή, 5, 69. p. 72. οὐ μᾶλλον — ἀλλά, 2, 43. οὐ μέντοι — γε, 1, 127. 5, 80. οὐκ ἐᾶν, 6, 72. οὐκ ἔχων ὅπως, 4, 28. οὐχ ἥκιστα, 1, 82. 7, 44. οὐχ ἧσσον, 1, 8. 82. 6, 78. οὐκ οἴμαι, 1, 77. οὐ cum substantivis iunctum, 1, 137. 3, 95. conf. adn. ad 6, 68. οὐχ ὅπως, 1, 35. 3, 42. 8, 89. οὐκ — οὐδέ, — εἴτε — οὐκ, 8, 71. οὐ abundanter repetitum, 1, 122. p. 220. 2, 97. p. 397. 4, 9. 126. οὐχ ὁμοῖος [illegible] μείζων, 1, 143.

οὐχ [illegible] [illegible] [illegible] τοῦ ἴσου i. e. [illegible], 1, 35. 120. 143. 4, 85. οὐ δή — γε, 2, 44. οὐ — μὴ οὐ, 1, 141. οὐ μὴν οὐδέ, 6, 55. οὔτε — τε, 2, 4. οὔτε — τε οὐ, 1, 5. οὐ μόνον ὅτι — ἀλλὰ καί, 4, 85. οὐ φάναι — φάσκειν, 4, 122. 5, 39. 85. 7, 5. 8, 27. 52. 53.

οὐδαμόσε, 5, 49.

οὐδαμοῦ, 2, 47.

οὐδὲ γάρ, 4, 68. οὐδέ et καὶ οὐκ, 3, 37. p. 439 sq. 6, 78. οὐδέ pro οὔτε — οὔτε, 8, 99. οὐδέ — οὐ, 2, 89. οὐδ' ὡς, 5, 115. οὐδ' — οὐδέ, 1, 142. 2, 93. p. 391 sq. οὐδέ — οὐ, 2, 97. p. 397.

οὐδείς, 1, 26. 2, 79. 4, 112. 7, 59. οὐδείς πω et πώποτε, 3, 45. οὐδείς πω, 1, 132. οὐδὲν ἄλλο ἤ, 2, 16. οὐδενὶ κόσμῳ, 2, 52. τρόπῳ, 6, 35. οὐδ' εἷς, 8, 86. οὐδὲν μᾶλλον, 2, 65. 70. 3, 79. οὐδὲ καθ' ἕν, 2, 87. οὐδὲν ὅ,τι οὐ, 3, 81. p. 497. 7, 87. οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδέν, 7, 59. 87. οὐδενὸς ἧσσον, 7, 29. p. 288. 7, 71. extr.

οὐδέποτε, 4, 59.

οὐδέτερος, 5, 84. οὐδέ — ἕτερος, 2, 72. 7, 43. 59.

οὐδείς, 6, 60. adn. p. 984.

οὐκοῦν et οὔκουν, 5, 107.

οὖν bis in eadem sententia positum, 8, 57. post interiectam parenthesin, 3, 95.

οὕνεκα male legebatur, 6, 56. v. Schaef. Appar. ad Demosth. Vol. 2. p. 364.

οὐρανός, 2, 77.

οὔριος, 7, 53.

οὐσία, 6, 9.

οὗτος, 1, 90. 8, 78. ταῦτα, alles was um uns ist, die Schöpfung etc. 6, 77. p. 208. οὗτος δέ in apodosi, 2, 48. οὗτος supplendum, 1, 33. per pron. οὗτος subiectum sententiae repetitur, 1, 80. 5, 91. τοῦτο, δ betreffend dieses, das etc. 3, 44. τοῦτο redit ad verbum in praecedentibus latens, 1, 6. 84. 132. 3, 40. 4, 19. 64. οὕτω γε ἄγαν, 8, 1. οὕτω loco apodosis incipientis per εἰ, 2, 11. οὕτως cum verbo iungendum, 2, 9. 47. folglich, 1, 76. usque adeo, 1, 81. 4, 65. οὕτω δή in apodosi, 4, 93. 80.

ὀφείλειν, 2, 40.
ὀφείλημα ἀποδιδόναι, 2, 40.
ὀφθαλμός, 2, 49.
ὀφλεῖν et ὀφείλειν, 3, 70. 5, 101. ὀφλ. αἰσχύνην, 5, 101. ὀφλόντων δὲ αὐτῶν, quum damnati essent, 3, 70.
ὄφλημα et ὀφείλημα, 5, 101.
ὀχετός, 6, 100.
ὀχεύς, 2, 4.
ὄχλος, 7, 8. et δῆμος, 6, 89. p. 223.
ὀχλώδης, 6, 24.
ὀχυρός, 1, 35. 7, 78.
ὀψέ, 4, 93. non de parte aliqua diei, sed de tempore in universum, 3, 108. 8, 23.
ὄψιος, 8, 26.
ὄψις, 6, 46. 68. 7, 75. externa species, 4, 126. ὄψεις — λόγοι, 3, 38. ὄψεις — ἀκοαί, ibid. τῇ ὄψει θαρσεῖν, ἀναθαρσεῖν, 4, 34. 6, 31. καταφρονεῖν, 6, 49.
ὄψον, 1, 138.

Π.

παγκράτιον νικᾶν, 5, 49.
πάθημα, 4, 48.
πάθος, 7, 30. διὰ πάθους, 3, 84. p. 509.
παιάν, 7, 75.
παιδεῖαι, 2, 39.
παιδεύεσθαι, 1, 84.
παίδευσις, 2, 41.
παιδιά, 6, 28.
παιδικά, 1, 132.
παίζειν, 4, 47. παίζοντες, 7, 36. adn.
παιπαλόεις, 3, 104.
παῖς, 1, 81. 2, 44. οἱ παῖδες βασιλέως, 8, 37.
παιωνίζειν, 1, 50.
παιωνισμός, 7, 44.
παλαιόπλουτος, 8, 28.
παλαιός, 1, 2. 3. παλαιότερα, 1, 1. παλαίτατος, 1, 4. 18.
πάλιν, 1, 137.
πανδημεί, 1, 73. 4, 42. 6, 64. Contrarium ἐκ καταλόγου, 6, 67. extr.
πανήγυρις, 5, 50.
πανοικησία, 2, 16. 3, 57.
πανοπλία, 3, 114.
πανσέληνος, 7, 50.
πανστρατιᾷ, 2, 5. 31. 6, 7. 7, 1. πανστρατιᾶς, 4, 94.
πανσυδί et πασσυδί, 8, 1.
παντάπασι, 5, 104. 6, 71.
πανταχῇ, 3, 68. 7, 79.
πανταχόθεν, 1, 123.
πανταχόσε, 7, 42.
πανταχοῦ, 4, 108.
πάνυ, 1, 3. 6, 18. 8, 1. πάνυ τι, 8, 71.
πανωλεθρία, 7, 87.
παρά c. compar. 1, 23. c. genit. 2, 6. 41. c. dat. 2, 6. παρ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν, 4, 11. παρὰ γνώμην, 3, 12. 4, 19. 6, 11. παρὰ γνώμην κινδυνευταί, 1, 70. παρ' ἔπαλξιν, 2, 13. παρὰ λόγον et παράλογον, 1, 65. παρὰ νύκτα ἐγένετο, 4, 106. παρὰ τοσοῦτον — πολὺ εἶναι, ἔρχεσθαι, 3, 49. 7, 2. παρὰ πολὺ νικᾶν, 1, 29. παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω, 6, 37. παρ' ἐλάχιστον ἐλθεῖν, 8, 76. ἀπὸ τῶν πυλῶν τῶν παρὰ τοῦ Νίσου, 4, 118. παρὰ cum acc. 7, 39. propter, 1, 141. vers. fin. παρὰ τὸ νικᾶν, propter victoriam, 1, 41. παρ' αὐτούς et π. αὐτοῖς, 5, 67. παρὰ τοὺς ἄλλους, 4, 57. ἄνδρα παρ' ἡμῶν, 2, 41. παρὰ φύσιν, 6, 17. παρά, vorbei, 6, 66. 8, 102. extr. παρὰ τὸ τεῖχος, 3, 13. 23. τὰ παρὰ τῶν Ἐγεσταίων, 3, 4. 6, 46. τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, 8, 89. παρά τι ποιεῖν, 3, 13. παρὰ δόξαν, 1, 141. et παρὰ τὸ δόξαν, 3, 37. παρὰ πέντε ναῦς, 8, 29. παρὰ δύναμιν πρόθυμοι, 3, 57. τῇ μέν — παρὰ δὲ τό, 6, 66. παρὰ πολύ, 2, 8. 8, 6. τὸ παρ' ἐλπίδα, 4, 62. 63. 7, 66. παρὰ πᾶν vel ἅπαν, 5, 68. παρ' ὀλίγον διαφεύγειν, 7, 71.
παραβαίνειν, 1, 78. 3, 45. 61. 4, 23. παραβεβάσθαι, 1, 123.
παραβάλλεσθαι, 2, 44. 3, 65. 5, 113. κίνδυνον, 1, 133.
παραβοηθεῖν, 1, 47.
παραγγέλλειν, 1, 129. 2, 11. 7, 43.
παράγγελμα, 8, 99.
παράγεσθαι, 1, 34.
παραγίγνεσθαι, 2, 95. 6, 67.
παράδειγμα τόδε — γάρ, 1, 2. 6, 77. 7, 71.
παραδιδόναι, 1, 86. 2, 36. 4, 28. 7, 86.
παράδοσις τοῦ σκήπτρου, 1, 9.
παραδυναστεύοντες, 2, 97.
παραθαλασσίδιον, 6, 62.
παραθαλάσσιος, 1, 5.
παραθαρσύνειν, 8, 77.

παραινεῖν, 1, 139. 5, 9. 7, 63.
παραίνεσις, 3, 43. 4, 95.
παραίρεσις, 1, 122.
παραιρήματα, 4, 48.
παραιτεῖσθαι, 5, 63.
παραιωρήματα, 4, 48.
παρακαλεῖν, 1, 118. 5, 27.
παρακαταθήκη, 2, 72.
παρακαταπηγνύναι, 4, 90.
παρακατέχειν, 8, 93.
παρακελεύειν, 4, 25. 6, 69.
παρακέλευσις, 7, 70.
παρακελευσμός, 4, 11.
παρακελευστοί, 6, 13. adn. ad 8, 54.
παρακινδυνεύειν, 3, 36.
παρακινδύνευσις, 5, 100.
παράκλησις, 8, 92.
παρακομιδή, 5, 5.
παρακομίζεσθαι, *oram legere*, 6, 44.
παρακωχή, 1, 40. adn.
παραλαμβάνειν, 1, 19. 111. 4, 16. *ad bellum evocare*, 1, 111. 4, 54. 69. 5, 52. 7, 57. p. 320.
παραλείπειν, 2, 13. et περιλείπειν, 7, 69. p. 334.
Παραλία, 2, 56.
παραλλάξ, 2, 102.
παράλογος nunquam apud Thuc. adiectivum est, 1, 65. 7, 28. 61. 8, 24. et saep.
Πάραλος γῆ, 2, 55. ἡ Πάραλος navis, 3, 33. 8, 74. οἱ Πάραλοι, 8, 73.
παραλύειν, 2, 65. τῆς ἀρχῆς, 7, 16.
παραμελεῖν, 1, 25.
παραμένειν, 1, 65. 7, 15.
παραμυθεῖσθαι, 2, 44. 3, 75.
παραμύθιον, 5, 103.
παραγίσχειν, 3, 22.
παρανομεῖν, 3, 65. παρηνόμησα, 3, 67.
παρανόμημα, 7, 18.
παρανομία, 4, 98. 6, 28.
παρανόμων γραφή, 3, 43. adn. γράφεσθαι, 8, 67. παρανόμως, 3, 65. 4, 132.
παράπαν, 6, 80.
παραπέμπειν, 4, 13.
παραπίπτειν, 4, 23.
παραπλεῖν, 2, 90. 4, 25. ἔξω, 2, 83. ἐπί, 7, 26.
παραπλήσιος, 3, 89. 7, 71. constr. 1, 84. p. 183. παραπλήσια ὑπὲρ ἁπάντων, 7, 69.
παράπλους, 1, 44.
παραποιεῖσθαι, 1, 132.
παραποτάμια, 5, 53.
παραρράμματα, 4, 48.
παράρματα, 4, 48.
παραῤῥηγνύναι, 4, 96. 6, 73. 6, 70.
παράσημον navium, 6, 31. p. 153.
παρασκευάζεσθαι, 4, 70. 6, 104. sequente participio, 6, 54. p. 178. et κατασκευάζεσθαι, 2, 85.
παρασκευή, 1, 1. 2, 17. 5, 17. et κατασκευή adn. ad 1, 10. ἐκ παρασκευῆς, 4, 94. 5, 56.
παράσπονδος, 4, 23.
παρατάσσεσθαι, 7, 78. 79. παρατάσσειν, 6, 50. p. 174.
παρατείνειν, 3, 46.
παρατείχισμα, 7, 11. 43. adn. ad 6, 96. p. 231.
παρατίθεσθαι τράπεζαν, 1, 130.
παρατυγχάνειν, 1, 76. 5, 38. 8, 11. παρατυχόν, 5, 60.
παραυτίκα, 1, 27. 2, 64. 8, 82. cum participio iunctum, 1, 76. παραυτίκα ἀναστάντες, 2, 49. extr. Conf. εὐθύς et διαπαντός. τὸ παραυτίκα, 3, 4. τὸ παραυτίκα καὶ τὸ ἔπειτα τῆς ὁμολογίας, 4, 54.
παραφέρειν, 5, 20. 26. παρενεγκεῖν ἤ, 5, 20.
παράφραγμα, 4, 115.
παραχρῆμα, 1, 22. 8, 1. παραχρ. et πρὸς τὸ χρῆμα, 4, 15.
παρεῖκον et παρῆκον, 4, 36.
παρεῖναι, 1, 85. 2, 64. 4, 19. 5, 64. 6, 91. 8, 26. ἔς τινα τόπον, 6, 62. τὰ παρόντα, die bestehende Verfassung, 1, 132. 8, 54. τὰ παρόντα ἐς τὸν βίον, 2, 97. ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα, 5, 40.
παρέκβασις, 1, 97. adn.
παρεκβολή, 1, 97. adn.
παρεξειρεσία, 4, 12. 7, 34. 41.
πάρεργον, 1, 142. 7, 27.
παρέρχεσθαι, 4, 86. 8, 53. *ad loquendum prodire*, 6, 19. et saep.
παρέχειν, 1, 37. 3, 45. 4, 61. 8, 48. 50. παρέχοντες ἐμβόλοις, 7, 36. παρασχεῖν, 5, 60. 6, 30. παρέχεσθαι ὅπλα, 8, 97. πίστιν, 3, 112. 4, 87. 7, 67. παρέχειν et παρέχεσθαι, 1, 39. p. 139. παρέχεσθαι τὸ σῶμα, 2, 41. λόγους, 6, 12.
παρηβᾶν, 2, 44.
παρηκεῖν, *porrigi*, 4, 36. παρῆκον et παρεῖκον, ibid.
παρίημι τὴν ἀρχήν, 6, 23.
παριππεύειν, 7, 78.

παριστάναι, 4, 61. 133. παραστῆναι μηδενί, 4, 95. 6, 34. 78. παρεστάναι μηδενί, 4, 61. παραστῇ μηδενί, 4, 95.

πάροδρς, 1, 126. 3, 21.

παροίκησις, 4, 92.

παροικοδομεῖν, 7, 6.

παρόμοιος, 1, 80.

παροξύνειν, 1, 84. 6, 89.

παρουσία, 1, 128. 6, 86.

παροχή, 6, 85.

πᾶς, 1, 132. 2, 101. 4, 43. 6, 104. 7, 73. πᾶς τις, 2, 41. cum genit., velut πάντες Ἀθηναίων, 8, 69. 75. οἱ πάντες, in allen, 1, 100. 7, 60. πάντων μάλιστα, ubi πάντων est neutrum, 4, 52. αἱ πᾶσαι, 8, 100. πάντα εἶναί τινι, 8, 95. πάντα ποιεῖν ἐν τῷ αὐτῷ de requisitis naturae, 7, 87. πάντως, 5, 41. τοῖς πᾶσι, 7, 50. ἐν παντὶ ἀθυμίας, 7, 55.

πασσυδί et πανσυδί, 8, 1.

πάσχειν, 1, 96. 7, 69. παθεῖν pro παθεῖν τι, sterben, 2, 42. p. 324. πάσχειν τι, 4, 38. εὖ, bestochen werden, 3, 40. πεπόνθεσαν, 7, 71.

πατάσσειν, 8, 92.

πατρικαὶ βασιλεῖαι, 1, 13. πατρ. et πατρῷος, 8, 6.

πάτριος, 4, 86. 118. πάτριοι νόμοι, 8, 76. θυσίαι, 3, 58. πάτριος et πατρικός, 1, 13. adn. κατὰ τὰ πάτρια, 2, 2. 5, 77. πάτρια ἱερά, 2, 16.

πατρίς, 2, 68. 7, 67.

πατρόθεν ἐπονομάζειν, 7, 69.

πατρῷος, 7, 69. πατρῷοι θεοί, 2, 71.

παύειν et παύεσθαι, 1, 69, 3, 24. 5, 91.

παῦλα, 5. 60.

πέδα, 6, 3. adn.

πεδίον, τὸ, planities Athenarum, 2, 55. 56. adn. ad 2, 19. p. 287. τὸ πεδ. sive ἡ χώρα apud Corcyram, 3, 73.

πεζός, 2, 94. 4, 12. πεζή et πεζική, 6, 33. πεζῇ, 1, 109. 4, 32. 5, 2.

πεζομαχεῖν, 7, 63.

πεζομαχία, 7, 62.

πείθεσθαι, 8, 52. sequente participio, 6, 34. p. 158. cum genit. personae, ibid. 7, 73.

πειθώ, 2, 53.

πεῖρα, 1, 140. 6, 11. 7, 21.

Πειραϊκή, 3, 91.

πειρᾶν et πειρᾶσθαι, 1, 61. 4, 25. 70. 6, 54. πειράσειν ἐπὶ τὴν κώμην, 4, 43. extr.

πείρασις, 6, 56.

πελάγιος, 6, 104. 8, 44. 101.

πέλαγος, 6, 13.

πέλας, 4, 92. οἱ πέλας, 1, 32. bis. ὁ πέλας, 6, 12. p. 130.

πελιτνός, 2, 49.

πελτασταί et ψιλοί, 2, 79.

πέμπειν, geleiten, 6, 56. — 3, 110. πέμπειν ἐπί τινα, mittere ad aliquem arcessendum, 6, 61.

πεμπτοὶ πρέσβεις, 8, 86.

πενία, 2, 27.

πέντε καὶ δέκα et πεντεκαίδεκα, 1, 29.

πεντηκονταετία, 1, 89. init. adn. Argum. libr. 1.

πεντηκονταέτης, 5, 32.

πεντηκοντῆρες Spart. 5, 66.

πεντηκόντοροι, 1, 14.

πεντηκοστύς, 4, 8.

πέρα et πέραν, 2, 64. πέραν, 3, 91. hinüber, 1, 111. ἡ πέραν γῆ, 3, 91.

περαιτέρω, 2, 43.

περαίνει οὐδέν, 6, 86.

περαιοῦσθαι, 4, 120. 121.

περᾶν et πειρᾶν, 4, 43.

πέρας, 1, 69. τοῦ ἀπαλλαγῆναι, 7, 42.

πέρθειν, 8, 57.

περί τινος et τινι δεδιέναι, 3, 102. π. αὐτῷ πταίειν, 1, 69. 122. adn. περὶ πλήθουσαν ἀγοράν, 8, 92. περὶ τοῖς δορατίοις διαφθείρεσθαι, 7, 84. ὁρᾶν περί τι, 2, 35. τὰ περὶ τῶν Πλαταιῶν γεγενημένα, 2, 6. περί c. genit. et dat. 6, 34.

περιαγγέλλειν, 7, 18. στρατιάν, 1, 116. 2, 10. init.

περιαιρεῖν, 4, 51.

περιαλγεῖν, 4, 14.

περιβάλλειν, 1, 8. 7, 25.

περιβόητος, 6, 16. adn. 6, 31.

περιβολή, 8, 104.

περίβολος, 1, 89.

περιγίγνεσθαι, 1, 69. 2, 37. 87. 4, 27. τινος, 3, 37. τινά τι, 3, 37. frey bleiben, 3, 11. 5, 97. περιγίγνεταί μοι, 2, 39. p. 116. 2, 87. 6, 8. περιγίγνεσθαι τῷ πολέμῳ, 1, 55. 65. extr. τῷ δικαίῳ, 5, 86.

περίγραπτος, 7, 33.

περιδεής, 3, 80.

περιείδειν, 4, 40.

περιεῖναι 1, 144. ἐκ περιόντος, 8, 46.

περ. τῷ πολέμῳ, 2, 11. 13. extr. Conf. περιγίγνεσθαι. περιεῖναι, *e certamine superstitem esse*, 3, 82. extr. τὸ περιόν, 6, 55.
περιελαύνειν, 7, 44.
περιέρξαι, 5, 11.
περιέρχεσθαι τὰ ἱερά, 4, 80.
περιέχειν, überflügeln, 3, 107. 5, 71.
περιιέναι. περιιὼν ἐνιαυτός, *vertens annus*, 1, 30.
περιίστασθαι, 1, 76. 78. 4, 52. 8, 1. 15. cum participio, 1, 32. περιέστη ἡ τύχη, 4, 12. περιίστασθαι, *mutare sententiam*, 4, 4. περιεστός, 3, 9.
περιίσχειν, 5, 71.
περικείμενα, τά, in signo Minervae, 2, 13. p. 272.
περικλείειν, 2, 90.
περικλύζειν, 6, 3.
περικομπεῖν, 6, 17.
περικοπή, 6, 27.
περικόπτειν, 6, 27.
περικίονες, 3, 104.
περιλιμνάζειν, 2. 102.
περιμάχητος, 7, 84.
περιμένειν, 1, 124. 5, 64.
περίνεως, 1, 10.
περίνοιαι, 3, 43.
περιοικίς, 2, 16.
περιοικοδομεῖν, 3, 81.
περίοικοι, 8, 22. i. qu. περίχωροι, 2, 25. p. 293 sq.
περιόπτεσθαι, 2, 73. 4, 48. περιοπτέον, 8, 48.
περιορᾶσθαι, 1, 69. 2, 43. 6, 93. τινος, 4, 124. erwarten, 4, 73. triplici significatione est, 5, 31. p. 37. περιορᾶν constr. 7, 6.
περιοργής, 4, 130.
περιορμεῖν, 4, 23. adn. ad 6, 49.
περιορμίζεσθαι, 3, 6. adn. ad 6, 49.
περιουσία, 2, 13. 5, 71. 103. ἀπὸ περιουσίας, 5, 103.
περιπίπτειν, 1, 43. 5, 112.
περιπλεῖν, 2, 23. 7, 36.
περίπλους, 1, 49. adi. 2, 97.
περιποιεῖσθαι, 1, 15. 5, 4.
περιπολάρχης, 8, 92. et adn. ad 4, 135.
περιπόλιον, 3, 99. 4, 67. 6, 45. 7, 48. adn. ad 6, 96. p. 231. περιπόλ. et φρούριον, idem 3, 99. coll. 3, 115.
περίπολοι, 4, 67. 6, 45. 8. 92. non semper ephebi, 4, 67.
περίρρυτος, 4, 64.
περισκοπεῖν, 6, 49.
περιουσιεύειν, 2, 65. περιουσιεύει μοι, 2, 65. extr.
περισταδόν, 7, 81.
περισταυροῦν, 2, 75.
περιτείχισις, 4, 131.
περιτείχισμα, 5, 115. adn. ad 6, 96. p. 230. 6, 100. p. 242.
περιτειχισμός, 6, 96. p. 229.
περιτέχνησις, 3, 82.
περιτιθέναι, 6, 89.
περιτυγχάνειν, 1, 135.
περιφανής, 4, 102. περιφανῶς, 6, 60.
περιφέρειν, 7, 28. p. 286.
περίφοβος, 6, 36.
περιφρουρεῖσθαι, 3, 21.
περιχαρής, 2, 51. τὸ περιχαρὲς τῆς νίκης, 7, 73.
περιωθεῖσθαι, 3, 67. ἐκ πάντων, 3, 57.
περιωπή, 2, 35. 4, 64. 86.
πηγνύναι, 4, 92. ἐπεπήγει, 3, 23.
πηλός, Moertel, 2, 76. 4, 4.
πηλώδης, 6, 101.
πημονή, 5, 18.
πῆχυς, 7, 38. adn.
πιέζειν, 3, 87. 5, 103. 7, 47.
πιθανός act. et pass. sensu, 2, 3. 4, 21. πιθανώτατος, ibid. et 5, 35. extr.
πῖλος, 4, 34.
πίνακες Grammaticorum Alexandrinorum, adn. ad Marcell. §. 57.
πίσσα, 4, 100.
πιστεύειν, 1, 1. 20. πιστεῦσαι et πιστῶσαι, ibid. πιστεύεσθαι, 8, 52.
πίστις, 4, 86. 5, 30. πίστιν ποιεῖν et ποιεῖσθαι, 4, 51.
πιστός, 1, 68. 5, 14. *fretus*, 3, 40. 5, 14. πιστὸς ἔς τι, 3, 11. 8, 9. τὸ πιστόν, das arglose, redliche Wesen, 1, 68. Conf. adn. ad 3, 36. 37. πιστός, durch Ueberredung erlangt, 3, 40. πιστότερος, 4, 126. πιστότεροι τῆς γνώμης, 5, 108. τὸ πιστόν in appositione, ut sit als Unterpfand, 8, 9. πιστὰ καὶ εὔπορα, 8, 48. πιστὸν γίγνεσθαι, Glauben finden, 3, 43. πιστὸς ἀνήρ, 1, 128.
πιστοῦν, 4, 88.
πίσυνος, 2, 89. 5, 14.
Πιτανάτης λόχος, 1, 20.
πλάγιος, 4, 8 adn. 32. 7, 40. 59.
πλαίσιος, 7, 78. p. 347. τὸ πλαίσιον, genus aciei. adn. ad 6, 67. p. 199.
πλάνησις, 8, 42.

πλάσσεσθαι τῇ ὄψει, 6, 58.
Πλαταιά saepe, verum etiam Πλαταιαί, ut 2, 7, 8. 10. init. 3, 21. v. Strab. p. 631. B.
Πλαταιᾶσιν, 1, 130.
πλατέα ξύλα, 6, 101.
πλέθρον, 6, 102. adn. 7, 38. adn.
πλεῖ, non πλέει Thuc. 4, 28. πλευσούμενοι, 1, 31. 7, 64. ἔπλεον, *navigare volebant*, 6, 24.
πλεῖον, 1, 42. 3, 82. 4, 128. 6, 46. 8, 48. ἐκ πλείονος, 4, 42. 8, 88. 91. ἔφοδος ἐκ πλείονος, 4, 129. τὸ πλέον, die Mehrzahl der Fälle, 1, 77. ἐπὶ πλεῖον, 2, 29. p. 296 sq. πλέον τι, 7, 21. πλεῖστον, 3, 31. 4, 115. τὸ πλεῖστον, *maximam partem*, 7, 57. p. 319.
πλεονάζειν εὐτυχίᾳ, 1, 120.
πλεονεξία, 3, 82. adn. 3, 84.
πλήθειν. πλήθουσα ἀγορά, 8, 92.
πλῆθος, 1, 1. 49. πλῆθος et alia collectiva quo cum numero verbi construantur, 1, 106. πλῆθος, die Zahl, 4, 10. 5, 6. τὸ πλ., die Mehrzahl, 1, 125. 8, 84. das Gros der Armee, 4, 112. τὸ πλ. apud Spartanos, 1, 67. πλῆθος ὄψεως, 4, 126.
πλήν, 1, 2. 4, 54. pro πλὴν ὅτι, 8, 70.
πληροῦν, 6, 52. τὴν χρείαν, 1, 70. τὰς ναῦς, 7, 19. extr.
πλήρωμα, Bemannung, 7, 4. 14. adn. ad 6, 31.
πλησιόχωρος, 4, 79.
πλήσσεσθαι, *vinci*, 3, 18. 4, 108.
πλινθεύειν, 4, 67.
πλίνθος, 2, 75.
πλοῖον κατάφρακτον, 1, 10. μακρόν, 1, 14. πλοίων ναύσταθμος, 3, 6. πλοῖον ἑτοιμάζειν, 4, 46. Conf. s. v. λέπτος — ὁπλιταγωγός — ἱππαγωγός etc.
πλοῦν ἀποστέλλεσθαι, 6, 30.
πλουσιώτεροι ἑαυτῶν, 1, 10.
πλοῦτος, metaphorice, 2, 40.
πλωίμων ὄντων, 1, 7.
πνεῦμα, 2, 49. 97.
πνιγηρός, 2, 52.
πνῖγος, 7, 87.
πνοή, 4, 100.
Πνύξ, 8, 97.
ποδήρης, 2, 13.
πόθεν et ποθέν, 1, 90.
ποῖ et πῇ, 1, 53. 2, 72.
ποιεῖν, 1, 5. 6. 3, 61. 4, 22. 5, 18. 6, 60. 8, 37. supplendum, 4, 125. ἐπὶ πολὺ τῆς δόξης ἐποίει, 4, 12. ποιεῖ ταὐτόν, 7, 6. ποιεῖν τὸ αὐτό, einstimmig seyn, 5, 38. ποιεῖν ἔς τι, 2, 8. ἔς τινα, ut ἡ εὔνοια ποιεῖ ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους, 2, 8. p. 265. ποεῖν et ποιεῖσθαι δεινά, 5, 42. ποιεῖ τοῦτο τὰ στρατόπεδα, 5, 71. ποιεῖσθαι ἐνθύμιον, 7, 50. ὀργήν, 1, 92. ἀναβολήν, 2, 42. γνώμην, 1, 128. δεινόν, 1, 102. θυσίαν, 8, 109. κτῆσιν, 1, 8. μάθησιν, 1, 68. πολέμιον, 4, 82. ταφάς, 2, 34. τιμωρίαν, 2, 25. φίλους, 1, 28. φυγήν, 8, 16. ποιεῖσθαι et ποιεῖν πίστιν — φιλίαν — συμμαχίαν — εἰρήνην — σπονδάς, 4, 51. 62. ποιεῖν pro πάσχειν, 5, 70. 71. ποιεῖν ὑπό τινος, 4, 64.
ποίησις, 1, 10.
ποιηταί, οἱ παλαιοί, Homerus, 1, 13.
ποιητέον, 4, 99.
πολέμαρχοι, 5, 47.
πολεμεῖν, 1, 33. 2, 8. πολεμεῖσθαι, 1, 68.
πολεμησείειν, 1, 33.
πολέμιον χωρίον, 1, 100. τῷ πολεμίῳ ἐκείνων τὸ δίκαιον λήψεσθε, 3, 56. κατὰ τὸ πολέμιον τῶν Ἀθηναίων, 5, 11. πολέμιοι καὶ ἀλλόφυλοι, 6, 23. τὰ πολέμια παρασκευάζεσθαι, 1, 18.
πόλεμος ἐπιών, 2, 36. p. 309 sq. πόλεμοι et διαφοραί, 4, 61. πόλεμον πολεμεῖν, 1, 1. 8, 58. στρατεύειν, 1, 112. πόλεμον φέρειν — διαφέρειν adn. ad 1, 31. Conf. s. v. διαφέρειν. προαγορεύειν, 1, 131.
πολεμοῦσθαι *inimicum reddi*, 1, 36.
πολιορκεῖσθαι non figurate, 6, 34. Posteriores, ut Plut. Vit. Sull. 25. figurate. πολιορκούμενον ἀντέχειν, 2, 70. πολιορκεῖσθαι, eine Belagerung aushalten, sich belagern lassen, 3, 52. 109.
πολιορκία, 2, 77.
πόλις, *caput imperii*, 2, 15. *arx*, ibid. et 5, 19. Altstadt, city, cité, 2, 15. πόλις ἐν Ἀθήναις, *acropolis*, 5, 18. πόλις μεγάλη, ein mächtiger Staat, 5, 29. πόλις εὐθὺς ἔστε, 7, 77. πόλις et δῆμος, 2, 19. πόλις omissum, 1, 21. π. pro ἡ πόλις, 1, 10. 8, 67. πόλεις καὶ ἰδιῶται, 2, 64. 5, 41. πόλις ἐκπεπολιορκημένη

imaginem saepe scriptoribus praebet, 7, 75. p. 342 sq.
πόλισμα, 4, 54.
πολιτεία, ius civitatis, 5, 4. 6, 104.
πολιτεύειν, 4, 130.
πολίτης, 6, 9.
πολιτικός, 6, 89. 8, 89. τὸ πολιτικόν, 8, 93. τὰ πολιτικά, 2, 40.
πολίχνη, 8, 14. 23. adn. ad 6, 66.
πολλάκις, 5, 35.
πολλαπλάσιος, 4, 33.
πολλαχῇ, 8, 87.
πολλαχόθεν, 6, 32.
πολλαχόσε, 2, 47.
πολλοστὸν μόριον, 6, 86.
πολυανδρεῖν, 6, 17.
πολυάνθρωπος, 6, 3. πολυανθρωπότατος, 2, 54.
πολυειδής, 7, 71.
Πολυζήλειος αὐλή, 7, 81. p. 351. adn.
πολυπειρία, 1, 71.
πολυπραγμοσύνη, 6, 87.
πολύς, magnus, amplus, 2, 48. 7, 13. πολὺ πέλαγος περαιοῦσθαι, 6, 34. πολλὴ ἡ Σικελία, 7, 14. πολλὴ ἀλογία τῆς διανοίας, 5, 111. τὴν πολλὴν τῆς λείας, 8, 3. οἱ πολλοί, homines, 1, 33. multitudo, 1, 133. add. 5, 96. democratici, 8, 94. Conf. adn. ad 4, 126. 7, 4. p. 258. πολλῷ μάλιστα, 4, 92. πολλά, saepe 1, 69. 4, 12. 80. πολύς, 2, 85. 4, 67. 6, 65. 8, 101. ἐπὶ πολύ, 7, 65. ἐκ πολλοῦ, von langer Zeit her, 4, 67.
πολυτέλεια, 6, 12.
πολυτελής, 8, 27.
πολύτροπος, 2, 44. 3, 83.
πολυχειρία, 2, 77.
πολυψηφία, multitudo diversarum opinionum, 3, 10.
πομπή, 4, 108.
πονεῖσθαι, krank seyn, 2, 51.
πονηρία, 8, 47. 73.
πόνηρος et πονηρός, 8, 24.
πόνος, morbus, 2, 49. π. κατὰ τὸν πόλεμον, 2, 62.
πορεία, 2, 18.
πορεύεσθαι, 2, 98. 4, 103.
πορθμός, die Meerenge et die Ueberfahrt, 2, 83. 6, 2. π. Σικελίας, 6, 1. adn. p. 111.
πορίζειν, 6, 29. πορίζεσθαι, 1, 142. 3, 82.
ποριμώτερος, 8, 76.
πόρος, 1, 120. pons, vallum, 6, 101. p. 244. ἐν πόρῳ εἶναι, ibid.
πόσις, 7, 73.
ποταμός, 6, 2.
ποτέ. εἴπερ ποτέ, 4. 20. Conf. s. v. μέν.
ποτὸν ὕδωρ, 6, 100.
ποῦ δή, 8, 27. τὸ παραυτίκα που ὠφέλιμον, 3, 56.
πρᾶγμα, 1, 140. 3, 23. 49. 8, 92. τὰ πράγματα, die Regierung, 2, 65. 3, 28. 8, 65. 97. πράγματα πολεμήσαντα, 1, 110. οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν, 3, 28. πράγματα πράσσειν, 1, 128.
πρᾶξις, 3, 114. 6, 88.
πράσσειν, 2, 11. 4, 18. 66. 89. adn. 8, 87. Umtriebe machen, 1, 128. 3, 28. 4, 89. 110. 6, 10. τὰ ξύμφορα, 3, 56. unterhandeln, 5, 15. κοινῇ πρ. 5, 32. zu Stande bringen, 5, 78. 6. 10. πρ. αἴσχιον, 1, 82. ξύμβασιν, 3, 75. πρ. ὅπως, 1, 57. 3, 4. πρ. χαλεπώτατα, 8, 95. πράσσεσθαι χρήματα, 4, 65. 6, 54. 8, 3. 5. et saep. πράσσειν τὰ ἄριστα, 5, 9. τι ἔς τινα, 1, 132. πρᾶξαι supplendum, 3, 85. ἐπεπράγεσαν, 7, 24.
πρέπει, 1, 86. 6, 25. τὰ πρέποντα, 4, 98.
πρεσβεία, 4, 118.
πρέσβεις, 4, 118. πρέσβ. et πρεσβευταί, 5, 4.
πρεσβεύειν ἀπό τινος, der älteste nach einem seyn, 6, 55. Conf. 3, 115. πρεσβεύεσθαι, legatum proficisci et legationem mittere, 3, 115, 6, 104.
πρέσβευσις, 1, 73.
πρεσβύτεροι, οἱ, die altfränkischen, 1, 6. τὸ πρεσβύτερον καὶ τὸ νεώτερον, 5, 64. τὸ πρεσβύτατον, antiquissimum, das Wichtigste, 4, 61.
πρίασθαι, 5, 34.
πρίν, 4, 104. 128. πρ. c. coni. sine ἄν, 6, 38. constr. 2, 53.
πρό, 3, 51. 4, 59. πρὸ ἕω et πρόσω, 4, 104. πρὸ τοῦ et πρὸ τούτου, 2, 15. p. 281. πρὸ τῶν Τρωϊκῶν πρότερον, 1, 3. πρὸ τῆς ἔχθρας, 5, 36.
προάγγελσις, 1, 137.
προάγειν, 3, 59. 6, 18.
προαγορεύειν, 1, 131.
προαγωνίζεσθαι, 4, 126.

προαιρεῖν, 8, 90.
προαμύνεσθαι, 3, 12. 4, 38.
προανάγεσθαι 8, 11. 16.
προαναλίσκειν, 7, 81.
προαναχώρησις, 4, 128.
προαπαντᾶν, 1, 69.
προαπολλύναι, 6, 77.
προαποπέμπειν, 3, 25.
προαποστέλλειν, 3, 5.
προάστειον, 4, 69. κάλλιστον, 2, 34.
προβαίνων et προσβαίνων, 4, 36.
προβάλλεσθαι, 1, 73. 2, 87. 5, 16. 6, 92.
πρόβατον, ὥσπερ τὰ πρόβατα ἀναπιμπλάμενοι, 2, 51.
προβουλεύειν, 8, 1.
πρόβουλοι, 8, 1. 67. adn.
προγίγνεσθαι, 3, 53.
προγιγνώσκειν, 2, 64. sequente inf. 2, 65.
πρόγονοι, 8, 69. 6, 16.
προγράφειν πρότερον, 1, 23.
προδιαγιγνώσκειν, 5, 38.
προδιαφθείρειν, 1, 119.
προδιδάσκειν, 2, 40.
προδιδόναι, 5, 30. 6, 4. 66. προδιδόντες, Verräther, 2, 5.
προδιώκειν, 6, 70. et προσδιώκειν, ibidem.
προδιάταξις, 6, 70.
πρόδρομος, 2, 22.
πρόεδροι magistratus Mytilenaeorum, 3, 25.
προειδέναι, 1, 83. 2, 17. προείδεσθαι, 4, 64.
προειπεῖν, 4, 26.
προεκφόβησις, 5, 11.
προεμβάλλειν, 4, 25.
προενοίκησις, 1, 25.
προεξάγειν, 7, 6. προεξάξαντες, 8, 25. προεξάγεσθαι, 7, 70. adn.
προεξανάγεσθαι, 7, 70.
προεξάρξαντες, 8, 25. adn.
προεξάσσειν, 8, 25. adn.
προεπαινεῖν, 3, 38.
προεπαγγέλλειν, 3, 38. vers. fin. 5, 17.
προεπιβουλεύειν, 1, 34.
προεργάζεσθαι, 2, 89. 8, 65.
προέρχεσθαι, 4, 108.
προέχειν, 3, 82. p. 503. 3, 84. 5, 17. 7, 66. προέχεσθαι, 3, 52.
προηνεχυριασμένος, beneficio obstrictus, 2, 40.
προθυμεῖσθαι, 4, 9. 81. ὁμολογίαν, 4, 81. 8, 90. τι, 5, 16.
προθυμία, 6, 80. adn.
πρόθυμος, 2, 53. 6, 89. προθύμως, 4, 85. 5, 23. 6, 6. 8, 36. 74. τὸ πρόθυμον, die Parteiwuth, 3, 82. p. 505.
πρόθυρον, 6, 27.
προιέναι et προσιέναι, 4, 47.
προίημι, 1, 120. προΐεσθαι, largiter effundere, 2, 43. προέσθαι, 2, 73.
προΐστασθαι. προεστάναι βεβαίως, 6, 28.
προΐσχεσθαι, 3, 52. 66.
προκαθῆσθαι πόλεως, 8, 76.
προκαλεῖσθαι, 1, 34. δίκην, 1, 39. — 2, 72. 4, 19. προκ. ἐς λόγους, 3, 34.
προκάλυμμα, 2, 75.
προκάμνειν, 2, 39. 49.
προκαταγιγνώσκειν, 3, 53.
προκαταλαμβάνειν, 4, 89. 127.
προκατάρχεσθαι, 1, 25.
προκαταφεύγειν, 1, 134.
προκατηγορία, 3, 53.
πρόκειται ζημία, 3, 45. προκειμένη ξυμμαχία, 1, 35.
προκινδυνεύειν, 1, 73.
πρόκλησις, 3, 64.
προκόπτειν c. genit. 4, 60. sensu transitivo, ibid. et 7, 56.
προλαμβάνειν c. genit. 4, 33. πολλῷ, 7, 80.
προλοχίζειν, 3, 110.
προμανθάνειν, 1, 138.
πρόμαντις, 5, 17.
προμήθεια, 4, 62. 6, 80. τὸ προμηθές, 4, 92.
προνοεῖν, 3, 58. προνοεῖσθαι, 4, 61. 6, 9.
πρόνοια, 2, 89. 8, 95.
πρόξενος, 2, 29. 3, 70. adn. ad 6, 89. p. 222.
προοίμιον, 3, 104. Thucydidis v. Argum. libr. 1.
προορᾶσθαι, 1, 17. 6, 78. προορᾶν, 4, 34. 7, 44.
πρόοψις, 2, 89. 5, 8. et πρόσοψις, 4, 29.
προπαρασκευάζειν, 2, 88.
προπάσχειν, 3, 67.
πρόπειρα, 3, 86.
προπέμπειν πρότερον, 1, 29. προπ. et προσπέμπειν, 7, 3. conf. 1, 29. 3, 100. 4, 30. 78. 111. 8, 77.
προπεριτείχισμα, 6, 100. p. 242.
προπηλακίζειν, 6, 54. προπηλακισμός, ibid. p. 178.
πρόπλοι νῆες, 6, 44. 46.

προποιεῖν, 3, 13.
προπομπή, 6, 58.
προπύλαια, 2, 13.
προπυνθάνεσθαι, 4, 42.
προπύργιον adn. ad 6, 96. p. 230.
πρός c. genit. 3, 59. πρ. θεῶν καὶ ἀνθρώπων, 1, 71. πρὸς δόξης ἐστίν, 3, 59. πρὸς ἡμῶν ἐστι, 4, 10. conf. 3, 38. 5, 105. πρὸς Πλαταιῶν, an der Seite von Plataeae, 3, 21. 4, 31. πρὸς ἑαυτῷ et ἑαυτόν, 8, 67. πρὸς τοῖς εἰωθόσι, 4, 98. πρός c. acc. 2, 65. 3, 44. 4, 106. 6, 31. τὸ μέσον πρὸς τὰς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας ναῦς, 1, 10. πρὸς τὸ χρῆμα, 4, 15. πρὸς ὑμᾶς, in Bezug auf euch, 1, 32. πρὸς ὀργήν, 3, 43. 8, 27. πρὸς ὀργήν — ἡδονήν nonnunquam significat id, quo quis irascitur — gaudet, non quod aliquis cum ira, voluptate facit dicitur, 2, 65. 6, 17. adn. p. 138. πρός c. acc. gemäss, 3, 44. πρὸς τὸν φόβον, gemäss der Furcht, 4, 106. πρὸς τὰς τύχας τῶν ἐναντίων ἐπαίρεσθαι, 6, 11. 7, 37. πρός cum notione comparationis, 1, 10. 3, 11. 37. 6, 11. 8, 41. πρὸς ἃ βούλεται, im Vergleich mit dem, was er will, 2, 85. conf. 1, 6, p. 95. ἓν πρὸς ἕν, 2, 97. πρὸς τὰς ξυμφορὰς τὰς γνώμας τρέπεσθαι, 1, 140. πρὸς μέρος, 6, 22. πρὸς τὸ ἐπιεικές, 4, 19. πρὸς τὴν ἐξουσίαν, 4, 39.
προσάγειν πρὸς τὸν δῆμον, 5, 61. προσάγ., heranrücken, 3, 107. πρ. τὰς ἀνάγκας, 1, 99. προσῆξα, 2, 97. προσάγεσθαι unterwerfen, auf seine Seite bringen, 1, 30. 4, 87. an sich ziehen, 8, 106.
προσαγορεύειν, 6, 16.
προσαγωγή, 1, 82.
προσαιρεῖσθαι, zugesellen, 5, 63.
προσαναγκάζειν, 6, 72. 91. 7, 18. Conf. adn. ad 6, 31. p. 153 sq.
προσαπόλλυσθαι, 7, 71.
προσβαίνειν et προβαίνειν, 4, 36.
προσβάλλειν, 1, 49. landen, 6, 4. ἐς λιμένα, 8, 101.
προσβάσεις adn. ad 6, 66. p. 192. Ἐπιπολῶν, 7, 45. — 6, 96. 97. p. 233. 237.
προσβοηθεῖν, 1, 50.
προσβολή navium, Landungsplatz, 2, 4. 89. 4, 1. 6, 48. 7, 34. 36. 70. προσβ. et ἐσβολή, 8, 31.
προσγίγνεσθαι, 1, 142. 7, 14.
προσδεῖσθαι, 2, 41. 4, 10.
προσδέχεσθαι, 2, 12. 4, 19. προσδεχομένῳ ἦν, 6, 46.
προσδιαβάλλειν, 6, 75.
προσδοκία, μή εἰσι 2, 93. ἄξια τῆς προσδοκίας, 4, 34.
προσδόκιμος, 1, 14.
προσεδρεία, 1, 126.
προσεῖναι, inesse, adesse, 2, 60. dabei seyn, 5, 104.
προσείειν φόβον, 6, 86.
προσελαύνειν, 4, 72. 6, 65. 7, 73.
προσέρχεσθαι ὥσπερ ἀθλητῇ, 4, 121.
προσεταιριστός, 8, 100.
προσέχειν, 1, 15. τὴν γνώμην, 1, 95. 2, 11. 4, 121. 7, 23. νοῦν, 6, 93. προσσχόντες, 1, 15. προσέχεσθαι τινι, verwandt seyn, 1, 127.
προσήκει, 1, 68. 126. 2, 46. 6, 16. προσήκουσαι ἀρεταί, 4, 92. conf. 3, 64. Conf. 2, 89. πόλεμος οἱ προσήκων, 6, 9. προσήκοντες regis Persarum, 1, 128. ἐκ προσηκόντων, 3, 67. προσήκουσα σωτηρία, 6, 83.
προσηνής, 6, 77.
προσθέειν, 4, 33.
πρόσθεν, ἐν τῷ, 6, 67.
πρόσθεσις, Anlegung der Leiter, 4, 135.
προσιέναι de reditibus, 7, 28. et προιέναι adn. ad 4, 36. 108. 6, 97. extr. προσίασι praesens cum futuri significatione, 6, 91. p. 226.
προσιππεύειν, 2, 79.
προσίσχειν, 4, 30.
προσκαθίζεσθαι, 1, 61. πόλιν, 1, 26.
προσκαλεῖσθαι, 5, 41.
προσκαταλείπειν, 4, 62.
προσκατηγορεῖν, 3, 42.
προσκεῖσθαι, 1, 93. 6, 89. 7 18. 42. 50. 53. 78. 8, 52. 53. 89.
προσκοπεῖν, 1, 120.
προσκοπή, 1, 116.
προσκτᾶσθαι, 2, 62. 3, 28. 6, 24.
πρόσκωπος, 1, 10.
προσλαμβάνειν, 4, 61. 5, 111. 6, 78.
προσμιγνύναι, 1, 46. 6, 104. 7, 68. 70. p. 335.
προσνεῖν. προσένευσαν, 3, 112.
προσξυλλαμβάνεσθαι et προσξυμβάλλεσθαι, 3, 36.
προσξυνοικεῖν, 6, 2.
πρόσοδος, 1, 4. 2, 97. 3, 31.
προσοικεῖν πόλιν, 1, 24.

προςοικοδομεῖν, 6, 64.
πρόςοικος, 1, 7.
προςαλοφύρεσθαι, 8, 66.
προςομιλεῖν, 1, 122.
προςόρμισις, 4, 10. adn. ad 6, 49.
προςοφείλειν, 7, 48.
πρόςοψις, 4, 29.
προςπαρακαλεῖν, 2, 68.
προςπαρέχειν, 1, 9.
προςπεριβάλλειν, 8, 40.
προςπίπτειν, 1, 5. 2, 75. 81. 7, 68. fuga contendere, 3, 108.
προςποιεῖσθαι, 1, 57. 2, 101. 4, 77. μὴ πρ. dissimulare, 3, 47. προςπ. ἔχθραν, 8, 108. προςποιεῖν, 2, 2. 85. 3, 70.
προςποίησις, 2, 62.
προςπολεμεῖν, 3, 3. προςπολεμοῦν, 3, 3.
προςσταυροῦν ναῦν, 4, 9. 6, 75.
προςταλαιπωρεῖν, 2, 53.
πρόςταξις, 8, 3.
προστασία et προστατεία, 2, 80.
προςτάσσεσθαι, 6, 31. 7, 70. προςτάξαντες ex abundantia adiectum, 3, 26.
προστάτης, 4, 46. 8, 89. δήμου, 1, 56, adn. 3, 70. 82. n. l. ab init.
προςτειχίζειν, 6, 3.
προςτελεῖν, 6, 31.
προστέλλειν, τὰ γυμνά, 5, 71.
προςτιθέναι, 1, 20. 40. τινὶ ἀποικίαν, 5, 11. 111. ἑαυτόν, 8, 50. τιμήν, 3, 42. ζημίαν, 3, 45. σφᾶς αὐτούς, 3, 92. πύλας, 4, 67. προςτιθέναι et προτιθέναι, 3, 36. 44. 45. 82. vers. fin. προςτίθεσθαι ἀχθηδόνας, 2, 38. ἀνάγκην, 4, 98. τινά, sich verbünden, 6. 18. μιᾷ ψήφῳ, 1, 20. 5, 62. 6, 50. πόνον, 1, 78. τινί, sich einem anschliessen, 8, 48. προςτιθέναι νόμῳ, 2, 35. init.
προςφέρεσθαι τινί, 1, 40. ταῖς ξυμφοραῖς, 4, 18. πρός τινα, 5, 105. 6, 44. τοὺς προςφερομένους δέχεσθαι, 7, 44. ναῦς προςφέρεται, 7, 70. Conf. s. v. λόγους.
προςφερής, 1, 49.
προςφιλής, 1, 92. 7, 86.
πρόςφορος, 2, 46. 7, 62. τὰ πρόςφορα, 2, 65.
πρόσχημα, 5, 30.
προςχοῦν, 2, 101.
προςχωρεῖν, 4, 71.
πρόςχωρος, 8, 11.
πρόςχωσις, 2, 77.
πρόσω, 4, 104.
πρόςωπον, 1, 106.
προτάσσειν, 8, 52.
προτείχισμα, 6, 102. 7, 43. adn. ad 6, 66. 96. p. 230 sq. 100. p. 242.
προτελεῖν, 6, 31. adn.
προτεμένισμα, 1, 134.
προτεραῖος et πρότερος, 5, 75. 7, 51.
προτέραν et πρότερος, 7, 70. p. 335.
προτερεῖν, 1, 34.
πρότερος, 1, 9. 28. 3, 12. πρότερον, von jeher, 1, 41. πρό — πρότερον, 1, 3. πρότερον ex abundantia positum, 1, 23. πρότερον ἤ, 6, 58. 7, 63. 8, 24. 45. οἱ πρότερον, 4, 38. 6, 9. ἐν τῷ προτέρῳ χρόνῳ, 6, 9. προτιθέναι, 3, 36. 38. γνώμας, 1, 139. extr. γνώμην, 3, 36. 6, 14. στέφανον, 2, 46. προθεῖναί τινος, 3, 39. προθεῖναι et προςθεῖναι ἐλπίδα, 3, 40. προθεῖναι et προςθεῖναι ζημίαν, 3, 44. 82. p. 506. προτιθέναι et προςτιθέναι τιμωρίας, 3, 82. p. 506. προτίθεσθαι, 3, 52. hervorheben, 2, 42. in re funebri, 2, 34. p. 300. προθέμενοι τὰ ὅπλα, 5, 74. προτίθεσθαι ἔχθραν, 8, 85. πένθος, 2, 42. ἀνδραγαθίαν, 2, 42. 3, 64. 65. νεκρόν, 2, 34. init.
προτιμᾶν, 2, 37. 6, 9. 8, 64, προτιμᾶσθαι ἀποθανεῖν, 1, 133.
προτίμησις, 3, 82. p. 505.
προτρέπεσθαι, 8, 63.
πρότριτα, 2, 34.
προὐξαγαγών, 7, 37.
προὖπτος, 5, 99.
προὔργου, 4, 17. προυργιαίτερον, 3, 109.
προυφειλόμενος, 1, 32.
προφανής, 1, 35. ἀπὸ τοῦ προφανοῦς, 3, 82.
προφασίζεσθαι, 6, 25. 8, 33.
πρόφασις, 1, 23. 118. 2, 49. 3, 13. 82. 5, 22. 81. 6, 6. 7, 13. προφάσει, 1, 23. 6, 8. 79. 7, 13. πρόφασιν, 3, 111. 5, 80. πρόφασις et αἰτία, 1, 23.
προφέρειν, 1, 93. 5, 31. 6, 69. προφέρεσθαι ὅρκους, 3, 59.
προφυλακή, 4, 30.
προφυλακίς, 1, 117.
προφυλάσσεσθαι, 6, 38. bis.
προχωρεῖν, 1, 16. 3. 4. προχωρεῖ ἐς ἐλπίδας, 6, 103.

πρύμναν κρούεσθαι, 1, 50. 7, 40.
πρυτάνεις, 5, 47. Πρύτανις, Epistata, 6, 4.
πρυτανείου sanctitas, 2, 15. init. πρ. et βουλευτήριον, ibid.
πρυτανεύειν, 4, 118.
πρφαίτερον, 7, 39. πρφαίτατα, 7, 19.
πρώην, 1, 90. 3, 113.
πρωί non de parte aliqua diei, sed de tempore in universum, 3, 108. 8, 23.
πρώραθεν, 7, 36.
πρῶτος, 3, 81. 7, 87. πρ. ὕπνος, 2, 2. 7, 48.
πρῶτα et πρῶτον, 6, 3. 8, 100. οἱ πρῶτοι ἄνδρες apud Spartanos, 4, 108. extr.
πρωτοστάτης, 5, 66. 8, 89. extr. adn.
πταίειν, 2, 43. τι, 5, 16. περὶ σφίσιν αὐτοί et αὐτοῖς, 6, 33.
πταρμός, 2, 49.
Πύκνα pro Πνύκα, 8, 97.
πύλαι, 2, 4. Τεμενιτίδες, 6, 100. p. 242.
πυλίς, 4, 111. 6, 100. ibique adn. 7, 3. adn. 8, 92.
πυνθάνεσθαι, 3, 26. 6, 17. sequente infinitivo pro participio, 4, 29.
πύρα, 2, 52.
πύργος, 7, 25. 8, 90.
πυρφόρος, 2, 75.
πύστις, 1, 136. πύστεις ἐρωτᾶν, 1, 5.
πω tantum in negantibus vel vim negantium habentibus enunciatis ponitur, 3, 45. οὐ, μή, οὐδέν — πω, 1, 3. 8, 8. πω et πώποτε post negantia, 3, 45. οὐδέ — πώποτε, 5, 111.
πῶς οὐ χρή, 2, 60.

P.

ῥαβδοῦχοι, 5, 50.
ῥᾴδιος, 6, 21. 8, 87. ῥᾳδίως, 7, 77. ῥᾷον, 3, 82. ῥᾷστος, 4, 10. 7, 67. οὐ ῥᾳδίως διατιθέναι, 6, 57. conf. adn. ad 6, 68. p. 200.
ῥᾳθυμία, 2, 39. p. 315.
ῥαστώνη, 1, 120.
ῥαχία, 4, 10.
ῥεῖν, 3, 49. 8, 66.
ῥεῦμα, 4, 75.
ῥητός, 1, 13. 122. 2, 7. 4, 69. ῥητὸν ἀργύριον, 4, 69.
ῥήτωρ, 2, 40. 8, 1.
Ῥία, τά, 2, 86.
ῥιπτεῖν, 7, 44.
Ῥόδιος generis communis, 6, 43.
ῥόθιον, 4, 10.
ῥόος, 1, 54.
ῥοπή, 5, 103.
ῥοώδης, 4, 24.
ῥύαξ, 3, 116. 4, 96.
ῥυθμοῦ, μετά, 5, 70.
ῥύμη, 2, 76. et ῥώμη, 2, 81.
ῥύομαι, 5, 63.
ῥύειν, 2, 5. 3, 116.
ῥώμη, 2, 43. 4, 29. 7, 75. der Muth, 6, 17. p. 139.
ῥώννυμι, 2, 8. 6, 16. 17. 7, 15. ῥώννυσθαι sich anstrengen, 2, 8. ἐῤῥώνται, 6, 17. p. 139.

Σ.

Σαλαμινία navis, 3, 33. et saep.
σαλεύειν, 7, 12.
σάλπιγξ, 6, 32.
σαλπίγκτης, 6, 69. σαλπικτής et σαλπιστής, ibid.
σαφής, 1, 140. 3, 40. τὸ σαφὲς τῶν μελλόντων, 1, 22. σαφέστερα κρίνειν, 5, 113. τὰ σαφέστατα Πελοποννησίων, 1, 9. σαφῶς et κρύφα, 8, 50.
σβεστήριος, 7, 53.
σέβειν, 2, 53.
σείειν, 4, 52. ἔσεισε, 4, 52.
σεισμός, 3, 89.
Σεμναὶ Θεαί, 1, 126.
σῆμα, 2, 34. i. qu. πολυάνδριον, Begräbnissstätte, 2, 34. p. 301. σήματα, monumenta sepulcralia, 1, 93.
σημαίνειν, 2, 43. 84. i. qu. σημεῖον εἶναι, 2, 8. 49. magistratum eponymum esse, 5, 20. σημαίνει τις pro σημαίνει, 7, 50.
σημεῖον, 1, 10. 4, 111. Signal, 4, 42. navium, 6, 31. p. 153.
σθένος, 5, 23.
σίδηρος, 3, 68.
σιδηροφορεῖν, 1, 6.
σιδηροῦν, 4, 100.
Σικελοί et Σικελιῶται, 6, 115. 4, 58. 6, 44. 7, 32. p. 292.
σινδών, 2, 49.
σιός vox Dorica, 5, 77.
σιταγωγός, 6, 30.
σιτία, 3, 1.
σιτόδεια, 4, 36.
σιτοδοτεῖν, 4, 39.
σιτοποιός, 2, 78.

σῖτος, 2, 75. 5, 47. μεμαγμένος, 4, 16.
σιωπή, 6, 32.
σκάφη τῶν νεῶν, 1, 50.
σκεδαννύναι, 4, 56. 112. σκεδάννυσθαι, zerstreut liegen, 2, 102.
σκέλη, τὰ μακρά Athenarum, 2, 13. p. 275 sqq.
σκεπτέον, 1, 72.
σκέπτομαι, vid. σκοπεῖν.
σκευάζομαι, 4, 32.
σκευή, 1, 6. τῶν ὅπλων, 2, 8. ψιλή, 3, 94. σκευαί, 1, 10.
σκεῦος, 4, 128. 7, 24. τὰ σκεύη navium, 8, 28. 29. 43. ἱερὰ σκ. 2, 13. p. 271.
σκευοφόροι, 2, 79. 4, 101.
σκηνεῖσθαι et σκηνοῦσθαι, 1, 89. 133. 2, 52.
σκηνή, 2, 34. p. 300.
σκήπτρου παράδοσις, 1, 9.
Σκιρῖται, 5, 67.
σκοπεῖν, 2, 43. 3, 12. 4, 20. 5, 109. 6, 36.
σκοπῶ, σκοποῦμαι, σκέψομαι, ἔσκεμμαι, 6, 32. adn. ad 8, 66. σκέπτομαι ἐάν, 8, 63.
σκοτεινός, 3, 22.
σκότος ὁ et τό, 2, 4.
σκῦλα Persica, 2, 13. p. 271.
σκυλεύειν, 4, 97. 5, 74.
σκυτάλη, 1, 131.
σμικρός, adn. ad 4, 13.
σόφισμα, 6, 77.
σοφιστής, 3, 38.
σπανίζειν, 4, 6.
σπάνιος, 3, 58. σπανιώτατος, 7, 68. σπανιώτερος, 1, 33.
σπάνος, 1, 142.
σπάρτα, 4, 48.
σπασμός apud medicos, 2, 49.
σπένδειν et σπεύδειν, 4, 98. σπένδεσθαι, 3, 24. 109. 5, 43. 7, 83. 8, 57.
σπέρμα, 5, 16.
σπεύδειν τι, 5, 16. κακά, *malam rem sibi quaerere*, 6, 39. extr.
σπονδή, 1, 36. 115. 2, 6. 4, 118. ἐν σπονδαῖς, in Friedenszeit, 1, 144. αἱ σπονδαί, *induciae tricennales*, 7, 18. init.
σπονδοφόροι Eleorum, 5, 49.
σποράς, 3, 69.
σπουδή, 3, 30. σπουδῇ πάνυ, 8, 89. σπουδῇ γε, 8, 27.
στάδιον et στάδιος, 7, 38. 78.
σταθμόν acc. 2, 13. p. 273.
στασιάζειν, 1, 18. 6, 74.
στασιασμός, 4, 130.
στασιαστικός et στασιωτικός, 4, 130.
στάσις, 1, 18. 2, 20. 4, 4. 7, 33. ἀνέμου, 6, 104. p. 247. ἀπὸ τῆς στάσεως ἑκάτερος, 2, 22. p. 290 sq.
στασιωτικός, 3, 18. 4, 130. στασιωτικοὶ καιροί, 7, 57.
στατήρ, 4, 52.
σταυροί, 7, 25.
σταυροῦν, 6, 100.
σταύρωμα, 4, 9. 6, 74.
σταύρωσις, 4, 9.
στεγανός, 3, 21. στεγανῶς, 4, 100.
στέγειν, 4, 34. 6, 72.
στέλλειν, 7, 20.
στέμμα, 4, 133.
στενόπορος, 7, 73.
στενός, 7, 51.
στενοχωρία, 4, 26. 30.
στέργειν, 1, 38.
στερίσκειν, 4, 106.
στέριφος, 7, 36. στεριφώτατος, 6, 101. στεριφώτερος, 7, 36.
στερῶ, 3, 2. στέρεσθαι οἰκεῖα, 1, 70.
στέφανος, 2, 46.
στῆθος, 2, 49. στήθη, 2, 34. adn.
στήλας στῆσαι, 5, 18. adde adn. ad 5, 47. p. 52.
στηρίζειν, 2, 49.
στήλη, 5, 47.
στῖφος, 8, 92.
στοά, 4, 90. 8, 90.
στοῖχος, 2, 102.
στόλος, 1, 31.
στόμα, 4, 49.
στόνος, 7, 71.
στρατεία et στρατιά, v. adn. ad 1, 9. p. 100 sq.
στρατεύειν, 6, 76. πόλεμον, 1, 112.
στράτευμα, 6, 64. 74. 7, 26.
στρατηγός, 1, 61. 6, 31.
στρατιώτης, 7, 61. στρατιώτιδες νῆες, 6, 43.
στρατιωτικώτερος, 2, 83.
στρατόπεδον, 1, 117. 4, 94. 6, 37. 7, 44.
στρατός, 4, 83. 90. 5, 6.
στρογγύλη ναῦς, 2, 97.
στρωμνή, 8, 81.
στρώννυμι τὸ φρόνημα, 6, 18. κλίνη ἐστρωμένη, 2, 34. p. 301.
στυράκιον, 2, 4.

Συκῆ, 6, 98. adn. p. 238 sq.
σῦμα Dorice pro θῦμα, 5, 77.
σὺν — ἅμα, 7, 20. coll. 1, 23. adn.
συχνός, 4, 106.
σφαγὴν 4, 48. σφάγιον, 6, 69.
σφάζειν, 5, 11.
σφαλερώτατος, 4, 62.
σφάλλειν, 2, 43. 4, 18. 6, 11. 7, 67. σφάλλεσθαι, 4, 62. τι, 8, 32. δόξης 4, 80. γνώμῃ et γνώμης, 4, 18. πλεῖστον, 5, 93. δυνάμει, 6, 10. σφαλῆσεσθαι opp. περιέσται, 6, 80. σφαλῆναι, victum esse, 5, 90. σφάλμα, 5, 17.
σφενδονητής, 6, 22.
σφέτερος pro σφῶν, 7, 17. num ad nomen singulare referatur, 7, 1. adn. 7, 4. 8.
σφόδρα, 3, 46.
σφοδρός, 1, 103.
σφραγὶς βασιλέως, 1, 129.
σφῶν αὐτῶν pro σφῶν, 1, 128. 7, 48. 8, 14. 65. σφῶν tantum ad pluralem refertur, 5, 71. 73. nominibus locorum additum, 5, 49. adn. 8, 96. σφῶν num pro αὐτῶν a Thucydide dicatur, 1, 30. 55. 3, 31. 4, 113. 128. 5, 15. 49. 6, 29. 61. med. 7, 70. 8, 56. 58. 97. σφεῖς et σφᾶς, 4, 8. 114. σφῶν cum nominibus urbium et terrarum, 5, 49. σφῶν et ἑαυτῶν, 5, 71.
σχεδία, 6, 2.
σχεδὸν, 8, 68. σχεδόν τι, 5, 66. 7, 33. init.
σχεῖν ἐπωνυμίαν, 1, 9. cum dat. appellere, 1, 110. 3, 29. 33. 4, 42. 6, 105. 7, 1. 26. 8, 53. 64. cum ἐς et acc. eodem sensu, 3, 34. 4, 3. 25. 5, 2.
σχῆμα πολιτικόν, 8, 89.
σχολάζειν, 4, 4.
σχόλαιος, 3, 29. σχολαίτερον, 4, 47. 7, 15.
σχολή, 1, 142. 5, 29.
σώζειν, 1, 134. 2, 42. in re nummularia et sensu translato, 2, 40.
σῶμα, 1, 17. 2, 53. Person, 1, 17. 143. 4, 65. 6, 9. servi, 3, 65. adn. σώματα, Bürgersoldaten, 1, 121. 3, 65.
σῶς, 3, 34.
σωτηρία, 5, 105.
σωφρονεῖν, 8, 24.
σωφρονίζειν, 3, 65. 6, 78. ἐς εὐτέλειαν, 8, 1.
σωφρονιστής, 3, 65. 6, 87.
σωφροσύνη et εὐσχημία, 1, 84.
σώφρων, 1, 37. χάρις, 3, 58. οἶκτος, 3, 59.
σωφρονέστατος, 3, 82.

T.

τακτός, 4, 65.
ταλαιπωρεῖν, 1, 99. 5, 74.
ταλαιπωρία, 2, 49.
ταλαιπώρως, 3, 4.
τάλαντον, 2, 97. 4, 118.
ταμίας, 6, 78.
ταμιεῖον, 7, 24.
ταμιεύειν, 6, 18.
τὰν, adn. ad 3, 13.
ταξίαρχος et ταξιάρχης, 4, 4. 7, 60.
τάξις, 4, 93. 5, 60. ἐν τάξει, 8, 69. οἱ ἐκ τῶν τάξεων, 3, 87. τάξεις, 3, 87. in exercitu Atheniensium, 7, 60. p. 324.
ταπεινὸς ἐγχαρτερεῖν, 2, 61.
ταράσσεσθαι, 2, 65. 7, 44. ταραχή, 5, 25.
ταρσοί, 2, 76. Ruderreihen, 7, 40.
τάσσειν ἀργυρίου πολλοῦ, 4, 26. 8, 3. τάσσεσθαι, 1, 48. 4, 11. τάσσεσθαι μετά, 2, 63. τάσσεσθαι, in Fristen bezahlen, 3, 70. τάσσεσθαι χρήματα φέρειν, 1, 99. 3, 50. 70. ταξάμενον ἀποδοῦναι, 1, 117. 3, 70. τάσσεσθαι κύκλον, 2, 83. ἐτετάχατο, 7, 4.
ταφή, 2, 52.
τάφους ἀποδεικνύναι, 1, 26. τάφος per metonymiam τὸ σῶμα τὸ ἐν τάφῳ, 1, 134. p. 233.
τάφρος, 3, 23.
τάχα, 3. 44. add. θᾶσσον. νῆες ταχεῖαι et ὁπλιταγωγοί, 6, 31. p. 151.
τάχος, 6, 92.
ταχυναυτεῖν, 6, 31.
τε traiectum, 1, 1. 49. 2, 89. 3, 56. 4, 9. 95. 109. 127. 5, 9. 29. 44. 6, 6. 77. 87. 103. 8, 17. 48. τε γάρ, 4, 52. 6, 17. p. 139. 7, 81. p. 351. 8, 80. τε — δέ, 1, 11. 3, 52. 7, 81. τε — καί et ἢ — ἢ nunquam permutantur, 2, 35. p. 306. 5, 112. τε et δέ, 2, 101.
τέγος, 4, 48.
τειχήρης, 4, 25.
τειχίζειν, 7, 18.
τείχισμα, 8, 95. φαῦλον, 4, 115. τειχίσματα, 7, 6. f. ἀπο. διατείχισμα, 3, 34. τείχ. Syracusanorum in Epipolis, 7, 43. p. 303. coll. 7, 2.

p. 255. adn. τείχ. opera obsidionalia Ath. 7, 2. p. 255.

τειχισμός, 6, 44. et ἐπιτειχισμός, 5, 17. 8, 34. 103.

τειχομαχεῖν, 1, 102. 7, 79.

τεῖχος, 2, 75. jeder befestigte Ort, 3, 34. 4, 57. 69. ἐπὶ τὸ τεῖχος, an die Brustwehren, 3, 22. 4, 68. ἐπὶ τοῦ τείχους, quod idem significat, 7, 28. idem est ἐπὶ τὰ τείχη, 7, 37. et ἐπὶ τείχει, 8, 69. init. 94. extr. τείχη et τοῖχοι, 2, 75. p. 365. τὰ τείχη Athenarum, 2, 13. p. 273 sqq. ἐν τῷ τείχει, 3, 68. p. 484.

τεκμαίρεσθαι, 5, 47. constr. 3, 53.

τέκμαρσις, 2, 87.

τεκμήριον τόδε — γάρ, 1, 2. τεκμ. δέ non sequente γάρ, 2, 50. extr.

τέχνωσις, 2, 44.

τέκτων, 5, 82. 6, 44.

τελεῖν, 4, 78.

τελευταῖος, 2, 89. τὰ τελευταῖα, 1, 24.

τελευτᾶν, 8, 1. ἐς ὀψέ et sim. 1, 51. 3, 108. cum genit. 3, 104. λόγου, 3, 59. 104. τελευτῶν, zuletzt, 8, 81. constans usus imperfecti verbi τελ. in quibusdam formulis, 5, 49. n. 1. ab init.

τέλος, 2, 10. 4, 60. 5, 46. 6, 88. quot significationes habeat, 2, 10. extr. τέλ. in exercitu Atheniensium, 2, 22. τέλος idem quod ἀρχή, 1, 10. idem quod τάγμα, 2, 22. τὰ τέλη, Ephori Spartanorum, 1, 58. 90. extr. 4, 15. 86. οἱ ἐν τέλει, duces, 1, 10. add. 5, 60. prytanes et strategi, 3, 36. τέλος ἔχειν, 4, 118. p. 654 sq. οἱ τὰ τέλη ἔχοντες Elide, 5, 47. p. 51. οἱ ἐν τέλει et Ephori discernuntur, 6, 88. p. 221.

τέμενος, 6, 99. et ἱερόν, 1, 134.

τέμνειν, 2, 55. 6, 75. τῆς γῆς, 1, 30. 2, 56. 100. Conf. 2, 19. ὀδούς, 2, 100.

τενάγη, 3, 51.

τέρπειν, 2, 41.

τερπνόν, τό, 2, 53.

τέρψις, 2, 38.

τεσσαρακοσταί Chiae, 8, 101.

τετράγωνος, 4, 125.

τετράπους, 2, 50.

τέτρας ἐπὶ δέκα, 4, 118. φθίνοντος, 5, 54.

τεττίγων ἔνερσις, 1, 6.

τεῦτλον, 8, 42.

τέχνης Gesang und Poesie, 1, 71. τέχνη et μηχανή, 5, 18. κατὰ τὴν τέχνην, 7, 70.

τηρεῖν, 1, 39. adn. 4, 27. 8, 37. τηρουμένων pass. 4, 108.

τήρησις, 7, 86.

τιθέναι, 1, 25. 138. τίθεσθαι ὅπλα, 2, 2. 4, 68. 8, 93.

τιμᾶν, 2, 63. 3, 58. τὰ μέγιστα, 4, 20. ἐς τὰ πρῶτα, 3, 56. p. 468.

τιμή Königswürde, 1, 107. p. 203. τ. τῆς μνήμης, 2, 36.

τιμήματα, aestimationes litium, adn. ad 6, 91. p. 227.

τιμωρεῖν, 1, 121. τιμωρητέος, 1, 86.

τιμωρία, 3, 63. 4, 62.

τιμωρός, 4, 2.

τις, man, semper ἑνικῶς, 1, 23. 2, 37. 3, 36. τις, circiter, 3, 68. p. 484. ἄξιον pro ἄξιόν τι, 6, 21. init. τίς ὅστις οὐ f. qu. ἕκαστος, 3, 39. τις supplendum, 1, 42. mancher, einer und der andere, 3, 111. τινες apud numeralia, 2, 90. 3, 68. 111. 7, 87. 8, 73. τὸ δέ τι καί, 7, 48. τι ex abundantia bis positum, 3, 52. τι cum substantivi genitivo, 4, 130. τι iunctum cum articulo τό, ut in τὸ βραχύ τι τοῦτο, 1, 140. τῳ nomini suo antecedens, 7, 75. p. 343.

τιτρώσκω, 5, 10.

τοιάδε et sim. in praefatt. oratt. Thuc. 6, 8.

τοιοῦτος, 5, 63. 7, 86. τοιοῦτον et τοιοῦτο, 7, 86. τὸ τοιοῦτον, 3, 30. 38. p. 442. τοιαῦτα et sim. in praefatt. oratt. Thuc. 6, 8.

τοιουτότροπος, 4, 25. 8, 84.

τοκεῖς, 2, 44.

τόλμα, 6, 59.

τολμᾶν, 1, 32. 2, 53.

τόλμημα, 7, 43.

τολμηρῶς, 3, 74.

τολμητής, 1, 70.

τομή, 1, 93. 2, 76.

τόξευμα, 4, 34. 7, 30.

τοξότης, 4, 129. τοξόται Scythae, 2, 13. vers. fin. 8, 98.

τόπος et τρόπος, 6, 54.

τοσοῦτον, 1, 9. ὥςτε, 7, 28. τοσαῦτα et sim. in praefationibus oratt. Thuc. 6, 8.

τότε post participium, 1, 128. 5, 16. cum substantivis iunctum, 1, 137.

τότε, illo tempore, 1, 101. 3, 69. 4, 46. 123. 7, 31. 8, 10. 62. 90.
τοὔμπαλιν, 3, 22.
τράπεζα, 1, 130.
τραυματίας, 7, 75.
τραυματίζειν, 4, 35.
Τραχινία et Τραχίς, 3, 92.
τρέπειν, 2, 65. 5, 27. τρ. ἐς γέλωτα, 6, 35. τετραμμένοι πρὸς ἔργα, 2, 40. p. 317. τραπόμενος, 7, 31. extr.
τρέφειν, 2, 46.
τριακονταετής et τριακοντούτης, 1, 23. 87. 5, 14.
τριακόντορος, 4, 9.
τρίβειν, 2, 77. τρίψεσθαι, 6, 18. p. 141.
τριβή, 8, 87.
τριηράρχης, 2, 24. 4, 11. τριήραρχος, 7, 13.
τριήρης, 6, 93.
τριηρίτης, 6, 46.
τρίπους, 1, 132.
τρεισκαίδεκα et τρεῖς καὶ δέκα, 1, 29. 2, 96. 3, 79. 8, 108. et adn. ad 6, 74.
τρίτος, 3, 3.
τριώβολος, 8, 45.
Τροίζην, ager Troezenius, 4, 118.
τροπαὶ χειμεριναί, 7, 16.
τρόπος, 5, 7. 88. τρόπῳ ᾧ ἂν προχωρῇ, 7, 7.
τροπωτήρ, 2, 93.
τροφή, 8, 57.
τρυφερώτερον, 1, 6.
τρυχόμενοι, 1, 126. τετρυχωμένοι, 4, 60. 7, 28.
Τρῳάς Troianus, 1, 131. Τρωιάς femina Troiana, ibid.
τυγχάνειν, 1, 11. 106. 4, 70. τῶν αὐτῶν, 4, 114. τυχεῖν πράξαντα, 1, 70. τυχών, einer, dem gelungen ist, 5, 111. p. 102.
τυραννίς, 1, 13. 3, 37.
τύραννος πόλις, 1, 121. ἐγγυτάτω τυράννου δυναστεία, 3, 62.
τυφλός, 3, 104.
τύχη, 1, 69. 3, 49. 4, 14.

Υ.

Ὑακίνθια, 5, 23.
ὑβρίζειν, 4, 18.
ὕβρις, 1, 38. 3, 39.
ὑγιής, 3, 34. 4, 22.
ὑδατώδης, 3, 23.
ὑδρεύειν, 4, 97.
ὕδωρ, 2, 52. 77.
ὑετός, 2, 5.
υἱός, 2, 100. υἱέος, 1, 13.
ὕλη, 2, 75. 3, 98. 4, 34. 69.
ὑλώδης, 4, 29.
ὑμέτερον, τό pro ὑμεῖς, 1, 70. 4, 85.
ὑμνεῖν, 1, 21. 2, 42.
ὕπνος, 5, 16. adn.
ὑπάγειν, 3, 70. 4, 126. στράτευμα, 4, 127. sensu neutrali, 8, 10. ἐς δίκην, 3, 70. ὑπάγεσθαι et ἐπάγεσθαι, 3, 63. ὑπάγεσθαι, in partes suas pertrahere, 7, 46.
ὑπαγωγή, 3, 97. 4, 127.
ὑπαίθριος, 1, 134.
ὑπακούειν, 5, 98. 7, 73. constr. 6, 82.
ὑπάρχειν, 2, 45. 5, 103. 8, 1. anfangen, 2, 67. ὑπάρχουσα φύσις, δόξα etc. 2, 45. 61. 89. ὑπῆρκτο, 1, 93. ὑπάρχον casus absol. 2, 62. ὥςπερ ὑπῆρχε, 3, 109.
ὑπειπεῖν, 1, 35. 2, 101.
ὑπεκκεῖσθαι, 8, 31.
ὑπεκτιθέναι, 1, 89.
ὑπεκφεύγειν, 2, 91.
ὑπεξανάγεσθαι, 3, 74.
ὑπεξέρχεσθαι, 3, 34.
ὑπὲρ λιμένος, am Hafen, 1, 46. Σαλαμῖνος, auf der Höhe von Sal. 1, 112. ὑπ. ἑαυτοῦ, 1, 141. extr. ὑπ. ἅπαντας, 2, 63. ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια, 7, 69. ὑπὲρ σφῶν, suo loco, 7, 13.
ὑπεραυχεῖν, 4, 19.
ὑπερβαίνειν, 2, 96. 3, 22.
ὑπερβάλλειν c. genit. 2, 35. p. 307. 7, 67. 8, 56. τὸ ὑπερβάλλον, 2, 35.
ὑπερβατός, 3, 25.
ὑπερβιάζομαι, 2, 52.
ὑπερβολὴ ἀρετῆς, 2, 45. τοῦ πανοῦσθαι, 3, 82. p. 499.
ὑπερενεγκεῖν ναῦς trans Isthmum, 8, 7.
ὑπερέχειν ὕδατος, 3, 23.
ὑπεριδεῖν, 6, 18.
ὑπερόπτεσθαι, 7, 42.
ὑπερόριος ἀσχολία, 8, 72.
ὑπεροψία, 1, 84.
ὑπέρυθρος, 2, 49.
ὑπερτείνειν, 2, 76.
ὑπερφαίνεσθαι, 4, 93.
ὑπερφέρειν, 1, 81. 3, 15. 81. 4, 8.
ὑπερφρονεῖν τινα, 3, 39. ὑπερφρονούμενος, 6, 16.
ὑπέρφρων, 2, 62.

ὑπερῷον, *solarium*, adn. ad 6, 97. p. 234.
ὑπεύθυνος, 3, 43.
ὑπέχειν, 7, 21.
ὑπήκοος, 6, 69. 7, 57. socii ὑπήκοοι Ath. 2, 10. constr. 6, 19.
ὑπηρεσία, 6, 31. 7, 13.
ὑπηρέσιον, 2, 93.
ὑπηρέται, 6, 31. *apparitores*, 7, 10. adn.
ὑπηρετεῖν, 4, 108.
ὕπνος πρῶτος, 2, 2. 7, 43. ὕπνον αἱρεῖσθαι, 3, 49.
ὑπό τινι εἶναι, 1, 32. 3, 12. βασιλεῖ, βασιλέα, 1, 110. ὑπό τινος, *auctore aliquo*, 8, 35. ὑπὸ ἀπλοίας, 4, 4. ἀπειρίας, 2, 8. αὐλητῶν et αὐλητρίας, 5, 70. κήρυκος, 6, 32. ὑπὸ νύκτα, 6, 67. conf. 8, 13. ὑπὸ τοῖς ὅπλοις, 7, 75. ὑπὸ μεγέθους τοῦ κινδύνου οἷστά ἐφαίνετο, ibid. ὑπό c. acc. tempus significat, 2, 27. ὑπὸ τῶν παρόντων κακῶν, 6, 103.
ὑπογραμματεύς apud Athenienses, 7, 10. adn.
ὑποδεδεμένοι τὸν πόδα, 3, 22.
ὑποδεής, 3, 45. ὑποδεέστερος, 1, 11. ὑποδεεστέρως, 8, 87. ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων, 3, 45.
ὑποδεικνύναι, 1, 77. 4, 86.
ὑποδέχεσθαι, 8, 81.
ὑποδοχή, 1, 139. 7, 74.
ὑποζύγιον, 2, 3.
ὑποθορυβεῖν, 4, 28.
ὑπόκειμαι, 3, 84.
ὑποκρίνεσθαι, 7, 44. p. 306.
ὑπολαμβάνειν, aufgreifen, auffassen, 6, 28. unter der Hand entziehen, 1, 68. 6, 58.
ὑπολείπειν, 1, 140. 8, 2.
ὑπόλοιπος μισθός, 8, 69. τὸ ὑπόλοιπον, 7, 66.
ὑπολύειν, 4, 128.
ὑπομείονες apud Spartanos, 1, 67. adn.
ὑπομένειν, 4, 126.
ὑπομίγνυμι, 8, 102.
ὑπομιμνήσκειν, 7, 69. constr. 7, 64.
ὑπόμνησις, 4, 95.
ὑπονειφόμενος, 3, 23.
ὑπονοεῖν, 1, 68. 4, 16. 76.
ὑπόνοια, 2, 41. p. 321 sq.
ὑποκορίζεσθαι, 6, 100.
ὑπόκομμα, 2, 76.
ὑποπέμπειν, 4, 46.
ὑποπίπτειν, 7, 41.
ὑποπτεύειν, 2, 82. 4, 54. 126. 6, 79. ὑποπτεύεσθαι ἔς τι, 6, 92.
ὕποπτος, 3, 82. 6, 75.
ὑπόσπονδος, 1, 63. ὑποσπόνδους νεκροὺς ἀποδιδόναι, 2, 22. adn. ad 4, 98.
ὑποσημαίνειν, 4, 27. adn.
ὑποτείνειν, 8, 48.
ὑποτειχίζειν, 6, 99. p. 240. adn. ad 6, 96. p. 230 sq.
ὑποτείχισμα, adn. ad 6, 96. p. 231.
ὑποτελεῖν, 3, 46. adn. ad 5, 111. p. 101 sq.
ὑποτελής, 5, 112. 7, 57. p. 318. φόρου, 1, 56. socii Atheniensium ὑποτελεῖς, 2, 10. ὑποτελεῖς apud Thucydidem homines, non agri, 5, 111. p. 101 sq.
ὑποτοπεῖν, 2, 13.
ὑποτοπεύειν, 6, 35. 8, 76.
ὕπουλος, 8, 64.
ὑπουργεῖν, 6, 88.
ὑποχείρια, 1, 88. ὑποχείριοι socii, 3, 11.
ὑποχωρεῖν, 4, 12. 43. 44. τινα, 2, 88.
ὑποφεύγειν, 4, 28.
ὑποψία, 2, 37.
ὕπτιος, 7, 82.
ὑστεραῖος et ὕστερος, 5, 75. 7, 11. 51. adn.
ὑστερεῖν, 1, 134. 3, 31. 8, 100. et ὑστερίζειν, 8, 44. ὑστερεῖν τινι et τινος, 7, 29.
ὑστερίζειν, 6, 69.
ὕστερος, 1, 60. 5, 30. 7, 27. ὕστερον χρόνῳ, 1, 8. 64.
ὑφαντά, 2, 97.
ὑφέλκω, 2, 76.
ὑφηγεῖσθαι, 1, 78.
ὑφιστάναι, 2, 61. 4, 28. 8, 68. ὑφίστασθαι cum dat. et acc. 2, 61. *promittere*, 4, 39. ὑπέστη, 4, 39.
ὑφορμεῖν, 4, 49. p. 172.
ὑφορμίζεσθαι, 2, 83. adn. ad 6, 49.
ὕφυδρος, 4, 26.
ὑψηλός, 3, 97. ὑψηλότερον, 7, 4.
ὕψος ἔχειν, 4, 13.

Φ.

φαίνεσθαι, 1, 32. 3, 21. 7, 21. constr. 1, 2. κατά τι, 2, 62. φαίνεται, die Rechnung trifft zu, 3, 113. 6, 46. ἐν καταλήψει ἐφαίνετο, 3, 33. οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο, 6, 60.
φάκελλος, 2, 77.
φανερός, 1, 7. 4, 74. τὰ ἐς χρῆσιν

φανερά, 2, 62. φανερῶς, 1, 87. φανερώτατος, 4, 11.
φάραγξ, 2, 48. φάραγγες in Attica, 2, 67. adn.
φάρυγξ, 2, 49.
φαῦλος, 2, 37. 62. 3, 37. 83. 4, 115. 6, 21. 31. 34.
φειδώ, 1, 82. 3, 59. 8, 81.
φερέγγυος, 8, 68.
φέρειν, 1, 31. 2, 60. 6, 56. mit sich bringen, erregen, erzeugen, 2, 37. extr. plündern, 1, 7. de tributis, 6, 20. adn. φέρειν θυμῷ, 5, 80. ὀργῇ, 1, 31.
φεύγειν, exulem esse, 1, 111. 8, 87. etc.
φήμη, 1, 11.
φημί, 3, 68.
φθάνειν, 4, 121. 8, 100. ἐς, 2, 91. constr. 1, 33. 7, 73. cum infin. 1, 33. cum participio aoristi, 6, 97. p. 235. φθήσεσθαι, 5, 10. ὁ φθάσας, 3, 82. p. 501.
φθέγγεσθαι, 7, 71.
φθείρεσθαι frangi, affligi, 1, 24. adn. 3, 85. ἐφθάραται, 3, 13.
φθινόπωρον, 2, 31. 3, 18. Conf. Tempora Libr. 8. sub cap. 108.
φθονεῖν, 3, 43.
φθόνος, 2, 45.
φθορὰ ἀνθρώπων, 2, 47. 7, 27. φθόρος, 2, 52.
φιλεῖν, 8, 1. φιλεῖ elliptice positum, 4, 125.
φιλέταιρος, 3, 82. p. 501.
φιλία, 2, 82. 5, 5. φιλίᾳ, 7, 57. p. 321.
φίλιος, 2, 86. 6, 34. et φίλος, 5, 41. ὁ et ἡ, 5, 44.
φιλοδικεῖν, 1, 77.
φιλοκαλεῖν, 2, 40.
φιλοκρινεῖν, 6, 18. adn.
φιλονεικεῖν, 6, 111. φιλονεικῆσαι pro φιλονεικοῦντας ἑλέσθαι, 5, 111. p. 102.
φιλονεικία, 1, 41. 3, 82. p. 506. 507. 8, 76.
φιλόπατρις, 6, 92. adn.
φιλόπολις, 6, 92.
φιλοσοφεῖν, 2, 40.
φιλότιμος, 2, 44. φιλοτιμία, 3, 82. 84. p. 509.
φλαύρως ἔχειν, 1, 126.
φλόγωσις, 2, 49.
φλόξ, 2, 77.
φλύκταιναι, 2, 49.
φοβεῖσθαι, 8, 82.
φοβερός, 6, 15. timens, 2, 3.
φόβοι καὶ δείματα, 7, 80. φόβος ἐκπλήσσει μνήμην, 2, 87.
φονεύειν, 8, 95.
φονικώτατος, 7, 29.
φορεῖν, 2, 76.
φορμηδόν, 2, 75. p. 365. bis. 4, 48.
φόρος, 1, 56. 96.
φορτηγικὸν πλοῖον, 2, 75. 6, 88.
φράζειν, 7, 25.
φράσσειν, 1, 82.
φρέαρ, 2, 49.
φρονεῖν, 6, 16. τὰ Ἀθηναίων, 8, 31. significare, 5, 85.
φρόνημα, 2, 43. 61. 62. ἐν φρονήματι ὄντες sequente infinitivo, 5, 40.
φρουρικόν, τό, 5, 80.
φρούριον, 1, 142. adn. 7, 3. res, quam aliquis cavere debent, 5, 80.
φρουροί, 3, 7. 4, 25. 8, 106.
φρυγανισμός, 7, 4.
φρύγανον, 3, 111.
φρύγειν, 6, 21.
φρυκτοί, 2, 94. 3, 22.
φρυκτωρεῖσθαι, 3, 80.
φρυκτωρία, 3, 22. 80.
φυγαδικός, 6, 92.
φυγάς, 6, 92.
φυγή, exules, 8, 64.
φυλακή, 8, 51. πρώτη, 4, 31. 6, 101. ἔργων, 3, 82. p. 502 sq.
φύλαξ, 6, 100.
φυλάσσειν, 2, 3. 4, 16. φυλάσσεσθαί τινος, 4, 11.
φυλή, 6, 98. p. 239. 100. 101. 7, 69. 8, 92.
φυλοκρινεῖν, 6, 18.
φύλοπις, 6, 98. p. 239.
φυράω. πεφυραμένα ἄλφιτα, 3, 50.
φύσα, 4, 100.
φύσις, 1, 76. 138. 4, 60.
φυτεύειν, 1, 2.
φύειν, 3, 45. 4, 61.
Φωκαΐται στατῆρες, 4, 52.
φωνή, 7, 57.

X.

χαλαρός, 2, 76.
χαλεπαίνειν, unversöhnlich seyn, 3, 82. p. 501. conf. 8, 92. adn. irasci, 8, 1.
χαλεπός, 4, 9. 5, 104. 6, 23. 8, 1. χαλεπώτεροι, 3, 42. χαλεπώτατος, 7, 21. χαλεπῶς, 6, 61. χαλεπὸν χωρίον, 7, 47. χαλεπός, unver-

söhnlich, 3, 40. conf. 8, 92. adn. μὴ χαλεπῶς σφαλλέσθω, er nehme es nicht übel, wenn es misslingt, 4, 62. p. 597. χαλεπῶς ἐγίγνετο, es that ihnen leid, dass es geschehen musste, 1, 2. 2, 14. extr. χαλεπῶς sive χαλεπὸν φέρειν τινός, 1, 77. 2, 62. 3, 11. χαλεπότης χωρίων, 4, 12. 33.
χάλιξ, 1, 93.
Χαλκίοικος semper Minerva, nunquam aedes eius dicitur, 1, 128.
χαμαιλίχοντες, 7, 25. p. 282.
χαράδρα, 7, 78.
χάραξ ἡ et ὁ, 3, 70.
χαρίζεσθαι, 3, 42.
χάρις, 3, 95. 4, 20. χ. et πόνοι, 4, 86. adn. χάριν ἔχειν, Dank gewinnen, 8, 87.
χεῖλος τάφρου, 3, 23.
χειμάζεσθαι, 6, 74. 8, 80.
χειμών, 4, 6. 8, 30. χ. νοτερός, 3, 21.
χείρ, 3, 96. 4, 72. ἐς χεῖρας ἰέναι, 8, 50. χ. σιδηρᾶ, 4, 25.
χεῖρον πράσσω, 7, 67. χείρους, 3, 9.
χειροποίητος, 2, 77.
χειροτέχνης, 3, 16. 72. 7, 27. et inprimis adn. ad 6, 72. p. 203 sq.
χειρουργεῖν, 8, 69.
χειροῦσθαι, 4, 24. 8, 71. μᾶλλον, zahmer werden, nachgiebiger werden, ibid. et 4, 19.
χειρῶναξ, 3, 72. adn.
χέρνιψ, 4, 97.
χέω, 2, 75.
χηλή, 1, 63. 7, 52. 53. 8, 90. adn. ad 6, 66. p. 194. nr. 4.
χηρεία, 2, 45.
χιτῶνες λινοῖ, 1, 6.
χλωρός, 2, 49.
χοῖνιξ, 4, 16.
χολῆς ἀποκαθάρσεις, 2, 49.
χορηγία, 6, 18.
χορός, 3, 104.
χρεία, 1, 33. 37.
χρῆμα, 6, 39. χρήματα, 7, 24. 25. Waaren, 3, 74. τῆς προςόδου, 2, 13. πράσσεσθαι, 4, 65. Miethsoldaten, 1, 121.
χρηματίζειν, 5, 5. 7, 13. et χρηματίζεσθαι, 1, 87.
χρῆναι, 7, 62. 8, 78.
χρῆσθαι, 2, 2. 3, 10. 4, 33. τῇ θαλάσσῃ, 4, 118. 8, 56. adn. χρ. τινὶ ὅ τι βούλονται, 7, 85. τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει, 1, 76. c. acc. 2, 15. vers. fin.
χρησθέν, 3, 96.
χρήσιμος, 6, 85.
χρῆσις, 7, 5.
χρησμοί, 2, 8.
χρησμολόγος, 2, 21. 8, 1.
χρηστήριον, 2, 54.
χρηστοὶ ἄνδρες, 1, 91.
χρόνος, 4, 26. 6, 3. χρόνῳ ὕστερόν, 4, 81.
χρώς, 2, 83.
χῶμα, 2, 76.
χώραν, κατά, 4, 76. 126.
χωρεῖν, 6, 101. et βαίνειν, 5, 70. πρύμναν, 7, 36. p. 296. adn.
χωρίον, 2, 54. Feld oder Gegenstand der Erörterung, 1, 97. χωρ. et χῶρος, 2, 19.
χωρὶς δέ, 2, 13.
χῶρος, 2, 19. p. 287.
χῶσις λιμένων, 3, 2. conf. adn. ad 8, 90.

Ψ.

ψέγομαι, 5, 86.
ψεύδεσθαί τινος, 8, 103. τι, 6, 17.
ψευδῶς, 1, 137.
ψηφίζειν, 6, 8. 8, 71. ψηφίζεσθαι non sequitur participium, 6, 6.
ψήφισμα et νόμος, 3, 36.
ψῆφος, 1, 40. ἐπάγειν ψῆφον, 1, 125. ψ. φανερὰν διενεγκεῖν, 4, 74.
ψιλός, 4, 125. ψιλοί milites, 2, 79. 4, 94. 7, 37. ψ. ἐκ παρασκευῆς, 4, 94. 101. δῆμος ψιλός, 6, 43. ψιλός, ohne Schild, 7, 45.
ψιλοῦν, 3, 109.
ψόγος, 1, 70.
ψόφος, 3, 22.
ψυχρός, 2, 49.

Ω.

ὧδε in praefationibus orationum Thucydidis, 6, 8.
ὠθεῖσθαι, 4, 11. 43. ὠθούμην, 2, 84.
ὠθισμός, 4, 96.
ὠμὴ στάσις, 3, 81.
ὠνητός, 1, 121. 3, 40.
ὥρα ἔτους, θέρους, 2, 52. 6, 70. ὥρα καθεστηκυῖα, 4, 6.
ὡραῖα, τά, 1, 120. 3, 58.
ὡς cum acc. absoluto, 1, 134. 4, 5. 6, 40. 7, 25. 31. 8, 66. cum genit. absol. 1, 84. 90. ὡς cum partici-

pio, wenn man bedenkt, dass etc. 1, 10. ὡς ἐκ τῶν παρόντων, 4, 17. conf. 7, 76. ὡς Λακεδαιμόνιος, für einen Lacedämonier, 4, 84. ὡς πρὸς τὸ μέγεθος, 3, 113. ὡς διὰ βραχέος, 4, 14. ὡς διὰ ταχέων, 4, 96. ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, 5, 43. ὡς ἀπὸ τῆς ἀξιώσεως, 6, 54. p. 178. ὡς ἐπὶ μεγέθει, 7, 30. extr. ὡς παλαιὰ εἶναι, 1, 21. Conf. s. v. εἰμί, εἶναι. ὡς ἐς πεντακοσίους, 8, 32. conf. 6, 18. ὡς et ὡς ἐς — πρός iuncta cum nominibus urbium et regionum; — ὡς pro πρός hominum nominibus additum, 8, 103. ὡς ἐπί, 5, 3. 17. 8, 87. extr. ὡς εἰκάσαι, 4, 36. ὡς ἐς ἐπίπλουν, 1, 50. ὡς et ἕως, 4, 117. 8, 1. ὡς cum superlativo, ut in ὡς ἐς ἐλάχιστον, 1, 63. ὡς ἕκαστοι, 1, 3. 15. 67. 89. 113. 2, 21. 5, 4. 6, 69. et saep. ὡς ἕκαστοι et ξύμπαντες, 1, 3. ὡς ἑκάτεροι, 3, 74. ὡς ubi cum infinitivo ponitur, participium vel aliud appositum subiecti sui casum modo sequitur, modo non sequitur, 1, 12. 91. 7, 34. p. 294. ὡς εἶχε τάχους, 7, 2. ὡς suo substantivo postponitur, ut οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ὡς ἑώρων, 3, 4. 5, 6. ὡς cum praepositione iunctum in appositione praeponitur ei, cuius in appositione est, ubi praepositio cogitatione bis ponenda est, velut ὡς πρὸς εὖ βουλευομένους τοὺς ἐναντίους παρασκευαζώμεθα, 1, 84. 6, 50. ὡς ἂν μάλιστα formula elliptica, 1, 33. 6, 57. ὡς τὰ κράτιστα, 1, 19. ὡς ξυμβαίνοι, 4, 4. ὡς, quo tempore. 5, 6. 20. ὡς ἐλέγετο, 8, 50. ὡς οὖν χρή, 3, 37. καὶ ὥς, 1, 44. 8, 51. 87. ὡς (quum) — οὕτω δή, 8, 71. ὡς ἔτι, 4, 117. ὡς ἐπὶ πλεῖστον, 2, 35. extr. ὡς ἂν et ὃς ἄν, 6, 91.

ὥσπερ, 8, 34. ὥσπ. ἀθλητῇ προσέρχεσθαι, 4, 121. ὥσπ. ἔχομεν, 3, 30. 8, 34. ὥσπερ εἶχεν, 1, 134. p. 233. ὥσπ. καὶ ἄλλο τι, 1, 142. ὥσπ. παρεσκευάζοντο, 2, 23. ὥσπερ ὑπῆρχε, 3, 109. ὥσπ. per appositionem infinitivi explicatur, 8, 22. adn. ad 4, 125.

ὥστε, 1, 28. 4, 85. 8, 45. 66. 86. hac lege, ut, 1, 28. 5, 94. ὥστε cum infinitivo et solus infinitivus, 1, 17. 90. 2, 35. 40. 44. p. 328. init. 63. extr. ὥστε ubi cum infinitivo ponitur, participium vel aliud appositum subiecti sui casum modo sequitur, modo non sequitur, 1, 12. 91. 7, 34. p. 294. ὥστε cum infinitivo et nominativo, dein cum infinit. et accus. 7, 34. ὥστ. post quae verba sequatur, 6, 88. pro ὡς, 7, 24. p. 280. ὥς τε et ὥστε, 2, 89. ὥστε ad unam vocem, non ad totam sententiam relatum, 1, 136. post ψηφίζεσθαι, 6, 88. p. 221.

ὠφέλεια, 1, 26. 73. 123. 6, 80.

ὠφελεῖν, 4, 75. τινί, pro τινά, 5, 23. 8, 96. ὠφ. καὶ μηδὲν βλάπτειν 6, 14. adn.

ὠφέλιμος, 1, 93. 7, 64. τινός, 8, 46. conf. 1, 76.

D.

INDEX GRAMMATICUS.

Abstractum pro concreto, ut *παρουσία* pro *παρόντες*, 6, 86. *παίδευσις* pro *παιδεύουσα*, 2, 41. *ξυμμαχία* pro *ξύμμαχοι*, 3, 82. 4, 118. 6, 34. *δουλεία* pro *δοῦλοι*, 5, 23. etc. Sic etiam *ἐκδρομαί*, 4, 127., ubi v. adn. *πρεσβεία*, 2, 11. *κύκλωσις*, 4, 128. *φυγή*, 8, 64. *ἐπίπλους*, 2, 90. 8, 102. Abstractum feminini generis singulare iunctum cum adiectivo masculino plurali, 1, 143. init.

Accusativi usus, *ἐστράτευσε δύο ὑποσχέσεις τὴν μέν — τὴν δὲ βουλόμενος* etc. 2, 95. accusativum Graeci ponunt, etiam ubi dativus vel genitivus eiusdem subiecti praecessit, 2, 11. 39. 4, 2. 7, 74. accusativus ponitur, ubi subiectum iam ex parte in praecedentibus inest, 1, 124. 140. 4, 118. vers. fin. 6, 49. p. 170 sq. accusativus cum infinitivo post coniunctiones et alias particulas, pronomina relativa etc. 5, 46. 7, 47. accusativus absolutus, 1, 32. 2, 21. explicandus per *quod attinet ad id, quod* etc. 3, 82. *ἀσφάλεια τὸ ἐπιβουλεύσασθαι*, 4, 63. *τὸ ἐλλιπές*, 7, 36. *τὸ ἀντίπρωρον ξυγκροῦσαι*, 7, 67. *τὸ κρατίστους εἶναι*, 8, 87. *τὸ λέγεσθαι*. accusativus pro nominativo solet inferri in sententiis distributivis, 7, 84. p. 294. 8, 63. accusativus cum infinitivo nominativum cum infinitivo excipit, 8, 76. conf. adn. ad 6, 49. p. 170 sq. acc. nominum propriorum in *ης*, velut *Δημοσθένη — ένην*, 3, 107.

Activum pro medio *ἐδούλωσε*, *sibi subiecit*, 1, 17.

Adiectivum pro substantivo positum et tamen articulo carens, 2, 81. 4, 31. *μέσον*. Conf. s. v. *ἴσος*. adiectivum pro adverbio, 1, 6. *ξυνήθη*, 3, 39. *διαφέροντας*, 7, 31. 8, 104. *ἄρισται* pro *ἄριστα*, 8, 102. *ὕστατιαι* pro *ὕστατα*. adde 3, 40. p 448. adiectivum vice totius sententiae fungitur, 3, 11. 4, 86. adiectiva verbalia constr. 1, 72. 86. adiectiva in *τός* quot generum, 2, 41.

Adverbia vice totius sententiae funguntur, 1, 21. 78. 92. 2, 64. 3, 40. 4, 86. 6, 58. adverbia comparativorum in *ως*, 2, 35. 4, 19. 8, 60. adverbia iuncta cum verbis *εἶναι*, *γίγνεσθαι* etc. 2, 14. 47. 87. 4, 10. p. 550. 7, 4. p. 258. adverbia pro adiectivis, ut *ἀσμένως* et *ἀσμένους*, *ἀκουσίους* et *ἀκουσίοις*, 4, 21. 8, 68. Adv. pro adiectivo positum eo modo, quo alibi in adverbiis loci ac temporis fit, ut *ὁ ἀληθῶς οὐρανός*, 6, 80. p. 212.

Anacolutha in oratione Thucydidis, 1, 71. per negationem *οὐ* non suo loco positam. Conf. 2, 5. 62. 4, 62. 126. 5, 61. — 3, 34. 4, 36. 80. — 2, 65. — 2, 37. init. — 2, 45. init. 62. 65. p. 356. 3, 94. 7, 44. p. 305. adn. init.

Aoristus pro futuro post *εἰκός*, *ἐλπίς* adn. ad 6, 49. p. 171. Aoristus pro plusquamperfecto, 6, 97. p. 232. 1, 62. *ἀπέστη*, 1, 102. *ἀνεχώρησαν*. Aoristus significans initium actionis, 1, 12. p. 108. 2, 15. Aoristi secundi passivorum, 1, 141. Aoristi, ubi nos praesentibus utimur, in literis etc. Vit. Thucyd. p. 31.

Apodosis deest, supplenda per *καλῶς ἔχει* vel simile quid 3, 3. apod. in medio posita ad utrumque membrum pertinens, 3, 44. p. 454. apod. quando a Graecis supprimi possit, Praef. p. XIII.

Appositiones et epexegeses saepe

pro glossematis habitae, 1, 144. 2, 29. 4, 90. 114. 6, 2. 8, 46. appositio per infinitivum vel substantivum vel aliam quamcunque orationis partem facta ad explicandum pronomen relativum, 1, 122. 3, 12. 4, 13. 125. 7, 69. 80. 8, 22. ad explicandum substant. 2, 35. p. 306. conf. 3, 21. Appos. per τρεῖς, 3, 66. conf. adn. ad 5, 9. p. 13. Adde 7, 55. 80.

Articuli usus, 7, 70. p. 335. Infinitivus cum τό pro solo infinitivo, 2, 42. articulus non repetitus, ubi varia subiecta enumerantur, velut τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις — τὰ ναυάγια καὶ νεκρούς, 1, 71. 6, 12. 7, 70. p. 335. 8, 16. articulus bis positus, ut ἡ ἐςβολὴ ἡ, 1, 23. 51. 108. 126. 5, 20. 6, 23. 8, 90. Adde 2, 93. 94. 6, 46. p. 169. articulus apud nomina patriae omissus et adiectus, 1, 1, 3, 100. 8, 22. 50. apud nomina propria, 1, 24. 133. 2, 11. 3, 14. 5, 31. 46. apud βασιλεύς, 2, 74. p. 364. articuli usus ap. substantivum cum praepositione iunctum, 2, 53. p. 345. 7, 2. p. 254. usus articuli cum verbo καλεῖν, 3, 81. in appositionibus, 3, 82. p. 499 sq. articulus bis cogitandus, 1, 136. articulus cum infinitivo iungendus omittitur, 1, 16. 33. 74. praepositione vero cum tali infinitivo simul iuncta non omittitur, 1, 17. 74. 136. articulus pro pronomine demonstrativo, 7, 71. articulus τό cum infinitivo a librariis depravatus in τῷ, 8, 87. articulus cum participio iunctus resolvendus per dieienigen welche etc. 4, 46. articulus iunctus cum ἕκαστος, ἑκάτερος, 5, 49. 6, 63. 67. cum voce πᾶς, 1, 33. 100. 8, 20. articulus interdum deest ante adiectiva, ubi eum desideres, 4, 31. deest in quibusdam formulis, 5, 31. articulus inservit significandae rei, de qua iam in superioribus dictum est, vel rei omnibus notae, 1, 11. 12. 13. 5, 44. 6, 27. 7, 18. 8, 63. articulus ante Ἑλλάς, 6, 17. p. 139. articulus ante nomina populorum demonstrativis instructa omissus, 1, 37. articulus iunctus cum numeralibus, 1, 49. 74, 100. 116. 3, 3. 22. 77. 7, 22. p. 276 sq. deest apud αὐτός, 2, 11. 5, 62. ὁ παῖς ἑαυτοῦ et παῖς ἑαυτοῦ, 2, 102. Conf. adn. ad 8, 1. ratio articuli praepositi vel postpositi vocibus suis, ut τῷ περιόντι ἐνιαυτῷ et περιόντι τῷ ἐνιαυτῷ, 1, 30. 3, 27. 7, 38. 8, 39. et saep. articuli usus apud οὗτος, αὕτη, τοῦτο, 1, 1. 98. p. 195. 3, 12. 6, 31, apud μάχη — πολιορκία, 1, 102. ap. στρατόπεδον, 2, 81. ap. ἀνήρ, 3, 30.

Attractiones in oratione Thucydidis, quum subiectum sententiae aliunde pendentis subiectum sententiae primariae fit, 1, 23. 61. 93. 3, 59. 4, 10. 6, 22. 58. 76. v. inprimis adn. ad 1, 132. 138. nr. I. ab init. 2, 6. 44. 62. p. 327 sq. 5, 37. 40. adn. 51. 59. 8, 91. Genitivus attractionis, 2, 42. p. 323. fin. 3, 59. 5, 15. Attractionem ponere et spernere licet Atticis, 2, 61. Attractio ibi tantum admittitur, ubi verbum, quod sequitur, accusativum regit, 2, 63. attr. in comparationibus, 3, 62. attr. pronominis ὅσα, οἷα in sententiis in medio interpositis, 7, 21.

Augmentum in παρανομεῖν, 3, 67. in ἀνάλωκα, 6, 31. 7, 48. 8, 31. plusquamperfecti Atticorum, 5, 14. 7, 71. augmenti omissio, 2, 84.

Canon Dawesianus, 1, 73. 82. 83.

Commixtio duarum constructionum, 1, 2. 4, 63. 108. p. 644 sq. 5, 7. 6, 84. 8, 105. — 2, 44. 62. 3, 45. 4, 18. 6, 14. 7, 68. — 3, 106. 4, 61. 92. — 2, 49. — 4, 28. — 4, 126. p. 664. conf. 1, 22. init. 1, 38. extr.

Comparativus resolvendus per μᾶλλον et positivum, 2, 40. 61. 3, 42. 63. 4, 61. 6, 10. 8, 27. comparativus cum παρά, 1, 23. coll. 6, 6. comparationis formula Herodotea, 3, 11. 7, 66. Duplex comparativus cum ἤ, 3, 42.

Coniunctivus post verbum praeteriti temporis, 1, 31.

Constructiones ad sensum factae: masculinum post femininum, 1, 7. 8, 64. ἦν post κἀνταῦθα, 1, 10. neutrum post masculinum, 2, 53. ὄντα post ὡς, quasi οἷα praecesserit, 1, 21. αὐτῶν post nomen singulare, 1, 31. 136. 4, 1. itidem οὐκ εἰδότες, 1, 110. singularis το

post pluralem χρήματα, 1, 141. conf. 2, 3. μη post ἄνευ, quasi μή praecessisset, 5, 8. p. 11. μή, quasi praecessisset κωλύσαντες, 7, 52. pluralis post πόλις, 1, 34. 2, 75. 3, 79. dativus, quasi praecessisset ἔδοξε, 1, 62. quasi praecessisset φθονερόν ἐστι vel sim. 2, 11. quasi praecessisset ἐλπὶς ἦν αὐτοῖς, 4, 9. neutrum post femininum, 2, 47. post masculinum, 2, 76. nominativus, quasi praecessisset φόβῳ εἴργοντο, 2, 53. quasi praecessisset ἐψήφιζον, 3, 36. quasi praecessisset ἐπολέμουν, 4, 23. quasi praecessisset ᾤοντο, 4, 52. quasi praecessisset οὐκ εἴων, 5, 41. Conf. 5, 50. quasi praecessissent ξυνῄεσαν, 5, 70. ἐπεθύμουν, 6, 24. εἰρήκεσαν, 6, 61. λέγει, 7, 3. Adde 2, 7. p. 263. 2, 91. 4, 108. 7, 3. p. 256. 42. 70. p. 335. 74. 8, 48. infinitivus, quasi praecessisset ἤλπισαν, 4, 108. Genitivus positus, ubi desideratur nominativus, 5, 41. Adde 4, 64. 7, 67. adn. — 1, 32. extr. 3, 44. p. 455.

Constructiones ἀπὸ κοινοῦ: Infinitivus repetendus ex participio eiusdem verbi, 1, 1. ex verbo finito, 1, 141. 2, 89. substantivum repetendum e verbo, 1, 91. 2, 44. 5, 47. 7, 28. init. ex adiectivo, 1, 141. 2, 45. 5, 105. et versa vice, 3, 10. ex verbo aliud repetendum cognatae significationis, 1, 70. 142. 2, 13. 37. p. 312. 53. 3, 3. 7, 42. participium repetendum ex infinitivo, 2, 11. ex verbo finito, 7, 56. 69. verbum passivum repetendum ex activo, 6, 79. verbum finitum repetendum ex infinitivo, 2, 45. 3, 45. 5, 47. verbum repetendum ex substantivo, 3, 51. verbum finitum repetendum ex participio, 3, 64. 4, 93. 7, 56. πρός repetendum ex ἐς, 4, 35. verbum simplex repetendum ex composito, 4, 76. imperf. repetendum ex praesenti, 1, 86. conf. 1, 69.

Constructio manca deficiente verbo finito, quod ex praecedentibus arcessendum est, 1, 25. 4, 40. 6, 24. 31. 7, 28.

Constructionis coeptae continuatio, 1, 122. 141. p. 243. 3, 33. p. 436. 3, 68. p. 484. 6, 68. p. 199.

Dativus pro genitivo cum ἕνεκα, 1, 6. p. 92. 1, 82. 83. 84. 92. 120. 3, 36. 82. init. 98. pro genitivo cum ὑπό, 2, 7. dativus ad significandum tempus, ex quo aliquid factum est, 1, 13. 3, 29. dativus participii resolvendus per si quis, 1, 24. 2, 49. 51. init. 5, 10. dativus participii post genitivum participii absolutum, 4, 10. dativus respondens interrogationi *adversus quem*, 1, 73. interrogationi *quanto pretio*, 4, 98. Dativis αὐτῷ, αὐτοῖς, σφίσι saepissime Thuc. utitur pro genitivis, 3, 98. 4, 96. 8, 106. vel pro possessivis, 1, 32. Dativus pendens ex comparativo, ut πολλῷ πλείους, 1, 36.

Deus vel dea pro dei vel deae templo, 1, 128. 3, 3. 4, 67. 118. p. 653.

Demonstrativum supplendum ad pronomen relativum, 2, 41. 63. 65. bis. 3, 37. et saep.

Doricae dialecti exempla in foederibus, 5, 77 sqq.

Dualis verborum, 2, 86. feminini cum masculino articuli et adiectivi, 5, 23.

Ellipsis verborum οὐ δεινόν; οὐχὶ ἄπιστον; 7, 28. p. 285.

Enallage praepositionum: ἐκ pro ἐν, 1, 112. 2, 7. 76. 3, 102. 4, 19. 81. 5, 34. 6, 7. 32. 68. 7, 31. 71. init. 86. ἀπό pro παρά, 2, 80. 83. pro ἐν vel ἐπί, 4, 10. vers. fin. 5, 34. 65. 7, 63. 8, 23. ἐν pro ἐς, 3, 106. 4, 42. p. 580 sq. pro ἐς apud perfectum, 1, 47. 3, 71. 106. 4, 14. 27. 42. 7, 17. 71. p. 339. πρός cum acc. pro πρός c. genit. 5, 105. p. 97 sq. 6, 80. p. 212. Conf. 8, 11. adn. ad 3, 4. Enallage adverbiorum sessionis et motus, 1, 62. 69. 89. 3, 22. 71. 5, 52.

Futurum simplex pro periphrastico, 3, 16. 4, 22. 82. 8, 1. futuri infinitivus iunctus cum βούλομαι, δύναμαι etc. 6, 66. 7, 11. futuri infinitivum Graeci ponunt, ubi in verbo primario futuri significatio inest, 2, 29. 4, 9. 7, 21. futurum in interrogationibus obliquis, 2, 4. 7, 1. futurum medium pro futuro passivo, 1, 68. 142. et saep. fut. praesentis sine ἄν, 1, 93. 127.

futurum et coniunctivus iuncta, 2, 60.

Genitivus, ubi supplendum ὄντες, 3, 70. ubi omissum μέρος, 5, 2. genitivus absolutus pro alio casu, quem sequens verbum postulat, 2, 8. 83. 3, 13 82. non l. ab init. 3, 55. 82. 4, 8. 20. 73. 108. 130. 6, 7. 12. 8, 76. genitivus absolutus pro accusativo subiecti, 8, 90 genitivus absolutus non expresso subiecto, 1, 7. 7, 48. 50. 57. genitivi absoluti cum participiis ad subiectum relatis per καί coniuncti, 4, 29. 5, 116. 7, 50. genitivus obiecti, velut Μεγαρέων ψήφισμα, 1, 140. adde 1, 8. 69. 129. 2, 42. subiecti, 1, 84. genitivus duplex obiecti et subiecti, 2, 49. 3, 12. conf. adn. ad 4, 108. 6, 18. extr. genitivi post comparativum resolvendi in dativum vel genitivum cum ἤ, 1, 84. 2, 60. 7, 63. conf. adn. ad 4, 61. p. 595. genitivus, ubi plerumque ἕνεκα cogitamus, 1, 4. 23. genitivum pro dativo, 3, 82. in προτιμήσει desideres. Genitivus post comparativum resolvendus in genitivum cum ἤ et articulo, velut πλέον ὑμῶν pro πλέον ἢ τὰ ὑμῶν, 1, 71. Conf. adn. ad 3, 39. 7, 28. Genit. post τοῦτο, 2, 17. extr. Genitivus partitivus, 7, 47.

Hendiadys, velut ἐπὶ Καύνου καὶ Καρίας, 1, 116.
Hyperbaton. v. Traiectio.

Imperativi tertiae personae pluralis forma Attica, 5, 47. Imperativo perf. pass. actio plane perfecta significatur, 1, 71.
Imperfectum conatum significat, 1, 134. 2, 4. 5. 3, 22. 24. 7, 59. 74. Imperfecti usus, 6, 101. p. 243 sq.
Indicativus pro coniunctivo in interrogatione, 6, 77. post optativum in sententia conditionali, 1, 101. 121. 2, 39. in oratione obliqua, 1, 136. 2, 8. p. 265.
Infinitivus praesentis pro infinitivo futuri, 1, 127. cum et sine ἄν, 1, 139. 7, 21. infinitivus in oratione obliqua post ἅς, ὅσα, οἷα, εἰ, ἐπεί, ὡς, ὁπότε et sim. 1, 91. 2, 102. 4, 98. 5, 46. 77. p. 80. 7, 47. 8, 83. infinitivi nonnunquam epexegesis sunt praecedentis pronominis relativi ὅ, 7, 47. 69. vel adverbii ὥσπερ, 8, 22. infinitivus aoristi pro infinitivo futuri cum et sine ἄν, 1, 2. 81. 127. 139. 140. 2, 27. 3, 46. 6, 24. 7, 28. infinitivus instar subiecti, 2, 89. 5, 111. p. 101. et tamen sine articulo, 2, 87. 3, 38. infinitivus cum articulo τό, 7, 67. cum τὸ μή, 1, 41. 3, 1. infinitivus pro imperativo, 4, 61. 95. 6, 34. 78. infinitivus activi iunctus adiectivo pro infinitivo passivo, velut ἄξιος θαυμάσαι, 1, 138. inf. post verba motus, 1, 50.
Ionicae formae verborum apud Thucydidem, ut Ἀφύτιος, 1, 64. Γοάξιος, 4, 107. Κνίδιος, 5, 51.

Μερισμοῦ nimii exempla, 6, 34. p. 156 sq. 7, 7. p. 262.

Negatur a Graecis id, cuius contrarium intelligi volunt, 1, 40. 2, 89. 3, 57. init.
Neutrum pronominis relativi et demonstrativi iunctum substantivo masculino vel feminino, 1, 35. 3, 97. 5, 27. 6, 96. adn. ad 6, 77. neutrius generis nomen plurale iunctum plurali verbi, 1, 126. 5, 75. p. 78. Neutrum abstractae significationis adiunctum habet verbum humanae mentis proprium, 5, 90. p. 91 sq. 6, 88. Neutrum singulare adiectivorum adverbii loco, 6, 49.
Nomina urbium et regionum in dativo posita sine ἐν, 1, 73. 5, 18. Nomina loco passivorum usurpata nonnunquam sequuntur structuram passivorum, 6, 15. p. 133. 6, 37. p. 161. extr.
Nominativus in partitionibus pro genitivo, 1, 2. 53. 89. 2, 47. 95. 3, 4, 23. 4, 94. 5, 59. init. 115. init. pro genitivo absoluto, 3, 34. 36. 4. 80. nominativus ponitur, ubi subiectum certe ex parte iam in praecedentibus inest, 1, 100. 3, 81. 4, 73. 108. 118. 5, 81. conf. adn. ad 6, 49. p. 170 sq. 7, 48. nominativus absolutus, qui a quibusdam Grammaticis dicitur, velut λεγόμενον. χρησθέν etc. 2, 47. et praecipue adn. ad 4, 125. nominativus, ubi nulla reflexio ad personam prae-

cedentem est, pro accusativo, 8, 48. nominativus pro accusativo, 5, 36. p. 42.

Numeralium compositorum scriptura, 6, 74. conf. 1, 29. 2, 96. 3, 79. 8, 108.

Optativus in re saepius accidente, 1, 50. Conf. 2, 97. in sententia relativa sine ἄν, 3, 84. p. 508 sq. post ὡς cum vi praeteriti temporis, 6, 46. p. 169. optativus aoristi post εἰ, 7, 18. sic positus, quasi praecessisset ὅτι, 2, 72. Optativi tertiae pluralis forma in αιεν, 3, 49. 5, 111.

Oratio obliqua in rectam transit, 1, 51. 68. 139. 2, 8. 6, 24. 35. alterum membrum orationis omissum et cogitatione supplendum, 2, 35.

Parenthesis, 4, 18. non suo loco posita, 5, 17. Conf. adn. ad 1, 11. n. l. ab init.

Participii cum verbo finito iuncti usus, 3, 59. participium verbo finito diversi regiminis iunctum casum suum poni postulat pro casu verbi finiti, 1, 1. 20. 105. 144. 2, 44. 5, 1. 6, 11. 64. 76. 77. 7, 5. 8, 52. part. c. genit. 2, 19. participii accusativus, ubi subiectum participii certe ex parte inest in subiecto primarii verbi vel versa vice, 1, 10. participium pro infinitivo post ψηφίζειν et πείθεσθαι non ponitur, 6, 6. 34. conf. adn. ad 7, 48. 64. participium aoristi resolvendum in futurum exactum Latinorum, 1, 33. 37. 40. 2, 7. 6, 21. participium explicandum per infinitivum cum articulo, 1, 12. 25. 71. 78. 84. 85. 141. 3, 38. participia substantivi instar ἐλευθερῶν, 1, 69. 2, 8. 4, 85. Adde 3, 40. p. 449. ἐπαγόμενοι, 2, 2. 3, 10. διαβάλλοντες, 3, 4. ἀδικοῦντες — ἄγοντες, 3, 65. conf. adn. ad 1, 38. 2, 5. Aliter τὸ μένον, 5, 9. Conf. adn. ad 1, 36. init. 90. init. 2, 63. 3, 10. τὸ διαλλάσσον, 6, 24. Adde φεύγων, τὸ μελετῶν etc. participii casus absolutus, ut χρησθέν, ἄδηλον ὄν, 1, 2. 125. genitivus pluralis absolutus, ut ἐξαγγελθέντων, 1, 116. genitivus absolutus non expresso subiecto, 1, 10. 21. 74. Participium verbi εἶναι supplendum, 1, 122. 7, 55. et v. s. v. εἶναι. Participio solo subiectum significatur, 5, 55, 88. Participium praesentis pro participio futuri, 3, 18. participium perfecti activi perfecto verbi finiti iunctum quomodo resolvendum sit, 1, 122. participium sine verbo finito verbis finitis interpositum, ut γράψας — δείξας, 1, 87. 137. participium aoristi pro praesentis, 6, 20. participia abundanter adiecta, 3, 26. partic. c. articulo resolvendum per *is*, *qui*, 3, 81. p. 497. participium resolvendum per verbum finitum et pronomen relativum, 1, 138. participium praesentis permanentem effectum rei praeteritae significat, 1, 38. participia duo ita iuncta, ut quod priori loco positum est, rationem et causam alterius participii contineat, 1, 69. p. 162. 75. extr. 3, 53. part. pro infinitivo apud ἄμεινον, 1, 118. 3, 44. p. 465.

Passivi usus, 1, 126. 132. extr. 140. bis 2, 7. 65. 5, 37.

Perfectum ad explicandam persuasionem aptum, cui futura iam perfecta videntur, 2, 8. perfecti passivi persona tertia pluralis in αται, 3, 13.

Periphrasis: τύραννοι περὶ Σικελίαν, 1, 14. 6, 2. τῷ ἀποβάντι τῆς ξυμφορᾶς, 2, 87. in periphrasi structura accommodari solet rei, quae circumscribitur, at nonnunquam accommodatur vocabulo, quod circumscriptioni inservit, ut τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα πολεμήσαντα, 1, 110. ἐστασίασε τὰ τῶν πόλεων καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που etc. 3, 82. periphrasis per articulum τὰ τῆς ὀργῆς, 2, 60. τὰ τῶν πόλεων, 3, 82. τὰ τῆς ὁμολογίας, 4, 54. τὰ τῆς τύχης, 4, 55. τὰ τῶν πολεμίων, 5, 102. τὰ τοῦ πολέμου, 6, 6. 8, 77. τὸ τῆς τύχης, 7, 61. τὸ τῆς ἐπιστήμης, 7, 62. adde 1, 110. extr. 1, 138. extr. 3, 59. p. 472. 82. p. 499. 7, 49. p. 311. periphrasis verbo facta, ut ἀκμάζοντες ἦσαν, 1, 1. 3, 2. per ξυμβαίνειν et sim. 1, 1. extr. alium sensum gignit quam simplex verbum, 1, 1.

Persona prima pro secunda per figuram κοίνωσιν, quae dicitur, 3, 30.

Pleonasmi: 2, 48. τὰς αἰτίας τοσαύτης μεταβολῆς ἱκανὰς δύναμιν ἐς τὸ μεταστῆσαι σχεῖν, 4, 3. διαφο-

ρον τοῦτο χωρίον ἑτέρου μᾶλλον, 5, 47. τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν, 7, 42. πέρας τοῦ ἀπαλλαγῆναι. pleonasmus verbi, quo substantivum eiusdem derivationis aliquod circumscribitur, 1, 1. τὸν πόλεμον ὡς ἐπολέμησαν, at v. adn. pleonasmus praepositionis in verbis compositis, ut προέγραψα πρῶτον, 1, 23. Eiusdem generis sunt πάλιν ἐπαναχωρεῖν — ἀναλαμβάνειν πάλιν — εὐθὺς κατὰ τάχος — τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον — ἔπειτα ὕστερον — προπέμπων πρότερον — προκατηγορίας προγεγενημένης et alia, quae persequitur Popp. 1, 1. p. 197. τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, 1, 58.

Pluralis adiectivi pro singulari, velut ἀδύνατα, ἐνδεᾶ pro ἀδύνατον, ἐνδεές, 1, 1. 10. 8, 55. pluralis verbi iunctus plurali neutrius substantivi, 1, 126. 2, 8. 4, 88. 5, 26. 75. 7, 57. extr. 8, 10. nomen plurale iunctum verbo singulari, 1, 2. init. 3, 36. 6, 70. pluralis obliteratus a librariis, 1, 33. ἄνευ κινδύνου pro κινδύνων, 7, 75. verba luctus plerumque a scriptoribus plurali elata saepe a librariis in singulari redduntur, velut ὀδυρμοί, ὀλολυγμοί, et al. Thuc. 2, 51. ὀλοφύρσεις, 6, 30. ὀλοφυρμῶν. Sic ὀλοφύρσεις καὶ οἶκτοι — κραυγαί — στεναγμοί — οἰμωγαί (idque habet Mosqu. 7, 75. pro οἰμωγῆς) — ὀλολυγαί — κολακεῖαι quoque et alia plurali saepissime efferuntur. Pluralis post nomen collectivum, 1, 106. 4, 100. 112. 6, 35. Pluralis post ἕκαστος, 2, 35. post τις, 2, 53. Pluralis, ubi indoles et natura rerum vel personarum indicatur, 3, 65.

Plusquamperfectum tertiae personae pluralis in εισαν, 8, 75.

Poetae ipsi facere dicuntur, quod alios fecisse narrant, 1, 5.

Polysyndeton per καί, 1, 80.

Positivus pro comparativo cum infinitivo et ἢ ὥστε, 1, 50. extr. 2, 61. adn. ad 3, 23. positivus iunctus cum superlativo μέγαν καὶ ἀξιολογώτατον, 1, 1.

Praegnans sensus verborum μεταγιγνώσκειν, 1, 44. 3, 40. πράττειν, 1, 71. βλάπτειν, 1, 76. δεδιέναι, 1, 136. ἄρχειν, 1, 76. 142. ἐπιβοηθεῖν, 2, 5. ἐκκάμνειν, 2, 51. μαλακίζεσθαι, 3, 37. ἀνδραγαθίζεσθαι, 2, 63. γενέσθαι, 3, 59. καταλύειν, 3, 81. καταφρονεῖν, 3, 83. extr. πλεῖν, 6, 24. νικᾶν, 4, 19. πειρᾶν, 4, 43. ξυμβαλεῖν, 4, 108. p. 644. κελεύειν, 4, 108. Adde 1, 140. διδόναι, 1, 142. αὐτομολίαι.

Praepositio, ubi bis ponenda erat, semel tantum posita, 1, 1. ἐκ, 1, 28. παρά, 1, 28. 35. 3, 43. πρός, 4, 46. κατά, 5, 79. ἐς, adde 1, 58. praepositio vim suam amittens in verbo composito, 1, 32. praepositiones motum et quietem indicantes inter se permutantur; quae permutatio fit vel per constructionem ad sensum factam, vel brevitatis studio quodam, quo, ubi praepositiones duae ponendae erant, una tantum ponitur. Sic permutantur παρά et ἀπό, 2, 80. ἀπό et ἐν sive ἐπί, 4, 10. Conf. s. v. *Enallage praepositionum*. Duae praepositiones sine pleonasmo iunctae, ut ἀπὸ βοῆς ἕνεκα, 8, 92. praepositiones cum pleonasmo positae, 8, 92. adn.

Praesens post optativum in sententia conditionali, 2, 39. praesens pro futuro, 3, 58. 4, 85. pro praeterito in oratione concitatiorem affectum exhibente, 3, 57. praesente utuntur, ubi certo se sperare significant, aliquid eventurum esse, 4, 10. praesens participii ἀναγόμενος iunctum cum aoristo alterius participii, 1, 29. 52. 8, 23. 95. praesens narratorium et aoristus coniunguntur, 7, 83.

Pronomen demonstrativum per pleonasmum quendam vel anacoluthon post relativum vel subiectum illatum, 1, 114. 4, 93. 6, 82. 7, 4. conf. adn. ad 5, 75. p. 78. 6, 76. init. 7, 52. pronomen neutrum pro masculino vel feminino, 6, 10. 69. 77. pronominis demonstrativi vice subiectum ponitur, 5, 18. pronomen demonstrativum sequente γάρ, 1, 2. 3. pronomen demonstrativum ἐκεῖνος supplendum ante relativum, 2, 65. 6, 31. vers. fin.

pronomen personale in dativo pro possessivo, 1, 32. pronomen possessivum pro personali, 5, 26. ἀμφότερα pro ἀμφοτέρων, 6, 17. 7, 17. σφέτερα pro σφῶν, 7, 63. ἑτέρας pro ἑτέρων. Pronomen relativum ad totam praecedentem sententiam referendum, ubi Latini *id quod* ponunt, 1, 122. 4, 125. 6, 11. 47. et per appositionem simul vel verbi, vel substantivi vel alius partis orationis explicatur, 2, 40. 3, 12. 59. 4, 125. 5, 6. 6, 47. pronomen relativum pone se positum habet substantivum et adiectivum, 5, 79., non ad proximum, sed remotius subiectum refertur, 5, 17. 8, 48. pronomina neutra pro masculinis vel femininis posita, 3, 45. 97. 5, 27. 6, 10. 69. 96. pronomen relativum singulare ad pluralem relatum, 3, 38. 6, 17. et versa vice, 3, 56. pronomen plurale post subiectum singulare, 6, 17. pronominis οὗτος, quum praedicatum est, quando neutrum ponatur, quando genere cum subiecto conveniat, 6, 16. p. 135. Pron. demonstrativum αὐτός vice pronominis relativi fungitur in oratione bimembri, ubi relativum praecessit, sed alio casu positum, 2, 4. p. 260. 7, 29. p. 287. 8, 73.

Prosopopoeia ἡ σκευὴ κατέσχε Ἰώνων τοὺς πρεσβυτέρους, 1, 6.

Protasis alio modo post parenthesin repetita, 1, 18. init.

Res pro rei defectu, 4, 34. p. 574.

Schema Homericum, 1, 116. 4, 94. Pindaricum, 3, 86.

Sententia per γάρ incipiens a Graecis praemittitur, 1, 31. 104. 135. 137. 3, 70. 4, 67. 5, 46. Sententiae duae per γάρ se excipientes, 2, 44. 3, 2. sententia causalis praemissa, 7, 4. 48. sententia per γάρ incipiens exigit nonnunquam, ut aliquid suppleatur, cuius causam illa sententia explicat, 1, 14. 77. 120. 122. sententia causalis primam sedem obtinens facit, ut subiectum orationis sententiae causali adstruatur, 1, 72. 115. 7, 48. 8, 30. sententia primaria sequitur structuram sententiae in medio interpositae, 1, 82. 122. 141. 2, 47. 74. 99. 3, 33. extr. 67. 6, 21. 68. 7, 44. Sent. relativa praemittitur, 3, 59. p. 473. In sententiis disiunctivis (ἤ — γε — ἤ) Graeci rem probabiliorem ponunt ante rem minus probabilem, 6, 34.

Singularis pro plurali, ut τὸν πολέμιον, 4, 10. singularis nominum gentilium pro plurali, 6, 78. singularis post pluralem et duo subiecta, 4, 12. 8, 63. Conf. v. *Pluralis*. verbum singulare ante plura subiecta, 1, 29. Singularis post ἕκαστος, 1, 141.

Subiectum latens in accusativo vel genitivo cum aliqua praepositione, 1, 3. 51. 2, 7. 4, 3. 12. 8, 44. subiectum subito mutatum et aliis verbis aliud tribuendum, 1, 13. 2, 3. 79. 3, 16. init. 3, 52. init. 4, 47. init. 7, 44. p. 305. subiectum accommodatum pronomini relativo, quo refertur, 4, 85. subiectum repetitur post interiectam longam sententiam, 1, 18. 2, 83. 4, 73. 7, 33. subiectum pro pronomine, 6, 105. conf. 5, 18. p. 23.

Substantivum cum casu verbi, unde derivatur, 5, 5. 6, 18. 7, 36. 50. 8, 21. substantiva cum structura verborum passivorum, 6, 15. substantivum genitivo substantivi iunctum pro adiectivo, 3, 82. μετὰ νόμων ἀνδρείας, 4, 126. πλήθει ὄψεως. Subst. bis cogitandum, 3, 89.

Superlativus cum genitivo substantivi iunctus pro nominativo substantivi, velut τῆς γῆς ἡ ἀρίστη, 1, 2. 5. 7, 3. et saep. Sic etiam τῆς γῆς ἡ πολλή, 2, 56. adde 7, 3. extr. superlativus pro comparativo quomodo ponatur, 1, 1. 6, 13. 8, 96. et saep. superlativus generis communis, 3, 101. δυςεςβολώτατος ἡ Λοκρίς.

Tmesis verborum, 3, 13.

Totum et partes Graeci eodem casu efferunt, 6, 15. p. 134.

Traiectione sive Hyperbato Thucydides gaudet teste etiam Longin. de Sublim. 22, 3. Ea inest et in rebus et verbis, 1, 37. traiectio in verbis, 3, 68. 4, 103. 8, 33. in rebus, 1, 1. 61. 109. 4, 97. 7, 38.

8, 35. 42. 66. 73. Haec est sententiarum traiectio. Singulorum vocabulorum Synchysis appellatur: 1, 3. 6. 10. 17. 18. 21. 33. 35. 44. 74. vers. fin. 109. 2, 22. 36. 38. 49, 3, 39. 54 56. 4, 113. 5, 6. 6, 51. 8, 100. adn. Traiectio particulae ἀεί in formula ὁ ἀεί, 3, 23.

Variatio orationis per transitum ex altera constructione in alteram, v. inprimis 1, 23. per totum caput; per transitum ex oratione indirecta in directam, 1, 51. 6, 24. 35. Conf. s. v. *Oratio*; ex praefectis ad eos, quibus praefecti sunt, 2, 75. ex persona aliena in personam scriptoris, 5, 61. p. 62 sq. ex ὅτι et ὡς cum verbo finito in participium, 1, 1. 84. 4, 116. ex verbo finito in nominativum vel accusativum cum infinitivo, 1, 3. 4, 62. ex εἰ cum optativo in genitivum absolutum participii, 1, 10. ex relativo cum verbo finito in participium, 1, 22. ex genitivo in nominativum, 4, 87. 7, 50. p. 312. ex genitivo cum περί in nominativum, 1, 23. in accusativum, 2, 26. ex genitivo cum ἐκ in dativum, 2, 44. ex genitivo absoluto in dativum, 1, 114. in nominativum cum verbo finito, 7, 13. ex dativo in nominativum, 6, 24. et versa vice, 6, 35. ex dativo in genitivum, 6, 82. ex acc. in nominativum, 7, 48. in genitivum, 7, 57. p. 318. ex singulari in pluralem, 1, 120. 3, 51. ex coniunctivo in indicativum adn. ad 1, 141. 2, 44. et versa vice, 1, 84. 4, 18. ex dativo participii in accusativum absol. cum ὡς, 6, 24. ex coniunctivo in futurum, 6, 18. ex ὡς cum verbo finito in accusativum cum infinitivo, 3, 3. ex altero modo in alterum, 1, 37. 141. 2, 44. 4, 92. 6, 18. ex altera persona in alteram, 1, 128. ex participio in verbum finitum, 1, 57. 3, 37. 4, 4. 7, 4. 13. 15. 47. 8, 45. ex participio in infinitivum, 1, 72. 128. 4, 27. et versa vice, 7, 70. ex infinitivo in substantivum c. κατά, 1, 25. ex infinitivo in indicativum, 5, 14. 6, 77. p. 209. ex substantivo in participium, 1, 80. 82. 2, 37. in infin. 1, 84. p. 182. ex participio in substantivum, 1, 107. Conf. adn. ad 4, 73. p. 610. Variatio numerorum, 1, 73. 2, 81. 3, 109.

Verba neutra cum structura verborum passivorum, 6, 15. 37. verba visum et omnem sensum significantia cum participio construuntur, 2, 7. 44. 4, 27. verbis motus iunguntur participia praesentis et futuri, non item aoristi, 7, 4. quando cum praesentis participiis iungantur, 6, 88. p. 221. Verba duo finita iuncta, vel verbum finitum participio iunctum quam structuram admittant, 1, 8. 20. 138. 144. Verbum saepe sequitur structuram praedicati, non subiecti, 3, 93. 112. 114. 4, 26. 102. 6, 4. 77. 8, 9. Verba interdum duplicem structuram admittunt, velut genitivum simul et dativum, 6, 82. p. 218.

Vocabula synonyma apud Thucydidem, 1, 69. 84. p. 182. 122. p. 220. 2, 37. 8, 87. vocabula a Grammaticis tanquam ex Thucydide citata, sed apud eum non reperta, Vit. Thucydidis p. 8, 18. adn. ad Thuc. 2, 141 p. 279. 4, 4. Vocabula luctum significantia plurali numero efferri solent, velut ὀδυρμοί, 7, 75.

E.

INDEX SCRIPTORUM,

QUI IN VITA ET ADNOTATIONE TRACTANTUR.

Aeschines de fals. leg. 1, 108. p. 204. 2, 13. p. 276. c. Ctesiphont. 5, 1. p. 4. 6, 13. p. 131.
Aeschylus Ag. 6, 82. p. 213.
Aeneas Tacticus 4, 135. p. 671 sq.
Alexander Sophista de epitaphio, p. 630. Ald. 2, 34. p. 301.
Andocides de Pac. 1, 108. p. 204. 2, 13. p. 276. Praef. p. VII sq.
Anecdota Bachmanni, Vitae p. 8. Bekkeri 1. p. 282. — 7, 22. p. 278.
Antiphon apud Athenaeum, 12. p. 525. B. — Vit. p. 53. adn. 5.
Apostolius Proverb., Vit. p. 8.
Archinus orator, Vit. Thuc. p. 14. B. Praef. p. VI.
Aristides, 3, 104. p. 527.
Aristophanes Pac. 5, 17. p. 22. Ach. et Ran., Praef. p. XIV.
Autoclides in Commentariis de Prodigiis, 7, 50. p. 313 sq.

Clidemus vel Clitodemus, historicus, 6, 54. p. 177.
Ctesias Persicis, Vit. p. 48, 13.

Demetrius (Pseudo) de Elocut., Vit. p. 8.
Demosthenes Olynth. 1. p. 15. — 1, 141. p. 243. pr. Cor. c. 70. — 1, 74. p. 171. c. Neaer. 3, 55. p. 466. Pseudodemosthenes p. 1389, 9. Reisk. 6, 12. p. 129.
Dio Cassius 2, 8. p. 265.
Diodorus Siculus, 11, 27. — 1, 67. p. 158. 12, 72. — 4, 75. p. 613. 12, 81. — 6, 7. p. 122. 14, 13. — 7, 22. p. 277.
Dionysius Halicarnassensis, 5, 1. p. 4. de C. V. 2, 35. p. 304. 4, 86. p. 622.

Etymologicon M., Vit. p. 8. 6, 49. p. 173. Gudianum, 6, 49. p. 172.
Euripides Helen. 4, 86. p. 622. Phoen. 7, 71. p. 338.

Harpocratio, Vit. p. 7. 2, 13. p. 275. 6, 49. p. 172.
Heliodorus Aethiopicis, 7, 69. p. 333 sq.
Hellanicus, 1, 97. p. 194.
Hermogenes Progymnasmatis, 7, 44. init. p. 304.
Herodicus Cratetius apud Athenaeum, 4, 96. p. 631.
Herodotus 1, 30 sqq. — 2, 44. p. 327. 4, 36. — 1, 3. p. 90. 6, 98. — 2, 8. p. 264. 8, 73. — 5, 67. p. 69. 9, 73. — 7, 19. p. 273.
Hesychius 1, 6. p. 93. 6, 4. p. 118. 7, 22. p. 278.
Homerus, 2, 36. p. 309. Il. 2, 530. — 1, 3. p. 89. 5, 461. — 2, 36. p. 309. 16, 128. — 6, 82. p. 213. 10, 207. — 6, 91. p. 226. Od. 1, 10. 8, 500. — 5, 77. p. 81. 11, 539. — 2, 36. p. 309. 17, 554. — 6, 82. p. 213. H. Ap. 3, 104. — p. 527.
Horatius, 1, 110. p. 206. 2, 7. p. 262. 2, 15. p. 282. 2, 77. p. 369. 6, 70. p. 202.

Inscriptio Graeca apud Boeckh. C. I. Vol. 1. p. 206. 208.
Isocrates, 2, 40. p. 318. de Pac. 1, 100. p. 197. Panath. 6, 33. p. 155.

Livius, 2, 13. p. 276. 6, 66. p. 196. 24, 39. 6, 97. p. 232 sqq. 25, 24. ibidem p. 233.
Longinus, 7, 84.
Lucianus, 2, 35. p. 305. 306. 7, 86.
Lysias c. Andocid. 1, 73. p. 170. adv. Leocrat. 1, 67. p. 158. Orat. funebr. 1, 141. p. 243.

Marcellinus, §. 29. Vit. p. 10 sq. — §. 31. ibid. p. 26 sq. §. 34. ibid. p. 11. 32.
Milton, 1, 112. p. 208. 4, 34. p. 574.
Moeris, Vit. p. 8. 2, 13. p. 271. 6, 46. p. 168 sq.

Ovidius, 4, 42. p. 581.

Pausanias, Praef. p. VIII.
Petronius, 1, 116. p. 213.
Phavorinus, Vit. p. 8. 2, 29. p. 297. 2, 34. p. 300.
Pherecrates Comicus in Agriis, 7, 41.
Philisti imitatio loci Thucydidei, 3, 39. p. 446.
Philochorus, 5, 17. p. 22. — apud Scholiastam Aristophanis Nub. suppletur ex Thucydide, 1, 114. p. 209 sq.
Photius lexicographus, 4, 48. p. 585.
Pindarus Pyth. 1, 110. p. 206.
Plato Gorg. 2, 13. p. 276. — Menexen., Vit. p. 14. — de Rep. 3, 38. p. 443 sq.
Plutarchus de gloria Athen. 7, 71. p. 337. de audiend. poet. 1, 33. p. 132. de malign. Herodot. 1, 73. p. 169. V. Qu. Flamin. 2, 40. p. 319. V. Nic. adn. ad 6, 66. p. 195. V. Sol. 7, 52. p. 315. Pseudoplut. de X Rhett., Vit. p. 13.
Polemo de Arta, rege Messapiorum, 7, 33.
Polybius, adn. ad 6, 97. p. 233. 7, 50. p. 314.
Priscianus, Vit. p. 8. 4, 121. p. 659.

Sallustius, 2, 35. p. 307. 3, 82. p. 506. 7, 71. p. 339.
Schiller, 7, 71. p. 339.
Scholiastes Aristophanis Equ. 4, 2. p. 542. 4, 117. p. 650. Lys. 5, 68. p. 70. Nub. 1, 114. p. 209 sq. Praef. p. VI. Pac., Vit. p. 8.
Scholiastes Pindari, 6, 5. p. 120. Theocriti, 7, 52. p. 316. Thucydidis, 1, 114, Vit. p. 58. adn. 2. 6, 91. p. 226. 6, 99., adn. ad h. l. p. 240. 11, 30. — 7, 22. p. 278.
Seneca declamator, Vit. p. 7. philosophus, 2, 36. p. 309.
Sophocles, Vit. p. 8. adn. 18. 1, 122. p. 220. 2, 44. p. 327. 6, 72. p. 204. 6, 82. p. 213. 6, 97. p. 234.
Stephanus Byzantinus, Vit. p. 8. 25. 1, 101. p. 197. 2, 22. p. 290. 2, 23. p. 291 sq. 6, 75. p. 206.
Strabo, 5, 31. p. 36. 5, 116. p. 105. 6, 66. p. 194. n. l. ab init. Adde Praef. p. VII. adn.
Suidas, Vit. p. 7. 8. 7, 44. p. 306.

Tacitus, 1, 110. p. 206. 7, 49. p. 310. bis.
Theocritus, 6, 66. p. 197. med.
Theognis, 5, 8. p. 11.
Theopompi fragm. 1, 108. p. 204.
Thomas M. 2, 13. p. 271. 2, 15. p. 282.
Thucydides, 1, 1. 22. 23., Vit. p. 31. — 1, 93. ibidem p. 29. — 2, 13. ibidem p. 32. — 5, 26. ibidem p. 11 sq. 17. 23. 29. 31. Adde 4, 118. Praef. p. VIII sq. — 3, 31. ibidem p. IX sqq.

Velleius Paterculus, 2, 36. p. 309.

Xenophon Anab. 1, 2, 21. — 3, 26. p. 427. Cyneget. 2, 36. p. 309. — H. Gr. adn. ad Marcellin. §. 45. H. Gr. 1, 2. extr., Vit. p. 48. H. Gr. 2, 2, 15. — 2, 13. p. 276 sq.
Xenophon Ephesius, 7, 75. p. 342.

Zonaras, Vit. p. 8.

Vol. II.

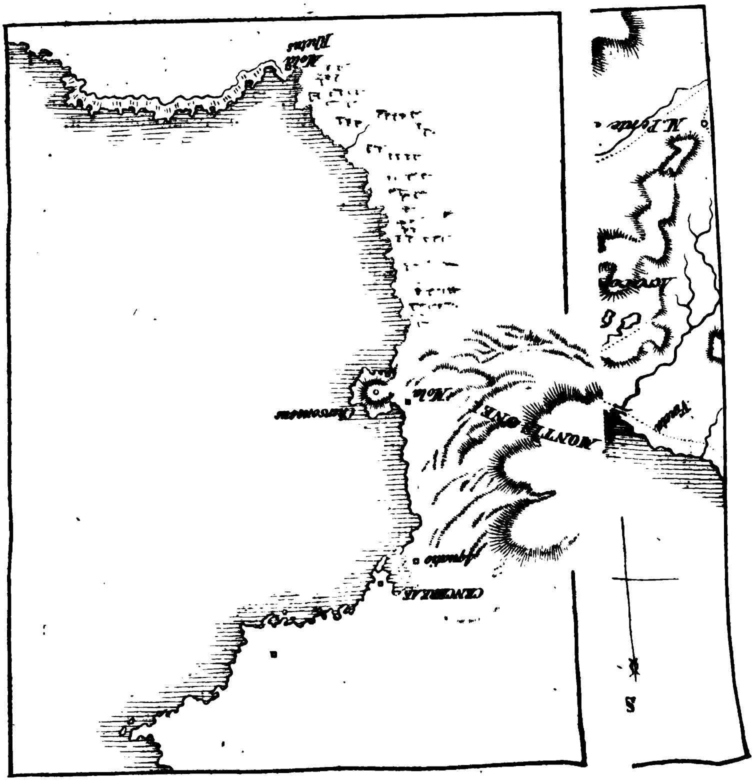

SYRACUSAE.

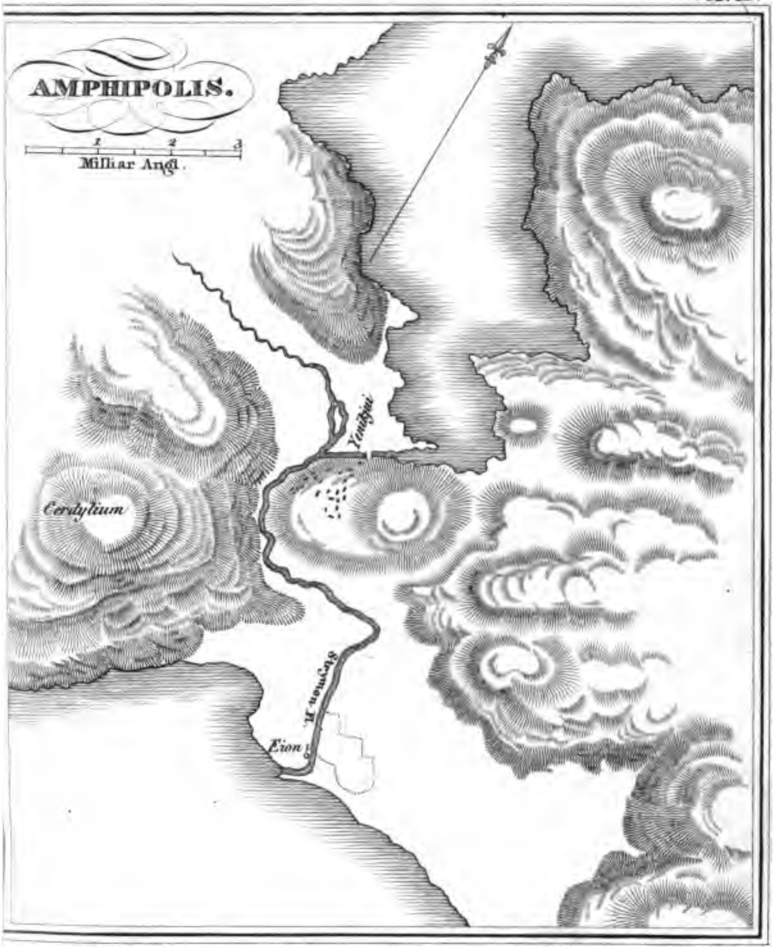
AMPHIPOLIS.
1 2 3
Milliar Angl.
Cerdylium
Yenikeui
Strymon Fl.
Eion

Vol. II.

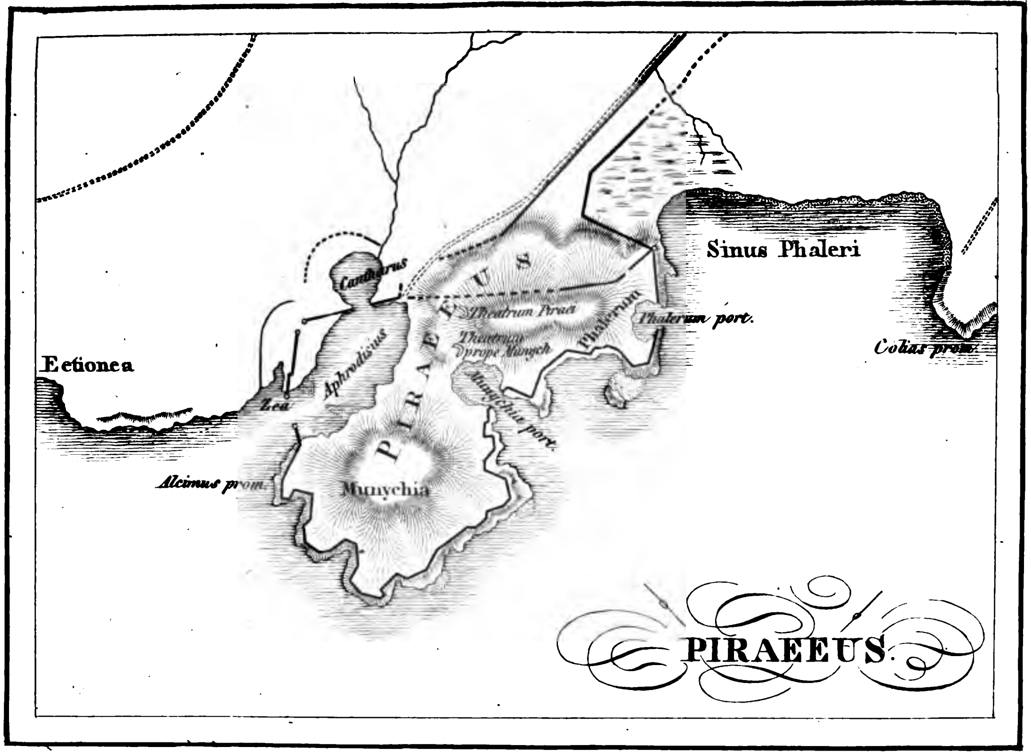
PIRAEEUS.
Sinus Phaleri
Eetionea
Cantharus
Aphrodisius
Zea
PIRAEEUS
Theatrum Piraei
Phalerum
Phalerum port.
Munychia port.
Munychia
Alcimus prom.
Colias prom.

Vol. II.

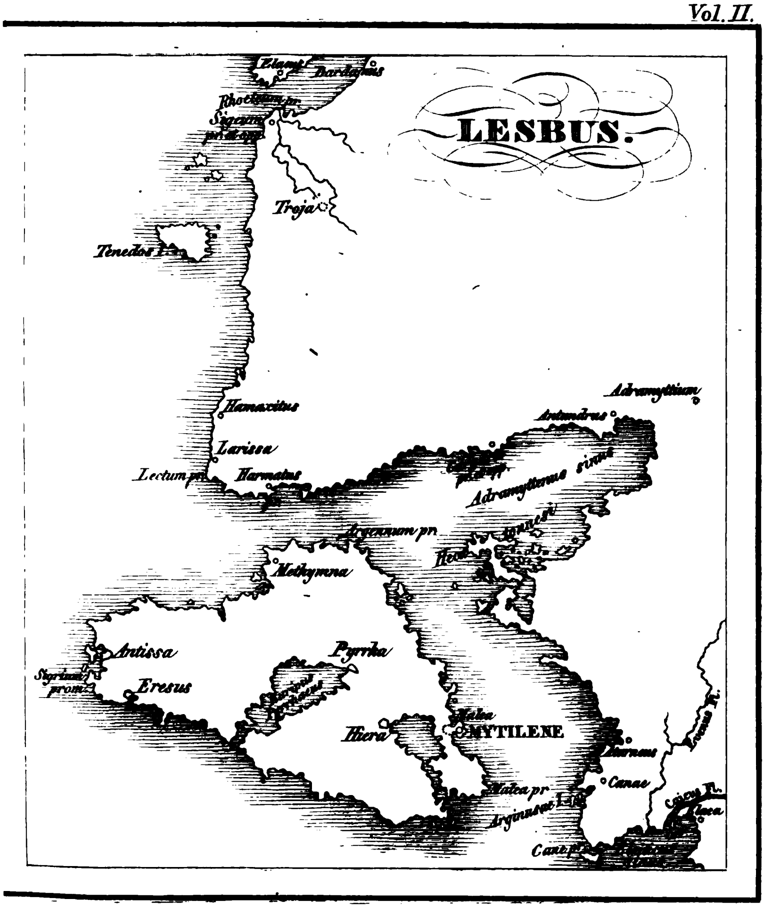
LESBUS.
Troja
Tenedos I.
Hamaxitus
Larissa
Lectum pr.
Harmatus
Argennum pr
Methymna
Antissa
Eresus
Pyrrha
Hiera
MYTILENE
Malea pr
Canae
Adramyttium
Antandrus
Adramyttenus sinus